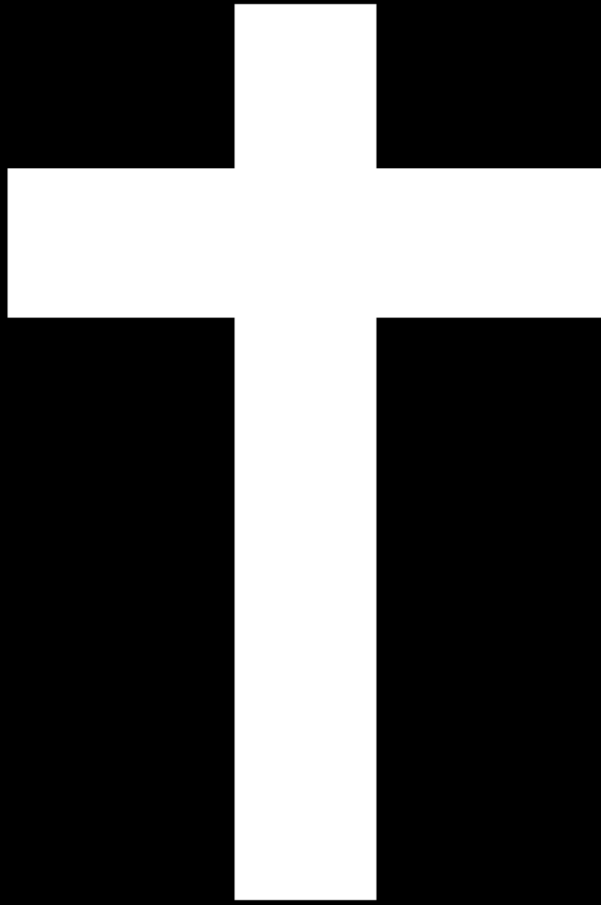

Dzam Wedeye

New Testament in Merey

Dzam Wedeye
New Testament in Merey

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Merey

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Merey

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

Contents

Mata	1
Markus	55
Luka	91
Yuhana	149
Məsler hay	190
Roma hay	242
1 Koriñte hay	268
2 Koriñte hay	293
Galat hay	309
Efez hay	318
Filipi hay	327
Kolosi hay	334
1 Tesalonik hay	340
2 Tesalonik hay	345
1 Timote	348
2 Timote	355
Titus	360
Filimon	363
Hebrə hay	365
Yakuba	384
1 Piyer	390
2 Piyer	398
1 Yuhana	403
2 Yuhana	410
3 Yuhana	411
Yuda	413
Məsine i Yuhana	416

Ŋgwalak i bazlam nakə

Mata a watsa aye

Məfələkwe

Wu nakə Mata a watsa a dərəwel nakay aye na, anan: Yesu Kəriste neŋgeye ndo mətəme ha ndo nakə Mbəlom a gwad ma slərəweye ka məndzibəra aye. Mbəlom a dazlay mərehe ha wu nakə a gwad ma vəlateye a Israyel ma Dzam Guram eye na, ta neŋgeye. Tə wa na Yesu mə walaŋ i Yahuda hay, kə ndza mə walaŋ tay dərma. Kwa andza niye bəbay na, labara nakay ka tərə hərwi Yahuda hay dəkdek bay, hərwi ndo hay ka məndzibəra tebiye.

Mata kə pay gər a məwetse dərəwel ŋgay ka madədo ka madədo lele. A dazlay ta məwe i Yesu, madzəhube i Yesu a yam, ada tə masəpete nakə Fakalaw a səpat na Yesu aye. Kə watsa na məsler i Yesu, labara neheye a tsikawatay a ndo hay aye, matətike ada ta məmbəle tay ha ndo hay abəra ma dəvats.

Mata a ŋgəna ha matətike i Yesu wal wal zlam:

- 1) A da ha labara ma tsaholok (5-7).
- 2) Gawla i Yesu hay kuro gər eye sulo ta məsler tay (10).
- 3) Dzeke i Bəy i Mbəlom (13).
- 4) Gawla i Yesu hay ta giye məsler na, kəkay (18).
- 5) Matətike ka gər i mandəve i məndzibəra tə məmaw i Yesu (24-25).

Bəba tətə i Yesu hay

Luka 3.23-38

¹ Anan dərəwel i məzele i bəba tətə hay i Yesu Kəriste: Yesu Kəriste na, slala i Davit ada Davit na, slala i Abraham. Bəba tətə i Yesu hay na, anan: ² Abraham a lah məwe Izak. Izak a wa Zakob. Zakob a wa Yahuda ta malamar ŋgay hay. ³ Yahuda a wa Fares tə Zara, may tay na, Tamar. Fares a wa Hesron. Hesron a wa Aram. ⁴ Aram a wa Aminadab. Aminadab a wa Nason. Nason a wa Salmon. ⁵ Salmon a wa Booz, may i Booz na, Rahab. Booz a wa Obed, may i Obed na, Rut. Obed a wa Zese. ⁶ Zese a wa bəy Davit.

Davit a wa Salomon, may i Salomon na, ŋgwas i Uri. ⁷ Salomon a wa Robowam. Robowam a wa Abiya. Abiya a wa Asaf. ⁸ Asaf a wa Zozafat. Zozafat a wa Zoram. Zoram a wa Ozias. ⁹ Ozias a wa Yotam. Yotam a wa Akaz. Akaz a wa Ezekiyas. ¹⁰ Ezekiyas a wa Manase. Manase a wa Amon. Amon a wa Zoziyas. ¹¹ Zoziyas a wa Yekoniya ta malamar ŋgay hay. A wa tay ha na, ahəl nakə tə gəs tay beke eye hay a Babilon aye.

¹² Ma dəba eye nakə ti ye tay ha a Babilon aye na, Yekoniya a wa Salatiyel. Salatiyel a wa Zorobabel. ¹³ Zorobabel a wa Abihod. Abihod a wa Eliyakim. Eliyakim a wa Azor. ¹⁴ Azor a wa Sadok. Sadok a wa Akim. Akim a wa Eliyod. ¹⁵ Eliyod a wa Eleyazar. Eleyazar a wa Matan. Matan a wa Zakob. ¹⁶ Zakob a wa Yusufa tuk. Neŋgeye na, zal i Mari nakə a wa Yesu, tə zalay Kəriste aye.

¹⁷ A gəs abəra ka Abraham hus ka Davit na, slala kuro gər eye fad. Ada a gəs abəra ka Davit hus ahəl nakə tə gəs tay ha Israyel hay a Babilon aye na, slala kuro gər eye fad. Sa na, a gəs abəra ka məgəse tay ha Israyel hay a Babilon hus ka Kəriste na, slala kuro gər eye fad.

Məwe i Yesu

Luka 2.1-7

¹⁸ Anan ma kəkay nakə tə wa Yesu Kəriste aye. May ŋgay na, tə zalay Mari, neŋgeye mədel i Yusufa. Ane tuk na, ahəl nakə ta zla bo zuk bay aye na, kiye a yay a Mari ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋna eye. ¹⁹ Yusufa mədel ŋgay na, neŋgeye ndo i dedək kame i Mbəlom. A say məndəfe horoy ka Mari kame i ndo hay bay. A dzala mə gər ŋgay məgəre ha mədel ŋgay ta məkal.

²⁰ Həlay nakə neŋgeye faya ma dzaliye andza niye na, gawla i Mbəlom a bəzay ha bo ma məsine, a gwadaŋ: «Yusufa, slala i Davit, kâ dzədzar məzle mədel yak Mari bay. Hərwi kiye a yay a Mari na, ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye. ²¹ Ma wiye wawa hasləka eye, ada nəkar ka zaleyə Yesu^{*}, hərwi ma təmiye tay ha gwala ŋgay hay abəra mə mezeleme tay.»

²² Wu neheye tebiye tə ndislew na, hərwi ada wu nakə Bəy Maduweŋ a tsik tə bazlam i ndo mədə ha bazlam ŋgay aye m̄a ge bo. A gwad:

²³ «Anaŋ dem nakə a sər zal zuk bay aye ma hutiyə wawa, ma wiye wawa hasləka eye, ta zaleyə Emanuyel.[†]»

²⁴ Yusufa a pədeke abəra ka mändzehəre na, a ge wu nakə gawla i Mbəlom a gwadaŋ aye. A zla na Mari andza ŋgwas ŋgay a gay ŋgay. ²⁵ Ane tuk na, ta dzapa zuk bay hus a pat nakə Mari a wa na wawa hasləka eye. Ada Yusufa ma zaleyə na, Yesu.

2

Ndo matəkay dəre a wurzla hay ti ye ka təv i Yesu

¹ Tə wa Yesu na, ma Betelehem ka dala i Yahuda, a həlay nakə Herod neŋgeye bəy bagwar eye aye. Ma dəba eye tə wa na Yesu na, ndo matəkay dəre a wurzla hay ti yaw mə bəzay, tə ndislew a Zerozelem, ² ta tsətsah, tə gwad: «Bəy i Yahuda hay nakə tə wa na anəke aye na, mənŋay? Nəmaa ŋgatay a wurzla ŋgay eye a tsaraw mə bəzay ada nəmaa yaw na, mədəslay ha gər.»

³ Bəy Herod a tsəne bazlam tay niye na, a kwasay gər haladzay tə siye i ndo neheye ma Zerozelem aye tebiye. ⁴ A zalatay a bagwar i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye, a tsətsah fataya a gwadatay: «Tə wa Kəriste na, mənŋay?»

⁵ Ta mbədaŋ faya, tə gwadaŋ: «Tə wa Kəriste na, ma Betelehem, ka dala i Yahuda. Hərwi ndo mədə ha bazlam i Mbəlom a watsa, a gwad:

⁶ «Nəkar Betelehem ka dala i Yahuda, nəkar na, makətsa bo eye mə walaŋ i gəma neheye ka dala i Yahuda aye bay. Hərwi bəy nakə ma tsəkuriye tay ha İsrayel ndo ga hay aye na, ma deyeweye abəra ma nəkar.^{*}»

⁷ Yawa! Herod a zalatay a ndo matəkay dəre a wurzla hay ta məkal. A tsətsah fataya, a gwadatay: «Ka ŋgatumay a wurzla ŋgay eye a tsaraw na, a həlay waray?» ⁸ Tsa na, a slər tay ha a Betelehem, a gwadatay: «Dum, pəlum na wawa eye niye lele. Ka hutum na na, dumara dumerŋ ha hərwi ada neŋ dərmak n̄a ye mədəslay ha gər.»

⁹ Ndo neheye tə tsəne bazlam i bəy na, tə həl bo, ti ye. Ahəl nakə faya ta diye na, tə ŋgatay a wurzla nakə a tsaraw mə bəzay aye faya ma diye kame tay. A husa ka gər i gay nakə wawa mə dəma aye na, a lətse. ¹⁰ Tə ŋgatay andza niye na, dərev tay a rah ta mənŋwese. ¹¹ Tə fələkwa a gay, ti ye naha, tə ŋgatay a wawa ta may ŋgay Mari. Ta dəkway gurmets, tə dəslay ha gər. Tsa na, tə pəla ha wu tay hay, tə vəlay wu kəriye a wawa niye. Tə vəlay gura, wu andaya tə zalay eŋseŋs[†] ada ta mir[‡]. ¹² Ma dəba eye Mbəlom a tsikatay ma məsine, a gwadatay: «Kâ mbədum gər ta təv i Herod sa bay.» Tə tsəne andza niye na, tə həl bo, ti ye a gəma tay ta tsəved mekeleŋ eye.

Mede a Ezipt

¹³ Ahəl nakə ndo matəkay dəre a wurzla hay ti ye wu tay na, gawla i Mbəlom a yaw ka təv i Yusufa ma məsine. A gwadaŋ: «Lətse, zla na wawa ta may ŋgay, hwayum a Ezipt.

* 1:21 Yesu na, andza məgwədə Bəy Maduweŋ ma təmiye tay ha ndo hay. † 1:23 Andza məgwədə: «Mbəlom tə nəkway.» Zəba ka Ezay 7.14; 8.8, 10. * 2:6 zəba ka Mise 5.2; 2 Samuyel 5.2. † 2:11 Eŋseŋs na, wu nakə tə fəkawa hərwi mədəslay ha gər a Mbəlom aye. ‡ 2:11 Mir: Mal nakə a ze huŋŋa lele aye. Tə gawa ka mədahaŋ ada m̄a ze bay.

Ndza mə dēma hus a pat nakə na gwadakeye maw aye, bəna Herod faya ma pəliye wawa nakay məkəde na.»

¹⁴ Yusufa a tsəne andza niye na, a lətse, a ye tay ha wawa ta may ŋgay a Ezipt ta həvad. ¹⁵ Tə ndza mə dēma hus a pat nakə Herod a mət aye. Wu neheye tebiye na, hərwi ada wu nakə Bəy Maduweŋ a tsik tə bazlam i ndo məde ha bazlam ŋgay aye mâ ge bo parakka, a gwad: «Na zalay a wawa ga mâ yaw abəra mə Ezipt. §»

Herod a bəbazl tay ha wawa hay ma Betelehem

¹⁶ Herod a zəba faya ndo matəkay dəre a wurzla hay ta vay gər na, a ndalay haladzay. Tsa na, a slər ndo hay, a vəlatay tsəved ka məkəde wawa hasləka eye tebiye a dazlay ka neheye a sla məve sulo bay aye ma Betelehem ada ma gəma neheye tə mbay naha aye.

¹⁷ Andza niye, maa ge bo na, bazlam i Zeremi ndo məde ha bazlam i Mbəlom nakə a tsik aye, a gwad:

¹⁸ «Mawude a tsənew abəra ma gəma i Rama,
mətuwe tə zlazlay haladzay mə dēma.
Rasel faya ma tuwiye wawa ŋgay hay.
Dada a say məgəse dərev abəra ka mətuwe bay,
hərwi wawa ŋgay hay andaya sa bay.* »

Məməw abəra mə Ezipt a Nazaret

¹⁹ Ma dəba eye Herod a mət na, gawla i Mbəlom a yaw ka təv i Yusufa ma məsine ma Ezipt. ²⁰ A gwaday: «Lətse, zla na wawa ta may ŋgay ada mbəda gər a gəma i Israyel, hərwi ndo neheye ta pəla tsəved ka wawa nakay məkəde na aye na, ta mət.»

²¹ Yusufa a tsəne andza niye na, a zla na wawa ta may ŋgay, a mbəda gər a gəma i Israyel. ²² Ane tuk na, Yusufa a tsəne Arkelawos kə ndza a bəy i bəba ŋgay Herod ka dala i Yahuda na, a dzədzar haladzay mede a dēma. Məsine a gay sa, Mbəlom a dāy ha wu nakə ma giye. Tsa na, a ye a Galile. ²³ A ye, a ndza ma wuzlahgəma nakə tə zalay Nazaret aye. Andza niye wu neheye a ge bo na, andza i ndo məde ha bazlam i Mbəlom neheye tə tsik aye. A gwad: «Ta zaley na, ndo i Nazaret.»

3

Yuhana madzəhuḅe ndo a yam

Markus 1.1-18; Luka 3.1-18; Yuhana 1.19-28

¹ A həlay niye na, Yuhana madzəhuḅe ndo a yam a ndohwaw mə kəsaf i Yahuda, a dāwa ha bazlam i Mbəlom, ² a gwadāwa: «Mbədum ha mede kurom, hərwi Bəy i Mbəlom bəse tə nəkurom.»

³ Yuhana na, ndo nakə Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom a tsik faya, a gwad:

«Ndo faya ma wudiye mə kəsaf, a gwad:

Lambadumay tsəved a Bəy Maduweŋ,

lambadumay tsəved hay fehe lele tâ hədzak bay.* »

⁴ Yuhana a pawa ka bo na, peteked manğara eye ta məkwets i zləgweme. A bərawa bəzihud ŋgay na, ta həzlay. A ndayawa mə kəsaf niye na, heyew ta wum. ⁵ Ndo neheye ma Zerozelem aye, ka dala i Yahuda tebiye, ada ta ndo neheye tə mbay naha a magayam i Yurdum aye tebiye tə yawa ka təv i Yuhana. ⁶ Tə dāwa ha mezeleme tay hay parakka kame i ndo hay, ada Yuhana a dzəhuḅawa tay ha a yam mə magayam nakə tə zalay Yurdum aye.

⁷ Yuhana a zəba dəre, Farisa hay ta Saduke hay haladzay ta diye ka təv ŋgay hərwi ada mâ dzəhuḅ tay ha a yam na, a gwadətay: «Wawa i palas hay! Maa dākum ha hwayum abəra ka sariya i Mbəlom nakə bəse kə ndzew aye na, way? ⁸ Anəke na, gum məslər neheye ŋgwalak eye, ada ndo hay ta səriye ha ka mbədum ha mede kurom aye tuk. ⁹ Kâ dzalum mə gər kurom: “Nəmay na, wawa i Abraham hay sa na, ma ta gamay mey?” bay! Sərum ha na, Mbəlom ma sliye faya məge tay ha kwar neheye anaŋ aye wawa i Abraham hay. ¹⁰ Ba hadzaya maləva bo eye məcəse tay ha dərizl i gərdaf hay fərod abəra ka dala.

§ 2:15 Oze 11.1. * 2:18 Zeremi 31.15. * 3:3 Ezay 40.3.

Dərizl i gərdaf neheye tebiye tə wa hohway ɲɟwalak eye bay aye na, ta dəsiye tay ha ada ta kaliye tay ha ako.»

¹¹ «Nej na, na dzəhubiye kurom ha a yam tsa hərwi mæde ha na, ka mbəduṃ ha mede kurom. Ane tuk na, ndo nakə ma deyeweye kame ga aye na, neŋgeye a ze ga ta gədaŋ. Neŋ na sla matsakway ahaya tahərak ɲɟay hay abəra mə sik bay. Neŋgeye na, ma dzəhubiye kurom ha ta Məsəfəre Tsədaŋna eye ada ta ako. ¹² Wu mahəve daw andaya mə həlay. Ma ɲɟəniye tay ha daw ta dzəndzar. Daw na, ma hayay gər ma həliye na a de. Ada dzəndzar na, ma dziye a ako nakə ma mbatiye dāda bay aye.»

Yuhana a dzəhub ha Yesu a yam

Markus 1.9-11; Luka 3.21-22; Yuhana 1.29-34

¹³ Ma dəba eye na, Yesu a yaw abəra ma Galile hus a magayam i Yurdum. A yaw ka təv i Yuhana hərwi ada Yuhana mə dzəhub ha a yam. ¹⁴ Yuhana a wuda bay. A gwadaŋ a Yesu: «Nej dūh nakə na diye naha ka təv yak ka dzəhubiye ga ha a yam aye tuk na, ada nəkar dūh ka deyeweye ka təv ga na, kəkay!»

¹⁵ Ane tuk na, Yesu a mbəday faya, a gwadaŋ: «Təma, mə ge bo andza niye anəke. Wu nakə Mbəlom a tsətsah aye ka gəkweye andza nakə a tsik aye.»

Yuhana a təma bazlam i Yesu nakə a tsikay aye. A dzəhub ha Yesu a yam tuk. ¹⁶ A dzəhub ha a yam tsa na, Yesu a tsalaw abəra ma yam. Kwayaŋna magərbəlom a həndək tuwaŋ, ada Yesu a ɲɟatay a Məsəfəre i Mbəlom a mbəzlaw andza bodobodo, a yaw a ndza faya. ¹⁷ Tsa na, mətsike me a tsənew mə mbəlom, a gwad: «Nakay na, wawa ga, na wuda na haladzay. Dərev ga faya ma ɲɟwasiye tə neŋgeye.»

4

A say a fakalaw masəpete na Yesu

Markus 1.12-13; Luka 4.1-13

¹ Ma dəba eye na, Məsəfəre i Mbəlom a ye ha Yesu a makulkwandah hərwi ada Fakalaw mə səpat na. ² Yesu a ndza məhəne kuro kuro faɖ, həpat həvaɖ ze mənɖe wu mənɖay. Ma dəba eye na, may a wur faya.

³ Fakalaw, ndo masəpete ndo a yaw, a həndzəɖ ka təv i Yesu, a gwadaŋ: «Tadə kə ge nəkar Wawa i Mbəlom na, gwadaŋ a kwar neheye tə təra wu mənɖay ada kə nda!»

⁴ Yesu a mbəday faya, a gwadaŋ: «Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, ndo zezəŋ ma ndziye na, ta wu mənɖay dekdek tsa bay, ane tuk na, ma ndziye tə bazlam nakə Mbəlom a tsik aye tebiye.*»

⁵ Fakalaw a ye ha a Zerozelem, gəma tsədaŋna eye. A ye ha ka gər i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, ⁶ a gwadaŋ: «Tadə kə ge nəkar Wawa i Mbəlom na, kal ha bo abəra ka gər i gay nakay ka dala. Hərwi mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad: «Mbəlom ma gwadateye a gawla ɲɟay hay tə dzəna kar.

Tə kəndawa kar hərwi ada sik yak mə ndzay a kwar bay.†»

⁷ Yesu a mbəday faya, a gwadaŋ: «Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad: «Kə dza ha Bəy Maduweŋ yak Mbəlom bay.‡»

⁸ Fakalaw a zla na a ye ha ka gər i mahəmba zəbol eye, a bəzay ha bəy i mənɖibəra tə zlele nakə mə dəma aye tebiye. ⁹ A gwadaŋ a Yesu: «Ka dəkweŋ gurmets ada ka dəsleŋ ha gər na, na vəlakeye ha a nəkar tebiye.»

¹⁰ Yesu a gwadaŋ: «Fakalaw, do abəra kanaŋ! Hərwi mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad: «Dəslay ha gər a Bəy Maduweŋ yak Mbəlom, ada ka geye məsler na, a neŋgeye nəte ɲɟweŋ.§»

¹¹ Ka təv eye niye na, Fakalaw a gər ha. Gawla i Mbəlom hay ti yaw ka təv i Yesu, tə vəlay wu mənɖay.

* 4:4 Bazlam mapala eye masulo eye 8.3. † 4:6 Dəmes hay 91.11-12. ‡ 4:7 Bazlam mapala eye masulo eye 6.16. § 4:10 Bazlam mapala eye masulo eye 6.13.

Yesu a dazlay a mäsler ma Galile

Markus 1.14-15; Luka 4.14-15

¹² Ahël nakə Yesu a tsəne ta gəs na Yuhana madzəhuḅe ndo a yam aye na, a ye a Galile.
¹³ Ahël nakə faya ma diye na, a ye ta Nazaret təday, tsa na, a ye abəra mə dāma, a ye a Kafernahum ka tsakay i dəlov i Galile, ma gəma i Zabulon ta Naftali. ¹⁴ A ge bo andza niye na, andza nakə Ezay ndo mädə ha bazlam i Mbəlom a tsik aye, a gwad:

¹⁵ «Nəkurom ndo neheye ma gəma i Zabulon ta Naftali,
ta nəkurom neheye ka tsəved mede a dəlov, ta diye i magayam i Yurdum aye,
a nəkurom neheye ma Galile mandza eye mə walaḅ i ndo neheye Yahuda hay bay aye!

¹⁶ Nəkurom slala neheye mandza eye ma ləvoḅ aye na,
ka ḅgatumay a dzaydzay bagwar eye.

Nəkurom neheye mandza eye ma gəma i mezek i mədahaḅ aye na,
dzaydzay ka dəvakum.*»

¹⁷ A həlay niye kwayaḅḅa Yesu a dazlay mädə ha bazlam i Mbəlom a ndo hay. A gwadawa: «Mbədum ha mede kurom, hərwi Bəy i Mbəlom ka həndzədaw.»

Yesu a zal gawla ḅgay kurre eye hay

Markus 1.16-20; Luka 5.1-11

¹⁸ Yesu faya ma diye ta tsakay i dəlov i Galile na, a ndzay a gər a ndo wuray sulo ta malamar ḅgay. Nəḅged na, Simoḅ nakə tə zalay Piyer nəḅgeye ta malamar ḅgay Aḅdərə. Nəteye ndo mägəse kələf hay, faya ta kaliye gadaḅ tay a dəlov. ¹⁹ Yesu a gwadatay: «Dumara, pumeḅ bəzay. Anəke faya ka həlumeye kələf, ane tuk na, na təriye kurom ha ndo məhələw ndo hay.» ²⁰ Kwayaḅḅa tə gər ha gadaḅ tay hay, tə pay bəzay a Yesu.

²¹ Yesu a ye kame dərəḅ tsekweḅ sa na, a ndzatay a gər a ndo mekeleḅ eye sulo ta malamar ḅgay sa, Yakuba ta Yuhana wawa i Dzebede hay. Nəteye mə kwalalaḅ i yam tay ta bəba tay Dzebede, faya ta lambadiye gadaḅ tay hay. Yesu a zalatay. ²² Tə tsəne na, kwayaḅḅa tə gər ha kwalalaḅ i yam ta bəba tay, tə pay bəzay a Yesu.

Yesu ta ndo hay haladzay

Luka 6.17-19

²³ Yesu a həhalawa ka dala i Galile tebiye. A tətikawatay a ndo hay mə gay i maduwule me i Yahuda hay. A dāwa ha Labara ḅgwalak eye i Bəy i Mbəlom ada a mbələwa tay ha ndo i dāvats hay ta ndo neheye matəra eye hay tebiye mə walaḅ i ndo hay. ²⁴ Labara i Yesu a dā zləm kwa ka dala i Siri tebiye. Tə həlayaw ndo neheye faya ta siye dāretsətseh ta dāvats hay wal wal aye, ndo neheye fakalaw mə bo tay aye, ndo neheye mahorvov a gatay aye, ada ta ndo neheye matəra eye hay. Yesu a mbəl tay ha. ²⁵ Ndo hay haladzay mbərzəzza tə paway bəzay a Yesu. Ti yaw ma Galile, ma dala i Dekapol, ma Zerozelem, abəra ka dala i Yahuda ada ka dala nakə ma diye ḅged i magayam i Yurdum aye.†

5

Yesu a dā ha bazlam mə gər i mahəmba

¹ Yesu a ḅgatatay a ndo hay haladzay ta diye naha ka təv ḅgay na, a tsal ḅgway a gər i mahəmba. A ye naha a ndza ka dala. Gawla ḅgay hay ta zəḅgal na ti ye ka təv ḅgay. ² A dazlay matətikatay, a gwadatay:

ḅgama i Mbəlom

Luka 6.20-23

³ «Məḅgwese ka ndo neheye tə sər ha mə dārev tay nəteye matəwak eye hay aye, hərwi Bəy i Mbəlom na, i nəteye.

⁴ «Məḅgwese ka ndo neheye faya ta tuwiye, hərwi Mbəlom ma matay naha dārev.

* 4:16 Ezay 8.23–9.1. † 4:25 Gəma niye na, ta diye i bəzay i dəlov i Galile.

⁵ «Məngwese ka ndo neheye ta rəh ha gər tay aye, hərwi nəteye na, Mbəlom ma vəlateye məndzibəra.

⁶ «Məngwese ka ndo neheye may a wur fataya ada yam a gatay aye hərwi marəhe ha gər a Mbəlom, hərwi Mbəlom ma vəlateye wu nakə a satay aye.

⁷ «Məngwese ka ndo neheye faya ta giye ɲgwalak a siye i ndo hay aye, hərwi Mbəlom ma gateye a dəma ɲgwalak dərma.

⁸ «Məngwese ka ndo neheye dərev tay tsədaŋɲa kame i Mbəlom aye, hərwi nəteye na, ta ɲgateye a Mbəlom.

⁹ «Məngwese ka ndo neheye nəteye faya ta miye tay ha ka bo ndo hay hərwi ada tã ndza zay aye, hərwi Mbəlom ma zalateye na, wawa ga hay.

¹⁰ «Məngwese ka ndo neheye faya ta sateye dərətsətseh hərwi nakə faya ta giye məsler nakə a yay a gər a Mbəlom aye, hərwi Bəy i Mbəlom na, i tay.

¹¹ «Məngwese ka nəkurom tadə ndo hay ta tsadakum, ta sakum dərətsətseh, ada tadə faya ta tsikiye fakuma wu neheye ɲgwalak eye bay ada ta rawiye fakuma me hərwi nakə ka dzalum ha ka neɲ aye. ¹² ɲgwasum haladzay, dərev kurom mâ rah ta məngwese, hərwi Mbəlom ma ta vəlakumeye magogoy kurom bagwar eye mə mbəlom. Sərum ha na, andza niye ta gatay dərətsətseh a ndo mədə ha bazlam i Mbəlom neheye tã lahakumaw aye.»

Dzeke i sluwal tã dzaydzay

Markus 9.50; Luka 4.34-35

¹³ Yesu a gwadatay sa: «Nəkurom ka tərüm ka məndzibəra na, andza sluwal nakə a vəd ma ala aye. Ane tuk na, tadə sluwal a vəd sa bay na, ta sliye matəre ha mâ vəd hərəbəba sa na, ma kəkay? Ma giye ɲgama ka wuray sa bay. Ta kutsiye ha, ndo hay ta mbərəsliye na tã sik.

¹⁴ «Nəkurom na, dzaydzay i məndzibəra. Hudɣay nakə ta dəzl na ma tsaholok aye na, ma ɲgahiye bo təta bay. ¹⁵ Ta pa ako ka lalam na, ta hurəkwiye faya gəse bay. Ta piye na düh na, ka wu məpe lalam hərwi ada mâ dəvatay a ndo neheye mə gay aye tebiye. ¹⁶ Andza niye dərma, mede kurom mâ zəba kame i ndo hay andza dzaydzay nakə ma dəvateye a ndo hay aye, hərwi ada siye tã ɲgatay a ɲgwalak nakə faya ka gumeye ada tã zambaday a Bəba kurom mə mbəlom.»

Yesu tã bazlam i Musa mapala eye

¹⁷ Yesu a gwadatay sa: «Kâ dzalum mə gər kurom na yaw na, hərwi məmbete ha bazlam i Musa mapala eye tã matətike i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay bay. Na yaw hərwi məmbete ha bay. Ane tuk na, na yaw na, mandəve ha wu nakə bazlam i Musa mapala eye ada wu nakə ndo i maslaɲ i Mbəlom hay tã tsik məge aye düh. ¹⁸ Hərwi niye neɲ faya na tsikakumeye, sərum ha, kə ge magərmbəlom ta dala nəteye andaya huya na, ndəray ma sliye məmbete ha wuray kwa tsekweɲ abəra mə bazlam mapala eye bay. Kwa “i”, kəgəbay wu nakə mawatsa eye tsekweɲ bəbay na, ma mbatiye bay, wu tebiye ma giye bo təday. ¹⁹ Hərwi niye, ndoweye kə gər ha bazlam mapala eye nəte, kwa tsekweɲ eye, ada faya ma dətay ha a ndo hay tã ge andza neɲgeye na, neɲgeye ma təriye tsekweɲ ma Bəy i Mbəlom. Ane tuk na, tadə ndoweye ka rəhay ha gər a bazlam mapala ada ka tətikatay a siye i ndo hay tã rəhay ha gər dərma na, neɲgeye ma təriye bagwar eye ma Bəy i Mbəlom. ²⁰ Hərwi niye neɲ faya na gwadumeye sa: Kə ge ka rəhumay ha gər a bazlam i Musa mapala eye a ze i ndo neheye tã dzaɲgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay bay aye na, ka deyumeye a Bəy i Mbəlom bay.»

Yesu a tsik ka məge mevel

Luka 12.57-59

²¹ Yesu a gwadatay sa: «Nəkurom na, ka tsənum wu nakə tã tsikatay a bəba tətə kurom hay aye. Tã gwadatay na: “Kâ kəf gər i ndo bay. Ndoweye kə kəf gər i ndo na, ta diye ha kame i sariya.*” ²² Ane tuk na, neɲ faya na gwadakumeye: Tadə ndoweye kə ge mevel

* 5:21 Madayaw abəra ma Ezipt 20.13; Bazlam mapala eye masulo eye 5.17.

ka malamar ngay na, da ta diye ha kame i ndo mäge sariya. Tadə ndoweye kə gwadāy a malamar ngay: “Nəkar matərahəy eye” na, da ta diye ha kame i ndo mələve dala hay, ta geye sariya. Ada tadə ndoweye kə gwadāy a malamar ngay: “Nəkar ka dze” na, ta kaliye ha a ako nakə dāda ma mbatiye bay aye.

²³ «Agəla a saka mələtse məvəle wu a Mbəlom, a həlay niye wetete a makaw a gər zəgəle andaya ka bo ta malamar yak na, ²⁴ gər ha wu yak niye kame i təv məvəlay wu a Mbəlom. Do, ta pəsum ha a bo təday, zay m̄a ge mə walaŋ kurom ada maw, vəlay wu a Mbəlom tuk.

²⁵ «Tadə ka gum a bo wuray ta ndo, nəkurom ka tsəved faya ka deyumeye a sariya na, mum ha ka bo bazlam, sərūm bo bəna, m̄a ye kar ha kame i ndo mäge sariya təday bay. Hərwi ki ye kar ha ka təv i ndo mäge sariya hay na, ta vəlay kar ha a həlay i sidzew hay. Ta kaliye kar ha a daŋgay. ²⁶ Faya na gwadakeye: Sər ha na, kə ge ka hama suloy nakə kutoŋ məheme, ka vəl ha bay na, ka deyeweye abəra ma daŋgay bay.»

Yesu a tsik ka mäge madama

Mata 18.8-9; Markus 9.43,47-48

²⁷ Yesu a gwadətay sa: «Nəkurom na, ka tsənum, tə gwad: “K̄a ge madama bay.†” ²⁸ Ane tuk na, neŋ faya na gwadəkumeye: Ndoweye ka zəba ka ngwas, kə ge faya dère a say a bor i bo ngay na, ba kə ge madama mə dèrev ngay ta ngwas eye niye tsiy. ²⁹ Kə ge dère i həlay i mənday yak ma dədiye kar ha a mezeleme na, ngwad na ada k̄a kal ha dərəŋ abəra tə nəkar. Ngama vərəzl i bo yak nəte m̄a dze tə bəmalə nakə ta kaliye ha bo yak tebiye a ako aye. ³⁰ Kə ge həlay i mənday yak ma dədiye kar ha a mezeleme na, dəs na ada k̄a kal ha dərəŋ tə nəkar. Ngama vərəzl i bo yak nəte m̄a dze tə bəmalə nakə bo yak tebiye ma diye a ako aye.»

Yesu a tsik ka mahəhere ngwas

Mata 19.7-9; Markus 10.4-5,10-12; Luka 16.18

³¹ Yesu a gwadətay sa: «Ahəl niye, tə gwad sa: “Tadə ndoweye kə say mahəhar na ngwas ngay na, kutoŋ m̄a watsay derewel i mahəhere a həlay.‡” ³² Ane tuk na, neŋ faya na gwadəkumeye: Ndoweye ka həhar na ngwas ngay kəriye kə ge madama bay na, ki ye a zal na, neŋgeye a təra ha ndo mäge madama. Ada ndo nakə a zla ngwas nakə ta həhar na aye bəbay kə ge madama.§»

Yesu a tsik ka məmbede

³³ Yesu a gwadətay sa: «Nəkurom ka tsənum wu nakə tə tsikatay ahəl niye a bəba tətə kurom hay aye. Tə gwad: “K̄a mbada tə parasay eye bay. Ane tuk na, wu nakə ka mbada kame i Mbəlom ka gwad ka giye na, ge na.*” ³⁴ Ane tuk na, neŋ faya na gwadəkumeye: K̄a mbadum bay tebiye. K̄a mbadum ta mbəlom bay hərwi Mbəlom mandza eye na, mə dəma. ³⁵ K̄a mbadum ta dala bay hərwi dala na, təv məpe sik i Mbəlom. K̄a mbadum ta Zerozelem bay hərwi Zerozelem na, wuzlahgəma i Bəy bagwar eye. ³⁶ K̄a mbada tə gər yak bay, hərwi ka sliye faya matəre ha məkwets i gər yak kudəkudək kəgəbay zəŋzəŋ na, ka sliye faya bay. ³⁷ Kə ge ayaw na, gwadum ayaw! Kə ge a’ay na, gwadum a’ay dekdek tsa. Wu nakə ta səkah ha faya sa aye na, a yaw abəra mə Fakalaw.»

K̄a mum ha sewed tə sewed bay

Luka 6.29-30

³⁸ Yesu a gwadətay sa: «Nəkurom na, ka tsənum wu nakə tə tsik ahəl niye aye. Tə gwad: “Tadə ndoweye ka huyaslay ha dère a ndo na, ta huyaslay ha a dəma dərma, ada ndoweye kə həbay ha zler a ndo na, ta həbay ha a dəma zler dərma.†” ³⁹ Ane tuk na, neŋ faya na gwadəkumeye: Tadə ndoweye kə gakum sewed na, k̄a mumay ha a dəma bay. Duh tadə ndoweye kə faka ka maholom i həlay i mənday na, mbəday ha maholom i həlay

† 5:27 Madayaw abəra ma Ezipt 20.14. ‡ 5:31 Bazlam mapala eye masulo eye 24.1. § 5:32 Levitik 18.6-18; Məsler hay 15.20, 29. * 5:33 Levitik 19.12; Məpesle 30.3; Bazlam mapala eye masulo eye 23.22-24. † 5:38 Madayaw abəra mə Ezipt 21.23-25; Levitik 24.19-20; Bazlam mapala eye masulo eye 19.21.

i gula dərma mak mâ faka faya. ⁴⁰ Tadə a say a ndoweye mede kar ha kame i ndo mäge sariya hərwi mæzle fakaya abəra məkəlkabo yak wawa eye na, gəray ha faya kələmedze eye, mâ zla na dərma mak. ⁴¹ Tadə a say a ndoweye mägaka kutoŋ, a gwadaka: “Zleŋ na wu ga anaŋ amba daladal” na, səkahay ha faya zlay na dərəŋ lele. ⁴² Ndowneye ka tsətsah fakaya wu na, vəlay. Ndowneye ka tsətsah fakaya gwedere i wu na, kâ kərahay ha bay, vəlay.»

Mawude bo ta ndo mæne dære yak

Luka 6.27-28,32-36

⁴³ Yesu a gwadatay sa: «Ka tsənum wu nakə tə tsik ahəl niye aye, tə gwad: “Wuda ndo i maged yak, nay dære a ndo mæne dære yak.†” ⁴⁴ Ane tuk na, neŋ faya na gwadumeye: Wudum ndo mæne dære kurom hay. Duwulumay me a Mbəlom hərwi ndo neheye faya ta sakumeye dəretsətseh aye. ⁴⁵ Ka gum andza niye na, ka tərume ye wawa i Bəba kurom Mbəlom neŋgeye mə mbəlom. Hərwi pat ŋgay a dəvatay a ndo i sewed hay ada a dəvatay a ndo i ŋgwalak hay. A pa yam ŋgay hərwi ndo neheye mede tay lele aye ada hərwi ndo neheye mede tay lele bay aye dərma mak. ⁴⁶ Tadə agəna ka wudum na, ndo neheye ta wuda kurom aye dekdek na, magogoy waray nakə Mbəlom ma vəlakumeye? Kwa ndo matsekele dzanŋal hay tə ge a ze i kurom. ⁴⁷ Ada tadə faya ka tsikumateye me a malamar kurom hay dekdek na, ada wu nakə ka gum a ze ndo hay aye na, wuye mey? Kwa ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye na, tə ge a ze i kurom. ⁴⁸ Tərūm na, ndo ŋgwalak eye hay mə wu hay tebiye andza Bəba kurom mə mbəlom, neŋgeye ŋgwalak eye.»

6

Məvəle wu na, kəkay?

¹ Yesu a gwadatay sa: «Gum metsehe! A sakum mäge wu nakə bazlam mapala eye a tsətsah fakuma gum aye na, kâ gum kame i ndo hay tebiye bay hərwi ada tã zəba fakuma bay. Ka gum andza niye bay na, Bəba kurom mə mbəlom ma vəlakumeye magogoy kurom bay.

² «A saka məvəle wu a ndo i mətawak na, kâ vəlay parakka kame i ndo hay bay. Ndo i bəbək hay tə vəlawa andza niye mə gay i mađuwule me ada ka mazlazlaŋ i tsəved aye hay. Nəteye ta pəla ndo hay tã dəslatay ha gər. Faya na gwadakumeye: Nəteye na, ba ta huta magogoy tay tsiy. ³ Nəkar na, tadə ka vəleye wu a ndo i mətawak tə həlay i mənday na, həlay i gula yak mâ sər faya bay. ⁴ Andza niye, wu nakə ka vəliye na, vəl ta məkal. Bəba yak Mbəlom a ŋgatay a wu nakə ka vəl ta məkal aye. Neŋgeye ma vəlakeye magogoy.»

Mađuwule me

⁵ Yesu a gwadatay sa: «Ahəl nakə ka đuwulumeye me a Mbəlom aye na, kâ gum andza i ndo i bəbək hay bay. Nəteye na, ta wuda mađuwule me mə gay i mađuwule me ta mələtse ada ka mazlazlaŋ i tsəved hərwi ada ndo hay tebiye tã ŋgatatay. Neŋ faya na gwadakumeye: Sərūm ha, nəteye na, ba ta huta magogoy tay tsiy. ⁶ Ane tuk na, nəkar na, ahəl nakə a saka mađuwulay me a Mbəlom aye, do a gay i məhəne yak. Dərəzl ka bo ada đuwulay me a Bəba yak Mbəlom. Kwa nəkar maŋgaha eye abəra ka ndo hay na, neŋgeye andaya tə nəkar ma vəlakeye magogoy yak. ⁷ Ahəl nakə faya ka đuwulumeye me na, kâ đuwulum vəđvəđ haladzay andza i ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye bay. Tə dzala mə gər tay ta đuwulay me a Mbəlom vəđvəđ haladzay na, Mbəlom ma tsəniye tay na. ⁸ Kâ gum andza nəteye bay, hərwi Mbəlom Bəba kurom ba kə sər ha wu nakə a sakum aye kwa ahəl nakə ka tsətsah zuk bay aye.»

Bəba may

Luka 11.2-4

⁹ Yesu a gwadatay sa: «Ka đuwulumeye me na, gwadum andza nakay:

Bəba may nakə mə mbəlom aye,

kwa way mâ sər ha, məzele yak na, tsədaŋŋa.

¹⁰ Bəy yak mâ yaw a walaŋ may.

† 5:43 Levitik 19.18.

Wu nakə a saka aye mâ ge ka mändzibəra
andza nakə mə mbəlom aye dərma.

¹¹ Vələmay wu mənday nakə ma slameye bəgom aye.

¹² Pəsamay ha mənese

andza nakə nəmay bəbay nəmaa pəsətay ha a ndo neheye tə gamay mənese aye.

¹³ Tsəpa may, hərwi ada Fakalaw mâ səpat may bay.

Ane tuk na, təmamay ahaya abəra mə həlay i Fakalaw.

[Hərwi nəkar na, Bəy ka gər i bəy, nəkar gədaŋ ada nəkar məzlaḅ eye ka tor eye.

Amen!]

¹⁴ «Andza niye, tadə kə pəsumatay ha mənese a ndo neheye tə gakum mənese aye na, Bəba kurom mə mbəlom ma pəsakumeye ha dərma. ¹⁵ Ane tuk na, ka pəsumatay ha mənese a ndo neheye tə gakum mənese aye bay na, Bəba kurom Mbəlom ma pəsakumeye ha mənese kurom bay dərma.»

Daliyam

¹⁶ Yesu a gwadatay sa: «Tadə faya ka gumeye daliyam na, kâ gum andza ndo i bəbək hay bay. Nəteye na, ta mbədawa ha dərə tay andza ta mətiye hərwi ada ndo hay tâ zəba fataya nəteye faya ta giye daliyam. Faya na gwadumeye: Sərum ha nəteye na, ta huta magogoy tay tsiy. ¹⁷ Ane tuk na, a saka ka giye daliyam na, bara dərə ada fada mal ka məkwets i gər yak lele. ¹⁸ Andza niye, ndo hay ta səriye ha nəkar faya ka giye daliyam bay. Ane tuk na, Bəba yak nakə mandza eye ma təv maŋgaha eye neŋgeye nəte ŋweŋ a sər ha. Faya ma ŋgateye a wu nakə maŋgaha eye faya ka giye aye. Ada mata vəlaka magogoy yak na, neŋgeye.»

Zlele nakə mə mbəlom aye

Luka 12.33-34

¹⁹ Yesu a gwadatay sa: «Kâ hayumay gər a zlele ka mändzibəra bay hərwi mətul hay ta reŋgez ta nasiye ha tebiye. Məkal hay bəbay ta sləliye gay kurom hay ta həliye zlele niye.

²⁰ Hayumay gər a zlele kurom na, a mbəlom. Mə dəma na, mətul hay ta reŋgez ta nasiye ha bay, məkal hay ta sliye faya mede makəle ahaya bay. ²¹ Hərwi dərəv yak mandza eye na, ma təv nakə zlele yak mə dəma aye.»

Dzaydzay ta ləvoŋ

Luka 11.34-36

²² Yesu a gwadatay sa: «Dərə yak na, andza lalam ma dəviye dzaydzay a bo yak tebiye. Tadə dərə yak a zəba kwetseh kwetseh lele na, bo yak kətsek mə dzaydzay. ²³ Ane tuk na, tadə dərə yak lele bay na, bo yak kətsek ma ləvoŋ. Yaw, tadə dzaydzay mə nəkar kə mbata na, nəkar mandza eye ma ləvoŋ zəŋzəŋ eye.»

Mbəlom ta suloy

Luka 16.13

²⁴ Yesu a gwadatay sa: «Ndəray ma sliye məge məsler a ndo i gay ŋgay hay sulo bay. Hərwi pat neŋged na, ma geye sewed a ndo ŋgay neŋged, ma wudiye na neŋged lele. Kəgəbay ma gəseye me a ndo neŋged, a ndo neŋged ma gəseye me bay tebiye. Nəkurom bəbay, ka slumeye faya məge məsler a Mbəlom ada a suloy sulo sulo bay.»

Məpe mədzal gər ka Mbəlom

Luka 12.22-31

²⁵ Yesu a gwadatay sa: «Hərwi niye, neŋ faya na tsikakumeye: Kâ dzalum gər hərwi wu mənday kəgəbay hərwi wu məsay, kəgəbay hərwi peteked bay. Hərwi məsəfəre na, a ze wu mənday ada bo kurom na, a ze peteked segey. ²⁶ Zəbum ka dīyeŋ hay təday. Ta sləga bay, tə pala wu tay tə hayay gər a wuray a de bay. Ane tuk na, Bəba kurom mə mbəlom faya ma vəlateye wu mənday. Nəkurom na, ka zum tay ha dīyeŋ ha haladzay.

²⁷ «Way nakə mə walaŋ kurom ma sliye faya masəkah ha mändze ŋgay ka mändzibəra ta mədzele gər ŋgay nakə faya ma dzaliye aye na, way? ²⁸ Faya ka dzalumeye ka peteked

na, hārwi mey? Zəbum ka məvurze i guzer hay mə pesl təday. Tə ge məsler bay, tə n̄gar peteked bay. ²⁹Faya na gwadəkumeye, kwa Salomon̄ nakə zlele eye haladzay aye, dāda kə pa ka bo peteked andza məvurze i guzer niye hay bay. ³⁰Andza niye Mbəlom na, faya ma pateye ka bo peteked a guzer hay ka bəgom nakay. Tədə na, guzer niye hay ta kuliye. Ta kula na, ta kaliye tay ha a ako. Kə ge andza niye na, nəkurom dūh Mbəlom ma pakumeye peteked ka bo ma ziye i guzer hay bədaw? Kwa a nəkurom neheye mədzal gər tsekweŋ aye bədaw!

³¹«Kā gwadum: Nəmaa ndiye mey? Nəmaa siye mey? Nəmaa piye ka bo mey na, kâ dzalum bay. ³²Maa pəla wu neheye na, ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. Ane tuk na, Bəba kurom mə mbəlom a sər wu nakə a sakum aye. ³³Lahum mapəle na, Bəy i Mbəlom təday ada tə wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye. Ma vəlakumeye siye i wu hay tebiye sa.

³⁴«Kā dzalum ka wu nakə tədə aye bay. Tədə na, ma dzaleye a gər n̄gay. Ka pat məsləlaw na, dərətsətseh n̄gay eye dā.»

7

Kâ gumatay sariya a ndo hay bay

Luka 6.37-38,41-42

¹Yesu a gwadatay sa: «Kâ gumatay sariya a ndo hay bay hārwi ada Mbəlom mâ gakum sariya bay dərma. ²Hārwi Mbəlom ma gakumeye sariya andza nakə faya ka gumateye a siye i ndo hay aye dərma. Ma ləvakumeye wu tə wu nakə ka ləvawumatay wu a ndo hay aye. ³Nəkar na, ka n̄gatay a tsakwal mə dərə i malamar yak. Ane tuk na, mayako nakə mə dərə yak aye ka n̄gatay bay na, hārwi mey? ⁴Ma kəkay nakə ka sliye məgwaday a malamar yak: “Malamar ga, ehe gər ga ha nâ zlaka ahaya tsakwal abəra mə dərə yak”, ada dūh mə dərə yak eye na, mayako gəlawwa. ⁵Nəkar ndo i bəbərək, lah faya məzle ahaya mayako abəra mə dərə yak təday ada ka n̄gateye a dərə kwetseh kwetseh. Ka zlaya ahaya tsakwal abəra mə dərə i malamar yak tuk.

⁶«Wu nakə tsədaŋŋa eye na, kâ vəlumatay a kəra hay bay. Ka vəlumatay na, ta mbədiye gər fakuma, ta n̄guradiye kurom ha. Wu i maslawa kurom hay na, kâ kutsumatay ha a madəras hay bay bəna ta hatsakumeye faya tə sik.»

Tsətsahum, pəlum, fumay a maged

Luka 11.9-13

⁷Yesu a gwadatay sa: «Tsətsahum, ta vəlakumeye, pəlum, ka hutumeye, fumay a maged, ta həndəkakumeye abəra ma maged. ⁸Hārwi kwa way ka tsətsah na, ta vəleye, kwa way ka pəla na, ma hutiyə, ada kwa way kə fay a maged na, ta həndəkeye abəra ma maged.

⁹«Way mə walaŋ kurom tadə wawa n̄gay a tsətsah faya wu mənday na, ma vəleye kwar dāw? ¹⁰Kəgəbay a tsətsah fakaya kələf na, ka vəleye dədə dāw? ¹¹Nəkurom neheye sadzək n̄gwalak eye hay bay aye ka sərūm məvəle wu n̄gwalak eye hay a wawa kurom hay dūh tuk na, ada Bəba kurom mə mbəlom ma ziye məvəle wu n̄gwalak eye a ndo neheye ta tsətsah faya aye bədaw?»

Wu nakə bazlam mapala eye a tsik aye

¹²Yesu a gwadatay sa: «Wu nakə a sakum ndo hay t̄a gakum aye na, gumatay a siye i ndo hay. Nakay na, wu nakə bazlam i Musa mapala eye ta dərəwel i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay faya ta tətikateye a ndo hay aye.»

Tsəved hay sulo

Luka 13.24

¹³Yesu a gwadatay sa: «Fələkum ta maged nakə hala bay aye. Hārwi maged nakə zlabatam eye ada tsəved nakə a wur bo mede tə dəma bay aye na, tsəved mede ha ndo a mədze. Ndo neheye faya ta diye tə dəma aye na, nəteye haladzay. ¹⁴Ane tuk na, maged nakə hala bay aye na, ma diye ha ndo a sifa. Tsəved mede tə dəma na, a wur bo haladzay. Ndo neheye faya ta diye tə dəma aye na, nəteye haladzay bay.»

Dərizl i gərdaf ta hohway ŋgay eye hay

Luka 6.43-44

¹⁵ Yesu a gwadətay sa: «Gum metsehe ta ndo neheye tə gwaf nəteye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom aye. Ta deyeweye a walaŋ kurom andza təbaŋ hay. Azlakwa bay mə huf i bo tay na, nəteye andza kəra i pesl neheye terəŋgez eye haladzay aye. ¹⁶ Ka sərumeye tay ha ka bo abəra na, ta məsler tay nakə faya ta giye aye. Ka slumeye faya maŋgəle hohway i werepezl abəra ka dərizl i gərdaf i dak daw? Ada ka slumeye faya maŋgəle hohway i gurov abəra ka dərizl i gərdaf i tsetsiv daw? ¹⁷ Andza niye, dərizl i gərdaf nakə ŋgwalak eye na, ma wiye hohway ŋgwalak eye hay. Ane tuk na, dərizl i gərdaf dəvats eye na, ma wiye hohway ŋgwalak eye bay dərmak. ¹⁸ Dərizl i gərdaf ŋgwalak eye na, ma wiye hohway i dərizl i gərdaf dəvats eye bay, ada dərizl i gərdaf dəvats eye na, ma wiye hohway i dərizl i gərdaf ŋgwalak eye bay. ¹⁹ Dərizl i gərdaf nakə ma wiye hohway ŋgwalak eye bay aye na, ta dəsiye na ada ta kutsiye ha a ako. ²⁰ Andza niye, ka sərumeye ha ka bo abəra ndo mədə ha bazlam i Mbəlom ta parasay eye na, ta məsler tay nakə faya ta giye aye.»

Dada na sər kurom ha bay

Luka 13.25-27

²¹ Yesu a gwadətay sa: «Sərüm ha, ndo neheye faya ta tsikerəye: “Bəy Maduweŋ, Bəy Maduweŋ” tə bazlam aye na, ta diye tebiye a Bəy i Mbəlom bay. Mata de na, ndo neheye faya ta giye wu nakə a say a Bəba ga mə mbəlom aye. ²² Ahəl nakə aza na deyeweye məgatay sariya a ndo hay aye na, ndo hay haladzay ta gwedeŋeye: “Bəy Maduweŋ, Bəy Maduweŋ, nəmaa da ha bazlam i Mbəlom ta məzele yak, nəmaa həhar fakalaw abəra ka ndo hay ta məzele yak, nəmaa ge masuwayaŋ hay haladzay ta məzele yak bədaw?” ²³ Yaw, na tsikateye parakka: “Dada na sər kurom ha bay, nəkurom neheye ka gawum mənese aye, dum abəra ka təv ga.”»

Gay hay sulo

Luka 6.47-49

²⁴ Yesu a gwadətay sa: «Andza niye, kwa way kə tsəne bazlam neheye ada ka rəhay ha gər na, neŋgeye a ndzəkit bo ndo nakə a tsah, a dəzl gay ŋgay ka pələf aye. ²⁵ Yam a pa, mazaw a rah a magayam, mətasl a vəzl ta gədaŋ ada mazaw ta mətasl ti yaw ta gədaŋ ka gay niye. Ane tuk na, ka mbəzl bay hərwi mədok eye mapa eye lele ka pələf. ²⁶ Ane tuk na, kwa way kə tsəne bazlam, ada ka rəhay ha gər bay na, neŋgeye a ndzəkit bo ndo i matərakahaŋ nakə a dəzl gay ŋgay ka hewiyəŋ aye. ²⁷ Yam a pa, mazaw a rah a magayam, mətasl a vəzl ta gədaŋ ada ti yaw ka gay niye ta gədaŋ. Gay niye a mbəzl hele hele.»

²⁸ Ahəl nakə Yesu a ndəv ha mətsike me ŋgay aye na, matətike ŋgay niye a gatay hərbaabəkka a ndo neheye ka təv ŋgay aye tebiye. ²⁹ Hərwi neŋgeye na, a tsikatay andza i ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye bay, neŋgeye a tsik ta məzlaɓ i Mbəlom.

8

Yesu a mbəl ha ndo madəgwada eye

Markus 1.40-45; Luka 5.12-16

¹ Ahəl nakə Yesu a mbəzlaw abəra mə mahəmba aye na, ndo hay haladzay tə pay bəzay. ² Ahəl nakə faya ta diye na, ndo wuray madəgwada eye a həndzəd naha ka təv ŋgay, a dəkway gurmets a huvo, a gwaday: «ŋgalaka, tadə kə saka na, ka sliye faya matəre ga ha tsədaŋna.»

³ Yesu a ndudə ha həlay ŋgay, a lamay. Tsa na, a gwaday: «A seŋ na, təra tsədaŋna!» Kwayaŋna ndo madəgwada eye niye a təra tsədaŋna. ⁴ Tsa na, Yesu a gwaday: «Tsəne lele: Kâ tsik wu nakə a ndəray bay. Ane tuk na, do ta bəzay ha bo a ndo məvələway wu a Mbəlom ada vəl wu nakə Musa a tsik aye hərwi mədatay ha a ndo hay tebiye na, ka təra tsədaŋna.»

Yesu a mbəl ha ndo i mäsler i bagwar i sidzew i Roma

Luka 7.1-10

⁵ Yesu a ndisl a Kafernahum. Bagwar i sidzew i Roma hay a händzəd naha ka tøv ŋgay, a tsətsah faya madzəne, ⁶ a gwaday: «Bøy Maduwerj, ndo i mäsler ga mahəna eye mətəgay. Neŋgeye dāvats eye, ka təra, a wur faya haladzay.»

⁷ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Na diye na mbəliye ha.»

⁸ Bagwar i sidzew niye a gwaday: «Bøy Maduwerj, neŋ na sla dā nəkar kâ ye a gay ga bay. Ane tuk na, ka tsik bazlam yak nəte na, ndo i mäsler ga ma mbəliye. ⁹ Neŋ na, faya na rəhay ha gər a bagwar ga ada sidzew ga hay ta rəheŋ ha gər dərma. Na gwaday a ndo nəte mə walaŋ tay “Do!” na, ma diye. Na gwaday a ndo neŋged “Dara!” na, ma deyeweye. Na gwaday a beke ga “Ge nakay!” na, ma giye.»

¹⁰ Yesu a tsəne bazlam ŋgay neheye na, a yay a gər haladzay, a gwadatay a ndo neheye faya ta pay bəzay aye: «Neŋ faya na tsikakumeye, sərūm ha, dāda na ndzay a gər a ndo ta mədzał gər eye haladzay andza nakay ma slala i Israyel hay bay. ¹¹ Sərūm ha na, ndo hay haladzay ta deyeweye abəra mə bəzay i mbəlom ada abəra ma məgəma, ta ndiye ka bo wu mənday ta Abraham, ta Izak ada ta Zakob ma Bøy i Mbəlom. ¹² Ane tuk na, ndo neheye ha be ta diye a Bøy i Mbəlom aye na, ta kutsiye tay ha abəra, a ləvorj. Mə dəma na, ta tuwiye tə mahəpəde zler eye.*»

¹³ Tsa na, Yesu a gwaday a bagwar i sidzew niye: «Do wu yak a mətəgay. Hərwi wu nakə ka dzala ha aye na, ma giye bo.» A həlay niye, kwayaŋŋa ndo i mäsler i sidzew niye a mbəl.

Yesu a mbəl ha mese i Piyer ada tə siye i ndo i dāvats hay

Markus 1.29-34; Luka 4.38-41

¹⁴ Ma dəba eye na, Yesu a ye a gay i Piyer. A ye naha a ndzay a gər a mese i Piyer ŋgwas eye mahəna eye, marabaraḅ a gay. ¹⁵ Yesu a ye ka tøv ŋgay, a ye naha a lamay həlay. Tsa na, marabaraḅ a ndala faya abəra, a lətse, a gay mbəlök a Yesu.

¹⁶ Huwa a ge na, tə həlaw ndo neheye fakalaw mə bo tay aye a Yesu. A həhar fataya abəra fakalaw niye hay tə bazlam ŋgay. A mbəl tay ha ndo i dāvats hay tebiye dərma. ¹⁷ Andza niye, Yesu a ge na, wu nakə Ezay ndo mədə ha bazlam i Mbəlom a tsik ahəl niye, a gwad:

«Kə zla fakwaya abəra bəle kway,

ada kə zla fakwaya abəra dāvats kway hay.†»

Ndo neheye a satay məpay bəzay a Yesu aye

Luka 9.57-62

¹⁸ Yesu a zəba faya ndo hay haladzay ka tøv ŋgay na, a gwadatay a gawla ŋgay hay: «Takwa ka me i dəlov, a diye neŋged.»

¹⁹ Tə həl bo, ta diye na, ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye a händzəd naha ka tøv ŋgay, a gwaday: «Miter, kwa a ŋgay ka diye na, na pakeye bəzay.»

²⁰ Yesu a mbəday faya: «Mezerew hay na, bəd tay andaya hərwi məhəne mə dəma, diyerj hay dərma gay tay andaya. Ane tuk na, neŋ Wawa i Ndo na, tøv ga andaya nakə na həniye mə dəma hərwi mazəzukwe bo aye bay.»

²¹ Ndo nəte mə walaŋ i gawla i Yesu hay a gwaday: «Bøy Maduwerj, vələŋ tsəved nâ ye, nâ la na bəba ga təday.»

²² Yesu a mbəday faya: «Peŋ bəzay, gər ha mədahaŋ hay tâ la bo tay.»

Yesu a gay me a mətasl

Markus 4.35-41; Luka 8.22-25

²³ Yesu a tsal a kwalalaŋ i yam na, gawla ŋgay hay tə pay bəzay. ²⁴ Ahəl nakə faya ta diye, tə husa a wuzlah i dəlov aye na, kwayaŋŋa mətasl bagwar eye a ge haladzay. Yam a

* 8:12 Bazlam nakay a say məgwede na, andza nakay: Ndo neheye ta ndziye ma bəra aye na, dərev ma ndalateye, ada ta giye sələk hərwi ta ŋgateye a məndze ŋgwalak eye i dzam i Mbəlom hay. † 8:17 Ezay 53.4.

tsal ka bo dāngwala haladzay. Kə sər mede ha kwalalaŋ i yam a huđ i yam. Ane tuk na, Yesu na, neŋgeye mandzahəra eye.

²⁵ Gawla ŋgay hay ta həndzəđ naha ka təv ŋgay, ta pədeke ha, tə gwaday: «Bəy Maduweŋ, təma may ha tey? Nəkway faya ka dzakweye.»

²⁶ Tsa na, Yesu a gwadətay: «Ka dzədzarum andza niye na, hərwi mey? Nəkurom na, məpe mədzal gər a kətsakum.»

A lətse, a gay me a mətasl ta yam. Tsa na, tə ndza dedik. ²⁷ A gatay hərbaəbəkka a ndo hay tebiye, tə gwad: «Nakay na, ndo waray nakə mətasl ta yam tə gəsay me aye na, way?»

Yesu a mbəl tay ha ndo hay sulo, fakalaw mə bo tay

Markus 5.1-20; Luka 8.26-39

²⁸ Ahəl nakə Yesu a ye a diye i dəlov neŋged, ka dala i Gadara hay na, ndo hay sulo tə ndohwaw abəra mə walaŋ i tsəvay hay. Ti yaw mədzəgər tə Yesu. Ndo neheye sulo eye fakalaw mə bo tay aye, nəteye sewed eye hay haladzay. Ndəray a sla mede ta tsəved eye niye bay. ²⁹ Ta wuda, tə gwad: «A nəkar Wawa i Mbəlom, a saka ka nəmay na, mey? Ka yaw məgamay dəretsətseh na, həlay eye kə ndislew zuk dāw?»

³⁰ Ka təv eye niye dərəŋ tsəfa ta nəteye na, mədəras hay andaya haladzay faya ta ndiye wu mənday. ³¹ Fakalaw niye hay tə gay amboh a Yesu, tə gwaday: «Tadə a saka mahəhere may na, slər may ha a bo i mədəras taday eheye.»

³² Tsa na, Yesu a gwadətay: «Dum!» Tsa na, tə yaw abəra mə bo i ndo neheye sulo aye, ti ye tə fələkwa a bo i mədəras niye hay. Kwayaŋŋa mədəras niye hay tebiye tə mbəzlaw abəra ma təv eye andaya sərpalahha, tə kuts a dəlov tebiye, tə dze a dəma.

³³ Ndo neheye faya ta tsəkuriye mədəras niye hay aye ta hway, ti ye a wuzlahgəma. Ti ye naha ta təkəratay wu nakə a ge bo aye ada wu nakə a ge bo ta ndo neheye sulo aye.

³⁴ Tsa na, ndo neheye mə wuzlahgəma aye ti yaw mata dzəgər tə Yesu. Ti yaw, tə ŋgatay a Yesu na, tə gay amboh haladzay, tə gwaday: «Do abəra ka dala may.»

9

Yesu a mbəl ha ndo matəra eye

Markus 2.1-12; Luka 5.17-26

¹ Ma dəba eye na, Yesu a tsal a kwalalaŋ i yam, a tasaw abəra ma dəlov niye, a ye a gəma ŋgay.* ² Ndo hay tə zlay naha ndo wuray matəra eye mahəna eye ka slələh. Yesu a zəba ka mədzal gər i ndo niye hay na, a gwaday a ndo niye matəra eye: «Wawa ga, dərev m̄a ye fakaya abəra bay. Na pəsaka ha mezeleme yak hay.»

³ Siye i ndo mədzəŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə dzala mə gər tay, tə gwad: «Ndo nakay na, kə tsalay ka gər a Mbəlom.»

⁴ Yesu a sərətay naha ka wu nakə tə dzala mə gər tay aye, a gwadətay: «Ka dzalum mədzal gər nakə ŋgwalak eye bay aye na, hərwi mey? ⁵ Maa da me məgwedə: “Mezeleme yak kə pəsa” na, waray, kəgəbay “Lətse, do” na, maa da me mə dəma na, waray? ⁶ A seŋ na, sərur ha neŋ Wawa i Ndo na, gədaŋ ga andaya məpəsətay ha mezeleme a ndo hay ka məndzibəra.» Tsa na, Yesu a gwaday a ndo niye matəra eye: «Lətse, zla slələh yak, do a mətagay.»

⁷ Ndo niye a lətse, a ye a mətagay. ⁸ Ndo hay tə ŋgatay andza niye na, ta dzədzar haladzay. Tə dəslay ha gər a Mbəlom, tə gwad: «Zambadəkway a Mbəlom hərwi kə vəlatay gədaŋ a ndo hay haladzay.»

Yesu a zalay a Mata

Markus 2.13-17; Luka 5.27-32

⁹ Yesu a lətse, a ye abəra ma təv niye. Neŋgeye faya ma diye na, a ŋgatay ndo wuray məzele ŋgay Mata, mandza eye mə gay i matsekele dzəŋgal. Yesu a gwaday: «Dara, peŋ bəzay!» Mata a lətse a pay bəzay a Yesu.

* 9:1 Niye na, wuzlahgəma i Kafərnahum. Zəba ma Markus 2.1.

¹⁰ Ahəl nakə Yesu faya ta ndiye wu mənday ta gawla ɲgay hay mə gay i Mata aye na, siye i ndo matsekele dzaɲgal hay ta ndo i mezeleme hay ti yaw faya tə ndiye ka bo wu mənday dziye. ¹¹ Farisa hay tə ɲgatay andza niye na, ta tsətsah ka gawla i Yesu hay, tə gwadətay: «Miter kurom faya ta ndiye wu ka bo dziye ta ndo matsekele dzaɲgal hay ada ta ndo i mezeleme hay na, hərwi mey?»

¹² Yesu a tsəne bazlam tay niye na, a gwad: «Ndo neheye wuray a gatay bay nətəye zayzay aye na, ta pəliye ndo i sidem bay. Mata pəle ndo i sidem na, ndo neheye dāvats eye hay aye. ¹³ Dum, bazlam nakay a say məgwede mey na, tətikum. Mbəlom a gwad: “A seɲ na, gumay ɲgwalak a ndo bəna gənaw neheye ka kədumeɲeye bay.†” Na yaw məzalətay a ndo neheye tə gwadəy a gər tay nətəye ɲgwalak eye hay aye bay, ane tuk na, məzalətay a ndo i mezeleme hay düh.»

Yesu a tsik ka daliyam

Markus 2.18-22; Luka 5.33-39

¹⁴ Ma dəba eye na, gawla i Yuhana madzəhuḃe ndo a yam hay ti ye ka təv i Yesu, ti ye naha, ta tsətsah faya, tə gwadəy: «Nəmay ta Farisa hay na, nəmay faya nəmaa giye daliyam, gawla yak hay tə ge daliyam təbey na, hərwi mey?»

¹⁵ Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Nətəye na, ta giye daliyam bay, hərwi nətəye na, andza mə magurlom i məzle dahəlay. Ahəl nakə zal i dahəlay ka təv tay mba aye na, ndo neheye mazala eye a magurlom i məzle dahəlay aye na, ta sliye faya mətuwe bay. Ane tuk na, pat eye ma slaweye ta gəsiye fataya abəra zal i dahəlay niye. Pat eye niye na, ta giye daliyam tuk.

¹⁶ «Andza niye, ndəray ma nasiye ha peteked wedeye mətəpe ka peteked guram eye bay. Hərwi ahəl nakə ta bariye na aye na, peteked wedeye ma ɲgərɲdiye ha peteked guram eye, peteked guram eye ma səkaɲiye maɲgurede ma ziye nakə kurre aye. ¹⁷ Sa na, ndo ma mbədiye guzom lelem eye a gwezem i həzlay guram eye bay na, ka sərūm təbədew? Hərwi ta mbədə a dəma na, guzom niye lelem eye kə kwasa na, həzlay niye guram eye ma ndohwiye. Guzom dərmaɲ səktiɲ ma mbədiye ka dala ada gwezem ma nasiye. Ane tuk na, guzom lelem eye ta mbədiye na, a gwezem i həzlay wedeye dərmaɲ.»

Yesu a mbəl ha dem i bəy ada ɲgwas wuray dāvats eye

Markus 5.21-43; Luka 8.40-56

¹⁸ Ahəl nakə Yesu faya ma tsikətəye andza niye na, bəy wuray a yaw ka təv i Yesu, a dəkway gurmets, a gwadəy: «Dem ga kə mət. Ane tuk na, dara pa faya həlay yak, tsa na, ma mbəliye.» ¹⁹ Yesu a lətse ta gawla ɲgay hay, tə pay bəzay a bəy niye.

²⁰ ɲgwas wuray andaya dāvats eye, bambaz a mbədawayaw abəra mə hud. Dāvats niye kə ndza faya məve kuro gər eye sulo. A həndzəd naha ka Yesu ta dəba, a lamay a me i peteked ɲgay nets. ²¹ Andza niye, a dzala mə gər ɲgay, a gwad: «Na lamay a peteked ɲgay nets na, na mbəliye.»

²² Tsa na, Yesu a mbədə me a dəba, a ɲgatay, a gwadəy: «Tete dem ga! Mədzal gər yak kə mbəl kar ha.» Kwayaɲɲa ɲgwas niye a mbəl.

²³ Yesu a ndisl a gay i bəy niye tuk. A ye naha a ɲgatay a ndo məfe fagam hay ta ndo hay haladzay faya ta tuwiye. ²⁴ Tsa na, a gwadətay: «Dum abəra kanar! Dem nakay kə mət bay, neɲgeye mandzahəra eye.» Ane tuk na, ndo hay tə tsəne andza niye na, wuyi tə ɲgwasa faya.

²⁵ Ta həharatay ahaya ndo hay abəra na, Yesu a fələkwa a gay. A ye naha a gəs dem niye mə həlay, dem niye a lətse.

²⁶ Labara eye a dā a zləm ma gəma niye tebiye.

Yesu a mbəl tay ha guluf hay sulo

²⁷ A həlay nakə Yesu faya ma diye abəra ka təv niye na, guluf hay sulo tə pay bəzay tə mawude eye, tə gwadəy: «Yesu, Wawa i Davit, nəmaâ gaka mə bo təbədew!»

† 9:13 Oze 6.6.

²⁸ Yesu a ndisl a gay ngay, a fæləkwa a dōma na, guluf niye hay ta hændzəd naha ka tøv ngay. Yesu, a tsətsah fataya, a gwadatay: «Ka dzalum na, na sliye məmbəle kurom ha daw?»

Ta mbəday faya, tə gwaday: «Ayaw, Bəy Maduwerj.»

²⁹ Yesu a lamay a dōre tay, a gwadatay: «Mbəlom mâ vələkum andza nakə faya ka həbumeye ta mədzal gər kurom nakə ka pum faya aye.» ³⁰ Tsa na, dōre tay a hændək.

Yesu a gatay me, a gwadatay: «Tsənum lele, ndəray mâ sər ha wu nakay bay.» ³¹ Ane tuk na, ti ye tə dā ha labara i Yesu ma gəma niye tebiye.

Yesu a mbəl ha ndo wuray madəda eye

³² A həlay nakə ndo neheye sulo, dōre tay a hændək ti ye abəra mə dōma na, tə zlaw ndo wuray a Yesu. Ndo niye madəda eye hərwi fakalaw mə bo ngay. ³³ Yesu a həhar faya abəra məsəfəre niye ngwalak eye bay aye. Tsa na, a tsik me wulanja lele. A gatay a ndo niye hay wadəj wadəj. Tə gwad: «Dada ndo kə ngatay a slala i wu nakay nətə ma Israyel bay!»

³⁴ Ane tuk na, Farisa hay tə ngatay andza niye na, tə gwad: «Maa vəlay gədanj ka mahəhere fakalaw hay na, bəy i fakalaw hay!»

Ndo hay tə gay mə bo a Yesu

³⁵ Yesu a həhalawa ma wuzlahgəma hay ta gəma hay. A tətikawa tay a ndo hay mə gay i maduwule me hay, a dāwa ha Labara ngwalak eye i Bəy i Mbəlom, a mbəlawə tay ha ndo i dāvats hay tebiye ada ndo matəra eye hay tebiye. ³⁶ Yesu a zəba ka ndo neheye haladzay aye na, tə gay mə bo haladzay, hərwi mədzal gər tay makwasa eye ada ta ge bəle. Nətəye andza təbañ neheye ndo mətsəkure tay andaya bay aye. ³⁷ A gwadatay a gawla ngay hay: «Wu mənday andaya haladzay məpele ka dala. Ane tuk ndo məpele na abəra ka dala na, nətəye haladzay bay. ³⁸ Hərwi niye, gumay amboh a ndo i guvah mâ səkah ha ndo i məsler hay hərwi məpele wu mənday abəra ka dala.»

10

Ndo i maslanj i Yesu hay kuro gər eye sulo

Markus 3.13-19; Luka 6.12-16

¹ Yesu a zalatay a gawla ngay hay kuro gər eye sulo. A vəlatay gədanj ka mahəhere məsəfəre neheye ngwalak eye bay aye abəra ka ndo hay, ada məmbəle tay ha ndo i dāvats hay ta ndo neheye matəra eye aye. ² Məzele i ndo i maslanj ngay neheye kuro gər eye sulo aye na, ananj: Təday Simonj nakə tə zalay Piyer aye ta malamar ngay Añdore, Yakuba ta malamar ngay Yuhana, nətəye sulo tay eye wawa i Dzebede, ³ Filip ta Bartelemi, Tomas ta Mata, neñgeye ndo matsekele dzangal, Yakuba wawa i Alfe, Tade, ⁴ Simonj ndo mäge vərəm hərwi dala ngay*, Yudas Iskariyot ndo mäge daf ka Yesu.

Yesu a slər ndo i maslanj ngay hay kuro gər eye sulo

Markus 6.7-13; Luka 9.1-6

⁵ Yesu a slər ndo i maslanj ngay neheye kuro gər eye sulo aye, a tsikatay gər i bazlam hay, a gwadatay: «Kâ yum a gay i ndo neheye nətəye Yahuda bay aye bay, kâ fələkum a gəma i Samari hay bay. ⁶ Dum düh na, ka tøv i Israyel hay, hərwi nətəye andza təbañ madza eye hay. ⁷ Ka deyumeye ka tsəved na, dumatay ha, gwadumatay: “Bəy i Mbəlom ka hændzədaw mazlambar tə nəkurom.” ⁸ Mbəlum tay ha ndo i dāvats hay, mbəlum tay ha mədahañ hay, mbəlum tay ha ndo madəgwadā eye hay, həharum fakalaw abəra mə bo i ndo hay. Ka hutum gədanj neheye na, kəriye, nəkurom dərmaç vəlumatay a ndo hay kəriye. ⁹ Ka deyumeye na, kâ zlum gura bay, kâ həlum suloy bay, kwa kwär i suloy kâ həlum a gwezem kurom hay bay. ¹⁰ Kâ zlum gwezem i mahəhele kurom hay bay, kâ həlum peteked i məkelkabo kurom hay sulo sulo bay, kâ həlum tahərak bay, kwa sakwal kâ zlum bay. Andza niye ndo mäge məsler na, kutoñ ma hutiyə wu mənday ngay.»

* 10:4 Simonj neñgeye ndo i Yahuda. Ahəl nakə ka təra gawla i Yesu zuk bay aye na, a ge vərəm hərwi dala ngay.

¹¹ Yesu a gwadatay sa: «Ka ndislum a wuzlah gay kægəbay a gəma na, pəlum ndo nakə neŋgeye maləva bo eye ka matəme kurom aye. Ndzum mə gay i ndo niye hus a pat nakə ka deyumeye kurom abəra ma təv niye aye. ¹² Ahəl nakə faya ka fələkumeye a gay i ndo na, gwadum: “Mbəlom mâ vəlakum zay!” ¹³ Tadə ndo i gay niye hay ta təma kurom na, məpəse me i zay kurom ma ndziye fataya. Ane tuk na, tadə ta təma kurom bay na, muma ahaya fataya abəra məpəse me i zay kurom. ¹⁴ Tadə ka fələkum a gay i ndo kægəbay a wuzlah gay, ndo neheye mə dəma aye ta kərah matəme kurom kægəbay məpe zləm ka bazlam kurom na, dum kurom abəra ma təv niye ada tətəkum ha bətekewew i gəma tay abəra ka sik kurom hay.† ¹⁵ Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərum ha pat i sariya i Mbəlom na, sariya tay ma diye me ma ziye i ndo i Sodom ta Gomora.‡»

Dəretsətseh neheye ma deyeweye kame aye

Markus 13.9-13; Luka 21.12-17

¹⁶ Yesu a gwadatay: «Anaŋ, na sləriye kurom hay andza təbaŋ hay a walaŋ i ndo neheye andza kəra i pesl hay aye. Tərum andza dədə neheye faya ta tsəpiye bo tay aye, ada ndzum mənese mâ ge andaya fakuma bay andza bodobodo. ¹⁷ Gum metsehe, hərwi ndo hay ta diye kurom hay kame i sariya, ta ndabiye kurom ta mandalaḅa mə gay i maḅuwule me hay. ¹⁸ Ta diye kurom ha kame i ndo mələve dala hay ada kame i bəy hay hərwi ga, hərwi ada kâ slum faya mətə mbal ga ta dedek kame tay ada kame i ndo neheye Yahuda hay bay aye. ¹⁹ Ahəl nakə faya ta diye kurom ha kame i sariya aye na, dərev mâ ye fakuma abəra bay. Kâ gwadum: “Nəmaa ta gwadiye kəkay? Nəmaa tsikiye na, mey?” bay. A həlay niye, Mbəlom ma vələkumeye bazlam neheye ka tsikumeye aye. ²⁰ Andza niye mata tsike me na, nəkurom bay. Mata tsike me mə nəkurom na, Məsəfəre i Bəba kurom Mbəlom.»

²¹ Yesu a gwadatay sa: «Ndo hay ta vəliye ha malamar tay hay ada tâ kəḅ tay ha, bəba hay ta giye ta wawa tay hay andza niye dərma. Wawa hay ta natay dəre a bəba tay hay, ta kədiye tay ha. ²² Ndo hay tebiye ta nakumeye dəre hərwi ga. Ane tuk na, ndo nakə kə səmay naha hus ka mandəve aye na, Mbəlom ma təmiye ha. ²³ Tadə agəna ta sakum dəretsətseh ma gəma nakə nəkurom mə dəma aye na, hwayum a gəma neŋgeḅ. Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərum ha, neŋ Wawa i Ndo na maweye na, ka dzum ha gər mahəhele ma gəma neheye ka dala i Israyel aye tebiye zuk bay.»

²⁴ Yesu a gwadatay: «Ndo nakə faya ma tətikiye wu aye na, ma ziye ndo matətikay wu bay. Ndo i məsler ma ziye ndo i gay ŋgay bay. ²⁵ Tadə ndo nakə faya ta tətikiye wu aye ka təra andza ndo matətikay wu ada ndo i məsler ka təra andza ndo i gay ŋgay na, niye na, ḅa. Tadə ta zalay a ndo i gay “Bedzabul” na, ta tsadətəye a ndo i ŋgay hay ma ziye i ŋgay bəḅaw?»

Kâ dzədzarumay a ndo zezeŋ bay

Luka 12.2-9

²⁶ «Hərwi niye, kâ dzədzarumatay a ndo hay bay. Wu nakə tebiye maŋgaha eye na, ta ḅiye ha, ada wu nakə tə tsikawa ta məkal aye na, ta ḅiye ha. ²⁷ Wu nakə faya na tsikakumeye ma ləvoŋ aye na, masumay a mətsike parakka mə dzaydzay ta həpat. Wu nakə ta tsikakumeye ka zləm tə məsəsəkwe aye na, wudum ha kələrra ka gər i gay. ²⁸ Kâ dzədzarumatay a ndo neheye ta kədiye slo i bo kurom aye bay. Nətəye na, ta sliye faya məḅze ha məsəfəre kurom bay. Dzədzarumay ḅuh a Mbəlom nakə ma sliye məḅze ha bo kurom ta məsəfəre kurom eye dzay a ako nakə ma mbatiye bay ka tor eye aye. ²⁹ Sisi hay sulo ta səkəmiye tə dala nətə na, ka sərum təbədew? Ane tuk na, kwa nətə mə walaŋ i ḅiyeŋ hay ma dəḅiye bay, say kə yay a gər a Bəba Mbəlom mâ dəḅ. ³⁰ I kurom na, kwa məkwets i gər kurom bəbay, Mbəlom kə pasla na. ³¹ Hərwi niye, kâ dzədzarumay bay, nəkurom ka zum tay ha sisi niye hay.»

† 10:14 Məge andza niye na, andza məgwedə ndo i maslaŋ i Yesu hay ta giye wuray hərwi ndo neheye sa bay. ‡ 10:15 Gəma neheye sulo aye na, maraha eye ta mənese. Zəba mə Madazlay i wu hay 19.

³² Yesu a gwadatay sa: «Tadə ndoweye kə tsik parakka kame i ndo hay: “Nej gawla i Yesu” na, nej dərmaƙ na tsikiye kame i Bəba ga mə mbəlom: “Ndo nakay na, gawla ga.”

³³ Ane tuk na, tadə ndoweye kə tsik kame i ndo hay neŋgeye gawla ga bay na, nej dərmaƙ na tsikiye kame i Bəba ga mə mbəlom: “Ndo nakay na, gawla ga bay.”»

Yesu a zlaw zay bay, a zlaw vərəm

Luka 12.51-53

³⁴ «Kâ dzalum nej na yaw, nâ zlaw zay ka mändzibəra na, kâ dzalum bay. Na yaw na, na zlaw zay bay, na zlaw na, maslalam dūh. ³⁵ Na yaw na, maŋgəne tay ha ka bo abəra ndo hay. Wawa hasləka eye ta bəba ŋgay, dem ta may ŋgay, ŋgwas ta may i zal ŋgay, ³⁶ ndo hay mə gay tay ta niye a bo dərə.»

Gawla i Yesu tã ləva ha bo ta məvəle məsəfəre tay andza i Yesu

Luka 14.26-27

³⁷ Yesu a gwadatay sa: «Ndowneye ka wudā bəba ŋgay ta may ŋgay ka ze nej na, neŋgeye ma sliye mändze ka təv ga bay. Ndowneye ka wudā wawa ŋgay hasləka eye tə dem ŋgay a ze nej na, neŋgeye ma sliye mändze ka təv ga bay. ³⁸ Ndowneye kə zla mayako mazləmbadā eye kə peŋ bəzay bay na, neŋgeye ma sliye mändze ka təv ga bay. ³⁹ Ndo nakə a say mətəme ha məsəfəre ŋgay aye na, ma dziye ha dūh. Ane tuk na, ndo nakə ma dziye ha məsəfəre ŋgay hərwi ga aye na, ma hutiyə a dəma dūh.»

Tadə ndoweye ka təma gawla i Yesu hay na, a təma Yesu

Markus 9.41; Luka 10.16

⁴⁰ Yesu a gwadatay sa: «Tadə ndoweye ka təma kurom na, ka təma na, nej. Ada tadə ndoweye ka təma ga na, a təma ndo nakə a sləra ga ahaya aye. ⁴¹ Ndowneye ka təma ndo mädə ha bazlam i Mbəlom hərwi nakə neŋgeye ndo mädə ha bazlam i Mbəlom aye na, ma hutiyə magogoy nakə ta vəleye a ndo mädə ha bazlam aye. Ndowneye ka təma ndo nakə ŋgwalak eye kame i Mbəlom aye hərwi nakə neŋgeye ŋgwalak eye kame i Mbəlom aye na, ma hutiyə magogoy nakə ta vəleye a ndo nakə ŋgwalak eye kame i Mbəlom aye. ⁴² Neŋ faya na gwadakumeye: Sərum ha na, tadə ndoweye kə vələy yam gəsiyem nəte matasla eye a ndo nakə makətsa eye mə walaŋ i gawla ga hay hərwi nakə neŋgeye gawla ga aye na, magogoy ŋgay ma dziye bay.»

11

¹ Yesu a ndəv ha bazlam ŋgay neheye a tsikatay a gawla ŋgay hay kuro gər eye sulo aye na, a həl bo abəra ka təv niye a ye mata tətikatay a ndo hay ada mädətatay ha ma wuzlah gay neheye ka dala niye aye.

Yesu ta Yuhana madzəhuḃe ndo a yam

Luka 7.18-23

² Ahəl niye na, Yuhana madzəhuḃe ndo a yam neŋgeye ma daŋgay. A tsəne ndo hay faya ta tsikiye ka Kəriste ada ka məsler ŋgay nakə faya ma giye aye. Tsa na, a slər siye i ŋgal mə walaŋ i gawla ŋgay hay, ³ hərwi matsətsehe ka Yesu: «Nəkar na, Kəriste nakə ma deyeweye aye daw? Kəgəbay nəmaâ həba ndo mekeləŋ daw?» Ti ye ta tsətsah ka Yesu andza niye.

⁴ Yesu a mbədətay faya: «Dum təkərumay a Yuhana wu nakə ka tsənum aye ada wu nakə ka ŋgatumay aye. ⁵ Gwadumay na, guluf hay tə ŋgatay a dərə, ndo matəra eye hay ti ye lele, ndo madəgwada eye ta mbəl suwud suwud, mandək hay tə tsəne zləm, mədahaŋ hay ta lətsew a sifa, ndo i mətawak ta tsəne Labara ŋgwalak eye. ⁶ Məŋgwese ka gər i ndo nakə kə gər ha mädzele gər abəra ka nej bay aye!»

Yesu a tsik ka Yuhana madzəhuḃe ndo a yam

Luka 7.24-35

⁷ Gawla i Yuhana niye hay ti ye abəra mə dəma na, Yesu a dazlay mətsikatay a ndo neheye ka təv ŋgay aye ka Yuhana. A gwadatay: «Ka yum a kəsaf mata zəbaw na, ka mey? Ka zəbumaw ka guzer nakə mətasl faya ma bəliye ha aye daw? A'ay andza niye

bay. ⁸ Ada ka yum, ka zəbumaw na, ka mey? Ka zəbumaw na, ka ndo malambada bo eye tə peteked lele eye daw? Tsukudu kəkay? Ane tuk na, ndo neheye tə peteked ka bo lele aye na, nəteye mandza eye mə gay i bəy bagwar eye hay. ⁹ Ka yum mata zəbaw na, ka wuye mey? Ka zəbumaw na, ka ndo mədə ha bazlam i Mbəlom daw? Ayaw, neŋgeye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom ada neŋ faya na gwadəkumeye, neŋgeye a ze ndo mədə ha bazlam i Mbəlom. ¹⁰ Yuhana na, ndo nakə tə watsa a Derewel aye, Mbəlom a gwad: “Neŋ na sləriye naha ndo mədə ha bazlam ga kame yak. Ma lambadakeye na tsəvedf.*”

¹¹ «Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərum ha na, mə walaŋ i ndo zezeŋ hay tebiye ndo nakə a ze Yuhana madzəhuḅe ndo a yam aye na, andaya bay. Ane tuk na, ndo nakə neŋgeye tsekweŋ makətsa eye ma Bəy i Mbəlom aye na, a ze Yuhana. ¹² Kwa ahəl nakə Yuhana madzəhuḅe ndo a yam a tsikawa bazlam i Mbəlom a ndo hay aye hus anəke na, ndo mənə dəre i Mbəlom hay faya ta giye vərəm ta Bəy i Mbəlom ada tə dzawa faya bo matsəpe na. ¹³ Derewel i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay tə derewel i Musa ta da ha Bəy i Mbəlom hus a həlay i Yuhana madzəhuḅe ndo a yam. ¹⁴ Tadə a sakum mədzal ha na, Yuhana neŋgeye Eliya tə watsa faya mə Derewel i Mbəlom, tə da ha tə gwad ma deyeweye.† ¹⁵ Ndo nakə zləm andaya faya mətsəne aye na, māt tsəne lele!»

¹⁶ Yesu a gwadətay sa: «Ndo neheye bəgom aye na, na ndzəkitiye tay ha bo na, tə way? Ta ndzəkit bo na, ta wawa neheye mandza eye ka pələd nakə ndo hay tə hayawa faya gər aye, siye hay faya ta wudətay naha a siye hay. Tə gwadətay: ¹⁷ “Nəmaa fakum naha fagam i məhetse, ka hatsum bay, nəmaa gakum naha dəmes i mədahaŋ na, ka tuwum bay.” ¹⁸ Andza niye Yuhana madzəhuḅe ndo a yam a yaw, kə nda wu mənəday, kə sa wu məse bay na, tə gwad: “Neŋgeye na, məsəfəre nakə ŋgwalak eye bay aye mə bo ŋgay.” ¹⁹ Neŋ Wawa i Ndo, na yaw, na nda wu mənəday ada na sa wu məse na, tə gwad: “Zəbum faya, ndo nakay i ŋgay a dzala na, ka wu mənəday ada ka məse guzom. Neŋgeye na, dzam i ndo matsekele dzanŋal hay ta ndo i mezeleme hay.” Ane tuk na, Metsəhe i Mbəlom ma bəziye na, ta məsler neheye ma giye aye.»

Gəma neheye ta kərəh mədzal ha ka Yesu aye

Luka 10.13-15,21-22

²⁰ Ma dəba eye na, Yesu a pa bo ka məmatay ha mənese a gəma neheye a ge mə dəma masuwayaŋ haladzay aye, ane tuk na, ndo i gəma niye hay ta mbəda ha mede tay bay. A gwad: ²¹ «A nəkurom ndo i gəma i Koraziŋ hay, tuwum bo kurom, hərwi dəretsətseh ka gər kurom! A nəkurom ndo i gəma i Betesayda hay, tuwum bo kurom hərwi dəretsətseh ka gər kurom. Hərwi tadə masuwayaŋ neheye na ge mə gay kurom aye nā ge ma gəma i Tir ta gəma i Sidoŋ na, atay na, ndo i gəma niye hay ta dzaliye bo tay ta tuwiye, ta pa ka bo taḅay manasa eye ada ta kutsiye bətekwew maləməts a gər hərwi mədə ha na, ta gər ha mezeleme tay. ²² Hərwi niye neŋ faya na gwadəkumeye: Pat nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, sariya kurom ma diye me ma ziye i ndo i gəma i Tir ta Sidoŋ.

²³ «Nəkurom ndo i gəma i Kafernahum hay, ka dzalum nəkurom na, Mbəlom ma ta həliye kurom a mbəlom wal daw? A'ay! Nəkurom duh na, Mbəlom ma ta mbəzliye kurom ha na, a təv mənədze i mədahaŋ hay. Hərwi masuwayaŋ neheye na ge ma gəma kurom aye tā ge ma gəma i Sodom na, haḅe atay gəma nakay ma giye andaya bəgom. ²⁴ Andza niye, neŋ faya na gwadəkumeye, pat nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, sariya kurom ma diye me ma ziye i ndo i gəma i Sodom‡ hay.»

²⁵ Ma mənədze tsekweŋ na, Yesu a gwad: «A nəkar Bəba Mbəlom, ndo mələve məgərbməlom ta dala. Na gaka sisəe hərwi nəkar ka datay ha wu nakə maŋgaha eye a ndo neheye tə sər wuray bay aye. Ada ka ŋgaha abəra ka ndo i ndaraw hay ta ndo neheye nəteye tə sər wu aye. ²⁶ Ayaw, Bəba Mbəlom, a yaka a gər a nəkar hərwi māt ge bo andza niye.»

* 11:10 Malasi 3.1; Madayaw abəra ma Ezipt 23.20. † 11:14 Malasi 3.23-24. ‡ 11:24 Zəba ma Mata 10.15.

²⁷ A gwadatay: «Bäba ga kä väleŋ wu hay tebiye. Ndäray a säŋ wawa bay, maa säŋ na, Bäba. Ndäray a säŋ Bäba bay, maa säŋ na, neŋ wawa ŋgay ada maa säŋ na ndo neheye a seŋ mädatay ha aye.»

²⁸ Yesu a gwadatay sa: «A näkurom neheye faya ka zlumeye wu mamba eye ada näkurom madagär eye, dumara ka töv ga, neŋ na välakumeye mazäzukwe bo. ²⁹ Rähumeŋ ha gär, na tətikakumeye wu lele eye, härwi neŋ ndo säkeffe eye, na gakumeye däretsätseh bay. [§] Ta dedek ka hutumeye mazäzukwe bo. ³⁰ Wu näkä na piye fakuma aye na, a wur bo mäzle bay, wu näkä na välakumeye, ka zlumeye na, a mba bay.»

12

Maa lövay gär a pat i mazäzukw bo na, Yesu

Markus 2.23-28; Luka 6.1-5

¹ Pat i mazäzukw bo na, Yesu ta gawla ŋgay hay ti ye ta guvah wuray. Ma guvah eye niye tö ge a däma na, wuye andaya tö zalay bäle. Ahäl näkä faya ta diye na, may a wur ka gawla i Yesu hay, tö pa bo ka mähäbe wu niye tö nda. ² Farisa hay tö ŋgatatay na, tö gwadäy a Yesu: «Zäba, gawla yak hay ta giye wu näkä bazlam i Mbälom mapala eye a ge faya me pat i mazäzukw bo aye na, härwi mey?»

³ Yesu a mbädatay faya: «Dadä ka dzangum wu näkä Davit a ge aye tábädew? ^{*} May a wur faya ta ndo ŋgay hay. ⁴ Tsa na, a fäläkwa a madzawadzawa i määdäslay ha gär a Mbälom ta ndo ŋgay hay. A ye naha, a zla makwala näkä tö välay a Mbälom aye, a nda. A välatay a ndo ŋgay hay därmak, tö nda. Bazlam i Mbälom mapala eye a väl tsäved ka mände na, a ndo mävälay wu a Mbälom dekdek bädaw?

⁵ «Kägäbay ka dzangum wu näkäy mä derewel i Musa bädaw? Pat i mazäzukw bo na, ndo mävälay wu a Mbälom mä gay i määdäslay ha gär a Mbälom ta rähay ha gär a pat i mazäzukw bo bay, ta ge mäslar. Ane tuk na, ta ge mänesä bay. [†] ⁶ Neŋ faya na gwadäkuumeye, wu näkä a ze gay i määdäslay ha gär a Mbälom aye na, andaya kanäŋ.

⁷ «Tä watsa a Derewel i Mbälom na, Mbälom a gwad: “A seŋ na, gumay ŋgwalak a ndo bänä, gänaw neheye ka kädumeŋeye bay. [‡]” Tadä ka tsänüm wu näkäy na, ndo neheye ta ge wuray bay aye na, kä gäsüm tay ha bay. ⁸ Härwi maa lövay gär a pat i mazäzukw bo na, Neŋ Wawa i Ndo.»

Yesu a mbäl ha ndo wuray mamäta hälay eye

Markus 3.1-6; Luka 6.6-11

⁹ Yesu a ye abära ka töv niye, a ye a gay i madüwule me. ¹⁰ Mä däma na, ndoweye andaya hälay ŋgay mamäta eye. A satay a ndo hay mämay ha mänesä a Yesu, ta tsätsah faya tö gwadäy: «Tsäved andaya mämbäle ha ndo pat i mazäzukw bo däw?»

¹¹ Yesu a mbädatay faya: «Tadä ndo näte mä walaŋ kurom tädäŋ ŋgay andaya näte, tädäŋ ŋgay niye a däd a bädiyem pat i mazäzukw bo na, ma zla ahaya abära mä däma bädaw? ¹² Kä ge andza niye na, ndo zezäŋ a ze tädäŋ bädaw? Bazlam kway mapala eye kä väl tsäved ka mäge ŋgwalak a ndo pat i mazäzukw bo!»

¹³ Tsa na, Yesu a gwadäy a ndo niye: «Ndudä ha hälay yak!» Ndo niye a ndudä ha hälay ŋgay. Tsa na, a mbäl lele andza hälay neŋged.

¹⁴ Sototo, Farisa hay ti yaw abära mä gay, ti ye tö haya gär. Tə ma ha ka bo bazlam, ta hutaye tsäved ka mäkäde Yesu na, käkäy.

Yesu neŋgeye ndo i mäslar näkä Mbälom a zla aye

¹⁵ Ahäl näkä Yesu a säŋ ha Farisa hay faya ta päliye tsäved ka mäkäde na na, a ye abära ka töv niye. Ndo hay haladzay tö pay bäzay, a mbäl tay ha ndo i dövats hay tebiye. ¹⁶ Tsa na, a gatay me, a gwadatay: «Neŋ way na, kä tsikumay a ndäray bay.» ¹⁷ A ge andza niye na, härwi ada wu neheye Ezay ndo mäde ha bazlam i Mbälom a tsik aye tä ge bo:

[§] 11:29 Yesu a tsik kanäŋ ka pendzeŋ i mändze mekeleŋ eye. Faya ma täriye tay ndo hay beke hay bay. ^{*} 12:3 zäba ma 1 Samuyel 21.2-7. [†] 12:5 Mäpesle 28.9-10. [‡] 12:7 Oze 6.6, matsika eye ma Mata 9.13.

¹⁸ Mbəlom a gwad:

«Ndo i məsler ga nakə na zla aye na, anar, na wuda na haladzay, mənɟwese ga tebiye ka gər ɟgay. Na sləriye naha Məsəfəre ga ka neɟgeye, ma datay ha dedek ga a ndo hay tebiye.

¹⁹ Ta təriye ta ndəray bay, ma wudiye wuray bay, ndəray ma tsəniye faya abəra mabəbəle wuray ka mazlazlan i tsəved bay.

²⁰ Guzer nakə mahədzaka eye na, ma həbiye ha bay, Ako nakə ndəzəzəzə ka lalam faya ma mbatiye na, ma ndəvay həlay ma mbatiye ha bay, Ma giye andza niye hus ka vəlatay mənɟwese a ndo neheye dedek eye hay aye.

²¹ Ndo hay tebiye ta piye mədzal gər tay na, ka neɟgeye. §»

Yesu a həhar fakalaw abəra mə bo i ndo wuray

Markus 3.20-30; Luka 11.14-23

²² Tə zlaw ndo wuray guluf eye ada a sər mətsike me bay hərwi fakalaw mə bo ɟgay. Yesu a mbəl ha. Tsa na, ndo niye a tsik me lele ada a ɟgatay a dərə lele. ²³ A gatay a ndo hay hərbaḃəkka, nəteye tebiye, tə gwad: «Ndo nakay ma giye na, Wawa i Davit!»

²⁴ Farisa hay tə ɟgatay a wu nakə a ge bo aye na, tə gwad: «Maa vəlay gədaɟ ka mahəhere fakalaw hay na, Bedzabul* bəy i fakalaw hay!»

²⁵ Ane tuk na, Yesu a sərətay naha ka wu nakə tə dzala aye, a gwadatay: «Tadə ndo i gəma hay ta ɟgəna, faya ta giye vəram mə walaɟ tay na, gəma niye ma dziye. Tadə ndo i wuzlahgəma hay kəgəbay ndo hay ma bədgay tay faya ta kədiye bo na, wuzlahgəma niye kəgəbay bədgay niye ma ndziye huya bay. ²⁶ Tadə Fakalaw tə Fakalaw ta həhariye bo tay, ma giye magazləga ka bo ɟgay eye, ada bəy ɟgay ma ndziye huya na, ma kəkay? ²⁷ Ka gwadum maa vələɟ gədaɟ ka mahəhere fakalaw na, Bedzabul. Ane tuk na, a dzam kurom hay na, maa vəlatay gədaɟ ka mahəhere fakalaw hay na, way? Andza niye, dzam kurom hay faya ta diye ha na, dedek andaya mə nəkurom bay. ²⁸ Maa vələɟ gədaɟ a neɟ ka mahəhere fakalaw na, Məsəfəre i Mbəlom. Andza məgwede na, Bəy i Mbəlom ḃa ki yaw tsiy hus ka təv kurom.

²⁹ «Ndəray ma sliye məfələkwe a gay i ndo i gədaɟ məhəla ahaya wu ɟgay bay. Ma ta sliye faya məfələkwe na, ma lahiye mədzewe na təday. Kə dzawa na tuk na, ma sliye faya mede a gay, məhəla ahaya wu ɟgay hay tuk.»

³⁰ A gwadatay sa: «Ndo nakə neɟgeye tə neɟ bay aye na, neɟgeye ndo i vəram ga. Ndo nakə ka dzəna ga ka məhayatay gər a ndo ga hay bay aye na, ma həhariye tay ha kweye kweye. ³¹ Hərwi niye, neɟ faya na tsikakumeye: Tadə ndo zezeɟ kə ge mezeleme kwa waray tebiye, kəgəbay kə tsalay ka gər a Mbəlom na, Mbəlom ma pəsay ha mezeleme ɟgay. Ane tuk na, ndoweye kə tsalay ka gər a Məsəfəre Tsədaɟɟa eye na, Mbəlom ma pəsay ha mezeleme ɟgay bay. ³² Tadə ndoweye kə tsik wu nakə ɟgwalak eye bay aye ka neɟ Wawa i Ndo na, Mbəlom ma pəsay ha mezeleme ɟgay. Ane tuk na, tadə kə tsik wu nakə ɟgwalak eye bay aye ka Məsəfəre Tsədaɟɟa eye na, Mbəlom ma pəsay ha mezeleme ɟgay bay, kwa anəke, kwa ka mändzibəra nakə ma deyeweye kame aye.

Dərizl i gərdaf ta hohway ɟgay eye hay

Luka 6.43-45

³³ «Kə ge dərizl i gərdaf ɟgwalak eye na, hohway ɟgay hay ɟgwalak eye. Kə ge dərizl i gərdaf eye ɟgwalak eye bay na, hohway ɟgay hay ɟgwalak eye bay. Andza niye ta səriye ha dərizl i gərdaf nakay ɟgwalak eye na, abəra ka hohway ɟgay hay. ³⁴ A nəkurom wawa i palas neheye! Nəkurom ɟgwalak eye hay bay. Ada ka slumeye faya mətsike wu neheye

§ 12:21 Ezay 42.1-4. * 12:24 Bedzabul na, məzele mekeleɟ eye i Fakalaw.

ngwalak eye hay na, ma kəkay? Hərwi kwa way a ndohwa ahaya na, wu nakə maraha eye mə dərev ngay aye. ³⁵ Ndo nakə ngwalak eye na, ma giye wu ngwalak eye hay hərwi mə dərev ngay na, wu neheye ngwalak eye dərmak. Ndo nakə sewed eye na, ma giye wu neheye sewed eye hərwi dərev ngay maraha eye tə wu neheye sewed eye. ³⁶ Neñ faya na tsikakumeye: Pat nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, bazlam neheye mətəsike kəriye kəriye kwa way ma mbəday faya a gər ngay. ³⁷ Andza niye, Mbəlom ma gwadiye ka ge mənese bay kəgəbay ka ge mənese ka bazlam neheye ka tsik aye.»

Ndo hay ta tsətsah masuwayaŋ ka Yesu

Markus 8.11-12; Luka 11.29-32

³⁸ Ndo mədzanğawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay, tə gwaday a Yesu: «Miter, a samay na, gamay masuwayaŋ.»

³⁹ Yesu a mbədatay faya: «Ndo neheye a həlay nakay na, nəteye sewed eye hay, nəteye ta mbəday dəba a Mbəlom, faya ta tsətsahiye masuwayaŋ. Ane tuk na, ma dəba i masuwayaŋ i Zonas ndo məde ha bazlam i Mbəlom nakə tə ngatay aye na, ta ngateye a masuwayaŋ mekeleŋ eye bay. ⁴⁰ Hərwi, Zonas kə ndza pat eye mahkar ada həvad eye mahkar ma kutes i kələf bagwar eye. Andza niye dərmak neñ Wawa i Ndo na ndziye pat eye mahkar ada həvad eye mahkar ma tsəvay. ⁴¹ Ahəl nakə ndo i Ninive hay tə tsəne labara nakə Zonas a tsikatay aye na, ta mbəda ha mede tay.† Ndo andaya kanaŋ bəgom a ze Zonas. Hərwi niye, ahəl nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, ndo i gəma i Ninive ta deyeweye ta lətsiye kame i ndo neheye bəgom aye ta matay ha mənese.

⁴² «Ŋgwas wuray andaya, neŋgeye bəy bagwar eye, a yaw abəra ma diye i tsakay. A yaw mətəsike bazlam i Salomoŋ neheye maraha eye ta metsehe aye.‡ Ndo andaya kanaŋ a ze ha Salomoŋ. Hərwi niye, ahəl nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, ngwas nakay bəy bagwar eye ma deyeweye abəra ma diye i tsakay, ma lətsiye kame i ndo neheye ma matay ha mənese aye.»

Məməw i məsəfəre nakə lele bay aye

Luka 11.24-26

⁴³ «Fakalaw ki yaw abəra mə bo i ndo na, ma diye ma dzədziye mə kəsaf, ma pəliye təv mazəzukw bo. Kə huta bay na, ⁴⁴ ma gwadeye a gər ngay: “Na mbədiye gər a gay ga nakə na yaw abəra mə dəma aye.” Ma mbədiye gər, kə ye naha kə ngatay a gay wuray mə dəma bay, mafada eye lele ada malambada eye. ⁴⁵ Tsa na, ma diye ma həlaweye siye i məsəfəre neheye sewed eye hay wene wene ta ze neŋgeye aye tasəla. Ta fələkwiye a gay, ta ndziye mə dəma. Ka mandəve eye na, wu niye ma miye ka ndo niye ma ziye nakə kurre aye. Ma giye bo ta ndo neheye ngwalak eye bay bəgom aye na, andza niye.»

May i Yesu ta malamar ngay dedek eye hay

Markus 3.31-35; Luka 8.19-21

⁴⁶ Ahəl nakə Yesu faya ma tsikateye me a ndo hay aye, may ngay ta malamar ngay hay ti ye naha. Tə lətse ma bəra, ta pəla tsəved mətəsikay me a Yesu. ⁴⁷ Ndo nəte a ye ka təv i Yesu, a gwaday: «Zəba, may yak ta malamar yak hay nəteye ma bəra, a satay mətəsikaka me.»

⁴⁸ Yesu a mbədatay faya: «May ga na, way? Malamar ga hay na, way hay?» ⁴⁹ Tsa na, a zəkwa həlay ka gawla ngay hay, a gwad: «May ga ta malamar ga hay na, nəteye anaŋ. ⁵⁰ Hərwi tadə ndoweye kə ge wu nakə a say a Bəba ga mə mbəlom na aye, neŋgeye malamar ga, ada may ga.»

13

Dzeke i ndo masləge

Markus 4.1-9; Luka 8.4-8

¹ Pat eye niye na, Yesu a yaw abəra mə gay, a ye a ndza ka me i dəlov. ² Ndo hay haladzay tə haya gər ka təv ngay. Hərwi niye a tsal a kwalalaŋ i yam wuray ka gər i yam a ndza a

† 12:41 Zonas 1-4. ‡ 12:42 1 Bəy hay 10.1-13.

dōma. Ndo hay tebiye tē ndza ka me i dōlov. ³ Yesu a tētikatay wu haladzay a ndo niye hay ta dzeke.

A gwadatay: «Ndo wuray a ndohwaw abēra mē gay. A hāl hulfe, a ye ha a pesl mata slāge. ⁴ A ye naha na, a dazlay a maslāge. Ahāl nakē faya ma kutsiye hulfe* ṅgay a guvah aye na, siye hay tē kuts ka tsakay i tsāved. Dīyerṅ hay ti yaw, tē pala na tebiye. ⁵ Hulfe mekeleṅ eye a dād ka sik i pēlad, tēv nakē bōtekwew andaya faya haladzay bay aye. Hulfe niye hay tē ndzohwaw bāse tsa. Tē ndzohwaw bāse na, hārwi bōtekwew andaya ka sik i pēlad niye bay. ⁶ Ane tuk na, pat a tsaraw, a zla faya abēra ṅgulak na, a fēka tay ha hulfe niye hay tē ndzohwaw aye. Tē kula heryew heryew hārwi ta huta bād mēpe zlēlay haladzay bay. ⁷ Neṅged a dād a gay i dak. Dak niye hay tē gəl. Tsa na, dak niye hay tē ṅgədōtsa na hulfe niye a ndzohwaw aye, kwa hulfe niye hay ta ge bo bay ada ta nah bay. ⁸ Siye sa na, tē kuts ka tēv lele eye, tē ndzohwaw na, lele. Tē gəl ada tē nah, gēr eye hābōts hābōts lele. Mē walaṅ tay niye na, neheye hohway tay hay makwehe nōte na, wur eye a ge temerre, neṅged sa na, kuro kuro mākwa, ada siye kuro kuro mahkar.» ⁹ Yesu a ndōv ha andza niye na, a gwadatay: «Ndo nakē zlēm andaya faya na, mā tsāne!»

Yesu a ge māsler ta dzeke na, hārwi mey?

Markus 4.10-12; Luka 8.9-10

¹⁰ Ma dōba eye na, gawla ṅgay hay ta hēndzəd naha ka tēv ṅgay, ta tsātsah faya: «Ka tsikatay me a ndo hay ta dzeke na, hārwi mey?» ¹¹ Yesu a mbēdatay faya: «Nēkurom na, Mbēlom kē dākum ha wu nakē māṅgaha eye ma bōy ṅgay aye. Ane tuk na, a nōteye na, kē dātay ha bay. ¹² Andza niye, ndo nakē wu ṅgay andaya na, ta sēkahay ha sa ada i ṅgay ma giye haladzay. Ane tuk na, ndo nakē wuray ṅgay andaya bay aye na, kwa tsekweṅ eye nakē andaya faya aye na, ta buwiye na. ¹³ Hārwi niye na tsikatay me ta dzeke na, nōteye ta zēbiye faya tē dāre tay, ane tuk na, ta ṅgateye bay. Ta pay zlēm, ane tuk na, ta tsāniye tē zlēm tay bay, ta sēriye bay. ¹⁴ Andza niye, wu nakē Ezay ndo mādē ha bazlam i Mbēlom a dā ha aye na, kē ge bo dedēk. Mbēlom a gwad:

“Ka tsānumeye lele,

ane tuk na, ka sārumeṅ bay.

Ka zēbumeye faya lele,

ane tuk na, ka ṅgatumeṅ bay.

¹⁵ Ndo neheye na, ta kula ha gēr tay tōṅgwa tōṅgwa.

Ta dēka na zlēm tay,

ta dārēzl na dāre tay.

A satay māṅgatay tē dāre tay bay,

a satay mātōsāne tē zlēm tay bay,

a satay māsāre tē metsehe tay bay.

Tadā a satay mambādē ha mede tay na,

na mbēliye tay ha dārmak.†”

¹⁶ «Ane tuk na, nēkurom na, ka hutum māṅgwese. Ka ṅgatumay a dāre, ada ka tsānum tē zlēm kurom. ¹⁷ Neṅ faya na gwadakumeṅ: Sārūm ha na, ndo mādē ha bazlam i Mbēlom hay haladzay, ndo dedēk eye haladzay a satay hābe māṅgatay a wu nakē faya ka ṅgatumeṅ, ane tuk na, ta ṅgatay bay. A satay mātōsāne wu nakē faya ka tsānumeye, ane tuk na, ta tsāne bay.»

Yesu a dā ha dzeke i ndo maslāge

Markus 4.13-20; Luka 8.11-15

¹⁸ «Dzeke i ndo maslāge nakay a say māgwedē mey na, tsānum. ¹⁹ Ndo neheye tē tsāne bazlam i Bōy i Mbēlom aye ada tē tsāne zlēm bay aye na, ta ndzēkit bo ta tsakay tsāved nakē hulfe a dād faya aye. Fakalaw a yaw, a buwa na wu nakē ta slāga a dārev tay aye.

²⁰ Siye hay ta ndzēkit bo tē sik i pēlad nakē hulfe a kuts faya aye. Tē tsāne bazlam i

* 13:4 I tay na, ta slāga tē tsēluv tēbey. Tē kuts ha mākutse mākutse. † 13:15 Ezay 6.9-10.

Mbəlom na, ta təma kwayaŋŋa tə mənŋwese eye. ²¹ Ane tuk na, ta gəray tsəved a bazlam i Mbəlom ada mâ pa zləlay a dərev tay bay. Tə dzala ha faya na, tsekweŋ tsa. Dəretsətseh kəgəbay madzəgur me a ndzatay a gər hərwi bazlam i Mbəlom. Tsa na, tə gər ha mədzele gər abəra ka Mbəlom ta bəse. ²² Siye hay sa na, ta ndzəkit bo ta hulfe neheye tə kuts a gay i dak hay aye. Tə tsəne bazlam i Mbəlom, ane tuk na, mədzał gər ka wu i mändzibəra, bor i zlele a ye tay a bo. Wu niye hay tə ŋgədətsa na bazlam i Mbəlom nakə mə dərev tay aye. Tsa na, bazlam i Mbəlom kə wa hohway mə dərev tay bay. ²³ Ndo mekeleŋ eye hay ta ndzəkit bo ta dala nakə lele aye. Hulfe a kuts faya na, a ndzohw lele. Nəteye tə tsəne bazlam i Mbəlom na, ta təma a dərev tay lele. Bazlam i Mbəlom a gəl mə dərev tay lele ada a nah. Neŋged makwehe nəte na, wur eye a ge temerre, neŋged sa na, kuro kuro məkwa, siye kuro kuro mahkar.»

Guzer nakə ŋgwalak bay aye

²⁴ Yesu a tsikatay dzeke mekeleŋ eye, a gwadatay: «Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, ta ndo wuray a sləga hulfe lele eye a guvah ŋgay. ²⁵ Ta həvad, ahəl nakə ndo hay tebiye ka mändzehəre na, ndo məne dəre i ndo niye a ye a sləgay a dəma daw zuŋgo a walaŋ i daw ŋgay niye. Tsa na, a ye ŋgway. ²⁶ Ahəl nakə wu hay tə ndzohw, faya ta diye tə gər aye na, daw zuŋgo niye hay tə ndzohwaw dərma. ²⁷ Ndo i məsler hay ti yaw tə gwaday a ndo i guvah: “Ndo i gay may, ka sləga a guvah yak na, hulfe lele tuk na, ada daw zuŋgo a yaw a dəma na, mənŋgay?” ²⁸ Ndo niye a mbədatay faya: “Maa ge wu niye na, ndo məne dəre ga.” Ndo i məsler hay tə tsətsah faya, tə gwaday: “A saka nəmaâ ye mənŋwede ahaya abəra mə dəma daw zuŋgo daw?” ²⁹ A gwadatay: “A’ay, kâ ŋgwadum bay, ka ta ŋgwadumeye ka bo dziye ta daw. ³⁰ Gərurum tay ha tât nah ka bo dziye hus a həlay i mədze. A həlay i mədze na, na gwadateye a ndo i məsler hay: Dzum na daw zuŋgo təday. Barum na ada kâ dzumay a ako. Daw na, hayumay gər ada kâ pum na a de ga.”»

Wur i bəzaŋ

Markus 4.30-32; Luka 13.18-19

³¹ Yesu a tsikatay dzeke mekeleŋ eye sa, a gwadatay: «Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, wur i bəzaŋ nakə ndo a zla a sləga a guvah ŋgay. ³² Mə walaŋ i wur i wu hay tebiye na, neŋgeye tsekweŋ. Ane tuk na, a ndzohw, a gəl na, a ze ala neheye tə sləga ka dədaŋ aye tebiye. A təra andza gərdaŋ, diyeŋ hay tə ŋgar gay tay hay ka hawal eye hay.»

Dzeke i gəde

Markus 4.33-34; Luka 13.20-21

³³ Yesu a tsikatay dzeke sa, a gwadatay: «Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, gəde nakə ŋgwas a həl tsekweŋ a dzapa ha ta gufa aye. Gufa niye na, haladzay. A həlađ tay ha ka bo na, gufa niye mahəlađa aye a kwasa a həmbət.»

³⁴ Yesu a tətikatay wu ŋgay hay tebiye a ndo hay na, ta dzeke. A tsikawatay me ze mətsike ta dzeke bay. ³⁵ A tsikawa andza niye na, hərwi ada wu nakə ndo məde ha bazlam i Mbəlom a tsik aye mâ ge bo. Mbəlom a gwad:
«Na tsikateye wu na, ta dzeke.

Na datay ha wu neheye manŋaha eye kwa abəra ka madazlay i məge mändzibəra aye.‡»

Yesu a dā ka guzer nakə ŋgwalak eye bay aye

³⁶ Yesu a ndəv ha mətsike me na, a gər tay ha ndo hay, a ye a gay. Ahəl nakə neŋgeye mə gay aye na, gawla ŋgay hay ti ye ka təv ŋgay. Ti ye naha, ta tsətsah faya, tə gwaday: «Damay ha dzeke i daw zuŋgo nakə ma guvah aye.»

³⁷ Yesu a mbədatay faya: «Ndo nakə a sləga wur i wu ŋgwalak eye na, neŋ Wawa i Ndo. ³⁸ Guvah na, mändzibəra. Wur i wu ŋgwalak eye na, ndo neheye ma Bəy i Mbəlom aye. Daw zuŋgo na, ndo neheye ta rəhay ha gər a Fakalaw aye. ³⁹ Ndo məne dəre nakə a sləga daw zuŋgo aye na, Fakalaw. Mədze wu abəra ka dala na, mandəve i mändzibəra nakə

‡ 13:35 Dəmes hay 78.2.

Mbəlom ma ndəviye ha aye. Ndo i məsler hay na, gawla i Mbəlom hay. ⁴⁰ Andza nakə tə həl daw zurgo tə dzay a ako aye na, Mbəlom ma ndəviye ha məndzibəra andza niye dərma. ⁴¹ Neŋ Wawa i Ndo na sləraweये gawla i Mbəlom hay. Ta həliye tay ha abəra ma Bəy i Mbəlom ndo neheye tebiye faya ta səpatiye tay ha ndo hay a mezeleme aye ta ndo neheye faya ta giye wu nakə ŋgwalak eye bay aye. ⁴² Ta kutsiye tay ha a ako bagwar eye. Mə dəma na, ta tuwiye tə mahəpəde zler eye. [§] ⁴³ Ane tuk na, ndo neheye tə pay naha faya a Mbəlom aye na, ta dəviye wuzl wuzl andza pat ma Bəy i Bəba tay Mbəlom. Ndo nakə zləm andaya faya aye na, m̄ tsəne!»

Zlele mənŋaha eye

⁴⁴ Yesu a gwadətay sa: «Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo tə zlele nakə tə la na a guvah aye. Ndo a huta na zlele eye niye ada a la na, a ŋgaha na sa. A yay a gər haladzay. A ye a səkəm ha wu ŋgay hay tebiye ada a səkəm guvah niye.»

Wu i maslawa

⁴⁵ A gwadətay sa: «Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo sa na, ndo masəkəm ha wu hay. Ma pəliye wu i maslawa neheye a le haladzay aye. ⁴⁶ Kə huta wu nakə a ze tay ha siye hay tə məle aye na, ma diye ma səkəmiye ha wu ŋgay hay tebiye ka tsakala. Suloy aye na, ma səkəma ahaya wu i maslawa niye.»

Gadaŋ

⁴⁷ A gwadətay sa: «Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, ta gadaŋ. Ta kal a dəlov na, ma gəsaweये kələf wal wal haladzay. ⁴⁸ Gadaŋ niye kə rah tə kələf na, ta vaha ahaya abəra ma yam. Ta vaha ahaya na, ta ndziye toŋ, ta paliye kələf ŋgwalak eye hay. Ta piye tay ha a kətəh. Siye neheye ŋgwalak eye bay aye na, ta miye tay ha. ⁴⁹ Ma giye bo pat nakə Mbəlom ma ndəviye ha məndzibəra eye na, andza niye. Gawla i Mbəlom hay ta deyeweये ta ŋgəniye tay ha ka bo abəra ndo i sewed hay ta ndo ŋgwalak eye hay. ⁵⁰ Ndo i sewed hay na, ta kutsiye tay ha a ako. Mə dəma na, ta tuwiye tə mahəpəde zler eye.*»

Mandəve i bazlam

⁵¹ Yesu a tsətsah fataya, a gwadətay: «Wu neheye tebiye na tsik aye na, ka tsənum daw?»

Ta mbəday faya: «Ayaw, nəmaa tsəne.»

⁵² A gwadətay: «Andza niye, ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye a təra gawla ma Bəy i Mbəlom na, a ndzəkit bo ndo i gay nakə faya ma ndohwa ahaya zlele ŋgay abəra mə wu nakə wedəye ada abəra mə wu nakə guram aye.»

Ndo i gəma i Nazaret hay ta kərah Yesu

Markus 6.1-6; Luka 4.16-30

⁵³ Ahəl nakə Yesu a ndəv ha mətsikatay dzeke neheye aye na, a ye abəra ka təv eye niye. ⁵⁴ A ye a Nazaret, gəma nakə a gəl mə dəma aye. Mə dəma na, a ye a gay i maduwule me. A ye naha a pa bo ka matətikatay wu a ndo hay. A gatay a ndo neheye tebiye mə dəma aye hərbaḅəkka. Tə gwadawa: «A hutaw metsəhe nakay na, mənŋay? Maa vəlay gədaŋ ka məge masuwayaŋ neheye na, way? ⁵⁵ Neŋgeye na, wawa i Mari ada bəba ŋgay na, ndo matsətsede mayako bəda? Malamar ŋgay hay na, Yakuba, Yusufa, Simoŋ ada Yuda bəda? ⁵⁶ Ada malamar ŋgay dem eye hay nəteye andaya mə walaŋ kway bəda? Maa vəlay gədaŋ nakay tebiye na, way?» ⁵⁷ Yawa, hərwi wu neheye tebiye aye, ndo i gəma niye hay ta kərah mədzal ha ka Yesu.

Yesu a gwadətay: «Ndo məde ha bazlam i Mbəlom na, ndo hay ta təma na ada tə dəslay ha gər kwa mənŋay. Ane tuk na, ma gəma ŋgay nakə tə wa mə dəma ada mə gay ŋgay na, ta rəhay ha gər bay.»

⁵⁸ Ma Nazaret na, Yesu kə ge masuwayaŋ haladzay bay hərwi ta dzala ha bay.

§ 13:42 zəba ma Mata 8.12. * 13:50 zəba ma Mata 8.12.

14

Məməte i Yuhana madzəhuḃe ndo a yam

Markus 6.14-29; Luka 3.19-20, 9.7-9

¹ A həlay niye na, Herod neŋgeye bəy ka dala i Galile, a tsəne faya ta tsikiye ka Yesu.

² Herod a gwadətay a ndo i məsler ŋgay hay: «Ndo niye ma giye na, Yuhana madzəhuḃe ndo a yam. Kə mbəlaw abəra ma mədahaŋ. Hərwi niye nakə a huta gədaŋ ka məge masuwayaŋ.»

³⁻⁴ Andaya kə ndza haladzay, Herod a zla Herodiyad, ŋgwas i malamar ŋgay Filip. Hərwi niye, Yuhana a gwadəway: «Ta vəl tsəved məzle ŋgwas nakay bay.» Tsa na, Herod a gwadətay a ndo hay t̄a gəs na Yuhana, t̄a dzawa na ada t̄a pa na a daŋgay. ⁵ A say a Herod məkəde na Yuhana, ane tuk na, a dzədzaratay a ndo hay, hərwi ndo hay t̄a dzala Yuhana na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom.

⁶ Pat i magurlom i məwe Herod na, dem i Herodiyad a hats kame i ndo neheye Herod a zalatay a magurlom aye. Məhetse i dem niye a yay a gər a Herod. ⁷ Tsa na, a mbadəy a dem niye, a gwadəy: «Wu nakə ka tsətsah tebiye na vəlakeye.»

⁸ Dem niye t̄a ma ha ka bo bazlam ta may ŋgay. Tsa na, a ye a gwadəy a Herod: «Dəseŋew gər i Yuhana madzəhuḃe ndo a yam ka bəgəlam.»

⁹ Andza niye na, a yay a gər a bəy bay. Ane tuk na, ba kə mbadə kame i ndo neheye mazala eye hay a magurlom aye. A vəl tsəved, t̄a ye t̄a dəsawaw. ¹⁰ A slər ndo a gay i daŋgay, m̄a dəsaw gər i Yuhana madzəhuḃe ndo a yam. ¹¹ Ndo a ye, a dəsaw gər i Yuhana a pa ahaya ka bəgəlam. Tə vəlay a dem niye. Dem niye a vəlay a may ŋgay. ¹² Gawla i Yuhana hay t̄a tsəne na, ti yaw, t̄a zla ahaya mədahaŋ i Yuhana abəra ma daŋgay t̄a la na. Tsa na, ti ye t̄a d̄a ha wu nakə a ge bo aye a Yesu.

Yesu a vəlatay wu mənday a ndo hay gwezem zlam

Markus 6.30-44; Luka 9.10-17; Yuhana 6.1-14

¹³ Yesu a tsəne labara niye na, a ye mahəŋgeye t̄a kwalalaŋ i yam hərwi mede a t̄əv dərəŋ eye abəra ka ndo hay. Ane tuk na, ndo hay ta sər faya. Ti yaw abəra ma wuzlahgəma hay, t̄ə pay bəzay a Yesu. ¹⁴ A ndisl a t̄əv niye na, a mbəzlaw abəra m̄ə kwalalaŋ i yam. A ŋgatətay a ndo hay haladzay na, t̄ə gay m̄ə bo. A mbəl tay ha ndo i d̄əvats tay neheye t̄ə həl naha aye.

¹⁵ Huwa a ge na, gawla i Yesu hay ta həndzəd ka t̄əv i Yesu, t̄ə gwadəy: «Mazlambar həvad ada t̄əv nakay kəsaf. Gwadətay a ndo hay t̄a ye a wuzlahgəma hay hərwi ada t̄a ye, t̄a səkəmaw wu mənday.»

¹⁶ Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «T̄a ye bay. Bo kurom eye vəlumatay wu mənday.»

¹⁷ T̄ə gwadəy: «Makwala andaya fakwaya kanaŋ na, tapa zlam t̄ə kələf sulo tsiy tuk na, kəkay?»

¹⁸ Yesu a gwadətay: «Həlumeŋ ahaya.» ¹⁹ Tsa na, a gwadətay a ndo hay: «Ndzum ka dala!»

Yesu a həl makwala neheye tapa zlam t̄ə kələf sulo aye. A zəba d̄əre a mbəlom, a gay naha sisə a Mbəlom. A ŋgəna ha makwala niye hay ada a vəlatay a gawla ŋgay hay. Gawla ŋgay hay ta ŋgənatay a ndo hay. ²⁰ Kwa way a nda ka mərəhe. Gawla i Yesu hay t̄ə hayay gər a siye nakə a ləkaw aye na, a rah a gwaŋ kuro gər eye sulo. ²¹ Ndo neheye t̄ə nda makwala niye na, hasləka hay ta giye gwezem zlam. ŋgwas hay ta wawa hay na, ta pasla tay ha bay.

Yesu a ye ka gər i yam t̄ə sik

Markus 6.45-52; Yuhana 6.15-21

²² Kwayaŋŋa Yesu a gatay kutoŋ a gawla ŋgay hay t̄a tsal a kwalalaŋ i yam, t̄a lahay kame mede a diye i d̄əlov neŋged həlay nakə bo ŋgay eye ma gwadətəye a ndo hay «Dum kurom» aye. ²³ Ndo hay ti ye wu tay na, Yesu a tsal a tsaholok mahəŋgeye hərwi maduwulay me a Mbəlom. Həvad a ge na, neŋgeye huya ma tsaholok niye.

²⁴ Kwalalaŋ i yam nakə gawla ŋgay hay mə dəma aye, dərəŋ ta dala, wudək wudək ma wuzlah i yam. Mətasl faya ma vəzliye haladzay, a say məme ha kwalalaŋ i yam ta dəba ada yam faya ma bəliye ha kwalalaŋ i yam haladzay. ²⁵ Ta mbəlomda na, Yesu a ye ka təv i gawla ŋgay hay ka gər i yam tə sik. ²⁶ Tə ŋgatay a Yesu faya ma diye ka təv tay ka gər i yam tə sik na, ta dzədzar haladzay, tə gwad: «Ma giye na, wu matəre ka ndo!» Ta wuda ka bo tə madzədzar eye.*

²⁷ Ane tuk na, Yesu a gwadatay: «Tete kurom! Kâ dzədzarum bay. Nakay na, neŋ!»

²⁸ Kwayaŋŋa Piyer a tsikay naha me, a gwaday: «Bəy Maduweŋ, kə ge nəkar na, vəleŋ tsəved nâ ye naha ka təv yak ka gər i yam tə sik.»

²⁹ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Dara.»

Tsa na, Piyer a ndohwaw abəra mə kwalalaŋ i yam, a pa bo ka mede ka gər yam hərwi mədze gər tə Yesu. ³⁰ Ane tuk na, a zəba mətasl faya ma vəzliye haladzay na, a dzədzar. A dazlay məndərmede a yam. Tsa na, a wuda ka bo: «Bəy Maduweŋ, təma ga ha tey!»

³¹ Kwayaŋŋa, Yesu a bəzay naha həlay a Piyer, a gəs na, a gwaday: «Mədzal gər yak hala bay. Ka ge ha mədzal gər yak sulo sulo na, hərwi mey?»

³² Tə tsal a kwalalaŋ i yam sulo tay eye. Tsa na, mətasl a ndza dedik, a vəzl sa bay.

³³ Gawla ŋgay neheye mə kwalalaŋ i yam aye ta dəkway gurmets a Yesu, tə gwaday: «Nəkar na, Wawa i Mbəlom dedek!»

Yesu a mbəl tay ha ndo i dəvats hay ma gəma i Genesaret

Markus 6.53-56

³⁴ Yesu ta gawla ŋgay hay tə tas abəra ma dəlov na, tə ndisl a gəma i Genesaret. ³⁵ Ndo i təv niye tə sər ha Yesu ki yaw. Ti ye tə tsikatay a ndo hay tebiye Yesu ki yaw. Ndo hay tə tsəne na, tə həlaw ndo i dəvats hay tebiye ka təv i Yesu. ³⁶ Tə gay amboh a Yesu, tə gwaday: «Ndo i dəvats hay tâ ye naha tâ lamay a me i peteked yak nets na, tsiy.» Tsa na, ndo i dəvats neheye ta lamay aye na, ta mbəl tebiye.

15

Kule i bəba tətə hay

Markus 7.1-13

¹ Farisa hay ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ti yaw abəra ma Zerozelem, ti ye ka təv i Yesu, tə gwaday: ² «Gawla yak hay ta rəhay ha gər a kule i bəba tətə kway hay bay na, hərwi mey? Ahəl nakə ta ndiye daf aye na, tə bara həlay andza i kule i bəba tətə kway hay təbey na, hərwi mey?»

³ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Nəkurom, ka rəhumay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye bay hərwi kule i bəba tətə kurom hay na, hərwi mey? ⁴ Andza niye, Mbəlom a gwad: “Rəhay ha gər a bəba yak ta may yak.” A gwad sa: “Ndoweŋe kə tsaday a bəba ŋgay ta may ŋgay na, kutorŋ tâ kəd na a bəd.*” ⁵ Ane tuk na, nəkurom faya ka gwadumateye a ndo hay: “Ka slumeye faya məgwadətay a bəba kurom hay ta may kurom hay: Həbe na, nəmaa dzəniye kurom. Ane tuk na, nəmaa vəlay ha a Mbəlom. ⁶ Kâ rəhumay ha gər a bəba kurom sa bay.” Andza niye, faya ka mbatumeye ha Derewel i Mbəlom hərwi kule kurom. ⁷ Nəkurom na, ndo i bəbək hay! Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom a tsik fakuma na, dedek. A tsik ahəl niye, Mbəlom a gwad:

⁸ “Ndo neheye ta zembedeŋ na, tə bazlam dəkdek tsa, dərev tay na, dərəŋ tə neŋ.

⁹ Nəteye faya ta zembedeŋeye kəriye, ane tuk na, kəriye bəna dedek bay.

Wu nakə faya ta tətikateye a ndo hay aye na, bazlam mapala eye i ndo hay tsa.†”»

* 14:26 Ndo siye tə pa a mədzal gər tay na, wu matəre ka ndo andaya. I tay wu matəre ka ndo na, ndo nakə a mət ada a maw a bəra a walaŋ i ndo hay aye, a ge zluwer. * 15:4 Madayaw abəra mə Ezipt 20.12; Bazlam mapala eye masulo eye 5.16 ada Madayaw abəra mə Ezipt 21.17. † 15:9 Ezay 29.13.

Wu nakə ma nasiye ha ndo aye

Markus 7.14-23

¹⁰ Tsa na, Yesu a zalatay a ndo hay haladzay, a gwadatay: «Pum zləm ada tsənum wu nakay. ¹¹ Maa nas ha ndo na, wu nakə a ye a bazlam aye bay. Ane tuk na, maa nas ha ndo na, wu nakə a yaw abəra mə bazlam aye.»

¹² Gawla i Yesu hay ta həndzəd naha ka təv i Yesu, tə gwadāy: «Bazlam yak neheye ka tsik aye kə ndalatay a Farisa hay na, ka sər təbədew?»

¹³ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Dərizl i gərdaf neheye Bəba ga nakə mə mbəlom a zəv bay aye na, ta ŋgwadiye tay ha abəra mə dəma. ¹⁴ Gərūm tay ha, nəteye na, guluf neheye faya ta gəsətay həlay a guluf hay aye. Guluf ma gəseye həlay a guluf neŋged na, nəteye salamay ta dədiye a bəd.»

¹⁵ Tsa na, Piyer a gwadāy: «Damay ha dzeke nakay.»

¹⁶ Yesu a gwadatay: «Nəkurom dərma, ka sərūm zuk bay daw? ¹⁷ Wu nakə a ye tə bazlam aye na, ma diye a kutes ada ma deyeweye abəra mə bo na, ka sərūm təbədew? ¹⁸ Ane tuk na, wu nakə a yaw abəra mə bazlam aye na, a yaw mə dərev ada maa nas ha ndo na, neŋgeye. ¹⁹ Andza niye, maa yaw abəra mə dərev na, mədzal gər neheye ŋgwalak eye bay aye, məkədə gər i ndo, mäge madama, mede nakə ŋgwalak eye bay aye, mäge məkal, maraw me kame i sariya, maŋgəlay bəzay a ndo hay. ²⁰ Wu nakə ma nasiye ha ndo aye na, neheye anaŋ aye. Ane tuk na, mənde wu mənday ze məbere həlay andza kule i bəba tətə kway na, ma nasiye ha ndo bay.»

ŋgwas i Kanan wuray a dzala ha ka Yesu

Markus 7.24-30

²¹ Ma dəba eye na, Yesu a lətse abəra ma təv niye, a ye ka dala i Tir ada a Sidoŋ. ²² Mə dəma na, ŋgwas i Kanan[‡] wuray a ndzawa ka dala eye niye. Yesu a ndisl naha na, a ye ka təv ŋgay. A pa bo ka mawude, a gwadāy: «Bəy Maduweŋ, Wawa i Davit, nā gaka mə bo təbədew! Dem ga andaya mətagay, məsəfəre nakə ŋgwalak eye bay aye faya ma geye dərətətəseh haladzay.» ²³ Ane tuk na, Yesu a mbədatay faya kwa tsekweŋ bay tebiye.

Gawla ŋgay hay ta həndzəd ka təv ŋgay, ta tsətsah faya, tə gwadāy: «Həhar na ŋgwas nakay, hərwi faya ma pakweye bəzay tə mawude ŋgay neheye.»

²⁴ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Mbəlom a sləra ga ahaya na, hərwi ndo i Israyel hay, nəteye neheye andza təbaŋ mədze eye hay aye.»

²⁵ Ane tuk na, ŋgwas niye a ye naha, a dəkway gurmets a huvo, a gwadāy: «Bəy Maduweŋ, dzəna ga!»

²⁶ Yesu a mbədatay faya, a gwadāy: «Məzle wu mənday i wawa hay, məkalatay ha a kəra hay na, lele bay.»

²⁷ ŋgwas niye a gwadāy faya: «Bəy Maduweŋ, ka tsik na, dedək. Ane tuk na, tadə ndo i gay faya ma ndiye wu mənday na, kəra hay ta diye ta paliye neheye a kutsaw faya abəra aye.»

²⁸ Tsa na, Yesu a mbədatay faya a ŋgwas niye, a gwadāy: «ŋgwas, mədzal gər yak nakə ka neŋ aye na, haladzay. Wu nakə ka tsətsah aye na, mē ge bo andza nakə a saka aye.» Kwayaŋna dem ŋgay a mbəl.

Yesu a mbəl tay ha ndo i dəvats hay haladzay

²⁹ Ma dəba eye na, Yesu a lətse abəra ka təv niye, a ye ka me i dəlov i Galile. A ye naha a tsal a mahəmba. Mə dəma na, a ndza ka dala. ³⁰ Ndo hay haladzay ti ye naha ka təv ŋgay. Tə həlay naha ndo neheye ta dzəgədəsla aye, guluf hay, ndo matəra eye, mandək hay ada tə siye i ndo i dəvats hay. Ti ye naha, tə həna tay ha kame i Yesu ada a mbəl tay ha. ³¹ A gatay a ndo hay hərbaḅəkka, hərwi tə ŋgatay a mandək hay faya ta tsikiye me lele, ndo matəra eye hay ta mbəl, ndo neheye ta dzəgədəslawa aye ti ye lele, guluf hay tə ŋgatay

[‡] 15:22 ŋgwas nakay na, dem i Yahuda hay bay. Məzele Kanan na, tə zalawatay ha na, a ndo neheye mandza eye ma gəma i Tir ta Sidoŋ aye.

a dāre kwetseh kwetseh. Ndo niye hay tē gwad: «Nēmaa zambadaka a nēkar Mbēlom i Israyel hay!»

Yesu a vōlatay wu mōnday a ndo hay gwezem fad

Markus 8.1-10

³² Yesu a zalatay a gawla ŋgay hay, a gwadātay: «Ndo neheye na, tē gerj mē bo haladzay hērwi anarj mēhōne mahkar na, nōteye ka tōv ga ada wu mōnday andaya fataya bay. A serj mēgwadātay “Dum kurom” ze mōnde wu mōnday bay. Ta giye bōle ka tsōved.»

³³ Gawla ŋgay hay tē gwadāy: «Mē kēsaf nakay na, ka hutakweye wu mōnday dā mōvōlatay a ndo neheye haladzay aye na, mōngay?»

³⁴ Yesu a gwadātay: «Tapa i makwala andaya fakuma na, nday?»

Ta mbōdāy faya, tē gwadāy: «Tasōla. Ada kōlef wawa eye hay andaya tsakway dērmak.»

³⁵ Tsa na, Yesu a gwadātay a ndo hay tē ndza ka dala. ³⁶ Yesu a hōl tapa i makwala neheye tasōla aye tē kōlef niye hay, a gay naha sisōe a Mbēlom. A ŋgōna ha ada a vōlatay a gawla ŋgay. Tsa na, gawla ŋgay hay tē vōlatay a ndo hay. ³⁷ Ndo hay tebiye tē nda ka mōrehe andza nakē a satay aye. Tē hayay gēr a siye neheye a lōkaw aye na, a rah a kōteh tasōla. ³⁸ Ndo neheye tē nda wu mōnday niye na, haslōka hay nōteye gwezem fad, ŋgwas hay ta wawa hay mē dōma bay.

³⁹ Ma dōba eye na, Yesu a gwadātay a ndo hay: «Dum kurom a mōtagay kurom hay tuk.» Nēngēye a tsal a kwalalarj i yam, a ye ka dala i Magadan.

16

Farisa hay ta Saduke hay ta tsōtsah masuwayarj ka Yesu

Markus 8.11-21; Luka 12.54-56

¹ Farisa hay ta Saduke hay ta hōndzōd ka tōv i Yesu. A satay mōhōle faya abōra suwat. Ta tsōtsah faya, tē gwadāy: «Gamay masuwayarj nakē ma dīye ha ka yaw abōra ka tōv i Mbēlom aye.»

² Yesu a mbōdatay faya, a gwadātay: «Nōkurom ka zōbum ka pat faya ma dōdīye na, ka gwadūm: “Tōdōe na, pat ma dōviye lele hērwi mbēlom a zōba ndozza.” ³ Tē mekedōe pōrik ka ŋgatūmay mbēlom a zōba andza pat na, ka gwadūm: “Bōgom na, yam ma piye.” Andza niye ka sōrum mōngōne ha ka bo abōra hōlay nakē ma giye tē mazōbe ka mbēlom, ada wu neheye faya ta giye bo anōke aye a say mōgwedē mey na, ka sōrum bay na, hērwi mey? ⁴ Ndo neheye a hōlay nakay na, nōteye sewed eye hay, nōteye ta mbōdāy dōba a Mbēlom, faya ta tsōtsahiye masuwayarj. Ane tuk na, ma dōba i masuwayarj i Zonas* ndo mōdē ha bazlam i Mbēlom nakē tē ŋgatay aye na, ta ŋgateye a masuwayarj mekelēy eye bay.»

Tsa na, Yesu a gēr tay ha, a ye ŋgway.

⁵ Yesu ta gawla ŋgay hay tē tsal a kwalalarj i yam, ti ye ka dōlov, tē tas a diye nēnged. Ti ye na, ta mōtsa ha gēr ta mōzle makwala ka hōlay. ⁶ Yesu a gwadātay: «Gum metsehe! Tsōpum gēr kurom abōra ka gōdē i Farisa hay ta Saduke hay.»

⁷ Nōteye tē tsōne andza niye, tē kōd wuway mē walārj tay, tē gwad: «A tsik andza niye na, hērwi nakē ka mōtsakwa ha gēr ta mōzlaw makwala aye.»

⁸ Yesu a sōratay naha ka wu nakē faya ta dzaliye faya aye, a gwadātay: «Nōkurom na, mōdzal gēr a kōtsakum. Ka kōdūm wuway ka makwala na, hērwi mey? ⁹ Hus anōke ki yakum a mōdzal gēr kurom zuk bay dāw? Makwala tapa zlam, ndo hay gwezem zlam tē nda ada siye ka hayūmay gēr na, gwarj nday na, a makūmaw a gēr tōbōdēw? ¹⁰ Ada makwala nakē tapa tasōla, ndo hay gwezem fad tē nda aye na, kō makūmaw a gēr bōdāw? Ka hayūmay gēr a siye na, kōteh nday? ¹¹ Na gwadōkum: Tsōpum gēr kurom abōra ka gōdē i Farisa hay ada i Saduke hay. Na tsikakum ka makwala bay na, ka sōrum tōbōdēw?»

* 16:4 zōba mē Mata 12.41.

¹² Gawla i Yesu hay tə sər ha tuk Yesu a tsikatay «Tsəpum gər kurom» na, abəra ka gəde nakə a kwasawa ha wu aye bay. Ane tuk na, ta tsəpiye gər tay na, abəra ka matətike i Farisa hay ta Saduke hay.

Piyer a da ha Yesu neŋgeye Kəriste

Markus 8.27-30; Luka 9.18-21

¹³ Ma dəba eye na, Yesu ta gawla ŋgay hay ti ye ka dala i Sezare Filipi. Tə ndisl a dəma na, a tsətsah ka gawla ŋgay hay, a gwadatay: «Ndo hay tə gwad ka neŋ Wawa i Ndo na, neŋ way?»

¹⁴ Ta mbədaŋ faya, tə gwadaŋ: «Ndo mekeleŋ eye hay tə gwad nəkar na, Yuhana madzəhuḅe ndo a yam. Ndo siye hay tə gwad nəkar na, Eliya. Ndo siye hay sa na, tə gwad nəkar Zeremi kəgəbay nəkar nəte mə walaŋ i siye i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay.»

¹⁵ Yesu a gwadatay: «Ada nəkurom ka gwadum i kurom, neŋ na, way?»

¹⁶ Simoŋ Piyer a mbədaŋ faya, a gwadaŋ: «Nəkar na, Kəriste, Wawa i Mbəlom nakə ta sifa aye.»

¹⁷ Yesu a gwadaŋ: «Məŋgwese ka gər yak Simoŋ wawa i Zonas hərwi maa daka ha dedek nakay na, ndo zezeŋ bay. Ane tuk na, maa daka ha na, Bəba ga mə mbəlom. ¹⁸ Neŋ faya na gwadakeye: Nəkar na, Piyer, andza məgwede pəlad. Na hayay gər a ndo ga hay na, ka pəlad eye nakay andza pəlad nakə ta dəzliye faya gay aye. Gədaŋ i mədahaŋ ma sliye məgatay wuray kwa tsekweŋ bay. ¹⁹ Na vəlakeye kəle i mahəndəke məged i Bəy i Mbəlom. Wu nakə ka kərah ka məndzibəra aye na, ta kərahiye mə mbəlom. Wu nakə ka təma ka məndzibəra aye na, ta təmiye mə mbəlom.»

²⁰ Tsa na, Yesu a gatay me a gawla ŋgay hay lele, a gwadatay: «Neŋ na, Kəriste, kə tsikumay a ndəray bay.»

Yesu a da ha məməte ŋgay ta məmbəlaw ŋgay abəra ma mədahaŋ

Markus 8.31-33; Luka 9.22

²¹ Yesu a dazlay mədatay ha a gawla ŋgay hay parakka, a gwadatay: «Kutoŋ na diye a Zerozelem ada madugula i Yahuda hay, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta seŋeye dəretsətseh. Ta kədiye ga ada məhəne sulo mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.»

²² Piyer a zalay a Yesu kətsah mahəŋgeye, a gay me, a gwadaŋ: «Bəy Maduweŋ, Mbəlom mâ tsəpa kar. Ta dedek wuray ma gakeye bay.»

²³ Ane tuk na, Yesu a mbəda me, a gwadaŋ a Piyer: «Do abəra ka təv ga! Do a dəba, nəkar na, Fakalaw. Faya ka ŋgiye fağaya balay. Ka dzala gər andza Mbəlom bay, ka dzala gər na, andza i ndo zezeŋ.»

Məpay bəzay a Yesu na, kəkay?

Markus 8.34-9.1; Luka 9.23-27

²⁴ Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay sa: «A say a ndoweye məpeŋ bəzay na, mâ gər ha wu nakə a say a dərev ŋgay aye. Mâ zla mayako mazləlmbadā eye ada mâ peŋ bəzay.†

²⁵ Andza niye, ndo nakə a say mətəme ha məsəfəre ŋgay aye na, ma dziye ha dūh. Ane tuk na, ndo nakə ma dziye ha məsəfəre ŋgay hərwi ga aye na, ma hutiyeye na dūh. ²⁶ Tadə ndoweye kə huta zlele i məndzibəra tebiye a neŋgeye, ane tuk na, kə dze ha məsəfəre ŋgay na, ŋgama eye na, mey? Wu andaya nakə ndo ma sliye mambəda ahaya məsəfəre ŋgay na, mey? ²⁷ Neŋ Wawa i Ndo na deyeweye ta gawla i Mbəlom hay ma məzlaḅ i Bəba ga. Na yaw na, na vəleye kwa a way wu i madagər ŋgay andza məsler ŋgay neheye a ge aye. ²⁸ Neŋ faya na gwadakumeye: Sərum ha na, ndo siye hay mə walaŋ kurom neheye anəke kanaŋ aye na, ta mətiye zuk bay, ta ŋgeteŋeye a neŋ Wawa i Ndo, na deyeweye andza bəy təday.»

† 16:24 zəba mə Mata 10.38.

17

*Bo i Yesu a mbəda**Markus 9.2-13; Luka 9.28-36*

¹ Ma dəba i məhəne məkwa na, Yesu a zla Piyer, Yakuba ada Yuhana malamar i Yakuba. A ye tay ha a gər i mahəmba zəbol eye, dəreŋ abəra ta ndo hay. ² Mə dəma na, Yesu a mbəda ka dəre tay. Dəre ŋgay a dəv andza pat, ada peteked ŋgay hay ta təra herre kudekudek a dəv dzaydzay. ³ Kwayaŋŋa gawla i Yesu neheye mahkar aye tə ŋgatatay a Musa ta Eliya nəteye faya ta tsikiye me tə Yesu.

⁴ Tsa na, Piyer a gwadāy a Yesu: «Bəy Maduweŋ, lele na, ndzakwa kanaŋ. Tadə a saka na, na kəruwakumeye madzawadzawa mahkar, nəte i yak, nəte i Musa ada nəte i Eliya.»

⁵ Ahəl nakə Piyer faya ma tsikiye me mba aye na, pazlay herre a mbəzlaw fataya. Ma pazlay niye na, mətsike me a tsənew abəra mə dəma, a gwad: «Nakay na, wawa ga. Na wuda na haladzay. Na ŋgwasa tə neŋgeye. Pumay zləm a wu nakə ma tsikakumeye.»

⁶ Gawla i Yesu neheye mahkar aye tə tsəne andza niye na, tə dəd dəbuz dəbuz da'ar ka dala. Zluwer a gatay haladzay. ⁷ Yesu a həndzəd naha ka təv tay, a tətal fataya ada a gwadātay: «Lətsum! Zluwer m̄gakum bay.» ⁸ Gawla i Yesu niye hay tə zla gər ka mbəlom, ta zəba dərə, tə ŋgatay na, a Yesu mahəŋgeye.

⁹ Ahəl nakə faya ta mbəzlaweye abəra mə mahəmba aye na, Yesu a gwadātay: «Wu nakə ka ŋgatumay aye na, k̄a tsikumay a ndəray bay hus a pat nakə neŋ Wawa i Ndo na lətseweye abəra ma mədahaŋ aye.»

¹⁰ Tsa na, gawla ŋgay hay ta tsətsah faya, tə gwadāy: «Ndo neheye tə dzəŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə gwad na, Eliya ma lahaweye madayaw tədāy na, hərwi mey?»

¹¹ Yesu a mbədātay faya, a gwadātay: «Dedek, Eliya ma deyeweye ma lambadiye tay ha wu hay tebiye. ¹² Ane tuk na, neŋ faya na tsikakumeye, Eliya na, ba ki yaw. Ndo hay ta sər na bay. Ta gay wu nakə a satay aye. Nəteye ta geŋeye dərətsətseh a neŋ Wawa i Ndo andza niye dərma.» ¹³ Gawla ŋgay hay tə tsəne i tay na, Yesu a tsikatay ka Yuhana madzəhuḅe ndo a yam.

*Yesu a mbəl ha wawa nakə mahorvov a gay aye**Markus 9.14-29; Luka 9.37-43*

¹⁴ Yesu ta gawla ŋgay tə ndislew ka təv i ndo hay na, ndo wuray a həndzəd ka təv i Yesu, a ye naha a dəkway gurmets kame ŋgay. ¹⁵ Ada a gwadāy: «Bəy Maduweŋ, wawa ga a gaka mə bo təbədew? Mahorvov a gay, faya ma geye dərətsətseh haladzay. A kalawa ha a ako kəgəbay a yam. ¹⁶ Na zlatayaw a gawla yak hay, ane tuk na, tə sla faya məmbəle ha bay.»

¹⁷ Yesu a gwad: «Nəkurom neheye anəke, ka dzalum ha ka Mbəlom bay aye. Na ndziye ka təv kurom na, hadzəgay? Na zliye ŋgatay hərwi kurom məndze hadzəgay? Ahe! Zlumeŋ ahaya wawa eye kanaŋ!» ¹⁸ Tə zlay naha wawa niye. Yesu a gay me a məsəfəre nakə ŋgwalak eye bay aye. Tsa na, a ndohwaw abəra mə bo i wawa niye. Kwayaŋŋa wawa niye a mbəl.

¹⁹ Ahəl nakə Yesu ta gawla ŋgay hay, nəteye mahəteye na, gawla ŋgay hay ta həndzəd naha ka təv ŋgay, tə gwadāy: «Ada nəmay na, nəmaa sla faya mahəhere məsəfəre nakay təbey na, hərwi mey?»

²⁰ Yesu a mbədātay faya, a gwadātay: «Hərwi nakə ka dzalum ha ka neŋ haladzay bay aye. Neŋ faya na tsikakumeye, sərūm ha tadə məpe mədzal gər kurom m̄ge tsekweŋ andza wur i bəzaŋ na, ka slumeye məgwadāy a mahəmba nakay: “Lətse abəra kanaŋ, do katađay.” Ma lətsiye, ma diye. Wuray kwa tsekweŋ ma dakumeye me bay. [²¹ Ada slala i məsəfəre nakay ma ndohwaweye andza niye tsa bay. Ma ndohwaweye na, ma rəzlay a gər tə maduwule me ada ta daliyam.]»

*Yesu a dā ha masulo eye məməte ŋgay ta mələtsew ŋgay abəra ma mədahaŋ**Markus 9.30-32; Luka 9.43-45*

²² Pat wuray na, Yesu ta gawla ŋgay hay, nōteye mahaya gər eye ma Galile. Yesu a gwadatay: «Neŋ Wawa i Ndo na, ta gəsiye ga, ta vėlatelye ga ha a həlay a ndo hay. ²³ Ta kədiye ga mədahaŋ eye, ada ma məhəne mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.» Gawla ŋgay hay tə tsəne andza niye na, a ndalatay haladzay.

Məvəle dzaŋgal i gay məvəlay wu a Mbəlom

²⁴ Ahəl nakə Yesu ta gawla ŋgay hay tə ndisl a Kafernahum aye na, ndo neheye tə hayaway gər a dzaŋgal i gay məvəlay wu a Mbəlom aye, ta həndzəd ka təv i Piyer, ta tsətsah faya, tə gwaday: «Miter kurom na, ma vəliye dzaŋgal i gay məvəlay wu a mbəlom təbədew?»

²⁵ Piyer a mbədatay faya, a gwadatay: «Ma vəliye.»

Tsa na, Piyer a ye a gay. A ye naha kwayaŋna Yesu a lah mətsikay me, a gwaday: «Simon, ka dzala mə gər yak na, kəkay? Bəy i məndzibəra ma hutiyə dzaŋgal tə wu nakə tə bər məvəle aye na, mə həlay i way? Mə həlay i ndo i dala eye niye hay tsukudū mə həlay i bərakəzaŋ hay dāw?»

²⁶ Piyer a mbəday faya, a gwaday: «Bərakəzaŋ hay.»

Yesu a gwaday: «Ndo i dala eye niye hay ta vəliye bay. ²⁷ Ane tuk na, vələmatay bəna ma ndalatelye. Hərwi niye zla wu məgəse kələf yak, do ka me i dəlov. Ka ye na, kal a dəma wu məgəse kələf. Kələf nakə a lah faya aye na, gəs na ada kâ həndəkay ha bazlam. Ka hutiyə kwar i suloy nəte mə dəma, zla ahaya ada kâ vələmatay dzaŋgal may.»

18

Mata təre bagwar eye ma Bəy i Mbəlom na, way?

Markus 9.33-37,42; Luka 9.46-48

¹ A həlay niye na, gawla i Yesu hay tə həndzəd ka təv i Yesu, ta tsətsah faya, tə gwaday: «Mata təre bagwar eye ma Bəy i Mbəlom na, way?»

² Yesu a tsəne andza niye na, a zalay a wawa, a lətse ha a wuzlah tay, ³ tsa na, a gwadatay: «Neŋ faya na tsikakumeye: Sərum ha na, tadə ka mbədum ha mede kurom, ka tərūm andza wawa nakay bay na, ka deyumeye a Bəy i Mbəlom bay. ⁴ Tadə ndoweye ka təra ha bo ŋgay wawa eye andza wawa nakay na, ma təriye bagwar eye ma Bəy i Mbəlom. ⁵ Ada ndoweye ka təma na wawa nakay lele andza wawa nakay anaŋ eye hərwi nakə a wudā ga aye na, a təma na neŋ. ⁶ Ndowneye ka səpat ndo nəte mə walaŋ i wawa neheye tə dzala ha ka neŋ aye a mezeleme na, ŋgama tâ bəray madiz i kwar a dāy ada tâ kal ha a huđ i bəlay.»

Məsəpete

Markus 9.43-48; Luka 17.1-2

⁷ Yesu a gwadatay sa: «Dəretsətseh ka gər i ndo i məndzibəra neheye faya ta səpatiyə tay ha ndo hay a mezeleme aye. Ta dedek, wu niye hay na, ma giye andaya huya. Ane tuk na, dəretsətseh ka gər i ndo nakə ma səpatiyə ndo a mezeleme aye. ⁸ Tadə həlay yak kəgəbay sik yak ma diye kar ha a mezeleme na, dəs tay ha ada kuts tay ha dərəŋ tə nəkar. ŋgama mede a sifa tə həlay yak nəte kəgəbay tə sik yak nəte tə bəmalə nakə ta kaliye kar ha a ako nakə ma mbatiye dāda bay tə həlay yak sulo kəgəbay tə sik yak sulo aye. ⁹ Tadə dərə yak ma diye kar ha a mezeleme na, ŋgwad na ada kâ kal ha dərəŋ tə nəkar. ŋgama mede a sifa tə dərə yak nəte tə bəmalə nakə ta kaliye kar ha a ako nakə dāda ma mbatiye bay tə dərə yak sulo aye.»

Dzeke i təbaŋ nakə a dze aye

¹⁰ Yesu a gwadatay sa: «Gum metsehe! Kâ zəbum ka ndo neheye makətsa eye hay aye andza wu kəriye bay. Neŋ faya na gwadəkumeye, gawla i Mbəlom tay hay nəteye andaya pat pat ka təv i Bəba ga mə mbəlom. [¹¹ Hərwi neŋ Wawa i Ndo na yaw hərwi mətəme tay ha ndo neheye ta dze aye.]»

¹² A gwadatay sa: «Nəkurom ka dzalum na, kəkay? Tadə ndo təbaŋ ŋgay andaya temerre, ada nəte mə walaŋ i təbaŋ niye a dze na, ma gəriye ha kuro kuro tsid gər eye

tsid mə mahamba, ma diye mapəla ahaya nakə a dze aye. ¹³ Neŋ faya na tsikakumeye: Tadə kə huta na na, dərev ŋgay ma ŋgwasiye haladzay hərwi təbaŋ niye nəte aye a ze neheye kuro kuro tsid gər eye tsid ta dze təbey aye. ¹⁴ Andza niye dərma, Bəba kurom nakə mə mbəlom aye a say na, ndəray kway nəte mə walaŋ i ndo neheye makətsa eye mâ dze bay.»

Malamar yak kə gaka mənese na, ka giye na, kəkay?

¹⁵ Yesu a gwadatay sa: «Tadə malamar yak kə gaka mənese na, do ka tən ŋgay tsikay faya ahəl nakə nəkurom sulo tə neŋgeye aye. Tadə ka təma bazlam yak na, kə təma ha abəra mə mezeleme. ¹⁶ Tadə ka təma bazlam yak bay na, dum ka tən ŋgay ta ndo nəte kəgəbay ta ndo sulo. Andza niye, maŋgəne ha sariya na, ta ndo hay sulo kəgəbay ndo hay mahkar.* ¹⁷ Ane tuk na, ka təma bazlam kurom bay na, tsikatay a ndo məpe mədzał gər hay ka neŋ. Ka kərah bazlam i ndo məpe mədzał gər hay ka Kəriste na, gər ha zəba faya andza ndo nakə a sər Mbəlom bay aye kəgəbay andza ndo matsekele dzaŋgal.

¹⁸ «Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərum ha na, wu neheye tebiye ka kərahum ka məndzibəra aye na, ta kərahiye mə mbəlom dərma. Wu neheye tebiye ka təmum ka məndzibəra aye na, ta təmiye mə mbəlom dərma.

¹⁹ «Neŋ faya na gwadəkumeye sa: Sərum ha na, tadə ndo hay sulo ka məndzibəra ta dzapa ayaw ka wu nakə ta tsətsahiye tə mađuwule me aye na, Bəba ga mə mbəlom ma vəlateye wu nakə ta tsətsah aye. ²⁰ Hərwi ndo sulo kəgəbay mahkar ta haya gər ka mađuwulay me a Mbəlom ta məzele ga na, neŋ andaya mə walaŋ tay.»

Dzeke i ndo nakə a kərah məpəsay ha mənese a ndo aye

²¹ Piyer a həndzəd ka tən i Yesu, a tsətsah faya, a gwaday: «Bəy Maduweŋ, tadə malamar ga kə geŋ mənese na, na pəsay ha sik nday? Madzəga tasəla daw?»

²² Yesu a gwaday: «Na gwadəkəye madzəga tasəla bay, ane tuk na, sik kuro kuro tasəla madzəga tasəla.

²³ «Hərwi niye, Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo ta bəy wuray a say matsətsehe gwedere ŋgay ka ndo məge məsler ŋgay hay. ²⁴ A dazlay a məsler na, tə gəsay naha ndo i məsler ŋgay gwedere ŋgay faya suloy maliyoŋ haladzay a pasla bo bay. ²⁵ Ndo niye na, wuray ŋgay andaya məheme ha gwedere niye bay. Bəy niye a gwad ma səkəmiye ha andza beke, neŋgeye, ŋgwas ŋgay, wawa ŋgay hay tə wu ŋgay tebiye hərwi məheme ha gwedere ŋgay. ²⁶ Ndo məge məsler ŋgay niye a dəkway gurmets, a gay amboh, a gwaday: “Amboh, zleŋ ŋgatay, na hamakeye suloy tebiye.” ²⁷ Tsa na, a gay mə bo a bəy niye, a gəray ha gwedere niye ada a gər ha a ye ŋgway.

²⁸ «Ndo məge məsler niye a ndohwaw abəra na, tə dzəgər ta mandala ŋgay nakə tə gawa məsler salamay aye. Gwedere ŋgay andaya ka mandala ŋgay niye kwar i suloy temerre. A gəs na ndo niye məmbərlew keeŋjek, a gwaday: “Hemeŋ gwedere ga!” ²⁹ Mandala ŋgay niye a dəkway gurmets, a gay amboh, a gwaday: “Zleŋ ŋgatay, na hamakeye.” ³⁰ Ndo məge məsler niye a kərah. A gəs mandala ŋgay niye a kal ha a daŋgay. Ma ndziye mə dəma hus a pat nakə kə hamay gwedere ŋgay aye. ³¹ Siye i ndo məge məsler i bəy niye tə ŋgatay a wu nakə a ge bo aye na, a ndalatay. Ti ye mata təkəray a ndo i gay tay.

³² «Ndo i gay tay a tsəne andza niye na, a zalay a ndo məge məsler ŋgay niye. A yaw na, a gwaday: “Nəkar na, ŋgwalak i ndo bay. Na gəraka ha gwedere ga tebiye hərwi nakə ka geŋ amboh aye. ³³ Nəkar dərma na, mandala yak mâ gaka mə bo andza nakə nəkar ka geŋ mə bo aye dərma.” ³⁴ A ndalay a ndo i gay tay haladzay. Tsa na, a slər ndo məge məsler ŋgay niye a daŋgay hərwi məgay dəretsətseh. Ma həbiye hus kə hama gwedere ka bo bəra tebiye.»

³⁵ Yesu a gwadatay: «Tadə kwa way kə pəsay ha mənese a malamar ŋgay peteh abəra mə dərev bay na, Bəba ga mə mbəlom ma giye kurom ha andza niye dərma.»

* 18:16 Bazlam mapala eye masulo eye 19.15.

19

Bazlam i Yesu ka gər i mahəhere ɲgwas

Markus 10.1-12

¹ Yesu a ndəv ha bazlam ɲgay niye hay na, a lətse abəra ka dala i Galile, a ye ka dala i Yahuda a diye neɲged i magayam i Yurdum. ² Ndo hay mbərzəzza haladzay ta zəɲgal na. A mbəl tay ha ndo hay abəra ma dəvats tay hay.

³ Farisa hay ta həndzəd ka təv i Yesu. A satay məhəle faya abəra suwat. Ta tsətsah faya, tə gwaday: «Bazlam kway mapala eye kə vəl tsəved ka mahəhere ɲgwas hərwi kwa i wu waray waray dāw?*

⁴ Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Ka dzəɲgum wu nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye təbədew? Ka madazlay na, Mbəlom a ge hasləka ada ɲgwas, ⁵ ada a gwad: “Hərwi niye hasləka ma gəriye ha bəba ɲgay ta may ɲgay, ta ndziye ta ɲgwas ɲgay. Ada nəteye ta təriye na, bo nəte.†” ⁶ Andza niye, nəteye sulo sa bay, ane tuk na, andza ndo nəte.» Yesu a gwadətay sa: «Ndo zezeɲ mâ ɲgəna ha wu nakə Mbəlom a dzapa ha aye bay.»

⁷ Farisa hay tə gwaday: «Musa a gwad hasləka ma ta həhariye na ɲgwas ɲgay na, mâ watsay dərewel i mahəhere a həlay a ɲgwas ɲgay. Ada a tsik andza niye na, hərwi mey?»

⁸ Yesu a mbədətay fay, a gwadətay: «Musa a vəlakum tsəved ka mahəhere ɲgwas kurom hay na, hərwi dərev kurom makula eye tɔɲgwa tɔɲgwa. Ane tuk na, ka madazlay na, andza niye bay. ⁹ Neɲ faya na tsikakumeye, kwa way ka həhar na ɲgwas ze məndzay a gər ka məge madama na, ada kə zla a dəma ɲgwas mekeleɲ eye na, kə ge madama.»

¹⁰ Gawla ɲgay hay tə gwaday: «Tadə bazlam i hasləka ta ɲgwas andza niye na, ɲgama məzle ɲgwas bay.»

¹¹ Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Ndo hay tebiye ta sliye faya matəme matətike nakay bay. Ane tuk na, Mbəlom ma vələteye gədaɲ a siye hay matəme. ¹² Ndo siye hay tə sla faya məzle ɲgwas bay na, hərwi wu mekeleɲ eye hay wal wal. Ndo siye hay tə wa tay ha andza niye, bo tay a say ɲgwas bay. Ndo siye hay na, ta dadak tay ha hərwi ada tâ zla ɲgwas bay. Siye hay ta zla ɲgwas bay na, hərwi Bəy i Mbəlom. Ndo nakə kə sla faya matəme matətike nakay aye na, mâ təma.»

Yesu a təma wawa hay

Markus 10.13-16; Luka 18.15-17

¹³ Ma dəba eye na, ndo hay tə həl naha wawa hay ka təv i Yesu hərwi ada mâ pa fataya həlay ada mâ dūwulay me a Mbəlom hərwi tay. Ane tuk na, gawla ɲgay hay tə ɲgatətay a ndo hay faya ta həliye naha wawa hay ka təv i Yesu na, tə gatay me. ¹⁴ Yesu a gwadətay: «Gərɔm tay ha wawa hay tâ yaw ka təv ga. Kâ həharum tay ha bay, hərwi Bəy i Mbəlom mavəla eye na, a slala i ndo neheye andza wawa neheye.»

¹⁵ Yesu a pa həlay ka wawa niye hay hərwi məpe fataya ɲgama. Tsa na, a ye ɲgway abəra ka təv niye.

Gawla zlele eye

Markus 10.17-31; Luka 18.18-30

¹⁶ Ndo wuray a yaw ka təv i Yesu, a tsətsah, a gwaday: «Miter, na giye wu ɲgwalak eye na, mey nakə ada na hutiyə sifa nakə ma ndəviye bay aye?»

¹⁷ Yesu a mbədətay faya, a gwaday: «Ka tsətsahiye fagaya wu ka gər i wu ɲgwalak eye na, hərwi mey? Ndo ɲgwalak eye na, Mbəlom nəte ɲgweɲ. Tadə a saka məhute sifa ka təv i Mbəlom na, rəhay ha gər a bazlam ɲgay mapala eye.»

¹⁸ Ndo niye a tsətsah ka Yesu: «Bazlam mapala eye waray hay?»

Yesu a mbədətay faya, a gwaday: «Kâ kəd gər i ndo bay, kâ ge madama bay, kâ ge məkal bay, kâ raw me ka ndo kame i sariya bay, ¹⁹ rəhatay ha gər a bəba yak ta may yak. Ada wudə ndo i məged yak dərɲak andza ka wudə na gər yak.‡»

* 19:3 Madazlay i wu hay 1.27; 5.2. † 19:5 Madazlay i wu hay 2.24. ‡ 19:19 Madayaw abəra mə Ezipt 20.12-16; Bazlam mapala eye masulo eye 5.16-20 ada Levitik 19.18.

²⁰ Gawla niye a gwad̄ay a Yesu: «Bazlam neheye mapala eye na rəhay ha gər tebiye. Maa ləkerjew mäge na, sa mey?»

²¹ Yesu a gwad̄ay: «Kə saka matəre ndo ɲgwalak eye na, do ta səkəm ha wu yak ada kâ ɲgənatay suloy aye a ndo mətawak eye hay. Ka ge andza niye na, ka hutiyē zlele mə mbəlom. Tsa na, dara peɲ bəzay.»

²² Gawla niye a tsəne andza niye na, a ye ɲgway ta mevel eye hərwi zlele ɲgay na, haladzay.

²³ Yesu a gwad̄atay a gawla ɲgay hay: «Neɲ faya na gwad̄akumeye, sərūm ha, mawura bo eye hərwi ndo i zlele hay mede a Bəy i Mbəlom. ²⁴ Ada neɲ faya na gwad̄akumeye anan̄ sa: Tə bəmalə nakə ndo i zlele ma diye a Bəy i Mbəlom aye na, ɲgama zləgweme mā ye ta bəd̄ i ləpəre.»

²⁵ Gawla ɲgay hay tə tsəne bazlam ɲgay niye hay andza niye na, a gatay hərbaḅəkka, tə gwad̄: «Ane tuk na, kə ge andza niye na, mata sle mətəme na, way?»

²⁶ Yesu a zəba fataya, a gwad̄atay: «Ndəray ma sliye mətəme bay, ane tuk na, Mbəlom na, wuray a zay gədan̄ təbey.»

²⁷ Piyer a mbəd̄ay naha faya, a gwad̄ay: «Tsəne! Nəmay anan̄, nəmaa gər ha wu hay tebiye hərwi məpaka bəzay na, kəkay? Mata ge bo tə nəmay na, mey?»

²⁸ Yesu a gwad̄atay: «Neɲ faya na gwad̄akumeye: Sərūm ha na, neɲ Wawa i Ndo na ndziye ka təv məndze i bəy ta məzlaḅ ma məndzibəra wedeye. Nəkurom neheye ka pumerɲ bəzay aye, ka ndzumeye ka təv məndze i bəy kuro gər eye sulo dərmaḅ hərwi məgatay sariya a gwala i Israyel hay kuro gər eye sulo. ²⁹ Ada ndo neheye tebiye tə gər ha gay tay, malamar tay hasləka eye hay ta malamar tay dem eye hay, bəba tay, may tay, wawa tay hay, guvah tay hay hərwi məzele ga aye na, ta hutiyē a dəma ma ziye madzəga temerre ada ta hutiyē sifa nakə ma ndəviye bay aye. ³⁰ Mə walaɲ i ndo neheye anəke nəteye ndo i me hay aye na, haladzay ta təriye ndo i dəba ada mə walaɲ i ndo neheye anəke nəteye ndo i dəba hay aye na, haladzay ta təriye ndo i me.»

20

Dzeke i ndo nakə a həl ndo mäge məsler hay a guvah ɲgay aye

¹ «Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, ndo wuray a ndohwaw abəra mə gay mekedə pərik hərwi mapəle ndo mäge məsler hay a guvah ɲgay. ² Tə ge tsakala i məfəte hwapat na, kwar i suloy nəte.* ³ Ta bəre tsid̄ i mekedə na, a ye sa. A ye a ndzatay a gər a siye hay faya ta giye məsler bay, nəteye malətsa eye kəriye. ⁴ A gwad̄atay: “Nəkurom dərmaḅ dum fətumerɲ guvah ga, na vələkumeye wu i madagər kurom lele.” ⁵ Ndo niye hay tə tsəne andza niye na, ti ye a guvah ɲgay niye. Ndo niye a ye mapəle ndo i məsler hay ta magərḅəpat, ada ta bəre mahkar i huwa a ge andza niye sa. ⁶ Ta bəre zləm na, a ye sa. A ye a huta ndo hay nəteye malətsa eye. A tsətsah fataya, a gwad̄atay: “Nəkurom mandza eye kanan̄ hwapat ze mäge məsler na, hərwi mey?” ⁷ Ta mbəd̄ay faya, tə gwad̄ay: “Hərwi ndəray kə həl may a məsler bay.” A gwad̄atay: “Nəkurom dərmaḅ dumara, dum a guvah ga.”

⁸ «Huwa a ge na, ndo i guvah a zalay a ndo mələvay gər a məsler ɲgay, a gwad̄ay: “Zalatay a ndo mäge məsler hay, vələtay wu i madagər tay. Dazlay ta ndo neheye na həl tay duk aye ada kâ ndəv ha ta ndo neheye na lah məhəle tay kurre aye.” ⁹ Ndo neheye ta dazlay a məsler ta bəre zləm i huwa aye na, ti ye naha kwa way a təma kwar i suloy nəte. ¹⁰ Ndo neheye ta dazlay kurre aye ti yaw. Tə dzala mə gər tay na, ta təmiye ma ziye i ndo neheye. Ane tuk na, tə vələtay kwa way kwar i suloy nəte. ¹¹ Ta təma na, ta guɲguz ka ndo i guvah, ¹² tə gwad̄: “Ndo neheye ti yaw ma dəba may aye, tə ge məsler na, bəre nəte tsa tuk na, ada ka vələmay wu madagər may andza i tay na, kəkay? Nəmay na, nəmaa sa dərətsətseh mə pat hwapat ada nəmaa səmay naha a merəḅe.” ¹³ Ndo i guvah niye a mbəd̄ay faya a ndo nəte mə walaɲ tay, a gwad̄ay: “Dzam ga, na gaka mənese bay. Ka gama

* ^{20:2} A həlay i Yesu na, kwar i suloy nəte na, a sla məvəle merəḅe i ndo nakə a ge məsler hwapat aye.

tsakala i mäge mäsler pat eye näte na, kwar i suloy näte bədaw? ¹⁴ Zla wu i madagər, do. A serj na vəliye a ndo nakə a yaw ma dəba yak andza nakə na vəlaka aye dərma. ¹⁵ Neḡ na, tsəved ga andaya mäge wu nakə a serj aye ta suloy ga. Kəgəbay nəkar na, sələk eye hərwi nakə neḡ ḡwalak i ndo aye daw?” ¹⁶ Andza niye, ndo i dəba hay ta təriye ndo i me hay, ndo i me hay ta təriye ndo i dəba hay.»

Yesu a dā ha məmäte ḡgay ta mələtsew ḡgay abəra ma mədahaḡ sa

Markus 10.32-34; Luka 18.31-34

¹⁷ Ahəl nakə Yesu faya ma diye a Zerozelem aye na, a həl gawla ḡgay hay kuro gər eye sulo təv tay wal. Nəteye faya ta diye ka tsəved na, a gwadatay: ¹⁸ «Tsənum, anəke na, faya ka deyekweye a Zerozelem. Mə dəma na, neḡ Wawa i Ndo ta vəlateye ga ha a həlay a bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ada a ndo neheye tə dzaḡgawa bazlam i Mbəlom mapala eye. Ta geḡeye sariya i məkəde, ¹⁹ ada ta vəlateye ga ha a ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. Ta ḡgwesəḡeye dəla abəra mə gər, ta ndabiye ga ta mandalaḡa. Ta dariye ga ka mayako mazləmbada eye. Ma məhəne mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədahaḡ.»

Matsətsehe i may i Yakuba ta Yuhana

Markus 10.35-45

²⁰ Ma dəba eye na, ḡgwas i Dzebede a ye ka təv i Yesu ta wawa ḡgay hay. A ye naha a dək w gurmets kame i Yesu hərwi matsətsehe faya wu. ²¹ Yesu a gwaday: «A saka mey?»

A mbəday faya a Yesu, a gwaday: «Na tsətsah fakaya na, aza ahəl nakə ka ndza a bəy yak aye na, vəlatay tsəved a wawa ga neheye sulo aye tādza ka təv yak, näte ta diye i həlay i mənday ada neḡged ta diye i həlay i gula yak tey.»

²² Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Ka sərūm wu nakə ka tsətsahumeye aye bay. Ka slumeye faya məse dəretsətseh nakə na siye aye daw?»

Ta mbəday faya, tə gwaday: «Nəmaa sliye faya.»

²³ Yesu a gwadatay: «Dedək, ka sumeye dəretsətseh andza neḡ nakə na siye dəretsətseh aye. Ane tuk na, məndze ta diye i həlay i mənday ga kəgəbay ta diye i həlay i gula ga na, mata tsike na, neḡ bay. Təv məndze niye na, i ndo neheye Bəba ga a ləvatay ha bo aye wu tay.»

²⁴ Siye i gawla i Yesu hay kuro, tə tsəne bazlam niye na, tə ge mevel ka gawla i Yesu neheye sulo ta malamar ḡgay aye. ²⁵ Yesu a zalatay tebiye ka təv ḡgay, a gwadatay: «Nəkurom ka sərūm ha na, bəy bagwar eye ka məndzibəra faya ta ləviye ndo hay ta gədaḡ ada ndo bagwar eye hay ta bərəkiye ha gədaḡ tay ka siye i ndo hay. ²⁶ Ane tuk na, mādge andza niye mə walaḡ kurom bay. Duh na, kə ge ndəray mə walaḡ kurom a say matəre bagwar eye na, mād təra ndo i mäsler kurom. ²⁷ Kə ge ndəray mə walaḡ kurom a say matəre ndo i me na, mād təra beke kurom. ²⁸ Andza niye, neḡ Wawa i Ndo na yaw na, hərwi ada ndo hay tādge mäsler bay. Na yaw duh na, hərwi məgatay mäsler a ndo hay ada məvəle ha məsəfəre ga hərwi məmbəle tay ha ndo hay haladzay.»

Yesu a mbəl tay ha guluf hay sulo

Markus 10.46-52; Luka 18.35-43

²⁹ Ahəl nakə Yesu ta gawla ḡgay hay ti yaw abəra ma Zeriko aye na, ndo hay haladzay tə payaw bəzay. ³⁰ Guluf hay sulo nəteye mandza eye ka tsakay i tsəved. Tə tsəne Yesu faya ma diye ta tsəved eye niye na, tə pa bo ka mawude, tə gwad: «Bəy Maduweḡ, Wawa i Davit, nəmaā gaka mə bo təbədew?»

³¹ Ndo hay tə gatay me hərwi ada tādza dīkdik, ane tuk na, tə zaka ha mawude haladzay, tə gwad: «Bəy Maduweḡ, Wawa i Davit, nəmaā gaka mə bo təbədew?»

³² Yesu a lətse, a zalatay, a tsətsah fataya: «A sakum nādge hərwi kurom na, mey?»

³³ Ta mbəday faya, tə gwaday: «Bəy Maduweḡ, a samay na, həndəkamay na dəre tey.»

³⁴ Yesu a tsəne andza niye na, tə gay mə bo. A lamay a dəre tay, kwayaḡḡa ndo neheye sulo aye tə ḡgatay a dəre. Tsa na, tə pay bəzay a Yesu.

21

Yesu a fəlakwa a Zerozelem

Markus 11.1-11; Luka 19.28-40; Yuhana 12.12-19

¹ Yesu ta gawla ngay hay, nəteye mazlambar bəse ta Zerozelem na, tə ndisl a gəma i Betifadze ka Mahəmba i Tetədcəz. Yesu a slər gawla ngay sulo kame, a gwadatay: ² «Dum naha a gəma nakə kame kurom aye. Ka ndislum naha na, ka ndzumeye a gər a zungo ta wawa ngay mabara eye. Pəluma tay ahaya ada kâ yumerja tay ahaya. ³ Tadə ta tsikakum wuray na, mbəduumatay faya: “A say a Bəy Maduweŋ.” Tsa na, ta gəriye kurom ha.»

⁴ Wu nakay a ge bo na, andza i ndo məde ha bazlam i Mbəlom nakə a tsik aye, a gwad:

⁵ «Gwadumatay a ndo neheye ma gəma i Zerozelem aye:

Zəba, bəy yak faya ma diye naha ka təv yak!

Neŋgeye maləba eye,

neŋgeye mandza eye ka zungo ada ka zungo wawa eye.*»

⁶ Gawla i Yesu neheye sulo aye, ti ye tə ge andza nakə Yesu a tsikatay aye. ⁷ Ti ye, tə gəsaw zungo niye ta wawa eye salamay. Ti ye ahaya, tə pa fataya peteked hay ada Yesu a ndza faya. ⁸ Ndo hay haladzay mbərzəzza ta fətəl peteked tay hay ka tsəved, siye hay tə həbaw slambah i dərizl i gərdaf hay ta fətəl ka tsəved. ⁹ Ndo neheye kame i Yesu ta ndo neheye ma dəba ngay aye na, ta wuda, tə gwad: «Zambadakway a Wawa i Davit! Mbəlom mâ pa ngama ka ndo nakə faya ma deyeweye ta məzele i Bəy Maduweŋ aye. Zambadakway a Mbəlom, neŋgeye nakə mə mbəlom aye!»

¹⁰ Ahəl nakə Yesu a ndisl a Zerozelem aye na, a gatay a ndo neheye ma wuzlahgəma aye wadəŋ wadəŋ. Ta tsətsah, tə gwad: «Ndo nakay na, way?»

¹¹ Ndo hay ta mbədatay faya: «Yesu, ndo məde ha bazlam i Mbəlom, neŋgeye ndo i Nazaret ka dala i Galile.»

Yesu mə gay i mədcəslay ha gər a Mbəlom

Markus 11.15-19; Luka 19.45-48; Yuhana 2.13-22

¹² Yesu a ndisl a Zerozelem na, a ye a dalamətagay i gay i mədcəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha na, a həhar tay ha ndo masəkəme wu hay ta ndo neheye ta səkəmiye ha wu hay aye. A pay həlay a tabal i ndo mambəde ha suloy, a mbəzl ha təv mändze i ndo masəkəme ha bodobodo hay.† ¹³ Tsa na, a gwadatay: «Mawatsa eye mə Dərewel i Mbəlom na: “Ta zaleyeye a gay ga na, gay i maduwule me. Ane tuk na, nəkurom ka tərūm ha lar i məkal hay na, kəkay?‡”»

¹⁴ Guluf hay ta ndo matəra eye hay, ti ye ka təv i Yesu a gay i mədcəslay ha gər a Mbəlom. Yesu a mbəl tay ha. ¹⁵ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə ngatay a masuwayaŋ nakə Yesu a ge aye ta mawude i wawa neheye faya ta wudiye mə gay i mədcəslay ha gər a Mbəlom: «Məzlaḅ mâ ndza ka Wawa i Davit» aye na, wu neheye a ndalatay haladzay. ¹⁶ Tə gwaday a Yesu: «Ka tsəne wu nakə wawa neheye faya ta tsikiye bədcaw?»

Yesu a mbədatay faya: «Ayaw, na tsəne. Nəkurom na, ka dzaŋgum bazlam nakə mawatsa eye mə Dərewel aye dāda təbədew? “A saka nakə wawa hay ada ta wawa neheye faya ta siye wah mba aye tā zambadaka.§”»

¹⁷ Tsa na, a gər tay ha, a yaw abəra ma wuzlahgəma, a ye a Betani, a həna mə dcəma.

Gurov mawa eye bay

Markus 11.12-14,20-24

¹⁸ Tədcə eye pərək i mekedə, ahəl nakə faya ma maweye a wuzlahgəma aye na, may a wur faya. ¹⁹ A ngatay a gurov ka tsakay i tsəved. A ye a bəzay i dərizl i gərdaf niye. Ane

* 21:5 zəba ma Zakari 9.9. † 21:12 Yahuda hay ti yaw ma gəma mekeleŋ eye mata mbəde ha suloy tay. Ma dəba eye, ta sliye masəkəme gəna w hərwi kule ada məvəle dala i dzaŋgal i gay mədcəslay gər a Mbəlom. ‡ 21:13 zəba ma Ezay 56.7 ada Zeremi 7.11. § 21:16 Dəmes hay 8.3.

tuk na, a ngatay na, a slambah dekdek, mawa eye bay. A gwaday a gurov niye: «Ka wiye hohway dada sa bay.» Kwayanña gurov niye a kula.

²⁰ Gawla ngay hay ta ngatay andza niye, a gatay masuwayan. Tə gwaday a Yesu: «Gurov nakay a kula kwayanña tsa na, kəkay?»

²¹ Yesu a gwadatay: «Nej faya na tsikakumeye: Sərum ha na, tadə ka dzalum ha ka nej ada ka gum hay mədzal gər kurom gərən gərən bay na, ka slumeye faya məge wu nakə na gay a gurov nakay aye. Kwa a mahamba, ka slumeye məgwaday: “Lətse abəra kanan, ta kal ha bo a bəlay”, ada ma giye bo. ²² Tadə ka dzalum ha ka nej tə dərev kurom peteh na, ka hutumeye wu nakə ka tsətsahumeye tə maduwule me a Mbəlom aye tebiye.»

Maa vəlay gədanj a Yesu na, way?

Markus 11.27-33; Luka 20.1-18

²³ Yesu a ye, a fəlkwa a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha a dazlay a matətikatay. Ahəl nakə faya ma tətikiye na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula i Yahuda hay, ti ye naha ka təv ngay. Ta tsətsah faya, tə gwaday: «Ka ge wu neheye na, ta gədanj waray? Maa vəlaka gədanj aye na, way?»

²⁴ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Nej dərmak na tsətsahiye fakuma matsətsəhe nətə, tadə ka mbədumənəw faya na, na ge wu neheye ta gədanj waray na, na tsikakumeye.

²⁵ Maa slər ha Yuhana madzəhubə ndo a yam na, way? Mbəlom tsukudu, ndo hay daw?»

Tə ma ha ka bo bazlam mə walanj tay, tə gwad: «Ka mbədakweye faya na, kəkay? Tadə ka gwadəkway, maa slər ha Mbəlom, Yesu ma gwadəkweye: “Ka dzalum ha bay na, kemey?” ²⁶ Ane tuk na, tadə ka gwadəkway, maa sləraw Yuhana na, ndo hay, dzədzarakwa ta ndo hay hərwi ndo hay tebiye ta dzala ha Yuhana nəngeye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom.» ²⁷ Hərwi niye ta mbəday faya a Yesu, tə gwaday: «Nəmaa sər bay.»

Yesu a gwadatay: «Nej bəbay na ge wu neheye ta gədanj i way na, na tsikakumeye bay.»

Dzeke i wawa hay sulo

²⁸ Yesu a gwad sa: «Ka dzalum ka dzeke nakay na, kəkay? Ndoweye andaya wawa ngay hay sulo. A gwaday a wawa makurre eye: “Wawa ga, do bəgom ta ge məsler ma guvah.”

²⁹ Wawa ngay a mbəday faya, a gwaday: “Na diye bay.” Məndze tsekweñ na, a dzala ha ka bazlam ngay niye, a ye a guvah. ³⁰ Bəba a ye ka təv i wawa masulo eye a tsikay andza niye sa. Wawa ngay a mbəday faya, a gwaday: “Bəba ga, na diye.” Ane tuk na, ki ye bay.

³¹ Mə walanj i wawa neheye sulo aye, maa ge wu nakə a say a bəba ngay aye na, waray?» Ta mbəday faya, tə gwaday: «Wawa makurre eye.»

Yesu a gwadatay: «Nej faya na tsikakumeye, sərum ha ndo matsekele dzanjal hay ta ngwas neheye tə gawa madama aye ta lahakumeye a Bəy i Mbəlom. ³² Yuhana madzəhubə ndo a yam ki yaw kə dakum ha tsəved dedək eye. Ka dzalum ha faya bay. Duh ndo matsekele dzanjal ta ngwas neheye tə gawa madama aye ta dzala ha faya. Kwa ka ngatumay bəbay na, ka mbədum ha mədzal gər kurom hərwi mədzele ha faya bay.»

Dzeke i ndo neheye ta səkəm guvah hərwi məfəte aye

Markus 12.1-12; Luka 20.9-19

³³ Tsənum dzeke mekeleñ eye sa: «Ndoweye andaya a dəs guvah. A zəv a dəma dərizl i gərdaf haladzay. Dərizl i gərdaf niye hay na, tə wa hohway. A lawara na ta zled, a njar a dəma təgwad* hərwi məditse a dəma hohway ada a dəzl a dəma gay i matsəpe wu bagwar eye. Ma dəba eye a səkəmatay ha a ndo hay hərwi məve nətə. Tsa na, a ye a gəma mekeleñ eye dərən.

³⁴ «Həlay i manjəle hohway i gərdaf ngay niye hay a sla na, a slər ndo i məsler ngay hay ka təv i ndo neheye ta səkəm guvah ngay aye hərwi ada tə vəlayaw hohway i gərdaf ngay hay. ³⁵ Ane tuk na, ndo niye hay, tə ngatatay na, tə gəs makurre eye tə ndaba na lele. Tə gəs masulo eye, tə kəd na mədahanj eye ada tə kəd mamahkar eye tə kwar. ³⁶ Ndo

* 21:33 Təv məditse na, tə njar təv andza təgwad hərwi məditse hohway.

i guvah a slər ndo i mäsler mekeleñ eye hay, nəteye haladzay ta ze neheye kurre aye. Ane tuk na, ndo niye hay tə ge tay andza neheye kurre eye. ³⁷ Ka mandəve ŋgay eye na, a slər wawa ŋgay. A dzala, a gwad: “Wawa ga na, ta rəhay ha gər, ta geye wuray bay.” ³⁸ Ane tuk na, ndo niye hay, tə ŋgatay a wawa i ndo i guvah na, tə gwad mə walañ tay: “Anañ magedze ŋgay nakə ma ta ndiye na guvah ŋgay aye, ki yaw! Takwa, kəđakwa na ada guvah nakay ma mətsakweye a nəkway!” ³⁹ Ti ye tə gəs wawa niye, ti ye ha dərəñ ta guvah. Ti ye naha, tə kəđ na.»

⁴⁰ Yesu a tsətsah fataya a gwadətay: «Ndo i guvah ki yaw na, ma giye tay ha ndo neheye na, kəkay?»

⁴¹ Ta mbəday faya, tə gwadətay: «Ma kədiye ndo məkəde ndo niye hay abəra mə dəma, ma sakətay naha bay tebiye. Ma həliye a dəma ndo mekeleñ eye hay ada ta vəleye hohway i gərdaf ŋgay hay a həlay nakə kə nah aye.»

⁴² Tsa na, Yesu a gwadətay: «Dađa ka dzangum wu nakə tə watsa a Dərewel i Mbəlom aye təbədew? A gwad:

“Kwar nakə ndo madəzle gay hay tə kal ha aye na,

matəra kwar lele eye a ze siye i kwar hay na, neñgeye duh.

Maa gwad kwar niye matəra kwar nakə lele eye hərwi madəzle gay na, Mbəlom.

Niye na, mäsler i Mbəlom hərwi kway.†”»

⁴³ Yesu a gwadətay sa: «Neñ faya na tsikakumeye, nəkurom na, ta zliye fakuma abəra Bəy i Mbəlom ta vəlay ha a ndo mekeleñ eye hay neheye faya ta giye wu nakə a say aye.

⁴⁴ Kwa way kə dəđ ka kwar niye na, ma toliye. Ada kwar niye kə dəđ ka ndoweye na, ma ləgəriye na kərdik kərdik andza merebək.»

⁴⁵ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta Farisa hay tə tsəne dzeke i Yesu niye hay na, tə sər a tsik ka nəteye. ⁴⁶ Ta pəla tsəved məgəse na. Ane tuk na, ta dzədzaratay a ndo hay hərwi ndo hay tə dzala Yesu na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom.

22

Dzeke i magurlom i məzle dahəlay

Luka 14.15-24

¹ Yesu a tsikatay dzeke mekeleñ eye sa, a gwadətay: ² «Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, anañ andza nakay. Bəy a ge magurlom i mabəzləme gər i dahəlay i wawa ŋgay. ³ A slər gawla ŋgay hay, t̄a ye t̄a zalatayaw a ndo hay t̄a yaw t̄a nda daf i mabəzləme gər i dahəlay. Ane tuk na, ndo neheye tə zalatay aye na, ta kərah mede. ⁴ A slər gawla ŋgay mekeleñ eye hay sa. A gwadətay: “Dum, gwadumatay a ndo neheye na zalatay aye na, t̄a yaw. Na da wu mənday anəke, na kəđ gəsəñ i sla ga hay ta neheye magəla eye hay lele aye na kəđ, wu hay maləva bo eye tsiy. Dumara a mənde daf i mabəzləme gər i dahəlay.” ⁵ Ane tuk na, ndo neheye tə zalatay aye na, ta pa zləm ka bazlam tay niye bay. Ti ye ka məge mäsler tay hay. Ndo neñged a ye a guvah, ndo mekeleñ eye a ye masəkəme ha wu ŋgay hay. ⁶ Ndo siye hay tə gəs tay hay gawla i ndo niye, tə gatay dərətsətseh, tə kəđ tay ha mədahañ eye hay.

⁷ «Bəy niye a tsəne andza niye na, a ndalay. A slər sidzew hay, ti ye ka mabəbazl tay ada tə mədzay ako a gəma tay. ⁸ Tsa na, a gwadətay a ndo i mäsler ŋgay hay: “Daf i mabəzləme gər i dahəlay mada eye haladzay, ane tuk na, ndo neheye na zalatay aye na, ta sla mənde bay. ⁹ Hərwi niye, dum ka tsəved bagwar eye hay, zalumatayaw a ndo neheye ka ndzumatay a gər aye, t̄a yaw ka mənde daf.” ¹⁰ Ndo i mäsler ŋgay hay ti ye. Ti ye naha tə hayay gər a ndo neheye tə ndzatay a gər aye tebiye, ndo ŋgwalak eye hay ta ndo neheye ŋgwalak eye bay aye. Gay i magurlom a rah ta ndo hay.

¹¹ «Bəy a fələkwa a gay hərwi mazəbe ka ndo neheye a zalatay aye tuk. A ye naha a ŋgatay a ndo nəte peteked i magurlom i mabəzləme gər i dahəlay andaya faya bay. ¹² A gwadətay: “Dzam ga, peteked i magurlom i mabəzləme gər i dahəlay andaya fakaya bay sa na, ka fələkwaw kənañ ma kəkay?” Ane tuk na, ndo niye ka mbəday faya bay. ¹³ Tsa na,

† 21:42 Dəmes hay 118.22-23.

bəy a gwadətay a ndo i mäsler ɲgay hay: “Dum naha, dzawumay na həlay tə sik, kalum ha abəra a ləvonj. Mə dəma na, ta tuwiye tə mahəpəde zler eye.*”»

¹⁴ Andza niye, Yesu a gwad: «Ndo hay haladzay mazala eye hay, ane tuk na, ndo neheye tə pala tay ha aye na, nəteye haladzay bay.»

Məvəle dzanjal a bəy i Roma

Markus 12.13-17; Luka 20.20-26

¹⁵ Farisa hay ti ye, tə haya gər. Tə ma ha ka bo bazlam mə walaɲ tay hərwi mapəle tsəved ma kəkay nakə ta həliye suwat abəra ka Yesu tə matsətsehe faya abəra bazlam aye. ¹⁶ Ta ndəv ha məhay gər na, tə slər siye i ndo hay mə walaɲ i gawla tay hay ta siye i ndo i Herod ka təv i Yesu. Ti ye naha, tə gwadəy: «Miter, nəmaa sər ha nəkar, ka tsik na, dedək. Nəkar faya ka tətikateye a ndo hay dedək ka mede nakə a say a Mbəlom aye. Ka dzədzaray a wu nakə ndo hay ta dzaliye təbey ada ka ɲgəna tay ha ka bo bəra ndo hay təbey. ¹⁷ Hərwi niye, tsikamay wu nakə ka dzala faya aye: Bazlam kway mapala eye kə vəl tsəved məvəle dzanjal a bəy i Roma tsukudu kə vəl tsəved məvəle bay daw?»

¹⁸ Ane tuk na, Yesu a sər tay naha ka mədzal gər tay nakə ɲgwalak eye bay aye. A gwadətay: «A nəkurom ndo i bəbəkək hay, ka həlumeye fagaya abəra suwat na, hərwi mey? ¹⁹ Ehey bəzumeɲ ha suloy nakə tə vəlawa dzanjal eye təday.» Tə zlayaw kwar suloy nəte, tə vəlay. ²⁰ Tsa na, Yesu a gwadətay: «Mandzəkkit bo nakay ta məzele nakay faya na, i way?»

²¹ Ta mbədəy faya, tə gwadəy: «I bəy i Roma.»

Yesu a gwadətay: «Aya! Wu i bəy i Roma na, vəlumay ha a bəy i Roma ɲgway. Wu i Mbəlom na, vəlumay ha a Mbəlom ɲgway.»

²² Tə tsəne andza niye na, a matay ha hərəbəkka. Tə gər ha Yesu, ti ye wu tay.

Matsətsehe ka gər i mələtsew i mədahaɲ hay abəra ma bəd

Markus 12.18-27; Luka 20.27-40

²³ Pat eye niye, Saduke hay ti ye ka təv i Yesu. Azlakwa bay Saduke hay na, nəteye tə dzala ha tə gwad: «Ka mət na, mələtsew abəra ma mədahaɲ andaya sa bay.» Ta tsətsah ka Yesu, tə gwadəy: ²⁴ «Miter, Musa a gwad: “Tadə ndoweye a mət ze məwe wawa na, malamar ɲgay mâ zla madakway i ɲgwas niye. Ma zliye na, hərwi ada hulfe i ndo niye a mət aye mâ dze bay.†” ²⁵ Ndo hay andaya nəteye tasəla ta malamar hay. Malamar tay makurre eye a zla dahəlay. A mət ze məwe wawa hay, malamar ɲgay masulo eye a zla ɲgwas niye. ²⁶ Malamar ɲgay masulo eye a mət ze məwe wawa dərmak. Malamar tay mamahkar a ge andza niye, nəteye niye tasəla tebiye tə mət ze məwe wawa. ²⁷ Nəteye tebiye tə mət na, ɲgwas a mət dərmak. ²⁸ Ada pat nakə mədahaɲ hay ta lətseweye abəra ma mədahaɲ aye na, ɲgwas niye ma təriye na, i way? Hərwi nəteye tebiye ta zla ɲgwas niye.»

²⁹ Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Faya ka vumay gər a bo kurom hərwi ka sərūm wu nakə mawatsa eye mə Dərewel i Mbəlom aye bay ada ka sərūm gədaɲ i Mbəlom bay.

³⁰ Andza niye, ahəl nakə ta lətseweye abəra ma mədahaɲ aye na, hasləka hay ta ɲgwas hay ta zliye bo sa bay. Ane tuk na, ta ndziye na, andza gawla i Mbəlom neheye mə mbəlom aye. ³¹ Ka bazlam i mələtsew abəra ma mədahaɲ na, dāda ka dzanjal wu nakə Mbəlom a tsikakum mə Dərewel ɲgay aye təbədew? A gwad: ³² “Nəj na, Mbəlom i Abraham, Mbəlom i Izak, Mbəlom i Zakob.‡” Mbəlom na, nəngeye Mbəlom i mədahaɲ hay bay, nəngeye Mbəlom i ndo neheye ta ndziye huya ta sifa aye.»

³³ Ndo neheye tebiye tə tsəne matətike ɲgay niye a tətikatay aye na, a gatay hərəbəkka.

Bazlam mapala eye nakə a ze siye hay aye

Markus 12.28-34; Luka 10.25-28

* 22:13 zəba mə Mata 8.12. † 22:24 zəba ma Madazlay i wu hay 38.8; Bazlam mapala eye masulo eye 25.5-6. ‡ 22:32 Madayaw abəra ma Ezipt 3.6, 15, 16.

³⁴ Farisa hay tã tsãne Yesu a sla ka Saduke hay tã bazlam na, tã haya gær. ³⁵ Ndo nãte mã walaŋ tay na, neŋgeye ndo mãdzaŋgawa bazlam i Mbãlom mapala eye, a ye ka tãv i Yesu, a say mãhãle faya abãra suwat. A tsãtsah ka Yesu, a gwadãy: ³⁶ «Miter, mã walaŋ i bazlam i Mbãlom mapala eye hay, bagwar eye na, waray?»

³⁷ Yesu a mbãdãy faya, a gwadãy: «“Wudã Bã Maduweŋ Mbãlom yak tã dãrev yak tebiye, ta mãsãfãre yak tebiye, ada tã metsẽhe yak tebiye. §” ³⁸ Bazlam mapala eye bagwar eye ada nakã ŋgwalak eye a ze siye hay aye na, anaŋ. ³⁹ Bazlam mapala eye nakã a ze siye hay aye andza makurre eye anaŋ: “Wudã ndo i mãged yak andza ka wudã na gær yak.*” ⁴⁰ Bazlam i Musa mapala eye tebiye ada matãtike i ndo mãdẽ ha bazlam i Mbãlom tebiye a dzapa a hud i bazlam neheye mapala eye sulo aye.»

Kãriste ta Davit

Markus 12.35-37; Luka 20.41-44

⁴¹ Yesu a tsãtsah bazlam ka Farisa neheye mahaya gær aye, a gwadãtãy: ⁴² «Ka dzalum ka Kãriste na, kãkay? Neŋgeye wawa i way?»

Tã gwadãy: «Neŋgeye Wawa i Davit.»

⁴³ Yesu a gwadãtãy: «Ada ma kãkay Davit a ma ha bazlam i Mãsãfãre Tsãdãŋŋa eye nakã a tsik ahãl niye, a zalay “Bã Maduweŋ ga” aye dãw? Hãrwi Davit a gwadã:

⁴⁴ “Bã Maduweŋ Mbãlom a gwadãy a Bã Maduweŋ ga na:

Dara ndza tã hãlay i mãndãy ga

hus a pat nakã neŋ, na piye tay ha ndo mãne dãre hay a hud i sik yak aye. †”

⁴⁵ «Tãdã Davit kã zalay a Kãriste “Bã Maduweŋ” tuk na, ada Kãriste neŋgeye wawa i Davit na, ma kãkay?»

⁴⁶ Mã walaŋ i Farisa niye hay ndãray kwa nãte ka mbãdãy ka bazlam ŋgay niye bay. A dazlay pat eye niye, kwa way a dzãdzãr matsãtsehe faya matsãtsehe neheye kãriye.

23

Yesu a matãy ha mãnese a bãy i Yahuda hay

Markus 12.38-39; Luka 11.43,46, 20.45-46

¹ Ma dãba eye na, Yesu a gwadãtãy a ndo hay mahaya gær eye haladzãy ta gawla ŋgay hay: ² «Ndo mãdzaŋgawa bazlam i Mbãlom mapala eye ta Farisa hay mãsler tay na, mãdãtãy ha bazlam i Musa mapala eye a ndo hay. ³ Rãhumatãy ha gær ada gum wu neheye tebiye faya ta tsikakumeye. Ane tuk na, kã gum andza nãteye bay, hãrwi faya ta giye wu nakã faya ta tsikiye bay. ⁴ Nãteye faya ta hayeye gær a wu neheye tã mba a zla bo bay, faya ta piye ka gær i ndo hay. Ane tuk na, bo tay eye kwa mãlamãy ta wur hãlay, ta kãrah mãdzãne ndo hay.

⁵ «Mãsler tay faya ta giye na, hãrwi ada ndo hay tã zãba fatãya, tã gwãd nãteye ŋgwalak eye hay. Mahodok neheye tã mbãkwawa ada tã ãarawa ka bo aye na, bagwar aye hay. Ta sãkahawa ha me i peteked tay ta zãbol.* ⁶ Ma tãv nakã ndo hay tã haya gær ka mãnde wu mãndãy aye na, ta wudã mãndze ka tãv nakã ŋgwalak eye ada mã gay i mãduwule me, ta ndziye na, ka tãv nakã ndo hay ta ŋgatãteye aye. ⁷ A satãy ndo hay tã tsikatãy me mã walaŋ i ndo hay haladzãy ada tã zalatãy “Miter” hay.

⁸ «Ane tuk na, nãkurom na, ndãray mã zalakum ndo “Miter” hay tãbey. Hãrwi, Miter kurom na, nãte tsa. Nãkurom tebiye na, ta mãlamãr hay. ⁹ Kã zalumãy a ndãray ka mãndzibãra nakãy “Bãba” bay. Hãrwi Bãba kurom na, nãte, neŋgeye mã mbãlom. ¹⁰ Kã pãlum tã zalakum “bagwar mãy hay” bay. Hãrwi bagwar kurom na, Kãriste nãte tsa. ¹¹ Ndo nakã bagwar eye mã walaŋ kurom aye na, mã tãra ndo i mãsler kurom. ¹² Kwa way kã say mãtãre bagwar eye kãme i ndo hay na, Mbãlom mã tãriye ha wawa eye dũh. Kwa way ka tãra ha gær ŋgay wawa eye na, Mbãlom mã tãriye ha bagwar eye dũh.»

§ 22:37 Bazlam mapala eye masulo eye 6.5. * 22:39 Levitik 19.18. † 22:44 Dãmes hay 110.1. * 23:5 Yahuda hay tã mbãkwawa mahodok, tã pawã a dãma tãv mãdzenge hay mã Dãrewel i Mbãlom. Tã ãarawa ka da'ar, ka hãlay i gula. Tã mãwa ahãya bazlam i Mbãlom mapala a gær na, andza niye.

Dəretsətseh ka ndo mədzaŋgawa
bazlam i Musa mapala eye ta Farisa hay

Markus 12.40; Luka 11.39-42,44,47-52, 20.47

¹³ «A nəkurom ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay, nəkurom na, ndo i bəbək hay, dəretsətseh ka gər kurom hərwi faya ka dərəzlumatay na tsəved mede a Bəy i Mbəlom a ndo hay. Bo kurom eye a sakum mede bay ada ndo neheye a satay mede aye, a sakum məgəre tay ha t̄a ye bay.

[¹⁴ «A nəkurom ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay, nəkurom na, ndo i bəbək hay. Dəretsətseh ka gər kurom hərwi faya ka buwumeye wu abəra ka madakway i ŋgwas hay. Ka dūwulawum me wədvəf hərwi ada ndo hay t̄a gwaf nəkurom ndo ŋgwalak eye hay. Hərwi niye, ta gakumeye sariya kurom na, ma ziye siye i ndo hay, ta sakakumeye naha bay.]

¹⁵ «A nəkurom ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay, nəkurom na, ndo i bəbək hay. Dəretsətseh ka gər kurom hərwi faya ka həhalumeye ka dala ada ka bəlay hərwi ada ndo hay t̄a pakum bəzay. Ka hutum ndo nəte na, ka tərume ye ndo nakə ma hutiyə sariya i Mbəlom ma ziye kurom madzəga sulo aye.

¹⁶ «A nəkurom neheye ka tərūm andza guluf hay faya ka lakumeye tay ha ndo hay aye, dəretsətseh ka gər kurom. Faya ka gwadumeye: “Tadə ndoweye kə mbada tə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom na, andza kə mbada bay, a tsik bazlam mətsike tsa. Ane tuk na, tadə ndoweye kə mbada ta gura i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom na, kutoŋ ma giye wu nakə a mbada ha aye.” ¹⁷ A nəkurom ndo i matərakahaŋ hay, nəkurom guluf eye hay. Wu nakə ŋgwalak eye dūh na, mey? Gura tsukudu gay i mədəslay ha gər a Mbəlom nakə ma təriye ha gura tsədaŋŋa eye daw? ¹⁸ Faya ka gwadumeye sa: “Tadə ndoweye kə mbada ta təv məvəlay wu a Mbəlom na, andza kə mbada bay, a tsik bazlam mətsike tsa. Ane tuk na, kə mbada tə wu nakə tə vəlay a Mbəlom mapa eye ka təv məvəlay wu a Mbəlom aye na, kutoŋ ma giye wu nakə a mbada ha aye.” ¹⁹ Nəkurom na, guluf eye hay, ŋgwalak eye dūh na, mey? Wu nakə tə vəlay a Mbəlom aye tsukudu, kəgəbay təv məvəlay wu a Mbəlom nakə ma təriye ha tsədaŋŋa wu nakə tə vəlay kəriye a Mbəlom aye daw? ²⁰ Hərwi niye, ndoweye kə mbada ta təv məvəlay wu a Mbəlom na, a mbada ta təv məvəlay wu a Mbəlom ada tə wu neheye faya aye tebiye. ²¹ Ndoweye kə mbada tə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom na, a mbada ta gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada ta Mbəlom nakə mandza eye mə dəma aye. ²² Ndoweye kə mbada ta magərmbəlom na, a mbada ta təv mändze i Mbəlom ada ta ndo nakə mandza eye mə dəma aye.

²³ «A nəkurom ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay, nəkurom na, bəbək eye hay. Dəretsətseh ka gər kurom hərwi ka hayumay gər a slambah i ala kurom hay tebiye na, mə kuro na, ka zlawum nəte ka vələwumay a Mbəlom. Ada ka gərūm ha məge wu ŋgwalak eye mə bazlam i Mbəlom mapala eye dūh na, kəkay? Andza məgwede məge wu nakə a ye ka bo məge aye, məge wu ŋgwalak eye a ndo hay, məpe mədzal gər ka Mbəlom. Anaŋ wu nakə a ye ka bo məge aye, ze məgər ha siye bay. ²⁴ Nəkurom ka tərūm na, andza guluf neheye faya ta lakiye tay ha ndo hay aye. Faya ka palumeye madzəndzew hay abəra ma yam kurom nakə faya ka sum aye, ane tuk na, ka gərūm ha a dəma zləgweme.

²⁵ «A nəkurom ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay, nəkurom na, bəbək eye hay. Dəretsətseh ka gər kurom hərwi nəkurom faya ka tsakadumeye dəba i gəsiyem ta dəba i səra lele. Ane tuk na, huđ eye maraha eye tə wu neheye ka kəlum aye ada tə wu nakə a say a bor i bo kurom aye. ²⁶ A nəkurom Farisa neheye ka tərūm andza guluf hay aye, tsakadum na huđ i gəsiyem kurom təday ada dəba eye bəbay ma zəbiye lele dərma.

²⁷ «A nəkurom ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay, nəkurom bəbək eye hay. Dəretsətseh ka gər kurom hərwi nəkurom ka ndzəkitem bo na, tsəvay neheye ta lambad tay ha dəba eye lele, a zəba kudəkudək. Tə le ka dərə mazəbe fataya haladzay. Ane tuk na, mə huđ eye na, maraha eye ta mətasl i mədahaŋ hay ada tə wu

neheye maza eye tebiye. ²⁸ Nəkurom na, andza niye dərma. Ka dərə i ndo hay na, ka gwadum nəkurom ndo i dedek hay. Ane tuk na, mə dərəv kurom na, nəkurom maraha eye ta bəbək ada ta mənese.

²⁹ «A nəkurom ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay, nəkurom na, bəbək eye hay. Dəretsətseh ka gər kurom hərwi faya ka dəzlumeye tsəvay i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay, ada faya ka lambadumeye tsəvay i ndo neheye tə pay bəzay a Mbəlom ta dedek aye. ³⁰ Ada ka gwadum: “Tadə nəmaa ge andaya a həlay i bəba tətə may neheye tə kədawa ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay aye na, nəmaa dzapiye ta nəteye hərwi məkədə tay ha bay.” ³¹ Andza niye, bo kurom eye tə gər kurom ka sərüm ha nəkurom wawa i ndo neheye tə kəd tay ha ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay aye. ³² Lele, ndədikum ka məsler i bəba tətə kurom huya!

³³ «Nəkurom na, dədə hay, wawa i palas hay! Ka slumeye mətəmə abəra ka sariya i ako nakə ma mbatiye bay aye na, kəkay? ³⁴ Hərwi niye, tsənum lele: Na slərakumeye naha ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay, ndo neheye ta tsah aye, ndo neheye ta tətikakumeye. Ka kədumeye tay ha siye hay, ka darumeye tay ha siye ha ka mayako mazləlmbada eye, siye ka ndabumeye tay ha ta mandalaḃa mə gay i maduwule me kurom hay ada siye ka həharumeye tay ha ka gəma ka gəma. ³⁵ Andza niye, ndo neheye ka kədum tay ahəl niye kəriye ta ge mənese bay aye na, mənese eye ma dədiye na, ka gər kurom. A dazlay ka Abel ndo məpay naha faya a Mbəlom hus ka Zakari wawa i Baraki nakə ka kədum mə walaŋ i tən məvəlay wu a Mbəlom ta tən nakə tsədaŋŋa eye. ³⁶ Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərüm ha na, wu neheye tə ge ahəl niye tebiye na, sariya i Mbəlom ma dədiye ka ndo neheye anəke aye.»

*Yesu a tuwa Zerozelem
Luka 13.34-35*

³⁷ Yesu a dazlay mətuwe Zerozelem. A gwad: «Nəkurom ndo i Zerozelem hay, nəkurom ndo i Zerozelem hay. Nəkurom neheye ka bəbazlum tay ha ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay ada ka kədum tay ha ndo neheye Mbəlom a slərakum naha aye tə kwar. Sik nday nakə a seŋ məhayakum gər ka tən ga andza mandzekwer nakə ma hayatay gər a wawa ŋgay hay a hud i gwezleviyek ŋgay aye. Ane tuk na, ka wudum bay! ³⁸ Hərwi niye, gay kurom ma təriye rəgay. ³⁹ Andza niye, neŋ faya na gwadəkumeye: Ma dazleye anəke ka ŋgatumeŋeye sa bay hus ahəl nakə ka gwadumeye: “Mbəlom m̄a pa ŋgama ka ndo nakə faya ma deyeweye tə məzele i Bəy Maduwerŋ aye!”»

24

*Yesu a d̄a ha ta mbəzliye ha gay i mədəsly ha gər a Mbəlom
Markus 13.1-2; Luka 21.5-6*

¹ Yesu a ndohwaw abəra mə gay i mədəsly ha gər a Mbəlom. Ahəl nakə faya ma diye ŋgway aye na, gawla ŋgay hay ti ye naha ka tən ŋgay hərwi a satay məday ha ta dəzl gay i mədəsly ha gər a Mbəlom ada siye i gay hay na, kəkay. ² Yesu neŋgeye a gwadatay: «Faya ka ŋgatumeye a wu neheye tebiye na gwad ba? Sərüm ha kame na, ka ŋgatumeye a kwar kwa nəte ka gər i kwar ŋged bay. Ta mbəzliye ha hele hele.»

*Ŋgodgor i mandəve i mändzibəra
Markus 13.3-13; Luka 21.7-19*

³ Yesu a ye, a tsal a Mahəmba i Tetədəez. Ahəl nakə neŋgeye mandza eye na, gawla ŋgay hay ti ye ka tən ŋgay mahətəye, ti ye ta tsətsah faya, tə gwaday: «Tsikamay, wu neheye ta ta giye bo na, kəday? Ada ŋgodgor waray nakə ma diye ha mazlambar ka maweye ada mändzibəra mazlambar ma ndəviye aye?»

⁴ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Gum metsehe! Ndəray m̄a səpat kurom bay. ⁵ Hərwi ndo hay haladzay ta deyeweye ta məzele ga. Kwa way ma gwadiye: “Neŋ na, Kəristel!” Ada ta səpatiye ndo hay haladzay. ⁶ Ka tsənum ndo hay faya ta giye vərəm bəse tə nəkurom kwa neheye dərəŋ tə nəkurom aye na, k̄a dzədzarum bay. Hərwi wu neheye na, kutoŋ ta ndisleweye. Ane tuk na, mandəve i mändzibəra zuk bay. ⁷ Slala ŋged ta giye

vëram ta slala neŋged, bøy ta bøy ta giye vëram. Mandërzlaŋ ma giye, dala ma bëliye ma gëma hay wal wal. ⁸ Wu neheye tebiye ta giye bo na, andza mëwe wawa nakë a dazlay a ŋgwas aye.»

Wu nakë ma ndzateye a gër a gawla i Yesu hay aye

⁹ «Ma dëba eye na, ndo hay ta gësiye kurom hërwi ada tâ gakum dëretsätseh, ta këdiye kurom. Slala i ndo hay tebiye ta nakumeye dëre hërwi ga. ¹⁰ A hëlay niye na, ndo hay haladzay ta gëriye ha mëpe mëdzal gër abëra ka neŋ. Ta hëliye ka bo me ada ta niye a bo dëre më walaŋ tay nôte nôte. ¹¹ Ndo neheye të gwad nôteye ndo mëde ha bazlam i Mbëlom aye haladzay ta deyeweye. Ta sëpatiye ndo hay haladzay. ¹² Mënese ma sëkahiye haladzay. Hërwi niye, mawudë bo i ndo hay haladzay ma nëkidïye. ¹³ Ane tuk na, ndoweye kë sëmày naha hus ka mandëve aye na, Mbëlom ma tëmiye ha. ¹⁴ Ta diye ha Labara ŋgwalak eye i Bøy i Mbëlom a ndo i mëndzibëra hay tebiye hërwi ada ndo neheye të sër Mbëlom bay aye tâ tsëne. Tsa na, mëndzibëra ma ndëviye.»

Ta mbëzliye ha Zerozelem

Markus 13.14-23; Luka 17.23-24,37, 21.20-24

¹⁵ Yesu a gwadatay: «Ka ŋgatumeye a wuray maga zluwer eye andza mazëlatonŋo, ma lætsiye a tøv nakë tsëdänŋa eye, andza nakë Daniyel* ndo mëde ha bazlam i Mbëlom kë tsik faya. (Ndowneye kë dzanŋa na, mâ tsëne lele.) ¹⁶ Ndo neheye ka dala i Yahuda aye, ta ŋgatay a wu niye na, tâ hway a mahëmba hay. ¹⁷ Ndo nakë neŋgeye ka gër i gay aye na, mâ mbëzlaw ka dala hërwi mede mëhëlaw wu ŋgay hay abëra më gay ŋgay bay. ¹⁸ Ndo nakë neŋgeye ma guvah aye na, mâ mbëda gër a mëtagay ŋgay mëzlaw peteked ŋgay bay. ¹⁹ Pat eye niye na, dëretsätseh wene wene eye na, ka gër i ŋgwas neheye të bo sulo aye ada ka ŋgwas neheye faya ta vëlateye wah a wawa tay hay aye! ²⁰ Duwulumay me a Mbëlom hërwi mahway nakë ka hwayumeye mâ ge a hëlay i mëtasl bay këgëbay pat i mazëzukw bo bay. ²¹ Andza niye, a hëlay niye na, ndo hay ta siye dëretsätseh haladzay. Kwa ahël nakë Mbëlom a ge mëndzibëra aye hus anëke na, dädä ndëray kë sa dëretsätseh andza niye bay ada dädä ma giye bo andza niye sa bay. ²² Tadë Mbëlom mâ nëkid ha abëra ka pat i dëretsätseh bay na, ndëray kwa nôte ma tëmiye bay. Ane tuk na, a nëkid ha hërwi ndo ŋgay neheye a pala aye.

²³ «Tadë ndëray kë gwadakum: “Zëbum! Këriste anaŋ!” këgëbay “Neŋgeye atay!” na, kë tëmum bazlam ŋgay bay. ²⁴ Andza niye, ndo masëpete ndo hay ta deyeweye. Ta gwadiye nôteye na, ndo mëde ha bazlam i Mbëlom, këgëbay ndo mëtëme ha ndo nakë Mbëlom a slëraweye. Nôteye na, ta giye masuwayaŋ hay ada të wu neheye ma giye hërbaëakka aye hërwi tadë ma giye bo na, masëpete tay ha ndo neheye Mbëlom a pala aye. ²⁵ Anaŋ, na tsikakum ka bo abëra kurre. Pum a zlëm lele.

²⁶ «Tadë ta gwadakum: “Këriste anaŋ më pesl”, kë yum bay, këgëbay ta gwadakum: “Neŋgeye anaŋ maŋgaha bo eye kanaŋ” na, kë tëmum bay. ²⁷ Neŋ Wawa i Ndo, na deyeweye na, andza mawutsedë i mbëlom nakë ta ŋgateye kwa të waray aye. ²⁸ Andza niye, tøv nakë wu mamëta eye më dëma aye na, magoduk hay ta hayiye gër a dëma.»

Mëmaw i Wawa i Ndo

Markus 13.24-27; Luka 21.25-28

²⁹ «Kwayaŋŋa dëretsätseh niye hay ta ye abëra më dëma na, pat ma giye andaya sa bay ada kiye ma dëviye bay. Wurzla hay dërmak ta kutsaweye abëra ka magërmëlom, ada wu neheye gëdaŋ eye ka magërmëlom aye ta bëliye haladzay. ³⁰ Pat eye niye na, ndo hay ta ŋgateye a wu nakë ma diye ha neŋgeye faya ma deyeweye aye ka magërmëlom. Ndo i mëndzibëra hay tebiye ta tuwiye ka bo. Ta ŋgeteŋeye a neŋ Wawa i Ndo na deyeweye ma pazlay ta gëdaŋ ada ta mëzlaë eye haladzay. ³¹ Ta fa tolom bagwar eye na, ma slëraweye gawla i Mbëlom hay, ta hayay gër a ndo neheye a pala tay ha aye abëra ka kokway i mëndzibëra tebiye kwa ka waray ka waray.»

* 24:15 zëba ma Daniyel 9.27; 11.31; 12.11.

*Dzeke i gurov**Markus 13.28-31; Luka 21.29-33*

³² Yesu a gwadatay: «Tsənum dzeke i gurov təday. Ka ngatumay a gurov ka dufda na, ka sərūm ha gwaduvay kə ge, mazlambar yam ma piye bədaw? ³³ Andza niye, ka ngatumay a wu neheye tebiye ta ndislew na, sərūm ha neŋ Wawa i Ndo mazlambar na deyeweye, neŋ ka məged. ³⁴ Neŋ faya na gwadakumeye: Sərūm ha na, wu nakay tebiye ma giye bo na, ndo neheye anəke aye ta mət zuk bay. ³⁵ Magərmbəlom ta dala ta dziye, bazlam ga na, dāda ma dziye bay.»

Maa sər pat nakə məndzibəra ma ndəviye na, Mbəlom nətə ngwəŋ

Markus 13.32-37; Luka 17.26-30,34-36

³⁶ Yesu a gwadatay sa: «Ma deyeweye pat waray na, ndəray kwa nətə a sər bay. Ada ma deyeweye ahəl waray na, ndəray a sər həlay eye bay sa. Kwa gawla i Mbəlom hay mə mbəlom, kwa neŋ Wawa ngay bəbay, nəmaa sər bay. Maa sər pat eye na, Mbəlom Bəba ga nətə ngwəŋ. ³⁷ Wu nakə a ge bo a həlay i Nuhu aye na, pat nakə neŋ Wawa i Ndo na deyeweye na, ma ta giye bo andza niye dərma.† ³⁸ Hərwi ahəl nakə yam ka dazlay a məpe zuk bay aye na, ndo hay tə ndayawa wu mənday, tə sawa wu məsay, tə zlawā dahəlay ada tə vəlawā dem tay hay a zal hus a pat nakə Nuhu a fələkwa a kwalalaŋ i yam aye. ³⁹ Ta sər ka bo bay hus a həlay nakə yam a yaw a həl tay ha tebiye. Ahəl nakə neŋ Wawa i Ndo na deyeweye na, ma giye andza niye dərma.

⁴⁰ «A həlay niye na, ndo hay sulo ma guvah na, ta zliye nətə, ta gəriye ha neŋged. ⁴¹ Ngwas hay sulo ta ləgəriye na, ta zliye nətə ta gəriye ha neŋged. ⁴² Hərwi niye, ndzum na, tsezlezleŋge bəna ka sərūm pat nakə Bəy Maduwəŋ kurom ma maweye bay.

⁴³ «Tsənum wu nakay lele: Ndo i gay m̄ sər həlay nakə məkal ma deyeweye ma kəliye na aye na, ma ndzahəriye bay. Ma ndziye tsezlezleŋge, ma gəriye ha məkal m̄ fələkwa a gay ngay bay. ⁴⁴ Hərwi niye, nəkurom dərma ləvum bo, hərwi neŋ Wawa i Ndo na maweye ahəl waray na, ka sərūmeye bay.»

*Ndo i məsler ngwalak eye**Luka 12.41-48*

⁴⁵ Yesu a gwadatay: «Ndo i məsler ngwalak eye ada ma giye məsler tə metsehe lele eye na, way? Neŋgeye na, ndo nakə ndo i gay ngay a gwadāy “Gatay gər a siye i ndo mäge məsler ga hay. Vəlatay wu mənday tə həlay eye.” ⁴⁶ Məngwese ka gər i ndo mäge məsler niye tadə ndo i gay ngay ki yaw, kə ndzay a gər neŋgeye faya ma giye məsler andza nakə tə tsikay aye. ⁴⁷ Neŋ faya na gwadakumeye: Sərūm ha na, ndo i gay ngay ma gəray ha zlele ngay tebiye m̄ ləvay gər.

⁴⁸ «Ane tuk na, tadə ndo mäge məsler niye ngwalak eye bay na, ma gwadəye a gər ngay: “Ndo i gay ga faya ma gaweye mahonok, ma deyeweye bəse bay”, ⁴⁹ ma piye bo məndəbē siye i ndo neheye faya ta giye məsler dziye. Ma ndiye wu mənday ada ma siye wu məsay ta ndo məkweye hay. ⁵⁰ Ndo i gay ngay ma maweye na, ka həlay nakə faya ma həbiye bay aye ada a sər bay aye. ⁵¹ Ki yaw na, ma vəleye dərətsətseh haladzay, ma həhariye na ndo i məsler niye. Ma kaliye ha a təv i ndo i bəbək hay. Mə dəma na, ta tuwiye tə mahəpədə zler eye.‡»

25

*Dzeke i merehe i dem hay kuro**Luka 12.35-38, 13.25-28*

¹ Yesu a gwadatay: «A həlay niye na, Bəy i Mbəlom ma ndzəkitiye bo na, tə merehe i dem hay kuro. Tə həl lalam tay hay, ti ye hərwi mədzəgər tə zal i dahəlay. ² Mə walaŋ i merehe i dem neheye kuro aye, zlam na, matərakahaŋ eye hay, siye hay zlam na, metsehe tay andaya. ³ Merehe i dem neheye zlam matərakahaŋ aye, tə həl lalam tay na, ta ləva ha

† 24:37 Madazlay i wu hay 7.17-23. ‡ 24:51 zəba ma Mata 8.12 ada dzanŋa wu nakə mawatsa eye ka gər aye.

bo tɔ mal bay. ⁴ Merehe i dem neheye zlam metsehe tay andaya aye na, tɔ hɛl lalam tay ada kwa way a lɔva ha bo tɔ mal ma dos. ⁵ Zal i dahɛlay ki yaw bɛse bay. Merehe i dem niye hay tebiye mɛndzehɛre a gatay, tɔ ndzahɛra.

⁶ «Ta magɛrhɛvad na, mawude a tsɛne. “Anaŋ zal i dahɛlay kɛ ndzew! Lɛtsum ka mbɛlom, dum ta dzum gɛr.” ⁷ Merehe i dem niye hay ta pɛdɛke abɛra ka mɛndzehɛre, ta dazlay mɛlɔve bo ta lalam tay hay. ⁸ Merehe i dem neheye matɛrakahaŋ aye na, ta tsɛtsah mal ka merehe i dem neheye metsehe tay andaya aye, tɔ gwadatay: “Mbɛdumamay mal a lalam may hay tsekweŋ tey hɛrwi faya ta mbatiye.” ⁹ Merehe i dem neheye metsehe tay andaya aye, ta mbɛdatay faya, tɔ gwadatay: “A’ay, andaya haladzay ma sliye a nɛmay ada a nɛkurom bay. Hwayum naha bɛse duh ka tɔv i ndo i tsakala, sɛkɛmumaw.” ¹⁰ Ahɛl nakɛ ti ye masɛkɛmaw mal aye na, zal i dahɛlay a ndislew. Merehe i dem neheye zlam malɔva bo aye na, tɔ fɛlɛkwa ka bo tɔ nɛŋgeye a gay i magurlom i mɛzle dahɛlay. A dɛrɛzl a mɛgedɛ. ¹¹ Mɛndze zɛrat na, siye i merehe i dem niye hay tɔ maw. Tɔ maw na, tɔ gwadɛ: “Bɛy Maduweŋ, Bɛy Maduweŋ, hɛndakamay abɛra ma mɛgedɛ!” ¹² Ane tuk na, zal i dahɛlay a gwadatay: “Nɛŋ faya na gwadɛkumeye ta dedɛk, na sɛr kurom bay.” ¹³ Hɛrwi niye, ndzum tsezlezleŋne bɛna pat eye kwa hɛlay eye na, ka sɛrum bay.»

Dzeke i ndo mɛge mɛsler hay mahkar

Luka 19.11-27

¹⁴ Yesu a gwadatay sa: «Ma giye bo andza ndo i gay nakɛ a say mede a tsekene aye. A zalatay a ndo i mɛsler ŋgay hay, a gɛr ha zlele ŋgay a hɛlay tay. ¹⁵ A vɛlay kwa a way ka gɛdaŋ ŋgay. A vɛlay a ndo ŋgedɛ kwar i suloy temerre zlam, a ndo ŋgedɛ temerre sulo, a ndo mamahkar eye temerre nɛte. Tsa na, a ye ŋgway.

¹⁶ «Ndo i mɛsler nakɛ tɔ vɛlay kwar i suloy temerre zlam aye na, a ye a mbɛda ha hɛlay kwayaŋŋa. A huta faya kwar i suloy temerre zlam sa. ¹⁷ Ndo nakɛ tɔ vɛlay kwar i suloy temerre sulo aye na, a ge ha andza niye dɛrmak. A huta faya kwar i suloy temerre sulo. ¹⁸ Ane tuk na, ndo nakɛ tɔ vɛlay kwar i suloy temerre nɛte aye na, a ye a la bɛdɛ, a ŋgaha na suloy i ndo i gay ŋgay niye a dɛma.

¹⁹ «Aza a ndzaw mɛve tsakway na, ndo i gay i ndo i mɛsler niye hay a maw. Tsa na, a say mɛpesle na suloy ŋgay nakɛ a vɛlatay aye. ²⁰ Ndo nakɛ a vɛlay kwar i suloy temerre zlam aye, a ye ka tɔv ŋgay, a gwadɛ: “Ndo i gay ga, ka vɛleŋ na, kwar i suloy temerre zlam. Anaŋ na huta faya kwar i suloy temerre zlam.” ²¹ Ndo i gay ŋgay a gwadɛ: “Lele haladzay, nɛkar na, ndo i ŋgwalak ada ndo i dedɛk. Nɛkar ndo i dedɛk kwa mɛ wu neheye tsekweŋ aye, na pakeye wu haladzay a hɛlay. Dara ŋgwasama ka bo tɔ nɛŋ.” ²² Ndo i mɛsler nakɛ a vɛlay kwar i suloy temerre sulo aye, a ye naha, a gwadɛ: “Ndo i gay ga, ka vɛleŋ kwar i suloy temerre sulo. Anaŋ na huta faya kwar i suloy temerre sulo.” ²³ Ndo i gay ŋgay a gwadɛ: “Lele, nɛkar na, ndo i ŋgwalak ada ndo i dedɛk. Nɛkar ndo i dedɛk kwa mɛ wu neheye tsekweŋ aye, na pakeye wu haladzay a hɛlay. Dara ŋgwasama ka bo tɔ nɛŋ.” ²⁴ Ndo nakɛ tɔ vɛlay kwar i suloy temerre nɛte aye, a ye naha a gwadɛ: “Ndo i gay ga, na sɛr ha, nɛkar na, ndo makula gɛr eye. Ka dziye wu nakɛ ka slɛga bay aye, ka hayay gɛr a wu nakɛ ka zɛv bay aye. ²⁵ Na dzɛdzar, hɛrwi niye na ye na ŋgaha kwar i suloy yak a bɛdɛ. Anaŋ suloy yak.” ²⁶ Ndo i gay ŋgay a gwadɛ: “Nɛkar na, ndo i mɛsler nakɛ ŋgwalak eye bay aye ada sɛe eye. Ka sɛr na, na dziye wu nakɛ na slɛga bay aye ada na hayay gɛr a wu nakɛ na zɛv bay aye ba? ²⁷ Meeneŋ na, peŋ na suloy a bank. A hɛlay i mɛmaw ga na, na hɛla ahaya suloy ga ta magogoy eye faya. ²⁸ Hɛlum faya abɛra kwar i suloy niye temerre nɛte aye. Vɛlumay ha faya a ndo nakɛ kwar i suloy andaya faya gwezem aye. ²⁹ Hɛrwi ndo nakɛ wu ŋgay andaya aye na, ta sɛkahay ha sa. Ane tuk na, ndo nakɛ wu ŋgay andaya bay aye na, kwa tsekweŋ eye nakɛ andaya faya aye na, ta zliye na faya abɛra. ³⁰ Gɛsum na ndo nakay ma giye ŋgama bay aye. Kalum naha abɛra a lɛvɔŋ. Mɛ dɛma na, ta tuwiye tɔ mahɛpɛde zler eye.*»

* 25:30 zɛba ma Mata 8.12 ada dzɛŋga wu nakɛ mawatsa eye ka gɛr aye.

Sariya i mandëve i mändzibëra

³¹ Yesu a gwadatay sa: «Ahël nakë neŋ Wawa i Ndo na deyeweye ma mæzlaḅ ga ta gawla i Mbëlom hay tebiye aye na, na ndziye ka dzaŋga i bëy ga ta mæzlaḅ. ³² Ndo i mändzibëra hay tebiye ta hayiye gër ka tæv ga ada na ŋgëniye ha ka bo abëra ndo hay ta ndo siye hay andza ndo mætsækure ma ŋgëniye tay ha tæbaŋ hay ta wak hay. ³³ Ka ŋgëna tay ha na, ma piye tay ha tæbaŋ hay a diye i hëlay i mänday ŋgay ada ma piye tay ha wak hay a diye i hëlay i gula ŋgay.

³⁴ «Bëy ma gwadateye a ndo neheye tæ hëlay i mänday ŋgay aye: “Dumara, nækurum neheye Mbëlom Bëba ga a pa fakuma ŋgama aye, ka ndzumeye ma bëy ga nakë Mbëlom a lëvakum ha bo kwa ahël nakë kə ge mändzibëra zuk bay aye. ³⁵ Hërwi ahël niye, may a wur fagaya na, ka vëlumëŋ wu mänday, yam a geŋ na, ka vëlumëŋ yam mäsay, neŋ mbëlok eye na, ka tëmum ga a gay kurom, ³⁶ peteked andaya fagaya bay na, ka pumëŋ ka bo peteked, neŋ dävats eye na, ka gumëŋ gër, neŋ ma danŋay na, ka yum ka zëbumëŋew däre.”

³⁷ «Ndo neheye tæ gawa wu nakë a yay a gër a Mbëlom aye na, ta mbədəye faya, ta gwadəye: “Bëy Maduweŋ, nëmaa ŋgataka may a wur fakaya ada nëmaa vëlaka wu mänday na, kədəy? Yam a gaka ada nëmaa vëlaka yam mäsay na, kədəy? ³⁸ Nëmaa ŋgataka nëkar mbëlok eye ada nëmaa tëma kar a gay may na, kədəy? Peteked fakaya bay ada nëmaa paka ka bo peteked na, kədəy? ³⁹ Nëmaa ŋgataka nëkar dävats eye kægəbay nëkar ma danŋay ada nëmaa ye mazəbakaw däre na, kədəy?”

⁴⁰ «Bëy ma mbədəteye faya, ma gwadateye: “Neŋ faya na gwadəkumeye, sërurum ha, kwa mey ka gumay a ndo wawa eye tsekweŋ mæ walaŋ i malamar ga hay na, ka gum niye na, a neŋ.” ⁴¹ Ma dëba eye bëy ma gwadateye a ndo neheye tæ hëlay i gula ŋgay aye: “Dum abëra ka tæv ga, nækurum neheye Mbëlom a vëlakum mezeleme aye! Dum a ako nakë ma mbatiye dädä bay Mbëlom a lëvatay ha bo a Fakalaw ta gawla ŋgay hay aye. ⁴² Hërwi, ahël nakë may a wur fagaya na, ka vëlumëŋ wu mänday bay. Yam a geŋ na, ka vëlumëŋ yam bay, ⁴³ Neŋ mbëlok eye na, ka tëmum ga a gay kurom bay, peteked andaya fagaya bay na, ka pumëŋ ka bo peteked bay, neŋ dävats eye ada neŋ ma danŋay na, ka gumëŋ gër bay.”

⁴⁴ «Nətëye dərmaŋ ta mbədəye faya, ta gwadəye: “Nëmaa ŋgataka may a wur fakaya, yam a gaka, nëkar mbëlok eye, dävats eye kægəbay ma danŋay nëmaa gaka gër bay na, kədəy?”

⁴⁵ «Bëy ma mbədəteye faya, ma gwadateye: “Neŋ faya na gwadəkumeye: Sërurum ha na, wu nakë ka slum faya mägay a ndo wawa eye tsekweŋ mæ walaŋ i ndo neheye bay na, ka gumëŋ a neŋ bay dərmaŋ.”»

⁴⁶ Yesu a gwadatay: «Nətëye, ta diye ta hutiyë na, dərətsətseh nakë ma ndəviye bay ka tor eye. Ndo neheye tæ ge wu nakë a yay a gër a Mbëlom aye na, ta diye a sifa nakë ma ndəviye bay aye.»

26

Ta pəla tsəved mägəse na Yesu

Markus 14.1-2; Luka 22.1-2; Yuhana 11.45-53

¹ Ahël nakë Yesu a ndəv ha matətike aye na, a gwadatay a gawla ŋgay hay: ² «Ka sërurum ha magurlom i Pak a zəkaw na, mähəne sulo. Neŋ Wawa i Ndo ta gəsiye ga hërwi ada tã dar ga ka mayako mazlələmbädä eye.»

³ A hëlay niye na, bagwar hay i ndo neheye tæ vëlaway wu a Mbëlom aye ta madugula i Yahuda hay tæ haya gër a gay i Kayif, bagwar i ndo mävëlaway wu a Mbëlom. ⁴ Tæ ma ha ka bo bazlam mæ walaŋ tay, a satay mägəse Yesu ta məkäl ada məkədə na. ⁵ Ane tuk na, tæ gwad: «Kâ gəsakwa na tæ magurlom nakay bay bəna, ndo hay ta gəriye kway ha bay.»

Ŋgwas wuray a mbədə mal ka gër i Yesu

Markus 14.3-9; Yuhana 12.1-8

⁶ Yesu nenjeyeye ma gəma i Betani, mə gay i ndo wuray tə zalay Simon. Ndowneye niye a ndzawa na, dəvats i madəgwede a gaway.

⁷ Ahəl nakə faya ta ndiye wu mənday aye na, ɲgwas wuray a ye naha ka təv i Yesu ta dos mə həlay a le haladzay, maraha eye tə mal nakə a ze huɲɲa tsakala eye haladzay aye. A mbəda mal niye ka gər i Yesu. ⁸ Gawla ɲgay hay tə ɲgatay na, a yatay a gər bay, tə gwad: «A nas ha mal nakay na, hərwi mey? ⁹ ɲgama meeneɲ mâ səkəm ha na, ma hutaye ha suloy haladzay ada ma pateye suloy eye a ndo i mətawak hay.»

¹⁰ Yesu a sərətay naha a gər ka bazlam tay niye, a gwadatay: «Ka kwasumeye gər a ɲgwas nakay na, hərwi mey? Wu nakə a ge hərwi ga aye na, lele haladzay. ¹¹ Ndo i mətawak hay na, nəteye ka təv kurom huya. Ane tuk na, neɲ na, na ndziye tə nəkurom huya bay. ¹² Nenjeyeye ka mbəda mal ka bo ga hərwi mələve ha bo i mazole ga a bəf. ¹³ Neɲ faya na gwadakumeye, sərur ha: Kwa a ɲgay ta diye ha Labara ɲgwalak eye nakay ka məndzibəra tebiye na, ta tsikiye ka ɲgwas nakay hərwi wu nakə a ge aye. Ndo hay ta mətaye ha gər bay.»

Yudas Iskariyot a pəla tsəved mäge daf ka Yesu

Markus 14.10-11; Luka 22.3-6

¹⁴ Ndo nəte mə walaɲ i gawla i Yesu hay kuro gər eye sulo, məzele ɲgay Yudas Iskariyot, a ye ka təv i bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye. ¹⁵ A ye naha, a gwadatay: «Tadə na pələkum tsəved məgəse Yesu na, ka vəlumeɲeye mey?» Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom tə paslay kwar i suloy kuro kuro mahkar*, tə vəlay. ¹⁶ A dazlay pat eye niye Yudas a pəla həlay nakə lele eye hərwi mäge daf ka Yesu aye.

Yesu a ləva ha bo tə daf i Pak

Markus 14.12-16; Luka 22.7-14

¹⁷ Pat makurre i magurlom nakə tə ndayawa wu mənday nakə gəde faya bay aye na, gawla i Yesu hay ti ye ka təv i Yesu, tə gwad: «A saka nəmaa daka daf i magurlom i Pak na, ka waray?»

¹⁸ Yesu a gwadatay: «Dum a wuzlahgəma, a gay i ndowneye andaya, gwadumay: “Miter a gwad: Həlay eye i ga kə slaw. Na ndiye daf i Pak ta gawla ga hay na, mə gay yak.”»

¹⁹ Gawla i Yesu hay ti ye tə ge wu nakə Yesu a tsikatay aye. Tə da wu mənday i Pak mə dəma.

Yesu a dā ha gawla ɲgay nəte ma giye faya daf

Markus 14.17-21; Luka 22.21-23; Yuhana 13.21-30

²⁰ Huwa a ge na, Yesu ta gawla ɲgay hay kuro gər eye sulo ti ye tə ndza, ta dazlay a mənde wu mənday. ²¹ A həlay nakə nəteye faya ta ndiye wu mənday aye na, Yesu a gwadatay: «Neɲ faya na gwadakumeye: Sərur ha na, ndo nəte mə walaɲ kurom ma giye fagaya daf.»

²² A ndalatay a gawla ɲgay hay tebiye. Tsa na, ta dazlay matsətsehe faya, nəte ta nəte: «Bəy Maduweɲ, neɲ daw?»

²³ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Mata ge fagaya daf na, ndo nakə faya nəmaa tələkiye həlay a sərə salamay aye. ²⁴ Neɲ Wawa i Ndo na mətiye andza nakə Derewel i Mbəlom a tsik aye. Ane tuk na, dəretsətseh ka gər i ndo nakə ma giye daf ka neɲ Wawa i Ndo aye. Ndo niye na, ɲgama meeneɲ tâ wa na bay.»

²⁵ Yudas, ndo nakə ma giye daf ka Yesu aye, a tsətsah faya: «Neɲ daw, Miter?»

Yesu a mbəday faya, a gwad: «Andza nakə ka tsik aye.»

Daf i Bəy Maduweɲ

Markus 14.22-26; Luka 22.15-20; 1 Korinje hay 11.23-25

²⁶ Ahəl nakə faya ta ndiye daf aye na, Yesu a zla peɲ, a gay naha sisə a Mbəlom. Ma dəba eye na, a ɲgəna ha peɲ niye, a vəlatay a gawla ɲgay hay, a gwadatay: «Zlum, ndayum. Nakay na, bo ga.»

* 26:15 zəba ma Zakari 11.12.

²⁷ Ma dāba eye a zla gōvet, a gay naha sisōe a Mbēlom. Ma dāba eye a vōlatay, a gwadatay: «Sum nēkurom tebiye. ²⁸ Nakay na, bambaz ga nakē Mbēlom ma bariye dzam ta ndo hay aye. Ta mbēdiye ha na, hērwi mēpōse ha mezeleme i ndo hay haladzay. ²⁹ Neḡ faya na tsikakumeye, na ta siye wu mōse nakay sa bay hus a pat nakē ka ta sakweye wedēye ma bōy i Bēba ga Mbēlom aye.»

³⁰ Ma dāba eye, ta zambadāy a Mbēlom ta dāmes† na, ti ye tō tsal a Mahēmba i Tetādōez.

Piyer ma gwadiye: «Na sēr Yesu bay»

Markus 14.27-31; Luka 22.31-34; Yuhana 13.36-38

³¹ Ma dāba eye na, Yesu a gwadatay a gawla ḡgay hay: «Bēgom ta hōvad nakay nēkurom tebiye ka gērume ye ga ha. Hērwi mawatsa eye mō Derewel i Mbēlom, a gwad: “Na ta kēdiye na ndo mōtsēkure tay, ada tēbaḡ niye hay mahaya gēr eye ta ḡganiye gēr kweye kweye kwa a ḡgay.‡” ³² Ane tuk na, na mbēlaw abēra ma mādahaḡ na, na hēbiye kurom ma Galile.»

³³ Piyer a mbēdāy faya, a gwadāy: «Kwa siye i ndo hay ta gēr kar ha na, neḡ na gēriye kar ha dāda tēbey.»

³⁴ Yesu a mbēdāy faya, a gwadāy: «Neḡ faya na gwadakeye: Sēr ha na, bēgom ta hōvad nakay dzagulok ma ta zlahiye na, bā ka gwad sik mahkar ka sēr neḡ bay.»

³⁵ Piyer a gwadāy: «Na sēr kar bay na, na tsikiye dāda bay, kwa tadē ka mōtameye ka bo salamay.» Siye i gawla ḡgay hay tebiye tō tsik andza niye dērmak.

Yesu ma Getsemene

Markus 14.32-42; Luka 22.39-46; Yuhana 18.1

³⁶ Yesu ta gawla ḡgay hay tō ndisl a tōv eye andaya tō zalay Getsemene. Mō dōma na, a gwadatay: «Ndzum kanaḡ. Na diye, na dūwulay naha me a Mbēlom katadāy.»

³⁷ Tsa na, ti ye ta Piyer ada ta wawa i Dzebede hay sulo. Tō ndisl a dōma na, mevel i Yesu a dazlay mōwure faya ada a dzēdzar haladzay. ³⁸ A gwadatay: «Dērev ga na, kē rah tō dēretsētseh i mādahaḡ. Nēkurom na, ndzum kanaḡ, ndzakwa na, tsezlezlēḡe.»

³⁹ A ye abēra ka tōv niye izad tsekweḡ, a ye naha a kal ha bo ka dala bērut dā'ar ka dala. A dūwulay naha me a Mbēlom, a gwad: «Bēba ga, tadē ma giye bo na, zla fagaya abēra dēretsētseh nakay na siye tey. Ane tuk na, kâ ge andza nakē a seḡ a neḡ aye bay, ge andza nakē a saka a nēkar aye.»

⁴⁰ A maw ka tōv i gawla ḡgay neheye mahkar aye na, nōteye mandzahēra eye. A gwadāy a Piyer: «Andza niye, ka slum faya mōndze tō neḡ tsezlezlēḡe tō dēre kwa bōre nōte bay na, kēkay? ⁴¹ Ndzum tō dēre tsezlezlēḡe ada dūwulumay me a Mbēlom hērwi ada kâ dādum a masēpete i Fakalaw bay. Mōsēfōre na, a say mōge wu lele eye, ane tuk na, gēdaḡ kurom andaya mōsēmay naha a masēpete i Fakalaw bay.»

⁴² A ye fataya abēra masulo eye sa, a ye naha a dūwulay me a Mbēlom. A gwad: «Bēba, tadē ka sliye mēzle fagaya abēra dēretsētseh nakay na siye bay na, vōlēḡ gēdaḡ nâ sa andza nakē a saka a nēkar aye.»

⁴³ Tsa na, a maw ka tōv i gawla ḡgay neheye sa. A ndzatay a gēr na, nōteye mandzahēra eye. Tō mba faya mōndze tō dēre kwa tsekweḡ bay tebiye. ⁴⁴ A gēr tay ha, a ye sa. A dūwulay me a Mbēlom andza nakē meeneḡ eye. ⁴⁵ Tsa na, a maw ka tōv i gawla ḡgay hay, a gwadatay: «Faya ka ndzahērume ye sa ada faya ka zēzākumeye bo ba? Gum metsehe, anōke na, hōlay eye kē slaw. Neḡ Wawa i Ndo ta vōlay ga ha a hōlay i ndo i mezeleme hay tuk. ⁴⁶ Lōtsum, takwa ta dzakwa gēr! Zēbum, ndo nakē ma giye fagaya daf aye, kē ndzew.»

Tō gēs na Yesu

Markus 14.43-50; Luka 22.47-53; Yuhana 18.2-11

⁴⁷ Ahēl nakē Yesu faya ma tsikiye me mba aye na, pōslaḡ Yudas nēḡgeye nakē nōte mō walaḡ i gawla i Yesu hay kuro gēr eye sulo aye, a ye naha. Ti ye naha ta ndo hay haladzay

† 26:30 Tō ge dāmes ka mandōve i mōnde daf i Pak na, mō Dāmes hay 113 ka 118. ‡ 26:31 Zakari 13.7.

ta maslalam tay hay ada ta sakwal tay hay. Maa slər tay naha na, bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom ta madugula i Yahuda hay.

⁴⁸ Yudas ndo məgatay daf ka Yesu aye ba kə datay ha wu nakə ma giye. A gwadatay: «Ndo nakə na ye na gəs na ka bo təmbolok təmbolok aye na, neŋgeye! Gəsum na.»

⁴⁹ Yudas a həndzəd naha kwayaŋŋa ka təv i Yesu, a gwaday: «Zay daw, Miter!» Tsa na, a gəs na ka bo təmbolok təmbolok.

⁵⁰ Tsa na, Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Dzam ga, wu nakə ka yaw mäge na, ge na.» Tsa na, siye i ndo hay ti ye naha, tə wuya kura ka Yesu, tə gəs na.

⁵¹ Ndo nəte mə walaŋ i ndo neheye nəteye tə Yesu aye, a ŋgwadaw maslalam ŋgay mbəhhat, a fay ha a ndo i məsler i bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom, a dəsay na zləm fats ka dala. ⁵² Tsa na, Yesu a gwaday: «Ma ha maslalam yak a gay ŋgay eye hərwi ndo neheye ta giye vərəm ta maslalam aye na, ta bəbazliye tay ha ta maslalam dərma.

⁵³ Neŋ na sliye məzalay a Bəba ga Mbəlom, m̄ slərəŋew gawla ŋgay hay gwezem haladzay anəke na, ka sər təbədew? ⁵⁴ Ane tuk na, kə ge andza niye na, wu nakə tə watsa a Dərwele i Mbəlom ma giye bo na, ma kəkay kəla?»

⁵⁵ Yesu a gwadatay a ndo hay: «Ka yumaw fagaya ta maslalam kurom hay ada ta sakwal kurom hay andza ta gəsiye ndo i məkal daw? Pat pat neŋ mandza eye mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, na tətikawa, ka gəsum ga bay! ⁵⁶ Ane tuk na, wu neheye tebiye tə ge bo aye na, hərwi ada wu nakə ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay tə watsa mə Dərwele i Mbəlom aye t̄a ge bo.»

Tsa na, gawla ŋgay hay tə gər ha, ta hway faya abəra.

Yesu kame i bagwar i Yahuda hay

Markus 14.53-65; Luka 22.54-55,63-71; Yuhana 18.12-14,19-23

⁵⁷ Ma dəba eye ndo neheye tə gəs Yesu aye na, ti ye ha Yesu a gay i Kayif bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom. Mə dəma na, ndo mədzangawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta madugula i Yahuda hay, nəteye mahaya gər eye. ⁵⁸ Ahəl nakə faya ta diye ha Yesu aye na, Piyer a pay bəzay ma dəba dərəŋ hus a dalamətagay i gay i bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom. A ye naha a fələkwa a dalamətagay, a ndza ka təv i ndo niye hay faya ta tsəpiye maged aye. A say mazəbe faya ta giye ha tə Yesu na, kəkay.

⁵⁹ Bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ta madugula i Yahuda hay tebiye ta pəla ndo hay hərwi maraw faya me hərwi məgay sariya i məkədə na. ⁶⁰ Ndo hay haladzay ti ye naha ta raw faya me. Ane tuk na, ta huta tsəved məkədə na bay. Ka mandəve ŋgay eye na, ndo hay sulo ti ye naha, tə gwad: ⁶¹ «Ndo nakay a gwad: “Na sliye faya mambəzle ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada ma məhəne mahkar na, na dəzliye na wedeye.”»

⁶² Tə tsəne andza niye na, bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom a lətse, a gwaday a Yesu. «Ka mbədatay faya a ndo neheye təbədew? Tə tsik fakaya na, mey?» ⁶³ Ane tuk na, Yesu a ndza ŋgway tete. Bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom a gwaday: «Neŋ faya na tsətsahiye fakaya tə məzele i Mbəlom nakə ma ndziye ka tor eye, mbədəŋew faya: Nəkar na, Kəriste Wawa i Mbəlom daw?»

⁶⁴ Yesu a gwaday faya: «Andza nakə ka tsik aye. Ane tuk na, sərūm ha, ma dazlay anəke, ka ŋgatumeŋeye a neŋ Wawa i Ndo na ndziye tə həlay i mənday i Mbəlom, neŋgeye nakə gədaŋ eye ka gər i wu hay tebiye aye. Ka ŋgatumeŋeye sa na, ma magərmbəlom na deyewe ma pazlay.»

⁶⁵ Bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom a tsəne andza niye na, a ndalay haladzay. A ŋguradā ha peteked ŋgay, a gwad: «Kə tsalay ka gər a Mbəlom! Ka pələkweye na, sa mey, na gwad ka tsənum wu nakə a tsik aye. ⁶⁶ Nəkurom ka dzalum na, kəkay?»

Ndo hay ta mbəday faya, tə gwaday: «Neŋgeye ndo mäge mənese, tədə məkədə na.»

⁶⁷ Tsa na, ta tufay slesleḅ ka dərə a Yesu, tə fay ta məpede həlay, siye hay tə fay ka maholom. ⁶⁸ Tə gwaday: «Kəriste, nəkar ndo mədə ha bazlam i Mbəlom ba! Tsikamay, maa faka na, way?»

Piyer a gwad: «Na sər Yesu bay»

Markus 14.66-72; Luka 22.56-62; Yuhana 18.15-18,25-27

⁶⁹ Piyer na, nenjgeye mandza eye ma dalamətagay ma bəra. Ŋgwas wuray a gawa mäsler mə gay i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom niye, a həndzəd ka təv i Piyer, a gwadāy: «Nəkar dərmak na, ndo i Yesu, ndo i Galile.»

⁷⁰ Ane tuk na, Piyer a dāy bərakəzan̄ a Yesu kame i ndo niye hay tebiye, a gwad: «A'ay, na sər wu nakə a saka mətšikeŋ aye bay.»

⁷¹ Ma dəba eye Piyer a ye a ndza sləp ka həlay məged. Ŋgwas wuray a ye ka təv ŋgay, a gwadatay a ndo neheye ka təv niye aye: «Ndo nakay tə ndzawa tə Yesu ndo i Nazaret!»

⁷² Piyer a dāy bərakəzan̄ a Yesu masulo eye. A mbada, a gwad: «A'ay, na gwadum na sər ndo niye bay tiyal!»

⁷³ Ma dəba i mändze tsekweŋ na, ndo neheye ka təv niye aye, ta həndzəd ka təv i Piyer, tə gwadāy: «Ta dedek, nəkar dərmak na, nəte mə walaŋ i gawla i Yesu hay. Hərwi mətšike me nakə faya ka tsikiye na, a dā ha təv yak nakə ka yaw abəra mə dəma aye.»

⁷⁴ Tsa na, Piyer a gwad: «Kə ge na raw me na, Mbəlom m̄a geŋ dəretsətseh. Na mbada na, ta dedek na sər na ndo nakay bay.»

Kwayaŋŋa dzagulok a zlaha. ⁷⁵ Bazlam i Yesu nakə a tsik aye a mayaw a gər a Piyer. Yesu a gwadāy: «Dzagulok ma ta zlahiye na, ba ka gwad sik mahkar ka sər neŋ bay.» Tsa na, Piyer a yaw abəra ma dalamətagay, a tuwa tsiduk tsiduk.

27

Ti ye ha Yesu a gay i Pilat

Markus 15.1; Luka 23.1; Yuhana 18.28-32

¹ Pərik i mekedə na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula i Yahuda hay tə ma ha ka bo bazlam tebiye hərwi məkədə na Yesu. ² Tə dzawa na Yesu ada ti ye ha a gay i Pilat ŋgomna i dala i Yahuda, ndo i Roma. Tə vəlay ha a Pilat.

Yudas a kəd bo ŋgay

Məsler hay 1.18-19

³ Yudas, ndo nakə a ge daf ka Yesu aye, a zəba ta gəs na Yesu a sariya na, a dzala ka wu nakə a ge aye na, ŋgwalak eye bay. A həl kwar i suloy nakə tə vəlay kuro kuro mahkar aye, a matay naha a bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom ta madugula i Yahuda hay. ⁴ A ye naha a gwadatay: «Na ge mənese, hərwi na ge daf ka ndo nakə kə ge mənese bay aye.»

Ta mbədəy faya, tə gwadāy: «Bazlam yak bəna, i may mey tey.»

⁵ Yudas a kutsatay naha suloy niye mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Tsa na, a ye a həruwa bo ta ləber, a mət.

⁶ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom tə həl sulo niye, tə gwad: «Suloy nakay na, bazlam kway mapala eye kə vələkway tsəved məpe na a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom bay. Suloy nakay na, i məkədə gər i ndo.»

⁷ Ma dəba eye, madugula i Yahuda hay tə ma ha ka bo bazlam mə walaŋ tay hərwi suloy niye na, ta səkəm guvah abəra ka ndo mənġere gərwa. A guvah eye niye na, ta liye a dəma slele hay. ⁸ Hərwi niye, hus ka bəgom tə zalay a guvah eye niye na, Guvah i Bambaz. ⁹ Andza niye, a dā ha na, bazlam i Zeremi ndo mədə ha bazlam i Mbəlom nakə a tsik aye. A gwad: «Tə həl kwar i suloy kuro kuro mahkar, niye na tsakala nakə ndo i Israyel hay tə gwad ta vəliye hərwi ŋgay aye. ¹⁰ Ada ta səkəm ha guvah abəra ka ndo mənġere gərwa andza nakə Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwedeŋ ge aye.*»

Yesu kame i Pilat

Markus 15.2-5; Luka 23.3-5; Yuhana 18.33-38

¹¹ Yesu nenjgeye kame i Pilat. Pilat a tsətsah faya, a gwadāy: «Nəkar na, bəy i Yahuda hay dedek dāw?»

* 27:10 zəba ma Zakari 11.12-13; Zeremi 18.2-3; 19.1-2; 32.6-15.

Yesu a gwaday faya: «Nëkar ka tsik segey.»

¹² Bagwar hay i ndo neheye të vëlaway wu a Mbëlom aye ta madugula hay të dës parasay ka Yesu haladzay. Ane tuk na, Yesu ka mbëdatay faya bay. ¹³ Pilat a gwaday: «Wu neheye faya ta tsikiye fakaya tebiye aye na, ka tsëne tëbëdew?»

¹⁴ Ane tuk na, Yesu ka mbëday faya kwa tsekweñ bay. Niye na, a gay wadëñ wadëñ a Pilat.

Të gay sariya a Yesu i mëkëde

Markus 15.6-15; Luka 23.13-25; Yuhana 18.3-19.16

¹⁵ Magurlom i Pak kë ndzew na, ñgomna a gërawa ha ndo i dëñgay nëte, ndo nakë a satay a ndo hay aye. ¹⁶ A hëlay niye na, ndoweye andaya nëñgeye sewed eye ma dëñgay, të zalay Barabas. ¹⁷ Ndo hay të haya gër haladzay. Pilat a tsëtsah fataya, a gwadatay: «A sakum nâ gërakum ha na, way? Barabas tsukudu Yesu nakë të zalay Këriste aye dëw?»

¹⁸ Pilat a sër ha të gësay naha Yesu na, të ge faya na, sëlëk këriye.

¹⁹ Ahël nakë Pilat mandza eye ka tëv mëge sariya aye na, ñgwas ñgay a slër ndo ka tëv ñgay, a ye naha a gwaday: «Kâ gay wuray a ndo nakay bay, hërwi kë ge mënese bay. Ta hëvad nakay, na sa dëretsëtsëh haladzay ma mësine hërwi ñgay.»

²⁰ Bagwar hay i ndo neheye të vëlaway wu a Mbëlom aye ta madugula hay të vëlatay gëdëñ a ndo hay, ta tsëtsah ka Pilat mâ gëratay ha Barabas. Yesu na, mâ këd na. ²¹ Pilat a gwadatay: «Na gërakumeye ha ndo i dëñgay nëte. Më walañ tay nëte a sakum nâ gërakum ha na, way?»

Ta mbëday faya. «Gëramay ha na, Barabas!»

²² Pilat a tsëtsah fataya, a gwadatay: «Ada na geyë a Yesu nakë të zalay Këriste aye na, mëy?»

Nëteye tebiye të gwaday: «Dar na ka mayako mazlëlbada eye!»

²³ Pilat a gwadatay: «Nëñgeye a ge na, mënese waray?»

Ane tuk na, ta sëkah ha mawude haladzay ta gëdëñ, të gwad: «Dar na ka mayako mazlëlbada eye!»

²⁴ Pilat a zëba faya ma sliye mëge wuray kwa tsekweñ bay ada ndo hay faya ta dazleyë mawude haladzay na, a tëd yam, a bara hëlay kame i ndo niye hay, a gwadatay: «Mënese i mëkëde ndo nakay na, ka gër ga bay. Mënese eye na, ka gër kurom.»

²⁵ Ndo hay tebiye ta mbëday faya, të gwaday: «Ayaw, nëmaa tëma. Mënese i mëkëde ndo nakay mâ yaw ka gër may ada ka wawa may hay.»

²⁶ Tsa na, Pilat a gëratay ha Barabas. Yesu na, a ndaba na ta mandalaba, a vëlatay ha a sidzew hay hërwi ada të ye të dar na ka mayako mazlëlbada eye.

Sidzew hay të ñgwasa ka Yesu

Markus 15.16-20; Luka 19.2-3

²⁷ Ma dëba eye na, sidzew i Pilat hay ti ye ha Yesu a gay i ñgomna. Ti ye naha, të haya gër a sidzew hay tebiye. ²⁸ Ta tsëkw faya abëra peteked ñgay hay. Të pa faya peteked ndozza eye.† ²⁹ Të dësaw dak të slapa na ka bo, ta pay a gër a Yesu andza dzagwa i bëy. Të vëlay sakwal‡ a hëlay. Ta dëkway gurmets a huvo ada të ñgwasa faya, të gwaday: «Zay dëw, bëy i Yahuda hay?» ³⁰ Ta tuf faya slesleëb ada ta buwa faya abëra sakwal nakë më hëlay aye, të fay ha ka gër. ³¹ Ta ndëv ha mëñgwese faya na, ta tsëkw faya abëra peteked ndozza eye niye, të ma ha faya peteked ñgay hay. Ti ye ha hërwi madar na ka mayako mazlëlbada eye.

Ta dar na Yesu ka mayako mazlëlbada eye

Markus 15.21-32; Luka 23.26-43; Yuhana 19.17-27

³² Ahël nakë sidzew hay faya ta diye ha Yesu, ta tasiye abëra më walañ gay aye na, të dzëgër ta ndo i Siren, mëzele ñgay Simon. Të gay kutorë ka mëzle mayako mazlëlbada eye nakë ta dariye faya Yesu aye. ³³ Të ndisl a tëv eye andaya të zalay Golgwata, andza

† 27:28 Peteked ndozza eye: Peteked nakë sidzew i Roma hay të pawa ka bo andza peteked i bëy aye. ‡ 27:29 Sakwal niye na, a bëram i sakwal i bëy bagwar eye.

məgwede: «Təv i mətasl i gər». ³⁴ Tə vəlay guzom madzapa eye tə wuye dūwekeke eye. Yesu a ndzaka na, a say bay.

³⁵ Ma dəba eye na, ta dar na Yesu ka mayako mazləmbada eye. Tə ge tsakwal ka peteked ngay hərwi məsəre mata hute na, way. Tsa na, ta ngəna ha a bo mə walaŋ tay.

³⁶ Tsa na, tə ndza mə dəma hərwi matsəpe na Yesu. ³⁷ Tə watsa gər i bazlam nakə tə kəd na faya Yesu aye, tə gwad: «Nakay na, Yesu bəy i Yahuda hay.» Ta law na zal ka gər ngay.

³⁸ Ta dar ndo i məkal hay sulo ka tsakay i Yesu, nəte tə həlay i mənday, neŋged tə həlay i gula.

³⁹ Ndo neheye ti yawa ta təv niye na, tə bəlawa ha gər tay hay tekəm tekəm tə mətsaday pələslesle. ⁴⁰ Tə gwadaway: «Hey! Nəkar habe a saka mambəzl ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada ka gwad ma məhəne mahkar na, ka dəzl na aye na, təv i wu yak aye na, mənggay tuk? Nəkar təma ha bo yak eye tey! Kə ge nəkar Wawa i Mbəlom na, mbəzlaw abəra ka mayako nakay mazləmbada eye.»

⁴¹ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzanğawa bazlam i Mbəlom mapala eye ada ta madugula i Yahuda hay tə ngwasa ka Yesu. Tə gwad: ⁴² «Kə təma tay ha siye i ndo hay tuk na, a sla faya mətəme ha gər ngay təbədəw? A gwad neŋgeye bəy i Israyel hay sa na, mə mbəzlaw abəra ka mayako mazləmbada eye ada nəmaa dzaliye ha. ⁴³ A dzala ha ka Mbəlom sa na, a gwad neŋgeye Wawa i Mbəlom. Kə ge Mbəlom a wudə na na, mə təma ha anəke.» ⁴⁴ Ndo i məkal neheye sulo ta dar tay naha ka tsakay ngay aye, tə tsaday andza niye dərmak.

Məməte i Yesu

Markus 15.33-41; Luka 23.44-49; Yuhana 19.28-30

⁴⁵ A dazlay ta magərhapat, ləvonğ a ge ka dala niye tebiye tekədəgəm. A ge na, hus a bəre mahkar i huwa. ⁴⁶ Ma giye bəre mahkar i huwa, Yesu a wuda ta magala kəlerra, a gwad: «Eli, Eli, lama sabaktani?» Andza məgwede: «Mbəlom ga, Mbəlom ga, ka gər ga ha na, hərwi mey?§»

⁴⁷ Siye i ndo neheye ka təv aye niye tə tsəne na, tə gwad: «Faya ma zaleye a Eliya!»

⁴⁸ Kwayanğa ndo nəte mə walaŋ tay niye a hway, a ye naha a zla wuye andaya kofkoffa. A tsəhuḅ ha a wuye guyakaka. A hak ka gwavəkw. Tsa na, a pay naha ka bazlam a Yesu hərwi ada mə dəvətse. ⁴⁹ Ane tuk na, siye i ndo hay tə gwad: «Ŋgatay, zəbakwa faya təday, Eliya ma deyeweye ma təmiye ha dāw?» ⁵⁰ Ane tuk na, Yesu a wuda ta magala kəlerra. Tsa na, a mət.

⁵¹ A həlay niye kwayanğa, peteked nakə a ngəna ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom sulo aye, a ta ka bo bəra sulo tsanğa kwa abəra mə gəma hus ka dala. Dala a bəl, hotokom hay ta ngəma wudəgər wudəgər. ⁵² Tsəvay hay ta həndək, ndo məpe mədzal gər hay ka Mbəlom haladzay neheye tə mət aye tə mbəlaw. ⁵³ Tə ndohwaw abəra ma tsəvay. Ma dəba i mələtsəw i Yesu abəra ma mədahaŋ na, ti ye a Zerozelem, gəma tsədəŋna eye. Mə dəma na, ndo hay haladzay ta ngatatay.

⁵⁴ Bagwar i sidzew ta sidzew niye hay faya ta həbiye ka Yesu dziye, tə ngatay dala a bəl tə wu neheye a ge bo aye tebiye na, zluwer a gatay haladzay, tə gwad: «Ta dedək, ndo nakay na, Wawa i Mbəlom!» ⁵⁵ Ŋgwas hay haladzay nəteye malətsa eye dərəŋ faya ta zəbiye naha faya. Tə payaw bəzay a Yesu kwa abəra ma gəma i Galile, tə gaway məsler. ⁵⁶ Mə walaŋ tay niye hay na, Mari nakə a yaw abəra ma gəma i Magədala aye, Mari maya i Yakuba ta Yusufa ada ta maya i wawa i Dzebede hay.

Tə pa na Yesu a tsəvay

Markus 15.42-47; Luka 23.50-56; Yuhana 19.38-42

⁵⁷ Huwa a ge na, ndo wuray zlele eye a yaw. Neŋgeye ndo i gəma i Arimate, məzele ngay Yusufa. Neŋgeye dərmak, gawla i Yesu. ⁵⁸ A ye ka təv i Pilat, a tsətsah faya mədahaŋ i Yesu. Pilat a vəlay tsəved ka məzle mədahaŋ i Yesu. ⁵⁹ Yusufa a ye a zla na mədahaŋ i Yesu abəra ka mayako mazləmbada eye, a zla rəkwat a mbəkwa na. ⁶⁰ A pa na a tsəvay nakə a la ka geseh wedəye hərwi ngay eye ngway aye. Tsa na, a bədəŋwal beber bagwar eye

§ 27:46 Dəmes hay 22.2.

hərwi madərəzle faya. A dərəzl faya na, a ye ɲgway. ⁶¹ Mari i Magədala ta Mari neɲged nətəye andaya mandza eye dəgerger bəse ta tsəvay.

Sidzew ha ta tsəpa na tsəvay

⁶² Tədœ eye andza məgwede pat nakə a mbay naha a pat i mələve bo i mazəzukw bo aye, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta Farisa hay, ti ye dziye a gay i Pilat. ⁶³ Ti ye naha, tə gwadāy: «Ŋgalaka, nəmaa yaw ka təv yak na, hərwi wu nakə ndo i parasay nakay a tsik ahəl niye aye na, ka mamayaw a gər. A gwad: “Ma dəba i məhəne mahkar na, na lətseweye abəra ma mədahaɲ.” ⁶⁴ Gwadatay a sidzew hay na, t̄a tsəpa na tsəvay lele hus a məhəne mamahkar eye bəna gawla ɲgay hay ta deyeweye ta kəliye na. Ma dəba eye ta gwadateye a ndo hay: “Yesu kə lətsew abəra ma mədahaɲ.” Parasay ɲgay ma səkahiye wene eye ma ziye nakə kurre aye.»

⁶⁵ Pilat a gwadāy: «Hələm sidzew hay anaɲ dum tay ha ka tsəvay, t̄a tsəpa andza nakə a sakumeye.»

⁶⁶ Tə həl bo ti ye. Ti ye naha tə ləva bo tə matsəpe tsəvay. Tə slərəba na me i tsəvay, tə gəs na ɲgəts lele. Tsa na, tə pa sidzew hay ka matsəpe na.

28

Yesu a lətsew abəra ma mədahaɲ

Markus 16.1-10; Luka 24.1-12; Yuhana 20.1-10

¹ Ma dəba i pat i mazəzukw bo na, pat i luma i sidzew ta mekedœ, Mari i Magədala ta Mari neɲged ti ye mazəbe ka tsəvay. ² Tə ndisl naha kwayaɲɲa na, dala a bəl haladzay dzekiḃ dzekiḃ hərwi gawla i Mbəlom a mbəzlaw mə mbəlom, a yaw a bədəɲgwal beber abəra ka tsəvay, toɲ a ndza faya. ³ Gawla i Mbəlom niye na, a dəv andza mawutsede ada peteked ɲgay a sləde haladzay herre. ⁴ Zluwer a gatay a sidzew neheye faya ta tsəpiye tsəvay aye. Ta dzədzar haladzay, ta təra andza nətəye maməta eye hay tsadək tsadək.

⁵ Gawla i Mbəlom a gwadāy a ɲgwas niye hay: «K̄a dzədzarum bay. Na sər nəkurom faya ka pələmeye Yesu, ndo nakə ta dar na ka mayako mazləmbada eye aye. ⁶ Neɲgeye andaya kanaɲ bay, kə lətsew abəra ma mədahaɲ andza nakə a tsik aye. Dumara zəbum ka təv nakə tə həna ha faya kwa. ⁷ Dum bəse ta gwadumatay a gawla ɲgay hay na: “Yesu kə lətsew abəra ma mədahaɲ, ma lahakumeye a Galile. Ka ɲgatumeye mə dəma.” Anaɲ wu nakə na tsikakum aye.»

⁸ ɲgwas niye hay ta hway abəra ka tsəvay bəse. Zluwer a gatay, ane tuk na, dərev tay maɲgwasa eye. Ta hway mədatay ha labara eye a gawla i Yesu hay. ⁹ Kwayaɲɲa, Yesu a yaw tə dzəgər ta nətəye, a gwadāy: «Na tsikakum me!» ɲgwas niye hay ta həndzəd naha ka təv ɲgay, ta dəkway gurmets a huvo. Tə gəs na abəra mə sik ada tə dəslay ha gər. ¹⁰ Yesu a gwadāy: «K̄a dzədzarum bay. Dum gwadumatay a malamar ga hay na, t̄a ye a Galile. Ta ɲgeteɲeye mə dəma.»

Wu nakə sidzew hay ta təkər aye

¹¹ Ahəl nakə ɲgwas hay faya ta diye abəra ka tsəvay, nətəye ka tsəved aye na, siye i sidzew neheye faya ta həbiye ka tsəvay aye ti ye a walaɲ i gay. Ti ye naha ta təkər wu nakə a ge bo aye tebiye a bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye. ¹² Bəy hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye tə haya gər ta madugula i Yahuda hay. Tə ma ha ka bo bazlam mə walaɲ tay. Tə vəlatay suloy haladzay a sidzew neheye ta tsəpa tsəvay aye. ¹³ Tə gwadāy: «Wu nakə ka təkərimateye a ndo hay aye na, anaɲ: “Ahəl nakə nəmay mandzahəra eye ta həvad aye na, gawla i Yesu hay ta yaw, ta kəla na mədahaɲ i Yesu.” ¹⁴ Tadə ɲgomna kə tsəne na, ma gakumeye wuray bay. Nəmaa səriye wu nakə nəmaa tsikiye.» ¹⁵ Sidzew hay tə həl suloy nakə tə vəlatay aye. Ti ye tə dəs parasay andza nakə tə tsikatay aye. Andza niye, bazlam nakay a dā zləm a Yahuda hay tebiye hus ka bəgom.

Yesu a bəzatay ha bo a gawla ɲgay hay

Markus 16.14-18; Luka 24.36-49; Yuhana 20.19-23; Məsler hay 1.6-8

¹⁶ Ma dɔba eye na, gawla i Yesu hay kuro gɛr eye nɔte ti ye a Galile. Ti ye naha, tɔ tsal a mahɛmba nakɛ Yesu a gwadɔtɔy «Tsalum a dɔma» aye. ¹⁷ Tɛ ndisl a dɔma na, tɛ ŋgatɔy a Yesu, tɛ dɛslay ha gɛr. Ane tuk na, siye mɛ walaŋ tay ta dzala ha faya ta dedek eye bay. ¹⁸ Yesu a hɛndzɛd ka tɛv tay, a gwadɔtɔy: «Mbɛlom kɛ vɛleŋ gɛdaŋ mɛ mbɛlom ada ka mɛndzibɛra. ¹⁹ Hɛrwi niye, dum ha bazlam ga ka tɛv i ndo i gɛma hay tebiye, tɛrum tay ha gawla ga hay. Dzɛhubum tay ha a yam ta mɛzele i Bɛba Mbɛlom, tɛ mɛzele i Wawa ŋgay ada tɛ mɛzele i Mɛsɛfɛre Tsɛdaŋŋa eye. ²⁰ Tɛtikumatɔy bazlam neheye na tsikakumeye. Tɛ rɛhay ha gɛr tebiye, tɛ dzala ha faya. Ada neŋ, na ndziye tɛ nɛkurom pat pat hus ka mandɛve i mɛndzibɛra.»

Ŋgwalak i bazlam nakə

Markus a watsa aye

Məfələkwe

Markus a dazlay məwetse labara nakay na, a gwad nakay na: «Labara ŋgwalak eye nakə a tsik ka Yesu Kəriste Wawa i Mbəlom». A da ha Yesu na, ndo mäge məsler, a sla faya mäge wu hay. Ka tətikatay a ndo hay, ka həhar fakalaw abəra mə bo i ndo hay, kə pəsətay ha mezeleme a ndo hay. Yesu a gwad neŋgeye Wawa i Ndo, a yaw a vəl ha məsəfəre ŋgay hərwi mətəme tay ha ndo hay abəra mə mezeleme tay.

Markus a watsa ka məsler i Yesu, i Yuhana madzəhuḅe ndo a yam, ka gər i madzəhuḅe i Yesu tə masəpete nakə a say a Fakalaw masəpat na aye, a da ha məsler i Yesu ta məmbəle tay ha ndo i dəvats hay tə matətike nakə a tətikatay a ndo hay aye. A watsa ka gər i məndze maduk i duk eye ka məndzibəra, ka gər i məməte ŋgay ka mayako mazləmbada eye, mələtsew ŋgay abəra ma mədahaŋ.

Madazlay i labara 1.1-13

Məsler i Yesu ma Galile 1.14-9.50

Yesu a lətse abəra ma Galile a ye a Zerozelem 10.1-52

Maduk i duk i məhəne i Yesu 11.1-15.47

Mələtsew i Yesu abəra ma mədahaŋ 16.1-8

Yesu a bəz ha bo ada mede ŋgay a mbəlom 16.9-20

Yuhana madzəhuḅe ndo a yam

Mata 3.1-12; Luka 3.1-18; Yuhana 1.19-28

¹ Labara ŋgwalak eye nakə a tsik ka Yesu Kəriste Wawa i Mbəlom aye, a dazlay ² andza nakə mawatsa eye mə dərewel i Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom aye, a gwad: «Neŋ Mbəlom, na sləriye naha ndo məde ha bazlam ga kame yak.

Ma lambadakeye na tsəved.

³ Faya ma wudiye mə kəsaf, a gwad:

Lambadumay tsəved a Bəy Maduweŋ,

lambadumay tsəved hay fehe lele, t̄a hədzak bay.*»

⁴ Andza niye, Yuhana madzəhuḅe ndo a yam a ndohwaw mə kəsaf. A tsikatay me a ndo hay, a gwadətay: «Mbədum ha mede kurom. Dzəhuḅum bo a yam ada Mbəlom ma pəsakumeye ha mənese kurom hay.»

⁵ Ndo neheye ma Zerozelem ada ka dala i Yahuda ti ye tebiye. Tə yawa ka t̄əv i Yuhana. Tə dawa ha mezeleme tay hay parakka kame i ndo hay ada Yuhana a dzəhuḅawa tay ha a yam mə magayam nakə tə zalay Yurdum aye. ⁶ Yuhana niye na, peteked ŋgay maŋgara eye ta məkwets i zləgweme ada a barawa bəzihud ŋgay na, ta həzlay. A ndayawa mə kəsaf niye na, heyew ta wum.

⁷ Anaŋ labara nakə a tsik aye sa, a gwad: «Ndo mekeleŋ eye ma deyeweye kame ga, neŋgeye na, gədaŋ eye a ze ga. Na sliye mahəndzəde ka t̄əv ŋgay, məpəlay ha ləber i tahərak ŋgay bay tebiye. ⁸ Neŋ na, na dzəhuḅ kurom ha a yam tsa. Neŋgeye na, ma dzəhuḅiyeye kurom ha ta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye.»

Madzəhuḅe i Yesu a yam, a say a Fakalaw masəpete Yesu

Mata 3.13-4.11; Luka 3.21-22, 4.1-13

⁹ Ma məhəne niye na, Yesu a yaw ma Nazaret ka dala i Galile. A ndislew na, Yuhana a dzəhuḅ na a yam mə magayam nakə tə zalay Yurdum aye. ¹⁰ A həlay nakə faya ma tsalaweye abəra ma yam aye na, a ŋgatay a magərmbəlom a ta ka bo bəra ndzadəfədə. Tsa na, Məsəfəre i Mbəlom a mbəzlaw ka Yesu andza bodobodo. ¹¹ Ada mətsike me a

* 1:3 Ezay 40.3.

tsənew abəra mə mbəlom, a gwad: «Nəkar na, wawa ga. Na wuda kar haladzay. Dərev ga faya ma ŋgwasiye tə nəkar.»

¹² Kwayanŋa Məsəfəre i Mbəlom a zla na a makulkwandah. ¹³ Yesu a ndza mə kəsaf məve kuro kuro fad. Mə dəma na, a say a Fakalaw masəpete na ada mədəde ha a mezeleme. Mə kəsaf niye na, wu i pesl hay mə dəma haladzay. Gawla i Mbəlom hay ti yaw ka təv i Yesu, tə vəlay wu mənday.

Yesu ma gəma i Kafernahum

Mata 4.18-22; Luka 5.1-11

¹⁴ Ma dəba eye na, tə gəs na Yuhana a danŋay. Tə gəs na Yuhana na, Yesu a ye a Galile. A da ha Labara ŋgwalak eye i Mbəlom mə dəma. ¹⁵ A gwad: «Həlay eye kə ndislew tuk, mbədum ha mede kurom. Təmum Labara ŋgwalak eye i Mbəlom a dərev kurom hərwi Bəy i Mbəlom ka həndzədaw.»

¹⁶ Yesu a zəŋgal me i dəlov i Galile. Ahəl nakə faya ta zəŋgaliye me i dəlov niye aye na, a ŋgatay a ndo məgəse kələf hay sulo. Niye hay na, Simon ta malamar ŋgay Anđəre, faya ta kaliye gadan tay a dəlov. ¹⁷ Tsa na, Yesu a gwadatay: «Dumara, pumeŋ bəzay. Anəke faya ka həlumeye kələf, ane tuk na, na təriye kurom ha ndo məhəlaw ndo hay.» ¹⁸ Tə tsəne na, tə gər ha gadan tay hay, tə pay bəzay a Yesu.

¹⁹ Yesu a ye kame tsekweŋ na, a ŋgatay a Yakuba ta malamar ŋgay Yuhana. Nəteye na, wawa i Dzebede hay. A ŋgatay na, nəteye mə kwalalaŋ i yam faya ta lambadiye gadan tay hay. ²⁰ Kwayanŋa Yesu a zalatay. Tə tsəne məzele i Yesu na, tə gər ha bəba tay Dzebede mə kwalalaŋ i yam ta ndo i məsler ŋgay hay, tə pay bəzay a Yesu.

Yesu a mbəl tay ha ndo hay abəra ma dāvats tay hay wal wal

Mata 8.14-17; Luka 4.31-44

²¹ Yesu ta gawla ŋgay hay ti ye a wuzlahgəma i Kafernahum. Pat i mazəzukuw bo na, Yesu a ye a gay i maduwule me. Mə dəma na, a tətikatay a ndo hay. ²² Ndo hay tə tsəne matətike ŋgay nakə a tətikatay aye na, a gatay hərbaabəkka. Hərwi neŋgeye a tətikatay andza i ndo neheye tə dzanŋawa bazlam i Mbəlom mapala eye bay. Ane tuk na, i ŋgay a tətikatay na, ta məzlaɓ eye. Hərwi bazlam niye hay ti yaw na, abəra mə neŋgeye ŋgway.

²³ Ahəl nakə faya ma tətikateye a ndo hay aye na, ndo wuray məsəfəre lele bay eye, paf a ye naha a gay i maduwule me niye. Tsa na, a wuda ta magala kəlerra. ²⁴ A gwad: «Nəkar Yesu ndo i Nazaret, meŋ yak ka nəmay na, meŋ? Ka yaw na, mata dze may ha daw? Nəkar way na, na sər ha lele: Nəkar na, ndo nakə tsədanŋa Mbəlom a sləraw aye.»

²⁵ Tsa na, Yesu a gay me, a gwaday: «Ndza dikdik. Dara abəra mə bo i ndo nakay.»

²⁶ Kwayanŋa məsəfəre lele bay eye a bəl ha ndo niye ta gədan tə mawude eye kəlerra. Tsa na, a yaw abəra mə bo i ndo niye.

²⁷ Ka təv niye na, a gatay a ndo hay daɓək daɓək, hərbaabəkka. Tə gwad mə walaŋ tay: «Eh! Eh! Nakay na, wu wuray? Labara nakay a tsik aye na, ta məzlaɓ eye. Nakay na, ndo waray, a gatay me a məsəfəre lele bay eye hay ada tə gəsay me na, ndo waray.»

²⁸ Labara i Yesu a da a zləm kwayanŋa ka dala i Galile tebiye.

²⁹ Ma dəba eye na, Yesu ta gawla ŋgay hay ti ye abəra mə gay i maduwule me niye, ti ye a gay i Simon ta Anđəre. Nəteye ti ye dziye ta Yakuba ada ta Yuhana. ³⁰ Tə ndisl naha na, mese i Simon mahəna eye mə gay, maraɓaraɓ a gay. Tsa na, tə gwaday a Yesu: «Mese i Simon lele bay.» ³¹ Yesu a ye ka təv ŋgay a gay. A ye naha na, a gəs na abəra mə həlay, a lətse ha ka mbəlom. Tsa na, maraɓaraɓ a ndala faya abəra. A ye, a gatay mbəlök.

³² Ta huwa ma dəba i pat mədəde na, ndo hay tə həlaw ndo i dāvats hay haladzay ta ndo neheye fakalaw mə bo tay aye. ³³ Ndo i gəma niye hay tebiye tə haya gər ka maged i gay nakə Yesu mə dəma aye. ³⁴ Ndo neheye dāvats a gatay wal wal aye na, Yesu a mbəl tay ha ada a həhar fakalaw abəra ka ndo hay haladzay dərmaɓ. Ane tuk na, Yesu a ŋgərəz fataya, a gwadatay: «Kâ tsikum me bay.» Hərwi nəteye na, Yesu neŋgeye way na, tə sər na.

³⁵ Pərik, mbəlomda i dzagulok məzlehe na, Yesu a lətse, a ndohwaw abəra mə gay. Tsa na, a ye dərəŋ abəra ma wuzlahgəma. A ye na, a təv nakə ndəray andaya mə dəma bay

aye. A ye a dāma mata duwule me. ³⁶ Simon ta siye i gawla ngay hay ta pādeke abāra ka mēndzehāre na, ta ngatay a Yesu bay. Tsa na, ti ye ta pāla na Yesu. ³⁷ Ka tēv nakē faya ta pāliye na aye na, ta huta na. Tē gwadāy: «Ndo hay haladzay faya ta pāliye kar.»

³⁸ Yesu a gwadāy: «Kwa ta pāliye ga bābay na, takwa a tēv mekeleŋ. Ka deyekweye na, a gāma neheye bāse bāse aye. Na diye ha bazlam i Mbēlom mē dāma dārmak. Na yaw na, hārwiye.»

³⁹ A ndāv ha mētsike me ngay niye na, a lētse a ye a hēhal ka dala i Galile tebiye. A dāwa ha bazlam i Mbēlom mē gay i maduwule me ada a hēharawa fakalaw abāra ka gār mavuwe hay.

Yesu a mbēl ha ndo madēgwadā eye

Mata 8.1-14; Luka 5.12-16

⁴⁰ Pat wuray na, ndo wuray madēgwadā eye a ye ka tēv i Yesu. A ye naha na, a dēkw gurmets kame i Yesu. A tsātsah ka Yesu, a gwadāy: «Kē saka na, ka sliye faya matāre ga ha tsādāŋŋa.»

⁴¹ Yesu a zēba faya na, a gay mē bo. A ndudā ha hēlay ngay, a lamay. Tsa na, a gwadāy: «A seŋ na, tēra tsādāŋŋa!»

⁴² Tsa na, dāvats i madēgwede a ye faya abāra. A mbēl suwud suwud lele.

⁴³ Ane tuk na, Yesu a gay me, ada a gwadāy: ⁴⁴ «Do, ka diye wu yak na, tsāne lele hēdzakay zlēm.» Tsa na, Yesu a gwadāy: «Tsāne lele: Kā tsik wu nakay a ndāray bay. Ane tuk na, do ta bēzay ha bo a ndo mēvēlay wu a Mbēlom ada vēl wu nakē Musa a tsik aye hārwi mēdatay ha a ndo hay tebiye na, ka tēra tsādāŋŋa.»

⁴⁵ Ma dēba eye na, ndo niye a ye. A ye naha dūh na, a pā bo ka matēkēratay wu nakē a tēra tē neŋgeye aye a ndo hay. Yesu kē sla faya mabēz ha bo ma wuzlahgēma sa bay. A ndzawa na, dāreŋ ta wuzlahgēma, ma tēv neheye ndo hay mē dāma haladzay bay aye. Ada huya, ndo hay ti yawa ka tēv ngay kwa mēngay, kwa mēngay.

2

Yesu a mbēl ha ndo matāra eye

Mata 9.1-8; Luka 5.17-26

¹ A ndza mēhāne tsakway na, Yesu a mbēdā gār a Kafernahum. Ndo hay tē tsāne Yesu kē maw a Kafernahum, neŋgeye mē gay nakē a ndzawa mē dāma aye na, ² ndo hay ti ye, tē haya gār haladzay ka tēv ngay. Tē rah a gay niye bērits. Kwa ma bāra, ka me i mēged bābay, tēv andaya bay hārwi ndo hay. Tē haya gār andza niye na, hārwi Yesu a tētikawatay bazlam i Mbēlom.

³ Ahēl nakē Yesu faya ma tētikateye bazlam i Mbēlom a ndo hay aye na, ndo hay fad tē zlay naha ndo matāra eye madzawa eye ka slēlah. ⁴ Ta pāla tsāved mede ha ka tēv i Yesu na, ta huta tsāved bay, hārwi ndo hay haladzay ka tsāved. Tsa na, tē tsal ka gār i gay niye. Gār i gay niye na, fatata. Tē slēl bēd. Ta dāŋgar ha ta tēv nakē Yesu mē dāma aye. Tē mbēzla ha ndo matāra eye niye ta lēber ka tēv i Yesu ta slēlah ngay niye dzay.

⁵ Yesu a zēba ka mēdzal gār tay nakē tē dzala ha faya na, a gwadāy a ndo niye matāra eye: «Wawa ga, na pāsaka ha mezeleme yak hay.»

⁶ Mē gay niye na, ndo mēdzāŋgawa bazlam i Mbēlom mapala eye, nāteye andaya mandza eye dārmak. Tē tsāne andza niye na, tē dzala mē gār tay, tē gwad: ⁷ «Ndo nakay a tsik me i ngay andza niye na, kēkay? Nakay na, a tsalay ka gār a Mbēlom. Bēna way nakē dā mēpāsay ha mezeleme a ndo aye? Maa sla mēpāsay ha mezeleme a ndo na, Mbēlom nāte ngweŋ bēna, way?»

⁸ Tsa na, Yesu a sār wu nakē tē dzala mē gār tay aye, a gwadāy: «Ka dzalum andza niye mē gār kurom na, hārwi mey? ⁹ Maa da me mēgwadāy a ndo matāra eye: “Mezeleme yak kē pāsa” na, waray, kēgēbay “Lētse zla slēlah yak do” na, maa da me mē dāma na, waray?

¹⁰ A seŋ na, sērum ha neŋ Wawa i Ndo na, gēdāŋ ga andaya mēpāsātay ha mezeleme a ndo hay ka mēndzibāra.»

Tsa na, a gwadaya a ndo niye matəra eye: ¹¹ «Faya na gwadakeye, lətse, zla sləlah yak, do a mətəgay.» ¹² Yesu a tsikay andza niye na, kwayanŋa a lətse, a zla sləlah ŋgay. A ye kame i ndo niye hay mahaya gər eye duwak duwak lele, a yaw abəra. Ndo niye hay mbərzəzza eye tə ŋgatay na, a gatay hərbaḅəkka. Ta zambadaya a Mbəlom tə gwad: «Eh! Eh! Nakay na, gədaŋ i Mbəlom bəna, ka ŋgatakway a wu andza nakay dāda bay.»

Yesu a zalay Levi

Mata 9.9-13; Luka 5.27-32

¹³ Ma dəba eye na, Yesu a mbəda gər, a ye ka me i dəlov nakə tə zalay dəlov i Galile aye. Ndo hay haladzay tə yawa naha ka təv ŋgay. A tətikawatay bazlam i Mbəlom. ¹⁴ Yesu a ndəv ha matətike, a lətse faya ma diye ka tsəved na, a ndzay a gər a ndo matsekele dzaŋgal ka təv i məsler ŋgay. Ndo niye na, tə zalay Levi. Neŋgeye na, wawa i Alfe. Yesu a gwadaya: «Dara, peŋ bəzay!» Tsa na, Levi a lətse a pay bəzay.

¹⁵ Pat wuray na, Yesu ta gawla ŋgay hay tə nda wu mənday mə gay i Levi. Ndo matsekele dzaŋgal hay ada ta ndo i mezeleme hay tə nda wu mənday dziye tage Yesu. Nəteye tēbiye tə pay bəzay a Yesu.

¹⁶ Mə dəma na, ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye a ndo hay aye ta Farisa hay, nəteye andaya dərma. Tə ŋgatay a Yesu faya ma ndiye wu mənday ta ndo i mezeleme hay na, tə gwadatay a gawla i Yesu hay: «A nda wu mənday ka təv eye nəte ta ndo matsekele dzaŋgal hay ada ta ndo i mezeleme hay na, hərwi mey?»

¹⁷ Yesu a tsəne bazlam tay niye na, a gwadatay: «Ndo neheye wuray a gatay bay nəteye zayzay aye na, ta pəliye ndo i sidem bay. Mata pəle ndo i sidem na, ndo neheye dāvats eye hay aye. Na yaw məzalatay a ndo neheye tə gwadaya a gər tay nəteye ŋgwalak eye hay aye bay, ane tuk na, məzalatay a ndo i mezeleme hay duh.»

Məge daliyam

Mata 9.14-17; Luka 5.33-39

¹⁸ Pat wuray na, gawla i Yuhana hay ta Farisa hay, ta ge daliyam andza nakə tə gawa ma slala tay aye. Ndo hay tə yaw ta tsətsah ka Yesu, tə gwadaya: «Gawla i Yuhana ta Farisa hay nəteye na, ta ge daliyam. Ada hərwi mey gawla yak hay tə ge daliyam bay na, kemey?»

¹⁹ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Nəteye na, ta giye daliyam bay, hərwi nəteye na, andza mə magurlom i məzle dahəlay. Ahəl nakə zal i dahəlay ka təv tay mba aye na, ndo neheye mazala eye a magurlom i məzle dahəlay na, ta giye daliyam daw? Ahəl nakə zal i dahəlay andaya mba na, ta sliye faya məge daliyam bay. ²⁰ Ane tuk na, pat eye ma slaweye na, ta gəsiye fataya abəra zal i dahəlay niye. Pat eye niye na, ta giye daliyam tuk.

²¹ «Bazlam nakay na, andza peteked guram eye tə wedeye. Ta nasiye ha peteked wedeye mətepe ka peteked guram eye bay. Hərwi tadə ta tapa peteked wedeye ka guram eye na, peteked wedeye ma ŋgərđiye ha peteked guram eye. Tsa na, ma ŋguradiye. Peteked guram eye niye ma səkaŋiye maŋguredə haladzay.

²² «Sa na, ndo ma mbədiye guzom lelem eye a gwezem i həzlay guram eye bay na, ka sərūm ha təbədew. Hərwi ta mbəda a dəma na, guzom niye lelem eye kə kwasa na, həzlay niye guram eye ma ndohwiye. Guzom dərma səktih ma mbədiye ka dala. Ane tuk na, guzom lelem eye ta mbədiye na, a gwezem i həzlay wedeye dərma.»

Mələvay gər a pat i mazəzūkw bo na, Yesu

Mata 12.1-8; Luka 6.1-5

²³ Pat i mazəzūkw bo na, Yesu ta gawla ŋgay hay ti ye ta guvah wuray. Ma guvah niye tə ge a dəma na, wuye andaya tə zalay bəle. Gawla i Yesu hay tə həb wu niye, tə nda.

²⁴ Farisa hay tə ŋgatay na, tə gwadaya a Yesu: «Zəba, gawla yak hay ta giye wu nakə bazlam i Mbəlom mapala eye a ge faya me pat i mazəzūkw bo aye na, hərwi mey?»

²⁵ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Dada ka dzaŋgum wu nakə Davit a ge ahəl niye aye təbədew?» May a wur faya ta ndo ŋgay hay. ²⁶ Tsa na, a ye a fələkwa a madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha, a zla makwala nakə tə vəlay a Mbəlom aye. A

* 2:25 zəba ma 1 Samuyel 21.2-7.

nda. A vølatay a ndo ngay hay dærmak, tæ nda. Bazlam i Mbølom mapala eye a vøl tsøved ka mænde na, a ndo mævølay wu a Mbølom døkdek bødaw? Wu nakay a ge bo na, ahøl nakø Abiyatar neŋgeye bagwar eye i ndo mævølaway wu a Mbølom aye.»

²⁷ Yesu a gwadätay sa: «Mbølom a vøl pat i mazøzukw bo na, ada mã dzøna ndo zezeŋ bønå, Mbølom a ge ndo zezeŋ hærwi mæpay bøzay bay.» ²⁸ A gwadätay: «Maa løyay gær a pat i mazøzukw bo na, neŋ Wawa i Ndo.»

3

Yesu a mbøl ha ndo pat i mazøzukw bo

Mata 12.9-14; Luka 6.6-11

¹ Pat eye andaya na, Yesu a ye a gay i maduwule me. Mæ dømå na, ndoweye andaya hølay ngay mamøta eye. ² Ndo mekeleŋ eye hay andaya mæ gay i maduwule me niye dærmak. Tæ dzala mæ gær tay, tæ gwad: «Zøbakwa faya lele, ngatay ma mbøliye ha ndo nakay mamøta hølay eye pat i mazøzukw bo dæw?» Tæ tsik andza niye na, hærwi mæhøle faya børa suwat. ³ Yesu a gwadäy a ndo niye hølay ngay mamøta eye: «Lætse ka niye kame i ndo hay tebiye.»

⁴ Tsa na, Yesu a tsøtsah ka ndo neheye ta zøbiye faya aye. A gwadätay: «Bazlam kway mapala eye a vøl tsøved mæge na, mey? A gwad: Gum ngwalak pat i mazøzukw bo tsukudu, gum na, sewed dæw? Mæmbøle ha ndo tsukudu mægær ha mã mæt dæw?» Ane tuk na, ta mbødäy faya bay.

⁵ Yesu a zøba fataya na, a ndalay haladzay, hærwi ta kula ha mædzele gær tay. Tsa na, a gwadäy a ndo niye hølay mamøta eye: «Ndudå ha hølay yak.» A ndudå ha na, hølay ngay a mbøl suwud suwud. ⁶ Tsa na, Farisa hay ti yaw a børa mæ gay i maduwule me niye. Tæ haya gær ta ndo i Herod hay. Tæ haya gær na, hærwi ta hutiyè tsøved ka mækøde Yesu na, kækay.

Yesu ta ndo hay haladzay

⁷ Yesu ta gawla ngay hay ti yaw abøra mæ gay i maduwule me niye dærmak. Ti ye ka me i døløv nakø tæ zalay døløv i Galile aye. Ndo hay haladzay tæ patay bøzay. Ndowneye neheye na, ti yaw abøra ma Galile, ti yaw abøra ka dala i Yahuda ⁸ kwa ndo neheye ma Zerozelem aye dærmak. Ti yaw abøra ka dala i Idume ada ta ndo neheye ta diye i magayam i Yurdum aye, ti yaw abøra ma gøma neheye tæ mbay naha a Tir ta Sidon aye. Ndo neheye ti yaw haladzay ka tøv i Yesu aye na, hærwi tæ tsønè wu nakø Yesu a gawa aye.

⁹ Yesu a ngatätay a ndo neheye haladzay ti ye naha ka tøv ngay aye na, a gwadätay a gawla ngay hay: «Løvum bo ta kwalalarŋ i yam. Na tsaliye a dømå, hærwi ada ndo hay tå dzægød ga ha bay.»

¹⁰ Andza nakø Yesu a mbølawå tay ha ndo i dævats hay haladzay aye na, ndo i dævats hay tebiye ta hway ka tøv ngay hærwi matøtele faya. ¹¹ Ndo neheye fakalaw mæ bo tay aye tæ ngatay a Yesu na, tæ kal ha bo kame i Yesu. Ta wuda, tæ gwad: «Nøkar na, Wawa i Mbølom.»

¹² Ane tuk na, Yesu a gatay me, a gwadätay: «Neŋ way na, kå tsikumay a ndøray bay.»

Yesu a pala ndo i maslarŋ ngay hay

Mata 10.1-4; Luka 6.12-16

¹³ Tsa na, Yesu a zalätay a ndo neheye a say mæ dærev ngay aye. Tæ tsal a tsaholok. ¹⁴ Ma tsaholok niye na, a pala ndo i maslarŋ ngay hay kuro gær eye sulo abøra mæ walarŋ tay niye. A pala tay ha na, hærwi ada ta ndziye dziye ada ma sløriye tay ha mata då ha labara i Mbølom. ¹⁵ Ma vølatay gødäŋ ka mahøhere fakalaw abøra ka ndo hay dærmak.

¹⁶ Mæzele i ndo neheye Yesu a pala tay ha kuro gær eye sulo aye na, anaŋ: Simon nakø Yesu a pa faya mæzele Piyer, ¹⁷ Yakuba ta malamar ngay Yuhana, nøteye wawa i Dzebede, a pa fataya mæzele na, Bowenerges, andza mægwedè wawa i maløve i Mbølom, ¹⁸ ada Anjdøre, Filip, Bartelemi, Mata, Tomas, Yakuba wawa i Alfe, Tade, Simon ndo mæge vøram hærwi dala ngay, ¹⁹ ada Yudas Iskariyot ndo mæge daf ka Yesu.

Yesu: Mbəlom kəgəbay Fakalaw

Mata 12.22-32; Luka 11.14-23, 12.10

²⁰ Ma dəba eye na, Yesu a maw a gay nakə a ndzawa mə dəma aye. Tsa na, slala i ndo neheye tə yawa naha ka təv ŋgay haladzay aye na, ti ye naha ka təv ŋgay haladzay sa. Hərwi niye, Yesu ta gawla ŋgay hay tə huta həlay i mənde daf kwa tsekweŋ bay tebiye.

²¹ Ndo ŋgay hay tə tsəne andza niye na, ti ye mata gəsa ahaya Yesu. Hərwi tə gwad: «Nenŋeeye na, andza gər mavuwe.»

²² Ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ti yaw abəra ma Zerozelem, tə gwadawa: «Yesu na, Bedzabul mə bo ŋgay.» Siye hay tə gwadawa: «Maa vəlay gədaŋ ka mahəhere fakalaw na, bəy i fakalaw hay.»

²³ Yesu a zalatay a ndo niye hay a tsikatay me ta dzeke, a gwadatay: «Bəy i Fakalaw tə Fakalaw ta həhariye bo tay na, ma kəkay? ²⁴ Tadə gəma ka ŋgəna, faya ta giye magazləga mə walaŋ tay na, gəma niye ma hutiyə gədaŋ məndze huya daw? ²⁵ Tadə ndo hay mə gay tay faya ta giye magazləga mə walaŋ tay na, ndo neheye mə gay niye na, ta hutiyə gədaŋ məndze huya daw? ²⁶ Ka dzalum na, bəy i Fakalaw ma həhariye bo ŋgay daw? Ka həhar bo ŋgay na, gədaŋ ŋgay ma ndziye bay, ma dziye.

²⁷ «Ka sərūm təbədew ndo ma sliye faya məfələkwe a gay i ndo i gədaŋ məhəla ahaya wu ŋgay bay. Ma ta sliye məfələkwe na, ma lahiye mədzewe na təday. Kə dzawa na tuk na, ma sliye faya mede a gay, məhəla ahaya wu ŋgay hay tuk.

²⁸ «Sərūm ha na, Mbəlom ma pəsətay ha mezeleme a ndo hay. Kwa bazlam tay nakə ta tsik lelebəy ka Mbəlom aye na, Mbəlom ma pəsətay ha. ²⁹ Ane tuk na, anaŋ ndo kə tsalay ka gər a Məsəfəre Tsədaŋŋa eye na, dāda ma hutiyə məpəse me təbey. Mezeleme ŋgay ma ndziye ka tor eye.»

³⁰ Yesu a tsikatay andza niye na, hərwi tə gwadawa: «Nenŋeeye na, gər mavuwe.»

May i Yesu ta malamar i Yesu hay

Mata 12.46-50; Luka 8.19-21

³¹ May i Yesu ta malamar i Yesu hay tə ndisl naha tuk. Tə ndisl naha na, tə lətse ma bəra. Tsa na, tə slər ndo məzalay naha a Yesu. ³² Ka təv eye niye na, ndo hay haladzay mandza eye. Tə lawara na Yesu a wuzlah. Ndo nakə tə slər naha aye a gwaday a Yesu: «Pa zləm təday. May yak ta malamar yak hay faya ta tsətsahiye kar ma bəra.»

³³ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «May ga ta malamar ga hay na, way hay?» ³⁴ Tsa na, a zəba ka ndo niye hay, a dzaha gər tuwzik ada a gwad: «May ga ta malamar ga hay na, nəteye anaŋ. ³⁵ Hərwi matəra malamar ga ta may ga na, ndo neheye faya ta giye wu nakə a say a Mbəlom aye.»

4

Dzeke i ndo masləge

Mata 13.1-9; Luka 8.4-8

¹ Yesu a ye mata dā ha labara i Mbəlom ka me i dəlov nakə tə zalay dəlov i Galile aye sa. Ndo hay haladzay tə haya gər ka təv ŋgay. Tsa na, Yesu a tsal a kwalalaŋ i yam ada a ndza a dəma. Kwalalaŋ i yam niye na, ka gər i dəlov i Galile niye. Ndo neheye haladzay tə haya gər ka təv ŋgay aye na, nəteye mandza eye ka dala bəse ka pəpəz i dəlov. ² A tətikawatay wu hay haladzay ta dzeke. Ada matətike ŋgay nakə faya ma tətikateye na, a gwadawatay:

³ «Tsənum! Ndo wuray a ndohwaw abəra mə gay. A həl hulfe ŋgay, a ye ha a pesl mata sləge. ⁴ A ye naha na, a dazlay a masləge.* Ahəl nakə faya ma kutsiyə hulfe ŋgay a guvah aye na, siye hay tə kuts ka tsakay i tsəved. Diyəŋ hay ti yaw, tə pala na tebiye. ⁵ Hulfe mekeleŋ eye a dəd ka sik i pələd, təv nakə bətekwew andaya faya haladzay bay aye. Hulfe niye hay tə ndzohwaw bəse tsa. Tə ndzohwaw bəse na, hərwi bətekwew andaya ka sik i pələd niye bay. ⁶ Ane tuk na, pat a tsaraw, a zla faya abəra ŋgulak na, a fəka na hulfe neheye tə ndzohwaw aye. Tə kula heryew heryew hərwi ta huta bəd məpe zləlay

* 4:4 Ma gəma niye i tay na, ta sləgawa tə tsəluv təbey. Tə kutsawa ha na, məkutse məkutse.

haladzay bay. ⁷ Nenged a daf a gay i dak. Dak niye hay ta gəl. Tsa na, dak niye hay ta ngədətsa na hulfe niye a ndzohwaw aye, kwa hulfe niye hay ta ge bo bay ada ta nah bay. ⁸ Siye sa na, ta kuts ka tæv lele eye, ta ndzohwaw na, lele. Tə gəl ada ta nah, gər eye həbəts həbəts lele. Mə walaŋ tay niye na, neheye hohway tay hay makwehe nəte na, wur eye kuro mahkar, siye hay a ge kuro kuro məkwa, mekeleŋ eye hay a ge temerre.»

⁹ Yesu a ndəv ha andza niye na, a gwadətay: «Ndo nakə zləm andaya mətsəne aye na, m̄a tsəne lele!»

Yesu a ge məsler ta dzeke na, hərwi mey?

Mata 13.10-17; Luka 8.9-10

¹⁰ Ahəl nakə Yesu ta ndo neheye tə ndzawa ka tæv ŋgay ada ta gawla ŋgay hay ti ye abəra ka tæv i ndo niye hay haladzay aye, ka tæv nakə nəteye mahəteye na, gawla ŋgay hay ta tsətsah faya tə gwadətay: «Dzeke niye a say mægweđe na, mey?»

¹¹ Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Nəkurom na, Mbəlom kə dākum ha wu nakə maŋgaha eye ma bəy ŋgay aye. Ane tuk na, ndo siye hay ta tsəniye wu hay na, ta dzeke.

¹² Andza niye nəteye na,

“Ta zəbiye faya tə dəre tay ada ta ŋgateye bay.

Ta tsəne tə zləm tay ada ta səriye ha andza mægweđe mey na, ta səriye ha bay.

Bəna ta ta maweye ka tæv i Mbəlom

ada Mbəlom ma ta pəsətay ha mezeleme tay.†”»

Yesu a dətay ha dzeke i ndo masləge

Mata 13.18-23; Luka 8.11-15

¹³ Tsa na, Yesu a gwadətay: «Nəkurom, ka tsənum dzeke nakay a say mægweđe mey na, ka tsənum bədaw? Ka tsənum dzeke nakay bay na, ada ka sərume ye siye i dzeke mekeleŋ eye hay na, ma kəkay tuk? ¹⁴ A say mægweđe na, anaŋ: Ndo masləge a sləga bazlam i Mbəlom. ¹⁵ Ndo mekeleŋ eye hay ta ndzəkit bo andza tsakay i tsəved. Bazlam i Mbəlom a daf ka tsakay i tsəved eye niye. Ndo neheye tə tsəne aye na, Fakalaw a yaw a buwa na bazlam i Mbəlom niye masləga eye ma nəteye.

¹⁶ «Siye hay ta ndzəkit bo sik i pələd nakə hulfe a kuts faya aye. Nəteye tə tsəne bazlam i Mbəlom kwayaŋna na, ta təma tə məŋgwese. ¹⁷ Ane tuk na, ta gəray tsəved a bazlam i Mbəlom ada m̄a pa zləlay a dərev tay bay. Tə dzala ha faya na, tsekweŋ tsa. Ma dəba eye dəretsətseh kəgəbay madzəgur me a ndzatay a gər hərwi bazlam i Mbəlom. Tsa na, tə gər ha mədzele gər abəra ka Mbəlom ta bəse.

¹⁸ «Ndo mekeleŋ eye hay ta ndzəkit bo ta hulfe nakə a daf a gay i dak aye. Tə tsəne bazlam i Mbəlom, ¹⁹ ane tuk na, mədzal gər ka wu i məndzibəra, bor i zlele ada ta bor i wu mekeleŋ eye hay wal wal yuh a ye tay a bo. Wu niye hay tə ngədətsa na bazlam i Mbəlom nakə mə dərev tay aye. Tsa na, bazlam i Mbəlom dərmak kə wa hohway mə dərev tay bay.

²⁰ «Ndo mekeleŋ eye hay ta ndzəkit bo ta dala nakə lele aye. Hulfe a kuts faya na, a ndzohwaw lele. Nəteye tə tsəne bazlam i Mbəlom na, ta təma a dərev tay lele. Bazlam i Mbəlom a gəl mə dərev tay lele ada a nah. Nenged, makwehe nəte na, wur eye kuro kuro mahkar, nenged sa na, wur eye kuro kuro məkwa ada siye temerre.»

Dzeke i lalam

Luka 8.16-18

²¹ Tsa na, Yesu a tsikatay dzeke sa, a gwadətay: «Ndo ma zlaweye lalam ŋgay ma piye faya ako ada ma hurəkwiye faya gəse daw? Kəgəbay, ma piye na a dəba i sləlah daw? Ma piye na dūh na, ka wu məpe lalam bədaw? ²² Ma piye na ka wu məpe lalam na, hərwi ada dəre m̄a zəba dzaydzay ada wu neheye dəre a ŋgatay bay aye na, m̄a zəba lele. Wu neheye maŋgaha eye ta ta zəbiye mə dzaydzay. ²³ Ndo nakə zləm andaya mətsəne aye na, m̄a tsəne lele!»

† 4:12 Ezay 6.9-10.

²⁴ Yesu a gwadatay sa: «Gumay metsehe a wu nakə ka tsənum aye! Ndowne kə pay zləm lele na, Mbəlom ma səkaheye ha mətəne, hərwi ada m̄ tsəne lele. Hərwi Mbəlom ma ləvakumeye wu tə wu nakə ka ləwawumatay wu a ndo hay aye. ²⁵ Hərwi ndo nakə wu ngay andaya na, ta səkahay ha sa. Ane tuk na, ndo nakə wuray ngay andaya bay aye na, kwa tsekweŋ eye nakə andaya faya aye na, ta buwiye na.»

Dzeke i hulfe

²⁶ Yesu a gwadatay sa: «Anan Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, andza ndo wuray a həl hulfe a ye a sləga na a guvah ngay. ²⁷ Ma dəba eye huwa a ge na, ndo niye a ye ngway a mətəgay. Ta həvad na, a ndzahərəwa ada ta həpat na, a pədekəwa abəra ka məndzəhəre, a lətsəwa ka mbəlom. Ahəl nakə faya ma giye andza niye na, hulfe nakə masləga aye a ndzohw ada faya ma gəliye. Nəngeye na, wu nakə a sləga aye faya ma gəliye ma kəkay na, a sər bay. ²⁸ Dala a ndzohwa ahaya wu niye ka gər bo ngay. A ndzohw a dazlay na, səmber aye ka me i bədf. Tsa na, a ye tə gər. Ma dəba eye na, a pə wur ada a nah lele. ²⁹ A nah tsa na, ndo i guvah a zla bembek ngay a ye mata dze na wu ngay niye hərwi həlay məpele wu abəra ka dala kə sla.»

Dzeke i wur i bəzan

Mata 13.31-32,34; Luka 13.18-19

³⁰ Yesu a gwadatay sa: «Ka ndzəkitakway ha Bəy i Mbəlom sa tə mey? Ka dədfakwatay ha labara nakay a zləm a ndo hay na, ta dzeke waray? ³¹ Anan Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo sa na, andza wur i bəzan. Ahəl nakə ta sləgiye mba na, mə walaŋ i wur i wu neheye ka məndzibəra tebiye na, nəngeye tsekweŋ. ³² Ane tuk na, ta sləga na, ma ndzohwiye. Kə ndzohw na, ma gəliye a ze ala neheye tə sləga ka dədan aye tebiye. A təra andza gərdf, diyen hay ta ngariye faya gay tay ada mezek eye ma gateye ngama.»

³³ Andza niye, Yesu a tsikawatay labara ngay a ndo hay tebiye na, ta dzeke andza nakay anan eye. A tsikawatay na, wu nakə ndo neheye ta sliye faya mətəne lele aye. ³⁴ Yesu a tsikawatay wu hay na, ze mətəsike ta dzeke bay. A tsikawatay na, ta dzeke. Ane tuk na, ahəl nakə nətəye mahətəye ta gawla ngay hay aye na, dzeke eye a say məgwede mey na, a dawatay ha tebiye.

Yesu a gay me a vavəray

Mata 8.23-27; Luka 8.22-25

³⁵ Pat eye niye huwa a ge na, Yesu a gwadatay a gawla ngay hay: «Lətsakwa! Takwa! Tasakwa a diye i dəlov nəngefd.» ³⁶ Tə lətse, tə gər tay ha ndo hay ka niye. Gawla ngay hay tə zla na ta kwalalaŋ i yam nakə nəngeye mə dəma aye. Siye i kwalalaŋ i yam mekeleŋ eye hay andaya bəse ka təv ngay sa.

³⁷ Ahəl nakə faya ta diye, ta tasiye a diye i dəlov nəngefd aye na, vavəray bagwar eye a ge haladzay. Yam a tsal ka bo dənɣwala wekit wekit ada faya ma viye a kwalalaŋ i yam niye, mazlambar ma rahiye a dəma. ³⁸ Yesu na, nəngeye ngway duk ma dəba, mə huɗ i kwalalaŋ niye ada nəngeye mandzahəra eye. Gər ngay mapa eye ka təv gər. Gawla ngay hay ta dzədzar haladzay, ta pədeke ha abəra ka məndzəhəre tə gwadāy: «Ndo matətike ndo, faya ka mətəkweye na, a gaka mə gər təbədfew?»

³⁹ Tsa na, Yesu a pədeke abəra ka məndzəhəre. A lətse, a ngərəz ka mətəsl, a gay me ada a gwadāy a dəlov niye: «Ndza dikdik!» Kwayanŋa mətəsl a gər ha məge. Məbəle i wuray kwa tsekweŋ andaya sa bay.

⁴⁰ Tsa na, Yesu a gwadatay a gawla ngay hay: «Ka dzədzarum kate na, hərwi mey? Ka dzalum ga ha zuk bədfaw?»

⁴¹ Kwayanŋa ta dzədzar haladzay, tə gwad a bo mə walaŋ tay: «Nakay i ngay ndo waray nakə a gay me a mətəsl i yam na, tə gəsay me aye?»

5

Yesu a mbəl ha gər mavuwe

Mata 8.28-34; Luka 8.26-39

¹ Ma dāba eye na, Yesu ta gawla ŋgay hay tē ndisl a diye i dālov niye. Tāv eye niye ti ye a dāma aye na, dala i Geraseni hay. Tē ndisl a dāma na, tē mbāzlaw abāra mē kwalalaŋ i yam. ² Yesu a mbāzlaw abāra mē kwalalaŋ i yam na, kwayaŋŋa ndo wuray a ndohwaw abāra mē walaŋ i tsāvay hay, hārwi mede ka tāv i Yesu. Ndowe ye niye na, māsāfāre lele bay eye mē bo.

³ A ndzawa na, mē walaŋ i tsāvay hay. Ndāray kwa nāte a mba faya mēgāse ada mēdzewe na bay. Kwa mēdzewe tē tsalalaw bēbay na, ndāray a mba faya bay. ⁴ Hābe tē dzawaway na sik tē sēselek ada tē paway tsalalaw a hēlay. Wu neheye tē dzawa ha aye na, a ŋgēzlah ndārtsātsāse. Ndāray kwa nāte a mba faya mēgāse na bay. ⁵ Ta huwa, kwa ta hēpat a hēhalawa na, mē walaŋ i tsāvay hay ada mē mahēmba. A hēhalawa na, tē mawude eye ada a tawa bo ŋgay tē kwar tsurad tsurad.

⁶ Gār mavuwe niye a ŋgatay naha a Yesu dāreŋ na, a hway ka tāv ŋgay. A hway naha na, a dākway gurmets a huvo. ⁷ Tsa na, a wuda ta gēdaŋ, a gwad: «Nēkar Yesu Wawa i Mbēlom Fetek, ka wudā ka neŋ na, mey? Amboh tē mēzele i Mbēlom, kâ geŋ wuray bay.»

⁸ A tsik andza niye na, hārwi Yesu a gwadaway: «Nēkar fakalaw, dara abāra mē bo i ndo nakay!»

⁹ Yesu a tsātsah faya, a gwadāy: «Mēzele yak way?»

Fakalaw a mbēday faya a Yesu, a gwadāy: «Mēzele ga Haladzay, hārwi nēmay haladzay.»

¹⁰ Tsa na, a gay amboh a Yesu haladzay hārwi ada Yesu mā hēhar na dāreŋ abāra ka dala niye bay tey.

¹¹ Azlakwa bay, mē mahēmba wuray ka tāv eye niye na, madāras hay andaya faya ta tsākuriye tay ha. ¹² Fakalaw niye hay mē bo i ndo niye tē gay amboh a Yesu, tē gwadāy: «Amboh, gār may ha nēmaā ye a bo i madāras tadāheye.» ¹³ Yesu a vōlatay tsāved. Tsa na, māsāfāre lele bay eye ti yaw abāra mē bo i ndo niye ti ye tē fālākwa a bo i madāras niye hay. Madāras niye hay haladzay ta giye gwezem sulo ta hwayaw abāra ma tsaholok niye ti ye tē kuts a dālov, tē dze a dāma.

¹⁴ Ndo māsākure madāras neheye tē ŋgatay andza niye na, ta hway, ti ye a wuzlahgēma mata dātay ha labara niye a ndo hay ada a ndo neheye nāteye dāreŋ ta wuzlahgēma aye. Tsa na, ndo hay ti yaw mata zēbe naha ka wu nakā a ge bo aye.

¹⁵ Ndo niye hay tē ndislew ka tāv i Yesu na, tē ŋgatay a ndo nakē fakalaw hay tē ndzawa mē bo ŋgay haladzay aye. Tē ŋgatay na, mandza eye, peteked ka bo ada neŋgeye lele bāna andza nakē a ndzawa aye bay. Tē ŋgatay andza niye na, ta dzādzar. ¹⁶ Ndo neheye labara i gār mavuwe ta madāras hay a ge bo ka dāre tay aye na, nāteye dārmak ta tākōratay labara eye a ndo neheye ti ye naha, nāteye ta ŋgatay tēbey aye. ¹⁷ Tē tsāne na, tē gay amboh a Yesu, tē gwadāy: «Amboh, do abāra ma gēma may.»

¹⁸ Ahēl nakē Yesu faya ma tsaliye a kwalalaŋ i yam aye na, ndo niye a mbēl hārwi fakalaw hay ti yaw abāra mē bo ŋgay na, a gwadāy a Yesu: «Amboh nā paka bēzay tey?»

¹⁹ Ane tuk na, Yesu kē vōlay tsāved ka mēpay bēzay bay. Yesu a gwadāy: «Do! Ta bēzay ha bo a ndo yak hay. Tākōratay ŋgwalak nakē Bēy Maduweŋ a ge hārwi yak aye.» ²⁰ A tsāne andza niye na, a lētse a ye a dala nakē tē zalay Dekapol* aye. A ndisl a dāma na, a dazlay matākōratay wu nakē Bēy Maduweŋ a ge hārwi ŋgay aye. Ndo neheye tebiye tē tsāne labara niye na, a gatay masuwayaŋ.

Yesu a mbēl ha dem i Dzayrus abāra ma mēdahaŋ

ŋgwaw wuray dāvats eye mēve kuro gār eye sulo

Mata 9.18-26; Luka 8.40-56

²¹ Ma dāba eye na, Yesu ta gawla ŋgay hay tē maw tē kwalalaŋ i yam ka dālov niye. Tē maw a diye neŋged. Tē ndisl a dāma na, ndo hay haladzay ti ye ka tāv ŋgay. Ndo hay ti ye ka tāv ŋgay na, neŋgeye ka me i dālov niye mba.

* 5:20 Dekapol na, gēma nakē dala mē dāma kuro aye.

²² Bəy i gay i maduwule me wuray tə zalay Dzayrus, a ye naha dərma. A ngatay a Yesu na, a dəkway gurmets a huvo. ²³ A gay amboh a Yesu, a gwaday: «Dem ga wuray hala bay faya ma mətiye. Amboh, dara ta peñ faya həlay ada mâ mbəl tey.» ²⁴ Yesu a tsəne andza niye na, a həl bo, ti ye salamay.

Ahəl nakə faya ma diye na, ndo hay haladzay gədəbille tə pay bəzay ada faya ta ngədətsiye na kwa tə waray, tə waray. ²⁵ Ngwas wuray andaya dərma. Ngwas eye niye na, dəvats eye. Bambaz a mbədawayaw abəra mə hud. Dəvats eye niye kə ndza faya məve kuro gər eye sulo. ²⁶ Ki ye ha a gay i ndo i sidem hay wal wal haladzay. A sa dərətsətseh kəriye bəna, kə huta zay bay. Kə dze ha suloy ngay haladzay ka sidem ada kə gay ngama kwa tsekweñ bay. Duh dəvats niye a zaka faya.

²⁷⁻²⁸ Ngwas niye a tsəne wu nakə ndo hay faya ta tsikiye ka gər i Yesu aye na, a ye a walañ i ndo niye hay Yesu mə dəma aye. A dzala mə gər ngay, a gwad: «Na lamay a peteked ngay na, na mbəliye segey.» Tsa na, a ye tsərid tsərid mə walañ i ndo niye hay. A ndisl bəse ka təv i Yesu ta dəba na, a lamay a peteked i Yesu. ²⁹ A ye a lamay nets na, kwayaŋña bambaz niye a mbədawayaw faya abəra a tərəts tsandzañ. A sər ha mə bo ngay na, kə mbəl abəra ma dəvats ngay niye.

³⁰ Kwayaŋña Yesu a sər ha gədañ ki yaw abəra mə bo ngay. Tsa na, a mbəda me a diye i ndo neheye faya ta pay naha bəzay ma dəba aye. A tsətsah, a gwad: «Maa lamay a peteked ga na, way?»

³¹ Gawla ngay hay ta mbəday faya, tə gwaday: «Ka gwadiye “Maa lemeñ way” na, ka ngatay a ndo neheye haladzay faya ta ngədətsiye kar təbədew?»

³² Ane tuk na, Yesu a zəba dəre ka təv niye pərwasla hərwi ada mâ ngatay a ndo nakə a lamay a peteked ngay aye. ³³ Ngwas niye a lamay a peteked i Yesu aye na, a dzədzar sləb sləb, hərwi a sər ha wu nakə a ge bo tə neŋgeye. A ye a dəkway gurmets a huvo a Yesu. Tsa na, a day ha wu nakə dedek aye a Yesu. ³⁴ Yesu a gwaday: «Dem ga, mədzal gər yak kə mbəl kar ha. Do wu yak barbarra. Ka mbəl abəra ma dəvats yak nakay na, ka tor eye.»

³⁵ Ahəl nakə Yesu faya ma tsikeye a ngwas niye andza niye na, ndo hay ti yaw mə gay i Dzayrus. Ti yaw na, ka təv i Dzayrus. Tə gwaday: «Dem yak kə mət, ka wurdəye me a miter na, sa meriye?»

³⁶ Ane tuk na, Yesu na, kə pa gər ka bazlam tay niye bay. Yesu a gwaday a Dzayrus: «Kâ dzədzar bay, dzala ha ka neñ tsa na, tsiy.»

³⁷ Tsa na, a lətse, a ye. Ahəl nakə faya ma diye na, a gatay me a ndo hay ada tâ zəngal na bay. A vəlay tsəved mede ka bo dziye na, a Piyer, a Yakuba ta malamar ngay Yuhana. ³⁸ Tə ndisl naha a gay i Dzayrus bəy i gay i maduwule me na, Yesu a zəba dəre na, ndo hay faya ta tuwiye taŋgof taŋgof, siye hay faya ta tuwiye tə mawude eye ndəñndəñ. ³⁹ Yesu a ngatay andza niye na, a fələkwa a gay, a ye naha a gwadətay a ndo neheye mə gay aye: «Mədzəday ta mətuway nakay na, kemey? Wawa nakay na, kə mət bay, neŋgeye mandzahəra eye.»

⁴⁰ Ndo hay wuyi tə ngwasa faya. Tsa na, a həharataya ahaya abəra. Maa ləkaw ka təv ngay mə gay na, bəba ta may i wawa ta gawla ngay neheye mahkar ti ye ka bo dziye. Nəteye, ti ye tə fələkwa a gay nakə wawa mahəna eye mə dəma aye. ⁴¹ Tə ndisl naha na, Yesu a gəs dem niye abəra mə həlay ada a gwaday: «*Talita kum!*» (Andza məgwede: «Dem, faya na gwadakeye, lətse!»)

⁴² Tsa na, dem niye kwayaŋña hurum a lətse. A ye tə sik ngay kuteñ kuteñ. Məve i dem niye na, kuro gər eye sulo. Tsa na, ndo niye hay tə ngatay a wu niye a ge bo aye na, a gatay masuwayaŋ. ⁴³ Tsa na, Yesu a gwadətay: «Wu nakay na ge aye na, kâ dūmay ha a ndəray bay.» A gwadətay a bəba ta may i dem niye: «Vələmay wu mənday ada mâ nda.»

¹ Ma dāba eye na, Yesu ta gawla ŋgay hay, tē lētse abēra ka tēv niye, ti ye a gēma nakē Yesu a gēl mē dāma aye. ² Pat i mazēzūk w bo na, a ye a gay i maduwule me. Mē dāma na, ndo hay haladzay. A dātay ha bazlam i Mbēlom. Tē tsāne bazlam i Mbēlom nakē a tsikatay aye na, a gatay hērbābēkka. Tē gwad: «A hutaw labara nakay na, mēngay? Maa vēlay ndaraw nakay na, way? Masuwayaŋ nakay faya ma giye na, a yaw mēngay?» ³ Nēngēye na, ndo matsētsēde mayako bēdā? Ada nēngēye na, wawa i Mari bēdā? Malamar ŋgay hay na, Yakuba, Zozes, Yuda ada Simōŋ bēdā? Malamar ŋgay dem aye hay dērmak nēteye ka tēv kway kanaŋ, nēkway dziye bēdaw?» Hērwi wu neheye tebiye ndo i Nazaret hay ta kērah mēpe mēdzal gēr ka Yesu.

⁴ Yesu a gwadātay: «Ndo mēde ha bazlam i Mbēlom na, ndo hay ta tēma na ada tē dēslay ha gēr kwa mēngay. Ane tuk na, ma gēma ŋgay mē walaŋ i ndo ŋgay hay ta malamar ŋgay hay na, tē dēslay ha gēr bay.»

⁵ Hērwi niye, Yesu kē sla mēge masuwayaŋ i wuray kwa tsekweŋ bay tebiye. Wu nakē a ge aye na, a pa hēlay ka ndo wuray hay dēvats eye hay ada tē mbēl abēra ma dēvats. ⁶ Ka tēv eye niye, a gay wadēŋ wadēŋ a Yesu hērwi nakē ta dzala ha bay aye. Tsa na, a lētse a ye a gēma mekeleŋ eye hay bēse ta gēma ŋgay niye. A ye na, mata dātay ha bazlam i Mbēlom a ndo hay.

Yesu a slēr gawla ŋgay hay kuro gēr eye sulo

Mata 10.1,5-15; Luka 9.1-6

⁷ Pat wuray na, Yesu a zalatay a gawla ŋgay hay kuro gēr eye sulo, a gwadātay: «Na slēriye kurom ha a gēma hay wal wal. Ka deyumeye na, sulo sulo.» Tsa na, a vēlatay gēdaŋ ka mahēhere mēsēfēre neheye ŋgwalak eye bay aye abēra ka ndo hay.

⁸ A gwadātay: «Ka deyumeye na, kâ zlum wuray a hēlay bay. Sakwal na, ka zlumeye kēla. Ane tuk na, kâ zlum wu mēndaŋ bay. Kwa bēbōro, kwa suloy kâ pum a gwezem bay. ⁹ Tahērak na, pum a sik, ane tuk na, kâ hēlum peteked i mēkelkabo kurom hay sulo, sulo bay.»

¹⁰ Yesu a gwadātay sa: «Ka ndislum a gēma nakē ka deyumeye a dēma aye na, ndzum mē gay nakē ta tēma kurom tē mēngwese aye. Kâ yum kurom abēra mē gay niye bēse tsa bay. Ndzum mē dāma hus a pat nakē ka deyumeye a gēma mekeleŋ eye. ¹¹ Tadē ndo i gēma niye ka deyumeye a dēma, ta tēma kurom bay ada agēna ta kērah mēpe zlēm ka bazlam kurom na, dum kurom abēra ma gēma niye. Ahēl nakē ka yumaw kurom, nēkurom ka tsēved mazlambar ka gērumeŋ ha tsēved i gēma niye na, tētākum ha bētekweŋ i gēma niye abēra ka sik kurom hay. Niye na, ta sēriye ha ta tēma kurom bay.»

¹² Yesu a ndēvatay ha me ŋgay niye a tsikatay aye na, tē hēl bo ti ye. Tē ndisl a gēma niye hay na, ta dazlay a mēde ha bazlam i Mbēlom a ndo hay. Tē gwadātay a ndo i gēma niye hay: «Mbēdum ha mede kurom» ¹³ ada ta hēhar fakalaw abēra ka ndo hay. Tē fadā mal ka ndo neheye dēvats eye hay aye. Tē mbēl tay ha abēra ma dēvats niye. Ndo neheye tē mbēl tay ha aye na, nēteye haladzay.

Herod ta Yuhana madzēhubē ndo a yam

Mata 14.1-12; Luka 3.19-20, 9.7-9

¹⁴ Yesu a dā a zlēm haladzay a gēma hay wal wal tebiye. Kwa bēy nakē tē zalay Herod aye kē tsāne labara i Yesu dērmak.

Ndo mekeleŋ eye hay tē gwad ka Yesu: «Nēngēye na, Yuhana madzēhubē ndo a yam kē lētsew abēra ma mēdahaŋ. Hērwi niye nakē a huta gēdaŋ ka mēge masuwayaŋ.»

¹⁵ Siye hay na, tē gwad: «Nēngēye na, Eliya ndo mēde ha bazlam i Mbēlom niye ahēl niye.»

Siye hay tē gwad: «Nēngēye na, ndo i maslaŋ i Mbēlom nēte mē walaŋ i ndo mēde ha bazlam i Mbēlom neheye ahēl niye aye.»

¹⁶ Herod a tsāne andza niye na, a gwad: «Ndo niye na, Yuhana nakē ahēl niye na dēs faya abēra gēr eye na, kē lētsew abēra ma tsēvay.»

¹⁷ Herod a tsik andza niye na, hærwi maa vël tsæved ka mægæse Yuhana na, bo ngay eye. Tæ gæs na ada tæ pa na a danngay. Tæ pay sæselek a sik. Herod a ge andza niye na, hærwi Yuhana a gay me ka mabuwe Herodiyad ngwas i malamar ngay nakæ tæ zalay Filip aye. ¹⁸ A gæs Yuhana a pa na a danngay na, hærwi Yuhana a gwaday: «Bazlam i Mbælom a ge me ka mabuwe ngwas i malamar yak.»

¹⁹ Yuhana a tsik andza niye na, a ndalay a Herodiyad. A say hæbe mækæde Yuhana. Herodiyad a sla mækæde na Yuhana bay na, hærwi Herod. ²⁰ Hærwi mey na? Herod na, a dzædzaraway a Yuhana. A dzædzaraway na, a sær ha Yuhana na, nenngeye ndo lele eye, kæ ge mænese bay. Herod a ge faya me hærwi ada tâ kæd na bay. A tsæne andza niye na, a dzædzar haladzay. Hæbe düh a pawa zlëm ka bazlam i Yuhana na, lele. Aya ane a sla faya matæme bay.

²¹ Pat eye andaya na, Herodiyad a huta tsæved ka mækæde Yuhana tuk. Pat eye niye na, Herod a ge magurlom i pat i mæwe ngay. A zalatay a ndo ngay neheye bagwar eye ma mæsler ka dala ngay aye. A zalay a bagwar i sidzew hay ada ta ndo neheye ka dala i Galile mæzele tay a dæ a zlëm aye. Ti ye naha tebiye a magurlom niye. ²² Anæke na, dem i Herodiyad niye a ye, a fælækwa ka tæv i ndo neheye mahaya gær eye. A ye naha na, a dazlay a mæhetse. Mæhetse i dem niye a hats eye na, a le ka bæy ta ndo neheye a zalatay a magurlom aye. Bæy a zalay a dem niye a gwaday: «Nækar na, tsætsah fagaya wu nakæ a saka aye, na vëlakeye.» ²³ A mbaðay tsad tsad, a gwaday: «Kwa mey mey! Ka tsætsah na, na vëlakeye. Kwa dala, na dæsakeye faya abæra, na vëlakeye ha a nækar ka læviye.»

²⁴ Tsa na, dem niye a yaw abæra, a ye ka tæv i may ngay. A gwaday a may ngay: «May ga, bæy a gwedeñ “Tsætsah wu nakæ a saka aye, na vëlakeye” na, na tsætsah faya na, mey?»

May ngay a gwaday: «Tsætsah na, mâ dæsaka gær i Yuhana madzæhuðe ndo a yam.»

²⁵ Dem niye a ma ta bæse ka tæv i bæy. A ye naha a tsætsah wu nakæ a say aye tuk. A gwaday a bæy: «A señ na, væleñ gær i Yuhana madzæhuðe ndo a yam ka bægælam anæke kiyeye.»

²⁶ Bæy a tsæne andza niye na, a ndalay haladzay, hærwi a say mækæde na Yuhana bay. Kwa a ndalay bæbay na, a sla makærahay ha bay hærwi ba ka mbæræm mæmbede kame i ndo neheye mazala eye a magurlom aye. ²⁷ A zalay a sidzew ngay næte, a gwaday: «Do bæse! Tâ dæsaw gær i Yuhana madzæhuðe ndo a yam ada kâ pa ahaya ka bægælam.» Sidzew niye a ye. A ye naha na, a fælækwa a gay i danngay, a dæs gær i Yuhana. ²⁸ Tsa na, a pa ahaya ka bægælam. A zla ahaya a vëlay a dem niye. Dem niye a tæma, a ye ha a vëlay a may ngay dærmak. ²⁹ Gawla i Yuhana hay tæ tsæne, ta dæs gær abæra ka Yuhana na, ti yaw tæ zla ahaya mædahañ i Yuhana abæra ma danngay, tæ pa na a bæd.

Tapa i daf zlëm tæ kælef sulo

Mata 14.13-21; Luka 9.10-17; Yuhana 6.1-14

³⁰ Yesu kæ slær ndo i maslañ ngay hay mata dæ ha bazlam i Mbælom. Anæke na, tæ maw tuk. Tæ maw ka tæv i Yesu, ta tækæray wu nakæ tæ gaw aye ada tæ matætike nakæ ta tætikatayaw a ndo hay aye.

³¹ Azlakwa bay ka tæv nakæ næteye mæ dæma aye na, ndo hay haladzay faya ta diye naha ka tæv tay ada siye hay haladzay faya ta mbædiye gær wu tay. Yesu ta gawla ngay hay ta huta hæløy i mænde wu mændañ kwa tsekweñ bay tebiye. Yesu a zæba faya andza niye na, a gwadatay a gawla ngay hay: «Takwa kway abæra kanañ, takwa a tæv nakæ ndo hay andaya bay aye ta zæzükwakwa bo mæ dæma.» ³² Tsa na, tæ lætse, tæ tsal a kwalalañ i yam, ti ye a tæv nakæ ndæray andaya mæ dæma bay aye.

³³ Ahæl nakæ faya ta diye na, ndo hay haladzay ta ngatatay faya ta diye. Tæ sær ha faya ta diye wu tay. Tsa na, ndo hay ti yaw abæra ma gæma hay wal wal ta hway tæ sik, ka mændisle a tæv nakæ Yesu ta gawla ngay hay ta diye a dæma aye.

³⁴ Yesu ta gawla ngay hay tæ ndisl naha na, Yesu a mbæzlaw abæra ma kwalalañ i yam. A zæba dære na, ndo hay mbærzæzza mahaya gær eye. A zæba fataya na, tæ gay mæ bo haladzay. Hærwi ndo neheye ta ndzækit bo na, andza tæbañ neheye ndo mætsækure tay andaya bay aye. Tsa na, a dazlay mætsikatay labara hay wal wal haladzay.

³⁵ Mazlambar huwa faya ma giye na, gawla a Yesu ta händzəd ka tøv i Yesu tə gwaday: «Anəke huwa kə ge ada tøv nakay kəsaf na, kəkay? Ndo neheye tebiye ta ndeyeweye wu mənday na, məngay? ³⁶ Ngama gwadatay tã ye mata səkəməw wu mənday ma wuzlahgəma ada mə gay i ndo neheye tə mbay naha a wuzlahgəma aye.»

³⁷ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Nəkurom eye vəlumatay wu mənday!»

Gawla ngay hay ta tsətsah faya, tə gwaday: «Nəmaa hutəweye dala masəkəməw wu mənday a ndo neheye dā ta rahiye na, məngay?»

³⁸ Yesu a gwadatay: «Tapa i makwala nakə andaya fakuma aye na, nday? Ehey! Dum, zəbum ahaya təday!» Tə tsəne andza niye na, ti ye ta zəba ka makwala niye, nəteye tapa nday.

Ta zəbaw faya na, ti yaw tə gwaday a Yesu: «Makwala andaya na, tapa zlam tə kələf sulo.»

³⁹ Ma dəba eye, Yesu a gwadatay: «Dum naha gwadumatay a ndo hay tã ndza ka bəruk ka bəruk, ka guzer.» Guzer niye na, beremeffe a ndzohwaw mba. ⁴⁰ Gawla i Yesu hay tə tsikatay a ndo niye hay andza niye. Tə ndza ka guzer niye. Ta nar bo na, siye nəteye temerre temerre. Siye hay kuro kuro zlam kuro kuro zlam.

⁴¹ Tə ndza na, Yesu a həl tapa i makwala niye zlam tə kələf niye sulo aye. Tsa na, a zəba dərə a mbəlom, a gay naha sisə a Mbəlom. A ndəv ha məgay naha sisə a Mbəlom na, a ngəna ha makwala niye. A vəlatay a gawla ngay hay, a gwadatay: «Vəlumatay a ndo hay.» Tsa na, ti ye ta ngənatay a ndo neheye mandza eye tebiye. Yesu a həl kələf neheye sulo aye, a ngənatay ha faya a ndo niye hay mandza eye tebiye sa. ⁴² Kwa way a nda makwala niye tə kələf eye ka mərəhe.

⁴³ Ma dəba eye na, gawla i Yesu hay, ti ye naha, tə hayay gər a siye i makwala tə kələf eye nakə a ləkaw aye. Tə hayay gər na, a rah a gwaŋ kuro gər eye sulo. ⁴⁴ Ndo neheye tebiye tə nda makwala niye aye na, hasləka hay na, gwezem zlam.

Yesu a ye ka gər i yam tə sik

Mata 14.22-33; Yuhana 6.15-21

⁴⁵ Ma dəba eye kwayaŋna na, Yesu a gwadatay a gawla hay ngay: «Tsalum a kwalalaŋ i yam, dum ka gər i dəlov nakay a diye nenged. Ka deyumeye na, a diye i gəma i Betesayda. Dum kame! Na ndziye kurom naha a dəma.» Tsa na, tə lətse ti ye. Yesu na, a tsikatay me a ndo neheye a ndatay ha wu mənday aye. A gwadatay: «Dum kurom a mətəgay kurom hay tuk.» ⁴⁶ Ma dəba eye na, ndo neheye ti ye wu tay na, Yesu a tsal a tsaholok. A ye na, mata dūwule me.

⁴⁷ Həvad a ge na, ahəl nakə gawla i Yesu hay faya ta diye, tə ndisl a wuzlah i dəlov. Yesu na, nengəye mahəngəye ka dala mba, kə həl bo mede zuk bay. ⁴⁸ Gawla ngay hay faya ta giye dərətsətseh hərwi mətasl a ge ta gədaŋ ta diye tay, a say məme ha kwalalaŋ i yam ta dəba. Yesu a ngatatay na, nəteye faya ta siye dərətsətseh. Mbəlomda i dzagulok məzlehe na, Yesu a həl bo a ye ka tøv tay tsəpak tsəpak ka gər i yam tə sik. A händzəd bəse ta nəteye na, a say məlahatay kame.

⁴⁹ Tə ngatay a Yesu faya ma diye ka gər i yam tə sik na, tə gwad ma giye na, wu matərə ka ndo. Ta wuda. ⁵⁰ Nəteye niye tebiye tə ngatay na, ta dzədzar haladzay.

Ane tuk na, nengəye a tsikatay naha me, a gwadatay: «Tete kurom! Kā dzədzarum bay. Nakay na, neŋ!»

⁵¹ Tsa na, a händzəd ka tøv i kwalalaŋ i yam. A tsal ka tøv tay a kwalalaŋ i yam na, mətasl a ndza dēdik. Tsa na, a gatay hərbaḅəkka a gawla ngay hay. ⁵² A gatay hərbaḅəkka na, hərwi ta sər ha gədaŋ i Yesu zuk bay. Kwa masuwayaŋ nakə Yesu a ge ta wu mənday aye bəbay na, huya ta pa na a mədzele gər tay bay, hərwi ta kula ha gər tay.

Yesu a mbəl tay ha ndo i dāvats hay ma Genesaret

Mata 14.34-36

⁵³ Ma dəba eye nakə Yesu ta gawla ngay hay tə tas abərə ma dəlov niye aye na, tə ndisl a gəma eye andaya tə zalay Genesaret. Tə ndisl a dəma na, tə ḅar na, kwalalaŋ i yam tay ka pəpəz i dəlov niye. ⁵⁴ Tə mbəzlaw abərə ma kwalalaŋ i yam na, ndo neheye ma gəma

niye aye tã sãr na Yesu. ⁵⁵ Ta hway mæzalatayaw a ndo hay kwa mænggay kwa mænggay, ta hëlatay ahaya ndo i dævats hay a Yesu. Kwa ma gëma waray waray Yesu a yawa na, tã hëlaway naha ndo i dævats hay ta slëlah. ⁵⁶ Kwa Yesu a ye na, a ñgay, kwa a gëma wawa eye, kwa a gëma bagwar eye, kwa ndo neheye mandza eye ma dëba i gëma aye bëbay na, ndo hay tã haya gër ka tøv mähay gër. Tã hëlawayaw ndo i dævats hay. Tã gaway amboh a Yesu hërwi ada mâ vëlatay tsävëd a ndo i dævats hay tâ lamay na, a me i peteked ñgay tsa. Ndo neheye ta lamay aye na, nëtëye tebiye ta mbäl.

7

Farisa hay tã kule tay
Mata 15.1-20

¹ Pat wuray na, Farisa hay ta ndo mædzangawa bazlam i Mbëlom mapala eye, tã yaw ma Zerozelem. Tã yaw tã haya gër ka tøv i Yesu. ² Tã ñgatay a siye i gawla i Yesu hay na, tã nda wu mënday andza niye ze mëbere hëlay. Andza mægweðe na, ta bara hëlay andza nakë kule i bëba tëtë tay hay a tsikatay aye bay.

³ Hërwi mey na, Farisa hay nëtëye ta Yahuda hay tebiye na, tã dëslaway ha gër a kule i bëba tëtë tay hay. Ta bara hëlay lele andza nakë më kule tay bay na, ta ndiye daf bay.

⁴ Tadë ta maw më luma na, ta bariye hëlay tëday ada ta ndiye daf. Sa na, tã dëslaway ha gër a siye i kule tay hay wal wal, andza matsekede gëse, gëzla ta sëngäle i bäre.

⁵ Anëke na, Farisa hay ta ndo mædzangawa bazlam i Mbëlom mapala eye ta tsëtsah ka Yesu, tã gwaday: «Gawla yak hay tã dëslay ha gër a kule i bëba tëtë kway tëbey na, kemey? Tã nda daf ze mëbere hëlay andza i kule i bëba tëtë kway hay na, kemey?»

⁶ Yesu a tsëne andza niye na, a mbëdatay faya, a gwadatay: «Nëkurom na, ndo i bëbërek hay andza nakë Ezay ndo maslarj i Mbëlom a watsa ahël niye! A watsa na, Mbëlom a gwad: “Ndo neheye ta zëbedeñ na, tã bazlam dëkdëk tsa, dërev tay na, dëreñ tã neñ.

⁷ Nëtëye faya ta zëbedeñeye këriye, ane tuk na, këriye bëna dedek bay.

Wu nakë faya ta tëtikateye a ndo hay aye na, bazlam mapala eye i ndo hay tsa.*”»

⁸ Yesu a gwadatay sa: «Ka gërum ha bazlam i Mbëlom mapala eye hërwi mëdëslay ha gër a kule i ndo hay düh na, këkay!» ⁹ A gwadatay sa: «Asah! Ka gërum ha bazlam i Mbëlom mapala eye na, dëreñ tã nëkurom, hërwi mëgay gër a kule i bëba tëtë kurom hay lele düh! ¹⁰ Musa a gwad: “Rëhay ha gër a bëba yak ta may yak bëdaw!†” A gwad sa: “Ndoweye kë tsaday a bëba ñgay ta may ñgay na, kutoñ tâ këd na bëdaw!‡” ¹¹ Nëkurom na, ka tëmum bazlam nakay bay. Nëkurom faya ka tëtikumatay a ndo hay na, kule i *kurban* tã mægweðe a bëba kurom ta may kurom na: “Wu nakë na sliye faya mëvëlaka haðe hërwi madzëne kar aye na, *kurban*” (andza mægweðe zlele nakë mavëla eye hërwi Mbëlom aye). ¹² Ma dëba eye na, a sakum ndo mâ dzëna bëba ñgay ta may ñgay sa bay. ¹³ Andza niye, faya ka nasumeye ha bazlam i Mbëlom tã kule nakë faya ka tëtikumatay a ndo hay aye. Ada faya ka gumeye wu hay haladzay andza nakay sa.»

¹⁴ Ma dëba eye na, Yesu a zalatay a ndo hay. Ti ye naha ka tøv ñgay. Ti ye naha na, a gwadatay: «Nëkurom tebiye pum zlëm ada tsënum wu nakay. ¹⁵ Wu nakë ndo ma ndiye a huð aye na, ma nasiye ha ndo ka tøv i Mbëlom bay. Mata nas ha ndo na, wu nakë a yaw abëra më dërev i ndo aye. ¹⁶ [Ndo nakë zlëm andaya faya na, mâ tsëne!]

¹⁷ Yesu a ndäv ha andza niye na, a ye ñgway a gay. Gawla ñgay hay ta zëngal na a gay. Ti ye naha ta tsëtsah tã gwaday: «Dzeke nakë meeneñ ka tsik aye na, mbëdaw bo na, këkay?»

* 7:7 Ezay 29.13. † 7:10 Madayaw abëra ma Ezipt 20.12; Bazlam mapala eye masulo eye 5.16.

‡ 7:10 Madayaw abëra ma Ezipt 21.17; Levitik 20.9.

¹⁸ Yesu a gwadatay: «Nəkurom dərmak na, ka sərum bəcfaw? Wu mənday nakə ndo ma ndiye a hud eye na, ma nasiye ha dərev i ndo zezeŋ bay. ¹⁹ Hərwi wu mənday nakə ndo zezeŋ a nda aye na, a ye a dərev bay. A ye na, a kutes tsa ada ma deyeweye abəra mə bo.»

Bazlam i Yesu nakay a da ha na, kwa wu mənday waray waray na, ndo ma ndiye.

²⁰ Yesu a gwadatay sa na: «Wu nakə ma nasiye ha ndo ka təv i Mbəlom aye na, wu nakə a yaw abəra mə dərev aye. ²¹ Hərwi mədzał gər lelebay eye a yaw na, abəra mə dərev. Ta diye a mede nakə ɲgwalak eye bay aye, mäge məkal, məkəde gər i ndo, ²² mäge madama, məwe bor ka wu i ndo, mäge sewed, məvatay gər a ndo hay, mäge zlərwek, mäge sələk, maŋgəlay bəzay a ndo hay, mədəsəlay ha gər a bo, matəre ha bo andza gər mavuwe. ²³ Wu neheye tebiye lelebay aye na, a yaw abəra mə bo i ndo zezeŋ. Wu neheye lelebay aye na, ma nasiye ha ndo ka təv i Mbəlom.»

ɲgwas Kanan wuray a dzala ha ka Yesu

Mata 15.12-28

²⁴ Ma dəba eye na, a lətse a ye abəra ka təv niye. A ye ka dala i Tir ada a Sidoŋ. A ye a gay eye andaya mə dəma. A ye a dəma na, a say hafe ndəray m̄a sər ha neŋgeye ka niye bay. Ane tuk na, neŋgeye na, a sla məngehe bo bay.

²⁵⁻²⁶ ɲgwas wuray andaya ka dala i Tir eye niye. Neŋgeye na, slala i Yahuda hay təbey. Tə wa na ma gəma nakə tə zalał Fenisi aye. Fenisi na, neŋgeye ka dala i Siri. ɲgwas eye niye na, dem ɲgay andaya mahorvov a gay. A tsəne labara i Yesu nakə ndo hay faya ta tsikiye na, a ye ka təv i Yesu ta bəse. A ye naha a dəkway gurmets a Yesu, a gwaday: «Amboh! Fakalaw faya ma giye ha dəretsətseh tə dem ga, həhar faya abəra tey.»

²⁷ Ane tuk na, Yesu a gwaday a ɲgwas niye na, «Gər ga ha! Neŋ na, na dzəniye slala ga təday andza nakə ta vələteye wu mənday a wawa hay aye təday ada t̄a rah. Məzle wu mənday i wawa hay məkalatay a wawa i kəra hay na, lele bay.»

²⁸ ɲgwas a mbəday faya, a gwaday: «Andza niye, bəy ga. Kwa neŋ Yahuda hay bay bəbay na, ka sliye faya madzəne ga segey. Hərwi kwa wawa hay faya ta ndiye wu mənday na, nakə a dədəw fataya abəra mə bazlam aye na, wawa i kəra hay ta paliye, ta ndiye bədəw?»

²⁹ Yesu a tsəne andza niye na, a gwaday a ɲgwas: «Bazlam yak nakə ka mbədəŋew faya ye na, lele. Do a mətəgay, fakalaw ki yaw abəra mə bo i dem yak.»

³⁰ Tsa na, ɲgwas niye a maw a mətəgay na, dem ɲgay mahəna eye ka təv məhəne. Fakalaw ki ye faya abəra.

Yesu a mbəl ha ndo wuray madəŋgəzłak eye

³¹ Ma dəba eye na, Yesu a lətse abəra ma gəma i Tir. A həl bo, a ye ta gəma eye andaya tə zalał Sidoŋ ada ta dala nakə tə zalał Dekapol aye. A yaw tə dəma na, hərwi məmaw ka tsakay i dəlov i Galile.

³² A ndislew a dəma na, tə zlay naha ndo wuray mandək aye. Tə gay amboh a Yesu, tə gwaday: «Amboh! Pa həlay ka ndo may nakay ada m̄a mbəl abəra ma dāvats ɲgay nakay tey.»

³³ Tsa na, Yesu a gay wiyaw a mandək niye mahəŋgeye, ti ye dərəŋ abəra ka təv i ndo hay. Ti ye naha na, a pay wur həlay a zləm i mandək niye. A pay wur həlay na, a zləm sulo sulo. A tuf slesləb ka wur həlay a lamay ha a dərneh i ndo niye. ³⁴ Tsa na, a zəba dərə a mbəlom. A ma ha məsəfəre ɲgək a bəzihud. Tsa na, a gwaday a ndo niye: «*Effata!*» Andza məgwede: «Zləm yak m̄a həndək!» ³⁵ Kwayaŋŋa zləm i ndo niye a həndək. A tsəne zləm lele tuk. Wu nakə a baray na dərneh a tsik ha me lelebay eye na, a pəla tuk. A tsik me wulaŋa lele tuk.

³⁶ Ma dəba eye na, Yesu a gatay me a ndo niye hay tebiye, a gwadatay: «K̄a d̄um ha wu nakə na ge aye a ndəray bay.» Yesu a gatay me məde ha na, nəteye tə zaka ha məde ha wu i Yesu niye a giye d̄uh.

³⁷ Wu nakə Yesu a ge aye na, a gatay masuwayaŋ a ndo hay. Tə gwad: «Wu nakə Yesu a ge tebiye aye na, lele haladzay. Neŋgeye na, kwa ndo mandək eye hay, ka həndəkətatay na

zləm, tə tsəne zləm lele. Kwa ndo neheye tə tsik me bay aye na, ka lambadfatay ha dərneh tay, tə tsik me lele.»

8

Ndo hay gwezem fad Yesu a vələtay wu mənday
Mata 15.32-39

¹ Pat wuray na, ndo hay haladzay tə haya gər ka tøv i Yesu sa. Yesu a zəba fataya na, may a wur fataya. Ada wu mənday andaya fataya bay. Yesu a zalatay a gawla ŋgay hay, a gwadatay: ² «Ndo neheye na, tə geŋ mə bo haladzay, hərwi anaŋ məhəne mahkar na, nəteye ka tøv ga ada wu mənday andaya fataya bay. ³ Na gwadfatay: “Dum kurom ze mənde wu mənday” na, may ma kədiye tay ha ka tsəved, ta ndisliye a mətəgay tay hay bay. Hərwi ndo siye hay mə walaŋ tay na, nəteye dərəŋ.»

⁴ Gawla ŋgay hay ta mbəday faya, tə gwaday: «Anəke mə kəsaf nakay na, ka hutakweye wu mənday da məvələtay a ndo neheye na, məŋgay?»

⁵ Yesu a tsətsah ka gawla ŋgay hay, a gwadatay: «Makwala andaya fakuma na, tapa nday?»

Tsa na, ta mbəday faya, tə gwaday: «Makwala andaya famaya na, tapa tasəla.»

⁶ Tsa na, Yesu a gwadatay a ndo niye hay t̄a ndza ka dala. A ye, a həlaw makwala neheye tapa tasəla aye. A gay naha sisə a Mbəlom. A gay naha sisə a Mbəlom na, a ŋgəna ha daf niye, a vələtay a gawla ŋgay ada t̄a vələtay a ndo hay tebiye. Gawla ŋgay hay tə vələtay makwala niye a ndo hay. ⁷ Kələf andaya ka gawla ŋgay hay tsakway sa. Yesu a həl kələf niye, a gay naha sisə a Mbəlom. A vələtay a gawla ŋgay hay. A gwadatay: «Ŋgənumatay a ndo hay dərmaŋ.»

⁸ Makwala tə kələf niye na, kwa way a nda bəh bəh ka mərəhe. Gawla i Yesu hay tə hayay gər a bəmalə nakə a ləkaw aye na, kətəh tasəla. ⁹ Ndo neheye tə nda daf aye na, ta giye gwezem fad.

Ma dəba eye na, Yesu a gwadatay: «Dum kurom tuk!» ¹⁰ Tsa na, Yesu a tsal ŋgway a kwalalaŋ i yam ta gawla ŋgay hay. Ti ye a gəma wuray tə zalay Daləmanuta.

Farisa hay ta tsətsah masuwayaŋ ka Yesu
Mata 16.1-12

¹¹ Tə ndisl a Daləmanuta na, Farisa hay ti ye naha ka tøv tay. Ti ye naha na, ta dazlay mətəsike me ta Yesu, hərwi a satay məhəle faya abəra suwat. Ta tsətsah ka Yesu, tə gwaday: «Gamay masuwayaŋ nakə ma diye ha ka yaw abəra ka tøv i Mbəlom aye.»

¹² Yesu a tsəne bazlam tay nakə tə tsik aye na, a ma ha məsəfəre ŋgək a bəzihud, a gwadatay: «Nəkurom ndo neheye tə dərə ka tsətsahumeye masuwayaŋ sa na, kemey? Anaŋ na tsikakumeye ta dedək: Dada ndəray ma gakumeye masuwayaŋ bay!»

¹³ Tsa na, Yesu a gər tay ha. A tsal ŋgway a kwalalaŋ i yam, a ye a tas abəra ma dəlov niye a diye nəngeɸ.

¹⁴ Gawla i Yesu hay ta zəba wu tay hay na, ta mətəsa ha gər tə masəkəme makwala. Andaya fataya mə kwalalaŋ i yam na, tapa nəte tsa. ¹⁵ Ahəl nakə faya ta diye na, Yesu a gatay daf, a gwadatay: «Gum metsehe! Tsəpum gər kurom abəra ka gəde i Farisa hay tə bəmalə i Herod.»

¹⁶ Gawla ŋgay hay tə tsəne andza niye na, tə ma ha ka bo bazlam mə walaŋ tay. Tə gwad: «A tsikakway na, hərwi nakə makwala andaya fakwaya bay aye!»

¹⁷ Tsa na, Yesu a sərətay naha ka wu nakə faya ta miye ha a bo mə walaŋ tay aye. A gwadatay: «Ka ŋgurumeye bo kurom hərwi makwala nakə andaya fakuma bay aye na, kemey? Ada ka tsənum zuk bəɸaw? Ka pum a mədzal gər kurom təbədew? Mədzal gər kurom na, madərəzla eye kəla daw?»

¹⁸ «Dərə andaya fakuma ada k̄a ŋgatumay a dərə bəɸaw? Zləm andaya fakuma hərwi mətəsəne ada k̄a tsənum bəɸaw?»

«Ada ka makumaw a gær tæbæfew? ¹⁹ Na ge tæ makwala na, kækay? Na ñgæna ha makwala tapa zlam na, ndo hay gwezem zlam tæ nda bædaw? Ada nakæ a lækaw ka hayumay gær na, gwañ nday?»

Ta mbæday faya, tæ gwaday: «Gwañ kuro gær eye sulo.»

²⁰ Yesu a gwadatay sa: «Makwala neheye tapa tasæla aye na ñgænatay a ndo hay gwezem fad aye na, nakæ a lækaw a rah na, kæteh nday?»

Ta mbæday faya, tæ gwaday: «Kæteh tasæla.»

²¹ Yesu a gwadatay: «Aya! Ada ka særum ha sa bædaw?»

Yesu a mbæl ha guluf

²² Tsa na, tæ ndisl a gæma wuray tæ zalay Betesayda. Mæ dæma na, tæ gæsay naha hælai a ndoweje andaya guluf eye ka tæv i Yesu. Tæ gay amboh a Yesu. Tæ gwaday: «Tætal ka ndo may anañ ada mâ ñgatay a dære tey.»

²³ Yesu a gæs ndo niye guluf eye mæ hælai, a ye ha abæra ma wuzlahgæma. Ti ye naha na, Yesu a tuf slesleþ ka dære i guluf niye. A pa faya hælai, a tsætsah faya a gwaday: «Ka ñgatay a wu daw?»

²⁴ Guluf niye a zæba dære na, a gwaday a Yesu: «Na ñgatay a ndo hay. Na ñgatatay na, andza gærdaf hay, ane tuk na, faya ta diye.»

²⁵ Tsa na, Yesu a pay hælai ka dære sa. Dære i guluf niye na, a mbæl lele. A ñgatay a dære kulir kulir tuk.

²⁶ Yesu a gwaday: «Anæke na, do wu yak a mætagay tuk. Kâ ye ta wuzlahgæma bay kæla.»

Piyer a da ha Yesu neñgeye Kæriste

Mata 16.13-20; Luka 9.18-21

²⁷ Ma dæba eye na, Yesu ta gawla ñgay hay tæ lætse, ti ye abæra ma gæma niye. Ti ye a gæma neheye bæse tæ mbay naha a gæma i Sezare Filipi aye. Ahæl nakæ næteye ka tsæved faya ta diye na, Yesu a tsætsah ka gawla ñgay hay, a gwadatay: «Ndo hay tæ gwad fagaya neñ na, way?»

²⁸ Ta mbæday faya tæ gwaday: «Siye hay tæ gwad nækar na, Yuhana madzæhuþe ndo a yam, ndo mekeleñ eye hay tæ gwad nækar na, Eliya, siye hay tæ gwad nækar na, næte mæ walañ i ndo mæde ha bazlam i Mbælom hay.»

²⁹ Yesu a tsætsah fataya, a gwadatay: «Ada nækurom ka gwadum i kurom, neñ na, way?»

Tsa na, Piyer a mbæday faya, a gwaday: «Nækar na, Kæriste.»

³⁰ Tsa na, Yesu a gatay me, a gwadatay: «Kâ tsikumay a ndæray bay.»

Yesu a da ha mæmæte ñgay

Mata 16.21-28

³¹ Tsa na, Yesu a pa bo ka mætsikatay me a zlæm. A gwadatay: «Neñ Wawa i Ndo na, kutoñ na siye dæretsæteh haladzay. Bagwar hay i ndo neheye tæ wælaway wu a Mbælom ta ndo neheye tæ dzañgawa bazlam i Mbælom mapala eye ada siye i madugula hay na, næteye ta wudiyæ ga bay. Ta kaliye ga ha, ta ta kædiye ga. Ane tuk na, na hæniye sulo mamahkar eye na, na lætseweye abæra ma mædahañ.» ³² A datay ha parak parak lele ka hæmbær mætsikatay bay.

Tsa na, Piyer a zalay kætsah mahæñgeye, a gay me. ³³ Yesu a mbæda me ka tæv i gawla ñgay siye hay. A zæba naha fataya. A gay me a Piyer, kutik kutik, a gwaday: «Do abæra ka tæv ga. Do a dæba, nækar na, Fakalaw. Ka dzala gær andza Mbælom bay, ka dzala gær na, andza i ndo zezeñ.»

³⁴ Tsa na, Yesu a zalatay a ndo hay ta gawla ñgay hay. A gwadatay a næteye tebiye: «A say a ndoweje mæpeñ bæzay na, mâ gær ha wu nakæ a say a dærev ñgay aye. Mâ zla mayako mazlæmbada eye ada mâ peñ bæzay.* ³⁵ Andza niye, ndo nakæ a say mætæme ha mæsfære ñgay aye na, ma dziye ha düh. Ane tuk na, ndo nakæ ma dziye ha mæsfære ñgay

* 8:34 Mæzle mayako mazlæmbada eye na, andza mægwedæ: Mændze malæva bo eye mævæle ha mæsfære ñgay andza Yesu.

hərwi ga ada hərwi Labara ƚgwalak eye na, ma tēmiye ha dūh. ³⁶ Tadā ndoweye kə huta zlele i mēndzibəra tebiye a neŋgeye, ane tuk na, kə dze ha māsəfəre ƚgay na, ƚgama ƚgay aye na, mey? ³⁷ Wu andaya nakə ndo zezeŋ ma sliye faya məvəle hərwi mambəda ahaya māsəfəre ƚgay aye dāw?

³⁸ «Nəkurom ndo neheye anəke aye, nəkurom na, mə walaŋ i ndo neheye tə sər Mbəlom bay, faya ta giye mezeleme aye. Tadā ndoweye ka kərah ga ada kə dātay ha bazlam ga a ndo hay bay na, neŋ dərmaŋ na ta kərahiye na. Na ta kərahiye na na, ahəl nakə neŋ Wawa i Ndo na deyeweye ta məzlaḅ i Bəba Mbəlom ada ta gawla i Mbəlom hay aye.»

9

¹ Yesu a gwadatay sa: «Sərūm ha na, ndo siye hay mə walaŋ kurom neheye anəke kanaŋ aye, nəteye na, ta mətiye zuk bay. Ta ta mətiye na, ta ƚgatəye tə dərə tay a Bəy i Mbəlom nakə ma ləviye bəy ƚgay ta gədaŋ aye təday.»

Bo i Yesu a mbəda

Mata 17.1-13; Luka 9.28-36; 2 Piyer 1.16-18

² Ma dəba i məhəne məkwa na, Yesu a zalay a Piyer, a Yakuba ta Yuhana, ti ye tə tsal a mahəmba zəbol eye. Ahəl nakə nəteye mə mahəmba niye mahətəye na, bo i Yesu a mbəda ka dərə tay. ³ Peteked ƚgay a mbəda herre kudəkudək. Məsləde i peteked niye na, ndəray kwa nəte ka mēndzibəra ma sliye məsləde ha andza niye na, andaya bay.

⁴ Kwayaŋga gawla i Yesu neheye mahkar aye tə ƚgatəy a Eliya ta Musa nəteye faya ta tsikiye me tə Yesu.

⁵ Tsa na, Piyer a gwaday a Yesu: «Miter ga! Lele na, ndzakwa kanaŋ. Nəmaa kəruwakumeye madzawadzawa mahkar, nəte i yak, nəte i Musa ada nəte i Eliya.» ⁶ Piyer a tsik andza niye na, hərwi a sər wu nakə ma tsikiye bay. Hərwi nəteye neheye mahkar aye na, ta dzədzar haladzay.

⁷ Pazlay a mbəzlaw mə mbəlom, a dərəzl tay ha. Ma pazlay niye na, bazlam a tsənew abəra mə gəma, a gwad: «Nakay na, wawa ga. Na wuda na haladzay. Pumay zləm a wu nakə ma tsikakumeye!»

⁸ Tsa na, gawla i Yesu neheye mahkar aye ta zəba dərə na, ndəray andaya sa bay. Andaya ka təv niye na, Yesu mahəŋgeye.

⁹ Ahəl nakə faya ta mbəzlaweye abəra mə mahəmba aye na, Yesu a gwadatay: «Wu nakə ka ƚgatumay aye na, kâ təkərumay a ndəray bay hus a pat nakə neŋ, Wawa i Ndo na lətsew abəra ma mədahaŋ aye təday.» ¹⁰ Ta təma bazlam nakə Yesu a tsikatay aye. Anəke na, ta tsətsah mə walaŋ tay, tə gwad: «Mələtsew abəra ma mədahaŋ na, andza məgwede mey?»

¹¹ Tsa na, gawla ƚgay hay ta tsətsah faya, tə gwaday: «Ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə gwad na, Eliya ma lahaweye madayaw təday na, hərwi mey?»

¹² Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Andza niye, Eliya ma lahaweye madayaw. Ma lambadiye tay ha wu hay tebiye təday. Ta watsa ka gər i Wawa i Ndo dərmaŋ. Tə watsa na, tə gwad: “Neŋgeye na, ma siye dərətsətseh haladzay ada ta zəbiye faya andza ndo bay” bədaŋ? ¹³ Na tsikakumeye parakka: Eliya na, ḅa ki yaw tsiy. Ndo hay ta gay wu nakə a satay aye. Bazlam i Mbəlom kə tsik faya andza niye.»

Yesu a mbəl ha wawa

Mata 17.14-21; Luka 9.37-43

¹⁴ Tə ndisl ka təv i siye i gawla ƚgay hay na, tə ndzay naha a gər a ndo hay haladzay tə lawara tay ha a wuzlah. Ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye aye ta gawla i Yesu hay faya ta kədiye wuway a bo. ¹⁵ Ndo hay tə ƚgatəy a Yesu faya ta diye naha ka təv tay ta gawla ƚgay neheye mahkar aye na, a gatay hərḅabəkka. Tsa na, ta hway ka təv ƚgay mata tsikay me. ¹⁶ A gwadatay: «Ka kədum wuway ta nəteye ka wuye mey?»

¹⁷ Tsa na, ndoweye andaya mə walaŋ i ndo niye hay a mbədayaw faya, a gwaday: «Miter, neŋ na zlakaw wawa ga, hərwi mahorvov a gay. A gay na, a ḅaraway ka bazlam

ngəts. ¹⁸ Mahorvov a gəsawa na. A gəsawa na na, kwa ka waray. A kalawa ha ka dala bəra bəra. Makukufay a yawaw faya abəra ada a həpədawa zler ada a sarawa ha. Na tsətsah ka gawla yak neheye ta həhar faya bəra mahorvov tey na, tə mba faya mahəhere bay.»

¹⁹ Yesu a tsikatay parakka a ndo niye hay, a gwadatay: «Nəkurom neheye anəke ka dzalum ha ka Mbəlom bay aye! Na ndziye ka təv kurom na, hadzəgay? Na zliye ngatay hərwi kurom na, məndze hadzəgay? Ahe! Zlumenj ahaya wawa eye kananj.»

²⁰ Ti ye, tə zlayaw wawa niye.

Fakalaw niye mə bo i wawa niye a ngatay a Yesu na, a bəl ha wawa niye ta gədanj. Wawa niye a dəf. Tsa na, a tambolom ha ka dala tambolom tambolom. Makukufay a yaw ka bazlam.

²¹ Yesu a gwaday a bəba i wawa niye: «Wu nakay a gay na, kə ndza faya hadzəgay?»

Bəba i wawa niye a mbəday faya, a gwaday: «Wu nakay a dazlay na, neŋgeye wawa eye mba. ²² Fakalaw a kalawa ha a ako ada a yam hərwi ada m̄ mət. Tadə ka sliye faya na, amboh dzəna may tey.»

²³ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Ka gwad na, “Tadə ka sliye faya na, dzəna may tey” ba! Ane tuk na, hərwi ndo nakə kə dzala ha ka neŋ aye na, wuray andaya ma giye bo hərwi ngay bay na, andaya bay.»

²⁴ Tsa na, bəba i wawa niye a wuda ta magala, a gwad: «Na dzala ha! Səkeheŋ ha mədzele ka nəkar.»

²⁵ Ahəl nakə Yesu ta bəba i wawa niye faya ta tsikiye me aye na, ndo hay ta hway naha haladzay ka təv tay. Yesu ka zəba ndo hay faya ta diye naha na, a ngərəz ka fakalaw, a gwad: «Nəkar fakalaw nakay matəra ha ndo mandək eye ada mətəsike me bay aye na, faya na gwadakeye dara abəra mə bo i wawa nakay. K̄ ma faya mede a bo i wawa nakay dāda sa bay!»

²⁶ Fakalaw niye a wuda, a bəl ha wawa niye ta gədanj. Tsa na, a ndohwaw abəra mə bo i wawa niye. Wawa niye ma kaleye zləva andza ma mətaye. Ndo hay haladzay ka niye tə gwad: «Wawa nakay na, kə mət.» ²⁷ Yesu a gəs na mə həlay, a lətse ha. Wawa niye a lətse ka mbəlom.

²⁸ Tsa na, Yesu ta gawla ngay hay, ti ye abəra ka niye, ti ye a mətəgay. Ahəl nakə nəteye mahəteye mətəgay na, ta tsətsah faya tə gwaday: «Nəmay, nəmaa mba faya mahəhere fakalaw abəra ka wawa niye təbey na, hərwi mey?»

²⁹ Yesu a mbədatay faya: «Ka dūwulumay me a Mbəlom bay na, ka slumeye faya mahəhere slala i Fakalaw niye bay.»

Yesu a dā ha məməte ta mələtsew ngay abəra ma tsəvay

Mata 17.22-23; Luka 9.43-45

³⁰ Yesu ta gawla ngay hay tə lətse, ti ye abəra ma təv niye. Ti ye a təv mekeleŋ eye ta dala i Galile. Yesu a say na, ndo hay t̄ sər ha təv nakə neŋgeye mə dāma aye bay. ³¹ A say ndo hay t̄ sər faya bay na, hərwi faya ma tətikateye a gawla ngay hay.

A tətikawatay a gawla ngay hay na, a gwadawatay: «Neŋ Wawa i Ndo na, ta gəsiye ga, ta vələteye ga ha a həlay a ndo hay. Ta kədiye ga mədahaŋ eye, ada ma məhəne mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.»

³² Ane tuk na, gawla ngay hay ta tsəne me ngay niye a say məgwedə mey na, ta tsəne bay. Ada ta dzədzar matsətsehe faya.

Matəme wawa hay

Mata 18.1-5; Luka 9.46-48

³³ Tsa na, tə ndisl a Kafernahum. Ti ye naha, ti ye a gay nakə tə ndzawa mə dāma aye. Ahəl nakə nəteye mə gay niye na, Yesu a tsətsah fataya, a gwadatay: «Meeneŋ faya ka deyekweye ka tsəved na, ka tsikum mə walaŋ kurom na, ka wuye mey?»

³⁴ Ta mbəday faya a Yesu bay. Hərwi ahəl nakə faya ta diye ka tsəved aye na, ta tsətsah ka bo mə walaŋ tay, tə gwad: «Ndo nakə neŋgeye bagwar eye a ze ndo mə walaŋ kway nakay aye na, way?»

³⁵ Yesu a ndza ka dala. Tsa na, a hayay gər a gawla ŋgay hay kuro gər eye sulo ka tɔv ŋgay. A gwadatay: «Ndo nakə a say matərə bagwar eye ka gər i ndo hay aye na, mâ həna ha gər dɔh. Sa na, mâ tɔra ndo mɔgay məsler a ndo hay tebiye.»

³⁶ Tsa na, Yesu a zla wawa tsekweŋ, a lətse ha a wuzlah tay. A gəs na wawa niye kurup kurup ka bo lele. ³⁷ Tsa na, a gwadatay: «Ndowneye ka tɔma na wawa nakay lele andza wawa nakay anaŋ eye hərwi nakə a wudə ga aye na, a tɔma na, neŋ. Ndowneye ka tɔma ga na, a tɔma neŋ mahəgeye bay. A tɔma na, ndo nakə a slərə ga ahaya dərmaŋ.»

Ndo nakə kə neŋ dərə bay aye na, ndo ga

Luka 9.49-50

³⁸ Ma dɔba eye na, Yuhana a gwadəy a Yesu: «Miter, nəmaa ŋgatay a ndowneye faya ma həhariye fakalaw abərə mə bo i ndo ta məzele yak. A samay həbe mɔgay me hərwi neŋgeye na, ndo kway bay.»

³⁹ Yesu a mbədəy faya, a gwadəy: «Kâ gumay me bay. Hərwi ndowneye kə ge masuwayaŋ tɔ məzele ga na, ma tsikiye faɣaya wu nakə lelebay aye bay. ⁴⁰ Hərwi ndo nakə kə nakway dərə bay aye na, neŋgeye ndo kway.»

⁴¹ Yesu a gwadatay sa: «Ndowneye kə vəlakuŋ yam məse hərwi nakə ka pumeŋ bəzay a neŋ Kəriste aye na, sərūm ha ta dedek, magogoy ŋgay ma dziye bay.»

Məsəpete

Mata 18.6-9; Luka 17.1-2

⁴² Yesu a gwadatay sa: «Ndowneye ka səpat ndo nəte mə walaŋ i wawa neheye tɔ dzala ha ka neŋ aye a mezeleme na, ŋgama tâ bəray madiz i kwar a dɔy ada tâ kal ha a huɖ i bəlay. ⁴³ Tadə həlay yak ma dədəye kar ha a mezeleme na, dəs na. ŋgama huta məsəfərə ka tɔv i Mbəlom tɔ həlay yak nəte tɔ bəmalə nakə ta kaliye kar ha a ako nakə ma mbatiye dɔdɔ bay tɔ həlay yak sulo aye. [⁴⁴ Mə dɔma na, mətul neheye tɔ nda ndo aye na, tɔ mət bay, ada ako nakə dɔdɔ ma mbatiye bay aye.] ⁴⁵ Tadə sik yak ma dədəye kar ha a mezeleme na, dəs na. ŋgama dɔh na, fələkwa a Bəy i Mbəlom tɔ sik yak nəte tɔ bəmalə nakə ta kaliye kar ha a ako tɔ sik yak sulo aye. [⁴⁶ Hərwi mə dɔma na, mətul neheye tɔ nda ndo aye na, tɔ mət bay, ada ako nakə dɔdɔ ma mbatiye bay aye.] ⁴⁷ Ada kə ge tadə dərə yak ma dədəye kar ha a mezeleme na, ŋgad na. ŋgama dɔh na, fələkwa a Bəy i Mbəlom tɔ dərə yak nəte tɔ bəmalə nakə ta kaliye kar ha a ako nakə dɔdɔ ma mbatiye bay tɔ dərə yak sulo aye. ⁴⁸ Mə dɔma na, mətul neheye tɔ nda ndo aye na, tɔ mət bay, ada ako nakə dɔdɔ ma mbatiye bay aye.»

⁴⁹ Yesu a gwadatay sa: «Andza ako nakə ndo məvədə ma vədəye ha wu aye na, ndo neheye tɔ dzala ga ha ta siye dərətsətseh hərwi mede tay. Sluwal dərmaŋ andza niye, ta giye ka ala na, ada mâ vəd. ⁵⁰ Sluwal na, wu nakə lele aye. Ane tuk na, tadə sluwal a tsəhən bay na, ta giye ha sa kəkay ada mâ tsəhən na? Wewer andaya matərə ha lele sa bay. Nəkurom dərmaŋ na, tərūm andza sluwal nakə a tsəhən lele aye. Mə walaŋ kurom na, ndzum barbarra.»

10

Yesu a tsik ka mahəhere ŋgwas

Mata 19.1-12; Luka 16.18

¹ Ma dɔba eye na, Yesu ta gawla ŋgay hay tɔ lətse, ti ye abərə ma Kafernahum, ti ye ka dala i Yahuda. Tsa na, tɔ lətse, ti ye tɔ tas magayam i Yurdum. Mə dɔma na, ndo hay haladzay tɔ haya gər ka tɔv ŋgay sa. Tsa na, a tsikatay bazlam i mbəlom andza nakə a tsikawatay aye.

² Farisa hay ti ye naha ka tɔv ŋgay. Ti ye naha ka tɔv ŋgay na, hərwi a satay məhəle faya abərə suwat. Ta tsətsah faya tɔ gwadəy: «Bazlam kway mapala eye kə vəl tsəved a ndo ka mahəhere ŋgwas ŋgay dɔw?»

³ Yesu a mbədətay faya na, tɔ matsətsehe dərmaŋ. A gwadatay: «Bazlam mapala eye waray nakə Musa a vəlakuŋ a tsik ka mahəhere ŋgwas na?»

⁴ Tə gwaɖay: «Musa a gwaɖ na, taɖə ndoweye a say mahəhere ɲgwas ɲgay na, mâ watsay ɖerewel i mahəhere a həlay. Kə watsay na, ada mâ həhar na tuk. Ndo hay ta səriye ha manəŋ ka həhar na ɲgwas ɲgay na, ka ɖerewel niye.»

⁵ Tsa na, Yesu a gwaɖatay: «Musa a watsakum gər i bazlam mapala eye nakay andza nakay na, hərwi ɖərev kurom nakə makula eye tɔŋgwa tɔŋgwa. ⁶ Ahəl niye ka madazlay na, andza niye bay. Hərwi mawatsa eye ka madazlay i məge məndzibəra na: “Mbəlom a ge hasləka ada ɲgwas. ⁷ Hərwi niye hasləka ma gəriye ha bəba ɲgay ta may ɲgay, ta ndziye ta ɲgwas ɲgay. ⁸ Ada nəteye ta təriye na, bo nəte.*” Andza niye, nəteye sulo sa bay, ane tuk na, andza ndo nəte.»

⁹ Yesu a gwaɖatay sa: «Ndo zezeŋ mâ ɲgəna ha wu nakə Mbəlom a dzapa ha aye bay.»

¹⁰ Yesu ta gawla ɲgay hay ti ye wu tay. Ahəl nakə nəteye mə gay ta gawla ɲgay hay aye na, gawla ɲgay hay ta tsətsah sa, tə gwaɖay: «Bazlam niye ka tsik eye na, andza məgwede meŋ?»

¹¹ Yesu a mbəɖatay faya, a gwaɖatay: «Taɖə ndoweye ka həhar na ɲgwas ɲgay ada kə zla a ɖəma ɲgwas mekeleŋ eye na, kə ge madama. Kə gay mənese a ɲgwas ɲgay kurre eye. ¹² Taɖə ɲgwas a wuɖa na zal ɲgay sa bay, a zla zal mekeleŋ eye ɖərmak na, kə ge madama.»

Yesu a təma wawa hay

Mata 19.13-15; Luka 18.15-17

¹³ Ma ɖəba aye na, ndo hay tə həl naha wawa hay a Yesu hərwi ada mâ pa fataya həlay ada tâ huta ɲgama. Ane tuk na, gawla ɲgay hay tə gatay me a ndo niye hay tə həlay naha wawa hay aye. ¹⁴ Yesu a ɲgatay andza niye na, a yay a gər bay. A ndalay. A gwaɖatay a gawla ɲgay hay: «Gərurum tay ha wawa hay tâ yaw ka təv ga! Kâ həharum tay hay bay, hərwi Bəy i Mbəlom mavəla eye na, a slala i ndo neheye andza wawa neheye. ¹⁵ Sərurum ha na, ndoweye ka təma Bəy i Mbəlom andza wawa neheye bay na, ma diye a Bəy i Mbəlom bay.»

¹⁶ Tsa na, a zla wawa niye hay a həlay nəte ta nəte. A pa fataya ɲgama.

Ndo i zlele ta Bəy i Mbəlom

Mata 19.16-30; Luka 18.18-30

¹⁷ Yesu ta gawla ɲgay hay tə lətse, ta diye na, ndoweye a yaw ka təv ɲgay mahway mahway. A ndisl ka təv ɲgay na, a ɖəkway gurmets kame ɲgay, a gwaɖay: «Miter lele eye, na hutiyə sifa nakə ma ndəviye bay aye na, na giye na, kəkay?»

¹⁸ Yesu a gwaɖay: «Ka zeleŋ ndo lele eye na, kemey? Ndo lele eye na, Mbəlom nəte ɲgweŋ. ¹⁹ Ka sər bazlam i Mbəlom mapala eye ɖaw? Bazlam i Mbəlom mapala eye a gwaɖ na: “Kâ kəɖ gər i ndo bay, kâ ge madama bay, kâ ge məkal bay, kâ raw me ka ndo kame i sariya bay, kâ vay gər a ndo bay, rəhatay ha gər a bəba yak ta may yak.†”»

²⁰ Ndo niye a gwaɖay: «Miter, gər i bazlam mapala eye neheye ka paslaweye na, na hənəy ha gər kwa ma wawa.»

²¹ Yesu a ndazl na na, a wuɖa na haladzay. Tsa na, a gwaɖay: «A ləkaw fakaya abəra na, wu nəte. Anəke na, do ta səkəm ha zlele yak hay tebiye ada kâ ɲgənətay suloy aye a ndo i mətawak hay. Ka ge andza niye na, ka ta hutiyə zlele mə mbəlom. Tsa na, dara, peŋ bəzay.»

²² Ndo niye a tsəne bazlam niye na, ɖərev a həbay. A ye ɲgway ta mevel eye, hərwi zlele ɲgay na, haladzay.

²³ Yesu a ɲgatay a ndo niye a ye ɲgway na, a zəba ka gawla ɲgay niye hay tə lawara na a wuzlah aye. A gwaɖatay: «Kay! Hərwi ndo i zlele na, mede a Bəy i Mbəlom i ɲgay na, mada me eye haladzay.»

²⁴ Gawla ɲgay hay tə tsəne bazlam niye na, a vələtay madzədzere. Ane tuk na, Yesu a gwaɖatay sa: «Wawa ga hay! Mede a Bəy i Mbəlom na, mada me eye haladzay! ²⁵ Tə

* 10:8 Madazlay i wu hay 1.27, 2.24. † 10:19 Madayaw abəra ma Ezipt 20.12-16; Bazlam mapala eye masulo eye 5.16-20.

bəmalə nakə ndo i zlele ma diye a Bəy i Mbəlom aye na, ɲgama zləgweme mâ ye ta bəd i ləpəre.»

²⁶ Tsa na, a gatay wadəŋ wadəŋ a gawla ɲgay hay. Tə gwad mə walaŋ tay: «Ane tuk na, kə ge andza niye na, mata sle mətəme na, way?»

²⁷ Yesu a zəba fataya, a gwadətay: «Ndəray ma sliye mətəme bay. Ane tuk na, Mbəlom ma sliye mətəme ha ndo. Hərwi neŋgeye na, wuray a zay gədaŋ təbey.»

²⁸ Tsa na, Piyer a gwaday: «Tsəne! Nəmay anaŋ, nəmaa gər ha wu hay tebiye hərwi məpaka bəzay na, kəkay?»

²⁹ Yesu a mbədatay faya a gwadətay: «Sərum ha! Ndoweye kə gər ha gay ɲgay, malamar ɲgay hasləka eye hay ta malamar ɲgay dem eye hay, may ɲgay, bəba ɲgay, wawa ɲgay hay, guvah ɲgay hərwi ga ada hərwi Labara ɲgwalak eye na, ³⁰ anəke ahəl kway nakay ma hutiyə a dəma gay hay, malamar hasləka eye hay, malamar dem eye hay, maya hay, wawa hay, guvah hay na, haladzay a ze nakə a gər ha aye. Kəla na, ta geyə dəretsətseh haladzay dərma. Aza kame na, ma hutiyə sifa nakə ma ndəviye bay aye. ³¹ Mə walaŋ i ndo neheye anəke nəteye ndo i me hay aye na, haladzay ta təriye ndo i dəba ada mə walaŋ i ndo neheye anəke nəteye ndo i dəba hay aye na, haladzay ta təriye ndo i me.»

Yesu a dā ha məməte ɲgay

Mata 20.17-19; Luka 18.31-34

³² Yesu ta gawla ɲgay hay, tə həl bo, tə lətse hərwi mede a Zerozelem. Anəke na, nəteye ka tsəved faya ta diye. Kame tay na, Yesu. Gawla ɲgay niye hay ta dzədzar. Ndo neheye tə patay bəzay faya ta diye ka bo dziye ta dzədzar haladzay.

Yesu a zalatay a gawla ɲgay niye hay kuro gər eye sulo aye abəra mə walaŋ i ndo niye hay kətsah sa. Ka təv niye na, a tsikatay wu nakə ma ta təriye ka gər ɲgay aye.

³³ A gwadətay: «Tsənum, anəke na, faya ka deyekweye a Zerozelem. Mə dəma na, neŋ Wawa i Ndo ta vələteye ga ha a həlay a bagwar i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ada a ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye. Ta geŋeye sariya i məkədə. Ta vələy ga ha a həlay i ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. ³⁴ Nəteye na, ta ɲgwesəŋeye dəla abəra mə gər. Ta tufəŋeye slesləb a dərə. Ta ndəbiye ga ta mandalaḃa. Tsa na, ada ta kədiye ga tuk. Aya ane, ma dəba i məhəne mahkar na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.»

Ndo bagwar eye ta ndo i məsler

Mata 20.20-28; Luka 22.25-27

³⁵ Ma dəba aye na, Yakuba ta Yuhana wawa i Dzebede hay ta həndzəd ka təv ɲgay, tə gwaday: «Bəy Maduweŋ may, a samay na, gamay wu nakə a samay matsətsehe fakaya aye?»

³⁶ Yesu a gwadətay: «A sakum nā ge hərwi kurom na, wuyə mey?»

³⁷ Ta mbəday faya tə gwaday: «Wu nakə nəmaa tsətsah fakaya aye na, ahəl nakə aza ka ndziye ma bəy yak na, vələmay tsəved nəmaa ndza ka təv yak, nəte ta diye i həlay i mənday ada neŋged ta diye i həlay i gula yak tey.»

³⁸ Ane tuk na, Yesu a gwadətay: «Ka sərum wu nakə ka tsətsahumeye aye bay? Ka slumeye məse dəretsətseh nakə na siye aye daw? Ka slumeye faya matəme tā dzəhuḃ kurom ha a dəretsətseh nakə ta dzəhuḃiye ga ha a dəma aye ɲgway daw?»

³⁹ Ta mbəday faya, tə gwaday: «Nəmaa sliye faya.»

Yesu a gwadətay: «Andza niye dedək, dəretsətseh nakə na ta siye na, ka ta sumeye. Dəretsətseh nakə ta dzəhuḃiye ga ha a dəma aye na, ta dzəhuḃiye kurom ha a dəma. ⁴⁰ Ane tuk na, məndze ta diye i həlay i mənday ga kəgəbay ta diye i həlay i gula ga na, mata tsike na, neŋ bay. Təv məndze niye na, i ndo neheye Mbəlom a ləvatay ha bo aye wu tay.»

⁴¹ Siye i gawla ɲgay neheye kuro aye tə tsəne bazlam niye na, a ndalatay haladzay. Tə ge mevel ka Yakuba ta Yuhana. ⁴² Hərwi niye Yesu a zalatay tebiye ka təv ɲgay, a gwadətay: «Ka sərum ha na, ndo neheye ta zəba fataya andza bəy bagwar eye ka məndzibəra faya ta ləviye ndo hay ta gədaŋ ada ndo bagwar eye hay ta bərəkiye ha gədaŋ tay ka siye i

ndo hay. ⁴³ Ane tuk na, mâ ge andza niye mə walaŋ kurom bay. Duh na, kə ge ndəray mə walaŋ kurom a say matəre bagwar eye na, mâ təra ndo i məsler kurom. ⁴⁴ Ada tadə ndo mə walaŋ kurom a say matəre ndo i me na, mâ təra beke i ndo hay tebiye duh. ⁴⁵ Kwa neŋ Wawa i Ndo na yaw na, hərwi ada ndo hay tâ geŋ məsler bay. Na yaw duh na, hərwi məgatay məsler a ndo hay ada məvəle ha məsəfəre ga hərwi məmbəle tay ha ndo hay haladzay.»

Yesu a mbəl ha ndo guluf eye

Mata 20.29-34; Luka 18.35-43

⁴⁶ Yesu ta gawla ŋgay hay tə ndisl a gəma i Zeriko. Ahəl nakə ti yaw abəra ma gəma niye na, ndo hay haladzay tə patayaw bəzay. Faya ta diye na, tə ndzay a gər a guluf wuray faya ma rəkiye wu mandza eye ka tsakay i tsəved. Məzele ŋgay na, Bartime, andza məgwede wawa i Time. ⁴⁷ Guluf niye a tsəne tadəkay faya ma diye na, Yesu ndo i Nazaret na, a wuda, a gwad: «Yesu, Wawa i Davit, nâ gaka mə bo təbədew?»

⁴⁸ Ndo hay haladzay tə gay me, tə gwaday: «Ka bəbəl mey? Ndza dikdik!»

Neŋgeye na, a səkah ha mawude sa duh: «Wawa i Davit, nâ gaka mə bo təbədew?»

⁴⁹ Tsa na, Yesu a lətse, a gwadətay: «Dum zalumeŋayaw, mâ yaw.»

Ti ye tə zalay a guluf niye, tə gwaday: «Dərev mâ ye fakaya abəra bay. Lətse! Dara, faya ta zalakeye.»

⁵⁰ Tsa na, a lətse hurum, a kal ha peteked i mətasl ŋgay əvez ka dala. A ndapa a mbəlom, tsa na, a ye ka təv i Yesu.

⁵¹ Yesu a tsətsah faya, a gwaday: «A saka nâ ge hərwi yak na, mey?»

Guluf niye a mbəday faya, a gwaday: «Miter, a seŋ na, nâ ŋgatay a dəre sa tey.»

⁵² Tsa na, Yesu a gwaday: «Ka pa mədzał gər yak ka neŋ ta dedək. Do, ka mbəl!»

Tsa na, guluf niye a ŋgatay a dəre kwetseh kwetseh lele. A pay bəzay a Yesu.

11

Yesu a ndisl a Zerozelem

Mata 21.1-11; Luka 19.28-40; Yuhana 12.12-19

¹ Anəke na, Yesu ta gawla ŋgay hay, nəteye bəse ta Zerozelem. Nəteye mə mahəmba nakə tə zalay Mahəmba i Tetədəz aye. Ka mahəmba eye niye na, gəma i Betifadze ta Betani andaya. Mə dəma na, Yesu a slər tay ha gawla ŋgay hay sulo, a gwadətay: ² «Dum a gəma nakə kame kurom aye. Ka ndislum naha a dəma na, ka ndzumeye a gər a zuŋgo wawa eye da məzle ndo məbara eye. Ndəray kə ndza faya dāda zuk bay. Pəlumaw ada kâ yumeŋ ahaya. ³ Ndəray kə gwadəkum: “Ka pəlumeye zuŋgo eye mäge ha mey?” na, gwadumay: “A say a Bəy Maduweŋ. Ma ta ma ahaya kanaŋ bəse, ma ndziye bay.”»

⁴ Tsa na, ti ye a gəma niye. Ti ye naha a dəma na, tə huta zuŋgo niye wawa aye məbara eye ma bəra ka maged, ka tsakay i tsəved. Tsa na, tə pəla ha zuŋgo niye. ⁵ Mə dəma na, ndo hay andaya mandza eye. Tə gwadətay: «Ka gumeye ka niye mey? Ka pəlumeye zuŋgo eye mäge ha mey?»

⁶ Tsa na, ta mbədatay faya andza nakə Yesu a tsikatay naha aye. Ndo niye hay tə tsəne andza niye na, tə gər tay ha. Tsa na, ti ye ha zuŋgo niye. ⁷ Ti ye ahaya zuŋgo niye a Yesu na, ta fətəl faya peteked tay hay. Tsa na, a ndza ka zuŋgo niye. ⁸ Ndo hay haladzay ta fətəl peteked tay hay ka tsəved. Siye hay tə pa hawal i gərdaf neheye tə dəsaw ma guvah hay aye hərwi mədəslay ha gər a Yesu dərma. ⁹ Ndo neheye kame i Yesu ta ndo neheye ma dəba ŋgay aye na, ta wuda, tə gwad: «Zambadəkway a Mbəlom! Mâ pa ŋgama ka ndo nakə faya ma deyeweye tə məzele i Bəy Maduweŋ aye! ¹⁰ Mbəlom mâ pa ŋgama ka bəy i bəba kway Davit! Zambadəkway a Mbəlom, neŋgeye nakə mə mbəlom aye!»

Yesu a vələy mezeleme a gərdaf i gurov

Mata 21.18-19

¹¹ Tsa na, tə ndisl a Zerozelem. Tə ndisl naha a Zerozelem na, ti ye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ndisl naha na, a zəba ka wu nakə ndo hay faya ta giye mə dəma aye. Ma

dəba eye na, ti ye ta gawla ŋgay hay a gəma i Betani. Ti ye a dəma na, hərwi mazlambar pat faya ma dədiye.

¹² Tədə eye na, Yesu ta gawla ŋgay hay tə lətse abəra ma gəma i Betani, tə ma a Zerozelem. Ka tsəved faya ta diye na, may a wur ka Yesu. ¹³ A ŋgatay naha a dərizl i gərdaf wuray andza gurov slambah faya haladzay. Tsa na, a ye mata zəbaw faya. A gwad: «Ŋgedhay na hutiye hohway ŋgay eye na ndiye.» A ye, a ndisl naha ka təv i dərizl i gərdaf niye na, kakupkappa slambah dəkdek bəna, hohway andaya bay. Hərwi kə ndisl ahəl ŋgay məwe bay. ¹⁴ Tsa na, Yesu a gwaday a dərizl i gərdaf niye: «Ndəray mâ nda hohway yak dāda sa bay!» Tsa na, gawla ŋgay hay ta tsəne.

Yesu mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom

Mata 21.12-17; Luka 19.45-48; Yuhana 2.13-22

¹⁵ Ma dəba eye na, tə ndisl a Zerozelem sa. Yesu a ye naha na, a ye a dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha na, a dazlay mahəhere tay ha ndo masəkəme wu hay ta ndo neheye ta səkəmiye hay wu hay aye. A pay həlay a tabal i ndo mambəde ha suloy, a mbəzl ha təv məndze i ndo masəkəme ha bodobodo hay. ¹⁶ A gatay me a ndo məzle wu i tsakala kwa waray waray mede ha ta dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. ¹⁷ A dātay ha lele, a gwadatay: «Mawatsa eye mə Dərewel i Mbəlom na: “Ta zaleye a gay ga na, gay i mađuwule me i slala i ndo hay wal wal tebiye.*” Ane tuk na, nəkurom ka tərūm ha lar i məkal hay na, kəkay?†»

¹⁸ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye, tə tsəne wu nakə Yesu a gawa aye na, ta dzədzar hərwi ndo hay ta wuđa bazlam i Yesu niye a tsikatay aye. Ta pəla tsəved ka məkəde na Yesu.

¹⁹ Ta huwa pat pizze na, Yesu ta gawla ŋgay hay tə lətse, ti ye abəra ma Zerozelem.

Məpe mədzał gər ka Yesu tə mađuwule me

Mata 21.20-22

²⁰ Tədə eye pərək i mekedə na, Yesu ta gawla ŋgay hay tə ma a Zerozelem. Ahəl nakə faya ta diye na, tə ŋgatay a dərizl i gərdaf niye andza gurov aye. Dərizl i gərdaf niye na, makula eye hus ta zləlay eye dzay. ²¹ Piyer a ŋgatay na, bazlam i Yesu nakə a tsikay a dərizl i gərdaf niye a mayaw a gər. Tsa na, a gwaday a Yesu: «Miter, zəba ka dərizl i gərdaf nakə ka vəlay mezeleme aye na, kə kula.»

²² Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Gərūmay ha mədzał gər kurom a Mbəlom! ²³ Sərūm ha lele, ndoweye kə gwaday a mahəmba nakay: “Lətse abəra kanan, ta kal ha bo a bəlay”, kə ge a tsik ta mədzał gər nəte na, Mbəlom ma təmiye na. Ada mâ sər ha na, ma giye bo andza nakə a tsətsah aye. ²⁴ Hərwi niye faya na tsikakumeye: Tadə ka đuwulum me, ka tsətsahum wu ka Mbəlom na, dzalum ha na, ba ka hutum tsiy. Mbəlom ma vəlakumeye. ²⁵ Agəna nəkurom ta magum eye ta ndo na, ka ta đuwulumeye me a Mbəlom na, dum pəsūm ha bo təday. Ada Mbəlom Bəba kurom mə mbəlom ma pəsakumeye ha dərmał. [²⁶ Tadə nəkurom mandza eye huya ta magum eye na, Bəba kurom nakə mə mbəlom aye ma pəsakumeye ha bay dərmał.]»

Gədaŋ i Yesu

Mata 21.23-27; Luka 20.1-8

²⁷ Ma dəba eye na, tə ma a Zerozelem tuk. Yesu a ye a dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Ahəl nakə faya ma həhaliye mə dəma aye na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ada ta madugula siye hay, ti ye ka təv i Yesu. ²⁸ Ti ye naha na, ta tsətsah faya, tə gwaday: «Ka ge wu neheye na, ta gədaŋ waray? Maa vəlaka gədaŋ eye na, way?»

²⁹ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Neŋ dərmał na tsətsahiye fakuma matsətsehe nəte, tadə ka mbədumeŋew faya na, na ge wu neheye ta gədaŋ waray na, na tsikakumeye. ³⁰ Maa sləraw Yuhana madzəhube ndo a yam na, way? Maa sləraw na, Mbəlom tsukudu ndo hay đaw? Mbədumeŋew faya tey.»

* 11:17 Ezay 56.7. † 11:17 Zeremi 7.11.

³¹ Tsa na, tə tsik mə walaŋ tay, tə gwad: «Ka mbəɖakweye faya na, kəkay? Tadə ka gwadakwa, maa slər ha Mbəlom, Yesu ma gwadakweye: “Ka dzalum ha ka wu nakə Yuhana a tsik aye bay na, kemey?” ³² Ada ka mbəɖakweye faya məgwede maa sləraw Yuhana na, ndo hay, ka tsikakweye tətə bay.» Tə tsik tətə bay na, hərwi ndo hay tebiye tə sər ta dedək Yuhana na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom. Ta dzədzar mətsike andza niye hərwi ndo hay. ³³ Ta mbəɖay faya a Yesu, tə gwad: «Nəmaa sər bay.»

Yesu a gwadətay: «Neŋ bəbay na ge wu neheye ta gədaŋ i way na, na tsikakumeye bay.»

12

Dzeke i ndo neheye tə həl tay ha a guvah nəteye sewed eye hay aye

Mata 21.33-46; Luka 20.9-19

¹ Ma dəba eye na, Yesu a tsikatay me ta dzeke, a gwadətay: «Ndoweeye a dəs guvah. A zəv a dəma dərizl i gərdaf haladzay. Dərizl i gərdaf niye hay na, tə wa hohway aye. A ndəv ha mazəve na, a lawara na həndits ta zled. Tsa na, a lambad a dəma təgwad hərwi maditse a dəma hohway i dərizl i gərdaf niye hay. A dəzl a dəma təv matsəpe wu. A ndəv ha malembede guvah ŋgay niye na, a həl ndo i məfəte hay ada tətə fətay na. Bo ŋgay aye a ye a tsekene.

² «Həlay i maŋgəle hohway i dərizl i gərdaf niye hay kə sla. A slər ndo nəte mə walaŋ i ndo i məsler ŋgay hay hərwi ada tətə vəlayaw faya abəra i ŋgay. ³ Tsa na, ndo i məsler niye a ye. A ye naha na, ndo neheye faya ta tsəpiye guvah aye tə gəs na. Tə ndəba na ada ta həhara ahaya həlay kəriye. ⁴ Ndo i guvah a ŋgatay andza niye na, a slər ndo neŋged. A ye naha na, kurah tə wuya faya məkəde na. Tə kəd na ka gər, tə tsadəy pələslesle. ⁵ Ndo i guvah niye a zla ndo i məsler ŋgay mamahkar eye, a slər na sa. Neŋgeye na, tə kəd na mədahaŋ eye. Ndo i guvah niye a slər ndo wal wal sa. Tə ge tay ha andza niye dərma. Siye hay tə ndəba tay ha, siye tə kəd tay mədahaŋ eye hay.

⁶ «Anəke a zəkayaw a ndo i guvah niye na, wawa ŋgay nəte nakə a wudə na haladzay aye. A slər na wawa ŋgay niye nəte aye. Hərwi a dzala a gwad: “Wawa ga na, ta rəhay ha gər, ta geye wuray bay.”

⁷ «Wawa niye a ye. Tə ŋgatay na, tə gwad mə walaŋ tay: “Aya! Anaŋ magedze ŋgay nakə ma ta ndiye na guvah ŋgay aye, ki yaw! Takwa, kədakwa na, ada guvah nakay ma mətsakweye a nəkway!” ⁸ Tsa na, ti ye faya, tə gəs na. Tə kəd na. Tə kal ha mədahaŋ eye dərəŋ abəra ma guvah niye.»

⁹ Tsa na, Yesu a tsətsah fataya a gwadətay: «Ndo i guvah ma giye anəke na, kəkay? Ndo i guvah niye ma deyeweeye na, ma gəsiye tay ha ndo niye hay, ma kədiye tay ha. Ada ma həliye a dəma ndo mekeleŋ eye hay. ¹⁰ Ka dzaŋgum bazlam nakay mə Dərəwel i Mbəlom bəɖaw? Mə dəma mawatsa eye na, a gwad:

“Kwar nakə ndo madəzle gay hay tə kal ha aye na,

maa təra kwar lele eye a ze siye kwar hay na, neŋgeye duh.

¹¹ Maa gwad kwar niye mə təra kwar nakə lele eye hərwi madəzle gay na, Mbəlom.

Niye na, məsler i Mbəlom hərwi kway.*»

¹² Madugula i Yahuda hay tə sər ha a tsik andza niye na, ka nəteye. Tsa na, ta pəla tsəved məgəse na. Ane tuk na, tə gər ha, ti ye wu tay hərwi ta dzədzar ma ta ndalateye a ndo hay.

Məvəlay dzaŋgal a bəy i Roma

Mata 22.15-22; Luka 20.20-26

¹³ Ma dəba eye na, tə slər Farisa hay ta ndo hay ŋgal mə walaŋ i ndo i Herod. Ti ye ka təv i Yesu hərwi məhəle faya abəra suwat. ¹⁴ Ti ye naha tə gwad: «Miter, nəmaa sər ha nəkar ka tsik na, dedək. Ka dzədzaray a wu nakə ndo hay ta dzaliye təbey ada ka ŋgəna tay ha ka bo bəra ndo hay təbey. Faya ka tətikateye a ndo hay dedək ka mede nakə a say a Mbəlom aye. Ane tuk na, a samay matsətsehe fakaya: Bazlam kway mapala eye kə vəl

* 12:11 Dəmes hay 118.22-23.

tsæved mævæle dzangal a bøy i Roma tsukudû kə vəl tsæved mævæle bay? Lele mævæle bay tsukudû, lele mævæle daw?»

¹⁵ Yesu a sər ha a satay mähæle faya abəra suwat. Tsa na, a gwadatay: «A sakum mähæle fagaya abəra suwat na ka mey? Ehe zlumenjew kwar i suloy təday, a serj mazəbe faya.»

¹⁶ Tə zlay naha kwar i suloy nəte. Tə vəlay.

A təma kwar i suloy niye a zəba faya. Tsa na, a tsətsah, a gwadatay: «Mandzəkit bo nakay ta məzele nakay faya na, i way?»

Tə gwaday: «I bøy i Roma ada mawatsa eye faya na, məzele ŋgay.»

¹⁷ Tsa na, Yesu a gwadatay: «Aya! Wu i bøy i Roma na, vəlumay ha a bøy i Roma ŋgway. Wu i Mbəlom na, vəlumay ha a Mbəlom ŋgway.»

Tə tsəne bazlam i Yesu niye na, a gatay hərbəbəkka.

Mələtsew abəra ma mədahaŋ

Mata 22.23-33; Luka 20.27-40

¹⁸ Ma dəba eye na, Saduke hay ti ye ka təv i Yesu. Azlakwa bay Saduke hay na, nəteye tə dzala ha tə gwad: «Ka mət na, mələtsew abəra ma mədahaŋ andaya sa bay.» ¹⁹ Ti ye ta tsətsah ka Yesu, tə gwaday: «Miter, bazlam nakə Musa a watsamay a bazlam i Mbəlom mapala eye na, anaŋ. A gwad: “Tadə ndo a mət a gər ha ŋgwas ŋgay, ta wa zuk bay na, mata zle na madakway i ŋgwas niye na, malamar i ndo niye a mət aye bədaw? Ma zliye na, hərwi ada hulfe i ndo niye a mət aye mâ dze bay.†” ²⁰ Aya andaya ahəl niye ndo ta malamar ŋgay hay tasəla. Malamar tay bagwar eye a zla dahəlay. A zla dahəlay na, a mət. A mət na, ta wa ta dahəlay ŋgay niye a zla aye bay. ²¹ Məmbager ŋgay a zla na madakway i ŋgwas niye. Tsa na, a mət ze məwe wawa ta ŋgwas niye. Malamar tay mamahkar eye a ge ha andza niye dərma. ²² Nəteye niye tasəla tə zla ŋgwas niye na, tə mət tebiye. Ndəray nəte mə walaŋ tay ta wa wawa ta ŋgwas niye bay. Ma dəba eye nəteye niye tebiye tə mət na, ŋgwas a mət dərma. ²³ Pat nakə aza ndo hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ aye na, ŋgwas niye ma mətseye na, a way? Hərwi mey na, nəteye niye tasəla aye ta zla na ka ŋgwas!»

²⁴ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Andza niye bay. Kâ vumay gər a mədzał gər kurom bay. Ka tsikum andza niye na, hərwi ka sərūm wu nakə mawatsa eye mə Dərewel i Mbəlom aye bay ada ka sərūm gədaŋ i Mbəlom bay. ²⁵ Ahəl nakə ta lətseweye abəra ma mədahaŋ aye na, hasləka hay ta ŋgwas hay ta zliye bo sa bay. Ane tuk na, ta ndziye na, andza gawla i Mbəlom neheye mə mbəlom aye. ²⁶ Bazlam nakə a tsik ka mələtsew abəra ma mədahaŋ aye na, ka dzangum dāda mə dərrewel i Musa təbədew? A da ha na, bazlam nakə Mbəlom a tsikayaw mə gay i dak niye dzaydzay andza faya ma təmiye na aye. Ka təv eye niye na, Mbəlom a gwaday a Musa: “Nej na, Mbəlom i Abraham, Mbəlom i Izak, Mbəlom i Zakob.‡” ²⁷ Mbəlom na, neŋgeye Mbəlom i mədahaŋ hay bay, neŋgeye Mbəlom i ndo neheye ta ndziye huya ta sifa aye. Nəkurom ka dzum tsæved hərwi nakə ka gwadum mələtsew abəra ma mədahaŋ andaya bay aye.»

Bazlam mapala eye bagwar eye

Mata 22.34-40; Luka 10.25-28

²⁸ Ahəl nakə Yesu ta Saduke hay faya ta tsikiye me aye na, ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye andaya dərma, faya ma piye zləm. A tsik ma mədzele gər ŋgay, a gwad: «Yawa! Yesu a mbədatay faya a Saduke hay na, lele.» Tsa na, a həndzəd ka təv i Yesu. A tsətsah ka Yesu a gwaday: «Bazlam i Mbəlom mapala eye nakə a ze siye hay aye na, waray?»

²⁹ Yesu a gwaday: «Bazlam i Mbəlom nakə mapala eye a ze siye hay aye na, anaŋ: “Nəkurom Israyel hay, pum zləm! Bøy Maduweŋ Mbəlom kway na, neŋgeye Bøy Maduweŋ nəte ŋgweŋ. ³⁰ Wudā Bøy Maduweŋ Mbəlom yak tə dərev yak tebiye, ta məsəfəre yak tebiye, tə metsehe yak tebiye, ada ta gədaŋ yak peteh.§” ³¹ Bazlam mapala

† 12:19 Madazlay i wu hay 38.8; Bazlam mapala eye masulo eye 25.5-10. ‡ 12:26 Madayaw abəra ma Ezipt 3.2-4, 6, 15-16. § 12:30 Bazlam mapala eye masulo eye 6.4-5.

eye masulo eye anañ sa: “Wuḁa ndo i mæged yak dærmak andza ka wuḁa na gær yak.*” Bazlam i Mbølom mapala eye maze neheye sulo aye na, andaya sa bay.»

³² Tsa na, ndo mædzangawa bazlam i Mbølom mapala eye a gwadáy a Yesu: «Lele haladzay ngalaka! Wu nakə ka tsik aye na, dedek. Bøy Maduweñ na, neñgeye Mbølom næte. Ma dæba ngay na, Mbølom mekeleñ eye andaya bay. ³³ Kwa way mâ wuḁa Mbølom tæ dærev ngay tebiye, ta ndaraw ngay tebiye. Ada mâ wuḁa ndo i mæged ngay dærmak andza a wuḁa na gær ngay. Niye na, a ze mæfækay naha slo i gænow a Mbølom tæ mæwelay naha siye i wu hay wal wal.»

³⁴ Yesu a ngatay ndo niye a mbæḁay faya na, tæ metsehe lele. Tsa na, a gwadáy a ndo niye: «Nəkar na, bæse tæ mede a Bøy i Mbølom.»

Ma dæba eye na, horoy a gatay a ndo hay matsætsehe faya bazlam.

Kæriste na, Wawa i Davit dæw?

Mata 22.41-46; Luka 20.41-44

³⁵ Ahəl niye na, Yesu a tætikawatay a ndo hay mæ gay i mæḁəslay ha gær a Mbølom. A tsætəsaḁ ka ndo hay, a gwadətay: «Ndo mædzangawa bazlam i Mbølom mapala eye tæ gwad Kæriste neñgeye na, Wawa i Davit na, kəkay? ³⁶ Hærwi kwa Davit na, a tsik ta Mæşəfære Tsəḁaḁña eye, a gwad:

“Bøy Maduweñ Mbølom a gwadáy a Bøy Maduweñ ga na:

Dara, ndza tæ həlay i mæḁday ga,

hus a pat nakə neñ, na piye tay ha ndo mæne dære yak hay a huḁ i sik yak aye.†”

³⁷ «Davit tæ gær ngay na, kə zalay a Kæriste “Bøy Maduweñ” tuk na, Kæriste ma tæriye wawa ngay na, kəkay?»

Bazlam i Yesu niye a tsik eye na, a yatay a gær a ndo niye hay faya ta pay zləm aye.

Mægay metsehe a masəpete

Mata 23.1-14; Luka 20.45-47

³⁸ Wu nakə faya ma tætikateye aye na, anañ. A gwadətay: «Həbum gær kurom abəra ka ndo mædzangawa bazlam i Mbølom mapala eye hay. Næteye i tay ta wuḁa mahəhele na, ta rəkəwat eye. Ka tæv məhay gær na, a satay ndo hay tæ tsikatay me ta mæḁəslatay ha gær. ³⁹ Kwa mæ gay i maḁuwule me na, ta pəlawə i tay na, tæv mæḁḁze nakə kame i ndo hay aye, ndo hay ta ngatateye lele. Mə magurlom, ta wuḁa na, tæv mæḁḁze ngwalak eye.

⁴⁰ Wu nakə tæ vələwatay a madakway i ngwas hay aye na, tæ ndayawa na. Tæ ḁuwulawa me na, vəḁvəḁ a ndəv bæse bay hærwi ada ndo hay tæ gwad fataya nəteye ndo ngwalak eye hay. Slala i ndo neheye andza nakay aye na, Mbølom ma giye fataya sariya na, ma ziye ndo siye hay!»

Madakway i ngwas mətawak eye

Luka 21.1-4

⁴¹ Ma dæba eye na, Yesu a ndza bæse ta tæv nakə ndo hay tæ pawa a dæma suloy mæ gay i mæḁəslay ha gær a Mbølom. Ahəl nakə ndo hay faya ta piye suloy a wu mæpe suloy aye na, Yesu faya ma zəbiye ka ndo hay ta piye suloy eye na, kəkay. Ndo i zlele hay haladzay tæ pa a dæma suloy haladzay. ⁴² Madakway i ngwas wuray mətawak eye a ye naha dærmak. A ye naha a pa a dæma kobo sulo. Kobo ngay niye na, a sla dala nəte bay. ⁴³ Yesu a ngatay a madakway i ngwas niye na, a zalatay a gawla ngay, a gwadətay: «Sərum ha, madakway i ngwas nakay na, maa vəl dala haladzay a ze i ndo hay na, neñgeye. ⁴⁴ Hærwi ndo mekeleñ eye hay tæ vəl na, abəra ka siye. A gatay mæ gær sa bay. Ane tuk na, madakway i ngwas nakay mətawak eye na, a vəl ha tebiye, siye andaya sa bay.»

13

Yesu a ḁa ha ta mbəzliye ha gay i mæḁəslay ha gær a Mbølom

Mata 24.1-2; Luka 21.5-6

* 12:31 Levitik 19.18. † 12:36 Dəmes hay 110.1.

¹ Ahəl nakə Yesu a yaw abəra ma dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye na, ndo nəte mə walaŋ i gawla hay a gwadatay: «Miter! Zəba ka gay nakay tey. Ma dəzliye na, bagwar eye ada kwar neheye ta dəzl ha aye na, bagwar eye hay ada tə le haladzay!»

² Yesu a mbəday faya a gwaday: «Zəba gay nakay na, ka ŋgatume ye a kwar kwa nəte ka gər i kwar ŋged bay. Ta mbəzliye ha hele hele.»

ŋgodgor i mandəve i məndzibəra

Mata 24.3-14; Luka 21.7-19

³ Ma dəba eye na, Yesu a tsal a mahəmba nakə tə zalay Mahəmba i Tetədəz aye. A ye naha na, a ndza dəgerger tə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A mahəmba niye ti ye na, tage Piyer, Yakuba, Yuhana, ta Aŋdərə tsa bəna ndo hay tebiye bay. Mə mahəmba niye na, ta tsətsah faya tə gwaday: ⁴ «Tsikamay, wu neheye ta ta giye bo na, kəday? Ada ŋgodgor waray nakə nəmaa səriye ha na, wu neheye tebiye ta ndisleweye aye?»

⁵ Tsa na, a dazlay mətəsikata y, a gwadatay: «Gum metsehe lele! Ndəray m̄ səpat kurom bay. ⁶ Hərwi ndo hay haladzay ta deyeweye ta məzele ga. Kwa way ma gwadiye: “Neŋ na, Kəriste!” Ada ta səpatiye ndo hay haladzay. ⁷ Ka tsənum ndo hay faya ta giye vərəm bəse tə nəkurom kwa neheye dəreŋ tə nəkurom aye na, k̄ dzədzarum bay. Wu neheye na, kutoŋ ta ndisleweye. Ane tuk na, niye na, mandəve i məndzibəra zuk bay. ⁸ Slala ŋged ta giye vərəm ta slala neŋged, bəy ta bəy ta giye vərəm. Dala ma bəliye ma gəma hay wal wal, ada mandəzlaŋ ma giye. Wu neheye ta giye bo na, andza məwe wawa nakə a dazlay a ŋgwas aye.

⁹ «Dəretsətseh neheye ta ndzakum a gər na, gumay metsehe a gər lele. Hərwi mey na, hərwi ndo hay ta gəsiye kurom, ta diye kurom ha a gay i sariya. Ta ndəbiye kurom ta mandalaḅa mə gay i maḁuwule me hay. Ta diye kurom kame i ndo mələve dala hay ada kame i bəy hay, hərwi nakə ka pumeŋ bəzay a neŋ aye. Niye na, ta səriye ha ka pumay bəzay na, a Mbəlom dedek. ¹⁰ Wu neheye ta giye bo andza niye na, hərwi ada ndo i məndzibəra hay tebiye t̄ tsəne Labara ŋgwalak eye. ¹¹ Tadə ta gəs kurom, ta diye kurom ha kame i ndo mäge sariya hay na, k̄ dzalum nəmaa ta gwadiye kəkay na, k̄ dzədzarum bay. Ta ye kurom ha na, tsikum wu nakə a yakumaw a mədzal gər aye. Hərwi ma deyeweye na, abəra mə nəkurom bay. Mata ḁakum ha wu nakə ka tsikumeye na, Məsəfəre Tsədaŋŋa eye. ¹² Həlay eye ma slaweye na, ndo hay ta vəliye ha malamar tay hay ada t̄ kəd tay ha, bəba hay ta giye ta wawa tay hay andza niye dərmak. Wawa hay ta natay dərə a bəba tay hay, ta kədiye tay ha. ¹³ Ndo hay tebiye ta nakumeye dərə hərwi ga. Ane tuk na, ndoweye kə səmay naha hus ka mandəve aye na, Mbəlom ma təmiye ha.»

Ta mbəzliye ha Zerozelem

Mata 24.15-28; Luka 21.20-24

¹⁴ Yesu a gwadatay sa: «Ka ŋgatume ye a wuray maga zluwer eye andza mazəlatəŋgo. Wuye niye na, ma ta ndziye ka təv nakə həbe ma ndziye faya bay aye. (Ndoweye kə dzaŋga na, m̄ tsəne lele.) Ndo neheye ka dala i Yahuda aye, ta ŋgatay a wu niye na, t̄ hway a mahəmba hay. ¹⁵ Ndo nakə neŋgeye ka gər i gay aye na, m̄ mbəzlaw hərwi məzlaw wu mə gay bay. Kə mbəzlaw na, m̄ hway duh. ¹⁶ Ada ndo nakə neŋgeye ma guvah aye na, m̄ mbəda gər a mətətagay ŋgay məzlaw peteked ŋgay bay. ¹⁷ Pat eye niye na, dəretsətseh wene wene eye na, ka gər i ŋgwas neheye tə bo sulo aye ada ka ŋgwas neheye faya ta vəlateye wah a wawa tay hay aye! ¹⁸ Gumay amboh a Mbəlom, hərwi ada wu neheye m̄ ge bo a həlay i mətəsl bay. ¹⁹ Hərwi mey na, pat eye niye na, dəretsətseh bagwar eye. Slala i dəretsətseh niye ma ta deyeweye na, kə ge bo ḁaḁa bay kwa ka gər nakə Mbəlom a ge məndzibəra aye hus anəke. Ada slala i dəretsətseh niye na, ḁaḁa ma ta giye andaya sa bay. ²⁰ Tadə Mbəlom m̄ zla həlay eye bəna, ndəray kwa nəte ma təmiye bay. Ane tuk na, a nəkid ha hərwi ndo ŋgay neheye a pala aye.

²¹ «Tadə ndəray kə gwadəkum: “Zəbum! Kəriste anaŋ!” kəgəbay “Zəbum! Neŋgeye atay!” na, k̄ təmum bazlam ŋgay bay. ²² Andza niye, ndo masəpete ndo hay ta deyeweye. Ta gwadiye nəteye na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom, kəgəbay ndo mətəme ha ndo

nakə Mbəlom a sləraweये. Nəteye na, ta giye masuwayəŋ hay ada tə wu neheye ma giye hərbaḅəkka aye hərwi tadə ma giye bo na, masəpete tay ha ndo neheye Mbəlom a pala aye. ²³ Nəkurom na, gum metsehe lele! Na tsikakum ka bo abəra kurre.»

Madayaw i Wawa i Ndo

Mata 24.29-35; Luka 21.25-33

²⁴ «Ma dāba i dāretsətseh neheye na, pat eye niye na, pat ma giye andaya sa bay ada kiye ma dāviye bay. ²⁵ Wurzla hay dərmaḅ ta kutsaweये abəra ka magərmbəlom ada wu neheye gədaŋ eye ka magərmbəlom aye ta ḅəliye haladzay. ²⁶ Tsa na, ndo hay ta ŋgeteŋeye a neŋ Wawa i Ndo na deyeweये ma pazlay ta gədaŋ haladzay ada ta məzlaḅ eye. ²⁷ Kwayaŋŋa ma sləraweये gawla i Mbəlom hay, ta hayay gər a ndo neheye a pala tay ha aye abəra ka kokway i mändzibəra tebiye kwa ka waray ka waray ka təv ŋgay.»

Dzeke i gurov

²⁸ A gwadatay: «Tsənum dzeke i gurov təday. Ka ŋgatumay a gurov ka dūda na, ka sərūm ha gwaduvay kə ge, mazlambar yam ma piye ḅəḅaw? ²⁹ Andza niye ahəl nakə ka ŋgatumay a wu neheye ta ndislew na, sərūm ha neŋ Wawa i Ndo mazlambar na deyeweये, neŋ ka məgeḅ. ³⁰ Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərūm ha na, wu nakay tebiye ma giye bo na, ndo neheye anəke aye ta mət zuk bay. ³¹ Magərmbəlom ta dala ta dziye, bazlam ga na, dāda ma dziye bay.»

Maa sər pat nakə mändzibəra ma ndəviye na,
Mbəlom nəte ŋgweŋ

Mata 24.36-44

³² «Ma deyeweये pat waray na, ndəray kwa nəte a sər bay. Ada ma deyeweये ahəl waray na, ndəray a sər həlay eye bay sa. Kwa gawla i Mbəlom hay mə mbəlom, kwa neŋ wawa ŋgay ḅəḅay, nəmaa sər bay. Maa sər pat eye na, Mbəlom ḅəḅa ga nəte ŋgweŋ. ³³ Gum metsehe ḅəḅa, kâ dzədzarum bay, hərwi ka sərūm ma deyeweये kəḅay na, ka sərūm həlay eye bay. ³⁴ Ma deyeweये na, andza ndo i gay nakə a say mede a tsekene aye. A ye na, a gərətay ha gay ŋgay a ndo i məsler ŋgay hay ada tā gay gər a ḅəḅgay ŋgay lele. A vəl məsler kwa a way. A ndo matsəpe məgeḅ na, a gwadəy: “Tsəpa na lele, kâ ndzahəra bay.” ³⁵ Nəkurom dərmaḅ andza niye. Ndzum na, tsezlezleŋŋe, hərwi ka sərūm ndo i gay ma deyeweये ta huwa, agəna ta magərḅəvad, agəna ta mbəlom dā, agəna ta mekedəe, ndəray a sər bay. ³⁶ Agəna ma deyeweये həf na, ma ndzakum a gər nəkurom mandzahəra eye bay. ³⁷ Wu nakə faya na tsikakumeye na, na tsikateye a ndo hay tebiye. Na gwadateye: Kâ ndzahərum bay! Ndzum tsezlezleŋŋe!»

14

Ta pəla tsəved məgəse na Yesu

Mata 26.1-5; Luka 22.1-2; Yuhana 11.45-53

¹ A zəkaw məḅəne sulo nakə Yahuda hay ta hatsiye magurlom i Pak ada ta mände wu məndaḅ nakə tə zalay peŋ aye na, gəḅe faya bay. Ahəl niye na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzəŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye faya ta pəliye tsəved ka məgəse Yesu ta məkal hərwi ada tā kəḅ na. ² Tə gwad mə walaŋ tay: «Kâ gəsakwa na tə magurlom nakay bay ḅəḅa, ndo hay ta gəriye kway ha bay.»

ŋgwas wuray a mbəda mal ka Yesu

Mata 26.6-13; Yuhana 12.1-8

³ Ahəl niye na, Yesu ma gəma i Betani, mə gay i ndo wuray tə zalay Simoŋ. Ndoweये niye a ndzawa na, dāvats i madəgwede a gaway. Ahəl nakə faya ta ndiye wu məndaḅ aye na, ŋgwas wuray a ye a fələkwa ka təv tay dos ŋgay mə həlay maraha eye tə mal nakə a ze huŋŋa aye. Mal niye na, tsakala eye haladzay. A ye naha na, a həḅ ha me i dos niye məḅakw. Tsa na, a mbəda mal niye ka gər i Yesu. ⁴ Ndo neheye ka təv i Yesu aye na, siye hay a ndalatay haladzay. Tə gwad mə walaŋ tay: «Asah! ŋgwas nakay a nas ha mal nakay

na, kemey? ⁵ Ta səkəm ha na, ta hutiye dala haladzay segey? Ada dala aye na, ta sliye məvələtatay a ndo i mətawak hay bəɖaw!» Tə may ha mənese haladzay a ɲgwas niye.

⁶ Yesu a gwadatay: «Duh bay, gərüm ha ɲgwas nakay na, səfek. Ka kwasumeye gər a ɲgwas nakay na, hərwi mey? Wu nakə a ge hərwi ga aye na, lele haladzay. ⁷ Ndo i mətawak hay na, nəteye ka təv kurom huya. Kə sakum məgatay ɲgwalak a mətawak hay na, ka mbumeye faya məgatay kwa kəɖay. Ane tuk na, neɲ na, na ndziye tə nəkurom huya bay. ⁸ ɲgwas nakay a geɲ na, wu nakə gədaɲ ɲgay a mba faya məge aye. Neɲgeye na, kə lah mambəɖe ka bo ga mal nakə habe ta giye fagaya pat nakə ta piye ga a bəd aye. ⁹ Neɲ faya na gwadakumeye, sərüm ha: Kwa a ɲgay ta diye ha Labara ɲgwalak eye ka məndzibəra tebiye na, ta tsikiye ka ɲgwas nakay hərwi wu nakə a ge aye. Ndo hay ta mətsiye ha gər bay.»

Yudas a ge daf ka Yesu

Mata 26.14-16; Luka 22.3-6

¹⁰ Ndo nəte mə walaɲ i gawla i Yesu niye hay kuro gər eye sulo aye, a ye ka təv i bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye. Məzele ɲgay na, Yudas Iskariyot. A ye hərwi a say məge daf ka Yesu. ¹¹ Bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye tə tsəne labara nakə a tsikatay aye na, a yatay a gər haladzay. Tsa na, tə gwaday: «Nəmaa vələkeye dala.» Yudas a maw abəra ka təv tay na, a yaw a pəla wewer ada həlay nakə lele eye hərwi məge daf ka Yesu aye.

Yesu tə ge magurlom i Pak ta gawla ɲgay hay

Mata 26.17-30; Luka 22.7-23; Yuhana 13.21-30; 1 Koriɲte hay 11.23-25

¹² Pat makurre i magurlom nakə tə ndayawa wu mənday nakə gəɖe faya bay aye na, tə kəɖawa təbaɲ hərwi məde wu mənday i Pak. Pat eye niye na, gawla i Yesu hay ta tsətsah, tə gwaday a Yesu: «A saka nəmaâ ye mata daka daf i magurlom i Pak na, ka waray?»

¹³ Yesu a tsəne andza niye na, a slər gawla ɲgay hay sulo ka me, a gwadatay: «Dum a wuzlahgəma! Ka yum naha na, ka ndzumeye a gər a ndo faya ma zliye yam ta gəzla eye. Ka ɲgatumay na, pumay bəzay. ¹⁴ Gay nakə ma fələkwiye a dəma aye na, fələkum dərma ka ada kâ tsətsahum ka ndo i gay niye, gwadumay: “Miter a gwadaka: Gay nakə nəmaa ndiye mə dəma wu mənday i magurlom i Pak ta gawla ga hay aye na, məɲgay?” ¹⁵ Ka tsətsahum andza niye na, ma dākumeye faya ka gay nakə ka gər i gay neɲged aye. Hud i gay niye na, bagwar eye. Wu hay mə dəma maləva bo eye tsiy. Wu neheye ka gakweye ha məsler aye tebiye andaya mə dəma. Ka dumeye wu mənday i magurlom i Pak na, mə dəma.»

¹⁶ Gawla ɲgay niye hay sulo aye tə lətse, ti ye a wuzlahgəma. Ti ye naha na, tə ndzay a gər andza nakə Yesu a tsikatay aye. Tsa na, tə da wu mənday i Pak mə dəma.

¹⁷ Huwa a ge na, Yesu ta gawla ɲgay hay kuro gər eye sulo, ti ye a gay niye tuk. ¹⁸ Ahəl nakə faya ta ndiye wu mənday aye na, Yesu a gwadatay: «Neɲ faya na gwadakumeye: Sərüm ha na, ndo nəte mə walaɲ kway nakay ka ndayakweye wu mənday dziye na, ma giye fagaya daf.»

¹⁹ Gawla ɲgay hay tə tsəne andza niye na, a ndalatay. Tsa na, kwa way a tsətsah faya, tə gwaday: «Neɲ dāw? Neɲ dāw?»

²⁰ Yesu a mbədatay faya a gwadatay: «Ndo nəte mə walaɲ kurom neheye kuro gər eye sulo aye. Mata ge fagaya daf na, ndo nakə faya ka ndayakweye wu mənday dziye aye. ²¹ Neɲ Wawa i Ndo na mətiye andza nakə Dərewel i Mbəlom a tsik aye. Ane tuk na, dərətsətseh ka gər i ndo nakə ma giye daf ka neɲ Wawa i Ndo aye. Ndo niye na, ɲgama meeneɲ t̄a wa na bay.»

²² Ahəl nakə faya ta ndiye daf aye na, Yesu a zla peɲ, a gay naha sisə a Mbəlom. Ma dəba eye na, a ɲgəna ha peɲ niye, a vələtatay a gawla ɲgay hay, a gwadatay: «Zlum. Nakay na, bo ga.» ²³ A zla gəvet maraha eye tə wu məse, a gay naha sisə a Mbəlom. Ma dəba eye a vələtatay tə sa tebiye tay eye. ²⁴ Yesu a gwadatay sa: «Nakay na, bambaz ga nakə Mbəlom ma bəriye dzam ta ndo hay aye. Ta mbədiye ha na, hərwi ndo hay haladzay. ²⁵ Neɲ faya

na tsikakumeye, na ta siye wu mase nakay sa bay hus a pat nakə na ta siye wedeye ma Bay i Mbəlom aye.»

²⁶ Ma dəba eye, ta zambaday a Mbəlom ta dəmes na, ti ye tə tsal a Mahəmba i Tetədcəz.

Yesu a dā ha Piyer ma ta gwadiye: «Na sər Yesu bay»

Mata 26.31-35; Luka 22.31-34; Yuhana 13.36-38

²⁷ Ahəl nakə faya ta diye ka tsəved aye na, Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay: «Nəkurom neheye tebiye ka gərume ye ga ha, ka hwayumeye kurom. Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na: “Na ta kədiye na ndo mətəkure tay ada təbaŋ hay ta ŋgəniye gər kweye kweye kwa a ŋgay.*”» ²⁸ Yesu a gwadatay sa: «Ane tuk na, na mbəlaw abəra ma mədahaŋ na, na həbiye kurom ma Galile.»

²⁹ Piyer neŋgeye na, a gwaday: «Kwa siye i ndo hay ta gər kar ha na, neŋ na, na gəriye kar ha bay.»

³⁰ Tsa na, Yesu a mbəday faya a Piyer a gwaday: «Neŋ faya na gwadakeye: Sər ha na, bəgom ta həvad nakay, dzagulok ma ta zlahiye sik sulo na, ba ka gwad sik mahkar ka sər neŋ bay.»

³¹ Piyer a mbəday faya sa: «Na sər kar bay na, na tsikiye dāda bay, kwa tadə ka mətameye ka bo salamay.» Siye i gawla ŋgay hay tebiye tə tsik andza niye dərma.

Nəteye ka Mahəmba i Tetədcəz

Mata 26.36-46; Luka 22.39-46

³² Tsa na, tə ndisl a təv wuray tə zalay Getsemene. Tə ndisl naha na, Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay: «Ndzum kanaŋ! Neŋ na, na diye na ta dūwuliye me.»

³³ Yesu a ye na, nəteye ti ye dziye tage Piyer, Yakuba ada Yuhana. Tə ndisl naha na, dərev a ye abəra ka Yesu, a dzədzar haladzay. ³⁴ A gwadatay: «Dərev ga na, kə rah tə dəretsətseh i mədahaŋ. Nəkurom na, ndzum kanaŋ tsezlezleŋge!»

³⁵ A ye izad abəra ka təv i gawla ŋgay neheye mahkar aye. A ye naha na, a kal bo ka dala bərut tə huđ. A dūwulay naha me a Mbəlom a gwad: «Tadə ma giye bo na, həlay i dəretsətseh nakay m̄a ye fagaya abəra wuw tey.» ³⁶ A gwad: «Abba, Bəba ga, nəkar na, wuray a wuraka bo təbey. Zla fagaya abəra dəretsətseh nakay na siye tey. Kwa mey na, andza nakə a saka a nəkar aye bəna, andza nakə a seŋ a neŋ aye bay.»

³⁷ Ma dəba eye, a maw ka təv i gawla ŋgay neheye mahkar aye. A maw a ndzatay a gər na, nəteye mandzahəra eye. Tsa na, a zalay a Piyer a gwaday: «Simon, ka ndzahəra dāw? Nəkar na, ka mba faya məndze tə dərə kwa bəre nəte təbədew? ³⁸ Ndzum tə dərə tsezlezleŋge ada dūwulumay me a Mbəlom hərwi ada k̄a dəđum a masəpete i Fakalaw bay. Məsəfəre na, a say mäge wu lele eye, ane tuk na, gədaŋ kurom andaya məsəmay naha a masəpete i Fakalaw bay.»

³⁹ Yesu a ndəv ha na, a ye abəra ka təv tay izad sa. A ye mata dūwule me. A ye naha a tsik na, bazlam ŋgay neheye a tsik kurre aye. ⁴⁰ Tsa na, a maw ka təv i gawla ŋgay neheye sa. A ndzatay a gər na, nəteye mandzahəra eye. Tə mba faya məndze tə dərə kwa tsekweŋ bay tebiye. Ta pədeke abəra ka məndzəhəre na, tə sər wu nakə ta tsikiye bay. Yesu a ye mata dūwule me sa.

⁴¹ A maw mamahkar eye na, a gwadatay: «Huya faya ka ndzahərume ye dāw? Nəkurom faya ka zəzəkumeye bo kurom ba? Anəke na, ka ndəv tsiy, həlay eye kə ndislew tuk! Neŋ Wawa i Ndo ta vəlay ga ha a həlay i ndo i mezeleme hay tuk. ⁴² Lətsum, takwa, ta dzakwa gər! Zəbum, ndo nakə ma giye fagaya daf aye, kə ndzew.»

Tə gəs na Yesu

Mata 26.47-56; Luka 22.47-53; Yuhana 18.3-12

⁴³ Ahəl nakə Yesu faya ma tsikiye me mba aye na, pəslaŋ Yudas neŋgeye nakə nəte mə walaŋ i gawla i Yesu hay kuro gər eye sulo aye, a ye naha. Ti ye naha ta ndo hay haladzay ta maslalam tay hay ada ta sakwal tay hay. Maa slər tay naha na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala

* 14:27 Zakari 13.7.

eye ada ta madugula hay. ⁴⁴ Yudas ndo mægatay daf ka Yesu aye ba ka datay ha wu nakə ma giye. A gwadatay: «Ndo nakə na ye, na gəs na ka bo təmbolok təmbolok aye na, neŋgeye! Gəsum na. Ka deyumeye ha na, tsəpum na lele.»

⁴⁵ Yudas a ndisl naha na, a həndzəd kwayaŋŋa ka təv i Yesu, a gwaday: «Miter!» Tsa na, a gəs na ka bo təmbolok təmbolok. ⁴⁶ Ndo niye hay tə ŋgatay andza niye na, kwayaŋŋa tə gəs na Yesu.

⁴⁷ Ka təv niye ndo nəte mə walaŋ tay, pəkat a ŋgwadaw maslalam ŋgay. Tsa na, a fay ha a ndo i məsler i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom, a dəsay na zləm fats ka dala.

⁴⁸ Yesu a gwadatay: «Ka yumaw fagaya ta maslalam kurom hay ada ta sakwal kurom andza ta gəsiye ndo i məkal daw? ⁴⁹ Pat pat na ndzawa ka təv kurom. Na tətikawa mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom na, ka gəsum ga bay. Wu neheye a ge bo na, hərwi ada m̄a ge bo andza nakə Derewel i Mbəlom a tsik aye.»

⁵⁰ Tə gəs na Yesu na, gawla ŋgay hay ta hway kweye kweye tə gər ha. ⁵¹ Faya ta diye ha Yesu na, ndo wuray gawla aye a zəŋgal na Yesu. Ka bo ŋgay na, gwedere tsa. Ndo neheye faya ta diye ha Yesu aye tə ge andza ta gəsiye na gawla niye na, ⁵² a gər ha gwedere ŋgay ŋgudək, a hway ŋgway bo kəriye.

Yesu kame i bagwar i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye

Mata 26.57-68; Luka 22.54-55,63-71; Yuhana 18.13-14,19-24

⁵³ Ti ye ha Yesu na, a gay i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom aye. Mə dəma na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom tebiye, madugula hay ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye tebiye nəteye mahaya gər eye.

⁵⁴ Piyer neŋgeye na, a zəŋgal naha Yesu dərəŋ ma dəba. A ye naha a fələkwa a dalamətagay i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom niye. Mə dəma na, a ndza ka təv i ndo niye hay faya ta tsəpiye maged aye. A ye naha a ndza ka ako ka təv tay niye.

⁵⁵ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula i Yahuda hay tebiye ta pəla ndo hay hərwi maraw faya me hərwi məgay sariya i məkədə na. Ane tuk na, ta huta faya mənese bay. ⁵⁶ Ndo hay haladzay ta raw faya me. Ane tuk na, maraw me tay niye ki ye tay faya bay. Kwa way a tsik i ŋgay wal.

⁵⁷ Siye i ndo mekeleŋ aye hay tə lətse, ta raw me ka Yesu, tə gwad: ⁵⁸ «Nəmaa tsəne faya abəra a gwad: “Na mbəzliye ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom nakay ndo hay ta dəzl eye ada ma məhəne mahkar na, na dəzliye a dəma mekeleŋ nakə tə həlay i ndo zezəŋ bay aye.”» ⁵⁹ Kwa tə tsik andza niye bəbay na, huya bazlam tay niye ki ye tay ka bo bay.

⁶⁰ Tsa na, bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom a lətse tsəkwađ kame i ndo hay. A tsətsah ka Yesu, a gwaday: «Ka mbədətay faya a ndo neheye təbədew? Tə tsik fakaya na, mey?»

⁶¹ Ka bazlam tay niye na, Yesu ka mbədətay faya bay. Kə tsikatay faya kwa tsekweŋ bay tebiye.

Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom niye a tsətsah faya sa: «Nəkar na, Kəriste Wawa i Mbəlom nakə nəmay faya nəmaa zambadəye daw?»

⁶² Yesu a mbədətay faya a gwaday: «Neŋ na, neŋgeye. Ma dazlay anəke, ka ŋgatumeŋeye a neŋ Wawa i Ndo na ndziye tə həlay i mənday i Mbəlom, neŋgeye nakə gədaŋ eye ka gər i wu hay tebiye aye. Ka ŋgatumeŋeye sa na, ma magərmbəlom na deyeweye ma pazlay.»

⁶³ Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom a tsəne andza niye na, a ndalay haladzay. A ŋgurada ha petekəd ŋgay. Tsa na, a gwad: «Ka pələkweye na, sa mey? ⁶⁴ Ka tsənum wu nakə a tsik aye bədaw? A tsalay ka gər a Mbəlom. Niye na, ka dzalum na, kəkay?» Ndo niye hay tebiye tə gay sariya i məkədə na.

⁶⁵ Kwayaŋŋa siye i ndo mekeleŋ eye hay tə wuya faya kurah. Ta tufay slesleḅ a dərə. Tə mbuzay na dərə ada tə kəd na. Tə gwaday: «Nəkar ndo mədə ha bazlam i Mbəlom ba! Tsikamay, maa faka na, way?» Tsa na, tə vələtay ha a həlay a ndo matsəpe gay i bəy i ndo məvəlaway a Mbəlom. Nəteye tə gəs na ada tə fay ka maholom pura pura.

Piyer a gwad: «Na sər Yesu bay»

Mata 26.69-75; Luka 22.56-62; Yuhana 18.15-18,25-27

⁶⁶ Piyer na, nenjeyeye andaya huya ma dalamətagay ka dala. Ŋgwas nakə a gawa məsler mə gay i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom aye, a ye naha a ndzay a gər a Piyer. ⁶⁷ A ŋgatay a Piyer mandza eye ka ako. A zəba faya ndzuzle, a gwadāy: «Nəkar dərma na, ndo i Yesu, ndo i Nazaret na gwad bəda?»

⁶⁸ Piyer a tsəne na, a gwadāy a ŋgwas niye: «A'ay! Na sər wu nakə a saka mətsike aye bay. Na sər bay tebiye.» Tsa na Piyer a ye abəra ma dalamətagay. A ye a lətse sləp ka həlay i maged madayaw abəra. [Kwayanŋa dzagulok a zlahā.]

⁶⁹ Piyer a ye a ndza sləp ka həlay i maged na, ŋgwas niye kə ŋgatay naha. Tsa na, a masay ha slala i bazlam ŋgay nakə a tsikay a Piyer kame i ndo neheye mə dəma aye. «Ndo nakay na, nəte mə walaŋ tay.»

⁷⁰ Piyer a tsəne na, a gwad: «Na sər ndo niye bay.»

Məndze tsekweŋ na, ndo neheye ka təv eye niye tə gwadāy sa: «Nəkar na, mə walaŋ tay, nəkurom dziye. Nəkar na, ndo i Galile!»

⁷¹ Piyer a mbada a gwad: «Na sər ndo nakə ka tsikum faya aye bay. Kə ge na raw me na, Mbəlom m̄a geŋ dəretsətseh.»

⁷² Kwayanŋa dzagulok a zlahā masulo aye. Tsa na, bazlam i Yesu nakə a tsik aye a mayaw a gər a Piyer tuk. Yesu a gwadāy: «Dzagulok ma ta zlahiye sik sulo na, ɓa ka gwad sik mahkar ka sər neŋ bay.» Piyer a dzala ha ka bazlam i Yesu nakə a tsikay aye na, a hwayaw abəra. A ye a tuwa tsiduk tsiduk.

15

Yesu kame i Pilat

Mata 27.1-2,11-26; Luka 23.1-5,13-25; Yuhana 18.28-19.16

¹ Pərik i mekedə, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula hay ta ndo mədzanŋawa bazlam i Mbəlom mapala eye ada ta madugula hay tebiye, tə haya gər. Tə haya gər na, hərwi mətsike mə walaŋ tay mäge ha Yesu na, kəkay? Ta ndəv ha məhay gər na, tə dzawa na Yesu ada ti ye ha a gay i Pilat. Ti ye naha na, tə vəlay ha a Pilat.

² Pilat, nenjeyeye na, a tsətsah ka Yesu, a gwadāy: «Nəkar na, bəy i Yahuda hay dedek daw?»

Yesu a mbadāy faya, a gwadāy: «Nəkar ka tsik segey.»

³ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye tə dəs parasay haladzay ka Yesu.

⁴ Ma dəba eye na, Pilat a tsətsah faya sa, a gwadāy: «Nəkar na, ka mbada faya bay na, kəkay? Ka tsəne wu neheye faya ta tsikiye fakaya haladzay aye təbədəw!»

⁵ Ada kwa Yesu ka həndək bazlam ndə mambadāy faya sa bay tebiye. Tsa na, a gay wadəŋ wadəŋ a Pilat.

⁶ Ka məve, ta giye magurlom nakə tə zalay Pak aye na, Pilat a gərawa ha ndo i danŋay nəte. A gər ha na, ndo nakə ta tsətsahawa aye. ⁷ Azlakwa ahəl niye na, ndoweye andaya tə zalay Barabas, nenjeyeye ma danŋay. Nenjeyeye mə walaŋ i ndo neheye tə nay dərə a bəy i dala i hay aye. Tə gəs tay na, hərwi tə kəd ndo ahəl i magazləga tay niye.

⁸ Anəke na, ndo hay tebiye ti ye a gay i Pilat. Ti ye naha a dəma na, kwa way a tsətsah ka Pilat wu nakə a təmawatay na andza nakə ta tsətsahawa aye. ⁹ Tsa na, Pilat a mbadatay faya a gwadatay: «A sakum n̄a gərakum ha na, bəy i Yahuda hay daw?» ¹⁰ Pilat a sər ha bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye tə gəsay naha Yesu na, tə ge faya na, sələk kəriye.

¹¹ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye, nəteyeye dūh na, tə vəlatay gədaŋ a ndo hay ada məgwadāy a Pilat m̄a gəratay ha na, Barabas bəna, Yesu bay.

¹² Pilat a gwadatay a ndo hay sa: «A sakum n̄a ge ha ta ndo nakay ka zalumay bəy i Yahuda hay aye na, kəkay?»

¹³ Tsa na, ndo hay ta mbəday faya tə mawude, tə gwaday: «Dar na ka mayako mazlələmbada eye!»

¹⁴ Pilat a tsətsah fataya, a gwadatay: «Nenɣeye a ge na, mənese waray?»

Ane tuk na, ta səkah ha mawude haladzay ta gədaŋ, tə gwad: «Dar na ka mayako mazlələmbada eye!»

¹⁵ Pilat a say mənɣwasatay ha dərev a ndo niye hay. Andza niye a gəratay ha Barabas. Yesu na, a ndaɓa na ta mandalaɓa, a vəlatay ha a sidzew hay hərwi ada t̄a ye t̄a dar na ka mayako mazlələmbada eye.

Tə gay sariya a Yesu i məkəde

Mata 27.27-31; Yuhana 19.2-3

¹⁶ Sidzew hay ti ye ha Yesu a hufi gay i nɣomna ada tə zalatay a siye i sidzew hay tebiye, ti ye dərma. ¹⁷ Mə d̄əma na, ta tsəkw faya abəra peteked nɣay hay. Tə zla peteked ndozza eye, tə kalay ka bo. Tə d̄əsaw dak tə slapa na ka bo, tə pay a gər a Yesu andza dzagwa i b̄əy. ¹⁸ Tsa na, ta dazlay mət̄sikay me. Tə gwaday: «Zay d̄aw? A nəkar b̄əy i Yahuda hay!» ¹⁹ Tə tsikay andza niye na, ada tə fay ka gər ta sakwal. Ta tufay slesleɓ a d̄əre. Ta dəkway gurmets kame nɣay hərwi mət̄sikay me andza b̄əy.

²⁰ Ta ndəv ha mənɣwese faya na, ta tsəkw faya abəra peteked nakə tə kalay ka bo ndozza aye ada tə may ha ka bo peteked nɣay hay. Tsa na, tə gəs ahaya abəra hərwi mede ha mata dar na ka mayako mazlələmbada eye.

Mata 27.33-44; Luka 23.26-43; Yuhana 19.17-27

²¹ Ahəl nakə faya ta diye ha Yesu mata dar na ka mayako mazlələmbada eye na, pəslaŋ ndo wuray məzele nɣay Simoŋ. Nenɣeye na, ndo i Siren, nenɣeye bəba i Aləgəzandər ta Rufus. Nenɣeye faya ma diye ta t̄əv niye. Nenɣeye a maw abəra mə pesl. Sidzew hay tə nɣatay na, tə gay kutoŋ ka m̄əzle mayako mazlələmbada eye nakə ta dariye faya Yesu aye.

²² Tsa na, ti ye ha Yesu a t̄əv eye andaya tə zalay Golgwata, andza m̄əgwede: T̄əv i mət̄asl i gər. ²³ Tə ndisl naha a d̄əma na, a satay a sidzew niye hay m̄əvəlay guzom madzapa eye tə wuye andaya tə zalay *mir*. Ane tuk na, a say a Yesu bay, a kərah m̄əse.

²⁴ Ma d̄əba eye na, ta dar na Yesu ka mayako mazlələmbada eye. Ta dar na na, tə ge tsakwal ka peteked nɣay hay. Tə ge andza niye na, m̄əsəre ha mata zle na, way?

²⁵ Ta dar na Yesu ka mayako mazlələmbada eye na, ta mekedə ta b̄əre tsid. ²⁶ Tə watsa ka palalam eye andaya gər i bazlam nakə tə kəd na faya Yesu aye. Gər i bazlam nakə tə watsa aye na, anaŋ: «Nenɣeye na, b̄əy i Yahuda hay.»

²⁷ Pat niye na, ta dar məkəl hay sulo ka mayako mazlələmbada eye ka tsakay i Yesu dərma. Ta dar tay na, n̄əte tə həlay i m̄ənday, nenɣed tə həlay i gula. [²⁸ Anaŋ andza nakay wu nakə bazlam i Mbəlom a tsik aye na, a gwad: «Nenɣeye na, tə pasla na a walaŋ i ndo i sewed hay.* »]

²⁹ Ndo neheye ti yawa ta t̄əv niye na, tə b̄əlawə ha gər tay hay tekəm tekəm tə mət̄saday p̄əlesle. Tə gwaday: «Hey! Nəkar habe a saka mambəzl ha gay i m̄əd̄əslay ha gər a Mbəlom ada ka gwad ma m̄əhəne mahkar na, ka d̄əzl na aye na, t̄əv i wu yak aye na, mənɣay tuk? ³⁰ Nəkar t̄əma ha bo yak aye tey! Mbəzlaw abəra ka mayako nakay mazlələmbada eye!»

³¹ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo m̄ədzanɣawa bazlam i Mbəlom mapala eye a ndo hay tə nɣwasa ka Yesu andza niye dərma. Tə tsik mə walaŋ tay, tə gwad: «Kə t̄əma tay ha siye i ndo hay tuk na, a sla faya m̄ət̄əme ha gər nɣay t̄əb̄əd̄ew? ³² Kəriste, B̄əy i Israyel hay m̄ə mbəzlaw abəra ka mayako mazlələmbada eye anəkə! Tad̄ə n̄əmaa nɣatay kə mbəzlaw abəra ka mayako mazlələmbada eye na, n̄əmay n̄əmaa dzaliye ha ka nenɣeye.»

Ndo neheye ta dar tay ka tsakay i Yesu aye tə tsada na Yesu dərma.

Məməte i Yesu

Mata 27.45-56; Luka 23.44-49; Yuhana 19.28-30

* 15:28 Ezay 53.12.

³³ Magər həpat a ge na, ləvonj a ge ka dala niye tebiye tekəfəgəm. A ge na, hus a bəre mahkar i huwa. ³⁴ Ta bəre mahkar eye niye na, Yesu a wuda ta magala kələrra, a gwad: «*Eluya, Eluya, lama sabaktani?*» Andza məgwede: «Mbəlom ga, Mbəlom ga, ka gər ga na, hərwi mey?†»

³⁵ Siye i ndo neheye ka təv aye niye tə tsəne na, tə gwad: «Pum zləm təday, faya ma zaleyə a Eliya!»

³⁶ Tsa na, ndo nəte mə walañ tay niye, a hway, a ye a zlaw wuye kofkoffa. A tələka ha a wuye andaya guyakaka, wu niye a rah a dəma. Tsa na, a hak na ka gwavəkw zəbol eye, a pay naha ka bazlam a Yesu ada m̄a dəvətse abəra mə dəma wu niye. Ndoweye niye a gwad: «*Ŋgatay, zəbakwa faya təday, aza Eliya ma deyeweye mambəzla ahaya dāw?*»

³⁷ Ane tuk na, Yesu a wuda ta magala kələrra. Tsa na, a mət.

³⁸ A mət na, kwayaṅṅa peteked nakə a ṅgəna ha gay i mədəslyay ha gər a Mbəlom sulo aye, a ta ka bo bəra sulo tsaṅṅa kwa abəra mə gəma hus ka dala.

³⁹ Bagwar i sidzew i Roma hay, neṅgeye andaya malətsa eye kame i Yesu, Yesu a mət ma kəkay na, a ṅgatay. Tsa na, a gwad: «*Ta dedək, ndo nakay na, Wawa i Mbəlom!*»

⁴⁰ Ŋgwas wuray hay andaya ka təv eye niye dərma. Nəteye dərəñ faya ta zəbiye naha faya. Mə walañ tay niye andaya na, Mari nakə a yaw ma gəma i Magədala aye, Salome ada ta Mari may i Yakuba nakə gawla aye, may tay ta Zozes. ⁴¹ Nəteye na, ta zəṅgalawa na Yesu ada tə gaway məsler ahəl nakə Yesu, neṅgeye ka dala i Galile aye. Ka təv eye niye na, siye i ṅgwas hay andaya haladzay. Nəteye, tə yaw ka bo dziye tage Yesu abəra ma Zerozelem.

Tə pa na Yesu a tsəvay

Mata 27.57-61; Luka 23.50-56; Yuhana 19.38-42

⁴² Huwa ba ka mbərəm məge tsiy. Pat eye niye na, pat mələve bo i Yahuda hay, andza məgwede pat məhəne mə gay i pat i mazəzukw bo. ⁴³ Ta huwa eye niye na, ndo wuray tə zalay Yusufa a yaw. Neṅgeye ndo i gəma i Arimate. Yusufa na, neṅgeye nəte mə walañ i bagwar i ndo məge sariya dərma. Neṅgeye dərma faya ma həbiye Bəy i Mbəlom. A gəs dərəv ka dzədzar bay, a ye a gay i Pilat mata tsətsahaw mədahañ i Yesu. ⁴⁴ Pilat a tsəne ba Yesu kə mət na, a gay wadəñ wadəñ. Tsa na, a zalay a bagwar i sidzew niye. A tsətsah faya abəra, a gwad: «*Yesu a mət na, kə ndza haladzay dāw?*» ⁴⁵ Ma dəba eye bagwar i sidzew niye a mbəday faya na, tsa na, a vəlay tsəved a Yusufa ka məzle mədahañ i Yesu. ⁴⁶ Yusufa a ye a səkəməw rəkəwat. A səkəməw na, a maw a mbəzla ahaya mədahañ i Yesu abəra ka mayako mazləmbada eye. Tsa na, a mbəkwa na mədahañ a dəma. A zla na a ye, a pa na a tsəvay. Tsəvay niye na, tə la ka geseh ka təv nakə sərpalahha aye. A pa na a dəma na, a bədəṅwalaw faya beber bagwar eye ka madərəzl na tsəvay niye.

⁴⁷ Mari i Magədala ta Mari may i Zozes na, faya ta zəbiye ka təv nakə tə pa na Yesu aye.

16

Yesu a lətsew abəra ma tsəvay

Mata 28.1-8; Luka 24.1-12; Yuhana 20.1-10

¹ Pat i mazəzukw bo a ye abəra mə dəma na, Mari i Magədala, Mari may i Yakuba ta Salome, ti ye ta səkəm mal huñṅa eye, hərwi a satay məwetse ka mədahañ i Yesu.

² Pat i luma i sidzew i mekedə ṅgwas neheye ti ye ka me tsəvay. Tə husa na, pat faya ma tsaraweye tərđassa. ³ Ahəl nakə faya ta diye na, ta tsətsah ka bo mə walañ tay, tə gwad: «*Mata bədəṅwalakway na beber abəra ka me i tsəvay na, way?*» ⁴ Tə ndisl naha na, ta zəba dərə. Ta zəba dərə na, tə ṅgatay a beber niye bagwar eye ta dərəzl ha ka tsəvay aye na, ba məbədəṅwala eye faya abəra, madzaka eye ka tsakay tsiy.

⁵ Ti ye naha na, tə fələkwa a tsəvay niye. Ti ye na tə ṅgatay a ndo gawla aye. Neṅgeye mandza eye ta diye i həlay i mənday. Ndoweye niye na, tə peteked kwedek kwedek eye ka bo. Peteked eye niye faya na, zəbol eye təzl. Ŋgwas niye hay tə ṅgatay andza niye ta dzədzar slaḅ slaḅ.

† 15:34 Dəmes hay 22.2.

⁶ Ane tuk na, a gwadatay: «Kâ dzédzarum bay. Faya ka pølumeye na, Yesu ndo i Nazaret, neŋgeye nakə ta dar na ka mayako mazlɛmbada eye. Neŋgeye andaya kanan bay, kə mbəlaw abəra ma madahaŋ. Ehey! Zəbum, təv nakə tə həna ha faya aye na, anaŋ. ⁷ Dum anəke ta tsikumataŋ faya a gawla ŋgay hay ada kâ dūmay ha a Piyeŋ lele. Gwadumatay na, ma lahakumeye a Galile. Ka ŋgatumeŋe mə dəma andza nakə a tsikakum eye.»

⁸ Tə tsəne andza niye na, tə ndohwaw abəra na, ta hway dəreŋ abəra ka təv i tsəvay niye. Ta hway na, hərwi zluwer a gatay, faya ta dzédzariye. Ta təkəray a ndəray kwa tsekweŋ bay tebiye hərwi zluwer a gatay.

Yesu a bəzatay ha bo a gawla ŋgay hay

Mata 28.9-10,16-20; Luka 24.36-49; Yuhana 20.11-23; Məsler hay 1.6-8

⁹ Pat i luma i sidzew pərik i mekedəe na, Yesu a lətsew abəra ma madahaŋ. A lətsew na, a bəzay ha bo kurre a Mari nakə a yaw abəra ma Magədala aye. Neŋgeye na, ŋgwas nakə Yesu a həhar faya abəra fakalaw hay tasəla aye. ¹⁰ A ye a təkəratay a ndo neheŋe tə ndzawa tage Yesu aye. A ye naha na, faya ta tuwiye hərwi madahaŋ i Yesu. A təkəratay wu nakə a ge bo tə neŋgeye. ¹¹ Tə tsəne wu nakə a tsikatay aye, a gwadatay: «Yesu na, kə mbəlaw abəra ma madahaŋ, neŋ na, na ŋgatay bəna meŋ na!» Ndo neheŋe ta təma bazlam ŋgay niye a tsikatay aye bay.

¹² Ma dəba eye na, Yesu a mbəda ha bo ŋgay wal a bəzatay ha bo a gawla ŋgay hay sulo. A bəzatay ha bo na, ahəl nakə nəteŋe ka tsəved faya ta diye a gəma aye. ¹³ Ndo niye hay sulo aye tə maw a Zerozelem. Tə maw na, ta təkəray wu nakə tə ŋgatay aye a siye i gawla i Yesu hay. Nəteŋe ta təmatay na bay ŋgway huya.

¹⁴ Ma dəba eye sa na, Yesu a bəzatay ha bo a gawla ŋgay hay kuro gər eye nəte. A bəzatay ha bo na, ahəl nakə nəteŋe faya ta ndiye dəf aye. Tsa na, a gatay me hərwi mədzele gər tay nakə andaya bay aye, ada hərwi ta dzala ha ka wu nakə ndo neheŋe tə tsikatay kurre, tə gwadatay: «Nəmaa ŋgatay a Yesu kə lətsew abəra ma madahaŋ» aye na, ta dzala ha bay. ¹⁵ Tsa na, a gwadatay: «Anəke na, dum ka kokway i mändzibəra tebiye. Dum ha Labara ŋgwalak eye a ndo zezəŋ tebiye ka mändzibəra. ¹⁶ Ndo nakə kə tsəne ada kə dzala ga ha tə dərev nəte ada ta dzəhuḅ ha a yam aye na, ma təmiye. Ndo nakə kə dzala ga ha bay aye na, Mbəlom ma ta giye faya sariya ¹⁷ Ta ta səriye ha ndo neheŋe ta dzala ga ha ta dedek na, ma kəkay? Nəteŋe na, ta sliye faya mahəhere fakalaw abəra mə bo i ndo tə məzele ga. Ta tsikiye me tə bazlam i gəma hay wal wal. ¹⁸ Kwa tadə ta gəs dədəe tə həlay, kwa tə sa muwar na, ma gateŋe wuray kwa tsekweŋ bay tebiye. Ta piye həlay ka ndo i dəvats hay na, ta mbəliye.»

Yesu a tsal a Mbəlom

Luka 24.50-53; Məsler hay 1.9-11

¹⁹ Yesu Bəy Maduweŋ a tsikatay andza niye na, a tsal ŋgway a mbəlom. A ye na, a ndza tə həlay i mänday i Mbəlom. ²⁰ Gawla ŋgay hay dərmak ti ye mata də ha bazlam ŋgwalak eye niye Yesu a tsikatay aye kwa a ŋgay. Bəy Maduweŋ a dzənawa tay ha ada a vəlawatay gədaŋ ka məge wu neheŋe a ge masuwayaŋ aye. Maa də ha tə tsik bazlam i Mbəlom ta gədaŋ i Yesu na, masuwayaŋ nakə tə gawa aye.

Ŋgwalak i bazlam nakə

Luka a watsa aye

Məfələkwe

Luka a da ha Yesu na, neŋgeye ndo mətəme ha ndo nakə Mbəlom ma sləratayawe ye a ndo i Israyel hay aye. Ane tuk na, neŋgeye ndo mətəme ha ndo i mändzibəra hay tebiye. Məsəfəre i Mbəlom a zalay a Yesu hərwi ada mâ dātay ha labara i məŋgwese a mətawak hay. Labara eye nakay na, labara i mawudə bo hərwi ndo i mezeleme hay wal wal tebiye ada labara i məŋgwese. A dazlay na, a tsik ka məmaw i Yesu, ka mede i Yesu a mbəlom.

Ka ndzay a gər a bazlam i Luka mə Mata, ma Markus ada ma Yuhana. Kə da ha ka gər i məwe Yuhana madzəhuḅe ndo a yam ada ka gər i məwe Yesu.

Madazlay 1.1-4

Məwe ta məgəle i Yuhana tə Yesu 1.5–2.52

Bazlam i Yuhana nakə a tsik aye 3.1-20

Madzəhuḅe i Yesu a yam tə masəpete 3.21-43

Məsler ta labara i Yesu ma Galile 4.14–9.50

Yesu a lətse abəra ma Galile a ye a Zerozelem 9.51–19.27

Maduk i duk i mähəne i Yesu ka mändzibəra 19.28–23.56

Mələtsew, mabəz ha bo tə mede i Yesu a mbəlom 24.1-53

¹ A nəkar Tiyofil ŋgwalak i ndo, ndo hay haladzay ḅa ta vəl ha gər tay məwetse labara nakə Yesu a ge mə walaŋ may aye.

² Tə watsa na, wu nakə nəteye tə tsəne abəra ka ndo neheye tə da ha bazlam i Mbəlom aye. Nəteye neheye na, ta ŋgatay tə dərə tay kwa ka madazlay ŋgay aye. ³ Aya! Neŋ dərma a seŋ məwatsaka naha ka gər i bazlam eye nakay, hərwi na pəla na bəzay i bazlam nakay kwa ka madazlay ŋgay eye. ⁴ Anəke na, nəkar dərma ka sliye faya məsəre ha bazlam nakay ta tətikaka aye na, dedək.

Gawla i Mbəlom a yaw a da ha məwe i Yuhana

⁵ Ahəl nakə Herod neŋgeye bəy ka dala i Yahuda aye na, ndowe ye andaya tə zalay Zakari. Neŋgeye na, gwala i Abiya, ndo məvəlay wu a Mbəlom aye. Məzele i ŋgwas ŋgay na, Elizabet. Neŋgeye dərma na, gwala i Aroŋ bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom. ⁶ Nəteye salamay tay eye kame i Mbəlom na, ndo lele eye hay. Wu neheye Mbəlom a tsik aye tə bazlam mapala eye na, tə pay bəzay tə metsehe lele. ⁷ Ane tuk na, wawa tay andaya bay. Hərwi Elizabet na, a wa bay. Dəlay eye. Sa na, nəteye guram eye tsiy.

⁸⁻⁹ Anəke na, həlay i ndo neheye tə zalatay Abiya hay aye kə sla hərwi məfəkay naha wu a Mbəlom. Andza nakə ndo neheye tə vəlaway naha wu a Mbəlom tə pawa faya bo aye na, tə ge duk a way. Duk a way nakə tə ge aye na, a dəf ka Zakari. Mata fəkay naha wu ma təv niye tsədaŋŋa eye mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom na, neŋgeye. Tsa na, a fələkwa a təv niye mata fəkay naha wu a Mbəlom.

¹⁰ Ahəl nakə Zakari faya ma fəkay naha wu a Mbəlom mə gay aye na, ndo hay haladzay ma bəra faya ta duwuliye me.

¹¹ A həlay niye na, gawla i Mbəlom a yaw a bəzay ha bo a Zakari. A lətse tə həlay i mänday i təv nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom aye. ¹² Zakari a ŋgatay na, a dzədzar haladzay, zluwer a gay. ¹³ Ane tuk na, gawla i Mbəlom niye a gwaday: «Zakari, kə dzədzar bay. Ba Mbəlom kə tsəne maduwule me yak. Elizabet, ŋgwas yak ma ta wakeye wawa hasləka eye. Ka ta zaley Yuhana. ¹⁴ Dərev yak ma ta ŋgwasiye haladzay. Pat i məwe ŋgay na, ndo hay haladzay ta ŋgwasiye hərwi ŋgay. ¹⁵ Neŋgeye na, ma ta təriye bagwar eye, ndo məgay məsler a Bəy Maduweŋ. Dadā ma ta siye guzom bay. Kwa wu nakə makwasa eye na, ma ndzakiye bay. Məsəfəre Tsədaŋŋa eye ma ndziye faya kwa mə huḅ i may ŋgay. ¹⁶ Ma ta matay ahaya Israyel hay haladzay ka təv i Bəy Maduweŋ tay

Mbəlom. ¹⁷ Maa lahayaw madayaw kame a Bəy Maduweŋ na, neŋgeye. Ma tsikateye me a ndo hay ta məzlaḅ bagwar eye andza i Eliya hərwi ada bəba hay tã sər bo ta wawa tay hay. Ma matay ahaya ndo neheye ta rəhay ha gər a Mbəlom bay aye ka təv i Mbəlom. Ma təriye tay ha ndo ŋgwalak eye hay. Ma ta tsətsaliye tay ha ndo neheye nəteye maləva bo eye hərwi Bəy Maduweŋ aye.*»

¹⁸ Ane tuk na, Zakari a gwadəy a gawla i Mbəlom: «Na səriye ha wu nakay ka tsikeŋ aye dedək na, kəkay? Neŋ na, ḅa guram eye, ŋgwas ga dərmaḅ na, guram eye tuk na, kəkay?»

¹⁹ Gawla i Mbəlom a mbədəy faya, a gwadəy: «Neŋ Gabəriyel. Neŋ na, ka təv i Mbəlom. A sləra ga ahaya mətsikaka bazlam nakay ada nã zlakaw Labara ŋgwalak eye. ²⁰ Ane tuk na, ka dzala ha ka bazlam nakay bay sa na, wu nakay ma giye bo ka səriye mətsike me bay hus a pat nakə ta wiye na wawa niye aye.»

²¹ Ndo neheye faya ta həbiye Zakari ma bəra aye na, a gatay wadəŋ wadəŋ. Tə gwad: «Zakari kə yaw abəra bay, kwa meeneŋ na, hərwi mey?» ²² Zakari a yaw abəra na, a sla faya mətsike me bay. Tsa na, ndo neheye ma bəra aye tə sər wu ka bəzay ha bo a Zakari mə gay. A tsikatay me na, tə həlay tsa. Neŋgeye huya mandək eye.

²³ Həlay i məge məsler i Zakari mə gay i Mbəlom a ndəv na, a ye a mətagay. ²⁴ Ma dəba i kiye tsakway na, wawa a dədəy a huḅ a Elizabet. Kiye zlam na, a ŋgahawa bo mə gay. A gwad mə dərev ŋgay: ²⁵ «Anəke na, Bəy Maduweŋ kə ŋgeteŋ. Kə vələŋ wawa. Ndo hay ta ŋgwasiye fagaya sa bay.»

Gawla i Mbəlom a dā ha məwe i Yesu

²⁶ Kiye a yay a Elizabet məkwa na, Mbəlom a slər gawla ŋgay Gabəriyel a gəma wuray tə zalay Nazaret ka dala i Galile. ²⁷ A slər ha na, a gay i dem eye andaya mədel i ndo wuray tə zalay Yusufa gwala i Bəy Davit. Tə zalay a dem eye niye na, Mari.

²⁸ Gawla i Mbəlom niye a fələkwa a gay i Mari, a ye naha a gwadəy: «Na tsikaka me Mari, Bəy Maduweŋ kə gaka ŋgwalak.»

²⁹ Mari a tsəne andza niye na, a dzədzar a gwad mə dərev ŋgay: «Mətsike me niye na, andza məgwedə mey?»

³⁰ Gawla i Mbəlom a gwadəy: «Kā dzədzar bay Mari, Mbəlom a wuda kar. ³¹ Wawa ma dədəkeye a huḅ. Ka ta wiye wawa niye na, hasləka eye. Ka ta zaleyə Yesu. ³² Neŋgeye na, ma ta təriye bagwar eye. Ta ta zaleyə Wawa i Mbəlom Fetek mə gəma. Bəy Maduweŋ Mbəlom ma təriye ha bəy bagwar eye andza bəba tətə ŋgay Davit: ³³ Neŋgeye ma ta ləviye tay ha Israyel hay ka tor eye. Bəy ŋgay na, ma ndəviye bay.»

³⁴ Mari a gwadəy a gawla i Mbəlom niye: «Wuye ma ta giye bo na, kəkay? Neŋ na, na sər zal zuk bay tuk na, kəkay!»

³⁵ Gawla i Mbəlom a mbədəy faya: «Məsəfəre Tsədəŋŋa eye ma mbəzlaweye fakaya. Gədəŋ i Mbəlom Fetek ma ndziye fakaya andza mezek. Yawa! Wawa niye ka ta wiye na, ta zaleyə Tsədəŋŋa, Wawa i Mbəlom. ³⁶ Zəba dem i bəba yak Elizabet kwa neŋgeye guram eye bəbay na, anəke kiye kə yay məkwa. ³⁷ Hərwi wuray a zay gədəŋ a Mbəlom təbey.»

³⁸ Tsa na, Mari a gwadəy a gawla i Mbəlom: «Neŋ ndo i məsler i Bəy Maduweŋ. Mā ge bo andza nakə ka tsik aye.»

Tsa na, gawla i Mbəlom a ye ŋgway.

Mari a ye a gay i Elizabet

³⁹ Ma dəba i mändze tsekweŋ na, Mari a lətse a ye ta bəse a gəma eye andaya mə mahəmba i Yahuda. ⁴⁰ A ye na, a gay i Zakari. A ye naha a ndisl na, a fələkwa a gay. A tsikay me a Elizabet.

⁴¹ Elizabet a tsəne mətsike me i Mari na, wawa a hats mə huḅ ŋgay. Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a mbəzlaw ka Elizabet. ⁴² Tsa na, Elizabet a wuda, a gwad: «Nəkar na, Mbəlom kə pa fakaya ŋgama a ze siye i ŋgwas hay tebiye. ŋgama mâ ndza ka wawa niye ka wiye. ⁴³ May i Bəy Maduweŋ ga a yaw ka təv ga na, kəkay! Neŋ tədəy na, way! ⁴⁴ Na gwad ka ŋgatay ba! Ahəl nakə ka tsikeŋ me aye na, wawa a bəl tə məŋgwese eye mə huḅ ga. ⁴⁵ Nəkar na,

* 1:17 zəba ma Malasi 3.23-24.

dārev yak maṅgwasaya eye hārwi wu nakə Bəy Maduweṅ a tsik aye na, ka təma, ma giye bo!»

⁴⁶ Tsa na, Mari a gwad:

«Na zambadəye a Bəy Maduweṅ tə dārev ga peteh.

⁴⁷ Dārev ga kə ṅgwasaya haladzay hārwi Mbəlom nakə a təma ga ha aye.

⁴⁸ Ka zəba faḡaya tsekweṅ mə walaṅ i ndo neheye neṅ ndo i məsler ṅgay.

Ndo neheye anəke aye ta ndo neheye ta ta wiye tay ha aye na, ta gwedeṅeye “Nəkar na, dārev yak maṅgwasaya eye.”

⁴⁹ Hārwi Mbəlom bagwar eye kə ge wu nakə lele aye hārwi ga.

Neṅgeye na, Mbəlom tsədaṅṅa eye.

⁵⁰ Neṅgeye na, ṅgwalak ṅgay dāda a ndəv təbey.

Ndo neheye ta rəhay ha gər aye na, ṅgwalak ṅgay ma ndziye huya ta nəteye.

⁵¹ Ka bəz ha gədaṅ ṅgay,

ka həhar tay ha ndo neheye tə dəslay ha gər a bo tay aye.

⁵² Ka həhar tay ha bəy hay abəra ka təv məndze i bəy tay hay.

Kə vəlatay gədaṅ a ndo i mətawak hay.

⁵³ Ndo neheye may a gatay aye na, kə vəlatay wu mənday.

Ndo i mezeleme hay na, ka həhar tay ha.

⁵⁴ Ki yaw madzəne tay hay Israyel hay, ndo i məsler ṅgay hay.

Mbəlom na, kə mətsa ha gər ta ṅgwalak ṅgay bay.

⁵⁵ Kə ge andza nakə a tsikatay a bəba tətə kway hay ahəl niye aye.

A tsikay a Abraham ada a gwala i Abraham hay tebiye ka tor eye.»

⁵⁶ Mari a ndza mə gay i Elizabet kiye mahkar. Tsa na, a ye a mətagay.

Məwe i Yuhana

⁵⁷ Anəke na, kiye i Elizabet kə sla məwe. A wa wawa hasləka eye. ⁵⁸ Ndo ṅgay hay ta ndo i məged ṅgay hay tə tsəne Mbəlom kə gay ṅgwalak a Elizabet na, ti ye mata ṅgwese ka bo dziye.

⁵⁹ Wawa a həna tsamahkar na, ndo hay ti yaw mata dəsə na wawa niye. A satay həbe məpe faya məzele na, Zakari, tə məzele i Bəba ṅgay. ⁶⁰ Ane tuk na, may i wawa niye, a gwadatay: «A’ay! Ta zaleyə na, Yuhana.»

⁶¹ Tə gwaday: «Məzele andaya andza niye ma gwala yak bay tuk na, kəkay!»

⁶² Tsa na, ta tsətsah ka bəba ṅgay wulək wulək tə həlay. Tə gwaday: «A saka məpe məzele ka wawa na, way?»

⁶³ Zakari a tsətsah fataya palalam nakə tə watsawa faya aye. Tə zlayaw. Tsa na, a watsa: «Məzele ṅgay na, Yuhana.» Tsa na, a gatay wadəṅ wadəṅ tebiye tay eye.

⁶⁴ Kwayaṅṅa bazlam i Zakari a həndək ka mətsike me. Tsa na, a zambadəy a Mbəlom.

⁶⁵ Ndo i məged hay tebiye ta dzədzar. Ndo i gəma niye hay tebiye hus a mahəmba i Yahuda tə tsikawa faya. ⁶⁶ Kwa way a tsəne bazlam niye na, tə dzalawa faya mə gər tay, tə gwadawa: «Wawa nakay ma ta təriye na, mey?» Ta dedək, gədaṅ i Bəy Maduweṅ ka gər ṅgay.

Zakari a zambadəy a Mbəlom

⁶⁷ Məsəfəre Tsədaṅṅa eye a mbəzlaw ka Zakari, bəba i wawa niye. Tsa na, a dā ha, a gwad:

⁶⁸ «Zambadəkway a Bəy Maduweṅ kway Mbəlom i Israyel hay.

Neṅgeye kə mbəzlaw a walaṅ kway hārwi məmbəle kway hay.

⁶⁹ Neṅgeye kə slərakwayaw ndo gədaṅ eye hārwi mətəme kway hay.

Neṅgeye na, gwala i Davit ndo i məsler i Mbəlom.

⁷⁰ Bazlam nakay na, Mbəlom bə kə tsikatay a ndo məde ha bazlam ṅgay tsədaṅṅa eye hay ahəl niye.

⁷¹ A gwad na, ma ta təmiye kway ha abəra mə həlay i ndo i vərəm kway hay, ada mə həlay i ndo neheye tebiye tə nakway dāre aye.

- ⁷² Kə gatay ɲgwalak ɲgay a bəba kway hay.
Ma mətsiye ha gər ta dzam nakə a ɓar eye bay.
- ⁷³ Mbəlom ɓa ka mbərəm məmbaday a bəba tətə kway Abraham.
- ⁷⁴ A gwad: Ma ta təmiye kway ha abəra mə həlay i ndo i vərəm kway hay na,
hərwi ada kâ slakwa faya məgay məsler tə madzədzar eye sa bay.
- ⁷⁵ A ge andza niye na, hərwi ada kâ tərakwa ndo ɲgay hay.
Ka tərakweye na, ndo ɲgay tsədaɲɲa eye hay huya ma mändze kway.
- ⁷⁶ Nəkar na, wawa ga, ta ta zalakeye na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom Fetek,
hərwi nəkar na, ka laheye kame a Bəy Maduweɲ, ka lambadəye na tsəved.
- ⁷⁷ Ka ta tsikateye a ndo ɲgay hay ma deyeweye mətəme tay ha.
Ma ta pəsətay ha mənese tay hay.
- ⁷⁸ Mbəlom kway na, ɲgwalak ɲgay a ndəv bay.
Andza niye, dzaydzay ɲgay ma dəvakweye andza pat nakə faya ma tsaraweye.
- ⁷⁹ Tsa na, ma dəvateye dzaydzay a ndo neheye ma mezek i mədahaɲ aye.
Ma lakiye kway ka tsəved i zay.»
- ⁸⁰ Yawa! Yuhana a gəl na, metsehe ɲgay a səkah kame kame. A lətse a ye a kəsaf. A ndza mə dəma hus a pat nakə a bəzatay ha bo parakka a Israyel hay aye.

2

Məwe i Yesu

Mata 1.18-25

- ¹ Ahəl niye tə wa Yuhana madzəhubə ndo a yam na, Agustus neɲgeye bəy i Roma. Anəke na, a gwadatay a ndo hay t̄a pasla ndo hay ka dala ɲgay tebiye. ² Nakay na, makurre i məpesle ndo nakə tə pasla ahəl niye Kiriniyus a ləwawa gəma i Siri ka dala i Roma aye.
- ³ Kwa way a ye mata wetse məzele ɲgay na, ma gəma ɲgay.
- ⁴ Andza niye, Yusufa neɲgeye ma ndziye ma gəma i Nazaret ka dala i Galile. A tsəne na, a ye ka dala i Yahuda ma gəma nakə tə zalay Betelehem aye. Gəma nakə tə wa mə dəma bəba tətə ɲgay Davit aye. ⁵ A ye na, ta Mari mədel ɲgay tə bo sulo eye mata wetse məzele tay.
- ⁶ Ahəl nakə nəteye ma Betelehem aye na, həlay i məwe wawa i Mari kə sla. ⁷ A wa malkwara ɲgay niye na, hasləka eye. A mbuza na a peteked, a həna ha a təv mände wu mənday i gənaw hay hərwi ta huta təv mə gay i mbəlok hay bay.

Gawla i Mbəlom hay ta bəzatay ha bo a ndo mətsəkure gənaw hay

- ⁸ Ma gəma niye na, ndo mətsəkure gənaw hay andaya tə hənawa mə pesl, tə tsəkurawa gənaw tay hay ta həvad. ⁹ Gawla i Mbəlom a mbəzlaw a bəzatay ha bo. Təv niye nəteye mə dəma aye na, a dəv dzaydzay ta gədaɲ i Bəy Maduweɲ. Tsa na, ndo mətsəkure gənaw niye hay ta dzədzar.
- ¹⁰ Ane tuk na, Gawla i Mbəlom niye a gwadatay: «Kâ dzədzarum bay! Na zlakumaw na, Labara ɲgwalak eye. Ndo hay haladzay ta ɲgwasiye hərwi bazlam nakay. ¹¹ Bəgom ta həvad nakay ta wakum ndo mətəme kurom ha ma Betelehem, ma gəma i Davit. Neɲgeye na, Kəriste, Bəy Maduweɲ. ¹² Dum ta zəbumaw faya. Ka ɲgatumeye a wawa eye. Ka sərumeye ha neɲgeye na, hərwi mambuza eye mə peteked. Ma həniye ma təv mənday wu i gənaw hay.»
- ¹³ Kwayaɲɲa, gawla i Mbəlom hay haladzay tə yaw ka təv i gawla i Mbəlom niye ta zambaday a Mbəlom tə gwad:
- ¹⁴ «ɲgama mâ təra mə mbəlom məgəma, ka gər i ndo hay tebiye.
Zay mâ təra ka mändzibəra mə walaɲ i ndo neheye Mbəlom a wudā tay ha aye.»
- ¹⁵ Tsa na, gawla i Mbəlom hay ti ye wu tay a mbəlom. Ti ye wu tay na, ndo mətsəkure gənaw hay tə gwad mə walaɲ tay: «Lətsakwa, takwa hus a Betelehem ta zəbakwaw ka wu nakə a ge bo aye, nakə Bəy Maduweɲ a dəkway ha aye.»

¹⁶ Ti ye ta bāse a Betelehem. Tə ndisl naha a dāma na, tə ngatay a Mari ta Yusufa ada ta wawa ndəriz niye mahəna eye ma təv mənday wu i gənow hay.* ¹⁷ Tə ngatay andza niye na, ta təkəratay wu nakə gawla i Mbəlom a tsikatay ka gər i wawa niye aye. ¹⁸ Kwa way a tsəne wu nakə ndo mətsəkure gənow hay ta təkər aye na, a gatay hərbaḅəkka. ¹⁹ Mari na, wu neheye tə tsik aye na, a pa na tebiye a gər a dzalawa faya.

²⁰ Tsa na, ndo mətsəkure gənow hay tə maw wu tay. Tə dəslay ha gər a Mbəlom ta zambadāy hərwi wu nakə tə tsəne ada tə ngatay aye na, kə ge bo andza nakə tə tsikatay aye.

²¹ Məhəne tasəla a ge matsamahkar eye na, həlay i mədəse wawa kə sla. A pa faya məzele Yesu. Məzele niye na, məzele nakə gawla i Mbəlom a tsikay a Mari ahəl niye kə huta huḏ zuk bay aye.

Yusufa ta Mari ti ye ha Yesu a Zerozelem

²² Həlay i məbere bo tay ka dərə i Mbəlom kə sla andza bazlam i Mbəlom mapala eye nakə Musa a watsa aye. Andza niye, Yusufa ta Mari tə zla wawa, ti ye ha a Zerozelem mata bəzay ha a Bəy Maduweḅ, ²³ hərwi mawatsa eye mə dərəwel i Musa na: «Malkwara i wawa hasləka eye na, i Mbəlom.†» ²⁴ Ada andza nakə mawatsa eye mə dərəwel i Musa na, ti ye tə vəlay maydagwar sulo kəgəbay bodobodo sulo a Mbəlom.‡

²⁵ Yawa! Ndoweje andaya ma Zerozelem, məzele ngay Simeyoḅ. Nengeye na, ngwalak i ndo, ka təma bazlam i Mbəlom lele. Faya ma həbiye ndo mətəme tay ha Israyel hay. Simeyoḅ na, Məsəfəre Tsədaḅḅa eye ka nengeye. ²⁶ Məsəfəre Tsədaḅḅa eye ḅa kə tsikay, a gwadāy: «Ka ta mətiye na, ka ngateye a Kəriste nakə Bəy Maduweḅ ma sləraweye təday.»

²⁷ Anəke na, Simeyoḅ a ye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ta gədaḅ i Məsəfəre i Mbəlom. Ahəl niye na, bəba i Yesu hay ti ye naha tə fələkwa a gay ta wawa məge andza nakə bazlam i Musa mapala eye a tsik aye. ²⁸ Tsa na, Simeyoḅ a zla wawa niye a həlay, a zambadāy a Mbəlom, a gwad:

²⁹ «Bəy Maduweḅ ga, anəke na, gər ha ndo i məsler yak m̄a ye ngway, m̄a mət tə zay, hərwi ka ge wu nakə ka tsik aye.

³⁰ Na ngatay tə dərə ga a ndo mətəme ha ndo yak nakə ka sləraw aye.

³¹ Ka ləva ha bo na, hərwi ndo hay tebiye.

³² Ndo nakə ka sləraweye na, nengeye na, dzaydzay nakə ma dəvateye a ndo hay tebiye ka məndzibəra ada nengeye ma vəlateye məzlaḅ a ndo yak hay Israyel hay.»

³³ Bəba ta may i Yesu na, a gatay hərbaḅəkka hərwi bazlam i Simeyoḅ niye a tsik aye.

³⁴ Tsa na, Simeyoḅ a pa fataya ngama i Mbəlom. A gwadāy a Mari may i wawa niye: «Wawa nakay na, Israyel hay haladzay ta dədiye faya. Andza niye, ndo hay haladzay ta maweje ka təv i Mbəlom hərwi ngay. Ma ta datay ha məsler i Mbəlom na, nengeye. Ane tuk na, ndo hay ta kərahiye na. ³⁵ Wu nakə maḅgaha eye ma mədzaḅ gər kwa i way i way na, ma bəziye ha parakka. Nəkar dərmaḅ Mari, dərətsətseh ma ta ngəniye ha ka bo bəra dərəv yak andza maslalam.»

³⁶ Ngwas wuray andaya guram eye ketef ketef, məzele ngay Anna. Nengeye na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom. Dem i Fanuwel gwala i Aser. Ahəl nakə nengeye dem eye na, a ye a zal. A ndza mə zal məve tasəla na, zal ngay niye a mət. ³⁷ Tsa na, ki ye a zal sa bay, a ndza ngway madəgway i ngwas eye. Məve ngay na, kuro kuro tsamahkar gər eye fad. Ma məndze ngay na, a gaway məsler a Mbəlom. A yawa a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ta həvad kwa ta həpat pat pat. A dūwulaway me a Mbəlom. A gawa daliyam. ³⁸ A ye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom na, ahəl nakə Simeyoḅ faya ma tsikiye me mba aye. A ye naha, a gay naha sisə a Mbəlom. A tsik ka wawa niye a ndo neheye faya ta həbiye madayaw i ndo mətəme ha ndo nakə ma təmiye ha Zerozelem aye.

* 2:16 zəba mə Luka 2.7. † 2:23 Madayaw abəra ma Ezipt 13.2, 12. ‡ 2:24 Levitik 12.8.

³⁹ Yusufu ta Mari ta ndəv ha məge wu nakə mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom mapala eye na, ta mbəda gər a gəma tay a Nazaret ka dala i Galile. ⁴⁰ Wawa niye faya ma gəliye na, gədaŋ tə metsehe ŋgay a səkah kame kame, ŋgama i Mbəlom tə neŋgeye.

Yesu ta madugula i Yahuda hay

⁴¹ Ka məve na, Yusufu ta Mari ti yawa a magurlom i Pak a Zerozelem. ⁴² Yesu a ge məve kuro gər eye sulo na, ti ye dziye ta bəba ŋgay hay andza nakə ti yawa aye.

⁴³ Magurlom a ndəv na, tə maw a mətəgay. Yesu na, kə mətəsa ma Zerozelem. Bəba ŋgay hay ta sər faya bay. ⁴⁴ Nəteye tə dzala mə gər tay na, Yesu neŋgeye ta ndo neheye ti ye ka bo dziye. Tə ndza hwapat ka mede. Ta huwa na, tə pa bo ka mapəle na mə walaŋ i gwala tay hay ada mə walaŋ i dzam tay hay. ⁴⁵ Ta pəla na na, ta huta na bay. Ta mbəda gər a Zerozelem tə mapəle na haladzay.

⁴⁶ Ma dəba i məhəne mahkar, ti ye naha tə huta na mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Neŋgeye ma ndziye mə walaŋ i ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye, faya ma piye zləm ka bazlam ada faya ma tsətsahiye fataya bazlam hay. ⁴⁷ Ndo niye hay tə tsəne wu nakə faya ma tsikiye na, a gatay hərəbəkka hərwi ndaraw ŋgay ada tə mambəde ka bazlam nakə a mbədawatay faya aye.

⁴⁸ Bəba ŋgay hay tə ŋgatay andza niye na, a gatay hərəbəkka. May ŋgay a gwaday: «Wawa ga, ka gamay andza niye na, hərwi mey? Nəmay ta bəba yak na, faya nəmaa pəliye kar. Mədzal gər may ka dzəda haladzay.»

⁴⁹ A gwadətay: «Ka pələmeye ga na, hərwi mey? Neŋ na, na ndziye mə gay i bəba ga na, ka sərūm təbədew.»

⁵⁰ Ane tuk na, ta tsəne wu nakə Yesu a tsikatay aye bay.

⁵¹ Tsa na, Yesu a lətse ti ye ta bəba ŋgay hay a Nazaret. Yesu na, a hənawatay ha gər lele. May ŋgay a pa na bazlam niye a gər ŋgay.

⁵² Yesu a gəl na, metsehe ŋgay a səkah kame kame. A yay a gər a Mbəlom haladzay ada ndo hay ta zambadəway haladzay.

3

Yuhana madzəhuḅe ndo a yam na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom

Mata 3.1-12; Markus 1.1-8; Yuhana 1.19-28

¹ Ahəl niye na, Tiber neŋgeye bəy i Roma. Kə va ma bəy kuro gər eye zlam. Poŋos Pilat, bəy nakə ka dala i Yahuda aye. Herod neŋgeye a ləva dala i Galile. Malamar ŋgay Filip na, a ləva dala i Iture ta Trakonitit, Lisaniyas i ŋgay na, a ləva dala i Abilen. ² Bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom na, Han ta Kayif. Ahəl niye na, Yuhana wawa i Zakari na, mə makulkwandah. Mbəlom a tsikayaw me a slər na.

³ Tsa na, Yuhana a dazlay mahəhele gəma neheye tə mbay naha a magayam i Yurdum aye tebiye. A gwadawatay a ndo hay: «Mbədum ha mede kurom. Dzəhuḅum bo a yam ada Mbəlom ma pəsakumeye ha mənese kurom hay.»

⁴ Andza niye, nakay na, wu nakə mawatsa eye mə dərəwel i Ezay ndo mədə ha bazlam i Mbəlom aye, a gwad: «Ndo faya ma wudiye mə kəsaf, a gwad:

“Lambadumay tsəved a Bəy Maduweŋ,
lambadumay tsəved hay fehe lele, t̄a hədzak bay!

⁵ Loloŋ hay tebiye ta ta rahiye fədəde!

Mahəmba hay ta tsaholok hay ta ta miye ka dala fadada!
Tsəved neheye mahədzaka eye hay ta ta lambadiye tay hay dandər dandər lele!
Tsəved neheye tsərsloslo tə kwar aye hay ta ta ləviye fehe lele!

⁶ Mbəlom ma təmiye tay ha ndo hay kəkay na, ndo hay tebiye ta ŋgateye.*»

⁷ Ndo hay haladzay ti yawa naha ka təv i Yuhana hərwi ada m̄a dzəhuḅ tay ha a yam. Yuhana a gwadawa tay: «Wawa i palas hay! Maa dākum ha hwayum abəra ka sariya i Mbəlom nakə bəse kə ndzew aye na, way? ⁸ Anəke na, gum məsler neheye ŋgwalak eye ndo hay ta səriye ha ka mbədum ha mede kurom aye tuk. Ka dzalum mə gər kurom

* 3:6 Ezay 40.3-5.

“Nəmay na, wawa i Abraham hay sa na, ma ta gamay mey bay!” Sərum ha na, Mbəlom ma sliye faya məge tay ha kwar neheye anarj aye wawa i Abraham hay! ⁹ Ba hadzaya maləva bo eye mədəse tay ha dərizl i gərdaf hay ta zləlay eye dzay tebiye. Dərizl i gərdaf neheye tebiye tə wa hohway ngwalak eye bay aye na, ta dəsiye tay ha ada ta kaliye tay ha ako.»

¹⁰ Ndo hay ta tsətsah faya, tə gwadəy: «Nəmaa giye na, mey?»

¹¹ A mbədatay faya, a gwadətay: «Ndo nakə məkelkabo ngay sulo aye na, mâ vələy nəte a ndo nakə i ngay andaya bay aye. Ndo nakə wu mənday ngay andaya na, tâ ngəna ta ndo nakə i ngay andaya bay aye.»

¹² Ndo matsekele dzarjgal hay ti ye naha hərwi madzəhuḃe bo a yam dərmaḃ. Ta tsətsah ka Yuhana tə gwadəy: «Miter, nəmaa giye na, mey!»

¹³ A mbədatay faya a gwadətay: «Kâ təmum wu abəra ka ndo mâ ze nakə bəy i dala a gwadəkum təmum aye bay.»

¹⁴ Sidzew hay ta tsətsah andza niye dərmaḃ: «Ada nəmay na, nəmaa giye mey tey?»

A gwadətay: «Kâ buwum suloy abəra ka ndo ta gədarj bay. Kâ rawum me ka ndo hərwi matəme faya bəra suloy bay. Duh həbum na, madagər kurom nakə ta vələkumeye ka kiye aye.»

¹⁵ Ndo hay ta dazlay mədzele ka wu nakə ma giye bo aye, tə dzalawa mə gər tay tə gwad: «Ma giye Yuhana na, Kəriste.»

¹⁶ Yuhana a gwadətay a nəteye niye tebiye: «Nej na, na dzəhuḃiye kurom ha a yam tsa. Ndo mekelej eye ma deyeweye kame ga, nejgeye na, gədarj eye a ze ga. Na sliye mahəndzədə ka təv ngay məpəlay ha ləber i tahərak ngay bay tebiye. Nejgeye, ma dzəhuḃiye kurom ha ta Məsəfəre Tsədarjja eye ada ta ako. ¹⁷ Wu mahəve daw andaya mə həlay. Ma ngəniye tay ha daw ta dzəndzar. Daw na, ma hayay gər ma həliye na a de. Ada dzəndzar na, ma dziye a ako nakə ma mbatiye dāda bay aye.»

¹⁸ Yuhana a dawatay ha Labara Ngwalak eye tə məvələtay gədarj tə bazlam hay wal wal.

¹⁹ Yuhana kə gay me a Herod hərwi a zla Herodiyad ngwas i malamar ngay. Ada Yuhana kə gay me ka wu hay wal wal. ²⁰ Herod a səkah ha məge mənese sa. A gəs na Yuhana a darjgay.

Madzəhuḃe i Yesu a yam

Mata 3.13-17; Markus 1.9-11

²¹ Ma dəba aye Yuhana a dzəhuḃ tay hay ndo hay tebiye a yam na, a dzəhuḃ ha Yesu a yam dərmaḃ. A həlay nakə faya ma duwuliye me aye na, magərmbəlom a həndək tuwarj. ²² Tsa na, Məsəfəre Tsədarjja a mbəzlaw faya, dərə a ngatay andza bodobodo. Tsa na, mətsike me a tsənew abəra mə mbəlom a gwad: «Nəkar na, wawa ga. Na wudā kar haladzay. Dərev ga faya ma ngwasiye tə nəkar.»

Bəba tətə i Yesu hay

Mata 1.1-17

²³ Yesu a dazlay a məge məsler na, məve ngay ma giye kuro kuro mahkar. Ndo hay tə dzala tə gwad nejgeye na, wawa i Yusufa. Yusufa wawa i Heli ²⁴ Heli wawa i Matat, Matat wawa i Levi, Levi wawa i Melki, Melki wawa i Zanay, Zanay wawa i Yusufa, ²⁵ Yusufa wawa i Matatias, Matatias wawa i Amos, Amos wawa i Nahum, Nahum wawa i Esəli, Esəli wawa i Nagay, ²⁶ Nagay wawa i Maat, Maat wawa i Matatias, Matatias wawa i Semeyin, Semeyin wawa i Zozek, Zozek wawa i Zoda, ²⁷ Zoda wawa i Yohanan, Yohanan wawa i Resa, Resa wawa i Zorobabel, Zorobabel wawa i Salatiyel, Salatiyel wawa i Neri, ²⁸ Neri wawa i Melki, Melki wawa i Addi, Addi wawa i Kozam, Kozam wawa i Elmadam, Elmadam wawa i Er, ²⁹ Er wawa i Zozowe, Zozowe wawa i Eliyezer, Eliyezer wawa i Zorim, Zorim wawa i Matat, Matat wawa i Levi, ³⁰ Levi wawa i Simeyərj, Simeyərj wawa i Yahuda, Yahuda wawa i Yusufa, Yusufa wawa i Zonam, Zonam wawa i Eliyakim, ³¹ Eliyakim wawa i Meliya, Meliya wawa i Mena, Mena wawa i Matata, Matata wawa i Natan, Natan wawa i Davit, ³² Davit wawa i Zese, Zese wawa i Obed, Obed wawa i Booz, Booz wawa i Salmoj,

Salmorj wawa i Nasorj, ³³ Nasorj wawa i Aminadab, Aminadab wawa i Adminj, Adminj wawa i Arni, Arni wawa i Hesron, Hesron wawa i Fares, Fares wawa i Yahuda, ³⁴ Yahuda wawa i Zakob, Zakob wawa i Izak, Izak wawa i Abraham, Abraham wawa i Tara, Tara wawa i Nakor, ³⁵ Nakor wawa i Serok, Serok wawa i Ragu, Ragu wawa i Falek, Falek wawa i Eber, Eber wawa i Sala, ³⁶ Sala wawa i Kaynam, Kaynam wawa i Arfadzad, Arfadzad wawa i Sem, Sem wawa i Nuhu, Nuhu wawa i Lamek, ³⁷ Lamek wawa i Matosalem, Matosalem wawa i Henok, Henok wawa i Iyaret, Iyaret wawa i Maleleyel, Maleleyel wawa i Kaynam. ³⁸ Kaynam Wawa i Enos, Enos wawa i Set, Set wawa i Adam, Adam nerjgeye na, Wawa i Mbəlom.

4

A say a Fakalaw masəpete na Yesu

Mata 4.1-11; Markus 1.12-13

¹ Ma dəba eye Məsəfəre Tsədənna a rahay a bo i Yesu na, a ye abəra ka təv i magayam i Yurdum niye. Tsa na, Məsəfəre Tsədənna eye a ye ha a makulkwandah. ² Mə dəma na, Yesu kə ndza məhəne kuro kuro fad, Fakalaw a say masəpete na. Ma mändze niye na, Yesu kə nda wu mänday kwa tsekweñ bay tebiye. Ka mändəve i məhəne niye hay na, may a wur faya tuk.

³ Tsa na, Fakalaw a yaw ka təv nğay, a gwaday: «Tadə kə ge nəkar Wawa i Mbəlom na, gwaday a kwar nakay mâ təraka wu mänday.»

⁴ Yesu a mbəday faya: «Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na: “Ndo zezerj ma ndziye na, ta wu mänday dekdek bay.*”»

⁵ Fakalaw a ye ha ka gər i gəma. Kwayanña a bəzay ha bəy i mändzibəra tebiye. ⁶ A bəzay ha na, a gwaday: «Na vəlakeye a nəkar hərwi gədañ ta zlele neheye ma bəy i dala neheye tebiye mavəla eye a neñ. Na sliye faya məvəle kwa a way andza nakə a señ aye. ⁷ Tadə ka dəkweñ gurmets na, na vəlakeye ha tebiye a nəkar.»

⁸ Yesu a mbəday faya: «Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad: “Dəslay ha gər a Bəy Maduweñ yak Mbəlom, ada ka geye məsler na, a nerjgeye nəte nğweñ.†”»

⁹ Fakalaw a ye ha a gəma i Zerozelem, ka gər i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Tə ndisl a dəma na, a gwaday a Yesu: «Tadə kə ge nəkar Wawa i Mbəlom sa na, kal ha bo abəra ka gər i gay nakay ka dala. ¹⁰ Hərwi mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad: “Mbəlom ma gwadateye a gawla nğay hay na, tâ dzəna kar, tâ tsəpa kar. ¹¹ Tâ kəndawa kar, hərwi ada sik yak mâ ndzay a kwar bay.‡”»

¹² Yesu a mbəday faya a gwaday: «Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad: “Kâ dza ha Bəy Maduweñ yak Mbəlom bay.§”»

¹³ Fakalaw a ndəv ha wewer nğay tebiye hərwi masəpete Yesu. Ma dəba eye na, a ye nğway abəra ka təv i Yesu hus a pat mekeleñ eye.

Yesu a ge məsler ma Galile

Mata 4.12-17; Markus 1.14-15

¹⁴ Ma dəba eye na, Yesu a mbəda gər a Galile. A ye na, nerjgeye maraha eye ta gədañ i Məsəfəre i Mbəlom. Mə dəma na, məzele nğay a dā zləm a gəma hay tebiye. ¹⁵ A tətikawatay bazlam i Mbəlom a ndo hay mə gay i maduwule me. Ndo hay tebiye ta zambadaway.

Ndo i gəma i Nazaret hay ta kərah Yesu

Mata 13.53-58; Markus 6.1-6

¹⁶ Ma dəba eye Yesu a lətse, a ye a gəma i Nazaret. Nazaret na, gəma nakə a gəl mə dəma aye. Pat i mazəzükw bo na, a lətse a ye a gay i maduwule me andza nakə a gawa ha aye. Mə dəma na, a lətse hərwi mədzerjge bazlam i Mbəlom. ¹⁷ Tsa na, ti ye naha tə

* 4:4 Bazlam mapala eye masulo eye 8.3. † 4:8 Bazlam mapala eye masulo eye 6.13. ‡ 4:11 Dəmes hay 91.11-12. § 4:12 Bazlam mapala eye masulo eye 6.16.

zlayaw d̄erewel i Ezay ndo m̄ad̄e ha bazlam i Mb̄elom, t̄ə v̄elay. Tsa na, a p̄əla ha d̄erewel niye. A p̄əla ha na, a huta t̄əv nak̄ə mawatsa eye, a gwad̄:

¹⁸ «M̄əs̄əf̄əre i B̄əy Maduwer̄j ka ḡər ga.

A zla ga, a sl̄əra ga ahaya na, h̄ərwi m̄əzlatayaw Labara ŋgwalak eye a ndo i m̄ətawak hay.

A sl̄əra ga ahaya na, h̄ərwi m̄əd̄atay labara i m̄ət̄əme a ndo i dangay hay.

A sl̄əra ga ahaya h̄ərwi mah̄ənd̄ək̄atay na d̄əre a guluf hay.

A sl̄əra ga ahaya na, m̄ət̄əme tay ha, ndo neheye faya ta gateye d̄ərets̄ətseh aye.

¹⁹ M̄ad̄e ha m̄əve nak̄ə Mb̄elom ma gateye ŋgwalak ŋgay a ndo hay aye na, k̄ə ndislew.* »

²⁰ Yesu a nd̄əv ha m̄əd̄z̄enge andza niye na, a pad̄a na d̄erewel niye. A may ha a ndo m̄əge m̄əsler i gay i maduwule me niye. Tsa na, a ye a ndza ŋgway. Ndo niye hay tebiye m̄ə gay i maduwule me aye na, ta z̄əba ka Yesu.

²¹ Tsa na, Yesu a dazlay m̄ətsikatay, a gwadatay: «N̄əkurom neheye faya ka pumay zl̄əm a wu nak̄ə faya na tsikakumeye na, wu nak̄ə na dz̄an̄ga m̄ə D̄erewel i Mb̄elom aye na, ɓa k̄ə ge bo b̄əgom tsiy.»

²² Ndo niye hay tebiye t̄ə tsik faya, t̄ə gwad̄: «Ndo nakay na, lele.» Ada Bazlam i Yesu niye a tsikatay aye na, bazlam niye ŋgwalak eye a gatay h̄ərɓ̄ab̄ək̄ka. T̄ə gwad̄: «N̄engeye na, wawa i Yusufa na gwad̄ b̄əd̄a?»

²³ Yesu a gwadatay sa: «Ta ded̄ek, n̄əkurom ka tsikumeŋeye bazlam i d̄zeke nakay an̄aj aye. Ka gwed̄umeŋeye: “N̄əkar ndo m̄ət̄əme ha ndo, t̄əma ha bo yak aye tey.” N̄əmaa ts̄əne wu neheye ka ge ma Kafernahum aye. An̄əke na, ge ma ḡəma yak andza neheye ka ge ma Kafernahum aye d̄ərmak.»

²⁴ Tsa na, a gwadatay sa: «S̄ərum ha ndo m̄ad̄e ha bazlam i Mb̄elom na, kwa n̄əte ta t̄əma na ma ḡəma ŋgay nak̄ə t̄ə wa na m̄ə d̄əma aye bay. ²⁵ Sa tsa na, s̄ərum ha ah̄əl i Eliya ndo i masl̄aj i Mb̄elom na, madakway i ŋgwas hay haladzay ma Israyel. Ah̄əl niye na, yam k̄ə pa bay m̄əve mahkar ta kiye m̄ək̄wa. Mand̄ərzl̄aj bagwar eye a ge ka dala niye tebiye. ²⁶ Madakway i ŋgwas hay andaya ma Israyel, ane tuk na, Mb̄elom k̄ə sl̄ər Eliya a gay i madakway i ŋgwas hay kwa n̄əte bay tebiye. Ane tuk na, Mb̄elom a sl̄ər Eliya na, a gay i madakway i ŋgwas wuray a ndzawa ka dala i S̄əripta ma ḡəma i Sidon̄.† ²⁷ Ah̄əl i Elize ndo m̄ad̄e ha bazlam i Mb̄elom na, ndo mad̄əgwad̄a eye hay haladzay ka dala i Israyel. Mb̄elom k̄ə mb̄əl tay ha ndo niye mad̄əgwad̄a eye hay kwa n̄əte bay, a mb̄əl ha na, Naman̄ ndo i ḡəma i Siri.‡»

²⁸ Ndo niye hay tebiye m̄ə gay i maduwule me aye t̄ə ts̄əne bazlam ŋgay niye na, a ndalatay haladzay. ²⁹ Tsa na, t̄ə l̄ətse, t̄ə pay h̄əlay a Yesu. Ti ye ahaya ab̄əra ma wuzlahḡəma, ti ye ha a ḡər i mah̄əmba i Nazaret. Ḡəma i Nazaret ma geye na, ka mah̄əmba eye niye. T̄ə tsal ha a d̄əma na, h̄ərwi madz̄əḡəda ahaya a zavay. ³⁰ Ane tuk na, Yesu a ye m̄ə walan̄ tay ts̄ərid̄ ts̄ərid̄ a ye ŋgway.

Yesu a mb̄əl ha ndo nak̄ə m̄əs̄əf̄əre lele bay m̄ə bo aye

Markus 1.21-28

³¹ Ma d̄əba eye na, Yesu a l̄ətse a ye a Kafernahum. Kafernahum na, wuzlahḡəma i Galile. Pat i maz̄əzukw bo na, pat pat a t̄ət̄ikawatay a ndo hay. ³² Ndo hay t̄ə ts̄əne mat̄ət̄ike ŋgay niye na, a gatay h̄ərɓ̄ab̄ək̄ka. H̄ərwi mat̄ət̄ike ŋgay nak̄ə a t̄ət̄ikatay aye ta m̄əzlab̄ eye.

³³ Azlakwa bay m̄ə gay i maduwule me niye na, ndoweye andaya ḡər a vuway. A wuda ta ḡədan̄ k̄əl̄ərra, a gwad̄: ³⁴ «N̄əkar Yesu ndo i Nazaret, mey yak ka n̄əmay na, mey? Ka yaw na, mata d̄ze may ha d̄aw? N̄əkar way na, na s̄ər ha lele: N̄əkar na, ndo nak̄ə ts̄əd̄an̄ja Mb̄elom a sl̄əraw aye!»

³⁵ Tsa na, Yesu a gay me, a gwaday: «Ndza d̄ik̄dik̄! Dara ab̄əra m̄ə bo i ndo nakay!»

* 4:19 Ezay 61.1-2. † 4:26 1 B̄əy hay 17.8-16. ‡ 4:27 2 B̄əy hay 5.1-14.

Tsa na, fakalaw a kal ha ndo niye kame i ndo niye hay bërra. Tsa na, a ndohwaw abëra mæ bo i ndo niye. Kæ gay wuray a ndo niye kwa tsekweŋ bay. ³⁶ Ka tæv niye na, a gatay a ndo hay dabæk dabæk, hërbaabækka. Tæ gwad mæ walaŋ tay: «Eh! Eh! Nakay na, bazlam waray! Nakay i ŋgay na, ndo waray a tsik me ta mæzlað eye! A gatay me ta gëdaŋ a mæsëfëre lele bay eye hay na, tæ gësay me ada tæ ndohwaw abëra mæ bo ndo nakay aye!»

³⁷ Labara i Yesu a dā a zləm ma gëma niye tebiye.

Yesu a mbël tay ha ndo hay abëra ma dëvats tay hay wal wal

Mata 8.14-17; Markus 1.29-34

³⁸ Ma dëba eye na, Yesu a yaw abëra mæ gay i maðuwule me niye. A hæl bo a ye a gay i Simoŋ. A ye naha na, mese i Simoŋ lele bay. Marabarað a gay haladzay. Tsa na, tæ gwadāy a Yesu: «Marabarað a gay a mese i Simoŋ, dzëna na tey!» ³⁹ Yesu a lëtse, a ye ka tæv ŋgay. A ye naha na, a gudük faya. A ŋgërëz ka marabarað niye ta gëdaŋ. Tsa na, marabarað niye a ndala abëra ka ŋgwas niye. Kwayaŋŋa a gatay mbëlök.

⁴⁰ Ma dëba eye pat a dæd na, ndo hay tæ hælāyaw ndo neheye dëvats mæ bo tay tebiye a Yesu. Kwa slala i dëvats waray waray na, tæ hælāyaw a Yesu. Yesu a pa fataya hælāy näte näte tay eye. A mbël tay ha abëra ma dëvats tay niye hay. ⁴¹ A hëhar fakalaw hay abëra mæ bo i ndo hay haladzay dërmak. Fakalaw niye hay ta wuda, tæ gwadāy: «Nëkar na, Wawa i Mbëlom!»

Ane tuk, na, Yesu a ŋgërëz fataya. A gwadāy: «Kâ tsikum me bay.» Hërwi nëtēye na, tæ sër ha Yesu na, Këriste.

Yesu a dā ha bazlam i Mbëlom mæ gay i maðuwule me

Markus 1.35-39

⁴² Dëre a tsadā kwayaŋŋa na, Yesu a lëtse a ndohwaw, a yaw abëra mæ gay. A ye dëreŋ abëra ma wuzlahgëma. A ye a tæv nakë ndëray andāya mæ dëma bay aye. Ndo hay haladzay ta zëba dëre na, ta ŋgatay a Yesu bay. Tsa na, ta pëla na. Tæ huta na Yesu na, a satay Yesu mā ye fataya abëra bay, mā ndza ta nëtēye huya.

⁴³ Ane tuk na, Yesu a gwadāy: «Na diye a gëma mekeleŋ eye hay, na ta dātay ha Labara ŋgwalak eye i Bëy i Mbëlom dërmak. Mbëlom a slëra ga ahaya na, hërwiye.»

⁴⁴ Tsa na, a lëtse, a ye a dāwa ha bazlam i Mbëlom mæ gay i maðuwule me neheye ka dala i Yahuda aye.

5

Makurre i gawla i Yesu hay

Mata 4.18-22; Markus 1.16-20

¹ Pat wuray na, Yesu a ye ka me i dëlov i Genesaret. A ye na, a lëtse ka me i dëlov i Genesaret niye. Ka tæv eye niye na, ndo hay haladzay faya ta lawariye na hërwi mætsëne bazlam i Mbëlom.

² Yesu a ŋgatay a kwalalaŋ i yam hay sulo ka dākāl. Ndo mægëse kælēf hay tæ mbëzlaw abëra mæ dëma, faya ta bariye gadaŋ tay hay. ³ Tsa na, Yesu a ye, a tsal a kwalalaŋ i yam neŋged. Kwalalaŋ i yam niye na, i Simoŋ. Tsa na, a gay amboh a Simoŋ, a gwadāy: «Amboh, hændzæd ga ha tsekweŋ a bëra ka dākāl.» Simoŋ a ge ha andza niye. Yesu a ndza a kwalalaŋ i yam niye na, a pa bo ka matëtikatay bazlam i Mbëlom a ndo niye hay.

⁴ A ndëv ha matëtikatay a ndo hay na, a gwadāy a Simoŋ: «Hændzæd ha kwalalaŋ i yam dëreŋ, a tæv nakë sidük aye, a wuzlah i dëlov. Ka ye ha na, nëkar ta ndo mæpaka bëzay yak hay kalum gadaŋ kurom hay a yam hërwi mægëse kælēf.»

⁵ Simoŋ a mbëdāy faya, a gwadāy: «ŋgalaka, nëmaa ye gër haladzay ta hëvad hërwi mægëse kælēf ada kwa näte nëmaa gës bay. Aya ane nëkar ka tsikeŋ, nâ ge sa na, na kaliye gadaŋ hay a yam.»

⁶ Tsa na, tæ kal gadaŋ tay niye hay a yam. Tæ kal a dëma na, kælēf hay ti ye a gadaŋ tay niye hay haladzay. Gadaŋ tay niye hay a dazlay a maŋgëzlehe ndërtsëtse hërwi kælēf kə rah a dëma ka zal naha. ⁷ Tsa na, tæ gatay naha wiyaw a mandala tay neheye mæ kwalalaŋ i yam neŋged aye hërwi ada tæ yaw tæ dzëna tay tey. Mandala tay niye hay ti yaw. Tæ vaha

ahaya gadaŋ niye hay abëra ma yam. Të rah ha, kwalalaŋ i yam niye hay sulo aye të këlef. Kwalalaŋ i yam niye hay ta sër masëleme a huď i yam hërwi maraha eye hay haladzay.

⁸ Simoŋ Piyer a ŋgatay andza niye na, a ye a dəkway gurmets a huvo a Yesu. A gwadáy: «Do wu yak abëra ka tëv ga Bëy Maduweŋ, hërwi neŋ na, ndo i mezeleme!»

⁹ Simoŋ a dzədzar haladzay. Ndo niye hay nəteye dziye ta dzədzar andza Simoŋ dərma. Ta dzədzar na, hërwi këlef niye të gəs haladzay aye. ¹⁰ Andza niye, ndo məpay bəzay a Simoŋ, ta dzədzar dərma. Ndo neheye të paway bəzay a Simoŋ aye na, Yakuba ta Yuhana wawa i Dzebede hay.

Ane tuk na, Yesu a gwadáy a Simoŋ: «Kâ dzədzar bay. Nəkar na, ka ta həlaweye ndo hay ka tëv ga.»

¹¹ Tsa na, të ma tay ahaya kwalalaŋ i yam tay hay ka dək. Të gər ha wu tay niye hay tebiye të pay bəzay a Yesu.

Yesu a mbəl tay ha ndo i dəvats hay ada a pəsətay ha mezeleme

Mata 8.1-4; Markus 1.40-45

¹² Pat wuray na, Yesu a ye a wuzlahgəma wuray. Ahəl nakə neŋgeye mə dəma aye na, paf ndo wuray madəgwada eye a ye naha. A ŋgatay a Yesu na, a kal ha bo kame ŋgay. Dəbuz da'ar ka dala, a gay amboh a Yesu, a gwadáy: «Ŋgalaka, tadə kə saka na, ka sliye faya matəre ga ha tsədaŋŋa.»

¹³ Yesu a tsəne andza niye na, a nduda ha həlay ŋgay, a lamay. Tsa na, a gwadáy: «A seŋ na, təra tsədaŋŋa!» Kwayaŋŋa dəvats i madəgwədə a ndala abëra ka ndo niye.

¹⁴ Yesu a gwadáy: «Tsəne lele: Kâ tsik wu nakay a ndəray bay. Ane tuk na, do ta bəzay ha bo a ndo məvəlaway wu a Mbəlom ada vəl wu nakə Musa a tsik aye hërwi mədatay ha a ndo hay tebiye na, ka təra tsədaŋŋa.»

¹⁵ Kwa andza niye bəbay na, labara i Yesu a dā a zləm haladzay. Ndo hay haladzay të hayawa gər ka tëv ŋgay hërwi məpay zləm a bazlam ŋgay. Siye hay ti yawa ka tëv ŋgay hërwi ada m̄a mbəl tay ha abëra ma dəvats tay hay.

¹⁶ Ane tuk na, Yesu na, a yawa a tëv neheye dərəŋ aye. A yawa a dəma mata dūwule me.

Yesu a mbəl ha ndo matəra eye

Mata 9.1-8; Markus 2.1-12

¹⁷ Pat wuray na, Yesu faya ma tətikateye a ndo hay. Farisa hay ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye, nəteye andaya dərma. Ti yaw na, ma gəma neheye ka dala i Galile aye tebiye, ma Zərozelem ada abëra ma Yahuda. Yesu a mbəlawaya tay ha ndo i dəvats hay ta gədaŋ i Bëy Maduweŋ Mbəlom.

¹⁸ Ahəl nakə Yesu faya ma tətikateye a ndo hay aye na, ndo hay, të zlay naha ndo wuray matəra eye madzawa eye ka sləlah. Ta pəla tsəved mede ha məpe kame i Yesu. ¹⁹ Ane tuk na, ta huta tsəved mede məfələkwa ha a gay bay, hërwi ndo hay haladzay ka tsəved. Tsa na, të tsal ka gər i gay niye. Tə sləl bəd dəgerger të Yesu. Tə mbəzla ha ndo niye ta sləlah eye dzay të walaŋ i ndo niye hay kame i Yesu. ²⁰ Yesu a ŋgatay a mədzal gər i ndo niye hay na, a gwadáy a ndo matəra eye niye: «Dzam ga, na pəsaka ha mezeleme yak hay.»

²¹ Ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay të tsəne bazlam i Yesu niye na, të tsik mə walaŋ tay, të gwad: «Nakay na, ndo waray i ŋgay a tsalay ka gər a Mbəlom aye! Way nakə dā məpəsay ha mezeleme a ndo na, way. Maa sla məpəsay ha mezeleme a ndo na, Mbəlom nəte ŋgweŋ bəna, way?»

²² Tsa na, Yesu a sər wu nakə të dzala mə gər tay aye, a gwadatay: «Ka dzalum andza niye mə gər kurom na, hërwi mey? ²³ Maa da me məgwədə: “Mezeleme yak kə pəsa” na, waray, kəgəbay “Lətse, do” na, maa da me mə dəma na, waray? ²⁴ A seŋ na, sərūm ha neŋ Wawa i Ndo na, gədaŋ ga andaya məpəsətay ha mezeleme a ndo hay ka məndzibəra.»

Tsa na, a gwadáy a ndo matəra eye: «Faya na gwadakeye, lətse, zla sləlah yak do a mətagay!»

²⁵ Kwayaŋŋa ndo niye a lətse hurum kame i ndo niye hay tebiye. A zla slələh ŋgay niye tə zla ahaya. A ye kame i ndo niye hay duwak duwak tə mazambaday a Mbəlom. A ye a mətəgay.

²⁶ Ndo niye hay mbərzəzza aye tə ŋgatay andza niye na, a gatay hərəbəkka. Ta zambaday a Mbəlom. Tə dzədzar haladzay ada tə gwad: «Bəgom na, ka ŋgatakway a wu məge masuwayaŋ eye!»

Yesu a zalay a Levi

Mata 9.9-13; Markus 2.13-17

²⁷ Ma dəba eye na, Yesu a lətse a yaw abəra mə gay niye. Yesu faya ma diye na, a ŋgatay a ndo matsekele dzaŋgal mandza eye ka təv i məsler ŋgay. Ndo niye na, tə zalay Levi. Yesu a gwaday: «Dara, peŋ bəzay!» ²⁸ Tsa na, Levi a lətse, a gər ha wu ŋgay hay tebiye, a pay bəzay a Yesu.

²⁹ Ma dəba eye ti ye a gay i Levi. Ti ye naha na, Levi a datay wu mənday. Tə nda wu mənday niye na, nəteye haladzay tə ndo matsekele dzaŋgal ha ada tə siye i ndo hay haladzay.

³⁰ Farisa hay ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə ŋgatay a Yesu faya ma ndiye daf ta ndo i mezeleme hay na, tə tsik faya wu nakə lelebay aye. Tə gwadatay a gawla i Yesu hay: «Ka ndayum wu mənday ada ka sum wu ka təv manəte eye ta ndo matsekele dzaŋgal hay ada ta ndo i mezeleme hay na, hərwi mey?»

³¹ Yesu a tsəne bazlam tay niye na, a mbədatay faya, a gwadatay: «Ndo neheye wuray a gatay bay nəteye zayzay aye na, ta pəliye ndo i sidem bay. Mata pəle ndo i sidem na, ndo neheye dāvats eye hay aye. ³² Na yaw məzalətay a ndo neheye tə gwaday a gər nəteye ŋgwalak eye hay aye bay, ane tuk na, məzalətay a ndo i mezeleme hay dūh, hərwi ada tə mbəda ha mede tay.»

Wu wədeye ta wu guram eye

Mata 9.14-17; Markus 2.18-22

³³ Ta tsətsah ka Yesu, tə gwaday: «Gawla i Yuhana ta gawla i Farisa hay tə gawa daliyam ada ta dūwulawa. Ane tuk na, gawla yak hay i tay tə ndayawa wu mənday ada tə sawa wu məse na, kəkay?»

³⁴ Yesu a mbədatay faya: «Ka dzalum na, nəteye na, ta giye daliyam dāv? Ta giye bay hərwi nəteye na, andza mə magurlom i məzle dahəlay. Ahəl nakə zal i dahəlay ka təv tay mba aye na, ndo neheye mazala eye a magurlom i məzle dahəlay na, ta giye daliyam bay.

³⁵ Ane tuk na, pat eye ma slaweye na, ta gəsiye fataya abəra zal i dahəlay niye. Pat eye niye na, ta giye daliyam tuk.»

³⁶ Yesu a tsikatay dzeke nakay sa. A gwadatay: «Dada ndəray ma dəsiye peteked wədeye mətepe ka peteked guram eye bay. Hərwi tadə ta tapa peteked wədeye ka guram eye na, peteked wədeye ma ŋgərđiye ha peteked guram eye niye. Ta nasiye ha peteked wədeye. Peteked wədeye ta guram eye ta diye ka bo bay. ³⁷ Sa na, ndo ma mbədiye guzom lelem eye a gwezem i həzlay guram eye bay na, ka sərūm təbədew? Hərwi ta mbəda a dəma na, guzom niye lelem eye kə kwasa na, həzlay guram eye ma ndohwiye. Guzom dərma səkthi ma mbədiye ka dala ada gwezem ma nasiye. ³⁸ Ane tuk na, guzom lelem eye ta mbədiye na, a gwezem i həzlay wədeye dərma. ³⁹ Sərūm ha ndo kə sa guzom makwasa eye na, ma dəba eye na, ma siye lelem eye sa bay. Hərwi tə gwad: “Guzom makwasa eye na, lele.”»

6

Yesu na, a ləvay gər a pat i mazəzukw bo

Mata 12.1-8; Markus 2.23-28

¹ Pat i mazəzukw bo na, Yesu ta gawla ŋgay hay ti ye ta guvah wuray. Ma guvah eye niye tə ge a dəma na, wuye andaya tə zalay bəle. Gawla i Yesu hay tə həb wu niye. Ta gugwah na wu niye ada tə nda.

² Siye i Farisa hay ta ngatatay. Tsa na, tə gwadatay: «Ka gum wu nakə bazlam i Mbəlom mapala eye a ge faya me pat i mazəzukw bo aye na, hərwi mey?»

³ Yesu a mbədatay faya a gwadatay: «Dada ka dzəngum wu nakə Davit a ge ahəl niye aye təbədew?» May a wur faya ta ndo ngay hay. ⁴ Tsa na, a ye, a fələkwa a madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha, a zla makwala nakə tə vəlay a Mbəlom aye. A nda. A vəlatay a ndo ngay hay dərma, tə nda. Bazlam i Mbəlom mapala eye a vəl tsəved ka mənde na, a ndo məvəlaway wu a Mbəlom dəkdek bədaw?»

⁵ Yesu a gwadatay sa: «Maa ləvay gər a pat i mazəzukw bo na, Wawa i Ndo.»

Yesu a mbəl ha ndo wuray maməta həlay eye

Mata 12.9-14; Markus 3.1-6

⁶ Pat eye andaya pat i mazəzukw bo na, Yesu a ye a gay i maduwule me. A ye naha a pa bo ka matətkatay a ndo hay. Mə dəma na, ndoweye andaya həlay i mənday ngay maməta eye. ⁷ Mə gay i maduwule me niye na, ndo mədzaᅅgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay nəteye andaya. Faya ta zəbiye ka Yesu. Tə dzala mə gər tay, tə gwad: «Zəbakwa faya lele, ngatay ma mbəliye ha ndo nakay maməta həlay eye pat i mazəzukw bo daw?» Tə tsik andza niye na, hərwi məhəle faya bəra suwat.

⁸ Ane tuk na, Yesu a sər ha mədzaᅅl gər tay. A gwaday a ndo niye həlay ngay maməta eye: «Lətse, do, lətse ka niye, kame i ndo hay tebiye.» Ndo niye a lətse ka niye.

⁹ Tsa na, Yesu a gwadatay: «Na tsətsahiye fakuma: Bazlam kway mapala eye a vəl tsəved məge na, mey? A gwad: Gum ngwalak pat i mazəzukw bo tsukudu, gum na, sewed daw? Məmbəle ha ndo pat i mazəzukw bo tsukudu məgər ha m̄ mət daw?» Ane tuk na, ta mbəday faya bay.

¹⁰ Yesu a zəba fataya. Tsa na, a gwaday a ndo niye həlay maməta eye «Nduda ha həlay yak.»

A nduda ha na, həlay ngay a mbəl a təra lele suwud suwud.

¹¹ Tsa na, a ndalatay a ndo mədzaᅅgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay. Tə tsik ma walaᅅ tay ta hutaye tsəved ka məkəde Yesu na, kəkay.

Yesu a pala ndo i maslaᅅ ngay hay

Mata 10.1-4; Markus 3.13-19

¹² Ahəl niye Yesu a ye, a tsal a tsaholok hərwi maduwule me. A ndza ma tsaholok niye huyup ka maduwulay naha me a Mbəlom.

¹³ Dəre a tsada na, a zalatay a gawla ngay hay ka təv ngay. Ti ye naha. Tsa na, a pala mə walaᅅ tay niye ndo kuro gər eye sulo. A zalatay ndo i maslaᅅ hay.

¹⁴ Nəteye na: Simoᅅ nakə a pa faya məzele Piyer aye, ta malamar ngay Aᅅdərə, Yakuba ta Yuhana, Filip ta Bartelemi, ¹⁵ Mata ta Tomas, Yakuba wawa i Alfe, Simoᅅ ndo məge vərəm hərwi dala ngay, ¹⁶ Yuda wawa i Yakuba, Yudas Iskariyot ndo məge dəf ka Yesu.

Yesu ta ndo hay haladzay

Mata 4.23-25

¹⁷ Yesu ta gawla ngay niye hay, tə mbəzlaw abəra ma tsaholok niye. Ti yaw tə ndza ka təv eye andaya barbara eye fatata. Gawla ngay hay ka təv eye niye haladzay. Ndo hay haladzay mbərzəzza andaya ka təv eye niye dərma. Ndo niye hay na, ti yaw abəra kwa ma Zerozelem ka dala i Yahuda ada mə Tir ta Sidoᅅ gəma neheye tə mbay naha a bəlay aye.

¹⁸ Ndo niye hay ti yaw ka təv ngay na, mata pay zləm a bazlam ngay ada hərwi m̄ mbəl tay ha abəra ma dəvats tay hay wal wal. Ndo neheye məsəfəre lele bay eye hay mə bo tay aye na, kə mbəl tay hay. ¹⁹ Kwa way a pəla tsəved məlamay nets tsa hərwi gədaᅅ a yaw abəra mə bo ngay. Ndo neheye ta lamay aye na, a mbəl tay ha tebiye.

ᅅgama ta marava

Mata 5.1-12

²⁰ Yesu a zəba ka gawla ngay hay na, a gwadatay:

* 6:3 1 Samuyel 21.2-7.

- «A nakurom ndo i mətawak hay, ɲgwasum
hərwi Bəy i Mbəlom na, i kurom.
- ²¹ A nakurom neheye may a wur fakuma anəke aye, ɲgwasum
hərwi Mbəlom ma vəlakumeye wu nakə a sakum aye.
A nakurom neheye faya ka tuwumeye anəke aye, ɲgwasum
hərwi ka ta ɲgwasumeye.
- ²² Nakurom neheye ndo hay faya ta gakum eye dəretsətseh aye,
kwa ta kal kurom ha,
kwa ta tsadəkum,
kwa ta tsik fakuma wu nakə lelebay eye hərwi nakə ka dzalum ha Wawa i Ndo aye
na,
ɲgwasum.
- ²³ Aza pət nakə wu neheye ta ndzakum a gər aye na,
mbərzlum tə mənɟwese eye
hərwi Mbəlom ma ta vəlakumeye magogoy kurom bagwar eye mə mbəlom.
Aya ane, sərur ha na, bəba tətə tay hay tə gatay a ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay na,
andza niye.
- ²⁴ A nakurom ndo i zlele hay, dəretsətseh ka gər kurom
hərwi ba ka hutum magogoy kurom tsiy.
- ²⁵ A nakurom neheye hawa i wu a gakum bay aye wu kurom andaya anəke haladzay aye,
dəretsətseh ka gər kurom
hərwi may ma ta wuriye fakuma.
A nakurom neheye faya ka ɲgwasumeye anəke aye, dəretsətseh ka gər kurom
hərwi ka ta ndzumeye ta mədza gər aye ada ka tuwumeye.
- ²⁶ A nakurom neheye ndo hay tə gwad fakuma nakurom ɲgwalak i ndo hay aye,
dəretsətseh ka gər kurom.
Hərwi bəba tətə tay hay tə gwadawa ka ndo neheye tə gwad nəteye ndo mədə ha
bazlam i Mbəlom aye ta səpatawa ndo hay ahəl niye na, andza niye.»

Wudum ndo mənə dəre kurom hay

Mata 5.38-48, 7.12

²⁷ «Ane tuk na, na tsikakumeye a nakurom neheye faya ka pumeɲeye zləm aye:
Wudum ndo mənə dəre kurom hay. Gumatay ɲgwalak a ndo neheye tə nakum dəre
aye. ²⁸ Pum ɲgama ka ndo neheye faya ta vəlakumeye mezeleme aye. Duwulumay me a
Mbəlom hərwi ndo neheye faya ta gakumeye dəretsətseh aye.

²⁹ «Tadə ndoweye kə faka ka maholom na, mbəday ha maholom i diye nənɟed.
Ndowneye ka buwa faka abəra kələmedze yak na, gər ha mâ zla na faya məkelkabo yak
i hud aye.

³⁰ «Ndo ka tsətsah fakaya wu na, vəlay ada tadə ndoweye kə zla faka abəra wu yak na,
kâ tsətsah faya bay.

³¹ «Ka gwadum ndo hay tã gakum ɲgwalak na, gumatay ɲgwalak a ndo hay dərma.

³² «Kâ wudum ndo neheye ta wuda kurom aye dəkdek bay. Tadə ka wudum ndo neheye
ta wuda kurom aye dəkdek na, ka dzalum na, ka hutumeye merəbe kurom daw? Kwa
ndo i mezeleme hay ta wuda ndo neheye ta wuda tay ha aye dərma! ³³ Ada tadə ka
gumatay ɲgwalak a ndo neheye faya ta gakumeye ɲgwalak aye dəkdek na, ka dzalum na,
ka hutumeye merəbe kurom daw? Kwa ndo i mezeleme hay na, tə ge andza niye.

³⁴ «Tadə ka vəlumateye wu a ndo neheye ka sərur ha nəteye ta sliye məmakum ha aye
na, ka dzalum na, ka hutumeye merəbe kurom daw? Kwa ndo i mezeleme hay tə vəlaw
wu na, a ndo i mezeleme hay andza nəteye hərwi ada tã matay ha andza nakə tə vəlatay
aye! ³⁵ Duh bay, wudum ndo mənə dəre kurom hay! Gumatay ɲgwalak. Ka vəlumateye wu
na, kâ gwadum tã makum ha a dəma bay. Mbəlom ma ta vəlakumeye a dəma magogoy
kurom na, haladzay. Nakurom ka ta tərumeye wawa i Mbəlom Fetek. Hərwi nənɟeye na,

a wuda ndo i hāzay hay ta ndo i seweɗ hay dārmak. ³⁶ Tārum ndo mēge ŋgwalak hay andza Bāba kurom Mbēlom, neŋgeye ndo i ŋgwalak.

Kā gumatay sariya a ndo hay bay

Mata 7.1-5

³⁷ «Kā gum sariya ka ndo bay. Mbēlom dārmak ma gakumeye sariya bay. Kā rawum me ka ndo hay bay. Mbēlom bēbay ma rawiye fakuma me bay. Pāsumatay ha mēnese a ndo hay, Mbēlom dārmak ma pāsakumeye ha mēnese kurom.

³⁸ «Vēlumatay wu a ndo hay, Mbēlom dārmak ma vēlakumeye. Mbēlom ma vēlakumeye na, ma rahakumeye ha lele. Ma dzēdzakakumeye ha a gwezem kurom hay na, madzēdzeke madzēdzeke. Mbēlom ma lēvakumeye wu tē wu nakē ka lēvawumatay ha wu a ndo hay aye dārmak.»

³⁹ Yesu a tsikatay ta dzeke mekeleŋ eye sa, a gwadātay: «Guluf ma sliye mēgōsay hēlay a guluf neŋged dāw? Nēteye salamay tay eye ta dēdiye a bēɗ. ⁴⁰ Ndo nakē faya ma tētikiye wu aye na, ma ziye ndo matētikay wu bay. Ane tuk na, ndo nakē faya ta tētikay wu kē sār tsiy na, ma tēriye andza ndo matētikay wu.»

⁴¹ A gwadātay sa: «Nēkar na, ka ŋgatay a tsakwal mē dāre i malamar yak. Ane tuk na, mayako nakē mē dāre yak aye ka ŋgatay bay na, hārwi mey? ⁴² Kākay, ka sliye mēgwede: “Malamar ga, ehēy nā zlaka ahaya tsakwal abēra mē dāre yak” na, dūh i yak aye mayako gēlawwa ka ŋgatay bay na, kākay? Nēkar ndo i bēbērek, lah faya mēzle ahaya mayako abēra mē dāre yak tēday ada ka ŋgateye a dāre kwetseh kwetseh. Ka zlaya ahaya tsakwal abēra mē dāre i malamar yak tuk.»

Dārizl i gārdaf ta hohway ŋgay eye hay

Mata 7.16-20, 12.33-35

⁴³ Yesu a gwadātay sa: «Sārum ha na, dārizl i gārdaf lele eye na, ma wiye hohway i dārizl i gārdaf nakē lele bay aye bay, andza niye dārizl i gārdaf lele bay eye ma wiye hohway i gārdaf nakē lele eye bay aye. ⁴⁴ Ka sārakwa ka bo abēra dārizl i gārdaf hay ta hohway tay hay. Ka slumeye faya māŋgāle hohway i gurov abēra ka wuradak bay ada ka slumeye māŋgāle hohway i tēroz abēra ka dzēgew bay. ⁴⁵ Sārum ha na, ndo nakē ŋgwalak eye na, ma giye wu ŋgwalak eye hay hārwi mē dārev ŋgay na, wu neheye ŋgwalak eye dārmak. Ndo nakē seweɗ eye na, ma giye wu neheye seweɗ eye hārwi dārev ŋgay maraha eye tē wu neheye seweɗ eye. Hārwi kwa way a ndohwa ahaya na, wu nakē maraha eye mē dārev ŋgay aye.»

Gay hay sulo

Mata 7.24-27

⁴⁶ Yesu a gwadātay sa: «Ka zalumeŋ a neŋ “Bāy Maduweŋ, Bāy Maduweŋ” na, hārwi mey? Ada wal faya ka gumeye wu nakē na tsikakum aye bay sa tuk na, kākay? ⁴⁷ Tsēnum, na dākumeye ha ndo nakē a peŋ bēzay ta dēdik aye. Neŋgeye na, a pay zlēm a bazlam ga lele. Kē pay zlēm na, a ge ha mēsler tē bazlam nakē a tsōne aye. ⁴⁸ Neŋgeye a ndzēkit bo na, ta ndo nakē a say madēzle gay aye. A dazlay na, a la na mēdok i gay sīduk lele. A ndāv ha mēle na, a dēzla ahaya mēdok i gay ŋgay niye ma bēɗ tē kwar lele. Tsa na, a ŋgar na gay niye tuk. Yam a pa na, mazaw a yaw ŋgēf ka gay ŋgay niye na, dāɗa a mba faya mambēzle ha bay, hārwi madēzla eye lele. ⁴⁹ Aya ane tuk na, ndo nakē a tsōne bazlam ga ada kē ge ha mēsler bay na aye, neŋgeye dārmak a ndzēkit bo ndo nakē a say mēge gay aye. Ane tuk na, a dazlay kwayaŋŋa ze mēle na mēdok eye. A pa na mēdok eye tēhas ka dala tsa. A ndāv na, yam a pa. Mazaw i magayam hay ŋgēf ti yaw ka gay niye na, kwayaŋŋa bērem a mbēzl, tsekək yam a hēl na gay niye. A mbēzl na, liyeh liyeh kwa tsekweŋ ka lēkaw bay.»

¹ Yesu a ndøv ha mætsikatay a ndo niye hay ka tøv ñgay aye na, a hæl bo a ye a Kafernahum.

² Ma Kafernahum na, ndo i Roma wuray andaya neñgeye bagwar i sidzew. Ndo i mæsler ñgay andaya a wuda na haladzay. Ndoweeye niye na, bo a wur faya haladzay. ³ Bagwar i sidzew niye a tsøne ndo hay faya ta tsikiye ka Yesu na, a slør ndo hay mæ walañ i madugula i Yahuda hay. A slør tay ha na, hærwi ada tâ zalayaw mâ yaw mâ mbøl ha ndo i mæsler ñgay niye.

⁴ Ndo niye hay ti ye, tæ ndisl ka tøv i Yesu na, ta dazlay mægay amboh haladzay. Tæ gwadáy: «Bagwar i sidzew may a gwadaka: “Dara mbøleñ ha ndo i mæsler ga tey.” Ka ye, ka dzøna na ndoweeye niye na, lele. ⁵ Neñgeye na, ndo lele eye. A wuda slala kway haladzay. Ada maa dæzlakway gay i maduwule me na, neñgeye.»

⁶ Yesu a tsøne andza niye na, a lètse, ti ye ka bo dziye. Mazlambar nøteye bøse tæ gay i bagwar i sidzew. Bagwar i sidzew niye a sløraw ndo hay ka tøv i Yesu. Ti yaw tæ gwadáy: «Bøy Maduweñ, tæ gwadaka na, kâ ye gær madayaw sa bay. Neñ na sla dâ, nøkar kâ ye a gay ga bay. ⁷ Hærwi niye, neñ høreñ na sla mede naha ka tøv yak bay. Ane tuk na, ka tsik bazlam yak nøte na, ndo i mæsler ga ma mbøliye segey. ⁸ Neñ na, faya na røhay ha gær a bagwar ga ada sidzew ga hay ta røheñ ha gær dærmak. Na gwadáy a ndo nøte mæ walañ tay “Do!” na, ma diye. Na gwadáy a ndo neñged “Dara!” na, ma deyeweeye. Na gwadáy a beke ga “Ge nakay!” na, ma giye.»

⁹ Yesu a tsøne bazlam i bagwar i sidzew niye na, a yay a gær lele. A mbøda me a diye i ndo neheye ta zøñgal naha aye. A gwadátay: «Sørum ha na, dæda neñ na huta slala i mædzal gær nakay bay, kwa ma Israyel.»

¹⁰ Tsa na, ndo neheye tæ sløra tay ahaya aye ta mbøda gær a gay i bagwar i sidzew niye. Ti ye naha na, ndo i mæsler i sidzew niye kæ mbøl tsiy. Neñgeye zay zay!

¹¹ Ma dæba eye na, Yesu a ye a gøma eye andaya tæ zalay Nay. Gawla ñgay hay tæ ndo hay haladzay tæ pay bøyay. ¹² Ahæl nakæ mazlambar ta ndisliye ta fælækwiye a wuzlahgøma niye na, tæ dzøger ta ndo hay faya ta zliye mædahañ ta diye ha ka me tsøyay. Maa mæt na, wawa i madakway i ñgwas wuray. Wawa ñgay na, nøte eye niye. Ndo i gøma niye haladzay tæ laka na ñgwas niye ka dâ tsøyay.

¹³ Yesu a ñgatay na, madakway i ñgwas niye a gay mæ bo, a gwadáy: «Kâ tuwa sa bay.»

¹⁴ Tsa na, a ye a lamay a hubok niye faya ta zliye ha mædahañ aye. Ndo mæzle mædahañ hay tæ lètse. Yesu a gwad: «Gawla, faya na gwadakeye, lètse!»

¹⁵ Mædahañ niye a lètse, a ndza. Tsa na, a dazlay a mætsike me. Yesu a zla na a vølay a may ñgay.

¹⁶ Ndo niye hay tebiye ka tøv eye niye ta dzædzar. Nøteye tebiye ta zambadáy a Mbølom, tæ gwad: «Ndo mæde ha bazlam i Mbølom bagwar eye ki yaw a walañ kway! Mbølom ki yaw madzøne ndo ñgay hay.»

¹⁷ Wu niye Yesu a ge aye a dâ zløm ka dala i Yahuda tebiye ta dala neheye a mbay naha aye.

Yesu ta Yuhana

Mata 11.2-19

¹⁸ Gawla i Yuhana hay ta tækær wu neheye Yesu a ge aye a Yuhana. Yuhana a tsøne na, a zal ndo hay mæ walañ i gawla ñgay niye hay sulo. ¹⁹ Tsa na, a slør tay ha ka tøv i Bøy Maduweñ Yesu. A slør tay ha na, tâ ye tâ tsøtsah faya, tâ gwadáy: «Nøkar na, Kæriste nakæ ma deyeweeye aye dæw? Kægøbay nømaâ høba ndo mekeleñ dæw?»

²⁰ Gawla i Yuhana niye sulo eye ti ye. Tæ ndisl ka tøv i Yesu na, tæ gwadáy: «Yuhana madzøhubø ndo a yam a sløramaya ahaya ka tøv yak matsøtsehe fakaya, a gwad nømaâ gwadaka: Nøkar na, Kæriste nakæ ma deyeweeye aye dæw? Kægøbay nømaâ høba ndo mekeleñ dæw?»

²¹ Ahæl eye niye, Yesu faya ma mbøliye tay ha ndo hay haladzay abøra ma døvats ada tæ bo nakæ a wurawa fataya aye. A mbøl tay ha gær mavuwe hay, a hændøkatay na døre a guluf hay.

²² Tsa na, Yesu a mbədatay ka bazlam i ndo niye hay Yuhana a slər tay naha ka təv ŋgay aye tuk, a gwadatay: «Gwadumay na, guluf hay tə ŋgatay a däre, ndo matəra eye hay ti ye lele, ndo madəgwada eye ta mbəl suwud suwud, mandək hay tə tsəne zləm, mədahaŋ hay ta lətsew a sifa, ndo i mətawak ta tsəne Labara ŋgwalak eye.»

²³ Yesu a gwadatay sa: «Məŋgwese ka gər i ndo nakə kə gər ha mədzał gər abəra ka neŋ bay aye!»

²⁴ Gawla i Yuhana hay ti ye wu tay na, Yesu a dazlay mətəsike ka gər i Yuhana. A tsikatay a ndo hay haladzay, a gwadatay: «Ka yum a kəsaf mata zəbaw na, ka mey? Ka zəbumaw ka guzer nakə mətəsl faya ma bəliye ha aye daw? A'ay andza niye bay. ²⁵ Aya ane kəla ka yum ka zəbumaw na, ka mey? Ka zəbumaw na, ka ndo malambada bo eye tə peteked lele eye daw? Tsukudu kəkay? Ane tuk na, ndo neheye tə pa ka bo peteked lele eye ada wu tay hay lele eye na, nəteye mandza eye na, mə gay i bəy hay. ²⁶ Ka yum mata zəbaw na, ka wuye mey? Ka zəbumaw na, ka ndo mədə ha bazlam i Mbəlom daw? Ayaw, neŋgeye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom ada neŋ faya na gwadakumeye, neŋgeye a ze ndo mədə ha bazlam i Mbəlom. ²⁷ Yuhana na, ndo nakə tə watsa a Derewel aye, Mbəlom a gwad: “Neŋ na sləriye naha ndo mədə ha bazlam ga kame yak.

Ma lambadakeye na tsəved.*»

²⁸ Yesu a gwadatay sa: «Sərum ha na, mə walaŋ i ndo zezeŋ hay tebiye ndo nakə a ze Yuhana aye na, andaya bay. Ane tuk na, ndo nakə neŋgeye tsekweŋ makətsa eye ma Bəy i Mbəlom aye na, a ze Yuhana.»

²⁹ Ndo hay tebiye tə pa zləm ka bazlam ŋgay, kwa ndo matsekele dzanŋal hay. Hərwi tə sər wu nakə a tsik aye na, bazlam i Mbəlom dedək. Ada Yuhana ka dzəhuḅ tay ha a yam dedək. ³⁰ Ane tuk na, Farisa hay ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta kal ha wu nakə a say a Mbəlom haḅe mäge hərwi tay aye ada ta kərah Yuhana madzəhuḅe tay hay a yam.

³¹ Yesu a gwadatay sa: «Na ndzəkitiye tay hay ndo neheye bəgom aye na, tə mey? Na ndzəkitiye tay ha bo na, tə mey? ³² Ta ndzəkət bo na, ta wawa neheye mandza eye ka pələd nakə ndo hay tə hayawa faya gər aye. Siye hay faya ta wudatay naha a siye hay, tə gwadatay: “Nəmaa fakum naha fagam i məhetse, ka hatsum bay, nəmaa gakum naha dəmes i mədahaŋ na, ka tuwum bay.” ³³ Andza niye, Yuhana madzəhuḅe ndo a yam, a ndayawa wu mənday bay, a sawa guzom bay. Nəkurom ka gwadum: “Neŋgeye na, məsəfəre nakə ŋgwalak eye bay aye mə bo ŋgay.” ³⁴ Neŋ Wawa i Ndo na yaw, na nda wu mənday ada na sa wu məse, ka gwadum: “Zəbum ka ndo nakay. A dzala i ŋgay na, ka wu mənday ada ka məse guzom. Neŋgeye na, dzam i ndo matsekele dzanŋal hay ta ndo i mezeleme hay.” ³⁵ Ane tuk na, wawa i Mbəlom hay tebiye tə sər ha, metsehe i Mbəlom na, dedək.»

Mawuḅe bo na, hohway i mərəse mezeleme

³⁶ Farisa wuray a zalay a Yesu mata nde wu mənday mə gay ŋgay. Yesu a ye a gay i ndo niye. Ti ye naha na, ta dazlay a mənde wu mənday.

³⁷ Ma gəma niye na, ŋgwas wuray andaya mezeleme aye. A tsəne Yesu andaya mə gay i Farisa niye faya ta ndiye wu mənday na, a ye a gay i ndo niye. Dos ŋgay mə həlay maraha eye tə mal nakə a ze huŋŋa aye. ³⁸ A ye naha, a lətse a dəba i Yesu bəse tə sik ŋgay hay. Tsa na, a tuwa ta yam däre. A bara na sik i Yesu ta yam däre ŋgay niye. Tsa na, a takad na ta məkwets i gər ŋgay. A gəs na ka bo sik niye ada a mbədə faya mal ŋgay niye tuk.

³⁹ Farisa niye a zalay a Yesu ka wu mənday aye a ŋgatay andza niye na, a tsik ma mədzele gər ŋgay, a gwad: «Ndo nakay na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom bay! ŋgwas nakay faya ma tətaliye faya aye na, mezeleme eye. Ada ŋgwas nakay mezeleme eye na, a sər ha bədaw!»

⁴⁰ Tsa na, Yesu a sər wu nakə Farisa niye a dzala aye. A gwaday a Farisa niye: «Simon, a seŋ mətəsike wu andaya.»

* 7:27 Malasi 3.1, Madayaw abəra ma Ezipt 23.20.

Simon a mbəday faya: «Tsik me, Miter.»

⁴¹ Yesu a gwaday: «Ndoweye hay andaya sulo. Ndoweye niye hay sulo aye na, gwedere i ndo fataya. Ndo nenğed na, ma hamiye kwar i suloy temerre zlam. I ndo nenğed ma hamiye suloy kuro kuro zlam. ⁴² Ane tuk na, ndo neheye sulo aye na, tə sla məheme gwedere i ndo niye bay. Ndo niye a gəratay ha gwedere ngay a nəteye neheye sulo aye tebiye.» Yesu a təkəray andza niye na, a gwaday: «Mə walaŋ tay neheye sulo aye mata wude ndo niye ka zal na, way?»

⁴³ Simon a mbəday, a gwaday: «Na dzala maa wuda ndo niye ka zal na, ndo nakə kwar i suloy faya temerre zlam aye.»

Yesu a gwaday faya: «Dedək, ka mbəda faya na, lele.»

⁴⁴ Tsa na, Yesu a mbəda me a diye i ngwas. A gwaday a Simon: «Simon ka ngatay a ngwas nakay ba? Na yaw na, a gay yak duh bədaw? Ada nəkar ka tədeŋew yam hərwi məbere ha sik ga bay. Aya ane, ngwas nakay na, kə bereŋ na sik ga ta yam dāre ngay ada ka takad na ta məkwets i gər ngay bədaw? ⁴⁵ Nəkar, ka təma ga a gay yak tə məgəse ga ka bo bay. Ane tuk na, nenğeyə na, kwa i madayaw ga kanaŋ na, faya ma gəsiye ka bo sik ga. ⁴⁶ Nəkar na, ka mbədeŋ mal ka gər bay. Ane tuk na, nenğeyə na, ka mbədeŋ mal ka sik. ⁴⁷ Hərwi niye sər ha na, mawude bo ngay nakə a wuda ga haladzay aye. A dā ha na, mezeleme ngay neheye a ge haladzay aye na, na pəsay ha tebiye. Ane tuk na, i ndo nakə tə pəsay ha mezeleme ngay tsekweŋ aye na, nenğeyə dərmaḱ a wuda ndo na, tsekweŋ dərmaḱ.»

⁴⁸ Tsa na, Yesu a gwaday a ngwas niye: «Ngwas, mezeleme yak kə pəsa.»

⁴⁹ Ndo niye hay faya ta ndiye wu mənday dziye, tə tsik mə walaŋ tay, tə gwad: «Nakay i ngay ndo wuray a dza bo ka məpəsay ha mənese a ndo aye?»

⁵⁰ Aya ane, Yesu a gwaday a ngwas niye: «Mədzal gər yak kə mbəl kar ha. Do wu yak barbarra.»

8

Ndo neheye tə pay bəzay a Yesu aye

¹ Ma dāba eye na, Yesu a ye a walaŋ i gay hay ta gəma hay. A ye a həhal mə dāma na, a dā ha Labara Ngwalak eye i Bəy i Mbəlom mə dāma tebiye. Gawla ngay hay kuro gər eye sulo tə paway bəzay. ² Ngwas neheye Yesu a həhar fataya abəra fakalaw aye ta neheye a mbəl tay ha abəra ma dāvats aye ta zəŋgal na dərmaḱ. Nəteye na: Mari nakə tə zalay Mari Magədala eye, Yesu a həhar faya abəra Fakalaw hay tasəla aye; ³ Zan ngwas i Kuza nenğeyə ndo məgəse dala i Herod; Suzan; ada ta ngwas hay wal wal neheye ta dzənawa Yesu ta gawla ngay hay tə wu tay hay aye.

Dzeke i ndo masləge

Mata 13.1-9; Markus 4.1-9

⁴ Ndo hay haladzay ti ye naha ma gəma hay wal wal. Yesu a ngatay a ndo niye hay ti ye naha haladzay tə haya gər ka təv ngay na, a tsikatay me ta dzeke a gwadatay: ⁵ «Ndo wuray a ndohwaw abəra mə gay. A həl hulfe ngay a ye ha a pesl mata sləge. A ye naha na, a dazlay a masləge. Ahəl nakə faya ma kutsiye hulfe ngay a guvah aye na, siye hay tə kuts ka tsakay i tsəved. Hulfe niye na, ndo hay ta mbərasla na, diyeŋ hay tə pala na tebiye. ⁶ Siye a dəd ka sik i pəlad. Tə ndzohwaw na, kwayaŋŋa tə kula heryew heryew. Tə kula na, hərwi ta huta yam ma bəd bay. ⁷ Nenğed a dəd a gay i dak. Dak niye hay tə gəl. Tsa na, dak niye hay tə ngədətsa na hulfe niye a ndzohwaw aye, kwa hulfe niye hay ta ge bo bay ada ta nah bay. ⁸ Ane tuk na, siye hay tə kuts ka təv lele eye. Tə ndzohwaw ada tə gəl. Tə gəl na, tə nah lele. Makwehe nəte na, wur eye faya temerre.»

Yesu a gwadatay sa: «Ndo nakə zləm andaya faya mətsəne aye na, mə tsəne lele!»

Yesu a ge məsler ta dzeke na, hərwi mey?

Mata 13.10-17; Markus 4.10-12

⁹ Ma dāba eye na, gawla ngay hay ta tsətsah faya, tə gwaday: «Dzeke nakə ka tsik aye na, a say məgweđe mey?»

¹⁰ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Nəkurom na, Mbəlom kə dākum ha wu nakə maŋgaha eye ma bəy ŋgay aye. Ane tuk na, ndo siye hay ta tsəniye wu hay na, ta dzeke. Andza niye:

“Ta sliye mazəbe faya, ane tuk na, ta ŋgateye bay.

Ta sliye faya mətsəne, ane tuk na, andza məgwede mey na, ta tsəniye bay.*”»

Yesu a dā ha dzeke i ndo masləge

Mata 13.18-23; Markus 4.13-20

¹¹ Yesu a gwadatay sa: «Dzeke nakay a say məgwede na, anaŋ: Hulfe na, bazlam i Mbəlom ¹²Ndo siye hay ta ndzəkit bo ta tsakay i tsəved nakə hulfe a kuts faya aye. Nəteye na, tə tsəne bazlam i Mbəlom. Tsa na, Fakalaw a yaw a buwa na bazlam i Mbəlom niye tə tsəne aye abəra mə dərev tay. A buwa na na, hərwi ada tā dzala ha faya bay ada tā təma bay. ¹³ Siye hay ta ndzəkit bo ta təv nakə bətekwey andaya faya haladzay bay aye. Tə tsəne bazlam i Mbəlom ada ta təma tə məŋgwese eye lele. Ane tuk na, ta huta məpe zləlay mə bazlam i Mbəlom bay. Dəretsətseh tə masəpete i Fakalaw a ndzatay a gər na, tə gər ha mədzele gər abəra ka Mbəlom. ¹⁴ Hulfe neheye tə kuts a gay i dak hay aye na, ta ndzəkit bo ta ndo neheye tə tsəne bazlam i Mbəlom aye. Ane tuk na, bor i məndzibəra, bor i zlele, ta bor i wu mekeleŋ eye hay wal wal a ye tay a bo. Wu niye hay tə ŋgədətsa na bazlam i Mbəlom nakə mə dərev tay aye. Bazlam i Mbəlom dərmak kə huta məvəle hohway bay. ¹⁵ Hulfe nakə a kuts ka təv lele eye na, ta ndzəkit bo ta ndo neheye tə tsəne bazlam i Mbəlom aye na, tə pa na a dərev tay lele. Tə gay metsehe lele. Bazlam i Mbəlom a gəl mə dərev tay, tə nah lele.»

Dzeke i lalam

Mata 4.21-25

¹⁶ Yesu a tsikatay dzeke sa, a gwadatay: «Dada ndo ma zlaweye lalam ŋgay ma piye faya ako ada ma hurəkwiye faya gəse daw? Kəgəbay ma piye na a dəba i sləlah daw? Duh ma piye na na, ka wu məpe lalam hərwi ada ndo neheye ta fələkwiye a gay aye mē dəvatay dzaydzay. ¹⁷ Sərum ha na, wu neheye maŋgaha eye hay aye na, ta zəbiye ŋgəray ŋgəray ta həpat. Ada wu neheye ndo hay tə sər bay aye na, ndo hay ta ta səriye mə dzaydzay.»

¹⁸ A gwadatay sa: «Gumay metsehe a mətsəne wu nakə ka pawumay zləm aye. Hərwi ndoweye kə pay zləm lele na, Mbəlom ma səkahiye ha mətsəne ada mē tsəne lele. Ane tuk na, ndo nakə a say mətsəne bay aye na, kwa tsekweŋ eye nakə a tsəne aye na, ta buwiye na.»

Ndo i Yesu hay

Mata 12.46-50; Markus 3.31-35

¹⁹ May i Yesu ta malamar i Yesu hay ta pəla na Yesu. Ta pəla na na, ta huta na Yesu. Ane tuk na, ta ndisl ka təv ŋgay bay hərwi ndo hay haladzay ka tsəved. ²⁰ Tə gwaday a Yesu: «May yak ta malamar yak hay, nəteye ma bəra faya ta tsətsahiye kar. A satay məŋgataka.»

²¹ Ane tuk na, Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «May ga ta malamar ga hay na, ndo neheye faya ta pay zləm a bazlam i Mbəlom ada faya ta giye wu nakə bazlam i Mbəlom a tsik aye.»

Gədəŋ i Yesu na, a ze mətasl

Mata 8.23-27; Markus 4.35-41

²² Pat wuray na, Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay: «Tsalakwa a kwalalaŋ i yam takwa a diye i dəlov neŋged.» Tsa na, tə tsal a kwalalaŋ i yam, ti ye.

²³ Ahəl nakə faya ta diye ka gər i yam aye na, Yesu a ndzahəra. A ndzahəra na, kwayaŋŋa mətasl a vəzl ka gər i dəlov niye ta gədəŋ. Tsa na, kwalalaŋ i yam a rah ta yam mazlambar ta kutsiye a yam.

²⁴ Gawla ŋgay hay ta həndzəd ka təv ŋgay. Ta wuda ka bo, ta pədəke ha Yesu abəra ka məndzəhəre. Tə gwaday: «Bəy may, Bəy may, ka mətakweye!»

* 8:10 Ezay 6.9.

Tsa na, Yesu a pɛdeke, a gay me a mɛtasl ada a yam. Kwayanɲa mɛtasl a ndza dɛdik. Mɛbɛle i wuray kwa tsekweɲ andaya sa bay.

²⁵ Yesu a gwadatay a gawla ɲgay hay: «Ka yum ha mɛdzal gɛr kurom aye a ɲgay!»

Ane tuk na, ta dzɛdzar haladzay. A gatay hɛrɔɔɔkka. Tɛ gwad mɛ walaɲ tay: «Nakay na, ndo wuray? A gatay me a mɛtasl ta yam na, tɛ gɛsay me aye!»

Gɛdaɲ i Yesu na, a ze i Fakalaw

Mata 8.28-34; Markus 5.1-20

²⁶ Yesu ta gawla ɲgay hay tɛ ndisl a gɛma i Geraseni nakɛ ta diye i dɛlov niye tɛ zalay dɛlov i Galile aye. Niye na, bɛse kame i dala i Galile.

²⁷ Yesu a mbɛzlaw abɛra mɛ kwalalaɲ i yam na, ndo wuray a ndzawa ma wuzlahgɛma, a ɲgatay a Yesu na, a yaw ka tɛv ɲgay. Ndoweɛ niye na, gɛr a wuway. Kɛ ndza haladzay a pawa ka bo petekɛd sa bay ada a hɛnawa mɛ gay bay sa tsa. Ane tuk na, a hɛnawa mɛ walaɲ i tsɛvay hay.

²⁸ A ɲgatay a Yesu na, kwayanɲa a wuda ta gɛdaɲ. A kal ha bo kame i Yesu. Tsa na, a gwadɛy: «Nɛkar na, Yesu Wawa i Bɛy Mbɛlom Fetek. Ka wuda ka neɲ na, mey? Amboh kɛ geɲ wuray bay tey.» ²⁹ A tsik andza niye na, hɛrwi Yesu a gwadaway a fakalaw: «Dara abɛra mɛ bo i ndo nakay.»

Tɛ dzawaway na sik tɛ sɛselek ada tɛ paway tsalalaw a hɛlay. Ane tuk na, a ɲgɛzlahawa ha wu niye hay tɛ dzawawa na aye ndɛrtsɛtsɛtse ada fakalaw a yawa ha a tɛv dɛreɲ aye hay abɛra mɛ walaɲ i gay, a kɛsaf.

³⁰ Yesu a tsɛtsah faya, a gwadɛy: «Mɛzele yak na, way?»

Fakalaw niye a mbɛdɛy faya a gwadɛy: «Mɛzele ga na, Haladzay.» A tsikay a Yesu andza niye na, hɛrwi nɛteɛ haladzay mɛ bo i ndo niye. ³¹ Fakalaw niye hay tɛ gay amboh a Yesu hɛrwi ada mɛ kuts tay a bɛd nakɛ kutsik bagwar eye aye bay. ³² Ka tɛv eye niye na, madɛras hay andaya faya ta pɛliye wu mɛnday tay hay ma tsaholok wuray. Fakalaw niye hay mɛ bo i ndo niye tɛ gay amboh a Yesu hɛrwi ada mɛ vɛlatay tsɛved mɛfɛlɛkwe a bo i madɛras niye hay. Yesu a vɛlatay tsɛved mede a bo i madɛras niye hay. ³³ Tsa na, fakalaw niye hay ti yaw abɛra mɛ bo i ndo niye ti ye, tɛ fɛlɛkwa a bo i madɛras hay. Madɛras niye haladzay aye ta hwayaw abɛra ka mahɛmba niye. Ti yaw tɛ kuts a dɛlov niye tebiye, tɛ dze a dɛma.

³⁴ Ndo mɛtsɛkure madɛras niye hay tɛ ɲgatay andza niye na, ta hway, ti ye a wuzlahgɛma mata dɛtay ha labara niye a ndo hay ada a ndo neheɛ nɛteɛ dɛreɲ ta wuzlahgɛma aye hay. ³⁵ Tsa na, ndo hay tɛ tsɛne na, ti yaw mata zɛbe naha ka wu nakɛ a ge bo aye. Ti yaw tɛ ndislew ka tɛv i Yesu na, tɛ ɲgatay a ndo niye fakalaw hay ti yaw abɛra mɛ bo ɲgay aye mandza eye ka tɛv i Yesu. Anɛke na, petekɛd ka bo ada neɲgeɛ lele, andza nakɛ a ndzawa aye sa bay. Tɛ ɲgatay andza niye na, ta dzɛdzar. ³⁶ Ndo neheɛ labara i gɛr mavuwe a ge bo ka dɛre tay aye nɛteɛ dɛrmak ta tɛkɛratay labara eye a ndo niye hay ti ye naha, nɛteɛ ta ɲgatay tɛbey aye. Gɛr mavuwe niye a mbɛl kɛkay na, ta tɛkɛratay. ³⁷ Tɛ tsɛne na, ndo i dala i Geraseni niye tebiye ta tsɛtsah ka Yesu tɛ gwadɛy: «Do abɛra ka dala may» hɛrwi ta dzɛdzar haladzay. Tsa na, Yesu a tsal a kwalalaɲ i yam hɛrwi mede abɛra ka dala niye.

³⁸ Ndo nakɛ fakalaw hay ti yaw abɛra mɛ bo ɲgay aye, a gay amboh a Yesu ada Yesu mɛ vɛlay tsɛved mɛ zɛngal na. Ane tuk na, Yesu kɛ vɛlay tsɛved ka mɛpay bɛzay bay. A gwadɛy: ³⁹ «Do a mɛtagay yak! Tɛkɛratay a ndo hay wu nakɛ Mbɛlom a ge hɛrwi yak aye, kwa tsekweɲ ka gɛr ha faya abɛra bay.» Tsa na, ndo niye a ye a tɛkɛr wu nakɛ Yesu a ge hɛrwi ɲgay aye ma wuzlah gay tebiye.

Gɛdaɲ i Yesu na, a ze dɛvats hay ada a ze mɛdahaɲ

Mata 9.18-26; Markus 5.21-43

⁴⁰ Yesu a maw ma diye i dɛlov a diye neɲged na, ndo hay haladzay faya ta hɛbiye na. Ndo niye hay tɛ ɲgatay a Yesu na, ta tɛma na lele.

⁴¹ Tsa na, ndo wuray tɔ zalay Dzayrus a ye naha dɛrmak. Nɛngɛye na, bɛy i gay i maduwule me. A ye naha a dɛkway gurmets a huvo a Yesu. A gay amboh a Yesu, a gwadɛy: «Amboh kâ ma a gay ga tey.» ⁴² A say Yesu mâ ye a gay ngay na, hɛrwi dem ngay andaya nɛte mɛve ngay ma giye kuro gɛr eye sulo. Dem eye niye na, bo a wur faya ma mɛtiye.

Ahɛl nakɛ Yesu faya ma diye na, ndo hay haladzay faya ta ngɛdɛtsiye na kwa tɔ waray kwa tɔ waray.

⁴³ Ngwas wuray andaya dɛrmak. Ngwas eye niye na, dɛvats eye. Bambaz a mbɛdawayaw abɛra mɛ hudɛ. Dɛvats eye niye kɛ ndza faya mɛve kuro gɛr eye sulo. Kɛ dze ha zlele ngay haladzay a gay i ndo i sidem hay. Ane tuk na, ndɛray nɛte kɛ sla faya mɛmbɛle ha bay.

⁴⁴ A ye a walaŋ i ndo niye hay. Tsa na, a hɛndzɛd ka tɛv i Yesu ta dɛba, a lamay a me i peteked i Yesu. Kwayaŋna bambaz nakɛ a mbɛdawayaw faya abɛra aye a tɛrɛts. A huta zay.

⁴⁵ Yesu a tsɛtsah, a gwadɛ: «Maa lemeŋ, way?» Nɛteye tebiye tɔ sɛr maa lamay way na, tɔ sɛr bay.

Piyer a gwadɛy: «Bɛy ga, ka gwadiye “Maa lemeŋ way” na, ka ngatay tɔ lawara kar ada faya ta ngɛdɛtsiye kar kwa tɔ waray kwa tɔ waray tɛbɛdew.»

⁴⁶ Aya ane tuk na, Yesu a gwadɛ: «Ndɛray kɛ lemeŋ, hɛrwi na sɛr ha gɛdaŋ ki yaw abɛra mɛ bo ga.»

⁴⁷ Ngwas niye a sɛr ta huta na na, a ye ka tɛv i Yesu tɔ madzɛdzere eye. A ye a dɛkway gurmets a huvo a Yesu. A tɛkɛray, a lamay hɛrwi mey ada a mbɛl kwayaŋna na, a tɛkɛray kame i ndo niye hay tebiye.

⁴⁸ Yesu a gwadɛy: «Dem ga, mɛdzal gɛr yak kɛ mbɛl kar ha. Do wu yak barbarra.»

⁴⁹ Ahɛl nakɛ Yesu faya ma tsikeye a ngwas niye andza niye na, ta slɛraw ndo abɛra mɛ gay i bɛy i gay i maduwule me niye tɔ zalay Dzayrus aye. A yaw a gwadɛy: «Dem yak kɛ mɛt. Kâ wurday me a Miter sa bay.»

⁵⁰ Ane tuk na, Yesu kɛ tsɛne, a gwadɛy a Dzayrus: «Kâ dzɛdzar bay, dzala ha ka neŋ tsa na tsiy, dem yak ma mbɛliye.»

⁵¹ Tɛ ndisl naha a gay i Dzayrus na, kɛ vɛlatay tsɛvedɛ a ndo hay mɛfɛlɛkwe a gay bay. Ti ye na, ta Piyer, Yuhana ta Yakuba dɛkdɛk tsa ta bɛba ada ta may i wawa. ⁵² Mɛ gay i mɛdahaŋ niye na, ndo hay tebiye taŋgof taŋgof, siye faya ta ndɛviye kudɛ hɛrwi wawa niye a mɛt aye. Yesu a ye naha na, a gwadɛy: «Kâ tuwum bay. Dem nakay na, kɛ mɛt bay, nɛngɛye mandzahɛra eye.»

⁵³ Ane tuk na, ndo niye hay tɔ ngwasay dɛla mɛ gɛr, tɔ sɛr lele dem niye na, kɛ mɛt.

⁵⁴ Yesu a ye naha na, a gɛs na dem niye mɛ hɛlay ada a gwadɛy ta gɛdaŋ: «Wawa, lɛtse!»

⁵⁵ Dem niye a mbɛl. Kwayaŋna a lɛtse tsɛkwadɛ. Yesu a gwadɛy: «Vɛlumay wu mɛnday.»

⁵⁶ Tsa na, bɛba ta may i wawa a gatay hɛrbɛbɛkka. Ane tuk na, Yesu a gwadɛy: «Wu nakay a tɛra aye na, kâ tsikumay a ndɛray bay.»

9

Yesu a slɛr gawla ngay hay kuro gɛr eye sulo

Mata 10.5-15; Markus 6.7-13

¹ Pat wuray na, Yesu a zalatay a gawla ngay hay kuro gɛr eye sulo, a hayatay gɛr. A vɛlatay gɛdaŋ ta mɛzlaɛ ka mahɛhere fakalaw hay abɛra ka ndo hay tebiye ada mɛmbɛle tay ha abɛra ma dɛvats tay hay. ² Ma slɛriye tay ha na, mata dɛ ha Bɛy i Mbɛlom ada mɛmbɛle tay ha ndo hay.

³ A tsikatay me a zlɛm, a gwadɛy: «Ka deyumeye na, kâ zlum wuray a hɛlay bay tebiye. Kwa sakwal, kwa gwezem, kwa wu mɛnday, kwa suloy ada kwa way mâ zla peteked i mɛkelkabo sulo bay. ⁴ Ka ndislum a gɛma nakɛ ka deyumeye a dɛma aye na, ndzum mɛ gay nakɛ ta tɛma kurom tɔ mɛngwese aye. Kâ yum kurom abɛra mɛ gay niye bɛse tsa bay.

Ndzum mə dāma hus a pat nakə ka deyumeye a gəma mekelerə eye. ⁵ Ada ma gəma nakə ta wuda matəme kurom təbey aye na, dum abəra ma gəma tay. Ahəl nakə nəkurom ka tsəved mazlambar ka gərumeeye ha tsəved i gəma niye na, tətəkum ha bətekwew i gəma tay abəra ka sik kurom hay. Niye na, ta səriye ha ta təma kurom bay.»

⁶ Yesu a ndəvatay ha bazlam ŋgay niye na, tə həl bo ti ye tuk. Ti ye na, ta həhal ma gəma hay tebiye. Tə dā ha Labara ŋgwalak eye. Tə mbəl tay ha ndo i dāvats hay kwa məŋgay məŋgay.

Herod a dzədzar

Mata 14.1-12; Markus 6.14-16

⁷ Azlakwa bay, Herod neŋgeye bəy ka dala i Galile, a tsəne wu nakə faya ma giye bo aye na, a vəlay mədzal gər haladzay. Hərwi ndo hay tə gwad: «Yuhana madzəhuḅe ndo a yam kə mbəlaw abəra ma mədahaŋ.»

⁸ Siye hay tə gwad: «Ma giye maa yaw na, Eliya.»

Siye hay tə gwad sa: «Neŋgeye na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom nəte mə walaŋ i ndo məde ha bazlam i Mbəlom niye hay ahəl niye a lətsew abəra ma mədahaŋ.»

⁹ Ane tuk na, Herod a gwad: «Yuhana na, maa dəs faya abəra gər na, neŋ. Ada ndo nakay na tsəne ndo hay faya ta tsikiye faya na, way?»

Tsa na, a pəla tsəved məŋgatay a Yesu.

Tapa i daf zlam tə kələf sulo

Mata 14.13-20; Markus 6.30-44; Yuhana 6.1-14

¹⁰ Anəke na, ndo i maslaŋ hay tə maw tuk. Tə maw ka təv i Yesu ta təkəray wu nakə tə gaw aye. Ma dəba aye na, Yesu ta ndo i maslaŋ ŋgay hay ti ye abəra ka təv niye. Ti ye a təv aye andaya bəse ta gəma nakə tə zalay Betesayda aye.

¹¹ Ane tuk na, ndo hay ta sər fataya. Tsa na, tə patay bəzay. Yesu a ŋgatatay na, a təma tay ha. A datay ha Bəy i Mbəlom ada a mbəl tay ha ndo i dāvats hay.

¹² Mazlambar huwa faya ma giye na, gawla i Yesu hay ta həndzəd ka təv i Yesu. Ti ye naha tə gwaday: «Gwadatay a ndo neheye na, tāt ye a wuzlahgəma ada a gay i ndo neheye tə mbay naha a wuzlahgəma aye. Tāt ye mata həne mə dāma ada mata nde wu mənday bəna, kəkay? Hərwi nəkway anaŋ na, ma təv nakə dərəŋ aye.»

¹³ Ane tuk na, Yesu a gwadatay: «Nəkurom eye vəlumatay wu mənday!»

Ta mbəday faya, tə gwaday: «Tapa i makwala andaya na, zlam ada kələf hay sulo tsa. A saka na, nəmaâ ye mata səkəməw wu mənday hərwi ndo neheye tebiye dāw?»

¹⁴ Ndo neheye tebiye ka təv i Yesu aye na, hasləka hay ta giye gwezem zlam.

Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay: «Dum gwadumatay a ndo hay tāt ndza ka dala. Tāt ndza bəruk i ndo kuro kuro zlam, kuro kuro zlam.»

¹⁵ Tsa na, gawla ŋgay hay ta təma wu nakə a tsikatay aye. Ti ye tə tsikatay a ndo niye hay andza niye. Tə ndza bəruk kuro kuro zlam, kuro kuro zlam.

¹⁶ Tsa na, Yesu a həl tapa i makwala zlam tə kələf niye hay sulo aye. A zəba dərə a mbəlom ada a gay naha sisə a Mbəlom hərwi wu mənday niye. A ŋgəna ha ada a vəlatay a gawla ŋgay hay hərwi ada nəteye dərmaŋ tāt ŋgənatay a ndo hay.

¹⁷ Gawla i Yesu hay ta ŋgənatay wu mənday niye a ndo hay. Kwa way a nda wu mənday niye ka mərəhe. Tə hayay gər a bəmalə nakə a zəkaw aye na, a rah gwaŋ hay kuro gər eye sulo.

Dədək eye Yesu na, way?

Mata 16.13-19; Markus 8.27-29

¹⁸ Pat wuray na, Yesu faya ma duwuliye me mahəŋgeye. Gawla ŋgay hay ti ye ka təv ŋgay. Tə ndisl naha na, Yesu a tsətsah fataya, a gwadatay: «Ndo hay tə gwad fagaya, neŋ na, way?»

¹⁹ Ta mbəday faya, tə gwaday: «Siye hay tə gwad nəkar na, Yuhana madzəhuḅe ndo a yam. Ndo mekelerə eye hay tə gwad nəkar na, Eliya. Siye hay tə gwad nəkar na, nəte mə walaŋ i ndo məde ha bazlam i Mbəlom niye hay ahəl niye a lətsew abəra ma mədahaŋ.»

²⁰ Yesu a tsətsah fataya, a gwadatay: «Ada nəkurom ka gwadum i kurom, neŋ na, way?»

Tsa na, Piyer a gwad̄ay: «Nəkar na, Kəriste, ndo nakə Mbəlom a sləraw aye.»

²¹ Tsa na, Yesu a gatay me, a gwadatay: «Kâ dumay ha a ndəray bay.» ²² A gwadatay sa: «Nej Wawa i Ndo na, kutoj na siye d̄əretsətseh haladzay. Madugula i Yahuda hay, bagwar hay i ndo neheye t̄ə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo m̄ədzan̄gawa bazlam i Mbəlom mapala eye na, nəteye ta wudiye ga bay. Ta kaliye ga ha, ta ta k̄ədiye ga. Ane tuk na, na h̄əniye sulo mamahkar eye na, na l̄ətsəweye ab̄əra ma m̄ədahaŋ.»

Məpay bəzay a Yesu na, kəkay?

Mata 16.20-28; Markus 8.30-9.1

²³ Tsa na, Yesu a zalatay a ndo hay ta gawla ŋgay hay ka t̄əv ŋgay. A gwadatay a nəteye tebiye: «A say a ndoweye məpej bəzay na, m̄ə gər ha wu nakə a say a d̄ərev ŋgay aye. M̄ə zla mayako mazl̄əmbada eye ada m̄ə pej bəzay pat pat. ²⁴ Andza niye, ndo nakə a say m̄ətəme ha m̄əsəf̄əre ŋgay aye na, ma dziye ha d̄uh. Ane tuk na, ndo nakə ma dziye ha m̄əsəf̄əre ŋgay h̄ərwi ga aye na, ma t̄əmiye ha d̄uh. ²⁵ Tad̄ə ndoweye k̄ə huta zlele i m̄əndzib̄əra tebiye a neŋgeye, ane tuk na, k̄ə dze ha m̄əsəf̄əre ŋgay na, ŋgama ŋgay aye na, mey?

²⁶ «Tad̄ə ndoweye ka k̄ərah ga ada k̄ə d̄atay ha bazlam ga a ndo hay bay na, neŋ d̄ərmak na ta k̄ərahiye na. Na ta k̄ərahiye na na, ah̄əl nakə neŋ Wawa i Ndo na deyeweye ta m̄əzlaḅ ga ada ta m̄əzlaḅ i Bəba Mbəlom ada ta gawla i Mbəlom hay aye.»

²⁷ Yesu a gwadatay sa: «S̄ərum ha na, ndo siye hay mə walaŋ kurom neheye anəke kanaŋ aye, nəteye na, ta m̄ətiye zuk bay. Ta ta m̄ətiye na, ta ŋgateye t̄ə d̄əre tay a B̄əy i Mbəlom nakə ma l̄əviye b̄əy ŋgay ta ḡədaŋ aye t̄əday.»

Bo i Yesu a mb̄əda

Mata 17.1-8; Markus 9.2-8

²⁸ Ma d̄əba i bazlam ŋgay niye a tsik aye a ndza m̄əh̄əne tsamahkar na, a zalay a Piyer, a Yuhana, ada a Yakuba, ti ye t̄ə tsal a mah̄əmba. Ti ye a d̄əma na, mata d̄uwule me.

²⁹ Ah̄əl nakə Yesu faya ma d̄uwuliye me aye na, d̄əre ŋgay a mb̄əda. Peteked̄ ŋgay a mb̄əda herre kudəkudək, a sl̄əda haladzay. ³⁰ Kwayaŋŋa, ndo hay sulo ti yaw ka t̄əv ŋgay. Nəteye faya ta tsikiye me. Ndowne niye hay na, Musa ta Eliya. ³¹ Ti yaw na, t̄ə dzaydzay i Mbəlom. T̄ə tsik ka m̄əsler i Yesu nakə ma ta nd̄əviye ha ta m̄ədahaŋ ŋgay ma Zerozelem aye.

³² Ah̄əl nakə ndo niye hay sulo aye faya ta tsikiye me ta Yesu aye na, Piyer ta ndo neheye nəteye dziye na, nəteye mandzah̄əra eye. Ane tuk na, ta p̄ədeke ab̄əra ka m̄əndzəh̄əre. Ta p̄ədeke na, t̄ə ŋgatay a dzaydzay i Yesu ada t̄ə ndo niye hay sulo mal̄ətsa eye hay ka t̄əv i Yesu aye.

³³ Ka t̄əv nakə ndo niye hay ta diye wu tay ab̄əra ka t̄əv i Yesu aye na, Piyer a gwad̄ay a Yesu: «B̄əy ga! Lele na, ndzakwa kanaŋ. Nəmaa k̄əruwakumeye madzawadzawa mahkar, nəte i yak, nəte i Musa ada nəte i Eliya.» Piyer a tsik andza niye na, a s̄ər wu nakə ma tsikiye bay.

³⁴ Ah̄əl nakə faya ma tsikiye andza niye na, pazlay a mb̄əzlaw a d̄ərazl tay ha dezəḡələm. Gawla i Yesu niye hay mahkar eye t̄ə ŋgatay a pazlay niye a d̄ərazl tay ha aye na, ta dzədzar haladzay.

³⁵ Ma pazlay niye na, m̄ətsike me a tsənew ab̄əra mə d̄əma, a gwad̄: «Nakay na, wawa ga. Na zla na, neŋgeye. Pumay zləm a wu nakə ma tsikakumeye!»

³⁶ Ma d̄əba i bazlam niye, t̄ə ŋgatay na, a Yesu mah̄əŋgeye. Gawla i Yesu niye mahkar aye wu nakə t̄ə ŋgatay aye na, ta t̄əkəray a nd̄əray zuk bay. T̄ə ndza wu tay tete.

Yesu a mb̄əl ha wawa wuray mahorvov a gay

Mata 17.14-18; Markus 9.14-27

³⁷ T̄əd̄ə eye na, Yesu ta gawla ŋgay niye hay mahkar aye, t̄ə mb̄əzlaw ab̄əra mə mah̄əmba. Faya ta mb̄əzlaweye na, ndo hay haladzay ti yaw m̄ədze gər t̄ə Yesu.

³⁸ M̄ə walaŋ i ndo niye haladzay aye na, ndoweye andaya a pa bo ka mawude. A gwad̄: «Miter! Amboh zəba ka wawa ga nakay tey! Wawa ga mekeleŋ eye andaya bay. Neŋgeye nəte ŋweŋ. ³⁹ Fakalaw a gəsawa na. A gəsawa na na, ta ḡədaŋ. A wudawa ka bo ada

a kalawa ha ka dala bəra bəra. Makukufay a yawaw ka bazlam. A gawa ha dəretsətseh haladzay ada a yawa faya abəra bəse bay. ⁴⁰ Na gatay amboh a gawla yak hay tâ həhar faya abəra fakalaw tey na, tə mba faya bay.»

⁴¹ Yesu a tsəne andza niye na, a wuda, a gwad: «Nəkurom neheye anəke, ka dzalum ha ka Mbəlom bay aye. Na zliye ngatay hərwi kurom na, məndze hadzəgay. Ahe! Do, zla ahaya wawa yak eye kanaŋ!»

⁴² Tsa na, Bəba i wawa a ye a zla ahaya wawa niye. Ahəl nakə wawa niye ma ta husiye naha ka təv i Yesu kədiyya na, mahorvov a kal ha ka dala bəra. A tambolom ha ka dala ta gədaŋ.

Kwayaŋŋa Yesu a ngəraz ka mahorvov niye. A mbəl ha wawa ada a vəlay ha a bəba ngay. ⁴³ Ndo niye hay tebiye ka təv niye a gatay hərbaʔəkka. Tə gwad: «Ta dedek Mbəlom na, gədaŋ eye.»

Yesu a dā ha mədahaŋ ngay

Mata 17.22-23; Markus 9.30-32

Nəteye tebiye a gatay hərbaʔəkka. Yesu a gwadatay a gawla ngay hay: ⁴⁴ «Wu nakə na dəkumeye ha anəke aye na, pum na a wuzlah i mədzal gər kurom lele: Neŋ Wawa i Ndo na, ta gəsiye ga, ta vəlateye ga ha a həlay a ndo hay.»

⁴⁵ Ane tuk na, gawla ngay hay ta tsəne bazlam ngay niye bay. Mətsəne ngay eye andza məgwede kəkay na, maŋgaha eye hərwi ada tâ tsəne bay. Ada zluwer a gatay matsətsehe ka Yesu ka gər i bazlam eye niye.

Matəme wawa hay

Mata 18.1-5; Markus 9.33-37

⁴⁶ Gawla i Yesu hay ta dazlay məkəde wuway mə walaŋ tay. Tə kəd wuway na, məsər ha bagwar eye mə walaŋ tay na, way? ⁴⁷ Ane tuk na, Yesu a səratay naha ka wu nakə tə dzala aye. Tsa na, a zla wawa. A lətse ha ka təv ngay. ⁴⁸ A gwadatay: «Ndowneye ka təma na wawa nakay lele hərwi nakə a wuda ga aye na, a təma na, neŋ. Ndowneye ka təma ga na, a təma na, ndo nakə a sləra ga ahaya aye. Hərwi ndo nakə wawa eye mə walaŋ kurom aye, maa təra bagwar eye na, neŋgeye duh.»

Ndo nakə kə neŋ dəre bay aye na, ndo ga

Markus 9.38-40

⁴⁹ Ma dəba eye na, Yuhana a gwaday: «Bəy Maduweŋ, nəmaa ngatay a ndowneye faya ma həhariye fakalaw abəra ka ndo ta məzele yak. A samay həbe məgay me hərwi neŋgeye na, mə walaŋ kway bay.»

⁵⁰ Ane tuk na, Yesu a mbəday faya a gwaday: «Kā gumay me bay. Hərwi ndo nakə kə nakum dəre bay aye na, neŋgeye ndo kurom.»

Yesu a ye a Zerozelem

⁵¹ Həlay nakə kutoŋ Yesu ma diye abəra ka məndzibəra aye mazlambar kə ndislew. Tsa na, a həl bo ta dedek eye mede a Zerozelem. ⁵² A slər ndo i məsler ngay hay kame. Ti ye naha tə fələkwa a gəma i Samari hərwi mede mələve ha bo tə mede i Yesu nakə ma diye a dəma aye. ⁵³ Ane tuk na, ndo i gəma niye hay ta wuda mâ ye naha a gəma tay bay. Ta wuda bay na, hərwi nakə faya ma diye ta diye i Zerozelem aye.

⁵⁴ Yakuba ta Yuhana tə tsəne andza niye na, tə gwaday a Yesu: «Bəy Maduweŋ! A saka na, nəmaa tsətsahaw ako mə mbəlom mâ mbəzlaw fataya matəma tay ha abəra mə dəma dāw?»

⁵⁵ Yesu a tsəne me tay niye na, a mbəda me ka təv tay a gatay me. ⁵⁶ Tsa na, ti ye a gəma mekeleŋ eye.

Gawla i Yesu hay tə vəl bo tay peteh ka məpay bəzay a Yesu

Mata 8.19-22

⁵⁷ Ahəl nakə nəteye ka tsəved faya ta diye na, ndo wuray a yaw ka təv i Yesu, a gwaday: «Kwa a ngay ka diye na, na pakeye bəzay.»

⁵⁸ Yesu a gwaday: «Mezerew hay na, bəf tay andaya hərwi məhəne mə dəma, diyer hay dərmağ gay tay andaya. Ane tuk na, neŋ Wawa i Ndo na, təv ga andaya nakə na həniye mə dəma hərwi mazəzukwe bo aye bay.»

⁵⁹ Yesu a gwaday a ndo mekeleŋ eye: «Peŋ bəzay.»

Ane tuk na, ndo niye a gwaday a Yesu: «Bəy ga! Vəleŋ tsəved nā ye, nā la na bəba ga təday.»

⁶⁰ Yesu a mbəday faya a gwaday: «Gər ha mədahaŋ hay tā la bo tay. Nəkar, do ta dā ha Bəy i Mbəlom.»

⁶¹ Ndo mekeleŋ eye a yaw ka təv i Yesu sa a gwaday: «Bəy Maduweŋ, neŋ na, na pakeye bəzay. Aya ane, vəleŋ tsəved nā ye, nā tsikatayaw me a ndo i gay ga hay təday.»

⁶² Yesu a dā ha parakka, a gwaday: «Ndoweŋe faya ma fətiye tə sla hay na, ma sliye faya mazəbe dərə ta dəba bay. Andza niye ndoweŋe niye na, ma sliye faya məge məsler i Bəy i Mbəlom bay.»

10

Yesu a slər tay ha gawla ŋgay hay kuro kuro tasəla gər eye sulo

¹ Ma dəba eye na, Yesu a pala gawla ŋgay mekeleŋ eye hay kuro kuro tasəla gər eye sulo hərwi məslərə tay ha. A slər tay ha na, sulo sulo kame ŋgay, a wuzlahgəma hay tebiye ada a təv neheŋe bo ŋgay eye a say mede a dəma aye dərmağ.

² A pala tay ha na, a gwadatay: «Wu mənday andaya haladzay məpele ka dala. Ane tuk na, ndo məpele na abəra ka dala na, nəteŋe haladzay bay. Hərwi niye, gumay amboh a ndo i guvah mā səkah ha ndo i məsler hay hərwi məpele wu mənday abəra ka dala.

³ «Dum! Na sləriye kurom ha na, nəkurom ka tərüm andza wawa i təbaŋ hay a wuzlah i ndo neheŋe nəteŋe andza kəra i pesl hay aye. ⁴ Ka deyumeye na, kâ həlum suloy a həlay bay, kâ zlüm bəbōro bay, kâ həlum təhərak kurom hay a sik bay, kâ lətsüm ka tsəved hərwi mətsikay me a ndo bay.

⁵ «A gay nakə ka deyumeye a dəma aye na, lahum məgwede: “Zay mā ndza ka gay nakay.” ⁶ Tadə ndəray ka təma kurom mə gay niye lele na, zay kurom ma ndziye ka gay niye. Tadə ka təma zay kurom bay na, mum ha zay kurom. ⁷ Ndo nakə ka təma kurom aye na, ndzum mə gay ŋgay. Wu nakə ta vəlakumeye na, ndayüm, ada sum wu məse nakə ta vəlakumeye, hərwi ndo mäge məsler na, kutoŋ ma hutiyə merəbe ŋgay.

⁸ «Tadə ka ndislüm a wuzlahgəma waray waray ta təma kurom na, ndayüm wu nakə ta vəlakumeye. ⁹ Mbəlum tay ha ndo i dəvats niye hay ma gəma niye ada kâ gwadumatay a ndo i gəma niye hay: “Bəy i Mbəlom ka həndzədaw fakuma.” ¹⁰ Ane tuk na, kâ yum kwa a gəma waray, waray, ta təma kurom bay na, dum kurom abəra ma gəma niye. Dum ka tsəved ada gwadumatay a ndo hay tebiye: ¹¹ “Burhway i gəma kurom nakay a mətsamay ka sik aye na, nəmaa tətəkwakum na kurom. Duh bay! Sərüm ha na, Bəy i Mbəlom ka həndzədaw fakuma.” ¹² Sərüm ha pat i sariya i Mbəlom na, sariya i ndo i gəma niye na, ma ziye i gəma i Sodom.*»

Dəretsətseh ka gəma neheŋe ta təma Yesu bay aye

Mata 11.20-24

¹³ Yesu a gwad sa: «A nəkurom ndo i gəma i Koraziŋ hay, tuwum bo kurom, hərwi dəretsətseh ka gər kurom! A nəkurom ndo i gəma i Betesayda hay, tuwum bo kurom hərwi dəretsətseh ka gər kurom. Hərwi tədə masuwayaŋ neheŋe na ge mə gay kurom aye nā ge ma gəma i Tir ta gəma i Sidoŋ na, atay na, ndo i gəma niye hay ta dzaliye bo tay ta tuwiye, ta pa ka bo təbay manasa eye ada ta kutsiyə bətekwew mələməts a gər hərwi məde ha na, ta gər ha mezeleme tay. ¹⁴ Hərwi niye, pat nakə Mbəlom ma gateŋe sariya a ndo hay aye na, sariya kurom ma diye me ma ziye i ndo i gəma i Tir ta Sidoŋ.

* 10:12 Madazlay i wu hay 19.1-29.

¹⁵ «Nəkurom ndo i gəma i Kafernahum hay, ka dzalum nəkurom na, Mbəlom ma ta həliye kurom a mbəlom wal daw? A'ay! Nəkurom dūh na, Mbəlom ma ta mbəzliye kurom ha na, a təv mändze i mədahaŋ hay.»

¹⁶ Yesu a gwadətay a gawla ŋgay sa: «Ndoweje kə pa zləm ka bazlam kurom ada ka təma na, a təma na, neŋ. Ndoweje ka təma kurom bay na, a təma bay na, neŋ. Ndoweje ka təma ga bay na, a təma bay na, ndo nakə a sləra ga ahaya aye.» Ndoweje neheje kuro kuro tasəla gər eye sulo aye ti ye.

Gawla i Yesu neheje kuro kuro tasəla gər eye sulo aye tə maw

¹⁷ Anəke na, gawla i Yesu niye hay kuro kuro tasəla gər eye sulo aye tə maw tuk. Tə maw na, tə mənŋwese eye mə dərev tay lele. Tə gwadəy a Yesu: «Bəy Maduweŋ, kwa fakalaw hay ta rəhamay ha gər tə məzele yak.»

¹⁸ Yesu a mbədətay faya a gwadətay: «Na ŋgatay a Fakalaw a dədaw mə gəma andza mawutsede i Mbəlom. ¹⁹ Anaŋ tsənum! Na vələkum gədaŋ ka mandəresle tay ha dədə hay ta hərdəde hay ada ka mandəresle na gədaŋ i ndo mənə dəre kurom tebiye. Wuray kwa tsekweŋ ma gakumeye bay. ²⁰ Ane tuk na, kə ŋgwasum hərwi nakə fakalaw hay ta rəhakum ha gər aye bay. ŋgwasum dūh na, hərwi məzele kurom hay mawatsa eye mə mbəlom.»

Yesu a ŋgwasu

Mata 11.25-27, 13.16-17

²¹ Kwayarŋa Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a rahay a bo a Yesu. Tsa na, a wuda tə mənŋwese eye, a gwad: «A nəkar Bəba Mbəlom, ndo mələve magərmbəlom ta dala, na gaka sisəe hərwi nəkar ka dətay ha wu nakə mənŋgaha eye a ndo neheje tə sər wuray bay aye, ada ka ŋgaha abəra ka ndo i ndaraw hay ta ndo neheje nəteye tə sər wu aye. Ayaw, Bəba Mbəlom, a yaka a gər a nəkar hərwi mā ge bo andza niye.»

²² Yesu a gwad sa: «Bəba ga kə vəleŋ wu hay tebiye. Wawa i Mbəlom way na, ndəray a sər bay. Maa sər na, Bəba Mbəlom nəte ŋgweŋ. Ada Bəba way na, ndəray a sər bay. Maa sər na, neŋ wawa ŋgay ada maa sər na ndo neheje a seŋ mədatay ha aye.»

²³ Tsa na, Yesu a mbədə me ka təv i gawla ŋgay hay, a gwadətay a nəteye mahəteye: «ŋgwasum hərwi wu nakə faya ka ŋgatumay aye! ²⁴ Hərwi sərūm ha na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay ta bəy hay haladzay a satay həbe mənŋgatay a wu nakə faya ka ŋgatumeye, ane tuk na, ta ŋgatay bay. A satay mətsəne wu nakə faya ka tsənumeye, ane tuk na, ta tsəne bay.»

Dzeke i ndo i Samari

²⁵ Ndo mədzarŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye andaya ka təv eye niye dərmak. A lətse a tsətsah ka Yesu, a gwadəy: «Miter, na giye na mey, nakə ada nə huta sifa nakə ma ndəviye bay aye? A tsikay andza niye na, hərwi məhəle faya abəra suwat.»

²⁶ Yesu a gwadəy: «Ka dzarŋa mə derewel i Musa, a gwad na, kəkay?»

²⁷ Ndo niye a mbədəy faya: «A gwad na: “Wuda na Bəy Maduweŋ Mbəlom yak tə dərev yak tebiye, ta məsəfəre yak tebiye, ta gədaŋ yak peteh, ada tə metsehe yak tebiye.†” Ada: “Wuda ndo i məged yak dərmak andza ka wuda na gər yak.‡”»

²⁸ Yesu a gwadəy: «Tədə! Ka mbədə faya lele. Ge andza niye ada ka hutie məsəfəre.»

²⁹ Ane tuk na, ndo mədzarŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye niye a say məgwadəy a gər ŋgay na, neŋgeye ndo i dedek. A tsətsah ka Yesu a gwadəy: «Ada matəra ndo nakə na wudiye andza neŋ aye na, way?»

³⁰ Yesu a mbədəy faya a gwadəy: «Ndo wuray a yaw abəra ma Zerozelem ma diye a Zeriko. Məkal hay tə mbəzla faya. Ta buwa faya abəra wu ŋgay hay tebiye. Tə kəd na lehhe. Tsa na, ta hway wu tay. Tə gər ha ndo niye məbərzla eye.

³¹ «Ndo məvəlay wu a Mbəlom wuray andaya a mbəzlaw ta tsəved eye niye. A ŋgatay a ndo niye na, a ŋgadəy tsarŋəhha dəreŋ. A ye ta tsəved mekeleŋ eye.

† 10:27 Bazlam mapala eye masulo eye 6.5. ‡ 10:27 Levitik 19.18.

³² «Andza niye, ndo i Levit wuray a ndisl ka tøv eye niye, a ngatay a ndo niye na, a ngəday dərəŋ. A ye ngway ta tsəved mekeleŋ eye.

³³ «Ane tuk na, ndo i Samari wuray a ye naha. Faya ma diye a mahəhele, a ndisl ka tøv niye. A ngatay a ndo niye na, a gay mə bo haladzay. ³⁴ A həndzəd naha ka tøv i ndo niye lele. A pəla ha gwezem ngay. A zlaw guzom a baray na abəra ka mbəlak. A mbəda faya mal ada a baray faya lele. A ndəv ha na, a zla na ka gər i zungo ngay a ye ha a gay i mbəlok hay. A gay gər mə dəma lele.

³⁵ «Tədce eye ma ta diye ngway na, a təlaka həlay a gwezem, a zlaw kwar i suloy sulo. A vəlay a ndo mäge məsler mə gay i mbəlok niye hay. A gwaday: “Gay gər a ndo nakay lele. Aza na maweye tə fanəŋ na, na makeye ha wu nakə ka dze ha haladzay hərwi ngay aye.”»

³⁶ Yesu a gwaday sa: «Ka nəkar na, mə walaŋ i ndo neheye mahkar aye, matəra ndo i maged i ndo nakay məkal hay tə kəd na aye na, way?»

³⁷ Ndo mədzanğawa bazlam i Mbəlom mapala eye niye a mbəda faya a Yesu a gwaday: «Ndo nakə a gay ngwalak aye.»

Yesu a gwaday: «Aya! Nəkar dərma do ge andza niye.»

Wu lele eye nakə ndo ma hutie aye

³⁸ Yesu ta gawla ngay hay tə həl bo, ti ye a gəma mekeleŋ eye. Ahəl nakə nəteye ka tsəved faya ta diye na, a ye a gəma wuray. Mə dəma na, ngwas eye andaya tə zalay Marta a təma na a gay ngay.

³⁹ Ngwas niye na, malamar ngay andaya tə zalay Mari. Nengeye na, a ndza ka tøv i Yesu faya ma piye zləm ka matətike i Yesu. ⁴⁰ Azlakwa bay Marta i ngay na, faya ma giye məsler hay wal wal ma ləver. A yaw ka tøv i Yesu. A yaw na, a gwaday: «Bəy Maduweŋ, na gaka mə bo təbədew? Malamar ga a gər ga ha mahəgeye ka mäge məsler hay wal wal tebiye na, kəkay. Gwaday mə yaw, mə dzəna ga.»

⁴¹ Bəy Maduweŋ a mbəday faya a gwaday: «Marta, Marta nəkar na, ka vəlay ha mədzal gər ada ka hatsay düh a məsler haladzay na, kəkay? ⁴² Ane tuk na, wu nəte ka nəkar na, kə mətəsa fakaya abəra. Mari düh na, kə zla wu nakə lele aye. Dada ndəray ma sliye məzle faya abəra bay.»

11

Maduwulay me a Mbəlom na, kəkay?

Mata 6.9-13, 7.7-11

¹ Pat wuray na, Yesu a duwulay me ma tøv eye andaya. A ndəv ha maduwule me na, ndo nəte mə walaŋ i gawla ngay hay a tsətsah faya, a gwaday: «Bəy Maduweŋ, tətikamay maduwule me a Mbəlom andza i Yuhana nakə a tətikatay a gawla ngay hay ahəl niye.»

² Yesu a gwadatay: «Ka duwulumay me na, ka gwadumeye:

Bəba may,

 kwa way mə sər ha, məzele yak na, tsəfanğa.

Ndo hay tebiye tə zambadaka.

Bəy yak mə gəma mə ge bo ka tøv may dərma,

³ vəlamay wu mənday nakə ma slameye pat pat aye,

⁴ Pəsamay ha mənese may,

 hərwi nəmay dərma nəmaa pəsətay ha a ndo neheye tə gamay mənese aye.

Tsəpa may hərwi ada Fakalaw mə səpat may bay.»

⁵ Yesu a gwadatay sa: «Agəla ndo nəte mə walaŋ kurom dzam ngay andaya. Ane tuk na, a ye ka tøv i dzam ngay niye ta magərhad. A ye naha a tsətsah a gwaday: “Dzam ga amboh vəleŋ tapa i daf mahkar tey. ⁶ Hərwi ndo nəte mə walaŋ i dzam ga hay a yaw a mahəhele. A ndislew anəke a gay ga. Ane tuk na, wuray andaya məvəlay bay.” ⁷ Ndo niye mə gay aye a mbədayaw faya, a gwaday: “Gər ga ha, kə wurdeŋ me bay! Na dərəzl na maged ga tsiy. Neŋ ta wawa ga hay nəmaa həna tsiy. Na sliye faya mələtse məvəlaka daf sa bay.”»

⁸ Yesu a gwadatay sa: «Sərum ha na, kwa tadə a say mələtse bay bəbay na, ma lətsiye ma vəleye wu nakə a say aye. Ma vəleye na, hərwi a gay amboh haladzay bəna hərwi dzam bay.

⁹ «Nəj faya na tsikakumeye: Tsətsahum, ta vəlakumeye, pəlum, ka hutumeye, fumay a maged, ta həndəkakumeye abəra ma maged. ¹⁰ Hərwi kwa way ka tsətsah na, ta vəleye, kwa way ka pəla na, ma hutiyə, ada kwa way kə fay a maged na, ta həndəkeye abəra ma maged.

¹¹ «Way mə walañ kurom tadə wawa ŋgay ka tsətsah faya kələf na, ma vəleye dədə dāw? ¹² Kəgəbay ka tsətsah faya dəsle na, ma vəleye hərdədə dāw? ¹³ Nəkurom neheye sadzək ŋgwalak eye hay bay aye ka sərum məvələ wu ŋgwalak eye hay a wawa kurom hay dūh tuk na, ada Bəba kurom mə mbəlom ma ziye kurom ha ta məvələ Məsəfəre Tsədəñña eye a ndo neheye ta tsətsah faya aye bədəw!»

Mbəlom kəgəbay Fakalaw

Mata 12.22-30; Markus 3.20-27

¹⁴ Pat wuray na, Yesu faya ma həhariye fakalaw abəra mə bo i ndoweye andaya a təra ha mandək eye. Fakalaw a yaw abəra mə bo i ndo niye na, ndo niye a tsik me lele. A gatay a ndo niye hay mahaya gər eye hərbaḅəkka. ¹⁵ Ndo mekeleñ eye hay mə walañ tay niye na, tə gwad: «Maa vəlay gədañ ka mahəhere fakalaw hay na, Bedzabul bəy i fakalaw hay.»

¹⁶ Ndo mekeleñ eye hay na, a satay məhələ faya abəra suwat. Ta tsətsah faya tə gwaday: «Gamay masuwayañ nakə ma diye ha ka yaw abəra ka təv i Mbəlom aye.»

ŋgama Mbəlom

¹⁷ Ane tuk na, Yesu a sərətay naha ka mədzał gər tay. A gwadatay: «Tadə ndo i gəma hay ta ŋgəna, faya ta giye vərəm mə walañ tay na, gəma niye ma dziye. Gəma mekeleñ eye ma dufiye na. Tadə ndo hay mə gay tay faya ta giye magazləga mə walañ tay na, ndo niye hay mə gay niye ta hutiyə gədañ məndze huya bay. ¹⁸ Tadə Fakalaw tə Fakalaw ma giye magazləga ka bo ŋgay na, ka dzalum na, bəy ŋgay ma ndziye huya na, ma kəkay? Sa na, ka gwadum maa vəleñ gədañ ka mahəhere fakalaw na, Bedzabul. ¹⁹ Ka gwadum maa vəleñ gədañ ka mahəhere fakalaw na, Bedzabul. Ane tuk na, a dzam kurom hay na, maa vəlatay gədañ ka mahəhere fakalaw hay na, way? Andza niye, dzam kurom hay faya ta diye ha na, dedək andaya mə nəkurom bay. ²⁰ Maa vəleñ gədañ a nəj ka mahəhere fakalaw na, gədañ i Mbəlom. Andza məgwədə na, Bəy i Mbəlom ba ki yaw tsiy hus ka təv kurom.»

²¹ Yesu a gwadatay sa: «Ndo gədañ eye tə wu həlay ŋgay na, ma tsəpiye gay ŋgay lele wuray ma tətaliye ka zlele ŋgay kwa tsekweñ bay. ²² Ane tuk na, tadə ndo mekeleñ eye a ze nəjgeye ta gədañ ki yaw na, ma buwiye faya abəra wu həlay ŋgay niye hay a səmawa ha ka bo aye. Ada ma həliye zlele i ndo niye ma ŋgənatay ha a ndo hay tebiye.»

²³ Yesu a gwadatay sa: «Ndo nakə nəjgeye tə nəj bay aye na, nəjgeye ndo mənəñ dərə. Ndo nakə ka dzəna ga bay aye na, nəjgeye dūh ndo mənəseñ ha məsler.»

Məməw i məsəfəre nakə lele bay aye

Mata 12.43-45

²⁴ Yesu a gwadatay sa: «Fakalaw ki yaw abəra mə bo i ndo na, ma diye ma dzədziye mə kəsaf ma pəliye təv mazəzukw bo. Kə huta bay na, ma gwadəye a gər ŋgay: “Na mbədiye gər a gay ga nakə na yaw abəra mə dəma aye.” ²⁵ Ma mbədiye gər, kə ye naha kə ŋgatay a gay mafada eye lele ada malambada eye. ²⁶ Tsa na, ma diye ma həlaweye siye i məsəfəre neheye sewed eye hay wene wene ta ze nəjgeye aye tasəla. Ta fələkwiye a gay, ta ndziye mə dəma. Ka mandəve eye na, wu niye ma miye ka ndo niye ma ziye nakə kurre aye.»

²⁷ Ahəl nakə faya ma tsikiye andza niye na, ŋgwas wuray mə walañ i ndo niye hay haladzay aye, a wuda a gwad: «Məñgwese ka gər i ŋgwas nakə a wa kar aye ada ka sa wah ŋgay aye.»

²⁸ Ane tuk na, Yesu a mbəday faya a gwaday: «Məñgwese dūh na, ka gər i ndo neheye faya ta pay zləm a bazlam i Mbəlom ada faya ta giye andza nakə a tsik aye.»

Masuwayaŋ tə dzaydzay
Mata 12.38-42; 5.15, 6.22-23

²⁹ Ka təv nakə ndo hay faya ta səkahiye naha haladzay ka təv i Yesu aye na, Yesu a pa bo ka mətsike, a gwad: «Ndo neheye anəke aye na, lele eye hay bay. Ta tsətsahiye nā gatay masuwayaŋ na, kəkay! Asah! Ma dəba i masuwayaŋ i Zonas ndo mədə ha bazlam i Mbəlom nakə tə ŋgatay aye na, ta ŋgateye a masuwayaŋ mekeleŋ eye bay. ³⁰ Hərwi Zonas a təra na, masuwayaŋ ka gər i ndo i gəma i Ninive hay.* Andza niye neŋ Wawa i Ndo na təriye masuwayaŋ a ndo neheye anəke aye dərma. ³¹ ŋgwas wuray andaya neŋgeye bəy bagwar eye, a yaw abəra ma diye i tsakay. A yaw mətsəne bazlam i Saloməŋ neheye maraha eye ta metsehe aye.† Ndo andaya kanaŋ a ze ha Saloməŋ. Hərwi niye, ahəl nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, ŋgwas nakay bəy bagwar eye ma deyeweye abəra ma diye i tsakay, ma lətsiye kame i ndo neheye mamatay ha mənese. ³² Pat i sariya i Mbəlom na, ndo i gəma i Ninive hay ta deyeweye. Ta lətsiye kame i ndo neheye anəke aye ta matay ha mənese. Hərwi ndo i gəma i Ninive hay tə tsəne bazlam i Mbəlom nakə Zonas a tsikatay aye na, ta gər ha mezeleme. Ndo andaya kanaŋ a ze Zonas bədaw?»

³³ Yesu a gwadatay sa: «Dada ndo ma zlaweye lalam ŋgay ma piye faya ako ma ŋgahiye na kəgəbay ma hurəkwiye faya gəse daw? Ma piye na duh na, ka wu məpe lalam hərwi ada ndo neheye ta fələkwiye a gay aye mā dəvatay dzaydzay.

³⁴ «Dəre yak na, andza lalam ma dəviye dzaydzay a bo yak tebiye. Tadə dəre yak a zəba kwetseh kwetseh lele na, bo yak kətsek mə dzaydzay. Ane tuk na, tadə dəre magulufa eye na, bo yak ma ləvoŋ. ³⁵ Ge metsehe lele bəna, wu nakə ma vələkeye dzaydzay aye mā təra ləvoŋ bay. ³⁶ Tadə bo yak kətsek mə dzaydzay, təv kwa tsekweŋ ma ləvoŋ bəna, niye na bo yak tebiye mə dzaydzay. Niye na, andza lalam nakə dzaydzay ŋgay aye faya ma dəvakeye dzaydzay aye.»

Yesu a matay ha mənese a Farisa hay
 ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye

Mata 23.1-36; Markus 12.38-40

³⁷ Yesu a ndəv ha mətsike me na, Farisa wuray a zalay ka mənde wu mənday a gay ŋgay. Ti ye ta dazlay a mənde wu mənday. ³⁸ Farisa niye a zəba ka Yesu na, a gay wadəŋ wadəŋ. A gay wadəŋ wadəŋ na, hərwi Yesu kə bara həlay andza i kule tay nakə a tsik aye bay.

³⁹ Bəy Maduweŋ a gwaday: «Nəkurom Farisa hay na, ka tsakadum na, dəba i gəsiyem ta dəba i bəgəlam, ane tuk na, nəkurom maraha eye ta mədzele ka makəle, ka məge sewed. ⁴⁰ Nəkurom na, matərakahaŋ eye hay. Sərum ha na, Mbəlom nakə a ge dəba i wu hay aye na, maa ge hud eye na, neŋgeye dərma bədaw? ⁴¹ Duh na, wu neheye ma gəse ada neheye ka bəgəlam kurom hay na, vələmatay a mətawak hay ada wu hay tebiye ma təriye hərwi kurom tsədəŋna.

⁴² «Ane tuk na, nəkurom Farisa hay na, dəretsətseh ka gər kurom. Hərwi ka hayumay gər a slambah i ala kurom hay tebiye na, mə kuro na, ka zlawum nəte ka vələwumay a Mbəlom. Azlakwa duh faya ka gərume ye ha dedək tə mawude bo i Mbəlom eye. Anaŋ gum wu nakə a ye ka bo məge aye, ze məgər ha siye bay.

⁴³ «Nəkurom Farisa hay, dəretsətseh ka gər kurom. Hərwi mə gay i maduwule me na, ka wudum məndze ka təv məndze nakə ŋgwalak aye. Ada ka wudum tā tsikakum me ta mədəslakum ha gər ka təv məhay gər i ndo hay tebiye.

⁴⁴ «Nəkurom na, dəretsətseh ka gər kurom. Nəkurom na, ka ndzəkitem bo andza tsəvay neheye ndo hay faya ta həhaliye faya tə ŋgatay bay aye!»

⁴⁵ Ndo nəte mə walaŋ i ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay a gwaday a Yesu: «Miter, ka tsik andza niye na, ka tsada nəmay dərma.»

* 11:30 Zonas 1-4. † 11:31 1 Bəy hay 10.1-13.

⁴⁶ Yesu a mbəɗay faya a gwadɗay: «Nəkurom ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay dərma, dəretsətseh ka gər kurom! Nəkurom na, faya ka pumeye wu mamba eye ka ndo hay. Nəkurom eye kwa ta wur həlay nets ka lamumay madzəne tay ha bay.

⁴⁷ «Dəretsətseh ka gər kurom! Hərwi nəkurom faya ka dəzlumeye tsəvay male eye hay. Tsəvay niye hay na, i ndo məde ha bazlam i Mbəlom niye hay ahəl niye bəba tətə kurom hay tə kəd tay ha aye. ⁴⁸ Andza niye, ka bəzum ha na, nəkurom ma məsler i bəba tətə kurom niye ahəl niye. Nətəye ta kəd tay hay ndo məde ha bazlam i Mbəlom. Nəkurom i kurom na, faya ka dəzlumeye ka tsəvay tay aye hay. ⁴⁹ Hərwi niye Mbəlom ta ndaraw ŋgay kə tsik ahəl niye, a gwad: “Neŋ Mbəlom na sləratay naha ndo məde ha bazlam ga hay ta ndo i maslaŋ ga hay. Na slər tay naha na, ta kədiye tay hay siye mə walaŋ tay, ada siye hay ta gateye dəretsətseh.” ⁵⁰ A nəkurom ndo neheye bəgom aye, Mbəlom ma ta tsətsahiye fakuma ndo məde ha bazlam ŋgay neheye ka kədum tay ha zla anəke bay, kwa ka gər nakə Mbəlom a ge məndzibəra aye. ⁵¹ Mbəlom ma tsətsahiye na, kwa ka məkəde i Abel‡ hus ka Zakari nakə tə kəd na mə walaŋ i təv məvəlay wu a Mbəlom tə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye. §

⁵² «Nəkurom ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye, dəretsətseh ka gər kurom. Nəkurom na, ka dərəzlumatay na maged i məsəre wu a ndo hay. Nəkurom eye na, ka deyumeye a dəma bay. Ada ndo neheye a satay məfələkwe a dəma aye na, faya ka kərahumatay eye tsəved məfələkwe a dəma.»

⁵³ Yesu a ndəv ha mətsike me na, a yaw abəra mə gay niye. Ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay ta payaw bəzay abəra. Ti yaw na, tə wuya ka Yesu tə bazlam i tereŋgez hay wal wal. Ta tsətsah faya gər i bazlam hay wal wal tebiye. ⁵⁴ Ta tsətsah faya andza niye na, hərwi ada mə tsik bazlam nakə ŋgwalak eye bay aye. Ada a satay məhəle faya abəra suwat.

12

Məvəlay ha bo tebiye a Yesu

Mata 10.26-33, 12.32; 10.19-20

¹ Ahəl niye na, ndo hay haladzay ta haya gər. Nətəye ta giye gwezem wiye. Faya ta mbərasliye bo ka sik tay hay. Ka təv eye niye na, Yesu a lah mətsikatay me a gawla ŋgay hay təday. A gwadatay: «Tsəpum gər kurom abəra ka gəde i Farisa hay. Andza məgwede bəbək tay nakə faya ta giye aye. ² Wu nakə tebiye maŋgaha eye na, ta diye ha, ada wu nakə tə tsikawa ta məkal aye na, ta diye ha. ³ Hərwi niye wu nakə ka tsikum ma ləvəŋ aye na, ma ta diye a zləm mə dzaydzay. Wu nakə ka tsikumay a zləm a ndo ta suksuk mə gay aye na, ndo hay ta ta tsəniye ka zavay.

⁴ «Malamar ga hay, neŋ faya na gwadəkumeye: Kā dzədzarumay a ndo neheye ta dziye ha slo i bo aye bay. Nətəye na, ta sliye faya məge wu mekeleŋ ma ziye nakay bay. ⁵ Ndo nakə ka dzədzarumeye na, na dəkumeye ha: Dzədzarumay na, a Mbəlom. Ma dəba i mədahaŋ na, neŋgeye duh ma kaliye kurom ha a ako nakə ma mbatiye dāda bay aye. Ayaw! Sərum ha lele! Dzədzarumay na, a neŋgeye.

⁶ «Ka sərum təbədew, sisi hay zlam na, ta səkəm ta dala sulo bəɗaw? Mbəlom na, kwa nətə a mətsa ha gər bay. ⁷ Nəkurom na, ka zum tay ha diyeŋ hay. Kwa məkwets i gər kurom na, Mbəlom kə pasla na. Aya ane kə dzədzarum bay.

⁸ «Sərum ha na, ndoweye kə dā ha kame i do hay kə gwad: “Neŋ gawla i Yesu” na, neŋ Wawa i Ndo na ta diye ha neŋgeye gawla ga kame i gawla i Mbəlom hay dərma. ⁹ Ane tuk na, tadə ndoweye kə dā ha kame i ndo hay parakka a sər ga ha bay na, neŋ na tsikiye kame i gawla i Mbəlom hay, na sər na bay dərma.

¹⁰ «Kwa kə tsik wu nakə lelebay aye ka neŋ Wawa i Ndo na, Mbəlom ma pəseye ha. Ane tuk na, ndoweye kə tsalay ka gər a Məsəfəre Tsədaŋŋa eye na, ma hutiyə məpəse me bay.

‡ 11:51 Madazlay i wu hay 4.8. § 11:51 2 Labara hay 24.20-22.

¹¹ «Tadə ta diye kurom ha a gay i maduwule me ada kame i ndo mələve dala hərwi mäge sariya na, kâ dzalum “Nəmaa ta giye kəkay” bay, kəgəbay “Nəmaa ta gwadiye mey” bay. ¹² Mata dākum ha wu nakə ka tsikumeye na, Məsəfəre Tsədaŋŋa eye.»

Zlele eye hay tə zlele eye bay aye hay

Mata 6.25-34, 6.19-21

¹³ Tsa na, ndoweje mə walaŋ i ndo niye hay a yaw ka təv i Yesu a gwadaj: «Miter, gwadaj a malamar ga na, nəmaā ŋgəna zlele nakə bəba may a gəramay ha aye.»

¹⁴ Yesu a mbəday faya a gwadaj: «Dzam ga, maa pa ga məgakum na sariya i wu kurom hay kəgəbay maŋgənakum ha zlele kurom na, maa pa ga way?»

¹⁵ Tsa na, a gwadatay a ndo hay tebiye: «Gum metsehel! Həbum gər kurom abəra ka bor i zlele. Hərwi kwa ndo neŋgeje zlele eye bəbay na, sifa ŋgay mə zlele ŋgay niye bay.»

¹⁶ Yesu a təkəratay dzeke, a gwadatay: «Ndowneje andaya zlele eye, wu ŋgay məpele abəra ka dala na, haladzay. ¹⁷ A dzala ada a tsətsahay a gər ŋgay, a gwad: “Na giye kəkay? Təv andaya hərwi məhayay gər a wu ga hay bay.”

¹⁸ «A gwad sa: “Wu nakə na giye na, anaŋ: Na mbəzliye ha de ga hay. Na ŋgariye a dəma bagwar eye hay neheje ta sliye da məhayay gər a dəma a wu mənday ga hay tə siye i wu ga hay aye. ¹⁹ Na ge andza niye na, na gwadeje a bo ga: Bo ga! Wu ga na, haladzay. Ma ndziye məve wede wede. Anəke na, zəzək w bo tuk! Nda wu mənday, sa wu məsay ada ŋgwasa.”

²⁰ «Ane tuk na, Mbəlom a gwadaj a ndo niye: “Nəkar na, matərakahaŋ eye! Bəgom ta həvad nakay na, ka mətiye. Ada wu neheje tebiye ka hayay gər aye na, i way tuk!”»

²¹ Yesu a gwadatay sa: «Andza niye, hərwi ndo nakə a hayay gər a zlele a bo ŋgay eye ŋgway aye. Ane tuk na, ka dəre i Mbəlom na, zlele eye bay.»

²² Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay: «Hərwi niye neŋ faya na tsikakumeye: Kâ dzalum gər hərwi wu mənday kəgəbay hərwi peteked bay. ²³ Hərwi məsəfəre na, a ze wu mənday ada bo kurom na, a ze peteked segey. ²⁴ Zəbum ka maŋgəhak hay təday: Nəteje na, ta sləga bay, tə pala wu tay tə hayay gər andaya bay. De tay andaya məpe a dəma wu tay hay bay. Kwa ada sewene tay andaya bay. Ane tuk na, Mbəlom faya ma vəlateje wu mənday. Nəkurom na, ka zum dijeŋ hay bədaw?

²⁵ «Way nakə mə walaŋ kurom ma slije faya masəkah ha məndze ŋgay ka məndzibəra ta mədzele gər ŋgay nakə faya ma dzaliye aye na, way? ²⁶ Aya! Ka wu nakə tsekweŋ aye na, ka slum faya mäge düh bay tuk na, ka dzalumeye ka wu siye na hərwi mey? ²⁷ Ehey zəbum ka guzer neheje mavurza eye təday! Nəteje na, tə ge məsler i wuray bay, tə ŋgar peteked bay. Faya na gwadəkumeye, kwa Saloməŋ nakə zlele eye haladzay aye, dādā kə pa ka bo peteked andza məvurze i guzer neheje bay. ²⁸ Andza niye Mbəlom na, faya ma pateje ka bo peteked a guzer hay ka bəgom nakay. Tədə na, guzer niye ta kuliye. Ta kula na, ta kaliye tay ha ako. Kə ge andza niye na, nəkurom düh Mbəlom ma pakumeye peteked ka bo ma ziye i guzer hay bədaw? Kwa a nəkurom neheje mədzał gər tsekweŋ aye bədaw!

²⁹ «Ka ndədikum gər huya ka mədzele ka wu nakə ka ta ndayumeye tə wu məse aye bay.

³⁰ Maa pəla wu neheje na, ndo neheje tə sər Mbəlom bay aye. Nəteje na, ta zəzəkway bo a məpəle bay tebiye. Ane tuk na, Bəba kurom mə mbəlom a sər wu nakə a sakum aye. ³¹ Lahum məpəle na, Bəy i Mbəlom ada wu siye hay na, Mbəlom ma vəlakumeye.

³² Nəkurom neheje haladzay bay aye, kâ dzədzarum bay! Hərwi ki yay a gər a Mbəlom Bəba kurom kə vəlakum təv məndze ma bəy ŋgay.

³³ «Nəkurom düh səkəmum ha wu kurom hay ada vəlumatay suloy eye a ndo i mətawak hay. ŋgarum gwezem neheje ta nasiye bay aye. Ada ka hayumay gər a dəma a zlele kurom nakə mə mbəlom aye. Mə dəma na, məkal ma slije mede faya bay. Kwa mətul ma ndislije faya bay. ³⁴ Hərwi dərev kurom mandza eye na, ma təv nakə zlele kurom mə dəma aye.»

Ndzum tsezlezleŋŋe mahəbe məmaw i Yesu

Mata 24.45-51

³⁵ «Barum na bəzihud kurom hərwi mäge məsler. Pum ako ka lalam kurom hay mâ mbata bay. ³⁶Tərüm na, andza ndo mäge məsler neheye ndo i gay a gəratay ha gay ŋgay, a ye məzle dahəlay aye. Nəteye na, ta həbiye na hus ahəl nakə ma maweye abəra ma məzle dahəlay aye. Kə maw kə fay a maged na, ta həndəkeye na maged. ³⁷Məŋgwese ka gər i ndo i məsler niye hay ndo i gay tay kə ndislew na, ma ndzateye a gər nəteye mandzahəra eye bay. Sərüm ha lele! Ndo i gay niye ma bəriye bəzihud ŋgay ta wu i məbere bəzihud. Ma zalateye a ndo i məsler ŋgay hay. Ma ndziye tay ha ka təv məndzay. Ma vəlateye wu mənday. ³⁸Kwa tadə a maw na, ta magər həvad kwa kə gaw mahonok ka zay magər həvad, ki yaw kə ndislew fataya faya ta həbiye na ta ndzahəra bay na, məŋgwese ka gər tay.»

³⁹ Yesu a gwadatay sa: «Tsənum wu nakay lele: Ndo i gay mâ sər həlay nakə məkal ma deyeweye ma kəliye na aye na, ma gəriye ha gay ŋgay məkal mâ yaw mâ sləlay na bay. ⁴⁰Nəkurom dərmak ləvum bo, hərwi neŋ Wawa i Ndo na maweye ahəl waray na, ka sərumeye bay.»

⁴¹ Tsa na, Piyer a tsətsah faya a gwaday: «Bəy Maduweŋ, dzeke nakay ka ndzəkit ha bo na, hərwi may dəkdək tsukudu hərwi ndo hay tebiye dāw?»

⁴² Bəy Maduweŋ a mbəday faya, a gwaday: «Ndo i məsler ŋgwalak eye ada ma giye məsler tə metsehe lele eye na, way? Neŋgeye na, ndo nakə ndo i gay ŋgay a gwaday: “Gatay gər a siye i ndo mäge məsler ga hay. Vəlatay wu mənday tə həlay eye.”

⁴³ Məŋgwese ka gər i ndo mäge məsler niye tadə ndo i gay ŋgay ki yaw, kə ndzay a gər neŋgeye faya ma giye məsler andza nakə tə tsikay aye. ⁴⁴ Neŋ faya na gwadakumeye: Sərüm ha na, ndo i gay ŋgay ma gəray ha zlele ŋgay tebiye mâ ləvay gər.

⁴⁵ «Ane tuk na, ndo i məsler kə gwaday a gər ŋgay: “Maka! Ndo i gay ga ma maweye bəse bay.” Tsa na, a pa bo ka məndəbe ndo i məsler hasləka eye siye hay ta ndo i məsler ŋgwas eye hay. Tadə a nda wu mənday, a sa wu məsay ada a kwaya, ⁴⁶ ndo i gay ŋgay ma maweye na, ka həlay nakə faya ma həbiye bay aye ada a sər bay aye. Ki yaw na, ma vəleye dəretsətseh haladzay, ma həhariye na ndo i məsler niye. Ma kaliye ha a təv i ndo neheye ta təma bazlam i Mbəlom bay aye.

⁴⁷ «Tadə ndo i məsler a sər ha wu nakə ndo i gay ŋgay a say mâ gay aye, ane tuk na, ndo i məsler kə ləva ha bo bay kəgəbay kə ge andza nakə a say a ndo i gay ŋgay aye bay na, ta geye dəretsətseh haladzay. ⁴⁸ Aya ane tuk na, ndo i məsler nakə a sər wu nakə a say a ndo i gay ŋgay mâ gay na bay na, ada kə ge wu nakə dā i məndəbe na na, ta ndəbiye na haladzay bay. Ndo nakə tə vəlay haladzay aye na, ta tsətsahiye faya haladzay dərmak. Ndo nakə tə gəray ha wu a həlay haladzay aye na, ta tsətsahiye faya haladzay wene wene aye.»

Maŋgəne ta sariya

Mata 10.34-36

⁴⁹ «Neŋ na yaw na, na zlaw ako məkele ka dala. A seŋ na, mâ vat anəke. ⁵⁰ Ane tuk na, ta dzəhuḃiye ga ha a dəretsətseh təday, a seŋ mə dərev ga na, kə ge bo tsiy. ⁵¹ Ka dzalum na zlaw ka məndzibəra na, zay dāw? Na gwadakumeye a'ay! Na zlaw na, maŋgəne. ⁵² Ma dazleye anəke, ndo hay zlam mə gay na, ta ŋgəniye ndo mahkar ta kədiye bo ta ndo neheye sulo aye. Ndo hay sulo ta kədiye bo ta ndo neheye mahkar aye. ⁵³ Bəba ta wawa ŋgay ta səriye bo bay, wawa ta bəba ŋgay ta səriye bo bay. Maya tə dem ŋgay ta səriye bo bay ada dem ta may ŋgay ta səriye bo bay. Maya i zal ta dahəlay i wawa ŋgay ta səriye bo bay ada dahəlay i wawa ta may i zal ŋgay ta səriye bo bay.»

Məsəre ha ka bo abəra wu

Mata 16.2-3, 5.25-26

⁵⁴ Yesu a gwadawatay a ndo niye hay tebiye dərmak sa: «Nəkurom na, ka ŋgatumay a pazlay kə lətsew tə məgəma na, ka gwadum bəse tsa, yam ma piye ada yam ma piye dedək. ⁵⁵ Tadə ka ŋgatumay a mətasl ka vəzlaw ta diye i Salawa na, ka gwadum merəbe ma giye. Ada merəbe ma giye dedək. ⁵⁶ Nəkurom na, ndo məvay gər a ndo hay. Ka sərüm

manğəne tay ha wu i dala tə wu i magərmbəlom na, tə waray. Ada həlay nakə anəke aye ka sərūm bay na, kəkay?

⁵⁷ «Hərwi mey, nəkurom na, ka sərūm manğəne ha ka bo abəra wu nakə lele bay aye tə wu nakə dedək aye bay na, ka mey? ⁵⁸ Tadə ndo ka wuda fakaya, faya ka deyumeye kame i ndo mäge sariya na, lambadum ha bazlam eye ka tsəved ahəl nakə faya ka deyumeye mba aye. Kə ge andza niye bay na, ndo niye ki ye kar ha ka təv i ndo mäge sariya na, ndo mäge sariya ma vəliye kar ha a həlay i sidzew. Sidzew ma kaliye kar ha a danğay. ⁵⁹ Sər ha na, kwa a ləkaw fakaya dala nəte ka hama na bay na, ka deyeweye abəra ma danğay bay.»

13

Mambədə tsəlök

¹ Ahəl niye na, ndo hay ti yaw ka təv i Yesu. Ti ye naha ta təkəray tə gwadəy: «Ahəl niye na, Pilat kə kədf siye i ndo i Galile hay. A kədf tay ha ahəl nakə faya ta vəlay wu a Mbəlom aye. A dzapa ha bambaz tay tə bambaz i gənwə neheye tə kəday a Mbəlom aye.»

² Yesu a mbədatay faya a gwadətay: «Ka dzalum na, Galile neheye ta bəbazl tay ha aye na, ta ze siye i Galile hay tə mezeleme dāw? ³ Neñ faya na tsikakumeye, a'ay andza niye bay! Ane tuk na, tadə ka gərūm ha mezeleme kurom bay na, nəkurom tebiye ka mətumeye andza nəteye dərma. ⁴ Tsukudu ndo niye hay kuro gər eye tsamahkar aye gay zəbol eye a mbəzl fataya ma Silowe ka dala i Zerozelem aye na, ka dzalum na, ta ze tay ha siye i ndo i dala i Zerozelem tə mezeleme dāw? ⁵ Neñ faya na tsikakumeye andza niye bay. Ane tuk na, tadə ka gərūm ha mezeleme kurom bay na, nəkurom tebiye ka mətumeye andza nəteye.»

⁶ Tsa na, Yesu a tsikatay dzeke, a gwadətay: «Ndoweye andaya a zəv dərizl i gərdaf wuray andza gurov a guvah ŋgay. Pat wuray na, a ye mata ŋgəlaw hohway i gərdaf niye. A ye naha na, dərizl i gərdaf niye kə wa bay. ⁷ Ndo i guvah niye a gwadəy a ndo matsəpay na guvah niye: “Zəba! Kə ge anəke məve mahkar na yawaw mata pəle naha hohway i dərizl gərdaf nakay. Ane tuk na, na huta faya hohway bay. Ma nesəneye ha təv ma guvah kəriye na, hərwi mey? Dəs na abəra mə dəma!” ⁸ Ane tuk na, ndo matsəpay na guvah niye a mbəday faya a gwadəy: “Ndo i gay ga, biyerə na, gər ha. Na leye bədf ka tsakay eye tuwwe. Na lay na, na peye bərbur. ⁹ Na ge ha andza niye na, agəna ka viye neñged na, ma wiye. Kə wa bay na, ka dəsiye na tuk.”»

Yesu a mbəl ha ndo abəra ma dəvats pat i mazəzukw bo

¹⁰ Yesu faya ma tətikatay a ndo hay mə gay i maduwule me pat i mazəzukw bo. ¹¹ ŋgwas wuray andaya dəvats eye mə dəma dərma. Dəvats niye kə ndza faya məve kuro gər eye tsamahkar. Fakalaw a təra ha. A guduk ha a mba faya mələtse dzik bay. ¹² Yesu a ŋgatay a ŋgwas niye na, a zalay. Tsa na, a gwadəy: «Ka mbəl abəra ma dəvats yak.» ¹³ Yesu a pa faya həlay. A pa faya həlay na, kwayaŋa a lətse dzik lele. Tsa na, ŋgwas niye a zambaday a Mbəlom.

¹⁴ Ane tuk na, wu nakə Yesu a ge, a mbəl ha ndo pat i mazəzukw bo aye na, a ndalay a bəy i gay i maduwule me. A tsikatay a ndo hay a gwadətay: «Pat andaya məkwa hərwi mäge məsler. Kə mbəlamay ha ndo na, pat niye hay bəna, pat i mazəzukw bo bay!»

¹⁵ Bəy Maduweñ a mbəday faya a gwadəy: «Nəkurom tebiye na, ndo neheye ta məvay gər a ndo aye! Pat i mazəzukw bo na, kwa way a pəla ha sla ŋgay kəgəbay zunğo ŋgay mede ha ka məse yam bədaw? ¹⁶ ŋgwas nakay gwala i Abraham, Fakalaw a dzawa na na, neñgeye məve kuro gər eye tsamahkar. A ye ka bo məpəle ha abəra ma mədzewe pat i mazəzukw bo bədaw?»

¹⁷ Bazlam i Yesu niye a mbədatay faya andza niye na, horoy a gatay a ndo mənə dərə ŋgay niye hay tebiye. Ane tuk na, ndo hay tebiye na, məsler i Yesu niye a gawa aye, a ye tay a gər haladzay.

Dzeke i wur i bəzarj ta gəde

Mata 13.31-33; Markus 4.30-32

¹⁸ Yesu a gwad: «Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, wuye mey? ¹⁹ Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, andza wur i bəzarj nakə ndo a zla a sləga ka dədarj aye. A sləga na na, a ndzohw. A gəl, a təra andza gərdaf, diyerj hay tə ŋgar gay tay hay ka hawal eye hay.»

²⁰ Yesu a gwadatay sa: «Na ndzəkit ha Bəy i Mbəlom sa na, ta wuye mey? ²¹ Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, gəde nakə ŋgwas a həl tsekweŋ a dzapa ha ta gufa aye. Gufa niye na, haladzay. A həlaḅ tay ha ka bo na, gufa niye mahəlaḅa eye a kwasa a həmbot.»

Mede a Bəy i Mbəlom

Mata 7.13-14,21-23

²² Yesu a həl bo ma diye a Zerozelem na, a ye ta wuzlahgəma ada ta gəma hay. Faya ma diye na, a dāwa ha bazlam i Mbəlom.

²³ Ahəl nakə faya ma tsikateye bazlam i Mbəlom aye na, ndoweje a tsətsah faya a gwaday: «Bəy Maduweŋ, mata təme na, ndo ma i ŋgal eye dāw?»

Yesu a mbəda faya a tsikatay a ndo niye hay tebiye, a gwadatay: ²⁴ «Gum gədarj məfələkwe ta tsəved nakə mənğədətse aye. Faya na gwadəkumeye ndo hay haladzay ta pəliye tsəved məfələkwe ada ta hutije tsəved sa bay. ²⁵ Hərwi ndo i gay kə lətse ka dərəzl a maged na, ka ndzumeye ma bəra. Ka fumeye a maged ŋgay. Ka gwadumeye naha: “Bəy Maduweŋ, həndəkamay na maged tey.”

«Ma mbədəkumaweje faya, ma gwadəkumeye: “Ka yumaw mənğay, na sər kurom ha bay.”

²⁶ «Aya! Ka gwadumeye: “Ka ndayakwa wu mənday ada ka sakwa wu məsay dziye tə nəkar. Ka tətikamay bazlam i Mbəlom ka təv neheje ma gəma may aye.”

²⁷ «Ma gwadəkumeye sa: “Ka yumaw mənğay na, na sər kurom ha bay, a nəkurom ndo mäge mezeleme hay. Dum abəra ka təv ga!”

²⁸ «Mə dəma na, ta tuwiye tə mahəpəde zler eye. Ka ŋgatumeye a Abraham, a Izak, a Zakob ta ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay ma Bəy i Mbəlom. Nəkurom na, ta dərəzlije fakuma abəra. ²⁹ Ndo hay ta deyeweje abəra mə bəzay, ma məgəma ta deyeweje ma diye i yam ada ta deyeweje ma diye i tsakay. Nəteje tebiye ta diye a Bəy i Mbəlom. Ta ndziye ta ndiye wu mənday mə dəma. ³⁰ Ane tuk na, ndo neheje nəteje ndo i dəba hay anəke aye na, ta təriye ndo i me hay, ndo i me hay ta təriye ndo i dəba hay.»

Yesu neŋgeje ka tsəved faya ma diye a Zerozelem

Mata 23.37-39

³¹ Yesu a ndəv ha mətsike me na, kwayarjja Farisa wuray ta həndzəd naha ka təv ŋgay, tə gwaday: «Lətse do a bəra kanarj! Do a təv mekeleŋ eye bəna, a say a Herod məkədə kar.»

³² Yesu a mbədatay faya a gwadatay: «Dum gwadumay a mezerew niye na, na həharije fakalaw abəra ka ndo hay ada na mbəlije tay ha ndo hay abəra ma dəvats bəgom tə tədə təday. Ka pat mamahkar eye na, na ndəviye ha məsler ga. ³³ Ane tuk na, na ndislije ha mede ga bəgom, tədə ada tədə taday təday. Hərwi ta kədiye ndo məde ha bazlam i Mbəlom ma təv mekeleŋ na, a ye ka bo bay. A ye ka bo ta kədiye na ma Zerozelem.»

³⁴ Yesu a dazlay mətuwe Zerozelem. A gwad: «Nəkurom ndo i Zerozelem hay, nəkurom ndo i Zerozelem hay. Nəkurom neheje ka bəbazlum tay ha ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay ada ka kədum tay ha ndo neheje Mbəlom a slərakum naha aye tə kwar! Sik nday nakə a seŋ məhayakum gər ka təv ga andza mandzekwer nakə ma hayatay gər a wawa ŋgay hay a huḍ i gwezleviyek ŋgay aye. Ane tuk na, ka wudum bay! ³⁵ Andza niye, neŋ faya na gwadəkumeye: Ma dazleye anəke ka ŋgatuməjeje sa bay hus ahəl nakə ka gwadumeye: “Mbəlom m̄a pa ŋgama ka ndo nakə faya ma deyeweje ta məzele i Bəy Maduweŋ aye!*”»

14

Yesu a mbəl ha ndo pat i mazəzukw bo sa

* 13:35 Dəmes hay 118.26.

¹ Pat i mazəzukw bo na, Yesu a ye a gay i bəy i Farisa wuray hay mata ndayaw wu mənday. Ndo hay niye tebiye mə dəma aye faya ta zəzuriye na Yesu.

² Ndo wuray andaya dəvats eye, bo ŋgay mazlambara eye. Nəŋgeye malətse eye kame i Yesu. ³ Yesu a dazlay a mətsike me, a tsətsah ka ndo mədzanğawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay ta Farisa hay. A gwadatay: «Bazlam kway mapala eye kə vəl tsəved məmbəle ha ndo pat i mazəzukw bo tsukudu kə vəl bədaw?»

⁴ Ane tuk na, a satay mambəday faya bay.

Yesu a gəs ndo niye dəvats eye mə həlay. Tsa na, a mbəl ha. A gwaday: «Do wu yak a mətəgay.»

⁵ Tsa na, a gwadatay a ndo niye hay: «Tadə ndo mə walaŋ kurom, wawa ŋgay kəgəbay sla ŋgay kə dəd a bədiyem pat i mazəzukw bo na, ma diye kwayanğa ma zla ahaya abəra mə dəma bədaw?»

⁶ Ndo niye hay ta mba faya mambəday faya bay.

Məhəne ha gər

⁷ Yesu a ge ŋgodğor ka ndo neheye tə zalatay ka wu mənday aye. A ge fataya ŋgodğor na, hərwi tə lah ka təv məndzay lele eye. Hərwi niye a tsikatay a ndo niye hay tebiye ta dzeke. ⁸ A gwadatay: «Tadə ndo kə zalaka a magurlom i məzle dahəlay na, kə ye kə ndza ka təv məndzay lele eye bay. Ka ndza ka təv məndzay lele eye na, agəna ta zalay a ndo nakə a ze kar aye dərma. ⁹ Ada ndo nakə a zalakum ta ndo niye, ki yaw na, ma gwadakeye: “Lətse! Gəray ha təv məndzay a ndo nakay.” Ka lətseye, ka diye ka təv məndze nakə duk aye na, horoy ma gakeye. ¹⁰ Duh bay, tadə ta zalaka na, do ndza ka təv məndzay nakə lelebay duk ma dəba aye, hərwi ada ahəl nakə ndo nakə a zalaka ki yaw na, ma gwadakeye: “Dzam ga, dara ndza ka təv məndzay lele eye. Andza niye, nəkar, ka təriye kame i ndo niye mazala eye hay tebiye na, ndo bagwar eye.” ¹¹ Hərwi ndoweyə ka səgər ha bo ŋgay na, ta təriye ha wawa eye. Ndowneyə kə həna ha gər, a təra ha bo ŋgay wawa eye na, ta səgəriye ha bagwar eye.»

¹² Tsa na, Yesu a gwaday a ndo nakə a zalay aye: «Tadə ka vəliye wu mənday a ndo hay na, kə zalatay a dzam yak, a malamar yak hay, a gwala yak hay, a ndo i zlele hay bay, hərwi nəteye na, ta sliye faya məzalaka. Ta hamakeye wu mənday nakə ka vəlatay aye. ¹³ Ane tuk na, tadə ka vəlateye wu mənday i magurlom a ndo hay na, zalatay a ndo i mətawak hay, a ndo videl eye hay, a ndo matəra eye hay, ada a guluf hay. ¹⁴ Ka ge andza niye na, ka ta hutiyə məŋgwese pat nakə ndo i ŋgwalak hay ta lətseye abəra ma mədahaŋ aye. Nəteye na, wu tay andaya məvəlatay a dəma bay. Mata vəlatay a dəma na, Mbəlom.»

Dzeke i ndo mazala eye hay

Mata 22.1-10

¹⁵ Ndo niye hay tebiye tə tsəne bazlam i Yesu niye na, ndo nəte mə walaŋ tay a gwaday a Yesu: «Məŋgwese ka ndo nakə ma ta ndiye wu mənday ma Bəy i Mbəlom aye.»

¹⁶ Yesu a mbəday faya a gwaday: «Pat wuray na, ndoweyə andaya a da wu mənday haladzay. A da wu mənday niye na, a zalatay a ndo hay haladzay ka mənde. ¹⁷ Həlay i mənde wu mənday a sla na, a slər ndo i məsler ŋgay mata zalatayaw a ndo hay. Mə gwadatay tə yaw anəke hərwi wu mənday maləva bo eye tsiy.

¹⁸ «Ndo i məsler a həl bo a ye a gwadatay dumara. Ane tuk na, kwa way a may ha me. Ndo makurre eye a gwaday a ndo i məsler: “Na slay mede naha bay. Na səkəm guvah anəke na zəbaweyə faya təday. Pəsa ga ha, mə ndalaka bay.”

¹⁹ «Ndo nəŋged a gwaday: “Na səkəm sla hay anəke sulo sulo zləm, na diye na ta dziye tay ha təday. Amboh pəsa ga ha, na slay naha bay. Mə ndalaka bay.”

²⁰ «Ndo mekeleŋ eye a gwaday sa: “Na zla dahəlay anəke hərwi niye na slay naha mede naha bay.”

²¹ «Ndo i məsler niye a maw a mətəgay. A ye ka təv i ndo i gay ŋgay. A təkəray bazlam i ndo niye hay a ndo i gay ŋgay. Ndo i gay ŋgay a tsəne andza niye na, a ndalay haladzay. A gwaday a ndo i məsler ŋgay: “Do bəse ka təv məhay gər hay, ka tsəved i walaŋ i gay

hay. Zalatayaw a ndo i mətawak hay, a ndo videl eye hay, a guluf hay, a ndo matəra eye hay, t̄a yaw kanarj.”

²² «Ndo i məsler a ye a zalatayaw a slala i ndo niye hay. A maw a gwaday a ndo i gay ngay: “Ndo i gay ga na ge məsler nakə ka tsikenj aye, ane tuk na, t̄əv andaya ndo hay ta rah a d̄əma bay.”

²³ «Tsa na, ndo i gay ngay a gwaday: “Do ka tsəved neheye a ye a gəma wawa eye hay ada ka tsəved neheye a ye ta tsakay i dzal aye. Gatay kutorj t̄a yaw ada gay ga m̄a rah ta ndo hay b̄irtsitse. ²⁴ Neŋ faya na gwadəkum eye: Ndo neheye t̄ə lah məzalətay kurre ta yaw bay aye na, ndəray kwa n̄əte mə walaŋ tay ta ndzakiye daf ga bay.”»

Matəre gawla i Yesu ta dedək eye

Mata 10.37-38, 5.13; Markus 9.50

²⁵ Ndo hay haladzay t̄ə paway bəzay a Yesu. Ahəl nakə faya ta diye ka tsəved aye na, Yesu a mbəda me ka t̄əv i ndo niye hay faya ta pay bəzay aye, a gwadatay a n̄əteye niye tebiye: ²⁶ «Ndo nakə a say matəre gawla ga aye na, m̄a wuda bəba ngay, may ngay, ngwas ngay, wawa ngay hay, malamar ngay hasləka eye hay kwa malamar ngay dem eye hay, m̄a wuda tay ha m̄a ze neŋ bay, kwa məgwaday a gər ngay neŋ eye m̄a ze neŋ bay, bəna, ma sliye faya matəre gawla ga bay. ²⁷ Ndoweye kə zla mayako mazləmbada eye kə peŋ bəzay bay na, ma sliye faya matəre gawla ga bay.

²⁸ «Tadə ndo mə walaŋ kurom a say məge gay na, ma ndziye ada ma pasliye suloy nakə ma dziye ha ka məge gay, ma zəbiye faya ma sleye d̄a mandəve ha məsler d̄aw. ²⁹ Andza niye tadə kə dzala faya dze bay. A pa naha mədok eye d̄ək d̄ək tsa, ka ndəv ha madəzle bay na, ndo hay ta ngatay na, ta ngwasiye faya. ³⁰ Ta gwadiye: “Ndo nakay a dazlay a madəzle gay tuk na, kə mba faya mandəv ha məsler eye bay!”

³¹ «Andza niye bəy nakə sidzew ngay hay gwezem kuro aye na, ma diye mata ge vərəm ta bəy nakə sidzew ngay hay gwezem kuro kuro sulo aye d̄aw? Ma ta diye madazlay a vərəm na, ma ndziye ma dzaliye gər lele t̄əday. Ma tsətsahiye a gər ngay: “Anəke na, ta sidzew ga hay gwezem kuro na, na sliye faya məge vərəm ta bəy nakə sidzew ngay hay gwezem kuro kuro sulo aye d̄aw?” ³² Tadə ma sliye faya bay na, ma sləriye ndo hay ka t̄əv i bəy niye ahəl nakə neŋgeye d̄əreŋ mba aye. Ma tsətsahiye naha faya məndze zay.»

³³ Yesu a gwadatay sa: «Andza niye mə walaŋ kurom dərma, tadə ndoweye kə gər ha wu ngay tebiye bay na, ma sliye faya matəre gawla ga bay.»

³⁴ Yesu a tsikatay dzeke mekeleŋ eye sa, a gwadatay: «Ayaw sluwal na, wu nakə lele aye. Ane tuk na, tadə sluwal a vəd sa bay na, ta sliye matəre ha m̄a vəd hərəbəba sa na, ma kəkay? ³⁵ Ta sliye faya məge ha məsler sa bay. Kwa məkutse a guvah andza bərbur bəbay na, ma giye ngama bay. Ta kutsiye ha a bəra. Ndo nakə zləm andaya faya mətəšəne aye na, m̄a tsəne lele!»

15

Dzeke i t̄əbərj nakə a dze aye

Mata 18.12-14

¹ Pat wuray na, ndo matsekele dzanjal hay ta siye i ndo i mezeleme hay tebiye ti ye ka t̄əv i Yesu. N̄əteye niye tebiye ti ye na, mata pay zləm a bazlam i Yesu. ² Farisa hay ta ndo mədzanjawa bazlam i Mbəlom mapala eye t̄ə ngatay a Yesu ta ndo niye hay na, t̄ə may ha mənese a Yesu, t̄ə gwad: «Ndo nakay i ngay a t̄əma tay ha ndo i mezeleme hay ada ta ndiye ka bo wu mənday ka t̄əv man̄əte eye na, kəkay?»

³ Yesu a sərətay naha ka wu nakə faya ta tsikiye. A mbədatay faya ta dzeke, a gwadatay:

⁴ «Tadə ndəray mə walaŋ kurom t̄əbərj ngay hay andaya temerre ada a dze faya abəra n̄əte mə walaŋ i t̄əbərj ngay niye hay na, ma gəriye ha kuro kuro tsid gər eye tsid eye niye hay, ma diye mapəla ahaya n̄əte eye niye a dze aye ma huta ahaya t̄əday bədaŋ? ⁵ Tadə kə huta na na, d̄ərev ngay ma ngwasiye haladzay. Ma pa ahaya t̄əbərj ngay niye ka dzegwem, ⁶ ma zla ahaya a mətəgay. Kə zla ahaya na, ma zaləteye a dzam ngay hay ta

ndo i mæged ñgay hay ada ma gwadateye: “Dumara ñgwasakwa ka bo dziye hærwi tæbañ ga nakæ a dze aye na, na huta na.”»

⁷ Yesu a gwadatay sa: «Tadæ ndo næte kæ gær ha mezeleme ñgay na, særum ha na, mængwese ma giye andaya ka tæv i Mbælom mæ mbælom andza niye dærmak, a ze ndo neheye kuro kuro tsid gær eye tsid ta zæba ka bo tay andza mezeleme andaya fataya tæbey, a satay mægære ha mezeleme tay bay aye.»

Dzeke i kwar i suloy nakæ a dze aye

⁸ Yesu a gwadatay sa: «Kægæbay, ñgwas waray nakæ kwar i suloy andaya kuro ada a dze faya abæra næte na, ma piye ako ka lalam, ma fadiye na gay ñgay ada ma pæliye na tæ maræzlay a gær eye lele ma hutie na tæday. ⁹ Kæ huta na na, ma zalateye a dzam ñgay hay ta ndo i mæged ñgay hay. Ma gwadateye: “Dumara, ñgwasakwa ka bo dziye hærwi na huta na kwar i suloy ga nakæ a dze aye.”»

¹⁰ Yesu a gwadatay sa: «Særum ha, tadæ ndo næte kæ gær ha mezeleme ñgay na, mængwese andaya mæ walañ i gawla i Mbælom hay.»

Dzeke i bæba nakæ a pæsay ha mænese a wawa ñgay aye

¹¹ Yesu a gwadatay sa: «Ndoweeye andaya na, wawa ñgay hay sulo. ¹² Pat wuray na, bo wawa eye nakæ a tsætsah ka bæba ñgay, a gwaday: “Bæba ga, zlele yak nakæ ka ñgønamay ha aza ta malamar ga aye na, væløj faya abæra i ga anæke.” Bæba tay a tsæne andza niye na, a ñgønatay ha zlele ñgay a wawa ñgay niye hay sulo aye.

¹³ «A ndza mæhæne tsekweñ na, wawa niye bo wawa eye a hæl zlele nakæ bæba ñgay a væløy aye, a sækæm ha. Ma dæba eye na, a hæl bo a ye ha ka bo ta suloy niye a gæma dærej eye. A ndisl a gæma niye na, a dazlay a mæge wu nakæ lelebay aye. A nas ha suloy niye tebiye.

¹⁴ «Suloy niye a ndæv faya abæra tebiye na, mandærzlañ bagwar eye a ge ma gæma eye niye. Wawa niye a huta wu mændañ sa bay. ¹⁵ Tsa na, a ye mata pæle mæsler. A huta mæsler niye na, mæ gay i ndo wuray ma gæma eye niye. Ndo niye a slær ha a pesl mata tsækure madæras hay. ¹⁶ Ahæl nakæ neñgeye faya ma tsækuriye madæras hay aye na, may a wur faya. A say hæbe mænde wu mændañ nakæ tæ vælawatay a madæras hay aye na, ndæray kæ væløy bay.

¹⁷ «Tsa na, a dazlay mædzele ka dæretsætseh ñgay. A dzala ka mændze ñgay nakæ mæ gay i bæba ñgay aye, a gwad: “Mæ gay i bæba na, ndo i mæsler ñgay hay faya ta ndiye wu mændañ lele ada a ze naha fataya abæra. Ada neñ tuk na, na mætiye tæ may kanañ na, kækay! ¹⁸ Ñgama anæke na, na hæliye bo na miye ka tæv i bæba ga. Na ye na, na gwadæye: Bæba ga, na ge mænese kame i Bæba Mbælom ada kame yak. ¹⁹ Anæke na, na sla tâ zeleñ wawa yak sa bay. Tæra ga ha andza ndo i mæsler yak tsa.” ²⁰ A dzala andza niye na, a hæl bo a mbæda gær a gay i bæba ñgay.

«Mazlambar ma ndisliye a gay i bæba ñgay na, bæba ñgay a ñgatay naha dærej. A ñgatay naha na, a gay mæ bo haladzay. Tsa na, a hway ka tæv ñgay. A ye naha a gæs na ka bo tæmbolok tæmbolok tæ mængwese eye lele. ²¹ Yawa! Wawa niye a gwaday: “Bæba ga, neñ na, na ge mænese kame i Mbælom ada kame yak. Neñ na, na sla tâ zeleñ wawa yak sa bay.”

²² «Ane tuk na, bæba ñgay a zalatay a ndo i mæsler ñgay hay, a gwadatay: “A niye bæse! Dum naha, zlumaw rækwat nakæ a le haladzay aye ada kalumay ka bo. Dum naha, zlumaw matsærad, pumay a wur i hæløy ada hælumaw tahærak, pumay a sik. ²³ Gæsumaw sla niye magæla eye, kædum. Ndayakwa ada ka hatsakweye. ²⁴ Hærwi wawa ga nakay na, hæbe na gwad kæ mæt, anæke na, neñgeye andaya tæ dære. Hæbe kæ dze, anæke na, na huta na. Anæke na, dærev ga kæ ñgwasæ.” Tsa na, ta dazlay a mæhetse tuk.

²⁵ «Ahæl nakæ faya ta hatsiye aye na, wawa ñgay bagwar eye mæ pesl ma guvah. Hæløy i madayaw ñgay a mætagay a sla na, a hælaw bo abæra ma guvah. A yaw mazlambar bæse tæ gay i bæba ñgay na, a tsæne mæhetse ta ganñøj eye dæbtsim dæbtsim. ²⁶ Tsa na, a zalay a ndo næte mæ walañ i ndo i mæsler i bæba ñgay hay, a tsætsah faya a gwaday: “Maa ge mæ gay kway bægom na, mey?” ²⁷ Ndo i mæsler i bæba ñgay niye a mbæday faya a gwaday:

“Faya ta hatsiye hərwi malamar yak kə maw ma təv eye. Ada bəba yak a kəf sla niye magəla eye hərwi kə huta na wawa ɲgay, neɲgeye andaya zayzay lele, wuray kə gay bay.”

²⁸ «Wawa bagwar eye a tsəne andza niye na, a ndalay haladzay. A kərah mede a mətəgay. Bəba ɲgay a yaw ka təv ɲgay, a gay amboh. A gwadəy: “Dara a mətəgay.”

²⁹ Ane tuk na, wawa ɲgay a mbəday faya a gwadəy: “Tsəne wu nakə na tsikakeye təday. Kwa anəke bay, na gaka məsler na, məve haladzay ada dāda na kərah bazlam yak daw? Ka vəleɲ wawa i vo’ar ada nā ge ha magurlom ta dzam ga hay tey na, ka vəleɲ daw? ³⁰ Ane tuk na, anaɲ wawa yak nakay a nasaka ha zlele ka ɲgwas hay aye na, anəke a maw na, ka kəday sla sa na, kəkay?”

³¹ «Bəba ɲgay a mbəday faya a gwadəy: “Wawa ga, mâ ndalaka bay. Nəkar mandza eye na, huya ka təv ga ada zlele ga hay tebiye na, i yak bədaw? ³² A ye ka bo təde məge magurlom tə mənɲwese eye na, lele ɲgway. Hərwi malamar yak nakay na gwad na, kə mət. Anəke na, neɲgeye andaya tə dəre. Həbe kə dze, anəke na, na huta na!”»

16

Mbəlom ta suloy

Mata 6.24, 11.12-13, 5.31-32; Markus 10.11-12

¹ Ma dəba eye na, Yesu a gwadətay a gawla ɲgay hay sa: «Ndoweeye andaya zlele eye, ndo məpesle suloy ɲgay andaya. Ti ye naha tə gwadəy a ndo i zlele niye: “Ndo məpaslaka na suloy yak na, faya ma nasakeye ha zlele yak.”

² «Ndo i zlele niye a tsəne andza niye na, a zalay a ndo məpesle suloy ɲgay niye a gwadəy: “Na tsəne ndo hay tə tsik ka nəkar na, mey? Suloy nday na, pesleɲ na ka ge ha na, wu waray wu waray, hərwi nəkar na, ka sliye faya matəre ndo i məsler ga sa bay.”

³ «Ndo məpesle suloy niye a tsik mə gər ɲgay, a gwad: “Ndo i gay ga ma həhariye ga abəra ma məsler ɲgay ada na giye na, kəkay? Ada kwa gədaɲ ga andaya məfəte sa bay tuk na, kəkay? Na gwad na rəkiye na, horoy ma geɲeye. ⁴ Ah! Na sər na giye hərwi ada ndo hay ta təmiye ga a gay tay tadə ta kal ga ha abəra ma məsler na!”

⁵ «A ye a zalatay a ndo neheye gwedere i ndo i gay ɲgay andaya fataya aye nəte ta nəte. Ti ye naha. Tsa na, a gwadəy a ndo kurre eye: “Gwedere i ndo i gay ga fakaya na, nday?”

⁶ «Ndo niye a mbəday faya a gwadəy: “Dos i mal temerre.” Ndo məpesle suloy niye a gwadəy: “Derewel i gwedere yak anaɲ. A niye ndza bəse, watsa a dəma na, dos i mal kuro kuro zləm tsa.”

⁷ «Tsa na, a gwadəy a ndo neɲged: “Ada nəkar na, gwedere i ndo i gay ga fakaya na, nday?” Ndo niye a mbəday faya a gwadəy: “Tabay i bəle temerre.”

«Ndo məpesle suloy niye a gwadəy: “Derewel i gwedere yak anaɲ. A niye ndza bəse, watsa a dəma tabay i bəle kuro kuro tsamahkar tsa.”

⁸ «Ndo i gay ɲgay a ɲgatay andza niye na, a zambəday a ndo məpesle suloy ɲgay hərwi a ge məsler ta bəbək. Andza niye, ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye na, tə dzala ka wu nakə ma ta giye bo kame aye. Ta wuda bo mə walaɲ tay. Nəteye bəbək eye hay ta ze ha ndo i Mbəlom hay.»

⁹ Yesu a səkah ha me ɲgay niye, a gwadətay: «Neɲ faya na gwadumeye sa: Gum ɲgwalak tə zlele i məndzibəra nakay lele. Hərwi tadə ka ndəv fakuma abəra na, ka ta hutumeye sifa nakə ma ndəviye bay aye.

¹⁰ «Ndo nakə a ge wu wawa eye hay ta tsəved eye na, ma giye wu bagwar eye hay ta tsəved eye dərmak. Ndo nakə kwa wu wawa eye hay a ge na ta tsəved eye bay aye na, wu bagwar eye hay dərmak ma giye na ta tsəved eye bay. ¹¹ Ada tadə ka mbum faya məge məsler ta tsəved eye lele tə zlele i məndzibəra nakay bay na, mata vəlakum zlele lele eye na, way? ¹² Tadə ka sərüm məgay gər a wu i ndo hay bay na, mata vəlakum wu kurom neheye ka ləvumay gər aye na, way?

¹³ «Ndəray ma sliye məge məsler a ndo i gay ɲgay hay sulo bay. Hərwi pat neɲged na, ma geye sewed a ndo i gay ɲgay neɲged, ma wudiye na neɲged lele. Kəgəbay ma

göseye me a ndo nenğed, a ndo nenğed na, ma göseye me bay tebiye. Nəkurom bəbay ka slumeye faya məge məsler a Mbəlom ada a suloy sulo sulo bay.»

¹⁴ Farisa hay tə tsəne bazlam i Yesu neheye a tsik aye tebiye. Tə ngwasa ka Yesu hərwi nəteye na, ta wuda suloy haladzay.

¹⁵ Yesu a gwadətay a Farisa niye hay: «Nəkurom ka tən däre i ndo hay na, ka gwadum nəkurom ndo lele eye hay. Ane tuk na, Mbəlom na, a sər däre v kurom hay. Hərwi wu nakə ndo hay tə gwad bagwar eye na, ka tən däre i Mbəlom na, lele bay tebiye. ¹⁶ Həlay i bazlam i Musa mapala eye tə dərəwel i ndo mädə ha bazlam i Mbəlom hay kə ndza hus a həlay i Yuhana madzəhuəbe ndo a yam. Kwa abəra ahəl niye na, tə dawa ha Labara ngwalak eye i Bəy i Mbəlom. Həlay nakay na, kwa way a ge gədaŋ hərwi məfələkwe a Bəy i Mbəlom. ¹⁷ Magərmbəlom ta dala na, ta ndəviye. Ane tuk na, kwa wu tsekweŋ ma dziye abəra mə bazlam ga mapala eye bay.

¹⁸ «Ndoweje ka həhar na ngwas ngay ada kə zla a dəma ngwas mekeleŋ eye na, kə ge madama. Ada ndoweje kə zla ngwas nakə zal ngay a həhar na aye na, kə ge madama dərma.»

Ndo i zlele ta Lazar

¹⁹ Yesu a gwadətay sa: «Ndoweje andaya zlele eye. Nenğeye a pawa ka bo peteked nakə a le haladzay aye ada masəkəme ngay eye na, suloy haladzay. Nenğeye mandza eye pat pat ma wiya ada wu mənday ngay na, lele. ²⁰ Ndoweje andaya dərma məzele ngay Lazar. Nenğeye na, mətawak eye, wuray ngay andaya bay. Bo ngay tebiye na, mbələk eye dəkdek. A yaw ka maged i ndo i zlele niye. A hənawa mə dəma. ²¹ A say həbe mände batatuk i wu mənday nakə a kutsawa abəra ka tən mände wu mənday i ndo i zlele niye. Ane tuk na, kəra hay tə yawa naha ka tən ngay mandekede mbələk ngay niye duh.

²² «Ma dəba eye na, Lazar a mət. Gawla i Mbəlom hay tə zla na ka tən i Abraham. Ndo niye zlele eye a mət dərma. Tsa na, tə la na. ²³ Ndo niye zlele eye na, a sawa dərətsətseh haladzay ma tən mändze i mədahaŋ hay. A zəba däre, a ma ha däre a gəma na, a ngatay naha a Abraham ta Lazar nəteye ka tən manəte eye dərəŋ tə nenğeye. ²⁴ A zalay naha a Abraham, a gwadətay: “Bəba ga Abraham, na gaka mə bo təbədew? Amboh slər Lazar na, mâ tələka wur həlay ngay a yam ada mâ təkweŋew ka dərneh maged zayya tey. Hərwi neŋ faya na siye dərətsətseh haladzay ma ako nakay.”

²⁵ «Ane tuk na, Abraham a gwadətay naha: “Wawa ga, sər ha na, ka huta ka mändzibəra na, haladzay. Lazar nenğeye na, kə sa dərətsətseh haladzay. Anəke na, nenğeye mandza eye barbarra, ma ndiye i ngay tey. Anəke nəkar na, ka siye dərətsətseh dərma tey. ²⁶ Ada sa tsa na, bəd zəbol eye mə walaŋ kway. Andza niye ndo neheye a satay mede naha a diye kurom aye na, ta sliye faya mede naha bay. Ada madayaw abəra ka tən kurom a tən may bəbay na, ma tasiye bo bay.”

²⁷ «Ndo i zlele niye a gwadətay naha a Abraham: “Amboh, slər Lazar a gay i bəba ga, ²⁸ malamar ga hay andaya zlam. Mâ ye mâ gatay daf na, tâ yaw a tən i dərətsətseh nakay bay.”

²⁹ «Abraham a mbədətay faya, a gwadətay: “Malamar yak hay na, Musa ta ndo mädə ha bazlam i Mbəlom hay andaya ta dətay ha. Tâ pay zləm a bazlam tay.”

³⁰ «Ndo i zlele niye a gwadətay a Abraham: “Niye na, ma sliye dā bay, bəba ga Abraham. Ane tuk na, tadə ndəray a maw abəra ma bəd, a ye ka tən tay na, ta mbədəye ha mede tay.”

³¹ «Abraham a gwadətay: “Tadə ta pay zləm a Musa ta ndo mädə ha bazlam i Mbəlom hay bay na, kwa ndo mâ lətsew abəra ma mədahaŋ, mâ ye ka tən tay bəbay na, ta tsəniye bay.”»

¹ Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay: «Wu hay andaya haladzay ta səpatiye tay ha ndo hay ka mäge mezeleme. Kutorŋ ma giye bo andza niye. Ane tuk na, dəretsətseh ka gər i ndo nakə ma səpatiye ndo hay ka mäge mezeleme aye. ² ŋgama tâ baray madiz i kwar a day ada tâ kal ha a huf i bəlay tə bəmalə nakə ma səpatiye nəte mə walaŋ i wawa neheye tsekweŋ tsekweŋ ka mäge mezeleme aye. ³ Anəke na, gum metsehe lele, həbum gər kurom.

«Tadə malamar yak kə gaka mənese na, tsikay faya ta tsəfetsəfe aye. Ada tadə kə gər ha mezeleme ŋgay na, pəsay ha mezeleme ŋgay. ⁴ Tadə a gaka mənese mə walaŋ i məhəne nəte sik tasəla ada faya ma deyeweye ka təv yak məgwadaka: “Na nasaka, amboh pəsa ga ha” na, pəsa ha.»

Məgəle ha mədzał gər

Mata 17.20

⁵ Ndo i maslaŋ i Yesu hay ta tsətsah, tə gwaday a Yesu: «Bəy Maduweŋ, səkahamay ha mədzał gər ka nəkar tey.»

⁶ Bəy Maduweŋ a mbədatay faya a gwadatay: «Tadə ta dedek mədzał gər kurom mäge andaya tsekweŋ andza wur i bəzaŋ na, ka slumeye faya məgwaday a dərizl i gərdaf i kuvoray nakay: “ŋgwad abəra kanaŋ, do ta zəv bo a bəlay” na, ma gəsakumeye me.»

Ndo mäge məsler neheye ta hutie magogoy bay aye

⁷ Yesu a gwadatay sa: «Way nakə mə walaŋ kurom, ndo i məsler ŋgay faya ma fətəye ma guvah aɡəna ma tsəkureye na gənaŋ ŋgay hay, kə maw a mətagay na, ndo i gay ŋgay ma gwadeye: “Dara bəse, nda daf” daw? ⁸ Ane tuk na, ma gwadeye duh na: “Do naha, deŋew daf ga. Mbədaw ka bo peteked mekeleŋ hərwi məhəleŋew daf ga. Ahəl nakə neŋ faya na ndiye ada na siye wu məse aye na, ma dəba eye nəkar dərmak ka sliye faya mənde wu mənday ada ka siye wu məse.” Ndo i gay ŋgay ma tsikeye andza niye bədaw? ⁹ Ka dzalum na, ma geye sisce a ndo i məsler ŋgay niye hərwi kə gay na wu nakə a tsikay ge aye daw?

¹⁰ «Nəkurom dərmak andza niye, tadə ka gum məsler nakə Mbəlom a gwadakum “gum” aye na, gwadum duh na: “Nəmay ndo mäge məsler tsa hərwi nəmay, nəmaa ge na, məsler nakə tadə a ye ka bo nəmaa giye.”»

Yesu a mbəl tay ha ndo madəgwada eye hay kuro

¹¹ Yesu faya ma diye a Zerozelem na, a ye tə kokway nakə a ŋgəna ha dala i Samari ta dala i Galile aye. ¹² Mazlambar ma ta ndisliye a gəma wuray na, ndo madəgwada eye hay kuro ta hway naha a satay mədzəgər tage Yesu. Tə lətse dəreŋ. ¹³ Tsa na, ta wuda ta gədaŋ, tə zalay naha a Yesu, tə gwad: «Yesu, Bəy! Nəmaā gaka mə bo təbədew!»

¹⁴ Yesu a ŋgatatay, a gwadatay naha: «Dum ta bəzumay ha bo a ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye.» Nəteye faya ta diye mata bəzatay ha bo a ndo məvəlaway wu a Mbəlom na, tə mbəl suwud suwud.

¹⁵ Ndo nəte mə walaŋ tay a zəba ka bo ŋgay na, kə mbəl suwud suwud. A mbədə gər ka təv i Yesu pəlasl. A ye tə mazambaday naha a Mbəlom ta magala. ¹⁶ A ye naha na, a kal ha bo kame i Yesu ta da’ar luz ka dala. A gay sisce haladzay a Yesu. Ndowne niye na, ndo i Samari hay.

¹⁷ Yesu a gwad: «Na gwad tə mbəl na, kuro tebiye bədaw? Neheye tsid eye na, nəteye məŋgay? ¹⁸ Ndəray kə dzala mə walaŋ tay madayaw məgay naha sisce a Mbəlom bay. Duh mayaw na, bərakəzaŋ nakay daw?» ¹⁹ Tsa na, Yesu a gwaday a bərakəzaŋ niye: «Lətse! Do wu yak, mədzał gər yak nakə ka dzala ha ka neŋ aye kə mbəl kar ha.»

Maa sər pat i mandəve i məndzibəra na, Mbəlom nəte ŋgweŋ

Mata 24.23-28,37-41

²⁰ Pat wuray na, Farisa hay ta tsətsah ka Yesu, tə gwaday: «Bəy i Mbəlom ma ta deyeweye na, kəday?»

Yesu a mbədatay faya a gwadətay: «Bəy i Mbəlom ma deyeweye na, ndo hay ta ɲgateye bay. ²¹ Ta gwadiye: “Zəbum neɲgeye anaɲ kanaɲ” kəgəbay “Neɲgeye atay” bay. Hərwi sərur ha Bəy i Mbəlom na, neɲgeye mə walaɲ kurom.»

²² Tsa na, a gwadətay a gawla ɲgay hay: «Həlay eye ma deyeweye ma sakumeye məɲgatay a Wawa i Ndo kwa pat eye nəte tsa, ane tuk na, ka ɲgatumeye bay. ²³ Ta gwadumeye: “Zəbum atay!” Kəgəbay “Zəbum neɲgeye anaɲ!” Ane tuk na, kâ yum bay, kâ hwayum faya bay. ²⁴ Pat eye ma deyeweye neɲ Wawa i Ndo na deyeweye na, andza mawutsede i mbəlom nakə a wutsede na, dzaydzay ɲgay eye a dəv kwa abəra mə bəzay i mbəlom hus a məgəma aye. Na deyeweye na, andza niye. ²⁵ Ane tuk na, na siye dərətsətseh haladzay təday ada ndo neheye anəke aye ta kaliye ga ha.»

²⁶ «Wu nakə a ge bo a həlay i Nuhu aye na, pat nakə neɲ Wawa i Ndo na deyeweye na, ma ta giye bo andza niye dərma. ²⁷ Ahəl niye na, ndo hay tə ndayawa wu mənday ada tə sawa wu məsay, tə zlawə dahəlay hay ada tə vəlawə dem tay hay a zal hus a pat nakə Nuhu a fələkwa a kwalalaɲ i yam aye. Yam bagwar eye a rah ka məndzibəra a dze tay ha siye i ndo hay tebiye.

²⁸ «Sa na, ma ta təriye andza a həlay i Lot: Ndo hay tə ndayawa wu mənday ada tə sawa wu məsay. Ta səkəməwə wu hay ada ta səməkawa ha. Ta zəwawa dərɪzl i gərɪdaf hay ada ta dəzlawa gay tay hay. ²⁹ Ane tuk na, pat nakə Lot a lətse a yaw abəra ma gəma i Sodom aye na, ako a paw abəra mə mbəlom andza yam ada tə wuye andaya a təma wafafafa, a dze tay ha ndo i gəma niye hay tebiye. ³⁰ Pat nakə neɲ Wawa i Ndo na deyeweye na, ma ta təriye andza niye dərma.

³¹ «Pat eye niye na, ndo nakə ka gər i gay ada wu ɲgay hay mə gay aye na, mə mbəzlaw hərwi məzlaw wu mə gay bay. Andza niye ndo nakə ma guvah aye na, mə maw a mətəgay bay. ³² Wu nakə a ge bo ta ɲgwas i Lot aye na, mə mətsakum gər bay! ³³ Ndo nakə ka pəla mətəme ha məsəfəre ɲgay aye na, ma ta dziye ha dūh. Ane tuk na, ndo nakə ma dziye ha məsəfəre ɲgay hərwi ga aye na, ma təmiye ha dūh.

³⁴ «Sərur ha pat eye niye ta həvad na, ndo hay sulo məhəna eye ka sləlah na, ta zliye nəte, ta gəriye ha neɲged. ³⁵ ɲgwas hay sulo ta ləgəriye salamay ka ber, ta zliye nəte, ta gəriye ha neɲged. [³⁶ Hasləka hay sulo ma guvah ta fətiye, ta zliye nəte, ta gəriye ha neɲged.]»

³⁷ Gawla ɲgay hay ta tsətsah faya tə gwadəy: «Wu niye ma ta giye bo andza niye na, ka waray Bəy Maduweɲ.»

Yesu a mbədatay faya a gwadətay: «Təv nakə wu məməta eye mə dəma aye na, məgoduk hay ta hayiye gər a dəma.»

18

Maduwulay me a Mbəlom tə marəzlay a gər

¹ Ma dəba eye, Yesu a tsikatay dzeke hərwi məde tay ha na, tə duwulay me a Mbəlom huya tə ye gər maduwule me bay. ² A gwadətay:

«Ndo məge sariya wuray ma gəma eye andaya. Ndowne niye na, madzədzere i Mbəlom mə dərev ɲgay təbey, ada ndo a gay mə gər bay sa. ³ Madakway i ɲgwas andaya ma gəma eye niye dərma. Madakway i ɲgwas niye a yawa ka təv ɲgay pat pat hərwi mə gay na sariya ɲgay tey. A gwadəy a ndo məge sariya niye: “Gamay na sariya ta ndo məne dəre ga anaɲ tey.”

⁴ «Kə ndza haladzay ndo məge sariya a kəma məge sariya i madakway i ɲgwas niye bay. A dzala mə gər ɲgay a gwad: “Ayaw! Neɲ na dzala gər ka Mbəlom bay ada kwa ndo a geɲ mə gər bay, ⁵ ane tuk na, madakway i ɲgwas nakay faya ma wurdeɲeye me, ɲgama na geye na sariya ɲgay təday bəna, ma gəriye ha madayaw ka təv ga bay.”»

⁶ Bəy Maduweɲ a gwadətay sa: «Tsənum wu nakə ndo məge sariya niye ɲgwalak eye bay a tsik aye! ⁷ Ada Mbəlom neɲgeye na, ma dzəniye ndo ɲgay hay bədaw? Tadə faya ta

* 17:26 Madazlay i wu hay 6.5-12, 7.6-23. † 17:29 Madazlay i wu hay 19.24-25. ‡ 17:32 Madazlay i wu hay 19.26.

tuway naha bo na, ma giye mahonok madzane tay daw? ⁸ Sərum ha na, ma dzəniye tay ta bəse. Ane tuk na, aza neŋ Wawa i Ndo na deyeweye na, na hutiyə ndo mədzal gər hay ka neŋ ŋgway daw?»

Ndo i Farisa ta ndo matsekele dzanŋal

⁹ Yesu a tsikatay dzeke mekeleŋ eye sa. Dzeke niye na, hərwi ndo neheye tə dzala tə gwad nətəye ka dərə i Mbəlom na, ŋgwalak eye hay ada nətəye ta zəba ka siye i ndo hay na, andza ndo hay bay. ¹⁰ A gwadatay:

«Ndoweye hay andaya sulo, ti ye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom mata duwulay me a Mbəlom. Ndo neŋged na, ndo Farisa, neŋged na, ndo matsekele dzanŋal.

¹¹ «Ti ye naha na, ndo Farisa niye a lətse təv ŋgay wal. A gwad mə dərəv ŋgay: “A! A! Mbəlom ga, na gaka naha sisə hərwi neŋ na, andza siye i ndo hay təbey. Nətəye na, məkal eye hay, ndo ŋgwalak eye hay bay. Tə gawa madama. Neŋ na, na gaka naha sisə hərwi neŋ andza ndo matsekele dzanŋal nakay təbey. ¹² Mə luma nətə na, na gawa daliyam sik sulo. Wu ga kuro na, na vəlawa nətə.”»

¹³ «Ndo matsekele dzanŋal neŋgeye na, a lətse dərəŋ. Kwa kə lətse ha gər mazəbe dərə a mbəlom bay tebiye. Ane tuk na, a gwad: “Mbəlom! Na gaka mə bo tey hərwi neŋ na, ndo i mezeleme.”»

¹⁴ Yesu a gwadatay: «Sərum ha na, ndo matsekele dzanŋal nakay a ye a ŋgway a mətəgay na, neŋgeye ka təv i Mbəlom na, lele. Ane tuk na, ndo Farisa niye neŋgeye na, andza niye təbey. Hərwi ndo nakə a say t̄a gwad neŋgeye bagwar eye na, Mbəlom ma təriye ha wawa eye duh. Ndo nakə a t̄əra ha bo ŋgay wawa eye kame i ndo hay aye na, Mbəlom ma təriye ha bagwar eye duh.»

Yesu a t̄əma wawa hay

Mata 19.13-15; Markus 10.13-16

¹⁵ Ma d̄əba eye na, ndo hay tə həl naha wawa tsekweŋ tsekweŋ eye hay a Yesu hərwi ada m̄a p̄a fataya həlay ada t̄a huta ŋgama. Ane tuk na, gawla ŋgay hay tə gatay me a ndo niye hay tə həlay naha wawa hay aye.

¹⁶ Yesu a gwadatay a wawa hay: «Həndzədumaw ka təv ga.» A gwadatay a gawla ŋgay hay: «Gərūm tay ha wawa hay, t̄a yaw ka təv ga! K̄a həharum tay ha bay, hərwi B̄əy i Mbəlom mavəla eye na, a slala i ndo neheye andza wawa neheye. ¹⁷ Sərum ha na, ndoweye ka t̄əma B̄əy i Mbəlom andza wawa neheye bay na, ma diye a B̄əy i Mbəlom bay.»

Ndo i zlele ta B̄əy i Mbəlom

Mata 19.16-30; Markus 10.17-31

¹⁸ B̄əy i Yahuda wuray a tsətsah ka Yesu, a gwad̄ay: «Miter lele eye, na hutiyə sifa nakə ma ndəviye bay aye na, na giye na, kəkay?»

¹⁹ Yesu a gwad̄ay: «Ka zeleŋ ndo lele eye na kemey? Ndo lele eye na, Mbəlom nətə ŋgweŋ. ²⁰ Ka sər bazlam i Mbəlom mapala eye daw? Bazlam i Mbəlom mapala eye a gwad̄ na: K̄a ge madama bay, k̄a kəd̄ gər i ndo bay, k̄a ge məkal bay, k̄a raw me ka ndo kame i sariya bay, rəhatay ha gər a bəba yak ta may yak.*»

²¹ Ndo niye a mbəd̄ay faya a gwad̄ay: «Gər i bazlam mapala eye neheye ka paslaw aye na, na hənay ha gər kwa ma wawa.»

²² Yesu a tsəne andza niye na, a gwad̄ay: «A zəkaw fakaya abərə wu nətə sa: Anəke na, do ta səkəm ha zlele yak hay tebiye ada k̄a ŋgən̄atay suloy eye a ndo i mətawak hay. Ka andza niye na, ka ta hutiyə zlele mə mbəlom. Tsa na, dara, peŋ bəzay.»

²³ Ane tuk na, ndo niye a tsəne bazlam niye na, a ndalay haladzay hərwi zlele ŋgay na, haladzay.

* 18:20 Madayaw abərə ma Ezipt 20.12-16; Levitik 5.16-20.

²⁴ Yesu a zəba faya na, a ndalay, a gwad: «Hərwi ndo i zlele na, mede a Bəy i Mbəlom i ngay na, mada me eye haladzay. ²⁵ Tə bəmalə nakə ndo i zlele ma diye a Bəy i Mbəlom aye na, ngama zləgweme m̄a ye ta bəd i ləpəre.»

²⁶ Ndo neheye tə tsəne bazlam i Yesu nakə a tsik aye na, tə gwad: «Ane tuk na, kə ge andza niye na, mata sle mətəme na, way?»

²⁷ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Ndəray ma sliye mətəme bay. Ane tuk na, Mbəlom ma sliye mətəme ha ndo.»

²⁸ Tsa na, Piyer a gwad: «Tsəne! Nəmay anarj, nəmaa gər ha gay may hərwi məpaka bəzay na, kəkay?»

²⁹ Yesu a gwad: «Sərum ha, ndoweye kə gər ha gay ngay, ngwas ngay, malamar ngay hasləka eye hay ta malamar ngay dem eye hay, bəba ngay ta may ngay, wawa ngay hay hərwi Bəy i Mbəlom na, ³⁰ anəke ahəl kway nakay ma hutiyə a dəma haladzay ada kame na, ma hutiyə sifa nakə ma ndəviye bay aye.»

Yesu a dā ha məməte ngay

Mata 20.17-19; Markus 10.32-34

³¹ Yesu a zalatay a gawla ngay niye hay kuro gər eye sulo aye abəra mə walarj i ndo hay kətsah. Tsa na, a gwad: «Tsənum! Anəke na, ka tsalakweye a Zerozelem. Mə dəma na, wu nakə ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay tə watsa ahəl niye ka gər i neŋ Wawa i Ndo aye na, ma giye bo tuk. ³² Ta vəlateye ga ha a ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. Ta ngwasiye fagaya, ta tsədəneye, ta tufeneye slesləb a dəre. ³³ Ta ndəbiye ga ta mandalaḅa ada ta kədiye ga. Ane tuk na, ma məhəne mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədaharj.»

³⁴ Ane tuk na, gawla ngay hay ta tsəne wu nakə a tsik aye bay. A ge fataya bazlam nakə Yesu a tsik aye a say məgwede mey na, manḡaha eye. A tsik na, ka gər i wu waray na, tə sər bay.

Yesu a mbəl ha ndo wuray guluf eye ma gəma i Zeriko

Mata 20.29-34; Markus 10.46-52

³⁵ Mazlambar Yesu ma ndisliye a Zeriko na, guluf wuray andaya mandza eye ka tsakay i tsəved, a rəkawa wu ka ndo hay. ³⁶ A tsəne ndo hay faya ta diye ka tsəved na, a gwad: «Labara i mey?»

³⁷ Ta mbəday faya, tə gwad: «Yesu ndo i Nazaret ma diye tə fa'anarj.»

³⁸ Guluf niye a tsəne andza niye na, a wuda ta magala, a gwad: «Yesu, Wawa i Davit, n̄a gaka mə bo təbədew?»

³⁹ Ndo neheye tə lah naha kame aye na, tə gay me a guluf niye hərwi ada m̄a bəbəl wuray bay, m̄a ndza dikdik.

Duh a zaka ha mawude haladzay ta magala, a gwad: «Wawa i Davit, n̄a gaka mə bo təbədew!»

⁴⁰ Yesu a ndisl naha na, a lətse, a gwad: «Dum gəsumayaw həlay kanarj.» Tsa na, ti ye tə gəsayaw həlay. A ndisl naha ka təv i Yesu na, Yesu a tsətsah faya, a gwad: ⁴¹ «A saka n̄a ge hərwi yak na, mey?»

Guluf niye a mbəday faya, a gwad: «Bəy ga, a seŋ na, n̄a ngatay a dəre sa tey.»

⁴² Tsa na, Yesu a gwad: «Yawa lele, mədza gər yak nakə ka dzala ga ha aye na, kə mbəl kar ha.»

⁴³ Kwayarjja guluf niye a ngatay a dəre. A pay bəzay a Yesu. A zambaday a Mbəlom. Ndo niye hay haladzay aye tə ngatay a wu nakə a ge bo aye na, nəteye tebiye ta zambaday a Mbəlom.

19

Yesu ta Zase

¹ Yesu a ndisl a Zeriko na, a ye ta wuzlahgəma i Zeriko niye.

² Ahəl nakə faya ma diye na, ndoweye andaya tə zalay Zase, neŋgeye andaya dərma. Neŋgeye na, zlele eye. Neŋgeye bagwar i ndo matsekele dzanḡal hay. ³ A pəla tsəved

məngatay a Yesu na, way. Ane tuk na, kə ŋgatay bay hərwi ndo hay haladzay ada nengeye na, dakwel eye. ⁴ A hway ka me, a ye naha a tsal a gərdaf i kuvoray. A tsal a gərdaf na, hərwi məngatay a Yesu nakə ma diye ta tsəved niye aye.

⁵ Yesu a ndisl naha a bəzay i gərdaf i kuvoray niye na, a zla gər ka mbəlom, a zəba dərə a gərdaf niye. A ŋgatay naha a Zase. Tsa na, a gwaday naha: «Zase, mbəzlaw bəse. Bəgom na diye na ta ndziye mə gay yak.»

⁶ Zase a tsəne andza niye na, a mbəzlaw bəse. Tsa na, ti ye ka bo a gay ŋgay. Ti ye naha na, a təma tay ha tə məngwese lele.

⁷ Ndo hay tə ŋgatay andza niye na, a ndalatay. Ta ŋgəlay bəzay a Yesu. Tə gwad: «Ndo nakay a ye mata ndze mə gay i ndo i mezeleme daw!»

⁸ Zase nengeye a lətse kame i Bəy Maduweŋ a gwaday: «Tsəne Bəy Maduweŋ gal! Anəke na, na ŋgəniye ha zlele ga wudək, na ŋgənatay ha a mətawak hay. Ada tadə na zla suloy abəra ka ndoweye ka zal na, na may ha ŋgway a dəma madzəga fad.»

⁹ Yesu a tsəne andza niye na, a gwaday: «Bəgom mətəme ki yaw a gay yak hərwi nəkar na, wawa i Abraham dərma. ¹⁰ Hərwi neŋ Wawa i Ndo na yaw na, mapəle ndo neheye madza eye hay ada mətəme tay ha.»

Dzeke i suloy nakə ndo a ŋgənatay a ndo i məsler ŋgay hay aye

Mata 25.14-30

¹¹ Ndo niye hay faya ta pay zləm a bazlam ŋgay niye hay na, Yesu a tsikatay dzeke sa. A tsik dzeke niye na, mazlambar ma ndisliye a Zerozelem. Ndo hay tə dzala na, tə gwad: «Mazlambar Bəy i Mbəlom ma deyeweye tuk.» ¹² Wu nakə Yesu a tsikatay aye na, anaŋ, a gwadatay:

«Ndowneye andaya nengeye na, gwala i bəy hay. A ye a gəma dərəŋ eye hərwi ada t̄a pa ahaya a bəy. Ta pa na a bəy na, ma maweye ma ləviye ndo ŋgay hay. ¹³ Ma ta həliye bo ma diye na, a zalatay a ndo i məsler ŋgay hay kuro. Nəteye niye kuro aye ti ye naha. Ti ye naha na, a ŋgənatay kwar i suloy. A vəlatay kwar i suloy nəte nəte tay aye. Kwar i suloy niye nəte na, suloy mə dəma haladzay. A gwadatay: “Mbədum ha həlay hus a pat nakə na maw aye.”

¹⁴ «Ane tuk na, ndoweye niye a say bəy aye na, ndo i gəma ŋgay hay ta wudə na bay. Tə slər ndo hay ma dəba ŋgay hərwi t̄a ye t̄a gwadatay na: “A samay ndo nakay m̄a t̄əra bəy may bay.”

¹⁵ «Ada d̄uh huya ta pa na a bəy. Tə pa na a bəy na, a maw a gəma ŋgay tuk. A maw na, a zalatay a ndo i məsler ŋgay niye hay a ŋgənatay kwar i suloy aye hərwi məsəre ha magogoy nakə t̄ə huta faya aye.

¹⁶ «Ndo makurre eye a ye naha, a gwaday: “Ndo i gay ga, kwar i suloy nakə ka vələŋ aye na, na huta faya kuro.”

¹⁷ «Bəy niye a gwaday: “Nəkar na, ndo i məsler lele eye dedək. Anəke na, na piye kar a bəy, ka ləviye gəma kuro hərwi məsler nakə tsekweŋ aye ka ge na ta tsəved eye.”

¹⁸ «Ndo masulo eye a ye naha a gwaday: “Ndo i gay ga, suloy niye ka vələŋ eye na, na huta faya zlam.”

¹⁹ «Bəy a gwaday a ndo niye: “Nəkar na, na piye kar bəy eye, ka ləviye gəma zlam.”

²⁰ «Ma dəba eye na, ndo nengeŋ a ye naha a gwaday: “Ndo i gay ga, kwar i suloy yak nakə ka vələŋ aye anaŋ. Na ləva faya bo lele na mbuza na a peteked, na ŋgaha na lele.

²¹ Na dzədzaraka haladzay, hərwi nəkar na, ndo makula gər eye. Wu yak bay na, ka zliye tsa, ka sləga bay na, ka dziye tsa.”

²² «Bəy niye a mbəday faya a gwaday: “Nəkar na, ndo i məsler nakə ŋgwalak eye bay aye. Maa gəs kar a sariya na, bazlam yak eye wu yak. Ka sər ha kurre neŋ na, ndo makula gər eye, ada kwa wu ga bay na, na zliye, na sləga bay na, na dziye tsa na, ²³ ada ka mey, meenerə na, peŋ na suloy a gay nakə t̄ə pawa a dəma suloy aye. Atay ka məmaw ga na, na diye na həlaweye abəra mə dəma na, na hutiye faya magogoy.”

²⁴ «Tsa na, a gwadatay a ndo neheye ka t̄əv aye niye: “A niye zlum faya abəra kwar i suloy niye. Vələmay faya a ndo nakə kwar i suloy andaya faya kuro aye.”

²⁵ «Ndo niye hay ta mbəday faya tə gwadāy: “Bəy may, neŋgeye na, kwar i suloy ŋgay andaya kuro segey!”

²⁶ «Bəy niye a gwadatay: “Sərum ha na, ndo nakə wu ŋgay andaya na, ta səkahay ha sa. Ane tuk na, ndo nakə wu ŋgay andaya bay aye na, kwa tsekweŋ eye nakə andaya faya aye na, ta zliye na faya abəra. ²⁷ Ane tuk na, ndo neheye a satay nā təra bəy tay bay aye na, dum naha, gəsumatay ahaya ada kâ kəđum tay ha ka đəre ga kanaŋ.”»

Məfələkwe i Yesu a Zerozelem

Mata 21.1-11; Markus 11.1-11; Yuhana 12.12-19

²⁸ Yesu a ndəv ha mətsike me niye andza niye na, a ye a ndzatay kame a ndo hay mede a Zerozelem. ²⁹ Mazlambar ta husiye a gəma i Betifadze ta Betani bəse ta mahəmba nakə tə zalay Mahəmba i Tetəđəz aye na, a slər gawla ŋgay hay kame sulo. ³⁰ A gwadatay: «Dum a gəma nakə kame kurom aye. Ka ndislum naha na, ka ndzumeye a gər a zuŋgo wawa eye məbara eye ndəray kə ndza faya đada zuk bay. Pəlumaw ada kâ yumeŋ ahaya kanaŋ. ³¹ Tadə ndəray ka tsətsah fakuma: “Ka pəlumeye na zuŋgo eye a ŋgay” na, gwadumay: “A say a Bəy Maduweŋ.”»

³² Ndo i məsler niye hay sulo aye tə həl bo ti ye. Ti ye naha na, tə ndzay a gər andza nakə Yesu a tsikatay aye. ³³ Tsa na, ta dazlay a məpəle zuŋgo niye. Ahəl nakə nəteye faya ta pəliye zuŋgo niye na, ndo i zuŋgo niye a gwadatay: «Ka pəlumeye na zuŋgo eye hərwi mey?»

³⁴ Ta mbəday faya tə gwadāy: «A say a Bəy Maduweŋ.»

³⁵ Gawla i Yesu neheye sulo aye, ti ye ahaya zuŋgo niye a Yesu. Ti ye ahaya na, ta fətəl faya peteked tay hay. Tsa na, tə tsal ha faya Yesu.

³⁶ Faya ta diye na, ndo hay ta fətəl peteked tay hay ka tsəved nakə Yesu faya ma diye tə đəma aye. ³⁷ Mazlambar faya ta ndisliye a Zerozelem ta tsəved nakə ma mbəzlaw ta Mahəmba i Tetəđəz aye na, gawla ŋgay hay tebiye ta dazlay a mazambadāy a Mbəlom tə məŋgwese eye lele ada tə mawude ta magala ŋgəlakaka hərwi masuwayaŋ nakə tə ŋgatay Yesu a ge aye.

³⁸ Tə gwadawa: «Mbəlom mâ pa ŋgama ka Bəy nakə faya ma deyeweye tə məzele i Bəy Maduweŋ aye!»

«Zay mə mbəlom, ada zambadəkway a Mbəlom, neŋgeye nakə mə mbəlom aye!»

³⁹ Mə walaŋ i ndo niye hay haladzay aye na, Farisa hay andaya. Tə gwadāy a Yesu: «Miter, gwadatay a gawla yak hay tâ gər ha məbəbəle wuray.»

⁴⁰ Yesu a mbədatay faya a gwadatay: «Sərum ha na, kwa nəteye ta ndza dikdik bəbay na, kwar hay ta wudiye!»

Yesu a tuwa đəretsətseh i Zerozelem

⁴¹ Ahəl nakə Yesu a ndisl neŋgeye bəse tə wuzlahgəma i Zerozelem aye na, a ŋgatay na, a tuwa. ⁴² A gwad: «A nəkar Zerozelem, tadə bəgom ka sər wu nakə ma sliye faya məvəlaka zay aye na, hađe ka təmiye abəra mə đəretsətseh. Ane tuk na, anəke na, məŋgaha eye faka abəra, ka sliye faya məŋgatay bay! ⁴³ Pat i đəretsətseh hay ta deyeweye fakaya. Ndo mənə đəre yak hay ta deyeweye tə wu həlay tay ta lawariye kar tuwzik, ta dərəzliye kar. Ta ŋgədətsiye kar kwa tə waray tə waray. ⁴⁴ Ta bəbazliye kurom ta ndo yak hay tebiye. Kwa kwar ka gər i kwar ta gəriye ha bay, ta mbəzliye ha tebiye hele hele. Hərwi mey andza niye na? Hərwi nəkar na, pat nakə Mbəlom ma yaw mata dzəne kar aye na, ka sər ha bay!»

Yesu a tsikatay bazlam i Mbəlom a ndo hay

Mata 21.12-17; Markus 11.15-19; Yuhana 2.13-22

⁴⁵ Yesu a ndisl a Zerozelem na, a ye a dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha na, a dazlay mahəhere ndo məge tsakala hay abəra ma dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom niye. A gwadatay: ⁴⁶ «Mawatsa eye mə Đerewel i Mbəlom na:

* 19:38 Dəmes hay 118.26.

“Gay ga ma ta tēriye na, gay i maḏuwule me.†” Ane tuk na, nəkurom ka tərūm ha lar i məkal hay na, kəkay?‡»

⁴⁷ Yesu a tsikawatay bazlam i Mbəlom a ndo hay pat pat mə gay i məḏəslay ha gər a Mbəlom. Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo məḏəzəngawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay ada ta madugula hay, ta pəla tsəved ka məkəde na Yesu. ⁴⁸ Ane tuk na, ta gəsiye na ma kəkay na, tə sər bay. Ta huta faya tsəved məgəse na bay. Hərwi ndo hay tebiye faya ta pay zləm a wu nakə faya ma tətikateye na, tə metsehe eye lele.

20

Gədaŋ i Yesu

Mata 21.23-27; Markus 11.27-33

¹ Pat wuray na, Yesu faya ma tətikateye a ndo hay ada faya ma dateye ha Labara ŋgwalak eye ma dalamətagay i gay i məḏəslay ha gər a Mbəlom. Ahəl nakə faya ma tətikateye na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo məḏəzəngawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay ada ta madugula hay ti ye ka tēv i Yesu. ² Ti ye naha ta tsətsah faya tə gwadāy: «Ka ge wu neheye na, ta gədaŋ waray? Maa vəlaka gədaŋ aye na, way, tsikamay?»

³ Yesu a mbəḏatay faya, a gwadāy: «Neŋ dərmak na tsətsahiye fakuma: ⁴ Maa sləraw Yuhana madzəhuḃe ndo a yam na, way? Maa sləraw na, Mbəlom tsukudu ndo hay ḏaw?»

⁵ Ane tuk na, tə tsik mə walaŋ tay tə gwad: «Ka mbəḏakweye faya na, kəkay? Tadə ka gwadakwa, maa slər ha Mbəlom, Yesu ma gwadakweye: “Ka dzalum ha ka wu nakə Yuhana a tsik aye bay na, kemey?” ⁶ Ada tadə ka gwadakwa maa sləraw Yuhana na, ndo hay, ndo hay tebiye ta kaliye kway tə kwar, ta kəḏiye kway. Hərwi tə sər ha ta dedek Yuhana na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom.»

⁷ Ta mbəḏay faya a Yesu, tə gwadāy: «Maa sləra ahaya Yuhana ndo madzəhuḃe ndo a yam way na, nəmaa sər bay.»

⁸ Yesu a gwadāy: «Neŋ bəbay na ge wu neheye ta gədaŋ i way na, na tsikakumeye bay.»

Dzeke i ndo wuray a zəv dərizl i gərdaf a guvah ŋgay

Mata 21.33-46; Markus 12.1-12

⁹ Ma dəba eye na, Yesu a tsikatay me a ndo hay ta dzeke, a gwadāy: «Ndoweye andaya a ḏəs guvah. A zəv a ḏəma gərdaf hay haladzay. Dərizl i gərdaf niye hay na, tə wa hohway. A ndəv ha mazəve na, a həl ndo i məfəte hay ada tā fətay na. Bo ŋgay aye a ye a tsekene. A ye na, ma ndzaweye haladzay.

¹⁰ «Həlay i maŋgəle hohway i gərdaf niye hay kə sla. A slər ndo nəte mə walaŋ i ndo i məsler ŋgay hay hərwi ada tā vəlayaw faya abəra i ŋgay. Ndo i məsler ŋgay a həl bo a ye. A ye naha na, ndo neheye faya ta tsəpiye guvah aye, tə gəs na. Tə ndaḃa na ada ta həhar na həlay kəriye.

¹¹ «Ndo i guvah a ŋgatay andza niye na, a slər ndo neŋged sa. Ndo niye a həl bo a ye. A ye naha na, tə gəs na ada tə ndaḃa na dərmak. Tə tsadāy pəleslesle, ta həhar na. Ta vəlay wuray kwa tsekweŋ bay. ¹² Ndo i guvah a slər ndo mamahkar eye sa. Ndo niye a ye na, tə gay mbəlak. Tsa na, tə kala ahaya abəra ma guvah niye.

¹³ «Ndo i guvah niye a gwad: “Na giye anəke na, kəkay? Na sləriye wawa ga nakay nəte na wuda na haladzay aye təday. Agəla neŋgeye na, ta rəhay ha gər, ta geye wuray bay.”

¹⁴ «Ane tuk na, tə ŋgatay a wawa niye na, tə tsik mə walaŋ tay tə gwad: “Aya! Anaŋ magedze ŋgay nakə ma ta ndiye na guvah ŋgay aye, ki yaw! Kəḏakwa na, ada guvah nakay ma mətsakweye a nəkway!” ¹⁵ Tsa na, ti ye faya, tə gəs na. Tə kəḏ na. Tə kal ha mədahaŋ eye abəra ma guvah niye.»

† 19:46 Ezay 56.7. ‡ 19:46 Zeremi 7.11.

Tsa na, Yesu a tsətsah fataya a gwadətay: «Ndo i guvah ma giye tay ha anəke na, kəkay? ¹⁶ Ndo i guvah niye ma deyeweye ma gəsiye tay ha ndo niye hay, ma kədiye tay ha. Kə kəd tay ha na, ma həliye a dəma ndo mekeleŋ eye hay.»

Ndo hay tə tsəne wu niye hay a tsik aye na, tə gwad: «Wu niye andza niye na, ma giye bo bay.»

¹⁷ Ane tuk na, Yesu a zəba fataya a gwadətay: «Dzeke nakay mə Derewel i Mbəlom aye a say məgwede na, kəkay?

“Kwar nakə ndo madəzle gay hay tə kal ha aye na,

matəra kwar lele eye a ze siye i kwar hay na, neŋgeye dūh.*”

¹⁸ «Kwa way kə dəd ka kwar niye na, ma toliye. Ada kwar niye kə dəd ka ndoweye na, ma ləgəriye na kərdik kərdik andza merebek.»

¹⁹ Ndo mədzangawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay ta bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye hay ta pəla tsəved kwayaŋŋa ka məgəse na Yesu hərwi tə sər ha Yesu a tsik dzeke niye na, ka nəteye. Ane tuk a, ta dzədzaratay a ndo hay.

Məvəle dzangal a bəy i Roma

Mata 22.15-22; Markus 12.13-17

²⁰ Ma dəba eye na, ta dazlay a matsəpe na Yesu. Tə slər ndo ka təv ŋgay. Ndo niye hay tə slər tay ha aye na, tə ge ha gər tay andza nəteye ndo lele eye hay kame i Mbəlom. Ndo niye hay na, a satay mapəle mənese abəra ka Yesu mə bazlam ŋgay neheye ma tsikiye aye. Tadə ta huta faya abəra mənese na, ta sliye faya məvəlay a həlay a ndo məvəle dala tuk. Hərwi bəy i Roma na, neŋgeye gədaŋ eye ada maa ləva dala i Roma na, neŋgeye.

²¹ Ndo neheye tə slər tay ha aye na, ti ye ka təv i Yesu. Ti ye naha ta tsətsah faya andza nakay, tə gwadətay: «Miter, nəmaa sər ha nəkar ka tsik na, dedək. Ka ŋgəna tay ha ka bo bəra ndo hay təbey. Ka gwad ada faya ka tətikateye a ndo hay na, wu neheye dedək aye.

²² Ane tuk na, a samay matsətsehe fakaya, bazlam kway mapala eye kə vəl tsəved məvəle dzangal a bəy i Roma tsukudū kə vəl tsəved məvəle bay daw?»

²³ Ane tuk na, Yesu a sər ha, a satay məhəle faya abəra suwat. Tsa na, a gwadətay: ²⁴ «Ehey bəzumeŋ ahaya kwar i suloy təday.» Ta bəzay ha kwar i suloy niye. A gwadətay: «Mandzəkit bo nakay ta məzele nakay faya na, i way?»

Ta mbədəy faya, tə gwadətay: «I bəy i Roma.»

²⁵ Tsa na, Yesu a gwadətay: «Aya! Wu i bəy i Roma na, vəlumay ha a bəy i Roma ŋgway. Wu i Mbəlom na, vəlumay ha a Mbəlom ŋgway.»

²⁶ Ka gər i bazlam niye Yesu a tsikatay kame i ndo hay tebiye na, ta huta faya abəra mənese bay tebiye. Duh bazlam ŋgay nakə a tsikatay aye na, a gatay hərbaḅəkka, a dərəzlatay ka bazlam.

Tə tsik ka gər i mələtsew abəra ma mədahaŋ

Mata 22.23-33; Markus 12.18-27

²⁷ Ma dəba eye na, siye i Saduke hay ti ye ka təv i Yesu. Saduke hay na, ndo neheye tə gwad: «Ka mət na, mələtsew abəra ma mədahaŋ andaya sa bay» aye. ²⁸ Ti ye naha, ta tsətsah ka Yesu, tə gwadətay: «Miter, bazlam nakə Musa a watsamay a bazlam i Mbəlom mapala eye na, anaŋ. A gwad: “Tadə ndo a mət a gər ha ŋgwas ŋgay ta wa zuk bay na, mata zle na madakway i ŋgwas niye na, malamar i ndo niye a mət aye†” bədaw? Ma zliye na, hərwi ada hulfe i ndo niye a mət aye mâ dze bay. ²⁹ Yaw! Andaya ahəl niye ndo ta malamar ŋgay hay tasəla. Malamar tay makurre eye a zla dahəlay. A zla dahəlay na, a mət. A mət na, ta wa ta dahəlay ŋgay niye a zla aye bay. ³⁰ Məmbager ŋgay a zla na madakway i ŋgwas niye. A zla na, a mət. ³¹ Malamar tay mamahkar eye a zla. A zla na, a mət. Siye hay tebiye tə ge andza niye dərmaḅ. Nəteye neheye tasəla aye tə zla ŋgwas niye na, tə mət tebiye. Ndəray kwa nəte mə walaŋ tay ta wa ta ŋgwas niye bay. ³² Ka mandəve ŋgay eye na, ŋgwas niye a mət dərmaḅ. ³³ Pat nakə aza mədahaŋ hay ta lətseweye abəra

* 20:17 Dəmes hay 118.22. † 20:28 Bazlam mapala eye masulo eye 25.5-6.

ma mādahaŋ aye na, ɲgwas niye ma mətseye na, a way? Hərwi nətēye niye tasəla eye ta zla na ka ɲgwas!»

³⁴ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Hasləka ta ɲgwas neheye ka məndzibəra nakay anaŋ aye na, ta zliye bo. ³⁵ Ane tuk na, ndo neheye Mbəlom a pala tay ha, nətēye ta ndziye ka məndzibəra nakə wedeye na, ta lətseweye abəra ma mādahaŋ na, ta zliye bo nakay na, zal kəgəbay, ɲgwas na, ta zliye bo sa bay. ³⁶ Nətēye na, ta mətīye sa bay. Ta ndziye na, andza gawla i Mbəlom hay. Nətēye wawa i Mbəlom hay, hərwi ta lətsew abəra ma mādahaŋ a məsəfəre.

³⁷ «Mələtsew abəra ma mādahaŋ na, ka sərakwa ha mādahaŋ hay ta lətseweye abəra ma bəɗ na, hərwi bazlam i Musa nakə a tsik ahəl niye aye. A ɗa ha na, bazlam nakə Mbəlom a tsikayaw mə gay i dak niye dzaydzay andza faya ma təmiye na aye. A zalay a Bəy Maduweŋ na, “Mbəlom i Abraham, Mbəlom i Izak, Mbəlom i Zakob.‡” ³⁸ A tsik andza niye na, hərwi Mbəlom na, neŋgeye Mbəlom i mādahaŋ hay bay, neŋgeye Mbəlom i ndo neheye ta ndziye huya ta sifa aye. Ta ndziye ma sifa na, hərwi Mbəlom.»

³⁹ Siye i ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə tsəne andza niye na, tə gwad: «Miter, bazlam yak niye ka tsik aye na, təde.» ⁴⁰ Tə tsikay andza niye na, hərwi horoy a gatay matsətsehe faya wu hay.

Yesu a yaw na, ma gwala i way?

Mata 22.41-46; Markus 12.35-37

⁴¹ Yesu a gwadatay: «Ndo hay tə gwad ka Kərīste na, neŋgeye Wawa i Davit na, kəkay?

⁴² Duh Davit tə gər ɲgay a gwad ma ɗerewel i Dəmes hay na:

“Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwaday a Bəy Maduweŋ ga na:

Dara, ndza tə həlay i mənday ga,

⁴³ hus a pat nakə na piye tay ha ndo məne ɗere yak hay a hud i sik yak aye.‡”

⁴⁴ «Ane tuk na, Davit na, kə zalay a Kərīste “Bəy Maduweŋ” tuk na, ada ndo hay ta gwadiye wawa ɲgay na, ma kəkay?»

Sariya ka gər i ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay

Mata 23.1-36; Markus 12.38-40

⁴⁵ Ahəl nakə ndo hay faya ta pay zləm a bazlam ɲgay nakə faya ma tsikateye na, Yesu a gwadatay a gawla ɲgay hay: ⁴⁶ «Həbum gər kurom abəra ka ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay. Nətēye i tay ta wuda mahəhele na, ta rəkwaɗ eye. Ka təv məhay gər na, ta wuda ndo hay t̄a tsikatay me ta mədəslatay ha gər. Mə gay i maduwule me na, ta pəlawā i tay na, təv məndze nakə kame i ndo hay aye, ndo hay ta ɲgatateye lele. Mə magurlom, ta wuda na, təv məndze ɲgwalak eye. ⁴⁷ Wu nakə tə vələwatay a madakway i gwas hay aye na, tə ndayawa na. Tə duwulaway me a Mbəlom na, wəɗwəɗ a ndəv bəse bay hərwi ada ndo hay t̄a gwad fataya nətēye ndo ɲgwalak eye hay. Slala i ndo neheye andza nakay aye na, Mbəlom ma giye fataya sariya na, ma ziye i ndo siye hay.»

21

Məvəlay wu a Mbəlom tə ɗərev nətē eye

Mata 12.41-44

¹ Ma ɗəba eye, Yesu a zəba ka bo bəra ɗere na, a ɲgatay a ndo i zlele hay ta piye suloy a wu mape suloy mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. ² Yesu a ɲgatay a madakway i ɲgwas wuray mətawak eye, a ye naha a pa a ɗəma kobo sulo ɗərmak.

³ Yesu a gwadatay: «Sərum ha madakway i ɲgwas nakay na, kə vəl dala haladzay a ze i ndo hay tebiye. ⁴ Hərwi ndo mekeleŋ eye hay tə vəl na, abəra ka siye. A gatay mə gər sa bay. Ane tuk na, madakway i ɲgwas nakay mətawak eye na, a vəl ha tebiye, siye andaya sa bay.»

‡ 20:37 Madayaw abəra ma Ezipt 3.6. § 20:43 Dəmes hay 110.1.

Yesu a dfa ha ta mbazliye gay i madaslay ha gar a Mbalom

Mata 24.1-2; Markus 13.1-2

⁵Ndo mekeleŋ eye hay ta tsik ka gay i madaslay ha gar a Mbalom. Ta gwad: «Gay nakay na, a le. Kwar neheye ta dazl ha aye na, ta le. Ada wu neheye ta velay a Mbalom aye, ta le.»

Ane tuk na, Yesu a gwadatay: ⁶«Wu nakə faya ka zəbumeye faya aye na, pat mekeleŋ eye na, ka ŋgatumeye a kwar kwa nate ka gar i kwar ŋged bay. Ta mbazliye ha hele hele.»

ŋgodgor i mandave i mandzibera

Mata 24.3-14; Markus 13.3-13

⁷Ndo niye hay ka tav eye niye ta tsatsah faya, ta gwaday: «Miter, wu neheye ka tsik aye ta giye bo na, kaday? ŋgodgor waray nakə nəmaa səriye ha na, wu neheye tebiye ta ndisleweye aye?»

⁸Yesu a mbadatay faya, a gwadatay: «Gum metshe lele! Ndəray mā səpat kurom bay. Hərwi ndo hay haladzay ta deyeweye ta məzele ga. Kwa way ma gwadiye: “Neŋ na, Kəriste, həlay eye kə ndislew!” Ane tuk na, kə pumatay bəzay bay. ⁹Ka tsənum ndo hay faya ta giye varam ta ndo neheye ta niye dərə a bo aye na, kə dzədzarum bay. Wu neheye na, kutoŋ ta ndisleweye təday. Ane tuk na, niye na, mandave i mandzibera zuk bay.»

¹⁰Yesu a gwadatay sa: «Slala ŋged ta giye varam ta slala neŋged, bəy ta bəy ta giye varam. ¹¹Dala ma bəliye, ada mandəzlan ma giye, dāvats i magədama haladzay ma gateye a ndo hay ma gəma hay wal wal. Wu neheye a ge masuwayaŋ eye ta wu mekeleŋ eye hay wal wal ma dzədzariye tay ha ndo hay, ta ta deyeweye mə mbalom.

¹²«Ane tuk na, wu niye hay ta deyeweye na, ta gakumeye dərətsətseh. Ta gəsiye kurom a gay i maduwule me, ta gakumeye sariya ada ta dərəzliye fakuma a gay i dangay. Ta gəsiye kurom, ta diye kurom ha kame i bəy hay ada kame i ndo məlave dala hay hərwi ga. ¹³Niye na, həlay eye i kurom məhəle mbal i gar ga tuk. ¹⁴Pat eye kə ndislew na, gəsum dərəv lele. Kə dzədzarum mə dərəv kurom anəke na: “Mata mbəde famaya abəra me way?” na, kə dzalum bay. ¹⁵Neŋ eye na dəkumeye ha bazlam nakə ka tsikumeye ada ndaraw nakə kwa ndo mənə dərə kurom hay ta sliye faya mədəde kurom ha ta sariya bay aye.

¹⁶«Kwa bəba kurom hay ta may kurom hay ta giye fakuma daf. Malamar kurom hay, wurbəba kurom hay ta dzam kurom hay ta giye fakuma daf. Ta gəsiye kurom ada ta gakumeye sariya i madahaŋ a siye hay haladzay mə walaŋ kurom. ¹⁷Ndo hay tebiye ta nakumeye dərə hərwi ga. ¹⁸Ane tuk na, sərūm ha na, məkwets i gar kurom kwa nate ma dziye bay. ¹⁹Gum gədaŋ lele. Ka ta mbəlumeye ha məsəfəre kurom hay na, andza niye.»

Ta mbazliye ha Zerozelem

Mata 24.15-21; Markus 13.14-19

²⁰«Tadə ka ŋgatumay a varam kə lətsew, ta lawara Zerozelem na, sərūm ha mazlambar ta mbazliye ha bəse tuk. ²¹Ndo neheye ka dala i Yahuda aye, ta ŋgatay a wu niye na, tā hway a mahamba hay. Ndo neheye nateye ma wuzlah gay i Zerozelem aye na, tā hwayaw abəra mə dəma dərəŋ ada ndo neheye mə gəma aye na, tā hway a wuzlah gay bay.

²²«Hərwi pat eye niye na, pat nakə Mbəlom ma giye sariya ŋgay aye tuk. Niye na, andza nakə ndo i maslaŋ hay ta tsik faya mə Dərewel i Mbəlom ma ta giye bo aye. ²³Pat eye niye na, dərətsətseh wene wene eye na, ka gar i ŋgwas neheye ta bo sulo aye ada ka ŋgwas neheye faya ta vəlateye wah a wawa tay hay aye! Ayaw! Ndo i gəma neheye ta ta siye dərətsətseh haladzay hərwi Mbəlom ma ta gateye dərətsətseh. ²⁴Ndo niye hay ta sər Mbəlom bay aye siye hay ta kədiye tay ha ta maslalam. Siye hay ta gəsiye tay ha beke eye hay, ta diye tay ha a gəma hay wal wal. Ndo neheye ta sər Mbəlom bay aye ta deyeweye, ta mbazliye ha Zerozelem hele hele. Ta ndziye mə dəma na, hus ahəl tay nakə ka ndav aye.»

Madayaw i Wawa i Ndo

Mata 24.29-31; Markus 13.24-27

²⁵ Yesu a gwadatay sa: «Pat eye niye wu niye hay ta dazlay na, ka pat, ka kiye, ka wurzla hay, wu mäge masuwayarj wal wal ta bæziye ha bo. Ma ta giye na, andza mətasl nakə a vəzl haladzay vəvəva a bəl ha dəlov i yam wekit wekit aye. Ndo i mändzibəra hay tebiye ta dzədzariye, ma vəlateye mədzał gər. ²⁶ Ndo hay haladzay ta ta mətaye tə zluwer i wu niye hay. Andza niye wu neheye gədaŋ eye ka magərmbəlom aye ta bəliye haladzay.

²⁷ «Ma dəba eye na, ndo hay ta ŋgeteŋeye a neŋ Wawa i Ndo na deyeweye ma pazlay ta gədaŋ ada ta məzlaḅ eye haladzay. ²⁸ Aza ka ŋgatumay a wu niye hay ta dazlay mändislew na, ləvum bo lele ada zlum gər kurom ka mbəlom, hərwi Mbəlom ma ta təmiye kurom ha bəse tuk.»

Dzeke i gurov

Mata 24.32-35; Markus 13.28-31

²⁹ Yesu a tsikatay dzeke sa, a gwadatay: «Zəbum ka gurov ada ka dərizl i gərɗaf hay tebiye kwa! ³⁰ Ka ŋgatumatay ta gəgar ha ka bo abəra slambah hay ada ta dazlay a madude na, ka sərūm ha gwaduvay kə ge, mazlambar yam ma piye bəɗaw! ³¹ Andza niye ka ŋgatumay a wu neheye ta ndislew na, sərūm ha Bəy i Mbəlom neŋgeye bəse tə nəkurom.

³² «Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərūm ha na, wu nakay tebiye ma giye bo na, ndo neheye anəke aye ta mət zuk bay. ³³ Magərmbəlom ta dala ta dziye, bazlam ga na, ɗaɗa ma dziye bay.»

Gumay metshe a bo kurom

³⁴ «Gumay metshe a bo kurom. Kā gərūmay ha dərev kurom a wu məse bay, kā kwayum bay ada kā vəlūmay ha mədzał gər kurom a wu i mändzibəra bay. Ka gumeye metshe a bo kurom na, hərwi ada sariya i Mbəlom m̄a ndzakum a gər həf bay. ³⁵ Hərwi pat eye ma deyeweye na, ndo hay tebiye ka mändzibəra ta səriye ka bo bay. Ma mbəzliye tay ha təbəts andza bəlay nakə a mbəzl wu aye. ³⁶ Ndzum tsezlezleŋŋe, duwulumay me a Mbəlom pat pat. Ka gum andza niye na, ka hutumeye gədaŋ ka məsəmay naha a wu neheye tebiye ta ndzakumeye a gər aye. Andza niye ka mbumeye faya mələtse ka təv ga, neŋ Wawa i Ndo.»

³⁷ Ta həpat na, Yesu a tətikawa tay ha ndo hay ma dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, ta huwa na, a yawa mata həne ma tsaholok nakə tə zalay Mahəmba i Tetəɗəz aye. ³⁸ Pərik i mekedə na, ndo hay ti yawa a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom mata pay zləm a matətike i Yesu.

22

Yudas a ge ɗaf ka Yesu

Mata 26.1-5,14-16; Markus 14.1-2,10-11; Yuhana 11.45-53

¹ Magurlom nakə tə zalay magurlom i Pak aye na, mazlambar ta hatsiye. Ahəl i magurlom tay niye na, tə ndayawa wu məndaŋ tay nakə tə zalay «peŋ» aye na, gəɗe faya bay. ² A həlay i magurlom eye niye na, bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ta ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye aye ta pəla tsəved ka məkəɗe na Yesu. Ane tuk na, ta dzəɗzar ta ndo hay.

³ Fakalaw a fələkway a bo a Yudas nakə tə zalay Iskariyot aye. Neŋgeye na, nəte mə walaŋ i gawla i Yesu niye hay kuro gər eye sulo, aye. ⁴ Yudas a həl bo a ye ka təv i bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ada ka təv i bagwar i sidzew neheye ta tsəpawa gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye. A ye na, hərwi mapəle tsəved ka mäge ɗaf ka Yesu. ⁵ A yatay a gər a ndo niye hay haladzay, tə gwaday: «Nəmaa vələkeye dala.»

⁶ Yudas a tsəne andza niye na, a təma bazlam tay niye. Tsa na, a maw abəra ka təv tay, a ye a pəla wewer ada həlay nakə lele eye hərwi mäge ɗaf ka Yesu ndo hay ta səriye faya bay aye.

Yesu ta gawla ŋgay hay, tə ge magurlom i Pak

Mata 26.17-25; Markus 14.12-21; Yuhana 13.21-30

⁷ Yaw! Ahəl nakə tə ndayawa wu mənday nakə gəde faya bay aye na, pat i məkəde təbaŋ hərwi məde wu mənday i Pak aye kə husaw tuk. ⁸ Yesu a slər Piyer ta Yuhana, a gwadətay: «Dum ta dumakway wu mənday i magurlom i Pak nakə ka ndayakweye.»

⁹ Piyer ta Yuhana ta tsətsah faya, tə gwadətay: «A saka nəmaâ daka daf na, ka waray?»

¹⁰ Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Tsənum lele! Tadə faya ka deyumeye, ka ndislum a wuzlahgəma na, ka ndzumeye a gər a ndo faya ma zliye yam ta gəzla aye. Pumay bəzay hus a gay nakə ma fələkwiye a dəma aye, ¹¹ ada gwadumay a ndo i gay niye: “Miter a tsətsah fakaya, a gwadəkə: Gay nakə nəmaa ndiye wu mənday i magurlom i Pak ta gawla ga hay aye na, mənğay?” ¹² Ka tsətsahum andza niye na, ma dəkumeye faya ka gay nakə ka gər i gay nənğed aye. Hud i gay niye na, bagwar eye. Wu hay maləva bo eye mə dəma. Ka dumeye wu mənday i magurlom i Pak na, mə dəma.»

¹³ Gawla i Yesu niye hay sulo eye tə həl bo ti ye. Ti ye naha na, tə ndzay a gər andza nakə Yesu a tsikatay aye. Tsa na, tə da wu mənday i Pak mə dəma.

Wu mənday i Bəy Maduwer

Mata 26.26-30; Markus 14.22-26; 1 Korinje hay 11.23-25

¹⁴ Hələy i mənde wu mənday niye a sla na, Yesu ta ndo i maslaŋ ŋgay hay ti ye naha, tə ndza hərwi mənde wu mənday. ¹⁵ A gwadətay: «Na ta giye dərətsətseh na, a seŋ haladzay mənde wu mənday i magurlom i Pak nakay tage nəkurom təday. ¹⁶ Ayaw! Neŋ faya na tsikakumeye, dāda na ta ndiye wu mənday nakay sa bay hus a pat nakə dedek ŋgay eye ma giye bo ma Bəy i Mbəlom aye.»

¹⁷ Ma dəba eye na, a zla gəvet, a rah ha ta wu məsay. A gay naha sişə a Mbəlom. Tsa na, a gwad: «Zlum gəvet nakay ada kâ sum wu məsay nakay mə dəma aye. ¹⁸ Neŋ faya na tsikakumeye, na ta siye wu məse nakay sa bay ka madazlay anəke hus a pat nakə Bəy i Mbəlom ma deyeweye aye.»

¹⁹ Tsa na, a zla peŋ, a gay naha sişə a Mbəlom. Ma dəba eye na, a ŋgəna ha peŋ niye, a vələtay a gawla ŋgay hay, a gwadətay: «Nakay na, bo ga, mavəla eye hərwi kurom. Gum ha andza nakay huya hərwi ada kâ dzalum ha ka neŋ.»

²⁰ Ma dəba i mənde wu mənday niye na, a zla gəvet, a gwadətay: «Wu məse nakay na, bambaz ga nakə Mbəlom ma bəriye dzam ta ndo hay aye. Ta mbədiye ha na, hərwi kurom. ²¹ Ane tuk na, zəbum ndo nakə ma giye fagaya daf aye na, faya ka ndayakweye wu mənday dziye. ²² Neŋ Wawa i Ndo na mətiye andza nakə Dərewel i Mbəlom a tsik aye. Ane tuk na, dərətsətseh ka gər i ndo nakə ma giye fagaya daf aye.»

²³ Gawla ŋgay hay tə tsəne andza niye na, ta dazlay a matsətsehe ka bo mə walaŋ tay, tə gwad: «Way nakə mata ge andza niye mə walaŋ kway na, way?»

Bagwar eye na, way?

²⁴ Ma dəba eye na, gawla i Yesu hay ta dazlay məkəde wuway mə walaŋ tay haladzay, tə gwad: «Way nakə mə walaŋ kway nakay nənğeye bagwar eye na, way?»

²⁵ Yesu a gwadətay: «Bəy bagwar eye i gəma hay faya ta ləviye bəy hay. Ndo neheye gədaŋ tay andaya aye na, a satay dzam ta ndo hay. ²⁶ Ane tuk na, nəkurom na, kâ gum andza nəteye təbey! Duh na, ndo nakə bagwar eye na, mâ təra andza wawa eye tsekweŋ ada ndo nakə ma ləviye ndo hay aye na, mâ təra ndo i məsler.

²⁷ «Ayaw! Bagwar eye na, way tuk? Ndo nakə nənğeye mandza eye ta geye məsler ka həlay aye tsukudu ndo məge məsler ba? Bagwar eye na, ndo nakə ta geye məsler aye bədaw? Andza niye, neŋ nakay anaŋ mə walaŋ kurom anəke aye, neŋ na, andza ndo i məsler.

²⁸ «Nəkurom na, ka ndzum ka təv ga. Ka zlum ŋgatay ma wuzlah i dərətsətseh nakə tə geŋ aye haladzay. ²⁹ Neŋ bəbay na, na vələkumeye Bəy i Mbəlom andza bəba ga Mbəlom nakə a vələŋ aye. ³⁰ Ka ndayumeye ada ka sumeye wu məsay tage neŋ ma Bəy ga, ada ka ta ndzumeye ka təv məndze i bəy hərwi məge sariya ka gwala i Israyel neheye kuro gər eye sulo aye.»

Piyer ma gwadiye: «Na sər Yesu bay»

Mata 26.31-35; Markus 14.27-31; Yuhana 13.36-38

³¹ Yesu a gwaday a Simonj Piyer: «Simonj, Simonj tsəne! Fakalaw kə huta gədanj məbəle kurom ha, ma həviye kurom andza mahəve daw nakə ta həvawa hərwi manğəne tay ha ka bo abəra ta dzəndzar aye. ³² Ane tuk na, neŋ na dūwulay me a Mbəlom hərwi yak. Na dūwulay me a Mbəlom na, hərwi ada mədzał gər yak ka neŋ m̄a ge bəle bay. Ka tsətsah məpəse me na, vəlatay gədanj a malamar yak hay.»

³³ Piyer a gwaday: «Bəy Maduweŋ, neŋ na, maləva bo eye kwa mede a danğay ka deyemeye salamay. Kwa məməte, ka mətəmeye salamay!»

³⁴ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Ka tsik na, dedek ŋgway daw Piyer. Tsəne! Na tsikakeye, bəgom nakay dzagulok ma ta zlahiye na, ba ka gwad sik mahkar ka sər neŋ bay.»

Mələve bo ta suloy ada ta maslalam

³⁵ Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay sa: «Ahəl niye na slər kurom ha ze dala, ze gwezem, ze tahərak mə sik na, wuray kə kətsakum daw?»

Ta mbəday faya: «Wuray kwa tsekweŋ kə kətsamay bay.»

³⁶ Yesu a gwadatay: «Anəke dūh na, ndo nakə suloy ŋgay andaya aye na, m̄a həl. Ndo nakə gwezem ŋgay andaya aye na, m̄a zla dərma. Ada ndo nakə maslalam ŋgay andaya bay aye na, m̄a səkəm ha rəkwał ŋgay ada m̄a səkəm maslalam. ³⁷ Hərwi mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: “Neŋgeye na, ndo hay tə pasla na a walaŋ i ndo i məkəde ndo hay.*” Na tsikakumeye: Wu nakə Derewel i Mbəlom a tsik aye na, ma giye bo tebiye.»

³⁸ Gawla ŋgay hay tə gwaday: «Bəy Maduweŋ, maslalam hay anaŋ sulo.»

Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Niye na, da kə sla.»

Yesu a ye mata dūwulay me a Mbəlom ma tsaholok i tetədöz

Mata 26.36-46; Markus 14.32-42

³⁹ Ma dəba aye na, Yesu a ye abəra ka təv niye, a ye a tsal a Mahəmba i Tetədöz andza nakə a gawa ha aye. Gawla ŋgay hay tə pay bəzay. ⁴⁰ Tə ndisl naha a dəma na, Yesu a gwadatay: «Dūwulumay me a Mbəlom hərwi ada k̄a dədum a masəpete i Fakalaw bay.»

⁴¹ Tsa na, a gər tay ha gawla ŋgay hay. A ye abəra ka təv tay əzad dərəŋ tsekweŋ tsa. A ye naha a dəkw gurmets ka dala, a dūwulay me a Mbəlom, ⁴² a gwad: «Bəba, tadə ka wuda na, zla fağaya abəra dərətsətseh nakay na siye tey! Ane tuk na, ge na, andza nakə a saka aye bəna, andza nakə a seŋ a neŋ aye bay.»

[⁴³ Tsa na, gawla i Mbəlom a mbəzlaw mə mbəlom, a yaw a bəzay ha bo hərwi məvələy gədanj. ⁴⁴ Yesu a dzədzar, mədzał gər ŋgay a mbəda haladzay. A dūwulay me a Mbəlom ta gədanj sa. Merəbe nakə faya aye na, a təra andza bambaz nakə a təkw ka dala təluk təluk aye.]

⁴⁵ A ndəv ha madūwulay me a Mbəlom na, a mbəda gər ka təv i gawla ŋgay hay. A ye naha a ndzatay a gər na, nəteye mandzahəra eye. Madagər a gatay hərwi dərev a ndalatay. ⁴⁶ A gwadatay: «Lətsəm, dūwulumay me a Mbəlom hərwi ada k̄a dədum a masəpete i Fakalaw bay.»

Tə gəs na Yesu

Mata 26.47-56; Markus 14.43-50; Yuhana 18.3-11

⁴⁷ Ahəl nakə Yesu faya ma tsikiye me mba aye na, ndo hay haladzay ti ye naha. Ma ndzatay naha kame na, Yudas neŋgeye nakə nəte mə walaŋ i gawla i Yesu hay kuro gər eye sulo aye. A ye naha bəse ka təv i Yesu hərwi məgəse na ka bo təmbolok təmbolok. ⁴⁸ Ane tuk na, Yesu a gwaday: «Yudas, ka giye daf ka neŋ Wawa i Ndo na, ta məgəse ga ka bo təmbolok təmbolok daw?»

⁴⁹ Gawla i Yesu hay tə ŋgatay a wu niye hay faya ma giye bo andza niye na, ta tsətsah faya, tə gwaday: «Bəy Maduweŋ, nəmaa watsa tay ta maslalam daw?»

* 22:37 Ezay 53.12.

⁵⁰ Tsa na, ndo nôte mə walaŋ tay a fay a ndo i mäsler i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom, a dəsay na zləm i həlay i mənđay fats ka dala.

⁵¹ Ane tuk na, Yesu a gwadətay a gawla ŋgay hay: «Gərüm tay ha, niye na, ɗa.»

Tsa na, a lamay a zləm i ndo niye, a paha suwud suwud.

⁵² Tsa na, Yesu a tsikatay a bagwar i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye, a bagwar hay i ndo matsəpe gay i mädəslay ha gər a Mbəlom hay ada a madugula i Yahuda niye hay ti ye naha faya mata gəse na aye, a gwadətay: «Ka yumaw fagaya ta maslalam kurom hay ada ta sakwal kurom andza ta gəsiye ndo i məkal ɗaw? ⁵³ Ada pat pat ka ndzawakwa ka bo dziye mə gay i mädəslay ha gər a Mbəlom na, ka pələm tsəved mägəse ga bay. Ane tuk na, i kurom na, həlay eye kə sla tuk, ada həlay i ndo nakə ma ləvoŋ aye ma bəziye ha gədaŋ ŋgay.»

Piyer a gwad: «Na sər Yesu bay»

Mata 26.57-58,69-75; Markus 14.53-54,66-72; Yuhana 18.12-18,25-27

⁵⁴ Tə gəs na Yesu, ti ye ha a gay i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom. Piyer na, a patay naha bəzay ma dəba dərəŋ. ⁵⁵ Ma dalamətagay i gay niye na, ta vat ako ma wuzlah eye. Ndo hay nətəye mandza eye ka ako eye niye. Piyer a ye naha a ndza ka təv tay dərma.

⁵⁶ ŋgwas wuray andaya a gawa mäsler mə gay eye niye a ŋgatay a Piyer mandza eye ka ako. A zəba faya, a ndazl na Piyer lele. Tsa na, a gwad: «Nəkar dərma na, ndo i Yesu.»

⁵⁷ Ane tuk na, Piyer a mbəɗay faya a ŋgwas niye, a gwad: «A'ay! Na sər na bay!»

⁵⁸ Məndze tsekweŋ na, ndo mekeleŋ eye a ŋgatay a Piyer, a gwad: «Nəkar dərma na, nôte mə walaŋ i gawla i Yesu hay!»

Piyer a gwad a ndo niye: «A'ay! Neŋ na mə walaŋ tay bay.»

⁵⁹ A ndza ma dəba eye tsekweŋ mazlambar bəre nôte na, ndo mekeleŋ eye a tsik sa, a gwad: «Ta dedek ndo nakay na, tə ndzawa tə Yesu dərma! Sa tsa na, neŋgeye ndo i Galile hay.»

⁶⁰ Ane tuk na, Piyer a mbəɗay faya, a gwad: «A saka mägweɗe mey na, na sər bay.»

Kwayaŋa ahəl nakə faya ma tsikiye me mba aye na, dzagulok a zlah. ⁶¹ Bəy Maduweŋ a mbəɗa bo, a ndazl naha Piyer ndzuzle a dərə. Tsa na, wu nakə Yesu a tsikay a Piyer aye na, a mayaw a gər tuk. A gwad na: «Bəgom dzagulok ma ta zlahiye na, ɓa ka gwad sik mahkar ka sər neŋ bay.» ⁶² Tsa na, Piyer a yaw abəra ma dalamətagay, a tuwa tsiduk tsiduk.

Ndo hay tə ŋgwas ka Yesu

Mata 26.67-68; Markus 14.65

⁶³ Ndo neheye ta tsəpawa Yesu aye, tə ŋgwasawa ka Yesu ada tə kədawa na. ⁶⁴ Tə mbuzaway na dərə ada ta tsətsahawa faya, tə gwadaway: «Nəkar na, Kəriste ba! Tsikamay, maa faka na, way?» ⁶⁵ Ada tə tsikaway wu siye hay haladzay hərwi mətsaday a Yesu.

Yesu kame i madugula i Yahuda hay

Mata 26.59-66; Markus 14.55-64; Yuhana 18.19-24

⁶⁶ Dərə a tsada na, madugula i Yahuda hay, bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzangawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay tə haya gər. Tsa na, ti ye ha Yesu kame i sariya tay.

⁶⁷ Ti ye naha ta tsətsah faya, tə gwad: «Nəkar na, Kəriste ɗaw? Tsikamay tey!»

Yesu a mbəɗatay faya, a gwadətay: «Kwa tadə na tsikakum bəbay na, ka təmumeye bay, ⁶⁸ ada tadə na tsətsah fakuma na, ka mbəɗumeneye faya bay. ⁶⁹ Ane tuk na, sərüm ha kwa anəke Wawa i Ndo ma ndziye tə həlay i mənđay i Mbəlom gədaŋ eye.»

⁷⁰ Tsa na, nətəye niye tebiye tə gwad: «Azlakwa nəkar na, Wawa i Mbəlom ɗaw?»

Yesu a mbəɗatay faya, a gwadətay: «Bo kurom eye ka gwadum neŋ neŋgeye.»

⁷¹ Tə tsəne andza niye na, tə gwad: «Ka pələkweye na, sa mey. ʼBa bo kway eye ka tsənakwa wu neheye a tsik tə bazlam ŋgay aye.»

23

Ti ye ha Yesu kame i Pilat ada kame i Herod

Mata 27.1-2,11-14; Markus 15.1-5; Yuhana 18.28-38

¹Ma dɛba eye na, ndo niye hay tebiye tɛ lɛtse, ti ye ha Yesu a gay i Pilat. ²Tɛ ndisl naha a dɛma na, ta dazlay a mɛdɛse parasay ka Yesu haladzay, tɛ gwad: «Nɛmaa ndzay a gɛr a ndo nakay na, faya ma tsɛviye tay ha ndo may hay a pesl. A gwadatay na: “Kâ vɛlumay dzangal a bɛy i Roma bay” ada a gwad nɛngɛye Kɛriste, bɛy bagwar eye.»

³Pilat a tsɛtsah ka Yesu, a gwaday: «Nɛkar na, bɛy i Yahuda hay dedɛk dɛw?»

Yesu a mbɛday faya, a gwaday: «Nɛkar ka tsik segey.»

⁴Pilat a gwadatay a bagwar hay i ndo neheye tɛ vɛlaway wu a Mbɛlom aye ada a ndo hay tebiye: «Nɛj na, na huta mɛnese nakɛ ma gɛsiye na ndo nakay a sariya aye na, na huta bay.»

⁵Ane tuk na, ndo hay tebiye tɛ gwaday ta magala: «Faya ma tsɛviye tay ha ndo hay tɛ matɛtike ngay nakɛ a tɛtikawatay aye. A dazlay mɛge andza niye na, ka dala i Galile. A hɛhal ha ka dala i Yahuda tebiye ada kɛ ya ahaya kanaɲ anɛke a Zerozelem sa.»

⁶Pilat a tsɛne bazlam tay niye na, a tsɛtsah, a gwad: «Ndo nakay na, ndo i Galile dɛw?»

⁷Tɛ gwaday faya: «Yesu na, ndo i Galile.»

Azlakwa maa lɛva Galile na, bɛy nakɛ tɛ zalay Herod aye. Pat eye niye na, nɛngɛye andaya ma Zerozelem. Tsa na, Pilat a gwadatay: «Dum ha Yesu ka tɛv i Herod.»

⁸Herod a ngatay a Yesu na, dɛrev ngay a ngwasa haladzay. Kɛ tsɛne ndo hay tɛ tsikawa ka Yesu ada a say mɛngatay a Yesu na, kwa anɛke bay. A say na, Yesu mɛ gay masuwayaɲ ka tɛv ngay.

⁹A tsɛtsah wu hay haladzay ka Yesu. Ane tuk na, Yesu ka mbɛday faya wuray kwa tsekweɲ bay.

¹⁰Bagwar hay i ndo neheye tɛ vɛlaway wu a Mbɛlom ta ndo mɛdzangawa bazlam i Mbɛlom mapala eye, ta ye naha dɛrmak. Tɛ dɛs parasay ka Yesu haladzay ta gɛdaɲ.

¹¹Herod ta sidzew ngay hay tɛ tsɛne andza niye na, tɛ tsaday a Yesu ada tɛ ngwasa faya haladzay. Tɛ pa faya petekɛd nakɛ a le haladzay aye. Tsa na, tɛ ma ha a gay i Pilat.

¹²Kurre na, Herod ta Pilat na, ta wuda bo bay, tɛ nay dɛre a bo. Pat eye niye na, ta tɛra ta dzam eye tuk.

Mata 27.15-26; Markus 15.6-15; Yuhana 18.39-19.16

¹³Ma dɛba eye na, Pilat a zalatay a bagwar hay i ndo neheye tɛ vɛlaway wu a Mbɛlom aye, a bɛy i dala hay ta ndo i gɛma hay tebiye. ¹⁴A gwadatay: «Ka gɛsumɛjɛw ndo nakay ka gwadum na, faya ma tsɛviye tay ha ndo hay a pesl ba! Ada na tsɛtsah faya bazlam, ane tuk na, na huta faya mɛnese nakɛ ma gɛsiye na ta sariya aye bay. Ka dɛsum faya parasay. ¹⁵Herod Anɲipas bɛbay kɛ huta faya mɛnese bay, hɛrwi niye kɛ makwaya ahaya kway. Ndo nakay na, kɛ ge wuray kwa tsekweɲ nakɛ mɛkɛde na aye bay. ¹⁶Hɛrwi niye, na ndabiye na ta mandalaɓa ada na gɛriye ha.»

[¹⁷Ka viye ka viye na, Pilat a gɛrawatay ha ndo abɛra ma dangay nɛte hɛrwi magurlom i Pak.]

¹⁸Andza niye ndo hay tɛ tsɛne bazlam i Pilat niye na, tɛ pa bo ka mawude ta gɛdaɲ, nɛteye tebiye tɛ gwad: «Kɛd na ndo nakay, gɛramay ha na, Barabas!»

¹⁹Barabas na, tɛ gɛs na hɛrwi a kɛd ndo ahɛl nakɛ tɛ ge magazlɛga ma wuzlahgɛma aye.

²⁰A say a Pilat mɛgɛr ha Yesu. A tsikatay a ndo niye hay sa. ²¹Ndo niye hay tebiye ta wuda, tɛ gwad: «Dar na ka mayako mazlɛmbada eye! Dar na ka mayako mazlɛmbada eye!»

²²Pilat a gwadatay mamahkar eye sa: «Nɛngɛye a ge na, mɛnese waray? Nɛj na, na huta faya mɛnese nakɛ mɛkɛde na aye na, na huta bay. Hɛrwi niye, na ndabiye na ta mandalaɓa na, ada na gɛriye ha.»

²³Ane tuk na, ndo hay tɛ tsɛne andza niye na, ta sɛkah ha mawude haladzay ta gɛdaɲ, tɛ gwad: «Dar na ka mayako mazlɛmbada eye!» Tsɛy mawude tay niye a gay zlɛm a Pilat.

²⁴ Tsa na, a tɔma andza i ndo hay nakə a satay aye. ²⁵ A gəratay ha Barabas andza nakə a satay aye. Azlakwa dɔh Barabas tɔ gəs na a danɔay na, hərwi a kəf ndo ahəl nakə tɔ ge magazlɔga ta ndo i Roma hay aye.

Yesu na, Pilat a vɔlatay ha a ndo hay, a gwadətay: «Gumay wu nakə andza a sakum mɔgay aye!»

Ti ye ha Yesu mata kəde na

Mata 27.32-44; Markus 15.21-32; Yuhana 19.17-27

²⁶ Ahəl nakə faya ta diye ha Yesu ka tɔv nakə ta kədiye na mɔ dɔma aye na, tɔ dza gər ka tsəved ta ndoweje andaya tɔ zalay Simon a maw abɔra mɔ pesl. Nɛnɔgeye na, ndo i gɔma i Siren. Sidzew hay tɔ gəs na tɔ gay kutoŋ ka mɔzle mayako niye mazlɔmbadɔ eye hərwi ada mɔ zla naha ma dɔba i Yesu.

²⁷ Ndo hay haladzay tɔ pay bɔzay a Yesu. ŋgwas hay haladzay faya ta tuwiye hərwi ŋgay. ²⁸ Yesu a mbɔdɔ bo ka tɔv i ŋgwas niye hay faya ta tuwiye, a gwadətay: «A nɔkurom ŋgwas i Zerozelem hay, kɔ tuwum hərwi ga bay. Duh na, tuwum hərwi bo kurom ada hərwi wawa kurom hay. ²⁹ Hərwi hɔlay eye ma deyeweye, ta gwadiye: “Mɔnɔgweye ka gər i ŋgwas neheye dɔdɔ ta wa bay aye ada neheye dɔdɔ wawa kɔ sa wah tay bay aye!” ³⁰ Ndo hay ta gwadeye a mahɔmba hay: “Amboh mbɔzlaw famaya tey!” Ada ta gwadeye a tsaholok hay: “Amboh ŋgaha may tey!”* ³¹ Ayaw! Ta gay wu nakay andza nakay a mayako ŋgɔdiz eye na, ada mayako makula eye na, ma giye na, kəkay?»

³² Ti ye ha Yesu ka tɔv nakə ta kədiye na aye na, ta gəs naha ndo wuray hay sulo tɔ ge mɔnese hərwi madar tay ha ka mayako tage Yesu dziye. ³³ Tɔ ndisl naha ka tɔv niye tɔ zalay Tɔv i Mɔtasl i Gər aye. Sidzew hay ta dar na Yesu ka mayako mazlɔmbadɔ eye na, ka tɔv eye niye. Ta dar tay ha ndo niye hay sulo tɔ ge mɔnese aye dərma, nɔte tɔ hɔlay i mɔnday, nɛnɔged tɔ hɔlay i gula.

³⁴ Yesu a gwad: «Bɔba ga, pɔsatay ha mɔnese tay hərwi wu nakə ta giye na, tɔ sər bay.»

Sidzew hay tɔ ge tsakwal ka peteked ŋgay hərwi mɔsɔre ha peteked mamɔtsa eye na, a way. Tsa na, ta ŋgɔna ha a bo peteked niye.

³⁵ Ndo hay tebiye nɔteye ka tɔv eye niye faya ta zɔbiye ka Yesu. Bagwar i madugula i Yahuda hay tɔ ŋgwas ka Yesu, tɔ gwad: «Nɛnɔgeye na, kɔ tɔma tay ha siye i ndo hay sa na, mɔ tɔma ha bo ŋgay tey. Tadɔ kɔ ge nɛnɔgeye na, Kərɔste, nɛnɔgeye nakə Mbɔlom a zla na aye na, mɔ tɔma ha gər ŋgay tey.»

³⁶ Sidzew hay tɔ ŋgwas ka Yesu dərma, ta hɔndzɔf naha ka tɔv ŋgay tɔ vɔlay wuye andaya guyakaka. ³⁷ Tɔ gwadətay: «Kɔ ge nɔkar bɔy i Yahuda hay na, tɔma ha bo yak aye tey!»

³⁸ Ka mayako niye mazlɔmbadɔ eye na, ta law naha faya palalam wuray zal ka gər i Yesu, tɔ watsa: «Nakay na, bɔy i Yahuda hay.»

³⁹ Ndo nɔte mɔ walaŋ i ndo niye sulo tɔ ge mɔnese, ta dar tay ka bo dziye tage Yesu aye a tsadɔy a Yesu. A gwadətay: «Ka gwad nɔkar na, Kərɔste sa na, tɔma ha gər yak ada kɔ tɔma may ha tey!»

⁴⁰ Ane tuk na, ndo nɛnɔged a may ha mɔnese a gwadətay: «Ka sər Mbɔlom tɔbɔdɔw? Nɔkar anɔke ta kədiye kar andza nɛnɔgeye dərma. ⁴¹ Ane tuk na, i may ta kəf may na, tɔdɔ bɔna, ta kədiye may ka wu nakə ka gama lele bay aye. Nɛnɔgeye na, kɔ ge mɔnese kwa tsekweŋ bay.»

⁴² Tsa na, a gwadətay a Yesu: «Pat nakə ka deyeweye andza bɔy bagwar eye na, kɔ mɔtsa ga ha gər bay, dzala fagaya tey.»

⁴³ Yesu a mbɔdɔy faya, a gwadətay: «Nɛŋ faya na tsikakeye: Sər ha na, bɔgom nakay ka ta ndzameye tɔ nɔkar mɔ mbɔlom.»

Mɔmɔte i Yesu

Mata 27.45-46; Markus 15.33-41; Yuhana 19.28-30

* 23:30 Oze 10.8.

⁴⁴ Ma giye mazlambar magərhpəpat, ləvəŋ a ge ka dala niye tebiye tekədəgəm. A ge na, hus a bəre mahkar i huwa. ⁴⁵ Pat a ndərmada a təv eye. Tsa na, peteked nakə a ŋgəna ha ka bo abəra gay i mədəsley ha gər a Mbəlom sulo aye a ŋgurada tsəŋŋa ma wuzlah.

⁴⁶ Yesu a wuda ta magala kələrra, a gwad: «Bəba, na gər ha məsəfəre ga a həlay yak.†» A tsik andza niye na, a mət tuk.

⁴⁷ Bagwar i sidzew i Roma hay a ŋgatay a wu niye a ge bo aye na, a zambaday a Mbəlom, a gwad: «Ta dedek ndo nakay na, ndo lele eye.»

⁴⁸ Ndo neheye haladzay ti ye mata zəbaw faya aye, tə ŋgatay a wu nakə a ge bo aye na, a ndalatay haladzay, ti ye wu tay a mətəgay. ⁴⁹ Dzam i Yesu hay ta ŋgwas neheye tə payaw bəzay kwa abəra ma Galile aye nəteye malətsa eye dərəŋ faya ta zəbiye ka wu nakə ma giye bo aye.

Tə pa na mədahaŋ i Yesu a tsəvay

Mata 27.57-61; Markus 15.42-47; Yuhana 19.38-42

⁵⁰ Ndowne andaya tə zalay Yusufa. Nengeye ŋgwalak i ndo. Nengeye nəte mə walaŋ i ndo mäge sariya hay dərma. ⁵¹ Nengeye na, kə ndza ta nəteye ka mäge bəbək tay ada ka məsler tay niye tə ge aye na, kə ndza ta nəteye bay. Nengeye na, ndo i gəma i Arimate. Gəma eye niye mə dəma na, Yahuda hay. Nengeye faya ma həbiye Bəy i Mbəlom.

⁵² A ye a gay i Pilat. A ye naha a tsətsah faya tsəved ka məzle mədahaŋ i Yesu. ⁵³ Pilat a vəlay tsəved ka mədahaŋ i Yesu. Tsa na, a ye a mbəzla ahaya mədahaŋ i Yesu abəra ka mayako mazləmbada eye. A mbəkwa na mədahaŋ niye ta rəkwa. A zla na a ye ha, a pa na a tsəvay nakə mala eye ka geseh aye. Tsəvay eye niye na, ta pa a dəma mədahaŋ dāda zuk bay. ⁵⁴ Pat eye niye na, pat i luma i dezele. Andza məgwede pat i mələve bo i pat i mazəzükw bo ada pat i mazəzükw bo ma dazleye.

⁵⁵ ŋgwas neheye tə pay naha bəzay a Yesu kwa abəra ma Galile aye, ti ye ka bo dziye ta Yusufa. Ta zəba ka tsəvay ada ta zəba faya Yusufa a pa na mədahaŋ i Yesu na, kəkay. ⁵⁶ Tsa na, tə maw a mətəgay. Tə maw na, tə ləva ha bo tə mal ada tə wurde hərwi mambədə ka mədahaŋ i Yesu. Ane tuk na, pat i mazəzükw bo na, ta zəzükw bo. Hərwi bazlam i Mbəlom mapala eye a ge me mäge məsler pat i mazəzükw bo.

24

Yesu a lətsew abəra ma tsəvay

Mata 28.1-10; Markus 16.1-8; Yuhana 20.1-10

¹ Pat i luma i sidzew pərik i mekedə na, ŋgwas niye hay ti ye ka me tsəvay. Tə zla mal tay niye hay tə ləva ha bo aye ka həlay. ² Tə ndisl naha na, tə ŋgatay a beber nakə ta dərəzl ha ka tsəvay aye mabədəŋgwala eye faya abəra, madzaka eye dzakka ka tsakay aye. ³ Tə fələkwa a dəma na, ta ŋgatay a mədahaŋ i Bəy Maduweŋ Yesu bay. ⁴ Tə sər wu nakə ta dzaliye bay.

Kwayaŋna ndo hay sulo ti yaw dzərik kame tay ta bəzatay ha bo. Peteked tay hay ka bo na, a dəv haladzay. ⁵ Tə ŋgatay a ndo niye hay sulo aye na, ta dzədzar haladzay. Ta rəh gər tay hay ka dala rəhe rəhe.

Ndo niye hay sulo aye tə gwadatay: «Ka pələmeye ndo nakə nengeye andaya tə dərə mə walaŋ i mədahaŋ hay na, hərwi mey? ⁶ Nengeye andaya kanaŋ bay, kə lətsew abəra ma mədahaŋ. Wu nakə a tsikakum ahəl niye nengeye ma Galile mba aye na, m̄ makumaw a mədza gər. ⁷ A gwad na: “Kutoŋ neŋ Wawa i Ndo na, t̄ vəlay ga ha a həlay i ndo i mezeleme hay. Ta dariye ga na, ka mayako mazləmbada eye, ada kə həna sulo ma mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.”»

⁸ Tə tsəne andza niye na, bazlam i Yesu niye a tsikawatay aye a matayaw a gər tuk.

⁹ Tsa na, ti ye abəra ka me tsəvay niye. Ti ye ta təkəratay labara niye a gawla i Yesu niye hay ta zəkaw kuro gər eye nəte aye ada a siye i ndo neheye tə paway bəzay a Yesu aye dərma. ¹⁰ Mə walaŋ i ŋgwas niye hay na, Mari nakə a yaw ma gəma i Magədəla aye, Zan

† 23:46 Dəmes hay 31.6.

ta Mari may i Yakuba ada ɲɠwas neheye nɛteye ka bo dziye ta tɛkɛratay labara i bazlam aye niye a ndo i maslaɲ i Yesu hay.

¹¹ Ane tuk na, ndo niye tɛ tsɛne bazlam tay niye hay ta tɛkɛratay aye na, ta tɛma bay, ta zɛba faya andza bazlam i matɛrakahaɲ.

¹² Ane tuk na, Piyer a lɛtse a hway ka me tsɛvay mata zɛbaw. A ndisl naha ka me tsɛvay na, a zɛba dɛre a tsɛvay niye zɛrɛd. A ɲɠatay naha na, a rɛkwat nakɛ tɛ mbɛkwa ha Yesu aye dɛkɛdɛk. Tsa na, a mbɛda gɛr a mɛtagay. Wu niye a ge bo aye na, a gay hɛrɛbɛbɛkka.

Yesu a bɛzatay ha bo a gawla ɲɠay hay

Markus 16.12-13

¹³ Pat eye niye gawla i Yesu hay sulo mɛ walaɲ tay niye hay, tɛ hɛl bo ti ye a gɛma nakɛ tɛ zalay Imayus aye. Gɛma niye na, dɛrɛɲ tsɛfa ta Zerozelem. Tadɛ ka diye tɛ sik abɛra ma Zerozelem na, ka giye ka tsɛved ɛɛre sulo. ¹⁴ Ahɛl nakɛ faya ta diye na, faya ta tsikiye ka wu nakɛ a ge bo aye tebiye.

¹⁵ Ahɛl nakɛ nɛteye faya ta tsikiye me ada faya ta kɛdiye wuway ka gɛr i wu nakɛ a ge bo aye na, Yesu a yaw a hɛndzɛd ka tɛv tay. Ti ye ka tsɛved eye nɛte. ¹⁶ Faya ta ɲɠateye a Yesu ane tuk na, tɛ sɛr na bay hɛrwi wuye a gwadɛtay ta sɛr na bay.

¹⁷ Yesu a tsɛtsah fataya, a gwadɛtay: «Ka tsikum na, ka gɛr i bazlam i mey?»

Tɛ tsɛne andza niye na, tɛ lɛtse. Dɛrev a ndalatay haladzay. ¹⁸ Ndo nɛte mɛ walaɲ tay niye sulo aye na, mɛzele ɲɠay Kɛleyopas, a gwadɛtay: «Wu nakɛ a ge bo ma mɛhɛne neheye ka sɛr bay na, nɛkar mbɛlok eye ma Zerozelem kɛla dɛw?»

¹⁹ A mbɛday faya, a gwadɛtay: «Maa ge mey?»

Ta mbɛday faya, tɛ gwadɛtay: «Wu nakɛ a ge tɛ Yesu ndo i Nazaret aye na, ka tsɛne tɛbɛdɛw? Nɛɲɛye na, ndo mɛdɛ ha bazlam i Mbɛlom. Mɛsler nakɛ a gawa aye tɛ bazlam nakɛ a tsikawa kame i Mbɛlom ada kame i ndo aye hay na, ta gɛdaɲ eye ²⁰ Bagwar hay i ndo neheye tɛ vɛlaway wu a Mbɛlom aye ta bagwar kway hay tɛ gɛs na. Tɛ vɛlay ha a Pilat, a gay sariya i mɛkɛdɛ. Ma dɛba aye na, ta dar na ka mayako mazlɛmbada eye. ²¹ Nɛmaa dzala haɛ mɛ gɛr may na, nɛmaa gwad mata tɛma tay ha Israyel hay na, nɛɲɛye. Ane tuk na, zle ka wu neheye a ge bo aye, kɛ ge mɛhɛne mahkar bɛgom. ²² Sa tsa na, siye i ɲɠwas neheye mɛ walaɲ may ta vɛlamay madzɛdzere. Kɛ ma may ha hɛrɛbɛbɛkka. Hɛrwi ta wula pɛrɛk i mɛkedɛ ka me tsɛvay, ²³ ane tuk na, ta huta na mɛdahaɲ i Yesu bay. Ta mbɛdaw gɛr, tɛ maw ka tɛv may na, ta tɛkɛramay, tɛ gwad gawla i Mbɛlom hay ta bɛzatay ha bo ada gawla i Mbɛlom niye hay tɛ gwadɛtay na, Yesu andaya tɛ dɛre. ²⁴ Nɛmaa tsɛne andza niye na, siye i ndo mɛ walaɲ may hay ti ye ka me tsɛvay sa. Ti ye, tɛ huta na, andza i ɲɠwas niye hay ta tɛkɛramay aye. Ane tuk na, ta ɲɠatay a Yesu bay.»

²⁵ Yesu a gwadɛtay: «Nɛkurom ndo neheye mɛtsehe andaya fakuma bay aye. Wu neheye ndo mɛdɛ ha bazlam i Mbɛlom hay tɛ dɛ ha kurre na, a mbakum a mɛdzal gɛr kurom tɛbɛdɛw? ²⁶ Ka sɛrum tɛbɛdɛw, Kɛriste ma diye a bɛy ɲɠay na, ma giye dɛrɛtsɛtseh haladzay tɛday.»

²⁷ Tsa na, a dɛtay ha wu nakɛ tɛ tsik ka nɛɲɛye mɛ Dɛrewel i Mbɛlom aye tebiye. Ma dazlay mɛ dɛrewel i Musa ada mede ha hus a dɛrewel i ndo mɛdɛ ha bazlam i Mbɛlom hay.

²⁸ Ahɛl nakɛ faya ta diye, tɛ ndisl bɛse ta gɛma nakɛ faya ta diye a dɛma aye na, Yesu a ge andza ma zliye tsɛved ɲɠay. ²⁹ Ane tuk na, ndo niye hay tɛ gwadɛtay: «Kɛ ye a tɛv eye bay, ndza tɛ nɛmay. Hɛrwi dɛre faya ma gɛsiye ada mazlambar hɛvad segey.» Tsa na, tɛ fɛlɛkwa a gay wuray, a ndza ta nɛteye.

³⁰ Yesu a pa bo ka mɛnde wu mɛnday ta nɛteye. A zla pɛɲ, a gay naha sisɛ a Mbɛlom. Tsa na, a ɲɠɛnatay ha pɛɲ niye ada a vɛlatay. ³¹ Kwayaɲɲa dɛre tay a hɛndɛk, tɛ sɛr na tuk. Ane tuk na, ta zɛba dɛre na, nɛɲɛye andaya ka tɛv tay sa bay kɛ gɛr tay ha. ³² Tɛ gwad mɛ walaɲ tay: «Ahɛl nakɛ faya ma dɛkway ha Dɛrewel i Mbɛlom ka tsɛved aye na, wuye mɛ dɛrev may andza ako!»

³³ Ndo niye sulo aye tã lãtse kwayaŋŋa ta mbãda gãr a Zerozelem. Tã ndisl naha a wuzlah gay na, tã ndzay a gãr a gawla i Yesu neheye kuro gãr eye nãte aye tã siye i ndo mekeleŋ eye hay nãteye mahaya gãr eye.

³⁴ Ndo niye hay tã ŋgatatay a ndo neheye sulo aye na, tã gwadatay: «Ta dedek Bã Maduweŋ kway kã lãtsew abãra ma mãdahaŋ, Simoŋ kã ŋgatay!»

³⁵ Nãteye dãrmak ta tãkãratay wu nakã a ge bo ta nãteye ka tsãvedã aye. Tã gwadatay: «Nãmaa ŋgatay a Yesu ada nãmaa sãr na na, ahãl nakã a ŋgãnamay peŋ aye.»

Yesu a bãzatay ha bo a gawla ŋgay hay kuro gãr eye sulo

Mata 28.16-20; Markus 16.14-18; Yuhana 20.19-23; Mãsler hay 1.6-8

³⁶ Ahãl nakã nãteye faya ta tsikiye me mba aye na, Yesu a yaw a walaŋ tay slekãrtik. Tsa na, a gwadatay: «Zay mã ndza fakuma!»

³⁷ Gawla ŋgay niye hay ta dzãdzãr, zluwer a gatay haladzay. Hãrwi tã dzala ma giye na, manakasla.

³⁸ Ane tuk na, Yesu a gwadatay: «Ka dzãdzãrum andza niye na, hãrwi mey? Ada ka dzalum mã gãr kurom andza niye na, kemey? ³⁹ Zãbum ka hãlay ga tã sik ga. Na gwad neŋ dedek ŋgway bãdaw? Tãtalum fagaya ada zãbum fagaya lele. Hãrwi sãrum ha manakasla na, slo faya bay ada mãtasl mã dãma andza neŋ nakã faya ka zãbumeye fagaya aye bay.»

⁴⁰ A tsikatay andza niye na, a bãzatay ha vavay nakã ka hãlay ŋgay hay ada ka sik ŋgay hay. ⁴¹ Mãŋgwese a rah a dãrev i gawla ŋgay niye hay ada a gatay hãrbãbãkka. Ada huya ta dzala ha faya zuk bay. Tsa na, Yesu a tsãtsah fataya, a gwadatay: «Wu mãnday andaya fakuma daw?» ⁴² Ti ye naha tã zlayaw siye i kãlef mafãka eye nãte, tã vãlay. ⁴³ Yesu a tãma kãlef niye ada a hãpãd kame tay.

Tsa na, a gwadatay: ⁴⁴ «Ahãl niye neŋ tã nãkurom mba aye na, na tsikakum, na gwadawakum: Wu nakã tã watsa ka gãr ga mã dãrewel i Musa, mã dãrewel i ndo mãdã ha bazlam i Mbãlom hay ada mã dãrewel i Dãmes hay aye na, kutoŋ wu niye ma giye bo.»

⁴⁵ Tsa na, Yesu a hãndãkatay ha metsehe hãrwi ada tã sãr Dãrewel i Mbãlom. ⁴⁶ A gwadatay sa: «Wu nakã tã watsa mã Dãrewel i Mbãlom aye na, anaŋ: Kãriste na, ma ta giye dãretsãtseh, ada mãhãne sulo mamahkar eye na, ma lãtseweye abãra ma mãdahaŋ. ⁴⁷ Ada ma slãriye ndo hay ka mãdãtay ha bazlam i Mbãlom a slala i ndo i mãndzibãra hay tebiye tã gãr ha mezeleme hãrwi ada Mbãlom mã pãsatay ha mãnese tay hay. Tã dazlay na, ma Zerozelem. ⁴⁸ Maa tãra ndo i mãhãle mbal i wu nakay ma giye bo tebiye na, nãkurom. ⁴⁹ Ada neŋ eye na slãraweye fakuma wu nakã Bãba a gwad ma vãlakumeye. Nãkurom na, ndzum ma wuzlah gay. Hãbum gãdaŋ i Mbãlom nakã ma vãlakumeye mã mbãlom aye.»

Yesu a tsal a mbãlom

Markus 16.19-20; Mãsler hay 1.9-11

⁵⁰ Ma dãba eye na, Yesu a hãl gawla ŋgay hay abãra ma gãma niye, a ye tay ha a tãv nakã bãse ta gãma i Betani aye. Mã dãma na, a zla hãlay ka mbãlom. Tsa na, a pa fataya ŋgama.

⁵¹ Ahãl nakã faya ma piye fataya ŋgama aye na, a ye fataya abãra, a tsal ka tãv i Mbãlom.

⁵² Nãteye na, tã dãslay ha gãr ada ta mbãda gãr a Zerozelem ta mãŋgwese eye haladzay mã dãrev tay. ⁵³ Ti yawa a gay i mãdãslay ha gãr a Mbãlom pat pat, ta zambãdaway a Mbãlom.

Ŋgwalak i bazlam nakə

Yuhana a watsa aye

Məfələkwe

Ŋgwalak i bazlam nakay Yuhana a watsa na, hərwi ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye mandza eye ma Siri kəgəbay ma Azi, ma Turki nakə anəke aye.

Wu nakə mawatsa eye mə dəma aye na, wal abəra ka Mata, ka Markus ada ka Luka. A vəlay məzlaḅ haladzay a bazlam neheye matsika eye ta dzeke ada a məsler i Yesu.

Madədo 1 ka 12 faya ma tsikiye ka məsler neheye a ge masuwayarḅ a ge aye.

Madədo 13 ka 21 faya ma ləviye ha bo ada faya ma tsikiye ka həlay nakə Yesu ma diye ka təv i Bəba ḅgay aye.

Labara i məməte i Yesu aye (madədo 18 ada 19) ta ndzəkit bo tə wu neheye mə Mata, ma Markus, ada mə Luka aye, tə tsik ka wu eye nəte ḅgweḅ.

Pat i Magurlom i Pak na, Yesu a bəzatay ha a gawla ḅgay (madədo 20 ada 21).

Ŋgwalak i bazlam i Yuhana na, kə tsik ka məwe i Yesu bay. Ane tuk na, ka madazlay na, a dā ha Yesu Kəriste na, neḅgeye bazlam i Mbəlom, neḅgeye andaya huya ta Mbəlom (1.1-18). Yesu neḅgeye bazlam i Mbəlom, a yaw məndze ta ndo zezeḅ hay.

Bazlam i Mbəlom a təra ndo

¹ Ahəl nakə Mbəlom kə ge məndzibəra zuk bay aye na, ndo nakə tə zalay bazlam i Mbəlom aye na, neḅgeye andaya. Neḅgeye na, ta Mbəlom ada neḅgeye na, Mbəlom.

² Ahəl nakə Mbəlom kə ge məndzibəra zuk bay aye na, neḅgeye andaya ta Mbəlom

³ Mbəlom a ge wu hay tebiye na, tə həlay ḅgay. Wu kwa nəte nakə Mbəlom a ge ze neḅgeye na, andaya bay. ⁴ Maa vəl sifa a ndo hay na, neḅgeye. Sifa niye na, a vəlatay dzaydzay a ndo hay. ⁵ Dzaydzay niye ma dəviye ma ləvoḅ ada ləvoḅ kə mbata ha bay.

⁶ Ahəl niye na, Mbəlom a sləraw ndoweye andaya tə zalay Yuhana. ⁷ A yaw na, mədatay ha dzaydzay eye niye a ndo hay hərwi ada ndo hay tebiye tā tsəne bazlam ḅgay ada tā dzala ha ka bazlam ḅgay. ⁸ Yuhana neḅgeye na, dzaydzay niye ma dəvateye a ndo hay aye bay. Neḅgeye a yaw na, mata datay ha a ndo hay tsa. ⁹ Dzaydzay niye na, dzaydzay dedek eye ma deyeweye ka məndzibəra, ma dəvateye dzaydzay a ndo hay tebiye.

¹⁰ Ndo nakə tə zalay bazlam i Mbəlom aye na, ki yaw ka məndzibəra. Kwa tadə Mbəlom a ge məndzibəra tə həlay ḅgay bəbay na, ndo hay ta sər na bay. ¹¹ A yaw na, a təv ḅgay, ane tuk na, ndo ḅgay hay ta təma na bay. ¹² Ane tuk na, ndo mekeleḅ eye hay na, ta təma na ada ta dzala ha. Nəteye na, kə vəlatay tsəved matəre wawa i Mbəlom hay. ¹³ Ta təra wawa i Mbəlom hay na, andza nakə ndo hay faya ta wiye bo ka məndzibəra aye bay ada hərwi nakə a satay a ndo hay aye bay. Ane tuk na, ta təra wawa i Mbəlom hay na, hərwi Mbəlom eye ḅgway a vəlatay məsəfəre wedeye.

¹⁴ Neḅgeye nakə tə zalay bazlam i Mbəlom aye na, ka təra ndo zezeḅ ada ki yaw kə ndza mə walaḅ kway. Neḅgeye na, a gatay ḅgwalak a ndo hay haladzay. Ka bəzakway ha dedek i Mbəlom. Nəmaa ḅgatay a məzlaḅ ḅgay. Maa vəlay məzlaḅ niye na, Mbəlom Bəba ḅgay. A vəlay na, a wawa ḅgay niye nəte aye.

¹⁵ Yuhana faya ma datay ha a ndo hay, a wuda kəlerra a gwad: «Ndo nakə na tsik faya aye na, neḅgeye anarḅ. Ahəl niye na gwad na: “Ndowneye andaya ma deyeweye ma dəba ga a ze ga, hərwi neḅgeye na, andaya kwa ahəl nakə ta wa ga zuk bay aye.”»

¹⁶ Andza niye nəkway tebiye ka hutakwa ḅgwalak ḅgay, kə pa fakwaya ḅgama ada ma piye fakwaya ḅgama ḅgay huya. ¹⁷ Mbəlom a vəlakway bazlam ḅgay mapala eye na, tə həlay i Musa. Ane tuk na, ḅgwalak ḅgay ta dedek ḅgay a vəlakway na, tə həlay i Yesu Kəriste. ¹⁸ Ndəray dāda kə ḅgatay a Mbəlom bay. Ane tuk na, wawa ḅgay niye nəte aye mandza eye ka təv i bəba ḅgay aye, neḅgeye na, Mbəlom. Mbəlom neḅgeye kəkay na, ka bəzakway ha.

Bazlam nakə Yuhana madzəhuḅe ndo a yam a tsik aye

Mata 3.1-12; Markus 1.1-8; Luka 3.1-18

¹⁹ Pat wuray na, bagwar i Yahuda neheye ma Zerozelem aye tə slər ndo məvəlay wu a Mbəlom hay ta Levit hay ka təv i Yuhana mata tsətsəhe faya: «Nəkar təday na, way?»

²⁰ Ti ye ta tsətsah faya na, ka kərah mambədatay faya bay. Ane tuk na, a tsikatay parakka kame i ndo hay tebiye. A gwadatay: «Nej na, Kəriste bay.»

²¹ Ta tsətsah faya, tə gwaday: «Ada nəkar na way? Nəkar na, Eliya ndo mədə ha bazlam i Mbəlom niye ahəl niye daw?»

Yuhana a mbədatay faya, a gwadatay: «A'ay.»

Ta tsətsah faya sa, tə gwaday: «Nəkar na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom nakə faya nəmaa həbiye daw?»*

Yuhana a mbədatay faya, a gwadatay: «A'ay.»

²² Tə gwaday: «Ada tebiye nəkar kəla na, way? Damay ha tey hərwi nəmaa ta tsikateye a ndo neheye tə sləra may ahaya aye. Bo yak eye ka gwad nəkar na, way?»

²³ Yuhana a gwadatay: «Nej na, ndo nakə Ezay ndo mədə ha bazlam i Mbəlom a tsik faya ahəl niye, a gwad ka nej na:

“Ndo nakə faya ma wudiye mə kəsaf a gwad:
Lambadumay tsəved a Bəy Maduwej fehe lele,
mâ hədzak bay.†”»

²⁴ Mə walaṅ i ndo neheye tə slər tay naha ka təv i Yuhana aye na, Farisa hay andaya mə walaṅ tay. ²⁵ Ti ye naha tə gwaday: «Tadə nəkar na, Kəriste bay, nəkar Eliya bay, nəkar ndo mədə ha bazlam i Mbəlom nakə faya nəmaa həbiye bay na, ada faya ka dzəhuḅiye tay ha ndo hay a yam na, hərwi mey?»

²⁶ Yuhana a mbədatay faya, a gwadatay: «Nej na, na dzəhuḅiye ndo hay na, a yam tsa, aya ane ndo andaya mə walaṅ kurom ka sərūm na bay. ²⁷ Neṅgeye na, ma deyeweye kame ga. Na sliye mahəndzədə ka təv ṅgay məpəlay ha ləber i tahərak ṅgay bay tebiye.»

²⁸ Wu niye a ge bo tebiye na, ma gəma i Betani, ma diye i magayam i Yurdum ka təv nakə Yuhana a dzəhuḅawa a dəma ndo hay a yam aye.

Yesu na, wawa i təbaṅ i Mbəlom

²⁹ Tədə eye na, Yuhana a ṅgatay a Yesu faya ma deyeweye ka təv ṅgay. Tsa na, a gwad: «Wawa i təbaṅ nakə Mbəlom ma vəliye hərwi məpəsətay ha mezeleme i ndo hay aye na, atay ma deyeweye. ³⁰ Na gwad: “Ndo ma deyeweye ma dəba ga, neṅgeye a ze ga, hərwi neṅgeye na, kwa ahəl nakə ta ge məndzibəra zuk bay aye na, neṅgeye andaya.” Na tsik na, ka neṅgeye. ³¹ Nej kurre na, neṅgeye way na, na sər na bay. Ane tuk na, nej na yaw na, madzəhuḅe tay ha ndo hay a yam tsa, ada mədətay ha a Israyel hay hərwi ada t̄a sər na.»

³² Yuhana a datay ha, a gwadatay sa: «Na ṅgatay a Məsəfəre i Mbəlom faya ma mbəzlaweye abəra mə mbəlom andza bodobodo. A yaw a ndza ka gər ṅgay. ³³ Ahəl niye na, neṅgeye way na, na sər ha zuk bay. Ane tuk na, Mbəlom nakə a sləra ga ahaya madzəhuḅe ndo hay a yam aye na, a gwedəṅ: “Ka ta ṅgateye a Məsəfəre ma mbəzlaweye abəra mə mbəlom ma ndziye ka gər i ndo. Mata dzəhuḅe tay ha ndo hay ta Məsəfəre Tsədaṅṅa eye na, neṅgeye.” ³⁴ Ada nej na, na ṅgatay, na d̄a ha. Ta dedək neṅgeye na, Wawa i Mbəlom.»

Gawla i Yesu kurre eye hay

³⁵ Tədə eye na, Yuhana ta gawla ṅgay hay sulo ti ye ka təv eye niye sa. ³⁶ A ṅgatay a Yesu faya ma diye na, a gwad: «Nakay na, wawa i təbaṅ i Mbəlom nakə a vəl aye.»

³⁷ Gawla i Yuhana niye hay sulo aye tə tsəne andza niye na, tə pay bəzay a Yesu. ³⁸ Faya ta diye na, Yesu a zəba dəre a dəba, a ṅgatay faya ta pay bəzay. A tsətsah fataya, a gwadatay: «Ka pəlum mey?»

* 1:21 Bazlam mapala eye masulo eye 18.15. † 1:23 Ezay 40.3.

Tə gwadaŷay: «*Rabi*, təv yak nakə ka ndzawa mə dəma aye na, ka waray?» (*Rabi* na, andza məgwede «Miter»).

³⁹ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Dumara, takwa, ka ŋgatumeŷe a təv ga nakə neŋ na ndzawa mə dəma aye.»

Tsa na, ti ye. Ti ye naha tə ŋgatay a təv nakə neŋgeŷe mandza eye mə dəma aye. Ti ye na, ma giŷe bəre faɖ. Tə ndza ka bo dziŷe hus a həvaɖ.

⁴⁰ Ndo nəte mə walaŋ tay niŷe tə tsəne bazlam i Yuhana niŷe a tsik aŷe ada tə pay bəzay a Yesu aŷe na, məzele ŋgay Aŋdərə. Neŋgeŷe malamar i Simoŋ Piŷer. ⁴¹ Aŋdərə a ndzay a gər kurre na, a malamar ŋgay Simoŋ. A gwadaŷay: «Nəmaa ŋgatay a ndo nakə Mbəlom a pay dzagwa i bəy a gər aŷe.» Andza məgwede, Kəriste.

⁴² A laka ha Simoŋ ka təv i Yesu. Tsa na, Yesu a zəba faya, a gwadaŷay: «Nəkar na, Simoŋ, wawa i Yuhana. Ta ta zalakeŷe na, Sefas.» Andza məgwede Piŷer‡.

Yesu a zal Filip ta Nataniŷel

⁴³ Tədə eye na, a say a Yesu mede a Galile. Ahəl nakə faya ma diŷe na, a ndzay a gər a Filip, a gwadaŷay: «Dara, peŋ bəzay!» ⁴⁴ Filip neŋgeŷe na, ndo i gəma i Betesayda, gəma nakə Aŋdərə ta Piŷer ti yaw abəra mə dəma aŷe dərmaɖ.

⁴⁵ Ma dəba aŷe na, Filip a ye a ndzay a gər a Nataniŷel, a gwadaŷay: «Ndo nakə Musa a watsa faya mə dərweŷel ŋgay ada ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay tə watsa faya ahəl niŷe aŷe nəmaa ŋgatay. Neŋgeŷe na, Yesu, ndo i gəma i Nazaret wawa i Yusufa.»

⁴⁶ Nataniŷel a gwadaŷay faya: «Ka dzala na, wu lele eye ma sliŷe faya madayaw abəra ma gəma i Nazaret daw?»

Filip a mbədaŷay faya, a gwadaŷay: «Dara, ka ŋgateŷe.»

⁴⁷ Yesu a ŋgatay a Nataniŷel faya ma diŷe naha ka təv ŋgay na, a tsik ka Nataniŷel, a gwad: «Ndo i Israyel nakə dēdəŋ eye na, anaŋ. Neŋgeŷe na, maraw me andaya faya kwa tsekweŋ bay.»

⁴⁸ Nataniŷel a tsətsah faya, a gwadaŷay: «Ka sər ga ha na, ma kəkay?»

Yesu a mbədaŷay faya a gwadaŷay: «Ahəl nakə Filip kə zalakaw zuk bay aŷe na, na ŋgataka, nəkar mə bəzay i gurov.»

⁴⁹ Tsa na, Nataniŷel a gwadaŷay: «Miter, nəkar na, Wawa i Mbəlom, nəkar Bəy bagwar eye i Israyel hay!»

⁵⁰ Yesu a mbədaŷay faya, a gwadaŷay: «Andza niŷe, ka dzala ha ka neŋ na, hərwi na gwadaka na ŋgataka naha mə bəzay i gurov aŷe daw? Nəkar na, ka ta ŋgateŷe a wu bagwar eye hay ta ziŷe nakay anaŋ aŷe!» ⁵¹ Yesu a gwadaŷay sa: «Sərum ha na, ka ŋgatumeŷe a magərmbəlom ma həndəkiŷe tuwaŋ. Gawla i Mbəlom hay ta tsaliŷe ada ta mbəzlaweŷe ka gər ga, neŋ Wawa i Ndo!»

2

Mabəzləme gər i dahəlay ma gəma i Kana

¹ Məhəne sulo ma dəba i mədzəgər i Yesu ta Nataniŷel na, mabəzləme gər i dahəlay a ge bo ma gəma i Kana, ka dala i Galile. May i Yesu andaya mə dəma. ² Ta zalay a Yesu ta gawla ŋgay hay dərmaɖ.

³ Faya magurlom ma giŷe na, guzom a ndəv fataya abəra. May i Yesu a gwadaŷay a wawa ŋgay Yesu: «Guzom andaya sa bay. Ka ndəv na, kəkay?»

⁴ Yesu a mbədaŷay faya, a gwadaŷay: «May ga, wu nakə neŋ na giŷe na, mata tsikeŋ na, nəkar daw? Həlay ga kə slaw zuk bay.»

⁵ May i Yesu a tsəne andza niŷe na, a ye a gwadatay a ndo i məsler hay: «Gum wu nakə ma tsikakumeŷe tebiŷe.»

⁶ Ka təv eye niŷe na, gah hay andaya məkwa. Gah niŷe hay məkwa aŷe na, Yahuda hay ta mbədaŷa a dəma yam ka məbere wu hay ada tə həlay andza nakə bazlam tay mapala eye a tsik aŷe. Gah niŷe hay na, yam ma diŷe a dəma ma giŷe kalawah zlam, zlam.

‡ 1:42 Piŷer: Tə bazlam i Mere na, pəlaɖ.

⁷ Yesu a gwadatay a ndo i mäsler hay: «Dum naha tädumaw yam, rahum ha a gah neheye tsesläsle tsesläsle.» Ndo i mäsler niye hay ti ye tädaw yam. Täh rah ha a gah niye hay tsesläsle tsesläsle. ⁸ Yesu a gwadatay: «Anäke na, tädum yam nakay, zlumay naha a ndo mälövay gär a magurlom, mâ ndzaka na.» Ndo i mäsler hay täd zlay naha yam niye.

⁹ Ndo mälövay gär a magurlom niye a ndzaka na, yam niye a tära guzom aye. A ndzaka na, guzom eye a yaw mänggay na, a sär bay. Ane tuk na, ndo i mäsler neheye täd täd yam aye na, näteye täd sär ha. Yesu a zalay a zal i dahäläy, ¹⁰ a gwadäy: «Kwa way kä zalatay a ndo hay na, ma völateye guzom nakä a tsähän aye tädäy. Ta sa haladzay na, ma völateye nakä a tsähän bay aye tuk. Ane tuk na, näkar na, ka pa na nakä lele eye wu yak hus anäke na, käkay!»

¹¹ Nakay na, makurre i masuwayän nakä Yesu a lah mäge aye. A ge na, ma Kana ka dala i Galile. Andza niye Yesu a böz ha mäzläb nggay. Härwi niye gawla nggay hay täd dzala ha ka Yesu.

¹² Ma däba aye na, Yesu a ye a Kafernahum ta may nggay, ta malamar nggay hay ada ta gawla nggay hay. Täd ndza mä däma mähäne tsakway.

Yesu a hähar ndo hay abära mä gay mäväläy wu a Mbälom

Mata 21.12-13; Markus 11.15-17; Luka 19.45-46

¹³ Magurlom i Yahuda hay nakä täd zalay Pak aye na, mazlambar kä ndzew bäuse. Härwi niye, Yesu a häel bö a ye a Zerozelem. ¹⁴ A ndisl a Zerozelem na, a ye a dalamätägäy i gay i mädsäläy ha gär a Mbälom. A ye naha a däma na, a ndzay a gär a ndo masäkäme ha sla hay, ta tädän, ta maydagwar hay. A ndzay naha a gär a ndo mambädé suloy hay mandza eye hay ka wu mäpe wu tay hay därmak.

¹⁵ Tsa na, a zla läber, a slapa ha ka bö, a tära ha mandaläba. A ye a hähar tay ha ndo niye hay abära dären, täd sla tay hay, ta tädän tay hay tebiye abära mä gay i mädsäläy ha gär a Mbälom. A kwats ha suloy i ndo mambädé suloy ka dala, a pay hälay a wu mäpe wu tay niye hay. ¹⁶ A gwadatay a ndo masäkäme ha maydagwar hay: «Hälum wu kurom neheye abära kanän! Kä tärüm ha gay i Bäba ga, gay i mäge tsakala mä däma bay.»

¹⁷ Gawla nggay hay täd ngatay andza niye na, wu nakä mawatsa eye mä Derewel i Mbälom aye a matayaw a gär. Täd watsa na, täd gwad: «Gay yak nakay na, na wudä na haladzay. Mädzal gär ga peteh, na pa na a däma.* »

¹⁸ Bagwar i Yahuda hay ta tsätsah faya, täd gwadäy: «Ka sliye faya mäge na, masuwayän waray nakä ada nämay nämaa säriye ha ta völäka tsäväd ka mäge wu andza nakay aye?»

¹⁹ Yesu a mbädätay faya, a gwadatay: «Mbäzlum ha gay i mädsäläy ha gär a Mbälom nakay. Ma mähäne mahkar na, na lätsiye ha ka mbälom.»

²⁰ Täd gwadäy: «Gay nakay nämaa ndza faya ka madäzle na, mäve kuro kuro fäd gär eye mäkwä tuk na, ada näkar i yak na, ma mähäne mahkar tsa na, ka däzl na, käkay?»

²¹ Ane tuk na, gay i mädsäläy ha gär a Mbälom niye Yesu a tsik faya aye na, a tsik dzeke ka bö nggay. ²² Ahäl nakä Yesu a määt ada a lätsew abära ma mädhän aye na, bazlam nggay niye a tsik aye a matayaw a gär a gawla nggay hay. Pat eye niye na, täd dzala ha ka wu nakä mawatsa eye mä Derewel i Mbälom aye ada ka bazlam nggay nakä a tsik aye.

²³ Ahäl nakä Yesu nengäye ma Zerozelem ada nengäye mä magurlom i Pak aye na, kä ge wu neheye a ge masuwayän haladzay aye. Andza niye, ndo hay haladzay ta ngatay a masuwayän niye hay ada ta dzala ha ka Yesu. ²⁴ Ane tuk na, Yesu na, kä pa mädzal gär nggay ka näteye bay härwi nengäye a sär tay ha tebiye, ²⁵ ada nengäye na, ndo mäday ha wu nakä mä bö i ndo zezen aye ka hälay täbey härwi bö nggay eye a sär ha wu nakä mä därev i ndo zezen aye.

3

Yesu ta Nikodem

* 2:17 Dämes hay 69.10.

¹ Ndoweye andaya mæzele ngay Nikodem. Neŋgeye na, bagwar eye mæ walaŋ i ndo neheye tæ ləvawa Yahuda hay aye. Neŋgeye na, Farisa hay. ² Pat wuray na, a ye ka təv i Yesu ta həvad. A ye naha, a gwaday: «Miter, nəmaa sər ha Mbəlom a sləra kar ahaya na, ka matətikamay wu hay dedək, hərwi ndəray ma sliye faya mæge masuwayaŋ andza nakə ka ge aye bay tadə gədaŋ i Mbəlom andaya faya bay na, ma sliye faya bay.»

³ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Sər ha na, ndoweye kə wa bo wedeye bay na, ma sliye faya mede a Bəy i Mbəlom bay.»

⁴ Nikodem a tsətsah faya a gwaday: «Ndo guram eye tsiy tuk na, ma wiye bo wedeye sa na, kəkay? Ma sliye faya mæme a hud i may ngay ada ta wiye na masulo eye sa daw?»

⁵ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Sər ha na, ta dzəhub kar ha a yam ada ta Məsəfəre i Mbəlom bay na, ka sliye faya mede a Bəy i Mbəlom bay. ⁶ Ndo nakə ndo zezeŋ a wa aye na, ndo zezeŋ ngway. Ada ndo nakə tə wa na ta Məsəfəre i Mbəlom aye na, məsəfəre ngway. ⁷ Bazlam nakə na gwadaka “wum bo masulo” aye na, mæ gaka wadəŋ wadəŋ bay. ⁸ Mətasl a vəzl a təv nakə a say aye. Ka tsəne mavəzle ngay eye, ane tuk na, a yaw məngay ada ma diye a ngay na, ka sər bay. Ma giye bo ta ndo nakə tə wa na ta Məsəfəre i Mbəlom aye na, andza nakay.»

⁹ Nikodem a gwaday: «Ada tebiye wuye ma giye bo na, kəkay?»

¹⁰ Yesu a mbəday faya a gwaday: «Nəkar ndo matətikay wu a ndo hay nakə bagwar eye ma gwala i Israyel aye. Ane tuk na, ka sər wu neheye bay na, kəkay?» ¹¹ Sər ha na, nəmaa tsikakum na, wu nakə nəmaa sər aye ada ka gər i wu nakə nəmaa ngatay aye. Ane tuk na, a sakum matəme wu nakə nəmaa dakum ha aye bay. ¹² Na tsikakum ka wu nakay ka məndzibəra aye ka təmum bay. Ada kəkay tadə na tsikakum ka wu nakə mæ mbəlom aye na, ka təmumeye daw?

¹³ «Ndəray dāda kə tsal a mbəlom bay. Ndo nakə neŋ Wawa i Ndo aye nətə ngweŋ. ¹⁴ Andza nakə ahəl niye Musa a lətse ha bəre nakə tə vəd na andza dədəe ka mayako mæ makulkwandah aye na, andza niye neŋ Wawa i Ndo kutoŋ ta lətsiye ga ha ka mayako dərma*, ¹⁵ hərwi ada kwa way kə dzala ha ka neŋ Wawa i Ndo na, ma hutiyə sifa nakə ma ndəviye bay aye. ¹⁶ Hərwi Mbəlom a wudə məndzibəra na, haladzay. Hərwi niye a sləraw Wawa ngay felik eye hərwi ada kwa way kə dzala ha faya na, ma dziye sa bay. Ane tuk na, ma hutiyə sifa nakə ma ndəviye bay aye. ¹⁷ Mbəlom a sləraw Wawa ngay ka məndzibəra na, hərwi ada mæ ge sariya ka ndo hay bay. A sləra ahaya na, hərwi ada ndo hay tæ təma dūh.

¹⁸ «Ndo nakə kə dzala ha ka Wawa i Mbəlom aye na, sariya ma ta gəsiye na bay. Ane tuk na, ndo nakə kə dzala ha bay aye na, bə sariya kə gəs na, hərwi kə dzala ha ka felik i Wawa i Mbəlom bay. ¹⁹ Sariya ma ta gəsiye ndo hay ta tsəved waray na, ma ta gəsiye tay ha na, andza nakay: Dzaydzay ki yaw ka məndzibəra. Ane tuk na, ndo hay ta wudə dzaydzay niye bay. Nətəye ta wudə dūh na, ləvoŋ, hərwi tə gawa na, wu neheye lele bay aye hay. ²⁰ Kwa way kə ge mənese na, a ma nay dərə a dzaydzay. Ma həndzədiye ta təv i dzaydzay bay, hərwi a say wu ngay neheye a gawa lele bay aye na, mæ zəba bay, a dzədzar. ²¹ Ane tuk na, ndo nakə a gawa wu lele eye hay aye na, neŋgeye ma zəbiye mæ dzaydzay hərwi ada ndo hay tæ ngatay a wu neheye lele a ge aye, ada tæ sər ha maa ge məsler mæ neŋgeye na, Mbəlom.»

Yesu ta Yuhana madzəhubə ndo a yam

²² Ma dəba aye na, Yesu ta gawla ngay hay tə lətse ti ye ka dala i Yahuda. Tə ndza mæ dəma ada ta dzəhubəwə ndo hay a yam. ²³ Ahəl niye na, Yuhana a dzəhubəwə ndo hay a yam dərma. A dzəhubəwə tay ha ndo hay na, ma gəma i Enon bəse ta gəma i Salim hərwi dəlov andaya haladzay ma təv eye niye. Ndo hay ti yawa naha ka təv ngay ada a dzəhubəwə tay ha a yam. ²⁴ Ahəl niye na, ta gəs na Yuhana a danğay zuk bay.

²⁵ Pat wuray na, siye i gawla i Yuhana hay ta dazlay a məkədə wuway ta ndo i Yahuda wuray ka məbere wu hay ta məndze tsədaŋŋa. ²⁶ Gawla i Yuhana niye hay ti ye ka təv i

* 3:14 Məpesle 21.

Yuhana, ti ye naha tə gwad̄ay: «Miter, ndo niye ahəl niye ka dzum gər ma diye i magayam i Yurdum ka tsik faya aye na, faya ma dzəhubiye tay ha ndo hay a yam ada ndo hay tebiye faya ta diye ka təv ɲgay tuk na, kəkay?»

²⁷ Yuhana a mbədatay faya a gwadatay: «Tadə Mbəlom kə vəlay bay na, ndəray ma sliye məhute bay tebiye. ²⁸ Bo kurom eye ka slumeye faya məhəle mbəl ga, na gwad̄akum: “Neɲ na, Kəriste bay. Ane tuk na, Mbəlom a sləra ga ahaya, nā lahayaw kame tsa.” ²⁹ Ndo nakə a zla dahəlay aye na, dahəlay niye na, i ɲgay ɲgway. Ane tuk na, dzam i zal i dahəlay niye na, ma lətsiye sləp ka tsakay ɲgay ada ma piye zləm ka bazlam ɲgay. Kə tsəne bazlam ɲgay niye faya ma piye faya zləm aye na, ma ɲgwasiye haladzay. Andza niye mənɲgweşe niye anəke na, i ga haladzay dərma. ³⁰ Neɲgeye na, m̄ səkah kame kame, neɲ na, na nəkid.

³¹ «Ndo nakə a yaw abəra mə mbəlom aye na, neɲgeye ka gər i ndo hay tebiye. Ndo nakə neɲgeye ka mändzibəra aye na, neɲgeye ndo i mändzibəra ɲgway ada ma tsikiye na, ka wu i mändzibəra hay. Ane tuk na, ndo nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom aye na, neɲgeye ka gər i ndo hay tebiye. ³² Ma tsikiye na, ka wu nakə a ɲgatay ada a tsəne aye. Ane tuk na, wu nakə a tsik aye na, ndəray ma təmiye bay. ³³ Ndoweşe ka təma bazlam ɲgay nakə a tsik aye na, niye na, faya ma diye ha wu nakə Mbəlom a tsik aye na, dedək. ³⁴ Ndo nakə Mbəlom a sləraw aye na, faya ma tsikiye na, bazlam i Mbəlom, hərwi Mbəlom kə rah ha ta Məsəfəre ɲgay. ³⁵ Bəba ɲgay a wud̄a na wawa ɲgay ada kə vəlay mələve i bəy ɲgay. ³⁶ Ndo nakə kə dzala ha ka Wawa i Mbəlom aye na, ma hutiyə sifa nakə ma ndəviye bay aye. Ndo nakə a kərah mədzala ha ka Wawa i Mbəlom aye na, ma hutiyə sifa niye təbey. Mevel i Mbəlom ma ta ndziye faya.»

4

Yesu ta ɲgwas i Samari wuray

¹ Farisa hay tə tsəne, ndo hay tə pay bəzay a Yesu ada a dzəhubawa tay ha ndo hay a yam na, haladzay a ze i Yuhana. ² Azlakwa ta dedək eye na, Yesu a dzəhubawa tay ha ndo hay a yam bay. Maa dzəhubawa tay ha ndo hay a yam na, gawla ɲgay hay bəna, bo ɲgay eye bay.

³ Ahəl nakə Yesu a tsəne wu nakə Farisa hay tə tsik faya na, a həl bo abəra ka dala i Yahuda a ye ka dala i Galile. ⁴ Tsəved mede a Galile na, ta dala i Samari. ⁵ Ahəl nakə faya ma diye na, a ndisl a təv aye andaya ka dala i Samari tə zalay Sikar. Təv niye na, bəşe ta guvah nakə Zakob a vəlay a wawa ɲgay Yusufa ahəl niye aye.* ⁶ Ada bədiyem nakə Zakob a la ahəl niye andaya ka təv aye niye.

Yesu a ndisl ka bədiyem niye na, ki ye gər, a ndza ka tsakay i bədiyem niye. Məndisle nakə Yesu a ndisl naha ka təv aye niye na, ma giye magərhpət. ⁷⁻⁸ Ahəl nakə gawla i Yesu hay ti ye mata səkəməw wu mənday mə walaɲ gay na, ɲgwas i Samari wuray a ye naha mata tədə yam. A yaw na, Yesu a gwad̄ay: «Tədəɲew yam nā sa tey.»

⁹ ɲgwas i Samari niye a gwad̄ay a Yesu: «Na gwad̄ nəkar na, Yahuda hay bəda! Ada ka tsətsahiye yam ka neɲ ɲgwas i Samari na, kəkay?» ɲgwas niye a tsik andza niye na, hərwi Yahuda hay tə dzawa gər a bo ta Samari hay bay.

¹⁰ Yesu a mbəday faya, a gwad̄ay: «Tadə ka sər wu nakə Mbəlom ma vəliye ada ka sər neɲ nakə na tsətsah fakaya yam aye na, nəkar d̄uh ka tsətsahiye fagaya yam nakə ma vəliye sifa aye ada na vəlakeye.»

¹¹ ɲgwas niye a gwad̄ay faya: «Bəy ga, wu mətədə yam andaya fakaya bay ada bədiyem eye na, siduk tuk na, ka hutiyə yam nakə ma vəliye sifa a ndo aye na, ma kəkay? ¹² Maa lamay bədiyem nakay na, bəba tətə kway Zakob. Bo ɲgay eye kə sa yam ma bədiyem nakay. Wawa ɲgay hay ta gənaw ɲgay hay ta sa yam ma bədiyem nakay dərma. Ada nəkar ka dzala na, ka ze na Zakob daw?»

¹³ Yesu a mbəday faya, a gwad̄ay: «Kwa way kə sa yam nakay na, yam ma geye sa. ¹⁴ Ane tuk na, ndoweşe kə sa yam nakə neɲ na vəleye na, dāda yam ma geye sa bay. Yam nakə

* 4:5 Madazlay i wu hay 33.19.

na vøleye na, ma tæriye andza bædiyem nakə a ŋgəz wad wad aye ada ma vøleye sifa nakə ma ndæviye bay aye.»

¹⁵ Ŋgwas niye a gwaday: «Bøy ga, vøleŋ yam eye niye tey hærwi ada yam mâ geŋ sa bay ada nâ yaw dâda mætæde naha yam kanaŋ sa bay.»

¹⁶ Yesu a gwaday: «Do, pøla ahaya zal yak ada kâ yumaw kanaŋ.»

¹⁷ Ŋgwas niye a mbæday faya, a gwaday: «Zal ga andaya bay.»

Yesu a gwaday: «Ka gwad zal yak andaya bay na, ka tsik na, dedek. ¹⁸ Hærwi zal yak hay na, zlam ada ndo nakə anəke nəkuroom mandza eye salamay aye na, zal yak bay. Ka tsik na, dedek.»

¹⁹ Tsa na, ŋgwas niye a gwaday: «Ah! Bøy ga, na sər ha nəkər na, ndo mæde ha bazlam i Mbəlom. ²⁰ Bəba tæte may Samari hay tæ dəsaway ha gər a Mbəlom na, mæ gər i gəma nakay. Ane tuk na, nəkuroom Yahuda hay na, ka gwadum i kurom tæv mædəslay ha gər a Mbəlom na, ma Zerozelem.»

²¹ Yesu a gwaday: «Ŋgwas nakay, dzala ha ka wu nakə na tsikakeye, həlay eye ma deyeweye na, ndo hay ta dəslay ha gər a Bəba Mbəlom na, mæ gər i gəma nakay dekdek kægəbay ma Zerozelem dekdek tsa bay. ²² Nəkuroom Samari hay ka sərurum wu nakə ka dəsrumay ha gər aye bay. Nəmay Yahuda hay na, nəmaa sər, hærwi Mbəlom a bəzatay ha tsæved i mætəme a ndo hay na, ta Yahuda hay. ²³ Ane tuk na, həlay eye ma deyeweye ba həlay eye anaŋ tsiy, Məsəfəre i Mbəlom ma vøliye gədaŋ a ndo neheye a satay mædəslay ha gər a Bəba Mbəlom ta dedek eye na, ta dəslay ha gər ta dedek Mbəlom ma pøliye na, slala i ndo niye hay. ²⁴ Mbəlom na, məsəfəre. Hærwi niye ndo neheye ta dəslay ha gər aye na, tæ dəslay ha gər na, ta dedek ada ta gədaŋ i məsəfəre.»

²⁵ Ŋgwas niye a gwaday: «Na sər ha na, ndo nakə Mbəlom a pay dzagwa i bøy a gər aye ma deyeweye (andza mægwede Kəriste). Aza ki yaw na, ma dækway ha wu hay tebiye.»

²⁶ Yesu a mbæday faya, a gwaday: «Neŋ nakə faya na tsikakeye me anəke, neŋ eye.»

²⁷ Ahəl nakə Yesu ta ŋgwas niye faya ta tsikiye me na, gawla i Yesu hay tæ maw tuk. Tæ ŋgatay a Yesu faya ta tsikiye me ta ŋgwas niye na, a gatay hərbəbəkka. Ane tuk na, ndəray kwa nəte mæ walaŋ tay ka tsətsah ka Yesu, kə gwaday: «Ka pøla abəra ka ŋgwas eye mey?» kægəbay «Ka tsikumeye me ta ŋgwas eye na, hærwi mey?» na, ndəray ka tsətsah faya bay.

²⁸ Ŋgwas niye a gər ha kalawah ŋgay ka bædiyem, a mbæda gər a walaŋ gay. A ye naha a gwadatay a ndo hay: ²⁹ «Dumara, zəbum ka ndo wuray anaŋ eye təday, a pesleŋ na wu nakə na gawa ahəl niye aye tebiye. Ma giye na, Kəriste nakə Mbəlom a gwad ma sləraweye aye.»

³⁰ Ndo hay tæ tsəne bazlam i ŋgwas niye a tsikatay aye na, ti yaw abəra mæ walaŋ gay, ti yaw ka tæv i Yesu.

³¹ Ahəl nakə ŋgwas niye a ye a walaŋ gay aye, gawla i Yesu hay nətəye faya ta geye amboh a Yesu mâ nda wu mənday, tæ gwaday: «Miter may, nda wu mənday!»

³² Ane tuk na, Yesu a mbædatay faya a gwadatay: «Wu mənday ga andaya nakə na ndiye, nəkuroom ka sərurum bay.»

³³ Gawla ŋgay hay tæ tsəne andza niye na, tæ tsik mæ walaŋ tay, tæ gwad: «Ma giye na, ndəray kə zlayaw wu mənday kəla dāw?»

³⁴ Yesu a gwadatay: «Wu mənday ga na, mæge wu nakə a say a ndo nakə a sləra ga ahaya aye ada mandəve ha məsler nakə a vøleŋ a gwedeŋ ge aye. Matəra wu mənday ga na, neŋgeye.» ³⁵ Yesu a gwadatay sa: «Dzeke andaya, a gwad: “A ləkaw kiye fad na, ta dziye wu mənday abəra ka dala.” Ane tuk na, neŋ dūh na gwadəkumeye: Ehey, zəbum ka guvah hay lele, təday. Wu hay na, ta nah tsiy. Kə sla mædze. ³⁶ Ndo nakə ma dziye na wu mənday abəra ka dala aye na, ma hutiyə merəbe ŋgay ada ma hayay gər a wu mənday niye. Wu mənday na, andza mægwede ndo neheye ta huta sifa nakə ma ndæviye bay ka tor aye. Andza niye ndo maslæge ta ndo mædze wu abəra ka dala na, ta ŋgwasiye salamay. ³⁷ Hærwi dzeke nakə a gwad: “Ndo neŋged ma sləgiye, ndo neŋged na, ma dziye na abəra ka dala”, a tsik na, dedek. ³⁸ Na slər kurom a guvah mata dze na wu mənday nakə ka fətumay bay aye, ka təmumay a həlay a ndo hay tsa.»

³⁹ Ndo i dala i Samari niye hay haladzay tã dzala ha ka Yesu. Tã dzala ha na, hãrwi ñgwas niye a datay ha parakka a gwadatay: «A pesleñ wu nakã na gawa ahãl niye tebiye.»

⁴⁰ Samari niye hay tã ndisl naha ka tãv i Yesu na, ta tsãtsah ka Yesu, tã gwadãy: «Ndza ka tãv may tey.» Yesu a tãma bazlam tay niye, a ndza ka tãv tay mãhãne sulo. ⁴¹ Yesu a tsikawatay bazlam i Mbãlom. Tã tsãne na, ndo siye hay haladzay tã dzala ha ka Yesu sa. ⁴² Ndo niye hay tã gwadãy a ñgwas niye: «Anãke nãmaa dzala ka Yesu na, hãrwi wu nakã ka tãkãramay aye sa bay. Nãmaa dzala ha na, hãrwi nakã nãmaa tsãne wu nakã bo ñgay eye a tsik aye. Ada nãmaa sãr ha ñeñgeye na, ndo mãtãme ha ndo i mãndzibãra hay dedek.»

Yesu a mbãl ha wawa i ndo mãge mãsler i bãy bagwar eye

⁴³ Yesu a ndza ka tãv niye mãhãne sulo na, a hãl bo a ye abãra ka tãv niye, a ye a Galile. ⁴⁴ Bo i Yesu eye a tsik, tã gãr ñgay, a gwad: «Ndo mãdã ha bazlam i Mbãlom na, ta rãhay ha gãr ma gãma ñgay bay.»

⁴⁵ Azlakwa dũh Yesu a ndisl a Galile na, ndo i dala niye hay ta tãma na lele tã mãñgwese eye hãrwi nãteye dãrmak ta ye a magurlom i Pak niye ma Zerozelem aye ada a hãlay i magurlom niye na, ta ñgatay a wu nakã Yesu a ge aye.

⁴⁶ Andza niye, Yesu a mbãda gãr a Kana ka dala i Galile sa, gãma nakã a tãra ha yam guzom eye. Ndo mãge mãsler i bãy bagwar eye wuray andaya, wawa ñgay dãvats eye ma gãma i Kafernahum.

⁴⁷ A tsãne Yesu kã maw abãra ma Yahuda ñeñgeye ka dala i Galile na, a hãl bo a ye ka tãv i Yesu. A ye naha a gay amboh a Yesu, a gwadãy: «Amboh tama a Kafernahum, ta mbãleñ ahaya wawa ga andaya dãvats eye faya ma mãtiye tey.»

⁴⁸ Yesu a gwadãy: «Nãkurom na, tadã na ge masuwayãñ eye bay na, ka dzalumeye ha bay na, kãkay?»

⁴⁹ Ndo mãge mãsler niye a mbãdãy faya, a gwadãy: «Bãy ga, tama bãse bãna wawa ga ma ta mãtiye.»

⁵⁰ Yesu a gwadãy: «Mbãda gãr a mãtagay, wawa yak ma mbãliye.»

Ndo niye a dzala ha ka bazlam i Yesu niye a tsikay aye. A ma a mãtagay.

⁵¹ Ahãl nakã ndo niye faya ma diye a mãtagay, ñeñgeye ka tsãved mba na, ndo i mãsler ñgay hay ti yaw, tã ñgãlayaw gãr hãf ka tsãved tã gwadãy: «Wawa yak kã mbãl!»

⁵² A tsãtsah fataya, a gwadatay: «Wuye a gay ñgama na, kãdãy?»

Ta mbãdãy faya, tã gwadãy: «A gay ñgama na, mãvenerã ta bãre nãte i huwa.»

⁵³ A sãr ha hãlay niye na, tits hãlay nakã Yesu a gwadãy: «Wawa yak ma mbãliye» aye. Tsa na, ñeñgeye ta ndo i gay ñgay hay tebiye tã dzala ha ka Yesu.

⁵⁴ Nakay na, masuwayãñ masulo eye nakã a ge ma Galile aye. A ge na, ahãl nakã a maw abãra ma Yahuda aye.

5

Yesu a mbãl ha ndo wuray matãra eye ma Zerozelem

¹ Ma dãba eye na, magurlom i Yahuda hay andaya ma Zerozelem. Hãrwi niye, Yesu a ye a magurlom i Yahuda niye hay ma Zerozelem aye. ² Ma Zerozelem niye na, dãlov wuray andaya bãse ta Mãged i Tãbãñ hay nakã ti yawa tay ha tã dãma a walañ gay aye. Tã zalay a dãlov eye niye tã bazlam i Yahuda hay na, Baytizata. Ka tsakay i dãlov niye na, galak andaya mãñgãna eye zlam. ³ Ndo i dãvats hay haladzay tã hãnawa mã dãma: Guluf hay, ndo matãra eye, ndo neheye sik tay mamãta eye hay. [Ta hãbawa yam nakã ma bãliye wekit wekit aye. ⁴ Hãrwi hãlay eye andaya gawla i Mbãlom a mbãzlawaw, a bãlawa ha. Kã bãl ha na, ndo nakã kã lah kurre mãkal ha bo a yam niye gawla i Mbãlom a bãl ha aye na, kã mbãl abãra ma dãvats ñgay. Kwa dãvats eye na, kãkay kãkay, ma mbãliye.]

⁵ Mã walañ i ndo i dãvats niye hay na, ndoweye andaya kã ndza ma dãvats mãve kuro kuro mahkar gãr eye tsamahkar. ⁶ Yesu a ndisl a tãv i ndo i dãvats niye hay na, a ñgatay a ndo niye mahãna eye ada a tsãne na, ndo niye kã ndza ma dãvats mãve haladzay. A tsãtsah faya, a gwadãy: «A saka mãmbãle dãw?»

⁷ Ndo niye dāvats eye a gwadāy: «Ahəl nakə yam faya ma bəliye na, ndəray andaya məzle ga, məkele ga ha a dəma bay. Na gwad na dziye faya bo məkele ha bo a dəma na, ndo mekeleŋ eye a leheŋ a dəma.»

⁸ Yesu a tsəne andza niye na, a gwadāy: «Lətse, zla təv məhəne yak, do wu yak!»

⁹ Kwayaŋŋa ndo niye a mbəl. A zla təv məhəne ŋgay ada a pa bo ka mede.

Azlakwa bay, wu niye a ge bo na, pat i mazəzukw bo. ¹⁰ Bəy i Yahuda hay tə ŋgatay a ndo niye a mbəl eye faya ma zliye təv məhəne na, tə gwadāy: «Bəgom na, pat i mazəzukw bo sa na, tsəved andaya məzle hubok pat i mazəzukwe bay.»

¹¹ A mbədātay faya, a gwadātay: «Ndo nakə a mbəl ga ha aye, a gwedəŋ: “Zla təv məhəne yak do wu yak.”»

¹² Ndo niye hay ta tsətsah faya: «Ndoweŋe i ŋgay way nakə ma gwadakeŋe: “Zla təv məhəne yak ada kâ ye ha” pat i mazəzukw bo na, way?»

¹³ Ane tuk na, ndo niye a sər ndo nakə a mbəl ha aye bay, hərwi Yesu ki ye ŋgway abəra ka təv niye, kə gər tay ha ndo niye hay haladzay aye.

¹⁴ Ma dəba aye na, Yesu tə dza gər ta ndo nakə a mbəl ha aye mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, a gwadāy: «Anəke na, ka mbəl tuk. Kâ ge mənese sa bay. Ka ge mənese na, wu ma ta gakeŋe ma ziye nakə a gaka aye.»

¹⁵ Ma dəba eye ndo niye a ye, a gwadātay a bəy i Yahuda hay: «Maa mbəl ga ha na, Yesu.» ¹⁶ Tsa na, bəy i Yahuda niye hay ta dazlay məgay sewed a Yesu hərwi nakə a mbəl ha ndo pat i mazəzukw bo aye.

¹⁷ Ane tuk na, Yesu a mbədātay faya, a gwadātay: «Bəba ga faya ma giye məsler na, pat pat ada neŋ na giye andza niye dərmaŋ.»

¹⁸ Bəy i Yahuda hay tə tsəne bazlam i Yesu niye na, ta səkah ha mapəle tsəved məkədə na. A satay məkədə na Yesu na, hərwi a rəhay ha gər a pat i mazəzukw bo bay, dekdek bay. Ane tuk na, hərwi nakə a gwad Mbəlom na, bəba ŋgay aye. Andza məgwedə a ləva ha gər ŋgay ta Mbəlom.

Bəba Mbəlom kə vəlay gədaŋ a wawa ŋgay tebiye

¹⁹ Yesu a mbədātay faya, a gwadātay: «Sərūm ha na, neŋ na sliye faya ka məge wu tə həlay ga aye tsa bay. Na giye na, wu nakə na ŋgatay Bəba ga a gawa aye. Wu nakə Bəba ga a gawa aye na, neŋ wawa ŋgay na giye dərmaŋ. ²⁰ Bəba ga a wuda neŋ wawa ŋgay, ada ma dərjeŋe ha wu nakə a gawa aye tebiye. Ma dərjeŋe ha məsler bagwar eye sa a ze wu neheŋe ada aza ma gakumeye hərbəbəkka.

²¹ «Andza nakə Bəba Mbəlom a mbəl ha ndo hay abəra ma mədahaŋ ada faya ma vəlateŋe sifa aye na, andza niye neŋ wawa ŋgay na vəliye sifa a ndo neheŋe a seŋ aye.

²² «Ada sa na, Bəba ma giye sariya tə həlay ŋgay aye bay. Kə vəleŋ gədaŋ a həlay ga ka məge sariya. ²³ A ge ha andza niye na, hərwi ada ndo hay tebiye tâ dəsleŋ ha gər andza nakə ndo hay faya ta dəsleŋ ha gər a neŋgeŋe Bəba Mbəlom aye. Tadə ndoweŋe kə dəsleŋ ha gər a neŋ wawa ŋgay bay na, kə dəsleŋ ha gər a Bəba ga nakə a sləra ga ahaya bay dərmaŋ.»

²⁴ Yesu a gwadātay sa: «Sərūm ha na, ndoweŋe kə pay zləm a bazlam ga neheŋe na tsik aye ada kə dzala ha ka Mbəlom nakə a sləra ga ahaya aye na, kə huta sifa nakə ma ndəviye bay aye. Mbəlom ma ta geye sariya bay. Neŋgeŋe na, bə ki ye abəra ka tsəved i məməte. Ka dazlay a mənđe ma sifa nakə ka tor eye.

²⁵ «Ayaw! Sərūm ha na, pat eye ma deyeweŋe, bə dūh pat eye anaŋ ki yaw tsiy, ahəl nakə ndo neheŋe nəteŋe andza mədahaŋ hay ta tsəniye wu nakə Wawa i Mbəlom a tsik aye. Ndo neheŋe ta pay zləm ada ta dzala ha ka wu nakə na tsik aye na, ta mbəliye. ²⁶ Mbəlom na, gədaŋ ŋgay andaya ma vəliye sifa a ndo. Andza niye kə vəleŋ gədaŋ a neŋ wawa ŋgay ma vəliye sifa a ndo dərmaŋ. ²⁷ Ada kə vəleŋ gədaŋ a neŋ wawa ŋgay məge sariya ka ndo hay. A vəleŋ gədaŋ məge sariya ka ndo hay na, hərwi neŋ Wawa i Ndo.

²⁸ «Mâ gakum masuwayaŋ bay, hərwi pat eye ma deyeweŋe na, mədahaŋ neheŋe ma bəd ta tsəniye bədīday ga. ²⁹ Ta tsəne na, ta lətseweŋe abəra ma mədahaŋ. Ndo neheŋe

ahəl niye tə gawa wu ɲgwalak eye na, ta lətseweye abəra ma mədahaɲ, ta hutkiye sifa nakə ma ndəviye bay aye. Ada ndo neheye tə gawa wu ɲgwalak eye bay aye na, ta lətseweye abəra ma mədahaɲ i tay na, ta gəsiye tay a sariya. ³⁰ Neɲ na, na sliye faya məge wuray ka gər bo ga bay. Na giye sariya na, andza nakə Mbəlom a tsikeɲ aye ada sariya ga nakə na giye na, dedek hərwi na pəla na, wu nakə a yeɲ a gər a neɲ eye bay. Ane tuk na, na giye na, wu nakə a yay a gər a ndo nakə a sləra ga ahaya aye.»

Ndo neheye ta həliye mbal i Yesu aye

³¹ Yesu a gwadətay sa: «Tadə na ta mbal i gər ga na, ndo hay ta gwadiye dedek bay.»
³² Ane tuk na, mata həle mbal i gər ga na, ndo mekeleɲ eye ada na sər ha ndo məhəle mbal ga na, ma həliye, ta dedek. ³³ Ka slərum ndo hay ka təv i Yuhana ada kə tsikakum wu nakə dedek eye. ³⁴ Neɲ na, na pa gər ka məhəle mbal i ndo təbey. Duh na tsikakum andza niye na, hərwi ada kâ hutum mətəme. ³⁵ Ahəl niye, Yuhana na, a təra andza lalam nakə ta piye faya ako hərwi ada mâ dākum ha dedek aye. Ma məndze tsakway na, ka təmum bazlam ɲgay ada ka ɲgwasum hərwi dzaydzay ɲgay niye.

³⁶ «Ane tuk na, i ga na, wu mekeleɲ eye neheye a ze bazlam i Yuhana nakə a tsik a həliye mbal i gər ga aye na, anaɲ. Neɲ faya na tsikiye ka məsler nakə Bəba ga a vələɲ a gwedeɲ “ge” aye. Wu neheye faya ta bəziye ha masləra ga ahaya na, Mbəlom dedek.

³⁷ «Ada Bəba ga nakə a sləra ga ahaya na, ma həliye mbal ga. Ane tuk na, ka tsənum bədiday ɲgay dāda bay ada ka ɲgatumay dāda bay. ³⁸ Ka təmum bazlam ɲgay hay, ta ndza mə dərev kurom bay hərwi ka dzalum ha ka neɲ wawa ɲgay nakə a sləraw aye bay.

³⁹ «Ada nəkurom na, faya ka dzaɲgumeye Derewel i Mbəlom pat pat hərwi ka pum mədzal gər kurom na, ka gwadum ka hutumeye mə dəma sifa nakə ma ndəviye bay aye. Bazlam i Mbəlom neheye tə həl mbal na, i gər ga. ⁴⁰ Azlakwa duh a sakum madayaw ka təv ga məhute sifa nakə dedek aye bay na, kəkay?»

⁴¹ Yesu a gwadətay: «Ka dzalum na, a seɲ ndo hay tâ zembedeɲ dāw? A’ay! Neɲ na, mədzal gər ga a ye ka mazembede nakə ndo hay ta zambadawatay a siye i ndo hay aye təbey. ⁴² Ane tuk na, nəkurom na, andza neɲ təbey. Na sər ha ta dedek, ka wudum Mbəlom bay. ⁴³ Na yaw na, maa sləra ga ahaya na, Bəba ga Mbəlom ada ka wudum matəme ga bay. Ane tuk na, tadə ndo mekeleɲ eye mâ yaw ta gədaɲ ɲgay na, ka təmumeye na. ⁴⁴ A sakum na, ndo hay tâ zambadəkum. Duh Mbəlom nakə dedek eye na, ka wudum mazambaday bay. Ada tadə nəkurom andza niye dedek na, ka dzalumeye ha fagaya ma kəkay?»

⁴⁵ «Ane tuk na, kâ dzalum na, na ta makumeye ha mənese kame i Bəba ga bay. Mata makum ha mənese na, Musa neɲgeye nakə ka pum faya mədzal gər kurom aye. ⁴⁶ Tadə ka dzalum ha ka Musa ta dedek na, həbe ka dzalum ha ka neɲ, hərwi Musa a watsa na, ka neɲ. ⁴⁷ Tadə ka dzalum ha ka wu nakə Musa a watsa aye bay na, ka dzalumeye ka wu nakə faya na tsikiye na, ma kəkay?»

6

Yesu a vələtay wu mənday a ndo hay ta giye gwezem zlam

Mata 14.13-21; Markus 6.30-44; Luka 9.10-17

¹ Ma dəba aye na, Yesu a lətse, a ye a tas a diye i dəlov i Galile. Dəlov niye na, tə zalay dəlov i Tiber dərma. ² Ndo hay haladzay tə paway bəzay. Tə paway bəzay na, hərwi nakə tə ɲgataway a masuwayaɲ neheye a gawa aye. Masuwayaɲ niye a gawa aye na, a mbəlawə tay ha ndo i dəvats hay.

³ Yesu ta gawla ɲgay hay tə tsal a mahəm̄ba, ti ye tə ndza mə dəma. ⁴ Magurlom i Yahuda hay nakə tə zalay Pak aye na, mazlambar kə ndzew. ⁵ Yesu a zəba dəre na, a ɲgatay a ndo hay haladzay ta diye naha ka təv ɲgay. Tsa na, a tsətsah ka Filip, a gwadəy: «Ka hutakwaweye məsəkəmaw wu mənday dā məvələtay a ndo neheye tebiye na, məɲgay?»

⁶ Yesu a tsikay a Filip andza niye na, mazəbe ka mədzal gər i Filip. Hərwi Yesu na, a sər wu nakə ma giye.

⁷ Filip a mbəday faya a gwaday: «Kwa tadə ka səkəmakwaw wu mənday ta *dinar** sulo, kwa way ada mâ huta tsekweŋ tsekweŋ bəbay na, ma slateye bay.»

⁸ Ndo mekeleŋ eye mə walaŋ i gawla ŋgay hay, məzele ŋgay Aŋdərə malamar i Simon Piyer, a gwaday: ⁹ «Wawa wuray anaŋ kanaŋ na, tapa i makwala andaya faya zlam tə kələf hay sulo. Ane tuk na, hərwi ndo neheye haladzay aye na, ma sliye mey?»

¹⁰ Tsa na, Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay: «Dum gwadumatay a ndo hay tâ ndza tebiye ka dala.»

Ka təv eye niye na, guzer andaya haladzay beremeffe a ndzohwaw mba. Gawla ŋgay hay ti ye, tə gwadatay a ndo hay, ndzum ka dala. Ndo niye hay tebiye tə ndza ka dala. Hasləka hay dəkdək ta giye gwezem zlam.

¹¹ Ndo niye hay tebiye tə ndza na, Yesu a zla makwala niye, a gay naha sisə a Mbəlom, a ŋgəna ha. A ŋgəna ha na, a vələtay a ndo niye hay mandza eye. A həl kələf niye hay, a ge ha andza niye sa. Tə nda makwala niye tə kələf aye ka mərəhe tay.

¹² Tə nda makwala niye tə rah lele na, Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay: «Hayumay gər a siye nakə a zaw aye kwa tsekweŋ mâ dze bay.» ¹³ Tsa na, tə hayay gər a makwala nakə a zaw abəra ka ndo neheye tə nda aye. Tə hayay gər na, a rah a gwaŋ kuro gər eye sulo.

¹⁴ Ndo hay tə ŋgatay a masuwayaŋ niye Yesu a ge nakə a bəz ha gədaŋ i Yesu aye na, tə gwad: «Ndo nakay na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom dedək. Neŋgeye na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom nakə tə tsik faya ahəl niye tə gwad ma deyeweye ka məndzibəra aye.»

¹⁵ Yesu a sər ha ndo niye hay ta deyeweye ta piye na a bəy ta gədaŋ na, a mbədə gər, a tsal ŋgway a tsaholok niye sa. A tsal na, mahəŋgeye.

Yesu a ye ka gər i yam tə sik

Mata 14.22-33; Markus 6.45-52

¹⁶ Huwa a ge na, gawla i Yesu hay tə mbəzla ka me i dəlov. ¹⁷ Ti ye naha na, tə tsal a kwalalaŋ i yam, ta dazlay mətəse a diye neŋged mede a gəma i Kafernəhum. Ahəl nakə faya ta diye na, həvad kə ge fataya tsiy, ada Yesu kə husa ka təv tay zuk bay. ¹⁸ Dəlov niye a dazlay məbəle haladzay wekit wekit hərwi mətəsl a ge ta gədaŋ. ¹⁹ Ta ye ma giye kilometer zlam kəgəbay məkwa na, tə ŋgatay a Yesu faya ma diye naha ka təv i kwalalaŋ yam tay, ka gər i yam tə sik. Tə ŋgatay na, ta dzədzar haladzay.

²⁰ Ane tuk na, Yesu a gwadatay: «Kâ dzədzarum bay. Nakay na, neŋ!»

²¹ Gawla ŋgay hay a satay məgəsay naha mə həlay a kwalalaŋ i yam. Kwayaŋŋa kwalalaŋ i yam niye a husa dənəts ka me i dəlov ka dala, ka təv nakə a satay mede a dəma aye.

Wu mənday nakə ma vəliye sifa aye

²² Tədə eye na, ndo niye hay haladzay eye tə ze naha ma diye i dəlov niye ta pəla Yesu. Ta sər ha na, kwalalaŋ i yam ka təv eye niye na, nəte. Tə sər ha na, Yesu kə tsal a kwalalaŋ i yam niye bay. Ane tuk na, gawla ŋgay hay ti ye na, mahətay eye. ²³ Siye i ndo hay ti yaw tə kwalalaŋ i yam tay hay abəra ma gəma i Tiber, tə ndislew tə ndzay a gər a ndo hay ka me i dəlov niye bəse ta təv nakə ndo hay tə nda wu mənday mə dəma aye, wu mənday nakə Yesu a zla a gay naha sisə a Mbəlom ada a vələtay a ndo niye hay aye. ²⁴ Ndo hay ta zəba dərə na, Yesu andaya bay ada gawla ŋgay hay bəbay nəteye andaya ka təv niye bay na, tə tsal a kwalalaŋ i yam niye hay, ti ye a Kafernəhum mata pəle na Yesu.

²⁵ Ti ye tə huta na Yesu ka me i dəlov niye ta diye neŋged. Ti ye tə gwaday: «Miter, ka ndislew kanaŋ na, sa kəday?»

²⁶ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Ayaw! Sərum ha na, ka pəlum ga na, hərwi nakə ka ndayum wu mənday ka rahum bəh bəh lele aye bəna, hərwi nakə ka tsənum masuwayaŋ nakə na giye a say məgwede mey na, ka tsənum bay. ²⁷ Kâ gum məsler hərwi wu mənday nakə ma nasiye aye bay. Duh gum məsler na, hərwi wu mənday nakə

* 6:7 Dinar: Kwar i suloy temerre sulo, ma hamiye merəbe i ndo mäge məsler pat nəte. Zəba mə Mata 20.2.

ma nasiye bay ma ndziye huya ada ma vəliye sifa nakə ma ndəviye bay ka tor eye. Wu mənday niye na, neŋ Wawa i Ndo na vəlakumeye. Na vəlakumeye na, hərwi Bəba Mbəlom kə vəleŋ gədaŋ ka məge.»

²⁸ Ta tsətsah faya tə gwadəy: «Nəmaa giye na, məsler waray nakə ma deyeye a gər a Mbəlom aye?»

²⁹ Yesu a mbədatay faya, a gwadətay: «Məsler nakə a yay a gər a Mbəlom ka gumeye na, dzalum ha ka neŋ ndo nakə a sləra ga ahaya aye.»

³⁰ Tə gwadəy: «Kə ge andza niye na, nəmaa ta dzaliye ha fakaya na, ka bəzamay ha masuwayaŋ waray? Kəgəbay ka giye na, məsler waray? ³¹ Hərwi ahəl niye bəba tətə kway hay ti yaw abəra mə Ezipt, nəteye mə makulkwandah na, tə nda wu mənday nakə a yaw mə mbəlom tə zalay *man* aye†. Andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye na, tə gwad: “Mbəlom kə vəlatay wu mənday nakə a yaw mə Mbəlom aye, tə nda.‡”»

³² Yesu a mbədatay faya, a gwadətay: «Sərum ha na, wu mənday nakə ahəl niye Musa a vəlakum mə makulkwandah aye na, wu mənday nakə a yaw abəra mə mbəlom aye ta dedək bay. Ane tuk na, wu mənday nakə bəba ga Mbəlom ma vəlakumaweye abəra mə mbəlom aye na, nakə ta dedək aye. ³³ Hərwi wu mənday niye Mbəlom ma vəlakumeye na, neŋ ndo nakə na mbəzlaw abəra mə mbəlom aye, ada wu mənday niye na, ma vəlateye sifa a ndo i məndzibəra hay.»

³⁴ Tə gwadəy: «Bəy may, vəlamay wu mənday niye huya tey.»

³⁵ Yesu a tsikatay parakka, a gwadətay: «Wu mənday nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye na, neŋ. Ndowne ki yaw ka təv ga ada kə dzala ha ka neŋ na, may ma wuriye faya dāda bay, yam ma geye dāda sa bay. ³⁶ Ane tuk na, bə na tsikakum ka ŋgatumeŋ ada ka dzalum ga ha wal bay. ³⁷ Ndo neheye Bəba ga a vəleŋ tay ha aye na, ta deyeweye ka təv ga. Ada ndo nakə ki yaw ka təv ga aye na, dāda na kaliye ha bay. ³⁸ Hərwi na mbəzlaw abəra mə mbəlom na, ka məge wu nakə a yeŋ a gər a neŋ aye bay, ane tuk na, məge məsler nakə a yay a gər a ndo nakə a sləra ga ahaya aye. ³⁹ Məsler nakə a say a ndo nakə a sləra ga ahaya aye na, waray? Ndo neheye a vəleŋ tay ha a həlay aye na, kwa nəte na dziye tay ha bay tebiye. Ane tuk na, na ta mbəliye tay ha abəra ma mədahaŋ pat i sariya. ⁴⁰ Wu nakə a say a Bəba ga na, anaŋ: Ndo neheye ta zəba ka neŋ wawa ŋgay ada ta dzala ha fagaya aye na, t̄a huta sifa nakə ma ndəviye bay ka tor eye. Pat i sariya na, neŋ na ta mbəliye tay ha abəra ma mədahaŋ.»

⁴¹ Yahuda niye hay ta dazlay məse bazlam ka Yesu, hərwi nakə a gwadətay: «Neŋ na, wu mənday nakə a mbəzlaw abəra mə mbəlom aye.»

⁴² Tə gwad: «Na gwad Yesu neŋgeye na, wawa i Yusufa bədaw? Ka sərakwa bəba ŋgay ta may ŋgay lele tuk na, ada ma sliye faya anəke məgwedə neŋgeye na, a mbəzlaw abəra mə mbəlom na, kəkay?»

⁴³ Yesu a mbədatay faya, a gwadətay: «Gərum ha məse fagaya bazlam mə walaŋ kurom! ⁴⁴ Tadə Bəba ga ki ye ahaya ndowne ka təv ga bay na, ma sliye faya madayaw ka təv ga bay. Bəba ga nakə a sləra ga ahaya aye ki ye ahaya ndowne ka təv ga na, neŋ na ta mbəliye ha abəra ma mədahaŋ pat i sariya. ⁴⁵ Ahəl niye ndo mādə ha bazlam i Mbəlom hay tə watsa mə Derewel i Mbəlom, tə gwad: “Mbəlom neŋgeye ma ta dātay ha bazlam ŋgay a ndo hay.§” Ndowne kə tsəne bazlam i Mbəlom Bəba ga ada ka tətik na, ma deyeweye ka təv ga. ⁴⁶ Azlakwa andza məgwedə ndəray dāda kə ŋgatay a Bəba ga bay, maa ŋgatay na, neŋ ndo nakə na yaw abəra ka təv ŋgay aye nəte ŋgweŋ.

⁴⁷ «Sərum ha na, ndo nakə kə dzala ha ka neŋ aye na, kə huta sifa nakə ma ndəviye bay ka tor eye. ⁴⁸ Neŋ na, wu mənday nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye. ⁴⁹ Ahəl niye na, bəba tətə kurom hay tə nda wu mənday nakə tə zalay *man* aye mə makulkwandah*, ada huya tə mət ŋgway. ⁵⁰ Ane tuk na, ndowne kə nda wu mənday nakə a yaw abəra mə mbəlom aye na, ma ta mətiye bay. ⁵¹ Neŋ na, wu mənday nakə ma vəliye sifa, a mbəzlaw abəra

† 6:31 Madayaw abəra ma Ezipt 16.13-15, 31. ‡ 6:31 Madayaw abəra ma Ezipt 16.4. § 6:45 Ezay 54.13. * 6:49 zəba ma Madayaw abəra ma Ezipt 16.

mə mbəlom aye. Ndowe ye kə nda wu mən day nakay na, ma mətiye bay, ma ndziye ka tor eye. Wu mən day nakə na vəliye na, bo ga. Na vəliye na, hərwi ada ndo i mən dzibəra hay t̄a huta sifa.»

⁵² Yahuda hay t̄ə kəd faya wuway mə walaŋ tay haladzay hərwi bazlam i Yesu niye a tsik aye. Ta tsətsah t̄ə gwad: «Ndo nakay ma vəlakweye bo ŋgay ada ka ndayakweye na, ma kəkay?»

⁵³ Yesu a gwadətay: «Ayaw! Sərum ha na, tadə ka ndayum bo ga, neŋ Wawa i Ndo, bay ada ka sum bambaz ga bay na, ka hutum sifa bay. ⁵⁴ Ndowe ye kə nda bo ga ada kə sa bambaz ga na, kə huta sifa nakə ma ndəviye bay aye ada pat i sariya na, na ta mbəliye ha abəra ma mədahaŋ. ⁵⁵ Hərwi bo ga na, wu mən day nakə dedək aye ada bambaz ga na, wu məse nakə dedək aye. ⁵⁶ Ndowe ye ma ndiye bo ga ada ma siye bambaz ga na, ma ndziye huya mə neŋ ada neŋ na ndziye mə neŋgeye. ⁵⁷ Bəba ga nakə a sləra ga ahaya na, neŋgeye ma ndziye huya ada neŋ na ndziye huya na, hərwi neŋgeye. Andza niye ndowe ye kə nda bo ga na, neŋgeye dərma k ma ndziye huya hərwi neŋ.

⁵⁸ «Wu mən day nakə a mbəzlaw mə mbəlom aye na, anaŋ: Neŋgeye andza nakə bəba tətə kurom hay t̄ə nda ahəl niye mə makulkwandah aye təbey. Tə nda wu mən day niye na, huya t̄ə mət ŋgway. Ane tuk na, ndowe ye kə nda wu mən day nakay na, ma ndziye ka tor eye.»

⁵⁹ Yesu a tsik bazlam neheye na, ahəl nakə neŋgeye faya ma tətikateye a ndo hay mə gay i mađuwule me ma gəma i Kafənahum aye.

⁶⁰ Gawla i Yesu niye hay t̄ə tsəne bazlam i Yesu niye a tsik aye na, siye hay haladzay mə walaŋ tay t̄ə gwad: «Bazlam nakay na, mawura bo eye. Mata mbe faya məpay zləm na, way?»

⁶¹ Yesu a sərətay naha faya ka wu nakə faya ta tsikiye ka gər ŋgay aye. Hərwi niye a gwadətay: «Bazlam ga nakə na tsik aye na, a ndalakum dāw? ⁶² Tadə ka ŋgatumay a neŋ Wawa i Ndo faya na tsaliye a təv ga nakə na mbəzlaw abəra mə dəma aye na, ada ka gwadumeye kəkay? ⁶³ Mata vəle sifa a ndo hay na, Məsəfəre i Mbəlom. Ndo hay na, ta sliye faya məhute sifa niye ta gədaŋ tay bay. Bazlam neheye na tsikakum aye maa vəleŋ na, Məsəfəre i Mbəlom ada bazlam neheye ta vəliye sifa a ndo hay aye. ⁶⁴ Ane tuk na, siye hay mə walaŋ kurom na, ta dzala ha ka neŋ bay.»

Ayaw! Ba kwa ka madazlay na, Yesu a sər ha neheye ta dzaliye ha faya bay aye ada a sər ha ndo nakə ma ta giye faya daf aye.

⁶⁵ Yesu a gwadətay sa: «Hərwi niye na gwadəkum: Tadə Bəba ga kə vəlay tsəved bay na, ndəray ma sliye faya madayaw ka təv ga bay.»

⁶⁶ Ma dəba eye na, gawla ŋgay hay haladzay t̄ə gər ha ti ye wu tay. Ta pay bəzay sa bay.

⁶⁷ Tsa na, Yesu a tsətsah ka ndo i maslaŋ ŋgay hay kuro gər eye sulo, a gwadətay: «Nəkurom dərma k a sakum mede wu kurom dāw?»

⁶⁸ Simoŋ Piyer a gwadəy: «Bəy ga, bazlam yak nakə faya ka tsikiye na, ma vəlameye sifa nakə ma ndəviye bay aye. Nəmaa pay bəzay na, a way sa way? ⁶⁹ Nəmay nəmaa dzala kar ha ada nəmaa sər ha nəkar na, ndo nakə tsədaŋŋa Mbəlom a sləraw aye.»

⁷⁰ Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Na gwad mapala kurom kuro gər eye sulo na, neŋ bədaŋ? Ada azlakwa ndo nəte mə walaŋ kurom neŋgeye na, Fakalaw.»

⁷¹ A tsik andza niye na, ka Yudas wawa i Simoŋ Iskariyot. Hərwi Yudas na, kwa neŋgeye nəte mə walaŋ i ndo i maslaŋ i Yesu hay kuro gər eye sulo bəbay na, ma ta giye daf ka Yesu na, neŋgeye.

7

Magurlom i madzawadzawa

¹ Ma dəba aye na, Yesu a həhal ka dala i Galile tebiye a say mede ka dala i Yuda bay hərwi a satay a bagwar i Yahuda hay məkəde na.

² Ahəl niye na, magurlom i Yahuda hay nakə t̄ə zalay Magurlom i Madzawadzawa aye kə ndzew mazlambar. ³ Hərwi niye malamar ŋgay hay t̄ə gwadəy: «Do abəra kanaŋ do a

dala i Yahuda hərwi ada gawla yak hay nətəye tâ ngatay a məsler nakə ka giye dərmaç. ⁴Tadə a say a ndoweye ndo hay tâ sər na na, ma sliye faya məngehe na wu nakə ma giye bay. Faya ka giye məsler neheye andza nakay sa na, ge wu neheye, ada ndo hay tebiye tâ sər kar ha.»

⁵Malamar ngay niye hay tə tsikay andza niye na, kwa bo tay eye bəbay ta dzala ha ka Yesu bay.

⁶Yesu a gwadətay: «I ga na, həlay eye kə slaw zuk bay. Ane tuk na, i kurom na, kwa həlay waray waray, lele tsa. ⁷Nəkurom na, ndo i mändzibəra hay ta sliye faya mənakum dərə təbey. Ane tuk na, neḡ na, ta neḡeye dərə hərwi na gwadawa məsler tay nakə faya ta giye na, lele bay. ⁸Nəkurom eye, dum a magurlom niye. Neḡ na, na diye bay, hərwi ga na, həlay eye kə ndislew zuk bay.»

⁹A tsikatay ka bo abəra bazlam niye andza niye na, a ndza ngway ma Galile. ¹⁰Malamar ngay hay ti ye a magurlom i madzawadzawa niye na, Yesu a ye dərmaç. A zəḡgal tay naha ma dəba. Ane tuk na, a ndisl naha a dəma na, ka bəz ha bo parakka bay. A ngaha bo.

¹¹Bagwar i Yahuda hay mə magurlom niye, ta pəla na Yesu, ta tsətsah ka ndo hay, tə gwad: «Nengeye i ngay tebiye na, mənḡay?»

¹²Ndo hay haladzay tə kəf faya wuway haladzay. Siye hay tə gwad: «Ndo nakay na, nengeye ndo lele eye.» Siye hay tə gwad: «A'ay! Nengeye na, faya ma səpatiye tay ha ndo hay.» ¹³Ane tuk na, ndəray kwa nəte a sla faya mətsike bazlam niye parakka bay hərwi ndo hay tebiye ta dzədzar ta bagwar i Yahuda hay.

¹⁴Magurlom niye məzaw ngay eye mazlambar ka ndəv na, Yesu a ye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha a pa bo ka matətikatay a ndo hay. ¹⁵Bazlam ngay niye faya ma tətikateye a ndo hay aye na, a gatay a bagwar i Yahuda hay hərəbəkka, tə gwad: «Ndo nakay kə dzəḡga bay tuk na, ada a sər wu haladzay na, kəkay?»

¹⁶Yesu a mbədətay faya a gwadətay: «Bazlam nakay faya na tsikakumeye na, a yaw mə neḡ bay. A yaw mə Mbəlom nengeye nakə a sləra ga ahaya aye. ¹⁷Ndoweye kə say məge wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye na, ma səriye bazlam ga nakə na tsik aye a yaw abəra mə Mbəlom kəḡəbay a yaw ma mədzal gər ga. ¹⁸Ndo nakə a tsik bazlam nakə a yaw ma mədzal gər ngay aye na, a say ndo hay tâ dəslay ha gər. Ane tuk na, ndo nakə faya ma tətikateye a ndo hay hərwi ada ndo hay tâ dəslay ha gər a ndo nakə a sləra ahaya na, nengeye ndo i dedək. Nengeye na, maraw me andaya mə nengeye bay. ¹⁹Na gwad maa vəlakum bazlam i Mbəlom mapala eye na, Musa bədaw? Ada ndəray kwa nəte mə walaḡ kurom ka rəhay ha gər bay. Ada a sakum məkədə ga na, hərwi mey?»

²⁰Ndo hay ta mbədəy faya a Yesu, tə gwadəy: «Nəkar na, fakalaw mə bo yak kəla dəw? Mapəla tsəved məkədə kar na, way?»

²¹Yesu a gwadətay: «Na ge masuwayaḡ nəte pat i mazəzükw bo na, a gakum hərəbəkka a nəkurom tebiye. ²²Sərum ha, Musa kə tsikakum dəsüm tay ha wawa kurom hay. Maa dazlay məge andza niye na, bəba tətə kurom hay bəna Musa bay. Andza niye na, ka dəsawum wawa kurom hay pat i mazəzükw bo. ²³Ka dəsüm wawa pat i mazəzükw bo na, hərwi ada marəhay gər a bazlam i Mbəlom mapala eye nakə Musa a vəlakum aye. Ada na mbəl ha ndo abəra ma dəvats pat i mazəzükw bo duh na, ka gum fəgaya mevel na, hərwi mey? ²⁴Kə gum sariya ka ndo tə wu nakə ka ngatumay tə dərə aye tsa bay. Duh gum na, ta tsəved dedək eye.»

²⁵Siye i ndo i Zerozelem hay, tə gwad: «Ndo nakə ta pəla məkədə na aye na, nengeye bədaw? ²⁶Zəbum faya tey: Faya ma tsikiye me parakka mə walaḡ i ndo hay tebiye, ada ta gwadəy wuray kwa tsekweḡ bay tebiye. Ma giye na, bəy kway hay tə sər nengeye Kəriste nakə Mbəlom a gwad ma sləraweye kəla dəw? ²⁷Ane tuk na, ma giye na, andza niye bay bəna Kəriste ma deyeweye na, a yaw mənḡay na, ndəray ma səriye bay. Ndo nakay a yaw mənḡay na, ka sərakwa.»

²⁸Andza niye, Yesu faya ma tətikateye a ndo hay mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom mba, a tsik me ta magala, a gwad: «Ka sərum ga ha azlakwa dəw? Neḡ na yaw mənḡay na, ka sərum ha. Ane tuk na, na yaw na, ka gər bo ga bay. Ndo nakə a sləra ga ahaya na,

nengeye ndo i dedek. Nəkurom ka sərüm na bay. ²⁹ Neŋ na, na sər na hərwi na yaw na, abəra ka təv ŋgay ada maa sləra ga ahaya na, nengeye.»

³⁰ Andza niye, ta pəla tsəved mägəse na Yesu. Ane tuk na, ndəray kə gəs na bay hərwi həlay ŋgay aye kə ndisl a dəma zuk bay. ³¹ Ndo hay haladzay tə dzala ha ka Yesu. Tə gwad: «Ndo nakay ma giye na, Kəriste. Ndo mekeleŋ eye ma deyeweye ma giye masuwayaŋ ma ziye i ndo nakay daw?»

A satay a Farisa hay mägəse na Yesu

³² Farisa hay tə tsəne wu neheye ndo hay faya ta tsikiye ka Yesu tə masəsəkwe aye. Nəteye ta bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom hay tə haya gər, tə slər sidzew neheye ta tsəpawa gay i mädəslay ha gər a Mbəlom aye hərwi ada t̄a ye, t̄a gəsaw Yesu.

³³ Yesu a ŋgatay andza niye na, a gwad: «Neŋ andaya ka təv kurom ma mändze tsekweŋ mba. Tsa na, na miye gwa ka təv i ndo nakə a sləra ga ahaya aye. ³⁴ Ka ta pəlumeye ga ada ka ta hutumeye ga bay hərwi ka slumeye faya mede a təv nakə neŋ na diye a dəma aye bay.»

³⁵ Tsa na, Yahuda hay ta tsətsah mə walaŋ tay, tə gwad: «Ma diye na, a ŋgay nakə ada ka slakweye faya məhute na bay aye. Ma diye na, a walaŋ i Yahuda neheye nəteye mandza eye mə walaŋ i Gərek hay aye kəla daw? Ada ma ta tətikateye a Gərek hay kəla daw? ³⁶ Bazlam ŋgay niye a gwad: “Ka ta pəlumeye ga, ada ka ta hutumeye ga bay hərwi ka slumeye faya mede a təv nakə neŋ na diye a dəma aye bay.” A tsik andza niye na, andza məgwede mey?»

Yam nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye

³⁷ Pat i mandəve i magurlom na, pat nakə bagwar aye. Pat eye niye Yesu a lətse, a tsik me ta magala, a gwad: «Tadə ndoweye yam a gay na, m̄a yaw ka təv ga m̄a sa. ³⁸ Ndowneye kə dzala ha ka neŋ na, “yam nakə ma vəliye sifa aye ma ŋgəziye wad wad mə dərev ŋgay” andza nakə tə watsa ahəl niye mə Derewel i Mbəlom.»

³⁹ Yesu a tsik andza niye na ka Məsəfəre i Mbəlom. Ndo neheye ta dzala ha ka Yesu aye na, ta hutiyə Məsəfəre niye. Ahəl nakə Yesu a tsik andza niye na, Məsəfəre ki yaw zuk bay hərwi Yesu kə tsal a təv nakə Mbəlom ma dəslay ha gər aye zuk bay.

Bazlam ki ye tay ka bo a ndo hay bay

⁴⁰ Ndo hay tə tsəne bazlam i Yesu nakə a tsik aye na, siye i ndo hay tə gwad: «Ta dedek ndo nakay na, ndo mädə ha bazlam i Mbəlom nakə faya ka həbakweye aye!»

⁴¹ Siye hay tə gwad: «Nengeye na, Kəriste!» Ane tuk na, siye hay tə gwad sa: «Kəriste na, ma deyeweye abəra ka dala i Galile daw? ⁴² Tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad Kəriste ma deyeweye na, abəra ma gwala i Davit ada ma Betelehem, gəma nakə Davit a ndzawa mə dəma aye.*»

⁴³ Andza niye, bazlam a ye tay ka bo a ndo hay bay hərwi Yesu. ⁴⁴ Ndo siye hay a satay mägəse na Yesu. Ane tuk na, ndəray kwa nəte kə lamay bay.

Bagwar i Yahuda hay ta təma Yesu bay

⁴⁵ Sidzew neheye ta tsəpawa gay i mädəslay ha gər a Mbəlom hay, tə maw ka təv i bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta Farisa hay. Anəke tə maw na, ndo neheye ta tsətsah fataya, tə gwadatay: «Ka gəsūmaw Yesu bay na, hərwi mey?»

⁴⁶ Sidzew matsəpe gay i mädəslay ha gər a Mbəlom niye hay ta mbədətay faya, tə gwadatay: «Ndəray kə tsik me dāda andza ndo nakay bay!»

⁴⁷ Farisa hay tə gwadatay: «Nəkurom dərma ka səpat kurom daw? ⁴⁸ Ka ŋgatumay a ndəray mə walaŋ may bəy i Farisa hay ada mə walaŋ i bəy hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye hay kə dzala ha ka ndo niye daw? ⁴⁹ Ane tuk na, maa dzala ha ka Yesu eye na, ndo kəriye hay, tə sər bazlam i Musa mapala eye bay. Nəteye na, Mbəlom kə vəlatay mezeleme.»

* 7:42 Zəba ma 2 Samuyel 7.12; Dəmes hay 89.4-5; Zeremi 23.5; Mise 5.1.

⁵⁰ Nikodem nenjeyeye nate ma walaŋ i Farisa niye hay dærmak. Nenjeyeye ndo nakæ a ye ka tæv i Yesu ahæl niye aye. A gwadätay a siye i Farisa niye hay: ⁵¹ «Bazlam kway mapala eye kæ vèlakway tsæved mægay sariya a ndo andza niye kæriye tsa bay. Tsænakwa wu nakæ ma tsikiye ada wu nakæ a ge aye tæday.»

⁵² Ta mbæday faya, tæ gwadäy: «Nækar na, ndo i Galile dærmak dæw? Dzaŋga bazlam i Mbælom lele tæday ada ka særiye ha na, ndo mæde ha bazlam i Mbælom kwa nate ma deyeweye abæra ma Galile bay.»

[⁵³ Kwa way a tsæne andza niye na, a ye ŋgway a mætagay.

8

Ŋgwas nakæ a ge madama aye

¹ Yesu a tsal a Mahæmba i Tetædæz. ² Ta mekedæ pærik na, a mbædæwæ gær a gay i mædæslay ha gær a Mbælom. A ye naha a ndza ka dzaŋga. Ndo hay haladzay ti ye naha ka tæv ŋgay. Tsa na, a dazlay a matætikatay.

³ Ahæl nakæ faya ma tætikateye a ndo hay aye na, ndo mædzaŋgawa bazlam i Mbælom mapala eye ta Farisa hay tæ gæsay naha ŋgwas wuray tæ tatsa na ka mæge madama. Tæ gæs naha, tæ lætse ha kame i ndo hay tebiye. ⁴ Tæ gwadäy a Yesu: «Miter, ŋgwas nakay tæ tatsa na na, nenjeyeye faya ma giye madama. ⁵ Bazlam i Musa mapala eye a gwad na, ka ndzumay a gær a slala i ŋgwas andza nakay na, kædum na tæ kwar. Ada nækar ka gwad faya na, kækay?»

⁶ Tæ tsikay andza niye na, mæhæle faya abæra suwat hærwi ada mæhute faya mænese.

Ane tuk na, Yesu a tsæne andza niye na, a ræh gær ŋgay ka dala. A pa bo ka mæzehe ka dala ta wur hælay. ⁷ Ndo neheye na, nateye ta tsætsahiye faya huya. Hærwi niye Yesu a lætse, a gwadätay: «Mæ walaŋ kurom nakay ndo nakæ dædæ kæ ge mezeleme bay aye mâ lahay ha mækalay kwar tæday.»

⁸ Tsa na, Yesu a ræh gær ka dala sa. A ma ka mæzehe ka dala.

⁹ Tæ tsæne bazlam i Yesu niye a tsikatay aye na, tæ gæf nate ta nate. Maa lah mede na, madugula hay.

Yesu ta ŋgwas niye tæ ze naha sulo tsiy. Ŋgwas niye malætse eye huya kame i Yesu.

¹⁰ Yesu a lætse, a gwadäy: «Ŋgwas nakay, ndo neheye tæ gæsa kar ahaya na, nateye mæŋgay? Ndæray kæ gæs kar ta sariya bay sadzæk dæw?»

¹¹ Ŋgwas niye a mbæday faya, a gwadäy: «A'ay bæy.»

Yesu a gwadäy: «Nej bæbay na, sariya ga ma gæsiye kar bay. Do wu yak, ane tuk na, kæ ge mezeleme sa bay.»]

Yesu na, dzaydzay nakæ ma dæviye ka mændzibæra aye

¹² Ma dæba eye na, Yesu a tsikatay a ndo hay, a gwadätay: «Nej na, dzaydzay nakæ ma dæviye ka mændzibæra aye. Ndoweye kæ pej bæzay na, ma ndziye ma lævoŋ sa bay, ma hutiyeye dzaydzay, dzaydzay nakæ ma væliye sifa a ndo hay aye.»

¹³ Farisa hay tæ gwadäy: «Nækar na, bo yak eye ka hæ l mbal i gær yak eye tsa dæw? Bazlam yak nakæ ka tsik aye na, dedæk bay.»

¹⁴ Yesu a mbædatay faya, a gwadätay: «Kwa nej eye na hæ l mbal i gær na, wu nakæ na tsik aye na, dedæk. Hærwi na sær tæv nakæ na yaw abæra mæ dæma aye ada tæv nakæ na diye a dæma aye. Ane tuk na, nækurom na, tæv ga nakæ na yaw abæra mæ dæma aye ada tæv nakæ na diye a dæma aye na, ka særum bay. ¹⁵ Nækurom na, faya ka gumateye sariya a ndo hay na, andza i ndo i mændzibæra hay. Nej na, na giye sariya a ndæray tæbey. ¹⁶ Kwa tadæ na giye sariya bæbay na, sariya ga na giye ta tsæved eye. Hærwi na giye sariya na, mahægeye bay. Næmaa giye na, ta Bæba ga. Maa slæra ga ahaya na, nenjeyeye. ¹⁷ Mawatsa eye mæ bazlam kurom mapala eye na, a gwad: “Tadæ ndo hay sulo bazlam tay kæ ge nate na, wu niye na, dedæk.*” ¹⁸ Andza niye, nej na, na tsikiye ka bo ŋgway ada Bæba nakæ a slæra ga ahaya ma tsikiye ka nej.»

* 8:17 zæba mæ Bazlam mapala eye masulo eye 17.6; 19.15.

¹⁹ Ta tsətsah faya, tə gwadāy: «Bəba yak eye na, mənḡay?»

Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Ka sərūm ga ha bay ada ka sərūm Bəba ga bay. Tadə ka sərūm neḡ na, ka sərūmeye Bəba ga.»

²⁰ Yesu a tsik bazlam niye hay na, ahəl nakə faya ma tətikateye bazlam ḡgay a ndo hay mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye. Neḡgeye mandza eye ta təv nakə tə pawa a dəma wu kəriye a Mbəlom aye. Ndəray kə gəs na bay hərwi həlay ḡgay eye kə sla zuk bay.

²¹ Yesu a gwadatay sa: «Na diye gwa. Na ye na, ka pəlumeye ga. Ane tuk na, ka mətumeye mə mezeleme kurom. Ka slumeye faya mede a təv nakə neḡ na diye a dəma aye bay.»

²² Yahuda hay tə gwad mə walaḡ tay: «A gwad ka slakweye mede a təv nakə ma diye a dəma aye bay na, ma kədiye bo ḡgay kəla dāw?»

²³ Yesu a gwadatay: «Nəkurom ka wum bo na, ka məndzibəra. Neḡ na yaw na, mə mbəlom. Nəkurom na, ndo i məndzibəra hay. Ane tuk na, neḡ na, ndo i məndzibəra təbey. ²⁴ Hərwi niye na gwadakum na: “Ka mətumeye mə mezeleme kurom.” Kə ge ka dzalum ha neḡ ndo nakə neḡgeye aye bay na, ta dedek ka mətumeye mə mezeleme kurom.»

²⁵ Ta tsətsah faya, tə gwadāy: «Nəkar na, way?»

Yesu a mbədatay faya, a gwadāy: «Neḡ na, ndo nakə na tsikakum kwa ahəl nakə na dazlay mətsikakum bazlam ga aye. ²⁶ Wu andaya haladzay mətsike ka gər kurom ada sariya ma gəsiye kurom tə wu niye hay. Ane tuk na, ndo nakə a sləra ga ahaya na, neḡgeye ndo i dedek ada wu nakə na tsikateye a ndo hay aye, maa tsikerḡ na, neḡgeye.»

²⁷ Yesu a tsikatay ka Bəba Mbəlom na, nəteye ta tsəne bay. ²⁸ Yesu a gwadatay sa: «Ka lətsum ga ha, ka kədum neḡ Wawa i Ndo na, neḡ ndo nakə neḡgeye aye ka sərūmeye ha. Ka sərūmeye ha wu nakə na ge aye na, ka gər bo ga tsa bay. Na tsik na, wu nakə Bəba a tsikerḡ aye dəkdek tsa. ²⁹ Ndo nakə a sləra ga ahaya na, neḡgeye tə neḡ. Kə gər ga ha mahəgeye bay hərwi faya na giye na, wu nakə a yay a gər aye.»

³⁰ Kwayaḡḡa ndo hay haladzay tə dzala ha ka Yesu hərwi bazlam ḡgay niye a tsik aye.

³¹ Yesu a gwadatay a Yahuda neheye tə dzala ha faya: «Ka pumay bəzay a bazlam ga na, ka tərūmeye gawla ga hay ta dedek. ³² Andza niye ka sərūmeye dedek. Ada ma təma kurom ahaya abəra ma beke dedek.»

³³ Tə tsəne andza niye, ta mbəday faya, tə gwadāy: «Nəmay na, gwala i Abraham hay ada dāda nəmaa təra beke hay bay. Ane tuk na, ka gwad nəmaa təmaweye abəra ma beke na, kəkay?»

³⁴ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Ayaw! Sərūm ha na, ndo nakə faya ma giye mezeleme aye na, neḡgeye ka təra beke i mezeleme. ³⁵ Beke na, ma ndziye huya mə gay i ndo i gay ḡgay bay. Wawa, neḡgeye na, ma ndziye huya mə gay i bəba ḡgay. ³⁶ Andza niye, neḡ wawa Mbəlom na təma kurom ahaya abəra ma beke na, ka tərūmeye beke hay sa bay. ³⁷ Na sər ha nəkurom na, gwala i Abraham hay. Ane tuk na, faya ka pəlumeye tsəved ka məkəde ga hərwi ka kərahum bazlam ga. ³⁸ Neḡ, na tsik na, wu nakə na ḡgatayaw abəra ka təv i Bəba aye. Nəkurom ka gum na, wu nakə bəba kurom a tsikakum aye.»

³⁹ Ta mbəday faya, tə gwadāy: «Bəba may na, Abraham.»

Yesu a gwadatay: «Tadə nəkurom wawa i Abraham hay na, ka gumeye andza Abraham bəday? ⁴⁰ Neḡ, na tsikawakum na, dedek nakə na tsənəw ka Mbəlom aye. Kwa mə ge andza niye bəbay na, nəkurom faya ka pəlumeye tsəved məkəde ga. Abraham na, neḡgeye kə ge andza niye təbey. ⁴¹ Nəkurom na, faya ka gumeye wu nakə bəba kurom a gawa aye.»

Tə gwadāy: «Nəmay na, madazla hay bay. Wawa neheye madazla aye hay na, ndəray a sər bəba tay hay bay. Bəba may na, Mbəlom nəte ḡgweḡ.»

⁴² Yesu a gwadatay: «Tadə Mbəlom Bəba kurom na, ka wudumeye ga. Hərwi neḡ na, na yaw mə Mbəlom ada neḡ kanaḡ na, hərwi ḡgay. Na yaw ka gər bo ga bay, maa sləra ga ahaya na, neḡgeye. ⁴³ Wu nakə faya na tsikiye ka tsənəm bay na, hərwi mey? Ka tsənəm bay na, hərwi ka slum faya matəme bazlam ga bay.»

⁴⁴ «Bəba kurom na, Fakalaw ada a yakum a gər mäge na, wu nakə bəba kurom a wuda aye. Neŋgeye ndo məkəde ndo kwa anəke bay. Neŋgeye na, a say dedək təbey hərwi dedək andaya mə neŋgeye bay. Maraw me na, wu ŋgay hərwi neŋgeye ndo i maraw me. Maraw me waray waray na, a yaw abəra na, ma neŋgeye.

⁴⁵ «Ane tuk na, neŋ na, na tsik dedək. A sakum mədzele ha ka neŋ bay na, hərwi nakə na tsik dedək aye. ⁴⁶ Way nakə mə walaŋ kurom ma gwadiye ka neŋ, na ge mənese na, way? Na tsikakum dedək na, ka dzalum ha faya bay na, hərwi mey? ⁴⁷ Kə ge ndoweye wawa i Mbəlom na, ma pay zləm a bazlam i Mbəlom. Nəkurom ka pumay zləm a bazlam ga bay na, hərwi nakə nəkurom wawa i Mbəlom hay bay aye.»

Yesu tə Abraham

⁴⁸ Bagwar i Yahuda hay tə gwadāy a Yesu: «Nəmaa gwad nəkar ndo i Samari ada fakalaw mə bo yak na, nəmaa tsik na, dedək.»

⁴⁹ Yesu a mbədatay faya, a gwadāy: «Fakalaw andaya mə bo ga bay. Neŋ faya na dəslay ha gər a Bəba ga. Nəkurom na, ka wudum mədəsleŋ ha gər bay. ⁵⁰ Neŋ na, na dəslay gər a bo ga bay. Duh ndo nakə a say mədəsleŋ ha gər aye na, andaya. Mata ge sariya eye na, neŋgeye. ⁵¹ Ayaw! Sərum ha na, tadə ndoweye ka rəhay ha gər a bazlam ga na, ma mətiye dāda bay.»

⁵² Yahuda hay tə gwadāy: «Anəke nəmaa sər ha tuk. Fakalaw andaya mə bo yak. Abraham kə mət, ada ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay ta mət tuk na, ada nəkar ka gwad ndoweye ka rəhay ha gər a bazlam yak na, ma mətiye dāda bay na, kəkay? ⁵³ Nəkar na, ka ze bəba may Abraham dāw? Neŋgeye na, kə mət ada ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay ta mət dərma. Nəkar na, way?»

⁵⁴ Yesu a mbədatay faya, a gwadāy: «Tadə neŋ na dəslay ha gər a bo ga na, ma geŋeye ŋgama bay. Maa dəsleŋ ha gər na, Bəba ga. Neŋgeye na, ndo nakə ka gwadum Mbəlom kurom aye. ⁵⁵ Ane tuk na, ka sərum na bay. Neŋ na, na sər na. Tadə na gwadawa na sər na bay na, neŋ ndo i maraw me andza nəkurom. Ane tuk na, na sər na ada neŋ faya na rəhay ha gər a bazlam ŋgay. ⁵⁶ Mbəlom kə tsikay a bəba tətə kurom Abraham ma ŋgateye a pat i madayaw ga ada Abraham na, dərev ŋgay kə ŋgwas. Abraham a ŋgatay a pat eye na, məŋgwese kə rah a dərev ŋgay.»

⁵⁷ Yahuda hay tə gwadāy: «Nəkar məve kə husa məve kuro kuro zlam zuk bay tuk na, ka ŋgatayaw a Abraham aye na, məŋgay?»

⁵⁸ Yesu a mbədatay faya, a gwadāy: «Ayaw! Sərum ha na, kwa ahəl nakə ta wa na Abraham zuk bay aye na, neŋ andaya.»

⁵⁹ Tə tsəne andza niye na, tə pala kwar, a satay məkele na Yesu. Ane tuk na, Yesu a ŋgaha bo, ada a gədaw abəra mə gay i mədəsleŋ ha gər a Mbəlom.

9

Yesu a mbəl ha ndo wuray guluf eye

¹ Pat wuray Yesu faya ma diye ka tsəved na, a ŋgatay a ndo wuray guluf eye. Tə wa na na, guluf eye. ² Gawla i Yesu hay tə ŋgatay a guluf niye na, ta tsətsah ka Yesu, tə gwadāy: «Miter, tə wa na ndo nakay guluf eye na, hərwi mezeleme ŋgay ŋgway tsukudu hərwi mezeleme i bəba ŋgay hay dāw?»

³ Yesu a mbədatay faya, a gwadāy: «Tə wa na guluf eye na, hərwi mezeleme ŋgay bay, ada hərwi mezeleme i bəba hay ŋgay wal bay. Neŋgeye guluf eye na, hərwi ada ndo hay tā ŋgatay a gədaŋ i Mbəlom nakə ma giye bo tə neŋgeye aye. ⁴ Anəke pat andaya mba na, kutoŋ ka gakweye məsler i ndo nakə a sləra ga ahaya aye. Mazlambar həvad ma giye. Həvad kə ge na, ndəray ma sliye faya mäge məsler sa bay. ⁵ Ahəl nakə neŋ andaya ka məndzibəra mba aye na, neŋ na, dzaydzay nakə ma dəviye ka məndzibəra aye.»

⁶ Yesu a ndəv ha mətsike me na, a tuf slesleḅ ka dala, a hələḅ bətekwew tsekweŋ ta slesleḅ ŋgay niye. Tsa na, a ndad, a fadāy ka dərə i guluf niye. ⁷ A gwadāy: «Do ta bara dərə a dəlov nakə tə zalay Silowe aye.» Silowe na, andza məgwede «Masləra eye».

Guluf niye a ye. A ye naha a bara dāre ŋgay. A maw na, a ŋgatay a dāre tuk.

⁸ Ndo i maged ŋgay hay ta ndo neheye tē ŋgataway ka tsaved faya ma rēkiye na, tē gwad: «Nakay na, ndo niye a ndzawa ka tsaved a rēkawa aye bēdaw?»

⁹ Ndo siye hay tē gwad: «Dedek, neŋgeye.»

Ndo mekeleŋ eye hay tē gwad: «A'ay! Neŋgeye bay. Ane tuk na, a ndzakit bo neŋgeye.»

Ndo niye a gwadatay: «Neŋ eye dedek ŋgway.»

¹⁰ Ta tsətsah faya, tē gwad: «Dāre yak a hēndək na, ma kəkay?»

¹¹ A mbədatay faya, a gwadatay: «Ndo nakə tē zalay Yesu aye a hēlab bətekweŋ tsekweŋ, a fedēŋ ka dāre ada a gwedeŋ: “Do a dəlov i Silowe ta bara dāre mē dāma.” Tsa na, na həl bo na ye. Na ye naha, na bara dāre ga na, dāre ga a hēndək, na ŋgatay a dāre!»

¹² Ta tsətsah faya sa, tē gwad: «Ndoweŋe niye anəke neŋgeye mēŋgay?»

A mbədatay faya, a gwadatay: «Neŋgeye ka waray na, na sər bay.»

¹³ Ma dāba aye na, ti ye ha ndo niye dāre ŋgay a hēndək aye ka tēv i Farisa hay. ¹⁴ Azlakwa Yesu a hēlab bətekweŋ ada a hēndəkay na dāre a guluf niye na, pat i mazəzukw bo i Yahuda hay. ¹⁵ Hərwi niye Farisa hay, nətēye dərmaŋ ta tsətsah faya, tē gwad: «Dāre yak a hēndək sadzək na, ma kəkay?»

Ndo niye a gwadatay: «Yesu a fedēŋ bətekweŋ ka dāre ada na bara dāre. Tsa na, na ŋgatay a dāre tuk.»

¹⁶ Siye hay mē walaŋ i Farisa hay, tē gwad: «Ndo niye a ge wu niye na, a yaw abəra ka tēv i Mbəlom bay. Bazlam kway mapala eye a gwad nakə a ge məsler pat i mazəzukw bo aye. Ka rəhay ha gər tēbey.»

Ane tuk na, ndo mekeleŋ eye hay mē walaŋ tay tē gwad: «Ndo i mezeleme ma sliye faya mēge slala i masuwayaŋ nakay na, ma kəkay?»

Mē walaŋ tay niye na, bazlam a ye tay ka bo bay, nətēye mawuna eye.

¹⁷ Farisa niye hay ta tsətsah ka ndo niye dāre ŋgay a hēndək aye sa, tē gwad: «Ada nəkər ka gwad ka ndo niye a hēndəkaka ha dāre aye, neŋgeye na, way?»

A mbədatay faya, a gwadatay: «Neŋgeye na, ndo mēde ha bazlam i Mbəlom.»

¹⁸ Ndo niye a ndzawa ahəl niye guluf eye ada anəke dāre ŋgay ka hēndək na, bagwar i Yahuda hay ta dzala ha dedek bay. Hərwi niye tē zalay a bəba ŋgay ta may ŋgay hərwi matsətsehe fataya. ¹⁹ Ta tsətsah fataya, tē gwad: «Nakay na, wawa kurom dedek dāw? Ka gwadum ka wum na guluf eye na, dedek dāw? Ada anəke a ŋgatay a dāre na, ma kəkay?»

²⁰ Bəba ta may i ndo niye ta mbədatay faya, tē gwad: «Nəmaa sər ha ta dedek neŋgeye na, wawa may ada nəmaa wa na guluf eye. ²¹ Ane tuk na, wu nakə a tēra tē neŋgeye ada anəke a ŋgatay a dāre tuk aye na, nəmaa sər bay. Ndo nakə a hēndəkay na dāre aye na, nəmaa sər wal bay. Tsətsahum ka bo ŋgay eye. Neŋgeye na, wawa eye sa bay, ma sliye faya mambədakum ka bazlam nakə ka tsətsahumeye faya aye.»

²² Tē tsik andza niye na, hərwi ta dzədzar ta bagwar i Yahuda hay. Hərwi bə bagwar i Yahuda hay ta bər bazlam nətē. Ndo nakə kə gwad Yesu na, neŋgeye Kəriste na, tē həhara ahaya abəra mē gay i maduwule me tay. ²³ Hərwi niye ta mbədatay faya bay. Ane tuk na, tē gwad: «Neŋgeye wawa eye sa bay, tsətsahum ka bo ŋgay eye.»

²⁴ Farisa hay tē zalay a ndo niye dāre ŋgay a hēndək aye masulo eye sa, tē gwad: «Tsikamay dedek kame i Mbəlom, hərwi nəmaa sər ha ndo niye na, ndo i mezeleme.»

²⁵ A mbədatay faya, a gwadatay: «Neŋgeye ndo i mezeleme, na sər bay, ndo i mezeleme bay na sər bay. Ane tuk na, wu nakə na sər aye na, hābē na ndzawa na, guluf eye, anəke na, na ŋgatay a dāre.»

²⁶ Ta tsətsah faya, tē gwad: «Ka ŋgatay a dāre na, a ge ka nəkər na, kəkay? A hēndəkaka ha dāre yak na, kəkay?»

²⁷ A mbədatay faya, a gwadatay: «Ba na təkərakum tsiy, ka wudum mēpay zləm bay. A sakum mətəne sa na, hərwi mey? A sakum matəre gawla ŋgay hay dərmaŋ kəla dāw?»

²⁸ Tə tsəne andza niye na, tə tsaday pələslesle. Tə gwaday: «Gawla i ndo niye na, nəkar! Nəmay na gawla i Musa hay. ²⁹ Nəmaa sər Mbəlom a tsikay me ahəl niye na, a Musa. Ane tuk na, ndo niye düh a yaw məngay na, nəmaa sər na bay.»

³⁰ Ndo niye a mbədatay faya, a gwadatay: «Wu nakə na tsəne aye na, a geŋ hərbaḅəkka! Ndo nakə a həndəkəŋ na dərə aye ka gwadum ka sərüm təv ŋgay nakə a yaw abəra mə dəma aye bay na, kəkay! ³¹ Ka sərakwa ha Mbəlom na, ma pay zləm a bazlam i ndo i mezeleme hay bay. Ane tuk na, faya ma pay zləm kwa a way ka rəhay ha gər ada faya ma giye wu nakə a say aye. ³² Dada ndəray kə tsəne ta həndəkay na dərə a ndo nakə tə wa na guluf eye bay. ³³ Tadə ndo nakay a yaw na, abəra ka təv i Mbəlom bay na, ma sliye faya mäge wuray bay.»

³⁴ Ta mbəday faya, tə gwaday: «Nəkar kwa ahəl nakə tə wa kar aye na, nəkar mə mezeleme. A saka matətikamay dərma dāw?»

Tsa na, ta həhar na abəra mə gay i maduwule me.

³⁵ Yesu a tsəne ta həhar na ndo niye a həndəkay na dərə aye abəra mə gay i maduwule me na, a pa bo ka mapəle na. A huta na ndo niye na, a gwaday: «Ka dzala ha neŋ Wawa i Ndo dāw?»

³⁶ Ndo niye a mbəday faya a Yesu, a gwaday: «Bəy Maduweŋ ga, Wawa i Ndo nakə a seŋ na dzaliye ha faya aye na, way. Dəŋ ha tey.»

³⁷ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Nəkar ka ŋgatay. Neŋgeye nakə faya ma tsikakeye me anəke aye.»

³⁸ Ndo niye a gwaday: «Bəy Maduweŋ, na dzala kar ha.» Tsa na, a dəkway gurmets a huvo a Yesu.

³⁹ Yesu a gwad: «Na yaw ka məndzibəra na, hərwi məngəne tay ha ndo neheye faya ta pay bəzay a Mbəlom abəra ta ndo neheye tə pay bəzay a Mbəlom bay aye. Ada ndo neheye tə ŋgatay a dərə bay aye na, ta ŋgateye a dərə, ndo neheye tə ŋgatay aye na, ta təriye guluf eye hay.»

⁴⁰ Farisa niye hay ka təv ŋgay aye tə tsəne na, ta tsətsah faya, tə gwaday: «Nəkar ka gwad nəmay na, guluf eye hay dərma dāw?»

⁴¹ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Tadə nəkurom guluf eye hay na, habe ka gumeye mezeleme bay. Aya ane ka gwadum düh na, nəkurom guluf eye hay bay sa na, hərwi niye ka ndzumeye huya mə mezeleme.»

10

Ndo mətəkure təbaŋ lele eye

¹ Yesu a gwadatay sa: «Sərüm ha na, ndoweye kə fələkwa a gay i təbaŋ ta maged bay, a fələkwa ta təv mekeleŋ eye wal na, neŋgeye məkal ada ndo mabuwe tay ha təbaŋ hay.

² Ane tuk na, ndo nakə ma fələkwiye ta maged aye na, neŋgeye ndo mətəkure təbaŋ hay.

³ «Ndo matsəpe maged i gay i təbaŋ hay ka həndək na maged a ndo mətəkure təbaŋ hay na, ma fələkwiye a dəma. Kə fələkwa a dəma na, ma zaliye a təbaŋ ŋgay hay ta məzele. Ta tsəne məzele tay na, ma pəla tay ahaya abəra. ⁴ Kə pəla tay ahaya abəra tebiye na, ma ndzateye kame. Kə ndzatay kame na, ta pay bəzay hərwi tə sər bədiday ŋgay. ⁵ Ane tuk na, ndo nakə tə sər na bay aye na, ta pay bəzay bay. Ta pay bəzay bay na, hərwi tə sər bədiday ŋgay bay.»

⁶ Yesu a tsikatay bazlam niye ta dzeke. Ane tuk na, wu nakə Yesu a say mətəsike aye na, ta tsəne bay.

⁷ Hərwi niye Yesu a gwadatay sa: «Sərüm ha na, maged i gay i təbaŋ hay na, neŋ. ⁸ Ndo neheye tə leheŋew madayaw aye nəteye na, məkal hay, ndo mabuwe ndo hay. Təbaŋ hay ta piye zləm ka bazlam tay bay. ⁹ Neŋ na, maged. Ndowneye kə fələkwa tə neŋ na, na ta təmiye ha. Neŋgeye na, ma sliye faya məfələkwe a gay ada ma deyeweye abəra andza nakə a say aye. Ma ndziye na, barbarra, ma hutiyeye wu mənday. ¹⁰ Məkal ma deyeweye i ŋgay na, hərwi makəle təbaŋ hay, məkəde tay ha ada hərwi mənese tay dəkdək tsa. Neŋ

na yaw na, hārwi ada ndo hay tâ huta sifa. Sifa niye ta hutiye na, ma ndəviye bay ka tor eye.

¹¹ «Neŋ na, ndo mətəkure təbaŋ hay ta lele eye. Ndo mətəkure təbaŋ ta lele eye na, neŋgeye maləva bo eye məvəle məsəfəre ŋgay hārwi təbaŋ ŋgay hay. ¹² Ndo nakə a ge məsler hārwi suloy aye na, neŋgeye ndo mətəkure wu ta lele eye bay. Kə ŋgatay a kəra i pesl faya ma deyeweye ka təbaŋ hay na, ma huye ma gəriye tay ha təbaŋ hay. Kəra i pesl niye ma həhariye tay ha təbaŋ niye hay ma gəsiye tay ha, siye hay ta hwiye kweye kweye a təv eye. A ge andza niye na, hārwi təbaŋ niye na, i ŋgay bay. ¹³ Andza niye, ndo nakə a ge məsler hārwi suloy aye na, ma gateye gər a təbaŋ hay lele bay.

¹⁴ «Neŋ na, ndo mətəkure təbaŋ hay ta lele eye. Na sər tay ha təbaŋ ga hay, nəteye dərmaŋ tə sər ga ha. ¹⁵ Andza nakə Bəba ga a sər ga ha andza neŋ na sər Bəba ga aye. Ada na vəliye məsəfəre ga hārwi təbaŋ ga hay. ¹⁶ Təbaŋ ga mekeleŋ eye hay nəteye andaya ma zləget nakay bay, nəteye ma təv eye. Ane tuk na, kutoŋ na hayateye gər ka təv ga dərmaŋ. Ta tsəniye na, bədiday ga. Ta dzapiye ka təv ma nəte eye, ndo mətəkure tay ha na, nəte dərmaŋ.

¹⁷ «Bəba ga a wuda ga. A wuda ga na, hārwi nakə neŋ na vəliye ha məsəfəre ga aye. Ada na sər ha na hutiye na məsəfəre ga sa. ¹⁸ Ndəray ma sliye faya məzle fagaya abəra məsəfəre ga ta gədaŋ bay. Mata vəle ha na, neŋ eye. Neŋ na, gədaŋ andaya məvəle ha məsəfəre ga ada gədaŋ andaya məhute na. Nakay na, wu nakə bəba ga a gwedeŋ ge aye.»

¹⁹ Bagwar i Yahuda hay tə tsəne bazlam i Yesu niye a tsik andza niye na, ta ŋgəna. ²⁰ Ndo siye hay haladzay mə walaŋ tay tə gwad: «Ma giye na, fakalaw mə bo ŋgay! Ka pakweye zləm a bazlam i gər mavuwe na, hārwi mey?»

²¹ Ndo mekeleŋ eye hay tə gwad: «Ndo nakə fakalaw mə bo ŋgay aye na, ma tsikiye me andza niye bay. Ada fakalaw na, ma sliye faya mahəndəkay na dərə a guluf daw?»

Bagwar i Yahuda hay ta təma Yesu bay

²² Ahəl niye na, Yahuda hay tə pa magurlom i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom nakə tə ma ha ka mbəlom ma Zerozelem aye sa. Tə hatsawa magurlom niye na, ka məve. Tə hatsawa na, ahəl i mətasl. Anəke na, həlay i məhetse magurlom niye kə sla tuk. ²³ Pat wuray na, Yesu andaya mə magurlom niye dərmaŋ faya ma həhaliye. Faya ma həhaliye na, mə mazambal i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom nakə tə zalay mazambal i Salomoŋ aye.

²⁴ Bagwar i Yahuda hay tə lawara na Yesu, tə gwaday: «Tadə nəkar Kəriste na, tsikamay parakka. Nəmaa həbiye nakə ada ka tsikameye na, hus kəday?»

²⁵ Yesu a mbədatay faya, a gwadətay: «Ba na tsikakum tsiy, ane tuk na, ka dzalum ha bay. Məsler nakə faya na giye na, na ge na, ta gədaŋ i Bəba ga. Mata bəzakum ha neŋ way na, məsler nakə faya na giye. ²⁶ Ane tuk na, nəkurom ka dzalum ha bay, hārwi nəkurom na, ndo ga hay bay.

²⁷ «Ndo ga hay na, ta pay zləm a bazlam ga andza təbaŋ neheye ta pay zləm a ndo mətəkure tay ha aye. Na sər tay ha ada nəteye ta peŋgeye bəzay dərmaŋ. ²⁸ Na vəlateye sifa nakə ma ndəviye bay aye. Nəteye na, dāda ta mətiye bay ada ndəray ma sliye faya mabuwe tay ha abəra mə həlay ga bay. ²⁹ Bəba ga a vəleŋ tay ha a həlay ga, neŋgeye na, bagwar eye a ze wu hay tebiye. Ada ndəray ma sliye faya mabuwe wuray abəra mə həlay i Bəba ga bay. ³⁰ Bəba tə neŋ na, nəmay nəte.»

³¹ Bagwar i Yahuda hay tə tsəne bazlam ŋgay niye na, tə həl kwar a həlay, a satay məkədə na tə kwar sa. ³² Yesu a gwadətay: «Na ge wu lele eye hay haladzay ta gədaŋ i Bəba ga ada ka ŋgatumay tə dərə kurom. Mə walaŋ i wu neheye na ge aye, a sakum məkele ga tə kwar faya aye na, wu waray?»

³³ Bagwar i Yahuda niye hay ta mbəday faya tə gwaday: «Nəmaa kədiye kar tə kwar dūh na, hārwi məsler lele eye nakə ka giye aye bay. Nəmaa kədiye kar tə kwar na, hārwi ka tsalay ka gər a Mbəlom. Nəkar na, ndo zezeŋ tuk na, ka gwad nəkar Mbəlom na, ma kəkay?»

³⁴ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Mawatsa eye mə dərewel kurom na, Mbəlom a gwad: “Nəkurom mbəlom hay.*” ³⁵ Ka sərakwa ha na, wu nakə mawatsa eye mə Dərewel i Mbəlom aye na, ma ndziye andza niye huya. Ndo neheye a tsikatay bazlam aye tadə Mbəlom a zalatay mbəlom hay aye na, ³⁶ neḡ nakə Mbəlom a zla ga ada a sləra ga ahaya ka məndzibəra aye na, na ze tay ha bədaw? Neḡ na gwad neḡ Wawa i Mbəlom. Nəkurom ka gwadum faya na tsaleye ka gər a Mbəlom, na tsalay ka gər na, ma kəkay? ³⁷ Tadə faya na giye məsler i Bəba ga bay na, ka dzalum ha ka bazlam ga nakə na tsikakumeye bay. ³⁸ Ane tuk na, tadə faya na giye məsler ḡgay na, kwa ka təmum bazlam ga bay bəbay na, dzalum ha ka neḡ hərwi məsler nakə faya na giye aye hərwi ada ka sərumeye ha parakka neḡ ta Bəba ga na, nəmay nəte.»

³⁹ Tə tsəne bazlam i Yesu niye na, kwayaḡḡa ta pəla tsəved məgəse na sa. Ane tuk na, kə təma fataya abəra.

⁴⁰ Ma dəba aye na, Yesu a həl bo, a ma a diye i magayam i Yurdum, magayam nakə Yuhana madzəhubə ndo a yam a dzəhubəwa ndo hay a dəma aye. Yesu a ndza ḡgway mə dəma. ⁴¹ Ndo hay ti ye naha ka təv ḡgay haladzay. Ti ye naha na, tə gwadawa: «Yuhana kə ge masuwayaḡ kwa nəte bay. Ane tuk na, wu nakə a tsik tebiye ka ndo nakay aye na, dedək.» ⁴² Ndo hay haladzay tə dzala ha ka Yesu.

11

Lazar a mət

¹⁻² Ndowneeye andaya tə zalay Lazar. A ndzawa na, ma gəma i Betani. Malamar ḡgay hay Marta ta Mari tə ndzawa ma gəma eye niye. Mari na, ḡgwas nakə ma ta mbədiye mal ka sik i Yesu ada ma ta takadiye na ta məkwets i gər ḡgay aye. Pat wuray na, Lazar a dəd a dəvats.

³ Hərwi niye malamar ḡgay niye hay sulo eye tə slər ndo ka Yesu. Ndo niye a ye a gwaday: «Bəy Maduweḡ, dzam yak nakə ka wudə na haladzay aye na, dəvats a gay.»

⁴ Yesu a tsəne andza niye na, a gwad: «Lazar ma mətiye ta dəvats niye bay. Dəvats niye a gay na, hərwi ada ndo hay tā ḡgatay a məzlaḡ i Mbəlom ada ta zembedeḡeye a neḡ Wawa i Mbəlom dərmaḡ.»

⁵ Yesu na, a wudə Marta ta malamar ḡgay Mari ada a wudə Lazar. ⁶ Yesu a tsəne Lazar neḡgeye dəvats eye na, ki ye bəse bay. A ndza ma təv ḡgay niye neḡgeye mə dəma aye məhəne sulo.

⁷ Ma dəba i məhəne niye sulo eye na, a gwadatay a gawla ḡgay hay: «Takwa abəra kanaḡ, makwa ka dala i Yahuda.»

⁸ Gawla ḡgay hay ta mbəday faya, tə gwaday: «Eh! Miter may, kə ndza haladzay bay nakə ndo niye hay mə dəma aye a satay məkədə kar tə kwar tuk na, ada ka makweye a dəma sa na, kəkay?»

⁹ Yesu a gwadatay: «A dazlay ka mekedə hus a huwa na, pat a dəv dzaydzay bədaw? Tadə ndowneeye ma həhaliye ta həpat na, ma ndəfiye sik bay hərwi dzaydzay i məndzibəra faya ma dəviye ka təv ḡgay. ¹⁰ Ane tuk na, tadə ndowneeye ma həhaliye ta həvad na, ma ndəfiye sik hərwi ləvoḡ zəḡzəḡ, dzaydzay andaya ka təv ḡgay bay.»

¹¹ Yesu a tsikatay bazlam niye hay na, ma dəba aye a gwadatay sa: «Dzam kway Lazar na, kə ndzahəra. Ane tuk na, na diye na ta pədəkiye abəra ka məndzəhəre.»

¹² Gawla ḡgay hay ta mbəday faya, tə gwaday: «Bəy Maduweḡ, kə ge neḡgeye məndzəhəre eye na, ma mbəliye.»

¹³ Yesu neḡgeye a say məḡwədə dūh na, Lazar kə mət. Ane tuk na, nəteye tə dzala na, tə gwad Yesu a tsik ka məndzəhəre nakə dedək aye.

¹⁴ Andza niye Yesu a tsikatay parakka, a gwadatay: «Lazar kə mət bay. ¹⁵ Ane tuk na, dəvats a gəs Lazar na, neḡ andaya ka təv ḡgay bay. Na ye bay na, hərwi kurom. A ge bo andza niye na, hərwi ada nəkurom kə dzalum ha ka neḡ. Hərwi niye dərev ga maḡgwasə eye. Lətsakwa, takwa ta zəbakwaw faya.»

* 10:34 Dəmes hay 82.6.

¹⁶ Tomas ndo nakə tə zalay Mawsa aye, a gwadətay a siye i gawla i Yesu hay: «Takwa, mətakwa ka bo ta Bəy Maduweŋ kway.»

¹⁷ Yesu ta gawla ŋgay hay tə husa a gəma niye na, ɓa Lazar kə ge məhəne faɗ ma tsəvay. ¹⁸ Gəma i Betani na, bəse ta Zerozelem. Ka diye abəra ma Betani a Zerozelem na, a sla kilomiter mahkar bay. ¹⁹ Yahuda hay haladzay ta ye naha mata gatayaw azekw a Marta ta Mari i mədahaŋ i malamar tay Lazar.

²⁰ Marta a tsəne Yesu kə ndzew, neŋgeye bəse ka tsəved faya ma deyeweye na, a lətse, a ye mata dzəgər tə Yesu. Mari neŋgeye na, mandza eye mətəgay. ²¹ Marta a ye naha tə dzəgər tə Yesu na, a gwadətay a Yesu: «Bəy Maduweŋ ga, tadə ka ge andaya kanaŋ na, haɓe malamar ga ma mətaye bay. ²² Na sər ha kwa anəke bəbay na, wu nakə ka tsətsah aye na, Mbəlom ma vələkeye.»

²³ Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Malamar yak ma lətseweye abəra ma mədahaŋ.»

²⁴ Marta a mbədətay faya, a gwadətay: «Na sər, ahəl nakə aza məndzibəra ma ndəviye, ndo hay tebiye ta lətseweye abəra ma mədahaŋ aye na, neŋgeye dərmaɓ ma lətseweye abəra ma mədahaŋ.»

²⁵ Yesu a gwadətay: «Neŋ na, ndo mətəme ha ndo abəra ma mədahaŋ ada ndo məvəle sifa a ndo hay. Ndoweye kə dzala ha ka neŋ na, kwa kə mət bəbay na, ma hutaye a dəma sifa nakə ma ndəviye bay aye. ²⁶ Ndo kə dzala ha ka neŋ na, məsəfəre ŋgay ma dziye bay. Ma ndziye ka tor eye. Ka dzala ha bədaw Marta?»

²⁷ Marta a gwadətay faya: «Ayaw Bəy Maduweŋ, na dzala nəkar na, Kəriste. Nəkar na, Wawa i Mbəlom niye tə gwad ma deyeweye ka məndzibəra aye.»

Yesu a tuwa

²⁸ Marta a tsik ka bo abəra andza niye na, a mbədə gər a mətəgay mata zalayaw a malamar ŋgay Mari. A ye naha a tsikay me ta suksuk eye, a gwadətay: «Bəy Maduweŋ ki yaw, faya ma zalakeye. A gwadaka dara.» ²⁹ Mari a tsəne andza niye na, kwayaŋŋa a lətse, a ye bəse ka təv i Yesu.

³⁰ Azlakwa Yesu na, kə husa a gəma niye zuk bay. Neŋgeye huya ka təv nakə tə dzəgər ta Marta aye.

³¹ Ndo neheye ti ye naha a gay i Mari mata gatay azekw aye, tə ŋgatay a Mari a lətse, a yaw abəra na, tə payaw bəzay. Tə gwad ma giye na, ma diye ka tsəvay mata tuwe.

³² Mari a ye na, ka təv i Yesu. A husa ka təv nakə Yesu mə dəma aye. A ŋgatay a Yesu na, a dək w gurmets kame ŋgay, a gwadətay: «Bəy Maduweŋ, tadə ka ge andaya kanaŋ na, haɓe malamar ga ma mətaye bay.»

³³ Yesu a zəba ka Mari na, faya ma tuwiye ada ndo neheye ti ye naha dziye faya ta tuwiye dərmaɓ. Tsa na, dərev a ndalay haladzay, a mbədətay ha mədzaɓ gər.

³⁴ A tsətsah fataya, a gwadətay: «Ka lum na na, ka waray?»

Ta mbədətay faya, tə gwadətay: «Bəy Maduweŋ, dara nəmaa dakeye faya.»

³⁵ Yesu a tuwa.

³⁶ Ndo niye hay tə gwad: «Zəbum faya tey, a wuda Lazar haladzay!»

³⁷ Ane tuk na, ndo siye hay mə walaŋ tay, tə gwad: «Ka həndəkay ha dəre a guluf, Lazar m̄ mət bay na, a sla faya məge təbədew?»

Yesu a mbəl ha Lazar abəra ma mədahaŋ

³⁸ Dərev a ndalay a Yesu sa. A ye ka tsəvay. Tsəvay niye na, andza lar. Tə pa na mədahaŋ i Lazar na, a lar niye. Ta dərəzl me i tsəvay niye na, ta beber bagwar eye. ³⁹ Yesu a gwadətay: «Həndəkum faya abəra beber nakay.»

Marta malamar i mədahaŋ niye a gwadətay: «Bəy Maduweŋ, kə ge ma tsəvay məhəne faɗ tuk na, anəke na, ma ziye bədaw?»

⁴⁰ Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Na tsikaka bədaw? Ka dzala ha ka neŋ na, ka ŋgateye a məzlaɓ i Mbəlom.»

⁴¹ Ta həndək faya abəra beber niye. Ta həndək faya abəra na, Yesu a zəba dəre a mbəlom. A gwad: «Bəba ga na gaka naha sise haladzay hərwi wu nakə na tsətsah naha fakaya na, ka tsəneŋ na. ⁴² Na sər ha wu nakə na tsətsahiye naha fakaya aye na, ka

tsənejeje na huya. Na tsik wene wene aye na, hərwi ndo neheye kanan ka təv ga aye, tâ dzala ha maa sləra ga ahaya na, nəkar.»

⁴³ A tsikay naha a Mbəlom andza niye na, a zalay a Lazar ta magala, a gwad: «Ndohwaw abəra.»

⁴⁴ Tsa na, Lazar a ndohwaw abəra. A ndohway na, tə peteked niye tə pa na ka bo a tsəvay aye tebiye. Həlay tə sik ngay hay mambəkwa eye ada gər ngay mambəkwa eye dərma.

Yesu a gwadatay: «Pəlum faya abəra peteked niye ada kâ gərūm ha mâ ye ngway.»

Bagwar i Yahuda hay ta pəla tsəved ka məkəde na Yesu

Mata 26.1-5; Markus 14.1-2; Luka 22.1-2

⁴⁵ Ndo neheye ta ye mata gayaw azekw a Mari ada ta ngatay a masuwayan niye Yesu a ge aye na, ndo hay haladzay ta dzala ha ka Yesu. ⁴⁶ Ane tuk na, ndo siye hay ti ye ka təv i Farisa hay. Ti ye naha ta təkəratay wu nakə Yesu a ge aye.

⁴⁷ Bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom hay ta Farisa hay tə hayay gər a bagwar i Yahuda hay tebiye. Tə haya gər na, tə gwad: «Ndo nakay na, faya ma giye masuwayan hay haladzay huya. Ka gakweye ha na, kəkay? ⁴⁸ Tadə ka gərakwa ha andza niye na, ndo hay tebiye ta dzaliye ha faya. Ndo hay tebiye ta pay bəzay na, ndo i Roma hay ta deyeweye ta mbəzliye ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada ta bəbazliye tay ha ndo kway hay.»

⁴⁹ Ndoweye andaya mə walaŋ tay, məzele ngay Kayif. Bəy i bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom ka viye aye niye na, neŋgeye. A gwadatay: «Ka sərūm wuray kwa tsekweŋ bay. ⁵⁰ Ngama ndo nəte mâ mət hərwi ndo hay tebiye tə bəmalə nakə ndo kway hay tebiye ta dziye aye.»

⁵¹ Wu nakə a tsik aye na, a yaw abəra ma mədzał gər ngay bay. Ka viye eye niye na, neŋgeye bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom. Hərwi niye Mbəlom a vələy gədaŋ mətsike ka wu nakə ma giye bo kame aye, Yesu ma mətiye hərwi Yahuda hay tebiye. ⁵² Ane tuk na, ma mətiye na, hərwi Yahuda hay dekdek bay. Ma mətiye hərwi ndo i Mbəlom neheye kweye kweye ka məndzibəra tebiye dərma aye, hərwi ada mâ həla tay ahaya tebiye tâ ndza ka təv eye nəte.

⁵³ Hərwi bazlam i Kayif niye a tsik aye na, pat eye niye ta dazlay mapəle tsəved ka məkəde na Yesu. ⁵⁴ Hərwi niye Yesu a həhalawa na, a bəzawa ha bo parakka mə walaŋ i Yahuda hay sa bay. Ane tuk na, a ye ngway dərəŋ a gəma wuray tə zalay Efrayim. Gəma niye na, bəse tə kəsaf. Tə ndza mə dəma ta gawla ngay hay.

⁵⁵ Magurlom i Yahuda hay nakə tə zalay Pak aye mazlambar kə ndzew. Ndo hay haladzay ti yaw abəra ma gəma hay wal wal, ti ye a Zerozelem. Ti ye na, magurlom niye kə sla zuk bay. Ti ye hərwi ada tâ bara bo andza i kule tay nakə a tsik aye. ⁵⁶ Ahəl nakə nəteye mə dəma aye na, ta pəla Yesu. Ta tsətsah ka bo mə walaŋ tay ma gay i mədəslay ha gər a Mbəlom niye, tə gwad: «Ma deyeweye a magurlom bədaw? Ka dzalum na, kəkay?»

⁵⁷ Tə tsik andza niye na, hərwi bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ta Farisa hay tə gwad: «Ndoweye kə sər təv i Yesu nakə neŋgeye mə dəma aye na, mâ datay ha hərwi ada ta diye faya ta gəsiye na.»

12

Mari a mbəda mal ka sik i Yesu

Mata 26.6-13; Markus 14.3-9

¹ Məhetse i magurlom i Pak a zəkaw məhəne məkwa na, Yesu a mbəda gər, a ye a gəma i Betani. Betani na, gəma nakə Lazar mandza eye mə dəma aye. Lazar na, ndo nakə Yesu a mbəl ha abəra ma mədahaŋ aye. ² Yesu a husa naha a Betani na, tə day wu məndaŋ. Marta na, neŋgeye faya ma vəleye wu məndaŋ a Yesu. Lazar na, neŋgeye mə walaŋ i ndo neheye tə nda wu məndaŋ dziye tə Yesu aye.

³ Ahəl nakə faya ta ndiye wu məndaŋ aye na, Mari a zla dos maraha eye tə mal nakə a ze huŋŋa aye. Mal niye na, tsakala eye haladzay. Mal niye na, tə ge ta dərizl i gərdaŋ

aye andaya tã zalay *nardi*. A zla mal niye, a mbãda ka sik i Yesu. A takad na mal niye ta mawkwets i gër ngay. Mæze i mal niye hurja eye a rah a gay niye nãteye mã dãma aye.

⁴ Yudas Iskariyot na, nengeye nãte mã walañ i gawla i Yesu hay, nengeye ma ta giye daf ka Yesu. A ngatay a mal niye Mari a mbãda ka sik i Yesu aye na, a gwad: ⁵ «Ass! Ta sãkãm ha mal niye bay na, hãrwi mey? Hãbe ta sãkãm ha na, ka hutakweye ha suloy haladzay segey? Ada dala eye na, ta sliye mãvãlatay a mãtawak hay bãdaw!» ⁶ A tsik andza niye na, hãrwi nengeye mãkal. Maa gãsa ha dala na, nengeye. Ane tuk na, a hãlawa faya abãra ka dala aye niye. A dzala andza niye na, ka mãtawak hay dẽkdeẽk bay.

⁷ Yesu a gwadãay: «Gër ha ngwas nakay na, sãfek. A ge andza niye na, hãrwi nengeye a ge fagaya na, wu nakã ta zliye ga ha a bãd aye. ⁸ Ndo i mãtawak hay na, nãteye ka tãv kurom huya. Ane tuk na, neñ na, na ndziye tã nãkurom huya bay.»

A satay a bagwar i Yahuda hay mãkãde Lazar

⁹ Yahuda hay haladzay tã tsãne Yesu nengeye ma Betani na, tã hãl bo ti ye. Ti ye na, ka tãv i Yesu dẽkdeẽk bay. Ti ye na, a satay mãngatay a Lazar nakã Yesu a mbãl abãra ma mãdahañ aye. ¹⁰ Hãrwi niye bagwar hay i ndo neheye tã vãlaway wu a Mbãlom aye tã haya gër hãrwi a satay mãkãde na Lazar dãrmak. ¹¹ A satay mãkãde na Lazar na, hãrwi ndo hay haladzay tã patay bãzay sa bay, tã dzala ha ka Yesu hãrwi ngay.

Yesu a ye a Zerozelem

Mata 21.1-11; Markus 11.1-11; Luka 19.28-40

¹² Tãdã eye na, ndo neheye haladzay ti ye naha a magurlom i Pak aye na, tã tsãne Yesu faya ma diye naha a Zerozelem dãrmak. ¹³ Ti ye tã dãsaw hawal i gãrdaf wuray a ndzãkit bo tãbah mãgãse ha mã hãlay. Ti ye mata dzãgãr tã Yesu ka tsãved. Ahãl nakã faya ta diye na, ta wuda, tã gwad: «Zambadãkway a Mbãlom! Mbãlom mã pa ngama ka ndo nakã faya ma deyeweye ta mãzele i Bãy Maduweñ aye! Mbãlom mã pa ngama ka Bãy i Israyel hay!»

¹⁴ Yesu a ngatay a zũngo wuray na, a ndza faya andza nakã mawatsa eye mã Dãrewel i Mbãlom, Mbãlom a gwad:

¹⁵ «Nãkar gãma i Zerozelem, kã dzãdzar bay!

Zãba, bãy yak faya ma diye naha

mandza eye ka zũngo wawa eye.*»

¹⁶ Ahãl niye na, gawla i Yesu hay tã sãr bazlam niye a tsik ka Yesu na, tã sãr zuk bay. Ahãl nakã Mbãlom a bãz ha mãzlaã i Yesu, a matayaw a gër aye na, bazlam i Mbãlom kã tsik faya andza niye dedek ada ndo hay tã ge andza niye dãrmak.

¹⁷ Ahãl nakã Yesu a zalay naha a Lazar a tsãvay, a mbãl ha abãra ma mãdahañ aye na, ndo hay andaya haladzay ka tãv eye niye. Ndo niye hay ta tãkãr wu nakã tã ngatay Yesu a ge aye a ndo hay. ¹⁸ Hãrwi niye ndo hay haladzay ti ye mata dzãgãr tã Yesu. Ndo niye hay tã tsãne Yesu na, kã ge masuwayãñ niye.

¹⁹ Farisa hay tã ngatay andza niye na, tã tsik mã walañ tay, tã gwad: «Zãbum kwa, wu nakã faya ka gakweye tebiye na, ma gakweye ngama bay! Ndo hay tebiye ta pay bãzay.»

Gãrek wuray hay ta pãla Yesu

²⁰ Ahãl nakã ndo hay ti ye a magurlom i Pak mata dãslay ha gër a Mbãlom aye na, Gãrek hay andaya mã walañ tay. ²¹ Gãrek niye hay ti ye ka tãv i Filip. Filip nengeye ndo i gãma i Betesayda ka dala i Galile. Ti ye naha tã gwadãay a Filip: «Ngãlaka, a samay mãngatay a Yesu tey.»

²² Filip a tsãne na, a ye a tsikay a Añdãre. Tsa na, ti ye tã tsikay a Yesu. ²³ Yesu a gwadatay: «Hãlay eye kã sla anãke tuk, Mbãlom ma datay ha mãzlaã ga i neñ Wawa i Ndo, a ndo hay.» ²⁴ Yesu a gwadatay sa: «Sãrum ha na, ta slãga hulfe i wu nãte a bãd bay na, ma ndziye andza niye ma sãkahiye bay. Tadã ta slãga na, ma ndzohwiye. Nakay a ndzohwaw abãra aye na, ma gãliye ada ma giye wur haladzay. ²⁵ Ndoweye ka wudã sifa ngay na, ma dziye ha ãuh. Ndoweye ka kãrah mãgay gër a sifa ngay hãrwi ga na, ma hutiyeye sifa nakã ma ndãviye bay aye. ²⁶ Tadã kã say a ndoweye mãgãñ mãsler na, mã peñ

* 12:15 Zakari 9,9.

bəzay. Andza niye ndo i mäsler ga na, ma ndziye ka təv nakə neŋ na ndziye mə dəma aye dərma. Ndo nakə ma geŋeye mäsler aye na, Bəba ga ma dəslay ha gər.»

Yesu a dā ha məmäte ŋgay

²⁷ Yesu a gwadatay sa: «Anəke na, dərev ki ye faɣaya abəra. Ada na gwadiye na, kəkay? Na gwadəye a Bəba: “Bəba ga, zla faɣaya abəra dəretsətseh nakay tey” na, na tsikiye dāw? A’ay! Na tsikiye andza niye bay, hərwi na yaw ka məndzibəra na, hərwi ada nā sa dəretsətseh nakay. ²⁸ Na gwadiye dūh na, Bəba, ge wu nakə ndo hay ta səriye na na, nəkar bagwar eye.»

A tsik andza niye na, mətəsike me a tsənew abəra mə mbəlom, a gwad: «Ba na mbərəm mədā ha məzlaḅ ga nakə ndo hay ta dəsleŋeye ha gər aye ada na dātay ha məzlaḅ ga sa.»

²⁹ Ndo neheye nəteye haladzay ka təv eye niye, tə tsəne mətəsike me niye a tsənew mə mbəlom aye, tə gwad: «Maa ləv na, maləve i mbəlom.»

Siye hay tə gwad: «Maa tsikayaw me na, gawla i Mbəlom!»

³⁰ Ane tuk na, Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Mətəsike me nakay a tsənew mə mbəlom aye na, hərwi kurom bəna hərwi ga bay. ³¹ Nakay na, həlay nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye tuk. Anəke na, Mbəlom ma həhariye na bəy i məndzibəra nakay. ³² Neŋ na, ta gəsiye ga, ta dariye ga ka mayako mazləmbadā eye, ta lətsiye ga ha ka bo ka mbəlom. Ta lətse ga ha na, na zalateye a ndo hay tebiye tā yaw ka təv ga.» ³³ Yesu a tsik andza niye na, ka məmäte ŋgay. Ma ta mətiye kəkay na, a dā ha neŋgeye.

³⁴ Ndo hay tə gwad: «Mə dərəwel i Mbəlom na, tə watsa, tə gwad: “Kəriste na, ma ndziye na, huya.” Ada ka gwadiye Wawa i Ndo na, ta ta dariye na ka mayako na, ma kəkay? Wawa i Ndo na, way?»

³⁵ Yesu a gwadatay: «Anəke na, dzaydzay andaya mə waləŋ kurom. Ane tuk na, ma ndziye na, tsekweŋ tsa. Ahəl nakə dzaydzay andaya mba aye na, dum kame hərwi ada ləvəŋ mə ndzakum a gər həf bay. Hərwi ndo nakə faya ma diye mə ləvəŋ aye na, a sər təv nakə ma diye a dəma aye bay. ³⁶ Ahəl nakə dzaydzay niye faya ma dəviye na, dzalum ha faya hərwi ada kâ tərūm ndo i dzaydzay hay.»

Yesu a tsik bazlam niye andza niye na, a ye a ŋgaha bo abəra ka nəteye.

Yahuda hay haladzay ta dzala ha ka Yesu bay

³⁷ Kwa tadə kə ge masuwayəŋ haladzay ka dərə tay bəbay na, Yahuda hay haladzay ta dzala ha faya bay. ³⁸ Wu nakay a ge andza niye na, hərwi ada wu nakə Ezay ndo mədē ha bazlam i Mbəlom a tsik ahəl niye mə ge bo. A gwad:

«Bəy Maduweŋ, maa təma bazlam yak nakə nəmaa dā ha aye na, way?

Bəy Maduweŋ, ka bəzay ha gədaŋ yak na, a way?†»

³⁹ Hərwi niye ndo hay tə dzala ha ka Yesu bay na, hərwi mey? Ezay a gwad:

⁴⁰ «Mbəlom ka təra tay ha guluf eye hay,

ka dərəzlatay ka mətsehe tay.

A satay məŋgatay tə dərə bay,

a satay məsəre tə mətsehe tay bay.

Tadə a satay mambədə ha mede tay na,

na təmiye tay ha dərma.‡»

⁴¹ Ezay a tsik wu niye na, hərwi neŋgeye kə ŋgatay a məzlaḅ i Yesu ada a tsikawa faya.§

⁴² Kwa Ezay kə tsik andza niye bəbay na, bagwar i Yahuda hay haladzay ta dzala ha ka Yesu. Ane tuk na, tə dzala ha ka Yesu na, ta məkal. Ta dā ha bay hərwi ta dzədzaray a Farisa hay. Ta dzədzar na, hərwi ta həhariye tay abəra mə gay i madūwule me tay. ⁴³ A satay na, ndo tā zambadətay, dūh Mbəlom mə zambadətay bay.

Wu nakə Yesu a tsik aye na, ma gəsiye ndo hay a sariya

⁴⁴ Ma dəba eye na, Yesu a wuda kələrra, a gwad:

† 12:38 Ezay 53.1. ‡ 12:40 Ezay 6.9-10. § 12:41 Ezay 6.1.

«Ndoweye kə dzala ha ka neŋ na, ta dedek a dzala ha ka neŋ bay. Ane tuk na, a dzala ha na, ka ndo nakə a sləra ga ahaya aye. ⁴⁵ Ndoweye kə ŋgeteŋ na, a ŋgatay a ndo nakə a sləra ga ahaya aye. ⁴⁶ Neŋ na, na yaw ka məndzibəra andza dzaydzay nakə a dəv aye, hərwi ada kwa way kə dzala ha ka neŋ na, ma ndziye ma ləvoŋ sa bay.

⁴⁷ «Tadə ndoweye kə tsəne bazlam nakay ada kə pay bəzay bay na, mata gay sariya na, neŋ bay. Hərwi neŋ na yaw ka məndzibəra na, mata gatay sariya a ndo hay bay, ane tuk na, hərwi mətəme tay ha. ⁴⁸ Tadə ndoweye ka təma ga bay ada ka kərah bazlam ga na, sariya ma ta gəsiye na. Sariya ma ta gəsiye na pat nakə məndzibəra ma ndəviye na, hərwi a kərah bazlam ga.

⁴⁹ «Andza niye, bazlam nakay na tsik aye na, na tsik ta mədzał gər ga bay. Ane tuk na, maa gwedeŋ tsik nakay na, Bəba ga nakə a sləra ga ahaya aye. ⁵⁰ Ada na sər wu nakə a gwedeŋ aye na, ma vəliye sifa nakə ma ndəviye bay a ndo hay. Andza niye wu nakə na tsikiye aye na, na tsik na, andza nakə Bəba ga a gwedeŋ tsik aye.»

13

Yesu a bara sik i gawla ŋgay hay

¹ Həlay i magurlom i Pak mazlambar kə husaw a dəma. Yawa! Yesu a sər həlay ŋgay nakə ma diye abəra ka məndzibəra aye kə sla. Ma miye ŋgway ka təv i Bəba ŋgay. Yesu a wuda ndo ŋgay neheye ka məndzibəra aye huya. Anəke Yesu ka bəzatay ha na, a wuda tay ha tə dərev ŋgay peteh.

² Pat eye niye ta huwa na, Yesu ta gawla ŋgay faya ta ndiye daf. Ba Fakalaw ka mbərəm məvəlay bazlam a Yudas wawa i Simoŋ Iskariyot hərwi ada m̄a ge daf ka Yesu.

³ Yesu a sər ha Bəba ŋgay kə vəlay gədaŋ ka mələve wu hay tebiye. Yesu a sər ha neŋgeye a yaw abəra ka təv i Mbəlom ada ma miye na, ka təv i Mbəlom. ⁴ Hərwi niye Yesu a gər ha mənde wu məndaŋ, a lətse. A tsəkw ka bo abəra peteked. A ye naha a zla peteked i matekedə yam abəra ka bo, a bar ha bəzay i hud. ⁵ Ma dəba aye na, a mbəda yam a gandayah. Tsa na, a dazlay məbere tay na sik a gawla ŋgay hay. A ndəv ha məbere tay na sik na, a pəla haya peteked matekede yam niye abəra mə bəzay i hud, a takad yam abəra ka sik.

⁶ A ndisl ka təv i Simoŋ Piyer na, Simoŋ Piyer a gwadaŋ: «Bəy Maduweŋ, mata bereŋ na sik dūh na, nəkar dāw?»

⁷ Yesu a mbədaŋ faya, a gwadaŋ: «Wu nakə faya na giye anəke aye na, ka səriye bay, ane tuk na, ka səriye mba.»

⁸ Piyer a gwadaŋ: «A'ay! Ka ta bereŋeye na sik dāda bay.»

Yesu a mbədaŋ faya, a gwadaŋ: «Tadə na baraka na sik bay na, ka dzapameye nətə tə nəkar sa bay.»

⁹ Simoŋ Piyer a tsəne andza niye na, a gwadaŋ: «Bəy Maduweŋ, k̄a bereŋ na sik dəkdek tsa bay. Bereŋ na həlay ga hay ta gər ga dərmał.»

¹⁰ Yesu a gwadaŋ: «Ndo nakə kə bara na bo ŋgay aye na, ndəluḅ andaya ka bo ŋgay bay. Ma bariye bo sa bay. Ma bariye na, sik dəkdek tsa. Nəkurom, ndəluḅ andaya fakuma bay, nəkurom tsədaŋna. Ane tuk na, ndo nətə na, ndəluḅ faya.»

¹¹ Yesu a sər ndo nakə ma ta giye faya daf aye. Hərwi niye a gwad nətəye tebiye mabara eye hay bay.

¹² A ndəv ha məbaratay na sik na, a zla peteked ŋgay a ma ha ka bo. A ye, a ma ka təv mənde daf tay niye, a ndza. Tsa na, a gwadaŋ: «Ka sərūm wu nakə na gakum aye dāw?»

¹³ Nəkurom faya ka zalumeŋeye “ndo mədzeŋge ndo” ada “Bəy Maduweŋ”. Ka tsikum andza niye na, lele dedek. Neŋ na, andza niye dedek. ¹⁴ Neŋ dūh ndo mədzeŋge ndo ada Bəy Maduweŋ, na barakum na sik, nəkurom dərmał kutoŋ barum sik kurom hay a bo nətə nətə mə walaŋ kurom. ¹⁵ Na bəzakum ha wu nakə ka gumeye hərwi ada nəkurom dərmał k̄a gum a bo mə walaŋ kurom andza nakə neŋ na ge aye. ¹⁶ Ayaw! Sərūm ha na, ndo i məsler ma ziye ha ndo i gay ŋgay bay, ada ndo i məsler na, ma ziye ha ndo nakə a

slər na aye bay. ¹⁷ Anəke na, ka sərume ye ha tuk. Tadə ka gum ha məsler tə wu neheye na, ka hutumeye mən gwese.

¹⁸ «Na tsik na, ka nəkurom tebiye kurom aye bay. Neñ na, na sər ndo neheye na pala tay aye. Ane tuk na, bazlam nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye na, ma giye bo andza nakə tə watsa aye. Mawatsa eye na, a gwad: “Ndo nakə nəmaa nda daf salamay aye na, ka tərə ndo mənə dərə ga.” ¹⁹ Na tsikakum ka bo abəra anəke na, hərwi ada wu nakay aza kə husaw na, ka dzalumeye ha neñ na, neñ.

²⁰ «Neñ faya na tsikakumeye parakka: Sərüm ha, ndoweye ka təma ndo nakə neñ na slər ha aye na, a təma na, neñ dərma k. Ada ndo nakə ka təma ga aye na, a təma na, ndo nakə a slərə ga ahaya aye.»

Ndo mäge daf ka Yesu

Mata 26.20-25; Markus 14.17-21; Luka 22.21-23

²¹ Ma dəba i bazlam niye Yesu a tsik aye na, dərəv ñgay a ye faya abəra. A tsikatay parakka, a gwadatay: «Neñ faya na gwadakumeye: Sərüm ha na, ndo nəte mə walañ kurom ma giye fagaya daf.»

²² Gawla ñgay hay tə tsəne andza niye na, tə ma ha ka bo dərə mə walañ tay tebiye. Ane tuk na, Yesu a tsik ka way na, tə sər kwa tsekweñ bay tebiye. ²³ Ndo nəte mə walañ i gawla i Yesu hay, ndo nakə Yesu a wuda na haladzay aye, neñgeye mandza eye ka təv i Yesu. ²⁴ Simoñ Piyer a gay naha mbətsekw tə dərə hərwi ada mâ tsətsah ka Yesu, a tsik andza niye na, ka way. ²⁵ Mandərkwasa i Yesu niye a händzəd naha gər ka təv i Yesu, a tsətsah faya, a gwaday: «Bəy Maduweñ, ka tsik na, ka way?»

²⁶ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Na dəsiye peñ ada na giye faya ala. Ndo nakə na vəlay aye na, mata ge fagaya daf na, neñgeye.» Tsa na, Yesu a dəs peñ, a ge faya ala, a vəlay a Yudas wawa i Simoñ Iskariyot.

²⁷ Yudas a təma peñ niye na, kwayañña Fakalaw a yay a mədza l gər. Yesu a gwaday: «Wu nakə ka giye na, ge na anəke bəse!»

²⁸ Ndo neheye nəteye mandza eye tage Yesu aye, Yesu a tsik andza niye hərwi me y na, ndəray kwa nəte mə walañ tay niye a sər bay. ²⁹ Yudas na, neñgeye ndo məgəse suloy. Hərwi niye siye i gawla i Yesu hay tə dzala na, Yesu a gwaday mâ ye mata səkəmakwayaw wu mənday hərwi magurlom i Pak. Kəgəbay a gwaday mâ ye mâ vəlatay wu a mətawak hay.

³⁰ Ahəl nakə Yudas a təma peñ niye na, kwayañña a yaw abəra. Niye na, ta həvad.

Bazlam mapala eye wedeye

³¹ Ma dəba eye Yudas a yaw abəra na, Yesu a gwad: «Anəke na, məzla b ga i Wawa i Ndo ma bəziye parakka ada ndo hay ta ñgateye a məzla b i Mbəlom hərwi ga dərma k.

³² Na bəzatay ha məzla b i Mbəlom a ndo hay, Mbəlom dərma k ma bəzatay ha məzla b i wawa ñgay a ndo hay tə wu nakə faya ma giye aye. Ma giye mahonok mabəzatay ha bay. ³³ Wawa ga hay, na ndziye tə nəkurom haladzay sa bay. Na ye fakuma abəra na, ka pəlumeye ga. Ane tuk na, wu nakə na tsikatay a bagwar i Yahuda hay aye na, na tsikakumeye anəke. “Təv nakə neñ na diye a dəma aye na, ka slumeye faya mede a dəma bay.” ³⁴ Na tsikakumeye bazlam mapala eye wedeye. Bazlam mapala eye wedeye na, waray? Wudum bo nəte nəte mə walañ kurom. Andza neñ nakə na wuda kurom aye na, kutoñ wudum bo nəte nəte mə walañ kurom dərma k. ³⁵ Tadə ka wudum bo nəte nəte mə walañ kurom na, ndo hay tebiye ta səriye ha nəkurom gawla ga hay.»

Piyer ma gwadiye: «Na sər Yesu bay»

Mata 26.31-35; Markus 14.27-31; Luka 22.31-34

³⁶ Simoñ Piyer a tsətsah faya, a gwaday: «Bəy Maduweñ, ka diye na, a ñgay?»

Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Anəke na, ka sliye faya məpeñ bəzay a təv nakə na diye a dəma aye bay. Ane tuk na, həlay eye ma slaweye aza ka peñeye bəzay.»

* 13:18 Dəmes hay 41.10.

³⁷ Piyer a gwadáy: «Bəy Maduwerj, na sliye faya məpaka bəzay anəke bay na, hərwi mey? Nej maləva bo eye məvəle ha məsəfəre ga hərwi yak.»

³⁸ Yesu a mbəday faya, a gwadáy: «Nəkar maləva bo məvəle ha məsəfəre yak hərwi ga ta dedək ɲgway daw? Na tsikakeye parakka, sər ha na, dzagulok ma ta zlahiye na, ba ka gwad sik mahkar ka sər nej bay.»

14

Yesu na, tsəved i ndo hay mede a Mbəlom

¹ Yesu a gwadətay a gawla ɲgay hay: «Dərev mâ ye fakuma abəra bay. Dzalum ha ka Mbəlom ada dzalum ha ka nej dərma. ² Gay hay andaya haladzay mə gay i Bəba ga. Tadə tən andaya bay na, habe na gwadəkumeye bədaw? Na diye na ta lambadəkumeye tən nakə ka ta ndzumeye mə dəma aye. ³ Na ye, na lambadəkumaw tən na, na maweye mata həle kurom ka tən ga, hərwi ada nəkurom dərma ka ndzumeye ma tən nakə nej mə dəma aye. ⁴ Nəkurom na, ka sərüm tsəved nakə a ye a tən nakə na diye a dəma aye.»

⁵ Tomas a gwadáy: «Bəy ga, tən nakə ka diye a dəma aye na, nəmaa sər bay. Nəmaa sliye faya məsəre tsəved niye na, ma kəkay?»

⁶ Yesu a mbəday faya, a gwadáy: «Nej na, tsəved, dedək ada sifa. Ndowney ki yaw ta tən ga bay na, ma sliye faya mede ka tən i Bəba ga bay. ⁷ Tadə ka sərüm nej na, ka sərümeye Bəba ga dərma. Kwa anəke ka sərüm na ka ɲgatumay.»

⁸ Filip a gwadáy: «Bəy ga, damay ka Bəba yak tsa na, tsiy da may.»

⁹ Yesu a mbəday faya, a gwadáy: «Na ndza ka tən kurom na, haladzay ada ka sər ga ha bay ɲgway huya daw Filip? Ndowney kə ɲgetej a nej na, a ɲgatay na, a Bəba ga. Ada ka gwad: “Damay ka Bəba yak” na, hərwi mey? ¹⁰ Nej ta Bəba ga, nəmay mandza eye nəte na, ka dzala ha təbədew? Bazlam neheye na tsikawakum a nəkurom tebiye na, ti yaw abəra mə nej dəkdek bay. Na tsik na, i Bəba ga nakə nəmay mandza eye nəte aye. Maa ge məsler mə nej na, neɲgeye. ¹¹ Tadə na gwadəkum: “Nej ta Bəba, Bəba ga tən nej, nəmay nəte” na, dzalum ha faya. Dzalum ha ka məsler neheye na gawa aye kwa.

¹² «Ayaw! Nej faya na gwadəkumeye: Sərüm ha na, ndowney kə dzala ha ka nej na, ma giye məsler neheye nej faya na giye dərma. Ma ta giye na, ma ziye neheye anəke aye, hərwi nej na, na diye ka tən i Bəba ga. ¹³ Ka tsətsahum kwa mey ta məzele ga na, na gakumeye na tebiye, hərwi ada nej Wawa i Mbəlom nâ bəz ha məzlab i Bəba. ¹⁴ Ka tsətsahum kwa mey ta məzele ga na, na vəkumeye.»

Yesu a gwad ma slərawey Məsəfəre Tsədarɲa eye

¹⁵ Yesu a gwadətay sa: «Tadə ka wudum ga na, ka rəhumeye ha gər a bazlam ga mapala eye. ¹⁶ Nej, na geye amboh a Bəba ga mâ slərakumaw ndo mekelej mâ dzəna kurom hərwi ada mâ ndza huya ka tən kurom. ¹⁷ Ma slərakumaweye na, Məsəfəre nakə ma dəkumeye ha dedək aye. Məndzibəra na, ma sliye faya məhute təbey hərwi kə ɲgatay bay, ma səriye na bay sa. Nəkurom na, ka sərümeye hərwi ma ndziye na, ka tən kurom ada ma ndziye huya mə nəkurom. ¹⁸ Hərwi niye, na gəriye kurom ha mahəkuromeye andza wur mətawak hay bay. Na maweye ka tən kurom. ¹⁹ Ma məndze tsekwej na, ndo i məndzibəra hay ta ɲgetejeye sa bay. Nəkurom na, ka ta ɲgatumejeye hərwi nej na ndziye ta sifa ga huya ada nəkurom dərma ka ndzumeye ma sifa huya. ²⁰ Pat eye niye na, ka sərümeye nej madzapa eye ta Bəba ga, nəkurom madzapa eye tən nej ada nej madzapa eye tən nəkurom.

²¹ «Ndowney kə pa na bazlam ga mapala eye a gər, ada ka rəhay ha gər na, neɲgeye na, a wuda ga. Bəba ga ma wudiye na ndo nakə a wuda ga aye, nej dərma na wudiye na ada na bəzay ha bo ga.»

²² Gawla i Yesu andaya məzele ɲgay Yuda. Neɲgeye na, Yudas Iskariyot bay. A gwadáy a Yesu: «Bəy ga, ka bəziye ha bo a nəmay dəkdek, ka bəziye ha bo a ndo i məndzibəra hay bay na, ma giye bo ma kəkay?»

²³ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Ndoweye ka wudá ga na, ma rəheye ha gər a bazlam ga. Bəba ga ma wudiye na. Nəmaa deyeweye ka təv ɲgay. Neɲ ta Bəba nəmaa ndziye mə gay ɲgay. ²⁴ Ndo nakə a wudá ga bay aye na, ma rəheye ha gər a bazlam ga bay. Kâ mətsum ha gər tə wu nakə na tsik aye bay. Wu nakə ka tsənum na tsik aye na, a yaw mə neɲ bay. A yaw na, ka təv i Bəba ga neɲgeye nakə a sləra ga ahaya aye. ²⁵ Na tsikakum ka bo abəra bazlam nakay anəke na, hərwi neɲ andaya ka təv kurom mba. ²⁶ Mazlambar Bəba ga ma sləraweye Məsəfəre Tsədəɲɲa eye a bərəm ga, ma dzəniye kurom. Neɲgeye na, ma tətikakumeye wu hay tebiye ada bazlam ga neheye na tsikawakum aye na, mâ makum ahaya a gər tebiye.

²⁷ «Anəke na diye gwa na, na vələkumeye məndze zay a dərev kurom. Məndze nakə dərev kurom ma ndziye zay aye na, na vələkumeye andza i məndzibəra bay. Dərev mâ ye fakuma abəra bay. Kâ dzədzarum bay. ²⁸ Ba ka tsənum, na gwadəkum: Na diye gwa. Ane tuk na, na maweye ka təv kurom. Tadə ka wudum ga na, ka ɲgwasumeye hərwi na diye na, ka təv i Bəba ga. Bəba ga, neɲgeye na, bagwar eye a ze ga.

²⁹ «Wu neheye ta ndislew zuk bay. Na tsikakum ka bo abəra anəke na, hərwi ada aza ta ndislew na, kâ dzalum ha ka wu neheye na tsikakum aye. ³⁰ Na ta tsikakumeye wuray andaya haladzay sa bay. Na tsikakumeye wuray haladzay sa bay na, hərwi mey? Hərwi bəy i ndo i məndzibəra hay faya ma deyeweye. Ane tuk na, gədəɲ ɲgay andaya kwa tsekweɲ mələve ga bay. ³¹ Ane tuk na, ndo i məndzibəra hay tâ sər ha na, na wudá Bəba ga ada neɲ faya na giye andza nakə Bəba a gwedəɲ ge aye.

«Anəke na, lətsum takwa abəra kanaɲ!»

15

Yesu na, dərizl i gərdaf

¹ Yesu a gwadətay a gawla ɲgay hay sa: «Neɲ na, andza dərizl i gərdaf dedək eye. Bəba ga na, a təra andza ndo i guvah. ² Hawal neheye tə wa bay aye na, ma dəsiye tay ha. Hawal neheye tə wa aye na, ma kəkaliye fataya abəra hərwi ada tâ wa hohway haladzay. ³ Wu neheye na tətikakum aye na, ka təra kurom ha tsədəɲɲa, andza dərizl i gərdaf nakə ta kəkəl na aye. ⁴ Ndzum na, madzapa eye ka neɲ andza neɲ nakə madzapa eye tə nəkurom aye. Hawal kə ge neɲgeye ka dərizl ɲgay eye bay na, ma sliye faya məwe ka gər bo ɲgay bay, mâ ndza ka dərizl ɲgay. Andza niye, nəkurom ka dzapum tə neɲ bay na, ka mbumeye faya mäge wuray lele eye bay.»

⁵ Yesu a gwadətay sa: Neɲ na, andza dərizl i gərdaf, nəkurom hawal eye hay. Ndoweye kə dzapa tə neɲ ada na dzapa ta neɲgeye na, ma wiye hohway haladzay andza dərizl i gərdaf. Hərwi ze neɲ na, ka slumeye mäge wuray lele eye bay. ⁶ Ndoweye kə dzapa tə neɲ bay na, Mbəlom ma kərahiye na. Ma təriye andza hawal i dərizl i gərdaf nakə tə dəs faya abəra aye. Ta kaliye ha ada ma kuliye. Kə kula na, ta hayay gər ada ta dziye a ako, ma təmiye.

⁷ «Tadə ka ndzum nəkurom madzapa eye ka neɲ ada ka pum na bazlam ga a dərev na, tsətsahum wu nakə a sakum aye, ka hutumeye. ⁸ Tadə faya ka gumeye ɲgwalak huya na, faya ka bəzumatay ha a ndo hay, nəkurom gawla ga hay. Kə ge andza niye na, ndo hay ta zambadeye a Bəba ga.

⁹ «Na wudá kurom andza nakə Bəba a wudá ga aye. Ndzum huya madzapa eye ka neɲ ada ka sərume ye ha na, na wudá kurom. ¹⁰ Tadə ka rəhumay ha gər a bazlam ga mapala eye na, ka ndzumeye nəkurom madzapa eye ka neɲ ada ka sərume ye ha na wudá kurom huya, andza neɲ nakə na rəhay ha gər a bazlam i Bəba ga mapala eye ada neɲ madzapa eye tə neɲgeye ada na sər ha a wudá ga huya. ¹¹ Na tsikakum wu neheye na, hərwi ada dərev kurom mâ ɲgwasa andza neɲ nakə dərev ga mənɲwasa eye dərma k. Andza niye mənɲwese ma rahiye a dərev kurom lele.

¹² «Bazlam ga nakə na tsikakumeye na, waray? Bazlam nakə na tsikakumeye na, wudum bo nəte nəte mə walaɲ kurom andza neɲ nakə na wudá kurom aye. ¹³ Ndoweye kə dze ha məsəfəre ɲgay hərwi dzam ɲgay hay na, mawudə bo maze niye na, andaya

sa bay. ¹⁴ Tadə ka gum wu nakə na gwadum gum aye na, nəkurom dzam ga hay. ¹⁵ Na zalakumeye ndo i mäsler ga hay sa bay hərwi ndo i mäsler na, a sər wu nakə ndo i gay ngay ma giye bay. Duh na zalakumeye dzam ga hay hərwi na đakum ha wu nakə Bəba a đeñ ha aye tebiye. ¹⁶ Nəkurom ka zlum ga bay. Duh maa pala kurom na, neñ hərwi ada kâ pumeñ bəzay. Na slər kurom ha dərma, kâ yum mata ge wu nakə lele eye ada wu niye lele eye ma ndziye huya. Andza niye, ka tsətsahum wu hay tebiye ta məzele ga na, Bəba ga ma vəlakumeye. ¹⁷ Wu nakə na tsikakumeye anəke aye na, wudum bo nəte nəte mə walañ kurom.»

Ndo i mändzibəra hay ta nateye däre a gawla i Yesu hay

¹⁸ Yesu a gwadatay sa: «Tadə ndo i mändzibəra ta nakum däre na, sərüm ha ba kurre tə nay däre na, a neñ. ¹⁹ Tadə nəkurom ndo i mändzibəra hay na, ta wudiye kurom hərwi nəkurom ndo tay hay. Ane tuk na, ka təra andza niye bay. Na pala kurom abəra mə walañ tay. Nəkurom ka tərüm ndo tay hay sa bay. Tə nakum däre na, hərwi nakə nəkurom ndo tay hay sa bay aye.

²⁰ «Kâ mətsum ha gər tə bazlam nakə na tsikakum aye bay. Na gwad ndo i mäsler na, a ze ndo i gay ngay bay. A señ məgwadəkum na, tadə ta geñ däretsətseh na, ta gakumeye däretsətseh a nəkurom dərma. Ndo neheye ta rəhay ha gər a bazlam ga aye na, ta dzaliye i kurom dərma. ²¹ Däretsətseh nakə ta gakumeye na, hərwi nakə nəkurom gawla ga hay aye. Tə ge andza niye na, hərwi tə sər ndo nakə a sləra ga ahaya aye bay.

²² «Tadə na yaw na tsikatay bazlam i Mbəlom bay na, sariya ma gəsiye tay ha hərwi mezeleme tay bay. Ane tuk na, anəke na yaw, na tsikatay. Anəke ta sliye faya mətseke “nəmaa sər mezeleme bay” na, ta sliye faya bay. ²³ Ndoweye kə neñ däre na, a nay däre a Bəba ga dərma. ²⁴ Tadə ba na mbərəm mäge mäsler neheye ndəray dāda kə ge bay aye na, ha bə Mbəlom ma gəsiye tay ha a sariya ngay bay. Azlakwa anəke na, ta ngatay a mäsler ga hay ada faya ta namay däre ta bəba ga. ²⁵ Ane tuk na, a ge andza niye na, hərwi ada m̄ təra andza nakə ndo tay hay ta watsa mə Dərewel i Mbəlom aye. Tə watsa, tə gwad: “Tə neñ däre na, kəriye bəna na ge mənese bay.*”»

²⁶ Yesu a gwadatay sa: «Ndo nakə ma deyeweye madzəne kurom aye na, ma deyeweye. Ma deyeweye na, mə həlay i Bəba ga. Na ye ka təv i Bəba ga na, na slərakumaweye. Ndoweye niye na, Məsəfəre Tsədañña aye. Neñgeye ma dətəye ha dedək a ndo hay. Ki yaw na, ma tsikiye ka neñ. ²⁷ Nəkurom dərma ka ta tsikumeye ka neñ hərwi ahəl nakə na dazlay a mäsler aye na, nəkurom tə neñ hus bəgom.»

16

¹ «Na tsikakum wu neheye ka bo abəra anəke na, hərwi ada kâ gərüm ha mädzele ka neñ bay. ² Ta ta həhara kurom ahaya abəra mə gay i maduwule me. Həlay eye ma deyeweye, ndo hay ta kədiye kurom, ada ta dzaliye mə gər tay na: “Nəmaa ge na, wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye.” ³ Ta giye andza niye na, hərwi nətəye tə sər Bəba ga bay ada tə sər neñ bay. ⁴ Na tsikakum ka bo abəra anəke na, hərwi ada ahəl nakə faya ta gakumeye andza niye na, bazlam nakə na tsikakum aye m̄ makumaw a gər.»

Mäsler nakə Məsəfəre Tsədañña ma giye

Yesu a gwadatay sa: «Na tsikakum kurre bay na, hərwi neñ ka təv kurom mba. ⁵ Anəke na, na miye gwa ka təv i ndo nakə a sləra ga ahaya aye. Ndəray kwa nətə mə walañ kurom ma tsətsahiye təv ga nakə na diye a dəma aye bay. ⁶ Ane tuk na, ma ndalakumeye haladzay hərwi nakə na gwadəkum na, na diye gwa aye. ⁷ Ayaw! Sərüm ha lele, na ye fakuma abəra duh i kurom na, lele. Andza niye tadə na ye gwa bay na, ndo nakə ma deyeweye mata dzəne kurom aye na, ma deyeweye sa bay. Ane tuk na, na ye na, na sləra ahaya.

⁸ «Ki yaw na, ma bəzatay ha a ndo i mändzibəra hay na, nətəye faya ta giye mezeleme, ma bəzatay ha tsəved nakə dedək aye, ada ma bəzatay ha sariya i Mbəlom nakə ma ta giye. ⁹ Mezeleme nakə ma bəzatay ha aye, a dā ha na, nətəye ta dzala ga ha bay. ¹⁰ Ta

* 15:25 Dəmes hay 35.19; 69.5.

səriye ha tsæved nakə dedek eye na, tsæved məpeŋ bəzay a neŋ hərwi na miye ka tøv i Bəba ga. Ka ta ŋgatumeŋeye sa bay. ¹¹ A bəzatay ha sariya na, hərwi ɓa Mbəlom kə gəs bəy i mändzibəra nakay a sariya.»

¹² Yesu a gwadatay sa: «Wu neheye na tsikakum zuk bay aye na, andaya haladzay. Ane tuk na, na tsikakum anəke na, ka slumeye faya mətsəne bay. ¹³ Məsəfəre niye ma datay ha tsæved i dedek a ndo hay. Ki yaw na, ma dakumeye ha tsæved niye dedek eye tebiye. Ma ta tsikiye na, ka gər bo ŋgay bay. Ane tuk na, ma ta tsikiye na, wu nakə a tsənew ka Mbəlom aye. Ma dakumeye ha wu nakə ma giye bo kame aye. ¹⁴ Ndo hay ta dəsleŋeye ha gər hərwi ŋgay. Hərwi wu neheye ma dakumeye ha aye na, ti yaw abəra mə neŋ. ¹⁵ Wu neheye mə həlay i Bəba ga tebiye na, i ga dərma. Hərwi niye na gwadəkum na, wu nakə Məsəfəre ma ta dakumeye ha aye na, ma deyeweye abəra na, mə neŋ.»

Gawla i Yesu hay ta ŋgwasiye haladzay

¹⁶ Yesu a gwadatay: «Məndze tsekweŋ na, ka ŋgatumeŋeye sa bay. Ada məndze tsekweŋ na, ka ŋgatumeŋeye sa.»

¹⁷ Siye hay mə walaŋ i gawla ŋgay hay tə tsəne andza niye na, tə gwad mə walaŋ tay: «A say məgwede na, kəkay? A gwad: “Məndze tsekweŋ na, ka ŋgatumeŋeye sa bay ada məndze tsekweŋ na, ka ŋgatumeŋeye sa.” Ada a gwadəkway sa na: “Ka ŋgatumeŋeye sa bay, hərwi na miye ka tøv i Bəba” na, hərwi mey? ¹⁸ “Məndze tsekweŋ” niye a tsik aye na, andza məgwede mey? Ka sərakwa wu nakə a say mətsike aye bay.»

¹⁹ Yesu a sər ha a satay a gawla ŋgay hay matsətsehe faya bazlam. A gwadatay: «Ka tsikum mə walaŋ kurom na, ka bazlam nakə na gwad “məndze tsekweŋ na, ka ŋgatumeŋeye sa bay ada məndze tsekweŋ na, ka ŋgatumeŋeye sa” daw?

²⁰ «Ayaw! Sərum ha na, ka ta tuwumeye, ka wudumeye ka bo haladzay. Ndo i mändzibəra hay na, ta ŋgwasiye. Dərev ma ndalakumeye haladzay, ane tuk na, dəretsətseh kurom ma təriye məŋgwese. ²¹ Ma giye na, andza məwe wawa nakə a dazlay a ŋgwas aye. Ahəl nakə wawa a dazlay a ŋgwas aye na, dərev a ndalay hərwi dəretsətseh. Ane tuk na, kə wa na wawa tsiy na, ma mətsiye ha gər tə dəretsətseh. Ma ŋgwasiye hərwi wawa nakə a wa, a yaw ka mändzibəra aye. ²² Andza niye nəkurom mə dəretsətseh anəke dərma. Ane tuk na, na ta ŋgatakumeye, ka ta ŋgwasumeye haladzay, ndəray ma sliye faya mabuwe fakuma abəra məŋgwese niye bay.

²³ «Pat eye niye na, ka ta tsətsahumeye fagaya sa bay. Sərum ha na, kwa mey ka tsətsahum ta məzele ga na, Bəba ma vəlakumeye. ²⁴ Hus anəke ka tsətsahum wuray ta məzele ga zuk bay. Tsətsahum, ka hutumeye ada məŋgwese ma rahiye a dərev kurom lele.»

Yesu a ŋgwasa ka mändzibəra

²⁵ Yesu a gwadatay: «Na tsikakum wu neheye tebiye na, ta dzeke. Həlay eye ma deyeweye, na tsikakumeye ta dzeke sa bay. Ane tuk na, na ta tsikakumeye ka gər i Bəba ga parakka. ²⁶ Pat eye niye na, ka tsətsahumeye wu hay ka Bəba ga ta məzele ga. Agəla ka gwadumeye na, na ta tsətsahiye faya wu hərwi kurom. A'ay! Bo kurom eye ka tsətsahumeye tə bazlam kurom. ²⁷ Bəba, bo ŋgay eye a wuda kurom. A wuda kurom na, hərwi nəkurom ka wudum ga ada ka dzalum ha neŋ na yaw na, abəra ka tøv i Mbəlom. ²⁸ Na yaw na, ma tøv i Bəba ga ada na yaw ka mändzibəra. Anəke na, na gəriye ha mändzibəra, na miye ka tøv i Bəba ga.»

²⁹ Gawla ŋgay hay tə gwaday: «Yawa! Anəke faya ka tsik me na, parakka tuk. Ka tsik ta dzeke sa bay. ³⁰ Anəke nəmaa sər ha, ka sər wu hay tebiye. Ndo ma ta tsətsahiye fakaya bazlam na, ɓa ka sər tsiy. Hərwi niye nəmaa dzala kar ha, nəmaa sər ka yaw na, abəra ka tøv i Mbəlom dedek.»

³¹ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Ka dzalum ha na, anəke daw? ³² Pat eye ma deyeweye, ɓa ka mbərəm madayaw tsiy. Pat eye niye na, ka ŋgənumeye gər kweye kweye kwa way ma miye a mətagay ŋgay. Ka gərumeye ga ha mahəgeye. A'ay! Ta dedek na, neŋ mahəgeye bay. Bəba ga, neŋgeye tə neŋ.»

³³ «Na tsikakum wu neheye kurre ada nəkurom neheye madzapa eye tə neŋ aye na, hərwi ada kâ ndzum zay. Ka mändzibəra na, ka gumeye d̄aretsətseh. Ane tuk na, d̄ərev mâ ye fakuma abəra bay, hərwi neŋ na, na ŋgwasa ka mändzibəra.»

17

Yesu a d̄uwulay me a Mbəlom hərwi gawla ŋgay hay

¹ Yesu a tsikatay ka bo abəra bazlam niye na, a zəba d̄əre a mbəlom, a gwad: «Bəba ga, i ga na, həlay eye kə husaw tuk. Bəzatay ha məzlaḅ ga a ndo hay ada neŋ wawa yak nâ bəzatay ha məzlaḅ yak d̄ərmak. ² Nəkar na, ka vələŋ gədaŋ ka gər i ndo hay tebiye hərwi ada nâ vələtay sifa nakə ma ndəviye bay aye a ndo neheye ka vələŋ tay naha a həlay aye. ³ Sifa niye ma ndəviye bay aye na, andza məgwede ta sər kar ha, nəkar na, Mbəlom dedek eye nətə ŋgweŋ, ada ta sər neŋ Yesu Kəriste nakə ka sləratayaw aye.

⁴ «Ahəl nakə neŋ ka mändzibəra aye na, na dā ha məzlaḅ yak a ndo hay, hərwi na ndəv ha məsler nakə ka sləra ga ahaya faya məge aye. ⁵ Anəke na, Bəba ga, vələŋ məzlaḅ ka d̄əre yak andza məzlaḅ ga ahəl nakə nəmay salamay, mändzibəra andaya zuk bay aye.

⁶ «Ndo neheye ka pala tay ha abəra ka mändzibəra aye ada ka vələŋ tay ha a həlay ga aye, tə sər kar ha na, hərwi ga. Nətəye tebiye na, i yak hay ada ka vələŋ tay ha a həlay ga. Nətəye faya ta rəhay ha gər a bazlam yak. ⁷ Tə sər ha wu neheye ka vələŋ tebiye aye na, a yaw mə nəkar. ⁸ Bəna na tsikatay bazlam nakə ka gwedeŋ tsikatay aye. Ta təma lele. Ta sər ha ta dedek na yaw na, abəra ma nəkar. Ada ta dzala ha maa sləra ga ahaya na, nəkar.

⁹ «Na d̄uwulakeye naha me hərwi tay, bəna hərwi ndo i mändzibəra hay bay. Na d̄uwulakeye naha me na, hərwi ndo neheye ka vələŋ tay ha aye. Nətəye na, ndo yak hay. ¹⁰ Ndo ga hay na, ndo yak hay d̄ərmak, ada ndo yak hay na, ndo ga hay. Nətəye ta d̄atay ha məzlaḅ ga a ndo hay. ¹¹ Anəke na, na miye naha ka təv yak. Na gəriye ha mändzibəra, nətəye ta ndziye ka mändzibəra. Bəba ga, nəkar nakə tsədaŋŋa eye, tsəpa tay ha ta gədaŋ yak nakə ka vələŋ aye. Tsəpa tay ha hərwi ada t̄a t̄əra madzapa eye nətəye andza nəkar tə neŋ, nəmay madzapa eye nətə. ¹² Ahəl nakə nəmaa ndzawa huya dziye na, neŋ na tsəpawa tay ha. Na tsəpawa tay ha ta gədaŋ yak nakə ka vələŋ aye. Na tsəpa tay lele, ndəray kwa nətə kə dze bay. Maa dze na, ndo nakə tə watsa faya mə D̄ərewel i Mbəlom tə gwad ma ta dziye a ako nakə ma mbatiye bay aye.

¹³ «Anəke na, na diye naha ka təv yak. Na tsik andza niye na, ahəl nakə neŋ ka mändzibəra mba aye hərwi ada məŋgwese ga mâ rah a d̄ərev tay. ¹⁴ Na tsikatay bazlam yak nakə ka gwedeŋ tsikatay aye. Ane tuk na, ndo i mändzibəra hay faya ta natay d̄əre hərwi nətəye na, ndo tay hay bay andza neŋ nakə neŋ ndo tay bay aye. ¹⁵ Na d̄uwulakeye naha me na, hərwi nakə kâ həl tay naha abəra ka mändzibəra aye bay. Duh na d̄uwulakeye naha me na, tsəpa tay ha hərwi ada Fakalaw mâ gatay wuray bay. ¹⁶ Hərwi nətəye na, ndo i mändzibəra hay bay andza neŋ nakə ndo i mändzibəra bay aye.

¹⁷ «Bəzatay ha dedek hərwi ada t̄a t̄əra kətsek tebiye i yak hay. Hərwi bazlam yak na, dedek. ¹⁸ Andza nəkar nakə ka sləra ga ahaya ka mändzibəra aye na, neŋ kənaŋ d̄ərmak faya na sləriye tay ka mändzibəra ka məge məsler. ¹⁹ Na vələka ha bo ga tebiye hərwi tay hərwi ada nətəye tebiye t̄a t̄əra ndo yak hay.

²⁰ «Na d̄uwulakeye naha me na, hərwi nətəye d̄ekd̄ek tsa bay. Na d̄uwulakeye naha me hərwi ndo neheye ta piye zləm ka bazlam tay ada aza ta dzaliye ha ka neŋ. ²¹ Na d̄uwulakeye naha me hərwi ada nətəye tebiye t̄a t̄əra nətə. Bəba, t̄a ndza madzapa eye tə nəmay andza nəkar nakə madzapa eye tə neŋ aye ada neŋ madzapa eye tə nəkar aye. T̄a t̄əra na, nətə madzapa eye tə nəmay hərwi ada ndo i mändzibəra hay t̄a dzala ha maa sləra ga ahaya na, nəkar. ²² Na vələtay məzlaḅ nakə ka vələŋ aye hərwi ada t̄a t̄əra nətə andza nəkar tə neŋ, nəmay nətə. ²³ Neŋ madzapa eye ta nətəye andza nəkar nakə madzapa eye tə neŋ aye hərwi ada t̄a t̄əra nətə, ada ndo i mändzibəra hay t̄a sər na, nəkar ka sləra ga ahaya ada ka wudā tay ha andza nakə ka wudā neŋ aye.

²⁴ «Bəba, a seŋ na, ndo neheye ka vøleŋ tay ha a həlay aye na, ta ndziye ma tøv nakə na ta ndziye mə dəma aye dərma hərwi ada tã ŋgatay a məzlaḅ ga. Ka wudā ga na, kwa ahəl nakə mändzibəra andaya zuk bay aye ada hərwi niye ka vøleŋ məzlaḅ aye.

²⁵ «Bəba ga nəkar na, ndo i dedek. Ndo i mändzibəra hay tə sər kar ha bay. Ane tuk na, neŋ na sər kar ha ada ndo neheye mə həlay ga aye tə sər maa sləra ga ahaya na, nəkar.

²⁶ Tə sər kar ha na, hərwi ga ada ta səriye kar ha hərwi ga dərma hərwi ada tã wudā siye i ndo mekeleŋ eye hay andza nakə ka wudā ga aye ada neŋ dərma nã ndza mə dərev tay.»

18

Tə gəs na Yesu

Mata 26.47-56; Markus 14.43-50; Luka 22.47-53

¹ Yesu a ndəv ha maḁuwulay naha me a Mbəlom na, a həl bo ta gawla hay, ti ye a diye i magayam wuray tə zalay Sedroŋ. Ka tøv aye niye na, dədaŋ andaya ta zəv a dəma gərdaf hay. Tsa na, ti ye a dəma ta gawla ŋgay hay. ² Yudas ndo nakə a ge ḁaf ka Yesu aye a sər tøv eye niye. A sər na, hərwi Yesu ta gawla ŋgay hay ti yawa a dəma.

³ Yudas a ye a dədaŋ niye ta sidzew i Roma hay, tə siye i sidzew neheye ta tsəpawa gay i məḁəslay ha gər a Mbəlom. Maa slər tay naha na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ada ta Farisa hay. Ti ye na, tə wu i həlay hay, ta lalam tay hay ada siye ta dəv ako. Maa həl tay naha na, Yudas.

⁴ Azlakwa bay Yesu na, ḁa kə sər wu nakə ma ta giye bo tə neŋgeye. Mazlambar faya ta ndisliye naha ka tøv tay na, Yesu a həndzəḁ naha ka tøv tay. A tsətsah fataya, a gwadətay: «Ka pəlum way?»

⁵ Ta mbəḁəy faya, tə gwadətay: «Nəmaa pəla Yesu ndo i Nazaret.»

Yesu a gwadətay: «Yesu na, neŋ eye.»

Yudas ndo nakə a gatay ḁaf ka Yesu aye malətsa eye ka tøv i sidzew niye hay.

⁶ Tə tsəne i Yesu nakə a gwadətay: «Yesu na, neŋ eye» ta ma ta dəba, tə dəḁ ka dala tolololo.

⁷ Yesu a tsətsah fataya sa, a gwadətay: «Ka pəlum way?»

Tə gwad: «Yesu ndo i Nazaret.»

⁸ Yesu a mbəḁətay faya, a gwadətay: «Ba na gwadəkum Yesu na, neŋ tsiy. Tadə ka pəlum neŋ na, gərurum tay ha siye i ndo hay, tã ye wu tay.»

⁹ Andza niye, wu nakə Yesu a tsik aye na, ma giye bo andza nakə a tsik aye. A gwad: «Bəba, ndo neheye ka vøleŋ tay ha a həlay aye na, kwa nəte kə dze fagaya abəra bay.»

¹⁰ Simoŋ Piyer na, maslalam andaya faya. A ŋgwadaw maslalam ŋgay niye a fay ha a ndo i məsler i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom. A ḁəsay na zləm i həlay i mənday fats ka dala. Ndo i məsler niye tə zalay na, Malkus.

¹¹ Ane tuk na, Yesu a gwadətay a Piyer: «Ma ha maslalam yak a gay ŋgay eye. Dəretsətseh nakə Bəba a vøleŋ aye na, na siye bəḁaw?»

¹² Sidzew niye hay ta bəy tay ada ta ndo neheye ta tsəpawa gay i məḁəslay ha gər a Mbəlom aye, tə gəs na Yesu. Tsa na, tə dzawa na.

Sidzew hay ti ye ha Yesu a gay i Han

¹³ Tə lah mede ha Yesu na, a gay i Han təḁay. Han na, neŋgeye mese i Kayif. Anəke ka viye niye na, Kayif neŋgeye bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom. ¹⁴ Kayif na, ndo nakə a gwadətay a bagwar i Yahuda hay: «Tə bəmalə nakə ndo hay tebiye ta dziye na, ŋgama ndo nəte mã mət.»

Piyer a ḁay bərakəzaŋ a Yesu

Mata 26.69-70; Markus 14.66-68; Luka 22.55-57

¹⁵ Simoŋ Piyer ta gawla i Yesu neŋged nəte ta zəŋgal na Yesu. Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom a sər na gawla i Yesu niye neŋged eye. Hərwi niye neŋgeye na, ti ye a dalamətagay i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom tə Yesu salamay. ¹⁶ Ane tuk na, Piyer neŋgeye na, a ndza ma bəra, slər ka həlay i məged i dalamətagay niye. Gawla i

Yesu niye bagwar i ndo mǎvǎlaway wu a Mbǎlom a sǎr na aye na, a maw. A yaw ka tǎv i dem nakǎ faya ma tsǎpiye mǎged aye a tsikay me a dem niye hǎrwi ada mǎ vǎlay tsǎved a Piyer. Piyer a fǎlǎkwa a dalamǎtagay tuk.

¹⁷ Ahǎl nakǎ faya ta diye na, ngwas nakǎ a gawa mǎsler mǎ gay i ndo mǎvǎlaway wu a Mbǎlom aye, a gwadǎy a Piyer: «Nǎkar na, gawla i ndo nakay dǎrmak ba?»

Piyer a mbǎdǎy faya a gwadǎy: «A'ay neŋ na, gawla ngay bay!»

¹⁸ Mǎtasl a ge haladzay. Hǎrwi niye ndo i mǎsler hay ta ndo neheye ta tsǎpawa gay i mǎdǎslay ha gǎr a Mbǎlom ta vat ako. Nǎteye mandza eye faya. Piyer neŋgeye mandza eye ka ako niye dǎrmak ta nǎteye dziye.

Bagwar i ndo mǎvǎlaway wu a Mbǎlom a tsǎtsah ka Yesu

Mata 26.59-66; Markus 14.55-64; Luka 22.66-71

¹⁹ Ma dǎba aye na, bagwar i ndo mǎvǎlaway wu a Mbǎlom a tsǎtsah ka Yesu ka gǎr i gawla ngay hay ada ka matǎtike ngay nakǎ a tǎtikawa aye.

²⁰ Yesu a mbǎdǎy faya a gwadǎy: «Na tsikawatay bazlam parakka kame i ndo hay tebiye. Na tǎtikawatay a ndo hay na, mǎ gay i maduwule me ada mǎ gay i mǎdǎslay ha gǎr a Mbǎlom ma tǎv nakǎ Yahuda hay tǎ hayawa gǎr a dǎma aye. Na tsik wuray dǎda ta mǎkal bay. ²¹ Ada ka tsǎtsahiye fagaya bazlam na, hǎrwi mey? Wu nakǎ na tsikawa aye na, tsǎtsah ka ndo neheye tǎ tsǎne aye. Nǎteye na, tǎ sǎr wu nakǎ na tsik aye.»

²² Yesu a tsik andza niye na, kwayanŋa ndo nǎte mǎ walaŋ i ndo matsǎpe gay i mǎdǎslay ha gǎr a Mbǎlom a fay a Yesu. A gwadǎy: «Ta mbǎdǎway ka bazlam a bagwar i ndo mǎvǎlaway wu a Mbǎlom na, andza niye dǎw?»

²³ Yesu a gwadǎy a ndo niye: «Kǎ ge na tsik wu nakǎ lele bay aye na, dǎ ha wu nakǎ na tsik lele bay aye. Tadǎ na tsik lele na, ka kǎd ga hǎrwi mey?»

²⁴ Tsa na, Han a slǎr ha Yesu a gay i Kayif bagwar i ndo mǎvǎlaway wu a Mbǎlom. Ti ye ha Yesu na, madzawa eye huya.

Piyer a dǎy bǎrakǎzanŋ a Yesu sa

Mata 26.71-75; Markus 14.69-72; Luka 22.58-62

²⁵ Ahǎl nakǎ ti ye ha Yesu a gay i Kayif aye na, Piyer neŋgeye ma dalamǎtagay, mandza eye ka ako. Ta tsǎtsah faya, tǎ gwadǎy: «Nǎkar na, gawla i ndo nakay dǎrmak bǎdaw?»

Piyer a dǎy bǎrakǎzanŋ a Yesu, a gwadǎy: «A'ay, neŋ gawla ngay bay!»

²⁶ Ndo mǎ walaŋ i ndo i mǎsler i bagwar i ndo mǎvǎlaway wu a Mbǎlom andaya ka tǎv eye niye. Ndoweye niye na, gwala i ndo nakǎ Piyer a dǎs faya abǎra zlǎm ahǎl nakǎ tǎ gǎs na Yesu aye. A gwadǎy: «Nǎkar na, gawla ngay. Na ngataka nǎkurom tǎ Yesu ma dǎdan bǎdaw?»

²⁷ Ane tuk na, Piyer a dǎy bǎrakǎzanŋ a Yesu sa, a gwadǎy: «A'ay, neŋ bay!»

Piyer a ndǎv ha mǎtsike andza niye na, kwayanŋa dzagulok a zlaha.

Yesu kame i Pilat

Mata 27.1-2,11-14; Markus 15.1-5; Luka 23.1-5

²⁸ Dǎre a tsadǎ pǎrik i mekedǎe na, tǎ ma ahaya Yesu abǎra mǎ gay i Kayif. Ti ye ha a gay i Pilat ndo i sik i bǎy i Roma hay. Ane tuk na, bǎy i Yahuda hay ta fǎlǎkwa a gay i Pilat bay. Ti ye a dǎma bay na, hǎrwi a satay mǎndze tsǎdanŋa ada ta sliye faya mǎnde wu mǎnday i Pak.

²⁹ Hǎrwi niye Pilat ndo i sik i bǎy i Roma hay, a yaw abǎra mǎ gay. A yaw ka tǎv tay, a tsǎtsah fataya, a gwadǎy: «Ka gǎsum ahaya ndo nakay na, a gakum mey?»

³⁰ Ta mbǎdǎy faya, tǎ gwadǎy: «Tadǎ kǎ ge mǎnese bay na, nǎmaa gǎsaka ahaya dǎw?»

³¹ Hǎrwi niye Pilat a mbǎdatay faya, a gwadǎy: «Kǎ ge andza niye na, bo kurom eye dum ha ta gumay sariya andza nakǎ bazlam kurom mapala eye a tsikakum aye.»

Ta mbǎdǎy faya, tǎ gwadǎy: «Nǎmay na, tsǎved may andaya mǎge sariya i mǎkǎde ndo bay.»

³² Andza nakay bazlam nakǎ Yesu a tsik ahǎl niye a ge bo aye. Ba kǎ dǎ ha mǎmǎte ngay nakǎ ma ta mǎtiye.

³³ Pilat a mbɛda gɛr a gay. A ye naha a zalayaw a Yesu, a tsɛtsah faya, a gwadɛy: «Nɛkar na, bɛy i Yahuda hay dedek daw?»

³⁴ Yesu a mbɛday faya, a gwadɛy: «Ka tsik andza niye na, bo yak eye ka dzala tsukudu, siye i ndo hay tɛ tsikaka daw?»

³⁵ Pilat a gwadɛy: «Ka tsikerɛ andza niye na, neɛ Yahuda hay tɛdɛw? Maa gɛsa kar ahaya na, ndo yak hay ta bagwar hay i ndo neheye tɛ vɛlaway wu a Mbɛlom aye bɛna neɛ tɛdɛw? Tɛ gɛsa kar ahaya na, ka ge na, mey?»

³⁶ Yesu a mbɛday faya, a gwadɛy: «Bɛy ga na, ka mɛndzibɛra nakay bay. Tadɛ bɛy ga ka mɛndzibɛra nakay na, ndo i mɛsler ga hay ta giye vɛram hɛrwi ada ndɛray mɛ gɛs ga mɛvɛlay ga ha a bɛy i Yahuda hay bay. Ane tuk na, bɛy ga na, ka mɛndzibɛra nakay bay.»

³⁷ Pilat a gwadɛy: «Azlakwa nɛkar na, bɛy daw?»

Yesu a gwadɛy: «Maa tsik na, nɛkar. Neɛ bɛy dedek. Tɛ wa ga, na yaw ka mɛndzibɛra na, ka mɛdɛ ha dedek. Ndo neheye tɛ sɛr dedek aye na, ta tɛmiye bazlam ga.»

³⁸ Pilat a gwadɛy a Yesu: «Dedek na, wuye mey?»

Tɛ gay sariya a Yesu i mɛkɛdɛ

Mata 27.15-31; Markus 15.6-20; Luka 23.13-25

Pilat a tsik bazlam ɛgay niye na, a yaw abɛra mɛ gay sa. A ye ka tɛv i bɛy i Yahuda niye hay ma bɛra aye. A gwadatay: «Neɛ na, na huta faya abɛra mɛnese bay. ³⁹ Ane tuk na, a say a kule kurom, nɛ gɛrakum ha ndo i dangay nɛtɛ hɛrwi magurlom i Pak. A sakum nɛ gɛrakum ha na, bɛy i Yahuda hay daw?»

⁴⁰ Tɛ tsɛne andza niye na, ta wuda ta magala, tɛ gwadɛ: «Gɛramay ha na, Barabas bɛna neɛgeye bay!»

Azlakwa Barabas na, ndo i galak duh.

19

¹ Pilat a vɛlatay tsɛved a sidzew hay tɛ gɛs na Yesu ada tɛ ndaba na ta mandalaba. ² Sidzew hay tɛ dɛsaw dak tɛ slapa na ka bo, ta pay a gɛr a Yesu andza dzagwa i bɛy. Tɛ kalay ka bo petekɛf ndozza eye. ³ Tsa na, ta hɛndzɛd naha ka tɛv ɛgay, tɛ gwadɛy: «Zay daw, bɛy i Yahuda hay!» Tɛ fay ka maholom.

⁴ Pilat a yaw abɛra mɛ gay sa, a gwadatay a ndo hay: «Tsɛnum tɛday! Na gɛsakuma ahaya Yesu abɛra. Sɛrum ha neɛ na, na huta faya abɛra mɛnese bay.»

⁵ Tɛ gɛsa ahaya Yesu abɛra tuk. Dzagwa i dak mɛ gɛr ada petekɛf ka bo ndozza. Pilat a gwadatay: «Ndo nakay na, anaɛ!»

⁶ Bagwar hay i ndo neheye tɛ vɛlaway wu a Mbɛlom aye ta ndo matsɛpe gay i mɛdɛslay ha gɛr a Mbɛlom hay tɛ ɛgatay a Yesu na, tɛ pa bo ka mawude ta magala. Tɛ gwadɛ: «Dar na ka mayako mazlɛmbada eye! Dar na ka mayako mazlɛmbada eye!»

Ane tuk na, Pilat a gwadɛy: «Bo kurom eye gɛsum na ada kɛ yum kɛ darum na ka mayako mazlɛmbada eye. Neɛ na, na huta faya mɛnese bay.»

⁷ Bɛy i Yahuda hay ta mbɛday naha faya, tɛ gwadɛy: «Nɛmay na, bazlam may mapala eye andaya, ada andza bazlam may mapala eye a tsik na, kutoɛ mɛkɛdɛ na, hɛrwi a gwadɛ: “Neɛ na, Wawa i Mbɛlom.”»

⁸ Pilat a tsɛne bazlam tay neheye faya ta tsikiye na, a dzɛdzar haladzay. ⁹ A fɛlɛkwa a gay sa, a ye naha a tsɛtsah ka Yesu, a gwadɛy: «Ka yaw na, mɛngay?»

Ane tuk na, Yesu ka mbɛday faya bay.

¹⁰ Andza niye Pilat a gwadɛy: «A saka mɛtsikerɛ me a neɛ bɛdaw? Neɛ na, gɛdanɛ ga andaya mɛgɛr kar ha ada gɛdanɛ ga andaya madere kar ka mayako mazlɛmbada eye na, ka sɛr tɛbɛdɛw?»

¹¹ Yesu a mbɛday faya, a gwadɛy: «Kɛ ge Mbɛlom kɛ vɛlaka ga ha a hɛlay bay na, ka sliye faya mɛgɛn wuray kwa tsekwerɛ bay tebiye. Hɛrwi niye ndo mɛgɛsa ga ahaya mɛvɛlaka ga ha a hɛlay na, mɛnese ɛgay a ze i yak.»

¹² Ka tɔv eye niye kwayanɔa na, Pilat a pɔla tsɔved mɔgɔr ha Yesu. Ane tuk na, bɔy i Yahuda hay ta wuda ta magala, tɔ gwad: «Ka gɔr ha ndo nakay na, nɔkar dzam i bɔy i Roma sa bay. Ndoweye kɔ gwad nenɔgeye bɔy na, nenɔgeye ndo mɔne dɔre i bɔy i Roma.»

¹³ Pilat a tsɔne bazlam tay niye hay na, a ye ahaya Yesu abɔra. A ye ka tɔv nakɔ dala eye madɔzla eye tɔ beleler aye. Tɔ bazlam i Yahuda hay na, Gabata. A ndza ka tɔv niye hɔrwi mɔge sariya. ¹⁴ Pat niye na, pat i luma i dezele, mazlambar magɔrhɔpat. Ada hɔlay i magurlom i Pak.

Pilat a gwadatay a Yahuda hay: «Bɔy kurom ananɔ.»

¹⁵ Ane tuk na, tɔ tsɔne bazlam i Pilat niye na, tɔ pa bo ka mawude, tɔ gwadɔy: «Kɔd! Kɔd! Dar na ka mayako mazlɔmbada eye!»

Pilat a gwadatay: «Nɔ dar na bɔy kurom ka mayako mazlɔmbada eye daw?»

Bagwar hay i ndo neheye tɔ vɔlaway wu a Mbɔlom aye ta mbɔday faya: «Bɔy may na, bɔy i Roma nɔte nɔgwenɔ.»

¹⁶ Andza niye, Pilat a vɔlatay ha Yesu a hɔlay a sidzew hay hɔrwi ada tɔ ye tɔ dar na ka mayako mazlɔmbada eye.

Ta dar na Yesu ka mayako mazlɔmbada eye

Mata 27.32-44; Markus 15.21-32; Luka 23.26-43

Sidzew hay ti ye ha Yesu mata kɔde na. ¹⁷ Yesu a zla mayako mazlɔmbada eye niye ta ta dariye na faya aye, a ye ahaya abɔra ma wuzlah gay. A ye ha a tɔv nakɔ tɔ zalay Tɔv i Mɔtasl i Gɔr aye. Tɔ zalay tɔ bazlam i Yahuda hay na, Golgwata. ¹⁸ Mɔ dɔma na, sidzew hay ta dar na Yesu ka mayako mazlɔmbada eye. Ta dar naha ndo hay sulo ka mayako mazlɔmbada eye ka tsakay i Yesu, nɔte tɔ hɔlay i mɔnday, nenɔged tɔ hɔlay i gula, Yesu ma wuzlah.

¹⁹ Pilat a watsa bazlam nɔgay nakɔ tɔ kɔd na faya ka palalam. A law zal ka gɔr i Yesu. A watsa na, a gwad: «Yesu ndo i Nazaret, bɔy i Yahuda hay.»

²⁰ Yahuda hay haladzay tɔ dzanɔgawa bazlam niye mawatsa eye, hɔrwi tɔv nakɔ ta dar faya Yesu aye na, bɔse ta wuzlah gay. Ada wu niye tɔ watsa aye na, tɔ bazlam i gɔma hay wal wal mahkar: Tɔ bazlam i Yahuda hay, i Roma hay ada ta Gɔrek hay.

²¹ Bagwar hay i ndo neheye tɔ vɔlaway wu a Mbɔlom aye tɔ dzanɔga bazlam niye na, ti ye ka tɔv i Pilat, tɔ gwadɔy: «Ka watsa faya “Bɔy i Yahuda hay” meriye. Watsa faya na: “Ndo nakay a gwad: Nenɔ na, bɔy i Yahuda hay.”»

²² Pilat a gwadatay: «Wu nakɔ nenɔ na watsa aye na, ma ndziye andza niye.»

²³ Sidzew hay ta dar na Yesu ka mayako mazlɔmbada eye na, tɔ zla peteked nɔgay aye. Ta nɔgɔna ha fad, kwa way a zla nɔte. Tɔ zla mɔkelkabo nɔgay nakɔ manɔgara eye andza niye mɔmbele andaya faya bay aye sa. ²⁴ Tɔ tsik mɔ walaɔ tay, tɔ gwad: «Peteked nakay na, kɔ nɔguradakwa ha bay. Ane tuk na, gakwa faya tsakwal hɔrwi mɔsɔre ha mata zle na, way.»

Andza niye, wu nakay a ge bo aye na, andza nakɔ mawatsa eye mɔ Derewel i Mbɔlom aye, tɔ gwad:

«Ta nɔgɔna ha peteked ga mɔ walaɔ tay

ada tɔ ge faya tsakwal ka mɔkelkabo ga.*»

Wu nakɔ sidzew hay tɔ ge aye na, ananɔ.

²⁵ Bɔse ta tɔv i mayako niye mazlɔmbada eye ta dar faya Yesu aye na, may i Yesu ta malamar i may nɔgay, Mari nɔgwas i Kɔlɔpas ada ta Mari nakɔ a yaw ma gɔma i Magɔdala aye, nɔteye malɔtsa eye ka tɔv eye niye.

²⁶ Yesu a nɔgatay a may nɔgay ta gawla nɔgay nakɔ a wuda na haladzay aye. A gwadɔy a may nɔgay: «May ga, wawa yak ananɔ.» ²⁷ Ma dɔba aye a gwadɔy a gawla nɔgay niye a wuda na haladzay aye: «May yak ananɔ.» Pat eye niye gawla i Yesu niye a wuda na haladzay aye a zla na Mari a gay nɔgay.

Mɔmɔte i Yesu

Mata 27.45-56; Markus 15.33-41; Luka 23.44-49

* 19:24 Dɔmes hay 22.19.

²⁸ Ma dæba eye na, Yesu a sər ha wu nakə Mbəlom a sləra ahaya faya mæge aye na, ka ndəv tebiye tuk. Yesu a gwad: «Yam a gerj.» A tsik andza niye hərwi ada wu nakə tə dzaŋgawa mə Derewel i Mbəlom aye mâ ge bo.[†]

²⁹ Gəzla wuray andaya maraha eye tə wuye andaya guyakaka. Sidzew niye hay tə zla wuye kofkoffa, tə tələka a wu niye. Tsa na, ta hak na a mayako. Tə pay naha ka bazlam a Yesu.

³⁰ Yesu a dəvətse wu niye na, a gwad: «Wu tebiye ka ndəv!»

Gər ŋgay a kal gəzuk. Tsa na, a mət.

Sidzew nətə a gay naha suwal a Yesu a dzəham

³¹ Tə kəd na Yesu na, pat i məhəne mə gay i mazəzukw bo. Pat i mazəzukw bo eye niye na, a ze ha siye hay, hərwi magurlom andaya pat eye niye. Hərwi niye a satay a bəy i Yahuda hay mədahaŋ mâ ndza ka mayako mazləlmbadā eye pat i mazəzukw bo bay. Ti ye ta tsətsah ka Pilat mâ vəlatay tsəved ka məhəbe sik i ndo niye hay ada məzla ahaya abəra ka mayako.

³² Tsa na, sidzew hay ti yaw ka təv i ndo neheye ta dar ka mayako mazləlmbadā eye tage Yesu aye. Tə həbəy ha sik a ndo makurre eye. Tsa na, tə həbəy ha a ndo neŋged.

³³ Tə ndisl ka təv i Yesu na, ta zəba faya na, kə mət tsiy. Neŋgeye na, ta həbəy ha sik ŋgay hay təbey. ³⁴ Ane tuk na, ndo nətə mə walaŋ i sidzew hay a ye naha a təz na dzəham i Yesu ta suwal. Kwayaŋŋa bambaz ta yam ta mbədaw.

³⁵ Neŋ nakə na watsa na bazlam neheye na, na ŋgatay tə dərə ga ada wu nakə na watsa aye na, dedək eye. Na ŋgatay tə dərə ga, na sər ha na tsik na, dedək. Na watsa na, hərwi ada nəkurom dərma kâ dzalum ha faya.

³⁶ Wu neheye a ge bo na, hərwi ada wu nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye mâ ge bo, a gwad: «Mətasl ŋgay hay na, kwa nətə ta həbiye ha bay.[‡]» ³⁷ Tə watsa mə Derewel i Mbəlom sa, tə gwad: «Ta ta zəbiye na, ka ndo nakə ta təzay na aye.[§]»

Yusufa ta Nikodem tə pa Yesu a bəd

Mata 27.57-61; Markus 15.42-47; Luka 23.50-56

³⁸ Ndoweeye andaya tə zalay Yusufa, neŋgeye ndo i gəma i Arimate. Neŋgeye gawla i Yesu, ane tuk na, ta məkal, hərwi a dzədzar ta bəy i Yahuda hay. A ye a tsətsah tsəved məzle mədahaŋ i Yesu ka Pilat. A ye a tsətsah na, Pilat a gwadāy faya ayaw. Yusufa a maw, a zla na mədahaŋ i Yesu.

³⁹ Nikodem ndo nakə a ye ka təv i Yesu ta həvad aye, a ye naha dərma. Neŋgeye a zla naha mal madzapa eye a ze huŋŋa. Wuye niye hay tebiye ma giye kilo kuro kuro mahkar.

⁴⁰ Yusufa ta Nikodem nətəye salamay tə zla mədahaŋ i Yesu. Tə mbəkwa ta rəkwa ada ta wats faya mal niye hay huŋŋa eye andza nakə Yahuda hay tə gawa ahəl nakə tə lawa mədahaŋ hay aye.

⁴¹ Ma təv niye ta dar na Yesu ka mayako mazləlmbadā eye na, guvah andaya. Ma guvah niye na, tsəvay wədəye mala eye mə dəma. Ta pa a dəma mədahaŋ dādā zuk bay. ⁴² Pat eye niye na, pat i mələve bo i pat i mazəzukw bo i Yahuda hay ada tsəvay niye na, bəse. Hərwi niye Yusufa ta Nikodem tə zla Yesu tə pa na a tsəvay.

20

Tsəvay kəriye

Mata 28.1-8; Markus 16.1-8; Luka 24.1-12

¹ Pərik i mekedə pat i luma i sidzew na, Mari i Magədala a ye ka me tsəvay. A ye na, həvad mə dəma mba, dərə a zəba bay. Ta dərəzl ka tsəvay niye na, tə beber bagwar eye. Mari a ye naha na, beber madərəzla eye ka tsəvay sa bay, ta həndək faya abəra. ² Mari a ŋgatay andza niye na, a hway ka təv i Simoŋ Piyer ta gawla nakə Yesu a wudā na haladzay

[†] 19:28 Dəmes hay 22.16, 69.22. [‡] 19:36 Madayaw abəra ma Ezipt 12.46, Məpesle 9.12. [§] 19:37 Zakari 12.10.

aye. A ye naha a gwadatay: «Bəy Maduweŋ andaya ma tsəvay sa bay, ta zla na. Ada nəmaa sər təv nakə tə pa na a dəma aye bay.»

³ Tsa na, Piyer ta gawla i Yesu niye neŋged eye tə lətse, ti ye ka tsəvay niye. ⁴ Nəteye salamay ta hway ka me tsəvay. Ane tuk na, gawla i Yesu niye neŋged eye a hway bəse a ze Piyer. Neŋgeye a lah məndisle ka tsəvay. ⁵ A ndisl ka tsəvay na, a zəba dərə a dəma zərəd. A ŋgatay na, a peteked neheye tə mbəkwa na Yesu aye mə dəma. Ane tuk na, kə fələkwa a dəma bay.

⁶ Simoŋ Piyer na, a ndisl naha ma dəba. A ye naha a fələkwa a tsəvay, a zəba ka peteked neheye tə mbəkwa na Yesu aye na, mə dəma. ⁷ Piyer a zəba ka peteked nakə ta nduday ha gər a Yesu aye dərma. Peteked niye na, madzapa eye tə siye hay bay. Mapada eye, təv ŋgay wal.

⁸ Tsa na, gawla i Yesu neŋged eye, ndo nakə a lah naha kurre, a fələkwa a tsəvay dərma. A zəba faya andza niye na, a dzala ha. ⁹ Gawla i Yesu hay na, wu nakə mə Dərewel i Mbəlom a tsik, a gwad Yesu na, kutoŋ ma lətseweye abəra ma mədahaŋ aye na, ta sər zuk bay.

¹⁰ Tsa na, gawla i Yesu niye sulo eye ta mbəda gər a mətəgay.

Yesu a bəzay ha bo a Mari i Magədala

Mata 28.9-10; Markus 16.9-11

¹¹ Mari neŋgeye na, malətse eye ma bəra bəse ka təv i tsəvay faya ma tuwiye. Faya ma tuwiye na, a rəh ha gər a tsəvay, a zəba dərə a dəma. ¹² A ŋgatay naha a gawla i Mbəlom hay sulo tə peteked ka bo kudekudek. Nəteye mandza eye ka təv nakə tə pa faya mədahaŋ i Yesu aye. Neŋged ta diye i gər ada neŋged ta diye i sik. ¹³ Gawla i Mbəlom niye hay sulo aye ta tsətsah ka Mari, tə gwaday: «Ŋgwas niye, ka tuwa mey?»

Mari a mbədətay faya, a gwadətay: «Na tuwa na, hərwi ta zla na Bəy Maduweŋ ga ada na sər təv nakə tə pa na a dəma aye bay.»

¹⁴ Mari a ndəv ha mətsike andza niye na, a mbəda bo, a ŋgatay a Yesu malətse eye ka təv niye. Mari a sər ha neŋgeye bay.

¹⁵ Yesu a tsətsah faya, a gwaday: «Ŋgwas ka tuwa mey? Ka pəla way?»

Mari a dzala mə gər ŋgay na, ma giye na, ndo i guvah. Hərwi niye a gwaday: «Sadzək bay, kə ge maa zla na nəkar na, dər ha təv nakə ka pa na a dəma aye. Na diye na ta zla ahaya.»

¹⁶ Yesu a gwaday: «Mari!»

Mari a mbəda me ka təv ŋgay, a gwaday tə bazlam i Yahuda hay: «Raboni!» Andza məgwədə: «Miter ga!»

¹⁷ Yesu a gwaday: «Kâ lemeŋ bay, hərwi na tsal ka təv i Bəba ga zuk bay. Ane tuk na, do gwadatay a malamar ga hay na, na tsaliye ka təv i Bəba ga, neŋgeye Bəba kurom dərma, Mbəlom ga, neŋgeye Mbəlom kurom dərma.»

¹⁸ Tsa na, Mari i Magədala a ye ka təv i gawla i Yesu hay. A ye a gwadatay: «Na ŋgatay a Bəy Maduweŋ kway!» A təkəratay wu nakə Yesu a tsikay aye.

Yesu a bəzatay ha bo a gawla ŋgay hay

Mata 28.16-20; Markus 16.14-18; Luka 24.36-49

¹⁹ Ta huwa eye niye pat i luma i sidzew, gawla i Yesu hay nəteye mahaya gər eye mə gay. Ta dərəzl ka bo a gay lele hərwi ta dzədzar ta bəy i Yahuda hay.

Tsa na, Yesu a ye naha slekərtik a wuzlah tay. A gwadatay: «Zay mâ ndza fakuma!»

²⁰ A tsikatay andza niye na, a bəzatay ha vavay nakə ka həlay ŋgay hay ada ka dzəham ŋgay aye. Gawla ŋgay hay tə ŋgatay andza niye na, dərəv tay a ŋgwas haladzay hərwi tə ŋgatay a Bəy Maduweŋ.

²¹ Yesu a gwadatay sa: «Zay mâ ndza fakuma! Andza nakə Bəba a sləra ga ahaya aye na, neŋ na sləriye kurom dərma.»

²² Ma dəba i bazlam ŋgay niye na, a vəzl fataya, a gwadatay: «Təmum Məsəfəre Tsədəŋga eye! ²³ Ndo neheye ka pəsumatay ha mezeleme tay hay aye na, Mbəlom ma

pəsateye ha mezeleme tay hay. Ndo neheye ta kərah məpəse ha mezeleme aye na, Mbəlom ma kərahiye məpəsətay ha mezeleme tay dərmak.»

Yesu a bəzay ha bo a Tomas

²⁴ Tomas nakə tə zalay Mawsa neŋgeye nəte mə walaŋ i gawla i Yesu. Azlakwa bay ahəl nakə Yesu a ye a bəzatay ha bo a gawla ŋgay aye na, neŋgeye andaya bay. ²⁵ Siye i gawla i Yesu hay tə gwadaŋ: «Nəmaa ŋgatay a Bəy Maduweŋ.»

Ane tuk na, Tomas a mbədatay faya, a gwadaŋ: «Na ŋgatay a vavay i mbəlak i poŋte ka həlay ŋgay bay, na pa wur həlay ga a bəf i poŋte bay ada na pa wur həlay ga a bəf i suwal nakə ka dzəham ŋgay aye bay na, na dzaliye ha faya bay.»

²⁶ A ndza ma dəba eye luma nəte na, gawla i Yesu hay tə haya gər sa. Pat eye niye na, Tomas andaya ta nəteye tuk. Ta dərəzl na məgef lele. Yesu a ye naha a lətse a wuzlah tay, a gwad: «Zay mâ ndza fakuma!»

²⁷ Tsa na, a gwadaŋ a Tomas: «Tələkaw wur həlay kanaŋ ada zəba ka həlay ga hay. Zlaw həlay yak ada tələkaw a dzəham ga. Gər ha mədzele gər sulo sulo, dzala ha ka neŋ nəte ŋgweŋ.»

²⁸ Tomas a mbədaŋ faya, a gwadaŋ: «Ta dedek, nəkar na, Bəy Maduweŋ ga ada Mbəlom ga.»

²⁹ Yesu a gwadaŋ: «Ka dzala ha ka neŋ na, hərwi nakə ka ŋgeteŋ aye. Məŋgwese ka ndo neheye tə dzala ha ka neŋ ze məŋgeteŋ aye.»

³⁰ Yesu a ge masuwayaŋ siye hay haladzay kame i gawla ŋgay hay. Ane tuk na, na watsa tay ha a dərəwel nakay bay. ³¹ Na watsa wu neheye na, hərwi ada kâ dzalum ha Yesu neŋgeye na, Kəriste, neŋgeye Wawa i Mbəlom, ada ka hutumeye sifa ma neŋgeye hərwi ka pum mədzal gər ka neŋgeye.

21

Yesu ka me i dəlov i Tiber

¹ Ma dəba aye na, Yesu a bəzatay ha bo a gawla ŋgay hay sa. A bəzatay ha bo na, ka me i dəlov i Tiber*. A bəzatay bo na, kəkay?

² Pat eye niye siye i gawla i Yesu hay nəteye ka təv manəte eye. Nəteye na, Simoŋ Piyer, Tomas nakə tə zalay Mawsa aye, Nataniyel ndo i gəma i Kana ka dala i Galile, wawa i Dzebede hay ada tə siye i gawla i Yesu hay sulo.

³ Simoŋ Piyer a gwadaŋ: «Na diye na ta gəsiye kələf.»

Siye hay tə gwadaŋ: «Nəmay dərmak nəmaa diye, takwa dziye.»

Tsa na, tə həl bo ti ye, tə tsal a kwalalaŋ i yam. Ta dazlay a məgəse kələf. Ane tuk na, ta həvad eye niye na, ta gəs kələf kwa nəte bay tebiye.

⁴ Dəre a dazlay a mətsede na, Yesu a ye naha a lətse ka me i dəlov niye. Ane tuk na, gawla ŋgay hay ta sər ha Yesu bay. ⁵ Tsa na, Yesu a gwadaŋ: «Ka gəsüm kələf daw, wawa ga hay?»

Ta mbədaŋ faya, tə gwadaŋ: «A'ay!»

⁶ Yesu a gwadaŋ: «Kalum gadaŋ ta diye i həlay i məndaŋ kurom tədaŋ, ka gəsümaweye.»

Tə kal gadaŋ a yam na, tə gəs kələf haladzay. Tə mba faya məvahaw gadaŋ abəra ma yam bay.

⁷ Tsa na, gawla i Yesu nakə Yesu a wuda na haladzay aye a gwadaŋ a Piyer: «Nakay na, Bəy Maduweŋ!»

Simoŋ Piyer a tsəne andza niye: «Nakay na, Bəy Maduweŋ» na, a zla peteked ŋgay a kal ka bo hərwi 6a ka tsoloka ka bo abəra. Tsa na, a kal ha bo a yam. ⁸ Gawla i Yesu siye hay tə maw ta kwalalaŋ i yam ta məvaha ahaya gadaŋ niye maraha eye tə kələf aye. Nəteye həbe na, dərəŋ tə dəkəl bay. Ta ze ka bo abəra na, dal tsa.

* 21:1 Tiber: Məzele mekeleŋ eye i dəlov i Galile.

⁹ Tə ndislew, tə mbəzlaw ka dala na, tə ɲgatay a ako ka təv eye niye kələf faya ada peɲ andaya dərmak. ¹⁰ Yesu a gwadatay: «Hələmaw abəra ka kələf kurom niye hay ka gəsumaw aye, fəkakwa.»

¹¹ Simoɲ Piyer a tsal a kwalalan i yam. A ye naha, a vaha ahaya gadaɲ niye maraha eye tə kələf bagwar eye hay. Kələf neheye na, nəteye temerre tə kuro kuro zlam gər eye mahkar. Gadaɲ niye kwa tsekweɲ ka ɲgəzlah bay, ada azlakwa kələf mə dəma maraha eye haladzay.

¹² Yesu a gwadatay a gawla ɲgay hay: «Dumara ndayakwa!» Ndo kwa nəte mə walaɲ tay ka tsətsah faya, kə gwaday: «Nəkar way?» na, ka tsətsah bay. Hərwi tə sər ha neɲgeye na, Bəy Maduweɲ.

¹³ Yesu a həndzəd naha ka təv tay, a zla a vəlatay a gawla ɲgay hay. A zla kələf dərmak a vəlatay.

¹⁴ Kwa ahəl nakə Yesu a lətsew abəra ma mədahan aye, a bəzatay ha bo a gawla ɲgay hay aye na, nakay na, mamahkar eye.

Yesu ta Piyer

¹⁵ Ma dəba i mənəde dəf na, Yesu a gwaday a Simoɲ Piyer: «Simoɲ wawa i Yuhana, ka wudə ga a ze i ndo neheye dəw?»

Simoɲ Piyer a mbəday faya, a gwaday: «Ayaw Bəy Maduweɲ! Ka sər ha na wudə kar segey.»

Yesu a gwaday: «Gatay gər a wawa i təbaɲ ga hay lele.»

¹⁶ Yesu a tsətsah faya masulo eye sa, a gwaday: «Simoɲ wawa i Yuhana, ka wudə ga dəw?»

Simoɲ Piyer a mbəday faya, a gwaday: «Ayaw Bəy Maduweɲ, ka sər ha na wudə kar segey.»

Yesu a gwaday: «Gatay gər a təbaɲ ga hay.»

¹⁷ Tsa na, a tsətsah mamahkar eye sa: «Simoɲ wawa i Yuhana ka wudə ga dəw?»

Yesu a masay ha a Piyer mamahkar eye: «Ka wudə ga dəw?» aye na, a ndalay. A mbəday faya, a gwaday: «Bəy Maduweɲ, nəkar na, ka sər wu tebiye. Ka sər ha na wudə kar!»

Yesu a gwaday: «Gatay gər a təbaɲ ga hay. ¹⁸ Neɲ faya na gwadakeye: Sər ha na, ahəl niye nəkar gawla eye na, ka bərawa bəzihud tə həlay yak eye ada ka yawa na, a təv nakə a saka aye. Ahəl nakə ka ge guram aye na, ka gəsiye na həlay ka mbəlom, ada ndo mekeleɲ eye ma bərakeye na bəzihud ada ma diye kar ha a təv nakə a saka bay aye.»

¹⁹ Yesu a tsik bazlam neheye na, a dəy ha məməte nakə Piyer ma ta mətiye na, kəkay. Məməte ɲgay niye na, ma bəziye ha məzlaḅ i Mbəlom.

Tsa na, Yesu a gwaday a Piyer: «Peɲ bəzay.»

Yesu ta gawla ɲgay nakə a wudə na aye

²⁰ Piyer a mbəda bo a zəba dəre a dəba na, a ɲgatay a gawla i Yesu nakə Yesu a wudə na haladzay aye. Ahəl niye, ahəl nakə faya ta ndiye dəf aye, maa həndzəd ka təv i Yesu ada maa tsətsah: «Bəy Maduweɲ mata ge fakaya dəf way?» na, neɲgeye.

²¹ Piyer a ɲgatay na, a tsətsah ka Yesu, a gwaday: «Bəy Maduweɲ, mata gay a neɲgeye mey?»

²² Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Tadə a seɲ mâ ndza ka bəra hus ahəl nakə na maweye na, me yak faya mey tey? Nəkar na, peɲ bəzay!»

²³ Labara nakay a dədatay a zləm a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, gawla i Yesu niye Yesu a tsik faya andza niye na, ma mətiye bay. Azlakwa Yesu kə gwaday a Piyer ma mətiye bay na, kə tsikay bay. Ane tuk na, a gwaday na: «Tadə a seɲ mâ ndza ka bəra hus ahəl nakə na maweye na, me yak faya mey tey?»

²⁴ Wu neheye tebiye Yesu a ge aye na, maa də ha ada maa watsa na, gawla i Yesu niye Yesu a wudə na haladzay aye. Ada nəmaa sər ha na, wu neheye a də ha aye na, dedək.

²⁵ Siye i wu neheye Yesu a ge na, nəteye haladzay. Tadə ta watsa tebiye ka dərəwel nəte ta nəte na, dərəwel niye hay təv ma slateye ka məndzibəra bay.

Derewel i məsler i ndo i maslañ hay

Məfələkwe

Ka Luka na, Derewel i məsler i ndo i maslañ hay a tsik na, huya ka Labara Ʒgwalak eye. Faya ma tsikiye Yesu a slər tay ha ndo i maslañ hay kəkay, tə da ha bazlam Ʒgay kwa a Ʒgay. Tə da ha təday na, ma Zerozelem ada ma gəma neheye tə mbay naha aye, ada a dala neheye tə lawara na bəlay nakə tə zalay Mediterane aye. Ta ge na məsler nakə Yesu a vələtay aye (Luka 24.47-48; Derewel i ndo i maslañ hay 1.8).

Ka madazlay i derewel nakay na, Yesu a tsal ka təv i Mbəlom (1.9). Anəke na, neŋgeye andaya ka təv tay sa bay, ane tuk na, a slərax Məsəfəre Tsədañña eye a ndo i maslañ hay (Məsler hay 2). Məsəfəre niye a vələtay tsəved məde ha wu neheye bagwar eye Mbəlom faya ma giye, ada Məsəfəre Tsədañña eye faya ma həlaweye ndo wedeye hay ka məpe mədzal gər ka Yesu.

Hus ka madədo 12 na, Piyer ndo i maslañ i Yesu neŋgeye ndo nakə derewel nakay a tsik faya haladzay aye.

Gawla i Yesu hay tə hutawa dəretsətseh ta təv i bagwar i Yahuda hay andza Yesu (Madədo 3 hus ka 8).

Tə da ha Labara Ʒgwalak eye a ndo neheye Yahuda hay bay aye (Madədo 8 hus ka 12).

A dazlay ka madədo 13 na, Pol ndo i maslañ i Yesu a zəvay naha faya a Piyer. Yesu Kəriste a zalay a Pol (madədo 9). Madədo 13 hus ka 28 faya ma tsikiye ka mahəhele i Pol nakə a dəwa ha Labara Ʒgwalak eye aye.

¹ A nəkar Tiyoofil, mə derewel ga nakə kurre na watsaka naha aye na, məsler i Yesu nakə a ge, tə matətike nakə a tətik tay ha ndo hay aye tebiye, na pasla a dəma, kwa ka madazlay i məsler Ʒgay, ² hus ka mede Ʒgay a mbəlom. Ahəl nakə ki ye Ʒgway a mbəlom zuk bay aye na, kə datay ha wu hay ta gədañ i Məsəfəre Tsədañña eye a ndo neheye a pala tay andza ndo i maslañ hay aye.

Yesu a gwad ma sləraxeye Məsəfəre Tsədañña eye

³ Ma dəba i məməte Ʒgay na, kə lətsa abəra ma mədahañ ka bəzatay ha bo a ndo i maslañ Ʒgay hay lele, a datay ha na, neŋgeye andaya. Kə ndza ka təv i gawla Ʒgay hay məhəne kuro kuro fad. Ma məhəne niye kuro kuro fad eye na, a tsikawatay bazlam i Bəy i Mbəlom nakə ma ta ləviye.

⁴ Pat eye andaya Yesu faya ta ndiye wu mənday ta gawla Ʒgay hay na, a gwadatay: «Kā yum abəra ma Zerozelem zuk bay. Həbum wu nakə na gwadakum Bəba Mbəlom a gwad ma vələkumeye. ⁵ Yuhana neŋgeye a dzəhubawa tay ha ndo hay na, a yam. Ane tuk na, nəkurom na, ma məndze aza mba tsekweñ na, nəkurom ta dzəhubiye kurom ha a Məsəfəre Tsədañña eye.»

Yesu a tsal a mbəlom

⁶ Ndo neheye ka təv i Yesu aye, ta tsətsah faya, tə gwaday: «Bəy Maduweñ, ka ta matay ha bəy a ndo i Israyel hay na, pat eye niye dəw?»

⁷ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Pat eye kəday na, mata səre na, nəkurom bay. Mata tsike na, Bəba ga, neŋgeye nəte Ʒgweñ gədañ Ʒgay andaya məge. ⁸ Ane tuk na, ka ta hutumeye gədañ ahəl nakə Məsəfəre Tsədañña eye ma mbəzlaweye fakuma aye. Ka ta tərumeye ndo məde ha labara ga ma Zerozelem, ka dala i Yahuda, ka dala i Samari ada ka kokway i məndzibəra tebiye.»

⁹ Ma dəba i bazlam Ʒgay niye hay na, a tsal ha a mbəlom. Ahəl nakə gawla Ʒgay hay faya ta zəbiye faya na, pazlay a Ʒgaha na abəra ka dəre tay.

¹⁰ Yesu faya ma tsaliye na, nəteye faya ta zəbiye naha faya huya. Tsa na, ndo hay sulo tə peteked kwedek kwedek eye hay ti yaw ka təv tay, ¹¹ tə gwadatay: «A nəkurom Galile hay, faya ka mətsumeye mazəbe dəre a magərmbəlom na, hərwi mey? Yesu na, ki ye

fakuma abəra a mbəlom. Ma ta maweye na, andza nakə ka ɲgatumay, a ye fakuma abəra aye.»

Bəruk i ndo i maslaɲ hay

¹² Ndo i maslaɲ i Yesu hay tə tsəne andza niye na, tə mbəzlaw abəra ma tsaholok niye tə zalay Mahəmba i Tetədoez aye, ta mbəda gər a Zerozelem. Tsaholok niye na, bəse ta wuzlah gay. Mede abəra ma Zerozelem a dəma na, ma sliye bəre nəte bay. ¹³ Ahəl nakə tə ndisl a Zerozelem aye na, ti ye naha tə tsal a gay nakə ka gər i gay neɲged aye. Tə ndzawa pat pat na, mə dəma. Məzele i ndo neheye tə ndzawa mə gay niye na, Piyer, Yuhana, Yakuba ta Aɲdərə, Filip ta Tomas, Bartelemi tə Mata, Yuda wawa i Alfe, Simoɲ ndo mäge vərəm hərwi dala ɲgay* ada Yahuda wawa i Yakuba. ¹⁴ Nəteye tebiye tə hayawa gər pat pat, ta ɲgwas hay, ta Mari may i Yesu ada ta malamar i Yesu. Tə hayawa gər hərwi maduwulay naha me a Mbəlom.

Tə pa Matiyas a bəram i Yudas

¹⁵ Pat wuray na, ndo məpe mədzal gər hay ka Mbəlom tə haya gər. Nəteye tebiye ta giye na, temerre tə kuro kuro sulo. Piyer a lətse a wuzlah tay, a gwadatay: ¹⁶ «Malamar ga hay, wu nakə Məsəfəre Tsədaɲɲa eye a tsik mə Dərewel i Mbəlom aye na, kə ge bo. A tsik tə bazlam i Davit. A tsik kurre ka Yudas nakə a təra ndo mədatay tsəved a ndo neheye tə gəs Yesu aye. ¹⁷ Yudas na, neɲgeye nəte mə walaɲ may, kə huta məsler andza nəmay.»

¹⁸ Suloy nakə tə vəlay hərwi məkəde gər i ndo aye na, Yudas a səkəm ha guvah. Mə dəma na, a dəd tə huɖ. Huɖ ɲgay a nduzl, dende ɲgay hay ti yaw a bəra tebiye. ¹⁹ Ndo i gəma i Zerozelem hay tə tsəne labara niye na, tə zalay a guvah niye tə me i gəma tay guvah i Hakeldama, andza məgwede: Guvah i Bambaz.

²⁰ Piyer a gwadatay sa: «Azlakwa mawatsa eye mə dərəwel i Dəmes hay na, a gwad:

“Gay ɲgay mâ təra na, rəgay,
ndəray mâ ndza mə gay ɲgay bay.†”

«Mawatsa eye sa na, a gwad:

“Ndo mekeleɲ eye
mâ zla məsler ɲgay.‡”

²¹ «Anəke na, a ye ka bo nakə ka zlakweye ndo nəte mə walaɲ i ndo neheye ta zəɲgalawa kway ahəl nakə Bəy Maduweɲ tə nəkway ka həhalawakwa ka gəma ka gəma aye. ²² Kwa ahəl nakə Yuhana madzəhubə ndo a yam a dzəhub Yesu a yam aye hus ahəl ɲgay nakə a ye abəra mə walaɲ kway a tsal a mbəlom aye na, nəteye tə nəkway. Ndoweye niye ka zlakweye na, ma ndziye tə nəkway. Ma diye ha labara i mələtsew i Yesu abəra ma mədahaɲ.»

²³ Mə walaɲ i ndo niye hay na, tə pala ndo hay sulo. Ndo niye hay sulo eye na, neɲged məzele ɲgay Yusufa nakə tə zalay Barsabas aye. Tə pa faya məzele mamahkar eye sa, tə zalay Zustus. Ada ndo neɲged tə zalay Matiyas. ²⁴ Tsa na, ndo niye hay mahaya gər eye ta duwulay me a Mbəlom, tə gwad: «Bəy Maduweɲ, nəkar nakə ka sər dərev i ndo zezeɲ aye na, dəmay ha way nakə mə walaɲ i ndo neheye sulo ka zla, ²⁵ hərwi mäge məsler yak aye, a bəram i Yudas nakə a gər ha, a ye a təv nakə a say a neɲgeye aye.»

²⁶ Ta ndəv ha maduwule me na, tə ge tsakwal. Tsakwal a zla Matiyas, Matiyas a təra makuro gər eye sulo i ndo i maslaɲ hay.

2

Məsəfəre i Mbəlom a yaw

* 1:13 A həlay i Yesu na, Yahuda hay tə gəsawatay me a Roma hay bay, a satay mələve gər tay. Roma ma ləva dala tay bay. † 1:20 Dəmes hay 69.26. ‡ 1:20 Dəmes hay 109.8.

¹ Magurlom i Peŋtekot* a slaw na, gawla i Yesu hay nəteye mahaya gər eye ka təv manəte eye. ² Ahəl nakə nəteye mahaya gər eye na, kwayaŋŋa maləve i wuye a tsənew ma magərbəlom. Maləve i wuye niye na, andza mətasl bagwar eye. A ye fataya, mavəzle ŋgay eye a rah a gay nakə nəteye mandza eye mə dəma aye. ³ Kwayaŋŋa tə ŋgatay andza dərneh i ako a yaw, a ŋgəna bo, ti ye tə ndza ka gər i ndo niye hay nəte nəte tebiye. ⁴ Nəteye tebiye tə rah ta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye ada ta dazlay a mətsike me tə me hay wal wal. Kwa way a tsik andza nakə Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a gwaday tsik aye.

⁵ Azlakwa pat eye niye na, Yahuda neheye tə paway bəzay a Mbəlom ta tsəved eye, nəteye andaya. Ti yaw ma gəma neheye wal wal ka məndzibəra aye mata ndze naha məhəne tsekweŋ ma Zerozelem. ⁶ Tə tsəne maləve i wu niye na, tə haya gər tebiye. Nəteye niye tebiye a gatay wadəŋ wadəŋ. Ti ye naha na, tə ŋgatay a ndo niye hay mə gay aye. Kwa way a tsəne mətsike me i ndo məpe mədzal gər niye hay faya a tsik me tə me ŋgay ŋgway. ⁷ Nəteye neheye ti ye naha tebiye aye faya ta zəbiye fataya, ada a gatay hərbaḅəkka. Tə gwad: «Ndo neheye faya ta tsikiye me aye nəteye tebiye na, Galile hay bəḅaw? ⁸ Ada kwa way kway eye ka tsənakwa nəteye faya ta tsikiye me tə me kway na, ma kəkay? ⁹ Mə walaŋ kway na, siye hay ti yaw ma dala i Partiya, ma Madiya ada ma Elam. Siye hay ti yaw ma dala i Mizapotami, ma Yahuda ta Kapados ada ma dala i Poŋtus, ma dala i Azi, ¹⁰ ma dala i Firigiya, ma dala i Pamfeli, ma dala i Ezipt, ta dala Libiya nakə bəse ta gəma i Siren aye. Siye hay ti yaw ma Roma, ¹¹ ma dala i Kəret ta Arabi. Mə walaŋ tay niye hay na, siye hay tə wa tay nəteye Yahuda hay, siye hay madurləŋ hay ta təra Yahuda hay matəre. Ada azlakwa ka tsənakwa nəteye faya ta dīye tə bazlam i gəma kway hay wu neheye bagwar eye Mbəlom a ge aye.»

¹² Nəteye tebiye a gatay wadəŋ wadəŋ, tə sər wu nakə ta dzaliye bay. Tə tsik mə walaŋ tay, tə gwad: «Wu nakay na, andza məgwede mey?»

¹³ Siye hay tə ŋgwasa ka ndo məpe gər niye hay ka Yesu aye, tə gwad: «Ndo neheye na, ta kwaya.»

Piyer a tsik me

¹⁴ Piyer a tsəne bazlam niye na, a lətse. Tə lətse tə siye i ndo i maslaŋ i Yesu niye hay kuro gər eye nəte aye tebiye. Piyer a lətse na, a tsik ta magala, a gwadatay a ndo niye hay: «Nəkurom Yahuda hay ada tə nəkurom neheye tebiye mandza eye ma Zerozelem aye, pumay zləm a bazlam ga neheye na tsikakumeye ada tsənum wu nakə a ge bo aye lele təday. ¹⁵ Andza nakə ka dzalum aye na, ndo neheye ta kwaya bay. Hərwi anəke na, mekedə mba zlezle ta kwaya tsa ḅaw? ¹⁶ Ane tuk na, wu nakə Zowel ndo məde ha bazlam i Mbəlom a tsik ahəl niye mə Dərewel i Mbəlom aye na, ma giye bo anəke tuk.

¹⁷ «Mbəlom a gwad:

Mata dayaw ka mandəve i məndzibəra na, wuye mey?

Na vəlateye Məsəfəre ga a ndo hay tebiye.

Wawa kurom hasləka eye hay tə dem kurom hay ta təriye ndo i maslaŋ ga hay.

Na ta bəzatay ha wu wedəye a gawla kurom hay.

Məsiye ma ta gateye a bagwar kurom hay, na tsikiye me ma nəteye.

¹⁸ Ayaw! Pat eye niye na,

na sləratayaweye Məsəfəre ga

a ndo i məsler ga hay,

ta təriye ndo i maslaŋ ga hay.

¹⁹ Na ta giye masuwayaŋ mə mbəlom,

ada wu neheye ta gateye hərbaḅəkka a ndo hay aye ka məndzibəra.

Ndo hay ta ŋgateye a bambaz, ta ŋgateye a ako ta geŋgis eye tərđəleŋŋa.

²⁰ Pat ma ta dəviye sa bay

ada kiye ma təriye ndozza andza bambaz.

* 2:1 Peŋtekot na, tə me i Gərek. Magurlom i gər i ndzuhosl. Tə ge magurlom eye na, məhəne 50 ma dəba i Pak. I ndo məpe mədzal gər ka Yesu magurlom i məhute Məsəfəre Tsədaŋŋa eye.

Pat eye niye na, pat bagwar eye, pat məfəslay ha gər.
Wu neheye kə ge bo tebiye na,

Bəy Maduweŋ ma deyeweye tuk.

²¹ Kwa way ka duwulay me a Bəy Maduweŋ mâ təma ha na,

Bəy Maduweŋ ma təmiye ha.†”

²² «A nəkurom İsrayel hay, pumay zləm a wu nakə na tsikakumeye: Yesu ndo i Nazaret na, ndo nakə Mbəlom a dəkum ha gədaŋ ŋgay tə neŋgeye. Kə ge masuwayaŋ hay wal wal mə walaŋ kurom, kə dəkum ha neŋgeye way na, ka sərūm. ²³ Yesu, neŋgeye Mbəlom a vələkum ha a həlay na, andza nakə a say aye. Wu nakə ka gum ta neŋgeye na, bə Mbəlom a sər kurre. Nəkurom ka vələmay ha a ndo neheye lele bay aye hay hərwi ada t̄a dar na ka mayako mazləmbada eye, ada kə mət. ²⁴ Ane tuk na, Mbəlom kə lətse ahaya abəra na mədahaŋ. Kə mbəla ahaya abəra mə dəretsətseh i mədahaŋ. A ndza ma mədahaŋ huya bay na, hərwi mədahaŋ a sla faya bay. ²⁵ Hərwi Davit kə tsik faya ahəl niye, a gwad: “Na ŋgataway a Bəy Maduweŋ ga huya kame ga.

Neŋgeye ka tsakay ga

hərwi ada n̄a dzədzar bay.

²⁶ Hərwi niye d̄ərev ga kə rah ta mənŋwese,

ada bazlam ga faya ma giye d̄əmes ta mənŋwese.

Bo ga ma zəzukwiye bo lele, na dzaliye wuray sa bay.

²⁷ Bəy Maduweŋ, ka gəriye ga ha ma t̄əv m̄əndze i mədahaŋ hay bay.

Ka gəriye ha neŋ ndo m̄əpe m̄ədzal gər ka nəkar n̄a ze ma tsəvay bay.

²⁸ Ka d̄eŋ ha tsəved nakə na zəŋgaliye, ma diye ga ha a sifa aye,

Ka t̄əra ga ha ndo mənŋwasa eye hərwi nəkar t̄ə neŋ.‡”»

²⁹ Piyer a gwadətay sa: «Malamar ga hay, ka bəba t̄əte kway Davit na, na sliye faya m̄ətsikakum parakka lele. Neŋgeye na, kə mət. Ta la na ada ka sərakwa ha tsəvay ŋgay andaya bəgom ma t̄əv kway. ³⁰ Ane tuk na, ahəl niye na, neŋgeye ndo m̄əde ha bazlam i Mbəlom. A sər ha bə Mbəlom kə tsikay kurre, a gwadətay: “Aza ma d̄əba yak na, na ta vəliye bəy yak a ndo n̄əte mə walaŋ i wawa yak hay.§”

³¹ «Neŋgeye na, bə kə sər ha kurre Kəriste na, ma lətseweye abəra ma mədahaŋ.

“Mbəlom ma gəriye ha ma t̄əv m̄əndze i mədahaŋ hay bay,

ada bo ŋgay ma ziye ma tsəvay bay.*”»

³² Piyer a gwadətay sa: «Yesu nakə na tsik faya aye na, Mbəlom kə lətse ahaya abəra ma mədahaŋ. Nəmay tebiye nəmaa həliye na mbal ŋgay. ³³ Ma d̄əba eye na, Mbəlom kə zla na Yesu, a pa na t̄ə həlay i m̄ənday ŋgay. Mbəlom kə vəlay Məsəfəre Tsədəŋŋa eye nakə Mbəlom a tsik kurre a gwad ma ta vəleye aye. Neŋgeye d̄ərmak kə vəlamayaw wu nakə anəke ka ŋgatumay ada ka tsənum aye. ³⁴ Davit na, neŋgeye kə tsal a mbəlom t̄əbey, ane tuk na, a gwad:

“Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwadətay a Bəy Maduweŋ ga na:

Dara, ndza t̄ə həlay i m̄ənday ga,

³⁵ hus a pat nakə neŋ, na piye ndo m̄əne d̄əre yak hay a huf i sik yak hay

andza wu m̄əpe faya sik aye t̄əday.†”»

Ndo m̄əpe m̄ədzal gər hay ka Yesu ta səkah

³⁶ «Nəkurom İsrayel hay tebiye sərūm ha ta dedek, Yesu nakə ka darum na ka mayako mazləmbada eye na, Mbəlom a t̄əra ha Bəy Maduweŋ ada ndo m̄ətəme ha ndo hay na, neŋgeye.»

³⁷ Ndo niye hay tebiye t̄ə tsəne bazlam niye na, d̄ərev a ye fataya abəra. Ta tsətsah ka Piyer ada ka siye i ndo i maslaŋ hay, t̄ə gwad: «Malamar hay, anəke nəmaa giye na, kəkay?»

† 2:21 Zowel 3.1-5. ‡ 2:28 D̄əmes hay 16.8-11. § 2:30 D̄əmes hay 132.11. * 2:31 D̄əmes hay 16.10. † 2:35 D̄əmes hay 110.1.

³⁸ Piyer a mbədatay faya, a gwadatay: «Gərüm ha mezeleme kurom ada tã dzəhuḅ kurom ha a yam ta məzele i Yesu Kərıste hərwi ada Yesu ma pəsakumeye ha mezeleme kurom hay. Ka gum andza niye na, Mbəlom ma vəlakumeye Məsəfəre ŋgay Tsədaŋŋa eye. ³⁹ Hərwi Mbəlom kə tsik kurre, a gwad: Ma vəlakumeye a nəkurom ada a wawa kurom hay. A gwad ma vəliye a ndo neheye nəteye mandza eye dəreŋ aye dərmak. Ayaw! Bəy Maduweŋ kway Mbəlom ma vəliye Məsəfəre ŋgay a ndo neheye ma zalateye hərwi ada tã pay bəzay aye.»

⁴⁰ Piyer a tsikatay bazlam mekeleŋ eye hay haladzay hərwi məmatay naha dərev ada tã dzala ha. A gwadatay: «Dumara abəra mə walaŋ i ndo neheye sewed eye hay. Gərümay ha bo kurom a Mbəlom m̄a təma kurom ha.»

⁴¹ Ndo hay haladzay mə walaŋ i ndo niye hay ta təma bazlam i Piyer. Tsa na, ta dzəhuḅ tay ha a yam. Pat eye niye na, ndo hay ta giye gwezem mahkar tə pa mədzal gər ka Yesu, ta səkah tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu.

Məndze i ndo məpe mədzal gər ka Yesu

⁴² Nəteye niye tebiye tə paway zləm a matətike i ndo i maslaŋ i Yesu neheye ta tətikawatay aye tə metsehe lele. Tə ndzawa ka təv manəte eye, tə ndayawa wu mənday ka təv manəte eye ada ta dūwulaway me a Mbəlom ka təv manəte eye. ⁴³ Kwa way a ndzawa na, tə madzədzere eye hərwi Mbəlom a gawa masuwayaŋ wal wal tə həlay i ndo i maslaŋ i Yesu hay. ⁴⁴ Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye, nəteye madzapa eye nəte, wu tay hay tebiye ta ŋgənawa ha a bo mə walaŋ tay. ⁴⁵ Ta səkəmawa ha wu tay hay ada ta ŋgənawa ha a bo suloy eye kwa a way d̄a ka mäge wu ŋgay nakə a say aye. ⁴⁶ Tə hayawa gər pat pat a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, kwa tsekweŋ ta tərətsawa ha bay. Tə ndayawa wu mənday ka təv manəte eye mə gay tay hay. Tə ndayawa wu mənday niye na, ta məŋgwese eye, maguŋguze kwa tsekweŋ andaya bay. ⁴⁷ Ta zambadaway a Mbəlom ada nəteye niye hay tebiye tə yatay a gər a ndo hay. Andza niye, Bəy Maduweŋ a təmawa tay ha ndo hay pat pat, a səkah tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta ndo neheye faya ma təmiye tay ha aye.

3

Piyer ta Yuhana tə mbəl ha ndo matəra eye

¹ Pat wuray Piyer ta Yuhana ti ye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom mata dūwulay me a Mbəlom. Ti ye ta bəre mahkar i huwa. Ndo hay ti yawa ta dūwulaway naha me a Mbəlom na, ta bəre mahkar eye niye. ² Ndoweje andaya bəse ta maged i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom niye. Maged nakə tə zalay maged nakə a le aye. Ndoweje niye na, matəra eye kwa abəra ka məwe ŋgay. Tə zlawə naha, tə hənawa ha bəse ta maged niye pat pat. A tsətsahawa dala ka ndo neheye ti yawa naha a gay i məvəlay wu a Mbəlom aye. ³ Pat eye niye na, a ŋgatay a Piyer ta Yuhana ta diye, ta fələkwiye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Tsa na, a tsətsah fataya dala.

⁴ Piyer ta Yuhana ta ndazl na lele. Tsa na, Piyer a gwad̄ay: «Zəba famaya lele.» ⁵ Tsa na, ndo niye a zəba fataya, a zəzur tay ha tə metsehe lele. Nəŋgeye a dzala na, ta vəleŋeye wu. ⁶ Piyer a gwad̄ay: «Dala andaya fagaya bay tebiye, ane tuk na, na vəlakeye na, wu nakə andaya fagaya aye. Nəŋ faya na gwad̄akeye ta gədaŋ i Yesu Kərıste i Nazaret lətse, do!»

⁷ Tsa na, Piyer a gəs na abəra mə həlay i mənday hərwi madzəne na ka mələtse ha ka mbəlom. Kwayaŋŋa sik ŋgay hay tə mandərkukwasl ŋgay hay tə huta gədaŋ. ⁸ A ndapa a mbəlom tə sik ŋgay hay lele. Tsa na, a pa bo ka mede. A ye, tə fələkwa ka bo dziye ta ndo i maslaŋ i Yesu niye hay a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Ndo niye na, a ye lele ta mandepe a mbəlom tsadaw tsadaw ada tə mazambad̄ay a Mbəlom.

⁹ Ndo hay tebiye tə ŋgatay faya ma diye kuteŋ kuteŋ lele ada faya ma zambad̄eye a Mbəlom. ¹⁰ Tə sər ha, nəŋgeye ndo nakə a rəkawa bəse ta maged nakə a le haladzay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye na, nəteye niye tebiye ta dzədzar ada a gatay hərbaḅəkka hərwi wu nakə a ge bo ta ndo niye aye.

¹¹ Piyer ta Yuhana nəteye mə mazambal i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom nakə tə zalay Mazambal i Salomon aye. Ndo nakə a mbəl abəra mə matəre aye na, a wuda məgəre tay ha sa bay. Ndo hay haladzay ti ye naha mahway mahway hərwi nəteye tebiye a gatay hərbaabəkka. ¹² Piyer a ngatay a ndo neheye ti ye naha haladzay aye na, a gwadətay andza nakay: «Nəkurom ndo i İsrayel hay, ndo nakay a mbəl na, a gakum hərbaabəkka na, hərwi mey? Nəkurom faya ka zəbumeye famaya andza niye na, hərwi mey? Nəkurom faya ka dzalumeye mə gər kurom na, maa mbəl ha ndo nakay na, Piyer ta Yuhana hərwi bo tay eye gədaŋ eye. Tə mbəl ha na, nəteye tə pay bəzay a Mbəlom lele. Ane tuk na, a'ay andza niye bay. ¹³ Mbəlom i Abraham, Mbəlom i İzak ada Mbəlom i Zakob nakə nəteye neheye ta duwulay me aye, a bəz ha məzlaɓ i ndo i məsler ngay Yesu. Nəkurom eye, ka vəlumay ha a həlay i Roma hay hərwi ada t̄a kəɗ na ada ka kalum ha kame i Pilat. Pilat na, habe a say məgəre ha. ¹⁴ Nəkurom ka kalum ha ndo nakə d̄ada neŋgeye kə ge mənese bay. Neŋgeye ndo dedək eye. A yakum a gər d̄uh matsətsehe t̄a gərakum ha na, ndo məkəde ndo. ¹⁵ Andza niye, ka kəɗum na, ndo nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye. Ane tuk na, Mbəlom kə lətse ahaya abəra mə walaŋ i mədahaŋ hay. Nəkway tebiye ka sərakwa ha. ¹⁶ Ndo nakay anaŋ ka ngatumay, ka sərūm ha aye na, maa vəlay gədaŋ na, məzele i Yesu hərwi nakə nəmaa pa mədzal gər may ka Yesu aye. Ayaw! Ndo nakay a mbəl lele ka ngatumay tə d̄əre kurom aye na, hərwi nakə nəmaa pa mədzal gər ka Yesu aye.

¹⁷ «Malamar ga hay, ahəl nakə nəkurom ta bəy kurom hay ka kalum ha Yesu aye na, neŋ na sər ha wu nakə ka gum aye na, ka sərūm bay. ¹⁸ Ane tuk na, Mbəlom a ge na, wu nakə a tsik ahəl niye tə bazlam i ndo məde ha bazlam ngay aye. A gwad: Kəriste na, ma ta giye d̄əretsətseh. ¹⁹ Anəke na, mbədum ha mede kurom, mbədumaw me ka t̄əv i Mbəlom hərwi ada m̄a mbatakum ha mənese kurom hay. ²⁰ Ka gum andza niye na, Bəy Maduweŋ Mbəlom ma vəlakumeye zay ada ma ta slərakumaweYe Yesu ndo mətəme ha ndo nakə a zla na kurre hərwi kurom aye. ²¹ Anəke na, kutoŋ Yesu Kəriste ma ndziye mə mbəlom təmad hus a pat nakə Mbəlom ka t̄əra ha wu hay tebiye andza nakə a d̄a ha ahəl niye tə bazlam i ndo məde ha bazlam ngay hay aye. ²² Musa, neŋgeye a gwadətay a bəba t̄əte kway hay: “Bəy Maduweŋ kurom Mbəlom ma ta slərakumaweYe ndo məde ha bazlam ngay andza neŋ na gwad bəɗaw? Neŋgeye na, slala kurom. Ka ta pumay zləm a wu nakə ma ta tsikakumeye tebiye. ²³ NdowneYe kə pay zləm a bazlam i ndo məde ha bazlam i Mbəlom niye bay na, ma ndziye mə walaŋ i ndo i Mbəlom hay bay. Ta kəɗiye na mədahaŋ eye.*”

²⁴ «Siye i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay dərmaK ta tsik andza i Musa. Ta tsik ka wu nakə ma giye bo ahəl kway nakay anaŋ aye. Kwa Samuyel ada kwa siye i ndo maslaŋ i Mbəlom neheye ti yaw ma d̄əba ngay aye. ²⁵ Malamar ga hay, Mbəlom a tsik wu neheye tə bazlam i ndo məde ha bazlam ngay hay na, a nəkurom. Andza niye dərmaK, ahəl nakə Mbəlom a ɓar dzam ta bəba t̄əte kurom hay aye na, a gwaday a Abraham: “Na ta piye ngama ka ndo i mändzibəra hay tebiye tə həlay i wawa i huɗ yak hay. Dzam nakə Mbəlom a ɓar aye na, i kurom.†” ²⁶ Andza niye, Mbəlom a sləraw ndo i məsler ngay na, hərwi kurom təday. A sləraw na, hərwi məpe fakuma ngama, ada mətsoya kurom ahaya abəra ka tsəved i mənese.»

4

Piyer ta Yuhana kame i bagwar i Yahuda hay

¹ Ahəl nakə Piyer ta Yuhana, nəteye faya ta tsikateye me a ndo hay mba aye na, ndo məvəlay wu a Mbəlom hay, bəy i ndo matsəpe gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada ta Saduke hay ti ye naha ka t̄əv tay. ² Ti ye naha na, tə ge d̄ərev haladzay ka Piyer ta Yuhana hərwi nəteye faya ta t̄ətikiye tay ha ndo hay, tə gwadətay: «Yesu kə lətsew abəra ma mədahaŋ ada mələtsew i Yesu niye a lətsew aye na, ndo hay ta sliye faya mələtsew abəra ma mədahaŋ.» ³ Ndo niye hay tə gəs tay ha Piyer ta Yuhana, ta dərəzl fataya a daŋgay. Ta

* 3:23 Madayaw abəra ma Ezipt 18.15, 18-19. † 3:25 Madazlay i wu hay 22.18; 26.4.

dərəzl fataya na, ta gatay sariya zuk bay, hərwi həvad kə ge tsiy. ⁴ Mə walañ i ndo neheye tə tsəne matətike i Piyer ta Yuhana aye na, ndo hay haladzay ta dzala ha ka Yesu. Ndo məpe mədzal gər ka Yesu ta səkah, ndo hay tebiye ma giye gwezem zlam.

⁵ Tədəcə eye i mekedəcə na, bəy i Yahuda hay, madugula i Yahuda hay ta ndo mədzañgawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə haya gər a Zerozelem. ⁶ Mə walañ tay niye hay tə haya gər aye na, bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom nakə tə zalay Han aye andaya, Kayif, Yuhana, Aləgəzandər ada tə siye i ndo neheye ma bədgay i bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom tebiye nəteye andaya. ⁷ Tə həlataya ahaya ndo i maslañ i Yesu niye hay sulo eye kame tay. Tsa na, ta tsətsah fataya, tə gwadatay: «Ka mbəlum ha ndo nakay na, ma kəkay? Ka hutumaw gədañ eye na, məñgay? Ada ka mbəlum ha na, ta məzele i way?»

⁸ Ta tsətsah fataya andza niye na, kwayañña Piyer a rah ta Məsəfəre Tsədəñña eye, a gwadatay: «Nəkurom bəy mələve ndo hay ta madugula hay, ⁹ ka tsətsahumeye famaya bazlam bəgom na, hərwi nakə nəmaa gay ñgwalak a ndo matəra eye, a mbəl ma kəkay ka tsətsahum famaya andza niye na gwad ba? ¹⁰ Ayaw lele! Kə ge andza niye na, nəkurom sərüm ha, nəkurom tebiye tə siye i ndo i İsrayel hay, sərüm ha na, ndo nakə a lətse kame kurom neñgeye zay lele aye na, ta məzele i Yesu Kəriste nakə a yaw abəra na Nazaret aye. Neñgeye ndo nakə ka darum na ka mayako mazləmbada eye ada Mbəlom a lətse ahaya abəra ma mədahañ aye na, neñgeye. ¹¹ Derewel i Mbəlom a tsik faya, a gwad:

“Kwar nakə nəkurom ndo madəzle gay hay ka kalum ha aye na,

ka təra kwar nakə ma vəleye gədañ a gay aye duh.*”

¹² «Ka mbakweye faya mətəme na, tə neñgeye nəte ñgweñ. Hərwi ka mändzibəra tebiye Mbəlom kə vəl ndo mekeleñ eye nakə ma təmiye kway ha aye na, andaya bay.»

¹³ Ndo niye hay tə haya gər aye na, a gatay wadəñ wadəñ. Hərwi ta zəba ka Piyer ta Yuhana na, ta dzədzar bay, tə tsik me parakka. A gatay wadəñ wadəñ wene wene eye na, hərwi nəteye ta tətik wuray kwa tsekweñ bay tebiye. Tə sər ha nəteye na, ndo məpay bəzay a Yesu tsa. ¹⁴ Ane tuk na, nəteye faya ta ñgateye a ndo nakə a mbəl aye dərmak, neñgeye malətsa eye ka təv tay. Tə sər wu nakə ta mbədatay faya a Piyer ta Yuhana aye bay. ¹⁵ Tsa na, tə gwadatay: «Dum abəra mə gay.» Piyer ta Yuhana ti yaw wu tay abəra mə dəma na, nəteye tə mətəsa mə gay tə ma ha ka bo bazlam. ¹⁶ Tə gwad a bo mə walañ tay: «Ndo neheye ka gakweye tay ha na, kəkay? Ndo i Zerozelem hay tebiye tə sər ha masuwayañ nakə tə ñgatay aye parakka, maa ge na, Piyer ta Yuhana. Ka slakweye faya məmbədə bay. ¹⁷ Ane tuk na, gakwatay me ada pakwa fataya zluwer na, tātətikatay bazlam nakay a ndo hay tə məzele i Yesu Kəriste bay hərwi ada siye i ndo hay tātə tsəne labara i masuwayañ nakə tə ge aye bay.» ¹⁸ Ti ye tə zalatayaw. Piyer ta Yuhana ta mbəda naha gər ka təv tay. Ti ye naha na, tə gatay me, tə gwadatay: «Kātə tsikummatay kəgəbay kātətikummatay a ndo hay tə məzele i Yesu sa bay.»

¹⁹ Ane tuk na, Piyer ta Yuhana ta mbədatay faya, tə gwadatay: «Nəkurom na, dzalum ha wu nakə dedək eye kame i Mbəlom aye təday. Lele marəhay ha gər na, a nəkurom tsukudu a Mbəlom dəw? ²⁰ Nəmaa sliye faya məgər ha matətike wu nakə nəmaa ñgatay ada nəmaa tsəne aye bay. Nəmaa tsikiye huya.»

²¹ Ndo niye hay mahaya gər eye tə tsəne andza niye na, tə pa fataya zluwer haladzay sa. Tsa na, tə gər tay hay, ti ye wu tay. Tə gər tay ha na, ta huta fataya mənese nakə da məgatay dəretsətseh aye bay, hərwi siye i ndo hay nəteye tebiye faya ta zambadəye a Mbəlom hərwi wu nakə Piyer ta Yuhana tə ge aye. ²² Ndo niye tə mbəl ha ta masuwayañ aye na, məve ñgay ma ziye məve kuro kuro fad.

Maduwule me i ndo məpe mədzal gər hay

²³ Tə gər tay ha Piyer ta Yuhana. Tə gər tay ha na, ta mbəda gər, ti ye ka təv i ndo məpe mədzal hay ka Yesu. Ti ye naha na, ta təkəratay wu nakə bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ta madugula hay i Yahuda hay tə tsik aye. ²⁴ Tə tsəne bazlam niye na, kwayañña nəteye tebiye tə dzapa nəte, tə pa bo ka maduwulay me a Mbəlom. Tə

* 4:11 Dəmes hay 118.22. Kwar eye niye na, Yesu.

gwaday naha a Mbəlom: «Bəy Maduweŋ, maa ge magərmbəlom ta dala, ta bəlay ada tə wu neheye mə dəma tebiye aye na, nəkar. ²⁵ Maa tsik me tə bazlam i bəba tətə may Davit ndo i məsler i yak na, nəkar. Neŋgeye a tsik ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədəŋŋa eye, a gwad: “Ndo hay tebiye tə ge mevel na, kemey?”

Tə ma ha ka bo bazlam na, hərwi mey?

²⁶ Bagwar i bəy i dala i məndzibəra hay ta ləva bo mäge vərəm.

Bəy hay ta haya gər mäge vərəm ta Bəy Maduweŋ Mbəlom ada ta ndo nakə a pay dzagwa i bəy a gər aye.†”

²⁷ «Andza niye dedek, ta haya gər ma gəma nakay. Herod tə Poŋos Pilat ta gəma hay ada ndo i Israyel hay ta haya gər mäge vərəm ka Yesu ndo i məsler yak tsədəŋŋa eye. Neŋgeye nakə ka pay dzagwa i bəy a gər aye. ²⁸ Wu nakə tə ge andza nakay aye na, andza i yak nakə ka tsik kurre a saka mäge ta gədaŋ yak aye. ²⁹ Anəke na, Bəy Maduweŋ may, dzəna may abəra ka təv i sewed tay neheye tə gamay aye tey. Vələmay gədaŋ yak ada nəmaâ da ha bazlam yak ta dedek. ³⁰ Vələmay gədaŋ hərwi ada nəmaâ mbəl tay ha ndo hay, hərwi ada nəmaâ ge masuwayaŋ hay wal wal ta məzele i Yesu, ndo i məsler yak tsədəŋŋa eye.»

³¹ Ta ndəv ha maduwulay me a Mbəlom na, təv nakə nəteye mahaya gər eye mə dəma aye a bəl haladzay dzekiḅ dzekiḅ. Nəteye niye tebiye, Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a rahatay a bo. Kwayaŋŋa tə pa bo ka məde ha bazlam i Mbəlom ze madzədzerə.

Məndze nəte i ndo məpe mədzal gər hay ka Mbəlom

³² Ndo neheye ta təra ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye na, nəteye tebiye tə ndzawa na, nəte, ta wuda bo lele ada mədzal gər tay nəte. Ndəray kwa nəte mə walaŋ tay mətsike nakay na, wu ga na, andaya bay. Mə walaŋ tay wu tay hay tebiye ta ŋgənawa ha a bo mə walaŋ tay. ³³ Ndo i maslaŋ i Yesu hay tə dāwa ha bazlam i mələtsew i Bəy Maduweŋ Yesu abəra ma mədahaŋ ta gədaŋ haladzay. Tə gwadawa: «Nəmaa ŋgatay kə lətsew abəra ma mədahaŋ.» Ada Mbəlom a pa ŋgama haladzay ka ndo məpe mədzal gər hay. ³⁴ Ndəray mə walaŋ tay kwa tsekweŋ wu a kətsay bay. Ndo neheye guvah tay hay kəgəbay gay tay andaya na, ta səkəmawa ha. Suloy i wu nakə ta səkəm ha aye na, ti yawa ahaya ³⁵ ada tə vələwatay a ndo i maslaŋ i Yesu hay. Ma dəba eye na, ta ŋgənawa ha suloy eye kwa a way da andza nakə a say aye.

³⁶ Andza niye ndoweeye andaya tə zalay Yusufa. Ndo i maslaŋ i Yesu hay tə pa faya məzele na, Barnabas, andza məgwede: Ndo nakə ma gwadiye tete a siye i ndo hay aye. Neŋgeye slala ŋgay na, Levit hay. Tə wa na ma gəma nakə tə zalay Sipəre aye. ³⁷ Neŋgeye a ye, a səkəm ha guvah ŋgay. Tsa na, a zla ahaya suloy eye, a vələtatay a ndo i maslaŋ i Yesu hay.

5

Maraw me i Ananiyas ta Safira

¹ Ane tuk na, ndoweeye andaya tə zalay Ananiyas. Tə zalay a ŋgwas ŋgay Safira. Pat wuray na, ta səkəm ha guvah tay tə gwad ayaw mə walaŋ tay. ² Ananiyas a həl faya abəra ka suloy i guvah niye, a ye ha siye a vələtatay a ndo i maslaŋ i Yesu hay. Suloy nakə a həl faya abəra aye na, ŋgwas ŋgay a sər faya lele. ³ A ye naha na, Piyer a gwaday: «Ananiyas, ka gəray ha dərev yak a Fakalaw na, hərwi mey? Ka gər ha siye i suloy i guvah yak a mətəgay, ka zlaw tsekweŋ, ka raway me a Məsəfəre Tsədəŋŋa eye na, hərwi mey? ⁴ Ahəl nakə ka səkəm zuk bay aye na, guvah yak wu yak bəna i ndəray dāw? Ada suloy i guvah nakə ka səkəm ha aye na, i yak bədāw? Ka dzala mə gər yak mäge wu andza nakay na, ma kəkay? Ka raway me na, a Mbəlom bəna, a ndo hay bay.»

⁵ Ananiyas a tsəne bazlam niye hay na, a dəf abəra ka mbəlom. Kwayaŋŋa a mət tsədək tsədək. Ndo neheye tə tsəne labara niye aye na, nəteye tebiye ta dzədzar haladzay. ⁶ A mət na, gawla hay ti yaw tə mbəkwa na mədahaŋ. Tsa na, tə zla na, ti ye tə la na.

† 4:26 Dəmes hay 2.1-2.

⁷ Mazlambar ma giye bəre mahkar na, ɲgwas i Ananiyas a yaw a fələkwa a gay. A yaw na, kə sər ka wu nakə a ge bo aye bay. ⁸ A fələkwa naha a gay na, Piyer a tsətsah faya, a gwaday: «Tsikenj, suloy i guvah kurom nakə ka səkəmm ha ta zal yak aye na, andza nakay daw?»

ɲgwas niye a mbəday faya, a gwaday: «Ayaw! Nəmaa səkəm ha na, suloy eye andza nakay.»

⁹ Piyer a gwaday: «Ka mum ha ka bo bazlam mə walaɲ kurom hərwi madzəgur me ka Məsəfəre i Bəy Maduweɲ na, kəkay? Tsəne, ndo neheye tə la zal yak aye, nəteye andaya malətsa eye ka məgeɖ tsiy ada ta deyewe ye ta zliye kar dərmak.»

¹⁰ Piyer a tsikay andza niye na, kwayaɲɲa a dəɖ ka sik i ndo i maslaɲ i Yesu niye hay. Tsa na, a mət. Gawla hay ti yaw, tə fələkwa naha a gay. Ti ye naha na, kə mət. Tə zla na, ti ye ha tə la na ka tsakay i zal ɲgay. ¹¹ Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste tebiye ada tə siye i ndo neheye tə tsəne labara niye aye na, ta dzədzar haladzay.

Ndo i maslaɲ hay tə gawa masuwayaɲ wal wal haladzay

¹² Ndo i maslaɲ hay tə gawa masuwayaɲ wal wal haladzay mə walaɲ i ndo hay. Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə hayawa gər a dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, mə Mazambal i Salomɲ. ¹³ Ndo neheye tə pa mədzal gər ka Yesu təbey aye na, zluwer a gatay mede ka təv tay. Ane tuk na, ndo hay tebiye tə dəslatay ha gər. ¹⁴ Ndo hay haladzay faya ta səkahiye, hasləka hay ta ɲgwas hay tə dzala ha ka Bəy Maduweɲ. Ndo məpe mədzal gər hay ta səkah haladzay. ¹⁵ Hərwi masuwayaɲ neheye ndo i maslaɲ hay tə ge aye na, ndo hay tə həlawa naha ndo i dəvats hay. Tə həlawa tay naha ka sləlah kəgəbay ka hubok. Tə pawa tay ha ka tsakay i tsəveɖ hərwi ada ahəl nakə Piyer ma diye tə dəma aye na, kwa kəkay mezek ɲgay kə husa ka ndo nəte mə walaɲ tay ma mbəliye. ¹⁶ Ndo hay haladzay ti yawaw abəra ma gəma neheye tə mbay naha a Zerozelem aye. Tə həlawa naha ndo i dəvats ta ndo neheye məsəfəre lele bay eye hay mə bo tay aye. Ndo i maslaɲ hay tə mbəl tay ha tebiye.

Tə gəs tay ha ndo i maslaɲ hay

¹⁷ Bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom ta ndo neheye tə paway bəzay aye, andza məgwede ta Saduke hay, tə tsəne ndo i maslaɲ hay faya ta giye masuwayaɲ haladzay na, a ndalatay, dərev tay a rah ta sələk. Tə ma ha ka bo bazlam, tə gwad: «Gəsakwa tay ha!»

¹⁸ Tsa na, ti ye tə gəs tay ha. Ti ye tə pa tay a daɲgay. ¹⁹ Ane tuk na, ta həvad ahəl nakə ndo i maslaɲ hay nəteye ma daɲgay aye na, gawla i Mbəlom a ye, a həndəkətatay na məgeɖ i gay i daɲgay niye. A həlatay ahaya ndo i maslaɲ niye hay abəra mə dəma, a gwadətay: ²⁰ «Dum ta dumatay ha labara i sifa weɖeye a ndo hay ma dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom!»

²¹ Ndo i maslaɲ hay ta təma bazlam i gawla i Mbəlom nakə a tsikatay aye. Pərik i mekedə na, tə həl bo ti ye a dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Ti ye naha tə pa bo ka matətikatay a ndo hay.

Bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom ta ndo neheye nəteye dziye, tə zalatay a madugula i Yahuda hay, tə haya gər. Tə ma ha ka bo bazlam mə walaɲ tay. Tsa na, tə slər ndo hay ka ndo i maslaɲ hay a gay i daɲgay, tə ye tə həlatay ahaya. ²² Ane tuk na, ndo neheye ti ye, tə husa a dəma na, ta huta tay ha mə gay i daɲgay bay. Tə maw ka təv i ndo neheye tə slər tay naha aye, tə matay ha labara eye. ²³ Tə gwadətay: «Nəmaa ye naha, nəmaa ndzay a gər a gay i daɲgay na, madərəzla eye lele ada ndo matsəpe məgeɖ hay nəteye andaya faya ta tsəpiye. Ane tuk na, nəmaa həndək na məgeɖ na, nəmaa huta ndəray kwa nəte bay!»

²⁴ Tə tsəne labara niye andza niye na, bəy i ndo matsəpe gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ta bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye tə sər wu nakə ta dzaliye bay. Ta tsətsahay a gər tay, tə gwad: «Matəra ta ndo i məsler niye hay na, wuye mey?»

²⁵ Ahəl nakə nəteye faya ta dzaliye andza niye na, ndoweje a yaw ka təv tay, a gwadətay: «Tsənum! Ndo neheje ka pum tay a daŋgay aye na, nəteye faya ta tətikateje a ndo hay mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom!»

²⁶ Tə tsəne andza niye na, kwayaŋŋa bəy i ndo matsəpe gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ta ndo ŋgay hay, ti ye mata ma tay ahaya ndo i maslaŋ niye hay. Ane tuk na, ti ye tə ma tay ahaya na, ta gatay dəretsətseh bay hərwi ta dzədzar ta ndo hay, ta ta kaliye tay ha tə kwar.

Ndo i maslaŋ hay kame i sariya

²⁷ Ti ye tə həlatay ahaya na, ti ye tay ha kame i madugula i Yahuda hay. Bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom a pa bo ka matsətsehe fataya abəra bazlam. ²⁸ A gwadətay: «Nəmaa gakum me ka matətikatay a ndo hay ta məzele i Yesu bədaŋ? Ada ka gum na, mey? Nəkurom na, tsəkam matətikatay a ndo hay ma wuzlahgəma i Zerozelem tebiye na, kəkay? Ada a sakum məgwede maa kəd na ndo niye na, nəmay daŋ?»

²⁹ Piyer tə siye i ndo i maslaŋ hay ta mbədatay faya, tə gwadətay: «Marəhay ha gər na, a Mbəlom bəna a ndo hay bay. ³⁰ Ka darum na Yesu ka mayako mazləmbada eye hərwi ada mə mət. Ane tuk na, Mbəlom i bəba tətə kway hay kə lətse ahaya abəra ma mədahaŋ. ³¹ Mbəlom kə lətse ahaya abəra ma mədahaŋ ta gədaŋ ŋgay. Kə pa na a bəy, nəŋgeje ndo mətəme ha ndo hərwi ada İsrayel hay tə mbəda ha mede tay. Ta huta, Mbəlom ma pəsətay ha mezeleme tay hay. ³² Nəmay na, ndo məhəle mbəl i wu neheje a ge bo aye, nəmay ta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye nakə Mbəlom a vələtay a ndo neheje ta rəhay ha gər aye.»

³³ Tə tsəne bazlam niye na, a ndalatay haladzay. A satay mədəke tay ha ndo i maslaŋ hay. ³⁴ Ane tuk na, Farisa wuray andaya məzele ŋgay Gamaliyel. Nəŋgeje na, ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye. Ndo hay tebiye ta təmawa bazlam ŋgay. A lətse mə walaŋ i ndo niye hay mahaya gər eye, a gwadətay: «Ndo neheje tə ye abəra kanaŋ tsekweŋ təday.»

³⁵ Ndo i maslaŋ hay ti yaw abəra mə dəma na, a gwadətay: «İsrayel hay, gum metsehe hərwi wu nakə a sakum məgatay a ndo neheje. ³⁶ Ndo niye məzele ŋgay Tiyodas aye na, mə makumaw a gər. A yaw ahəl niye a gwad nəŋgeje na, bagwar i ndo. Ndo hay ta giye temerre fad ta pay bəzay. Ane tuk na, ta kəd na. Ndo neheje tə pay bəzay aye ta ŋgəna gər tebiye. Kwa ndəray ka ləkaw bay.

³⁷ «Ma dəba ŋgay na, ndoweje andaya dərmak, məzele ŋgay Yudas. Nəŋgeje ndo i Galile. Nəŋgeje a ndohwaw ahəl i məpesle ndo, kə zalatay a ndo hay haladzay ka məpay bəzay. Nəŋgeje dərmak ta kəd na ada ndo neheje tə pay bəzay aye ta ŋgəna gər tebiye kweje kweje. ³⁸ Neŋ faya na tsikakumeye anəke, kə mətsum ka ndo neheje bay, gərurum tay ha tə ye wu tay. Hərwi kə ge mədzal gər tay, ta məsler tay, ti yaw ma ndo hay na, ta ndziye bay. Ta dziye. ³⁹ Ane tuk na, kə ge məsler tay a yaw abəra mə həlay i Mbəlom na, ka slumeye faya məmbete ha bay. Gum metsehe lele, faya ka gumeye vərəm na, ka Mbəlom duh!»

⁴⁰ Ndo niye hay mahaya gər eye ta təma bazlam i Gamaliyel. Tə zalatay a ndo i maslaŋ hay sa. Ti ye naha, tə ndaba tay ha. Tə gwadətay: «Dada kə tsikumay me a ndəray tə məzele i Yesu sa bay.» Tsa na, tə gər tay ha.

⁴¹ Ndo i maslaŋ i Yesu niye hay ti yaw abəra mə walaŋ i məhay gər tay niye tə məŋgwese hərwi dəretsətseh nakə tə gatay hərwi məzele i Yesu aye. ⁴² Duh ta tətikawa ada tə daŋa ha mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada mə gay tay hay pat pat tə gərawa ha bay, Yesu na, Kəriste.

6

Tə pala ndo hay tasəla hərwi madzəne ndo i maslaŋ i Yesu hay

¹ Ahəl niye na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu faya ta səkahiye haladzay. Ane tuk na, ndo məpe mədzal gər neheje tə tsik me i Gərek aye na, tə ge dərev ka ndo məpe mədzal gər neheje nəteye tə tsik bazlam i Yahuda hay aye. Tə ge dərev na, hərwi ahəl nakə ta

ngənawatay wu mənday a madakway i ngwas hay aye na, tə vəlawatay a madakway i ngwas tay hay təbey.

² Ndo i maslañ neheye kuro gər eye sulo aye, tə hayatay gər a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, tə gwađatay: «Nəmaa gəriye ha məde ha bazlam i Mbəlom hərwi məmətse mañgəne wu mənday bay. ³ Hərwi niye malamar hay, pəlum ndo hay tasəla mə walañ kurom. Ka pəlumeye na, ndo i ngwalak hay, ndo neheye nəteye maraha eye ta Məsəfəre Tsədañña eye ada tə sər gər lele aye. Nəmaa vəliye məsler i mañgəne wu mənday na, a həlay tay. ⁴ Nəmay, nəmaa duwulay me a Mbəlom ada ta məde ha bazlam ngay a ndo hay.»

⁵ Bazlam tay niye a yatay a gər a ndo hay tebiye. Tsa na, tə pala ndo hay tasəla. Ndo makurre eye na, Etiyen, ndo nakə ta mədzal gər lele ada maraha eye ta Məsəfəre Tsədañña eye, Filip, Pərakor, Nikanor, Timon, Parmenas ada Nikolas ndo i gəma i Añtiyos neñgeye a gawa kule, ane tuk na, ahəl niye na, ka dazlay a məpay bəzay a kule i Yahuda hay. ⁶ Tsa na, ti ye tay ha ka təv i ndo i maslañ i Yesu hay. Ndo i maslañ i Yesu hay tə pa fataya həlay ada ta duwulay me a Mbəlom.

⁷ Bazlam i Mbəlom a da a zləm haladzay. Ndo məpe mədzal gər hay ta səkah haladzay ma Zerozelem ada ndo məvəlay wu a Mbəlom hay haladzay tə dzala ha ka Yesu.

Tə gəs na Etiyen

⁸ Etiyen na, ndo nakə nəte mə walañ i ndo neheye tə pala tay tasəla aye. Neñgeye na, Mbəlom kə pa faya ngama haladzay. Ka tsəved i Mbəlom na, neñgeye gədañ eye haladzay. A gawa masuwayañ hay mə walañ i ndo hay. ⁹ Siye i Yahuda hay nəteye andaya, tə haya gər a gay i maduwule me nakə tə zalay gay i maduwule me i beke neheye tə gər tay ha aye. Ti yaw ma gəma i Siren ada ma gəma i Aləgəzandəri, ti yaw ma dala i Silisi ada ma dala i Azi. Nəteye niye tebiye ta təma bazlam i Etiyen bay, faya ta kədiye wuway ta neñgeye. ¹⁰ Ane tuk na, ndo niye hay tə mba ka Etiyen tə bazlam bay, hərwi maa vəlay ndaraw ka mətsike me na, Məsəfəre i Mbəlom.

¹¹ Tə vəlatay wu a ndo hay, hərwi ada ndo niye hay tâ raw me tâ gwad na: «Nəmaa tsəne faya abəra bazlam, faya ma tsaleye ka gər a Musa ada faya ma tsaleye ka gər a Mbəlom.»

¹² Tə suta faya ndo hay, madugula hay ada ta ndo məzangawa bazlam i Mbəlom mapala eye ka Etiyen. Tsa na, tə wuya kurah ka Etiyen, tə gəs na. Ti ye ha kame i madugula i Yahuda hay. ¹³ Tə həl naha ndo mədəse faya parasay hay, tə gwad: «Ndo nakay na, faya ma tsikiye wu lele bay eye ka gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada ka bazlam i Musa mapala eye. ¹⁴ Nəmaa tsəne faya abəra a gwad: Yesu ndo i Nazaret ma deyeweye, ma mbəzliye ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada ma mbədiye ha kule kway nakə Musa a vəlakway aye.»

¹⁵ Ndo niye hay tebiye nəteye mandza eye mə gay i məhay gər aye, tə ma ha dəre ka Etiyen. Ta zəba faya, tə ngatay na, da'ar ngay a dəv andza i gawla i Mbəlom.

7

Bazlam i Etiyen

¹ Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom a tsətsah ka Etiyen, a gwaday: «Wu nakə tə tsik fakaya na, dedək daw?»

² Etiyen a mbəday faya, a gwaday: «Malamar ga hay ta bəba ga hay, tsənum wu nakə na tsikakumeye təday. Mbəlom nakə a ze wu hay tebiye ta məzlaḅ aye a bəzay ha bo a bəba tətə kway Abraham ka dala i Mizapotami kurre ahəl nakə ki ye a Harañ zuk bay aye, ³ ada a gwaday: “Lətse abəra ma gəma yak ada gər ha ndo yak hay, do a gəma nakə na dəkeye faya aye.*”

⁴ «Yaw! Abraham a tsəne bazlam i Mbəlom na, a lətse abəra ma Kaladeyen hay, a ye mata ndze ma Harañ. Ma dəba eye bəba ngay a mət na, Mbəlom a zla na abəra ma Harañ, a ye ha a gəma nakay anañ nəkway mandza eye mə dəma aye. ⁵ Mə dəma na, Mbəlom

* 7:3 Madazlay i wu hay 12.1.

kə vəlay guvah i məda ɲgay kwa tsekweɲ bay, kwa dala tsekweɲ bəbay na, kə dəsay bay. Ba Mbəlom kə tsikay kurre, a gwaɗay: “Gəma nakay na, na ta vəlakeye ha tebiye. Aza nəkar andaya sa bay na, wawa i huɗ yak hay ta ndziye mə dəma, ma təriye i tay.” Ahəl niye Mbəlom a tsikay a Abraham na, wawa ɲgay andaya kwa nəte zuk bay. ⁶ Wu nakə Mbəlom a tsikay aye na, a gwaɗay: “Wawa i huɗ yak hay ta diye, ta ndziye ma gəma i ndo hay. Mə dəma na, ta təriye tay beke eye hay. Ta gateye dəretsətseh. Ta ndziye məve temerre fad mə dəretsətseh. ⁷ Ane tuk na, na ta giye sariya ka ndo i gəma niye hay tə gatay dəretsətseh aye. Ma dəba eye na, ta diye abəra ma gəma nakay, ta diye ta dəsleɲ ha gər ma təv nakə ta ndziye mə dəma aye.”[†] ⁸ Mbəlom a bər dzam ta Abraham, a ɗay ha na, ta mədəse bo. Ma dəba eye, Abraham a wa Izak, a ge məhəne tsamahkar na, a dəs na. Izak a wa Zakob, Izak a dəs na. Zakob dərma a wa wawa hay kuro gər eye sulo. Nəteye neheye ta təra bəba tətə kway hay na, Zakob a dəs tay ha dərma.

⁹ «Bəba tətə kway hay tə nay ɗəre a malamar tay nakə nəte mə walaɲ tay tə zalay Yusufa aye. Tə gəs na ta səkəm ha beke eye a gəma i Ezipt. Ane tuk na, Mbəlom ka tsəpa na. ¹⁰ Mbəlom kə təma ahaya Yusufa abəra mə dəretsətseh hay tebiye. A vəlay metsehe ta ɲgwalak i bo ka ɗəre i bəy nakə a ləva Ezipt tebiye, tə zalay Farawoɲ aye. Nəngeye a pa na bəy eye ka dala i Ezipt ada a ləvay gər a ndo neheye mə gay ɲgay aye tebiye.

¹¹ «Ma dəba eye na, mandərzlaɲ a ge ka dala i Ezipt tebiye ada ka dala i Kanan. Mandərzlaɲ niye a ge na, mandərzlaɲ bagwar eye. Ndo hay ta sa dəretsətseh haladzay. Bəba tətə kway hay tə huta wu mənday kwa tsekweɲ bay tebiye. ¹² Zakob a tsəne wu mənday andaya ma Ezipt na, a slər wawa ɲgay niye hay ta təra bəba tətə kway aye. A slər tay ha makurre eye. ¹³ Ta mbəɗa gər masulo eye na, Yusufa a ɗatay ha bo ada Farawoɲ bəy bagwar eye a sər ha nəteye na, gwala i Yusufa hay. ¹⁴ Tsa na, Yusufa a slər ndo hay ka bəba ɲgay Zakob ta ndo i gay ɲgay hay tebiye. Nəteye tebiye na, kuro kuro tasəla gər eye zləm. ¹⁵ Zakob tə həl bo, ti ye a Ezipt ta ndo i gay ɲgay hay. Zakob a mət mə dəma ada bəba tətə kway hay dərma tə mət mə dəma. ¹⁶ Mədahaɲ tay na, tə həlawa a gəma nakə tə zalay Sisem aye. Tə pawa a tsəvay nakə Abraham a səkəm abəra ka wawa i Hamor ma gəma i Sisem ta suloy aye.

¹⁷ «Wu nakə Mbəlom a tsikay kurre a Abraham aye na, mazlambar həlay eye kə ndislew. Gwala kway hay tə wa bo. Ta səkah məwe bo haladzay ma Ezipt. ¹⁸ Bəy nakə a sər Yusufa aye na, andaya sa bay. Tə pa na bəy weɗeye nakə faya ma ləviye dala i Ezipt aye. Nəngeye na, a sər Yusufa bay. ¹⁹ Bəy niye bagwar eye a vatay gər a bəba tətə kway hay. A gawatay dəretsətseh haladzay ada a gawatay kutoɲ ka məkwetse wawa tay a pesl ada tā mət. ²⁰ Həlay niye na, tə wa na Musa. Musa a le haladzay ada a yay a gər a Mbəlom. Tə wa na na, tə gəl na kiye mahkar mə gay i bəba ɲgay. ²¹ Ma dəba eye na, tə gər ha. Dem i Farawoɲ a ndzay a gər, a zla na. A ye ha a gəl na andza wawa ɲgay. ²² Andza niye, Musa a gəl bo na, a zla metsehe ta ndaraw i Ezipt hay. A təra ndo ta məzlaɓ eye hərwi bazlam ɲgay neheye a tsikawa aye ta məsler neheye a gawa aye.

²³ «Musa a ge məve kuro kuro fad na, a say mede mata dzəne tay ha gwala ɲgay Israyel hay. ²⁴ A ye na, a ɲgatay a ndo i Ezipt faya ma geye dəretsətseh a ndo nəte mə walaɲ i Israyel hay. Tsa na, a ye naha a dzəna na ndo niye faya ta geye dəretsətseh aye. A kəɗ na ndo i Ezipt niye mədahaɲ eye. ²⁵ Musa a dzala na, Israyel malamar ɲgay hay tə sər ha Mbəlom ma ta təmiye tay ha abəra mə dəretsətseh tə həlay ɲgay. Ane tuk na, tə sər bay. ²⁶ Təɗə eye Musa a ndzatay a gər a Israyel hay sulo faya ta kəɗiye bo. A say a Musa mənəne tay ha ada tā ndza zay mə walaɲ tay. A gwaɗay: “Dzam ga, nəkurom ta malamar tuk na, ada ka gumeye dəretsətseh a bo kurom ta məkəɗe bo na, hərwi mey?” ²⁷ Ane tuk na, ndo nakə faya ma geye dəretsətseh a malamar ɲgay aye na, a pay həlay a Musa, a gwaɗay: “Maa pa kar bəy ada ndo məge may sariya na, way? ²⁸ A saka məkəɗe ga andza nakə ka kəɗ ndo i Ezipt məvenəɲ aye sa ɗaw?” ²⁹ Musa a tsəne andza niye na, a hway, a ye ɲgway ka dala i Madiyan. Mə dəma na, a zla ɲgwas. Tə wa wawa hasləka eye hay sulo.

† 7:7 zəba mə Madazlay i wu hay 15.13-14 ada mə Madayaw abəra ma Ezipt 3.12.

³⁰ «Ma dəba i məve kuro kuro fad na, Musa neŋgeye huya ma gəma niye mə makulkwandah aye. Pat wuray na, neŋgeye bəse ta mahəmba i Sinay. Gawla i Mbəlom a yaw, a bəzay ha bo. Musa a ŋgatay na, ma ako ka gay i dak nakə faya ma təmiye aye. ³¹ Musa a ŋgatay andza niye na, a gay hərbaḃəkka. Ane tuk na, ahəl nakə neŋgeye faya ma həndzədiye naha faya bəse mazəbe faya na, a tsəne mətsike me i Bəy Maduweŋ, a gwadayaw: ³² “Neŋ Mbəlom i bəba tətə yak hay, Mbəlom i Abraham, Mbəlom i İzak, ada Mbəlom i Zakob.” Musa a tsəne andza niye na, a dzədzar, zluwer a gay. Tsa na, a say mazəbe dəre ka ako niye sa bay. ³³ Mbəlom a gwadayaw sa: “Musa, tsok na tahərak abəra mə sik, hərwi təv nakay nəkar mə dəma aye na, təv tsədəŋŋa eye. ³⁴ Faya ta gateye dəretsətseh a ndo ga hay ma Ezipt kəkay na, na ŋgatay. Na tsəne mətuwe tay ada na yaw na, mata mbəle tay ha. Na sləriye kar ha, do anəke a Ezipt.†”

³⁵ «Musa neŋgeye nakə İsrayel hay tə kal ha, tə gwaday: “Maa pa kar bəy ada ndo məge may sariya na, way?” aye. Ane tuk na, Mbəlom a slər ka təv tay hərwi ada mātəra bəy tay ada ndo mətəme tay ha abəra mə dəretsətseh na, neŋgeye. Mata sləre na ka məsler niye na, gawla i Mbəlom nakə a bəzay ha bo ma ako ka gay i dak aye. ³⁶ Maa ndzatay kame a İsrayel hay məndohwaw abəra ma Ezipt na, neŋgeye. Kə ge masuwayaŋ hay wal wal mə dəma. Kə ge kame i Bəlay Ndozza eye ada mə makulkwandah dərmak hus a məve kuro kuro fad.

³⁷ «Maa gwadətay a İsrayel hay: “Mbəlom ma ta slərakumawe ye ndo məde ha bazlam ŋgay andza neŋ. Ma zliye na, abəra ma gwala kurom§” na, Musa. ³⁸ Sa na, ahəl nakə İsrayel hay nəteye mahaya gər eye mə makulkwandah aye na, maa lətse mə walaŋ i bəba tətə kway ta gawla nakə a tsikawatayaw me mə mahəmba i Sinay aye na, Musa. Gawla i Mbəlom ma tsikataweye bazlam nakə ma vəliye sifa aye ada neŋgeye ma makweye ha.

³⁹ «Ane tuk na, bəba tətə kway hay ta kərah mətəme bazlam ŋgay. Ta kal na a pesl. A satay mambəde gər ka dala i Ezipt. ⁴⁰ Tə gwaday a Aroŋ: “Lambadamay mbəlom hay hərwi məzle kame kway. Hərwi ka sərakwa wu nakə a ndzay a gər a Musa, ndo məhələkway ahaya abəra mə Ezipt na, ka sərakwa bay.*” ⁴¹ Tsa na, ta lambad kule andza sla wawa eye andza mbəlom tay. Tə vəlay wu a kule tay niye. Tə ge magurlom tə məŋgwese eye lele hərwi wu nakə bo tay eye ta lambad aye. ⁴² Ane tuk na, Mbəlom a mbədatay dəba. Ma dəba eye tə dəslay ha gər a wurzla hay. Mbəlom a vəlay tsəved andza nakə mawatsa eye mə dərewel i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay, Mbəlom a gwad:

“A nəkurom İsrayel hay,
wu neheye hay ka vəlawum wal wal
ada ta gənaŋ hay
məve kuro kuro fad aye na, a neŋ bədaŋ?

⁴³ Ka zlum madzawadzawa i gay i mbəlom kurom Molok,
ka zlum mandzəkkit bo i wurzla i mbəlom kurom Refam.
Kule kurom neheye ka gum aye na,
hərwi mədəslay ha gər.

Hərwi niye na həliye kurom abəra ma gəma nakay,
na diye kurom ha dəreŋ abəra ta gəma i Babilon.†”»

⁴⁴ Etiyen a gwadətay sa: «Ahəl niye bəba tətə kway hay nəteye mə makulkwandah na, madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom andaya fataya hərwi ada tātə sər ha Mbəlom andaya ta nəteye. Gay niye mapa eye na, andza nakə Mbəlom a tsikay a Musa aye. Mbəlom a gwaday a Musa tātə ge na gay niye na, andza nakə a ŋgatay aye. ⁴⁵ Ma dəba eye na, bəba tətə kway hay ta vəlatay ha madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom niye a wawa i hud tay hay. Ndo məndzatay kame a wawa i hud tay niye hay na, Zozowe. Ti ye a gəma niye na, ta zla na gay i madzawadzawa niye. Mbəlom ka həhar tay ha ndo

† 7:34 Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 2.14–3.10. § 7:37 Bazlam mapala eye masulo eye 18.15.

* 7:40 Madayaw abəra ma Ezipt 32.1, 23. † 7:43 Amos 5.25–27. Molok, tə zalay Molek ma Dzam Guram, mbəlom i Kanan hay. Tə dzala, məvəlay a mbəlom tay niye na, ndo zezeŋ. Refam mbəlom zlezle eye i Babilon hay.

i gəma niye abəra kame tay. Ta sla fataya. Andza niye gay i madzawadzawa a ndza ma gəma niye hus a həlay i bəy Davit. ⁴⁶ Davit na, a yay a gər a Mbəlom haladzay. A tsətsah tsəved ka Mbəlom ka madəzlay gay nakə wawa i hud i Zakob hay ta sliye faya mədəslay ha gər a Mbəlom mə dəma aye. ⁴⁷ Maa dəzlay gay na, Salomon.

⁴⁸ «Ane tuk na, Mbəlom Fetek ma ndziye mə gay neheye ndo hay ta dəzl aye bay. Andza nakə mawatsa eye mə dərəwel i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom aye na, Mbəlom a gwad: ⁴⁹ «Təv məndze i bəy ga na, mbəlom,

ada məndzibəra na, təv sik ga.

Gay nakə ka dəzlumerəye na, slala i gay waray?

Təv nakə ma sliye məndze mə dəma aye na, waray?

⁵⁰ Maa ge wu neheye tebiye na, neḡ bədaw?#»

⁵¹ Etiyen a gwadatay sa: «A nəkurom neheye sewed eye hay. Ka dərəzlum na dərəv kurom ta zləm kurom hay a məzele i Mbəlom nakə faya ma zalakumeye. A sakum mahəndəkay na dərəv kurom a Məsəfəre Tsədəḡḡa eye bay. Nəkurom na, andza bəba tətə kurom hay. ⁵² Ndo mədə ha bazlam i Mbəlom waray nakə bəba tətə kurom hay ta gay dərətsətseh bay aye? Kwa məkədə ta kəd tay ha ndo neheye tə dā ha madayaw i ndo nakə neḡgeye ndo i dedək nətə ḡgweḡ aye. Ndo nakə anəke ka gum faya daf ada ka kədum na aye na, neḡgeye. ⁵³ Mbəlom kə vəlakum bazlam ḡgay mapala eye tə həlay i gawla ḡgay hay§, ane tuk na, ka rəhumay ha gər bay.»

Tə kəd na Etiyen

⁵⁴ Ndo niye hay mahaya gər eye tə tsəne bazlam i Etiyen niye na, a ndalatay haladzay, ta həpəd zler ka Etiyen kərəw kərəw. ⁵⁵ Ane tuk na, Etiyen na, a rah ta Məsəfəre Tsədəḡḡa eye. Tsa na, a zəba dərə a mbəlom. A ḡgatay naha a dzaydzay i Mbəlom ada a ḡgatay naha a Yesu malətsa eye tə həlay i mənday i Mbəlom. ⁵⁶ A gwadatay a ndo niye hay: «Tsənum! Neḡ faya na ḡgateye a mbəlom mahəndəka eye ada Wawa i Ndo neḡgeye malətsa eye tə həlay i mənday i Mbəlom.»

⁵⁷ Tə tsəne andza niye na, nəteye tebiye ta wuda haladzay ada ta dərəzl na zləm tay hay. Nəteye tebiye ka manətə eye tə mbəzla ka Etiyen məgəse. ⁵⁸ Tə gəs na, tə vaha na abəra mə wuzlah gay. Ti ye naha, tə pa bo ka məkəle na tə kwar hərwi məkədə na. Ndo məhəle mbal hay ta tsok na peteked tay hay, tə gər ha ka təv i gawla eye andaya tə zalay Sol.

⁵⁹ Ahəl nakə nəteye faya ta kaliye Etiyen tə kwar aye na, Etiyen neḡgeye faya ma dūwuleye me a Mbəlom. Mə madūwule me niye faya ma dūwuliye na, a gwad: «Bəy Maduweḡ ga Yesu, zla na məsəfəre ga.» ⁶⁰ Tsa na, a dəkw gurmets, a wuda ta magala, a gwad: «Bəy Maduweḡ ga, mezeleme nakay tə ge aye na, kâ matay ha mənese bay.» A tsik andza niye na, ma dəba eye a mət.

8

¹ Məkədə Etiyen nakə tə kəd aye na, a yay a gər a Sol.

Pat eye niye na, kwayaḡḡa ta dazlay a məgatay dərətsətseh a ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu Kəriste neheye ma Zerozelem aye. Ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu ta ḡgəna gər, ta hway tebiye. Ta hway a gəma i Yahuda ada siye hay a Samari. Maa ze naha na, ndo i maslaḡ hay. ² Siye neheye tə pa mədzał gər tay dedək ka Yesu aye, ti ye tə zla na mədahaḡ i Etiyen, tə la na. Tə tuwa na haladzay. ³ Sol na, a zaka ha mabəbezle tay ha ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu. A yawa ka gay ka gay, a gəsawa ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu, hasləka hay kwa ḡgwas. A pawa tay ha a gay i danḡay.

Filip a dā ha labara wedeye ma Samari

⁴ Ndo neheye ta hway, ta ḡgəna gər aye na, ta həhal ka gəma ka gəma. Tə dāwa ha bazlam i Mbəlom. ⁵ Filip neḡgeye na, a ye a wuzlah i dala i Samari. A ye naha, a dā ha

7:50 Ezay 66.1-2. § 7:53 Andza nakə kule i Yahuda a tsik aye na, Mbəlom a dāy ha bazlam mapala eye a Musa tə həlay i gawla ḡgay hay.

Yesu ndo mətəme ha ndo nakə Mbəlom a sləraweye. ⁶Ndo i gəma niye hay tebiye tə tsəne bazlam i Filip ada tə ngatay a masuwayaŋ neheye a ge aye na, tə pay zləm a bazlam ngay ta səkeffe eye lele. ⁷Fakalaw hay tə yawaw abəra mə bo i ndo i dəvats hay. Tə yawaw abəra mə bo tay na, ta wudawa ka bo haladzay. Ndo neheye vərəzl i bo tay maməta eye hay ta ndo neheye ta dzəgədasla sik tay matəra eye hay aye, ta mbəl. ⁸Andza niye mənğwese bagwar eye a ge ma gəma niye.

⁹Ahəl niye na, ndoweye andaya ka dala i Samari eye niye. Ndowneye niye na, tə zalay Simoŋ. Neŋgeye na, a gawa maharam zla anəke bay ada maharam ngay nakə a gawa aye na, a gawatay a ndo i gəma niye hay hərbaəbəkka. Ma mədzal gər ngay na, a gwad neŋgeye ngwalak i ndo. ¹⁰Ndo hay tebiye, gawla hay ta bagwar hay, tə pa zləm na, ka neŋgeye. Tə gwad: «Ndo nakay na, gədaŋ i Mbəlom bagwar eye nakə tə zalay Gədaŋ Bagwar eye.»

¹¹Tə pawa zləm ka wu ngay nakə a gawa aye na, lele. Hərwi maharam ngay nakə a gawatay masuwayaŋ a ndo hay aye na, kə ndza haladzay.

¹²Ane tuk na, Filip a ye naha mata dā ha Labara ngwalak eye ka Bəy i Mbəlom ada ka Yesu Kəriste na, tə dzala ha ka Yesu. Hasləka hay, ngwas hay, Filip a dzəhuə tay ha a yam. ¹³Simoŋ neŋgeye dərma k a dzala ha ka Yesu, ta dzəhuə ha a yam. Neŋgeye na, a ndzawa ka təv i Filip. A ngataway a masuwayaŋ tə wu hay wal wal neheye Filip a gawa aye na, a gay hərbaəbəkka.

¹⁴Ndo i maslaŋ neheye nəteye ma Zerozelem aye tə tsəne ndo i gəma i Samari hay ta pa mədzal gər tay ka bazlam i Mbəlom na, tə sləratay naha Piyer ta Yuhana. ¹⁵Tə həl bo, ti ye. Tə ndisl naha a dəma na, ta dūwulay me a Mbəlom hərwi ada ndo i gəma i Samari niye hay tə pa gər ka bazlam i Mbəlom aye tā huta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye. ¹⁶Ahəl nakə ta dzəhuə tay ha a yam aye na, ta dzəhuə tay ha tə məzele i Yesu Bəy Maduweŋ. Ndo kwa nəte mə walaŋ tay Məsəfəre Tsədaŋŋa eye kə mbəzlaw faya zuk bay. ¹⁷Hərwi niye, Piyer ta Yuhana tə pa fataya həlay, ta dūwulay me a Mbəlom. Tsa na, tə huta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye.

¹⁸Simoŋ a ngatay a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə huta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye hərwi nakə ndo i maslaŋ hay tə pa fataya həlay aye na, a vəlatay suloy a Piyer ta Yuhana. ¹⁹A gwadatay: «Vəlu meŋ gədaŋ eye dərma k hərwi ada ndo neheye na piye fataya həlay aye na, tā huta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye.»

²⁰Ane tuk na, Piyer a mbəday faya, a gwaday: «Dze ta suloy yak tebiye, hərwi nəkar ka dzala mə gər yak masəkəme gədaŋ i Mbəlom na, ta suloy! ²¹Ka məsler nakay nəmay faya nəmaa giye na, ka sliye faya mədzepe tə nəmay bay hərwi dərev yak tsədaŋŋa kame i Mbəlom bay. ²²Da ha mezeleme yak, dūwulay me a Bəy Maduweŋ ada ağəna ma pəsakeye ha mədzal gər yak neheye lele bay eye. ²³Na zəba faya na, dərev yak maraha eye ta bor i bo ada mezeleme kə pa kar a daŋgay.»

²⁴Simoŋ a tsəne bazlam niye hay na, a gwadatay a Piyer ta Yuhana: «Bo kurom eye, dūwulumay me a Bəy Maduweŋ hərwi ga hərwi ada wu nakay ka tsikum aye mātəra tə neŋ bay tey.»

²⁵Ma dəba eye na, Piyer ta Yuhana tə dā ha Yesu ada tə dā ha bazlam ngay a ndo hay. Tsa na, tə həl bo, ta mbəda gər a Zerozelem. Nəteye ka tsəved faya ta diye na, tə dā ha Labara ngwalak eye ma gəma hay wal wal ka dala i Samari.

Filip ta ndo i Etiyopi wuray

²⁶Ma dəba eye na, gawla i Mbəlom a gwaday a Filip: «Do, ka diye na, ka zəŋgaliye tsəved nakə a ye ta diye i tsakay aye, ta tsəved nakə a yaw abəra ma Zerozelem a ye a gəma i Gaza aye. Tsəved eye niye na, a ye tə kəsaf.» ²⁷Filip a tsəne na, kwayaŋŋa a həl bo, a ye. A husa ka tsəved, faya ma diye na, a ngatay a ndo wuray, neŋgeye bagwar i ndo məge məsler i Bəy i Etiyopi Kandəs. Məsler ngay na, mələvay gər a suloy i bəy. Bəy i Etiyopi niye na, ngwas eye. A ye a Zerozelem mata dəslyay ha gər a Mbəlom. ²⁸Anəke na, faya ma maweye abəra ma Zerozelem, ma diye a mətəgay. Neŋgeye mandza eye mə

muta i pəles ɲgay faya ma diye ha. Neɲgeye faya ma dzaɲgiye dərewel i Ezay ndo mæde ha bazlam i Mbəlom.

²⁹ Filip a ɲgatay a ndo niye na, Məsəfəre Tsədaɲɲa eye a gwadaɲ: «Hway bəse ka tsakay i muta i pəles tadaɲ faya ma diye aye.»

³⁰ Filip a tsəne andza niye na, a hway, a ye a həndzəd naha faya. Nəteye faya ta diye na, a tsəne ndo i Etiyopi niye faya ma dzaɲgiye dərewel i Ezay ndo mæde ha bazlam i Mbəlom. Filip a tsətsah faya, a gwadaɲ: «Wu nakə faya ka dzaɲgiye na, ka tsəne ɲgway dāw?»

³¹ Ndo niye a mbəday faya, a gwadaɲ: «Kə ge ndəray kə dərɲ ha bay na, na sliye faya mətsəne na, ma kəkay?» Tsa na, a gwadaɲ a Filip: «Tsalaw a muta i pəles ada ndza ka tsakay ga.» ³² Ndo niye faya ma dzaɲgiye mə dərewel niye na, wuye mey? Təv nakə faya ma dzaɲgiye mə dəma aye na, a gwad:

«Neɲgeye a təra andza təbaɲ nakə tə gəs,
ta diye ha ka təv nakə tə kədfawa wu mə dəma aye.

Neɲgeye a təra andza təbaɲ nakə ta dəsiye faya abəra məkwets na,
a tuwa bay aye.

Ka həndək abəra ka bazlam bay tebiye.

³³ Tə pasla na a walaɲ i ndo hay na, kəriye
ada ta gay sariya i dedək bay.

Mata tsike me ka wawa ɲgay hay na, way?

Ndəray kwa nəte andaya bay!

Neɲgeye ta dze ha məsəfəre ɲgay abəra ka məndzibəra.*»

³⁴ Ndo mäge məsler niye a tsətsah ka Filip a gwadaɲ: «Amboh, tsikerɲ tey, ndo mæde ha bazlam i Mbəlom a tsik niye na, ka way? A tsik na, ka bo ɲgay eye ɲgway tsukudu ka ndo mekeleɲ dāw?»

³⁵ Yawa! Filip a dazlay a məday ha ka təv nakə a dzaɲga aye. A day ha Labara ɲgwalak eye i Yesu. ³⁶ Ahəl nakə nəteye faya ta diye aye na, tə ndisl a təv eye andaya yam mə dəma. Ndo mäge məsler niye a gwadaɲ a Filip: «Yam anaɲ, anəke mata geɲ ɲgatay abəra ka madzəhube bo a yam na, mey sa mey?»

[³⁷ Filip a gwadaɲ: «Tadə ka pa mədzaɲ gər yak ka Yesu na, ka sliye faya madzəhube bo a yam.»

Ndo niye a mbəday faya, a gwadaɲ: «Na pa mədzaɲ gər ka Yesu Kəriste. Neɲgeye na, Wawa i Mbəlom.»]

³⁸ Tsa na, a lətse ha muta i pəles ɲgay niye, tə mbəzlaw abəra mə dəma ta Filip. Filip ta neɲgeye salamay tə mbəzla a yam, Filip a dzəhuḅ ha a yam.

³⁹ Tə tsalaw abəra ma yam na, Məsəfəre i Bəy Maduweɲ a zla na Filip. Ndo mäge məsler niye kə ɲgatay a Filip sa bay. Ane tuk na, neɲgeye a ye ɲgway tə məɲgwese eye. ⁴⁰ Filip a zəba dəre na, neɲgeye ma gəma i Azot. Tsa na, ahəl bo ma diye a Sezare. Faya ma diye na, a dā ha Labara ɲgwalak eye ka gəma, ka gəma hus a həlay nakə a ndisl ka dala i Sezare aye.

9

Bəy Maduweɲ a zalay a Sol

¹ Ahəl niye na, Sol neɲgeye a dzala huya ka məzlatay zay a ndo məpe mədzaɲ gər hay ka Yesu huya hərwi məkəde tay ha. A ye ka təv i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom.

² A ye naha a tsətsah faya dərewel nakə ma diye ha ka təv i bagwar i gay i maduwule me neheye ma Damas aye hərwi ada tadə ndo hay andaya faya ta pay bəzay a tsəved i Bəy Maduweɲ, hasləka hay kwa ɲgwas hay na, ma gəsiye tay ha ada ma diye tay ha a Zerozelem.

³ Tə watsay dərewel niye tə vəlay na, a həl bo a ye a Damas.

* 8:33 Ezay 53.7-8.

Pol faya ma ndisliye bəse ta Damas na, dzaydzay a mbəzlaw abəra mə mbəlom, a dəv ka təv ɲgay niye. A lawara na a wuzlah. ⁴ A dəf ka dala. Tsa na, a tsəne mətsike me, a gwadəy: «Sol, Sol, nəkar faya ka geɲeye dəretsətseh andza niye na, hərwi mey?»

⁵ Sol a mbədəy faya, a gwadəy faya: «Nəkar eye na, way, Bəy Maduweɲ?»

Mətsike me niye a mbədəyaw faya, a gwadəy: «Neɲ na, Yesu nakə faya ka geyə dəretsətseh aye. ⁶ Ane tuk na, lətse do a walaɲ gay. Ka ye a dəma na, ta tsikakeye wu nakə ka giye.»

⁷ Ndo neheye ti ye naha ka bo dziye tə Sol aye, tə lətse ka təv niye. Kwa mətsike me, ta sla faya mətsike bay tebiye. Mətsike me nakə a tsənew mə mbəlom aye na, tə tsəne. Ane tuk na, nəteye ta ɲgatay a ndəray bay. ⁸ Sol a lətse abəra ka dala. A həndək abəra ka dərə na, a ɲgatay a dərə bay tebiye. Tə gəsəy həlay, ti ye ha a Damas. ⁹ A ye naha a dəma na, məhəne mahkar neɲgeye mandza eye guluf eye, a ɲgatay a dərə kwa tsekweɲ bay. Məhəne mahkar eye niye na, kə nda wu mənday bay ada kə sa yam bay.

¹⁰ Ndo məpe mədzal gər wuray ka Yesu andaya ma Damas, məzele ɲgay Ananiyas. Bəy Maduweɲ a zalay ma məsine, a gwadəy: «Ananiyas, Ananiyas!»

Ananiyas a mbədəy faya, a gwadəy: «Neɲ anaɲ!»

¹¹ Bəy Maduweɲ a gwadəy: «Do anəke ka tsəved nakə tə zalay “Mahədzaka eye bay” aye ada kə ye a gay i Yudas. Ka ye naha na, tsətsah ndo i gəma i Tarsis wuray, tə zalay Sol. Neɲgeye faya ma dūwuleye me a Mbəlom, ¹² ada a ɲgatay a Ananiyas ma məsine faya ma diye naha ka təv ɲgay ada ma piye faya həlay hərwi ada mə ɲgatay a dərə.»

¹³ Ananiyas a mbədəy faya, a gwadəy: «Bəy Maduweɲ, ndo niye na, ndo haladzay ta təkəreɲ dəretsətseh nakə faya ma gateye a ndo yak hay ma Zerozelem aye tebiye. ¹⁴ Ada a yaw kanaɲ na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta vəlay tsəved ka məgəse ndo neheye faya ta pakeye bəzay kanaɲ aye tebiye dərma. A yaw na, hərwi niye.»

¹⁵ Ane tuk na, Bəy Maduweɲ a gwadəy: «Do, hərwi na zla na ndo niye hərwi məge məsler ga. Neɲgeye na, ma diye ha məzele ga a siye i gəma hay ada a bəy tay hay. Ada ma ta dətəye ha a ndo i İsrayel hay dərma. ¹⁶ Bo ga eye na ta dətəye ha wu nakə ma giye dəretsətseh hərwi ga aye tebiye.»

¹⁷ Ananiyas a tsəne andza niye na, a həl bo a ye. A ye naha a fələkwa a gay nakə Sol mə dəma aye. A ye naha a pa həlay ka Sol, a gwadəy: «Sol malamar ga, maa sləra ga ahaya ka təv yak na, Bəy Maduweɲ Yesu. Maa bəzaka ha bo ka tsəved nakə faya ka diye ahaya aye na, neɲgeye. A sləra ga ahaya hərwi ada kə ɲgatay a dərə andza nakə kurre aye ada kə rah ta Məsəfəre Tsədəɲna eye.»

¹⁸ Kwayaɲna wuye hay tə kutsayaw abəra ka dərə i Sol andza dəba i kələf, a ɲgatay a dərə tuk. Tsa na a lətse, a ye ta dzəhuβ ha a yam. ¹⁹ Ma dəba eye, a nda wu mənday ada gədaɲ ɲgay a maw tuk.

Sol a ndza məhəne tsakway ta ndo məpay bəzay a Yesu neheye ma Damas aye. ²⁰ Kwayaɲna a dazlay a mədə ha bazlam i Mbəlom mə gay i mədūwule me hay. A da ha parakka Yesu na, Wawa i Mbəlom. ²¹ Ndo neheye tebiye tə tsəne bazlam ɲgay niye na, a gatay hərbaβəkka. Ta tsətsah, tə gwad: «Maa gatay dəretsətseh haladzay a ndo məpay bəzay a Yesu hay ma Zerozelem na, ndo nakay bədaw? Ada a yaw kanaɲ na, hərwi məgəse tay ha ada mede tay naha a bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ba?»

²² Sol neɲgeye dūh gədaɲ ɲgay a səkah ka mədə ha bazlam i Mbəlom pat pat. A datay ha a Yahuda neheye ma gəma i Damas aye parakka Yesu na, Kəriste. Nəteye niye tə sər wu nakə ta tsikeye faya aye sa bay.

²³ Ma dəba i məhəne tsakway na, Yahuda hay tə ma ha ka bo bazlam ka təv manəte eye hərwi məkədə na Sol. ²⁴ Ane tuk na, Sol a sər tay naha ka wu tay nakə a satay məge aye. Ta tsəpawa na məged i walaɲ i gay ta həpat kwa ta həvad hərwi ada tadə ta gəs na na, ta kədiye na. ²⁵ Sol ta gawla ɲgay hay ti ye ta həvad ka bəd i mavavar i zled i walaɲ gay niye. Tə zla na Sol tə pa na a kətəh. Tə mbəzla ahaya tə mavavar niye dərəɲ tə walaɲ gay.

Sol ma Zerozelem

²⁶ Sol a ye a Zerozelem. A ndisl naha a dəma na, a say mədzepe ta ndo məpe mədzal gər ka Yesu hay. Ane tuk na, ndo hay tebiye ta dzədzaray, hərwi tə dzala na, tə gwad neŋgeye ka təra ndo məpe mədzal gər ka Yesu ta dedek bay. ²⁷ Ane tuk na, Barnabas, neŋgeye a zla na, a ye ha ka təv i ndo i maslaŋ i Yesu hay. Ti ye naha na, a təkəratay kəkay nakə Sol a ŋgatay a Bəy Maduweŋ ka tsəved i mede a Damas ada kəkay nakə Bəy Maduweŋ a tsikay me aye, ada Sol a dā ha bazlam i Yesu kwa ka dzədzar bay ma Damas na, kə tsikatay dərma.

²⁸ Pat eye niye kwayaŋŋa Sol a ndza ka təv tay. A yawa ta nəteye a Zerozelem ada tə mawa ka bo dziye, a dāwa ha bazlam i Bəy Maduweŋ parakka lele. ²⁹ A tsikawatay bazlam i Yesu a Yahuda neheye tə tsik me i Gərek aye dərma. Tə kəfāwa wuway haladzay. Ane tuk na, ta pəla tsəved a satay məkəde na. ³⁰ Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta təra malamar hay, tə tsəne na, tə zla na Sol abəra ka təv niye. Ti ye ha a gəma i Sezare. Ma dəba eye na, ti ye ha a gəma i Tarsis.

³¹ Yawa! Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma gəma i Yahuda, ma Galile, ada ma Samari, nəteye tebiye mandza eye zay zay lele. Nəteye faya ta hutiyə gədaŋ pat pat. Ta rəhay ha gər a Bəy Maduweŋ lele. Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a vələwatay gədaŋ, a səkahawa tay ha haladzay.

Piyer a mbəl ha Ene

³² A həlay niye na, Piyer a yawa a gəma hay tebiye. Pat wuray na, a ye a gəma i Lida. ³³ Mə dəma na, ndoweye andaya tə zalay Ene, neŋgeye matəra eye. Məve tsamahkar neŋgeye mahəna eye. Ahəl nakə Piyer a ye naha aye na, a ŋgatay. ³⁴ Piyer a gwaday: «Ene! Yesu Kəriste ma mbəliye kar ha, lətse, zla sləlah yak.» Kwayaŋŋa Ene a lətse. ³⁵ Ndo i gəma i Lida hay ta ndo neheye ka barrbar i Saron aye tebiye tə ŋgatay andza niye na, ta mbəda ha mədzal gər tay. Tə pa mədzal gər tay ka Bəy Maduweŋ.

Piyer a mbəl ahaya Tabita abəra ma mədahaŋ

³⁶ ŋgwas məpe mədzal gər ka Yesu andaya məzele ŋgay Tabita. Tə zalay tə bazlam i Gərek na, Dorkas. Andza məgwede: Mawene. A ndzawa i ŋgay na, ma gəma i Zope. Neŋgeye a gawa ŋgwalak a ndo hay huya ada a dzənaawa tay ha mətawak hay. ³⁷ A həlay niye na, a dəd a dəvats ada a mət. A mət na, tə bara na. Tsa na, tə tsal ha a gay nakə ka gər i gay niye aye.

³⁸ Gəma i Lida na, bəse ta gəma i Zope. Ndo məpe mədzal gər ka Yesu neheye ma Zope aye tə tsəne Piyer neŋgeye ma Lida na, tə slər ndo hay sulo ka təv i Piyer, m̄ yaw. Tə gwaday naha: «Nəmaa gaka naha amboh, dara bəse təday.» Ndo neheye sulo aye ti ye ka təv i Piyer. ³⁹ Piyer a tsəne bazlam tay niye na, kwayaŋŋa a həlaw bo, ti yaw ta ndo niye hay.

Piyer a husaw na, tə laka ha a gay nakə ka gər i gay neŋged mədahaŋ mə dəma aye. Madakway i ŋgwas hay tə ŋgatay na, ta həndzəd naha ka təv ŋgay ta mətuwe eye. Ta bəzay ha petekəd neheye Tabita a ŋgarawa ahəl nakə neŋgeye andaya tə dərə mba aye. ⁴⁰ Tsa na, Piyer a həhar tay ahaya ndo hay tebiye abəra. A dək w gurmets, a duwulay naha me a Mbəlom. A mbəda me ka təv i mədahaŋ. A gwad: «Tabita lətse!» Tabita a həndək abəra ka dərə. A ŋgatay a Piyer na, a lətse, a ndza. ⁴¹ Piyer a gəs na abəra mə həlay, a dzəna na mələtse ha ka mbəlom. Tsa na, a zalatay a madakway i ŋgwas niye hay ta siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye. Ta ma naha ka təv ŋgay a gay. Ti ye naha na, a gwadatay: «Anaŋ ndo kurom kə mbəl.»

⁴² Masuwayaŋ nakə a ge bo aye na, a dā a zləm ma gəma i Zope tebiye. Ndo hay haladzay tə dzala ha ka Bəy Maduweŋ. ⁴³ Piyer a ndza haladzay ma Zope. A ndza na, mə gay i ndo wuray a lambadāwa mbəl, məzele ŋgay Simon.

¹ Ndo wuray ma gəma i Sezare, məzele ɲgay Korney. Neɲgeye na, bagwar i sidzew i Roma hay. Sidzew niye hay na, tə zalatay Sidzew i Itali hay. ² Ndo niye na, a paway bəzay a Mbəlom ada a rəhaway naha gər a Mbəlom ta ndo i gay ɲgay hay tebiye. A dzənawa tay ha Yahuda neheye mətawak eye hay aye ada a duwulaway me a Mbəlom pat pat.

³ Pat wuray ta huwa ma giye bəre mahkar na, məsine a gay. Ane tuk na, neɲgeye tə dəre. A ɲgatay a gawla i Mbəlom parakka lele faya ma diye naha a gay ka təv ɲgay. A ye naha a zalay, a gwadəy: «Korney!»

⁴ Korney a zəba ka gawla i Mbəlom niye tə madzədzere eye, a gwadəy: «Ka yaw na, labara i mey Bəy Maduweɲ ga?»

Gawla i Mbəlom a mbədəy faya, a gwadəy: «Mbəlom kə tsəne maɲuwule me yak hay. Wu nakə ka vəlay a mətawak hay aye na, a yay a gər haladzay. Neɲgeye faya ma dzaliye ka nəkar, ma mətsiye kar ha gər bay. ⁵ Anəke na, slər ndo hay a gəma i Zope, t̄a ye t̄a zalayaw a ndoweye andaya məzele ɲgay Simoɲ nakə tə zalay Piyer aye. ⁶ Neɲgeye mə gay i ndoweye andaya məzele ɲgay Simoɲ, a lambadəwə mbal. Gay ɲgay na, ka me i dəlov.»

⁷ Gawla i Mbəlom niye a tsikay ka bo abəra na, a ye ɲgway. Korney a zalatay a ndo i məsler ɲgay hay sulo ada a zalay a sidzew nəte mə walaɲ i sidzew neheye tə gaway məsler aye. Sidzew eye niye na, ndo məpəy naha faya a Mbəlom. ⁸ A ye naha a təkəratay wu nakə a ge bo tebiye aye. Tsa na, a slər tay ha a Zope.

Piyer a ɲgatay a wuye andza ma məsine

⁹ Yaw! Ndo niye hay tə həl bo, ti ye. Tədə eye na, nəteye huya ka tsəved faya ta diye. Magər həpat na, nəteye faya mazlambar ta ndisliye a Zope. Ta magər həpat eye niye Piyer neɲgeye dərmak a tsal ka gər i gay wuray fatata mata duwulay me a Mbəlom. ¹⁰ Tsa na, may a wur faya, a say mənde wu mənday. Ahəl nakə faya ta deye wu mənday aye na, wuye a gay andza məsine. ¹¹ A ɲgatay a mbəlom mahəndəka eye ada wuye faya ma mbəzlaweye abəra mə dəma. Wuye niye na, andza petekəd mafətəla eye, bagwar eye, magəsa eye ka me eye wal wal təv fad, faya ma mbəzlaweye ka dala. ¹² Mə dəma na, wu hay haladzay. Wu i pesl hay, gənaw hay, wu neheye tə va tə hud aye, ada tə diyeɲ hay.

¹³ Piyer a tsəne mətsike me, a gwadəy: «Lətse Piyer, kəd wu neheye ada k̄a həpəd!»

¹⁴ Ane tuk na, wu niye hay na, Yahuda hay tə ge faya me mənde. Hərwi niye Piyer a mbədəy faya, a gwadəy: «Ah! A'ay Bəy Maduweɲ ga, wu nakə tə ge faya me, ka təra tsədəɲɲa bay aye na, na nda dāda bay. A seɲ bay.»

¹⁵ Mətsike me niye a tsikayaw sa, a gwadəy: «Wu nakə Mbəlom a gwad tsədəɲɲa eye na, k̄a zəba faya andza mandzadək bay.»

¹⁶ A ma ahaya bazlam niye sik mahkar. Ma dəba eye na, kwayaɲɲa wu niye a ma ɲgway a mbəlom.

¹⁷ Piyer a tsətsahay a gər ɲgay, a gwad: «Wu nakay na ɲgatay aye na, a say məgwede mey?»

Azlakwa ahəl nakə Piyer faya ma dzaliye andza niye na, ndo neheye Korney a slər tay naha aye ba ta tsətsah gay i Simoɲ ada nəteye anəke ka məged i məfələkwe. ¹⁸ Tə zal ta gədaɲ, ta tsətsah hərwi məsəre ha ta dedək Simoɲ ndo nakə tə zalay Piyer aye neɲgeye andaya kanaɲ daw.

¹⁹ Ane tuk na, Piyer neɲgeye faya ma dzaliye ka wu nakə a ɲgatay aye. Ahəl nakə neɲgeye faya ma dzaliye aye na, Məsəfəre i Mbəlom a gwadəy: «Piyer, tsəne! Ndo hay anaɲ mahkar faya ta pəliye kar. ²⁰ Lətse, mbəzla ka təv tay. Do ta nəteye. K̄a dzala faya gər sulo sulo bay, hərwi maa slərataya ahaya na, neɲ.»

²¹ Piyer a tsəne andza niye na, a mbəzlaw ka təv i ndo niye hay. A gwadəy: «Neɲ na, ndo nakə faya ka pəlumeye aye. Ka yumaw na, hərwi mey?»

²² Ta mbədəy faya, tə gwadəy: «Nəmaa yaw, maa sləramaya ahaya na, bəy i sidzew, məzele ɲgay Korney. Neɲgeye na, ndo mədəslay ha gər a Mbəlom. Neɲgeye ndo i dedək ada Yahuda hay tebiye tə gwad faya neɲgeye na, lele. Gawla i Mbəlom a gwadəy: «Slər

ndo hay ka tæv i Piyer hərwi ada mâ yaw a gay yak. Ki yaw na, pay zləm a wu nakə ma tsikiye aye.”»²³ Tsa na, Piyer a ye tay ha a gay, a vəlatay tæv məhəne hərwi həvad kə ge.

Tədcə eye na, tə həl bo ti ye ka bo dziye. Siye i ndo neheye ta təra ta malamar hay ma məpe mədzal gər ka Yesu aye, tə laka tay ha.²⁴ Tədcə taday eye na, tə ndisl a gəma i Sezare. Korney neŋgeye na, kə haya tay gər a ndo ŋgay hay, ta dzam ŋgay, nəteye faya ta həbiye.²⁵ Ahəl nakə tə ndisl, Piyer faya ta fələkwiye a gay i Korney aye na, Korney a yaw ka tæv tay. A guduk ka dala kame i Piyer ta mədəslay ha gər.²⁶ Ane tuk na, Piyer a lətse ha ka mbəlom, a gwadəy: «Lətse, hərwi neŋ na, ndo zezeŋ andza nəkar dərmak.»

²⁷ Tsa na, ti ye ka bo a gay ta Korney nəteye faya ta tsikiye me. Ti ye naha na, ndo hay mahaya gər eye haladzay.²⁸ A gwadəy: «Sərum ha na, i may Yahuda hay mede a gay i slala mekeleŋ eye hay wal kəgəbay məndze ka tæv manəte aye na, lele bay a wesl. Ane tuk na, Mbəlom kə dəŋ ha mazəbe ka ndo neŋgeye tsədəŋŋa təbey kəgəbay mede a gay ŋgay lele bay na, kə dəŋ ha andza niye bay.²⁹ Hərwi niye, ahəl nakə ka zalumeŋ aye na, na kərah madayaw bay. Na yaw bəse. A seŋ məsəre ha, ka zalumeŋew na, hərwi mey?»

³⁰ Korney a mbədəy faya, a gwadəy: «Neŋ nakə na zalaka naha aye, anəke kə ge məhəne mahkar ta bəre mahkar andza nakay, faya na dūwuleye me a Mbəlom kanəŋ mə gay ga. Neŋ faya na dūwuliye me na, kwayaŋŋa ndo tə peteked eye ka bo herre a yaw kame ga.³¹ Tsa na, a gwədəŋ: “Korney, Mbəlom kə tsəne madūwule me yak ada kə mətsa ha gər tə madzəne yak nakə ka dzənawa tay ha mətawak hay aye bay.³² A gwədəŋ slər ndo hay a gəma i Zope mata zalayaw a Simoŋ nakə tə zalay Piyer aye. Neŋgeye mandza eye mə gay i ndo wuray a lambadawa mbal, məzele ŋgay Simoŋ. Gay ŋgay na, ka me i dəlov.”³³ Hərwi niye, na slər naha fakaya ndo hay kwayaŋŋa ada kə yaw. Sisəe yak, ka təma ka yaw bəse. Anəke nəkway tebiye kanəŋ kame i Mbəlom hərwi məpay zləm a bazlam i Bəy Maduweŋ nakə a vələka, a gwədəka tsik aye.»

Piyer a da ha bazlam i Mbəlom

³⁴ Piyer a dazlay a mətsike me, a gwadəy: «Anəke na, na sər tuk. Ndo hay tebiye kame i Mbəlom na, nəte, ka ŋgəna tay ha ka bo bəra bay.³⁵ Ndo zezeŋ tebiye, kwa neŋgeye na, ndo i gəma wuray wuray ka rəhay ha gər a Mbəlom ada kə ge wu nakə dedek aye na, neŋgeye ka tæv i Mbəlom na, lele.³⁶ Ka sərum ha Mbəlom a sləraw bazlam ŋgay na, a İsrayel hay ada t̄a huta zay i Mbəlom tə həlay i Yesu Kəriste. Neŋgeye na, Bəy Maduweŋ i ndo hay tebiye.³⁷ Bazlam nakay a dazlay ma Galile ahəl nakə Yuhana madzəhuəbe ndo a yam a dzəhuəbawa tay ha ndo hay a yam aye. A gwadəwatay a ndo hay: “Dzəhuəbum bo a yam.” Wu nakə a ge bo ma dəba eye, ma Yahuda ada ma tæv mekeleŋ eye tebiye na, ka sərum.³⁸ Ka sərum ha labara i Yesu ndo i Nazaret. Mbəlom ka dzərif ha faya gədaŋ i Məsəfəre Tsədəŋŋa eye. Ada sa na, Yesu ka həhal gəma ha, kə ge ŋgwalak ada kə mbəl tay ha ndo neheye Fakalaw a dzawa tay ha aye. A ge andza niye na, hərwi Mbəlom andaya tə neŋgeye.

³⁹ «Nəmay na, nəmaa təra ndo məhəle mbal i wu neheye a ge aye tebiye ma gəma i Yahuda ada ka dala i Zerozelem aye. Ta kəd na, ka mayako mazləlmbada eye.⁴⁰ Ane tuk na, a ge məhəne sulo, mamahkar eye na, Mbəlom kə lətse ahaya abəra ma bəd. Kə vəlay tsəved mə bəzamay ha bo a nəmay ndo i maslaŋ ŋgay hay,⁴¹ bəna ka bəzatay ha bo a ndo neheye tebiye ta ŋgatay aye bay. Ane tuk na, a bəz ha bo na, a nəmay neheye Mbəlom a pala may kurre andza ndo məhəle mbal ŋgay hay aye. Ma dəba eye nakə Mbəlom a lətse ahaya abəra ma mədahaŋ aye na, nəmaa nda wu mənday ada nəmaa sa wu məse ta neŋgeye ka tæv manəte eye.⁴² Neŋgeye a gwadəmay: “Dum dumatay ha bazlam ga a ndo hay ada dumatay ha neŋ na, ndo nakə Mbəlom a pa na hərwi məgatay sariya a ndo neheye nəteye andaya tə dərə ada a ndo neheye ta mət aye hay.”⁴³ Ndo məde ha bazlam i Mbəlom tebiye ta tsik faya. Tadə ndoweye kə dzala ha ka Yesu na, Mbəlom ma pəsay ha mezeleme ŋgay hay hərwi wu nakə Yesu a ge aye.»

Məsəfəre Tsədəŋŋa eye mavəla eye a ndo neheye Yahuda hay bay aye

⁴⁴ Ahəl nakə Piyer faya ma tsikiye me mba aye na, Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a mbəzlaw ka ndo neheye nəteye faya ta pay zləm a bazlam ŋgay aye tebiye. ⁴⁵ Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, neheye nəteye Yahuda hay ti yaw tage Piyer aye a gatay wadəŋ wadəŋ hərwi nakə tə ŋgatay a Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a mbəzlaw ka ndo neheye nəteye Yahuda hay təbey aye. ⁴⁶ Hərwi niye tə tsəne nəteye faya ta tsikiye me tə bazlam neheye nəteye tə tsəne bay aye ada faya ta zambadəye a Mbəlom bagwar eye.

Tsa na, Piyer a gwad: ⁴⁷ «Mata sle faya mäge me ka madzəhubə tay ha ndo neheye anəke tə huta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye andza nəkway na, wuye mey?» ⁴⁸ Tsa na, a gwadətay: «Dzəhubum tay ha a yam ta məzele i Yesu Kəriste.» Ndo niye hay ta tsətsah faya m̄a ndza ka təv tay məhəne tsakway tey.

11

Piyer a dətay ha wu nakə a ge bo aye a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Zerozelem

¹ Ndo i maslaŋ i Yesu hay ta malamar tay neheye ma Yuda aye tə tsəne na, ndo neheye nəteye Yahuda hay təbey aye ta təma bazlam i Mbəlom dərma. ² Piyer a maw a Zerozelem na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu nəteye neheye Yahuda hay aye tə gay me a Piyer. ³ Tə gwadətay: «Ka ye ka təv i ndo neheye nəteye Yahuda hay təbey aye ada ka nda wu mənday ta nəteye na, hərwi mey?»

⁴ Piyer a tsəne andza niye na, a təkəratay wu nakə a ge bo aye ka madazlay hus ka mandəve aye. A gwadətay: ⁵ «Kurre eye na, neŋ ma gəma i Zope. Ahəl nakə neŋ faya na dūwuliye me aye na, wuye a geŋ andza məsine. Na ŋgatay a wuye faya ma mbəzlaweye ta təv ga. Wu niye na, andza peteked mafətəla eye, bagwar eye, magəsa eye ka me eye wal wal təv fađ, faya ma mbəzlaweye abəra mə mbəlom. A yaw na, bəse ta təv ga. ⁶ Na zəba dəre a dəma ada na ŋgatay a wu i pesl hay, a gənaŋ hay, wu neheye tə va tə huđ aye, ada dīyeŋ hay.

⁷ «Tsa na, na tsəne mətsike me, a gwedəŋ: “Lətse Piyer, kəd wu neheye ada k̄a hərəpəd!”

⁸ «Na mbədəy faya, na gwadətay: “Ah! A’ay Bəy Maduweŋ, dāda na hərəpəd wu nakə tə ge faya me aye kəgəbay wu nakə tsədaŋŋa bay aye na, na hərəpəd dāda bay.”

⁹ «Na tsəne mətsike me sa, a gwedəŋ: “Wu nakə Mbəlom a gwad tsədaŋŋa aye na, k̄a zəba faya andza mandzadək bay.” ¹⁰ A meseŋ ha bazlam sik mahkar. Tsa na, wu niye a ma a mbəlom tebiye.

¹¹ «Azlakwa bay ndo hay mahkar ti ye naha kwayaŋŋa a həlay niye a gay nakə nəmay mə dəma aye. Tə slərataya ahaya abəra ma Sezare. ¹² Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a gwedəŋ: “Ka ge mahonok bay, do bəse.” Malamar neheye məkwa na həlataya ahaya kanaŋ aye na, tə laka ga ahaya a Sezare ada nəmaa ye a gay i Korney ta nəteye tebiye. ¹³ Tsa na, a təkəramay kəkay nakə a ŋgatay a gawla i Mbəlom aye. Gawla i Mbəlom a gwadətay: “Slər ndo a Zope, t̄a ye t̄a zalayaw a Simonə nakə tə pa faya məzele Piyer aye. ¹⁴ Ki yaw na, ma tsikakeye bazlam i mətəme ada a ndo yak hay tebiye.”

¹⁵ «Na dazlay a mətsike me na, Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a mbəzlaw fataya andza nakə a mbəzlaw fakwaya ahəl niye aye. ¹⁶ Wu nakə Bəy Maduweŋ a tsik ahəl niye na, a meŋaw a gər: “Yuhana a dzəhub tay ha ndo hay na, a yam dəkdek tsa. Ane tuk na, nəkurom na, ta dzəhubiye kurom a Məsəfəre Tsədaŋŋa eye.” ¹⁷ Ta dedək, Mbəlom kə vəlatay Məsəfəre ŋgay, andza nakə a vəlakway ahəl nakə ka dzalakwa ha ka Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste aye. Neŋ dā məgay me a Mbəlom na, neŋ way?»

¹⁸ Tə tsəne bazlam niye na, ta may ha maŋgok a Piyer sa bay. Ta zambadəy a Mbəlom, tə gwad: «Mbəlom kə vəlatay tsəved a ndo neheye nəteye Yahuda hay təbey aye mambədə ha mede tay ada t̄a huta sifa nakə dedək aye.»

Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Aŋtiyos

¹⁹ Ahəl nakə tə kəd Etiyen aye na, ta dazlay məgatay dərətsətseh a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Nəteye, ta dazlay mahway a gəma mekeleŋ eye hay. Siye hay mə walaŋ tay, ti ye a Fenisi, a Sipəre, siye hay a gəma i Aŋtiyos. Ane tuk na, nəteye niye hay tə

dawatay ha bazlam i Mbəlom a Yahuda hay dəkdək. ²⁰ Siye i ndo məpe mədzal gər neheye ma gəma i Sipəre ta Siren aye ti ye a Añtiyos. Ti ye tə datay ha labara i Bəy Maduweñ Yesu a ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye dərmak. ²¹ Gədañ i Bəy Maduweñ andaya fataya. Hərwi niye ndo hay haladzay ta dzala ha ka Bəy Maduweñ.

²² Ndo məpe mədzal gər ka Yesu neheye ma Zerozelem aye tə tsəne labara i malamar neheye ma Añtiyos aye na, tə slər Barnabas ka təv tay. ²³ Barnabas a həl bo, a ye a dəma, a ye naha a ɲgatay ma kəkay nakə Mbəlom a pa ɲgama ka ndo məpe mədzal gər aye na, a yay a gər haladzay. Tsa na, a vəlatay gədañ a nəteye niye hay tebiye ta ndza huya ka tsəved i Bəy Maduweñ. ²⁴ Andza niye, Barnabas na, ndo lele eye. Neñgeye maraha eye ta Məsəfəre Tsədəñña eye ada kə pa mədzal gər peteh ka Yesu. Ndo hay haladzay ta səkah, tə pa mədzal gər ka Bəy Maduweñ.

²⁵ Ma dəba eye na, Barnabas a həl bo a ye a gəma i Tarsis mata pəlaw Sol. ²⁶ A ndisl naha a dəma na, a huta Sol. Ti yaw ka bo salamay a Añtiyos. Nəteye salamay tə ndza ma Añtiyos məve nəte ta ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Ta tətik tay ha ndo hay haladzay ka məpe mədzal gər ka Yesu. Tə lah məzele a ndo məpay bəzay a Yesu hay ndo i Kəriste hay na, ma Añtiyos.

²⁷ Pat wuray na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay tə həl bo abəra ma Zerozelem, ti ye a Añtiyos. ²⁸ Ndo nəte mə walañ tay məzele ɲgay Agabus, a da ha ta gədañ i Məsəfəre Tsədəñña eye, a gwad: «Mandərzlañ ma giye ka məndzibəra tebiye.» Slala i mandərzlañ niye na, kə ge ahəl nakə Kəlod neñgeye bəy i Roma aye. ²⁹ A tsik andza niye na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, tə gwad: «Kwa way m̄a vəl wu nakə ma sliye faya məvəle aye hərwi məsləre tay naha madzəne a malamar neheye ma Yahuda aye.» ³⁰ Tsa na, ta tsakal wu, tə sləratay naha a madugula neheye ma Yahuda aye tə həlay i Barnabas tə Sol.

12

Tə kəd na Yakuba ada tə gəs Piyer

¹ A həlay niye na, bəy nakə tə zalay Herod aye a pa bo ka məgatay dəretsətseh a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. ² A kəd na Yakuba malamar i Yuhana ta maslalam. ³ A zəba faya ka məkəde Yakuba nakə a kəd na aye, a yay a gər a Yahuda hay. A gəs na Piyer a həlay i magurlom nakə tə zalay magurlom i peñ nakə tə kwasa ha bay aye. ⁴ Herod a gəs na Piyer na, a pa na a dañgay. A həl sidzew hay fad fad madzəga fad matsəpe na. A dzala mə gər ɲgay na, aza m̄a gəsa ahaya kame i ndo hay ma dəba i magurlom ada ma geye sariya. ⁵ Sidzew hay faya ta tsəpiye na Piyer ma dañgay. Ane tuk na, ndo məpe mədzal gər hay ka Mbəlom nəteye faya ta duwuleye me a Mbəlom pat pat hərwi Piyer.

Gawla i Mbəlom a təma ahaya Piyer abəra ma dañgay

⁶ Ta həvad eye niye dərə ma ta tsadiye na, Herod ma ta geye sariya a Piyer kame i ndo hay. Piyer mandzahəra eye ma wuzlah i sidzew hay sulo. Neñgeye madzawa eye tə tsalalaw hay sulo ada sidzew mekeleñ eye hay sulo faya ta tsəpiye məged i gay i dañgay niye. ⁷ Kwayañña gawla i Mbəlom a yaw a gay nakə Piyer mə dəma aye, wuye a dəv dzaydzay mə gay niye. Gawla i Mbəlom a lamay a Piyer, a dañgwazla ha, a pədeke ha. A gwaday: «Lətse bəse!» Tsa na, tsalalaw hay ta ɲgəzlah ndəruts ndəruts abəra mə həlay. ⁸ Tsa na, gawla i Mbəlom a gwaday: «Pa wu i bəzay i hud yak ada bar tahərak yak a sik.» Piyer a ge andza nakə gawla i Mbəlom a tsikay aye. Gawla i Mbəlom a gwaday sa: «Pa ka bo məkelkabo yak ada dara peñ bəzay.»

⁹ Piyer a zəngal ahaya gawla i Mbəlom, ti yaw abəra mə gay i dañgay. Kə dzala ha wu nakə gawla i Mbəlom faya ma giye dedək na, kə dzala ha bay. A dzala ha mə gər ɲgay na, məsine a gay. ¹⁰ Tə tawadaw abəra ka sidzew neheye ka məged makurre aye, tə ndislew ka masulo eye. Tsa na, tə ndislew ka məged i bəre nakə madayaw a walañ gay aye. Tə ndisl naha faya na, məged niye a həndək bo mahəñgeye bətañ kame tay. Tsa na, tə ndohwaw abəra. Ti ye ka tsəved na, kwayañña gawla i Mbəlom a gər ha Piyer.

¹¹ Wu nakə a ge bo aye na, Piyer a sər tuk. Tsa na, a gwad: «Anəke na, na sər ta dedek Mbəlom kə sləraw gawla ɲgay ka təv ga, kə təma ga ahaya abəra mə həlay i bəy Herod ada mə dəretsətseh i Yahuda neheye tə dzala məgeɲ aye.»

¹² Ahəl nakə Piyer a sər ha wu nakə a ge bo aye lele tuk na, a ye a gay i Mari maya i Yuhana nakə tə zalay Markus aye. Mə dəma na, ndo hay mahaya gər eye haladzay, nəteye faya ta dūwuleye me a Mbəlom. ¹³ Tsa na, Piyer a ye naha a fay a maged. Ndo i məsler dem eye, məzele ɲgay Rodi a tsəne, a həndzəd naha ka maged hərwi mahəndəke abəra ma maged. ¹⁴ A tsəne mətsike me i Piyer na, a sər ha bədiday ɲgay. Dərev ɲgay a ɲgwasa haladzay. Ka həndək abəra mə gay sa bay. Duh a hway mata datay ha a ndo hay, Piyer ma bəra.

¹⁵ Tə gwaday: «Gər a vuwaka daw?»

Ane tuk na, a gwadatay sa: «Ta dedek Piyer ma bəra, maraw me bay.»

Tə gwad: «Agəla ma giye na, gawla i Mbəlom nakə a həbawa na aye.»

¹⁶ Piyer na, neɲgeye faya ma feye a maged huya. Ta həndək abəra ma maged na, tə ɲgatay a Piyer. Tsa na, a gatay hərbaabəkka. ¹⁷ A gatay kət kət tə həlay, t̄a bəbəl wuray bay, t̄a ndza dīkdīk. Tsa na, a təkəratay ma kəkay nakə Bəy Maduweɲ a laka ahaya abəra mə gay i daɲgay aye. A gwadatay sa: «Dumay ha a Yakuba* ada a siye i malamar hay.» Tsa na, a yaw abəra mə gay, a ye a təv eye.

¹⁸ Dəre a tsada na, sidzew hay ta ɲgatay a Piyer bay. Wadəɲ wadəɲ a ge mə walaɲ tay haladzay. Ta tsətsah ka bo mə walaɲ tay, tə gwad: «Piyer a təra mey?»

¹⁹ Herod a tsəne Piyer kə təmaw abəra ma daɲgay na, a gwadatay a ndo hay: «Dum ta pəlum ahaya.» Ndo hay ti ye ta pəla na, ta huta na bay. A zalatay a ndo matsəpe niye hay, a tsətsah fataya abəra, a gwadatay a ndo hay: «Kədum tay ha sidzew neheye abəra mə dəma.»

Ma dəba eye na, Herod a lətse abəra ma Yahuda, a ye a Sezare. A ndza mə dəma tsakway.

Məməte i Herod

²⁰ Ndo i wuzlahgəma i Tir ta Sidon tə ndza ta dala i Herod. Tə huta wu mənday tay na, mə dəma. Ahəl niye na, wu a ndalay a Herod ka ndo i gəma i Tir ta Sidon. Ndo hay tə ma ha ka bo bazlam. Tsa na, ti yaw ka təv i ndoweeye andaya məzele ɲgay Bəlastus, neɲgeye ndo i sik i bəy. Tə slər na ka təv i Herod, m̄a ye m̄a gwaday: «Barakwa məndze zay mə walaɲ kway.»

²¹ Herod a tsəne bazlam tay niye na, a patay pat hərwi məma ha ka bo bazlam mə walaɲ tay lele. Məpesle həlay tay kə ndisl a dəma tuk. Pat eye niye na, Herod a pa ka bo peteked i mələve bəy ɲgay. A ndza ka təv məndze i bəy ɲgay, kame i ndo hay tebiye. A tsikatay bazlam neheye a ləva ha bo aye. ²² Tsa na, ndo hay ta wuda haladzay, tə gwad: «Maa tsik me na, mbəlom bəna ndo zezeɲ bay!» ²³ Herod a tsəne andza niye na, a dəslay ha gər a bo, kə dəslay ha gər a Mbəlom bay. Kwayaɲɲa gawla i Mbəlom a yaw a fay a Herod, səɲ hay tə way a hud. Tsa na, a mət.

²⁴ Azlakwa dūh, bazlam i Mbəlom a d̄a a zləm kame kame haladzay.

²⁵ Barnabas tə Sol ta ndəv ha məsləre tay nakə tə slər tay ha a Zerozelem aye na, ta mbəda gər a Aɲtiyos. Tə zla ahaya Yuhana nakə tə zalay Markus aye ka həlay.

13

Məsəfəre Tsədəɲɲa eye a zla Barnabas tə Sol

¹ Ahəl niye mə walaɲ i ndo məpe mədzaɲ gər ka Yesu neheye ma gəma i Aɲtiyos aye na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay ta ndo matətikawatay bazlam i Mbəlom a ndo hay andaya. Ndo i maslaɲ eye niye hay na, Barnabas, Simeyon nakə tə zalay Zeɲzeɲ eye aye, Lukiyus ndo i Siren, Manayeɲ ndo nakə ta həhalawa ta Herod bəy i Galile ahəl nakə nəteye wawa eye hay mba aye, ada Sol. Herod a ləvawa na, gəma i Galile. ² Pat wuray nəteye faya

* 12:17 Kanaɲ a tsik na, ka bəy i ndo məpe mədzaɲ gər hay ka Yesu neheye ma Zerozelem aye.

ta dəsleye ha gər a Bəy Maduweñ ada faya ta giye daliyam na, Məsəfəre Tsədañña eye a gwadatay: «Pum tay ha Barnabas tə Sol təv tay wal hərwi mäge məsler ga nakə na zalatay faya aye.»³ Ta ndəv ha daliyam tə maduwule me na, tə pa həlay ka Barnabas tə Sol. Tsa na, tə gər tay ha, ti ye mata ge məsler i Mbəlom tuk.

Barnabas tə Sol mə Sipəre

⁴ Andza nakə Məsəfəre Tsədañña eye a slər tay ha Barnabas tə Sol aye na, tə həl bo ti ye a gəma i Selosi. Mə dəma na, tə tsal a kwalalañ i yam, ti ye ha a gəma i Sipəre gəma nakə ma wuzlah i dəlov aye. ⁵ Tə ndisl a gəma wuray tə zalay Salamin na, tə pa bo ka mədə ha bazlam i Mbəlom mə gay i maduwule me i Yahuda hay. Nəteye dziye ta Yuhana Markus, a dzənawa tay ha.

⁶ Tə tas abəra ma gəma niye ma wuzlah i yam aye na, tə husa a gəma i Pafos. Mə dəma na, tə ndzay a gər a maharam wuray tə zalay Bar-Yesu. Ndowne niye na, neñgeye ndo i Yahuda, ndo nakə a gwad neñgeye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom aye. ⁷ A ndzawa na, ka təv i bəy i gəma niye ma wuzlah i dəlov nakə tə zalay Sipəre aye. Bəy niye tə zalay na, Sergiyos Polus. Neñgeye na, a tsah lele, a sər wu. Barnabas tə Sol tə ndisl naha na, a zalatay hərwi a say tã tsikay bazlam i Mbəlom.

⁸ Ane tuk na, Bar-Yesu maharam nakə tə zalay Elenas dərma aye, a ye a gaw maləved ka təv i bəy. A say bəy m̄a təra ndo məpe mədzañ gər ka Yesu bay. ⁹ Məsəfəre Tsədañña eye a yaw a rah a bo i Sol nakə tə zalay Pol aye dərma. A ndazl na maharam niye. ¹⁰ Tsa na, a gwaday: «Nəkar ndo nakə bəbək mə bo yak haladzay aye ada nəkar sewed eye haladzay. Nəkar na, wawa i Fakalaw. Wu nakə lele aye na, ka nay dərə tebiye. Nəkar na, a saka matəra ha bazlam i Bəy Maduweñ maraw me na, hərwi mey? ¹¹ Tsəne, anəke! Bəy Maduweñ ma giye fakaya mevel. Ma təriye kar ha guluf eye, ka ndziye tsakway ka nğateye a pat sa bay.»

Tsa na, kwayañña Elanas a ge guluf dedək tətərgam həvad. A nğatay a dərə bay. A mbəda bo tewelegele mapəle ndo məgəsay həlay.

¹² Bəy niye a nğatay a wu nakə a ge bo aye na, a dzala ha ka Yesu hərwi matətike i Pol nakə a tətik ka Bəy Maduweñ aye kə gay hərbaəkka.

Barnabas tə Pol ma Añtiyos i Pizidi

¹³ Pol ta ndo nğay hay, tə həl bo abəra ma Pafos. Tə tsal a kwalalañ i yam, ti ye a gəma i Perge ka dala i Pamfeli. Mə dəma na, Yuhana Markus a gər tay ha, a mbəda gər a Zerozelem. ¹⁴ Barnabas tə Pol na, ti ye kame kame. Ti ye abəra mə Perge, ti ye a Añtiyos ka dala i Pizidi ta tsəved. Pat i mazəzükw bo na, ti ye a gay i maduwule me. Ti ye naha tə ndza ka dala. ¹⁵ Ti ye naha na, faya ta dzəngateye mə dərəwel i Musa ada mə dərəwel i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay. Ma dəba eye ta ndəv ha mədzerge na, bəy hay i gay i maduwule me niye tə gwadatay: «Malamar ga hay, tadə bazlam kurom andaya mətsikatay a ndo hay hərwi məvəlatay gədañ na, ka slumeye faya mətsike me anəke tuk.»

¹⁶ Pol a lətse, a zla həlay ka mbəlom, a gatay həlay kət kət, andza məgwədə: «Ndzum dīkdīk.» A gwadatay: «Nəkurom ndo i İsrayel hay ada ta nəkurom siye i ndo neheye ka dzədzarumay a Mbəlom aye dərma. Pumay zləm a bazlam nakə na tsikakumeye.

¹⁷ «Mbəlom kway nəkway ndo i İsrayel hay kə pala bəba tətə kway hay ahəl niye. Ahəl nakə nəteye tə ndzawa ma gəma i Ezipt aye na, Mbəlom ka səkah tay ha haladzay. Ma dəba eye na, kə həlatay ahaya ta gədañ i həlay nğay. ¹⁸ Mbəlom kə gatay gər ma kəsaf məve kuro kuro fad. ¹⁹ Ma dəba eye na, ka bəbazl tay ha gəma hay tasəla abəra ka dala i Kanan. A vəlatay dala niye a ndo nğay İsrayel hay andza i tay wu tay. ²⁰ Wu niye tebiye kə ndza ma giye məve kuro kuro fad gər eye zlam. Ma dəba eye na, kə pa tay ndo mäge sariya hay a bəba tətə kway hay. A ge andza niye na, hus a həlay nakə Samuyel neñgeye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom aye.

²¹ «Ma dəba eye na, ta tsətsah bəy ka Mbəlom. Mbəlom a vəlatay Sayul, wawa i Kis, ma ləver i Bendzameñ. Sayul a ndza ma bəy məve kuro kuro fad.

²² «Tsa na, Mbəlom a kal ha Sayul, a patay Davit andza bəy. Mbəlom a gwad: “Na sər ha Davit wawa i Zese, neŋgeye na, a yeŋ a gər. Ma giye na, wu nakə a seŋ aye tebiye.”»

²³ Pol a gwadatay sa: «Ndo nətə mə walaŋ i gwala i Davit hay Mbəlom a pa na ndo mətəme tay ha İsrayel hay na, Yesu. Ba kə tsik kurre, a gwad ma vəliye. ²⁴ Ahəl nakə Yesu ki yaw zuk bay aye na, Yuhana madzəhuəbe ndo a yam kə da ha bazlam i Mbəlom. Kə zalatay a ndo i İsrayel hay tebiye t̄a mbəda ha mede tay ada t̄a dzəhuəb bo a yam. ²⁵ A ndisl a həlay nakə Yuhana madzəhuəbe ndo a yam ma ndəviye ha məsler ŋgay aye na, a gwadawa: “Ka dzalum mə gər kurom, neŋ na, way? Neŋ na, ndo nakə nəkurom faya ka həbumeye bay. Ane tuk na, tsənum: Neŋgeye na, ma deyeweye kame ga. Neŋ na sla da kwa məpəlay ha ləber i tahərak ŋgay bay.”

²⁶ «A nəkurom malamar ga hay, nəkurom wawa i Abraham hay ada a nəkurom siye neheye ka dzədzarumay a Mbəlom aye, Mbəlom a sləraw labara nakay na, a nəkway, kəkay nakə a təma kway ha aye. ²⁷ Andza niye, ndo i Zerozelem hay ta bəy tay hay, Yesu neŋgeye way na, ta sər ha bay. Bazlam i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom neheye tə dzəŋgawa pat i mazəzukw bo aye na, ta tsəne bay. Ahəl nakə tə kəd Yesu aye na, bazlam i ndo i mədə ha bazlam i Mbəlom hay kə ge bo tuk. ²⁸ Kwa tadə ta huta faya abəra mənese nakə da məkədə aye bay bəbay na, ta tsətsah ka Pilat m̄a kəd na ka mayako mazləlmbada eye. ²⁹ Tə ge wu nakə Derewel i Mbəlom a da ha ka gər ŋgay aye. Ma dəba na, ti ye tə mbəzla ahaya mədahaŋ i Yesu abəra ka mayako mazləlmbada eye. Ti ye ha, tə pa na a tsəvay. ³⁰ Ane tuk na, Mbəlom kə mbəla ahaya abəra ma mədahaŋ. ³¹ Ma məhəne haladzay, ka bəzatay ha bo a ndo neheye ti yaw ka bo ma Galile, ti ye ka bo a Zerozelem aye. Anəke nətəye niye ta həhal ka bo dziye na, nətəye ta təra ndo məhəle mbal ŋgay hay kame i ndo i İsrayel hay.

³² «Nəmay eye, nəmaa yakum ahaya Labara ŋgwalak eye. Wu nakə Mbəlom a tsik kurre a gwad ma vəlateye a bəba tətə kway hay aye na, ³³ kə ge na hərwi kway. A ge na, a lətse ahaya Yesu abəra ma mədahaŋ. Mawatsa eye mə Derewel i Dəmes hay 2, a gwad: “Nəkar wawa ga.

Bəgom neŋ na təra Bəba yak.*”

³⁴ «Mbəlom a lətse ahaya Yesu abəra ma mədahaŋ. A da ha kurre, a gwad ma ziye ma tsəvay bay. Kə tsik andza nakay, a gwad:

“Na ta vəlakumeye wu nakə tsədaŋŋa eye ada dedək eye andza nakə na tsikay a Davit, na gwaday na vəlakeye aye.†”

³⁵ «Hərwi niye, kə tsik ma Dəmes hay sa, a gwad:

“Nəkar Mbəlom na, ka gəriye ha ndo i məsler yak m̄a ze ma tsəvay bay.‡”

³⁶ «Davit a həlay i məndze ŋgay na, kə ge wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye. Ma dəba eye Davit a mət. Ta la na ka təv i bəba tətə ŋgay hay ada kə ze ma tsəvay. ³⁷ Ane tuk na, ndo nakə Mbəlom a lətse ahaya abəra ma mədahaŋ aye na, kə ze ma tsəvay təbey.

³⁸ «Malamar hay, sərūm na, nəmay faya nəmaa dākumeye ha Mbəlom a pəsətay ha mezeleme i ndo hay na, hərwi Yesu. ³⁹ Ndoweye kə dzala ha ka Yesu na, Mbəlom ma pəsəye ha mənese ŋgay tebiye. Bazlam i Musa mapala eye, neŋgeye na, gədaŋ ŋgay andaya məpəsakum ha mənese bay.

⁴⁰ «Gum metsehe, wu nakə ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay tə watsa ahəl niye na, m̄a ndzakum a gər bay. Tə watsa na, tə gwad:

⁴¹ “A həlay kurom nakay, na giye məsler nakə ka dzalumeye ha faya bay kwa tadə ndəray m̄a təkərakum aye.

Zəbum, nəkurom neheye ka zəbum ka bazlam ga andza wu lele aye bay aye, m̄a gakum hərbaəbəkka, dum mətum.§”»

⁴² Pol ta Barnabas ta ndəv ha bazlam tay na, ti yaw abəra mə gay i maduwule me. Ti yaw abəra na, ta tsətsah fataya, tə gwadatay: «Mumaw pat i mazəzukw bo mekeleŋ eye sa ada ka tsikumameye ka gər i labara nakay sa.» ⁴³ Ahəl nakə ndo hay faya ta ŋgəniye

* 13:33 Dəmes hay 2.7. † 13:34 Ezay 55.3. ‡ 13:35 Dəmes hay 16.10. § 13:41 Habakuk 1.5.

gər aye na, Yahuda hay haladzay ta ndo neheye tə dəslaway ha gər a kule i Yahuda hay aye, tə patay bəzay a Pol ta Barnabas. Pol ta Barnabas tə vələtatay gədaŋ hərwi ada tã gər ha ŋgwalak i Mbəlom sa bay.

⁴⁴ Pat i mazəzukw bo mekeleŋ eye a slaw na, həlay a vay a ndo i gəma niye hay tebiye tə haya gər hərwi mətsəne bazlam i Bəy Maduweŋ. ⁴⁵ Siye i Yahuda hay tə ŋgatay a ndo neheye hay haladzay tə haya gər aye na, a ndalatay haladzay. Tə ge fataya sələk. Ta dazlay mətsike wu nakə lele bay aye ka Pol ada tə tsaday pələslesle.

⁴⁶ Pol ta Barnabas tə tsik me tə zluwer eye bay tebiye, tə gwadətay: «Həbe nəmaa dəkumeye ha bazlam i Mbəlom na, a nəkurom təday. Ane tuk na, ka dzalum na, lele bay nakə kã hutum sifa nakə ma ndəviye bay aye. Anəke na, nəmaa diye wu may, nəmaa ta dətaye ha a ndo neheye Yahuda hay bay aye. ⁴⁷ Bəy Maduweŋ a gwadəmay na, kəkay? A gwad:

“Nəkar na, na pa kar andza dzaydzay ma dəvateye a ndo i məndzibəra hay tebiye, hərwi ada kã ye ka təv neheye dərəŋ eye ka tsikatay a ndo hay, neŋ Bəy Maduweŋ na mbəliye* tay ha na, kəkay?”»

⁴⁸ Ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye, tə tsəne bazlam niye na, dərəv tay a ŋgwas haladzay, a yatay a gər. Ta dazlay a mazambaday a bazlam i Bəy Maduweŋ. Ndo neheye Mbəlom a pala tay ha hərwi məhute sifa nakə ma ndəviye bay aye na, nəteye tebiye tə dzala ha ka Mbəlom.

⁴⁹ Andza niye, bazlam i Mbəlom a ŋgəna gər ka gəma niye tebiye. ⁵⁰ Ane tuk na, Yahuda hay tə patay me a ŋgwas zlele eye neheye tə dəslaway ha gər a Mbəlom aye ta ndo neheye bagwar eye, tə gatay dərətsətseh a Pol ta Barnabas. Ta həhar tay ha abəra ka dala niye.

⁵¹ Pol ta Barnabas ta tətəkw ha burhway i gəma tay abəra ka sik tay.† Ti ye a gəma wuray tə zalay İkoniyom. ⁵² Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye tə zaw ma Aŋtiyos aye na, dərəv tay a rah ta məŋgwese ada ta Məsəfəre Tsədəŋŋa eye.

14

Pol ta Barnabas ma İkoniyom

¹ Pol ta Barnabas tə husa a İkoniyom na, ti ye tə fələkwa a gay i maduwule me i Yahuda hay andza nakə ma Aŋtiyos aye dərma. Ta tətikatay bazlam i Yesu a ndo hay. Yahuda hay haladzay ta ndo neheye Yahuda hay bay aye tə dzala ha ka Yesu. ² Ane tuk na, Yahuda neheye ta təma bazlam i Yesu bay aye na, tə patay me a ndo neheye Yahuda hay bay aye hərwi ada tã dzala wu nakə lele bay aye ka ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. ³ Duh Pol ta Barnabas tə ndza ma İkoniyom haladzay. Tə tsikatay me tə zluwer eye bay ka gər i Bəy Maduweŋ. Tə dawa ha ŋgwalak ŋgay ada bəy Maduweŋ na, a vələwatay gədaŋ ka məge masuwayaŋ hay hərwi məde ha bazlam tay nakə faya ta tsikiye na, dedək. ⁴ Ndo i gəma niye hay ta ŋgəna sulo. Ndo siye hay nəteye ta diye i Yahuda hay, siye hay ta diye i ndo i maslaŋ i Yesu hay.

⁵ Tsa na, Yahuda siye hay ta ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye, tə ləva bo hərwi məge dərətsətseh a Pol ta Barnabas ada məkəde tay ha abəra mə dəma tə kwar. ⁶ Pol ta Barnabas tə sər, ta kədiye tay ha na, ta hway. Tə zla tsəved nakə a ye a gəma i Listəre ada a ye a gəma i Derbe. Gəma neheye sulo aye na, ka dala i Likawni salamay. ⁷ Tə dawa ha Labara ŋgwalak eye ka dala eye niye.

Pol ta Barnabas mə Listəre

⁸ Ma gəma i Listəre na, ndoweye andaya matəra eye mə sik. Nəŋgeye matəra eye kwa ka məwe ŋgay. Kə lətse, ki ye dāda tə sik ŋgay bay. ⁹ Pat wuray na, nəŋgeye faya ma pay zləm a bazlam i Pol, Pol a zəba faya. Kwayaŋŋa Pol a sər nəŋgeye na, tsəved andaya məmbəle ha hərwi kə pa mədzal gər ka Yesu. ¹⁰ Pol a tsikay me ta magala, a gwaday:

* 13:47 Ezay 49.6. † 13:51 Matətəkw ha burhway abəra ka sik andza məgwede Pol ta Barnabas ta giye wuray hərwi ndo i wuzlahgəma nakay sa bay. Wu i wuzlahgəma niye ma mətsa fataya bay kwa burhway nakə ka sik aye.

«Lətse tə sik yak dzək lele.» Tsa na, a lətse tsəkwaɸ, a mbərəzla tə sik ŋgay. A pa bo ka mede duwak duwak.

¹¹ Ndo hay tə ŋgatay a wu nakə Pol a ge aye na, ta wuda tə bazlam i gəma tay Likawni, tə gwaɸ: «Mbəlom hay ta təra andza ndo zezeŋ, ta mbəzlaw ka təv kway.» ¹² Tə pa məzele ka Barnabas «Zeus», mbəlom tay ada ka Pol «Hermes»* hərwi neŋgeye na, ndo i maslaŋ. ¹³ Gay i məvəlay wu a mbəlom nakə Zeus aye bəse ka tsəved məfələkwe a gəma niye. Tsa na, ndo məvəlay wu a Zeus tay niye a ye a gəsaw sla bagwar eye hay, a pa fataya məvurze i wu neheye lele haladzay aye. A gəsa tay ahaya ka maged i gay i məvəlay wu a mbəlom tay niye. A say na, ndo hay t̄a vələtay a Pol ta Barnabas andza wu nakə tə vələwa kəriye a mbəlom tay aye. ¹⁴ Ane tuk na, Pol ta Barnabas tə tsəne na, a ndalatay haladzay. Ta ŋgurada ha peteked tay, ti ye a walaŋ i ndo niye hay, ta wuda, tə gwadətay: ¹⁵ «Ndo neheye, ka gum wu nakay na, hərwi mey? Nəmay na, ndo zezeŋ hay andza nəkurom dərma. Nəmaa yaw na, nəmaa zlakumaw Labara ŋgwalak eye ada mədākum ha na, gərūm ha kule kurom neheye ŋgama andaya mə dəma bay aye. Ada mbədumaw me ka təv i Mbəlom ma ndziye ka tor eye. Neŋgeye nakə a ge magərmbəlom, dala, dəlov ada tə wu neheye mə dəma aye tebiye. ¹⁶ Ahəl niye na, kə gər tay ha ndo hay t̄a pay bəzay a wu tay neheye faya ta paway bəzay aye. ¹⁷ Ane tuk na, kə dətay ha a ndo hay na, neŋgeye andaya ta nəteye. A dətay ha na, ta ŋgwalak ŋgay nakə faya ma gateye aye. A pakumaw yam ada kə palakumaw wu mənday abəra ma guvah tə həlay eye. Ka hutum wu mənday ada a ŋgwasakum ha dərev kurom.» ¹⁸ Kwa Pol ta Barnabas tə tsikatay andza niye bəbay na, ta təma bay. A satay məkədə tay sla niye huya.

¹⁹ A həlay niye na, Yahuda hay ti yaw abəra ma Aŋtiyos i Pizidi, siye hay ti yaw ma Ikoniyom, tə ndislew a gəma i Listəre. Tsa na, tə patay me a ndo hay. Tə kal na Pol tə kwar hərwi mədəke na. Tə vaha na dəreŋ abəra mə walaŋ gay. Tə dzala na, tə gwad ma giye kə mət. ²⁰ Ane tuk na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə haya faya gər, tə lawara na a wuzlah. Pol a lətse, a mbəda gər a walaŋ gay. Tədə eye na, a həl bo, ti ye ta Barnabas a gəma i Derbe.

Pol ta Barnabas tə ma a Aŋtiyos

²¹ Pol ta Barnabas tə ndisl naha a dəma na, tə d̄a ha Labara ŋgwalak eye mə walaŋ i gəma i Derbe. Ndo hay haladzay tə pa mədzal gər ka Yesu. Ma dəba eye na, ta mbəda gər a Listəre, ti ye abəra ma Listəre, ti ye a Ikoniyom. Ti ye abəra ma Ikoniyom, ti ye a Aŋtiyos i Pizidi. ²² A gəma nakə ta ndisl a dəma aye na, tə vələwatay gədaŋ a dərev a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ka mədzele ha huya ka Yesu. Tə gwadawatay: «Ka deyekweye a Bəy i Mbəlom na, kutoŋ ka sakweye dəretsətseh haladzay.» ²³ Tə pala ndo hay mə walaŋ tay, ta təra tay ha madugula hay. Tsa na, tə ndza, tə ge daliyam, ta d̄uwulay me a Mbəlom hərwi ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye. Tə pa tay ha a həlay i Bəy Maduwerŋ nakə tə dzala ha faya aye. Tsa na, ti ye wu tay.

²⁴ Ti ye, tə tas abəra ma gəma i Pizidi, tə ndisl a gəma i Pamfeli. ²⁵ Ti ye naha tə d̄a ha bazlam i Mbəlom ma Perge. Tsa na, ti ye a gəma i Ataliya. ²⁶ Tə tsal a kwalalaŋ i yam, ti ye a Aŋtiyos. Aŋtiyos na, gəma nakə tə pa tay a həlay i Mbəlom mə dəma aye hərwi ada m̄a vələtay ŋgwalak ka məge məsler ŋgay. Anəke tə ge na, məsler eye niye tuk.

²⁷ Tə ndisl naha a Aŋtiyos na, tə hayatay gər a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Ta təkəratay wu nakə Mbəlom a ge hərwi tay aye tebiye, ada ma kəkay nakə a həndəkətatay tsəved a ndo neheye Yahuda hay bay aye ka məpe mədzal gər ka Yesu aye dərma. ²⁸ Pol ta Barnabas tə ndza haladzay ta ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Aŋtiyos.

* 14:12 Mə kule i Gərek hay na, Zeus neŋgeye bəy i mbəlom tay hay ada Hermes na, ndo i maslaŋ.

¹ Ma dəba eye na, ndo hay ti yaw abəra ma Yahuda a Aŋtiyos. Ti yaw na, ta dazlay a matətikatay a malamar hay. Tə gwadətay: «Ka dəsüm bo andza i bazlam i Musa mapala eye nakə a tsik aye bay na, ka slumeye faya mətəme bay.» ² Pol ta Barnabas, tə gwadətay: «Ka tsikum andza niye na, ka rawum me.» Bazlam niye a zlatayaw məkəde wuway haladzay ta nəteye. Tə ma ha ka bo bazlam mə walaŋ tay, tə gwad: «Anəke na, slərakwa Pol ta Barnabas ada ta siye i ndo i Aŋtiyos hay a Zerozelem hərwi mətəsikaw ka wu nakay ta ndo i maslaŋ hay ada ta madugula hay.»

³ Tsa na, məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta dzəna tay ha hərwi mede tay. Tə həl bo, ti ye. Tə tas abəra ma gəma i Fenisi, tə tas a bəra ma Samari. Nəteye faya ta diye na, ta təkəratay a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma kəkay nakə ndo neheye Yahuda hay bay ta təma bazlam i Bəy Maduweŋ aye. Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə tsəne labara niye na, dərev tay a ŋgwasa, a yatay a gər haladzay.

⁴ Tə ndisl a Zerozelem na, ndo məpe mədzal gər ka Yesu, ndo i maslaŋ hay ta madugula hay ta təma tay lele. Tsa na, ta təkəratay wu nakə Mbəlom a ge ta nəteye aye. ⁵ Ane tuk na, siye i ndo neheye ta təra nəteye ma bəruk i Farisa hay ta təra ndo məpe mədzal gər ka Yesu aye na, tə zla bazlam, tə gwad: «Kutoŋ ndo neheye Yahuda hay bay aye, ta təra ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye na, t̄a dəs bo ada t̄a rəhay ha gər a bazlam i Musa mapala eye.»

⁶ Ndo i maslaŋ hay ta madugula hay tə haya gər hərwi mazəbe ka bazlam eye niye. ⁷ Tə kədf wuway ka bazlam eye niye haladzay. Piyer a lətse, a gwadətay: «Malamar ga hay, ka sərüm ha Mbəlom a zla ga na, hərwi ada n̄a dətay ha Labara ŋgwalak eye a ndo neheye Yahuda hay bay aye, hərwi ada t̄a tsəne. Ta tsəne na, ta dzaliye ha ka Yesu bədfaw? ⁸ Mbəlom nakə a sər dərev i ndo zezeŋ aye kə dətay ha na, ka təma tay ha. Na gwad kə vələtay Məsəfəre Tsədəŋŋa eye andza nakə a vələkway ahəl niye aye bədfaw? ⁹ Ka ŋgəna ha ka bo abəra nəteye tə nəkway bay. A təra ha dərev tay tsədəŋŋa na, hərwi nakə tə dzala ha aye. ¹⁰ Anəke a sakum məgatay kutoŋ a ndo məpe mədzal gər neheye tə pa mədzal gər ka Yesu marəhay ha gər a bazlam i Musa mapala eye na, hərwi mey? Kwa bəba tətə kway, kwa bo kway eye ka slakwa faya marəhay gər a bazlam i Musa mapala bay tuk na, kəkay? K̄a dzum ha Mbəlom bay. ¹¹ Dzalakwa ha d̄uh na, Bəy Maduweŋ a təma kway ha na, ta ŋgwalak ŋgay andza nakə a təma tay nəteye.»

¹² Ndo hay tebiye tə ndza d̄ikd̄ik. Tsa na, Barnabas tə Pol ta təkəratay masuwayaŋ ta wu neheye Mbəlom a ge ta nəteye mə walaŋ i ndo neheye Yahuda hay bay aye.

¹³ Ta ndəv ha mətəsike me na, Yakuba a zla bazlam, a gwadətay: «Malamar gay hay, tsənum wu nakə na tsikakumeye təday. ¹⁴ Piyer ka təkər ma kəkay nakə Mbəlom a gatay gər a ndo neheye Yahuda hay bay aye. Ahəl nakə bəruk kway a dazlay mba aye na, b̄a tsiy a say a Mbəlom məpele siye i ndo hay hərwi ada t̄a təra ndo ŋgay hay. ¹⁵ Bazlam i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom neheye tə tsik aye na, a ye ka bo tə wu nakə a ge bo aye:

¹⁶ «Aza kame na, gay i Davit ma mbəzliye.

Ane tuk na, aza kame, na ta d̄əzliye na.

Kwa kə nas bəbay na, na lambadiye na.

¹⁷ Hərwi ada siye i ndo hay tebiye t̄a pəla ga,

ada ndo i gəma hay tebiye dərma.

Nakay na, wu nakə Bəy Maduweŋ a tsik aye.*

¹⁸ A d̄a ha wu neheye na, kurre.”»

¹⁹ Hərwi niye, Yakuba a gwadətay sa: «Na dzala na, k̄a kwasakwatay gər a ndo neheye Yahuda hay bay aye ta təma Mbəlom aye bay. ²⁰ Watsakwatay naha hərwi məgwede tay na, k̄a həpədum slo nakə ndo hay tə kədfay a kule aye bay. Hərwi slo niye na, tsədəŋŋa bay. T̄a ge mezeleme bay. Wu nakə ta mburodf mamburodf aye na, t̄a həpəd slo eye bay, k̄a ndayum bambaz bay.† ²¹ Hərwi bazlam i Musa mapala eye na, zla anəke bay, ndo hay

* 15:17 Amos 9.11-12. † 15:20 zəba ma Levitik 18.6-18 ada 17.10-16.

faya ta diye ha mə walaŋ i gay ada mə gay i maɖuwule me i Yahuda hay pat i mazəzukw bo pat pat.»

Derewel i məvəle gədaŋ

²² Ndo i maslaŋ hay ta madugula hay ta məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə ma ha ka bo bazlam, tə gwad: «Palakwa ndo hay mə walaŋ tay ada kâ slərakwa tay ha a Aŋtiyos tə Pol ada ta Barnabas.» Tsa na, tə zla Yuda nakə tə zalay Barsabas aye ada ta Silas. Ndo neheye sulo aye nəteye bagwar eye hay mə walaŋ i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. ²³ Tə watsa derewel, tə vəlatay a həlay. Tə watsa derewel eye niye na, tə gwad:

«Nəmay ndo i maslaŋ hay ta madugula hay, nəmay na, malamar kurom hay. Nəmaa tsikakum naha me a nəkurom ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, ma slala mekeleŋ eye hay ma Aŋtiyos ada ma gəma i Siri ta Silisi.

²⁴ «Nəmaa tsəne ndo siye hay mə walaŋ may ta ye naha ka təv kurom, ta kwasakum ha mədzal gər tə bazlam hay ada bazlam tay niye na, a gakum hiyem hiyem. Kwa tsekweŋ nəmaa vəlatay naha tsəved bay. ²⁵ Hərwi niye, nəmaa dzapa ha mədzal gər may ka təv manəte eye, nəmaa pala ndo hay ada məsləre tay naha. Ta lakiye naha dzam kurom hay, Pol ta Barnabas. ²⁶ Nəteye neheye ta səkəm ha məsəfəre tay hərwi məsler i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste aye. ²⁷ Nəmaa sləriye naha Yuda ta Silas, bo tay eye ta tsikakumeye wu nakə nəmaa watsa a derewel nakay aye.

²⁸ «Məsəfəre Tsədaŋŋa eye ta nəmay, nəmaa ma ha ka bo bazlam na, nəmaa gwad: Nəmaa piye fakuma wu mamba eye bay. A samay na, pumay bəzay a wu neheye dəkdek tsa. ²⁹ Kâ həpədum slo neheye ta təzay a kule aye bay, kâ ndayum bambaz bay, kâ həpədum slo i wu neheye ta mburoɖ mamburode aye bay, kâ gum mezeleme bay‡. Ka gum wu neheye bay na, niye na, ka gum lele.

«Nəmay malamar kurom hay, nəmaa tsikakum naha me.»

³⁰ Tə vəlatay derewel niye a ndo neheye tə slər tay ha aye. Ti ye, tə ndisl a Aŋtiyos na, tə hayatay gər a ndo məpe mədzal gər hay. Tsa na, tə vəlatay derewel niye. ³¹ Tə dzanŋa na derewel niye na, a vəlatay gədaŋ haladzay, dərev tay a ŋgwasa. ³² Yuda ta Silas, nəteye neheye ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay aye, tə pa bo ka mətsike bazlam i məvəlatay gədaŋ a malamar hay məndze haladzay. Tə vəlatay gədaŋ məndze huya ka məpe mədzal gər ka Yesu.

³³ Tə ndza ma Aŋtiyos məndze tsakway na, tə ləva bo mede wu tay, malamar hay tə tsikatay me, tə gwadətay: «Dum tə zay hərwi ada t̄a maw ka təv i ndo neheye tə slər tay naha aye.» [³⁴ Ane tuk na Silas na, a gwad ma ndziye mə dəma.]

³⁵ Pol ta Barnabas tə ndza ma Aŋtiyos. Nəteye ta siye i ndo hay haladzay ta tətikawatay a ndo hay ada tə dəwa ha Labara ŋgwalak eye i Bəy Maduweŋ a ndo hay.

Pol ta Barnabas ta ŋgəna gər

³⁶ Ma dəba eye na, Pol a gwaday a Barnabas: «Anəke na, mbəɖama gər ta zəbamatay dəre a malamar hay ma gəma neheye ka dəma ha bazlam i Bəy Maduweŋ mə dəma aye hərwi məsəre nəteye andaya zay bəbay dəw?» ³⁷ Barnabas a gwaday faya ayaw a Pol, ada a say məzle Yuhana-Markus ka həlay.

³⁸ Ane tuk na, a say a Pol Barnabas m̄a zla Yuhana-Markus bay, hərwi kə gər tay ha ahəl niye ma Pamfeli. Mə mahəhele tay neheye faya ta həhaliye na, kə ge məsler ta nəteye sa bay. ³⁹ Tə kəɖ wuway haladzay. Tsa na, Pol ta Barnabas ta ŋgəna gər. Barnabas a zla Markus, tə həl bo ti ye a Sipəre. ⁴⁰ Pol na, neŋgeye a zla Silas. Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta duwulay me a Mbəlom hərwi ada Mbəlom m̄a gatay ŋgwalak huya. Tsa na, Pol ta Silas tə həl bo, ti ye. ⁴¹ Ti ye, tə tas ta Siri ada ta Silisi. Tə vəlatay gədaŋ a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu.

‡ 15:29 zəba mə Məsler hay 15.20 ada zəba wu nakə tə watsa ka gər i bazlam eye nakay aye.

16

Timote a laka ha Pol ta Silas

¹ Pol ta Silas tə ndisl a Derbe ada a Listəre. Mə dəma na, ndoweye andaya kə pa mədzal gər ka Yesu, məzele ɲgay Timote. May ɲgay na, dem i Yahuda hay, ka təra ndo məpay bəzay a Kəriste. Ane tuk na, zal ɲgay, bəba i Timote na, Gərek hay. ² Timote na, malamar neheye ma Listəre aye ada ma Ikoniyom aye na, tə tsikawa faya wu lele eye haladzay. ³ A say a Pol məzle na ta diye ka bo dziye. A zla na, a dəs na hərwi Yahuda neheye hay ma gəma niye hay aye. Ndo haladzay tə sər ha bəba i Timote na, Gərek hay. ⁴ Ahəl nakə ta diye na, ti ye ka gəma ka gəma. Tə dətay ha bazlam neheye ndo i maslaɲ i Yesu hay ta madugula hay ma Zerozelem tə tsik aye. Ta tsətsah fataya, tə gwadatay: «Rəhumay ha gər lele.» ⁵ Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta huta gədaɲ ada ndo hay ta səkah pat pat tə dzala ha ka Yesu.

Ndo i Masedowan

⁶ Ma dəba eye na, a satay mede mata dā ha bazlam i Mbəlom ka dala i Azi. Ane tuk na, Məsəfəre Tsədaɲɲa eye a gwadatay: «Kā yum bay.» Tsa na, tə tas abəra ma gəma i Firigiya ada Galat. ⁷ Ahəl nakə tə ndisl a gəma i Mizi aye na, tə dzala mə gər tay mede a Bitini. Ane tuk na, Məsəfəre i Yesu kə vəlatay tsəved mede a dəma bay. ⁸ Tsa na, tə tas abəra ma Mizi ada ti ye a wuzlahgəma i Tərowas.

⁹ Ta həvad na, məsine a gay a Pol. A ɲgatay a ndo i Masedowan, malətsa eye. Ndo i Masedowan niye a gay amboh, a gwaday: «Tasaw a Masedowan, ta məmay bo tey!» ¹⁰ Ma dəba i məsine niye na, kwayaɲɲa nəmaa pəla tsəved mede a Masedowan. Hərwi nəmaa sər ta dedək Mbəlom a zalamay mata dā ha Labara ɲgwalak eye a ndo i gəma niye hay.

Lidiya a pa mədzal gər ka Bəy Maduweɲ

¹¹ Tsa na, nəmaa həl bo abəra ma Tərowas, nəmaa ye kwayaɲɲa a Samotəras ta wuzlah i yam. Tədə eye na, nəmaa həndzəd a Neyapoli. ¹² Abəra mə dəma na, nəmaa həl bo nəmaa ye a gəma i Filip, wuzlahgəma nakə a ze siye hay ka dala i Masedowan aye. Maa ndzawa ma gəma eye niye na, Roma hay. Nəmaa ndza məhəne haladzay mə walaɲ gay niye. ¹³ Pat i mazəzukuw bo na, nəmaa yaw abəra mə walaɲ gay, nəmaa ye ka me i magayam. Nəmaa dzala na, nəmaa hutiye təv maduwulay me a Mbəlom i Yahuda hay. ɲgwas wuray hay andaya mahaya gər eye ka təv niye. Nəmaa ndisl naha a dəma na, nəmaa ndza ka dala hərwi mətsikatay me.

¹⁴ Mə walaɲ i ɲgwas niye hay na, ɲgwas eye andaya tə zalay Lidiya. A yaw abəra ma gəma i Tiyatir. A səkamawa petekəd lele eye hay, ndozza mə luma. Nəngəye na, a dəsaway ha gər a Mbəlom. Bəy Maduweɲ a həndəkay ha dərev hərwi ada mā pay zləm a bazlam i Pol. Tsa na, a dzala ha. ¹⁵ Pol a dzəhuɓ ha a yam ta ndo neheye mə gay ɲgay aye tebiye. Lidiya a gwadatay: «Tadə ka dzalum, nəmaa dzala ha ka Bəy Maduweɲ ta dedək na, dumara ta ndzum mə gay ga.» A gatay kutoɲ, ta təma məndze mə gay ɲgay.

Tə gəs Pol ta Silas a daɲgay

¹⁶ Pat wuray nəmay faya nəmaa diye a təv i maduwule me na, dem wuray a yaw mata dzəgər ta nəmay. Məsəfəre nakə lele bay eye mə bo ɲgay, a tsikawa wu nakə ma deyeweye kame aye. Ndo neheye a gawatay məsler aye na, tə hutawa suloy haladzay tə wu ɲgay nakə a tsikawa aye.

¹⁷ A dazlay məpamay bəzay a Pol ta nəmay. A gwadawa: «Ndo neheye na, ndo i məsler i Mbəlom nakə bagwar eye mə gər eye. Nəteye na, faya ta dəkumeye ha tsəved nakə Mbəlom ma təmiye kurom ha aye.» ¹⁸ A pamay bəzay ma giye məhəne haladzay.

Ka mandəve eye na, a ndalay a Pol. A mbəda bo ta təv i dem niye, a ɲgərəz ka məsəfəre niye lele bay eye, a gwaday: «Ta məzele i Yesu Kəriste, dara abəra mə bo i dem nakay bəse.» Kwayaɲɲa məsəfəre niye a yaw abəra mə bo i dem niye.

¹⁹ Ndo i gay ɲgay niye hay tə ɲgatay, məsəfəre niye tə hutawa ha suloy andaya sa bay na, tə gəs tay ha Pol ta Silas, ti ye tay ha kame i bəy i dala hay. ²⁰ Ti ye tay ha kame i sariya. Ti ye naha, tə gwadatay: «Ndo neheye na, nəteye faya ta zlamayaweye mawesewes a

gəma. Nəteye na, Yahuda hay, ²¹ ada nəteye faya ta tətikiye kule tay nakə nəkway Roma hay tə vəlakway faya tsəved məpay bəzay bay aye.»

²² Ndo hay tebiye ta mbəda fataya me tə bazlam. Bagwar tay hay ta buwa peteked abəra ka Pol ta Silas, tə gwadətay: «Ndabum tay ha ta mandalağa.» ²³ Tə ndağa tay ha ledede. Ma dəba eye na, tə gəs tay ha, ti ye tay ha a daŋgay. Tə gwadətay a ndo matsəpe gay i daŋgay: «Tsəpa tay ha lele.» ²⁴ Ndo matsəpe gay i daŋgay a tsəne andza niye na, kwayaŋŋa a ye a pa tay ha a huđ i gay i daŋgay. A tələkətay ha sik tay hay a səsəlek hay.

²⁵ Magər həvad a ge na, Pol ta Silas tə duwulawa me ada tə gawa dəmes hərwi mazambadətay a Mbəlom. Siye i ndo neheye ma daŋgay aye nəteye faya ta piye fataya zləm. ²⁶ Ahəl nakə nəteye faya ta giye dəmes aye na, kwayaŋŋa dala a bəl. A bəl ha gay i daŋgay niye hus ka mədok eye. Məged i gay i daŋgay ta həndək tebiye ada tsalalaw i ndo neheye ma daŋgay aye ta ŋgəzlah abəra mə sik tebiye.

²⁷ Tsa na, ndo matsəpe gay i daŋgay niye a pədeke abəra ka məndzəhəre. A ŋgatay a məged i gay i daŋgay hay mahəndəka eye hay tebiye na, a zla maslalam ŋgay a say məkədə bo ŋgay abəra mə dəma, hərwi a dzala a gwad ma giye na, ndo neheye mə gay i daŋgay aye ta hway. ²⁸ Pol a ŋgatay na, a wuda ta gədaŋ ŋgay peteh, a gwadətay: «Kâ kəđ bo yak bay. Nəmay andaya tebiye kənaŋ, ndəray ka hway bay.»

²⁹ A tsəne bazlam i Pol niye na, a tsətsah ako. Tsa na, a ye ha a huđ i gay i daŋgay tə madzədzere eye haladzay, zluwer a gay. A ye naha, a kal ha bo kame i Pol ta Silas. ³⁰ Tsa na, a həlatay ahaya abəra mə gay i daŋgay, a tsətsah fataya, a gwadətay: «A nəkurom, na ta təmiye na, na giye kəkay?»

³¹ Ta mbədətay faya, tə gwadətay: «Dzala ha ka Bəy Maduweŋ Yesu ada ka təmiye ta ndo i gay yak hay tebiye.» ³² Tə tsikay bazlam i Bəy Maduweŋ ada a ndo neheye mə gay ŋgay aye tebiye. ³³ Tsa na, ndo matsəpe gay i daŋgay niye a həl Pol ta Silas ta həvad eye niye, a ye a baratay na mbəlak i mənəbe tay nakə tə ndağa tay ha aye. Pol ta Silas ta dzəhuđ ha ndo niye a yam ta ndo i gay ŋgay hay tebiye. ³⁴ Ma dəba eye a həl Pol ta Silas a gay ŋgay. A vəlatay wu mənday, tə nda. Ndo niye ta ndo i gay ŋgay hay tebiye, dərev tay a rah ta məŋgwese hərwi nakə tə dzala ha ka Mbəlom aye.

³⁵ Dəre a tsada na, bagwar i Roma hay tə slər ndo hay ka təv i ndo matsəpe gay i daŋgay, ta gwadətay na, mə gər tay ha Pol ta Silas abəra ma daŋgay. ³⁶ Ndo matsəpe gay i daŋgay niye, a ye a tsikay a Pol, a gwadətay: «Bagwar i Roma hay ta sləraw ndo hay, tə gweder na, nə gər kurom ha. Anəke na, ka slumeye madayaw abəra ada dum kurom tə zay.»

³⁷ Ane tuk na, Pol a gwadətay a ndo neheye tə slər tay naha aye: «Ta ndağa may kame i ndo hay tebiye, ta gamay sariya bay. Ada nəmay na, Roma hay dərma tuk na, ta gəriye may ta məkal na, kəkay? Andza niye na, nəmaa wuda bay. Bo tay eye tə yaw tə gər may ha.»

³⁸ Ndo neheye tə slər tay naha aye, ta mbəda gər ka təv i bagwar i Roma hay. Ti ye, ta təkəratay wu nakə Pol a tsik aye. Tə tsəne Pol ta Silas nəteye Roma hay na, ta dzədzar haladzay. ³⁹ Tsa na, ti ye tə gatay amboh. Tə həlatay ahaya abəra mə gay i daŋgay, tə gwadətay: «Amboh, dum kurom abəra ma walaŋ i gay.» ⁴⁰ Pol ta Silas ti yaw abəra ma daŋgay na, ti ye a gay i Lidiya. Ti ye naha, tə ndzatay a gər a malamar hay. Tə vəlatay gədaŋ. Tsa na, ti ye wu tay.

17

Pol ta Silas ma Tesalonik

¹ Ma dəba eye na, Pol ta Silas ti ye ta gəma i Amfipolis ada ta gəma i Apoloni. Tə ndisl a gəma i Tesalonik. Mə dəma na, gay i maduwule me i Yahuda hay andaya. ² Pol a ye a dəma andza nakə a gawa aye. Pol a yawa, a mba ha ka bo pat i mazəzəkw bo sik mahkar. Tə kədawa wuway ka Dərewel i Mbəlom ta ndo neheye mə dəma aye. ³ A dawa tay ha, a gwadawatay: «Kəriste na, kutoŋ ma siye dəretsətseh, ta kədiye na. Ma lətseweye abəra ma mədahaŋ. Yesu nakə neŋ faya na dəkumeye ha anəke aye na, Kəriste.» ⁴ Tə tsəne bazlam niye na, siye mə walaŋ i Yahuda hay ta təma bazlam i Pol ta Silas. Tə patay bəzay.

Siye i Gərek hay haladzay neheye tə dəsławay ha gər a Mbəlom aye ta ɲgwas neheye tə da a zləm aye, nəteye haladzay ta təma bazlam niye dərma.

⁵ Ane tuk na, siye i Yahuda neheye ta təma təbey aye na, tə ge sələk ka Pol ta Silas. Ti ye ta pəlaw ndo neheye tə sər wuray bay nəteye faya ta həhaliye ka tsəved kəriye, tə hayatay gər. Tə ma ha ka bo bazlam ka gər i Pol ta Silas. Ta ɲgəna ha bazlam niye a wuzlahgəma tebiye. Tsa na, ndo hay ti ye tə lawara na gay i Zason. Ta pəla Pol ta Silas hərwi məhəla tay ahaya kame i ndo hay. ⁶ Ta pəla tay na, ta huta tay ha bay. Tsa na, tə gəsətay ahaya Zason ta malamar neheye tə pa mədzal gər ka Yesu aye. Tə həlatay ahaya kame i ndo i sariya hay. Tə ndislew ka təv tay na, ta wuda, tə gwad: «Ndo neheye na, nəteye faya ta kwasatay gər a ndo hay tebiye ka məndzibəra, ada anəke na, ta ndislew kənaɲ na, kəkay! ⁷ Zason a təma tay ha ada ndo neheye tebiye faya ta tsikiye na, wu nakə wal tə bazlam i bəy i Roma aye a gay ɲgay. Nəteye tə gwad: Bəy bagwar eye andaya mekeleɲ eye, tə zalay Yesu.» ⁸ Siye i ndo hay ta ndo məge sariya hay tə tsəne bazlam niye hay na, a ndalatay haladzay. ⁹ Zason tə siye i ndo hay tə hamatay a ndo i sariya hay təday ada tə gər tay ha.

Pol ta Silas ma Bere

¹⁰ Həvad a ge na, malamar neheye tə pa mədzal gər ka Yesu aye, tə laka tay ha Pol ta Silas a gəma i Bere. Tə ndisl a dəma na, ti ye a gay i maɟuwule me i Yahuda hay. ¹¹ Ndo i gəma i Bere hay na, nəteye ɲgwalak i ndo hay abəra ka Yahuda neheye ma gəma i Tesalonik aye. Ta təma bazlam i Mbəlom tə dərev tay peteh. Tə dzəɲgawa Dərewel i Mbəlom pat pat hərwi məsəre ha wu nakə Pol a tsik aye na, dedek dāw? ¹² Ndo hay haladzay mə walaɲ tay tə dzala ha ka Yesu ada mə walaɲ i Gərek hay ta ɲgwas neheye məzele tay a da a zləm haladzay aye nəteye haladzay tə dzala ha ka Yesu dərma.

¹³ Ane tuk na, Yahuda neheye ma Tesalonik aye tə tsəne Pol faya ma diye ha bazlam i Mbəlom ma Bere na, tə həl bo, ti ye mata kwasatay gər a ndo hay ka Pol. ¹⁴ Malamar neheye nəteye mapa mədzal gər eye ka Yesu aye ta zəba faya andza niye na, kwayaɲɲa, ti ye ha Pol ta diye i dəlov. Silas ta Timote na, tə ndza ma Bere. ¹⁵ Ndo neheye tə laka ha Pol aye, tə tsal a kwalalaɲ i yam. Ti ye a gəma i Aten. Tsa na, Pol a gwadətay: «Ka mbədum gər a Bere na, gwadumatay a Silas ta Timote na, t̄a yaw, t̄a ndza ga ahaya a kənaɲ bəse.» Tsa na, ndo neheye ta mbəda gər a Bere.

Pol ta Silas ma Aten

¹⁶ Ahəl nakə Pol faya ma həbiye Silas ta Timote aye na, a zəba ka gəma i Aten na, a ndalay haladzay hərwi maraha eye tə kule hay. ¹⁷ Tə kədawa wuway mə gay i maɟuwule me ta Yahuda hay ada ta ndo neheye Yahuda hay bay, nəteye tə dəsławay ha gər a Mbəlom aye. Ada ka təv məhay gər nakə tə hayawa gər a dəma aye na, tə kədawa wuway pat pat ta ndo neheye ta diye ta təv eye niye aye.

¹⁸ Ndoweye hay andaya tə pawa bəzay a matətike i Epikuriyerɲ hay ta Sətosiyerɲ hay. Pat wuray tə tsik me tə Pol. Siye hay mə walaɲ tay, tə gwad: «Ndo nakay faya ma bəbəliye wu andza nakay na, mbədaw bo na, kəkay?» Siye hay tə tsəne Pol faya ma diye ha labara i Yesu ada mədahaɲ hay ta lətseweye abəra ma mədahaɲ na, tə gwad: «Ma giye faya ma diye ha na, mbəlom i bərakəzaɲ hay kəla dāw?» ¹⁹ Ma dəba eye na, ti ye ha kame i madugula hay ka təv nakə tə zalay Ayəropaz aye. Ti ye naha na, ta tsətsah faya, tə gwadətay: «Dəmay ha matətike nakay wədəye nəkar faya ka tsikiye tey. ²⁰ Nəkar faya ka tsikameye wu neheye dādā nəmaa tsəne bay aye. A say məgwədə kəkay na, a samay nəmā sər tey.» ²¹ Ndo i Aten hay ta madurloɲ hay tə dzawa ha həlay i məndze tay tebiye ka məpay zləm a wu neheye wədəye tsa ada ka matəkəre wu wədəye hay.

²² Pol a lətse kame i ndo niye hay, a gwadətay: «Nəkurom Aten hay, na zəba faya nəkurom na, a sakum məpay bəzay a mbəlom hay wal wal haladzay. ²³ Hərwi na həhal ma wuzlahgəma kurom na, na ɲgatay a təv neheye ka tawalawum kule kurom hay mə dəma aye. Na ɲgatay a təv eye andaya nəte tə watsa faya: “Təv nakay na, hərwi mbəlom nakə ndo hay tə sər bay aye.” Ayaw! Mbəlom nakə nəkurom faya ka dəsłumay ha gər ka sərurum bay aye na, neɲ na yaw anaɲ mata dəkum ha.

²⁴ «Maa ge mändzibəra tə wu neheye mə dəma aye na, neŋgeye. Neŋgeye bəy i magərmbəlom ta dala. Neŋgeye na, ma ndziye mə gay neheye ndo hay ta dəzl aye bay. ²⁵ Ada neŋgeye na, a say ndo zezeŋ mâ rəzlay a gər məvəlay wuray bay. Hərwi maa vəl sifa, məsəfəre ada tə siye i wu hay tebiye a ndo hay na, neŋgeye.

²⁶ «Ta ndo nəte na, a ge slala hay tebiye hərwi ada tâ ndza ka mändzibəra tebiye. Ahəl nakə kə ge mändzibəra zuk bay aye na, ba kə pa na kokway i həlay i təv mändze tay, kə pa na kokway i gəma neheye ta ndziye mə dəma aye. ²⁷ A ge andza niye na, hərwi ada ndo hay tâ pəla na. A say tâ bəzay naha həlay ada ta hutiyə na. Ta dedək Mbəlom na, neŋgeye dəreŋ ta nəkway bay. ²⁸ Andza ndoweye andaya a gwad:

“Maa vəlakway sifa na, neŋgeye.

Nəkway kanaŋ, wu nakə faya ka gakweye na, hərwi ŋgay.”

«Siye i ndo məvəde bazlam kurom hay ba ta tsik:

“Ayaw, nəmay wawa ŋgay hay.”

²⁹ «Tadə nəkway tebiye wawa i Mbəlom hay na, kâ dzalakwa mə gər kway, Mbəlom na, a ndzakit bo i kule i gura, i bəre kəgəbay i kwar bay. Wu neheye ndo zezeŋ a lambad tə metsəhe ŋgay hərwi matəre ha kule hay. Ane tuk na, wu neheye na, Mbəlom bay. ³⁰ Mbəlom na, kə pa mezeleme niye hay ahəl niye ka mada bay hərwi ahəl niye ndo hay tə sər wuray bay. Ane tuk na, anəke na, neŋgeye faya ma zalateye kwa məŋgay tâ yaw, tâ mbəda ha mede tay. ³¹ Ba Mbəlom ka mbərəm məpe pat i sariya nakə ma giye. Sariya nakə ma giye na, sariya i dedək. Ndo nakə ma gateye sariya a ndo hay aye na, Yesu. A da ha na, ahəl nakə a lətse ahaya abəra ma mədahaŋ aye.»

³² Tə tsəne bazlam i Pol nakə a tsik ma mələtsew abəra ma mədahaŋ aye na, siye hay tə ŋgwasə faya ada siye hay tə gwadaŋ: «A samay na, ka tsikameye wu nakay nəmaa piye faya zləm pat mekeleŋ eye sa.» ³³ Tsa na, Pol a yaw abəra mə walaŋ tay, a ye ŋgway. ³⁴ Siye i ndo mekeleŋ eye hay ta dzala ha ka bazlam i Pol, tə pay bəzay. Mə walaŋ tay niye na, Dəniz ndo məgawa sariya ka təv i məge sariya tay nakə tə zalay Ayəropaz aye, ŋgwas eye andaya tə zalay Damaris ada siye i ndo mekeleŋ eye hay sa.

18

Pol ma gəma i Korinhte

¹ Ma dəba eye na, Pol a lətse abəra ma gəma i Aten, a ye a gəma i Korinhte. ² A ye naha a dəma na, a ndzay a gər a Yahuda wuray məzele ŋgay Akelas. Neŋgeye tə wa na ka dala i Poŋtus. A yaw abəra ma gəma i Itali ta ŋgwas ŋgay Pərisil hərwi Kələd bəy i Roma a gwad: «Yahuda hay tebiye tâ lətse, tâ ye abəra ka dala i Roma.» Pol a ye ka təv tay mata tsikatay me. ³ Pol na, a ŋgarawa peteked i məge ha madzawadzawa. Məsler i Akelas ta ŋgwas ŋgay na, məŋgere peteked eye niye dərmak. Hərwi niye Pol a ndza mə gay tay, tə ge məsler dziye. ⁴ Pat i mazəzükw bo na, Pol a yawa a gay i maduwule me i Yahuda hay. A tsikawatay a Yahuda hay kwa a Gərek hay dərmak tâ dzala ha ka Yesu.

⁵ Ane tuk na, ahəl nakə Silas ta Timote ti yaw abəra ka dala i Masedowan aye na, Pol kə ge məsler i wuray sa bay. A dawa ha bazlam i Mbəlom dəkdək tsa. A dawataŋ ha a Yahuda hay Yesu na, Kəriste. ⁶ Ane tuk na, Yahuda hay ta təma bazlam ŋgay bay. Tə tsadaŋ pələslesle. Tsa na, Pol a yaw abəra mə walaŋ tay. A bəzlum ha burhway i gəma tay abəra ka peteked ŋgay, a gwadaŋ: «Tadə ka dzum na, mənese ga sa bay. Mənese eye ka gər kurom. Anəke kwayaŋna na diye na ta datay ha bazlam i Yesu a ndo neheye Yahuda hay bay aye.»

⁷ A lətse, a ye abəra ma təv niye. A ye a gay i ndo wuray tə zalay Titus Zustus. Neŋgeye na, a dəsławay ha gər a Mbəlom ada gay ŋgay na, ka tsakay i gay i maduwule me i Yahuda hay. ⁸ Kərispus na, neŋgeye bəy i gay i maduwule me niye. A dzala ha ka Bəy Maduweŋ ta ndo i gay ŋgay hay tebiye. Korinhte hay haladzay, neheye tə pawa zləm ka bazlam i Pol aye tə dzala ha ka Yesu dərmak. Pol a dzəhuβ tay ha a yam.

⁹ Pat wuray ta həvad na, Bəy Maduweŋ a tsikay me a Pol ma məsine, a gwadaŋ: «Pol kâ dzədzar bay, da ha bazlam ga huya, kâ ndza tete bay. ¹⁰ Neŋ andaya tə nəkar, ndəray ma

sliye faya mägaka wuray kwa tsekweñ bay, hərwi ma gəma nakay na, ndo ga hay haladzay mə dəma.»¹¹ Tsa na, Pol a ndza ma Korinje məve nəte ta məzaw. A tətikawatay bazlam i Mbəlom a ndo hay tebiye.

¹² A həlay wuray Gayoñ neñgeye a ləva dala i Akay eye na, Yahuda hay tə haya gər ka Pol. Tə gəs na ti ye ha kame i Sariya. ¹³ Tə gwaday a bəy niye: «Ndo nakay na, faya ma tsəviye tay ha ndo hay a pesl tə matətikatay mədəslay ha gər a Mbəlom ta tsəved wedeye wal. Wu nakə faya ma tsikateye na, a ye ka bo tə bazlam mapala eye bay.»

¹⁴ A say habe a Pol mətsike me, Gayoñ a mbədatay naha faya a Yahuda hay, a gwadatay: «Tədə ndo nakay kə tsik wuray ka bəy i dala kəgəbay a ge mənese nakə ka zal naha aye na, nəkurom Yahuda hay na sliye faya məzle həlay eye mətsənəkum na. ¹⁵ Ane tuk na, ka kədum wuway na, ka wu hay, ka məzele hay kəriye ada ka bazlam kurom mapala eye hay. Wu neheye a zəbakum naha dəre aye na, a nəkurom eye kurom bəna, neñ na giye sariya i wu neheye andza nakay aye bay. A señ bay, bazlam ga mə dəma bay.» ¹⁶ Tsa na, a həhar tay ahaya abəra ma təv mäge sariya. ¹⁷ Ti yaw abəra na, tə gəs Sosten bəy i gay i maduwule me, tə ndaba na kame i sariya. Ane tuk na, a gay mə gər kəset a Gayoñ bay.

Pol a ma a Anıtiyos

¹⁸ Pol a ndza məhəne haladzay ma Korinje. Ma dəba eye, a lətse abəra ma Korinje, a gər ha malamar hay. A ye a gəma i Señkəre ta Pərisil ada ta Akelas. Mə dəma na, Pol a həz na gər hərwi bə kə gwad kurre: «Na vəl ha bo ka mäge məsler i Mbəlom.» Tsa na, tə lətse abəra ma Señkəre, tə tsal a kwalalañ i yam ti ye ta Akelas ada ta Pərisil a Anıtiyos ka dala i Siri.

¹⁹ Tə ndisl a Efez na, Pol a gər ha Pərisil ta Akelas. Neñgeye a ye a gay i maduwule me mata kəde wuway ta Yahuda hay. ²⁰ Mə dəma na, Yahuda hay ta tsətsah faya, tə gwaday: «Ndza ka təv may məhəne haladzay.» Pol a wuda məndze bay.

²¹ A lətse, a gər tay ha, a gwadatay: «Tədə kə say a Mbəlom na, na maweye ka təv kurom mba.» A tsal a kwalalañ i yam ma Efez a ye a Sezare.

²² A lətsew abəra ma Sezare na, a ye a Zerozelem təday. A ye a tsikatayaw me a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Tsa na, a ye a Anıtiyos. ²³ A ndza mə dəma məhəne tsakway. A mbəda gər ta dəba, a ye a tas ta Galat ada ta Firigiya. A vəlatay gədañ a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye mə dəma.

Apolos a da ha bazlam i Mbəlom ma Efez

²⁴ A həlay niye na, Yahuda wuray andaya məzele ɲgay Apolos, tə wa na ka dala i Aləgəzandəri. Neñgeye kə ndislew a Efez. Ndowneye niye na, a sər matətike wu a ndo hay lele. A sər Derewel i Mbəlom lele. ²⁵ Neñgeye ka tətik bazlam i Yesu. A dawatay ha a ndo hay ada a tətikawatay na, ta tsətsuḅ tsətsuḅ eye lele. A dawa ha na, wu nakə a tsik ka Yesu ta dedek aye. Ane tuk na, a sər na, madzəhəbe nakə Yuhana a dzəhəbawa ha ndo hay a yam aye tsa. ²⁶ A dazlay a mətsike me parakka mə gay i maduwule me i Yahuda hay, zluwer a gay bay. Pərisil tə zal ɲgay Akelas tə tsəne bazlam ɲgay niye na, tə zla na ka təv tay. Tə dəy ha tsəved i Mbəlom peteh.

²⁷ Ma dəba eye na, a say a Apolos mede a gəma i Akay.* Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə vəlay gədañ ada tə watsay derewel a həlay hərwi ada ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Akay aye t̄a təma na lele. Tə watsa a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Akay aye hərwi məgwadatay naha: «Apolos ki ye naha na, təmum na lele.» Tsa na, Apolos a ye a Akay. A ye naha na, a dzəna tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta ɲgalak i Mbəlom. ²⁸ Hərwi niye, a dzəngawatay Derewel i Mbəlom a Yahuda hay, a dawatay ha parakka Yesu na, Kəriste. Andza niye a dərəzlawatay ka bazlam i Yahuda kame i ndo hay tebiye.

* 18:27 Məsler hay 18.12.

¹ Ahəl nakə Apolos ma Korinhte aye na, Pol a ye a Efez. A ye ta mahəmba i dala i Galat. A ye naha na, a ndzatay a gər a ndo neheye tə pa mədzal gər ka Yesu aye. ² A ye naha a tsətsah fataya, a gwadatay: «Ahəl nakə ka dzalum ha ka Yesu aye na, ka hutum Məsəfəre Tsədaŋŋa eye daw?»

Ta mbəday faya, tə gwaday: «Nəmaa tsəne dāda ndəray kə tsikamay ka Məsəfəre Tsədaŋŋa eye bay.»

³ Pol a tsətsah, a gwadatay: «Ka hutum na, madzəhubə waray?»

Ta mbəday faya, tə gwaday: «Madzəhubə nakə Yuhana a datay ha a ndo hay aye.»

⁴ Pol a gwadatay sa: «Yuhana a dzəhubəwana na, ndo neheye a satay mambəde ha mede tay aye. A gwadatay a Israyel hay na: “Dzalum ha ka ndo nakə ma deyeweye kame ga aye”, andza məgwede, Yesu.»

⁵ Tə tsəne bazlam ŋgay na, Pol a dzəhubə tay ha yam ta məzele i Bəy Maduweŋ Yesu.

⁶ Pol a pa fataya həlay. Kwayaŋŋa kwa way a huta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye. Tsa na, tə pa bo ka mətsike me tə bazlam i gəma hay wal wal, tə dā ha bazlam i Mbəlom. ⁷ Ndoweye neheye na, ta giye kuro gər eye sulo.

⁸ Ahəl nakə Pol neŋgeye ma Efez aye na, a yawa a gay i maduwule me i Yahuda hay. Kiye mahkar na, a tsikawa me mə dəma, zluwer a gay bay. A tsikawatay a ndo hay ka gər i Bəy i Mbəlom. A say na, ndo neheye faya ta pay zləm aye t̄a təma bazlam ŋgay. ⁹ Ane tuk na, siye i Yahuda hay haladzay ta kula ha dərev tay. Ta təma bazlam i Pol bay. Tə tsik wu nakə lele bay aye ka tsəved i məpay bəzay a Bəy Maduweŋ kame i ndo niye hay tebiye. Tsa na, Pol a gər tay ha, a həl ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu a lekwal i ndoweye andaya tə zalay Tiranus. Nəteye niye tebiye, tə kədawa wuway ta ndo hay pat pat. ¹⁰ Niye na, kə ndza məve sulo. Ndo neheye nəteye mandza eye ka dala i Azi niye, Yahuda hay ada Gərek hay tə tsəne bazlam i Bəy Maduweŋ Yesu.

Wawa i Seva hay

¹¹ Mbəlom a gawa masuwayaŋ neheye a gatay hərəbəkka a ndo hay aye tə həlay i Pol. ¹² Tə zlawatay naha a ndo i dāvats peteked neheye ta lamay a bo i Pol aye. Tə lamawatay ha a ndo i dāvats hay. Ndo i dāvats hay tə mbəlawa ada ndo neheye məsəfəre lele bay eye hay mə bo tay aye, ti yawa abəra mə bo tay.

¹³ Siye i Yahuda hay andaya ta həhalawa ka gəma ka gəma hərwi mahəhere fakalaw abəra ka ndo hay. Nəteye dərma kə tə dze ha mahəhere fakalaw tə məzele i Bəy Maduweŋ Yesu. Tə gwadawatay a məsəfəre neheye lele bay aye: «Ndohumaw abəra mə bo i ndo nakay tə məzele i Yesu nakə Pol faya ma diye ha bazlam ŋgay aye.» ¹⁴ Tə gawa wu niye na, nəteye tasəla. Nəteye wawa i bagwar i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye, tə zalay Seva.

¹⁵ Pat wuray tə tsikay a məsəfəre nakə lele bay eye andza niye, a gwadatay: «Neŋ na, na sər Yesu, ada Pol neŋgeye way na, na sər. Nəkurom na, məhey tey?» ¹⁶ Tsa na, ndo niye fakalaw mə bo ŋgay aye a mbəzla fataya dədavdav ta gədaŋ. A ze tay ha ta gədaŋ, a gatay mbəlak ada a buwa fataya abəra peteked tay hay. Ta hway bo kəriye.

¹⁷ Yahuda hay ta Gərek neheye ma gəma i Efez aye tebiye tə tsəne wu nakə a ge bo aye na, ta dzədzar haladzay. Tə dəslyay ha gər a məzele i Bəy Maduweŋ Yesu haladzay. ¹⁸ Ndo hay haladzay ta təra ndo məpe mədzal gər hay. Ti yawa, tə dawa ha mənese tay neheye tə gawa aye kame i ndo hay tebiye. ¹⁹ Ndo hay haladzay, nəteye neheye tə gawa maharam aye tə həlaw dərəwel i maharam tay, tə fəka tay ha kame i ndo hay tebiye. Tə pasla na andza ta səkəm ha na, suloy eye ma giye kwar i suloy gwezem kuro kuro zlam. ²⁰ Andza niye bazlam i Bəy Maduweŋ a ye kame kame, a səkah ta gədaŋ.

Magazləga ma Efez

²¹ Ma dəba i wu neheye a ge bo aye na, Pol a dzala mə gər ŋgay mede a Zerozelem. Ma diye ta Masedowan ada ta dala i Akay.* A gwad: «Na ye a Zerozelem na, na diye a Roma

* 19:21 Məsler hay 18.12.

dərmak.»²² Tsa na, a slər ndo madzəne ɲgay hay, Timote ta Erast a Masedowan. Ane tuk na, bo ɲgay eye a ndza ka dala i Azi tsakway sa.

²³ A həlay niye na, magazləga a lətse haladzay ma gəma i Efez hərwi bazlam i Yesu Bəy Maduweɲ. ²⁴ Ndoweje andaya a lambadawa wu hay ka suloy. Məzele ɲgay na, Demetəriyos. Wu neheje a lambadawa aye na, wawa i gay hay tsekweɲ tsekweɲ neheje a ndzəkit bo gay bagwar eye nakə ndo hay ta dūwulaway me a mbəlom tay nakə a ndzəkit bo ɲgwas, tə zalay Artemis aye. Andza niye neɲgeje ta ndo i məsler ɲgay hay tə hutawa ha suloy haladzay. ²⁵ A ye, a hayatay gər a ndo i məsler ɲgay hay ta ndo neheje tə gawa slala i məsler niye aye, a gwadətay: «Dzam ga hay sərüm ha, ka hutakweje zlele haladzay na, hərwi məsler nakay. ²⁶ Ane tuk na, nəkurom faya ka ɲgatumeye ada faya ka tsənumeye wu nakə faya ma giye bo aye. Pol faya ma tsikatəje a ndo hay na, kule neheje nəkway faya ka ɲgarakweje aye nəteje mbəlom hay bay. Ndo hay haladzay ta təma bazlam ɲgay. Kanaɲ ma gəma i Efez dəkdək bay, ka dala i Azi tebiye. ²⁷ Tadə kə ge andza niye na, ndo hay ta tsikiye wu nakə lele bay eye ka məsler kway. Ada ta tsikiye na, ka məsler kway dəkdək bay. Ta tsikiye wu nakə lele bay aye ka gay i maduwule me i bagwar i mbəlom kway Artemis. Kwa neɲgeje na, ndo hay ta zəbiye faya bagwar eye sa bay. Azlakwa ndo hay tebiye ka dala i Azi ada ka məndzibəra tə dəslay ha gər na, a neɲgeje duh.»

²⁸ Ndo hay tebiye tə tsəne andza niye na, a ndalatay haladzay. Ta wuda, tə gwad: «Bagwar eye na, Artemis mbəlom i Efez hay.» ²⁹ Gəma a ndza na, hubuya, hubuya. Ndo hay tə gəs Gayus ta Aristark. Nəteje neheje sulo aye na, Masedowan hay, tə lakawa ha Pol. Ti ye tay ha a təv i həbad tay nakə tə gawa mə dəma aye. ³⁰ A say a Pol mede a təv i ndo niye hay. Ane tuk na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə gay me, ta vəlay tsəved mede bay. ³¹ Siye i ndo neheje nəteje ma məsler bagwar eye ka dala i Azi ta təra dzam i Pol aye, tə slər ndo ka təv i Pol, tə gwad mâ ye a təv i həbad tay niye bay.

³² Nəteje niye hay tebiye mahaya gər eye na, nəteje mə wadəɲ wadəɲ hərwi siye hay faya ta wudiye wu mekeleɲ, siye hay ta wuda hərwi wu neɲged. Siye haladzay mə walaɲ tay niye tə haya gər hərwi mey na, tə sər bay. ³³ Ndo Yahuda wuray andaya ka təv eye niye. Məzele ɲgay Aləgəzandər. Siye i Yahuda hay ti ye ha Aləgəzandər kame. Ta təkəray bazlam eye niye. Tsa na, a zla həlay ka mbəlom, a say mətsike me ada mədatay ha. ³⁴ Ane tuk na, ndo niye hay ta zəba faya neɲgeje ndo i Yahuda na, ta wuda tebiye tay eye, tə gwad: «Bagwar eye na, Artemis i Efez hay.» Tə ndza faya ka mətsike andza niye bəre sulo.

³⁵ Ka mandəve ɲgay eye na, ndo mələve gəma niye kə sla faya məgwadətay tâ ndza tete. Ndo niye hay tebiye tə ndza tete. Tsa na, a gwadətay: «A nəkurom Efez hay, Efez na, gəma i mbəlom bagwar eye Artemis, maa sər bay na, way? Ada kwa way ma dəslay ha gər a mandzəkit bo ɲgay nakə a kalaw mə mbəlom aye. ³⁶ Kwa way na, a sər. Nəkurom ndzum dīkdik. Kâ gum wu neheje lele bay aye bay. ³⁷ Ndo neheje ka gəsumatay ahaya kanaɲ aye na, tə gaw məkal mə gay i mbəlom kway bay ada ta tsaday a mbəlom kway wal bay tuk na, kəkay? ³⁸ Tadə Demetəriyos ta ndo i məsler ɲgay hay bazlam tay andaya mətsike ka ndo na, tâ ge ta tsəved eye. Ndo məge sariya hay andaya, tâ ye tâ wuda ka təv tay. ³⁹ Tadə wu mekeleɲ eye hay andaya a sakum bəbay na, bagwar neheje anəke kanaɲ aye tâ ɲgənakum ha bazlam eye. ⁴⁰ Ka gakwa metsehe bay na, Roma hay ta makway ha mənese, ta gwadakweje “Ka dazlumay na, a vəram.” Ka hutakweje gər i bazlam kwa tsekweɲ mədatay ha nəmay haya gər hərwi wu nakay na, ka slakweje faya mətsikatay bay.» Tsa na, a gwadətay a ndo hay: «ɲgənum gər.» Ndo hay ta ɲgəna gər, ti ye wu tay tuk.

20

Pol ma Masedowan ada ma Akay

¹ Haya haya i bazlam niye hay a ndəv na, Pol a hayatay gər a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. A vəlatay gədaɲ tə məmatay naha dərev. A gwadətay na: «Ndze gwa.» Tsa na, a ye ɲgway ka dala i Masedowan. ² A həhal ma gəma niye, a vəlatay gədaɲ a ndo məpe

mədzal gər hay ta məmatay naha dərev. Ma dəba eye, a ye a gəma i Gərek. ³ Mə dəma na, a ndza kiye mahkar. Həbe a say a Pol mede a gəma i Siri. Ane tuk na, a tsəne a satay a Yahuda hay məkədə na. Hərwi niye a ma ɲgway ta Masedowan. ⁴ Ndo neheye tə laka ha aye na, Sopater wawa i Pirrus, neɲgeye ndo i gəma i Bere, Aristark ta Sekondus, nəteye ndo i gəma i Tesalonik hay, Gayus neɲgeye a yaw abəra ma Derbe, Timote ada Tisik ta Tərofime nəteye ka dala i Azi. ⁵ Nəteye neheye na, tə lahamay kame, ti ye a Tərowas mata həbe may mə dəma. ⁶ Ma dəba i magurlom i Pak, nəmay nəmaa tsal a kwalalaɲ i yam, nəmaa ye abəra ma Filipi. Nəmaa ge məhəne zləm ka tsəved na, nəmaa ndisl a gəma i Tərowas tuk. Nəmaa ndza mə dəma luma nəte.

Awtis a lətsew abəra ma mədahaɲ

⁷ Pat i luma i maɲgəzla ta huwa na, nəmaa haya gər hərwi mənde dəf i matəkəre məməte i Yesu.* Tədcə eye na, Pol ma gəriye tay ha, ma diye ɲgway. Hərwi niye, a tsikatay bazlam i Mbəlom hus a magər həvad. ⁸ Nəmay mahaya gər eye na, ka gər i gay neɲged. Gay nakə nəmay mə dəma aye na, lalam hay haladzay mavata eye. ⁹ Mə gay eye niye na, wawa eye andaya gawla eye, məzele ɲgay Awtis. Neɲgeye mandza eye ka mavavar faya ma piye zləm ka bazlam i Pol niye a tərəts ha bay, faya ma tsikiye huya aye. Tsa na, məndzəhəre a gəs na, a bərazl a məndzəhəre. A sər ka bo sa bay, səkwat a dədaw abəra mə gay ka gər i gay mamahkar eye ka dala. Ndo hay tə mbəzlaw tə lətse ha ka mbəlom na, kə mət tsiy. ¹⁰ Pol a mbəzlaw, a ye ka təv ɲgay. A guduk naha faya, a zla na a həlay, a gwadatay: «Dərev m̄a ye fakuma abəra bay, kə mət bay.» ¹¹ Tsa na, Pol a tsal a gay niye sa. A ye naha a zla makwala, a ɲgəna ha. Tsa na, tə nda. A ma ka mətsike me haladzay sa hus a mekedə, a ye ɲgway. ¹² Ndo hay tə laka ahaya gawla nakə meenerə aye a mətagay. Ndo hay tebiye dərev tay a ɲgwasa.

¹³ Nəmaa ye, nəmaa tsal a kwalalaɲ i yam hərwi məhəle may a Asos. Pol neɲgeye, a say mede tə sik. Nəmay, nəmaa gwad na, nəmaa zliye na ka me i dəlov mə dəma. ¹⁴ A ndzamay naha a gər ma Asos na, a tsal a kwalalaɲ i yam, nəmaa zla na ka me i dəlov. Nəmaa ye a gəma i Metilen. ¹⁵ Tədcə eye na, nəmaa ndisl a Siyo. Tədcə tadəy eye na, nəmaa ndisl a Samos. Tədcə tadəkay eye na, nəmaa ndisl a gəma i Melet. ¹⁶ Niye andza məgwədə na, a say a Pol məndze ma Efez bay hərwi ma ta mətsiye ka dala i Azi, ma ndisliye a Zerozelem bəse bay. Tadə ma giye bo na, a say məndisle a Zerozelem pat i Peɲtekot.†

Pol a tsikatay me a ndo i Efez hay

¹⁷ Ahəl nakə nəmaa ndisl a Melet aye na, Pol a slər ndo ka madugula neheye tə ndzatay kame a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Efez aye ada tə yaw ka təv ɲgay. Ndo niye a ye, a zalatayaw. ¹⁸ Ndo niye hay tə həlaw bo, tə ndislew ka təv ɲgay na, a gwadatay: «Kwa i mede naha ga a gay kurom ka dala i Azi na, ka sərūm ha məndze ga mə walaɲ kurom. ¹⁹ Na gay məsler a Bəy Maduweɲ tə marəhay ha gər, tə mədzal gər eye ada na sa dəretsətseh haladzay hərwi Yahuda hay a satay məkədə ga. ²⁰ Ka sərūm ha, wu nakə ma gakumeye ɲgama aye na, na ɲgaha na bay. Na dəkum ha tebiye. Na tətikakum kame i ndo hay ada mə gay kurom hay. ²¹ Na tsikatay a Yahuda hay ada a ndo neheye Yahuda hay bay aye, tə gər ha mezeleme tay, tə yaw ka təv i Mbəlom. Tə yaw, tə pa mədzal gər tay ka Bəy Maduweɲ kway Yesu Kəriste.

²² «Anəke na, na diye a Zerozelem. Maa geɲ kutoɲ mede a dəma na, Məsəfəre Tsədəɲɲa eye ada na sər wu nakə ma ta ndzeɲeye a gər mə dəma aye bay. ²³ Wu nakə na sər aye na, gəma nakə na ye a dəma aye na, Məsəfəre Tsədəɲɲa eye faya ma deɲeye ha. A gwedeɲ: “Məgəse kar a daɲgay tə dəretsətseh faya ma həbiye kar.” ²⁴ Ane i ga na, na ndziye ma bəra mba, a’ay dūh na mətiye na, wuray andaya a yeɲ a gər ka zal bay. Wu nakə a seɲ aye na, na ndəviye ha məsler i bəy Maduweɲ Yesu nakə a vəleɲ aye hus ka mandəve ɲgay eye. Məsler nakə a vəleɲ aye na, mədə ha Labara ɲgwalak eye i ɲgama i Mbəlom.

²⁵ «Məndze ga nakə na ndza mə walaɲ kurom aye, na tsikawakum na, labara i Bəy i Mbəlom. Na sər ha anəke na, ka ta ɲgatumeɲeye dāda sa bay. ²⁶ Hərwi niye, na tiye mbal

* 20:7 Məsler hay 2.42. † 20:16 Məsler hay 2.1.

abəra ka gər kurom. Tadə ndəray nəte kə dze abəra mə walaŋ kurom na, mənese ga sa bay. ²⁷ Hərwi na dākum ha wu nakə a say a Mbəlom məge aye tebiye. Na ŋgaha fakuma abəra wuray kwa tsekweŋ bay tebiye. ²⁸ Tsəpum gər kurom, ada wene wene eye na, tsəpum ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a gwadākum tsəpum aye. Gumatay gər a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Wawa i Mbəlom, bo ŋgay eye a mət na, hərwi ada tātəra ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. ²⁹ Hərwi, na sər ha, na ye gwa na, ndo hay ta deyeweeye a walaŋ kurom. Nəteye ta ndzəkit bo na, andza kəra i pesl hay, ta gəriye ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu bay. ³⁰ Ada kwa mə walaŋ kurom ndo hay ta dazleye a maraw me hərwi masəpete tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ka məpatay bəzay. ³¹ Gum metshe lele, sərüm ha na, məve mahkar, ta həvad ta həpat neŋ faya na dāy ha metshe kwa a way nəte ta nəte ta mətuwe eye.

³² «Anəke na, na gəriye ha a həlay i Mbəlom. Neŋgeye ma gakumeye ŋgwalak andza nakə a tsik aye. Neŋgeye na, ma səkahakumeye ha mədzele ka Yesu kame kame ta gədaŋ ŋgay ada ma vəlakumeye wu neheye a ləva ha bo ma ta vəlateye a ndo neheye ta təra i ŋgay hay aye. ³³ Neŋ na, dādā na tsətsah suloy, gura kəgəbay peteked ka ndəray bay. ³⁴ Bo kurom eye ka sərüm ha, na ge məsler na, tə həlay ga eye hərwi məhute wu mənday may a neŋ ta ndo neheye tə lakawa ga ha aye. ³⁵ Na dākum ha na, ada kə gum məsler nakə ma dzəniye ndo i mətawak hay aye. Bazlam i Bəy Maduweŋ kway Yesu nakə a tsik aye na, mātə makumaw a gər. A gwad: “Ka vəlay wu a ndo na, ka hutiyə məŋgwese a ze ndo nakə a təma aye.”»

³⁶ Pol a ndəv ha bazlam niye na, a dək w gurmets, a dūwulay naha me a Mbəlom ta nəteye tebiye. ³⁷ Ta ndəv ha maduwule me na, nəteye tebiye tə pa bo ka mətuwe haladzay. Ti ye naha, tə gəs na ka bo təmbolok təmbolok, tə tsikay me ta mətuwe eye, tə gwadāy: «Do tə zay.» ³⁸ Wu nakə a ndalatay wene wene aye na, Pol a gwadətay: «Dada ka ta ŋgatumeŋeye sa bay» aye. Tsa na, tə laka ha Pol hus ka təv i kwalalaŋ i yam.

21

Pol ma diye a Zerozelem

¹ Nəmaa ŋgəna gər na, nəmaa ye, nəmaa tsal a kwalalaŋ i yam. Nəmaa ye kwayaŋŋa a gəma i Kos. Tədə eye na, nəmaa ndisl a Rodes. Nəmaa lətse abəra ma Rodes, nəmaa ye a Patara. ² Nəmaa ye naha a dəma na, nəmaa huta kwalalaŋ i yam nakə ma diye a gəma i Fenisi aye. Tsa na, nəmaa tsal a dəma, nəmaa ye ha. ³ Ahəl nakə nəmay ma wuzlah i dəlov aye na, nəmaa ŋgatay a gəma i Sipəre tə həlay i gula. Nəmaa ye a gəma i Siri. Nəmaa ndisl a gəma i Tir. Mə dəma na, tə mbəzla ahaya wu hay abəra mə kwalalaŋ i yam. ⁴ Nəmaa ndzatay a gər a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu mə dəma. Nəmaa ndza ka bo dziye luma nəte. Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a dətay ha wu nakə ma ta ndzay a gər a Pol aye. Tsa na, tə gwadāy: «Pol, kə ye a Zerozelem bay.»

⁵ Ane tuk na, məhəne tasəla ka ndəv tsiy, nəmaa həl bo, nəmaa ye. Tə laka may ha tebiye tay eye, ŋgwas tay hay, ta wawa hay hus ka me i bəlay dərəŋ tə walaŋ gay. Nəmaa ndisl ka me i bəlay na, nəmaa dək w gurmets, nəmaa dūwulay me a Mbəlom. ⁶ Tsa na, nəmaa tsik me a bo nəte nəte. Nəmay nəmaa tsal a kwalalaŋ i yam, nəteye na, ta mbəda gər a mətagay tay hay.

⁷ Nəmaa ye abəra mə Tir tə kwalalaŋ i yam, nəmaa ye a Pətəlmayis. Mə dəma na, nəmaa tsikatay me a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, nəmaa ndza mə dəma məhəne nəte ta nəteye. ⁸ Tədə eye na, nəmaa həl bo, nəmaa ye ada nəmaa ndisl a Sezare. Mə dəma na, nəmaa ye a gay i Filip. Neŋgeye ndo mətətikawa bazlam i Mbəlom. Neŋgeye na, nəte mə walaŋ i ndo neheye tasəla tə pala tay ha ahəl niye ma Zerozelem aye.* ⁹ Dem ŋgay hay andaya fad, ta ye a zal zuk bay. Tə dawa ha bazlam i Mbəlom a ndo hay. ¹⁰ Nəmaa ndza məhəne haladzay na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom wuray tə zalay Agabus a yaw abəra ma Yahuda, a ye naha ka təv may. ¹¹ Tsa na, a zla wu məbere bəzay i huf i Pol. A dzawa

* 21:8 Məsler hay 6.5 ada 8.5-40.

ha sik tə həlay ɲgay. Tsa na, a gwad: «Məsəfəre Tsədaɲɲa eye a gwad na, kəkay? A gwad na: “Ndo nakə na zla wu i bəzay i hud ɲgay aye na, bəy i Yahuda hay ta dzawiye na andza nakay ma Zerozelem. Ta dzawa na na, ta vəlateye ha a həlay a ndo neheye Yahuda hay bay aye.”»

¹² Bo may eye ta malamar neheye ma Sezare aye nəmaa tsəne bazlam niye na, nəmaa gay amboh a Pol. Nəmaa gwaday: «Kâ ye a Zerozelem bay.»

¹³ Ane tuk na, a mbədamay faya, a gwadamay: «Ka tuwumeye ada faya ka dədumeɲeye ha dərev na, hərwi mey? Neɲ na, neɲ maləva bo eye tâ gəs ga a daɲgay kə ge duh bay tâ kəd ga, nâ mət hərwi Bəy Maduweɲ Yesu ma Zerozelem.»

¹⁴ Nəmaa zəba faya na, ma gəsiye bazlam may bay. Nəmaa rəzlay a gər mətsikay sa bay. Nəmaa gwad: «Bəy Maduweɲ mâ ge wu nakə a say aye.»

¹⁵ Nəmaa ndza məhəne tsakway ma Sezare na, nəmaa həl bo, nəmaa ye a Zerozelem tuk. ¹⁶ Siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə lakamay ha. Nəmaa ye a gay i ndoweye andaya məzele ɲgay Mənasəɲ. Neɲgeye ndo i gəma i Sipəre, a pa mədzal gər ka Yesu na, kurre. Nəmaa ndziye na, mə gay ɲgay.

Pol ta Yakuba

¹⁷ Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta təma may tə mənɲwese eye lele.

¹⁸ Tədə eye na, Pol ta nəmay, nəmaa ye a gay i Yakuba. Mə dəma na, madugula neheye tə ndzatay kame a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye tə haya gər tebiye. ¹⁹ Pol a tsikatay me ada a təkəratay wu nakə Mbəlom a ge tə neɲgeye ma məsler ɲgay nakə a ge mə walaɲ i ndo neheye Yahuda hay bay aye tebiye.

²⁰ Tə tsəne andza niye na, ta zambaday a Mbəlom. Tsa na, tə gwaday a Pol: «Pol, malamar, zəba Yahuda hay haladzay ma pasliye bo bay, ta dzala ha ka Yesu, nəteye huya faya ta pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye nakə Mbəlom a vəlay a Musa aye.

²¹ Azlakwa bay, ta tsəne nəkar na, ka tətikateye a Yahuda neheye tebiye nəteye mandza eye mə walaɲ i bərakəzaɲ hay ta gər ha bazlam mapala eye nakə Mbəlom a vəlay a Musa aye. Ka gwadateye: “Kâ dəsüm tay ha wawa kurom hay bay ada kâ pumay bəzay a kule i Yahuda hay bay sa.” ²² Ada məge kəkay? Ta səriye ha ta dedək nəkar andaya ka ndislew kanaɲ.

²³ Ge wu nakə nəmaa tsikaka anəke aye. Ndo hay anaɲ fad, ta vəl ha bo tay hərwi məsler i Mbəlom. ²⁴ Həlay tay mede hərwi məbere bo tsədaɲɲa ada mahəze gər andza nakə tə gawa aye mazlambar kə sla. Dum ka bo dziye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom hərwi məbere bo yak dərmak. Səkəmmumatay wu hay a həlay. Ka ge andza niye na, wu nakə ndo hay ta təkər ka nəkar aye na, andza dedək andaya mə bazlam tay niye ta təkər aye bay. Ada ta gwadiye nəkar dərmak faya ka rəhay ha gər a bazlam i Musa mapala eye.

²⁵ Ndo neheye Yahuda hay bay aye ada ta təra ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye na, bə nəmaa watsa tay naha bədaw? Nəmaa watsa tay naha, nəmaa gwadətay: “Tâ həpəd slo nakə tə kəday a kule aye bay. Tâ nda bambaz bay kwa gəna w nakə a mət məməte aye tâ həpəd slo eye bay. Tâ tsəpa bo tay abəra ka mezeleme.†”»

²⁶ Tədə eye na, Pol a ye ta ndo neheye fad aye, ti ye mata bere bo tsədaɲɲa. Tsa na, Pol a ye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, a gwaday a ndo məvəlay wu a Mbəlom: «Məhəne tasəla ka ndəv abəra mə dəma na, məbere bo kway ma ndəviye, nəmaa maweye hərwi ada kwa way mâ vəlay wu a Mbəlom.»

Tə gəs na Pol

²⁷ Məhəne niye tasəla eye ma ta ndəviye kədayya na, Yahuda neheye ti yaw abəra ka dala i Azi aye tə ɲgatay a Pol mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Tə patay me a ndo hay ada tâ ye tâ gəs na. Ti ye faya tə gəs na. ²⁸ Ta wuda, tə gwad: «Israyel hay, hwayumaw! Ndo nakə a tsikawa wu nakə lele bay ka Israyel hay, ka bazlam i Musa mapala eye ada ka gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye na, neɲgeye anaɲ. Anəke na, neɲgeye faya ma zakiye ha wene wene eye na, kə həlaw ndo neheye Yahuda hay bay aye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Kə nas ha təv nakə tsədaɲɲa eye.» ²⁹ Tə tsik andza niye na, tə ɲgatay a

† 21:25 Məsler hay 15.20.

Tərofime ndo i Efez tə Pol mə walaŋ gay. Tə dzala mə gər tay ma giye Pol kə zla ahaya a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom.

³⁰ Ndo hay tebiye mə walaŋ gay tə tsəne labara niye. Ndo hay ta hwayaw kwa mənğay mənğay. Tə gəs na Pol, tə vaha na abəra dərəŋ tə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Tsa na, kwayaŋŋa ta dərəzl na məged. ³¹ Ahəl nakə ta pəla tsəved a satay məkəde na Pol aye na, bagwar i bəy i sidzew i Roma a tsəne ndo hay tebiye ma Zerozelem mə wadəŋ wadəŋ. ³² Kwayaŋŋa, a ye ta bagwar i sidzew ada sidzew siye hay ta hway ka təv i ndo niye hay. Ndo hay tə ŋgatay a bagwar i bəy i sidzew ta sidzew siye hay na, tə gər ha məkəde Pol.

³³ Bagwar i bəy i sidzew niye a həndzəd naha ka təv i Pol, a gəs na. Tsa na, a gwadətay: «Dzawum na lele tə tsalalaw sulo.» Tsa na, a tsətsah ka ndo hay, a gwadətay: «Ndo nakay neŋgeye na, way? A ge na, mey?» ³⁴ Ane tuk na, ndo niye hay tebiye faya ta wudiye ta gədaŋ. Siye hay ta wuda, tə tsik wal, ada siye hay ta wuda, tə tsik wu mekeleŋ. Bagwar i bəy i sidzew niye a sla faya mətsəne wuray dedek eye bay, hərwi faya ta wudiye haladzay. Tsa na, a gwadətay a sidzew hay: «Dum ha Pol a təv kway nakə ka ndzawakwa mə dəma aye.» Tsa na, ti ye ha Pol a dəma.

³⁵ Ahəl nakə faya ta diye na, Pol a ndisl ka təv nakə maga madədo aye na, sidzew hay tə zla na hərwi ndo hay faya ta ŋgədətsiye na ka zal. ³⁶ Hərwi ndo hay tebiye faya ta pay bəzay tə mawude eye, tə gwad: «Kədum na!»

Pol a tsikatay me a ndo hay

³⁷ Ahəl nakə faya ta fələkwiye ha Pol a gay tay niye na, Pol a gwadətay a bagwar i bəy i sidzew niye tə bazlam i Gərek: «Ka vələŋeye tsəved ka mətsikaka wu ga andaya tədəw?»

Bagwar i bəy i sidzew niye a tsətsah faya, a gwadətay: «Nəkar na, ka sər bazlam i Gərek dāw? ³⁸ Na gwad nəkar ndo i Ezipt wuray patakay a zlaw mawesewes a hudğay aye ada a həlaw ndo hay gwezem fad tə wu həlay a patay ha a kəsaf hərwi məbəbazl tay ha ndo hay aye bədaw?»

³⁹ Pol a mbədəy faya, a gwadətay: «Neŋ na, ndo i Yahuda. Tə wa ga ma gəma i Tarsis ka dala i Silisi. Neŋ ta dedek wawa i gəma niye lele eye. Amboh vələŋ tsəved ka mətsike me, na tsikateye me a ndo hay.»

⁴⁰ Bagwar i bəy i sidzew niye a vələy tsəved ka mətsike me. Pol a lətse ka dakakal i gay, a gatay tə həlay kət kət ada ndo hay tebiye t̄a ndza tete. Tsa na, ndo hay tebiye tə ndza tete. Pol a dazlay mətsikatay me tə bazlam i Yahuda hay.

22

¹ «Malamar ga hay ta bəba ga hay, bazlam ga nakə anəke na tsikakumeye, na mbədiye ha ka bo abəra me aye na, tsənum təday.»

² Ndo niye hay tə tsəne Pol faya ma tsikateye me tə bazlam i Yahuda hay na, ta səkah ha məndze tete sa.

Tsa na, Pol a gwadətay: ³ «Neŋ na, ndo i Yahuda. Tə wa ga ma gəma i Tarsis ka dala i Silisi. Na gəl na, kanaŋ ma Zerozelem. Ndo nakə a dzeŋgeŋ aye na, Gamaliyel. Maa tətikerŋ məpay bəzay a bazlam mapala eye i bəba tətə kway hay kəkay na, neŋgeye. Na vələy ha bo peteh a Mbəlom andza nəkurom neheye anaŋ bəgom aye. ⁴ Na gatay dəretsətseh a ndo neheye tə pay bəzay a Bəy Maduweŋ Yesu aye hus ka məkəde tay ha mədahaŋ eye. Na gəs tay ha haladzay. Kwa ŋgwas hay, na ye tay ha a daŋgay. ⁵ Bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom ta madugula hay ta sliye faya məhəle mbal ga, na tsik na, dedek. Ta watsa dərəwel hay, ta vələŋ a həlay hərwi mede ha ka təv i malamar neheye nəteye Yahuda hay ma gəma i Damas aye. Ada na ye a dəma na, mata gəse ndo neheye faya ta pay bəzay a Yesu aye hərwi ada n̄a həlatay ahaya kanaŋ a Zerozelem məgatay dəretsətseh.

⁶ «Ahəl nakə neŋ faya na diye, neŋ bəse na ndisliye a Damas aye na, mazlambar magərəpat. Kwayaŋŋa dzaydzay bagwar eye a mbəzlaw abəra mə mbəlom. A lawara ga a wuzlah tuwzik, a dəv dzaydzay haladzay. ⁷ Tsa na, na dəd ka dala. Na tsəne mətsike

me, a ləvwaw mə mbəlom, a gwedənjew: “Sol, Sol, nəkar faya ka geñeye dəretsətseh andza niye na, hərwi mey?”

⁸ «Na tsətsah: “Nəkar way, Bəy Maduweñ?”

«Mətsike me niye a mbədeñew faya, a gwad: “Neñ na, Yesu ndo i Nazaret nakə faya ka geye dəretsətseh aye.” ⁹ Ndo neheye faya ta lakiye ga ha aye ta ngatay a dzaydzay niye, ane tuk na, ta tsəne mətsike me i ndo nakə a tsikenew me aye bay.

¹⁰ «Na tsətsah naha faya, na gwaday: “Na giye na, kəkay, Bəy Maduweñ?”

«Bəy Maduweñ a gwedənjew faya: “Lətse, do a Damas. Ka ndisl naha a dəma na, ta tsikakeye wu nakə Mbəlom ma gwadakeye ge aye.” ¹¹ Na lətse ka mbəlom na, na ngatay a dəre bay, hərwi dzaydzay nakə a dəv haladzay aye ka gulufeñ ha dəre. Ndo neheye faya ta lakiye ga ha aye, tə gəseñ həlay, ti ye ga ha a Damas.

¹² «Ma Damas na, ndoweje andaya məzele ngay Ananiyas. Neñgeye ndo məpay naha faya a Mbəlom lele ada a rəhay ha gər a bazlam kway mapala eye lele. Yahuda neheye ma Damas aye ta rəhay ha gər lele. ¹³ A ye naha ka təv ga, a gwedəñ: “Sol malamar ga, dəre yak mâ həndək!” A tsik andza niye na, kwayaŋŋa dəre ga a həndək. Na ngatay a bo ngay eye tuk. ¹⁴ A gwedəñ sa: “Mbəlom i bəba tətə kway hay kə zla kar kurre hərwi ada kâ sər wu nakə a say ka giye aye ada kâ ngatay a ndo nakə mənese andaya faya təbey aye ada kâ tsəne mətsike me i ngay eye ngway andza nakə anəke kə ge bo tsiy aye. ¹⁵ Anəke nəkar ka təra na, ndo məhəle mbal ngay. Mbəlom kə slər kar ha mədatay ha a ndo hay wu nakə ka tsəne aye tə wu nakə ka ngatay aye. ¹⁶ Anəke ka həba na, sa mey? Lətse ka mbəlom ta dzəhuḅ kar ha a yam ada tsətsah faya mâ dzəna kar hərwi ada Mbəlom mâ bara fakaya abəra mezeleme.”

¹⁷ «Ma dəba eye na, na mbəda gər a Zerozelem. Na yawa a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, na dūwulaway me a Mbəlom. Pat wuray na, na ye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Neñ faya na dūwuleye me na, məsine a geñ. ¹⁸ Ma məsine ga niye na, na ngatay a Bəy Maduweñ, a gwedəñ: “Lətse, do abəra ma Zerozelem hərwi ndo neheye na, ta tsəniye bazlam yak nakə ka neñ aye bay.”

¹⁹ «Na mbəday faya a Bəy Maduweñ, na gwaday: “Dedək Bəy Maduweñ, tə sər ha lele na yawa a gay i maduwule me hərwi məgəse tay ha ndo neheye tə dzala ha ka nəkar aye a daŋgay ada mənədebe tay ha. ²⁰ Ahəl nakə tə kəḏ na Etiyen, ndo məḏe ha bazlam yak aye na, neñ andaya dərma, a yeñ a gər. Na həba ka peteked i ndo neheye tə kəḏ na Etiyen aye.”

²¹ «Ane tuk na, Bəy Maduweñ a gwedəñ: “Do, na sləriye kar ha a gəma dərəñ eye hay, ka təv i ndo neheye Yahuda hay bay aye.”»

Pol kame i bagwar i sidzew i Roma

²² Ndo niye hay tə pay zləm a bazlam i Pol nakə faya ma tsikateye hus a ndisl ka bazlam nakə a gwad «Na sləriye kar ka təv i ndo neheye Yahuda hay bay» aye. Tsa na, ta wuda ta magala, tə gwad: «Dzum ha ndo nakay abəra mə dəma! Kəḏum na abəra mə dəma mədahañ eye! Neñgeye na, a ye ka bo ma ndziye ka bəra bay.»

²³ Ta wuda haladzay, ta kal ha peteked tay a magərmbəlom. Tə həl bətekwew məkutse a magərmbəlom dadukdukwe. ²⁴ Bəy i sidzew a zəba faya andza niye na, a gwadatay a sidzew hay: «Gəsum na, ada kâ yum ha a gay.» Tə gəs Pol, tə fələkwa ha a gay. Ti ye naha na, a satay mənədebe na Pol hərwi məgay kutoñ ka mətsike me, mâ datay ha Yahuda hay ta wuda na, hərwi mey?

²⁵ Tə dzawa Pol mata ndebe tuk na, Pol a gwaday a bagwar i sidzew niye: «Nəkar na, tsəved yak andaya mənədebe ndo i Roma nakə ta gay sariya zuk bay aye ta mandalaḃa daw?»

²⁶ Bagwar i sidzew a tsəne bazlam i Pol na, a ye ka təv i bəy bagwar eye i sidzew hay, a ye a day ha bazlam i Pol nakə a tsik aye. A gwaday: «Ka giye tebiye na, kəkay? Ndo nakay na, ndo i Roma.»

²⁷ Tsa na, bagwar i bəy i sidzew niye a ye ka təv i Pol. A ye naha a tsətsah faya, a gwaday: «Tsikenə ta dedək, nəkar na, ndo i Roma daw?»

Pol a mbəday faya, a gwađay: «Ayaw! Neŋ ndo i Roma.»

²⁸ Bəy i bagwar i sidzew niye a gwađ: «Neŋ na təra ndo i Roma na, na vəl suloy haladzay.»

Pol a mbəday faya, a gwađay: «Neŋ tə wa ga na, ndo i Roma ŋgway bəna na səkəm ta suloy andza nəkar bay.»

²⁹ Kwayaŋŋa ndo neheye maləva bo eye ta ndabiye Pol məgay kutoŋ ka mətsike me aye, ta həndzəd faya abəra. Bo i bagwar i bəy i sidzew eye a sər ha Pol neŋgeye ndo, a pay tsalalaw a ndo i Roma na, a dzədzar haladzay.

Pol kame i madugula i Yahuda hay

³⁰ Bagwar i bəy i sidzew niye a say məsəre ha Yahuda hay tə may ha mənese hərwi mey. Hərwi niye, tədə eye na, a pəla ahaya tsalalaw abəra mə həlay a Pol. Tsa na, a zalatay a bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye tebiye. A hayatay gər. Tsa na, tə zla ahaya Pol, a lətse ha kame tay.

23

¹ Pol a ndazl tay ha bagwar i Yahuda hay. Tsa na, a gwađatay: «Malamar ga hay, neŋ na sər ha məndze ga ka tsəved i Mbəlom na, lele. Mədzal gər ga mapa eye na, ka neŋgeye.»

² Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom məzele ŋgay Ananiyas, a tsəne na, a gwađatay a ndo neheye nəteye bəse ka təv i Pol aye: «Fumay ka bazlam.»

³ Pol a gwađay: «Mbəlom ma fakeye na, a nəkar. Ka ndza kanaŋ məgeŋ sariya na, andza nakə bazlam mapala eye a tsikaka aye. Ane tuk na, nəkar eye dūh faya ka nasiye ha bazlam i Mbəlom mapala eye hərwi ka vəlateye tsəved a ndo hay t̄a kəđ ga.»

⁴ Ndo neheye nəteye bəse ka təv i Pol aye, tə gwađay a Pol: «Ka tsəday a bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom na, kəkay!»

⁵ Pol a mbəday faya, a gwađatay: «Malamar ga hay, na sər ha neŋgeye bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom bay. Hərwi mawatsa eye mə Dərewel i Mbəlom na, tə gwađ: “Dađa ka tsikiye wuray manasa eye ka bəy i gəma yak bay.*”»

⁶ Pol a sər ha, ndo neheye mahaya gər aye na, siye hay Saduke hay, siye hay Farisa hay. Hərwi niye a wuda kələrra kame tay, a gwađatay: «Malamar ga hay, neŋ na, ndo Farisa ada gwala ga hay na, Farisa hay. Ka gumeŋeye sariya anəke na, hərwi nakə na dzala ha ta dedək mədahaŋ hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ aye.»

⁷ Pol a ndəv ha bazlam ŋgay niye na, kwayaŋŋa Saduke hay ta Farisa hay tə pa bo ka məma ha ka bo maŋgok mə walaŋ tay. Ma məhay gər tay niye na, mədzal gər tay a ŋgəna.

⁸ Saduke hay nəteye tə gwađ na, mədahaŋ hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ sa bay, gawla i Mbəlom hay andaya bay ada kwa məsəfəre andaya bay. Farisa hay i tay na, ta pa faya mədzal gər tay. Tə gwađ wu neheye tebiye andaya.

⁹ Ta səkah ha mawude haladzay sa. Tsa na, siye i ndo mədzəŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye, nəteye ma bərək i Farisa hay dərək, hərəm tə lətse, tə gwađ: «Nəmay na, nəmaa huta mənese kwa tsekweŋ ka ndo nakay təbey. Ma giye maa tsikay me na, agəna gawla i Mbəlom kəgəbay məsəfəre.»

¹⁰ Ta səkah hay məbetse me huwwa mə walaŋ tay sa. Bagwar i Bəy i sidzew a zəba faya na, ta kədiye na Pol, a vəlay madzədzere haladzay. Tsa na, a gatay wiyaw a sidzew hay, a gwađatay: «Dum, gəsum ahaya Pol abəra ma wuzlah tay ada k̄a yum ha a gay nakə a ndzawa mə dəma aye.»

¹¹ Ta həvad eye niye na, Bəy Maduweŋ a yaw a bəzay ha bo a Pol, a gwađay: «Dərev m̄a ye fakaya abəra bay, tete yak. Ka həl mbal ga ma Zerozelem. A seŋ k̄a həl mbal ga ma Roma dərək.»

A satay a Yahuda hay məkəde Pol

¹² Tədə eye na, siye i Yahuda hay tə haya gər, tə ma ha ka bo bazlam. Tə mbada, tə gwađ: «Nəmaa kəđ na Pol bay na, nəmaa ndiye daf bay, nəmaa siye yam bay. Kutoŋ

* 23:5 Madayaw abəra ma Ezipt 22.27.

nəmaa kədiye na təday.» ¹³ Ndo neheye tə haya gər, tə ma ha ka bo bazlam aye na, ta ziye kuro kuro fad. ¹⁴ Tə həl bo, ti ye ka təv i bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula hay. Ti ye naha, tə gwaɗay: «Nəmay na, nəmaa mbadaka kame i ndo hay. Nəmaa ndiye ɗaf bay, nəmaa siye yam bay. Kutoŋ nəmaa kədiye na Pol təday ada nəmaa ndiye ɗaf, nəmaa siye yam. ¹⁵ Nəkurom ta bagwar i ndo mələve dala kway na, dum tsətsahum ka bagwar i bəy i sidzew, mâ zlakuma ahaya Pol a bəra. Gwaɗumay na, a samay mazəbe ada mətsəne bazlam nakə a tsikawa aye lele. Nəmay na, nəmaa ləviye bo lele, ta zla ahaya, ma ta ndisleweye kanarj na, nəmaa kəɗ na.»

¹⁶ Ane tuk na, bazlam niye faya ta tsikiye na, wawa i malamar i Pol kə tsəne. A ye a gay i bagwar i bəy i sidzew nakə tə pa a ɗəma Pol aye. A ye naha, a ɗay ha a Pol.

¹⁷ Pol a tsəne andza niye na, a zalay a bəy i sidzew, a gwaɗay: «Laka ha wawa nakay ka təv i bagwar i bəy i sidzew hərwi bazlam ŋgay andaya a say məɗay ha.»

¹⁸ Bəy i sidzew ti ye ta wawa niye. A laka ha ka təv i bagwar i bəy i sidzew. A ye naha a gwaɗay: «Nəmaa yaw ka təv yak na, Pol i ɗaŋgay a zeleŋ. Na ye ka təv ŋgay na, a gwedeŋ nâ lakaka ahaya wawa nakay hərwi wu andaya a say məɗaka ha.»

¹⁹ Tsa na, bagwar i bəy i sidzew niye hay a gəs na wawa niye abəra mə həlay. A ye ha kətsah abəra ka təv i ndo hay. A tsətsah faya, a gwaɗay: «Ka gwedeŋ na, kəkay?»

²⁰ Wawa niye a gwaɗay: «Yahuda hay ta haya gər, tə ma ha ka bo bazlam, tə gwaɗ ta deyeweye, ta tsətsahiye naha fakaya Pol. Ka zlatay naha təɗə kame i məhay gər i bagwar i ndo mələve dala tay andza aɣəna ta zəbiye ka bazlam ŋgay nakə a tsikawa aye. ²¹ Ane tuk na, ta yaw, ta tsətsah na, kâ təma tay na bay. Hərwi ndo hay mə walaŋ tay, ta ziye kuro kuro fad ta pay bo a goɓo. Nəteye na, ta mbəɗa tsiy. Tə gwaɗ ta ndiye ɗaf bay, ta siye yam bay. Kutoŋ ta kədiye na Pol təday. Anəke na, nəteye mahaya gər eye tsiy, ta həba na, bazlam yak nəte ŋgweŋ.»

²² Bagwar i bəy i sidzew niye hay, a gwaɗay: «Kâ təkəray bazlam nakay a ndəray sa bay.» Tsa na, a gwaɗay: «Do wu yak.»

Tə slər ha Pol ka təv i Felikus

²³ Ma ɗəba eye na, bagwar i bəy i sidzew niye a zalatay a bəy i sidzew hay sulo, a gwaɗatay: «Hayumay gər a sidzew hay temerre sulo, ndo makukure pəles hay kuro kuro tasəla ada hasləka hay temerre sulo, ta həl suwal tay a həlay. Nəkurom tebiye ləvum bo lele ka mede a Sezare. Ka həlumeye bo ta bəre tsid i həvad. ²⁴ Ləvum ha bo tə pəles neheye ka zlumeye ha Pol aye. Ka deyumeye na, mâ ndisl ka təv i Felikus ndo mələve dala i Sezare na, wuray kwa tsekweŋ mâ gay bay.»

²⁵ Tsa na, bagwar i bəy i sidzew niye hay a watsatay ɗerewel a həlay, a gwaɗ:

²⁶ «Neŋ Kələd Lisiyas, na tsikaka naha me a nəkar Felikus.

²⁷ «Ndo nakay na sləraka naha na, Yahuda hay tə gəs na a satay məkəɗe na. Neŋ na tsəne neŋgeye ndo i Roma na, na zla na bazlam eye ka gər ga nəmay ta sidzew ga hay. Nəmaa təma ha, nəmaa gəs na nəmaa ye ha a gay may. ²⁸ Hərwi məsəre ha wu nakə ta kədiye na faya aye na, na zla, na ye ha kame i məhay gər i ndo mələve dala tay hay. ²⁹ Na ye ha, na pay zləm a bazlam tay eye na, tə tsik ka bazlam tay mapala eye. Gər i bazlam eye nakə ɗa məgwede kə nas ada məkəɗe na faya aye kəgəbay məgəse na a ɗaŋgay aye na, andaya bay. ³⁰ Ma ɗəba eye na, tə gwedeŋ Yahuda hay ta haya gər, ta ma ha ka bo bazlam. Hərwi niye, na ge mahonok bay, na sləraka naha bəse. Na gwaɗatay a ndo neheye tə may ha mənese aye na, tâ ye naha tâ wuda ka təv yak.»

³¹ Sidzew hay tə ge andza nakə tə tsikatay aye. Tə zla Pol, ti ye ha ta həvad hus a gəma i Aŋtipatəris. ³² Təɗə eye na, sidzew neheye tə laka tay tə sik aye, tə gər tay ha. Ta mbəɗa gər a ɗəba, tə ma a təv nakə tə ndzawa mə ɗəma aye. Ndo makukure tə pəles ti ye ha Pol. ³³ Tə husa a Sezare na, ndo makukure pəles hay tə vəlay ɗerewel nakə tə vəlatay naha a həlay a Felikus ada tə vəlay ha Pol a həlay.

³⁴ Bəy a təma ɗerewel niye a ɗaŋga. Tsa na, a tsətsah ka Pol, a gwaɗay: «Nəkar na, ndo i dala waray?»

Pol a dāy ha, a gwadāy: «Neŋ ndo i dala i Silisi.»

³⁵ Bəy a tsəne andza niye na, a gwadāy: «Na gakeye na sariya yak na, ndo neheye tə maka ha mənese aye t̄a yaw t̄eday.» Tsa na, a gwadatay a sidzew hay: «Dum ha Pol a gay nakə bəy Herod, bəy bagwar eye a ŋgar ahəl niye aye.»

24

Pol kame i Felikus

¹ Ma d̄əba i məhəne zlam na, Ananiyas bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom ta siye i madugula i Yahuda hay ada ndoweye andaya tə zalay Tertulus, ndo məsəre gər i bazlam i sariya i bəy i Roma, ti ye a Sezare. Ti ye ka t̄əv i bəy niye tə zalay Felikus aye, ta wuda ka Pol. ² Bəy a slər ndo ka Pol. Ti ye, tə zalay naha. Pol a yaw na, Tertulus a dazlay mənḡay naha bazlam a gər a Pol. A gwadāy a bəy: «Bəy bagwar eye, zay andaya mändze haladzay ka dala kway na, hərwi yak. Mələve i bəy yak nakə faya ka ləviye na, tə metsehe lele. Ka lambad̄ tay ha wu hay lele hərwi madzəne dala kway. ³ Hərwi wu neheye tebiye nəmaa huta aye na, nəmaa gaka sisəe kwa ahəl waray ada kwa kəday. Nəmaa gaka sisəe haladzay.

⁴ «A seŋ məmətse kar ha haladzay bay. Ane tuk na, amboh hərwi ŋgwalak yak, pamay zləm ka bazlam may mändze tsekweŋ tey. ⁵ Nəmaa sər ha, ndo nakay na, ndo mənese ha dala kway. Neŋgeye na, bəy i ndo neheye faya ta pay bəzay a parasay i ndo neheye tə zalatay Nazaret hay aye. Neŋgeye faya makwasatay ha gər a Yahuda hay tebiye ka mändzibəra.* ⁶ Ka pəla tsəved̄ ka mənese ha gay i məd̄əslay ha gər a Mbəlom. Hərwi niye, nəmaa gəs na. [A samay məḡay sariya andza bazlam may mapala eye, ⁷ ane tuk na, Lisiyas bəy i sidzew a buwa famaya abəra ta gədaŋ a ŋgaha na. ⁸ Tsa na, Lisiyas a gwadamay: “Dum ta wudum faya ka t̄əv i bəy Felikus.” Nəmaa yaw ka t̄əv yak na, hərwi mawude faya.] Tad̄ə ka tsətsah faya bazlam na, nəkar tə gər yak ka səriye wu nakə nəmaa wuda ha faya aye na, dedek.»

⁹ Yahuda hay dərmaḡ tə gwad̄: «Bazlam niye na, dedek andza niye. Wu neheye tə tsik ka Pol aye na, nəte.»

¹⁰ Ta ndəv ha bazlam tay na, bəy a vəlay tsəved̄ a Pol ka mətsike me. A gay naha a Pol wiyaw tə həlay. Tsa na, Pol a dazlay a mətsike me, a gwad̄: «Na sər ha, nəkar na, ndo məḡe sariya ka dala kway kə ndza məve haladzay. Hərwi niye d̄ərev ga kə ŋgwasa haladzay hərwi na huta tsəved̄ məḡe sariya kame yak. ¹¹ Bəy, nəkar tə gər yak ka sliye faya matsətsehe mändze ga ka ndo hay. Kə ge anəke na, ma ziye məhəne kuro gər eye sulo bay nakə na yaw a Zerozelem mata d̄əslay naha gər a Mbəlom aye. ¹² Ahəl nakə na ye a d̄əma aye na, nəmaa ge mahəmba kwa ta ndo hay bay ada kwa na pay me a ndo hay mə gay i məd̄əslay ha gər a Mbəlom bay. Ada kwa mə gay i maduwule me, kwa ma wuzlahḡəma na pay me a ndo hay bay. ¹³ Ndo neheye anəke nəteye faya ta ndər̄bakiye na, wuray kəriye. Ta sla faya mətsike wu nakə ta d̄ədiye ga ha ta sariya aye bay. ¹⁴ Neŋ na, na d̄akeye ha wu nakə na sər aye. Ta dedek, na pay bəzay a tsəved̄ nakə nəteye tə gwad̄ lele bay aye. Ane tuk na, neŋ faya na gay məsler na, a Mbəlom i bəba t̄əte may hay. Ada na dzala ha ka wu nakə mawatsa eye mə d̄erewel i Musa ada nakə mawatsa eye mə d̄erewel i ndo məd̄ə ha bazlam i Mbəlom hay aye. ¹⁵ Hərwi na sər ha ta dedek andza nəteye neheye tə sər ta dedek ndo neheye mənese andaya fataya bay aye ta ndo i mezeleme hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ. ¹⁶ Hərwi niye, neŋ na vəliye ha bo ga mändze tsədaŋŋa kame i Mbəlom ada kame i ndo hay pat pat.

¹⁷ «Na ndza mə slele məve haladzay, na ye a Zerozelem bay. Na ye a Zerozelem na, na zla madzəne a ndo ga hay ada hərwi məvələy wu a Mbəlom. ¹⁸ Tə ndzeŋ a gər mə gay i məd̄əslay ha gər a Mbəlom na, na ndəv ha məsler i məbere bo tsədaŋŋa tsiy. Ndo hay andaya bay ada magazləga andaya bay. ¹⁹ Ane tuk na, siye i Yahuda neheye ka dala i Azi aye, nəteye andaya. Həbe tad̄ə ta huta fagaya mənese na, mata dayaw mawude fagaya ka t̄əv yak na, nəteye. ²⁰ Kəḡəbay mənese nakə na ge tə gəs ga faya, ti ye ga ha kame i bagwar i Yahuda hay aye na, ta tsikaka. ²¹ Ma giye na, hərwi nakə na gwad̄ ta magala

* 24:5 Mata 2.23.

kame tay: “Ka gəsuma ga ahaya kame kurom bəgom na, hərwi nakə neṅ na dzala ha ta dedək mədahaṅ hay ta lətseweye abəra ma mədahaṅ aye.”»

²² Bəy Felikus na, a sər ha tsəved i məpay bəzay a Yesu lele. Hərwi niye, ka ndəv ha sariya bay, a gwadətay: «Lisiyas bəy i sidzew ki yaw na, na ndəviye ha sariya aye.» ²³ A gwadətay a bagwar i sidzew: «Pa na Pol a daṅgay, kâ gay dəretsətseh bay, gəray tsəved a dzam ṅgay hay tâ zəbay dərə.»

²⁴ A ndza məhəne tsekweṅ na, Felikus ta ṅgwas ṅgay Duruzel tə ndisl naha. ṅgwas ṅgay na, dem i Yahuda hay. A slər ndo ka Pol, mâ zalayaw ada mâ yaw ka təv tay. Ki yaw, ka təkəratay ka məpe mədzal gər ka Yesu Kəriste, ta pay zləm. ²⁵ Tsa na, a dazlay mətsikatay ka məndze nakə ta ndziye mənese andaya fataya bay, ka məgay metsehe a bo ada ka sariya nakə Mbəlom ma gateye a ndo hay aye. Felikus a tsəne andza niye na, zluwer a gay. Tsa na, a gwadətay a Pol: «Anəke na, do wu yak, aza na huta həlay eye na, na zalakeye sa.» ²⁶ Felikus a dzala mə gər ṅgay agəna Pol ma vəleye suloy. Hərwi niye a zalaway a Pol mətsike me.

²⁷ Tə ndza ka bo məve sulo na, ta mbəda ha Felikus ta Porsiyos Festus. Felikus na, neṅgeye a say mayatay a gər a Yahuda hay. Hərwi niye a gər ha Pol ma daṅgay.

25

Pol kame i bəy Festus

¹ Ahəl nakə tə pa na Festus a bəy, a dazlay a məsler, a ge məhəne mahkar na, a həl bo abəra ma gəma i Sezare, a ye a Zerozelem. ² A ndisl a Zerozelem na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta bagwar i Yahuda hay ti ye ka təv ṅgay hərwi mawude ka Pol. Ta tsətsah faya, tə gwadətay: ³ «Amboh, zlamay ahaya Pol a Zerozelem ka mäge sariya may kanaṅ.» Tə tsikay andza niye na, ba ta nda faya me ada a satay mata kədə na ka tsəved.

⁴ Ane tuk na, Festus a mbədatay faya, a gwadətay: «Pol na, neṅgeye ma daṅgay mə gay ma Sezare. Anəke na, na giye mahonok bay, na ndziye məhəne tsekweṅ na, na mbədiye gər a mətagay.» ⁵ A gwadətay sa: «Kə sakum na, bəy kurom hay tâ peṅ bəzay a Sezare. Tadə ndo nakay kə ge wu nakə lele bay aye na, tâ ye naha, tâ ge faya sariya.»

⁶ Festus a ndza ma Zerozelem na, məhəne tsamahkar hus a məhəne kuro tsa. Tsa na, a mbəda gər a Sezare. Bəy i Yahuda hay tə pay bəzay. Tədə eye na, a ye a təv mäge sariya. A gwadətay: «Dum, zlumeṅew Pol.»

⁷ Pol a ye ka təv mäge sariya na, kwayaṅṅa Yahuda neheye ti yaw ma Zerozelem aye tə lawara na. Ta raw faya me ka mənese neheye a say a zləm mətsəne bay aye wal wal haladzay, ane tuk na, tə sla faya mətsike dedək ṅgay eye bay. ⁸ Ta ndəv ha mətsike bazlam tay niye hay na, Pol a ge ka bo abəra me, a gwadətay: «Na ge mənese kwa tsekweṅ bay tebiye, kwa ka bazlam mapala eye i Yahuda hay, kwa ka gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, kwa ka bəy i Roma eye, na ge mənese bay.»

⁹ Festus a say neṅgeye mâ yatay a gər a Yahuda hay. Hərwi niye, a tsətsah ka Pol, a gwadətay: «Ka deyekweye a Zerozelem na ta gakeye sariya yak mə dəma na, a saka dāw?»

¹⁰ Pol a mbədatay faya, a gwadətay: «Neṅ kame i sariya i bəy i Roma, tâ ṅgəneṅ ha sariya ga na, kanaṅ. Kwa nəkar tə gər yak ka sər lele, na gatay mənese a Yahuda hay bay. ¹¹ Tadə na ge mənese nakə dā məkədə ga faya aye na, na may ha me a məməte wal bay. Ane tuk na, tadə maraw me i ndo neheye ta raw fagaya me andaya mə dəma bay na, ndəray ma sliye faya məvəlatay ga ha bay. Mata ge sariya ga na, bəy i Roma!»

¹² Festus a tsəne bazlam ṅgay niye na, tə ma ha ka bo bazlam mə walaṅ tay ta ndo ṅgay hay. Ma dəba eye, Festus a gwadətay: «Ka gwad mata gaka sariya yak na, bəy i Roma ba! Ka diye ka təv ṅgay dedək.»

¹³ Ma dəba eye andza tsekweṅ na, bəy bagwar eye nakə tə zalay Agəripa aye neṅgeye ta malamar ṅgay ṅgwas eye, tə zalay Berenis, ti ye a Sezare mata zəbayaw dərə a Festus.

¹⁴ Tə ndza mə dəma məhəne haladzay. Hərwi niye Festus a huta həlay eye məday ha labara i Pol a bəy bagwar eye. A gwadətay: «Ndo wuray andaya kanaṅ Felikus a gər ha a

daŋgay, na yaw na ndzay a gər. ¹⁵ Na ye a Zerozelem na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula i Yahuda hay ti ye naha ka təv ga, ta wuda faya, tə gwedəŋ: “Gəs na ta sariya.” ¹⁶ Ane tuk na, na mbəday faya, na gwadatay: “Dada Roma hay ta kədiye ndo ze mədzatay ha gər a ndo neheye ta wuda faya aye bay. Tə dzatay ha gər ta ndo neheye ta raw faya me aye ada neŋgeye dərmaŋ tadə dedək, dedək bay na, ma tiye mbal i gər ŋgay.” ¹⁷ Tsa na, nəmaa yaw ka bo dziye. Nəmaa yaw na, na mətsa ka wuray bay. Tədə eye na, na ye ka təv məge sariya. Tsa na, na slər ndo hay, na gwadatay: “Zalumay naha a Pol mâ yaw.” ¹⁸ Pol a yaw na, ndo neheye ta wuda faya aye ti ye naha. Ndo neheye ta wuda faya aye na, tə tsik faya wuray andza nakə na dzala aye bay. ¹⁹ Wu nakə na tsəne aye, tə kəf wuway na, ka kule tay nakə tə paway bəzay aye. Ada sa na, ka ndo nakə tə zalay Yesu a mət aye na, Pol a gwadawa kə lətsew abəra ma mədahaŋ aye. ²⁰ Neŋ na, a geŋ wadəŋ wadəŋ, na sər məge kəkay bay. Hərwi niye, na gwaday a Pol: “A saka na, takwa mata ge sariya i bazlam nakay ma Zerozelem kəla daw?” ²¹ Ane tuk na, Pol a wuda andza niye bay. A gwad: “Mata ŋgəneŋ ha sariya ga na, bəy i Roma.” Aya ane, na gwadatay a sidzew hay: “Pum na a gay i daŋgay, tsəpum na hus a pat nakə na sləriye ha ka təv i bəy i Roma aye.”»

²² Agərripa a tsəne andza niye na, a gwaday a Festus: «Neŋ dərmaŋ a seŋ mətsəne bazlam i ndo niye tə zləm ga.»

Festus a mbəday faya, a gwaday: «Tədə na, ka tsəniye bazlam ŋgay.»

²³ Tədə eye na, Agərripa ta malamar ŋgay Berenis ti ye naha ta ndo neheye tə patay naha bəzay aye. Bəy i sidzew hay, ndo neheye bagwar eye ma gəma niye aye tə patay naha bəzay. Ti ye naha tə fələkwa a gay i məge sariya. Ti ye naha na, Festus a gwadatay a ndo ŋgay hay: «Dum, zalumayaw a Pol, mâ yaw.» Ndo niye hay ti ye, tə zalayaw a Pol. Pol a yaw ka təv tay. ²⁴ Tsa na, Festus a gwad: «A nəkar Agərripa, bəy bagwar eye ada a nəkurom neheye tebiye kanaŋ aye. Ndo nakə Yahuda neheye ma Zerozelem aye ta Yahuda neheye kanaŋ aye ta wuda faya ka təv ga. Ta wuda faya, tə gwad neŋgeye na, mâ ndza sa bay, məkədə na. ²⁵ Neŋ na, na huta faya mənese nakə da məkədə na aye bay. Ane tuk na, bo ŋgay eye tə gər ŋgay a gwad: “Bəy i Roma mâ ŋgəneŋ ha sariya ga.” Hərwi niye, na dzala na, na sləriye naha. ²⁶ Neŋ na, gər i bazlam eye nakə da na watsay naha a bəy i Roma na, na sər bay. Hərwi niye na slər naha kame kurom tebiye ada wene wene eye kame yak Agərripa bəy bagwar eye. Tsətsah faya gər i bazlam eye. Ka tsətsah na, agəna neŋ dərmaŋ na hutiyə gər i bazlam nakə na tsikiye aye hərwi ada nā huta wu nakə na watsay naha a bəy i Roma aye. ²⁷ Na zəba faya məslərə ha ndo i daŋgay ka təv i bəy i Roma ze məsərə mənese ŋgay eye na, lele bay.»

26

Pol kame i Agərripa

¹ Agərripa a gwaday a Pol: «Anəke na, na vəlaka tsəved ka mətsike me abəra ka bo yak.»

Tsa na, Pol a zla həlay a mbəlom, andza məgwedə a say ma tsikiye me. A dazlay a mətsike me abəra ka bo ŋgay. A gwaday a bəy Agərripa: ² «A nəkar bəy Agərripa, dərev ga kə ŋgwasa haladzay, hərwi na huta tsəved mətsike me abəra ka bo ga bəgom kame yak hərwi bazlam neheye tebiye Yahuda hay tə ŋgeŋ naha a gər aye. ³ Dərev ga a ŋgwasa wene wene eye na, hərwi nəkar ka sər məndze i Yahuda hay ada ta məkədə wuway nakə tə kədawa ka kule tay nakə tə paway bəzay tebiye aye na, ka sər. Neŋ faya na gakeye amboh, bazlam ga nakə na tsikiye na, pay zləm tey.

⁴ «Yahuda hay tebiye tə sər məndze ga lele, kwa abəra ma wawa. Məndze ga mə walaŋ i gwala ga hay ma Tarsis ada ma Zerozelem, na ndza mə walaŋ tay ahəl niye kəkay na, tə sər. ⁵ Nəteye tə sər ga ha zla anəke bay, ta sliye faya mətə mbal i gər ga. Tadə a satay na, ta sliye faya mətsike dedək. Na pay bəzay a kule i Farisa nakə mawura bo aye. ⁶ Ada anəke faya ta geŋeŋ sariya na, hərwi nakə na pa mədzal gər ga ka wu nakə Mbəlom a tsik ahəl niye, a gwad ma vəlateye a bəba tətə hay həlay ŋgwalak eye. ⁷ Slala may hay kuro gər eye sulo ta pa mədzal gər tay ka wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye aye na, ta

məgay məsler a Mbəlom tsekerkerre həvad ta həpat tebiye. Bəy Ağərīpa, Yahuda hay ta raw fagaya me na, hərwi nakə na pa faya mədzal gər aye dərmaḱ. ⁸ Nəkurom Yahuda hay, Mbəlom ma ta təmiye tay ha ndo hay abəra ma mədahaḅ na, a sakum mədzele ha faya bay na, hərwi mey?

⁹ «Neḅ tə gər ga, na dzala məge vərəm ka bazlam i Yesu ndo i Nazaret andza nəkurom neheye ka dzalum aye dərmaḱ. ¹⁰ Wu neheye tebiye na ge na, ma Zerozelem. Na huta gədaḅ na, abəra ka təv i bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye. Na gəs ndo neheye tə paway bəzay a Yesu aye haladzay a daḅgay. Ahəl nakə tə gawatay sariya i məkəde tay ha aye na, na gwadəwa faya yawa dərmaḱ. ¹¹ Na yawa a gay i maduwule me hay wal wal, na gawatay dəretsətseh ada a seweḅ məgatay kutoḅ ada tā gər ha məpe mədzal gər ka Yesu. A ndeleḅ fataya turtur haladzay. Na pəlaway tay ha, kwa ma gəma neheye dəreḅ aye. Na yawa fataya mata gatay dəretsətseh.

¹² «Andza niye, na həl bo na ye a Damas ta gədaḅ ada ta məsler nakə bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye tə slər ga ha aye. ¹³ Bəy bagwar eye, ma giye mağərḅəpat, neḅ faya na diye a Damas nakə na ḅgatay a dzaydzay faya ma mbəzlaweye abəra mə mbəlom aye. A dəv na, a ze madəve i pat. Dzaydzay niye a lawara may ta ndo ga neheye faya ta lakiye ga ha aye. ¹⁴ Nəmay tebiye nəmaa dəf ka dala. Tsa na, na tsəne mətsike me, a tsik tə bazlam i Yahuda hay. A gwad: “Sol, Sol, nəkar faya ka geḅeye dəretsətseh andza niye na, hərwi mey? Nəkar faya ka giye gədaḅ kurtsətsa andza sla nakə faya ma giye gədaḅ ka sakwal i ndo nakə faya ma kədiye na aye.”

¹⁵ «Na mbəday faya, na gwaday: “Nəkar eye na, way, Bəy Maduweḅ?”

«Tsa na, Bəy Maduweḅ a gwedeḅ: “Neḅ na, Yesu nakə faya ka geḅeye dəretsətseh aye. ¹⁶ Ane tuk na, lətse. Lətse dzək tə sik yak lele. Na bəzaka ha bo na, hərwi matəre kar ha ndo i məsler ga ada ka diye ha wu neheye ka ḅgatay aye ada neheye ka ta ḅgateye aye. ¹⁷ Na tsəpiye kar abəra ka Yahuda hay ada ndo neheye Yahuda hay bay aye. Na sləriye kar ha ka təv i ndo neheye Yahuda hay bay aye. ¹⁸ Ka diye ka həndəkətatay na dəre tay hay hərwi ada tā yaw abəra ma ləvoḅ, tā ye a dzaydzay, tā təmaw abəra ma gədaḅ i Fakalaw, tā maw ka təv i Mbəlom hərwi tā təma məpəse ha mənese tay ada ta hutiyə təv məndze ka təv i Mbəlom andza ndo neheye tə pa mədzal gər tay ka neḅ aye.”

¹⁹ «Hərwi niye, Ağərīpa bəy bagwar eye, na kərah wu nakə na ḅgatay a yaw mə mbəlom aye bay. ²⁰ Na də ha bazlam i Bəy Maduweḅ ma Damas təday, ma dəba eye ma Zerozelem, ka dala i Yahuda tebiye, ada a ndo neheye Yahuda hay bay aye. Na tsikatay, tā gər ha mezeleme, tā yaw ka təv i Mbəlom, tā ge məsler nakə ma diye ha ta dedək ta gər ha mezeleme tay aye. ²¹ Anaḅ, hərwi niye Yahuda hay tə gəs ga mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada a satay məkəde ga. ²² Na gay sisce a Mbəlom ka matsəpe ga, hus ka bəgom neḅ andaya faya na diye ha bazlam ḅgay kame i ndo makətsa eye hay kwa kame i ndo bagwar eye hay. Wu neheye Musa ta ndo məde ha bazlam i Mbəlom siye hay tə də ha parakka, ka wu nakə ma giye bo aye, neḅ na gər ha faya abəra kwa tsekweḅ bay. ²³ Tə də ha, tə gwad: “Kəriste ma ta siye dəretsətseh, ma mətiye ada neḅgeye ma təriye makurre i ndo mələtsew abəra ma mədahaḅ. Ma dətatay ha dzaydzay i bazlam ḅgay a Israyel hay ada a ndo neheye nəteye Yahuda hay təbey aye.”»

²⁴ Pol faya ma tsikiye andza niye na, Festus a tsik ta magala, a gwaday: «Gər a vuwaka dəw Pol? Məsəre wu yak nakə ka sər haladzay aye ka sər ha mətsike me ta tsəved eye sa bay dəw?»

²⁵ Pol a gwaday: «Gər a vuweḅ bay ḅgalaka Festus. Na tsik dūh na, bazlam neheye dedək aye ada bazlam neheye a tsəne bo aye. ²⁶ Wu neheye na, bəy bagwar eye kə tsəne ada na tsikeye parakka, hərwi na sər ha ta dedək wu nakə neḅgeye a sər bay aye ada kə tsəne bay aye na, andaya bay. Hərwi wu neheye tebiye a ge bo aye na, ta məkal bay. ²⁷ Nəkar, Ağərīpa bəy bagwar eye, ndo məde ha bazlam i Mbəlom neheye ahəl niye tə də ha bazlam i Mbəlom aye na, ka dzala ha ka bazlam tay niye tə də ha aye bədəw? Na sər ha, ka dzala ha.»

²⁸ Agərripa a gwaɗɗay a Pol: «Ka dzala na, na tərɪye ndo mæpe mædzal gər ka Yesu hərwi bazlam nakay anəke aye tsa dāw?»

²⁹ Pol a mbəɗɗay faya, a gwaɗɗay: «Anəke bəse, kwa aza bay. Faya na duwulay me a Mbəlom hərwi yak ada ta ndo neheye bəgom faya ta peɗeye zləm tebiye aye kâ tərɪm andza neɗ. Ane tuk na, a seɗ na, tâ dzawa kurom a daɗɗay andza neɗ bay tey.»

³⁰ Bəy Agərripa, Festus, Berenis ada ta ndo neheye mandza eye ka təv tay aye tebiye tə lətse. ³¹ Ahəl nakə nəteye faya ta deyeweeye wu tay aye na, tə gwad nəte nəte mə walaɗ tay: «Ndo nakay na, kə ge wuray nakə ɗa məkəɗe na kəgəbay məgəse na a daɗɗay aye bay.»

³² Tsa na, Agərripa a gwaɗɗay a Festus: «Ndo nakay tadə ɓa ka tsətsah a say bəy i Roma mâ ɗgəɗay ha sariya bəna, haɓe na, məgər ha.»

27

Tə slər ha Pol a Roma

¹ Ma dəba eye na, bəy a pamay pat mede ka dala i Itali ta kwalalaɗ i yam. Ahəl nakə pat eye a ndisl a dəma aye na, tə vəlay ha Pol ta ndo i daɗɗay siye hay a həlay i bəy i sidzew wuray ada mâ ye tay ha a Roma. Məzele i bəy i sidzew niye na, Zuliyus. Neɗgeye nəte mə walaɗ i sidzew neheye ta tsəpawa bəy i Roma aye dərmaɗ. ² Nəmaa tsal a kwalalaɗ i yam nakə a yaw abəra ma gəma i Adramite aye. Sləlah i yam faya ma diye ta wuzlahgəma i Azi neheye ka me i bəlay aye. Tsa na, nəmaa ye tuk. Nəmay ka bo dziye ta ndoweeye andaya tə zalay Aristark, ndo i gəma i Tesalonik ka dala i Masedowan.

³ Tədə eye na, nəmaa ndisl a gəma i Sidon. Nəmaa ndisl naha na, bəy i sidzew niye tə zalay Zuliyus, neɗgeye a gay gər a Pol lele. A vəlay tsəved a Pol mâ ye, mâ zəbatay dərə a dzam ɗgay hay ada tâ vəlay wu hay, tâ gay gər lele. ⁴ Nəmaa həl bo abəra ka təv niye na, tə kwalalaɗ i yam sa. Nəmaa ye tə həlay i gula i Sipəre. Haɓe nəmaa ye tə həlay i mənday, aya ane mətasl a vəlamay tsəved bay. ⁵ Nəmaa tas ta dəlov nakə bəse ta gəma i Silisi ada ta gəma i Pamfeli aye ada nəmaa ndisl a gəma i Mira ka dala i Lisiya. ⁶ Nəmaa ndisl naha a dəma na, bəy i sidzew niye a huta kwalalaɗ i yam nakə a yaw abəra ma Aləgəzandəri aye. Ma diye ka dala i Itali. Nəmaa mbəzlaw abəra ma neɗged, nəmaa tsal a dəma. Tsa na, nəmaa ye kwayaɗɗa.

⁷ Nəmaa ndza ka tsəved məhəne haladzay. Nəmaa ye tsəfetsəfe, nəmaa ndisl a wuzlahgəma i Kinidus na, ta gər eye. Nəmaa sla faya mede deder sa bay, mətasl a ma may ha a diye i həlay i gula. Nəmaa ye tə həlay i gula i Kəret nəmaa ndisle bəse ta gəma i Salmone. Kəret na, malawara eye ta yam. ⁸ Mede kame na, mawura bo eye haladzay. Tsa na, nəmaa ndisl a təv eye andaya tə zalay Təv ɗgwalak Eye Hay neheye ndo hay tə lətsawa ha a dəma kwalalaɗ i yam hay aye, bəse ta wuzlahgəma i Lase.

⁹ Nəmaa ndza ka tsəved haladzay. Ahəl i mede may nakə faya nəmaa diye na, pat i daliyam i Yahuda hay ka mbərəm mede abəra mə dəma. Hərwi kə ndisl ka kiye niye andza niye na, ndəray ma diye tə kwalalaɗ i yam sa bay. Ta ɓariye kwalalaɗ i yam tay hay ka ɗakal hərwi mətasl nakə a gawa haladzay yam a tsalawa ka bo daɗɗwala aye. Ta həbiye ka təv eye niye haladzay bəna ta dədiye a yam. Ane tuk na, Pol a zəba ka ndo niye hay a satay mələtse bay, ta diye kame na, a gatay ɗaf. ¹⁰ A gwaɗɗatay: «Dzam ga hay, na zəba faya na, mede kway nakay faya ka deyekweye tə kwalalaɗ i yam aye na, mədze andaya mə dəma. Kwalalaɗ i yam tə wu neheye mə dəma tebiye aye na, ta nasiye. Ada nəkway dərmaɗ na, aɗəna ka təmakweye bay, ka dzakweye.»

¹¹ Ahəl nakə tə həl bo, ndo məbəle kwalalaɗ i yam ta ndo i kwalalaɗ i yam, tə gwad: «Takwa ha ka bo kame.» Bəy i sidzew niye a tsəne bazlam i Pol nakə a tsik aye na, kwa ka təma bay. A təma na, i ndo neheye tə gwad «Takwa ha ka bo» aye. ¹² Ada sa na, təv niye məndze mə dəma a həlay i mətasl na, lele bay, hərwi mətasl a gawa haladzay. Hərwi niye matsəla ndo hay tebiye na, a satay mede kame. A satay tadə ma giye bo na, ta ndisliye a Fenikis təv mæpe bo i kwalalaɗ i yam nakə ma Kəret aye. Bəlay andaya na, ta diye i məgəma dekdək tsa. Ta ndziye mə dəma təmad.

Mətasl bagwar eye

¹³ Mətasl a dazlay a mavəzle farfar. Mətasl nakə a yaw ma diye i Salawa aye. Tə dzala mə gər tay na, ta sliye faya məndisle a təv nakə ta ndisliye a dəma aye. Tə lətse ha bəre eye andaya mə kwalalaŋ i yam. Ti ye bəse ta tsakay i gəma i Kəret. ¹⁴ Ane tuk na, kwayaŋŋa mətəsal bagwar eye a vəzl haladzay. Mətasl niye tə zalay na, mətasl nakə a yaw ma bəzay i gəma aye. ¹⁵ A zla na kwalalaŋ i yam. Tə dza bo ka məmay ahaya gər a kwalalaŋ i yam a diye i mətasl nakə a yaw aye na, tə sla faya bay. Nəmaa gər ha, mətasl mâ ye may ha. ¹⁶ Nəmaa ye ta diye i Salawa i gəma wuray tə zalay Koda ma wuzlah i yam. Nəmaa zəzükw bo tsekweŋ abəra ka mətasl. Andza niye, nəmaa bər na, kwalalaŋ nakə wawa eye ta gər eye, merəbe gwetsek hərwi mâ dze bay. ¹⁷ Tə zla ahaya kwalalaŋ i yam niye tsekweŋ eye tə pa na ka gər i kwalalaŋ i yam bagwar eye. Tsa na, ləber andaya maləva bo eye, ta ndewed ka kwalalaŋ i yam bagwar eye. Ta dzədzar haladzay hərwi hewiyəŋ andaya bəse ka tsakay i Libiya, kwalalaŋ i yam ma ta ndəfiye faya sik. Ka ndəf faya sik na, ma dziye a yam. Hərwi niye tə kal ha təŋgel wuray məbərə eye ka kwalalaŋ i yam hərwi ada kwalalaŋ i yam mâ ŋərzla faya.

¹⁸ Huya, mətasl niye na, kə gər ha mavəzle bay, faya ma bəliye may ha ta gədaŋ haladzay. Tədə eye na, tə pa bo ka məkutse tay ha wu hay abəra mə kwalalaŋ i yam a bəlay. ¹⁹ Tədə eye sa na, tə kuts ha ləber, peteked nakə faya ma diye ha kwalalaŋ i yam. Tə kuts ahaya tə həlay tay eye. ²⁰ Məhəne haladzay nəmaa ŋgatay a pat bay, a wurzla bay. Mətasl faya ma vəzliye ta gədaŋ huya. Nəmaa təmiye na, nəmaa pa faya mədzal gər may sa bay.

²¹ Ta nda wu mənday bay məhəne haladzay. Pol a lətse kame tay, a gwadətay: «Dzam ga hay, ka tsənumeŋ na bazlam ga, ada ka yakwaw abəra ma Kəret bay na, ka sakweye dəretsətseh bay, wu kway hay ta dziye bay. ²² Ane tuk na, anəke na, faya na gwadəkumeye dərev mâ ye fakuma abəra bay. Ndəray kwa nəte ma mətiye bay. Kwalalaŋ i yam kway na, ma dziye. ²³ Ta həvad nakay, gawla i Mbəlom ga nakə faya na geye məsler aye, ki yaw ka təv ga. ²⁴ A gwedəŋ: “Pol, kâ dzədzar bay! Bəy i Roma ma gakeye sariya yak. Mbəlom ma təmiye tay ha ndo neheye faya ka deyumeye ka bo dziye hərwi yak.” ²⁵ Dzam ga hay, dərev mâ ye fakuma abəra bay. Na sər ha ta dedək wu nakə Mbəlom a tsikeŋ aye na, ma giye bo. ²⁶ Ka təmakweye na, a dala eye andaya malawara eye ta yam.»

²⁷ Məhəne kuro gər eye fad, mətasl niye faya ma diye may ha huya ka gər i bəlay i Mediterane. Ta məgərhəvad na, ndo məbəle kwalalaŋ i yam, tə sər ha nəteye faya ta həndzədiye bəse ta dala. ²⁸ Tə kal bəre məbərə eye ka ləber a yam mələve ha zəbol i yam. Ta zəba faya na, zəbol ŋgay eye miter 40. Ti ye kame tsekweŋ sa na, ta dazlay a mələve. Ta zəba faya kwetsetsik yam niye na, miter 30. ²⁹ Ta dzədzar haladzay, tə gwad kwalalaŋ i yam ka ndəf sik ka hotokom na, ka dzakweye. Hərwi niye tə həl ləber hay fad, tə bər ka təŋgel hay fad, tə kal tay ha ta dəba. Tsa na, ta duwulay me a mbəlom tay hay hərwi ada dəre mâ tsada. ³⁰ Ndo məbəle kwalalaŋ hay a satay mətəmaw abəra mə kwalalaŋ i yam. Ta pəla tsəved ka məzla ha kwalalaŋ niye wawa eye a yam ada tə gwad na, ta pəliye ha təŋgel hay, ane tuk ta raw me ka məhute gər i bazlam hərwi məzlaw abəra mə kwalalaŋ ada mətəme. ³¹ Pol a gwaday a bagwar i sidzew i Roma ta sidzew hay: «Tadə ndo neheye ta ndza ma kwalalaŋ i yam bay na, ka slumeye faya mətəme bay.»

³² Tsa na, sidzew hay ta tərəts ha ləber neheye tə bər ha kwalalaŋ i yam nakə wawa aye, tə gər ha a ye ka gər i yam.

³³ Mazlambar dəre ma tsadiye na, Pol a zalatay a ndo hay tebiye ka mənəde wu mənday, a gwadətay: «Bəgom, kə ge məhəne kuro gər eye fad, faya ka həbumeye ze mənəde wu mənday. ³⁴ Nəŋ faya na gwadəkumeye, ndayum wu mənday hərwi kwa way a say mətəme. Andza niye, ndəray kwa nəte mə walaŋ kurom ma dziye bay, kwa məkwets i gər ŋgay ma dziye bay.»

³⁵ Ma dəba i bazlam niye hay na, Pol a zla wu mənday, a gay naha sisə a Mbəlom kame i ndo hay tebiye. Tsa na, a ŋgənətay wu mənday* niye a dazlay a mənəde wu mənday.

* 27:35 Məsler hay 2.42.

³⁶ Nəteye tebiye tə ma ha a bo dərev, tə nda wu mənday. ³⁷ Nəmay tebiye mə kwalalaŋ i yam na, temerre sulo tə kuro kuro tasəla gər eye məkwa. ³⁸ Ahəl nakə kwa way a nda wu mənday ka mərehe aye na, tə kuts ha siye i wu mənday a yam hərwi kwalalaŋ mâ mba ka gər i yam sa bay.

Kwalalaŋ i yam a həb

³⁹ Dəre a tsada na, ndo madzərweđe kwalalaŋ i yam ta sər ha nəteye ka waray bay. Ane tuk na, tə ŋgatay a təv laloŋ eye ta hewiyerŋ eye. Tə gwad: «Tadə ma giye bo na, takwa ha a dəma, kwalalaŋ i yam mâ gərzla a dəma.» ⁴⁰ Tə pəla ha ləber neheye tə bar ka bəre mə hud i yam aye. Tə gər ha bəre niye a yam. Ti ye naha tə pəla ləber neheye mazəva eye ka mayako nakə a may bo a kwalalaŋ i yam ka məday ha tsəved aye. Tə bar peteked ka mbəlom kame ŋgay eye ada mətasl mâ təhay lele. Ahəl nakə faya ta diye na, mətasl a təhatay ta gədaŋ, a ye tay ha ka hewiyerŋ niye. ⁴¹ Ane tuk na, tə ndisl na, kwalalaŋ i yam a husa dənuts ka hewiyerŋ. Kwalalaŋ i yam a sla faya məbəle sa bay. Me ŋgay eye a ye mbəzək a hewiyerŋ, a sla faya madayaw abəra mə dəma sa bay. Tsa na, yam nakə a tsal ka bo aye, a bəl haladzay a həb ha dəba i kwalalaŋ niye.

⁴² A satay həbe a sidzew hay məkəde ndo i daŋgay hay hərwi ada ndəray mâ təma ha bo tə mahuzluve bay. ⁴³ Ane tuk na, a say a bəy i sidzew i Roma mətəme ha Pol. A gatay me a sidzew hay ka məge wu nakə tə dzala aye. A gwadatay a ndo neheye tə sər mahuzluve aye, tâ lah mambəzle a yam ada tâ tas ka dala. ⁴⁴ A gwadatay a siye hay, tâ gəs həlay ka mayako kəgəbay ka wu neheye a həbaw abəra ka kwalalaŋ i yam aye, tâ patay bəzay. Kwa way a təmaw abəra ma bəlay na, andza nakay.

28

Pol ka dala nakə tə zalay Malta

¹ Nəmaa təmaw abəra ma yam niye na, nəmaa tsal ka dakal na, nəmaa tsəne məzele i dala niye malawara eye ta yam. Tə zalay Malta. ² Ndo neheye mə dəma aye ta təma may lele. Ma dəba eye na, yam a pa, mətasl a ge tsiyiḃeḃe haladzay. Tsa na, tə vat ako əŋgəh. Tə gwadamay: «Dumara, ndzum ka ako.» ³ Pol a ye, a həlaw mayako, a pa ka ako. Azlakwa ma mayako niye na, palas mə dəma. Ako a vəday na, a mbərzlaw abəra ma ako tsakwalak ka həlay i Pol, a naz na. ⁴ Ndo i dala niye hay tə ŋgatay a palas niye məbala eye ka həlay i Pol aye na, tə gwad mə walaŋ tay: «Ndo nakay na, ta dedək ndo məkəde ndo hay. Kə təmaw abəra ma bəlay, ane tuk na, ma təmiye abəra ka sariya i Mbəlom bay.»

⁵ Pol a gwatsaka ha palas niye abəra ka həlay a ako. Kwa tsekweŋ wuray kə wur faya bay tebiye. ⁶ Ndo hay tə dzala na, həlay i Pol ma dəsliye kəgəbay ma dədiye abəra ka mbəlom, ma mətiye. Ta həba məndze haladzay na, wuray a gay a Pol bay. Tsa na, ta mbəda ha mədzal gər tay, tə gwad: «Ndo nakay na, mbəlom!»

⁷ Bagwar tay eye andaya ka dala eye niye, məzele ŋgay Publiyus. Gay ŋgay ta guvah ŋgay andaya bəse ta təv nakə nəmay mə dəma aye. Ndo niye a təma may tə məŋgwese eye a gay ŋgay. Nəmaa həna mə gay ŋgay məhəne mahkar. ⁸ Bəba i Publiyus andaya, neŋgeye ŋgwalak eye bay, maraḃaraḃ ada zay a lohay. Pol a ye ka təv ŋgay, a pay həlay ka gər ada a duwulay me a Mbəlom. Tsa na, a mbəl. ⁹ Ndo i dəvats neheye ka dala niye tə tsəne na, ti ye ka təv i Pol. Pol a mbəl tay ha. ¹⁰ Ndo hay tebiye ta bəzamay ha ta dedək ta rəhamay ha gər. Ahəl nakə nəmaa diye may aye na, tə vəlamay wu neheye ta gamay ŋgama ka tsəved aye.

Pol a ndisl a Roma

¹¹ Nəmaa ndza mə dəma kiye mahkar na, nəmaa həl bo, nəmaa ye tə kwalalaŋ i yam nakə a yaw abəra ka dala i Aləgəzandəri aye. Məzele i kwalalaŋ i yam niye na, Diyoskur. Kwalalaŋ i yam nakay kə ndza kiye haladzay hərwi həlay niye həlay nakə ŋgwalak eye bay mətasl a gawa haladzay aye. ¹² Nəmaa ndisl a gəma i Sirakus na, nəmaa ndza mə dəma məhəne mahkar. ¹³ Nəmaa lətse abəra mə dəma, nəmaa ye ta tsakay i dəlov, nəmaa ye a gəma i Regiyo. Tədə eye na, nəmaa həl bo, nəmaa ndisl a gəma i Pozoles. Nəmaa

ndza ka tsəved na, məhəne sulo tsa, mətasl a təhamay. ¹⁴ Ma gəma niye na, nəmaa ndzay a gər a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Tə zalamay, nəmaâ ndza mə gay tay luma nəte. Ada nəmaa ye a Roma na, andza nakay. ¹⁵ Malamar neheye ma Roma aye tə tsəne faya nəmaa diye naha na, ti yaw mədze gər tə nəmay. Ti ye hus a luma i Appiyus ada a təv nakə tə zalay Gay i Mbəlok Mahkar aye. Pol a ɲgatay na, a gay sisə a Mbəlom ada dərev a may naha.

¹⁶ Nəmaa ndisl naha a Roma na, tə vələy tsəved a Pol mâ ndza mə gay ɲgay wal tə sidzew nakə ma tsəpiye na aye.

Pol a da ha bazlam i Mbəlom

¹⁷ Ma dəba i məhəne mahkar na, Pol a zalatay a madugula i Yahuda neheye ma Roma aye t̄a ye ka təv ɲgay. Ti ye, tə haya gər ka təv ɲgay na, a gwadətay: «Malamar ga hay, tə gəs ga ma Zerozelem, tə vələtay ga ha a həlay a Roma hay. Tə gəs ga na, na tsik wuray nakə ɲgwalak eye bay aye ka slala kway kəgəbay ka bazlam i bəba tətə kway hay mapala eye, na tsik faya wuray bay. ¹⁸ Ndo neheye ti ye ga ha ka təv tay aye ta tsətsah fagaya bazlam na, a satay həbə məgər ga ha. Hərwi ta huta fagaya mənese nakə d̄a məkədə ga faya aye bay. ¹⁹ Ane tuk na, a satay a bəy i Yahuda hay bay. Hərwi niye, na gwad kutorɲ na diye ka təv i bəy i Roma. Neɲgeye ma geɲeye na sariya ga. Wal a seɲ məme tay ha mənese a gwala ga hay bay. ²⁰ Hərwi niye na zalakum na, a seɲ məɲgatakum ada mətsike me tə nəkurom. Ka sərūm ha neɲ madzawa eye tə tsalalaw na, hərwi wu nakə Israyel hay tə pa faya mədzal gər aye.»

²¹ Madugula i Yahuda hay tə pay pat nakə ta dziye gər tə Pol aye, pat eye niye ta maweye a gay ɲgay. Pat eye a slaw na, ndo hay haladzay ti ye a gay ɲgay. Pol a ndza hway ka mədatay ha Bəy i Mbəlom ta gədaɲ ada a pəla tsəved t̄a təma bazlam nakə ma tsikatəye ka gər i Yesu aye mə d̄erewel i Musa ada mə d̄erewel i ndo məd̄e ha bazlam i Mbəlom hay.

²² Siye i ndo hay na, ta təma bazlam i Pol nakə a tsik aye, ane tuk na, ndo mekeleɲ eye ta kərəh mədzal ha. ²⁵ Ta kəf wuway haladzay mə walaɲ tay. A həlay nakə ta diye na, Pol a tsikatay bazlam nəte tsa, a gwadətay: «Wu nakə Məsəfəre Tsədaɲɲa eye a tsikatay a bəba tətə kurom hay tə bazlam i Ezay ndo məd̄e ha bazlam i Mbəlom aye na, dedək. ²⁶ Mbəlom a gwad:

“Do zəbaw ka ndo neheye ada gwadətay:
Ka tsənumeye lele,
ane tuk na, ka sərūmeye bay.

Ka zəbumeye faya lele,
ane tuk na, ka ɲgatəumeɲ bay.

²⁷ Ndo neheye ta kula ha gər, a satay mətsəne bay.
Ta d̄ərəzl na zləm,
ta d̄ərəzl na d̄ere tay.

A satay məɲgatay tə d̄ere tay bay,
a satay mətsəne tə zləm tay bay,
a satay məsəre tə gər tay bay.

A satay məməw ka təv ga bay.

Hərwi niye, na mbəliye tay ha bay.*”»

²⁸ Pol a gwadətay sa: «Sərūm ha na, Mbəlom a sləraw Labara ɲgwalak eye i mətəme ha ndo neheye Yahuda hay bay aye. Nəteye na, ta tsəniye na bazlam ɲgay.»

* 28:27 Ezay 6.9-10.

[²⁹ Ma dəba i bazlam neheye na, Yahuda hay ti ye wu tay. Ahəl nakə faya ta diye na, faya ta kədiye wuway mə walaŋ tay.]

³⁰ Pol a ndza məve sulo mə gay nakə a vəlawə faya suloy aye. A təmawa tay ha ndo neheye ti yawa ka təv ŋgay aye tebiye. ³¹ A dā ha labara i Bəy i Mbəlom ada a dā ha bazlam i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste a ndo hay. A tsikatay ta gədaŋ tə tsəbtsəb eye, ndəray kə gay faya me bay.

Derewel nakə Pol a watsatay naha a
Roma hay
aye

Məfələkwe

Ahəl nakə Pol a watsatay naha a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Roma aye na, a ndəv ha mamahkar i mahəhele ŋgay. A say mede hus a Roma, təv nakə ki ye a dəma zuk bay aye. A say mede dərəŋ a mægəma hus a Espayonj hərwi məde ha Labara ŋgwalak eye i Yesu (15.22-24). A watsa dərəwel ŋgay hərwi mələve ha bo tə mede ŋgay a Roma ada ta məde ha matətike ŋgay a ndo məpe mədzal gər neheye ma wuzlahgəma aye.

Derewel nakay na, gər i bazlam hay tebiye matsətsala eye ta labara i Pol nakə ma diye ha aye. Gər a gər i bazlam eye na, anaŋ: «Ndo nakə kə dzala ha ka Mbəlom aye na, Mbəlom ma təriye ha ŋgwalak eye ka dərə ŋgay, ada ma hutiyə sifa» (1.17).

Pol a səkah ha labara nakay ta tsəved wal wal mahkar:

Madədo 1 ka 8 faya ma tsikiye ka mədzepe mə walaŋ i marəhay ha gər a bazlam mapala eye ada məpe mədzal gər ka Mbəlom nakə Yesu Kəriste a təra tsəved eye mawura bo eye bay.

Madədo 9 ka 11 a tsik ka mədzepe mə walaŋ i Israyel hay slala nakə Mbəlom a zla aye, ada ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu.

Madədo 12 ka 15 faya ma tsikiye ka pendzeŋ i məndze mə walaŋ i məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste.

Derewel nakay a ndəv ta mətsike me haladzay (madədo 16).

¹ Maa watsa dərəwel nakay na, neŋ Pol, ndo mäge məsler i Yesu Kəriste. Mbəlom a zeleŋ, a təra ga ha ndo i maslaŋ ŋgay, a zla ga, a pa ga wal hərwi ada nā dā ha labara ŋgay ŋgwalak eye a ndo hay.

² Labara nakay ŋgwalak eye na, ba Mbəlom kə tsik ahəl niye kurre tə bazlam i ndo məde ha bazlam ŋgay hay, a gwad ma slərakwəweye ada ta watsa faya mə Derewel i Mbəlom.

³ Labara nakay ŋgwalak eye a tsik na, ka wawa ŋgay, ahəl nakə a təra ndo zezeŋ, tə wa na ma gwala i Davit aye. ⁴ Ahəl nakə a lətsew abəra ma mədahaŋ aye na, Mbəlom a dā ha neŋgeye wawa ŋgay ta gədaŋ, neŋgeye Yesu Kəriste Bəy Maduweŋ kway ada a rah ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədəŋŋa eye tebiye. ⁵ Mbəlom a pa ga ndo i maslaŋ ŋgay na, tə həlay i Yesu Kəriste. A ge andza niye na, ta ŋgwalak ŋgay hərwi ada nā ye, nā dā ha bazlam ŋgay a ndo i gəma hay wal wal tebiye hərwi ada tā təra ndo ŋgay hay ada tā rəhay ha gər. Andza niye, tā dəsly ha gər a məzele i Yesu Kəriste.

⁶ Nəkurom ndo i Roma hay, nəkurom mə walaŋ i ndo neheye dərmak, hərwi Mbəlom kə zalakum hərwi ada kâ pumay bəzay a Yesu Kəriste. ⁷ Na watsa naha dərəwel nakay na, a nəkurom neheye ma Roma aye tebiye. Mbəlom a wuda kurom haladzay. A zalakum na, hərwi ada kâ tərūm ndo ŋgay hay.

Mbəlom Bəba kway ada Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste tā pa fakuma ŋgama ada tā vələkum zay.

A say a Pol mede a Roma

⁸ Makurre eye na, neŋ faya na gay naha sisə a Mbəlom ga hərwi kurom tebiye. Maa vəleŋ tsəved məgay naha sisə na, Yesu Kəriste hərwi məpe mədzal gər kurom nakə ka dzalum ha ka Yesu Kəriste aye na, kə dā a zləm ka məndzibəra tebiye. ⁹ Huya ahəl nakə faya na dūwulaway naha me a Mbəlom aye na, na dūwulaway naha me hərwi kurom. Wu nakə na tsik aye na, Mbəlom a sər ha na tsik dedek, neŋgeye nakə faya na giye məsler ŋgay tə dərəv ga peteh, faya na diye ha Labara ŋgwalak eye ka wawa ŋgay aye.

¹⁰ Faya na dūwulay naha me huya mâ vəleŋ tsəved anəke ta gədaŋ ŋgay hərwi ada nā ye naha a gay kurom tuk. ¹¹ Hərwi a seŋ haladzay məŋgatakum. A seŋ mədakum ha wu

nakə Məsəfəre a vələŋ aye hərwi ada kâ hutum gədaŋ ka tsəved i Mbəlom. ¹² Kəgəbay nəkway tebiye ka vələkweye a bo gədaŋ nəte nəte mə walaŋ kway. Ka vəlumerŋeye gədaŋ hərwi ka pum mədzal gər ka Kəriste ada na vələkumeye gədaŋ hərwi na pa mədzal gər ka Yesu dərmak.

¹³ Malamar ga hay, sərūm ha na, madzəga haladzay na dzala mede naha a gay kurom. Ane tuk na, hus anəke na huta tsəved bay. A seŋ na diye naha madzəne kurom mede kame kame ada kâ gəlūm andza faya na giye ta ndo neheye ma gəma siye hay aye. ¹⁴ Mbəlom kə vələŋ məsler. Andza niye, kutoŋ na diye ha Labara ŋgwalak eye kwa a way tebiye. Na dateye ha a ndo neheye ma wuzlahgəma aye ada a ndo neheye ma wuzlahgəma bay aye, na dateye ha a ndo neheye tə sər wu aye ada a ndo neheye tə sər wu bay aye. ¹⁵ Hərwi niye a yeŋ a gər mede naha mədə ha Labara ŋgwalak eye a nəkurom Roma hay tebiye dərmak.

¹⁶ Hərwi neŋ faya na diye ha Labara ŋgwalak eye ta məŋgwese lele. Labara nakay na, gədaŋ i Mbəlom mə dəma mətəme tay ha ndo neheye tə dzala ha ka Yesu Kəriste aye. A vəl tsəved i mətəme na, hərwi Yahuda hay təday ada hərwi slala mekeleŋ eye hay dərmak. ¹⁷ Labara nakay ŋgwalak eye a dəkway ha na, ma kəkay nakə Mbəlom a təra ha ndo hay ŋgwalak eye ka dərə ŋgay aye. Ndo hay ta dzala ha ka Yesu Kəriste dəkdek tsa, tsəved mekeleŋ eye andaya bay. Andza nakə tə watsa mə Dərewel i Mbəlom aye, tə gwad: «Ndo nakə kə dzala ha ka Mbəlom aye na, Mbəlom ma təriye ha ŋgwalak eye ka dərə ŋgay, ada ma hutiyə sifa.*»

Kwa way mezeleme eye

¹⁸ Andza niye, Mbəlom faya ma dā ahaya abəra mə mbəlom, neŋgeye ta mevel eye ka ndo neheye tebiye faya ta giye mezeleme ada tə dəslay ha gər bay aye. Ma gateye sariya hərwi wu tay neheye lele bay faya ta giye aye, ma dərəzlatay na tsəved a ndo hay ka məsəre dedek. ¹⁹ Sariya ma gəsiye tay ha hərwi tsəved nakə ta sliye faya məsəre Mbəlom aye na, parakka maŋgaha eye bay, bo i Mbəlom eye kə datay ha. Ane tuk na, ta pay bəzay a tsəved eye nakay bay. ²⁰ Ndəray kə ŋgatay a Mbəlom kwa nəte bay. Ane tuk na, kwa a həlay nakə a ge məndzibəra aye hus anəke na, wu neheye a ge tebiye faya ta dateye ha a ndo hay Mbəlom neŋgeye na, kəkay. Ta ŋgatay a wu neheye na, a sər bo parakka gədaŋ ŋgay ma ndəviye dāda bay ada Mbəlom na, neŋgeye nəte ŋgweŋ. Ta sliye faya məgwede «Nəmaa sər bay» na, ta sliye faya mətsike bay.

²¹ Kwa tadə tə sər Mbəlom andaya bəbay na, tə dəslay ha gər bay ada tə gay sisəe andza nakə həbe ta dəslay ha gər ada ta geye sisəe aye na, ta ge andza niye bay. Faya ta dzaliye dūh na, ka wu nakə kəriye, nəteye mandza eye ma ləvoŋ, tə sər wu lele eye hay sa bay. ²² Tə dzala mə gər tay na, ta tsah. Duh gər a vuwatay na, tə sər bay. ²³ Mbəlom nakə ta məzlaḅ eye ada ma mətiye dāda bay aye na, tə rəhay ha gər bay, tə gər ha. Duh ta rəhay ha gər na, a kule hay, a wu neheye tə ŋgar andza ndo zezeŋ aye kwa tadə ndo hay ta mətiye. Siye hay andza diyeŋ hay, siye hay andza wu i pesl hay, mekeleŋ eye hay sa andza wu neheye tə va tə hud aye.

²⁴ Hərwi niye Mbəlom a gər tay ha hərwi ada t̄a ge wu neheye lele bay aye andza nakə a yatay a gər məge haladzay aye. Andza niye faya ta giye wu neheye a ge horoy aye nəte nəte mə walaŋ tay. ²⁵ Ta gər ha Mbəlom nakə dedek eye, tə pay bəzay a maraw me. I tay na, faya ta dəslay ha gər a Mbəlom nakə a ge wu hay tebiye aye bay, faya ta dəslay ha gər a wu neheye neŋgeye a ge aye ada ta geye məsler. Həbe ta dəslay ha gər dūh na, a Mbəlom, neŋgeye nakə həbe ta zambədeye huya aye. M̄a ge bo andza niye.

²⁶ Hərwi niye Mbəlom a gər tay ha hərwi ada t̄a ge wu neheye a ge horoy andza nakə a yatay a gər məge haladzay aye. ŋgwas hay ta gər ha məndze ta hasləka hay, tə hənawa tə siye i ŋgwas hay. Niye na, wu nakə a yay a gər a Mbəlom bay aye. ²⁷ Hasləka hay dərmak faya ta giye andza niye, tə gər ha ŋgwas hay, a yatay a gər haladzay məhəne ta hasləka siye hay. Hasləka hay ta hasləka hay faya ta giye wu neheye a ge horoy aye. Faya ta vahiye ka bo tay dəretsətseh dā ka mənese tay nakə faya ta giye.

* 1:17 Habakuk 2.4.

²⁸ Ndo neheye ta kərah Mbəlom aye na, a satay məsəre na bay. Andza niye, Mbəlom a gər tay ha hərwi ada tã dzala andza nakə a ye ka bo aye sa bay. Ta dzala swa. Andza niye ta giye wu neheye hafe mäge bay aye. ²⁹ Nəteye maraha eye tã wu neheye ɲgwalak eye bay aye, tã gawa dāre ka wu i ndo hay, ta dzəgurawa me ka ndo hay, tã gawa dāre a ndo hay, tã kədawa ndo hay, tã gawa magazləga mə walaɲ tay, tã vawatay gər a ndo hay ta bəbək, tã gawa sewed a ndo hay, ta ɲgəlawatay bəzay a siye i ndo hay. ³⁰ Nəteye tã tsikawa wu neheye ɲgwalak eye bay aye ka ndo hay, nəteye tã naway dāre a Mbəlom, tã tsadawatay a siye i ndo hay, tã dəsławay ha gər a bo, tã gawa zlapay. Nəteye pat pat tã dzalawa tsəwed wedefeye hay ka mäge mezeleme, ta rəhawataɲ ha gər a bəba tay ta may tay hay bay. ³¹ Wu nakə ɲgwalak eye na, tã sər sa bay, dərneh mə bazlam tay sulo, tã sər mawudə ndo hay bay, ta sakateye naha a ndo hay bay. ³² Duh nəteye na, tã sər bazlam i Mbəlom mapala eye. Bazlam i Mbəlom mapala eye a gwad: Ndo neheye faya ta giye slala i wu neheye ɲgwalak eye bay aye huya na, ta vahaweɲe ka bo mədahaɲ ka gər tay. Kwa andza niye bəbay na, huya faya ta giye wu neheye ɲgwalak eye bay aye. Sa tsa na, faya ta giye wu nakə a ze neheye aye. Nəteye faya ta zambadateye a ndo neheye faya ta giye wu neheye ɲgwalak eye bay andza nəteye aye. Faya ta vəlateye gədaɲ ka mäge huya!

2

Mbəlom ma giye sariya ɲgay ta tsəwed eye

¹ Ndo nakə a gwad nəkar ndo məmay ha mənese a ndo hay aye, nəkar eye na, way? Sər ha nəkar eye ka tamiye abəra ka sariya i Mbəlom bay. Tadə faya ka matay ha mənese a ndo hay na, bo yak eye faya ka may ha mənese a gər yak, hərwi wu neheye ɲgwalak eye bay faya ta giye na, nəkar faya ka giye andza nəteye. ² Nəkway ka sərakwa ha Mbəlom ma gəsiye tay ha a sariya ndo neheye faya ta giye wu neheye ɲgwalak eye bay aye ada sariya ɲgay na, ta dedek. ³ Nəkar nakə faya ka matay ha mənese a ndo hay hərwi wu neheye ɲgwalak eye bay faya ta giye ada bo yak eye faya ka giye andza nəteye na, ka gwad na, ka tamiye abəra ka sariya i Mbəlom wal dāw? ⁴ Mbəlom nəngeye ɲgwalak eye, faya ma zliye ɲgatay, a sər mahəbe. Faya ka ɲgwaseye dala mə gər a Mbəlom tsukudu? A səmay naha a mezeleme yak na, hərwi məvəlaka tsəwed ka məgəre ha mezeleme yak na, ka sər təbədew?

⁵ Nəkar na, faya ka kuliye ha gər yak, ka kərah mambəde ha dərev yak. Andza niye bo yak eye tã gər yak faya ka vahaweɲe ka bo sariya i Mbəlom. Sariya ma gəsiye kar pat nakə Mbəlom ma diye ha, kə ge mevel ka ndo hay ada ma gateye sariya a ndo hay tebiye ta lele eye. ⁶ «Kwa a way ma vəleye wu i merəbe ɲgay.*» ⁷ Zəba, ndo neheye faya ta pəliye mäge ɲgwalak aye na, a satay Mbəlom m̄a zambadatay, a satay Mbəlom m̄a tsik fataya wu ɲgwalak eye, a satay Mbəlom m̄a vəlatay sifa nakə ma ndəviye bay aye. Mbəlom ma vəliye sifa nakə ma ndəviye bay aye na, a nəteye. ⁸ Ane tuk na, siye i ndo hay na, ta rəhay gər a Mbəlom bay, a satay məpay bəzay a tsəwed dedek eye bay, tã pay bəzay duh na, a wu nakə ɲgwalak eye bay aye. Nəteye na, Mbəlom ma giye fataya mevel, ma gateye dəretsətseh. ⁹ Ndo neheye tebiye tã gawa mənese aye na, ta siye dəretsətseh, Mbəlom ma gateye dəretsətseh haladzay. Ma lahiye məgatay dəretsətseh na, a Yahuda hay təday ada ma dəba eye a slala i ndo siye hay dərmaɲ. ¹⁰ Ane tuk na, ndo neheye tebiye faya ta giye ɲgwalak eye na, Mbəlom ma vəlateye məzlaɓ, ma tsikiye fataya wu ɲgwalak eye, ma vəlateye zay. Ma vəlateye a ndo neheye tebiye, ane tuk na, ma lahiye ha na, a Yahuda hay təday ada ma dəba eye a slala i ndo siye hay dərmaɲ. ¹¹ Andza niye Mbəlom na, a ɲgəna tay ha ka bo abəra ndo hay bay.

¹² Ndo neheye Yahuda hay bay aye, nəteye neheye tã sər bazlam i Musa mapala eye bay aye, faya ta giye mənese kəriye tsa. Ta mətiye kəriye andza niye tsa dərmaɲ ze bazlam i Musa mapala eye. Yahuda hay, nəteye na, tã sər bazlam i Musa mapala eye. Ndo neheye faya ta nasiye ha bazlam i Musa mapala eye na, Mbəlom ma gateye sariya tã bazlam i

* 2:6 zəba mə Dəmes hay 62.13; Dzeke hay 24.12.

Musa mapala eye. ¹³ Mbəlom ma təriye ha ndo hay ɲgwalak eye hay kame ɲgay na, hərwi nakə faya ta pay zləm a bazlam i Musa dekdek aye tsa bay. Ane tuk na, ma təriye tay ha ɲgwalak eye hay kame ɲgay na, ndo neheye faya ta rəhay ha gər a wu nakə bazlam i Musa mapala eye a tsik aye. ¹⁴ Hərwi ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye na, tə sər bazlam i Musa mapala eye bay. Azlakwa bay, siye hay tə gawa tə gər tay wu nakə bazlam mapala eye a tsik aye. Faya ta giye andza niye kwa taday tə sər bazlam i Musa mapala eye bay bəbay na, faya ta diye ha, tə sər məge wu ɲgwalak eye hay. ¹⁵ Ahəl nakə faya ta giye andza niye na, faya ta diye ha na, Mbəlom kə watsa ada kə patay na bazlam i Musa mapala eye a dərev tay hərwi ta giye wu waray na, ta sər ha. Mədzal gər tay faya ta diye ha andza niye dərmak. Pat mekeleɲ eye hay na, tə sərəwa ta ge wu ɲgwalak eye. A həlay mekeleɲ eye na, tə sər ta ge mənese. ¹⁶ Wu neheye na tsik faya kanaɲ aye na, ta zəbiye parakka pat nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay tə həlay i Yesu Kəriste. Ma giye sariya a ndo hay hərwi wu neheye mənəgaha eye mə dərev tay aye. Wu nakə na tsik kanaɲ aye na, Labara ɲgwalak eye nakə faya na diye ha aye.

Yahuda hay ta rəhay gər a bazlam mapala eye bay

¹⁷ Nəkurom Yahuda hay, ka sərūm nəkurom Yahuda hay, ka dzalum na, kwa mey faya ma diye lele hərwi nakə ka sərūm bazlam i Musa mapala eye, faya ka gumeye zlapay, tə məgwədə ka sərūm Mbəlom. ¹⁸ Ka sərūm wu nakə a say a Mbəlom ndo hay t̄a ge aye, bazlam i Musa mapala eye kə d̄akum ha wu nakə ɲgwalak eye ta wu nakə ɲgwalak eye bay aye. ¹⁹ Ka dzalum na, d̄əre andaya fakuma ba! Faya ka d̄umateye ha tsəved̄ a guluf hay. Ka dzalum na, nəkurom ka tərūm andza dzaydzay hərwi ndo neheye nəteye ma ləvəɲ aye hərwi ada t̄a ɲgatay a d̄əre. ²⁰ Nəkurom ka dzalum na, ka d̄umatay ha wu a ndo neheye tə sər wuray bay bədaw? Ka dzalum sa na, faya ka tətikumateye a ndo neheye ta gəl ka tsəved̄ i Mbəlom zuk bay aye. Ka dzalum andza niye na, hərwi nakə ka sərūm bazlam i Mbəlom mapala eye ba? Ka gwad̄um na, bazlam mapala eye kə d̄akum ha dedek hərwi ada k̄a sərūm.

²¹ Faya ka tətikumateye wu hay a ndo hay, bo kurom eye ka tətikumay a gər kurom bay na, hərwi mey? Faya ka tsikumateye a ndo hay «K̄a kələm bay», bo kurom eye faya ka kələmeye na, sa kəkay? ²² Nəkurom faya ka gumateye me a ndo hay ka məge madama, bo kurom eye faya ka gumeye! Faya ka gwad̄umateye a ndo hay «K̄a gum kule bay». Ada faya ka kələmeye wu neheye ndo hay tə vələy a kule aye na, ma kəkay? ²³ Faya ka zlapumeye haladzay hərwi nakə ka sərūm bazlam i Mbəlom mapala eye aye, ane tuk na, faya ka nasumeye ha bazlam i Mbəlom mapala eye ada ndo hay ta tsikiye wu nakə ɲgwalak eye bay aye ka Mbəlom hərwi kurom sa na, ma kəkay? ²⁴ Andza nakə mawatsa eye mə D̄erewel i Mbəlom, a gwad̄: «Ndo neheye Yahuda hay bay aye faya ta tsaleye ka gər a Mbəlom hərwi kurom Yahuda hay.†»

²⁵ Nəkway Yahuda hay faya ka d̄əsakweye bo hərwi mədə ha na, nəkway ndo i Mbəlom hay. Faya na gwadiye: Tadə faya ka pumay bəzay a bazlam i Musa mapala eye lele na, mədəse bo nakə faya ka d̄əsumeye na, ma dzəniye kurom. Ane tuk na, tadə faya ka pumay bəzay a bazlam i Musa mapala eye bay na, mədəse bo nakə faya ka d̄əsumeye na, andza faya ka d̄əsumeye bay, ma dzəniye kurom sa bay. ²⁶ Tadə ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye tə d̄əs bo təbey, faya ta pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, nəteye ka d̄əre i Mbəlom na, andza nəteye mad̄əsa bo eye. ²⁷ Nəkurom Yahuda hay, ta vələkum bazlam mapala eye a həlay. Ane tuk na, ka rəhumay ha gər bay ada ka gum mədəse bo. Ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye, kwa tadə nəteye mad̄əsa bo eye bay bəbay, ta pay bəzay a bazlam mapala eye na, ta gəsiye kurom a sariya.

²⁸ Yahuda nakə dedek eye na, way? Ndo nakə a d̄a ha nəngeye Yahuda hay tə slo i bo dekdek aye d̄aw? A'ay! Mədəse bo dedek eye na, wuye mey tuk? Mədəse bo nakə ndo hay ta ɲgateye tə d̄əre aye dekdek tsa bay. ²⁹ Duh Yahuda dedek eye na, ndo nakə Mbəlom ka mbəday ha dərev ɲgay aye. Mədəse bo dedek eye na, nakə Məsəfəre i Mbəlom faya ma

† 2:24 Ezay 52.5.

giye mə dərev i ndo aye, bəna məsler i bazlam mapala eye andaya mə dəma bay. Slala i ndo nakay, maa zambaday na, Mbəlom bəna ndo hay bay.

3

¹ Kə ge andza niye na, ndo nakə Yahuda aye na, a ze ndo nakə Yahuda bay aye na, tə mey? Tadə ndoweye kə dəs bo na, ɲgama eye mə dəma na, mey? ² Faya na gwadəkumeye: «Ma giye ɲgama haladzay ta tsəved mekeleɲ eye hay wal wal.» Mbəlom a vəl bazlam ɲgay na, a Yahuda hay təday.

³ Ane tuk na, tadə siye i Yahuda hay ta kula ha gər tay na, niye na, ma sliye məgay me a Mbəlom ka məge wu nakə a tsik aye dāw? ⁴ A'ay, andza niye bay tebiye, kwa tadə ndo hay tebiye maraw me eye hay na, Mbəlom ma giye wu nakə a tsik aye huya. Andza nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom aye, tə gwad:

«Nəkar Mbəlom, ka tsik me na, ndo hay tebiye tə sər ha ka tsik na, dedək.

Tadə ta maka ha mənese na, ndəray ma sliye məgəse kar a sariya bay.*»

⁵ Agəla siye hay ta gwadiye, mənese nakə faya ka gakweye ma dzəniye tay ha ndo hay ka məsəre ha Mbəlom na, neɲgeye a ge mənese bay. Wu nakə ka mbədəkwaterəye faya na, wuye mey? Kə ge andza niye na, ka gwadəkweye Mbəlom faya ma giye mənese bəna faya ma sakweye dərətsətseh bədaw? Wu nakə na tsik aye na, na tsik bazlam i ndo hay. ⁶ A'ay, andza niye bay, Mbəlom neɲgeye ɲgwalak eye. Tadə neɲgeye ɲgwalak eye bay na, ma giye sariya a ndo i məndzibəra hay na, ma kəkay?

⁷ Agəla siye hay ta gwadiye sa: «Tadə maraw me ga hay faya ta dzəniye ndo hay ka məsəre Mbəlom neɲgeye a tsik dedək na, ta zambadəye hərwiye. Kə ge andza niye na, nəkway ndo məge mezeleme hay Mbəlom ma gəsiye kway a sariya na, hərwi mey?» ⁸ Siye hay faya ta gwadiye: «Gakwa mənese hərwi ada t̄a ɲgatay parakka Mbəlom na, ɲgwalak eye, ma giye wuray dāw?» Siye hay faya ta tsikiye wu nakə ɲgwalak eye bay aye fagaya, tə gwad neɲ eye na tsik andza niye. Nəteye dā nakə Mbəlom m̄a gəs tay ha a sariya aye.

Ndo hay tebiye mezeleme eye hay

⁹ Andza niye, nəkway Yahuda hay na, ka zakwa tay ha siye i ndo hay dāw? A'ay, kwa tsekweɲ bay. Ba na tsik tsiy, Yahuda hay ta siye i ndo hay tebiye mezeleme faya ma ləviye kway. ¹⁰ Andza nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom aye na, tə gwad:

«Ndəray nakə neɲgeye ɲgwalak eye kame i Mbəlom aye na, andaya bay, kwa nəte.

¹¹ Ndəray nakə a sər dedək aye na, andaya bay,

ndəray nakə faya ma pəliye Mbəlom aye na, andaya bay.

¹² Nəteye tebiye ta mbədāy dāba a tsəved i Mbəlom, ta dze tebiye,

ndəray nakə faya ma giye ɲgwalak aye na, andaya bay, kwa nəte.†

¹³ Wu nakə ma ndahwaweye abəra mə bazlam tay aye na, ɲgwalak eye bay

andza wu nakə a zaw ma tsəvay nakə ta həndək faya abəra aye.

Ta dərneh tay na, faya ta vateye ha gər a ndo hay.‡

Ka təbəlem tay na, muwar i dədə.§

¹⁴ Faya ta vəlateye mezeleme a ndo hay huya,

ta tsikiye wu ɲgwalak eye bay huya.*

¹⁵ Tə sik tay hay na,

ta hwiye ha ka məkəde ndo hay.

¹⁶ Tsəved tay nakə ta ye tə dəma aye na, ta nasiye ha wu hay tebiye,

ada ta sateye dərətsətseh a ndo hay.

¹⁷ Tsəved i zay na, tə sər bay.†

¹⁸ Ta dzədzaray a Mbəlom bay tebiye.‡»

* 3:4 Dəmes hay 51.6. † 3:12 Dəmes hay 14.1-3, 53.2-4; Ekəliziyast 7.20. ‡ 3:13 Dəmes hay 5.10. § 3:13 Dəmes hay 140.4. * 3:14 Dəmes hay 10.7. † 3:17 Ezay 59.7-8. ‡ 3:18 Dəmes hay 36.2.

¹⁹ Na gwad ka sarakwa ha wu neheye tebiye bazlam i Mbəlom mapala eye faya ma tsikiye aye na, a tsik ka ndo neheye faya ta rəhay ha gər aye. Andza niye, ndəray ma sliye mambəde me abəra ka bo bay. Kwa way kə ge mənese kame i Mbəlom. ²⁰ Hərwi niye ka dərə i Mbəlom na, ndəray nakə ngwalak eye hərwi bazlam i Mbəlom mapala eye andaya bay. Bazlam i Mbəlom mapala eye faya ma diye ha mezeleme i ndo hay hərwi ada t̄a sər ha.

Ndo hay ta ndziye dedək eye hay kame i Mbəlom na, kəkay?

²¹ Anəke na, tsəved i ndo hay ta təriye ngwalak eye kame i Mbəlom aye na, kə ndohwaw parakka. Tsəved eye a ndohwaw na, abəra mə dərəwel i Musa bay. Ane tuk na, dərəwel i Musa ada ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay ta tsik faya kurre. ²² Tsəved eye na, andza nakay: Ndo neheye tə dzala ha ka Yesu Kəriste, Mbəlom a təra tay ha dedək eye hay ka dərə ngay aye na, nəteye. Mbəlom a həndək tsəved nakay na, a ndo neheye tə dzala ha ka Yesu Kəriste aye tebiye bəna a Yahuda hay dəkdek bay. Mbəlom a ngəna tay ha ka bo abəra ndo hay bay. ²³ Hərwi ndo hay tebiye ta ge mezeleme, ta sliye mändze ma məzlab i Mbəlom bay. ²⁴ Ane tuk na, Mbəlom kə gatay ngwalak kəriye, ka təra tay ha dedək eye kame ngay. A ge andza niye na, tə həlay i Yesu Kəriste nakə ma mbəliye tay ha abəra mə mezeleme aye. ²⁵ Nəngəye na, Mbəlom a zla na ada m̄a mət hərwi ndo hay hərwi ada m̄a zla fataya abəra mezeleme tay tə bambaz ngay. Tsəved eye nakay Mbəlom a həndək na, hərwi ndo neheye tebiye ta dzaliye ha ka Yesu Kəriste aye. A ge andza niye na, hərwi ada ndo hay t̄a zəba nəngəye na, dedək. Mezeleme neheye ahəl niye ndo hay tə gawa aye na, Mbəlom a gawa ha andza a ngataway bay. ²⁶ A tsikawa faya bay, a dəmawa. Ane tuk na, anəke na, faya ma datay ha a ndo hay, nəngəye na, dedək. Nəngəye a say mäge na, wu nakə dedək eye ada a say matəre tay ha ndo neheye tə pa mədzał gər tay ka Yesu Kəriste aye ndo dedək eye hay.

²⁷ Kə ge andza niye na, wuray andaya nakə ka gakweye ha zlapay aye daw? A'ay, andaya bay! Mbəlom a təra kway ha dedək eye hay kame ngay na, hərwi nakə faya ka dzalakweye ha ka Yesu Kəriste aye bəna hərwi nakə ka pakway bəzay a bazlam mapala eye bay. Andza niye, wuray andaya nakə ka gakweye ha zlapay aye bay. ²⁸ Andza niye, Mbəlom a təra tay ha ndo hay dedək eye hay kame ngay na, hərwi nakə faya ta dzaliye ha ka Yesu Kəriste aye dəkdek tsa bəna hərwi nakə tə pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye aye bay. ²⁹ Mbəlom na, nəngəye Mbəlom i Yahuda hay dəkdek bay, nəngəye Mbəlom i ndo hay tebiye, kwa i Yahuda hay ada kwa i siye i ndo hay, ³⁰ hərwi Mbəlom na, nəte ngweŋ. Tadə Yahuda hay ta dzala ha ka Yesu Kəriste na, ma təriye tay ha dedək eye hay kame ngay. Hərwi ndo siye hay na, andza niye dərmał, tadə ta dzala ha ka Yesu Kəriste na, ma təriye tay ha ndo i dedək eye hay kame ngay dərmał. ³¹ Məgwede na, Mbəlom a təra tay ha ndo dedək eye hay na, hərwi nakə tə dzala ha ka Yesu Kəriste aye, niye a say məgwede na, ndo hay t̄a pay bəzay a bazlam i Mbəlom mapala eye sa bay daw? A'ay, andza niye bay. Duh bazlam i Mbəlom mapala eye na, ka təməkweye na lele andza nakə a ye ka bo aye.

4

Mbəlom a təra ha Abraham ndo i dedək kame ngay

¹ Dzalakwa ka Abraham bəba tətə kway təday. Ka gwadəkweye ka nəngəye na, mey? A huta ka təv i Mbəlom na, mey? ² Tadə Mbəlom a təra ha ndo i dedək kame ngay hərwi nakə a gawa məsler ngwalak eye hay aye na, Abraham ma sliye faya mäge zlapay. Ane tuk na, Abraham kə sla faya məzlepe kame i Mbəlom bay. ³ Andza nakə tə watsa a Dərəwel i Mbəlom aye na, tə gwad: «Abraham a dzala ha ka Mbəlom, hərwi niye Mbəlom a təra ha ndo i dedək kame ngay.*»

⁴ Sərūm ha na, tadə ndoweye kə ge məsler na, ta vəleye wu hərwi məsler ngay. Wu nakə ta vəleye na, merəbe ngay bəna ta vəleye kəriye bay. ⁵ Tadə duh ndoweye kə dzala ha ka Mbəlom ada ma dzaliye mə gər ngay a gawa məsler neheye ngwalak eye bay aye na,

* 4:3 Madazlay i wu hay 15.6.

Mbəlom a təra ha ndo i dedək kame ɲgay. Andza niye tsəved i Mbəlom andaya matəre ha ndo hay dedək eye kame ɲgay na, kəriye.

⁶ Davit kə tsik andza niye dərma. A gwad ka ndo nakə Mbəlom a təra ha ndo i dedək kame ɲgay aye na, ka zəba ka məsler ɲgay hay bay. A gwad ndo neheye na, Mbəlom kə vələtay mənɲgwe. ⁷ A gwad:

«Ndo neheye Mbəlom a pəsətay ha mezeleme tay na,
maa huta mənɲgwe na, nəteye.

Ndo neheye Mbəlom a mbatatay ha mənese tay aye na,
maa huta mənɲgwe na, nəteye.

⁸ Ndo neheye Bəy Maduweɲ Mbəlom a pasla mənese tay bay aye na,
maa huta mənɲgwe na, nəteye.†»

⁹ Ahəl nakə Davit a tsik andza niye na, andza məgwede maa huta mənɲgwe na, ndo neheye tə dəs bo aye dekdek tsa daw? A'ay, ndo neheye ta dəs bo bay aye ta hutiyə mənɲgwe dərma. Ta dedək ka tsənakwa na, Mbəlom a təra ha Abraham ndo i dedək kame ɲgay na, hərwi nakə Abraham a pa mədzal gər ka neɲgeye, na gwad bədaw?

¹⁰ Mbəlom a təra ha Abraham ndo i dedək kame ɲgay na, kəday? Neɲgeye madəsa bo eye tsukudu neɲgeye madəsa bo eye zuk bay daw? A həlay niye na, neɲgeye madəsa bo eye zuk bay! ¹¹ Mbəlom a təra ha ndo i dedək kame ɲgay na, ahəl nakə kə dəs bo zuk bay aye hərwi kə dzala ha ka Mbəlom. Ma dəba eye na, Mbəlom a gwaday «dəs bo». Mədəse bo nakə a dəs aye na, ɲgodgor nakə neɲgeye ndo i dedək kame i Mbəlom aye. Andza niye, Abraham neɲgeye bəba i ndo neheye ta dəs bo bay ada ta dzala ha ka Mbəlom aye. Mbəlom a pa tay ha nəteye dedək eye hay kame ɲgay andza nakə a pa Abraham ndo i dedək kame ɲgay aye. ¹² Sa na, Abraham neɲgeye bəba i ndo neheye madəsa bo aye. Ane tuk na, kutoɲ tã ge andza Abraham hərwi mədzal ha ka Mbəlom andza nakə neɲgeye a dzala ha kwa ahəl nakə kə dəs bo zuk bay aye.

Wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye aye

¹³ Mbəlom a gwaday ahəl niye a Abraham ada a hulfe ɲgay na, ma vəlateye mändzibəra. Mbəlom a tsik andza niye na, hərwi nakə Abraham a pay bəzay a bazlam mapala eye bay, a tsikay andza niye na, hərwi Abraham a dzala ha ka Mbəlom aye ada a təra ndo i dedək kame ɲgay na, andza niye.‡ ¹⁴ Tadə ahəl niye ndo neheye tə paway bəzay a bazlam mapala eye aye ta hutiyə wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye na, ndo neheye tə dzala ka Mbəlom aye na, tə dzala ha hərwi mey? Wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye na, ma təriye wu kəriye. ¹⁵ Andza niye, hərwi bazlam mapala eye a zlaw mevel i Mbəlom ka ndo hay hərwi ta pay bəzay bay. Tadə bazlam mapala eye andaya bay na, ndəray andaya ma nasiye ha bazlam mapala eye bay.

¹⁶ Wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye, ma vəliye a ndo neheye tə dzala ha ka neɲgeye aye. A ge andza niye na, hərwi məde ha ɲgwalak ɲgay ta məvəle wu kəriye. A say məvəle a hulfe i Abraham, a nəteye tebiye. A vəl na, a ndo mədzal gər neheye tə pay bəzay a bazlam i Mbəlom mapala eye dekdek bay, ane tuk na, a siye i ndo neheye tə dzala ha ka Mbəlom andza Abraham nakə a dzala ha aye dərma, hərwi Abraham na, bəba kway tebiye ma mədzal gər ka Mbəlom. ¹⁷ Andza nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom aye na, Mbəlom a gwaday a Abraham: «Na pa kar bəba i slala hay haladzay.» Neɲgeye bəba kway kame i Mbəlom hərwi nakə a dzala ha aye. Mbəlom nakə a mbəl ha ndo hay abəra ma mədahaɲ aye ada neɲgeye nakə a ge wu hay a dazlay ka kəriye, a tsik me na, wuye hay tə ndohwaw.§ ¹⁸ Abraham neɲgeye na, a dzalawa ha huya ka Mbəlom. Kwa mâ ge andza tsəved eye nakay ada Mbəlom mâ ge wu nakə a gwad ma vəliye andaya sa bay bəbay na, Abraham a pa faya mədzal gər ɲgay ka Mbəlom huya. A təra bəba i slala hay haladzay na, andza niye.* Andza nakə Mbəlom a tsikay, a gwaday: «Hulfe yak hay ta giye haladzay.» ¹⁹ Ahəl nakə Mbəlom a tsikay andza niye na, məve i Abraham ma giye temerre. A sər bo

† 4:8 Dəmes hay 32.1-2. ‡ 4:13 Zəba mə Madazlay i wu hay 12.2-3; 17.4-6; 22.15-18. § 4:17 Madazlay i wu hay 17.5. * 4:18 Madazlay i wu hay 15.5.

ngay na, ɓa andza maməta eye tsiy, Sara ngwas ngay ma sliye faya məwe sa bay. Ane tuk na, a dzalawa ha ka Mbəlom huya, kə ye gər bay.

²⁰ A sər ha lele ma hutiyə wu nakə Mbəlom a gwad ma vəleye. Ka dzədda ha mədzal gər ngay bay. Duh mədzal gər nakə a dzala ha ka Mbəlom aye na, a vəlay gədaŋ ɓəŋɓəŋ ka tsəved i Mbəlom ada a zambadaway a məzlaɓ i Mbəlom. ²¹ A sər ha lele gədaŋ i Mbəlom andaya ka mäge wu nakə a gwad ma giye aye. ²² Hərwi niye Mbəlom a təra ha Abraham ndo i dedek kame ngay.† ²³ Wu nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom aye na: «Mbəlom ka zəba faya neŋgeye ndo i dedek kame ngay.» Tə watsa na, hərwi ngay dekdek bay, ²⁴ tə watsa hərwi kway dərma. Tadə ka dzalakwa ha ka Mbəlom nakə a lətse ahaya Yesu Bəy Maduweŋ kway abəra mə walaŋ i mədahaŋ hay aye na, ma zəbiye fakwaya dedek eye hay kame ngay dərma. ²⁵ Yesu, neŋgeye Mbəlom a vəl a həlay i ndo hay hərwi ada m̄ mət hərwi mezeleme kway. Ma dəba eye Mbəlom a lətse ahaya abəra ma mədahaŋ hərwi ada m̄ pa kway dedek eye hay kame ngay.

5

Yesu kə vəlakway məsəre bo ta Mbəlom

¹ Andza niye, Mbəlom ka təra kway ha dedek eye hay kame ngay hərwi faya ka dzalakweye ha ka neŋgeye. Anəke tuk na, nəkway mandza eye ta Mbəlom tə zay hərwi Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste. ² Maa həndəkakway na tsəved eye na, Yesu Kəriste hərwi ada Mbəlom m̄ gakway ngwalak ngay hərwi faya ka dzalakweye ha ka neŋgeye. Ka lətsakwa duwirre ɓəŋɓəŋ na, ka ngwalak ngay eye nakay ada ka ngalakakweye hərwi ka sərakwa ha Mbəlom ma ta vəlakweye məzlaɓ andza neŋgeye. ³ Sa na, faya ka sakweye dərətsətseh na, dərəv kway faya ma ngwasiye hərwi ka sərakwa ha dərətsətseh ma dzəniye kway ka məzle ngatay. ⁴ Ka zlakwa ngatay na, ka hutakweye gədaŋ. Tadə ka hutakwa gədaŋ na, ka pakweye mədzal gər ka Mbəlom, ma giye wu nakə a gwad ma giye. ⁵ Tadə ka pa faya mədzal gər andza niye na, ma təriye wu kəriye bay hərwi ɓa Mbəlom kə dəkway ha parakka a wuda kway haladzay. A dəkway ha na, tə həlay i Məsəfəre ngay Tsədaŋna eye nakə a vəlakway aye.

⁶ Ayaw, ahəl niye gədaŋ kway andaya mətəme ha gər kway bay. Ane tuk na, həlay eye nakə Mbəlom a pa aye, Kəriste a yaw a mət hərwi mezeleme kway. ⁷ Ka sərakwa ha na, mawura bo eye haladzay nakə ndo ma təmiye məməte hərwi ndo nakə dedek eye, mawura bo eye. Tadə ndoweye faya ma giye wu ngwalak eye na, agəna ma təmiye məməte hərwi ngay. ⁸ Ane tuk na, Kəriste, neŋgeye kə mət hərwi kway. A mət na, ahəl nakə nəkway huya mə mezeleme aye. Andza niye Mbəlom a dəkway ha ma kəkay nakə a wuda kway aye. ⁹ Ma məməte i Kəriste nakə a mət hərwi kway aye na, Mbəlom ka təra kway ha dedek eye hay tə bambaz ngay. Kə ge andza niye na, ka sərakwa ha dedek Kəriste ma təmiye kway ha hərwi ada Mbəlom m̄ gəs kway ta sariya bay. ¹⁰ Ahəl niye nəkway ndo mane dərə i Mbəlom na, neŋgeye kə sər kway ha ka bo ta neŋgeye tə məməte i wawa ngay. Kə ge andza niye na, ka sərakwa ha ta dedek ma təmiye kway ka tor eye hərwi wawa ngay kə lətsew abəra ma mədahaŋ. ¹¹ Neŋgeye niye dekdek tsa bay. Sa na, faya ka ngalakakweye ta Mbəlom hərwi maa ye kway ha məsəre kway ha ka bo ta Mbəlom na, neŋgeye. Wu nakə a ge aye na, hərwi Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste.

Adam tə Yesu Kəriste

¹² Maa zlaw mezeleme ka məndzibəra na, ndo nəte ngweŋ, Adam. Hərwi mezeleme, ndo hay faya ta mətiye. Andza niye, mədahaŋ a zəvay a ndo zəzeŋ ka məndzibəra tebiye, hərwi ndo hay tebiye ta ge mezeleme. ¹³ Mezeleme andaya ka məndzibəra na, kurre kwa ahəl nakə Mbəlom kə vəlay bazlam mapala eye a Musa zuk bay aye. A həlay niye bazlam mapala eye andaya zuk bay na, Mbəlom kə pasla mezeleme i ndo hay bay. ¹⁴ Ane tuk na, kwa kə ge bo andza niye bəbay na, madazlay ka Adam hus a həlay i Musa na, mədahaŋ a

† 4:22 zəba mə Madazlay i wu hay 15.6.

kəḏawa ndo hay tebiye. Kwa tadə ta gəsay me a Mbəlom andza Adam nakə kə ge bay aye na, tə mətawa huya.

Adam na, andza Yesu, ndo nakə ma deyeweye kame aye. ¹⁵ Ane tuk na, nəteye niye sulo aye na, məsler tay wal wal. Mezeleme nakə Adam a ge aye na, wal andza ɲgama nakə Mbəlom a vəl aye bay. Dedək, ndo hay haladzay ta mət hərwi Adam nakə neŋgeye nəte a ge mezeleme aye. Ane tuk na, ɲgwalak i Mbəlom gədaŋ eye a ze kwa mey. Kə pa ɲgama haladzay ka ndo hay haladzay kəriye, kə gatay ɲgwalak tə həlay i ndo nəte, Yesu Kəriste. ¹⁶ Wu nakə Mbəlom a vəl aye na, hohway ɲgay eye wal dərmak. Andza i mezeleme bay. Mezeleme nakə Adam a ge aye na, Mbəlom kə gəs na faya a sariya. Ane tuk na, Mbəlom faya ma vəliye ɲgwalak ɲgay a ndo hay, kwa tadə ta ge mezeleme haladzay bəbay na, faya ma təriye tay ha dedək eye hay kame ɲgay ada sariya ma gəsiye tay ha bay. ¹⁷ Dedək, ndo nəte kə ge mezeleme ada mədahaŋ ka zəvatay a ndo hay tebiye hərwi ndo nakay nəte eye. Ane tuk na, ndo neŋgeɗ, Yesu Kəriste, neŋgeye a ge məsler mekeleŋ. Hərwi ɲgay, Mbəlom kə vəl ɲgwalak ɲgay haladzay ada kə vəl məsəre bo, ndo hay ta sər bo ta neŋgeye. Andza niye, ta hutiyeye sifa ka tor eye ada ta giye bəy tə Yesu Kəriste.

¹⁸ Andza niye, sariya kə gəs ndo hay tebiye hərwi mezeleme i Adam. Yesu Kəriste, neŋgeye ndo nəte a ge ɲgwalak, andza niye a təma ahaya ndo hay tebiye abəra ma sariya, a vəlatay sifa. ¹⁹ Zəbum, ndo hay haladzay tə ge mezeleme na, hərwi ndo nəte a kərah marəhay ha gər a Mbəlom. I ndo neŋgeɗ, andza niye. Ndo hay haladzay ta təriye dedək eye hay kame i Mbəlom na, hərwi nakə neŋgeye a rəhay ha gər a Mbəlom aye.

²⁰ Bazlam i Musa mapala eye a yaw na, hərwi ada mezeleme m̄ səkah. Ane tuk na, mezeleme a səkah mazəbe na, ɲgwalak i Mbəlom a səkah kame kame. ²¹ Ahəl niye na, mezeleme a kəḏawa ndo hay ta gədaŋ. Anəke na, ɲgwalak i Mbəlom andaya ta gədaŋ eye matəre ha ndo hay dedək eye hay kame i Mbəlom. Mbəlom a vəlakway ɲgwalak ɲgay niye na, hərwi mede kway ha a sifa nakə ma ndəviye bay aye tə həlay i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste.

6

Ndo neheye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye nəteye ma sifa

¹ Ayaw, ka gwadəkweye na, mey tuk? Niye na, andza məgwede «Gakwa mezeleme hərwi ada Mbəlom m̄ səkah ha məvəle ɲgwalak kame kame» tsukudu, kəkay? ² Andza niye bay tebiye! Nəkway na, andza ka mətakwa, mezeleme ma sliye faya mələwakway gər sa bay. Ka ndzakweye mə mezeleme sa na, ma kəkay? ³ Ahəl nakə ta dzəhuɓ kway ha a yam aye na, nəkway ka dzapakwa tə Yesu Kəriste. Andza məgwede na, ka mətakwa ka bo tə neŋgeye. Ka sərūm təbədew? ⁴ Ahəl nakə ta dzəhuɓ kway ha a yam aye na, ka tərakwa maməta eye hay tə neŋgeye ada ta tələka kway ha a mədahaŋ andza neŋgeye hərwi ada Bəba Mbəlom m̄ lətsakway ahaya abəra ma mədahaŋ andza nakə a lətse ahaya Kəriste abəra ma mədahaŋ ta məzlaɓ i gədaŋ ɲgay aye. Məmbəle kway ahaya nakə a mbəl kway ha aye na, a say k̄ hutakwa məndze nakə wedeye aye.

⁵ Ayaw, ka tərakwa maməta eye hay andza neŋgeye mə madzəhuɓe nakə ta dzəhuɓ kway ha a yam aye. Andza niye nəkway ka dzapakwa tə neŋgeye. Kə ge andza niye na, ka lətsakwaweye abəra ma mədahaŋ andza neŋgeye nakə a lətsew aye dərmak hərwi məndze ma məndze wedeye. ⁶ Sərakwa ha na, ahəl nakə Kəriste a mət ka mayako mazləlmbada eye na, Mbəlom ka dar mede kway nakə guram eye ka mayako mazləlmbada eye dərmak, hərwi ada Mbəlom m̄ dze ha bo nakə a saway mäge mezeleme aye ada k̄ tərakwa beke i mezeleme sa bay. ⁷ Hərwi ndo nakə kə mət aye na, gədaŋ i mezeleme andaya faya sa bay. ⁸ Ahəl nakə Kəriste a mət aye na, nəkway dərmak ka mətakwa. Kə ge andza niye na, ka dzalakwa ha nəkway tə neŋgeye ka ndzakweye ma sifa dərmak. ⁹ Ka sərakwa ha Yesu Kəriste kə lətsew abəra ma mədahaŋ, ma mətiye sa bay. Gədaŋ i mədahaŋ andaya faya sa bay. ¹⁰ A mət na, a mət mə mezeleme i ndo hay, sik nəte ka ndəv. Anəke neŋgeye mandza eye tə dərə na, neŋgeye mandza eye hərwi Mbəlom. ¹¹ Tə nəkurom na, andza niye dərmak. Sərūm ha na, ka mətum, gədaŋ i mezeleme andaya

fakuma sa bay. Anəke nəkurom mandza eye i Mbəlom hərwi nəkurom madzapa eye tə Yesu Kəriste.

¹² Kə ge andza niye na, ka təmum mezeleme mâ ge fakuma gədaŋ sa bay. Wu neheye ŋgwalak eye bay, a say a bor i bo kurom aye na, kâ pumay bəzay bay. Sərum ha na, bo ma ndziye bay, ma mətīye. ¹³ Ka vəlumay ha bo kurom a mezeleme mâ gakum wu nakə ŋgwalak eye bay aye sa bay. Vəlumay ha bo kurom dūh na, a Mbəlom andza ndo neheye tə lətsew abəra ma mədahaŋ aye. Vəlumay ha bo kurom peteh hərwi ada mâ ge kurom ha məsler ka tsəved ŋgwalak eye. ¹⁴ Andza niye, gədaŋ i mezeleme andaya fakuma sa bay hərwi ka pumay bəzay a bazlam i Musa mapala eye sa bay. Faya ka pumeye bəzay a ŋgwalak i Mbəlom nakə a gakum aye hərwi ada kâ tərūm dedek eye hay kame ŋgay.

Nəkway na, beke i way?

¹⁵ Agəla ndəray ma gwadiye, nəmay faya nəmaa pay bəzay a bazlam mapala eye sa bay, nəmaa pay bəzay a ŋgwalak i Mbəlom. Kə ge andza niye na, tsəved kway andaya ka mäge mezeleme sa dāw? A'ay, andaya kwa tsekweŋ sa bay tebiye. ¹⁶ Na gwad ka sərum ha tadə ka vəlumay ha bo kurom a ndoweye, ka gwadum ka rəhumay ha gər na, ka tərūm beke ŋgay. Tadə gədaŋ i mezeleme fakuma na, nəkurom ka tərūm beke i mezeleme faya ka vahumaweye məməte ka gər kurom. Tadə dūh ka rəhumay ha gər a Mbəlom na, ka tərūm beke ŋgay hay ada ma təriye kurom ha dedek eye hay kame ŋgay. ¹⁷ Na gwad ahəl niye na, nəkurom beke i mezeleme bəda? Sisce a Mbəlom, anəke dūh na, ka rəhumay ha gər a Mbəlom. Ka təmum bazlam neheye ta tətikakum aye. ¹⁸ Mbəlom kə təma kurom ahaya abəra ma beke i mezeleme, ka tərūm beke i Mbəlom dūh hərwi ada kâ pumay bəzay a tsəved ŋgwalak eye. ¹⁹ Na tsikakum ka beke hay na, hərwi ada kâ tsənum lele hərwi wu neheye a wur bo aye ka slum faya mətsəne bay. Ahəl niye ka vəlawum ha bo kurom peteh ka mäge mənese, ka səkahawum ha mäge mezeleme hay wal wal haladzay. Andza nakə ka gawum ahəl niye aye na, anəke vəlumay ha bo kurom peteh a Mbəlom hərwi ada kâ gum wu nakə dedek eye. Andza niye mede kurom ma deyeye a gər a Mbəlom.

²⁰ Ahəl nakə nəkurom beke i mezeleme aye na, wuray a gakum kutoŋ ka mäge wu nakə a say a Mbəlom aye bay. ²¹ A həlay niye ka gawum wu neheye ŋgwalak eye bay a gakum horoy anəke aye na, wu nakə ka hutum mə dəma ma dzəniye kurom aye na, wu waray? Wu neheye dūh na, ta diye ha ndo a mədahaŋ. ²² Anəke na, Mbəlom kə təma kurom ahaya abəra ma beke i mezeleme, ka tərūm beke i Mbəlom dūh. Magogoy kurom nakə ka hutumeye na, məndze kurom ma təriye tsədaŋŋa ada ka hutumeye sifa nakə ma ndəviye bay aye. ²³ Tadə ndoweye kə ge mezeleme na, mezeleme ma diye ha a məməte hərwi magogoy i mezeleme na, məməte. Ane tuk na, Mbəlom neŋgeye ma vəliye sifa nakə ma ndəviye bay aye na, kəriye. Ma vəlakweye hərwi nəkway madzapa eye ta Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste.

7

Gədaŋ i bazlam mapala eye andaya fakwaya sa bay

¹ Malamar ga hay, faya na tsikiye ka bazlam mapala eye. Na gwad nəkurom na, ka sərum bazlam mapala eye bədaŋ? Ka sərum ha bazlam mapala eye a ləvay gər a ndo na, ahəl nakə ndoweye tə dərə huya aye dəkdek tsa. ² Na dakum ha ta ŋgwas nakə neŋgeye tə zal ŋgay aye. Ahəl nakə zal ŋgay andaya tə dərə mba aye na, tsəved ŋgay andaya məgər ha zal ŋgay, məzle zal mekeleŋ eye bay, hərwi bazlam mapala eye a ge me. Tadə zal ŋgay kə mət na, tsəved ŋgay andaya mede a gay i ndo mekeleŋ eye tuk, maga me eye sa bay. ³ Tadə zal ŋgay kə mət zuk bay, a gər ha, a ye a zal mekeleŋ na, kə ge madama. Ane tuk na, tadə zal ŋgay kə mət na, neŋgeye tsiy barbarra. Kwa tadə ki ye a zal mekeleŋ bəbay na, kə nas ha bazlam mapala eye bay, kə ge madama bay.

⁴ Malamar ga hay, i kurom bəbay andza niye dərma. Bazlam mapala eye a ləva kurom sa bay, nəkurom kame ŋgay andza məməta eye hay, hərwi ahəl nakə Kəriste a mət aye na, ka mətum dərma. Andza niye, nəkurom na, i ŋgay, neŋgeye nakə Mbəlom a lətse ahaya abəra ma mədahaŋ aye. Nəkurom i ŋgay hay hərwi ada kâ gakwa wu ŋgwalak

eye hay a neŋgeye. ⁵ Andza mægweđe, ahəl niye ka gawakwa wu neheye a yakway a gər aye mba na, bazlam mapala eye a gwadawakway: «Wu nakay na, mezeleme.» Kə dakway ha mezeleme andza niye na, nəkway a sawakway mäge wu niye duh. Wu neheye ŋgwalak eye bay aye a yawa kway ha kame kame ada a yawa kway ha a məmäte. ⁶ Ahəl niye na, bazlam mapala eye a təra kway ha beke ŋgay hay, anəke na, nəkway kame ŋgay andza maməta eye hay. Mbəlom kə təma kway ahaya abəra mə həlay ŋgay. Anəke faya ka gakweye məsler i Mbəlom na, ta tsəved weđeeye nakə Məsəfəre i Mbəlom a dakway ha aye. Faya ka gakweye məsler ŋgay ta tsəved guram eye tə watsa mə bazlam mapala eye sa bay.

Bazlam mapala eye tə mezeleme

⁷ Nakay na, a say mægweđe mey? Bazlam i Musa mapala eye na, wu nakə ŋgwalak eye bay aye daw? A'ay, andza niye bay. Tadə bazlam mapala eye andaya bay na, na səriye mezeleme bay. Tadə bazlam mapala eye m̄ gwad: «K̄a ge d̄ere ka wu i ndo bay*» na, na səriye mezeleme niye bay. ⁸ Ane tuk na, ahəl nakə bazlam mapala eye a d̄eŋ ha mäge d̄ere ka mezeleme nakay aye na, mezeleme a huta fagaya tsəved, na dazlay mäge d̄ere ka wu hay wal wal tebiye. Tadə bazlam mapala eye andaya bay na, mezeleme maməta eye. ⁹ Ahəl niye na sər bazlam mapala eye zuk bay na, ka d̄ere ga na, neŋ mandza eye tə d̄ere. Ane tuk na, ahəl nakə na sər wu nakə a say a bazlam mapala eye ndo m̄ ge aye na, mezeleme a mbəl, ¹⁰ ada ka d̄ere i Mbəlom na, na mət. Mbəlom a vəl bazlam mapala eye na, hərwi ada m̄ vələtay sifa a ndo hay. Ane tuk na, neŋ na mət na, neŋgeye a mət ga ha. ¹¹ Ahəl nakə na tsəne bazlam mapala eye na, mezeleme a huta fagaya tsəved, a veŋ gər hərwi ada n̄a ge mənese ada andza niye n̄a mət hərwi mezeleme a kəd ga.

¹² Andza niye bazlam mapala eye a yaw na, mə həlay i Mbəlom ada bazlam ŋgay hay tebiye na, tsədaŋŋa. Wu nakə ŋgwalak eye bay aye na, andaya mə d̄əma bay. ¹³ Yaw! Andza mægweđe na, wu ŋgwalak eye kə kəd ga mədahaŋ eye daw? A'ay, maa kəd ga na, bazlam mapala eye bay. Maa kəd ga duh na, mezeleme. Mezeleme a gəs ga tə wu nakay ŋgwalak eye a kəd ga ha mədahaŋ eye. Andza niye hərwi ta sər ha mezeleme na, mezeleme dedek. Mezeleme neŋgeye ŋgwalak eye bay na, ka zəba parakka hərwi bazlam mapala eye.

Lele ta lele bay eye salamay ma ndo

¹⁴ Ka sərakwa ha bazlam mapala eye a yaw abəra ka təv i Mbəlom. Ane tuk na, neŋ na, ndo zezeŋ tsa, na təra andza beke i mezeleme. ¹⁵ Wu nakə faya na giye na, na sər bay. Wu nakə a seŋ mäge aye na, na ge bay, faya na giye duh na, wu nakə a seŋ bay aye. ¹⁶ Azlakwa tadə na wud̄a wu nakə na giye aye bay na, faya ma diye ha na sər bazlam mapala eye neŋgeye ŋgwalak eye. ¹⁷ Mənese nakə faya na giye na, maa ge na, neŋ bay. Maa ge na, mezeleme nakə mə neŋ aye. ¹⁸ Na sər ha wu ŋgwalak eye andaya mə neŋ bay. Na tsik na, mə bo ga nakə a saway mäge mezeleme aye. A seŋ ta dedek mäge wu lele eye, ane tuk na, na sla faya mäge bay. ¹⁹ Wu ŋgwalak eye nakə a seŋ mäge aye a seŋ na giye bay. Faya na giye duh na, wu ŋgwalak eye bay nakə a seŋ mäge bay aye. ²⁰ Tadə na ge wu nakə a seŋ mäge bay aye na, andza mægweđe maa ge na, neŋ bay. Maa ge na, mezeleme nakə mə neŋ aye.

²¹ Andza niye, wu nakə neŋ faya na tsəniye mə bo ga aye na, andza nakay: A seŋ mäge ŋgwalak, ane tuk na, na sla faya mäge na, mənese dekd̄ek. ²² Andza mægweđe bazlam i Mbəlom mapala eye a yeŋ a gər ta dedek mə d̄ərev ga. ²³ Ane tuk na, na zəba faya na, gədaŋ mekeleŋ eye andaya mə neŋ ada faya ma giye vərəm tə wu neheye ŋgwalak eye mə neŋ aye. Wu nakay ŋgwalak eye bay aye na, a təra ga ha beke i mezeleme. ²⁴ I ga na, d̄əretsətseh waray! Na mətiye, hərwi nakə bo ga mezeleme aye. Mata buwa ga ahaya abəra ka tsəved nakay ma diye ga ha a məmäte aye na, way? ²⁵ Mata buwa ga ahaya na, Mbəlom tə həlay i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste. Na gay sisce tə d̄ərev ga peteh.

* ^{7:7} Madayaw abəra ma Ezipt 20.17; Bazlam mapala eye masulo eye 5.21.

Andza niye, ta mædzal gær ga na, faya na rəhay ha gær a bazlam i Mbəlom mapala eye. Ane tuk na, bo ga a say nâ pay bəzay dūh na, a mezeleme.

8

Mændze ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye

¹ Andza niye, ndo neheye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye na, Mbəlom ma gəsiye tay ha a sariya dāda bay. ² Andza niye hərwi gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye nakə a vəl sifa dedək eye tə həlay i Yesu Kəriste kə təma ga ahaya abəra ma gədaŋ i mezeleme nakə ma diye ga ha a mədahaŋ aye. ³ Bazlam i Musa mapala eye na, kə sla faya məvəle sifa bay hərwi nəkway ndo zezeŋ, nəkway bəle eye hay, ka slakwa faya marəhay ha gær a bazlam mapala eye bay. Ane tuk na, wu nakə bazlam mapala eye a sla faya bay aye na, Mbəlom kə ge na. A ge na, a sləraw wawa ŋgay ka mändzibəra ada a təra ha andza ndo, a ndzəkit bo ta nəkway ndo i mezeleme hay, hərwi ada mâ mət hərwi mezeleme kway. Andza niye, Mbəlom a gəs na mezeleme nakə ndo hay faya ta giye a sariya. ⁴ A ge andza niye na, hərwi ada kâ tərakwa ŋgwalak eye tebiye andza i bazlam mapala eye nakə a gwad habe ka tərakweye aye. Niye na, ka gakweye tə mede ka tsəved i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye bəna ka tsəved nakə a yay a gær a bo kway aye bay. ⁵ Ndo neheye faya ta giye andza niye na, a yay a gær a bo tay. Tə dzala na, huya ka wu nakə a yatay a gær aye. Ndo neheye faya ta ndziye andza nakə Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a tətikatay aye na, nəteye faya ta dzaliye huya ka wu nakə a yay a gær a Məsəfəre Tsədaŋŋa eye. ⁶ Ndo neheye faya ta dzaliye huya ka wu nakə a yay a gær a bo tay aye na, tsəved eye niye ma diye tay ha a məməte. Ane tuk na, ndo neheye faya ta dzaliye huya ka wu nakə a yay a gær a Məsəfəre Tsədaŋŋa eye na, Mbəlom ma vəlateye sifa nakə ma ndəviye bay ka tor eye ada ta mändze zay. ⁷ Hərwi niye, ndo neheye faya ta dzaliye huya ka wu nakə a yay a gær a bo tay aye na, nəteye tə nay dəre a Mbəlom. Faya ta giye wu nakə bazlam i Mbəlom mapala eye a tsik aye bay. Ta sliye faya kwa tsekweŋ marəhay ha gær bay. ⁸ Ndo neheye faya ta giye wu nakə a yay a gær a bo tay aye huya na, ta sliye faya madayay a gær a Mbəlom bay.

⁹ Nəkurom na, faya ka gumeye wu nakə a yay a gær a bo kurom aye bay. Nəkurom faya ka ndzumeye dūh na, ka tsəved i Məsəfəre i Mbəlom, hərwi Məsəfəre i Mbəlom andaya mə nəkurom. Tadə ndoweye, Məsəfəre i Yesu Kəriste andaya mə neŋgeye bay na, neŋgeye ndo i Kəriste bay. ¹⁰ Tadə Yesu Kəriste andaya mə nəkurom na, Məsəfəre ŋgay ma vəlakumeye sifa nakə ma ndəviye bay hərwi ka tərūm ŋgwalak eye hay ka dəre i Mbəlom. Andza niye, kwa bo kurom hay ta mətiye hərwi mezeleme. ¹¹ Mbəlom, neŋgeye kə lətse ahaya Yesu Kəriste abəra ma mədahaŋ. Tadə Məsəfəre ŋgay andaya mə nəkurom na, ta dedək ma mbəla kurom ahaya abəra ma mədahaŋ dərma. Ma giye wu niye na, ta Məsəfəre ŋgay nakay mə nəkurom aye.

¹² Kə ge andza niye na, malamar ga hay, gwedere andaya fakwaya. Slala i gwedere nakay na, mäge məsler andza nakə a say a Məsəfəre Tsədaŋŋa eye, bəna mäge wu nakə a say a bo kway aye bay. ¹³ Tadə faya ka pumay bəzay a tsəved nakə a yakum a gær aye na, ta dedək ka mətumeye. Duh ka vəlumay ha bo a həlay i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye hərwi ada mâ mbatakum ha mezeleme nakə mə nəkurom aye na, ka ndzumeye ma sifa dedək eye. ¹⁴ Ndo neheye tebiye Məsəfəre i Mbəlom faya ma lakiye tay ha aye na, nəteye wawa i Mbəlom hay. ¹⁵ Məsəfəre niye Mbəlom a vəlakum aye na, neŋgeye ma təriye kurom ha beke hay bay, ka dzədzarumeye sa bay. Məsəfəre niye ma təriye kurom ha wawa i Mbəlom hay dūh. Ada ta Məsəfəre niye na, ka wudakweye, ka gwadəkweye: «Abba! Bəba!» ¹⁶ Məsəfəre Tsədaŋŋa eye, bo ŋgay eye faya ma tsikiye mə dərev kway na, ta dedək nəkway wawa i Mbəlom hay. ¹⁷ Kə ge nəkway wawa ŋgay hay na, ka hutakweye wu ŋgwalak eye hay neheye a gwad ma vəlateye a ndo ŋgay hay aye dərma. Mata hute na, nəkway tə Kəriste tadə ka sakwa dəretsətseh andza neŋgeye dərma. Andza niye, nəkway ta neŋgeye ka ndzakweye ma təv i məzlaḅ ŋgay.

Məzlaḅ nakə kame aye

¹⁸ Na sər ha na, d̄əretsətseh nakə faya ka sakweye a həlay nakay anan̄ aye na, neŋgeye andza wu tsekweŋ eye kəriye. Neŋgeye andza məzlaḅ nakə Mbəlom ma vələkweye aye bay. ¹⁹ Wu neheye tebiye Mbəlom a ge aye faya ta həbiye ndokndok. A satay haladzay mən̄gatay a pat eye nakə Mbəlom ma bəziye ha wawa ŋgay hay mə dzaydzay aye. ²⁰ Mbəlom ka t̄əra tay ha wu neheye a ge aye wu kəriye. Wu neheye bo tay aye na, a satay andza niye bay. Mbəlom eye a say makəte tay ha. Ane tuk na, faya ma həbiye wu nakə ma giye bo aye huya.* ²¹ A sər ha na, pat mekeleŋ eye ma t̄əmiye wu neheye a ge aye tebiye. Wu neheye ta t̄əriye andza beke hay sa bay, ta ziye sa bay, ta hutiyē məzlaḅ andza Wawa i Mbəlom hay, ta ndziye barbarra. ²² Ka s̄ərakwa ka madazlay hus an̄əke, wu neheye tebiye Mbəlom a ge aye na, faya ta siye d̄əretsətseh. A wur fataya andza ŋgwas nakə ma wiye wawa aye. ²³ Faya ma siye d̄əretsətseh na, wu neheye d̄ekd̄ek bay. Nəkway d̄ərmak, nəkway neheye Mbəlom a lah məvələkway Məsəf̄əre ŋgay ada ma vələkweye məzlaḅ sa aye na, faya ka sakweye d̄əretsətseh mə d̄ərev kway hay. Faya ka həbakweye ndokndok Mbəlom m̄a t̄əra kway ha wawa ŋgay hay, andza m̄əgwede m̄a mbəl kway ha ab̄əra mə d̄əretsətseh. ²⁴ Mbəlom k̄ə t̄əma kway ha. A t̄əma kway ha na, ka dazlakway a m̄əpe m̄ədzal ḡər ka wu nakə ma vələkweye kame aye. Tad̄ə ndoweye k̄ə dzala nəkway faya ka ŋgatakweye t̄ə d̄əre kway wu neheye ka pakwa faya m̄ədzal ḡər aye na, niye na, m̄əpe faya m̄ədzal ḡər sa bay ḅa wu neheye andaya mə həlay kway t̄siy. Way nakə faya ma piye m̄ədzal ḡər ka wu nakə k̄ə huta t̄siy aye? Nd̄əray andaya bay. ²⁵ Ane tuk na, faya ka ŋgatakway a wu nakə ka pakwa faya m̄ədzal ḡər aye bay. Andza niye, ka s̄əmakway naha, ka həbakweye ndokndok!

²⁶ Andza niye, Məsəf̄əre Tsədaŋŋa eye ma deyeweye ma dzəniye kway d̄ərmak, hərwi nəkway b̄əle eye hay ka tsəved i Mbəlom. Ka s̄ərakwa maduwulay me a Mbəlom ta tsəved aye bay. Məsəf̄əre t̄ə ḡər ŋgay eye faya ma d̄uwuleye me a Mbəlom a b̄əram kway, faya ma d̄uwuleye me a Mbəlom t̄ə d̄ərev ŋgay peteh andza faya ma siye d̄əretsətseh, a ze ha wu nakə m̄ətsike t̄ə bazlam aye. ²⁷ Mbəlom a sər wu nakə mə d̄ərev i ndo hay aye. A sər wu nakə Məsəf̄əre ma tsətsahiye faya aye d̄ərmak hərwi Məsəf̄əre faya ma d̄uwulay me a b̄əram i ndo ŋgay hay ada wu neheye a yay a ḡər a Mbəlom aye nakə faya ma d̄uwuleye me aye.

²⁸ Ndo neheye ta wud̄a Mbəlom aye na, Mbəlom k̄ə zalatay hərwi ada t̄a ge wu nakə a yay a ḡər aye. Ka s̄ərakwa ha na, Mbəlom a ge m̄əsl̄er ta n̄əteye hərwi ada wu hay tebiye k̄ə ndzatay a ḡər na, m̄a ge ŋgwalak eye. ²⁹ Ndo neheye Mbəlom a pala tay ha ah̄əl niye aye na, k̄ə pa tay ha wal hərwi ada t̄a ndz̄akit bo andza wawa ŋgay Yesu, hərwi ada Wawa ŋgay Yesu m̄a t̄əra malkwara mə walaŋ i wawa ŋgay neheye haladzay aye. ³⁰ A pa tay ha wal d̄ekd̄ek t̄sa bay, k̄ə zalatay d̄ərmak hərwi ada t̄a t̄əra ndo ŋgay hay. A zalatay d̄ekd̄ek t̄sa bay, ka t̄əra ha ŋgwalak eye hay ka d̄əre ŋgay. Neŋgeye niye d̄ekd̄ek t̄sa bay, k̄ə v̄əlatay məzlaḅ d̄ərmak.

Mbəlom ma wudiye kway kame kame

³¹ Andza niye na, ka gwad̄akweye faya sa mey? K̄ə ge Mbəlom neŋgeye t̄ə nəkway na, nd̄əray ma sliye fakwaya bay! ³² Mbəlom, neŋgeye k̄ə t̄əma ha wawa ŋgay d̄ed̄əŋ eye bay. A sl̄əra ahaya hərwi ada m̄a yaw m̄a m̄ət hərwi kway tebiye. Mbəlom k̄ə vələkway wawa niye tuk na, ka dzalum na, ma vələkweye wu hay tebiye bay d̄aw? Ta ded̄ek, ma vələkweye siye i wu hay tebiye d̄ərmak. ³³ Way nakə ma sliye m̄əmatay ha m̄ənese a ndo neheye Mbəlom a pala tay ha, a pa tay ha wal aye na, way? Nd̄əray andaya bay. Mbəlom eye t̄ə ḡər ŋgay ka t̄əra kway ha ŋgwalak eye hay ka d̄əre ŋgay. ³⁴ Way nakə ma sliye m̄əḡəse tay a sariya na, way? Nd̄əray andaya bay. Yesu K̄əriste t̄ə ḡər ŋgay eye k̄ə m̄ət hərwi kway, sa na, Mbəlom k̄ə l̄ətse ahaya ab̄əra ma m̄ədahaŋ, neŋgeye mandza eye t̄ə həlay i m̄ənday i Mbəlom. Neŋgeye, faya ma d̄uwuleye me a Mbəlom hərwi kway. ³⁵ Way nakə ma ŋgəniye kway ha ka bo ab̄əra t̄ə K̄əriste hərwi ada m̄a wud̄akway sa bay na, way? D̄əretsətseh d̄aw, m̄ədzal ḡər d̄aw, madz̄əgur me nakə ta dz̄əguriye fakwaya me tsukudu,

* 8:20 z̄əba mə Madazlay i wu hay 3.17.

may daw, mətawak daw, məkəde nakə ta kədiye kway mədahaŋ eye daw? ³⁶ Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye, a gwad:

«Hərwi yak Mbəlom, nakə faya ta pəliye tsəved məkəde may kwa a həlay waray aye.

Ka dərə i ndo hay nəmay na, andza təbaŋ neheye ta zlatay day aye.†»

³⁷ Duh nəmaa ŋgwasa ka dərətsətseh neheye tebiye ta gədaŋ i ndo nakə a wuda may aye. ³⁸ Na sər ha ta dedək wuray andaya nakə ma ŋgəniye kway ha tə neŋgeye hərwi ada m̄a wuda kway sa bay aye na, andaya bay. Kwa mədahaŋ, kwa sifa, kwa gawla i Mbəlom hay ada kwa wu neheye ta gədaŋ eye mə mbəlom aye, kwa wu neheye anəke aye, ada kwa wu neheye ta deyeweye kame aye, kwa ndo neheye ta gədaŋ eye ka məndzibəra aye, ³⁹ kwa gədaŋ neheye ka magərmbəlom aye, kwa wu neheye ma bəd aye, kwa wu neheye tebiye Mbəlom a ge aye na, ta sliye faya maŋgəne kway ha ka bo abəra ta Mbəlom hərwi ada m̄a wuda kway sa bay aye na, ta sliye faya bay. Ka sərakwa ha niye na, hərwi Bəy Maduwerŋ Yesu Kəriste.

9

Yahuda hay

¹ Wu nakə na tsikiye aye na, dedək, hərwi neŋ i Yesu Kəriste, na rawiye me bay. Məsəfəre Tsədaŋŋa eye faya ma deŋeye ha bazlam ga na, dedək ada mədzał gər ga bəbay andza niye. ² Mevel a wur fağaya haladzay, faya ma geŋeye dərətsətseh huya, ³ hərwi gwala ga Yahuda hay. Nəteye na, malamar ga hay. Tadə tsəved andaya na, Mbəlom m̄a vəleŋ mezeleme ada m̄a mbəl tay ha duh. A seŋ na, m̄a vəleŋ mezeleme, m̄a ŋgəna ga ha ka bo abəra tə Yesu Kəriste hərwi madzəne tay. ⁴ Nəteye İsrayel hay, Mbəlom a pala tay hərwi ada t̄a təra wawa ŋgay hay. Ka bəzatay ha məzlaḅ ŋgay. Kə bar dzam ta nəteye, kə vəlatay bazlam mapala eye, kə datay ha tsəved i mədəsłay ha gər, kə tsikatay wu nakə ma giye hərwi tay aye. ⁵ Nəteye ti yaw ma hulfe i Abraham ta wawa ŋgay hay. Kəriste dərmał ahəl nakə a təra ndo aye na, neŋgeye slala tay. Kəriste neŋgeye Mbəlom, a ləva wu tebiye. Zambadakway ka tor eye! M̄a ge bo andza niye.*

⁶ Na gwad na, wu nakə Mbəlom a gwad ma giye hərwi ndo neheye ka təra kəriye na, na tsik bay. Wu nakə a tsik aye na, kə ge bo. Ane tuk na, siye i ndo i İsrayel hay nəteye ndo i Mbəlom hay bay. ⁷ Wawa i Abraham hay na, haladzay, ane tuk na, nəteye tebiye wawa ŋgay hay dedək eye andza nakə a Mbəlom a tsik aye bay. Mbəlom a gwaday a Abraham ahəl niye: «Hulfe yak dedək eye ma deyeweye na, ma hulfe i wawa yak İzak.†» ⁸ Andza məgwədə: Wawa i Abraham hay ta təra wawa i Mbəlom hay hərwi bəba tətə tay bay. Ta təra wawa i Mbəlom hay hərwi wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye aye dəkdək. ⁹ Wu nakə Mbəlom a gwad ma vəleye aye na: «Aza həlay eye nakə na pa aye kə sla, na diye naha na, Sara kə wa wawa. Ma wiye wawa hasləka eye.‡»

¹⁰ Neŋgeye niye dəkdək bay. Rebeka andaya dərmał. Neŋgeye ŋgwas i bəba tətə kway İzak. Kə wa mawsa hay. ¹¹⁻¹² Mbəlom a gwaday: «Wawa bagwar eye ma geye məsler a malamar ŋgay wawa eye.» Ahəl nakə Mbəlom a tsik andza niye na, ta ge ŋgwalak bay, ta ge mənese bay. Rebeka kə wa tay zuk bay. Mbəlom a ge andza niye hərwi mədə ha, a gawa wu na, andza nakə a say aye. Ma zliye ndo ŋgay mə walaŋ i ndo hay na, ma zliye hərwi məsler tay ŋgwalak eye bay.§ ¹³ Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, Mbəlom a gwad: «Na wuda Zakob, ane tuk na, na kal ha Ezayu.*»

¹⁴ Niye na, andza məgwədə: Mbəlom a ge wu hay ta tsəved eye bay daw? A'ay, andza niye bay. ¹⁵ A gwaday a Musa ahəl niye:

«Na geye ŋgwalak a ndo nakə a seŋ məgay ŋgwalak aye.

Na sakay naha a ndo nakə a geŋ mə bo aye.†»

† 8:36 Dəmes hay 44.23. * 9:5 Bəba tətə niye hay na, Abraham, İzak, Zakob ada wawa tay hay. † 9:7 Madazlay i wu hay 21.12. ‡ 9:9 Zəba mə Madazlay i wu hay 18.10-14. § 9:11-12 Zəba mə Madazlay i wu hay 25.23. * 9:13 Malasi 1.2-3. † 9:15 Madayaw abəra ma Ezipt 33.19.

¹⁶ Mbəlom a zla ndo na, a zla na hərwi nakə a say məgay ɲgwalak aye dəkdək bəna hərwi nakə a say a ndoweye kəgəbay hərwi məsler ɲgay bay. ¹⁷ Mbəlom kə tsikay a Farawon dərmak ada mawatsa eye mə Dərewel ɲgay, a gwad: «Na təra kar ha bəy na, hərwi ada ahəl nakə ka rəhej ha gər bay aye na, na bəziye ha gədaɲ ga a ndo hay tebiye ka nəkar ada məzele ga mâ dā a zləm kwa ka waray ka məndzibəra.‡» ¹⁸ Andza niye Mbəlom na, ma giye ɲgwalak a ndo nakə a say aye. Ma kulay ha dərev a ndo nakə a say aye.

Mbəlom na, andza ndo mənğere gərwa

¹⁹ Ağəla ndəray ma gwadiye: «Tadə kə ge andza niye na, Mbəlom faya ma matay ha maɲgok a ndo hay na, hərwi mey? Nəteye faya ta giye na, wu nakə bo ɲgay eye a pa hərwi tay aye.» ²⁰ Nəkar ndo zezej kəriye! Nəkar nakə faya ka tsətsahiye andza niye, ka may ha maɲgok a Mbəlom andza niye na, nəkar eye na, way? Səngəle i dodo ma sliye faya məgwaday a ndo nakə a ɲgar na aye: «Ka ɲgar ga andza niye hərwi mey?» na, ma tsikiye tətə dāw? ²¹ Ndo nakə a ɲgar səngəle na, gədaɲ ɲgay andaya məge wu nakə a say aye ta dodo. Ma sliye faya maɲgəna ha dodo sulo, ma zliye neɲged, ma ɲgariye ha səngəle nakə ta giye ha məsler na, pat i mağurlom aye. Neɲged na, ma ɲgariye ha səngəle nakə ta giye ha məsler pat pat aye.

²² Ayaw, tadə kə say a Mbəlom məge andza ndo mənğere gərwa na me yak andaya mə dəma dāw? A say na, ndo hay t̄a sər ha neɲgeye ta mevel eye ada neɲgeye gədaɲ eye. Hərwi niye, ma zliye ɲgatay hərwi ndo neheye neɲgeye ta mevel eye fataya neheye həbe dā mədze tay ha abəra mə dəma aye. ²³ Mbəlom a ge andza niye na, hərwi ada ndo hay t̄a sər ha neɲgeye məzlaḅ eye haladzay ada ma ɲgəniye məzlaḅ ɲgay niye a nəteye, a say məgatay ɲgwalak. Ba kə ləva ha bo kurre hərwi ada t̄a huta məzlaḅ ɲgay. ²⁴ Nəkway tebiye ndo neheye Mbəlom a pala matəre kway ha i ɲgay aye. A pala na, Yahuda hay dəkdək tsa bay. A pala nəteye ta siye i ndo hay dərmak. ²⁵ Andza nakə Mbəlom a tsik mə dərewel i Oze nakə a watsa, a gwad:

«Ndo neheye ahəl niye ndo ga hay bay aye na,

na gwadateye: Nəkurom ndo ga hay,

Slala nakə ahəl niye na wudā bay aye,

na gwadeye: Na wudā kar.»

²⁶ Ada

«Ma təv nakə tə gwadatay a ndo hay:

“Nəkurom ndo ga hay bay”,

ta zalateye Wawa i Mbəlom nakə ta sifa aye.§»

²⁷ Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom kə tsik ka gər tay dərmak, kə tsik ta magala, a gwad:

«Tadə İsrayel hay kwa ta ge haladzay andza hewiyen ka me i bəlay na,

sərum ha ndo neheye Mbəlom ma təmiye tay ha aye na, nəteye haladzay bay.

²⁸ Bəy Maduwej Mbəlom ma giye mahonok bay,

ma deyeweye ka məndzibəra ma giye wu nakə a tsik aye.* »

²⁹ Andza Ezay nakay eye ba kə tsik faya, a gwad:

«Tadə Bəy Maduwej Mbəlom Gədaɲ eye,

mā gər ha siye i gwala kway hay bay na,

ka dzakweye andza ndo i Sodom hay ta Gomora hay.†»

Yahuda hay tə sər tsəved dedək eye bay

³⁰ Andza məgwede mey? Andza məgwede na, ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye na, nəteye ta pəla tsəved matəre ɲgwalak eye ka dəre i Mbəlom bay, ane tuk na, anəke ta təra ɲgwalak eye ka dəre ɲgay. Andza niye hərwi ta dzala ha ka neɲgeye. ³¹ Ane tuk na, Yahuda hay nəteye ta pəla bazlam i Musa mapala eye məpay bəzay hərwi ada t̄a təra ɲgwalak eye hay ka dəre i Mbəlom andza niye, ane tuk na, ta dəd ka tsəved. ³² Tə dəd ka

‡ 9:17 Madayaw abəra ma Ezipt 9.16. § 9:26 Oze 2.1-3; 2.25. * 9:28 Ezay 10.22-23. † 9:29 Madazlay i wu hay 19.23-28.

tsæved na, hærwi mey? Hærwi tæ dzala na, ta tæriye ɲgwalak eye hay ka dære i Mbælom tæ wu nakæ bo tay eye tæ gawa aye ada tæ dzala ha ka Mbælom bay. Hærwi niye ta kærah Yesu neŋgeye nakæ andza kwar nakæ ndo hay ta ndæfiye faya sik ta dædiye, ³³ tæ tsik faya mæ Derewel i Mbælom aye. Mæ dærewel niye na, Mbælom a gwad:

«Zæbum! Na piye kwar a wuzlahgæma i Zerozelem.

Ndo hay ta ndæfiye faya sik.

Hotokom nakæ ndo hay ta dædiye hærwi ɲgay aye.

Ane tuk na, ndo nakæ kæ pa faya mædzal gær ɲgay aye na,

wuray ma dzæmiye na dædæ sa bay.†»

10

¹ Malamar ga hay, a seŋ tæ dærev ga peteh, ndo ga hay tâ yaw hærwi ada Mbælom mâ mbæl tay ha. Hærwi niye neŋ faya na dūwuleye me a Mbælom haladzay. ² Na sær ha ta dedek a satay mæpay bæzay a Mbælom peteh. Ane tuk na, tsæved nakæ dedek eye mæpay bæzay a Mbælom aye na, tæ sær bay. ³ Tsæved nakæ Mbælom ma tæriye ha ndo ɲgwalak eye kame ɲgay aye na, tæ sær bay. Ta pæla tsæved tay wal. Andza niye, tsæved nakæ Mbælom ma tæriye tay ha ndo hay ɲgwalak eye kame ɲgay aye na, a satay bay. ⁴ Na tsik andza niye na, hærwi ahæl nakæ Kæriste a yaw aye na, ka ndæv ha bazlam mapala eye tebiye. A ge andza niye na, hærwi ada kwa way kæ dzala ha ka neŋgeye na næteye na, Mbælom ma tæriye tay ha ɲgwalak eye hay kame ɲgay.

Mbælom ma tæmiye tay ha ndo neheye tæ dzala ha ka neŋgeye aye

⁵ Musa tæ gær ɲgay kæ watsa ka tsæved i mæpay bæzay a bazlam mapala eye, ta tsæved eye nakay ndo ma tæriye ɲgwalak eye kame i Mbælom. A watsa, a gwad: «Ndo nakæ kæ pay bæzay tebiye a bazlam mapala eye na, ma hutiye sifa dedek eye tæ neŋgeye.*» ⁶ Tsæved nakæ ndo hay ta tæra ɲgwalak eye hay kame i Mbælom hærwi nakæ tæ dzala ha ka neŋgeye aye na, wal. Mawatsa eye mæ Derewel i Mbælom, a gwad ka tsæved eye niye: «Ka tsætsah mæ dærev: “Mata tsele a mbælom way?” bay.†» Andza mægwede: Mata tsele mæzalay naha a Yesu Kæriste hærwi ada mâ mbæzlaw na, way? ⁷ «Kâ tsik mæ dærev yak: “Mata mbæzle a tæv i mædahaŋ hay ka dala way?” sa bay.‡» Andza mægwede: Mata zalayaw a Yesu Kæriste hærwi ada mâ yaw na, way? Ba kæ lætsew abæra ma mædahaŋ tsiy. ⁸ Derewel i Mbælom a gwad dūh na: «Bazlam i Mbælom neŋgeye bæse tæ nækær, neŋgeye dæreŋ bay, neŋgeye mæ bazlam yak, neŋgeye mæ dærev yak.§» Bazlam eye neŋgeye næte nakæ faya næmay næmaa datay ha a ndo hay aye, næmay faya næmaa gwadiye: «Dzalum ha ka Mbælom.» ⁹ Tadæ ka tsik tæ bazlam yak «Yesu Kæriste na, Bæy Maduweŋ» ada ka tæma a dærev yak Mbælom kæ lætse ahaya abæra ma mædahaŋ na, Mbælom ma tæmiye kar ha. ¹⁰ Tadæ ka dzalakwa ha ka Yesu tæ dærev kway na, ka tærakweye ɲgwalak eye hay kame i Mbælom. Tadæ ka gwadækwa tæ bazlam kway Yesu Kæriste Bæy Maduweŋ na, Mbælom ma tæmiye kway ha. ¹¹ Andza tæ watsa mæ Derewel i Mbælom na, tæ gwad: «Ndo nakæ kæ pa faya mædzal gær ɲgay aye na, wuray ma dzæmiye na dædæ sa bay.*» ¹² Mbælom a tsikatay wu niye a næteye tebiye. Wuray ka ɲgæna tay ha ka bo abæra Yahuda hay ta ndo neheye næteye Yahuda hay bay aye bay. Bæy Maduweŋ neŋgeye Bæy Maduweŋ i ndo hay tebiye. Faya ma giye ɲgwalak a ndo neheye faya ta dūwuleye me aye tebiye. ¹³ Andza mawatsa eye mæ Derewel i Mbælom na, tæ gwad: «Kwa way ka dūwulay me a Bæy Maduweŋ mâ tæma ha na, Bæy Maduweŋ ma tæmiye ha.†»

¹⁴ Ane tuk na, ta dzala ha ka neŋgeye bay tuk na, ta dūwulay me na, kækay? Ta tsæne labara ɲgay bay tuk na, ta dzaliye ha ka neŋgeye na, kækay? Ndæray kæ tsikatay bazlam ɲgay bay tuk na, ta tsæniye labara ɲgay na, kækay? ¹⁵ Ada tæ slær ndo i maslaŋ hay bay tuk na, ndo i maslaŋ hay ta diye ta tsikateye na, kækay? Andza mawatsa eye mæ Derewel

‡ 9:33 Ezay 28.6. * 10:5 Levitik 18.5. † 10:6 Bazlam mapala eye masulo eye 30.12. ‡ 10:7 Bazlam mapala eye masulo eye 30.14. § 10:8 Bazlam mapala eye masulo eye 30.14. * 10:11 Ezay 28.16. † 10:13 Zowel 3.5.

i Mbəlom na, a gwad: «Zəbum ma kəkay nakə ndo hay faya ta ɲgwasiye ta ndo neheye ti yaw mæde ha Labara ɲgwalak eye.‡»

¹⁶ Ane tuk na, maa təma Labara ɲgwalak eye na, ndo hay tsekweɲ tsa. Ezay ndo mæde ha bazlam i Mbəlom a gwad: «Bəy Maduweɲ, maa təma bazlam yak nakə nəmaa dā ha aye na, way? Ndo hay haladzay bay.§» ¹⁷ Andza niye, ndoweje kə dzala ha na, kə tsəne təday. Ndoweje kə tsəne labara i Yesu Kəriste na, andza mægweđe ndəray kə tsikay təday.

¹⁸ Kə ge andza niye na, na tsətsahiye: Ta dedek ndo i Israyel hay ta tsəne labara nakay bədaw? Ta tsəne. Andza mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, a gwad:

«Ta tsəne bazlam tay ka məndzibəra tebiye,

ada bazlam tay kə ndisl ka kokway i məndzibəra?*

¹⁹ Na tsətsahiye sa: Ta dedek ndo i Israyel hay ta sər ha bədaw? A satay məsəre ha bay. Maa tsik ahəl niye təday na, Musa, a gwad:

«Mbəlom a gwad:

Nəkurom Israyel hay, na təriye kurom ha

kā gum dāre ka slala nakə kəriye a dəf dala bay aye.

Ka gumeje mevel,

hərwi slala i ndo neheye tə sər wuray bay aye.†»

²⁰ Ma dəba eye, Ezay ndo mæde ha bazlam i Mbəlom kə tsik parakka, a gwad, Mbəlom a gwad:

«Ndo neheye ta pəlawə ga bay aye,

ta huta ga.

Na dā tay ha bo a ndo neheye,

ta tsətsahawa ga bay aye.‡»

²¹ Ka gər i Israyel hay na, Mbəlom a gwad:

«Na bəza ha həlay ga.

Hwapat neɲ faya na gateje wiyaw a ndo ga hay hərwi ada tā yaw.

Ane tuk na, ta rəheɲ ha gər bay, ta kərah ga.§»

11

Mbəlom ma gəriye tay ha Yahuda hay bay

¹ Yaw, faya na tsikakumeje: Kə ge andza niye na, andza mægweđe Mbəlom kə kal tay ha ndo ɲgay hay dāw? A'ay, kə kal tay ha bay. Neɲ tə gər ga, neɲ ndo i Israyel, na yaw abəra ma hulfe i Bendzameɲ. Neɲ slala i Abraham. ² Mbəlom kə gər tay ha ndo ɲgay hay bay tebiye. A pala tay ha na, zla anəke bay hərwi ada tā təra ndo ɲgay hay. Ka sərur wu nakə tə watsa ka Eliya ndo mæde ha bazlam i Mbəlom mə Derewel i Mbəlom aye bədaw? Eliya faya ma wudiye ka Israyel hay kame i Mbəlom. A gwad: ³ «Bəy Maduweɲ, ndo neheye na, ta kəd ndo mæde ha bazlam yak hay, ta mbəzl ha təv məvəlaka wu hay. Maa zəkaw na, neɲ nəte ɲgweɲ ada a satay məkæde ga dərma. ⁴ Mbəlom, neɲgeje a mbəday faya na, kəkay? A gwaday: «A'ay, nəkar mehiyekeye bay. Na ləva ha bo ta ndo hay gwezem tasəla neheye ta peɲeye bəzay aye. Ta rəhay ha gər a kule i Ba'al təbey.†» ⁵ Kwa ahəl kway nakə anəke aye na, andza niye dərma. Mbəlom a pala mə walaɲ i Israyel hay siye i ɲgal tsa. A pala tay na, hərwi a gatay ɲgwalak a ndo hay. ⁶ Kə ge Mbəlom a gatay ɲgwalak hərwi məpele tay ha na, andza mægweđe a pala tay ha hərwi məsler tay nakə tə ge aye bay. Kə ge Mbəlom a palawa ndo hay hərwi məsler tay na, ɲgwalak ɲgay ka təra ɲgwalak sa bay.

⁷ Niye andza mægweđe na, Israyel hay ta huta wu nakə faya ta pəliye bay. Mə walaɲ tay na, ndo ma ɲgal eye nakə Mbəlom a pala tay aye, nəteje na, ta huta na. Siye hay na, Mbəlom kə kula tay ha gər tay tɔɲgwa tɔɲgwa. ⁸ Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye na, a gwad:

‡ 10:15 Ezay 52.7. § 10:16 Ezay 53.1. * 10:18 Dəmes hay 19.5. † 10:19 Bazlam mapala eye masulo eye 32.21. ‡ 10:20 Ezay 65.1. § 10:21 Ezay 65.2. * 11:3 1 Bəy hay 19.10, 14. † 11:4 1 Bəy hay 19.18.

«Mbəlom ka təra tay hay ada t̄a sər wuray bay.
Ka dərəzlatay ka d̄ere,

kə dəkətatay na zləm hus ka bəgom ta ndziye andza niye.‡»

⁹ Davit dərmaḱ a gwad:

«Wu mənḁay tay nakə ta ndiye m̄a gəs tay
andza b̄alay nakə a mbəzl wu aye,

t̄a d̄əd a d̄əma,

Mbəlom m̄a satay d̄əretsətseh.

¹⁰ T̄a ge guluf,

ada t̄a ḡgatay a d̄ere sa bay!

T̄a huta d̄əretsətseh huya

hərwi ada d̄ərev m̄a ye fataya abəra!§»

¹¹ Yaw! Na tsətsahiye sa: Ahəl nakə matəḁakweḡ a ndzatay a Yahuda hay aye na, ta d̄əd mambəḡ ḁaw? A'ay, ta d̄əd mambəḡ bay! Ane tuk na, Mbəlom a mbəl tay ha slala mekeleḡ eye hay na, hərwi nakə nəteye t̄ə ge mezeleme aye. Mbəlom a ge andza niye na, hərwi ada Yahuda hay t̄a ge sələk ka siye i slala mekeleḡ eye hay ada t̄a pəla tsəved hərwi gər tay. ¹² Ahəl nakə Israyel hay t̄ə ge mezeleme aye na, Mbəlom a gatay ḡgwalak a siye i ndo hay ka mənḁibəra. Ndo siye hay ta huta ḡgama haladzay mə həlay i Mbəlom hərwi Yahuda hay nəteye mətawak eye hay ka tsəved i Mbəlom. Kə ge Mbəlom a ge ḡgwalak a siye i slala mekeleḡ eye hay a həlay nakə Yahuda hay ta kərah marəhay ha gər a Mbəlom aye na, ahəl nakə aza Yahuda hay tebiye ta maweye ka t̄əv ḡgay aye ta dedək ma piye fataya ḡgama, ma ziye.

Bazlam nakə Pol a tsikatay a ndo neheye Yahuda hay bay aye

¹³ Na tsikiye anəke na, a nəkurom neheye Yahuda hay bay aye. Neḡ na, ndo i maslaḡ i Yesu. A sləra ga ahaya na, a nəkurom neheye Yahuda hay bay aye. Yaw, hərwi niye neḡ faya na ḡgalakiye ha ta məsler nakə a vəleḡ aye. ¹⁴ A seḡ tadə ma giye bo na, gwala ga hay t̄a zəba faya andza niye, siye hay mə walaḡ tay t̄a ge sələk ka ndo neheye Yahuda hay bay aye, t̄a yaw hərwi ada Mbəlom m̄a t̄əma tay ha ta məsler ga dərmaḱ. ¹⁵ Ahəl nakə Mbəlom a gər tay ha Yahuda hay aye na, kə ma ha ka bo ndo i mənḁibəra hay t̄ə neḡgeye. Kə ge andza niye na, ahəl nakə aza Mbəlom ma ma tay ahaya Yahuda hay ka t̄əv ḡgay sa aye na, wu eye ma giye na, kəkay? Niye ma vəliye sifa a ndo neheye ta mət aye.

¹⁶ Tadə t̄ə dəs peḡ, t̄ə vəlay a Mbəlom na, andza məgwedə peḡ eye tebiye i ḡgay dərmaḱ.* Tadə zləlay i dərizl i gərḁaf i ḡgay na, hawal eye hay i ḡgay dərmaḱ. ¹⁷ Israyel na, andza dərizl i gərḁaf i tetəd̄əz nakə Mbəlom a dəs faya abəra hawal eye hay aye. A dəs tay faya abəra na, a tapa† faya nəkar nakə Yahuda bay aye. Andza hawal i dərizl i gərḁaf i kəsaf. Anəke faya ka ḡgasliye ha bo ta məse yam eye nakə a tsalaw ma zləlay i dərizl i gərḁaf i tetəd̄əz aye. ¹⁸ Kə ge andza niye na, k̄a kəts tay ha bay. Ka d̄əslumay ha gər a bo kurom na, hərwi mey? Nəkurom na, hawal hay tsa. Gəḁaḡ i hawal hay a yaw na, abəra ma zləlay, bəna gəḁaḡ i zləlay a yaw abəra ma hawal hay bay.

¹⁹ Agəla nəkar ka gwadiye: «Ayaw, Mbəlom kə dəs siye i hawal hay hərwi ada m̄a tapa ga a d̄əma.» ²⁰ Ka tsik na, dedək. Mbəlom a dəs tay ha na, hərwi nakə ta dzala ka neḡgeye bay aye. I yak na, hərwi nakə nəkar ka dzala ha ka neḡgeye nakə a vəlaka t̄əv niye aye. K̄a ge ha zlapay bay, dzədzaray ḁuh a Mbəlom. ²¹ Tadə Mbəlom ka həhar tay ha Yahuda hay kwa nəteye andza hawal dedək eye bəbay, ka dzala mə gər yak na, ma həhariye kar nəkar nakə a tapa kar mətepe mətepe aye bay na, hərwi mey?

²² Tsəne! Mbəlom neḡgeye ḡgwalak eye ada neḡgeye mevel eye dərmaḱ. A ge mevel ka ndo neheye t̄ə d̄əd abəra ka tsəved aye. Ane tuk na, nəkar na, ma giye ḡgwalak tadə

‡ 11:8 Bazlam mapala eye masulo eye 29.3; Ezay 6.10. § 11:10 Dəmes hay 69.23-24. * 11:16 Məpesle 15.19-21. † 11:17 T̄ə bazlam i Sara «greffer» na, mətepe hawal i dərizl i gərḁaf mekeleḡ eye ka dərizl i gərḁaf neḡged. Dərizl nakə t̄ə tapa faya hawal i dərizl i gərḁaf neḡged aye ma wiye hohway ḡgwalak eye.

huya faya ka pay bəzay hərwi nakə a gaka ɲgwalak aye dəkdek. Tadə ka gum andza niye bay na, ma dəsiye kar dərmak. ²³ Yahuda hay na, tadə ta ma ka tsəved, ta yaw ta dzala ha na, Mbəlom ma miye tay ha, ma tapiye tay ha. Faya na tsikakumeye ta dedek, gədaɲ ɲgay andaya məme tay ha. ²⁴ Nəkurom neheye Yahuda hay bay aye na, nəkurom hawal i dərizl i gərdaf i kəsaf hay neheye tə dəs tay ha abəra ka təv tay aye ada ti ye kurom ha mətepe ka dərizl i gərdaf ɲgwalak eye i guvah nakə a ndzawa ka təv tay bay aye. Tadə Mbəlom kə sla faya məge wu mawura bo eye andza niye na, ka dzalum na, ma miye tay ha Yahuda hay a təv tay nakə ahəl niye aye bay kəkay? Nəteye neheye hawal dedek eye hay aye.

Yahuda hay ta maweye ka tsəved i Mbəlom

²⁵ Andza niye, malamar ga hay, a seɲ na, sərūm ha bazlam nakay bagwar eye nakə Mbəlom a dā ha parakka, hərwi ada kâ dzalumay a gər kurom nəkurom ka tsahum bay. Siye hay mə walaɲ i Israyel hay ta kula ha gər tay ka Mbəlom. Ayaw! Andza niye, ane tuk na, ta ndziye huya andza niye bay. Ndo neheye Yahuda hay bay aye Mbəlom a pala tay ha aye tâ dzala ha təday ada ndo i Israyel hay ta dzaliye ha. ²⁶ A həlay niye na, ndo i Israyel hay tebiye ta təmiye, andza nakə mawatsa eye mə Derewel aye na, Mbəlom a gwad:

«Ndo nakə ma təmiye tay ha ndo hay aye na,
ma deyeweye abəra ma gəma i Zerozelem.
Ma mbatiye ha mezeleme i gwala i Zakob.

²⁷ Nakay na, dzam nakə na bəriye ta nəteye
a həlay niye na pəsətay ha mezeleme tay aye.‡»

²⁸ Yahuda hay ta kərah Labara ɲgwalak eye, ta təra ndo mənə dərə i Mbəlom. Andza niye hərwi ada Mbəlom mâ mbəl kurom ha, nəkurom neheye Yahuda hay bay aye. Ane tuk na, Mbəlom a pala tay ha na, hərwi tâ təra i ɲgay ada a wudā tay ha hərwi ba kə tsikatay a bəba tətə tay hay andza niye. ²⁹ Mbəlom kə zla ndoweye na, ada kə pa faya ɲgama na, ma mbədəye həlay a mədzał gər ɲgay bay. ³⁰ Nəkurom neheye Yahuda hay bay aye, ahəl niye na, nəkurom ka rəhumay ha gər a Mbəlom bay. Ane tuk na, anəke na, ka gumay mə bo a Mbəlom, hərwi Yahuda hay ta rəhay ha gər bay. ³¹ I tay na, andza niye dərmak. A həlay nakay anaɲ eye, ta rəhay ha gər a Mbəlom bay ada ma gateye ɲgwalak dūh. Ane tuk na, andza niye hərwi ada nəteye dərmak tâ mbəda gər ka təv i Mbəlom ada tâ gay mə bo a Mbəlom. ³² Andza niye, Mbəlom kə gər ha kwa way tebiye hərwi ada tâ rəhay ha gər bay. A ge andza niye na, hərwi ada nəteye tâ gay mə bo tebiye.

Zambadəkway a Mbəlom

³³ Ayaw! Mbəlom na, zlele eye mə wu hay tebiye! Mətsehe ɲgay a ze kwa mey tebiye, a sər wu hay tebiye. Wu nakə a dzala mə dərəv ɲgay aye na, a say məgwedə mey na, ndəray ma sliye məme ahaya abəra mə dəma bay, ndəray ma sliye məsərə wu nakə faya ma giye bay. Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye, a gwad:

³⁴ «Wu nakə Mbəlom a dzala aye na, maa sər na, way?

Maa dāy ha wu ka həlay a Mbəlom na, way?§»

³⁵ «Maa vəlay wu a Mbəlom nəte

hərwi ada Mbəlom ma vəleye a dəma na, way?*»

³⁶ Ndəray andaya bay hərwi maa ge wu hay tebiye na, Mbəlom.

Nəɲgeye a tsəpa wu hay tebiye ada wu hay tebiye andaya na,
hərwi ada tâ təra i ɲgay.

Zambadəkway ka tor eye. Mâ təra andza niye!

12

Mede i ndo məgay məsler a Mbəlom

‡ 11:27 Ezay 59.20-21. § 11:34 Ezay 40.13. * 11:35 Zob 41.11.

¹ Malamar ga hay, na dākum ha hadzəgay nakə Mbəlom a gakway ɲgwalak aye. Hərwi niye, faya na gakumeye amboh: Vəlumay ha bo kurom peteh a Mbəlom andza vo'ar nakə tə kədəway a Mbəlom aye ada ka dayumeye a gər. Ane tuk na, nəkurom ka ndzumeye tə dərə. Nakay na, wu nakə a ye ka bo mädəslay naha gər a Mbəlom aye. ² Kâ pumay bəzay a ndo i mändzibəra hay bay. Mbəlom mâ vəlakum mädzal gər wedeye hərwi ada mâ mbədə ha dərəv kurom. Tadə ka gum andza niye na, ka sərumeeye wu nakə a say a Mbəlom aye. Andza mägweđe: Ka sərumeeye wu nakə ɲgwalak eye, wu nakə a yay a gər aye, ada wu nakə a ye ka bo aye.

³ Mbəlom kə geɲ ɲgwalak ɲgay kəriye, ka pa ga a mäsler ɲgay. Hərwi niye neɲ faya na gwadəkumeye a nəkurom tebiye: Kâ dəsłumay ha gər a bo kurom bay, sərüm ha düh nəkurom ta dedək na, kəkay. Zəbum ka gədaɲ neheye Mbəlom a vəlakum aye, hərwi ada kwa way mâ gay sariya a gər ɲgay ta tsəved eye.

⁴ Kwa way bo ɲgay na, nəte, ane tuk na, vərəzl hay faya wal wal haladzay ada vərəzl eye niye hay kwa way ta mäsler ɲgay wal. ⁵ Nəkway neheye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye na, andza niye. Nəkway haladzay, ane tuk na, nəkway madzapa eye nəte andza bo nəte. Nəkway tebiye madzapa eye ka bo i ndo nəte andza bo nəte andza vərəzl neheye mazəva eye ka bo i ndo aye.

⁶ Mbəlom kə vələkway gədaɲ wal wal, andza nakə a say məvələkway aye. Kə ge andza niye na, kwa way mâ ge mäsler ta gədaɲ nakə Mbəlom a vələy aye. Tadə Mbəlom a vəlaka gədaɲ mədə ha bazlam ɲgay na, dā ha andza nakə ka sər Mbəlom a vəlaka gədaɲ aye. ⁷ Tadə Mbəlom a vəlaka gədaɲ ka madzəne ndo hay na, dzəna andza nakə a ye ka bo aye. Tadə Mbəlom a vəlaka gədaɲ ka matətikatay wu a ndo hay na, tətikatay. ⁸ Tadə Mbəlom a vəlaka gədaɲ məmatay naha dərəv a ndo hay na, matay naha dərəv. Tadə Mbəlom a vəlaka gədaɲ ka vələtay wu a mətawak hay na, vələtay tə dərəv yak peteh. Tadə Mbəlom a vəlaka gədaɲ ka mändzatay kame a ndo hay na, ge na mäsler eye tə dərəv yak peteh. Tadə Mbəlom a vəlaka gədaɲ məgatay ɲgwalak a ndo hay na, gatay ta məɲgwese.

⁹ Wudum ndo hay tə dərəv kurom peteh, ka wudum tay ha tə bazlam dəkdek tsa bay. Numay dərə a wu nakə ɲgwalak eye bay aye. Wudum wu nakə ɲgwalak eye. ¹⁰ Wudum bo mə walaɲ kurom nəte nəte, andza nakə malamar hay ta wudā bo mə walaɲ tay aye. Rəhumay ha gər a siye i ndo hay mâ ze bo kurom eye. ¹¹ Vəlüm ha bo kurom ka mäge mäsler. Kâ gum səe bay. Vəlumay ha bo kurom peteh ka mäge mäsler i Bəy Maduweɲ. ¹² ɲgwasum hərwi məpe mädzal gər nakə ka pum ka wu nakə Mbəlom a gwad ma vəlakumeye aye. Ahəl nakə faya ka sumeye dərətsətseh aye na, zlum ɲgatay. Duwulumay me a Mbəlom huya, kâ gərüm ha bay. ¹³ Dzənum tay ha ndo məpe mädzal gər hay ka Yesu neheye mətawak aye hay tə zlele kurom. Ndo neheye ti ye naha a gay kurom aye na, təmum tay ha lele.

¹⁴ Tsətsahum ka Mbəlom, mâ pa ɲgama ka ndo neheye faya ta sakumeye dərətsətseh aye, kâ vəlumatay mezeleme bay. ¹⁵ ɲgwasum ka bo ta ndo neheye faya ta ɲgwasiye. Tuwum ka bo ta ndo neheye faya ta tuwiye. ¹⁶ Ndzum ayaw tə ayaw mə walaɲ kurom. Kâ dəsłumay gər a bo kurom bay, kwa mäsler eye tsekweɲ bəbay na, kâ kərəhum bay. Kâ dzalum mə gər kurom ka sərüm wu hay tebiye bay.

¹⁷ Kâ mumay ha mənese a ndəray mənese ta mənese bay, pəlüm düh na, gum wu nakə kwa way a sər ɲgwalak eye aye. ¹⁸ Tadə ka slumeye mäge wu nakə ka slumeye aye na, ndzum zay ta ndo hay tebiye. ¹⁹ A nəkurom neheye na wudā kurom haladzay aye, ndo kə gakum mənese na, kâ məmumay ha a dəma bay. Gərüm ha Mbəlom mâ gay sariya. Andza niye, mawatsa eye mə Dərewel i Mbəlom na, Bəy Maduweɲ Mbəlom a gwad: «Mata ma ha mənese a ndo na, neɲ!» ²⁰ Ane tuk na, bazlam i Mbəlom a gwad: «Tadə may a wur ka ndo mənə dərə yak na, vələy wu mänday, tadə yam a gay na, vələy yam. Tadə ka ge andza niye na, andza faya ka hayiye zler i ako ka gər ɲgay.» ²¹ Ka gərüm ha mənese mâ ɲgwasa fakuma bay. ɲgwasum ka mənese tə mäge wu ɲgwalak eye hay düh.

* 12:19 Bazlam mapala eye masulo eye 32.35. † 12:20 Dzeke hay 25.21-22.

13

Rəhumatay ha gər a bəy i dala hay

¹ Kwa way mâ rəhay ha gər a bəy i dala hay hərwi ndo neheye tebiye ma bəy aye na, maa vələtatay na, Mbəlom ada maa pa tay ha a bəy na, neŋgeye. ² Yaw, ndoweye kə ge vərəm ka bəy i dala hay na, a ge vərəm ka wu nakə Mbəlom a bar aye. Ndo neheye faya ta giye andza niye na, faya ta vahaweye sariya ka gər tay. ³ Ndo neheye faya ta giye wu ŋgwalak eye, ta dzədzariye ta bəy i dala hay bay. Mata dzədzere düh na, ndo neheye faya ta giye wu ŋgwalak eye bay aye. Tadə a saka madzədzaratay a bəy i dala hay bay na, ge wu nakə ŋgwalak eye hərwi ada kâ yatay a gər lele. ⁴ Andza niye, hərwi bəy i dala hay faya ta giye na, məsler i Mbəlom hərwi ada tâ dzəna kurom ka mäge ŋgwalak. Tadə düh ka ge lele bay na, dzədzaratay a bəy i dala hay hərwi gədaŋ nakə Mbəlom a vələtatay na, a vələtatay kəriye bay. A vələtatay hərwi mabəz ha mevel i Mbəlom hərwi ada mâ gatay dərətsətseh a ndo neheye faya ta giye mənese aye. ⁵ Hərwi niye rəhumatay ha gər a bəy i dala hay. Ka rəhumatay ha gər na, hərwi nakə faya ta gakumeye dərətsətseh aye dekdek aye bay. Rəhumatay ha gər hərwi ka sərüm ha mə dərəv kurom niye na, tsəved ŋgwalak eye.

⁶ Ka vələmeye dzəŋgal na, hərwi niye dərma, Mbəlom a pa ndo i bəy i dala hay hərwi ada tâ ge məsler nakay lele. ⁷ Vələmay a bəy i dala hay wu nakə tədə məvələtatay a nəteye aye. Vələmatay dzəŋgal a ndo neheye faya ta tsakaliye. Wu nakə ta tsətsah fakuma məvələ aye na, vələmatay. Rəhumatay ha gər lele hərwi nəteye na, tədə ka rəhumatay ha gər.

*Mawu*de siye i ndo hay na, marəhay gər a Mbəlom

⁸ Gwedere i ndo fakuma na, hamumay. Gwedere nakə ma mətsiye fakuma aye na, nəte. Gwedere niye na, wudum ndo hay huya. Ndo nakə a wudə ndo hay aye na, ka rəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye tebiye. ⁹ Ka sərüm bazlam i Mbəlom mapala eye a gwad: «Kâ ge madama bay, kâ kəd ndo bay, kâ kəla bay, kâ ge dərə ka wu i ndo hay bay.» Bazlam neheye mapala eye ada ta siye hay tebiye nəteye mə bazlam mapala eye nəte. A gwad: «Wudə ndo i maged yak dərma andza ka wudə na gər yak.*» ¹⁰ Ndo nakə a wudə ndo aye na, ma geye mənese bay. Yaw, tadə ka wudə ndo hay na, ka pay bəzay a bazlam i Mbəlom mapala eye tebiye.

¹¹ Gum andza niye, hərwi ka sərüm həlay nakay nəkway mə dəma aye. Anəke na, həlay nakə ka pədekumeye abəra ka mändzehəre aye. Həlay nakə Mbəlom ma vələkweye mətəme aye ka həndzədaw. Neŋgeye dərəŋ andza a həlay nakə ka dazlakway mədzal ha ka Yesu Kəriste aye sa bay. ¹² Mazlambar həvad ma ndəviye, dərə ma tsadiye, dzaydzay ma deyeweye. Mbədakway dəba a məsler i həvad. Hələkwa wu həlay neheye a ye ka bo mäge ha məsler ta həpat aye. ¹³ Mede kway mâ ge ŋgwalak eye andza i ndo neheye faya ta diye mə dzaydzay aye. Kâ gakwa magurlom nakə ŋgwalak eye bay aye bay ada kâ kwayakwa bay. Madama tə wu neheye ŋgwalak eye bay aye na, kâ gakwa bay, gərakwa ha magazləga ta mäge sələk. ¹⁴ Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste mâ təra andza wu həlay kurom. Kâ pumay bəzay a wu neheye ŋgwalak eye bay a sawakum hərwi mâ yay a gər a bo kurom aye sa bay.

14

Kâ may ha mənese a ndo bay

¹ Tənum ndo nakə gədaŋ eye bay ka tsəved i Mbəlom aye, ada kâ kədum wuway ka wu nakə a dzala mə dərəv ŋgay aye bay. ² Ağəna ndo mekeleŋ eye a dzala na, tsəved andaya mənde wu hay tebiye. Ane tuk na, ndo nakə gədaŋ ŋgay andaya ka tsəved i Mbəlom bay aye na, a nda ala i slambah tsa. ³ Ndo nakə a nda wu hay tebiye aye na, mâ may ha mənese a ndo nakə a nda siye i wu hay bay aye bay. Ada ndo nakə a nda wu hay tebiye bay aye

* 13:9 zəba mə Madayaw abəra mə Ezipt 20.13-17; Bazlam mapala eye masulo eye 5.17-21; Levitik 19.18.

na, mâ may ha mænese a ndo nakə a nda wu hay tebiye aye bay hərwi Mbəlom ka təma na. ⁴ Nəkar way nakə ka may ha mænese a ndo i məsler i ndo aye? Tadə kə ge mænese na, mata tsikay faya na, ndo nakə a ləvay gər aye, ada kə ge lele na, mata tsikay faya na, huya ndo nakə a ləva na aye. Ma dədiye bay hərwi ndo nakə a ləva na aye ma sliye faya matsəpe na hərwi ada mâ dəd bay.

⁵ Ndo mekeleŋ eye hay tə dzala na, pat siye hay a ze pat siye. Ane tuk na, ndo siye hay i tay na, pat hay nəte tə ləva. Kwa way mâ sər wu nakə a dzala mə dərev ŋgay aye lele. ⁶ Ndo nakə a dzala pat nəte a ze ha siye i pat mekeleŋ eye hay na, a ge andza niye hərwi ada mâ dəslay ha gər a Bəy Maduweŋ Yesu. Ndo nakə a nda wu hay tebiye aye na, a say mədəslay ha gər a Bəy Maduweŋ Yesu hərwi a gay naha sisə a Mbəlom. Ndo nakə a kərah mənde siye i wu hay aye na, a ge andza niye hərwi ada mâ dəslay ha gər a Bəy Maduweŋ dərmaŋ ada hərwi məgay naha sisə a Mbəlom.

⁷ Ndəray kwa nəte a ndza hərwi məndze ŋgay bay ada ndəray kwa nəte ma mətiye hərwi tə gər ŋgay eye bay. ⁸ Ahəl nakə nəkway tə dərə aye na, nəkway tə dərə hərwi mədəslay hay gər a Bəy Maduweŋ. Ahəl nakə ka mətakweye na, ka mətakweye hərwi mədəslay ha gər a Bəy Maduweŋ. Andza niye, kwa ma məndze tə dərə, kwa ma məməte na, nəkway i bəy Maduweŋ. ⁹ Hərwi Yesu Kəriste kə mət ada kə lətsew abəra ma mədahaŋ hərwi ada mâ təra Bəy Maduweŋ i mədahaŋ hay ada i ndo neheye tə dərə aye.

¹⁰ Nəkar, ka may ha mænese a malamar yak na, hərwi mey? Ada nəkar ka zəba ka malamar yak andza ndo bay na, hərwi mey? Nəkway tebiye ka deyekweye kame i Mbəlom, ma gakweye sariya. ¹¹ Andza nakə mawatsa eye mə Dərewel i Mbəlom aye na, Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwad:

«Ta dedək neŋ faya na tsikakumeye,

ndo hay tebiye ta deyeweye ta dəkweŋeye gurmets.

Kwa way ma tsikiye tə bazlam ka neŋ, neŋ Mbəlom.*»

¹² Andza niye, kwa way ma diye ha wu nakə a ge aye. Bo ŋgay eye tə gər ŋgay eye ma diye ha kame i Mbəlom.

Kâ kal ha malamar yak a mezeleme bay

¹³ Kə ge andza niye na, kâ makwa ha mænese mə walaŋ kway bay. Wu neheye ka pum ka bo tərzlekeŋ aye düh na, anaŋ: Kâ pa wuray ka tsəved nakə malamar ma vəleye madəfe sik aye, kəgəbay ma dədiye ha a mezeleme aye bay. ¹⁴ Neŋ madzapa eye tə Yesu Kəriste, hərwi niye na sər ha ta dedək wu nakə ŋgwalak eye bay aye na, andaya bay. Ane tuk na, tadə ndoweye kə dzala, wu nakay ŋgwalak eye bay aye na, mâ nda bay. Wu neheye i ŋgay na, ta dedək ŋgwalak eye hay bay. ¹⁵ Tadə ka dziye ha malamar yak tə wu nakə faya ka ndiye na, niye na, ka wudā ndo bay. Yesu Kəriste kə mət hərwi malamar yak. Hərwi niye kâ dzəgəd ha malamar abəra ka tsəved i Mbəlom hərwi wu yak nakə ka ndiye bay. ¹⁶ Ka dərə yak na, wu ŋgwalak eye. Ane tuk na, tadə ka sər ha ndo hay ta tsikiye fakaya wu nakə lele bay aye na, kâ ge sa bay. ¹⁷ Bəy i Mbəlom na, wu mənday ta wu məse bay. Bəy i Mbəlom düh na, wu nakə Məsəfəre Tsədaŋŋa eye faya ma giye mə nəkway aye. Faya ma dzəniye kway ka məge wu ŋgwalak eye, faya ma vəlakweye zay mə walaŋ kway, faya ma vəlakweye məŋgwese. ¹⁸ Ndo nakə faya ma geye məsler andza niye a Yesu Kəriste aye na, a yay a gər a Mbəlom ada ndo hay ta rəhay ha gər dərmaŋ.

¹⁹ Kə ge andza niye na, gakwa gədaŋ məge wu nakə ma dzəniye ndo hay ka məndze zay mə walaŋ kway aye. Ka gakweye wu nakə ma dzəniye tay siye i ndo ka məgəle ka tsəved i Mbəlom aye dərmaŋ. ²⁰ Kâ nas ha məsler i Mbəlom tə wu nakə faya ka ndiye aye bay. Ayaw, dedək tsəved andaya ka mənde wu hay tebiye, ane tuk na, tadə siye i ndo hay ta dədiye abəra ka tsəved i Mbəlom hərwi yak na, kâ nda bay. ²¹ Wu nakə ŋgwalak aye na, kwa mahəpəde slo, kwa məse guzom, kwa mey nakə ma diye ha malamar yak a mænese aye na, kâ ge bay. ²² Tadə ka dzala ka sliye faya mənde wu hay tebiye, kəgəbay tadə ka dzala ka sliye faya bay na, mâ ndza mə dərev yak. Mata sərə ha na, nəkar ta Mbəlom

* 14:11 Ezay 45.23.

dëkdëk tsa. Ndo nakə a ge wu ada a ge tə mədzal gər eye sulo sulo bay na, dārev ŋgay maŋgwasə eye. ²³ Ndo nakə mədzal gər ŋgay sulo sulo, kə gwad wu nakay mənde bay ka nda na, Mbəlom ma geyə sariya hərwi kə pa na mədzal gər ŋgay peteh ka wu nakə ma giye aye bay. Wu nakə ndo a sər ha lele bay mədzal gər faya sulo sulo, kə ge ha ka bo na, kə ge mezeleme.

15

Ge wu nakə ma deyeteye a gər a siye i ndo hay aye

¹ Nəkway neheye gədaŋ eye ka tsəved i Mbəlom aye na, kutoŋ dzənakwa ndo neheye bəle eye hay aye. Kā gakwa wu neheye a yay a gər a bo kway aye dëkdëk bay. ² Kwa way māt ge wu nakə ma deyeteye a gər a siye i ndo hay aye hərwi madzəne tay ha hərwi ada tāt gəl ka tsəved i Mbəlom. ³ Yesu Kəriste, neŋgeye tə gər ŋgay ka pəla madayay a gər a bo ŋgay eye bay. Duh na, andza nakə tə watsa faya mə Derewel i Mbəlom aye, tə gwad: «Ndo hay ta tsadā kar Mbəlom, ane tuk na, mətsefə tay a dād na, ka neŋ.*» ⁴ Wu nakə tebiye tə watsa ahəl niye mə Derewel i Mbəlom aye, tə watsa na, hərwi ada māt dəkway ha dedək, hərwi ada kāt pakwa mədzal gər ka wu nakə Mbəlom a gwad ma vəlakweye aye. Ka pakweye mədzal gər ka neŋgeye hərwi bazlam neheye mə Derewel i Mbəlom aye faya ma vəlakweye gədaŋ ada faya ma dzəniye ka məzle ŋgatay. ⁵ Maa vəl gədaŋ ta məzle ŋgatay a ndo hay na, Mbəlom. Māt vəlaku mədzał gər kurom nəte ada gum andza i Yesu Kəriste nakə a tətikakum aye, ⁶ hərwi ada nəkurom tebiye kāt zambadumay a Mbəlom Bəba i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste tə dārev kurom peteh ada tə bazlam kurom nəte.

Təmum bo nəte nəte mə walaŋ kurom

⁷ Təmum bo nəte nəte mə walaŋ kurom andza i Yesu Kəriste nakə a təma kurom aye. Gum andza niye, hərwi ada ndo hay tāt zambaday a Mbəlom. ⁸ Faya na tsikakumeye dedək, Yesu Kəriste a təra ndo i məsler i Yahuda hay na, hərwi mədatay ha Mbəlom a raw me bay. A yaw na, hərwi ada wu neheye Mbəlom a gwad ma vəlateye a bəba tətə ŋgay hay aye na, māt ge bo. ⁹ A yaw sa na, hərwi ada ndo neheye Yahuda hay bay aye tāt zambaday a Mbəlom hərwi ŋgwalak ŋgay nakə a gatay aye. Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye, a gwad:

«Hərwi niye, na zambadakeye mə walaŋ i ndo neheye Yahuda hay bay aye,
na zambadakeye ta dəmes.†»

¹⁰ Bazlam i Mbəlom a gwad sa:

«Nəkurom neheye Yahuda hay bay aye,
ŋgwasum ta ndo i Mbəlom hay.‡»

¹¹ Ma təv mekeleŋ eye a gwad sa:

«Nəkurom neheye tebiye Yahuda hay bay,
zambadumay a Bəy Maduweŋ Mbəlom.
Nəkurom ndo hay tebiye,
zambadumay.§»

¹² Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom a gwad dərmał:

«Ndəray ma deyeweye abəra ma hulfe i Zese.

Ma deyeweye ma təriye bəy i ndo neheye Yahuda hay bay aye.

Ndo neheye Yahuda hay bay aye ta piye mədzal gər tay ka neŋgeye.*»

¹³ Mbəlom a vəlawatay gədaŋ a ndo hay tə dzala ha ka neŋgeye. Māt rah kurom ha ta məŋgwese ada tə zay hərwi ka dzalum ha ka neŋgeye. Andza niye, kāt dzalakwa ha ka neŋgeye peteh ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye.

Pol a tsik ka məsler ŋgay

* 15:3 Dəmes hay 69.10. † 15:9 2 Samuyel 22.50; Dəmes hay 18.50. ‡ 15:10 Bazlam mapala eye masulo eye 32.43. § 15:11 Dəmes hay 117.1. * 15:12 Ezay 11.10.

¹⁴ Malamar ga hay, neŋ tə gər ga na sər ta dedək faya ka gumeŋe wu nakə ŋgwalak eye, ka sərūm dedək lele ada ka slumeye faya mətšikatay me a zləm a siye i ndo hay, ¹⁵ ane tuk na, bazlam mekeleŋ eye na, na tsikakum naha ta mäge me eye hərwi ada kâ mətsum ha gər bay. Na tsikakum naha andza niye na, hərwi ŋgwalak nakə Mbəlom a geŋ aye. ¹⁶ A zla ga, a pa ga ndo i məsler i Yesu Kəriste a walaŋ i ndo neheŋe Yahuda hay bay aye. A pa ga wal hərwi mæde ha Labara ŋgwalak eye nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom aye. Na datay ha a ndo neheŋe Yahuda hay bay hərwi ada tâ dzala ha ka neŋgeŋe ada tâ vəl ha bo tay peteh a Mbəlom andza vo'ar nakə tə kədaway a Mbəlom a yaway a gər aye. Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a pa tay ha i Mbəlom.

¹⁷ Kə ge andza niye na, na sliye faya maŋgeleke ta məsler i Mbəlom nakə faya na giye ma mædzepe tə Yesu Kəriste. ¹⁸ Tadə bazlam andaya mətšike na, na tsikiye ka wu nakə Yesu Kəriste a ge tə neŋ aye dəkdek tsa, hərwi ada nâ həlatay ahaya ndo neheŋe Yahuda hay bay aye kame i Mbəlom, ada tâ rəhay ha gər. A ge andza niye na, tə bazlam neheŋe na tsik aye ada tə wu neheŋe na ge aye. ¹⁹ Kə ge masuwayaŋ hay wal wal ada Məsəfəre i Mbəlom kə dā ha gədaŋ ŋgay. Andza niye, na dā ha kwa a ŋgay Labara ŋgwalak eye i Yesu Kəriste a ndo hay. Na dazlay ma Zerozelem hus a gəma i Iliyiri.† ²⁰ A seŋ mæde ha Labara ŋgwalak eye a təv neheŋe ndo hay ta sər Yesu Kəriste zuk bay aye. Na ge andza niye na, hərwi a seŋ madəzle gay ka mædok i ndo mekeleŋ eye bay. ²¹ A seŋ dūh na, andza nakə mawatsa eye mə Dərewel i Mbəlom aye, a gwad:

«Ndo neheŋe ta tsikatay dāda ka neŋgeŋe bay aye na,
nəteŋe ta ŋgateŋe.

Ndo neheŋe ta tsəne zuk bay aye na,
nəteŋe ta tsəniye Labara ŋgwalak eye.‡»

A say a Pol mede a Roma

²² Hərwi niye, a seweŋ haladzay mede naha a təv kurom, aya ane na ye naha bay. ²³ Kə ndza mæve haladzay nakə a seŋ mede naha mazəbakumaw däre aye. Na huta həlay eye bay hərwi məsler. Anəke na, ma gəma neheŋe na, məsler ga ka ndəv. ²⁴ Na diye naha, na ndziye ka təv kurom tsekweŋ hərwi ada kâ vələmeŋ gədaŋ. Ma dəba eye na, na diye a gəma i Espayonŋ ada a seŋ na, ka dzənumeye ga hərwi mede a dəma.

²⁵ Ane tuk na, anəke na, na diye a Zerozelem, na zlatay naha madzəne i ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu təday, ²⁶ hərwi ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu neheŋe ka dala i Masedowan ta Akay§ aye, kə yatay a gər matsekele suloy hərwi madzəne tay ha ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu neheŋe mətawak eye ma Zerozelem aye. ²⁷ Bo tay eye tə dzala lele ada dedək lele nakə tə ge andza niye aye. Yahuda hay ta ŋgəna tə siye i ndo hay wu neheŋe ŋgwalak eye Mbəlom a gwad ma vələteŋe aye. Andza niye, ndo neheŋe Yahuda hay bay aye ta dzəna Yahuda hay tə wu nakə andaya fataya bay aye. ²⁸ Ahəl nakə na ndəv ha məsler nakay ada na ye məvələtəy wu nakə məsləratəy naha aye tebiye na, na diye a Espayonŋ. Na diye a dəma na, na diye naha a təv kurom təday. ²⁹ Na sər ahəl nakə na diye naha aye na, Yesu Kəriste ma rahiye kway ha tsisl tə ŋgama hərwi mede naha ga nakə na zəbakumaweŋe däre aye.

³⁰ Malamar ga hay hərwi Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste, ada hərwi wu nakə Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a ge ada ka wudakwa bo nəte nəte mə walaŋ kway aye na, neŋ faya na gakumeŋe amboh: Dūwulumay me a Mbəlom hərwi ga, dūwulumay me tə dərev kurom peteh ³¹ hərwi ada ndo i Yahuda neheŋe tə sər Mbəlom bay aye tâ seŋ dəretsətseh bay. Dūwulumay me a Mbəlom sa hərwi ada ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu neheŋe ma Zerozelem aye tâ təma wu nakə na zlatay naha aye ta məŋgwese. ³² Andza niye, tadə kə yay a gər a Mbəlom na, na diye ta məŋgwese eye. Ka ndzakweŋe dziye hərwi ada nâ zəzək w bo.

† 15:19 Iliyiri: Neŋgeŋe dala ta diye i tsakay i Gəres. ‡ 15:21 Ezay 52.15. § 15:26 Akay: Məzele guram eye i diye i Salawa i Gəres.

³³ Mbəlom, neŋgeye nakə a vəl zay a ndo hay aye, mâ ndza tə nəkurom. Mâ ge bo andza niye.

16

Mətsike me i Pol a ndo hay

¹ Anaŋ, neŋ faya na tsikakumeye naha ka malamar kway ŋgwas eye Fowebe faya ma diye naha. Neŋgeye faya ma giye məsler i Mbəlom mə walaŋ i məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Səŋkəre aye. ² Kə ndisl naha a təv kurom na, təmum na lele hərwi neŋgeye i Bəy Maduweŋ dərmak. Təmum na andza nakə ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu haŋe ta giye aye. Dzənum na tə wu nakə hawa eye ma geye tebiye hərwi neŋgeye ka dzəna ndo hay haladzay, ka dzəna ga dərmak.

³ Tsikumətatay ha me a Pərisil tə zal ŋgay Akelas. Nəteye tə neŋ, nəmay faya nəmaa giye məsler i Yesu Kəriste aye. ⁴ Ahəl niye nəteye na, ta sər mədze ha məsəfəre tay hərwi ga. Na gatay sisə haladzay ada maa gatay sisə na, neŋ mahəgeye bay. Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye neheye Yahuda hay bay aye ta gatay sisə. ⁵ Na tsikatay naha me a ndo neheye tə hayawa gər a gay tay hərwi maduwulay me a Mbəlom aye.

Na tsikay naha me a dzam ga Epenete. Maa lah mədzal ha ka Yesu Kəriste ka dala i Azi* na, neŋgeye. ⁶ Na tsikay naha me a Mari, neŋgeye a ge məsler haladzay hərwi kurom aye.

⁷ Na tsikatay naha me a Andronikos ta Zuniyas. Nəteye na, ndo ga hay. Neŋ ta nəteye ta gəs may a daŋgay. Ndo hay tə sər nəteye neheye sulo mə walaŋ i ndo i maslaŋ hay aye na, ta məzlaŋ eye. Maa lah məpe mədzal gər ka Yesu Kəriste na, nəteye bəna neŋ bay.

⁸ Na tsikay naha me a Ampəliyatos, dzam ga, nəmay salamay mə həlay i Bəy Maduweŋ.

⁹ Na tsikay naha me a Urban. Nəkway tə neŋgeye, faya ka gakweye məsler i Yesu Kəriste.

Na tsikay naha me a dzam ga Sitakis.

¹⁰ Na tsikay naha me a Apelles. Neŋgeye kə sa dəretsətseh hərwi Yesu Kəriste ada kə ndza bəŋbəŋ.

Na tsikatay naha me a ndo i gay i Aristobul.

¹¹ Na tsikay naha me a Herodiyon, ndo ga.

Na tsikatay naha me a ndo i gay i Narkise hay, nəteye i Bəy Maduweŋ.

¹² Tsikumeŋtatay ha me a Tirifene ta Tirifoz, nəteye malamar kway ŋgwas eye hay neheye faya ta giye məsler i Mbəlom aye.

Na tsikay naha me a Perisid malamar kway ŋgwas eye nakə na wuda na aye. Faya ma giye məsler haladzay hərwi Bəy Maduweŋ.

¹³ Tsikumeŋtay ha me a Rufus, ndo ŋgwalak eye ka tsəved i Bəy Maduweŋ.

Na tsikay ha me a may ŋgay dərmak, neŋgeye andza may ga.

¹⁴ Tsikumeŋtatay ha me a Asiŋkərit ta Fəlegon ada a Hermes, a Patrobas ada Hermas ada a ndo mədzal gər neheye ta nəteye aye.

¹⁵ Tsikumeŋtay ha me a Filologe ada a Zuli, ada a Nere ta malamar ŋgay dem eye.

Na tsikay naha me a Olimpəs ada a siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye neheye ta nəteye aye.

¹⁶ Tsikum a bo me nəte nəte lele mə walaŋ kurom. Məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste ta tsikakum naha me tebiye.

Məndəve i bazlam i Pol

¹⁷ Malamar ga hay, neŋ faya na gakumeye amboh: Gumay metsehe a ndo neheye faya ta tsikiye wu ŋgwalak eye bay aye ka wu nakə ka tətikum aye. Andza niye, faya ta ŋgəniye tay ha ndo hay ada faya ta diye tay ha ka tsəved nakə ŋgwalak eye bay aye. Ka ndzum ta nəteye bay. ¹⁸ Slala i ndo neheye andza niye tə ge na, ndo i maslaŋ i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste bay, faya ta giye duh na, wu nakə a yatay a gər aye. Faya ta səpatiye ndo hay tə bazlam tay neheye ləfedəde aye. Andza niye, faya ta vatay gər a ndo neheye tə sər mənese bay aye. ¹⁹ Nəkurom na, ndo mədzal gər hay ka Yesu Kəriste tə sər ma

* 16:5 Dala i Azi, anəke na, ma Turki.

kəkay nakə ka rəhumay ha gər a Bəy Maduweŋ aye. Dərev ga ka ŋgwasa haladzay hərwi kurom ada a seŋ na, tərüm metsehe eye hay hərwi ada kâ gum wu ŋgwalak eye ada kâ gum mənese bay.

²⁰ Mbəlom faya ma vəliye zay huya a ndo hay. Mazlambar ma ndərasliye na gədaŋ i Fakalaw, ma piye na a hud i sik kurom.

Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste mâ pa fakuma ŋgama.

²¹ Timote nakə faya ma giye məsler tə neŋ aye kə tsikakum naha me. Ndo gay hay Lukiyus, Zason, ada Sosipater ta tsikakum naha me dərma.

²² Maa watsa dərəwel nakay na, neŋ Tertiyus[†] ndo məwetse wu nakə a say a Pol aye. Na tsikakum naha me ta məzele i Bəy Maduweŋ.

²³ Neŋ Pol faya na gwadəkumeye, Gayus kə tsikakum naha me dərma. Neŋ mandza eye mə gay ŋgay ada ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye tə yawaw maduwulay naha me a Mbəlom mə gay ŋgay. Erast ndo məgay gər a suloy i wuzlahgəma ada malamar kway Kartus ta tsikakum naha me.

[²⁴ Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste mâ pa fakuma ŋgama ka nəkurom tebiye.]

²⁵ Zambadəkway a Mbəlom! Neŋgeye nəte ŋgweŋ ta gədaŋ hərwi ma vəlakumeye gədaŋ bəŋbəŋ ka tsəved ŋgay andza Labara ŋgwalak eye nakə faya na dətay ha a ndo hay ka gər i Yesu Kəriste aye. Labara ŋgwalak eye nakay kə dā ha parakka bazlam nakay maŋgaha eye ahəl niye aye. ²⁶ Ane tuk na, anəke na, Mbəlom kə dā ha parakka ada faya ta diye ha ka gər i wu nakə ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay tə watsa ka gər i Kəriste aye. Andza niye, bazlam nakay kə dā a zləm a slala hay tebiye andza i Mbəlom neŋgeye ma ndziye ka tor eye a gwad t̄a tsəne hərwi ndo hay t̄a dzala ha ada t̄a rəhay ha gər aye. ²⁷ Mbəlom na, neŋgeye Mbəlom nəte ŋgweŋ. Neŋgeye tə gər ŋgay a tsah. Zambadəkway hərwi wu neheye a ge tə həlay i Yesu Kəriste aye. Mā ge bo andza niye!

[†] 16:22 Tertiyus na, ndo məwetse dərəwel i Pol.

Makurre i derewel i Pol nakə a watsatay naha a
Koriñte hay
 aye

Məfələkwe

Pol a pa məhay gər i ndo mədzal gər hay ka Yesu ma Koriñte ahəl i mahəhele ñgay masulo eye. Koriñte na, wuzlahgəma nakə ka dala i Gəres zlele eye aye, zlele eye hərwi təv mələtse i kwalalañ i yam hay sulo. Beke hay mə dəma haladzay ada ndo i mətawak hay. Ndo haladzay məndze tay na, swa tsa.

Ahəl niye na, Koriñte hay tə pay bəzay a kule kwa waray waray.

Pol a tsəne labara tay (zəba 1.11 ta 7.11). Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Koriñte, mədzal gər tay madzəda eye tə gər i bazlam hay wal wal.

Mə madədo 1 ka 4, Pol a tsik ka ndo məpe mədzal gər neheye ma Koriñte aye ada ka ndo neheye a datay ha Labara ñgwalak eye i Yesu Kəriste aye.

Ma madədo 5.1 ka 11.16, Pol a datay naha ka gər i bazlam hay

Ka 11.17 ka 14.40, Pol faya ma tsikiye ka məndze mə walañ i məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu.

Madədo 15 faya ma tsikiye na, Mbəlom a lətse ahaya Yesu abəra ma mədahañ, ada pat mekeleñ eye mədahañ hay ta lətseweye abəra ma mədahañ dərma.

Andza derewel siye neheye Pol a watsa aye, nakay anañ eye a ndəv ta labara hay ada ta mətəsike me a ndo hay (madədo 16).

Pol a tsikatay naha me a ndo neheye ma Koriñte aye

¹ Maa watsakum naha derewel nakay na, neñ Pol nakə Mbəlom a zla ga hərwi ada nā tərə ndo i maslañ i Yesu Kəriste aye. A zla ga na, hərwi a yay a gər. Nəmay ta malamar kway Sostən, nəmaa tsikakum naha me. ² Nəmaa watsakum naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste neheye ma gəma i Koriñte aye. Nəkurom na, Mbəlom kə pala kurom, kə pa kurom a həlay i Yesu Kəriste. A zalakum na, hərwi ada kâ tərūm ndo ñgay hay, andza a zalatay a ndo neheye tebiye mandza eye kwa ka waray ka waray faya ka duwulumeye me a Bəy Maduweñ kway Yesu Kəriste aye. Neñgeye na, Bəy Maduweñ kway tebiye.

³ Mbəlom Bəba kway ta Bəy Maduweñ kway Yesu Kəriste tâ pa fakuma ñgama ada tâ vələkum zay.

Wu neheye lele Yesu a vələtay aye

⁴ Neñ faya na gay naha sisə a Mbəlom huya hərwi kurom, hərwi kə pa fakuma ñgama hərwi nakə nəkurom madzapa eye tə Yesu Kəriste aye. ⁵ Ayaw dedək! Ahəl nakə ka dzapum ta neñgeye na, Mbəlom kə vələkum wu neheye ñgwalak eye hay tebiye. Andza niye, Mbəlom kə vələkum tsəved ka məsəre wu neheye dedək eye ada ka slum faya mədə ha wu neheye a ndo hay. ⁶ Andza niye hərwi ahəl nakə nəmaa dākum ha bazlam i Yesu Kəriste aye na, ka təmum tə dərev kurom bəñbəñ lele. ⁷ Hərwi niye wu neheye Mbəlom faya ma vələteye a ndo ñgay hay aye na, wuray kwa tsekweñ a kətsakum bay, a nəkurom neheye faya ka həbum pat nakə Bəy Maduweñ kway Yesu Kəriste ma maweye aye. ⁸ Mbəlom neñgeye, ma dzəniye kurom ta gədañ bəñbəñ hus ka mandəve eye, hərwi ada pat nakə Bəy Maduweñ kway Yesu Kəriste ma maweye na, wuray kwa tsekweñ ma dədiye kurom ha a sariya bay. ⁹ Kâ dzədzarum bay, maa zalakum na, bo i Mbəlom eye ñgway hərwi ada kâ tərūm nəkurom madzapa eye ta wawa ñgay Yesu Kəriste Bəy Maduweñ kway. Ada tadə Mbəlom kə tsik, kə gwad ma giye na, ma giye ta dedək andza nakə a tsik aye.

Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Koriñte ta ñgəna

¹⁰ Malamar ga hay, neñ faya na gakumeye naha amboh ta gədañ i Bəy Maduweñ kway Yesu Kəriste, bazlam kurom mâ təra na, nəte. Kâ ñgənum ha bo mə walañ kurom bay. Dərev kurom mâ təra nəte ada mədzal gər kurom mâ təra nəte dərmak. ¹¹ Malamar ga hay, na tsik andza niye na, hərwi ndo neheye mə gay i Kəlowe aye ta yaw ka təv ga. Ti yaw tə gwedeñ na, məkəde wuway andaya mə walañ kurom haladzay. ¹² A señ məgwadəkum na, mey? A señ məgwadəkum na, kwa way mə walañ kurom faya ma tsikiye wu mekeleñ eye hay wal wal. Siye hay tə gwad: «Nəmay na, ndo məpay bəzay a Pol.» Siye hay tə gwad: «Nəmay ndo məpay bəzay a Apolos.» Siye hay tə gwad: «Nəmay na, ndo məpay bəzay a Piye.» Ndo mekeleñ eye tə gwad: «Nəmay na, ndo məpay bəzay a Kəriste.» ¹³ Tə tsik andza niye na, Kəriste mənğəna eye wal wal daw? Ta dar ka mayako mazləlmbada eye hərwi kurom na, neñ Pol bay na gwad bədaw? Ta dzəhuḅ kurom ha a yam na, ta məzele ga bay na gwad bədaw?

¹⁴ Na gay sisə a Mbəlom hərwi na dzəhuḅ ndəray a yam kwa nəte mə walañ kurom bay. Ane tuk na, na dzəhuḅ a yam na, Kərispus ta Gayus dekdek tsa. ¹⁵ Andza niye ndəray mə walañ kurom ma sliye faya mətsike ta dzəhuḅ ha a yam ta məzele ga na, andaya bay. ¹⁶ Ayaw dedek ñgway! Na dzəhuḅ Sitefanas a yam ta ndo i gay ñgay hay dərmak. Tadə ndo mekeleñ eye andaya na dzəhuḅ ha a yam na, na sər sa bay. ¹⁷ Kəriste kə sləra ga ahaya madzəhuḅə tay ha ndo hay a yam bay. A gwedeñ: «Do datay ha Labara ñgwalak eye a ndo hay.» A gwedeñ sa: «Kâ tsik tə metsehe i ndo zezeñ bay.» Tadə na tsikawa tə metsehe i ndo zezeñ na, məməte ñgay nakə a mət ka mayako mazləlmbada eye na, ma təriye wu kəriye. Ma giye ñgama bay.

Gədañ tə metsehe i Mbəlom

¹⁸ Labara i məməte i Yesu nakə ta dar na ka mayako mazləlmbada eye a təra ka ndo neheye faya ta dziye na, wu kəriye. Ma giye ñgama bay. Ane tuk na, nəkway neheye Mbəlom ma təriye kway ha aye na, ka sərakwa bazlam niye na, gədañ i Mbəlom. ¹⁹ Andza nakə tə watsa mə Dərewel i Mbəlom na, Mbəlom a gwad: «Na ta dziye ha metsehe i ndo neheye ta tsah aye.

Na ta kərahiye ndo neheye tə gwad nəteye ndaraw eye hay aye.*»

²⁰ Kə ge andza niye na, ndo i mändzibəra neheye tə gwad: «Ta tsah aye na, metsehe tay eye mənğay tuk? Ndo neheye tə dzəngawa bazlam mapala eye i Yahuda hay aye na, wu tay neheye tə sər aye na, ma dzəniye tay ha kame i Mbəlom daw? Ndo neheye tə sər mətsike me haladzay aye na, məsəre mətsike me tay ma dzəniye tay ha kame i Mbəlom daw?» Mbəlom kə da ha, məsəre wu i ndo i mändzibəra hay na, wu nakə kəriye. Ma giye ñgama bay.

²¹ Ndo i mändzibəra hay ta ñgatay a wu nakə Mbəlom a ge tə metsehe ñgay aye. Ane tuk na, ta sər na bay. Hərwi niye, neñgeye na, faya ma giye məsler tə bazlam neheye faya nəmaa diye ha aye. Nəteye na, tə gwad: «Bazlam neheye na, wu kəriye. Ma giye ñgama bay.» Ane tuk na, a yay a gər a Mbəlom mətəme tay ha ndo neheye tə dzala ha ka bazlam niye hay. ²² Yahuda hay, nəteye a satay mənğatay a masuwayañ hərwi ada nakə ta səriye ha bazlam neheye na, dedek aye. Gərek hay na, a satay məsəre Mbəlom tə metsehe tay eye wu tay. ²³ Ane tuk na, nəmay faya nəmaa diye ha na, Yesu Kəriste. Nəmaa daw ha, nəmaa gwadawa: «Kəriste na, ta dar na ka mayako mazləlmbada eye.» Yahuda hay tə tsəne na, ta təma bay, a ndalatay, ada ndo neheye Yahuda hay bay aye tə gwad: «Bazlam niye na, bazlam nakə kəriye. Ma giye ñgama bay.» ²⁴ Ane tuk na, ndo neheye Mbəlom a zalatay, a təra tay ha ndo ñgay hay, kwa Yahuda hay, kwa ndo neheye Yahuda hay bay aye na, ta zəba faya andza wu kəriye təbey. Tə sər ha Yesu Kəriste na, neñgeye gədañ i Mbəlom ada neñgeye faya ma diye ha metsehe i Mbəlom. ²⁵ Tadə ndo hay ta dzala, ta gwad: «Wu nakə Mbəlom a ge aye, wu kəriye» na, ta sər ha wu nakə tə gwad: «Wu kəriye na, a ze metsehe tay duh.» Tadə tə dzala ta gwad: «Mbəlom na, gədañ ñgay andaya bay» na, ta sər ha məsler ñgay nakə tə gwad gədañ eye bay aye na, a ze gədañ tay duh.

* 1:19 Ezay 29.14.

²⁶ Malamar ga hay, nəkurom neheye Mbəlom a zalakum aye na, nəkurom wu hay tey? Ka däre i ndo i mändzibəra hay na, ndo i metsehe andaya mə walañ kurom haladzay bay. Ndo i gədañ andaya haladzay mə walañ kurom bay ada ndo neheye tə dā a zləm aye andaya mə walañ kurom haladzay bay sa. ²⁷ Mbəlom a pala dūh na, ndo neheye ndo i mändzibəra hay tə gwad fataya ta tsah bay aye hərwi ada tã tãra ndo ŋgay hay. A pala tay ha na, hərwi məpatay horoy a däre a ndo neheye tə gwad ta tsah aye. Ada Mbəlom a pala ndo neheye ndo i mändzibəra hay tə gwad fataya nəteye bəle eye hay na, hərwi məpatay horoy a däre a ndo i gədañ hay. ²⁸ Mbəlom a pala na, ndo kəriye hay tsa, ta zəba fataya andza wu kəriye madəva zləm tay andaya bay. A ge andza niye na, hərwi ada mädze tay ha ndo neheye lele tə dā a zləm aye. ²⁹ Mbəlom a pala slala i ndo neheye andza niye na, hərwi ada ndəray m̄ dəslay ha gər a bo kame ŋgay bay. ³⁰ Maa dzapa kway ha tə Yesu Kəriste na, Mbəlom nəte ŋgweñ. Hərwi niye Mbəlom a dākway ha metsehe ŋgay tə həlay i Yesu. Andza mägwedə na, Mbəlom a tãra kway ha ndo ŋgwalak eye hay na, tə həlay i Yesu Kəriste. Ada a təmākway ahaya abəra mə mezeleme na, tə həlay i Yesu Kəriste ada ka tərakwa ndo ŋgay hay. ³¹ Andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: «Ndo nakə a say mäge zlapay aye na, m̄ ge zlapay tə wu nakə Bəy Maduweñ a ge aye.†»

2

Pol a dā ha Yesu Kəriste

¹ Malamar ga hay, neñ eye ahəl niye na ye naha a gay kurom mädakum ha wu i Mbəlom nakə mañgaha eye na, na tsik bazlam neheye a da me aye bay ada na tsik wuray tə metsehe i ndo hay bay. ² Ahəl nakə na ye naha a gay kurom zuk bay aye na, na gwad: «Na ye naha na tsikiye na, ka Yesu Kəriste dekdək. Na tsikiye wuray mekeleñ eye bay. Na tsikiye wene wene eye na, ka məməte ŋgay nakə tə dar na ka mayako mazləmbada eye.» ³ Ahəl nakə neñ ka təv kurom aye na, gədañ ga andaya bay, zluwer a geñ ada na dzədzar haladzay. ⁴ Ahəl nakə na dākum ha bazlam i Mbəlom aye na, na tsikakum tə metsehe i ndo neheye tə gwad ta tsah aye hərwi məvakum gər bay. Ane tuk na, Məsəfəre i Mbəlom a dākum ha ta gədañ i Mbəlom bazlam ga nakə na tsikakum aye na, dedək. ⁵ Hərwi niye, ka pum mädzal gər kurom ka Yesu Kəriste na, hərwi ka ŋgatumay a gədañ i Mbəlom bəna, a metsehe i ndo hay bay.

⁶ Ndo neheye ta sara ka tsəved i Mbəlom aye na, nəmaa tətikatay metsehe i Mbəlom. Ane tuk na, metsehe i ndo i mändzibəra hay bay ada metsehe i bəy tay neheye faya ta ləviye mändzibəra aye bay. Nəteye na ta dziye. ⁷ Sadzək bay, metsehe nakə na dākum ha aye na, metsehe i Mbəlom. Ahəl niye na, mañgaha eye, ndo hay tə sər bay. Ahəl nakə kə ge mändzibəra zuk bay aye na, bā kə ləva ha bo hərwi mətəme kway ha hərwi ada k̄ yakwa a təv mändze ŋgay nakə ta dəslay ha gər aye. ⁸ Metsehe niye na, ndəray kwa nəte mə walañ i ndo neheye tə ləva mändzibəra aye ta sər metsehe niye bay. Tadə ta sər na, ta dariye Bəy Maduweñ kway ka mayako mazləmbada eye bay. Neñgeye na, məzlaḅ ŋgay a ze kwa mey tebiye. ⁹ Wu niye Mbəlom a ge na, andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye, a gwad:

«Wu nakə Mbəlom a ləva ha bo hərwi ndo neheye ta wudā Mbəlom aye na*,
a ze wu neheye ndo hay ta ŋgatay bay aye tebiye
ada nakə ta tsəne bay kwa wu nakə ta dzala faya bay aye.»

¹⁰ Mbəlom a dā ha metsehe niye na, a nəmay ta gədañ i Məsəfəre ŋgay. Məsəfəre na, a sər wu hay tebiye. Kwa wu nakə Mbəlom a dzala mə gər ŋgay aye na, a sər. ¹¹ Maa sər mädzal gər i ndo mekeleñ eye na, way? Ndo məsəre na andaya bay. Maa sər na, məsəfəre ŋgay eye ŋgway. I Mbəlom na, andza niye dərma. Maa sər mädzal gər i Mbəlom na, Məsəfəre ŋgay eye ŋgway, ndo mekeleñ eye a sər bay. ¹² Məsəfəre nakə Mbəlom a vəlakway a nəkway aye na, a yaw abəra ma ndo i mändzibəra hay bay. Məsəfəre

† 1:31 zəba ma Zeremi 9.22-23. * 2:9 Ezay 64.3.

na, i Mbəlom eye ɲɔway. Mbəlom a vəkəway na, hərwi ada kâ sərakwa wu neheye a vəkəway ta ɲɔwalak ɲɔgay aye tebiye. ¹³ Nəmay, nəmaa tsikawa wu neheye na, nəmaa tsikawa tə metsehe i ndo zezeɲ bay. Bazlam may hay ti yaw na, ma Məsəfəre. Andza niye, nəmaa dawa ha na, wu neheye a tsik ka Məsəfəre aye a ndo neheye Məsəfəre niye andaya mə dərev tay aye.

¹⁴ Ndo nakə Məsəfəre i Mbəlom andaya mə dərev ɲɔgay bay aye na, ma sliye faya matəme dedek neheye Məsəfəre faya ma dətay ha a ndo hay aye bay. A tsəne bay, a dzala mə gər ɲɔgay na, wu kəriye hay, neheye ma giye ɲɔgama bay aye, bəna tadə ndoweye Məsəfəre andaya mə dərev ɲɔgay bay na, ma sliye faya mətəne bay. ¹⁵ Ndo nakə Məsəfəre i Mbəlom mə dərev ɲɔgay aye na, a sər tay ha ka bo abəra wu hay tebiye. Tadə ɲɔwalak eye hay kwa ɲɔwalak eye bay na, a sər. Ane tuk na, ndo hay na, ta sliye faya məsəray naha ka wu nakə ma dzaliye aye bay. ¹⁶ Niye na, andza nakə mawatsa eye mə Dərewel i Mbəlom aye, a gwad:

«Wu nakə Mbəlom a dzala aye na, maa sər na, way?

Maa dāy ha wu ka həlay a Mbəlom na, way?†»

Ane tuk na, nəmay neheye Məsəfəre i Mbəlom mə dərev may aye na, nəmaa dzalawa gər na, andza i Yesu Kəriste nakə ma dzaliye dərma.

3

Ndo mədzal gər hay na, i Yesu

¹ Malamar ga hay ahəl nakə neɲ tə nəkurom aye na, na tsikawakum wu andza nakə na tsikateye a ndo neheye Məsəfəre i Mbəlom mə dərev tay aye bay. Na tsikawakum na, andza a ndo i mändzibəra hay hərwi nəkurom ka tsəved i Yesu Kəriste na, andza wawa ndəriz hay. ² Na tətikakum wu neheye a wur bo bay aye bəna, na tətikakum wu neheye a wur bo aye bay. Nəkurom ka tərūm na, andza wawa ndəriz neheye ta vəkəteye wah dəkdek, ta sliye faya mände daf zuk bay aye. ³ Hərwi nəkurom na, huya andza ndo neheye faya ta dzaliye ka wu i mändzibəra aye. Nəkurom faya ka gumeye sələk ka ndo mekeleɲ eye hay. Nəkurom faya ka gumeye məkədə wuway mə walaɲ kurom. Kə ge faya ka gumeye andza niye na, nəkurom ndo i mändzibəra hay mba huya bədaw? Ta dedek nəkurom na, andza nəteye. ⁴ Siye hay tə gwad tə peɲ bəzay na, a neɲ Pol, siye hay tə gwad tə pay bəzay na, a Apolos. Kə ge faya ka tsikumeye andza niye na, nəkurom ka tərūm andza ndo i mändzibəra hay!

⁵ Apolos na, way? Ada neɲ na, way tey? Nəmay na, ndo i məsler i Mbəlom tsa. A slər naha may ka təv kurom hərwi mədakum ha bazlam ɲɔgay hərwi ada kâ dzalum ha ka Kəriste. Kwa way ma giye na, məsler nakə Mbəlom a dāy ha mäge aye. ⁶ Neɲ na, na zəv. Apolos neɲgeye a mbədāy yam. Ane tuk na, ndo mägele ha na, bo i Mbəlom eye ɲɔway. ⁷ Andza niye, ndo nakə a zəv wu aye ta ndo nakə a mbədāy yam aye na, nəteye salamay tə sla wuray bay. Mbəlom nəte ɲɔweɲ neɲgeye a sla mäge wu, hərwi neɲgeye a sla faya mägele ha wu. ⁸ Ndo nakə a zəv wu aye ta ndo nakə a mbədāy yam aye na, wuray ka ɲɔgəna tay ha ka bo abəra bay. Ane tuk na, Mbəlom ma vəliye kwa a way mərəbe ɲɔgay andza nakə ma hutiyə aye. ⁹ Neɲ ta Apolos na, nəmay madzapa eye nəte ma məsler i Mbəlom.

Nəkurom na, ka tərūm andza guvah i Mbəlom. Nəkurom andza gay i Mbəlom dərma. ¹⁰ Mbəlom kə vəleɲ tsəved ta ɲɔwalak ɲɔgay hərwi madazlay a məsler ɲɔgay tə nəkurom. Neɲ na təra andza ndo nakə a sər mədazle gay, a sər məsler ɲɔgay lele aye. Ahəl nakə na dazlay a mäge məsler i Mbəlom mə gay kurom aye na, na pa naha mədok aye andza nakə Mbəlom a vəleɲ faya tsəved nā ge aye. Anəke ndo siye ha faya ta dəzliye faya. Kwa way mā ge metsehe, mā dāz faya gay na, lele. ¹¹ Mədok i gay niye na, Yesu Kəriste. Mbəlom a pa na andza mədok. Ndəray ma sliye faya məpe naha mədok mekeleɲ eye sa bay. ¹² Ka mədok niye na, ndo siye hay ta dəzliye faya gay ta gura, siye hay ta dəzliye ta bəre, ndo siye hay ta dəzliye tə kwar neheye tsakala eye haladzay aye. Ndo siye hay na, ta dəzliye

† 2:16 Ezay 40.13.

faya ta mayako, siye hay ta guzer ada siye hay ta dæzliye ta gwavækw. ¹³ Pat nakæ Mbælom ma gateye sariya ngay a ndo hay aye na, kwa way mæsler ngay ma bæziye parakka lele hærwi pat eye niye na, ako ma bæziye ha mæsler kwa i way. Kwa way ma ngateye a mæsler ngay, kwa lele kwa lele bay, ma ngateye. ¹⁴ Gay i ndo nakæ a dæzl aye, ako ka tæma na bay na, ma hutiye meræbe ngay. ¹⁵ Ane tuk na, ndo nakæ ako ka tæma na gay nakæ a dæzl aye na, ma hutiye meræbe ngay bay. Mbælom ma tæmiye ha. Ane tuk na, nengeye ma tæmiye andza ndo nakæ a tæmaw abæra ma ako i gay aye.

¹⁶ Nækurom tebiye na, gay i mædæslay ha gær a Mbælom, ada Mæsæfære ngay mandza eye mæ nækurom na, ka særum tæbædew? ¹⁷ Tadæ ndoweye kæ nas ha gay i mædæslay ha gær a Mbælom na, Mbælom ma kædiye na ndoweye dærmak hærwi gay i mædæslay ha gær a Mbælom na, tsædænna. Gay eye niye Mbælom mandza eye mæ dæma aye na, nækurom.

¹⁸ Ndæray mâ vay gær a bo ngay bay. Tadæ ndoweye mæ walaŋ kurom kæ dzala nengeye a tsah andza ndo i mændzibæra hay na, mâ gær ha. Mâ tæra ka dære i ndo hay düh na, andza a tsah bay tebiye. Kæ ge andza niye na, ma hutiye metsehe lele eye. ¹⁹ Na tsik andza niye na, hærwi wu neheye ndo i mændzibæra hay tæ dzala, tæ gwad næteye ta tsah aye na, ka dære i Mbælom na, wu kæriye. Andza nakæ mawatsa eye mæ Derewel i Mbælom aye na, tæ gwad: «Mbælom ma gæsiye tay ha ndo i metsehe hay ma balay i wewer tay nakæ tæ nga ka bo aye.*» ²⁰ Ma tæv mekeleŋ eye tæ gwad sa: «Bæy Maduweŋ a sær mædzal gær i ndo i metsehe hay. A sær ha næteye na, wu kæriye.†» ²¹ Hærwi niye neŋ faya na tsikakumeye, ndæray mâ zlapa tæ wu nakæ ndo mekeleŋ eye a ge aye bay. Særum ha na, wu hay tebiye na, i kurom düh. ²² Neŋ Pol, Apolos ada Piyer, næmay na, i kurom hay tebiye. Kwa mændzibæra, sifa, mæmæte i kurom tebiye. Wu neheye anæke ta wu neheye kame aye na, i kurom tebiye dærmak. ²³ Nækurom na, ndo i Yesu Kæriste hay ada Kæriste, nengeye i Mbælom.

4

Ndo i maslaŋ i Kæriste hay

¹ Særum ha, næmay na, ndo mæge mæsler i Yesu Kæriste hay. Mbælom a vël wu ngay neheye maŋgaha eye ahæl niye na, a næmay hærwi ada næmaâ datay ha a ndo hay. ² Ndo nakæ ndo i gay ngay a gæray ha wu ngay hay, wu kurre a say ka nengeye mâ tæra na, ndo i dedek. ³ Neŋ na, tadæ faya ka ngælumeŋeye bæzay ka wu na, kwa tsekweŋ wuray a geŋ mæ bo haladzay bay. Kwa tadæ siye i ndo hay faya ta ngæleŋeye bæzay neŋ ndo i dedek tsukudu neŋ ndo i dedek bædaw na, niye na, wuray a geŋ mæ bo bay dærmak. Kwa neŋ eye na geye sariya a gær bay. ⁴ Neŋ na, na sær wuray nakæ mæ neŋ na may ha mænese a gær ga aye bay. Ane tuk na, andza mægwede mænese andaya fagaya tæbey aye bay. Mata ge sariya i gær ga na, Mbælom bæna ndo hay bay. ⁵ Hærwi niye hæløy eye kæ ndislew zuk bay na, kæ gum sariya ka siye i ndo bay. Pat nakæ Bæy Maduweŋ Yesu ma maweye na, ma bæziye ha wu neheye anæke ma lævoŋ aye parakka mæ dzaydzay. Wu nakæ ndo hay tæ dzala mæ gær tay aye na, ma bæziye dærmak. Pat eye niye na, Mbælom ma zambædeye kwa a way hærwi mæsler nakæ a ge aye. Tadæ a ge haladzay na, Mbælom ma zambædeye haladzay. Tadæ a ge tsekweŋ na, Mbælom ma zambædeye tsekweŋ.

⁶ Malamar ga hay, na dækum ha wu neheye ka neŋ ta Apolos aye na, hærwi madzæne kurom hærwi ada kæ tætikum wu nakæ mæ dæma aye. A seŋ na, pumay bæzay a bazlam i Mbælom lele. Andza niye, kæ gum zlapay ta ndo siye hay bay ada kæ kætsum tay ha ndo siye hay bay. ⁷ Nækar nakæ ka dzala mæ gær yak, ka ze siye i ndo hay aye na, nækar way? Maa vëlaka wu hay tebiye na, Mbælom bædaw? Tadæ maa vëlaka Mbælom na, ka giye ha zlapay andza ka huta wu niye hay ta gædaŋ yak na, hærwi mey?

⁸ A'æhæŋ! Nækurom na, ka hutum wu hay tebiye ba! Ka tærum ndo neheye zlele eye tsiy ka tsæved i Mbælom aye na gwad! Ka gwadum nækurom na, bæy hay. Næmay na, bæy eye hay tæbey. Tadæ nækurom bæy eye hay ka dære i Mbælom ta dedek na, hæbe lele hærwi ada næmay ndo i maslaŋ i Kæriste hay næmaa sliye faya matære bæy hay dærmak. ⁹ Næmay

* 3:19 Zob 5.13. † 3:20 Dæmes hay 94.11.

na, ndo i maslañ i Yesu Kəriste hay, ane tuk na, a ge fagaya ka dāre ga na, andza nəmay ma dāba i siye i ndo hay duk ma təv nakə lele bay aye. Nəmay na, ndo neheye tə gəs tay ha tə gatay sariya, ta diye tay hay mata kəde tay ha kame i ndo hay aye. Na tsik andza niye na, hərwi nəmay ka dāre i ndo i mändzibəra hay ada kwa ka dāre i gawla i Mbəlom hay tebiye na, andza ndo mäge dāretsətseh hay hərwi ada ndo i mändzibəra ada kwa gawla i Mbəlom hay t̄a zəba famaya andza wu mäge həbad. ¹⁰ Andza niye nəmay na, andza ndo i matərahəñ hay. Nəkurom ka dzalum na, ka tsahum hərwi nəkurom madzapa eye tə Kəriste. Ndo hay tə dzala na, nəmay bəle eye hay, ane tuk na, nəkurom ka gwadum nəkurom gədañ eye hay. Nəmay na, ndo hay tə kəts may, nəkurom na, faya ta rəhakumeye ha gər. ¹¹ Hus anəke bəgom, may a wur famaya, yam a gamay dərma. Petekəd may manasa eye hay. Faya ta gameye dāretsətseh haladzay, gay may andaya məhəne mə dāma bay, nəmaa təra ndo madzəda eye hay. ¹² Nəmaa ge məsler ta gədañ may hərwi məhute wu mənday.* Ndo hay faya ta tsadameye na, nəmaa dūwulay me a Mbəlom hərwi ada m̄a pa fataya ŋgama. Ahəl nakə ndo hay faya ta gameye dāretsətseh aye na, nəmaa ndza tete, nəmaa matay ha a dāma bay. ¹³ Ndo hay faya ta tsikiye famaya wu lele bay eye na, nəmaa tsikatay bazlam ləfedede eye dūh. Ndo hay tə dzala nəmay ka dāre i ndo i mändzibəra hay na, andza kwasukwalay kəriye. Hus bəgom tə dzala na, nəmay nəmaa təra andza wu neheye ndəluḅ eye ndo hay ta fadiye, ta kutsiye ha a pəl aye.

Pol a tsikatay me a wawa ŋgay hay

¹⁴ Wu nakə na watsa kanañ aye na, na watsakum hərwi məpakum horoy a dāre ka wu nakə ka gumeye bay. Na watsa andza nakay na, hərwi nəkurom wawa ga neheye na wuda kurom haladzay aye. A señ mədakum ha metsehe. ¹⁵ Kwa tadə ndo hay wal wal haladzay ta dākum ha məpay bəzay a Yesu Kəriste bəbay na, bəba kurom hay haladzay bay. Bəba kurom na, nəte. Neñ na təra bəba kurom na, hərwi maa dākum ha Labara ŋgwalak eye na, neñ ada nəkurom ka pum mədzal gər ka Yesu Kəriste. ¹⁶ Bəba kurom na, neñ sa, faya na gakumeye amboh, tərūm andza neñ. ¹⁷ A señ na, gum andza niye. Hərwi niye na sləriye naha Timote ka təv kurom hərwi ada m̄a ye naha m̄a makum ahaya a gər mede ga ka tsəved i Yesu Kəriste. Wu nakə ma diye naha ma tətikakumeye na, wu nakə na tətikawatay a ndo hay kwa ka waray aye. Tsənum! Timote na, neñgeye wawa ga, na wuda na haladzay. Ada neñgeye na, ma giye məsler i Bəy Maduweñ Yesu ta tsəved eye lele.

¹⁸ Na sər ha, siye i ndo hay ta zəba faya na ye naha ka təv kurom zuk bay na, tə dzala na, na diye naha sa bay, hərwi niye faya ta dəslay gər a bo tay. ¹⁹ Ane tuk na, tadə Bəy Maduweñ kway kə vələñ tsəved na, na diye naha bəse. Na ndisl naha na, na səriye ha ndo neheye faya ta giye zlapay aye na, na zəbiye fataya təday. Na səriye ha ta tsikawa na, bazlam kəriye tsa tsukudu ta huta gədañ i Mbəlom dāw? ²⁰ Na tsik andza niye na, hərwi mələve i Bəy i Mbəlom nakə ma ləviye. A sər bo na, ma gədañ bəna mə bazlam hay kəriye dekdek tsa bay. ²¹ A sakum na, wuye mey? Ahəl nakə aza na diye naha aye na, a sakum n̄a zla naha mandalaḅa ka həlay hərwi makəte kurom ha dāw? Kəgəbay ka mbədumeye ha dārev kurom ada neñ na diye naha tə bazlam ləfedede eye hərwi mədakum ha na, na wuda kurom dāw?

5

Wu nakə a ge horoy mə walañ i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye

¹ Na tsənawa wu hay ka nəkurom. Ndo hay tə gwad na, faya ka gumeye wu nakə lele bay aye. Kwa ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye na, faya ta giye slala i wu niye bay. Tə gwedeñ na, ndo ta həna ta ŋgwas i bəba ŋgay.* ² Ada ka dəslumay ha gər a bo dūh na, kəkay? Tuwum dūh hərwi mənese kurom. Ndo nakə faya ma giye andza niye ka gərūm ha na, kəkay? ³ Neñ na, na ge na sariya eye tsiy andza nəkway ka bo dziye. Neñ mə walañ

* 4:12 Məsler hay 18.3. * 5:1 Levitik 18.8; Bazlam mapala eye masulo eye 23.1.

kurom bay, ane tuk na, dārev ga mandza eye tē nākurom. ⁴ Na ge sariya nakay ta gēdaŋ i Bāy Maduweŋ kway Yesu. Wu nakē na tsikakumeye naha aye na, hayum gār ada dārev ga ma ndziye tē nākurom. Gēdaŋ i Bāy Maduweŋ kway Yesu ma ndziye tē nākurom dārmak. ⁵ Ahəl nakē ka hayum gār aye vəlumay ha ndo niye a hēlay i Fakalaw hārwi ada Fakalaw mā nas ha slo i bo ŋgay. Mā nas ha slo i bo ŋgay na, hārwi ada Mbəlom mā tēma ha pat nakē Bāy Maduweŋ kway Yesu ma maweye.

⁶ Ka dāslumay ha gār a bo na, hārwi mey? Māfāslay ha gār a bo na, lele bay. «Gēdē tsekweŋ a kwasa ha wu tebiye» na, ka sərūm tēbādew? Andza niye mezeleme tsekweŋ na, ma nasiye wu na, ka sərūm tēbādew? ⁷ Zlum na mezeleme niye andza gēdē abēra mē walaŋ kurom hārwi ada kā tərūm tsādaŋŋa andza wu nakē gēdē faya bay aye. Na sār ha ta dedek, Mbəlom ka tēra kurom ha tsādaŋŋa hārwi kē kād tēbaŋ hārwi ada kā hatsakwa magurlom i Pak ta neŋgeye. Tēbaŋ eye niye na, Yesu Kārīste nakē a mēt hārwi kway aye.† ⁸ Hatsakwa magurlom lele. Ane tuk na, hatsakwa magurlom tē makwala wedeye, gēdē mā ge mē dēma bay. Tērakwa ndo neheye tsādaŋŋa eye. Pakway bēzay a tsāved i Mbəlom tē dārev kway peteh‡. Gārakwa ha mēge wu neheye lele bay tebiye. Wu niye hay na, andza gēdē niye.

⁹ Mē dērewel ga nakē na watsakum naha ahəl niye na, na gwadakum: «Kā ndzum dziye ta ndo neheye faya ta giye madama aye bay.» ¹⁰ Na tsik andza niye na, ka ndo i mēndzibēra hay bay. Hārwi ndo mēge madama hay, ndo i bor hay, mēkal hay ada ndo mēge kule hay, nētēye ndo i mēndzibēra hay. Mēŋgēdatay hārwi mēdzepe ta nētēye bay na, ha bē ka deyumeye abēra ma mēndzibēra. ¹¹ A'ay! Wu nakē na watsa aye na, na watsa dūh na, ka ndo mēpay bēzay a Yesu Kārīste. Tadē ndoweye kē gwad neŋgeye ndo mēpay bēzay a Yesu Kārīste ada faya ma giye madama, faya ma giye bor ka wu i ndo, faya ma giye kule, faya ma tsikiye wu lele bay eye ka ndo hay, faya ma kwayiye ta guzom, faya ma kēliye wu hay na, kā ndzum ka tēv manōte aye ta neŋgeye bay. A hēlay nakē nākurom mandza eye ka mēndzibēra mba aye na, tsāved andaya ka ŋgānumeye ta nētēye aye bay.

¹² Mata ge sariya i ndo neheye tē pay bēzay a Yesu Kārīste bay aye na, neŋ tādew? Nākurom dārmak na, ka gumateye sariya na, a ndo neheye ka hayawum gār dziye. ¹³ Mata ge sariya a ndo neheye tē pay bēzay a Yesu Kārīste bay aye na, Mbəlom. Gum andza nakē mawatsa eye mē Dērewel i Mbəlom na, a gwad: «Hēharum na ndo nakē faya ma giye wu nakē lele bay aye abēra mē walaŋ kurom.§»

6

Ndo mēpay bēzay a Yesu Kārīste hay ta wuda ka bo bay

¹ Tadē faya ka tərūmeye mē walaŋ kurom na, ka yawum ka tēv i ndo mēge sariya neheye tē sār Mbəlom bay aye na, ka gum andza niye hārwi mey? Mata ŋgānakum ha sariya dūh na, ndo mēpe mēdzal gār hay ka Yesu. ² Mata gatay sariya a ndo neheye tē sār Mbəlom bay aye na, ndo mēpe mēdzal gār hay ka Yesu na, ka sərūm tēbādew? Kē ge dūh mata gatay sariya a ndo neheye tē sār Mbəlom bay aye nākurom tuk na, ada ka sərūm mēge sariya i wu neheye tsekweŋ tsekweŋ aye bay na, kākay? ³ Mata gatay sariya kwa a gawla i Mbəlom hay nākway na, ka sərūm tēbādew? Kē ge andza niye na, ka ŋgānakweye ha sariya a bo ka mēndzibēra bēna kemey? ⁴ Tadē ka tərūm mē walaŋ kurom na, ka diyumeye ha ka tēv i ndo neheye tē sār Mbəlom bay aye na, kākay? Nētēye na, wuray kē dzapa kurom ha kwa tsekweŋ bay. Ane tuk na, a sākum tā ŋgānakum ha sariya na, ma kākay? ⁵ Horoy a gākum tēbādew? Ndo nakē a tsah ma tsikakumeye me a zlēm aye na, andaya mē walaŋ kurom ndo mēpay bēzay a Yesu Kārīste hay tēbādew? ⁶ Ndo mēpay bēzay a Yesu ma wudiye ka malamar nakē faya ma pay bēzay a Yesu andza neŋgeye na, lele bay. Ada kwa ka tēv i ndo neheye tē sār Mbəlom bay aye ka wudawum.

† 5:7 Madayaw abēra ma Ezipt 13.7; 12.21. ‡ 5:8 Madayaw abēra ma Ezipt 12.15-20; Bazlam mapala eye masulo eye 16.3. § 5:13 Bazlam mapala eye masulo eye 17.7.

⁷ Ka wudumeye ka bo mə walaŋ kurom na, lele bay. Ka wudum ka bo mə walaŋ kurom na, ka dādum abəra ka tsəved i Mbəlom. Ka sakumay naha a ndo neheye faya ta gakumeye mənese aye. Tadə ta kəlakum na wu kurom na, gəsüm dərev, kâ wudum fataya bay. ⁸ Ane tuk na, ka gəsüm dərev bay, faya ka gumateye wu lele bay eye a siye ndo hay düh. Faya ka kəlumeye wu i ndo hay, kwa nətəye malamar kurom hay ka tsəved i Mbəlom bəbay na, faya ka kəlumeye tay ha. ⁹ Ndo neheye faya ta giye lele bay eye ta diye a Bəy i Mbəlom bay na, ka sərüm təbədew? Kâ vumay gər a bo kurom bay. Sərüm ha na, ndo neheye faya ta giye madama, ta giye kule, faya ta hənīye ta ŋgwas i ndo hay ada ndo neheye tə zla haslaka ta təra ha andza ŋgwas eye, ¹⁰ ndo makəle wu i ndo hay, ndo mäge dəre ka wu i ndo, ndo məkway eye hay, ndo mətəsadatay a ndo hay, ndo mabuwe siye i ndo hay ta gədaŋ, slala i ndo neheye tebiye na, ta diye a Bəy i Mbəlom bay. ¹¹ Ahəl niye na, siye i ndo hay mə walaŋ kurom tə gawa wu neheye lele bay aye. Ane tuk na, Məsəfəre i Mbəlom nakə faya ka dəsłakweye ha gər aye kə pəsakum ha mezeleme kurom ada kə bara kurom. Kə pala kurom hərwi ada kâ tərüm ndo i Mbəlom hay. Ka təra kurom hay tsədaŋŋa kame i Mbəlom. A ge andza niye na, hərwi ka pum mədzał gər ka Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste.

Bo na, hərwi mazambaday a Mbəlom

¹² Ndo siye hay mə walaŋ kurom tə dzala mə gər tay na: «Tsəved andaya ka mäge wu hay tebiye.» Ane tuk na, wu tebiye lele hərwi kurom bay. «Tsəved andaya ka mäge wu hay tebiye.» Ane tuk na, a seŋ matəre beke i wu bay. ¹³ Ka gwađum sa: «Mbəlom a ge wu mənday na, hərwi hud, a ge hud hərwi wu mənday dərmał.» Ayaw dedək, ane tuk na, Mbəlom ma dziye tay ha sulo tay eye tebiye. Mbəlom a lambad bo na, hərwi mäge ha madama bay. A lambad na, hərwi ada kâ dəsłakway ha gər a Bəy Maduweŋ kway düh, hərwi neŋgeye faya ma tsəpiye bo kway. ¹⁴ Mbəlom kə lətse ahaya Bəy Maduweŋ kway Yesu abəra ma mədahaŋ. Mâ lətsakway ahaya abəra ma mədahaŋ ta gədaŋ ŋgay dərmał. Ka lətsakweye abəra ma mədahaŋ tə slo i bo kway tebiye. ¹⁵ Nəkurom siye i bo i Yesu Kəriste na, ka sərüm təbədew? Na sliye faya mabuwe siye i bo i Yesu məvəlay ha a ŋgwas mäge madama daw? A'ay, ma giye bo andza niye bay! ¹⁶ Ka sərüm bədaw? Ndoweye kə vəlay ha bo ŋgay a ŋgwas mäge madama na, nətəye sulo ta təra bo nətə. Andza nakə tə watsa mə Dərewel i Mbəlom, Mbəlom a gwađ: «Ndo hay sulo na, ta təriye bo nətə.*» ¹⁷ Ane tuk na, ndo nakə kə vəlay ha bo ŋgay a Bəy Maduweŋ Yesu aye na, neŋgeye ta Bəy Maduweŋ, dərev tay nətə.

¹⁸ Hərwi niye, kâ gum madama bay. Siye i wu neheye ndo hay faya ta giye na, bo tay madzapa eye tə wu niye hay bay. Ane tuk na, ndo nakə faya ma giye madama aye na, a gay wu nakə lele bay aye a bo ŋgay. ¹⁹ Bo kurom na, gay i mədəsłay ha gər a Məsəfəre Tsədaŋŋa eye na, ka sərüm bədaw? Mbəlom a vəlakuł Məsəfəre Tsədaŋŋa eye ada ma ndziye mə dərev kurom. Maa ləvay gər a bo kurom hay na, bo kurom eye bay. Maa ləvay gər na, Mbəlom. ²⁰ Mbəlom a mbəda kurom ahaya tə wu nakə tsakala eye haladzay aye. Hərwi niye dəsłumay ha gər a Mbəlom tə bo kurom.

7

Bazlam i məzle bo

¹ Anəke na, na mbədakumeye naha ka bazlam kurom nakə ka watsuməŋew a dərrewel aye. Ayaw! Tadə haslaka kə zla ŋgwas bay na, kə ge lele. ² Ane tuk na, lele eye na, haslaka mâ zla ŋgwas ada ŋgwas mâ ye a zal hərwi ada tâ ge madama bay. ³ Haslaka mâ kərah məhəne ta ŋgwas ŋgay bay, ŋgwas dərmał mâ kərah məhəne tə zal ŋgay bay. ⁴ Bo i ŋgwas na, i ŋgay eye ŋgway bay. Bo ŋgay na, i zal ŋgay dərmał. Bo i haslaka bəbay na, i ŋgay eye ŋgway bay. Bo ŋgay na, i ŋgwas ŋgay dərmał. ⁵ Andza niye, haslaka ta ŋgwas ŋgay na, tâ kərah ha a bo məhəne bay. Tadə aġəna nətəye salamay ta gwađ ayaw na, ta sliye faya məhəne bay məndze tsekweŋ tsa hərwi mađuwulay me a Mbəlom. Kâ ndzum wal

* 6:16 Madazlay i wu hay 2.24.

wal mändze haladzay bay, Fakalaw ma ta vakumeye gər hərwi nakə ka gumay metsehe a bo kurom bay aye.

⁶ Wu nakə na tsikakum ka mæzle bo aye na, na tsikakum na, gum tə kutoŋ bay. Tadə ka gum andza nakay na, ka gum mənese bay. ⁷ Tadə neŋ na, na gwadiye ŋgama ndo hay tebiye tã ndza andza neŋ ze ŋgwas. Ane tuk na, ta dedek ma giye lele bay hərwi Mbəlom a vəl ŋgwalak kwa a way andza nakə a say mæge aye. Ndo siye hay a vəlatay gədaŋ məpay bəzay ta ŋgwas. Ndo mekeleŋ eye hay tə sər mändze ze ŋgwas ta gədaŋ i Mbəlom.

⁸ Anəke, neŋ faya na tsikakumeye a nəkurom madakway i ŋgwas ta nəkurom neheye ka zlum ŋgwas zuk bay aye. Neŋ faya na gwadəkumeye: Lele na, ndzum andza neŋ. Kã zlum ŋgwas bay, nəkurom ŋgwas hay bəbay kã yum a zal bay. ⁹ Ane tuk na, kə ge ka mbumeye faya mändze tətə bay na, hasləka mã zla ŋgwas, ŋgwas mã ye a zal. ŋgama hasləka mã zla ŋgwas, ŋgwas dərma kã zla zal tə bəmalə nakə bor i bo ma gəsiye kurom aye.

¹⁰ Anəke faya na tsikateye a ndo neheye nəteye ta ŋgwas tay hay aye, kəgəbay nəteye tə zal tay hay aye. Maa tsik bazlam nakay na, neŋ mahəgeye bay. Maa tsik na, Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste. A gwad: ŋgwas mã gər ha zal ŋgay bay. ¹¹ Kə ge ŋgwas eye kə gər ha zal ŋgay na, mã zla zal mekeleŋ eye bay. Tadə kə ge a say zal sa na, mã ma ta dəba ka təv i zal kurre eye tã ma ka bo. Hasləka dərma kã həhar na ŋgwas ŋgay bay.

¹² Anəke na tsikateye naha a ndo mekeleŋ eye hay nakə agəna ŋgwas kə dzala ha ka Yesu bay nəteye mandza eye aye. Maa tsik na, neŋ bəna Bəy Maduweŋ Yesu bay. Faya na tsikiye: Tadə ndoweye ŋgwas ŋgay kə dzala ha ka Yesu zuk bay na, tadə ka təma mändze tə neŋgeye na, mã həhar na bay. ¹³ Hərwi ŋgwas nakə kə dzala ha ka Yesu aye na, andza niye dərma kã. Tadə zal ŋgay kə dzala ha ka Yesu bay ada tadə a say mändze ta ŋgwas ŋgay na, ŋgwas mã kərah mändze mə gay ŋgay bay. ¹⁴ Na tsik andza niye na, hərwi zal ŋgay nakə kə dzala ha ka Yesu zuk bay aye na, neŋgeye i Mbəlom hərwi ŋgwas nakə a dzala ha ka Yesu aye. Hərwi ŋgwas nakə kə dzala ha ka Yesu zuk bay aye na, andza niye dərma kã. Kə ge zal mapa gər eye ka Yesu na, ŋgwas ŋgay na, i Mbəlom dərma kã. Tadə kə ge andza niye bay na, wawa tay ta təriye andza ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. Ane tuk na, wawa tay hay nəteye ta təra andza niye bay, Mbəlom kə pa tay hay a walaŋ i ndo ŋgay hay.

¹⁵ Kə ge ndoweye kə dzala ha ka Yesu bay, tadə a say mægər ha ndo neŋgeŋ na, mã ye. Tadə kə gər ha, ki ye ŋgway na, hasləka kəgəbay ŋgwas, mã dzala wuray bay. Hərwi ŋgay na, mənese andaya bay. A yay a gər a Mbəlom hərwi ada kã ndzum zay. ¹⁶ A nəkar ŋgwas mapa gər eye ka Yesu, tadə Mbəlom ma təmiye ha zal yak hərwi yak na, ka sər dāw? A nəkar zal mapa gər eye ka Yesu, tadə Mbəlom ma təmiye ha ŋgwas yak hərwi yak na, ka sər dāw? Ka sər bay tebiye.

Ndzum andza nakə Mbəlom a zalakum aye

¹⁷ Ane tuk na, kwa way mã pay bəzay a tsəveŋ nakə Bəy Maduweŋ a vəlay aye ada mã ndza andza nakə ahəl niye a zalayaw hərwi ada mã pay bəzay aye. Wu nakay na tsikakum aye na, wu nakə neŋ faya na tətikateye a ndo hay ma məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye.

¹⁸ Tadə Mbəlom a zalaka nəkar madəsa bo eye na, ndza madəsa bo eye. Kə ge tadə Mbəlom a zalaka nəkar madəsa bo eye bay na, kã gwad «Na dəsiye bo» bay. ¹⁹ Agəna nəkar madəsa bo eye, kəgəbay agəna nəkar madəsa bo eye bay na, kame i Mbəlom na, nəte. Wu nakə ma giye ŋgama mə dəma aye na, andaya bay. Wu nakə ma dzəniye kame i Mbəlom aye na, marəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye. ²⁰ Kwa nəkar kəkay, kəkay na, Mbəlom a zalaka ka mändze andza niye.

²¹ Agəna Mbəlom a zalaka ahəl niye nəkar beke eye na, mã dzəma kar bay. Ane tuk na, tadə ka hutie tsəveŋ matəre ndo barbarra eye ka ləviye gər yak aye na, lele dərma kã sa tsa. ²² Na gwad tadə nəkar beke eye kã dzəma wuray bay na, hərwi tadə ahəl niye Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste a zalaka nəkar beke eye na, sər ha Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste kə təma kar ahaya abəra ma beke i mezeleme. Sa na, ndo nakə beke eye bay Bəy Maduweŋ

Yesu Kəriste a zalay ka məpay bəzay aye na, ka təra beke i Kəriste. ²³ Nəkurom tebiye, kwa beke kwa beke eye hay bay, Mbəlom a mbəda kurom ahaya na, tə wu nakə tsakala eye haladzay aye. Nəkurom na, ndo ŋgay hay. Hərwi niye kâ pumay bəzay a mədzal gər i ndo hay andza nakə beke hay faya ta pay bəzay a ndo i gay tay hay aye bay. ²⁴ Malamar ga hay, neŋ faya na tsikakumeye. Kwa way mâ ndza andza nakə ahəl niye Mbəlom a zalay aye. Mâ ndza kame i Mbəlom na, andza niye.

Ndo neheye ta zla bo zuk bay aye

²⁵ Anəke na, neŋ faya na tsikiye ka hasləka neheye ta zla ŋgwas zuk bay ada tə dem neheye ta ye a zal zuk bay aye. Wu nakə na tsikiye aye na, Bəy Maduweŋ Yesu a tsiken bay. Na tsikiye na, wu nakə na dzala mə gər ga aye tsa. Ane tuk na, ka slumeye məpe faya mədzal gər hərwi neŋ na, ndo dedek eye kame i Mbəlom ta gədaŋ i Bəy Maduweŋ Yesu.

²⁶ Na zəba ka dəretsətseh nakə faya ka sakweye a həlay nakay anəke aye, na dzala na, lele mändze andza nakə tə ndzawa aye. ²⁷ Kə ge ka zla ŋgwas tsiy na, kâ həhar na bay. Tadə ka zla ŋgwas zuk bay na, ndza andza niye, kâ pəla tsəved ka məzle ŋgwas bay. ²⁸ Ane tuk na, kwa tadə hasləka kə zla ŋgwas bəbay na, kə ge mənese bay. Tadə dem kə zla zal na, kə ge mənese bay dərmak. Ane tuk na, sərūm ha na, ndo neheye ta ŋgwas tay hay aye kəgəbay tə zal tay hay aye na, faya ta siye dəretsətseh haladzay ka mändzibəra. Hərwi niye na gwad lele mändze ze məzle ŋgwas kəgəbay ze məzle zal hərwi ada kâ hutakwa dəretsətseh bay.

²⁹ Malamar ga hay, gər i bazlam nakə a seŋ mətsikakum aye na, anaŋ: Həlay nakə Mbəlom a vəkaway aye na, mazlambar ma slaweye. Hərwi ma dazlay anəke hus mede kame na, ndo neheye ta zla ŋgwas aye ta ndza ka tsəved i Mbəlom andza i ndo neheye ta zla ŋgwas bay aye. ³⁰ Ndo neheye faya ta tuwiye na, tâ gay məsler a Mbəlom andza nəteye faya ta tuwiye bay aye. Ndo neheye faya ta ŋgwasiye na, tâ gay məsler a Mbəlom andza nakə nəteye faya ta ŋgwasiye bay aye. Ada ndo neheye faya ta səkəmiye wu hay aye na, tâ zəba faya ka wu nakə ta səkəm aye andza wu kəriye. ³¹ Ndo neheye faya ta giye məsler tə wu i mändzibəra aye na, tâ ndza andza nakə nəteye faya ta giye ha məsler tə wu niye hay bay aye, hərwi mändzibəra nakay anaŋ mandza eye anəke na, ma ndəviye.

³² A seŋ na, kâ dzalum wuray bay. Ndo nakə ŋgwas andaya faya bay aye na, ma piye mədzal gər ŋgay tebiye ka məsler i Bəy Maduweŋ Yesu. Ma giye andza niye na, hərwi neŋgeye mâ yay a gər a Bəy Maduweŋ Yesu. ³³ Ndo nakə ta ŋgwas aye neŋgeye, ma dzaliye na, ka wu i mändzibəra. A say mäge na, wu nakə a yay a gər a ŋgwas ŋgay aye. ³⁴ Andza niye mədzal gər ŋgay na, sulo. ŋgwas na, andza niye dərmak. ŋgwas nakə zal ŋgay andaya bay aye tə dem nakə ki ye a zla zal zuk bay ta pa mədzal gər tay ka məsler i Bəy Maduweŋ Yesu. A satay məvəlay ha dərev tay tə bo tay a Mbəlom. ŋgwas nakə zal ŋgay andaya neŋgeye a dzala na, ka wu i mändzibəra, a say mäge wu nakə a yay a gər a zal ŋgay aye.

³⁵ Na tsikakum andza niye hərwi madzəne kurom dūh bəna hərwi məgakum me bay. A seŋ dūh na, mede kurom mâ ge lele ada kâ pumay bəzay a Bəy Maduweŋ tə dərev kurom peteh.

³⁶ Anəke na tsikiye na, ka gawla ta mədel ŋgay. Tadə gawla a zəba faya a say mədel ŋgay ka zal ada ma geye mənese na, tâ zla bo. Tâ ge mənese bay. ³⁷ Ane tuk na, tadə gawla kə dzala ta dedek dūh ma zliye mədel ŋgay bay na, ada tadə a dzala tə dərev ŋgay peteh ndəray a gay me ka məzle bay, bo ŋgay eye a dzala ŋgway ada ma sliye mändze tətə na, a ge niye na, lele. ³⁸ Andza niye, ndo nakə kə zla dahəlay aye na, kə ge lele. Ndo nakə kə zla dahəlay bay aye na, kə ge lele haladzay sa tsa.

³⁹ ŋgwas tə zal ŋgay ta ndziye na, huya. Tadə zal ŋgay kə mət na, ma sliye faya məzle zal mekeleŋ eye andza nakə a say aye. Ane tuk na, lele eye ma zliye na, ndo məpa gər eye ka Yesu. ⁴⁰ Neŋ na dzala, mâ ndza mahəŋgeye, hərwi ma ta ndziye ma sifa ta məŋgwese eye ma ziye nakə neŋgeye tə zal aye dūh. Wu nakə na tsik aye na, sər ha maa dəŋ ha na, Məsəfəre i Mbəlom.

8

Wu nakə makəday a kule aye

¹ Matsətsehe kurom nakə ka tsətsahum hərwi slo nakə ta tawal ha kule aye na, ta dedek nəmaa sər ha tebiye andza nakə ka tsikum aye. Ane tuk na, məsərə wu na, ndo hay ta dəslay ha gər a bo. Duh wu nakə ma dzəniye ndo hay hərwi ada kâ yakwa kame kame aye na, mawudé bo nakə ka wudakweye bo nəte nəte mə walaŋ kway aye. ² Tadə ndoweye kə dəslay ha gər a bo ada a dzala mə gər ŋgay neŋgeye, a sər wu hay na, niye a bəz ha na, a sər wu hay andza nakə a say a Mbəlom aye zuk bay. ³ Ane tuk na, ndo nakə ma dəslay ha gər bo ŋgay andza niye təbey aye na, a wudə Mbəlom duh. Mbəlom a sər ha, a gwad: «Ndo nakay na, ndo ga.»

⁴ Slo nakə ta tawal ha kule aye na, ka həpədakweye bay tsukudu ka həpədakweye daw? Wu nakə neŋ na dzala aye na, anaŋ: Ka sərakwa ha kule na, wu dedek eye bay. Ka sərakwa ha Mbəlom na, nəte ŋgweŋ bəna siye hay andaya bay. ⁵ Dedek, siye i ndo hay tə gwad na, mbəlom hay andaya haladzay ma magərmbəlom ada ka mändzibəra. Ka nəteye na, dedek mbəlom hay andaya haladzay ada bəy maduweŋ hay andaya haladzay. ⁶ Ane tuk na, kwa andza niye bəbay na, nəkway ka sərakwa Mbəlom na, nəte ŋgweŋ tsa. Neŋgeye Bəba kway. Wu neheye ka mändzibəra aye tebiye a yaw na, mə həlay ŋgay. A ge kway na, hərwi ada kâ tərakwa ndo ŋgay hay. Bəy kway na, nəte tsa dərma. Neŋgeye na, Yesu Kəriste. Wu hay tebiye ti yaw na, mə həlay ŋgay, ka hutakwa sifa wedeye na, tə həlay ŋgay.

⁷ Ane tuk na, siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta sər ha, sifa andaya mə kule hay bay na, ta sər ha bay. Ahəl nakə nəteye faya ta həpədiye slo i kule aye, tə dzala mə gər tay andza huya kule na, mbəlom dedek. Ta huta gədaŋ ka tsəved i Mbəlom zuk bay. Tə dzala mə gər tay, tadə ta həpəd slo i kule na, ta ge mənese. ⁸ Azlakwa bay, ka sərakwa ha wu mənday na, ma təriye kway ha ndo ŋgwalak eye hay kame i Mbəlom bay. Kwa tadə ka ndayakwa, ma dzəniye kway bay. Kwa tadə ka ndayakwa bay, ma giye wuray kwa tsekweŋ bay dərma.

⁹ Nəkurom, ka sərur ha ka slumeye faya mände wu nakə a sakum aye tebiye. Ane tuk na, gum metsehe, bəna ndo neheye ta huta gədaŋ ka tsəved i Mbəlom zuk bay aye na, ta dziye abəra ka tsəved hərwi kurom. ¹⁰ Zəbum təday, nəkar nakə ka sər dedek aye, tadə ndo nakə gədaŋ ŋgay andaya zuk bay kə ŋgataka nəkar mandza eye mə gay i matewele kule faya ka həpədiye slo nakə ta tawal ha kule aye, nəkar ka dzala na, ma həpədiye dərma bədaw? ¹¹ Hərwi niye wu nakə ka ge hərwi ka sər aye na, ma nasiye ha ndo niye gədaŋ andaya bay aye. Ane tuk na, sər ha neŋgeye na, malamar yak nakə Yesu Kəriste a mət hərwi ŋgay aye. ¹² Tadə ka ge andza niye na, ka nasay a malamar yak nakə bəle eye, ka nasay ha mədzal gər ŋgay. Ka nasay na, a malamar yak dekdek bay, sər ha mənese nakə ka ge aye na, ka bo i Kəriste eye ŋgway. ¹³ Hərwi niye tadə slo nakə na həpədiye ma diye ha malamar ga a mənese na, na həpədiye slo dāda sa bay, hərwi a seŋ malamar mādəd abəra ka tsəved bay.

9

Pol a da ha mändze ŋgay

¹ Zəbum ka mändze ga təday, neŋ na, na ləva gər ga! Neŋ, ndo i maslaŋ i Yesu na, ka sərur bədaw? Neŋ na ŋgatay a Yesu Bəy Maduweŋ kway tə dərə ga! Nəkurom tebiye ka pum mədzal gər ka Bəy Maduweŋ na, hərwi nakə na ge məsler ŋgay mə walaŋ kurom aye bədaw? ² Kwa tadə ka dərə i ndo mekeleŋ eye hay neŋ ndo i maslaŋ i Yesu bay bəbay na, nəkurom ka sərur ha. Ka pum mədzal gər ka Yesu Kəriste na, hərwi nakə na dākum ha Labara ŋgwalak eye bədaw? Maa bəz ha neŋ ndo i maslaŋ i Bəy Maduweŋ kway na, nəkurom.

³ Hərwi ndo neheye ta meŋeye ha mənese aye na, na gwadateye faya kəkay? Na tsikateye faya, ⁴ neŋ na sla da nəkurom ka vəlumeŋeye wu mənday hərwi məsler nakə faya na giye bədaw? ⁵ Neŋ na sla məzle ŋgwas nakə mapa gər aye ka Yesu, neŋ ta ŋgwas

ga nēmaa hēhaliye salamay andza i Piyer tē siye i ndo i maslaŋ i Yesu hay ada andza i malamar i Yesu Kēriste hay tēbēdew? ⁶ Sa na, nēkurom ka dzalum mata ge mēsler hērwi mēhute ha wu mēnday a gēr may na, nēmay ta Barnabas dēkdēk dāw? ⁷ Tadē ndoweye nēngēye ma sidzew na, ma pēliye wu mēnday a gēr ŋgay dāw? A'ay! Andza niye bay. Ndo mēfōte kē fēt, hohway eye kē nah na, ma ndiye. Ndo mētsākure gēnaw na, ma dītsiye wah eye ma siye bēdāw?

⁸ Wu neheye na tsik aye na, mēdzal gēr i ndo zezeŋ dēkdēk tsa bay. Kwa bazlam i Musa mapala eye a tsik faya na, andza niye dērmak. ⁹ Mawatsa eye mē dērēwel i Musa na, a gwad: «Ahēl nakē sla ma giye mēsler ma guvah aye na, kâ pay wu ka bazlam bay, gēr ha mâ hēpēd wu mēnday.*» Ka dzalum, Mbēlom a tsik na, ka sla dēkdēk dedek dāw? ¹⁰ Mbēlom a tsik nakay na, ka nēmay. Ayaw, tē watsa bazlam neheye ahēl niye na, hērwi may. Ndo nakē faya ma fētiye na, mâ pa mēdzal gēr ta dedek ma hutīye madagēr ŋgay. Ndo nakē faya ma kēzliye dāw aye, mâ pa mēdzal gēr ta dedek ma hutīye wu mēnday. ¹¹ Ah lele! Nēmay na, nēmaa dākum ha bazlam i Mbēlom andza nakē ta slēga hulfe a guvah aye. Ka dzalum tadē nēmaa hutīye wu neheye ka mēndzibēra aye abēra mē hēlay kurom na, lele bēdāw? ¹² Tadē ta dedek siye i ndo hay faya ta tsētsahiye fakuma wu neheye ta ndiye na, ka dzalum nēmay nēmaa tsētsah na, lele dērmak bēdāw? Kwa tadē andza niye bēbay na, nēmaa tsētsah wuray abēra mē hēlay kurom bay. Dēretsēseh neheye a ndzamay a gēr tebiye nēmaa dēma hērwi a say mēge wu nakē ma ŋgērēzliye na Labara ŋgwalak eye i Yesu Kēriste bay.

¹³ Sērūm ha na, ndo neheye faya ta giye mēsler mē gay i mēdēslay ha gēr a Mbēlom aye na, faya ta hutīye wu mēnday tay mē dēma. Ndo neheye tē kēdāway naha wu a Mbēlom ma tēv mēvēlay wu a Mbēlom aye na, tē hutawa wu mēnday tay mē dēma dērmak. ¹⁴ Ndo neheye faya ta dīye ha Labara ŋgwalak eye na, andza niye dērmak. Bēy Maduweŋ kway Yesu a gwad ndo hay ta vēlateye wu a ndo neheye faya ta dīye labara ŋgay aye.†

¹⁵ Kwa tadē andza niye bēbay na, neŋ na tsētsah fakuma wuray bay. Wu nakē na watsa aye na, na watsa hērwi ada kâ slērumeŋew wu bay. Tē bēmalē nakē na tsētsahiye fakuma wu aye na, ŋgama nâ mēt. Ndērāy mâ nesēŋ ha mēŋgwese ga bay. ¹⁶ Labara ŋgwalak eye nakē faya na dīye ha aye na, ma vēlēŋeye tsēved mēge ha zlapay bay. Maa geŋ faya kutoŋ na, Yesu. Na dā ha bay na, dēretsēseh ka gēr ga. ¹⁷ Tadē neŋ eye na dzalay a gēr ga na dātay ha labara wedeye a ndo hay na, hābē ta vēlēŋeye mērēbē ga. Ane tuk na, andza niye bay! Mēsler eye nakay na, neŋ na zla tē gēr ga bay. Na giye na, hērwi Mbēlom a vēlēŋ hērwi ada nâ ge. ¹⁸ Kē ge andza niye na, mērēbē ga na, wuye mey? Mērēbē ga na, faya na dīye ha Labara ŋgwalak eye kēriye, faya na tsētsahiye tâ vēlēŋ faya wu bay. Na sliye faya matsētsēhe ndo tâ vēlēŋ wu hērwi Labara ŋgwalak eye nakē faya na dīye ha aye. Ane tuk na, a seŋ bay.

¹⁹ Na ndziye na, na lēva gēr ga, ndērāy ma sliye faya mēlōveŋ gēr bay. Ane tuk na, na tēra beke hērwi ndo hay tebiye na, tē gēr ga eye hērwi ada tâ yaw tâ pa mēdzal gēr ka Bēy Maduweŋ Yesu. ²⁰ Neŋ mē walaŋ i Yahuda hay na, na ndziye andza nēteye hērwi ada nâ hēlata ahaya ka tēv i Bēy Maduweŋ Yesu. Bazlam i Musa mapala eye na, gēdaŋ ŋgay andaya fagaya bay. Ane tuk na, neŋ mē walaŋ i ndo neheye ta rēhay ha gēr a bazlam mapala eye na, na giye andza nēteye hērwi ada nâ hēlata ahaya ka tēv i Bēy Maduweŋ. ²¹ Ahēl nakē neŋ mē walaŋ i ndo neheye tē sēr bazlam i Musa mapala eye bay na, na ndziye andza nēteye hērwi ada nâ hēlata ahaya ka tēv i Bēy Maduweŋ dērmak. Andza mēgwede neŋ na, na rēhay ha gēr a bazlam i Mbēlom mapala eye tēbey. A'ay! Neŋ faya na rēhay gēr hērwi faya na rēhay ha gēr a Kēriste. ²² Ahēl nakē neŋ ta ndo neheye ta huta gēdaŋ ka tsēved i Mbēlom zuk bay aye na, na ndziye andza nēteye hērwi ada na dzēniye tay ha tâ huta gēdaŋ ka tēv i Bēy Maduweŋ. Ahēl nakē neŋ ta ndo hay tebiye aye na, na ndziye andza nēteye. Na giye wu nakē na sēr aye tebiye hērwi ada nâ tēma tay ha siye

* 9:9 Bazlam mapala eye masulo eye 25.4. † 9:14 zēba mē Mata 10.10; Luka 10.7.

hay. ²³ Wu neheye na ge tebiye aye hærwi ada Labara ñgwalak eye mâ ye kame kame. Mbêlom mâ pa fagaya ñgama, ka neñ ta ndo ñgay siye hay.

Matêlike i ndo mahway hay

²⁴ Sêrum ha na, ahêl nakê ndo hay ta hwiye na, ndo mahway nêteye haladzay ta hwiye. Ane tuk na, mata ze ndo siye hay na, ndo nête tsa, ma hutiyê merêbe i mahway ñgay. Neñ faya na gwadakumeye: Gum gêdañ andza ndo mahway hay hærwi ada kâ hutum merêbe kurom dêrmak. ²⁵ Ndo neheye a satay mahway lele aye na, ta gærïye ha wu hay wal wal haladzay. Ta têtikiye, ta ndudiye ha mbêle tay hay lele nakê ada ndo ma sliye faya mazay a ndo neñged aye ada ma hutiyê merêbe ñgay aye. Ane tuk na, merêbe ñgay niye ta vêleye ma ndziye bay, ma nasiye bêse. Nêkway na, nêkway ka têtikakweye mahway kame i Mbêlom hærwi ada kâ hutakwa merêbe nakê ma nasiye dâdâ bay aye. ²⁶ Hærwi niye neñ na, na hwiye andza ndo nakê ma hwiye so tsa bay aye. Neñ bêbay na, andza ndo nakê faya matêikiye mægay duzl a ndo nakê faya ta têtikiye salamay, hêlay ñgay a ma a zay bay aye. Neñ na, andza ndo nakê ma feye a mêtasl kafats kêriye bay. ²⁷ Neñ eye na geye dêretsêseh a bo ga tê hêlay ga eye ada ma gêsêneye me hærwi ada pat nakê Mbêlom ma ndêviye ha mândzibêra aye na, neñ ndo mæde ha bazlam ñgay a ndo hay nâ têra ndo i dêba bay.

10

Israyel hay mæ makukulek

¹ Malamar ga hay, wu nakê a ge bo ahêl niye ta bêba tête kway hay aye, a señ na, mâ makumaw a gær. Mbêlom kê dêrêzl tay ha nêteye tebiye tæ makukulek. Nêteye tebiye ta tas ta bêlay nakê tæ zalay Bêlay Ndozza aye.* ² Nêteye tebiye Mbêlom ka dzêhuê tay ha mæ makukulek ada ma dêlov hærwi ada tâ têra nêteye madzapa eye tæ Musa. ³ Nêteye tebiye ta nda wu mânday eye nête nakê a yaw mæ mbêlom aye†, ⁴ ada nêteye tebiye ta sa yam eye nête nakê Mbêlom a vêlatay aye dêrmak. Yam nakay na, yam nakê a gêzaw abêra ma hotokom aye.‡ Maa vêlatay hotokom niye na, Mbêlom. Hotokom eye niye na, Kêriste ada a laka tay ha. ⁵ Kwa tadê ta ñgatay a masuwayañ nakê Mbêlom a ge aye bêbay na, hêlay a vay a ndo hay tæ gawa wu nakê a yay a gær a Mbêlom bay aye. Hærwi niye ndo hay ta mæt tolololo mæ kêsaf kwa ka waray.§

⁶ Wu neheye na, ta gakweye daf. Ta vêlakweye matêlike hærwi ada bor i bo kway mâ ye kway ha ka mæge mænese andza nêteye bay.* ⁷ Siye hay mæ walañ tay tæ dêslay ha gær a kule. Andza niye, tæ watsa a dêrewel i Mbêlom na, tæ gwad: «Ndo hay tæ ndza, tæ nda wu mânday ada tæ sa wu mêsay. Tsa na, tæ lêtse hærwi mæge hêbad ta mædêslay ha gær a kule.†» Nêkurom na, kâ têrum ndo i kule hay andza nêteye têbey. ⁸ Kâ gakwa madama andza siye i ndo neheye mæ walañ tay aye bay. Nêteye ta mæt ada Mbêlom a kêd tay ha pat eye nête gwezem kuro kuro sulo gær eye mahkar hærwi nakê tæ ge madama aye.‡ ⁹ Nêkway na, kâ dzakwa ha Mbêlom andza siye i ndo neheye mæ walañ tay tæ dza ha Mbêlom aye bay. Dêdê a dza tay ha ada ta mæt hærwi nakê tæ ge andza niye aye. ¹⁰ Kâ guñguzum ka Mbêlom andza siye i ndo neheye mæ walañ tay, ta guñguzay a Mbêlom aye bay. Nêteye niye na, gawla i Mbêlom nakê a kêdawa ndo hay aye kê kêd tay ha hærwi nakê ta guñguz aye.

¹¹ Wu neheye tebiye a ge bo aye na, mægatay daf a ndo hay hærwi ada tæ ge metsehe. Tæ watsa na wu neheye a Dêrewel i Mbêlom na, hærwi ada kâ têtikakwa wu neheye, nêkway neheye mandza eye mæ hêlay nakê mazlambar mândzibêra ma ndêviye aye. ¹² Hærwi niye, ndo nakê a dzala mæ gær ñgay neñgeye malêtsa eye duwirre lele aye na, mâ ge metsehe bêna ma ta dêdiye. ¹³ Wu neheye Fakalaw ma dziye kurom ha aye na, wu neheye

* 10:1 Madayaw abêra ma Ezipt 13.21-22, 14.22-29. † 10:3 Madayaw abêra ma Ezipt 16.4-35.

‡ 10:4 Mæpesle 20.8-11. § 10:5 Mæpesle 14.16, 23, 29-30. * 10:6 Mæpesle 11.4, 34. † 10:7 Madayaw abêra ma Ezipt 32.6. ‡ 10:8 Zêba mæ Mæpesle 25.1-9.

faya a dzawa tay ha ndo hay aye huya. Mbəlom na, ma dzəniye kway andza nakə a tsik aye. Tadə Fakalaw kə say ma dziye kurom ha na, tə wu nakə ma ziye gədaŋ kurom aye na, Mbəlom ma vəleye tsəved bay. Mbəlom ma vəlakumeye gədaŋ məsəmay naha a mədze i fakalaw nakə ma dziye kurom ha aye.

¹⁴ Malamar ga neheye na wudə kurom haladzay aye, hərwi niye neŋ faya na gwadəkumeye: Mbədumay dəba a mədəslay ha gər a kule. ¹⁵ Na tsik niye na, a nəkurom ndo neheye ka dzalum gər lele aye. Dzalum gər ka wu nakə na tsikakum aye na, dedək tsukudu dedək bədaw? ¹⁶ Ahəl nakə nəkway faya ka ndayakweye wu mənday i Bəy Maduweŋ ka təv manəte eye ada ahəl nakə ka gawakway naha sisə a Mbəlom hərwi məse wu nakə ka sawakwa ma gəvet aye na, nəkway tə Yesu Kəriste madzapa eye hərwi bambaz ŋgay bədaw? Ahəl nakə ka ŋgənakweye peŋ ada faya ka ndayakweye^s aye na, nəkway madzapa eye tə bo i Yesu Kəriste bədaw? ¹⁷ Nəkway haladzay, ane tuk na, ka tərakwa andza bo nəte hərwi ka ŋgənakwa peŋ eye nəte.

¹⁸ Mum ahaya mədzal gər kurom ka Israyel hay təday. Tə kəfəwa wu hay ka təv məvəlay wu a Mbəlom. Ndo neheye ta həpəfəwa slo niye na, nəteye madzapa eye ta Mbəlom.

¹⁹ A seŋ məgwedə na, mey? Andza məgwedə kule tə slo ŋgay niye na, wu lele eye hay dāw? ²⁰ A'ay, andza niye bay! Ane tuk na, sərum ha ndo neheye tə sər Mbəlom bay tə kəf aye na, tə kədatay a fakalaw hay bəna a Mbəlom bay. A seŋ na, nəkurom ka dzapum tə fakalaw hay dūh bay!

²¹ Ka zlumeye gəvet i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste ka sumeye ha wu məsay ada ka mbədumeye bo vərələh ka zlumeye gəvet i fakalaw hay ka sumeye. Sulo sulo na, ma giye bo bay. Ka ndayumeye wu mənday i Bəy Maduweŋ i Yesu Kəriste ada ka mbədumeye bo vərələh ka ndayumeye i fakalaw hay dərma na, ma giye bo bay. ²² Ka gakwa andza niye bay bəna mandala eye fakwaya a Bəy Maduweŋ kway. Ka dzalum na, ka zakwa ha neŋgeye ta gədaŋ dāw?

Gum wu nakə ma dzəniye siye i ndo hay aye

²³ Ndo siye hay mə walaŋ kurom tə dzala mə gər tay na: «Tsəved andaya ka məge wu hay tebiye.» Andza niye, ane tuk na, wu siye hay ma dzəniye kurom bay. Ndo neheye tə dzala na: «Tsəved andaya ka məge wu hay tebiye.» Ane tuk na, wu siye hay ma dzəniye kway mede kame kame ka tsəved i Mbəlom bay. ²⁴ Kwa way m̄ pəla na, wu nakə ma dzəniye ndo hay aye. K̄ pəlum wu nakə ma dzəniye bo kurom eye dekdek tsa bay. Pəlum wu nakə ma dzəniye ndo hay aye. ²⁵ Tadə a sakum masəkəme slo mə luma na, wuray kwa tsekweŋ m̄ gakum faya me bay, səkəmmum, həpədum. ²⁶ Sərum ha na, tə watsa a Derewel i Mbəlom tə gwad: «Məndzibəra tə wu nakə mə dəma tebiye aye na, i Mbəlom Bəy Maduweŋ.*»

²⁷ Tadə ndo nakə kə dzala ha ka Yesu Kəriste bay aye, kə zalaka a gay ŋgay ka mənde wu mənday, kə yaka a gər mede na, do. Ka ye naha ta vəlaka wu mənday na, nda. Ka ndiye wu mənday nakay na, faya ka giye mənese tsukudu faya ka giye lele dū na, m̄ dzəma kar bay. ²⁸ Ane tuk na, tadə kə tsikaka, a gwadaka «Nakay slo i kule» na, k̄ həpəd bay. Ka həpəd na, ka nasay ha mədzal gər i ndo niye. ²⁹ Na tsik niye na, ka wu nakə neŋgeye ma dzaliye mə gər ŋgay aye bəna hərwi mədzal gər yak bay.

Agəna ndoweye ma gwadiye: «Neŋ na, tsəved ga andaya mənde wu tebiye. Ka gwedeŋeye: «K̄ nda bay, ka ta nasay ha mədzal gər i ndo mekeleŋ eye» na, hərwi mey? ³⁰ Tadə na gay naha sisə a Mbəlom hərwi wu mənday na, na ndiye. Ka meŋgeye ha mənese na, hərwi mey?»

³¹ Wu nakə a seŋ mətsikakum aye na, anaŋ: Tadə faya ka ndayumeye wu mənday kwa tadə ka sumeye wu məsay, tadə ka gumeye kwa wu waray na, gum wu nakə ndo hay ta zambadāy ha a Mbəlom aye. ³² K̄ gum wu nakə ma dədiye tay ha siye i ndo hay abəra ka tsəved aye bay. Kwa Yahuda hay, kwa ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye, kwa siye i

§ 10:16 Luka 22.19; 1 Koriñte hay 11.23-26. * 10:26 Derewel dəmes hay 24.1.

məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, kâ dəđum ha ndəray kwa nəte abəra ka tsəved bay. ³³ Gum andza neñ nakə faya na giye aye. Wu nakə faya na giye tebiye a señ na, mâ yatay a gər a ndo hay tebiye. Na dzala ka wu nakə ma dzəniye neñ eye bay. Duh na dzala ka wu nakə ma dzəniye ndo hay aye təday hərwi ada Mbəlom mâ təma tay ha.

11

¹ Tərum andza neñ nakə na təra andza Yesu Kəriste aye.

Hasləka hay ta ñgwas hay kame i Mbəlom

² Neñ faya na zambadakumeye naha hərwi faya ka dzalumeye ka bazlam ga kwa a həlay waray, ada faya ka pumeye bəzay na, andza nakə na tətikakum aye. ³ A señ na, sərüm ha dərma. Yesu Kəriste na, ka gər i hasləka hay tebiye. Hasləka na, ka gər i ñgwas ada Mbəlom na, ka gər i Yesu Kəriste.

⁴ Tadə hasləka ma dūwuleye me a Mbəlom agəna ma tsikiye kame i ndo hay bazlam neheye Mbəlom a dəy ha aye, kə zla dzagwa abəra mə gər bay na, kə tsaday a Yesu Kəriste nakə bəy ñgay aye. ⁵ I ñgwas na, ahəl nakə faya ma dūwuleye me a Mbəlom agəna ma tsikiye kame i ndo hay bazlam neheye Mbəlom a dəy ha aye, kə ndza kəriye ze məbere dərkađ a gər na, ka tsaday a hasləka nakə bəy ñgay aye. A ge horoy andza i ñgwas nakə mahəza gər eye. ⁶ Ñgwas nakə a say məbere dərkađ a gər bay aye na, wal wal tə mədəse abəra ka məkwetse bay. Tadə ñgwas kə dəs abəra ka məkwets ñgay kəgəbay a həz na gər na, ka sərakwa niye na, wu nakə ma geye horoy aye. Kə ge andza niye na, mâ gər ha gər kəriye bay, mâ bar a dəma dərkađ. ⁷ Tadə hasləka ma dūwulay me a Mbəlom na, mâ zla dzagwa abəra mə gər hərwi Mbəlom a ge na na, ka mandzəkit bo ñgay. Ma bəziye ha məzlađ i Mbəlom nakə a ze wu hay tebiye aye. Ane tuk na, ñgwas ma bəziye gədañ i hasləka. ⁸ Sərüm ha, Mbəlom a ge hasləka na, a ge tə bo i ñgwas bay. A ge ñgwas düh na, tə bo i hasləka. ⁹ Sa na, Mbəlom a ge hasləka hərwi ñgwas bay. A ge ñgwas düh na, hərwi hasləka. ¹⁰ Kə ge andza niye na, ñgwas hay tâ bar dərkađ a gər hərwi məde ha na, faya ta rəhay ha gər a zal tay hərwi ada mâ ndalatay a gawla i Mbəlom ha bay dərma.

¹¹ Kwa ka təra andza niye bəbay na, nəkway neheye madzapa eye ta Bəy Maduweñ Yesu Kəriste aye na, ka sərakwa ha ñgwas na, a ndzay ka həlay na, a hasləka. Hasləka bəbay na, a ndzay ka həlay na, a ñgwas. ¹² Mbəlom a ge ñgwas na, tə bo i hasləka. Ñgwas nakə Mbəlom a ge aye bəbay a wa hasləka. Kâ mətsakwa ha gər bay, maa vəl wu tebiye na Mbəlom.*

¹³ Wu nakay na, bo kurom eye tsikumeñ tey. Tadə ñgwas ma diye a məhay gər mata dūwulay me a Mbəlom gər kəriye na, lele dāw? Kə ge lele na, tsikumeñ. ¹⁴ Ndo hay tebiye kwa ka waray tə sər tadə hasləka kə gər ha məkwets ñgay ndzəvawwa, i ñgay na, horoy. ¹⁵ Ñgwas na, tadə kə gər ha məkwets ñgay zəbol eye na, lele haladzay düh. Mbəlom a vəlay məkwets ñgay mâ ge zəbol eye na, hərwi ada mâ ñgahay na gər, mâ ndza ndozlayzlayya bay.

¹⁶ Tadə a say a ndoweye məkədə wuway ka bazlam nakay sa na, sərüm ha nəmay nəmaa sər na, andza nakay ada siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə sər tsəved mekeleñ eye wal bay.

Daf i Bəy Maduweñ Yesu

Mata 26.26-29; Markus 14.22-25; Luka 22.15-20

¹⁷ Wu mekeleñ eye andaya nakə na dəkumeye ha aye. Neñgeye na, na gakumeye naha faya sisə bay. Tadə na makum ha mañgok na, hərwi ahəl nakə ka hayum gər mədəslay ha gər a Mbəlom aye na, wu nakə lele eye na, ka gawum bay. Duh ka gawum na, wu nakə lele bay aye. ¹⁸ Hərwi wu nakə kurre na tsəne, tə tsikeñ aye na, wuye mey? Tə gwedeñ: Ka hayum gər hərwi mədəslay ha gər a Mbəlom na, ka ñgənowum bo mə walañ kurom təv wal wal. Na dzala na, ma giye andza niye dedek tsukudu? ¹⁹ Mañgəne bo niye na, mâ

* 11:12 zəba mə Madazlay i wu hay 1.26-27 ada 2.18-23.

ge andaya dedek ñgway hærwi ada ndo hay tâ ñgatay a ndo neheye nôteye faya ta pay bəzay a Yesu tə dərev tay peteh aye.

²⁰ Ane tuk na, ahəl nakə ka hayum gər aye, ka ndayawum na, daf i Bəy Maduweñ† bay. ²¹ Kwa way a dzalawa na, ka wu mənday ñgay dəkdek tsa, a hway faya bəse ka mənde. Hærwi niye ndo siye hay tə ndzawa tə may ada siye hay nôteye tə kwayawa. ²² Tadə faya ka gumeye andza niye na, ka ndayum wu mənday kurom eye mətəgay kurom eye hay bədaw? A sakum matəre ha siye i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu wu kəriye na, hærwi mey? Ka gumeye tay ha ndo i mətawak hay andza niye na lele daw? Na gwadəkumeye naha tebiye na, mey? Ka dzalum na, na zambadəkumeye daw? A'ay! Duh na zambadəkumeye bay.

²³ Bazlam neheye na tətikakum aye na, maa tətiken na Bəy Maduweñ Yesu ada na dəkum ha. Ahəl niye ta həvad, ta ta giye faya daf na, a zla peñ, ²⁴ a gay naha sisəe a Mbəlom. Ma dəba eye na, a ñgəna ha peñ niye, a gwad: «Nakay na, bo ga, mavəla eye hærwi kurom. Gum ha andza nakay huya hærwi ada kâ dzalum ha ka neñ.» ²⁵ Andza niye dərma, ta ndəv ha mənde wu mənday na, a zla gəvet, a gwad: «Wu məse nakay na, bambaz ga nakə Mbəlom ma bəriye Dzam Wedeye ta ndo hay aye. Ahəl nakə ka sumeye na, gum ha andza nakay anəke aye hærwi ada kâ dzalum ha ka neñ.» ²⁶ Bazlam i Bəy Maduweñ neheye tə da ha na, pat pat ahəl nakə faya ka ndayum peñ andza nakay ada faya ka sumeye wu məse na, nəkurom faya ka dumatay ha a ndo hay parakka, Bəy Maduweñ kə mət hærwi mətəme kway ha.

²⁷ Hærwi niye ndo nakə kə nda peñ i Bəy Maduweñ i Yesu ada kə sa wu məse i Bəy Maduweñ ka rəhay ha gər bay na, niye na, andza məgwede kə ge mənese ka slo i bo ada ka bambaz i Bəy Maduweñ Yesu. ²⁸ Andza niye kwa way kə say mənde peñ ada məse wu məse na, mâ tsətsahay a mədzał gər ñgay lele təday. Tadə wuray andaya bay na, mâ nda ada mâ sa. ²⁹ Hærwi ndo nakə kə nda peñ ada kə sa wu məse i Bəy Maduweñ, tadə ka rəhay ha gər a bo i Bəy Maduweñ bay, kə ge mənese ada sariya ma gəsiye na. ³⁰ Hærwi niye ndo kurom hay haladzay nôteye dəvats eye hay, siye hay ta ge bəle, ada siye hay ta mət. ³¹ Tadə ka tsətsahakwa ka mədzał gər kway təday na, həbe Mbəlom ma gəsiye kway a sariya bay. ³² Ane tuk na, Bəy Maduweñ Mbəlom ma gakweye sariya ada faya ma vəlakweye dəretsətseh na, hærwi ada pat i sariya nakə ma ta giye sariya ka ndo i məndzibəra hay aye na, nəkway kâ dədəkwa a sariya andza siye i ndo hay bay.

³³ Malamar ga hay, ahəl nakə ka hayumeye gər hærwi mənde wu mənday i Bəy Maduweñ aye na, həbum siye i ndo kurom hay tâ yaw təday. ³⁴ Tadə ndoweye may a wur faya na, mâ ndayaw wu mənday mətəgay təday bəna, ahəl nakə ka hayum gər ka təv manəte eye na, Mbəlom ma gəsiye kurom a sariya hærwi wu neheye faya ka gumeye aye.

Wu siye hay na, ahəl nakə na ye naha aye na, na tsikakumeye.

12

Gədañ neheye Məsəfəre Tsədəñña eye ma vəlateye a ndo hay aye

¹ Malamar ga hay, anəke na, na tsikakumeye naha ka gədañ neheye wal wal Məsəfəre Tsədəñña eye ma vəlateye a ndo hay aye. A señ na, sərūm ha lele.

² Sərūm ha, ahəl niye ka pum mədzał gər ka Yesu Kəriste zuk bay aye na, ka dəsławumay ha gər a kule mandək eye hay. Gədañ i fakalaw a yawa kurom ha ka matewele kule hay. ³ Hærwi niye a señ na, sərūm ha ndo nakə a tsik me ta gədañ i Məsəfəre i Mbəlom aye na, neñgeye ma sliye faya məgwede: «Mbəlom mâ vəlay mezeleme a Yesu» na, ma tsikiye bay. Kə ge ta gədañ i Məsəfəre Tsədəñña bay na, ndəray ma sliye faya məgwede: «Yesu neñgeye Bəy Maduweñ kway» na, ma tsikiye təta bay.

⁴ Məsəfəre Tsədəñña eye na, nəte ñgweñ, ane tuk na, faya ma vəliye gədañ hay a ndo hay wal wal hærwi mäge wu hay. ⁵ Məsler neheye Bəy Maduweñ a vəlateye a ndo hay hærwi ada tâ ge aye na, məsler eye niye hay wal wal haladzay dərma, ane tuk na, Bəy

† 11:20 Daf i Bəy Maduweñ: Zəba ka mede 23 hus ka 26, ada Koriñte manəte eye 10.16.

Maduweŋ Yesu neŋgeye na, näte ɲgweŋ. ⁶ Tsäved andaya hərwi mäge ha mäsler hay wal wal haladzay dərmaŋ, ane tuk na, maa vəl gədaŋ eye a ndo hay na, Mbəlom näte ɲgweŋ. ⁷ Mbəlom faya ma bəziye ha gədaŋ i Məsəfəre ɲgay kwa mə way tebiye. Faya ma bəziye ha na, ta tsäved wal wal hərwi ada kwa way mâ dzəna ndo siye hay.

⁸ Ndo siye hay Məsəfəre a vəlatay gədaŋ ka mətəsiŋe bazlam i metsehe. Ndo siye hay, Məsəfəre a datay wu hay ada a vəlatay gədaŋ mətəsiŋe parakka. Nəteye tebiye, maa ge mäsler mə nəteye na, Məsəfəre eye näte. ⁹ Ndo mekeleŋ eye na, Məsəfəre a vəlay gədaŋ ka məpe mədzal gər ka Yesu Kəriste ta dedek eye. Ndo neŋgeŋ na, Məsəfəre a vəlay gədaŋ məmbəle ha ndo hay abəra ma dəvats. Maa vəl gədaŋ niye na, Məsəfəre eye näte ɲgweŋ. ¹⁰ A vəlatay a ndo siye hay gədaŋ i mäge masuwayaŋ. Siye a vəlatay gədaŋ məde ha bazlam i Mbəlom nakə a tsikatay aye. Siye hay a vəlatay gədaŋ mäsəre ha ka bo abəra Məsəfəre Tsədaŋna eye ta məsəfəre ɲgwalak eye bay aye. Ndo siye hay a vəlatay gədaŋ mətəsiŋe bazlam i gəma neheye tə sər bay aye. Ndo mekeleŋ eye hay a vəlatay gədaŋ məma ha bazlam neheye ndo mekeleŋ eye tə tsik aye. ¹¹ Maa ge mäsler niye na, Məsəfəre eye näte. Neŋgeye näte ɲgweŋ nakə a vəl wu neheye tebiye aye. A ɲgəna gədaŋ hay wal wal kwa a way andza nakə a say aye.

Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, andza bo i ndo näte

¹² Zlakwa mandzəkit bo eye tə bo i ndo. Ka sərakwa ha bo i ndo na, näte. Ane tuk na, wu siye hay wal wal andaya ka bo ɲgay. Kwa hawal hay haladzay ka bo i ndo bəbay na, bo ɲgay na, näte ɲgweŋ. I Yesu Kəriste bəbay na, andza niye dərmaŋ. ¹³ Nəkway tebiye Mbəlom ka dzəhuḅ kway ha na, ta gədaŋ i Məsəfəre ɲgay hərwi matəre kway ha bo näte. Kwa Yahuda hay, kwa neheye nəteye Yahuda bay aye, kwa beke hay, kwa neheye nəteye beke hay bay aye. Ada nəkway tebiye ka hutakwa na, Məsəfəre eye näte, a rah kway ha andza ka sakwa wu məse.

¹⁴ Hawal hay ka bo i ndo na, näte tsa bay. Nəteye haladzay. ¹⁵ Kwa sik mâ gwad: «Neŋ wal abəra ka bo hərwi neŋ na, həlay bay.» Kwa kə tsik andza niye bəbay na, neŋgeye huya ka bo. ¹⁶ Tadə kwa zləm mâ gwad: «Neŋ wal abəra ka bo hərwi neŋ na, dəre bay.» Kwa kə tsik andza niye bəbay na, neŋgeye huya ka bo. ¹⁷ Tadə bo i ndo na, dəre dəkdək tsa na, ma tsəniye wu hay ma kəkay? Tadə bo i ndo na, zləm dəkdək tsa na, wu ma zeye ma kəkay? ¹⁸ Ane tuk na, Mbəlom a ge bo i ndo na, andza niye bay. Duh a ge wu neheye ka bo aye tebiye ada a pa na ka membre ka membre andza nakə a say aye. ¹⁹ Tadə Mbəlom mâ ge ndo sədok näte tsa, kə ge faya wu mekeleŋ eye bay na, niye na, ka təra bo dəw? ²⁰ Ane tuk na, andza niye bay. Hawal hay andaya ka bo haladzay, ane tuk na, bo na, näte ɲgweŋ.

²¹ Tadə kə ge andza niye na, dəre ma sliye faya məgwaday a həlay: «A seŋ kar bay» na, ma sliye faya mətəsiŋe bay! Gər dərmaŋ ma sliye faya məgwaday a sik: «A seŋ kar bay» na, ma sliye faya mətəsiŋe bay! ²² Duh wu nakə ka bo ka dzala mə gər yak bəle eye na, azlakwa bay kutoŋ nəteye andaya. ²³ Hawal neheye fakwaya ka dəslakwatay ha gər bay aye na, nəkway faya ka gəkwateye gər lele duh. Hawal neheye faya ka ɲgahakweye abəra ka dəre i ndo hay aye na, nəteye na, faya ka gəkwateye metsehe haladzay. ²⁴ Hawal neheye ka bo kway dəre a ɲgatay aye na, ɲgama andaya məngehe tay ha aye bay. Mbəlom eye tə gər ɲgay a ge bo i ndo hay na, tâ dəslay ha gər a hawal neheye tə dəslaway ha gər bay aye. ²⁵ A ge andza niye na, hərwi ada bo mâ ɲgəna wal wal bay. A say duh na, hawal neheye ka bo aye tâ dzəna bo näte näte mə walaŋ tay. ²⁶ Tadə hawal näte ka bo kway faya ma giye dəretsətseh na, neŋgeye tə siye hay tebiye faya ta giye dəretsətseh dərmaŋ. Tadə faya ka dəslakway ha gər a hawal neŋgeŋ näte na, neŋgeye tə siye hay tebiye dərmaŋ ta ɲgwasiye.

²⁷ Nəkurom na, nəkurom tebiye ka manəte eye bo i Yesu Kəriste. Kwa way neŋgeye hawal i bo i Yesu Kəriste. ²⁸ Mə walaŋ i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, Mbəlom a pa tay ha ndo hay hərwi ada tâ ge mäsler ɲgay hay wal wal. A lah məpele təday na, ndo i maslaŋ hay. Masulo eye a pala ndo məde ha bazlam ɲgay hay. Mamahkar eye a pala siye hay hərwi ada tâ tətikatay bazlam ɲgay a ndo hay. A pala ndo mekeleŋ eye hay

dərmak hərwi ada tâ ge masuwayaŋ. Siye hay ndo məmbəle tay ha ndo hay. Siye hay a vəlatay gədaŋ ka madzəne ndo hay. Siye hay a vəlatay gədaŋ məndze tay kame a ndo hay. Siye hay sa na, mətsike bazlam i gəma hay wal wal neheye tə sər bay aye. ²⁹ Andza nakə ka ŋgatumay aye na, Mbəlom a pa tay ha tebiye nəteye ndo i maslaŋ i Yesu dāw? Tebiye ndo mədē ha bazlam i Mbəlom dāw? Tebiye ndo matətikatay bazlam i Mbəlom a ndo hay dāw? Tebiye ta giye masuwayaŋ dāw? ³⁰ Tebiye ta mbəliye ha ndo hay abəra ma dāvats dāw? Tebiye ta tsikiye me tə bazlam i gəma neheye ndo hay tə sər bay dāw? Tebiye ta miye ha bazlam dāw? A'ay! Ma giye bo andza niye bay. ³¹ Ane tuk na, pəlum wu neheye ŋgwalak eye hay Məsəfəre ma vəlateye a ndo aye hərwi ada kâ hutum.

Anəke na, na dākumeye ha tsəved lele eye sa, nakə a ze siye hay haladzay hərwi ada kâ yum tə dəma.

13

Mawudē bo a ze kwa mey

¹ Kwa tadə na sər mətsike me tə bazlam i gəma hay tebiye, kwa bazlam i gawla i Mbəlom hay, na wudā ndo hay bay na, na təra andza bəre nakə ta fay na, a ləve ndoy ndoy kəriye tsa aye, kəgəbay andza mendeleŋ nakə a gatay zləm a ndo hay aye. ² Tadə kwa gədaŋ ga andaya mədē ha bazlam i Mbəlom, tadə kwa na sər wu hay tebiye, tadə kwa gədaŋ ga andaya mətsəne wu i Mbəlom neheye maŋgaha eye, kwa ta mədzal gər ga nakə na dzala ha ka Mbəlom aye na gwaday ha a mahəmba «Lətse, do abəra kanaŋ» ada kə lətse, ki ye, ane tuk na, tadə na wudā ndo hay bay na, neŋ na, wuray kəriye. ³ Kwa tadə na ŋgənatay wu ga hay a ndo i mətawak hay, kwa tadə na təma tâ kal ga ha a ako na dul a dəma hərwi mədzal gər, tadə na wudā ndo hay bay na, wuray ma geŋeye ŋgama kwa tsekweŋ bay tebiye.

⁴ Ndo nakə a wudā ndo hay aye na, ma giye ŋgatay, ma gateye ŋgwalak a ndo hay, ma giye sələk bay, ma giye zlapay bay, ma dəslay ha gər a bo bay. ⁵ Ndo nakə a wudā ndo hay aye na, ma giye wu nakə a ge horoy aye bay, a pəlay wu a gər ŋgay dəkdek bay, wu a ndalay bay, a ge zəgəle ta ndo hay bay. ⁶ Ndo nakə a wudā ndo hay aye na, mənese a yay a gər bay, ane tuk na, dərev ŋgay a ŋgwasa dūh na, tə wu neheye ŋgwalak eye. ⁷ Ndo nakə a wudā ndo hay aye na, a səmay naha a dəretsətseh kwa a həlay waray, kwa kəday a dzala ha ka Mbəlom huya, pat pat a pa mədzal gər ŋgay na, ka təv i Mbəlom. Neŋgeye mandza eye pat pat bəŋbəŋ.

⁸ Mawudē bo na, a dze təbey. Bazlam i Mbəlom neheye ndo hay tə dawatay ha a ndo hay aye na, ta ndəviye. Həlay eye ma slaweye, bazlam i gəma neheye faya ka tsikakweye ta ndəviye. Məsəre wu hay neheye ka sərakwa anəke aye ta ndəviye dərmak. ⁹ Ma ta giye andza niye hərwi ka sərakwa wu hay tebiye bay. Bazlam i Mbəlom nakə ka dāwakwa tay ha a ndo hay aye bəbay na, ka sərakwa tebiye zuk bay. ¹⁰ Ane tuk na, aza ahəl nakə Mbəlom ma dākway ha wu neheye ŋgwalak eye dedek aye na, wu neheye ka sərakwa tebiye bay aye ta dziye.

¹¹ Tsənum! Ahəl niye neŋ wawa eye mba na, na tsikawa me andza wawa hay. Na tsənawa wu andza wawa hay. Anəke na təra ndo bagwar eye na, məndze ga andza i wawa hay sa bay. ¹² Anəke na, ka ŋgatakway a wu hay lele zuk bay andza ka zəbakwa dəre a malam. Pat eye ma slaweye ka ŋgatakweye parakka tə dəre kway. Anəke na sər wu hay tebiye zuk bay. Pat eye niye na, na səriye wu kwetseh kwetseh andza nakə Mbəlom a sər ga ha kwetseh kwetseh aye dərmak.

¹³ Wu neheye ta ndəviye bay aye na, anaŋ nəteye mahkar: Mədzal gər nakə ka dzalakwa ha Mbəlom aye, məpe mədzal gər ka wu nakə ka ta hutakweye ka təv ŋgay aye ada mawudē bo nakə ka wudakwa ndo hay aye. Ane tuk na, maa ze wu neheye tebiye na, mawudē bo.

14

Siye i bazlam neheye a tsik ka gədaŋ neheye Məsəfəre ma vəlateye a ndo hay aye

¹ Rəzlumay a gər matəre təday na, ndo mawudə ndo hay. Pəlum tə dərev kurom peteh gədañ neheye Məsəfəre ma vələteye a ndo hay aye hərwi ada kâ hutum. Gədañ nakə kâ pəlum aye a ze siye hay tebiye aye na, mədə ha bazlam i Mbəlom nakə a tsikakum aye. ² Tadə ndoweye a tsik bazlam i gəma neheye a sər bay aye na, a tsikatay na, a ndo hay bay. A tsikay na, a Mbəlom hərwi ndo hay tə tsənay na bay. A tsik ta gədañ i Məsəfəre, wu i Mbəlom neheye mañgaha eye. ³ Ane tuk na, ndo nakə a datay ha bazlam i Mbəlom tə bazlam i gəma ŋgay aye na, neñgeye a tsikatay a ndo ŋgay hay. Bazlam ŋgay niye hay na, ma vələteye gədañ. Wu nakə faya ma tsikateye, ma mateye naha dərev hərwi ada tâ gəl, tâ ye kame kame. ⁴ Ndo nakə a tsik bazlam i gəma neheye ndo hay tə sər bay aye na, a dzəna na, bo ŋgay eye ŋgway. Ndo nakə a da ha bazlam i Mbəlom tə bazlam i gəma ŋgay aye na, neñgeye duh faya ma vələteye gədañ a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu mahaya gər eye tebiye.

⁵ A señ nəkurom tebiye kâ tsikum me tə bazlam i gəma hay. Ane tuk na, kutoñ ndo məma ha mâ ge andaya tə bazlam i gəma ŋgay hərwi ada ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye tâ gəl ada tâ ye kame kame. Kə ge andza niye bay na, ndo nakə ma diye ha bazlam aye a ze ndo nakə ma tsikiye bazlam i gəma neheye a sər bay aye.

⁶ Malamar ga hay, tadə na ye naha a gay kurom, na tsikakum me tə bazlam i gəma neheye ka sər bay aye na, na gakumeye ŋgama na, ma kəkay? Tadə na dakum ha wu i Mbəlom nakə mañgaha eye bay, na dakum hay siye i wu hay bay, na dakumeye ha bazlam i Mbəlom bay ada na tətikiye kurom ha bay na, na dzəna kurom ka wuray kwa tsekweñ bay tebiye!

⁷ Dzalum ka wu i məhetse hay təday, andza ndərloy ta gandzaval. Tadə ndo məfe ta fa tədə tədə bay na, ndo hay ta səriye məpaka naha faya bay. ⁸ Məfe fagam bəbay na, andza niye dərmak. Tadə agəna gəma ta gəma neñged ta giye vərəm ada tadə ndo məfe fagam i mede a vərəm kə fa na tə dəma bay na, ndəray ma diye a vərəm niye bay. ⁹ I kurom dərmak na, andza niye. Tadə faya ka tsikumeye bazlam i gəma neheye ndəray a sər bay aye na, ndo hay ta tsəniye wu nakə ka tsikum aye na, ma kəkay? ¹⁰ Bazlam i gəma hay wal wal andaya ka məndzibəra. Bazlam i gəma hay tebiye a satay məgwede wu andaya. ¹¹ Ane tuk na, tadə ndoweye kə tsiken me tə bazlam i gəma nakə na sər bay aye na, neñgeye mbəzlew kame ga ada neñ dərmak andza mbəzlew kame ŋgay. ¹² Andza niye, neñ faya na gwadakumeye pəlum tə dərev kurom peteh gədañ neheye Məsəfəre ma vələteye a ndo hay aye hərwi ada kâ hutum haladzay. Ane tuk na, wu nəte na, wudum wene wene eye na, wu nakə ma dzəniye tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu məgəle ada ma ye kame kame aye.

¹³ Hərwi niye ndo nakə a sər mətsike bazlam i gəma aye na, mâ duwulay me a Mbəlom hərwi ada Məsəfəre mâ vələy gədañ məmatay ha a ndo hay tə bazlam nakə ndo hay tə tsəniye aye. ¹⁴ Tadə faya na duwulay me a Mbəlom tə bazlam i gəma nakə na sər bay aye na, məsəfəre ga neñgeye faya ma duwuliye me a Mbəlom. Dədək, ane tuk na, metsehe ga andaya mə dəma bay. ¹⁵ Kə ge andza niye na, na giye na, kəkay? Na duwulay me a Mbəlom ta məsəfəre ga tə bazlam i gəma neheye na sər bay aye. Ane tuk na, na duwulay me a Mbəlom tə metsehe ga tə bazlam neheye na tsəne aye hərwi ada nâ tsəne. A señ məge dəmes ta məsəfəre ga tə bazlam neheye na tsəne bay aye ada a señ məge dəmes tə metsehe ga dəmes neheye na tsəne aye.

¹⁶ Tadə kə ge andza niye bay, nəkar i yak faya ka gay naha sisce a Mbəlom tə bazlam neheye ka sər bay aye tuk na, ada ndo neheye tə sər wu niye hay bay aye na, ta mbədiye faya «amen» na, ma kəkay? Nəteye tə tsəne wu nakə ka tsik aye bay. ¹⁷ Məgay naha sisce yak niye ka gay naha a Mbəlom aye na, lele, ane tuk na, ma giye ŋgama a ndo neñged bay.

¹⁸ Neñ faya na gay naha sisce a Mbəlom hərwi na tsik bazlam neheye na sər bay aye na, na ze kurom ha tebiye. ¹⁹ Ane tuk na, ahəl nakə neñ ta ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu mahaya gər eye na, ŋgama na tsikatay gər i bazlam hay zlam neheye ta tsəniye andza

niye na, na tətikiye tay ha ndo hay tə bəmalə nakə na tsikateye gər i bazlam hay gwezem kuro vədvəd haladzay tə bazlam neheye tə sər bay aye.

²⁰ Malamar ga hay, ka dzalum gər ka wu hay andza wawa ndəriz hay bay. Duh dzalum gər na, andza nəkurom bagwar eye hay. Ta təv i mənese na, tərūm andza wawa ndəriz hay. Nəteye na, tə sər məge mənese bay. ²¹ Tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, Bəy Maduweŋ a gwad:

«Nəŋ na sləriye naha ndo i gəma neŋged hay ka təv i ndo ga hay.

Ta tsikateye bazlam ga tə bazlam i gəma mekeleŋ eye.

Kwa na ge andza niye bəbay na,

ndo hay ta peŋeye faya zləm wal bay.*»

²² Hərwi niye mətsike me tə bazlam neheye tə sər bay aye na, faya ma bəzatay ha wu a ndo neheye tə pa mədzal gər ka Yesu Kəriste bay aye. Ndo neheye faya ta diye ha bazlam i Mbəlom aye na, faya ma bəzatay ha wu a ndo neheye ta dzala ha ka Yesu aye na, Mbəlom andaya ta nəteye bəna a ndo neheye ta pa mədzal gər ka Mbəlom bay aye bay. ²³ Andza niye, ahəl nakə ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye mahaya gər eye, tadə nəkurom tebiye faya ka tsikumeye tə bazlam i gəma neheye ndo hay tə sər bay aye, ndo məpe mədzal gər ka Yesu neheye tə sər wuray bay aye kəgəbay ndo neheye ta dzala ha ka Yesu bay aye, ta ye naha na, ta gwadiye gər a vuwakum. ²⁴ Ane tuk na, tadə duh nəkurom tebiye faya ka dume ye ha bazlam i Mbəlom tə bazlam i gəma nakə ndo hay tə sər aye na, ndo neheye ta dzala ha ka Yesu zuk bay aye ada ndo neheye ta dzala ha ka Yesu tə sər wuray bay aye, ta ye naha na, ta səriye ka mənese tay. Wu nakə ta tsəniye tebiye aye na, ma gateye hiyew mə dərev tay. ²⁵ Wu neheye maŋgaha eye tə dzala mə gər tay aye na, ma ndohwawe ye parakka. Tsa na, ta dəkweye gurmets a Mbəlom, ta dəslay ha gər ada ta tsikiye parakka tə bazlam tay, ta gwadiye Mbəlom andaya mə walaŋ kurom ta dedek.

²⁶ Malamar ga hay, ka gakweye na, kəkay? Ka hayum gər na, ndowe ye ma giye dəmes, ndo neŋged ma tətikateye bazlam i Mbəlom a ndo hay, ndo neŋged ma tsikiye wu nakə maŋgaha eye Mbəlom a day ha aye, ndo neŋged neŋgeye na, ma tsikiye me tə bazlam i gəma neheye ndo hay tə sər bay aye, ada ndo neŋged ma miye ha parakka wu nakə a tsik tə bazlam i gəma nakə ndo hay tə sər bay aye. Wu nakə faya ka gumeye tebiye na, gum hərwi ada ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə gəl.

²⁷ Tadə ndo hay andaya a satay mətsike me tə bazlam i gəma neheye ndo a sər bay aye na, ndo sulo kəgəbay mahkar ta tsik tsa, m̄a ze ndo hay mahkar bay, ada t̄a tsik na, nəte ta nəte. Ada ndowe ye m̄a ma ha wu nakə t̄a tsik aye. ²⁸ Tadə ndəray andaya məma ha bay na, t̄a ndza t̄əte. T̄a dzala mə gər tay ada t̄a tsik a Mbəlom.

²⁹ Ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay na, ndo hay sulo kəgəbay mahkar t̄a tsik me tsa. Ndo siye hay t̄a pay zləm a wu nakə ta tsikiye aye, a yaw abəra ka t̄əv i Mbəlom dedek tsukudu dedek bədaw? ³⁰ Tadə ndowe ye faya ma diye ha bazlam i Mbəlom, tsa na, Mbəlom a da ha wu wedeye a ndo neŋged mə walaŋ kurom na, ndo nakə kurre faya ma tsikiye me aye m̄a gər ha mətsike hərwi ada ndo neŋged m̄a tsik me. ³¹ Nəkurom tebiye ka slumeye məde ha bazlam i Mbəlom, ane tuk na, tsikum me nəte ta nəte hərwi ada nəkurom tebiye k̄a tətikum wu ada k̄a vəlumatay gədaŋ a ndo siye hay. ³² Ndo nakə gədaŋ i Məsəfəre andaya faya məde ha bazlam i Mbəlom aye na, a sər məgay metsehe a gədaŋ eye niye dərmak. ³³ Andza niye hərwi wu nakə ma diye ta tsəved eye bay na, a yay a gər a Mbəlom bay. Neŋgeye a say duh na, ndzakwa ta tsəved eye lele tə zay.

Ŋgwas hay t̄a ge na, andza ŋgwas neheye ma məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye tebiye. ³⁴ Ka hayum gər ka t̄əv manəte eye na, t̄a ndza t̄əte, t̄a tsik me bay. Nəteye na, tsəved tay andaya mətsike me bay. Ŋgwas hay na, t̄a rəhay gər a hasləka hay andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye. ³⁵ Tadə wu andaya nakə ta tsəne bay aye ada a satay matsətsehe aye na, t̄a tsətsah ma məhay gər bay, t̄a tsətsah ka zal tay hay

* 14:21 zəba ma Ezay 28.11-12.

mətagay. Ʒgwas ma tsikiye me ma məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, lele bay.†

³⁶ Ah! Ka dzalum na, bazlam i Mbəlom a yaw abəra mə gay kurom ba! Kəgəbay ka dzalum na, maa tsəne bazlam nakay na, nəkurom dəkdək ba! ³⁷ Tadə ndoweye kə dzala mə gər Ʒgay kə huta gədaƷ i mədē ha bazlam i Mbəlom kəgəbay gədaƷ mekeleƷ i Məsəfəre, m̄ sər ha wu nakə na watsa kanaƷ aye na, maa tsik gum andza niye na, Bəy MaduweƷ kway. ³⁸ Tadə ndoweye kə sər wu nakə na watsa aye, bazlam i Bəy MaduweƷ bay na, nəmay dərmaƷ nəmaa təma na bay.

³⁹ Malamar ga hay vəlumay ha dərev kurom ka mapəle mədē ha bazlam i Mbəlom ada k̄ gumatay me a ndo hay mətsike me tə bazlam i gəma hay bay. ⁴⁰ Ane tuk na, gum wu hay tebiye ta lele eye. Gum ta tsəved eye dərmaƷ.

15

Yesu Kəriste kə lətsew abəra ma mədahaƷ

¹ Malamar ga hay, anəke a seƷ na, məmakum ahaya a gər Labara Ʒgwalak eye nakə na d̄akum ha ahəl niye aye. Ka təmum a dərev kurom, ka dzalum ha faya lele. ² Labara niye Ʒgwalak eye na, nakə Mbəlom ma təmiye kurom ha aye tadə faya ka dzalumeye huya andza nakə na tsikakum aye. Tadə faya ka gumeye andza niye bay na, ka dzalum ha faya ta dedək bay.

³ Na tətikakum na, wu nakə Yesu Kəriste a tətikerƷ aye. Wu nakə a ze kwa me tebiye na lah matətikakum aye na, Yesu Kəriste kə mət hərwi mezeleme kway andza nakə tə watsa mə Dərewel i Mbəlom aye. ⁴ A mət na, tə pa na a tsəvay. Məhəne sulo mamahkar eye na, kə lətsew abəra ma mədahaƷ andza nakə tə watsa mə Dərewel i Mbəlom aye. ⁵ Ahəl nakə a lətsew abəra ma mədahaƷ aye na, a bəzay ha bo a Piyer ada a bəzatay ha bo a siye i gawla Ʒgay neheye kuro gər eye sulo aye. ⁶ Ada ka bəzatay ha bo a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta ziye temerre zləm, nəteye tebiye tə Ʒgatay a həlay manəte eye. Siye hay ta mət tsiy, ane tuk na, siye hay haladzay nəteye andaya tə dəre. ⁷ Ma dəba eye a bəzay ha bo a Yakuba ada a bəzay ha bo a ndo i maslaƷ siye hay tebiye dərmaƷ.

⁸ Tsa na, maduk i duk eye a bəzeƷ ha bo a neƷ dərmaƷ. Pat eye niye neƷ na təra na, andza wawa nakə tə wa na kə ndisl a kiye i məwe Ʒgay bay aye. ⁹ NeƷ na, wawa eye tsekwedədeƷ mə walaƷ i ndo i maslaƷ i Yesu hay. NeƷ na sla d̄a t̄a zeleƷ ndo i maslaƷ i Yesu bay hərwi na gatay d̄əretsətseh a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. ¹⁰ Ane tuk na, Mbəlom kə geƷ Ʒgwalak Ʒgay nakə na təra ndo i maslaƷ Ʒgay andza nakay anaƷ ka ƷgatumeƷ anəke aye. Ʒgwalak i wu nakə a geƷ aye na, ka təra kəriye bay. Duh na ge ha məsler haladzay a ze siye i ndo i maslaƷ i Yesu hay. Ane tuk na, gədaƷ nakə na ge ha məsler aye na, i ga bay. Maa pa fagaya Ʒgama na, Mbəlom. Maa ge məsler mə neƷ na, neƷgeye. ¹¹ Andza niye, kwa tadə maa tsikakum Labara Ʒgwalak eye niye na, neƷ, kwa maa tsik na, siye i ndo i maslaƷ i Yesu hay, nəmay tebiye nəmaa tsikiye labara Ʒgwalak eye andza nakə na tsikakum aye ada nakə ka dzalum ha aye.

Mbəlom ma ta lətsiye tay ahaya ndo hay abəra ma mədahaƷ

¹² Labara Ʒgwalak eye nakə nəmaa a tsik aye na, Yesu Kəriste kə lətsew abəra ma mədahaƷ. Kə ge andza niye tuk na, ada ndo siye hay mə walaƷ kurom tə gwad̄, ndo hay ta lətseweye abəra ma mədahaƷ bay na, ma kəkay? ¹³ Tadə ta dedək ndo hay ta lətseweye abəra ma mədahaƷ bay na, andza məgwedē Yesu Kəriste bəbay kə lətsew abəra ma mədahaƷ bay bəna mey? ¹⁴ Tadə neƷgeye kə lətsew abəra ma mədahaƷ bay na, andza məgwedē bazlam i Mbəlom nakə nəmaa d̄a ha aye na, ka təra wu kəriye. Ada mədzal gər kurom nakə ka dzalum ha Yesu aye na, ma giye Ʒgama bay. ¹⁵ Tadə kə ge andza niye na, andza məgwedē nəmay faya nəmaa rawiye me ka Mbəlom hərwi nəmay faya nəmaa tsikatēye a ndo hay na, Mbəlom kə lətse ahaya Yesu Kəriste abəra ma mədahaƷ. Ane tuk na, tadə ndo hay ta lətseweye abəra ma mədahaƷ bay na, Mbəlom neƷgeye kə

† 14:35 1 Korinthe hay 11.5.

lätse ahaya Yesu Kəriste abəra ma mədahaŋ bay. ¹⁶ Tadə Mbəlom ma lətsa tay ahaya ndo hay abəra ma mədahaŋ bay na, Yesu Kəriste dərmak, Mbəlom kə lätse ahaya abəra ma mədahaŋ bay. ¹⁷ Tadə Yesu Kəriste kə lätsew abəra ma mədahaŋ bay na, mədzal gər kurom nakə ka dzalum ha aye, ma giye ŋgama bay ada nəkurom na, huya mə mezeleme. ¹⁸ Andza məgwede ndo neheye ahəl niye tə mət ta dzala ha ka Kəriste aye na, ta dze hele hele. ¹⁹ Tadə ka pakwa mədzal gər kway ka Yesu Kəriste hərwi ada mâ dzəna kway ka mändzibəra dekdək tsa ada wuray andaya kame bay na, ndo hay ta tuwiye fakwaya haladzay ma ziye ha i ndo siye hay.

²⁰ Ane tuk na, ta dedək Kəriste kə lätsew abəra ma mədahaŋ. Maa lah mələtsew abəra ma mədahaŋ na, neŋgeye. A dā ha na, siye i ndo neheye tə mət aye, ta lätseweye abəra ma mədahaŋ dərmak. ²¹ Maa zlaw məməte ka mändzibəra na, ndo nəte. Andza niye, maa həndəkətay tsəved a ndo hay mələtsew abəra ma mədahaŋ na, ndo nəte dərmak. ²² Ndo hay tebiye ta mətiye hərwi nəteye gwala i Adam hay. Andza niye, ndo neheye nəteye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye na, ta ta hutiyə sifa. ²³ Ane tuk na, ma giye bo na, ka membre ka membre. Maa lah mələtsew kurre na, Yesu Kəriste. Pat nakə kə maw aye na, ndo ŋgay hay ta lätseweye abəra ma mədahaŋ tuk. ²⁴ Ma dəba eye na, Yesu Kəriste ma bəbazliye tay ha gədaŋ i məsəfəre neheye lele bay eye tebiye ada ta bəy tay hay tebiye ada ta gədaŋ i bəy i dala hay tebiye. Tsa na, mändzibəra ma ndəviye. Ma dəba eye ma vəlay ha bəy a həlay i Bəba Mbəlom.

²⁵ Andza məgwede na, Kəriste ma ləviye təmad hus a pat nakə Mbəlom ma piye tay ha ndo mənə dəre ŋgay a həlay ŋgay aye. ²⁶ Maduk i duk i ndo mənə dəre nakə Mbəlom ma dziye ha aye na, məməte. ²⁷ Ka sər kwa ha na, hərwi tə watsa mə Dərewel i Mbəlom na, tə gwad: «Mbəlom kə pa wu hay tebiye a həlay i Wawa ŋgay.*» Mbəlom a tsik bazlam niye hay na, bo i Mbəlom eye neŋgeye ma ndziye mə həlay i Wawa ŋgay bay hərwi maa pa siye i wu hay a həlay i Wawa ŋgay na, bo ŋgay eye. ²⁸ Mbəlom kə pa wu hay tebiye a həlay i wawa ŋgay na, Wawa ma rəhay ha gər a Mbəlom nakə a pa wu hay a həlay ŋgay tebiye aye. Andza niye Bəba Mbəlom ma ləviye wu hay tebiye ada ndo zezeŋ tebiye.

²⁹ Dzalum ka ndo neheye faya ta dzəhubiye bo a yam hərwi ndo neheye ta mət tsiy aye. Maa gatay ŋgama mə dəma na, wuye mey? Tadə ta dedək ndo hay ta lätseweye abəra ma mədahaŋ bay na, ndo niye hay ta dzəhubawa bo a yam a bəram tay na, hərwi mey? ³⁰ Tadə ndo hay ta lätseweye abəra ma mədahaŋ bay na, nəmay nəmaa siye dəretsətseh pat pat na, hərwi mey? ³¹ Malamar ga hay, pat pat neŋ na, na mawa veket veket abəra ma məməte. Wu nakə faya na tsikakumeye dedək. Na tsikakum na, ta dedək, neŋ faya na ŋgwasiye hərwi kurom. Məŋgwese ga na, hərwi nəkurom ta nəmay tebiye, nəkway madzapa eye ta Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste. ³² Ma gəma i Efez na, nəmaa ge magazləga ta ndo hay haladzay andza ta wu i pesl neheye sewed hay haladzay aye. Tadə na dzala ka wu i mändzibəra na, dəretsətseh nakay ma giye ŋgama daw? Tadə ndo hay ta lätseweye abəra ma mədahaŋ bay na, na tsikiye andza ndo wuray a gwad: «Ndayakwa wu mənday haladzay ada sakwa wu məse haladzay hərwi mazlambar ka mətakweye.†»

³³ Kâ vumay gər a bo kurom bay. Sərum ha, tadə faya ka həhalumeye ta ndo neheye faya ta giye mənese aye na, nəkurom dərmak ka gumeye mənese. ³⁴ Kâ tərūm ndo i matərakahaŋ hay bay. Kâ gum mənese bay. Na zəba faya na, siye i ndo hay mə walaŋ kurom tə sər Mbəlom bay. Na tsik andza niye na, hərwi ada horoy mâ gakum.

Bo nakə ma lätseweye abəra ma mədahaŋ aye

³⁵ Agəla ndoweye ma tsətsahiye, ma gwadiye: «Ndo hay ta lätseweye abəra ma mədahaŋ na, ma kəkay? Ndowneye kə lätsew na, bo ŋgay ma təriye na, kəkay?»

³⁶ Ndowneye ka tsətsah andza niye na, neŋgeye matərakahaŋ eye. Dzala təday! Ka sləga hulfe a guvah ma mətiye ada ma ndzohwiye. ³⁷ Ada ka sləga na, wuye mey? Ka pa a bəd na, wu mandzohwa eye tsiy ta slambah eye bay. Ka sləga na, wur eye, agəna daw, agəna

* 15:27 Dəmes hay 110.1. † 15:32 Zəba ma Ezay 22.13.

hulfe i wu mekelej. ³⁸ Dərizl i gərdaf ma ndzohwiye andza nakə a say a Mbəlom aye. Dərizl i gərdaf i hulfe kwa waray waray na, wal wal.

³⁹ I wu neheye tə səfəra eye na, andza niye dərmak. Mbəlom a ge bo tay na, wal wal. Bo i ndo zezeñ na, wal, bo i wu i pesl hay wal, bo i diyeñ hay wal, ada bo i kələf hay wal dərmak.

⁴⁰ Wu neheye ka magərbəlom aye ta wu neheye ka məndzibəra aye, nəteye na, wal wal dərmak. Məle tay nakə tə le aye na, wal wal, nəte bay. ⁴¹ Madəve i pat na, wal abəra ka madəve i kiye dərmak. Ada madəve i kiye wal abəra ka madəve i wurzla. Kwa mə walañ i wurzla hay bəbay na, madəve tay na, wal wal.

⁴² Ahəl nakə Mbəlom mata lətse ahaya ndo abəra ma mədahañ aye na, ma giye na, andza niye dərmak. Bo i ndo na, andza hulfe dərmak. Ta pa mədahañ a tsəvay na, ma ziye. Mbəlom kə lətse ahaya ndo niye abəra ma mədahañ na, bo ŋgay ma ndziye ka tor eye. ⁴³ Tə la na mədahañ a bədf na, gədañ mə dəma bay, a le bay. Ahəl nakə ma lətseweye na, ma təriye gədañ eye, ma liye haladzay. ⁴⁴ Bo nakə tə pa na a bədf andza hulfe aye na, wu i məndzibəra. Ane tuk na, ahəl nakə ma lətseweye abəra ma mədahañ aye na, ma hutie bo nakə Məsəfəre mavəla eye.

Bo i məndzibəra andaya na gwad ba! Sərum ha na, ka ta hutakweye bo nakə Məsəfəre ma vəliye dərmak. ⁴⁵ Tə watsa mə Dərewel i Mbəlom na, tə gwad: «Adam na, ndo nakə kurre Mbəlom a vəlay məsəfəre aye.» Ndo nakə a yaw duk ma dəba aye na, Kəriste. Neñgeye na, ndo nakə ma vəliye sifa a ndo hay tə həlay i Məsəfəre.† ⁴⁶ Wu nakə Məsəfəre a vəl aye na, makurre eye nakə ndo hay tə ŋgatay aye bay. Tə ŋgatay təday na, a bo i məndzibəra ada ma dəba eye ta ŋgateye a bəmalə nakə Məsəfəre a vəl aye. ⁴⁷ Makurre i ndo na, Adam, neñgeye i məndzibəra. Mbəlom a ge neñgeye na, ta bətekwew. Ndo neñged na, Məsəfəre. A yaw abəra mə mbəlom. ⁴⁸ Ndo i məndzibəra hay bo tay na, andza i Adam nakə Mbəlom a ge na ta bətekwew aye. Andza niye dərmak, ndo neheye ta ndziye mə mbəlom aye, ta təriye andza ndo nakə a mbəzlaw mə mbəlom aye. ⁴⁹ Anəke na, ka ndzəkitaqwa bo ta ndo nakə Mbəlom a ge ta bətekwew aye. Kame mba na, ka ndzəkitaqweye bo ta ndo nakə a mbəzlaw mə mbəlom aye dərmak.

⁵⁰ Malamar ga hay, neñ faya na tsikakumeye, ndo zezeñ ma sliye faya mede a Bəy i Mbəlom tə slo i bo ŋgay bay. Hərwi wu nakə ma ziye na, ma sliye faya məndze tə wu nakə ma ndziye ka tor eye bay.

⁵¹ Tsənum! Na tsikakumeye wu nakə mənğaha eye Mbəlom a deñ ha aye. Ka mətakweye tebiye kway eye bay. Ane tuk na, nəkway bo kway ma mbədiye. ⁵² Ka mandəve i məndzibəra na, ta fiye tolom. Ta fa na, kwayaŋna ka mətsike me niye na, bo kway ka mbada. Ta fa tolom na, ndo neheye ta mət tsiy aye ta lətseweye abəra ma mədahañ tə bo nakə ma ziye bay aye. Nəkway neheye tə dəre aye, Mbəlom ma vəlakweye bo wedeye dərmak. ⁵³ Andza məgwede, bo kway nakə ma mətiye ada ma ziye na, kutoñ ma təriye bo nakə ma mətiye bay ada ma ziye bay aye. ⁵⁴ Ahəl nakə bo nakə ma mətiye ada ma ziye ka təra bo nakə ma mətiye sa bay ada ma ziye sa bay aye na, wu nakə tə watsa mə Dərewel i Mbəlom aye ma bəziye tuk. Tə watsa na: «Məməte andaya sa bay. Mbəlom kə dze ha tebiye.»

⁵⁵ «Nəkar məməte, ehey! Gədañ yak eye mənğay tuk?

Səmber yak eye nakə ka mbalawa tay ha ndo hay aye na, mənğay tuk?§»

⁵⁶ Məməte na, a huta gədañ mənğay wu nakə lele bay aye a ndo hay hərwi mezeleme. Mezeleme a huta gədañ na, hərwi bazlam i Mbəlom mapala eye. ⁵⁷ Ane tuk na, gakway sisə a Mbəlom hərwi kə vəlakway gədañ mənğwese ka mezeleme kwa ka məməte ta gədañ i Bəy Maduweñ kway Yesu Kəriste.

⁵⁸ Malamar ga hay neheye na wuda kurom haladzay aye, hərwi niye ndzum bəñbəñ lele, kə yum gər bay. Rəzlumay a gər a məsler i Bəy Maduweñ Yesu pat pat tə dərev kurom peteh. Ka sərum ha məsler nakə ka gumeye ta gədañ ŋgay aye na, ma təriye kəriye bay.

† 15:45 Madazlay i wu hay 2.7. § 15:55 Zəba ma Ezay 25.8; Oze 13.14.

16

Ta tsakal suloy hærwi madzæne tay ha ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu

¹ Anæke na, na tsikakumeye naha ka suloy nakæ ka tsakalumeye hærwi madzæne tay ha ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu neheye ma Zerozelem aye. Gum andza nakæ na tsikatay a ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu neheye ma Galat aye. ² Pat i luma i sidzew hay na, kwa way way tsakalum dala andza nakæ ka hutum, Mbælom a vëlakum aye. Pum na hærwi ada pat nakæ na ye naha aye na, ka tsakalumeye sa bay. ³ Na ye naha na, ka tsikumeñeye ndo neheye ka palum tay ha hærwi ada tâ ye ha suloy nakæ ka tsakalum, ta diye ha a Zerozelem aye na, na watsateye dærewel a hæløy. ⁴ Tadæ kæ ge lele neñ nâ ye dærmak na, næmaa diye dziye.

Pol ma diye a Koriñte

⁵ Na diye naha ka tæv kurom na, na diye ta Masedowan. ⁶ Agæna na ye naha na, na ndziye tsekweñ ka tæv kurom, agæna a hæløy i mætasl na, na ndziye ka tæv kurom. Ma dæba eye na diye abæra ka tæv kurom, na diye kwa ka waray na, ka dzænumeye ga. ⁷ Na diye naha ka tæv kurom na ndziye tsekweñ tsa, na diye gwa na, a señ andza niye bay. Tadæ kæ yay a gær a Bøy Maduweñ na, a señ ka ndzakweye ka tæv manæte eye mændze haladzay. ⁸ Ane tuk na, na ndziye kanaan ma Efez tæmad hus a magurlom i Peñtekot*, ⁹ hærwi Mbælom ka hændeken na tsæved lele ka mæge mæsler bagwar eye kanaan. Ada ndo mæne dære ga hay andaya haladzay.

¹⁰ Timote ki ye naha ka tæv kurom na, tæmum na tæ hæløy sulo sulo hærwi ada mâ ndza ta mængwese eye lele mæ walañ kurom. Hærwi neñgeye ndo mæge mæsler i Bøy Maduweñ andza neñ nakæ faya na giye. ¹¹ Ndæray mâ gay wuray bay. Dzænum na düh hærwi ada mâ gær kurom ha tæ zay ada mâ maw ka tæv ga. Neñ ta ndo siye hay faya næmaa hæbiye na kanaan.

¹² Malamar kway Apolos na, na tsikay madzæga haladzay, na gwaday na, neñgeye tæ siye i malamar hay tâ ye naha ka tæv kurom tey. Ane tuk na, a say mede naha anæke zuk bay. Aza kæ huta hæløy eye kame mba na, ma diye naha.

Mandæve i bazlam

¹³ Ndzum tsezlezleñge tæ metsehe lele. Tærum ndo gædañ eye ka tsæved i Mbælom bæñbæñ lele. Kâ dzædzarum bay. Dærev kurom mâ ndza ta gædañ eye. ¹⁴ Wu nakæ ka gumeye tebiye aye na, gum tæ mawude bo nakæ ka wudumeye ha ndo hay aye.

¹⁵ Malamar ga hay, ka særum Sitefanas ta ndo i gay ñgay hay tebiye. Særum ha, maa lah mæpe mædzal gær ka Yesu Kæriste ma gæma i Akay† na, næteye. Ta vël ha gær tay ka mæge mæsler i Mbælom hærwi madzæne tay ha ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu. Neñ faya na gakumeye naha amboh, ¹⁶ slala i ndo neheye faya ta giye mæsler i Mbælom mæ walañ kurom aye na, ræhumatay ha gær. Ræhumatay ha gær a ndo neheye faya ta ræzleye a gær mæge mæsler i Mbælom dziye aye dærmak.

¹⁷ Dærev ga kæ ñgwasa haladzay hærwi nakæ Sitefanas ta Fortunatus ada ta Akayækus ti yaw ka tæv ga aye. Na ñgatatay na, andza na ñgatakum a nækurom tebiye. ¹⁸ Ta meñ naha dærev andza tæ makum naha dærev a nækurom aye dærmak. Slala i ndo neheye andza nakay aye na, ræhawumatay ha gær.

¹⁹ Ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu neheye tæ hayawa gær ka tæv ga kanaan ka dala i Azi‡ aye ta tsikakum naha me. Akelas ta Pærisil tæ siye i ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu neheye tæ hayawa gær a gay tay aye, ta tsikakum naha me lele ta mæzele i Yesu Kæriste. ²⁰ Siye i ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu neheye kanaan aye tebiye ta tsikakum naha me dærmak.

Tsikum me a bo næte næte mæ walañ kurom ta mægæse bo kurop kurop lele.

* 16:8 Peñtekot na, tæ bazlam i Gærek. Magurlom i gærndzahosl. Tæ gawa magurlom eye na, mæhæne 50 ma dæba i Pak. I ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu na, magurlom i mæhute Mæsæfære Tsædañña eye. † 16:15 Akay na, mæzele guram i diye i Salawa i Gæres. ‡ 16:19 Dala i Azi anæke na, Turki.

²¹ Neŋ Pol na tsikakum naha me dərmaƙ. Nakay na, neŋ na watsakum naha tã hãlay gay eye.

²² Ndo nakã a wuɗa Bøy Maduweŋ kway Yesu bay aye na, Mbãlom mã vãlay mezeleme. *Maranata*§, andza mægweɗe Bøy Maduweŋ may, dara!

²³ Bøy Maduweŋ kway Yesu mã pa fakuma ŋgama.

²⁴ Nãkurom tebiye na wuɗa kurom huya hãrwi nakã nãkway tebiye madzapa eye tã Yesu Kãriste aye.

§ 16:22 *Maranata*: Møzele i wu tã bazlam i Gãrek. Yesu ta ndo neheye tã pa mãdzal gãr kurre eye tã ndzawa ma gãma i Yahuda hay tã tsikawa bazlam eye nakay.

Masulo i derewel i Pol nakə a watsatay naha a Koriñte hay aye

Məfələkwe

A gəsaw abəra ka makurre i derewel i Pol nakə a watsatay naha a Koriñte hay aye na, labara hay ti yaw abəra ma Koriñte ada ta watsayaw derewel hay a Pol ada Pol dərma kə watsatay naha (2.3). Məndze i Pol ta ndo i Koriñte hay ŋwalak eye sa bay. Ma ta diye a dəma na, a watsatay naha hərwi malembede ha wu nakə a ye bay aye.

Mə madədo 1 ka 7 na, Pol faya ma tsikiye me abəra ka bo ŋgay,

Mə madədo 8 ka 9, Pol a tsətsah wu hərwi ndo məpe mədzal gər neheye mətawak eye hay ma Zerozelem aye.

Mə madədo (10 ka 13) na, Pol a tsik ka matəre ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste na, kəkay wal wal sulo. Ndo hay andaya faya ta diye ha labara mekeləŋ eye wal abəra ka bəmalə i Pol (11.3-4).

Pol a həna ha gər tsekweŋ hərwi faya ma həbiye, ma hutieye gədaŋ ŋgay na, mə həlay i Mbəlom. Pol ka tsətsah t̄a dəslay gər bay, t̄a vəlay wu na, ka tsətsah bay. A d̄a ha Labara ŋwalak eye i Yesu na, kəriye.

Pol a tsikatay naha me

¹ Maa watsakum naha derewel nakay na, neŋ Pol. Neŋ ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste hərwi a say a Mbəlom. Neŋ ta Timote malamar kway nəmaa tsikakum naha me a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma gəma i Koriñte aye ada a siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ka dala i Akay* aye. ² Mbəlom Bəba kway ta Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste t̄a pa fakuma ŋgama ada t̄a vəlakum zay.

Mbəlom ma matay naha d̄ərev a ndo neheye faya ta siye d̄əretsətseh aye

³ Zambadəkway a Mbəlom Bəba i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste. Neŋgeye faya ma gateye ŋwalak a ndo hay huya, ma matay naha d̄ərev pat pat aye. ⁴ Kwa kəday ahəl nakə nəmay mə d̄əretsətseh aye na, a vəlawamay gədaŋ hərwi ada nəmay nəmaa sliye faya məmatay naha d̄ərev a siye i ndo neheye faya ta siye d̄əretsətseh aye andza nakə Mbəlom a dzəna may aye dərma. ⁵ Andza niye, Yesu Kəriste kə sa d̄əretsətseh haladzay ada nəmay dərma nəmaa siye d̄əretsətseh haladzay. Mbəlom bəbay ma vəlameye gədaŋ haladzay dərma hərwi nəmay madzapa eye t̄ə Yesu Kəriste. ⁶ Tadə nəmay faya nəmaa siye d̄əretsətseh kəgəbay tadə Mbəlom faya ma vəlameye gədaŋ na, hərwi ada k̄a tərūm gədaŋ eye hay ada Mbəlom m̄a t̄əma kurom ha. Andza niye ka slumeye faya məsəmay naha a d̄əretsətseh nakə nəmay faya nəmaa səmay naha aye dərma. ⁷ Nəmaa sər ha ta dedək ka ndzumeye bəŋbəŋ ka tsəved i Mbəlom. Nəmaa sər ha Mbəlom ma makumeye naha d̄ərev andza nakə neŋgeye faya ma məmeye naha d̄ərev aye, hərwi faya ka sumeye d̄əretsətseh andza nəmay neheye faya nəmaa siye d̄əretsətseh aye dərma.

⁸ Ayaw, malamar may hay, a samay na, sərūm ha d̄əretsətseh nakə nəmaa sa ka dala i Azi aye. Nəmaa sa d̄əretsətseh haladzay, a ze may gədaŋ. Nəmaa dzala na, tsiy nəmaa mətiye. ⁹ Ayaw, ta dedək nəmaa dzala mə d̄ərev may na, nəmaa mətiye. Azlakwa Mbəlom a ge andza niye na, hərwi ada nəmaa pa mədzal gər may ka gədaŋ may bay, d̄uh nəmaa pa mədzal gər may na, ka Mbəlom nəte ŋweŋ. Neŋgeye na, ma mbəla tay ahaya ndo hay abəra ma mədahaŋ. ¹⁰ Ada ma buwa may ahaya abəra mə d̄əretsətseh i mədahaŋ nakə haladzay nəmaa mətiye ha haḃe aye, ada ma buwa may ahaya abəra mə d̄əretsətseh siye hay dərma. Nəmaa piye mədzal gər may, nəmaa sər ha ma buwa may ahaya abəra mə d̄əretsətseh siye hay sa. ¹¹ Nəkurom dərma d̄uwulumay me a Mbəlom. Andza niye, tadə

* 1:1 Akay na, məzele guram eye i diye i Salawa i Gəres.

ndo hay haladzay faya ta dıwuliye me a Mbəlom hərwi may na, ndo hay haladzay ta gay naha sisə dərmak hərwi ıgwalak ıgay nakə ma ta gamay aye.

Pol ka mbəda ha wu nakə habe a say məge aye

¹² Wu nakə nəmaa ıgalakiye ha aye na, anaı: Nəmaa sər ha mə dərev mede may kame i ndo hay tebiye na, dedək, nəmay ndo i dedək hay andza nakə a say a Mbəlom aye. Mede may niye lele wene wene eye na, kame kurom. Gədaı may nakə nəmaa ndza ha andza niye aye na, a yaw abəra mə metsehe i ndo i məndzibəra hay bay. Ane tuk na, Mbəlom a dzəna may ta ıgwalak ıgay. ¹³ Wu nakə nəmaa watsakum naha aye na, a wur bo bay, ka slumeye faya mətsəne. ¹⁴ Wu andaya nakə ka tsənum i ıgal aye. Ane tuk na, ka ta tsənumeye tebiye. Wu eye na, anaı: Ka ta ıgalakumeye may ha andza nəmay dərmak nəmaa ta ıgalakiye kurom ha pat i Bəy Maduweı Yesu nakə ma maweye aye.

¹⁵ Na sər ha ta dedək, hərwi niye na gwad habe a seı na diye naha a gay kurom təday ada na həndzədiye kame. Na maweye na, ta təv kurom dərmak hərwi ada nā dzəna kurom masulo eye. ¹⁶ Andza məgwedə, na dzala na, na diye naha a gay kurom təday ada na diye ka dala i Masedowan ada na maweye ta təv kurom. Ada aza na mbədiye gər, nakə na diye ka dala i Yahuda aye na, habe ka dzənumeye ga. ¹⁷ Ahəl nakə na gwadakum na giye andza niye aye na, na tsikakum ta dərneh sulo daw? A'ay, tadə na gwad na giye wu nakə na həl faya bo məge aye na, na giye andza i ndo i məndzibəra hay daw? Na gwadiye ayaw ada a'ay sulo sulo bay.

¹⁸ Mbəlom, neıgeye ndo məhəle mbal ga. Wu nakə nəmaa tsikakum aye na, ayaw ada a'ay sulo sulo bay. ¹⁹ Hərwi neı, Silas ta Timote nəmay nəmaa da ha mə walaı kurom na, Wawa i Mbəlom Yesu Kəriste. Ayaw ta a'ay sulo sulo mə neıgeye bay. Mə neıgeye na, ayaw dekdek huya. ²⁰ Ada wu nakə tebiye Mbəlom a gwad ma vəlakweye, maa tsikakway ta dedək na, neıgeye. Hərwi niye ka gwadakwa «amen» na, ta neıgeye hərwi ada ndo hay tā dəsly ha gər a Mbəlom. ²¹ Sa na, maa vəlamay gədaı na, Mbəlom eye tə gər ıgay tə həlay i Yesu Kəriste ada ma vəlakumeye gədaı dərmak. Maa pala kway na, neıgeye. ²² Kə pakway Məsəfəre ıgay a dərev kway hərwi mədə ha na, nəkway ndo ıgay hay. Andza niye a da ha na, ma ta vəlakweye siye i wu neheye a gwad ma vəliye aye.

²³ Kə ge na raw me na, Mbəlom mâ kəd ga. Na ye naha a gay kurom a Koriñte sa bay na, hərwi a seı dərev mâ wur fakuma bay. ²⁴ Nəmay na, nəmaa gakumeye kuton ka məpe mədzal gər bay. Nəmaa sər ha ka pum mədzal gər bəıbəı ka Yesu Kəriste tsiy. Duh na, nəmaa giye məsler ka təv manəte eye tə nəkurom hərwi ada dərev kurom mâ ıgwasa.

2

¹ Andza niye, na diye naha ka təv kurom zuk bay hərwi na dzala na, na ta wurakumeye ha dərev sa tsa. ² Tadə na wurakum ha dərev na, neı dərmak dərev ma wuriye fagaya. Ndəray andaya ma ıgwesəneye ha dərev bay, hərwi nəkurom tebiye dərev ma wuriye fakuma. ³ Hərwi niye nakə na watsakum naha dərəwel neıged niye aye na, ada na ye naha ka təv kurom sa bay aye. Na watsakum naha na, hərwi ada nā ndisl naha na, ka wuruməneye ha dərev bay. Hərwi mata ıgwesəı ha dərev na, nəkurom. Azlakwa duh na sər kurom ha tebiye, na sər tadə dərev ga maıgwasa eye na, nəkurom dərmak dərev kurom maıgwasa eye. ⁴ Ahəl nakə neı na watsakum naha dərəwel niye na, ta mətuwe eye haladzay. Na watsa ta mədzal gər eye hərwi dərev a wur fagaya dokdok haladzay. Na watsakum naha na, hərwi məwurakum ha dərev bay. Ane tuk na, na watsakum naha na, hərwi ada kâ sərur ha, na wuda kurom haladzay.

Pol a pəsay mənese a ndo nakə a nasay aye

⁵ Ndoweye kə wurakum ha dərev na, a wureı ha dərev a neı bay, a nəkurom tebiye, siye hay kə ndalatay haladzay, siye hay tsekweı. Ane tuk na, a seı mətsike faya ka zal bay. ⁶ Matsəla ndo hay haladzay ta kəta na ndo niye, kə sla da andza niye. ⁷ Anəke duh na, pəsumay ha mənese ıgay ada vəlumay gədaı ta məmay naha dərev, bəna ma ta mətiye ta mevel. ⁸ Hərwi niye neı faya na gwadakumeye naha amboh, pəsumay ha mənese ıgay

hərwi ada mâ sər na, ka wudum na. ⁹ Derewel niye na watsakum naha aye na, hərwi a seņ mäsäre ha faya ka rəhumay ha gər a bazlam ga ɲgway daw? ¹⁰ Ka pəsumay ha mənese a ndo niye na, neņ dərma na pəsay ha. Neņ na, kə ge wu andaya məpəsay ha na, na pəsay ha. Na pəsay ha na, hərwi kurom, kame i Kəriste. ¹¹ Na ge andza niye na, hərwi ada Fakalaw mâ ɲgwasa fakwaya bay. Hərwi wu nakə a say mäge aye na, ka sərakwa ha lele.

Pol ma gəma i Tərowas

¹² Na həl bo, na ye a gəma i Tərowas mata da ha Labara ɲgwalak eye nakə a tsik ka Kəriste aye mə dəma. Na ndisl naha a dəma, na zəba faya na, Bəy Maduweņ Yesu kə həndekeņ na tsəveđ vototo lele. ¹³ Ane tuk na, mədzal gər ga mandza eye wadəņ wadəņ hərwi na huta na malamar kway Titus mə dəma bay. Hərwi niye, na gər tay ha ndo məpe mədzal gər neheye ma gəma i Tərowas aye, na ye ka dala i Masedowan.

Yesu a vəlakway gədaņ ada kâ mbakwa ka wu hay

¹⁴ Ane tuk na, zambadakway a Mbəlom! Maa ye may ha kame kame məsle ka wu hay huya na, neņgeye, hərwi nəmay madzapa eye tə Kəriste. Andza niye faya ma diye ha Kəriste a ndo hay kwa ka waray ka waray tebiye tə nəmay, ma zatay a ndo hay andza mal nakə a ze huņņa aye. ¹⁵ Nəmay na, andza mal nakə a ze huņņa lele Kəriste ma vəlay naha a Mbəlom aye. Mal eye niye a zatay a ndo neheye Mbəlom ma təmiye tay ha aye ada ndo neheye ta dziye aye. ¹⁶ Hərwi ndo neheye faya Mbəlom ma təmiye tay ha na, a zatay lele ada Mbəlom ma vəlateye sifa. Hərwi ndo neheye faya ta dziye, mal niye a zatay i tay na, məməte ada faya ta mətiye hərwiye kame i Mbəlom. Mata sle faya mäge məsler nakay na, way? ¹⁷ Nəmay na, ndo neheye Mbəlom a slər may ha mata ge məsler aye. Nəmay na, andza ndo neheye ta təra ha bazlam i Mbəlom andza wu i tsakala aye bay. Maa slər may ha na, Mbəlom. Nəmaa da ha bazlam ɲgay ta dedek kame ɲgay hərwi nəmay madzapa eye tə Yesu Kəriste.

3

Məsler i ndo i Dzam Wedeye hay

¹ Nəmay faya nəmaa dazleye a mədəslay ha gər a bo may daw? Kəgəbay tâ watsamay dərewel a həlay hərwi məbəzakum ha na, nəmay ndo i maslaņ i Yesu Kəriste hay daw? Kəgəbay nəmaa tsətsah fakuma dərewel hərwi məbəzatay ha a ndo mekeleņ eye hay daw? Ndo siye hay na, tə gawa andza niye. Ane tuk na, nəmay andza nəteye təbey. ² Dərewel may na, nəkurom nakə Kəriste a watsa a dərev kurom aye. Kwa way ma sliye məsäre ada mədzenge. ³ Ta dedek nəkurom na, dərewel nakə Kəriste a watsa ada a slər tə həlay may aye. A watsa na, ta yam i wu nakə tə watsawa ha wu aye bay. A watsa na, ta Məsəfəre i Mbəlom neņgeye nakə ta sifa aye. A watsa na, ka beleler i kwar bay, a watsa a dərev i ndo zezeņ.*

⁴ Nəmaa gwađ nəkurom dərewel i Kəriste na, hərwi Yesu Kəriste kə da may ha kame i Mbəlom maa ge məsler tə həlay may na, neņgeye. ⁵ Nəmaa sər ha, nəmay tə gər may nəmaa sla mäge məsler ta gədaņ may bay. Maa vəlamay gədaņ ka mäge na, Mbəlom. ⁶ Maa vəlamay gədaņ matəre ndo mäge məsler, hərwi mədatay ha bazlam i Dzam Wedeye na, neņgeye. Dzam nakay wedeye na, andza bazlam mapala eye nakə tə watsa ahəl niye aye bay. Ane tuk na, ka rəhakway ha gər na, a Məsəfəre Tsədaņņa eye. Bazlam mapala eye nakə tə watsa ahəl niye na, ma diye tay ha ndo hay a mədahaņ. Məsəfəre Tsədaņņa eye na, ma vəliye sifa ka tor eye.

⁷ Ahəl niye Mbəlom a watsa bazlam ɲgay mapala eye ka beleler i kwar ada ahəl nakə a gawa aye wu niye na, ndo hay ta ɲgatay a məzlađ ɲgay.† Da'ar i Musa ka wuzl dəre hərwi məzlađ ɲgay. Israyel hay ta sla faya mazəbe ka da'ar ɲgay bay, a dəv haladzay. Ada azlakwa dzaydzay niye na, ma ndziye huya bay. Ada tadə bazlam mapala eye nakə ma

* 3:3 zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 24.12; Zeremi 31.29-35; Ezekiyel 11.19; 36.26-27.

† 3:7 zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 34.29-35.

diye tay ha ndo hay a mēdahaŋ ka bəz ha mēzlaḅ i Mbəlom a ndo hay ahəl nakə a yaw aye dūh tuk na, ⁸ada mēsler i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye ma bəziye ha mēzlaḅ i Mbəlom ma ziye ha tebiye dūh! ⁹Bazlam mapala eye kə gəs tay ha ndo hay a sariya. Ada tadə bazlam mapala eye ma gəsiye kway a sariya, faya ma bəzakway ha mēzlaḅ i Mbəlom tuk na, ada Dzam Wedeye nakə ma təriye kway ha ndo i dedek kame i Mbəlom aye, ma bəzakway ha mēzlaḅ, ma ziye ha dūh. ¹⁰Ka slakweye faya mēgwede na, wu nakə a bəzawa ha mēzlaḅ i Mbəlom ahəl niye faya ma mbatiye hərwi Dzam Wedeye a ze Dzam Guram eye haladzay ta mēzlaḅ. ¹¹Ta dedek Dzam Guram eye nakə Mbəlom a vəl hərwi mēndze tsekweŋ, ka bəzakway ha mēzlaḅ. Ada tadə andza niye na, Dzam Wedeye nakə ma ndziye huya aye a ze na dūh.

¹²Nəmaa tsik parakka kame i ndo hay tebiye na, hərwi nəmaa pa mēdzal gər ka wu neheye. ¹³Musa ahəl niye na, ka tək na dərə ŋgay tə peteked hərwi mēzlaḅ i Mbəlom nakə ka da'ar ŋgay aye ada a say na, Israyel hay t̄a ŋgatay a mēzlaḅ nakay ma ndziye bay, ma mbatiye aye. Ane tuk na, nəmay nəmaa giye andza neŋgeye təbey. ¹⁴I Israyel hay ahəl niye na, tə sla faya mēsəne wu neheye a say mēgwede mey na, tə tsəne bay. Bəgom kwa gwala hay tay bəbay andza niye dərma. Faya ta dzaŋgiye dərwele i Dzam Guram eye na, tə tsəne bay andza ta mbuza na metsehe tay tə peteked nakə Musa a mbuzawa ha dərə ŋgay aye. Peteked niye andaya ka dərə huya. Say ndo nakə neŋgeye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye. ¹⁵Ayaw, kwa bəgom, ta dzaŋgiye dərwele i Musa na, ta tsəniye bay, andza peteked kə mbuzatay na mēdzal gər. ¹⁶Ane tuk na, kwa kədəy tadə ndoweye ka mbəda bo ka təv i Bəy Maduweŋ na, peteked niye ma dziye.† ¹⁷Andza niye hərwi Bəy Maduweŋ ta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye nəteye madzapa eye. Təv nakə Məsəfəre i Bəy Maduweŋ mə dəma aye na, ndo hay ta təmaw abəra ma beke. Nəteye beke i bazlam mapala eye sa bay. ¹⁸Andza niye nəkway neheye ka dzalakwa ka neŋgeye na, peteked ka mbuzakway na dərə sa bay, faya ka ŋgatakweye a mēzlaḅ i Bəy Maduweŋ Yesu ada faya ka tərakweye andza neŋgeye kame kame. Andza niye mēzlaḅ ŋgay faya ma səkaŋhiye mə nəkway kame kame. Anaŋ mēsler nakə Məsəfəre i Bəy Maduweŋ faya ma giye aye.

4

Nəkway bəle eye hay, Mbəlom neŋgeye gədaŋ eye

¹Mbəlom kə gamay ŋgwalak haladzay. A vələmay mēsler nakay a həlay. Hərwi niye nəmaa zliye faya abəra mēdzal gər may bay tebiye. ²Nəmaa kərəh mēsler neheye ndo hay tə ŋgahawa faya bo, a ge horoy aye. Nəmaa səpatiye ndo hay bay, nəmaa dzapiye ha bazlam i Mbəlom tə maraw me bay. Duh nəmay faya nəmaa diye ha dedek parakka kame i Mbəlom. A samay na, ndo hay tebiye t̄a sər ha, bazlam nakə faya nəmaa tsikiye na, dedek. ³Siye hay na, tə tsəne Labara ŋgwalak eye nakə faya nəmaa tsikateye a ndo hay aye bay. A təra fataya na, andza dərə tay mambuza eye tə peteked. Kwa andza niye bəbay, sərūm na, hərwi ndo neheye nəteye faya ta dziye dəkdek tsa. ⁴Tə dzala ha bay na, hərwi Fakalaw neŋgeye ndo mələve mēndzibəra ka guluf tay ha mēdzal gər hərwi ada t̄a dzala ha ka Labara ŋgwalak eye bay. Hərwi a say t̄a ŋgatay a dzaydzay niye faya ma dəviye ka nəteye bay. Dzaydzay niye a yaw na, abəra ma Labara ŋgwalak eye ada Labara ŋgwalak eye faya ma dəkweye ha mēzlaḅ i Kəriste. Neŋgeye, ka ŋgatay na, ka ŋgatay a Mbəlom.

⁵Ahəl nakə nəmay faya nəmaa diye ha Labara ŋgwalak eye na, nəmaa tsik ka bo may eye bay, nəmaa d̄a ha Yesu Kəriste neŋgeye Bəy Maduweŋ. Nəmay na, nəmay ndo mēgakum mēsler hərwi Yesu. ⁶Ahəl niye Mbəlom a ge mēndzibəra na, a gwad: «Dzaydzay m̄a d̄əv ma ləvoŋ.*» Maa vəl dzaydzay nakə ma dəviye mə d̄ərev may aye na, Mbəlom eye nəte. A ge andza niye na, hərwi ada nəmā ŋgatay a mēzlaḅ ŋgay nakə a d̄əv dzaydzay ka d̄əre Yesu Kəriste aye.

† 3:16 zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 34.34. * 4:6 Madazlay i wu hay 1.3.

⁷ Nəmay bəle eye hay andza gah i dodo. Ane tuk na, Mbəlom a pa zlele nakay ɲgwalak eye na, a dərev may. Mbəlom a ge andza niye na, hərwi ada ndo hay tâ ɲgatay a gədaɲ bagwar eye i Labara ɲgwalak eye a yaw abəra ma neɲgeye bəna, ma nəmay bay. ⁸ Nəmaa sa dəretsətseh hay wal wal. Ane tuk na, ta ndəvamay ha məsəfəre bay. Nəmaa dzala gər ka bo, ane tuk na, həlay kə kədəmay bay. ⁹ Ndo hay ta həhar may, ane tuk na, Mbəlom kə gər may ha bay. Ta kal may ha ka dala, ane tuk na, nəmaa mət bay. ¹⁰ Ta pəla tsəved məkədə may mədahaɲ eye andza Yesu nakə tə kəd na aye. Ane tuk na, nəmay andaya ta sifa ada niye a dā ha na, Yesu neɲgeye andaya ta sifa. ¹¹ Pat pat ahəl nakə nəkway ka məndzibəra mba aye, ta pəliye tsəved məkədə kway hərwi faya ka pakweye bəzay a Yesu. Andza niye ta sliye faya məɲgatay a sifa i Yesu mə bo may. ¹² Andza niye, nəmay na, mə dəretsətseh i mədahaɲ huya. Ada hərwi niye nakə ka hutum sifa nakə ma ndəviye bay aye.

¹³ Tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: «Na dzala ha ka Mbəlom, hərwi niye faya na tsikiye.†» Nəmay dərma k nəmaa dzala ha ka Mbəlom, hərwi niye nəmay dərma k nəmaa tsikiye. ¹⁴ Maa lətse ahaya Yesu abəra ma tsəvay na, Mbəlom. Ka sərakwa ha ma ta lətsakway ahaya abəra ma tsəvay dərma k hərwi mata ndze tə neɲgeye. ¹⁵ Mbəlom a vəlamay məsler nakay na, hərwi madzəne kurom hərwi ada Mbəlom mâ təma tay ha ndo hay haladzay ta ɲgwalak ɲgay kame kame. Andza niye ndo hay ta səkahiye haladzay hərwi məgay naha sisə a Mbəlom ada mazambaday.

Həbakwa wu nakə ndəray kwa nəte kə ɲgatay dāda bay aye

¹⁶ Hərwi niye, mədzal gər na, faya huya. Ka sərakwa bo kway faya ma giye bəle tsekweɲ tsekweɲ. Ane tuk na, gədaɲ andaya mə dərev kway. Pat pat Mbəlom faya ma vəlakweye gədaɲ wedeye hərwi məpay bəzay a tsəved ɲgay. ¹⁷ A seɲ məgwədə dəretsətseh neheye faya ka sakweye anəke aye na, ta ndəviye. Hərwi dəretsətseh neheye na, ka hutakweye məzlaɓ bagwar eye. Məzlaɓ niye na, a ze wu hay tebiye ada ma ndziye ka tor eye. Ka sərakwa ha dəretsətseh neheye na, tsekweɲ tsa. ¹⁸ Andza niye, ka pakwa mədzal gər kway na, ka wu i Mbəlom bəna ka wu i məndzibəra bay, hərwi wu i məndzibəra hay na, ta ndziye huya bay. Wu neheye ta ndziye huya aye na, wu neheye mə mbəlom ka ɲgatakway bay aye.

5

¹ Ka sərakwa ha bo kway ma ndziye huya bay. Bo kway na, andza madzawadzawa nakə ma nasiye bəse aye. Sa na, kwa tadə madzawadzawa kway nakə kanaɲ aye kə nas bəbay na, Mbəlom ma vəlakweye a dəma mekeleɲ eye mə mbəlom. Na tsik na, ka bo kway. Ka mətakwa na, Mbəlom ma vəlakweye bo mekeleɲ eye mə mbəlom, ma ndziye ka tor eye. ² Bo kway nakə wedeye mə mbəlom aye a yakway a gər haladzay, dərev a ndalakway dək dok, a sakway Mbəlom mâ pakway ka bo neɲgeye niye wedeye. ³ Tadə ka fələkwakwa a dəma na, ka ndzakweye mə bo niye wedeye ka tor eye, məsəfəre ma həhaliye kəriye ze bo bay. ⁴ Anəke nəkway huya mə madzawadzawa na, faya ka sakweye dəretsətseh ada faya ka tuwakweye. Niye na, a sakway Mbəlom mâ zla fakwaya abəra wal bay. Ane tuk na, a sakway mâ kalakway nakə bo wedeye ka gər aye. Andza niye sifa wedeye ma mbədiye kway ha ka mətakweye sa bay. ⁵ Maa ge məsler mə nəkway hərwi ada kâ hutakwa bo wedeye na, Mbəlom. Kə vəlakway Məsəfəre ɲgay. Andza niye ka sərakwa ha ma giye wu mekeleɲ eye hərwi kway dərma k.

⁶ Hərwi niye kwa kədəy ka gəsakweye dərev bəɲbəɲ lele. Ane tuk na, ka sərakwa ha, ahəl nakə nəkway huya tə bo nakay aye na, nəkway mandza eye dərəɲ tə Yesu Bəy Maduweɲ. ⁷ Andza məgwədə ka ɲgatakway tə dərə kway zuk bay. Ane tuk na, ka ndzakweye andza niye na, hərwi ka dzalakwa ha ka neɲgeye. ⁸ Ta dedek, ka gəsakweye dərev bəɲbəɲ lele. A sakway na, kâ gərakway ha bo nakay ada kâ deyekweye ka təv i Bəy Maduweɲ.

† 4:13 Dəmes hay 116.10.

⁹ Ada kwa tadə nəkway mandza eye ka təv ŋgay zuk bay, kwa tadə ka deyekweye mata ndze ka təv ŋgay bəbay, a sakway na, mäge wu nakə a yay a gər aye. ¹⁰ Hərwi nəkway tebiye ka deyekweye kame i Yesu Kəriste hərwi ada mâ ŋgənakway ha sariya. Ma vəkwaye magogoy a nəkway tebiye, kwa way ma hutiyə ka məsler ŋgay nakə a ge ka məndzibəra aye. Tadə ka gakwa wu ŋgwalak eye na, ma vəkwaye magogoy kway. Tadə ka gakwa wu lele eye bay na, ma vəkwaye magogoy lele bay aye.

A say a Mbəlom məme kway ha ka bo tə neŋgeye tə həlay i Yesu

¹¹ Hərwi niye nəmaa rəhay ha gər haladzay a Bəy Maduweŋ. Nəmay faya nəmaa giye məsler hərwi ada ndo hay t̄a təma bazlam i Mbəlom. Mbəlom na, a sər may ha lele ada na dzala na, nəkurom ka sərūm ga ha mə dərev kurom. ¹² A samay mäge zlapay kame kurom bay. Duh nəmay faya nəmaa dəkumeyə ha tsəved nakə ka ŋgalakumeyə may ha aye, hərwi ada tadə ndo hay faya ta mamay ha maŋgok na, ka sərūmeyə mambədatay faya. Nəteyē ta ŋgalakiyē na, tə wu neheye dərə a ŋgatay aye. Ta zəba dərə a dərəv tay bay. ¹³ Ka dzalum mə gər kurom na, gər a vuwamay dāw? Kə ge ka dərə kurom gər a vuwamay na, hərwi nəmaa vələy ha bo may a Mbəlom pətəh. Tadə kə ge nəmay tə metsehe may na, sərūm ha niye na, hərwi madzəne kurom.

¹⁴ Məsler neheye tebiye nəmaa ge aye na, hərwi nəmaa sər ha Kəriste a wudā may. Mawudē bo ŋgay nakə a wudā may aye na, a gamay kutoŋ mede kame. Nəmaa sər ha ta dedək neŋgeye kə mət hərwi ndo gədəm. Ka dərə i Mbəlom na, ndo hay gədəm ta mət tə neŋgeye. ¹⁵ Kə mət hərwi ndo hay gədəm hərwi ada ndo neheye ta sifa aye t̄a ge wu nakə a satay a nəteyē bay, ane tuk na, t̄a ge wu nakə a say aye. A mət na, hərwi tay ada Mbəlom a lətse ahaya abəra ma tsəvay hərwi tay.

¹⁶ Hərwi niye, anəke na, nəmay nəmaa zəbiyē ka ndo hay andza ndo zezeŋ tsa bay. Ahəl niye kwa tadə nəmaa zəba ka Yesu Kəriste andza niye bəbay na, anəke nəmaa giye andza niye sa bay. ¹⁷ Kwa way kə dzapa tə Yesu Kəriste na, ka təra bo wedeyē. Ndo guram eye kə dze, andaya sa bay, ka təra ndo wedeyē. ¹⁸ Maa ge məsler niye tebiyē na, Mbəlom. A slərəw Yesu Kəriste na, hərwi ada mâ makway ha ka bo tə neŋgeye. Mbəlom a vələmay məsler mede mähəlatay ahaya ndo hay ada t̄a ma ka bo tage neŋgeye. ¹⁹ Andza məgwedē Mbəlom a ge məsler tə həlay i Yesu Kəriste hərwi a say ndo hay gədəm t̄a ma ka bo tə neŋgeye. Ma paslatay na mənese tay sa bay, ada nəmay a slər may ha hərwi mähəlaw ndo hay ada t̄a ma ka bo tə neŋgeye.

²⁰ Maa slər may ha na, Yesu Kəriste ka mədə ha bazlam ŋgay. Maa zalakum tə bazlam may na, Mbəlom eye tə gər ŋgay. Faya nəmaa gakumeyə amboh hərwi Yesu Kəriste, təmum məme ka təv i Mbəlom. ²¹ Yesu Kəriste kə ge mezeleme dāda bay, ane tuk na, Mbəlom a zla mezeleme kway a pa faya. Mbəlom a ge andza niye na, hərwi kway hərwi ada ka dzapakwa tə Kəriste na, ma təriyē kway ha ndo ŋgwalak eye ka dərə ŋgay.

6

Pol a dā ha neŋgeye ndo i maslaŋ i Mbəlom

¹ Anəke nəmay faya nəmaa ge ka bo məsler ta Mbəlom ka təv manəte eye. Andza niye faya nəmaa gakumeyə amboh na, Mbəlom kə pa fakuma ŋgama haladzay, k̄a nasum ha ŋgama niye kəriyē bay. ² Mbəlom a gwad na:

«Ahəl nakə həlay i mäge ŋgwalak ada həlay i mətəme tay ha ndo hay aye na, na tsəne amboh yak ada na dzəna kar.*»

Malamar ga hay tsənum! Anəke na, həlay nakə a say Mbəlom məgakway ŋgwalak aye, ada a say mətəme tay ha ndo hay anəke.

³ A samay mäge wu kəriyē nakə ma dzəgədiyē tay ha ndo hay abəra ka tsəved i Mbəlom aye bay, hərwi a samay t̄a tsaday a məsler may bay. ⁴ Duh mə wu neheye faya nəmaa giyē tebiyē na, faya nəmaa diyē ha nəmay ndo mäge məsler i Mbəlom hay. Kwa tadə faya nəmaa siyē dərətsətseh waray waray, kwa tadə faya ta ŋgəfətsiyē may,

* 6:2 Ezay 49.8.

nəmaa dəma andza niye. ⁵ Tə ndabawa may, tə gəsawa may a daŋgay, tə sutawa famaya ndo hay, madagər a gawamay haladzay, nəmaa hutawa məndzehəre bay, marəzle a gawamay, nəmaa ndzawa hwapat ze wu mənday dərma. ⁶ Nəmaa ndzawa ma məndze may na, tsədaŋŋa, nəmaa sər dedek, nəmaa zlaw a ŋgatay, dərəv may lele kame i ndo hay, Məsəfəre Tsədaŋŋa eye mə dərəv may, nəmaa wudā tay ha ndo hay tə dərəv may peteh. ⁷ Nəmaa dawatay ha a ndo hay na, bazlam dedek eye, Mbəlom a vəlamay gədaŋ. Andza niye nakə nəmaa dā ha nəmay ndo i məsler i Mbəlom aye. Nəmay ndo i dedek hay, ada niye andza wu həlay hərwi məge vərəm ta ndo mənə dərə may ada hərwi məge ka bo abəra dərma. ⁸ Ndo siye hay faya ta rəhamay gər, siye hay faya ta tsikiye famaya wu nakə lele bay aye. Ndo mekeleŋ eye faya ta zambadameye, siye faya ta tsadameye. Ta zəba famaya andza ndo i maraw me hay, nəmay ndo i dedek hay dūh. ⁹ Ta zəba famaya andza ndəray a sər may ha bay, azlakwa ndo hay tebiye tə sər may ha. Tə dzala mə gər tə gwad faya nəmaa ndziye huya bay, nəmaa mətiye. Ane tuk na, zəba! Nəmay ta sifa may lele. Tə gawamay dərətsətseh, ane tuk na, nəmaa mət bay. ¹⁰ Mə wu neheye a ndalawamay aye bəbay na, dərəv may faya ma ŋgwasiye huya. Ka dərə i ndo hay na, nəmay mətawak eye hay, ane tuk na, nəmay faya nəmaa tərīye tay ha ndo hay zlele eye hay ka tsəved i Mbəlom. Andza nəmay na, wuray andaya kwa tsekweŋ təbey, dūh ta dedek eye wu hay tebiye na, i may.

¹¹ A nəkurom Koriŋte hay, nəmaa tsikawakum wu na, parakka. Wu nakə mə dərəv may aye na, nəmaa ŋgaha na bay. ¹² Nəmay na, nəmaa wudā kurom lele. Maa wudā may bay na, nəkurom. ¹³ Faya na tsikakumeye me na, andza na tsikatay me a wawa ga hay. Neŋ faya na gwadakumeye: Tsikumamay wu nakə mə dərəv kurom aye. Wudum may andza nakə nəmaa wudā kurom aye.

Ndo məpe mədzał gər ka Yesu na, m̂ rəhay ha gər a Mbəlom

¹⁴ K̂ dzapum ta ndo neheye ta dzala ha ka Yesu bay aye bay. Wu nakə tsədaŋŋa ta wu nakə tsədaŋŋa bay aye ta dzapiye na, ma kəkay? Dzaydzay ta ləvoŋ ta dzapiye na, ma kəkay? ¹⁵ Yesu Kəriste ta Fakalaw ta dzapiye na, ma kəkay? Ndo neheye ta dzala ha ka Yesu aye ta ndo neheye ta dzala ha ka Yesu bay aye, ta dzapiye na, ma kəkay? ¹⁶ Mata dzepe tay ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ta kule na, wuye mey? Gay i məvəlay wu a Mbəlom na, nəkway. Mbəlom neŋgeye ma ndziye ka tor eye. Andza nakə a gwad:

«Na ndziye mə walaŋ i ndo ga hay,
na həhaliye mə walaŋ tay,
ta dəsleŋeye ha gər a neŋ,
ta tərīye ndo ga hay.†»

¹⁷ Hərwi niye Bəy Maduweŋ a gwadatay a ndo ŋgay hay:

«Dumara abəra mə walaŋ tay,
k̂ ndzum ka təv manəte eye bay.
Wu nakə tsədaŋŋa bay aye na,
k̂ tətalum faya bay.
Ka gum andza niye na,
neŋ na təmiye kurom.‡»

¹⁸ «Na tərīye bəba kurom
ada nəkurom ka tərumeye wawa ga hasləka eye hay ada wawa ga dem eye hay.
Maa tsik na, Bəy Maduweŋ Mbəlom bagwar eye.§»

7

¹ Dzam ga neheye na wudā kurom haladzay aye, wu neheye Mbəlom a tsik ahəl niye a gwad ma giye na, i kway. Kə ge andza niye na, bo kway m̂ ndza tsədaŋŋa ka dərə i Mbəlom. Gərakwa ha wu neheye mə dərəv kway lele bay aye. Mede kway m̂ ge lele, rəhakway ha gər a Mbəlom lele.

† 6:16 Levitik 26.12; Ezekiyel 37.27. ‡ 6:17 Ezay 52.11. § 6:18 2 Samuyel 7.14; Ezay 43.6; Zeremi 31.9; Oze 2.1.

Məñgwese i Pol

² Kâ kərahum mawudə may sa bay. Nəmaa gay mənese a ndəray bay, ndəray kə dze abəra ka tsəved i Mbəlom hərwi may bay, nəmaa zla wu i ndəray tə məvay gər bay. ³ Kâ dzalum mə gər kurom na tsik niye na, hərwi məpakum horoy a dərə bay. Niye na, andza nakə na lah mətsike aye, nəmaa wudə kurom haladzay. Wuray andaya nakə ma sliye məngəne may ha abəra ta nəkurom aye bay. Kwa tadə mədahañ, nəkway dziye, kwa tadə sifa, nəkway dziye. ⁴ Na sər ha nəkurom ndo i dedek hay, dərəv ga məngwasa eye haladzay hərwi kurom. Na sa dərətsətseh haladzay ane tuk na, dərəv kə ye fagaya abəra bay. Dərəv ga a ngwasa düh, dərəv ga maraha eye ta məngwese.

⁵ Ayaw nəmaa sa dərətsətseh na, haladzay. Kwa ahəl nakə nəmaa ndislew kanañ a Masedowan aye na, nəmaa huta tsəved ka mazəzukwe bo kwa tsekweñ bay tebiye. Wu mawura bo eye a ndzawamay ka tsəved wal wal haladzay. Ndo hay tə wiyawa famaya wu tə mağazləga. Mə dərəv may bəbay nəmay mandza eye tə mədzal gər eye, nəmaa dzədzar. ⁶ Ane tuk na, ahəl nakə ndo hay ta ge bəle aye na, maa matay naha dərəv na, Mbəlom. A mamay naha dərəv na, tə madayaw i Titus nakə a yaw aye. ⁷ Maa mamay naha dərəv na, madayaw i Titus dəkdek tsa bay. A mamay ha dərəv na, tə wu nakə Titus a tsikamay aye. A gwadamay na, ka mumay naha dərəv. A gwadamay sa na, a sakum məngəteñ, mevel a wur fakuma hərwi wu neheye lele bay ka gum aye. Ada sa faya ka dzənumeye ga haladzay ta məge fagaya abəra me ka təv i ndo mane dərə ga hay. Na tsəne andza niye na, dərəv ga a səkah ta məngwese.

⁸ Na sər ha dərəwel nakə na lah məwatsakum naha aye na, kə vəlakum mədzal gər.* Ane tuk na, na watsa andza niye kemey na, kə ndeleñ bay. Dedek ngway, ha bə na, ma ndeleñeye hərwi na sər ha, na vəlakum məge mevel tsakway tə dərəwel ga nakə na watsakum naha aye. ⁹ Anəke düh na, dərəv ga kə ngwasa hərwi dərəwel nakay na watsakum naha aye. Dərəv ga a ngwas na, hərwi nakə na vəlakum məge mevel aye bay. Dərəv ga a ngwasa na, hərwi wu kurom neheye ka gawum lele bay aye a ndalakum ada nakə ka gərüm ha mezeleme kurom aye. Wu nakə a ndalakum aye, ka dərə i Mbəlom na, lele hərwi ada kâ gərüm ha mezeleme kurom. Andza niye, tə dərəwel nakə nəmaa watsakum naha aye na, nəmaa gakum wuray kwa tsekweñ bay tebiye.

¹⁰ Ndowe ye kə ge mevel hərwi nakə a say a Mbəlom aye na, məge mevel ngay niye ma mbədiye ha mədzal gər ngay ka wu ngwalak eye ada andza niye Mbəlom ma təmiye ha abəra ma mənese. Slala i məge mevel niye na, ma vəlakweye madzədzere bay! Slala i məge mevel nakə ndo i mändzibəra hay ta giye na, ma kədiye ndo. ¹¹ Dedek, mevel kurom nakə ka gum aye na, a yay a gər a Mbəlom. Anəke na, zəbum faya ma kəkay nakə a mbəda aye! Anəke na, ka vəlum ha bo kurom ka mədzal ha andza nakə a ye ka bo aye. Faya ka dūmeye ha na, ka wudum mənese bay, ka gum mevel ka bo kurom eye hərwi wu niye. Ka dzədzarum hərwi wu nakə ma ta ndzakumeye a gər aye. A sakum mə dərəv kurom məngəteñ haladzay. A sakum məge wu nakə a say a Mbəlom aye ada tə məpəray a ndo nakə a ge mənese aye. Ka dūm ha ta tsəved wal wal parakka hərwi nakə həlay kurom andaya mə wu niye sa bay aye.

¹² Andza niye, dərəwel nakay na watsa naha aye na, na watsa naha hərwi ndo nakə a ge mənese aye dəkdek tsa bay. Na watsa naha hərwi ndo nakə tə gay mənese aye bay. Ane tuk na, na watsakum naha na, hərwi ada kâ sərüm ha lele kame i Mbəlom na, ka wudum may tə dərəv kurom peteh. ¹³ Hərwi niye anəke na, dərəv kə mamay naha.

Dərəv kə mamay naha dedek. Wu mekeleñ eye ma ze nakay na, andaya sa. Dərəv may a ngwasa haladzay na, hərwi Titus nakə dərəv ngay məngwasa eye hərwi nəkurom tebiye kurom eye ka mumay naha dərəv aye. ¹⁴ Dərəv ga a ngwasa na, hərwi na ngalak kurom ha kame ngay. Na ngalak na, kəriye tsa bay. Wu nakə nəmaa tsikawakum aye na, dedek huya. Andza niye məngəleke nakə nəmaa ngalak kurom ha kame i Titus aye bəbay na, dedek. A ge bo a dəma andza nakə nəmaa tsikakum aye. ¹⁵ Ahəl nakə a ye naha ka təv kurom aye na, ka təmum na tə mərahay ha gər tə madzədzaray haladzay. Nəkurom

* 7:8 zəba ma 2 Koriñte hay 2.3.

tebiye ka rəhumay ha gər. A sər ha faya, faya ma səkahiye ha mawudə kurom. ¹⁶ Dərev ga kə ŋgwasa haladzay hərwi na sər ha, nəkurom ndo i dedək hay.

8

Madzəne hərwi ndo neheye tə pa mədzal gər ka Yesu ma Zerozelem aye

¹ Malamar ga hay, a samay na, sərüm ha wu nakə ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə ge ka dala i Masedowan aye. Tə ge wu niye hərwi nakə Mbəlom a ge məsler ma nəteye aye. ² Ta sa dəretsətseh haladzay. Ane tuk na, kwa nəteye mə dəretsətseh ada kwa nəteye mətawak eye hay bəbay na, dərev tay maŋgwasa eye haladzay. Ta vəl suloy haladzay hərwi məsler i Mbəlom düh. ³ Neŋ faya na gwadəkumeye, ta vəl haladzay andza nakə tə sla faya məvəle aye. Tə vəl na, haladzay a ze gədaŋ tay tebiye. Ndəray ka tsətsah fataya bay, ane tuk na, ti yaw ⁴ ta tsətsah ta amboh. Tə gwadəmay: «Vəlumamay tsəved hərwi ada nəmaā dzəna ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Zerozelem aye.» ⁵ Wu nakə tə ge aye na, a ze wu nakə nəmaa dzala fataya aye. Təday na, ta vəl ha bo tay a Bəy Maduweŋ Yesu ada ta vəl ha bo tay hərwi may andza nakə a say a Mbəlom aye.

⁶ Hərwi niye nəmaa tsətsah ka Titus, nəmaa gwaday mā mbəda naha gər ka təv kurom hərwi ada məsler i məvəle wu nakə a dazlay mə walaŋ kurom aye na, mā ye naha mā ndəv ha. ⁷ Nəkurom ka tsəved i Mbəlom na, zlele eye hay haladzay. Ka pum mədzal gər kurom ka Kəriste peteh, ka sərüm dedək i Mbəlom, ka vəlumay ha bo a Mbəlom tebiye, ka wudum may haladzay, faya ka dūmeye ha labara i Yesu lele. Hərwi niye gum məsler niye lele eye tə dərev kurom peteh mā ze i siye ndo hay.

⁸ Wu nakə na tsikakum aye na, na gakum kutoŋ ka məvəle suloy bay. Andza niye bay, na gwadəkum na, ndo siye hay a satay haladzay məvəle. Na tsikakum andza niye na, hərwi a seŋ məsəre ha nəkurom tə gər kurom ka wudum siye i ndo hay ta dedək ŋgway dāw. ⁹ Nəkurom ka sərüm ha ŋgwalak i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste nakə a ge hərwi kurom aye. Neŋgeye na, zlele eye, ane tuk na, kə gər ha zlele, ka təra ndo i mətawak hərwi kurom. Ka tərüm zlele eye hay mə dərev kurom na, hərwi nakə a təra ha bo ndo i mətawak aye.

¹⁰ Na tsikakumeye wu nakə na dzala hərwi suloy aye, niye lele hərwi kurom. Dəz na, nəkurom ka lahum, a sakum matsekele suloy niye ada maa dazlay a məsler niye kurre na, nəkurom. ¹¹ Anəke hərwi kurom na, lele nakə ka ndəvumeye ha məsler niye aye. Gum tə gər kurom andza nakə ka gum ahəl niye ka dazlumay aye ada ndəvum ha məge. Vəlum andza nakə ka slum faya məvəle aye. ¹² Hərwi tadə ka vəlumeye wu a Mbəlom ta məŋgwese andza nakə ka hutum aye na, Mbəlom ma təmiye. Wu nakə andaya fakuma bay aye na, ma tsətsahiye fakuma bay. ¹³ Kā dzalum mə gər kurom na, na zliye dəretsətseh abəra ka ndo siye hay ada na piye fakuma ŋgiyats hərwi ada nəteye zay zay ada nəkurom ka sumeye dəretsətseh na, andza niye bay. A seŋ na, ləvum hərdədə. ¹⁴ Anəke na, wu kurom andaya haladzay. Lele na, vəlumatay a ndo neheye i tay andaya bay aye. Tadə pat mekeleŋ eye i kurom kə ge andaya bay na, i tay kə ge andaya haladzay na, nəteye ta vəlakumeye. Andza niye ka ləvumeye hərdədə. ¹⁵ Ma təriye na, andza nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom, tə gwad:

«Ndo neheye tə həl ka zal aye na, andaya fataya ka zal bay.

Ndo neheye tə həl tsekweŋ aye na, wuray a kətsay bay.*»

Titus tə siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ti ye a Koriñte

¹⁶ Titus na, kə vəl ha bo ŋgay hərwi madzəne kurom andza nəmay neheye a samay madzəne kurom aye. Maa ge andza niye mə dərev ŋgay na, Mbəlom. Hərwi niye nəmaa gay naha sisə haladzay a Mbəlom. ¹⁷ Titus ka təma matsətsehe may nakə nəmaa gwaday mā mbəda naha gər a təv kurom aye. Ma mbədiye naha gər na, hərwi nakə nəmaa gwaday mā ye naha aye dəkdek tsa bay. Bo ŋgay eye tə gər ŋgay a dzala mede naha a təv kurom hərwi a say madzəne kurom haladzay.

* 8:15 Madayaw abəra ma Ezipt 16.18.

¹⁸ Nəmaa sləriye tay naha nəteye sulo ta ndo neñged. Ndoweye niye na, ndo mæpe mædzal gær ka Yesu Kəriste ta zambadaway ha haladzay hərwi a dawa ha Labara Ʒgwalak eye i Yesu a ndo hay lele. ¹⁹ Nəmaa slər naha neñgeye na, hərwi niye dekdek tsa bay. Məhay gær i ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu Kəriste tə zla neñgeye hərwi ada nəmaâ həhal salamay. Ma dzəniye may ka matsekele suloy nakə hərwi madzəne ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu aye. Ʒgwalak i məsler nakay na, ma səkahiye mædəslyay ha gær a Bəy Maduweñ nakə ta dəslyay ha gær aye ada ma diye ha na, a samay madzəne ndo hay. ²⁰ Madzəne niye ka tsakalakweye na, haladzay ada nəmaa giye metsehe a gær bəna agəna ndo hay ta ta mamay ha mənese, ta gwadiye nəmaa gay gær lele bay. ²¹ A samay mæge wu nakə lele ka dære i Bəy Maduweñ dekdek tsa bay. Nəmaa giye lele ka dære i ndo hay dərmaç.

²² Nəmaa sləriye naha malamar mekeleñ eye ta diye naha dziye sa. Neñgeye na, nəmaa zəba ka mændze Ʒgay madzəga haladzay. Kə vəl ha bo Ʒgay peteh ka məsler i Mbəlom. Anəke na, kə vəl ha bo Ʒgay sa tsa, hərwi a sər ha mede kurom ka tsəved i Mbəlom na, lele. ²³ Titus na, nəmaa həhalawa salamay, nəmaa gawa məsler salamay hərwi madzəne kurom. Malamar neheye siye sulo aye na, məhay gær i ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu Kəriste tə slər tay naha ka təv kurom. Ndo hay ta dəslyay ha gær a Kəriste hərwi tay. ²⁴ Dumatay ha a ndo neheye na, ka wudum tay ha. Ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu Kəriste neheye tə slər tay naha ta tsəniye. Ta tsəne andza niye na, ta səriye ha bazlam neheye Ʒgwalak eye nəmaa tsik fakuma aye na, dedek.

9

A say a Pol tå hayay gær a madzəne hərwi malamar hay

¹ Hərwi madzəne nakə məsləratay naha a ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu neheye ma Zerozelem aye na, ma giye Ʒgama bay nakə na watsakumeye naha dərəwel aye. ² Hərwi na sər ha, a sakum madzəne tay ha. Na Ʒgalak kurom ha ka təv i Masedowan hay, na gwadətay: «Ndo neheye ka dala i Akay* na, nəteye maləva bo eye ka məvəle zla döz dzəy. A satay madzəne ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu neheye ka dala i Yahuda aye.» Ndo i Masedowan hay tə tsəne na, ndo siye hay haladzay mə walañ tay ta səkah ha tsuɓtsuɓ a dərəv tay madzəne tay ha dərmaç. ³ Na sləriye malamar neheye mahkar aye ka təv kurom hərwi ada kâ ləvum ha bo tə madzəne andza nakə na tsik, na gwad ka gumeye. Ahəl nakə nəmaa ndisl naha ka təv kurom aye na, wu nakə na Ʒgalak kurom hay aye ma təriye dedek, nəmaa ndzay naha a gær nəkurom maləva bo eye məvəle. ⁴ Bəna tadə na ye naha ta ndo neheye ka dala i Masedowan aye nəmaa ndzay a gær a madzəne niye ka ləvum ha bo bay na, horoy ma geñeye kame tay haladzay. Hərwi na mbərəm məngeleke kurom ha, na gwadətay na, na sər ha ta dedek ta hayay gær a madzəne niye, azlakwa bay. Ane tuk na, horoy ma ta giye wene wene kame tay na, a nəkurom. ⁵ Hərwi niye na dzala na, na gwad lele na tsətsahiye ka Titus tə siye i malamar neheye sulo aye tå leheñ kame mede naha ka təv kurom. A señ na, tå ye naha, tå dzəna kurom ka mæge wu nakay Ʒgwalak eye ka gwadum ka vəlumeye. Andza niye, ahəl nakə na ndisl naha aye na, bə nəkurom maləva bo eye tsiy. Niye ma diye ha na, ndəray kə gakum kutoñ ka məvəle bay. Ka vəlum na, tə dərəv kurom peteh. ⁶ Sərum ha na, tadə ndoweye kə gay dære a hulfe Ʒgay, ka sləga tsekweñ na, ma ta dziye tsekweñ dərmaç. Tadə ndoweye ka sləga hulfe Ʒgay haladzay na, ma ta dziye haladzay dərmaç.

⁷ Kwa way mâ vəl andza nakə a dzala məvəle mə dərəv Ʒgay aye. Kâ vəlum tə mædzal gær sulo sulo eye bay ada ndəray mâ gakum faya kutoñ ka məvəle bay. Ane tuk na, vəlum tə mənğwese, hərwi Mbəlom a wudə na, ndo nakə ma vəliye ta mənğwese aye. ⁸ Hərwi Mbəlom neñgeye na, ma sliye faya mæpe fakuma Ʒgama ta tsəved mekeleñ eye wal wal haladzay hərwi ada wuray kwa tsekweñ mâ kətsakum bay. Wu ma giye andaya fakuma

* 9:2 zəba ma 2 Koriñte hay 1.1 ada ka bazlam nakə tə watsa faya aye.

haladzay hərwi mäge ha mäsler ɲgwalak eye tebiye. ⁹ Ka tərumeje na, andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom aje, tə gwad:

«Ndo nakə a vəl həlay lele a ndo i mətawak hay aje na,
ɲgwalak ma ndziye faya ka tor eye.†»

¹⁰ Maa vəl hulfe a ndo hay ada maa vəlatay wu mənday hərwi ada tã nda na, Mbəlom. Ma vəlakumeje hulfe dərma, ma səkahakumeje ha haladzay hərwi ada ndo sije hay ta hutije haladzay abəra mə həlay kurom. Wu nakə ka vəlumeje na, Mbəlom ma tələkiye a dəma həlay ɲgay hərwi ada ɲgwalak i mäsler kurom mã vəl hohway haladzay ka tsəved ɲgay. ¹¹ Ma piye fakuma ɲgama haladzay hərwi ada kã vəlum həlay a ndo sije hay. Andza niye, ndo hay haladzay ta gay naha sisə a Mbəlom haladzay hərwi wu nakə ka vəlumeje na, nəmaa zla tay naha aje. ¹² Sərum ha suloy nakə ka tsakalumeje, ka dzalum mə gər kurom ma dzəniye na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu dəkdək daw? A'ay! Ma vəlateje gədaɲ a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ka məgay naha sisə a Mbəlom haladzay hərwiye. ¹³ Məvəle wu kurom nakə ka vəlumeje kərije aje ma dije ha ta dedək nəkurom na, ka təmum Labara ɲgwalak eye i Kəriste ada ka rəhumay ha gər. Ndo hay ta zambadəje a Mbəlom dərma hərwi nakə ka vəlumətay wu kurom tə dərev kurom peteh ada ka vəlumətay a ndo sije hay dərma. ¹⁴ Madzəne kurom nakə ka slərumatay naha aje na, ma dije ha Mbəlom kə gakum ɲgwalak ɲgay haladzay. Ndo hay ta ɲgatay andza niye na, ta wudije kurom haladzay, ta duwulay me a Mbəlom hərwi kurom. ¹⁵ Zambadəkway a Mbəlom hərwi wu nakə a vəlakway aje na, andza niye andaya bay, a ze wu hay tebiye.

10

Pol a tsik ka ndo neheje ta ɲgəlaway bəzay a mäsler ɲgay aje

¹ Neɲ Pol, a seɲ mətsikakum naha ka bo ga. Faya na gwadəkumeje naha amboh hərwi ndo sije hay mə walaɲ kurom nəteje faya ta gwadije: «Ahəl nakə neɲgeje mandza eye mə walaɲ kway aje na, a hənawa ha gər. Ane tuk na, ahəl nakə ki ye abəra ka təv kway aje na, ma ɲgərəzəweje fakwaya tuk, andza a dzədzar tə nəkway sa bay.» Neɲ na, a seɲ na geje ɲgwalak a ndo duh, na tsikiye me ləfedədə andza Kəriste. ² Na gakumeje naha amboh, məbədum ha mede kurom hərwi ada ahəl nakə na ye naha ka təv kurom aje, kã gumeɲ kutoɲ ka matərakum bay. Ndo hay andaya mə walaɲ kurom ta gwadije famaya na, nəmay faya nəmaa giye mäsler andza ndo neheje tə sər Mbəlom bay aje. Slala i ndo niye hay na, na slije faya mədatay ha gədaɲ ga. ³ Dedək, nəmay na, ndo zezəɲ hay. Ane tuk na, vəram nakə nəmaa giye na, andza i ndo i məndzibəra hay bay. ⁴ Wu i həlay neheje nəmaa giye ha vəram aje na, wu i həlay i ndo i məndzibəra hay bay. Duh maa vəlamay wu i həlay niye hay na, Mbəlom hərwi mambəzl ha lar i ndo mane dəre i Mbəlom neheje tə pawə bo a dəma aje. Wu i həlay niye hay na, gədaɲ eye hay. Nəmaa nasiye ha mədzal gər tay neheje tə dzalawa lele bay aje. ⁵ Nəmaa mbatiye ha bazlam i ndo neheje tə dəsəlaway ha gər a bo tay aje, faya ta dərəzəlatay na tsəved a ndo hay hərwi ada tã sər Mbəlom sa bay aje. A samay mambədə ha wu nakə ndo hay faya ta dzaliye mə dərev tay aje hərwi ada tã rəhay ha gər a Kəriste. ⁶ Ka dımamay ha, nəkurom ka rəhumamay ha gər na, nəmay maləva bo eye məpəratay a sije i ndo neheje tebiye ta rəhamay ha gər bay aje.

⁷ Zəbum na, ka wu nakə parakka aje. Tadə ndoweje kə dzala ta dedək neɲgeje ndo i Kəriste na, mã sər ha nəmay dərma nəmay ndo i Kəriste hay. ⁸ Gədaɲ nakə Bəy Maduweɲ a vələɲ aje, kwa faya na ɲgalakiye ha ka zal na, horoy ma geɲgeje bay, hərwi Bəy Maduweɲ a vələɲ hərwi ada nã dzəna kurom bəna, nã nas kurom ha bay. ⁹ Ndəray mã dzala na, a seɲ məpe naha fakuma zluwer tə dərewel nakə na watsakum naha aje. A'ay, andza niye bay. ¹⁰ Hərwi ndo sije tə gwad: «Pol a watsəkway dərewel hay na, wu neheje a watsa a dəma aje a wur bo haladzay ada a tsik ta gədaɲ. Ane tuk na, ahəl nakə neɲgeje mə walaɲ kway aje na, neɲgeje bəle eye, bazlam ɲgay neheje ma tsikiye bəbay na, bazlam kərije.» ¹¹ Ndo neheje faya ta tsikiye andza niye aje tã sər na, wu nakə nəmaa watsa a

† 9:9 Dəmes hay 112.9.

dërewel may hay, ahël nakə aza nəmay mə walaŋ kurom aye nəmaa tsikiye andza nakə nəmaa watsakum naha aye.

¹² Ndo neheye tə gwadaŋ a gər tay na, nəteye bagwar eye hay, nəmay na, nəmaa sla mægweđe nəmaa ləva ta nəteye bay. Nəmaa ləviye ha bo may ta nəteye bay. Ta zəba ka bo tay na, andza ndəray andaya ma dəba tay sa bay. Tə ləva ha bo tay na, ka bo tay eye wu tay. Nəteye matərahəŋ eye hay. ¹³ Gəma nakə Mbəlom kə vəlamay bay aye na, nəmaa ŋgalakiye ha bay. Nəmay na, nəmaa ŋgalakiye ta gəma nakə Mbəlom a vəlamay aye. Ada nəkurom eye na, ma gəma eye nakə Mbəlom a vəlamay aye. ¹⁴ Ahël nakə nəmaa ye naha ka təv kurom aye na, nəmaa zay ha a təv i məsler nakə Mbəlom a vəlamay aye bay. Maa lah mede naha hus a gay kurom mədākum ha Labara ŋgwalak eye i Kəriste na, nəmay. ¹⁵ Nəmay na, nəmaa giye zlapay ta məsler nakə ndo siye hay tə ge aye bay. Məsler i ndo niye hay na, nəmay andaya mə dəma bay. Ane tuk na, nəmaa pa mədzal gər may na, ka nəkurom. A samay na, mədzal gər kurom m̄ səkah kame kame hərwi ada nəmaā sla faya masəkah ha məsler may mə walaŋ kurom. Ane tuk na, nəmaa zay ha tə gər a təv i məsler nakə Mbəlom a gwadaŋ gum aye bay.* ¹⁶ Ma dəba eye na, nəmaa sliye faya məhute tsəved mede məde ha Labara ŋgwalak eye a ndo neheye ta tsəne bay aye, a gəma dərəŋ eye abəra ka gəma i Koriñte. Nəmay na, a samay mäge zlapay ta təv i məsler nakə Mbəlom a vəlatay a ndo siye hay ada nəteye ta giye aye bay. ¹⁷ Ane tuk na, tə watsa mə Dërewel i Mbəlom, tə gwad: «Ndo nakə a say mäge zlapay aye na, m̄ ge zlapay tə wu nakə Bəy Maduweŋ a ge aye.†» ¹⁸ Hərwi ndo neheye tə dəslay ha gər a bo tay aye na, Mbəlom ma təmiye tay bay. Mbəlom ma təmiye na, ndo neheye bo ŋgay eye faya ma dəslatay ha gər aye.

11

Pol ta ndo neheye tə dawa ha bazlam i Mbəlom tə maraw me aye

¹ Anəke na, zlum ŋgatay, na tsikiye me andza gər mavuwe. Ta dedək zlumeŋ ŋgatay. ² Neŋ faya na giye sələk hərwi kurom andza nakə Mbəlom a ge sələk hərwi kurom neheye a wuda kurom aye. Nəkurom ka tərūm na, andza dem nakə a seŋ na vəliye na, a ndo nəte aye. Andza mægweđe a Yesu Kəriste. A seŋ na, m̄ ndza tsədaŋŋa nakə na vəleye. ³ Neŋ faya na dzədzariye haladzay hərwi agəna ndəray ma vakumeye gər hərwi ada k̄a pumay bəzay a Yesu Kəriste tə dərev kurom peteh sa bay. Hərwi nəkurom ka sərūm dədə a yaw a səpat na Hawa ta bəbəkək ŋgay. ⁴ Na tsik andza niye na, hərwi ndo məde ha bazlam i Mbəlom tə maraw me eye ta ye naha a gay kurom, ka vəlumateye tsəved tə tətikakum. Bazlam nakə ta tsikiye ka Yesu aye na, wal wal abəra ka bəmalə may. Məsəfəre nakə tə tsik faya aye, Məsəfəre Tsədaŋŋa eye nakə ka hutakwa ahəl niye aye bay, ada faya ta diye ha Labara ŋgwalak eye nakə nəkurom ka dzalum ha aye bay. Kwa andza niye bəbay na, faya ka zlumeye ŋgatay.

⁵ Ka dzalum na, ndo neheye nəteye bagwar i ndo i maslaŋ hay ta dedək. Azlakwa dūh neŋ na ze tay ha. ⁶ Dedək, neŋ na, na sər mətsike me lele nakə ma deyeteye a gər a ndo hay andza nəteye təbey. Ane tuk na, məsəre wu i Mbəlom na, nəmaa dākum ha parakka sik haladzay.

⁷ Ahəl niye na dākum ha Labara ŋgwalak eye i Mbəlom na, na tsətsah fakuma suloy bay. Na həna ha gər ga ka dala na, hərwi kurom hərwi ada n̄a dzəna kurom ka tsəved i Mbəlom. Duh na ge andza niye na, mənese dāw? ⁸ Ahəl nakə neŋ faya na giye məsler mə gay kurom aye, na təma ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste tə slərəŋew suloy. Na təra tay ha nəteye dūh mətawak eye hay hərwi ada n̄a dzəna kurom. ⁹ Ahəl nakə neŋ mə gay kurom aye na, kwa hawa i wu hay a geŋ bəbay, na tsətsah fakuma wuray bay. Kə ge wu andaya fagaya bay na, ndo məpe mədzal gər neheye ka dala i Masedowan ti yaw tə vəleŋ. A həlay nakə hawa i wu a geŋ aye na, na gakum dəretsətseh bay tebiye ada dāda ma seŋeye matsətsehe fakuma wu bay. ¹⁰ Na giye zlapay hərwi na təma fakuma abəra

* 10:15 zəba ma Roma hay 15.17-21. † 10:17 zəba ma 1 Koriñte hay 1.31.

suloy dáda bay, ndéray ma sliye faya madərəzleñ ka bazlam bay. Na giye ha zlapay kwa ka waray ka dala i Akay.* Wu nakə na tsik aye, na tsik na, dedek ta məzele i Yesu Kəriste nakə mə neñ aye. ¹¹ Na ge andza niye na, hərwi nakə na wuda kurom bay aye daw? A'ay, Mbəlom a sər ha na wuda kurom.

¹² Wu nakə faya na giye na, na giye andza niye huya hərwi ada ndo i maslañ i Mbəlom neheye tə dawa ha bazlam i Mbəlom tə maraw me aye tã huta tsəved ka məge zlapay ta məsler tay nakə tə gwađ faya ta giye andza nəmay aye bay. ¹³ Ndo niye hay na, nəteye ndo i maslañ hay ta dedek eye bay. Nəteye faya ta vateye gər a ndo hay ta məsler tay niye, ta mbəda ha bo tay andza ndo i maslañ i Kəriste. ¹⁴ Wu niye na, mã gakum wadəñ wadəñ bay. Kwa Fakalaw bəbay a mbəda ha bo andza gawla i Mbəlom nakə a dāv dzaydzay aye. ¹⁵ Tadə Fakalaw faya ma giye andza niye na, mã gakum wadəñ wadəñ bay. Ndo i məsler ŋgay hay ta mbəda ha bo hərwi ada tã ndzakit bo ta ndo neheye faya ta tətikateye tsəved nakə dedek eye a ndo hay aye. Pat nakə mändzibəra ma ndəviye aye na, Mbəlom ma pərateye ka wu tay nakə tə ge aye.

Pol a zlapa tə dərətsətseh ŋgay neheye a sa aye

¹⁶ Na masiye ha, na tsikakumeye sa, ndéray mã dzala neñ na, gər mavuwe bay. Tadə ka dzalum mə gər kurom gər a vuweñ na, təmum andza niye hərwi ada neñ nã sla faya məge zlapay dərmañ andza nakə ka vəlumumatay tsəved a gər mavuwe hay aye. ¹⁷ Wu nakə na tsikiye na, na tsikiye andza nakə a say a Bəy Maduweñ aye bay. Ahəl nakə na giye zlapay aye na, ta dedek na tsikiye me andza gər mavuwe. ¹⁸ Na zəba faya na, ndo hay haladzay faya ta giye zlapay andza ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. Neñ dərmañ na giye andza nəteye. ¹⁹ Ka gwađum nəkurom na, ka tsahum ba? Ka zalumatay a gər mavuwe hay ta mədzal gər kurom. ²⁰ Ka vəlumumatay tsəved a ndo hay tã təra kurom ha andza beke hay, ta səpatiye fakuma abəra wu kurom hay ta bəbək, tã vakum gər, tã zəba fakuma andza wu kəriye ada tã fakum. Ka vəlumumatay tsəved andza niye. ²¹ Ah! Neñ na, horoy a geñ haladzay. Neñ bəle eye, na gakum andza niye təbey.

Anəke na tsikiye me andza gər mavuwe. Na giye zlapay tə wu nakə ndo siye hay faya ta giye ha zlapay aye dərmañ. ²² Tə gwađ nəteye na, Hebrə hay. Neñ dərmañ ndo i Hebrə. Tə gwađ nəteye Israyel hay. Neñ dərmañ ndo i Israyel. Nəteye slala i Abraham. Neñ dərmañ slala ŋgay. ²³ Nəteye ndo məge məsler i Yesu Kəriste. Neñ na ze tay ha. Na tsikiye andza neñ ndo i matərakahañ. Na ge məsler tə mawura bo eye a ze i tay. Tə gəsawa ga a dañgay madzəga haladzay, a ze i tay, ta ndaba ga madzəga haladzay, a ze i tay, na sər məməte madzəga haladzay, a ze i tay. ²⁴ Madzəga zləm Yahuda hay ta ndaba ga ta mandalağa, tə ndabawa ga na, kuro kuro mahkar gər eye tsid.† ²⁵ Madzəga mahkar, Roma hay ta kəđ ga, sik nəte ta kal ga tə kwar hərwi məkəde gay. Madzəga mahkar kwalalañ i yam ka bətuk may ha a hud i yam. Sik nəte ta həpat kwa ta həvađ, na həna mə hud i yam. ²⁶ Sik haladzay ahəl nakə faya na həhaliye na, na sa dərətsətseh hərwi mazaw nakə ma zliye ga aye, na sa dərətsətseh hərwi məkal hay ta zleñ zay haladzay, na sa dərətsətseh hərwi ndo neheye nəteye Yahuda hay bay kwa tə həlay i Yahuda gwala ga hay, ta pəreñ haladzay. Na sa dərətsətseh haladzay kwa ma wuzlahgəma, kwa mə kəsaf, kwa ka gər i bəlay. Ndo neheye tə gwađay a gər tay nəteye ndo məpay bəzay a Yesu Kəriste ta geñ dərətsətseh haladzay. ²⁷ Na ge məsler haladzay ta gədañ ada na sa dərətsətseh, madzəga haladzay na hutawa tsəved ka mändzehəre bay, madzəga haladzay na ndzawa ze mände wu məndañ ada ze məse yam, mətasl a gaweñ ada na hutawa petekəd məpe ka bo bay. ²⁸ Dərətsətseh siye hay andaya, ane tuk na, na tsikiye sa bay. Na tsikiye ka wu mekeleñ eye dəkdek. Ma mədzal gər na, na dzalawa ka ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste huya. Na dzalawa fataya pat pat. ²⁹ Tadə ndoweye kə ge bəle ka tsəved i Mbəlom na, a wur fağaya haladzay andza maa ge bəle na, neñ. Tadə ndoweye kə dəd a mezeleme na, a wur fağaya haladzay andza faya ta fəkiye ga ta ako.

* 11:10 zəba ma 2 Koriñte hay 1.1. † 11:24 zəba mə Bazlam mapala eye masulo eye 25.3.

³⁰ Tadə na giye zlapay na, na giye zlapay tə bəle ga. ³¹ Mbəlom Bəba i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste, mazembede nakə ndo hay ta zambadeye, t̄a zambad̄ay. Neŋgeye a sər ha na raw me bay. ³² Ahəl niye ahəl nakə neŋ ma Damas aye na, bəy bagwar eye i gəma niye tə zalay Aretas. A pa bəy hərwi mələve wuzlahgəma. Bəy a pay ndo hay ka tsəved hərwi məgəse ga. Gəma niye na, malawara eye ta zled̄. ³³ Ane tuk na, ndo məpe məd̄zal gər hay ka Yesu tə pa ga a kəteh, tə bar faya ləber. Tə zla ga ahaya abəra tə mavavar. Tə mbəzla ga ahaya sərəhəhə abəra ma wuzlahgəma niye. Na təmaw abəra mə həlay i bəy niye.‡

12

Pol a sər ha gədaŋ i Yesu Kəriste

¹ Kutoŋ na giye zlapay huya. Na sər ha ma giye ŋgama kwa tsekweŋ bay tebiye. Ane tuk na, anəke na tsikiye ka wu nakə Yesu Kəriste a bəzeŋ ha ma məsine aye. ² Na sər ndoweje andaya madzapa eye tə Yesu Kəriste. Kə ndza ma giye məve kuro gər eye fad̄, Mbəlom a zla na a mbəlom ka təv ŋgay. Agəna Mbəlom a bəzay ha ma məsine, agəna ki ye tə slo i bo ŋgay ta dedek, Mbəlom nətə ŋgweŋ a sər. ³ Ayaw! Mbəlom kə zla na ndo niye a mbəlom ka təv ŋgay. Agəna məsine a gay, agəna ki ye ta dedek, maa sər na, Mbəlom. ⁴ Ahəl nakə neŋgeye mə dəma aye na, kə tsəne wu nakə ndo zezeŋ ma sliye mət̄sike bay aye. Ta vəl faya tsəved a ndo hay ka mət̄sike bay. ⁵ Na giye zlapay na, ta ndo niye, ane tuk na, ka wu neheye tebiye a zəbeŋ dəre a neŋ aye na, na giye zlapay tə bəle ga dəkdek tsa. ⁶ Tadə a seŋ məge zlapay na, na tsikiye me andza gər mavuwe bay, wu nakə na tsikiye na, ma təriye dedek. Ane tuk na, na giye zlapay bay hərwi a seŋ bay nakə ndo ta rəheŋeye ha gər hərwi wu neheye na giye ha zlapay aye. A seŋ t̄a rəheŋ ha gər duh na, hərwi bazlam neheye ŋgwalak eye hay tə tsəne abəra mə bazlam ga aye ada tə ŋgatay a mede ga.

⁷ Həbe na, na giye zlapay hərwi wu nakə Mbəlom a bəzeŋ ha aye. Ane tuk na, Mbəlom a vələŋ nakə ma wuriye fagaya mə bo aye hərwi ada n̄a ge zlapay sa bay. Mbəlom a geŋ wu niye na, tə həlay i ndo i maslaŋ i Fakalaw nakə a sləraw hərwi məndebe ga hərwi ada n̄a ge zlapay bay. ⁸ Madzəga mahkar na duwulay naha me a Bəy Maduweŋ hərwi ada m̄a zla fagaya abəra d̄əretsət̄seh nakay. ⁹ Ane tuk na, Bəy Maduweŋ a gwedeŋ: «Ŋgwalak ga na, d̄a kar. Hərwi gədaŋ ga ma zəbiye na, ahəl nakə nəkar bəle aye.» Kə ge andza niye na, d̄ərev ga maŋgwasə eye haladzay. Neŋ faya na ŋgalakiye hərwi gədaŋ i Kəriste mandza eye mə neŋ. ¹⁰ Hərwi niye d̄ərev ga maŋgwasə eye hərwi nakə neŋ bəle eye. Kwa tadə faya ta t̄sedəŋeye, kwa tadə faya ta p̄əreŋeye, kwa tadə d̄əretsət̄seh siye hay faya ta ndzeŋeye a gər, kwa tadə wu hay ta zeŋ gədaŋ, na sər ha faya na giye d̄əretsət̄seh hərwi Kəriste ada d̄ərev ga maŋgwasə eye hərwi ahəl nakə neŋ bəle eye na, Kəriste ma vələŋeye gədaŋ ŋgay.

Pol a dzala ka ndo məpe məd̄zal gər hay ka Yesu neheye ma Korinthe aye

¹¹ Na tsik me andza gər mavuwe, ane tuk na, maa geŋ kutoŋ na, nəkurom. Na zambad̄ay a bo ga na, hərwi nəkurom ka zambad̄um ga ha bay. Həbe mata zembede ga ha na, nəkurom na gwad̄ bəd̄aw? Neŋ wuray kəriye, ane tuk na, ndo i maslaŋ kurom neheye ka gwad̄um nət̄eye bagwar eye hay haladzay aye na, ta ze ga ha bay. ¹² Nəkurom ka sərūm ahəl nakə neŋ mə gay kurom aye na, na ge məsler ta m̄zle ŋgatay mə d̄əretsət̄seh ada Mbəlom kə ge masuwayaŋ wal wal haladzay tə həlay ga. Masuwayaŋ neheye a d̄a ha na, neŋ ndo i maslaŋ ŋgay ta dedek. ¹³ Na ge wu hay mə gay i ndo məpe məd̄zal gər hay ka Yesu Kəriste siye hay ada na ge mə gay kurom bay na, andaya d̄aw? Wu andaya nət̄e tsa nakə na ge mə gay kurom bay aye. Na tsətsah fakuma: «Ndayum ga ha wu m̄ənday» bay. Kə ge na gakum lele bay na, p̄əsum ga ha!

¹⁴ Anəke na, mazlambar na diye naha a gay kurom mamahkar eye. Na ye naha na, na t̄əmiye ka vələmeŋ wu wal bay. Wu nakə a seŋ aye na, d̄ərev kurom bəna wu kurom hay bay. Andza i wawa hay ta bəba tay hay. Maa vələtay wu a bəba hay na, wawa tay hay bay. Duh maa vələtay wu a wawa hay na, bəba tay hay. ¹⁵ Kwa tadə na dziye ha wu ga tebiye,

‡ 11:33 zəba mə Məsler hay 9.23-25.

kwa tadə na vəliye ha məsəfəre ga peteh hərwi madzəne kurom na, a yeñ a gər haladzay. Ass! Ka wudum ga sa bay na, hərwi nakə na wuda kurom ka zal aye daw?

¹⁶ Na gwad ka sərüm ha na tsətsah fakuma vəlumenə wu bay! Ane tuk na, ndo siye hay mə walañ kurom tə gwad: «Pol neñgeye bəbək eye, faya ma vakweye gər.» ¹⁷ Na vakum gər na, ma kəkay? Na vakum gər na, ta ndo nəte mə walañ i ndo neheye na slər tay naha a gay kurom aye tsukudu, ma kəkay? ¹⁸ Na tsətsah ka Titus m̄a ye naha a gay kurom. Na slər naha malamar mekeleñ eye nakə ka sərüm na aye t̄a ye naha salamay.* Ti ye naha na, Titus kə vakum gər hərwi məzle suloy kurom daw? Titus tə neñ, nəmay salamay mədzal gər may nəte bədaw ada faya nəmaa zəñgaliye tsəved eye nəte bədaw?

¹⁹ Wu nakə nəmaa watsa a dərəwel nakay aye na, agəna ka dzalumeye na watsakum naha hərwi məge me abəra ka bo may kame kurom. Nəmaa tsik na, kame i Mbəlom hərwi nəmay ndo i Kəriste hay. Nəkurom malamar may neheye nəmaa wuda kurom haladzay aye, nəmaa tsikakum wu neheye tebiye na, hərwi a samay madzəne kurom hərwi ada k̄a gəlüm ka tsəved i Mbəlom. ²⁰ Dərev faya ma diye fagaya abəra hərwi na dzala agəna ahəl nakə na ye naha a gay kurom aye, na ndzakumeye a gər nəkurom ka tsəved nakə lele bay aye. Mede kurom ma deyeñeye a gər bay. Tadə kə ge andza niye na, mede ga ma deyakumeye a gər bay. Agəla na ndzakumeye a gər na, faya ka tərümeye mə walañ kurom, faya ka gumeye ka bo sələk mə walañ kurom, faya ka gumeye ka bo mevel, faya ka ñgənumeye bo, faya ka tsikumeye wu nakə lele bay aye ka ndo hay, faya ka nasumeye ha məzele i ndo siye hay, faya ka dəslumeye ha gər a bo kurom ada faya ka gumeye wu neheye a ye ta tsəved nakə ñgwalak eye bay aye. ²¹ Agəna ahəl nakə na ye naha a gay kurom sa aye na, dərev ga ma ñgwasiye kame i Mbəlom sa bay. Na dzədzar hərwi na ye naha na, agəna na ndzeeye a gər a ndo i mezeleme hay haladzay mə walañ kurom ta gər ha mezeleme bay. Agəla nəteye huya ta giye wu nakə lele bay aye, nəteye faya ta giye madama, faya ta giye wu neheye lele bay aye tebiye. Kə ge andza niye na, na ta tuwiye hərwi tay.

13

Mandəve i bazlam

¹ Aza na diye naha a gay kurom na, mamahkar eye. Nəmaa giye sariya ka ndo neheye faya ta giye mənese aye ada nəmaa giye andza nakə tə watsa mə Dərəwel i Mbəlom, tə gwad: «Ta ñgəniye sariya i wu hay tebiye na, ndo məhəle mbal hay sulo kəgəbay mahkar t̄a ge andaya bəna sariya ma ñgəniye bay.*» ² Mede nakə na ye naha masulo aye na, ba na tsikatay a ndo neheye faya ta giye mənese ada a ndo siye hay tebiye dərma. Anəke na, na ye naha zuk bay. Na masakumeye naha mətsike wu nakə na tsikakum aye. Aza na ye naha na gəriye ndəray kwa nəte bay tebiye. ³ Maa tsik me tə bazlam ga Kəriste daw na, na gwad a sakum məsəre ha bədaw? Ka ta sərümeye ha! Neñgeye na bəle eye kame kurom bay, ma giye məsler mə walañ kurom ta gədañ. ⁴ Ahəl nakə ta dar na ka mayako mazləmbada eye na, dedek neñgeye bəle eye. Ane tuk na, kə lətsew abəra ma mədahañ, neñgeye andaya ta gədañ i Mbəlom. Nəmay na, nəmay madzapa eye tə neñgeye. Nəmaa həniye ha gər hərwi matəre bəle eye hay. Ane tuk na, aza nəmaa ye naha a gay kurom na, nəmaa bəziye ha nəmay ta məsəfəre ta sifa ñgay, nəmaa giye məsler ta gədañ i Mbəlom.

⁵ Tsətsahumay a gər kurom, zəbum ka mändze kurom, nəkurom mandza eye andza ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ñgway daw? Yesu Kəriste andaya mə nəkurom na, ka sərüm ha bədaw? Kə ge andza niye bay na, ka dədumeye abəra ka tsəved. ⁶ Ane tuk na, kwa kəkay kəkay bəbay na, ka sərümeye ha ta dedek nəmay na, nəmaa dəd abəra ka tsəved bay. Nəmay na, ndo i maslañ i Yesu hay ta dedek. ⁷ A samay ndo hay t̄a gwad famaya, nəmaa ge məsler lele mə gay kurom bay. Wu nakə a samay aye na, nəmaa dūwulay naha me a Mbəlom hərwi ada k̄a gum mənese sa bay. Kwa tadə ndo hay tə gwad nəmaa ge

* ^{12:18} Pol kə tsik ka malamar niye tsiy. Zəba 2 Koriñte hay 8.22. * ^{13:1} zəba mə Bazlam mapala eye masulo eye 19.15; Mata 18.16; 1 Timote 5.19; Hebrə 10.28.

məsler lele mə gay kurom bay na, wu nakə a samay aye na, kâ gum ɲgwalak. ⁸ Nəmaa tsik andza niye na, hərwi nəmaa sliye faya mənese ha bazlam dedek eye bay. Nəmaa sliye faya məge na, wu nakə dedek eye dəkdek. ⁹ Tadfə nəkurom gədaɲ eye ka tsəved i Mbəlom, kwa tadfə nəmay bəle eye hay na, dərev may faya ma ɲgwasiye huya. Nəmaa duwulay naha me a Mbəlom hərwi ada mâ dzəna kurom ka mägəle ka tsəved ɲgay.

¹⁰ Hərwi niye na watsakum naha dərəwel nakay ka bo abəra anəke na, hərwi ada nâ ye naha ba ka tsətsahum məpəse me tsiy na, na tərakumeye sa bay. Ta dedək Mbəlom kə vələɲ tsəved ka matərakum hərwi ada nâ nas kurom ha dūh bay, ane tuk na, hərwi ada nâ dzəna kurom ka mägəle kame kame.

¹¹ Malamar ga hay, anəke na, na ndəv ha bazlam ga kanaɲ! Pəlum mägəle ka tsəved i Mbəlom, vəlum gədaɲ a bo mə walaɲ kurom nəte nəte, ndzum ayaw ayaw mə walaɲ kurom, ndzum ka təv manəte eye tə zay. Ada Mbəlom, neɲgeye nakə a wudā ndo hay aye ada faya ma vələteye zay a ndo hay aye, ma gakumeye gər.

¹² Tsikum me a bo lele mə walaɲ kurom nəte nəte andza malamar hay. Ndo məpay bəzay a Mbəlom hay tebiye kanaɲ ta tsikakum naha me.

¹³ Bəy Maduweɲ kway Yesu Kəriste mâ pa fakuma ɲgama. Mbəlom mâ rahakum ha dərev kurom tə mawudə bo ɲgay. Məsəfəre Tsədaɲɲa eye mâ dzapakum ha dərev kurom hay nəte nəte.

Derewel nakə Pol a watsatay naha a Galat hay aye

Məfələkwe

Derewel i Pol nakə a watsatay naha a Galat hay aye na, a tsikatay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ta diye i tsakay i Turki nakə anəke aye. Pol a pa gay i mađuwule me a həlay mahəhele ŋgay masulo eye ta mahkar eye. Ma dəba ŋgay na, ndo mekeleŋ eye hay ti yaw tə labara wal abəra ka bəmalə i Pol.

Ma Galat na, slala i ndo hay wal wal: Yahuda neheye ta təra ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye tə siye i ndo neheye ti yaw abəra mə kule mekeleŋ eye mə dəma andza ma təv siye hay dərma.

Pol faya ma gwadateye na, ka ta ndziye ta Mbəlom na, məndze yak mâ ge lele ada ŋwalak eye. A tsik niye na, tə gər i bazlam hay wal wal mahkar.

Ka madədo 1 ta 2 na, a təkər wu nakə a ge bo ka gər ŋgay aye.

Ka madədo 3 ta 4, Pol a ge me abəra ka labara ŋgay ta mətsike wu nakə a tsik ma Dzam Guram eye aye.

Ka madədo 5 ta 6. Pol a da ha ma kəkay nakə ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste, nəteye ta təmaw abəra ma beke i bazlam mapala eye.

¹ Maa watsakum naha dərewel nakay na, neŋ Pol. Neŋ ndo i maslaŋ i Yesu. Neŋ ndo i maslaŋ i ndo hay bay, maa slər ga ha na, ndo hay bay. Maa slər ga ha na, Yesu Kəriste eye tə gər ŋgay ta Mbəlom Bəba kway nakə a lətse ahaya abəra ma mədahaŋ aye. ² Malamar siye hay tə neŋ kanaŋ tebiye nəmaa tsikakum naha me a nəkurom ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste neheye mahaya gər eye ka dala i Galat aye. ³ Mbəlom Bəba kway ta Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste tâ pa fakuma ŋgama ada tâ vəkum zay. ⁴ Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste kə vəl ha gər ŋgay, a mət na, hərwi ada Mbəlom mâ pəkaway ha mezeleme kway hərwi ada wu i məndzibəra neheye lele bay aye tâ ge bəy ka gər kway sa bay. A ge na, andza nakə a say a Mbəlom Bəba kway mâ ge aye. ⁵ Zambadəkway a Mbəlom ka tor eye. Mâ ge bo andza niye!

Labara ŋwalak eye na, nəte ŋweŋ

⁶ Wu nakə nəkurom faya ka gumeye na, a geŋ hərbaəkka! Mbəlom kə zalakum hərwi kâ tərūm ndo ŋgay hay ada kə gakum ŋwalak kəriye tə həlay i Yesu Kəriste. Ane tuk na, nəkurom faya ka mbədumeye dəba ta bəse tsa, ka pumeye bəzay a labara mekeleŋ eye nakə ka dzalum mə gər kurom ŋwalak eye, ane tuk na, ŋwalak eye bay. ⁷ Labara ŋwalak eye na, nakə na tsikakum aye bəna, mekeleŋ eye nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom sa aye na, andaya bay. Na tsikakum andza niye na, hərwi ndo hay andaya faya ta kwasakumeye ha mədzal gər, a satay mənese ha ada mambəda ha Labara ŋwalak eye i Kəriste. ⁸ Tadə ndoweye a tsikakum labara mekeleŋ eye wal abəra ka bəmalə nakə nəmaa tsikakum aye, kwa tadə nəmay, kwa tadə gawla i Mbəlom na, Mbəlom mâ vəkay mezeleme. ⁹ Ba nəmaa tsikakum tsiy, ada anəke na maseye mətsikakum naha sa. Tadə ndoweye kə tsikakum labara mekeleŋ eye wal abəra ka bəmalə nakə ka tsənūm aye na, Mbəlom mâ vəkay mezeleme. ¹⁰ Ka dzalum mə gər kurom na tsik andza niye na, hərwi ada ndo hay tâ dəsleŋ ha gər daw? A'ay! Andza niye bay. A seŋ na, Mbəlom neŋgeye mâ dəsleŋ ha gər. Ka dzalum mə gər kurom na, a seŋ neŋ nâ yatay a gər a ndo hay daw? A'ay! Tadə a seŋ nâ yatay a gər a ndo hay sa na, na sliye faya matəre ndo i məsler i Kəriste bay.

Pol a da ha ma kəkay nakə a təra ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste aye

¹¹ Malamar ga hay, sərūm ha na, Labara ŋwalak eye nakə faya na diye ha aye, a yaw abəra mə bazlam i ndo hay bay. ¹² Na tsəne abəra ka ndo hay bay, ada maa tətikeŋ na,

ndo hay wal bay sa tsa. Yesu Kərıste eye tə gər ɲgay a dərj ha.* ¹³ Mede ga nakə ahəl niye aye na paway bəzay a kule i Yahuda ma kəkay na, ka tsənum. A həlay niye na, na gawatay dərətsətseh a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ka zal naha haladzay. Na pələwa tsəved ka mədze tay ha. ¹⁴ Mə walaɲ i ndo neheye məve may nəte aye na, na ze tay ha siye i ndo may hay tə məpay bəzay a kule may Yahuda hay. Na vəlaway ha bo ga peteh a kule i bəba tətə may hay.

¹⁵ Ane tuk na, Mbəlom kə zla ga. A zla ga na, kwa ahəl nakə ta wa ga zuk bay aye. Kə geɲ ɲgwalak ɲgay, a zeleɲ hərwi ada nâ ge məsler ɲgay a həlay nakə a yay a gər aye. ¹⁶ A bəzeɲ ha wawa ɲgay mə neɲ hərwi ada nâ da ha Labara ɲgwalak eye nakə a tsik ka neɲgeye a ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye. Ahəl nakə a bəzeɲ ha aye na, nəmaa ge faya mahəmba ta ndəray bay. ¹⁷ Na ye a Zerozelem mata tsike me ta ndo neheye nəteye tə leheɲ matəre ndo i maslaɲ i Yesu hay aye na, na ye ka təv tay bay. Na ye düh kwayaɲɲa, na ye ka dala i Arabi. Ma dəba aye, na maw na ye a Damas.

¹⁸ Məve mahkar a ye abəra mə dəma na, na ye a Zerozelem hərwi ada nâ ɲgatay a Piyer. Nəmaa ndza ta neɲgeye na, məhəne kuro gər eye zlam tsa.† ¹⁹ Na ɲgatay na, a Yakuba malamar i Bəy Maduweɲ kway Yesu Kərıste bəna, na ɲgatay a ndo i maslaɲ i Yesu mekeleɲ eye bay. ²⁰ Mbəlom a sər wu nakə na tsik aye na, dedək, na raw me bay. ²¹ Ma dəba eye na ye ka dala i Siri ada a Silisi. ²² Ahəl niye na, məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kərıste neheye ka dala i Yahuda aye na, tə sər ga ha zuk bay. ²³ Tə tsənawa wu neheye siye i ndo hay tə tsikawa fagaya, tə gwadawa: «Ndo nakə ahəl niye a gawa kway dərətsətseh aye na, ka mbəda. Duh anəke faya ma diye ha Labara ɲgwalak eye a ndo hay tuk. Ahəl niye na, a pələwa tsəved ka mədze ha ndo neheye tə dzala ha ka Yesu aye.» ²⁴ Ta zambaday a Mbəlom hərwi ga.

2

Ta təma Pol ma Zerozelem

¹ Ma dəba i məve kuro gər eye fad na, neɲ ta Barnabas, nəmaa ye a Zerozelem sa. Na zla na Titus ka həlay dərma. ² Na mbəda gər a dəma na, hərwi Mbəlom ka bəzeɲ ha, a gwedeɲ «do». Na ndisl naha a dəma na, nəmaa haya gər ta bagwar i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu əzad abəra ka ndo hay mahəme. Na datay ha Labara ɲgwalak eye nakə faya na datay ha a ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye. Agəna ta dzaliye na, məsler ga nakə ahəl niye ta məsler ga nakə faya na giye a təra kəriye. ³ Titus nakə nəmaa ye salamay aye na, neɲgeye ndo i Gərek, ane tuk na, ta gay kutoɲ ka mədase bo hərwi məpay bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, ta gay bay. ⁴ Ane tuk na, ndo i maraw me hay tə yaw a walaɲ may ta bəbək tay, a satay mâ dəs bo. Tə fələkaw ta məkal hərwi mazəbe ka tsəved kway nakə ka ləvakwa gər kway hərwi nəkway madzapa eye tə Yesu Kərıste aye. A satay na, kâ tərakwa beke i bazlam i Musa mapala eye sa. ⁵ Ane tuk na, nəmaa vəlatay tsəved kwa tsekweɲ bay tebiye. A samay na, Labara ɲgwalak eye mâ ye kame huya ta dedək nakə ada ka tsənumeye dərma aye.

⁶ Ndo neheye tə gwad nəteye bagwar eye hay aye, kwa tadə nəteye bagwar eye hay, kwa tadə nəteye bagwar eye hay bay, məndəre ga meɲ teɲ. Ka dərə i Mbəlom ndo hay na, tə ləva nəte. Ahəl nakə faya na tsikiye wu nakə na dawa ha a ndo hay aye na, ndo neheye bagwar eye ta səkeheɲ ha faya wuray ka bazlam ga nakə na dawa ha aye bay. ⁷ Azlakwa bay tə sər ha düh na, Mbəlom kə vəleɲ Labara ɲgwalak eye, a gwedeɲ do ta datay ha a ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye andza nakə a tsikay ahəl niye a Piyer, a gwaday do ta datay ha a Yahuda hay aye. ⁸ Tə sər ha Mbəlom nakə a vəlay gədaɲ a Piyer ada a təra ha ndo i maslaɲ i Yahuda hay aye na, neɲgeye Mbəlom nakə a vəleɲ gədaɲ ada a slər ga ha ka təv i ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye na, huya neɲgeye. ⁹ Yakuba ta Piyer ta Yuhana na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə sər ha nəteye ndo məndzatay kame, tə sər ha ta dedək Mbəlom kə vəleɲ məsler nakay a həlay. Hərwi niye tə gəseɲ

* 1:12 zəba mə Məsler hay 9.3-6. † 1:18 Sefas na, məzele i Piyer ndo i maslaɲ i Yesu Kərıste.

həlay a neŋ ada a Barnabas. Andza mægweđe nəmay tebiye bazlam may nəte. Andza niye nakə nəmay tebiye bazlam may a ye ka bo ta nəteye aye. Nəmay nəmaa diye ka təv i ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye ada nəteye na, ta giye məsler mə walaŋ i Yahuda hay. ¹⁰ Wu nakə ta tsətsah famaya nəmaa giye na, nəte tsa. Wu niye na, na vəl ha bo ga ka mäge dərma. Tə gwadamay nəmaâ dzəna ndo i mətawak neheye mə walaŋ i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu ma Zerozelem aye.

Pol a may ha maŋgok a Piyer ma Anŋiyos

¹¹ Ma dəba eye na, Piyer a yaw a Anŋiyos, na gay me kame i ndo hay hərwi a ge wu nakə lele bay aye. ¹² Kurre na, neŋgeye ta ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu neheye nəteye Yahuda hay bay aye tə ndayawa wu məndaŋ ka təv manəte eye. Aza ma dəba eye na, Yakuba a sləraw ndo hay a təv may. Ahəl nakə tə ndislew, Piyer a ŋgatataŋ na, a dazlay madayaw abəra mə walaŋ tay, kə nda wu məndaŋ ta nəteye sa bay. A dzədzar ta ndo neheye tə gwad ndo hay tebiye tâ dəs bo aye. ¹³ Siye i Yahuda neheye tə pa mədzał gər ka Yesu andza Piyer aye dərma. Kwa bo i Barnabas eye tə gər ŋgay a ge andza niye dərma. Tə ge ta məvatay gər. ¹⁴ Na zəba faya na, tə pay bəzay a dedək i tsəved i Labara ŋgwalak eye bay na, na tsikay a Piyer kame tay tebiye, na gwaday: «Nəkar ndo i Yahuda, ane tuk na, məndze yak nakə ka ndza kanaŋ aye na, andza ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye. Ka ndza andza nəkar Yahuda hay bay. Kə ge andza niye na, a saka ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye tâ ndza andza nəteye Yahuda hay na, hərwi mey?»

Ka təmawkeye na, ta məpe mədzał gər kway ka Yesu Kəriste

¹⁵ Nəkway na, tə wa kway Yahuda hay bəna nəkway ndo i slala i siye i ndo neheye tə sər bazlam i Mbəlom mapala eye bay aye bay. ¹⁶ Ane tuk na, kwa andza niye bəbay na, ka sərakwa ha ndəray ma sliye matəre tsədaŋŋa kame i Mbəlom bay, say ndo nakə kə pa mədzał gər ŋgay ka Yesu Kəriste aye. Bəna ndo nakə faya ma pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, ma təriye tsədaŋŋa bay. Nəkway bəbay ka dzalakwa ha ka Yesu Kəriste nakə ada Mbəlom a təma kway andza ndo neheye nəteye ŋgwalak eye kame ŋgay aye. Bəna hərwi nakə ka pakway bəzay a bazlam i Musa mapala eye bay. Ndəray ma sliye faya matəre ŋgwalak eye kame i Mbəlom hərwi nakə faya ma pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye bay.*

¹⁷ Andza niye, nəmay Yahuda hay a samay matəre ŋgwalak eye hay kame i Mbəlom na, hərwi nakə nəmaa pa mədzał gər may ka Yesu Kəriste aye. Kə ge nəmay andza niye na, nəmaa təra andza ndo neheye ka zalakway ndo i mezeleme hay hərwi faya ta pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye sa bay aye. Niye na, andza mægweđe Kəriste faya ma diye may ha a mezeleme daw? Kwa tsekweŋ andza niye düh bay! ¹⁸ Maga eye na, andza nakay düh: Tadə ndoweye kə gər ha məpay bəzay a bazlam i Musa mapala eye hərwi nakə ma təriye ha ŋgwalak eye bay aye, ada ma dəba eye a mbəda gər məpay bəzay sa, a zəba faya andza wu nakə ŋgwalak eye sa. Niye a ge na, wu nakə a yay a gər a Mbəlom bay aye. ¹⁹ Neŋ na mət na, hərwi bazlam i Musa mapala eye. Neŋ kame ŋgay na, andza ndo nakə maməta eye aye. A ge bo andza niye na, hərwi ada nâ ge andaya ta sifa kame i Mbəlom. Ahəl nakə ta dar na Kəriste ka mayako mazləmbada eye na, neŋ madzapa eye tə neŋgeye, nəmaa mət ka bo salamay.† ²⁰ Neŋ na, sifa nakə anəke na ndziye ha aye na, i ga bay, mandza eye mə neŋ na, Kəriste. Məndze ga nakə na ndziye ka məndzibəra anəke aye na, na ndziye hərwi nakə na dzala ha ka neŋgeye Wawa i Mbəlom nakə a wuda ga aye ada a vəl ha gər ŋgay hərwi ga aye. ²¹ Neŋ na, dāda na kərahiye ŋgwalak i Mbəlom nakə a geŋ aye ta məme a bazlam i Musa mapala eye bay. Tadə ta dedək ndoweye ma təriye

* ^{2:16} Dəmes hay 143.2; Roma hay 3.20, 23. † ^{2:19} Ahəl niye hərwi madayay a gər a Mbəlom ada matəre ŋgwalak eye kame ŋgay na, Pol a paway bəzay a bazlam i Musa mapala eye. A pa mədzał gər ka Yesu Kəriste na, a zəba faya bazlam i Musa mapala eye ma təriye ha ndo ŋgwalak eye bay. Hərwi niye a gər ha məpay bəzay a bazlam i Musa mapala eye.

tsədan̄ŋa kame i Mbəlom hərwi faya ma pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, niye na, Kəriste a mət kəriye, kə ge ŋgama bay. Duh andza niye bay!

3

Bazlam i Musa mapala eye ta məpe mədzał gər ka Yesu

¹ Nəkurom Galat hay, maa zla fakuma abəra metsehe na, mey? Maa ndzək kurom way? Na đakum ha parakka lele hərwi ada kâ tsənum ma kəkay nakə Yesu Kəriste a mət ka mayako mazləmbada eye. ² Na tsətsahiye fakuma wu nəte. Məsəfəre Tsədan̄ŋa eye nakə Mbəlom a vəlakum aye na, a vəlakum na, hərwi nakə faya ka pumay bəzay a bazlam i Yahuda hay mapala eye đaw? A'ay, Mbəlom a vəlakum Məsəfəre Tsədan̄ŋa eye na, hərwi nakə ka tsənum Labara ŋgwalak eye ada ka dzalum ha faya aye, na gwad̄ ba? ³ Metsehe andaya fakuma bay na, hərwi mey? Ka dazlumay ahəl niye na, ta gədan̄ i Məsəfəre Tsədan̄ŋa eye. Anəke a sakum mandəv ha ta gədan̄ kurom eye na, ma kəkay? ⁴ Wu neheye tebiye a ndzakum a gər aye ka dzalum na, kəriye tsa đaw? Ta dedək ma təriye kəriye tsa bay. ⁵ Mbəlom a vəlakum Məsəfəre ŋgay ada a ge masuwayan̄ hay mə walaŋ kurom na, hərwi nakə ka pumay bəzay a bazlam i Yahuda hay mapala eye đaw? A'ay, a ge na, hərwi nakə ka pumay zləm a Labara ŋgwalak eye ada ka pum mədzał gər kurom ka Kəriste aye.

⁶ Wu nakə bazlam i Mbəlom a tsik ka Abraham aye na, məmum ahaya a gər, a gwad̄: «Abraham a dzala ha ka Mbəlom, hərwi niye Mbəlom a təra ha ndo i dedək kame ŋgay.*» ⁷ Niye na, andza məgwedə, wawa i Abraham dedək eye hay na, ndo neheye tə dzala ha ka Mbəlom aye. ⁸ Tə watsa kurre mə Đerewel i Mbəlom, a gwad̄: «Mbəlom ma təmiye ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye, ma piye tay ha nəteye ŋgwalak eye hay kame ŋgay. Niye na, hərwi ta dzala ha ka neŋgeye.» Abraham a tsəne Labara ŋgwalak eye nakay na, kurre. Mbəlom a gwad̄: «Na piye ŋgama ka ndo i mändzibəra hay tebiye hərwi yak.†» ⁹ Andza nakə ahəl niye Mbəlom a pa ŋgama ka Abraham hərwi nakə a dzala ha ka Mbəlom aye na, Mbəlom ma piye ŋgama ka ndo neheye tebiye tə dzala ha ka neŋgeye andza niye dərmał.

¹⁰ Ndo neheye tə dzala, tə gwad̄ ta təriye ŋgwalak eye hay kame i Mbəlom ta mäge wu nakə bazlam i Musa mapala eye a tsik aye na, Mbəlom ma vələteye mezeleme. Andza niye, tə watsa a Đerewel i Mbəlom na, a gwad̄: «Ndoweye kə pay bəzay a wu neheye mawatsa eye mə Đerewel i Musa aye pat pat bay na, Mbəlom ma vəleye mezeleme.‡»

¹¹ Ka sərakwa ha bazlam i Musa mapala eye ma sliye matəre ha ndo ŋgwalak eye kame i Mbəlom bay. Ka sərakwa ha na, hərwi tə watsa mə Đerewel i Mbəlom na, tə gwad̄: «Ndo nakə kə dzala ha ka Mbəlom aye na, Mbəlom ma təriye ha ŋgwalak eye ka dəre ŋgay, ada ma hutiyə sifa.§» ¹² Ane tuk na, məpay bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, wal ta məpe mədzał gər ka Mbəlom. Duh andza nakə tə watsa a Đerewel i Mbəlom aye na, tə gwad̄: «Ndo nakə kə pay bəzay tebiye a bazlam mapala eye na, ma hutiyə sifa dedək eye tə neŋgeye.*» ¹³ Andza niye Mbəlom a vəlakway mezeleme na, hərwi nakə ka pakway bəzay a bazlam i Musa mapala eye peteh bay aye. Ane tuk na, Kəriste a yaw, a zla təv mändze kway hərwi ada Mbəlom mâ vələy mezeleme a neŋgeye a bəram kway. A ge andza niye na, a səkəma kway ahaya hərwi ada Mbəlom mâ vəlakway mezeleme sa bay. Andza nakə tə watsa a Đerewel i Mbəlom aye, tə gwad̄: «Ndo nakə ta dar na ka mayako aye na, Mbəlom kə vələy mezeleme.†» ¹⁴ Yesu Kəriste a ge andza niye na, hərwi ŋgama nakə Mbəlom a tsikay a Abraham kurre a gwad̄ay «na ta vəlakeye» na, ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye ta hutiyə tə həlay i Yesu Kəriste dərmał. A ge andza niye na, hərwi ada nəkway kâ hutakwa Məsəfəre nakə Mbəlom a tsik kurre a gwad̄ ma vəlakweye hərwi nakə ka pakwa mədzał gər kway ka neŋgeye aye.

* 3:6 Madazlay i wu hay 15.6. † 3:8 Madazlay i wu hay 12.3. ‡ 3:10 Bazlam mapala eye masulo eye 27.26.

§ 3:11 Habakuk 2.4. * 3:12 Levitik 18.5; Roma hay 10.5. † 3:13 Bazlam mapala eye masulo eye 21.23.

Bazlam i Musa mapala eye ma nasiye ha wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye aye bay

¹⁵ Malamar ga hay, na dākumeye ha wu nakay tə wu neheye ka ngatawakway pat pat aye. Tadə ndo hay sulo tə ndza ka tən manəte eye, tə ma ha ka bo bazlam ada tə bar dzam mə walaŋ tay na, ndo andaya ma sliye faya məpəla tay ha daw? Ndəray ma sliye faya masəkah ha faya wuray bay dərma. ¹⁶ Dzam nakə Mbəlom a bar aye dərma andza niye. Mbəlom a tsik kurre, a gwad ma vəliye wu neheye na, a Abraham. Kə tsik, a gwad ma vəliye a hulfe ngay dərma. Ta watsa mə Derewel i Mbəlom, Mbəlom ma vəliye wu neheye a Abraham ada a hulfe ngay hay na, andza niye bay. Tə tsik bazlam niye na, ka hulfe nəte tsa. Hulfe niye na, Kəriste.† ¹⁷ Wu nakə a seŋ mətsike aye na, anaŋ: Mbəlom a bar dzam ta Abraham kurre. Ma dəba i məve temerre fad tə kuro kuro mahkar na, Mbəlom a vəl bazlam mapala eye a Musa. Andza niye, bazlam i Musa mapala eye ma sliye məpəle ha dzam nakə Mbəlom a bar ta Abraham kurre aye bay, wu nakə a tsik, a gwad ma vəliye na, ma sliye faya mənese ha bay. ¹⁸ Tadə Mbəlom ma vəliye wu a ndo hay hərwi nakə faya ta pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, andza məgwede ma vəliye hərwi kə gwad ma vəliye sa bay. Ane tuk na, Mbəlom a pa ngama ka Abraham na, hərwi nakə a tsikay kurre a gwaday ma ta giye andza niye aye.

Mbəlom a vəlakway bazlam mapala eye na, hərwi mey

¹⁹ Tadə kə ge andza niye na, Mbəlom a vəl bazlam mapala eye a Yahuda hay na, hərwi mey? Mbəlom a vəlamay na, hərwi ada kə sərakwa ha wu neheye lele bay kame ngay aye. A vəl na, ka təmad eye hus ahəl nakə hulfe i Abraham ki yaw aye, ndo nakə Mbəlom a gwad ma ta vəleye wu niye aye. Ma dəba eye na, gədaŋ i bazlam mapala eye andaya sa bay. Mbəlom a vəl bazlam mapala eye a gwala ngay hay na, hərwi ada tə yaw, tə day ha a Musa ada Musa m̄ datay ha a Yahuda hay.‡ ²⁰ Ndo məma ha bazlam neŋgeye na, mə walaŋ i bəruk hay sulo huya, ane tuk na, ahəl nakə Mbəlom a gwaday a Abraham na ta vəlakeye wu aye na, a ge neŋgeye mahəŋgeye bəna ndəray andaya mə walaŋ tay bay.*

²¹ Andza məgwede na, wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye na, a say a bazlam mapala eye bədaw? A'ay, andza niye bay. Tadə kə ge bazlam mapala eye nakə Mbəlom a vəl aye ma vəliye sifa a ndo hay na, həbe ma sliye məge tay ha ndo hay ngwalak eye hay kame i Mbəlom, ane tuk na, bazlam mapala eye andaya andza niye bay. ²² Azlakwa dūh tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: Ndo i məndzibəra hay tebiye nəteye mə həlay i mezeleme. A ge andza niye na, hərwi ada Mbəlom m̄ vəl wu nakə a gwad ma vəlateye a ndo neheye tə pa mədzal gər tay ka Yesu Kəriste aye. A vəlatay na, hərwi nakə tə dzala ha ka Yesu Kəriste aye tsa.

²³ Ahəl niye na, tsəved andaya hərwi ada ndo hay tə dzala ha ka Yesu zuk bay, bazlam i Musa mapala eye a ləva kway. Bazlam i Musa mapala eye a ləva kway hus a həlay nakə Mbəlom a dākway ka tsəved i mədzal ha ka Kəriste aye. ²⁴ Andza niye, bazlam i Musa mapala eye a təra andza ndo matsəpe kway hus a həlay nakə Kəriste ma deyeweye aye. Bazlam mapala eye a təra ahəl niye na, andza niye, hərwi ada Kəriste ki yaw na, ka tərakweye ngwalak eye hay kame i Mbəlom. Niye na, hərwi ka dzalakwa ha ka neŋgeye. ²⁵ Anəke na, Mbəlom ka həndəkakway tsəved i mədzal ha ka Kəriste, bazlam i Musa mapala eye ma tsəpiye kway sa bay. ²⁶ Anəke na, nəkurom madzapa eye tə Yesu Kəriste, nəkurom tebiye wawa i Mbəlom hay hərwi ka dzalum ha ka neŋgeye. ²⁷ Neheye tebiye tə dzapa tə Kəriste mə madzəhuḅe tay ha nakə ta dzəhuḅ tay ha aye na, ta mbədə, məndze tay a ndzakit bo i Kəriste. ²⁸ Tadə agəna nəkar Yahuda, kəgəbay nəkar Yahuda bay na, ma giye wuray bay. Tadə nəkar beke, kəgəbay beke bay na, ma giye wuray bay. Kwa tadə nəkar hasləka eye, kwa tadə nəkar ngwas eye, ma giye wuray bay. Nəkurom tebiye nəte hərwi nəkurom madzapa eye tə Yesu Kəriste. ²⁹ Kə ge nəkurom madzapa eye tə Kəriste

† 3:16 Madazlay i wu hay 12.7. § 3:19 Ka kule i Yahuda hay na, Mbəlom a day ha bazlam ngay mapala eye a Musa tə həlay i gawla ngay hay. Musa neŋgeye ndo məme ha mə walaŋ i gawla i Mbəlom hay ta Yahuda hay. * 3:20 zəba mə Bazlam mapala eye masulo eye 6.4.

na, andza mægwedé nakurom dærmak ma hulfe i Abraham. Ka ta hutumeye wu neheye tebiye Mbəlom a tsik ahəl niye a gwad ma vəleye a Abraham ada a hulfe ŋgay hay aye.

4

¹ Wu nakə a seŋ mətsikakum aye na, anaŋ: Maga eye na, andza wawa nakə ma ndiye gay i bəba ŋgay aye. Ahəl nakə neŋgeye wawa eye mba kwa tadə wu i bəba ŋgay tebiye i ŋgay bəbay na, neŋgeye andza beke. ² Ahəl nakə neŋgeye wawa eye mba aye na, ndo hay ta geye gər, ta geye gər a wu ŋgay hay dærmak hus a mæpesle həlay i bəba ŋgay nakə ma ndisliye a dəma aye. ³ I kway andza niye dærmak. Ahəl nakə nəkway andza wawa hay mba aye na, nəkway beke i məsəfəre neheye ŋgwalak eye bay neheye faya ta ləviye mändzibəra aye. ⁴ Ane tuk na, ahəl nakə mæpesle i həlay i Mbəlom a ndisl a dəma aye na, a sləraw wawa ŋgay. ŋgwas a wa na. A pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye lele, ⁵ hərwi ada mâ təma tay ha ndo neheye nəteye beke i bazlam i Musa mapala eye ada kâ tərakwa wawa i Mbəlom hay. ⁶ Wu nakə ka sərakweye ha ta dedək nəkway wawa ŋgay hay aye na, anaŋ: Mbəlom a sləraw Məsəfəre i wawa ŋgay a dærev kway. Məsəfəre niye faya ma zaley a Mbəlom mə dærev kway, «Abba, Bəba ga.» ⁷ Andza niye, nakurom beke i fakalaw hay sa bay, nakurom wawa i Mbəlom hay duh. Sa tsa na, ka hutumeye wu neheye ma vəlateye a wawa ŋgay hay aye dærmak hərwi nakurom wawa ŋgay hay.

A say a Pol na, Galat hay tâ ma ka tsəved ŋgwalak eye

⁸ Ahəl niye Mbəlom neŋgeye way ta dākum ha zuk bay na, nakurom beke i wu hay wal wal ada wu niye hay na, Mbəlom nakə dedək aye bay. ⁹ Anəke na, ka sərūm Mbəlom, a seŋ mægwedé duh na, Mbəlom a sər kurom. Ass! Ka mbədumeye gər məpay bəzay a wu neheye kəriye gədaŋ andaya mə dəma bay aye sa na, ma kəkay? A sakum matəre beke i wu neheye sa na, hərwi mey? ¹⁰ Ka pum mədzal gər kurom na, ka məhəne hay, ka kiye hay, məve hay, neheye tebiye həlay eye kə sla a dəma na, ka gawum magurlom. ¹¹ Məndze kurom na, a dzədzar ga ha. Agəna məsler ga nakə na ge mə walaŋ kurom aye na, a təra kəriye.

¹² Malamar ga hay, neŋ na təra andza nakurom neheye Yahuda hay bay aye. Neŋ faya na gakumeye amboh, tərūm andza neŋ. Ka gumeŋ mənese kwa tsekweŋ bay. ¹³ Nakurom ka sərūm ha makurre eye bo a geŋ nakə na ndza mə walaŋ kurom hərwi mədākum ha Labara ŋgwalak eye aye. ¹⁴ Dəvats ga kə sakum dəretsətseh haladzay. Ane tuk na, kwa andza niye bəbay na, ka zəbum fagaya andza wu kəriye wal bay, ka həharum ga bay. Duh ka təmum ga lele andza neŋ na, gawla i Mbəlom, ada ka təmum ga sa na, andza neŋ na, Yesu Kəriste eye tə gər ŋgay. ¹⁵ A həlay niye na, dærev kurom kə ŋgwas haladzay. Ada dærev kurom a ŋgwas anəke sa bay na, hərwi mey? Ahəl niye neŋ tə gər ga na sər ha tadə tsəved andaya məŋgwedə na dære kurom na, atay na, ka ŋgwadum ka vəlumenj. ¹⁶ Anəke ka zlum ga andza ndo mənə dære kurom na, hərwi nakə na tsikakum dedək aye daw?

¹⁷ Ndo neheye tə tsik me ada ta mbəda ha Labara ŋgwalak eye na, tə ge məsler ta tsəbtsəb eye mə walaŋ kurom. Ane tuk na, wu nakə tə dzala faya mäge aye na, lele bay. Faya ta giye andza niye na, hərwi ada kâ gərūm ga ha ada kâ gum tsəbtsəb ka məpatay bəzay a nəteye. ¹⁸ Lele haladzay nakə ndo hay ta giye tsəbtsəb hərwi ndo siye hay aye. Tadə ta giye andza niye huya na, lele. Tadə nəkway dziye kəgəbay neŋ dərəŋ tə nakurom na, a seŋ ndzum tə neŋ huya. ¹⁹ Nakurom na, wawa ga neheye na wuda kurom haladzay aye. Neŋ andza ŋgwas nakə faya ma wiye wawa aye. Faya na siye dəretsətseh ada ma wuriye fagaya andza niye hus ka təv nakə mədzal gər kurom ka təra andza i Kəriste aye. ²⁰ A seŋ tə dærev ga peteh mede naha ka təv kurom anəke hərwi ada nâ sər mətsikakum wu neheye. Dærev faya ma diye fagaya abəra hərwi kurom.

Agar ta Sara

²¹ A nakurom neheye a sakum məpay bəzay a bazlam i Musa mapala eye, tsikumerj: Ka tsənūm wu nakə Dərewel i Musa a tsik aye təbədew. ²² Tə watsa mə Dərewel i Mbəlom na, tə gwad: Abraham na, wawa ŋgay hay sulo. Neŋged na, beke a wa, wawa neŋged ŋgwas

nakə beke eye bay aye a wa. Ʒgwas nakə beke eye aye na, tə zalay Agar. Ʒgwas nakə beke eye bay aye na, tə zalay Sara.* 23 Wawa i beke na, tə wa ta mədzal gər i slo i bo tay, ane tuk na, wawa i Ʒgwas nakə beke eye bay aye a wa na, hərwi wu nakə Mbəlom a tsikay a Abraham kurre, a gwaday na vəlakeye aye.† 24 Bazlam nakay na, a say mədakway ha wu andaya. Ʒgwas neheye sulo aye na, a ndzakit ha bo ta dzam neheye Mbəlom a bar aye. Agar, Ʒgwas beke eye na, a ndzakit bo ta dzam nakə Mbəlom a bar tə Musa mə mahəmba i Sinay aye. Wawa neheye ta wiye tay ma dzam niye na, nəteye beke i bazlam i Musa mapala eye. 25 Agar na, neŋgeye andza mahəmba i Sinay nakə ka dala i Arabi aye. Neŋgeye na, andza gəma i Zerozelem nakə anəke aye dərma hərwi gəma niye ta ndo neheye tebiye nəteye mə dəma aye na, nəteye beke i bazlam i Musa mapala eye.‡ 26 Ane tuk na, Zerozelem nakə mə mbəlom aye na, neŋgeye andza Ʒgwas nakə beke eye bay aye. Maa təra andza may kway na, neŋgeye. 27 Maga eye na, andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye, tə gwad:

«Nəkar Ʒgwas dəlay eye,

ka wa wawa nəte bay aye,

dərev yak mâ Ʒgwasa,

nəkar nakə dəretsətseh i məwe wawa kə zlakazay nəte bay aye,

wuda ta məŋgwese eye,

hərwi Ʒgwas nakə zal Ʒgay a gər ha aye na,

ma ta hutiyə wawa hay haladzay

abəra ka Ʒgwas nakə mandza eye tə zal Ʒgay aye.»

28 Malamar ga hay, nəkurom na, wawa dedək eye hay andza i Mbəlom nakə a tsik kurre aye. Neŋgeye na, andza nakə Mbəlom a tsikay a Abraham kurre a gwaday nakə Sara ma ta wiye Izak aye.§ 29 A həlay niye na, wawa nakə tə wa ta mədzal gər i slo i bo aye na, a saway dəretsətseh a wawa nakə tə wa ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədəŋŋa eye. A həlay nakay anəke eye na, huya andza niye dərma. 30 Ane tuk na, tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad kəkay? «Həhar na Ʒgwas nakə beke eye ta wawa Ʒgay hərwi wawa i beke ma ndiye wu i bəba Ʒgay bay. Mata nde na, wawa i Ʒgwas nakə beke eye bay aye.*» 31 Malamar ga hay, nəkway na, wawa i beke bay, nəkway wawa i Ʒgwas nakə beke eye bay aye.

5

Kâ tərūm beke i bazlam i Musa mapala eye bay

¹ Kəriste kə təma kway ahaya abəra mə bazlam i Musa mapala eye hərwi ada kâ tərakwa beke i wuray sa bay. Ndzum bəŋbəŋ, kâ vəlumay tsəved a ndəray tâ təra kurom ha beke i wuray bay.

² Neŋ Pol, faya na tsikakumeye: Tadə a sakum ndo hay tâ dəs kurom na, niye na, andza məgwede wu nakə Kəriste a ge hərwi kurom aye ma giye Ʒgama bay. ³ Neŋ faya na masakumeye ha sa, tadə ndoweye kə dəs bo na, kutoŋ mâ pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye tebiye. ⁴ Nəkurom ndo neheye ka dzalum mə gər kurom ka tərūmeye Ʒgwalak eye hay kame i Mbəlom hərwi nakə faya ka pumeye bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, ka Ʒgənum, ka zum a bo tə Kəriste dərəŋ. Ka hutumeye Ʒgwalak i Mbəlom sa bay. ⁵ Nəmay na, nəmaa pa faya mədzal gər may, Mbəlom ma ta təriye may ha Ʒgwalak eye hay hərwi nəmaa vəl ha dərev may a Kəriste. Nakay na, wu nakə faya nəmaa həbiye ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədəŋŋa aye. ⁶ Tadə ndoweye madzapa eye tə Yesu Kəriste, tadə agəna neŋgeye madəsa bo eye, agəna madəsa bo eye bay na, ma giye wuray bay. Wu bagwar eye na, nakə ka dzalakweye ka neŋgeye aye. Məpe mədzal gər kway ka neŋgeye ma vəlakweye gədaŋ mawudə siye i ndo hay.

* 4:22 Zəba mə Madazlay i wu hay 16.15; 21.2. † 4:23 Zəba mə Madazlay i wu hay 17.16.

‡ 4:25 Kanaŋ Zerozelem na, andza məpay bəzay a kule i Yahuda hay. § 4:28 Ezay 54.1. * 4:30 Zəba mə Madazlay i wu hay 21.10.

⁷ Ahəl niye na, ka yawum kame kame ta mäge wu nakə lele aye. Maa gakum me ka mäge wu neheye dedek aye na, way? ⁸ Ndo nakə a səpat kurom, a say gum andza niye na, Mbəlom nakə a zalakum kâ tərūm ndo ŋgay hay aye bay. ⁹ Ndo hay tə gwaɗawa na: «Ka kuts gəde ka wu tsekweŋ na, ma kwasiye ha wu niye tebiye.*» ¹⁰ Hərwi nəkway na, madzapa eye ta Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste. Neŋ na sər ta dedek ka təmumeye andza i ga, ka dzalumeye andza neŋ. Na sər ha ndo faya ma zlakumeye naha mawesewes aye na, kwa way Mbəlom ma gəsiye na a sariya.

¹¹ Malamar ga hay, neŋ na, taɗə na ɗawa ha bazlam i Mbəlom huya, ada na gwaɗawatay a ndo hay ɗəsum bo na, Yahuda hay ta geŋeye ɗəretsətseh bay. Ada bazlam nakə na tsikiye ka madere i Kəriste nakə ta ɗar na ka mayako mazləlmbaɗa eye aye na, ma ndalateye bay. Ane tuk na, na tsikawa andza niye bay. ¹² Ndo neheye faya ta kwasakumeye ha gər aye na, a seŋ na, t̄a ye t̄a t̄ara andza vo'ar neheye mahəla kudes aye.

¹³ Malamar ga hay, nəkurom na, Mbəlom a zalakum hərwi ada kâ təmumaw abəra ma beke i bazlam i Musa mapala eye. Ka ləvumeye gər kurom andza niye, kâ gwaɗumay a gər kurom ka gumeye wu nakə a say a bor i bo kurom aye bay. ɗuh na, dzənum bo nəte nəte tə mawude bo. ¹⁴ Wu nakə bagwar eye mə bazlam i Musa mapala eye na, andza nakay: «Wuɗa ndo i maged yak ɗərmak andza ka wuɗa na gər yak.†» ¹⁵ Taɗə ɗuh faya ka gumeye andza wu i pesl hay, ka dzumeye bo ada ka gumeye mbəlak a bo na, gum metsehe bəna, ka nasumeye ha bo nəte nəte kurom eye.

Məsəfəre Tsəɗaŋŋa eye tə ɗərev i ndo zezeŋ

¹⁶ Wu nakə a seŋ mətsikakum aye na, anaŋ: Vəlumay tsəved a Məsəfəre Tsəɗaŋŋa eye mə ɗakum ha tsəved. Taɗə ka gum andza niye na, ka pumay bəzay a tsəved neheye lele bay bo kurom a wuɗa aye sa bay. ¹⁷ Məsəfəre Tsəɗaŋŋa eye a wuɗa wu neheye lele bay a say a bo i ndo mäge aye bay, ada bo i ndo nakə a kula ha gər ka Məsəfəre Tsəɗaŋŋa eye. Nəteye neheye sulo aye faya ta giye vərəm. Hərwi niye ka slumeye mäge wu nakə a sakum mäge aye bay. ¹⁸ Ane tuk na, taɗə Məsəfəre Tsəɗaŋŋa eye faya ma ɗakumeye ha tsəved na, bazlam i Musa mapala eye a ləva kurom sa bay.

¹⁹ Ka sərakwa wu neheye a say a bor i bo kway aye. A say mäge na, wu neheye anaŋ aye: Mäge madama, mäge wu nakə lele bay aye ada mäge wu nakə a ge horoy aye. ²⁰ Ta tawal kule, tə ge madaŋ, ndo hay tə nay ɗəre bo nəte nəte mə walaŋ tay, faya ta təriye a bo, ta sələk, wu a ndalatay, tə dzala na, bo tay ɗekɗek, ta ŋgəna ka bo abəra ndo hay, me a ye tay ka bo bay. ²¹ Tə ge ɗəre ka wu i ndo hay, tə kwaya, tə ge wu nakə a ye ka bo mäge bay aye, ada faya ta giye wu siye andza nakay haladzay. ɓa na gakum ɗaf, anəke na maseye sa. Ndo neheye faya ta giye slala i wu neheye na, ta fələkwiye a Bəy i Mbəlom bay.

²² Wu nakə a yaw ma Məsəfəre Tsəɗaŋŋa eye andza hohway i gərdaf aye anaŋ: Məsəfəre a vəl mawude bo, məŋgwese, zay, məsəmay naha, ŋgwalak, lele, dedek, ²³ mändze ləfedede, mäge metsehe a bo. Ndo neheye faya ta giye andza nakay aye na, sariya ma gəsiye tay ha bay. ²⁴ Ndo neheye nəteye i Yesu Kəriste aye na, ta kərah bor i bo tay ada ta mədzal gər nakə lele bay aye, andza ta ɗar tay ha wu niye hay ka mayako mazləlmbaɗa eye. ²⁵ Məsəfəre Tsəɗaŋŋa eye kə vələkway sifa. Kutoŋ mata ləve kway na, neŋgeye. ²⁶ Kâ ɗəslakway ha gər a bo kway bay, kâ ndalakway ha ɗərev a siye i ndo hay bay, kâ gakwa sələk ka siye i ndo hay bay.

6

Dzənakwa bo

¹ Malamar ga hay, taɗə ka ndzumay a gər a ndo faya ma giye mənese, mata may bo mə maw ka tsəved na, nəkurom neheye Məsəfəre i Mbəlom faya ma lakiye kurom ha aye. Ane

* 5:9 Wu nakə tə zalay gəde kanaŋ aye, mandzəkut bo i ndo neheye ta səpat tay ha Galat hay aye. † 5:14 Levitik 19.18.

tuk na, gum na, ta ləfedede eye. Neŋ faya na tsikiye kwa a way kurom eye: Ge metsehe hərwi ada kâ dəd a mənese bay dərma. ² Džənum bo nəte nəte mə walaŋ kurom ka wu nakə ma mbiye kurom haladzay aye. Tadə ka gum andza niye na, ka gumeye wu nakə Kəriste a gwadəkum gum aye.

³ Hərwi tadə ndoweye ka zəba ka bo ŋgay andza bagwar eye azlakwa bay neŋgeye wuray kəriye na, niye neŋgeye faya ma səpatiye gər ŋgay. ⁴ Kwa way mâ zəba ka mede ŋgay, neŋgeye lele tsukudu lele bədaw na, mâ zəba faya. Tadə ka zəba ka mede ŋgay lele na, dərev ŋgay mâ ŋgwasa ta məsler nakə faya ma giye aye bəna ma ŋgwasiye hərwi nakə a ze ndo ŋgeđ aye bay. ⁵ Kwa way mâ ge tə həlay ŋgay eye məsler nakə Mbəlom a vəlay aye.

⁶ Ndo nakə faya ma tətikateye bazlam i Mbəlom a ndo hay aye na, a ye ka bo na, ndo niye hay t̄a vəlay wu tsakway abəra mə wu tay hay dərma.

⁷ Sərūm ha lele, Mbəlom ma gəriye ha ndo nakə ma ŋgwasiye faya aye bay. Wu nakə ndo a sləga aye na, ma dziye na, neŋgeye. ⁸ Tadə ndoweye kə ge wu nakə a yay a gər a bor i bo ŋgay aye na, magogoy ŋgay nakə ma hutiyə na, mədahaŋ. Ane tuk na, tadə đuh a ge wu nakə a yay a gər a Məsəfəre Tsədəŋŋa eye na, ma hutiyə sifa nakə ma ndəviye bay aye mə həlay i Məsəfəre Tsədəŋŋa eye. ⁹ Kə ge andza niye na, gakwa ŋgwalak huya, kâ gərakwa ha bay hərwi tadə ka gərakwa ha bay na, həlay eye ma ndisleweye ka hutakweye wu ŋgwalak eye. ¹⁰ Hərwi niye anəke na, həlay eye andaya, gəkwatay ŋgwalak a ndo hay tebiye. Wene wene eye na, a ndo neheye ta dzala ha ka Yesu Kəriste aye.

Mandəve i bazlam

¹¹ Zəbum ka wu nakə faya na watsakumeye naha anəke aye, faya na watsakumeye naha dogolum eye vərzləzla tə həlay ga eye.

¹² Ndo neheye a satay məgakum kutoŋ ka mədəse bo aye na, a satay ndo hay t̄a zambadatay hərwi məsler tay. Faya ta giye andza niye na, hərwi ada dərətsətseh mâ ndzatay a gər bay dəkdek tsa. Ndo hay faya ta sateye dərətsətseh na, a ndo neheye faya ta rəzleye a gər a mədə ha məməte i Yesu Kəriste aye. ¹³ Kwa ndo neheye mədəsa bo eye hay aye na, faya ta rəhay ha gər a bazlam i Musa mapala eye bay. Ane tuk na, a satay na, dəsūm bo hərwi ada ta giye ha zlapay tə nəkurom. ¹⁴ Neŋ na, na giye zlapay tə wuray bay, na giye zlapay đuh na, ta məməte i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste nakə ta dar na ka mayako mazləlmbada eye dəkdek tsa. Hərwi məməte ŋgay na, wu i mändzibəra hay ta təra ka dərə ga wu kəriye. Wu neheye na, andza ta dar tay ha ka mayako mazləlmbada eye. Neŋ dərma na, andza ndo nakə a mət ka mayako mazləlmbada eye ada a gər ha wu i mändzibəra hay aye. ¹⁵ Hərwi kwa tadə ndoweye mədəsa bo eye, kwa mədəsa eye bay na, ma giye wuray bay. Wu nakə bagwar eye na, Mbəlom kə vəlakway sifa wedeye. ¹⁶ Ndo neheye tebiye faya ta pay bəzay a tsəved wedeye, andza məgwede ndo neheye nəteye ndo i Mbəlom hay ta dedək aye, Mbəlom mâ vəlatay zay ada mâ gatay ŋgwalak.

¹⁷ Kame na, ndəray mâ kwesəŋ gər sa bay, hərwi neŋ na, vavay ka bo ga, a dā ha neŋ na, i Yesu. ¹⁸ Malamar ga hay, Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste mâ pa fakuma ŋgama. Mâ ge bo andza niye.

Derewel nakə Pol a watsatay naha a
Efez hay
aye

Məfələkwe

Derewel nakay tə watsatay naha a Efez hay aye na, mawatsa eye hərwi ndo hay haladzay ka dala i Azi, nakə anəke tə zalay Turki aye. Pol a watsa ahəl nakə neŋgeye ma daŋgay aye (3.1; 4.1). Derewel eye a hayay gər ada a dzapa ha maduk i duk i mäsənəke i Pol nakə a sənəkatay a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye. A watsa na, a ndo məpe mədzal gər neheye nəteye Yahuda hay bay aye.

Mədzal gər nakə ŋgwalak eye wene wene aye mə derewel i Pol nakay a watsatay a Efez hay aye na, wu nakə a say a Mbəlom məge aye.

Ma madədo 1 ka 3, Pol a rəzlay a gər mətsike ka mədzepe nəte kə ge bo, hərwi Yesu kə vəl ha məsəfəre ŋgay ka mayako mazləlmbada eye. Ndo məpe mədzal gər hay neheye Yahuda hay bay aye ta Yahuda hay tə dzapa nəte.

Ma madədo 4 ka 6, Pol faya ma mataya ahaya a zləm a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, mədzepe nəte, ada zay nakə Mbəlom a vələtay aye.

Pol a tsikatay naha me

¹ Maa watsakum naha derewel nakay na, neŋ Pol ndo nakə Mbəlom a zla hərwi ada nà tərə ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste aye. Na watsa naha derewel nakay na, a nəkurom ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma gəma i Efez, ka dzalum ha ka Yesu Kəriste tə dərev kurom lele ada nəkurom madzapa eye tə Yesu Kəriste aye.

² Mbəlom Bəba kway ta Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste tã pa fakuma ŋgama ada tã vələkum zay.

ŋgama i Mbəlom a ze wu hay tebiye

³ Zambadakway a Mbəlom Bəba i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste! Ka zambadakweye na, hərwi kə pa fakwaya ŋgama ta ŋgwalak i wu neheye tebiye ta ndziye ka tor eye mə mbəlom aye. A vələkway na, hərwi nəkway madzapa eye tə Yesu Kəriste. ⁴ Ahəl nakə Mbəlom kə ge mändzibəra zuk bay aye na, nəkway neheye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye na, ɓa Mbəlom kə pala kway. A pala kway na, hərwi ada kã tərakwa ndo ŋgay hay tsədaŋŋa eye hay ada kã tərakwa kame ŋgay na, mənese mã ge andaya fakwaya bay. ⁵ Neŋgeye a wuda kway haladzay. ʔa kə tsik kurre, a gwad ma təriye kway ha wawa ŋgay hay tə həlay i Yesu Kəriste. Niye na, a yay a gər a neŋgeye məge andza niye.

⁶ Zambadakway a Mbəlom hərwi ŋgwalak ŋgay nakə a gakway aye na, a ze wu hay tebiye aye. ŋgwalak ŋgay nakə a gakway haladzay aye tə həlay i felik i wawa ŋgay niye a wuda na haladzay aye. ⁷ Kə təmakway ahaya abəra mə həlay i Fakalaw tə bambaz* i wawa ŋgay niye nəkway madzapa eye tə neŋgeye. Andza məgwedə na, kə pəsakway ha mezeleme kway. Andza niye, a ɗakway ha na, kə gakway ŋgwalak haladzay. ⁸ Kə rah kway ha ta ŋgwalak ŋgay na, haladzay. Andza məgwedə na, kə ɗakway ha metsehe ŋgay. A ɗakway ha na, hərwi ada kã sərakwa wu nakə a say aye. ⁹ Kə ɗakway ha wu nakə maŋgaha eye kurre a say məge tə həlay i Yesu Kəriste aye. Wu neheye a ge na, ta ŋgwalak ŋgay, anəke na, kə ɗa ha. ¹⁰ Wu niye Mbəlom ma ta ndəviye ha aye na, pat nakə həlay ŋgay eye ma ndisliye a ɗəma aye. Ma hayatay gər a wu hay tebiye. Wu neheye mə mbəlom aye ta wu neheye ka mändzibəra aye tebiye. Ma piye tay ha a həlay i Yesu Kəriste hərwi ada mã tərə bəy.

¹¹ Mbəlom a ge wu hay tebiye na, andza nakə a say məge aye. Kə pala kway kurre andza nakə a yay a gər aye hərwi ada kã dzapakwa tə Kəriste. Kə vələkway wu nakə a

* 1:7 «Tə bambaz ŋgay», andza məgwedə ta məməte ŋgay nakə tə kəɗ na ka mayako mazləlmbada eye aye.

tsik kurre a gwad ma vɛlakweye. ¹² A vɛlakway na, hɛrwi ada ndo hay tɛ zambaday a neŋgeye nakɛ bagwar eye ta mɛzlab eye hɛrwi may neheye nɛmaa lah mɛpe mɛdzal gɛr may ka Yesu Kɛriste aye. ¹³ Nɛkurom dɛrmak na, nɛkurom madzapa eye tɛ Yesu Kɛriste. Ka tsɛnum bazlam dedɛk eye. Ka tsɛnum na, Labara ŋgwalak eye i mɛtɛme nakɛ Mbɛlom a tɛma kurom ha aye, ka dzalum ha ka Yesu Kɛriste. Ma mɛdzepe nakɛ ka dzapum tɛ Yesu aye na, Mbɛlom kɛ vɛlakum Mɛsɛfɛre Tsɛdanŋa eye andza nakɛ a tsik kurre, a gwad ma vɛlakumeye. Mɛsɛfɛre Tsɛdanŋa eye niye a vɛlakum aye na, andza ŋgodgor nakɛ tɛ ge ka da'ar ma diye ha na, nɛkurom ndo ŋgay hay. ¹⁴ A vɛlakum Mɛsɛfɛre ŋgay niye ka bo abɛra tɛmad na, hɛrwi ada kɛ sɛrakwa ha ta dedɛk ma ta vɛlakweye siye i wu neheye ŋgwalak eye hay kame mba. Ka hutakweye wu niye hay na, ahɛl nakɛ Mbɛlom ma ta tɛmiye kway ha ka tor eye. Zambadakway a neŋgeye, Mbɛlom nakɛ bagwar eye ta mɛzlab eye.

Pol a duwulay me a Mbɛlom hɛrwi ndo i Efez hay

¹⁵ Hɛrwi niye neŋ faya na gay naha sisɛ a Mbɛlom hɛrwi kurom. Neŋ faya na gay naha sisɛ a Mbɛlom na, hɛrwi mey? Hɛrwi na tsɛne kɛkay nakɛ nɛkurom faya ka dzalumeye ha ka Bɛy Maduweŋ Yesu kame kame ada kɛkay nakɛ ka wudum ndo mɛpe mɛdzal gɛr hay ka Yesu aye dɛrmak. Ayaw! Na tsɛne wu niye hay andza niye na, ¹⁶ ahɛl nakɛ neŋ faya na duwulaway naha me a Mbɛlom aye na, na gaway naha sisɛ a Mbɛlom pat pat hɛrwi kurom. ¹⁷ Na duwulay naha me na, a Mbɛlom Bɛba kway nakɛ ta mɛzlab eye haladzay aye. Neŋgeye Mbɛlom nakɛ Bɛy Maduweŋ kway Yesu Kɛriste faya ma geye mɛsler aye. Na duwulay naha me sa na, hɛrwi ada mɛ dakum ha metsehe ŋgay hɛrwi ada mɛ bɛzakum ha bo, kɛ sɛkahum ha mɛsɛre na lele. ¹⁸ Faya na duwulay naha me sa na, mɛ hɛndɛkakum na mɛdzal gɛr kurom lele ada ka dzalumeye ka wu nakɛ a zalakum faya ma vɛlakumeye aye lele. Neŋ faya na duwulay naha me na, hɛrwi ada kɛ sɛrum ha kɛkay wu nakɛ ma ta vɛlakumeye na, ŋgwalak eye haladzay a ze wu hay tebiye. Wu niye ma vɛlakumeye na, ma vɛlakumeye tɛ siye i ndo ŋgay hay tebiye.

¹⁹ Neŋ faya na tsɛtsahiye faya na, ka sɛrum gɛdan ŋgay nakɛ a ze ha gɛdan i wu hay tebiye aye ada ka sɛrum ha gɛdan ŋgay niye faya ma giye mɛsler ma nɛkway neheye ka dzalakwa ha ka neŋgeye na, kɛkay. ²⁰ Gɛdan ŋgay niye na, nɛte tɛ bɛmalɛ nakɛ a ge mɛsler tɛ Yesu Kɛriste ahɛl nakɛ a lɛtse ahaya abɛra ma mɛdahaŋ aye. Yesu a lɛtsew abɛra ma mɛdahaŋ na, Mbɛlom Bɛba a gwaday: «Ndza ka tɛv lele eye tɛ hɛlay i mɛnday ga.» ²¹ Ma tɛv niye Yesu a ndza a dɛma aye na, neŋgeye bɛy ka gɛr i gawla i Mbɛlom hay ta bɛy tay eye hay tebiye, ada ka gɛr i siye i wu neheye gɛdan tay andaya mɛ mbɛlom aye tebiye. Neŋgeye ka gɛr i ndo neheye kwa mɛzele tay kɛkay kɛkay eye tebiye. Mɛde a zlɛm ŋgay na, a ze mɛzele neheye ka mɛndzibɛra nakay anɛke aye ada tɛ bɛmalɛ nakɛ ma deyeweye kame aye. ²² Mbɛlom a hɛl wu hay tebiye, a pa na a hud i sik ŋgay. A zla, a pa na neŋgeye bɛy ka gɛr i wu hay tebiye, a gwaday: «Nɛkar na, bɛy i ndo ga hay tebiye.» ²³ Ndo ŋgay hay na, ta tɛra andza bo i Yesu. ŋgwalak i wu neheye lele eye hay tebiye aye na, faya ma vɛlateye a ndo ŋgay hay ada neŋgeye na, ŋgwalak i wu i Mbɛlom tebiye andaya mɛ neŋgeye.

2

Mbɛlom a vɛl sifa tɛ hɛlay i Kɛriste

¹ Ahɛl niye nɛkurom kame i Mbɛlom na, andza mamɛta eye hay hɛrwi mɛnese tɛ mezeleme kurom neheye ka gawum aye. ² Ka pawumay bɛzay huya na, a mede i ndo i mɛndzibɛra hay. Ka pawumay zlɛm a bɛy i fakalaw nakɛ neŋgeye mandza eye ma magɛrmbɛlom aye. Maa ge mɛsler ma ndo neheye tɛ pay naha faya a Mbɛlom bay hus anɛke aye na, neŋgeye. ³ Nɛkway tebiye ahɛl niye na, nɛkway andza nɛteye dɛrmak. Ka gawakwa wu neheye lele bay a say a bor i bo kway aye hay. Bor i bo kway a yawa kway ha ka mɛge wu neheye lele bay aye hay kame kame. Ka dzalawakwa na, ka mɛge wu neheye a say a bor i bo kway aye. Habe sariya i Mbɛlom ma gɛsiye kway andza ndo neheye ta dzala ha ka Yesu Kɛriste tɛbey aye na, hɛrwi bor i bo kway.

⁴ Ane tuk na, anəke na, andza niye sa bay. Mbəlom, neŋgeye na, ka gakway mə bo haladzay. A wuda kway haladzay. ⁵ Kwa nəkway andza maməta eye hay hərwi nakə faya ka gakweye wu neheye lele bay aye hay na, kə vələkway sifa wedeye. Kə dzapa kway ha tə Yesu Kəriste hərwi nakə a wuda kway haladzay aye. A təma kway ha na, kəriye. ⁶ Sa na, a lətsakway ahaya abəra ma mədahaŋ dziye tə Yesu Kəriste hərwi nakə nəkway madzapa eye tə Yesu Kəriste aye. Ada kə vələkway təv məndze a nəkway tage Yesu Kəriste mə mbəlom. ⁷ Andza niye, kə gakway wu lele eye haladzay tə həlay i Yesu Kəriste. A ge andza niye na, hərwi a say mədətay ha a ndo neheye ta deyeweye kame mba aye. Nəteye ta sər ha dərmaŋ ŋgwalak ŋgay nakə a vəl haladzay aye na, kəriye. ⁸ Mbəlom a təma kurom ha abəra mə mezeleme na, kəriye ta mədzał gər nakə a vələkum ka dzalum ha ka neŋgeye. A gakum ŋgwalak ŋgay na, kəriye ⁹ bəna, hərwi məsler neheye faya ka gumeye lele eye hay bay. A gakum ŋgwalak ŋgay kəriye na, hərwi ada ndəray m̄ dəsłay ha gər a bo ŋgay bay. ¹⁰ Hərwi niye maa gakway na, neŋgeye. A vələkway sifa wedeye na, tə həlay i Yesu Kəriste hərwi ada k̄ gakwa wu lele eye hay huya. Mbəlom a ləva ha bo tə wu niye lele eye hay na, kurre hərwi ada k̄ pakway bəzay a tsəved lele eye.

Ka tərakwa nəte na, tə Kəriste

¹¹ Hərwi niye nəkurom ahəl niye kəkay na, m̄ makumaw a gər. Nəkurom na, Yahuda hay bay, slala kurom wal. Yahuda hay tə zalawakum na, ndo neheye ta dəs bo təbey aye. Nəteye tə gwadaway a gər tay na, nəteye madəsa eye hay. Ane tuk na, tə tsik na, ka wu nakə ndo hay faya ta geye a bo tay, dərə a ŋgatay aye dəkdek tsa. ¹² Məmun ahaya a mədzał gər kurom, ahəl niye na, ka sərūm Kəriste bay. Mə walaŋ i Yahuda hay na, nəkurom mbəlok eye hay. Mbəlom na, kə bər dzam ta ndo ŋgay hay. Ma dzam niye a bər ta ndo ŋgay hay eye na, a tsik a gwad ma vələteye wu na, kurre. Ane tuk na, nəkurom mə dəma bay, nəkurom mbəlok eye hay. Wuray andaya nakə ka pum faya mədzał gər kurom aye bay. Nəkurom ka məndzibəra nakay, ane tuk na, nəkurom dərəŋ ta Mbəlom. ¹³ Ahəl niye na, nəkurom dərəŋ ta Mbəlom. Anəke na, nəkurom madzapa eye tə Yesu Kəriste. Nəkurom bəse ta Mbəlom tuk hərwi Yesu Kəriste. Neŋgeye ka mbəda ha bambaz ŋgay hərwi kurom.

¹⁴ Neŋgeye ndo i zay. Ka hutakwa məndze zay mə walaŋ kway na, hərwi ŋgay. Bəna, ahəl niye na, Yahuda hay ta ndo neheye nəteye Yahuda hay təbey aye na, nəteye maŋgəna eye. Ane tuk na, neŋgeye kə gaw ŋgwalak ŋgay, ka təra kway ha nəte. Ahəl niye na, məne dərə a bo andaya mə walaŋ kway, a ŋgəna kway ha ka bo abəra andza dzal. Ahəl nakə a mət aye na, ka mbəzl ha dzal aye niye. ¹⁵ Kə mbata ha bazlam mapala eye i Yahuda hay nakə a gwadawa: «K̄ ge nakay bay» kəgəbay «Ge nakay» aye. A ge andza niye na, hərwi mədzepe tay ha Yahuda hay ta ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye. Nəteye maŋgəna eye sulo sa bay, nəteye nəte hərwi nəteye madzapa eye nəte ta neŋgeye. Nəteye tebiye ta təra slala wedeye. A vələtay məndze zay a walaŋ tay na, andza niye. ¹⁶ Məne dərə nakə mə walaŋ tay aye na, kə mbata ha ta məməte ŋgay. Məne dərə andaya sa bay. Ta təra slala nəte na, hərwi ŋgay. Kə sər tay ha ka bo nəteye tebiye tage Mbəlom. ¹⁷ Kəriste ki yaw ka məndzibəra, kə da ha labara wedeye ka gər i məndze zay mə walaŋ i ndo hay ta Mbəlom. Məndze zay niye na, i kurom neheye dərəŋ ta Mbəlom aye ada i may neheye nəmay bəse ta Mbəlom aye. ¹⁸ Yahuda hay ta ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye, nəkway sulo kway eye tebiye ka hutakwa tsəved mahəndzədə ka təv i Mbəlom tə həlay i Yesu Kəriste ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋna eye nəte ŋgweŋ.

¹⁹ Kə ge andza niye na, nəkurom mbəlok eye hay sa bay. Nəkurom madurləŋ hay sa bay. Nəkurom na, wawa i dala niye hay nəkurom andza siye i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu. Nəkurom mə gay i Mbəlom andza nəteye. ²⁰ Nəkurom na, ka tərūm kwar neheye ta dəzliye ha gay aye. Matəra mədok eye na, ndo i maslaŋ hay ta ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay. Kəriste na, neŋgeye kwar nakə ma vəleye gədaŋ a gay aye. ²¹ Gay niye a gəl kame kame, a mbəzl bay na, hərwi ŋgay. Gay niye a təra na, gay i mədəsłay ha gər a Mbəlom. Mbəlom ma ndziye na, mə dəma. ²² Nəkurom neheye madzapa eye tə Yesu

Kərıste aye na, kə həl kurom ta siye i ndo hay, ka tərə kway hay tebiye andza kwar i madəzle gay. Gay niye na, Məsəfəre i Mbəlom ma ndziye mə dəma.

3

A say a Mbəlom na, Pol m̄a d̄atay ha labara ŋgay a ndo neheye n̄ete ye Yahuda hay bay aye

¹ Hərwi niye neŋ Pol, neŋ faya na d̄uwulay naha me a Mbəlom pat pat hərwi kurom. Neŋ ma daŋgay na, hərwi məsler i Yesu Kərıste nakə faya na giye hərwi madzəne nəkuro m neheye Yahuda hay bay aye. ² Ka tsənum Mbəlom kə vəleŋ məsler hərwi ada n̄a ge hərwi kurom bəda w? Na huta na, hərwi ŋgwalak ŋgay. ³ Mbəlom kə deŋ ha wu nakə maŋgaha eye kurre aye andza nakə na lah məwatsakum naha faya tsekweŋ aye. ⁴ Ka dzaŋgum na, ka sərume ye ha kəkay nakə neŋ na sər wu nakə maŋgaha eye ka gər i Kərıste kurre aye lele tuk. ⁵ Ahəl niye na, Mbəlom kə d̄atay ha wu nakə maŋgaha eye andza nakə anəke aye bay. Ane tuk na, anəke na, a sləraw Məsəfəre ŋgay hərwi ada m̄a d̄atay ha wu niye maŋgaha eye parakka. A d̄a ha na, a ndo i maslaŋ ŋgay hay, ada a ndo məde ha bazlam ŋgay neheye a pala tay ha aye. ⁶ Wu niye Mbəlom a d̄a ha aye na, nəkuro m neheye Yahuda hay bay aye na, Mbəlom ma vəlakumeye dziye ta Yahuda hay. Nəkuro m ta Yahuda hay nəkuro m ka tərūm slala n̄ete. Wu nakə Mbəlom a gwa d̄ ma ta vəliye a ndo neheye n̄ete ye madzapa eye t̄e Yesu Kərıste aye ma vəlakumeye na, dziye ta Yahuda hay. Wu neheye tebiye na, maa d̄a ha Labara ŋgwalak eye.

⁷ Mbəlom a geŋ ŋgwalak ŋgay, a zla ga məge məsler ŋgay hərwi ada n̄a d̄a ha labara ŋgay ŋgwalak eye a ndo hay. A ge andza niye na, ta gədaŋ ŋgay. ⁸ Neŋ mə walaŋ i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, na sla wuray kwa tsekweŋ bay tebiye. Kwa andza niye bəbay na, Mbəlom kə geŋ ŋgwalak ŋgay a neŋ hərwi ada n̄a d̄atay ha a ndo neheye n̄ete ye Yahuda hay bay aye ŋgama nakə a yaw mə həlay i Yesu Kərıste aye. ŋgama niye na, haladzay. Ndo hay ta sliye faya məsəre tebiye bay, hərwi ka zal naha. ⁹ Mbəlom a vəleŋ tsəved ka məd̄atay ha a ndo hay wu nakə a tsik ahəl niye maŋgaha eye, ma ta giye bo na, kəkay. Mbəlom neŋge ye ndo məge wu hay tebiye kə pa na wu niye maŋgaha eye hus ahəl nakay anaŋ aye. Anəke na, kə ndohwaw a dzaydzay parakka tuk. ¹⁰ Anəke na, Mbəlom kə d̄a ha mə walaŋ i ndo ŋgay hay hərwi ada gawla ŋgay hay ta bəy tay hay mə mbəlom t̄a zəba fataya t̄a sər ha metsehe ŋgay ka gər i wu hay wal wal tebiye. ¹¹ Andza niye, a ge na, andza nakə a tsik a gwa d̄ ma giye na, ahəl nakə m̄əndzibəra andaya zuk bay aye. A ge na, t̄e həlay i Yesu Kərıste Bəy Maduweŋ kway. ¹² Anəke nəkway na, nəkway madzapa eye t̄e Kərıste. Faya ka dzalakwe ye ha faya. Ka dzədzarakwe ye sa bay, ka hutakwa tsəved mahəndzəde ka t̄əv i Mbəlom t̄e həlay i Yesu Kərıste. ¹³ Hərwi niye neŋ faya na gakumeye amboh. D̄ərev m̄a ye fakuma abəra hərwi d̄əretsətseh nakə neŋ faya na siye hərwi kurom aye bay. Duh d̄əretsətseh nakay faya na siye na, ma dzəniye kurom haladzay.

*Mawu*de bo i Kərıste nakə a wuda kway aye

¹⁴ Hərwi niye neŋ faya na dəkwe ye naha gurmets a Mbəlom Bəba kway. ¹⁵ Neŋge ye na, Bəba i slala hay tebiye mə mbəlom ada ka m̄əndzibəra ta dedek. ¹⁶ Neŋ faya na d̄uwulay naha me hərwi ada Məsəfəre ŋgay m̄a vəlakum gədaŋ. Ta gədaŋ i Məsəfəre ŋgay nakə ma vəlakumeye aye na, ka ŋgəlumeye ha bo lele ka tsəved ŋgay. Hərwi neŋge ye na, gədaŋ aye haladzay, wu hay tebiye mə həlay ŋgay. ¹⁷ Neŋ faya na d̄uwulay naha me sa na, hərwi ada Yesu Kərıste m̄a ndza mə d̄ərev kurom hay ta mədzal gər kurom nakə ka dzalum ha faya aye. Neŋ faya na d̄uwulay naha me na, hərwi ada k̄a wud̄um bo n̄ete n̄ete mə walaŋ kurom. Tad̄e ka wud̄um bo n̄ete n̄ete mə walaŋ kurom na, ka hutumeye gədaŋ andza d̄ərizl i ḡərdaf nakə mapa zləlay eye lele aye ada andza gay nakə ta d̄əzl ka mədok nakə mapa eye lele aye. ¹⁸ Andza niye, nəkuro m ta ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu siye hay ka mbumeye faya məsəre ha kəkay nakə Yesu Kərıste a wuda kurom aye. Kwa ka yum na, a ŋgay, kwa ka tsalum na, a gəma, kwa ka mbəzlumaw ka dala, kokway i mawu de bo ŋgay andaya t̄əbey. ¹⁹ Neŋ faya na d̄uwulay naha me na, hərwi ada k̄a sərūm ha neŋge ye a

wuða kurom. Mawuðe bo ɲgay nakə a wuða kway aye na, ka slumeye məsəre tebiye bay. Andza niye, Mbəlom na, wuray a kətsay bay. Ma rahiye kurom ha ta wu neheye neɲgeye maraha eye.

²⁰ Neɲgeye na, ma sliye faya məge wu hay tebiye a ze wu nakə ka tsətsahakwa faya mâ gakway aye haladzay. Kwa wu nakə ka dzalakwa mâ gakway aye na, a ze. Faya ma giye na, ta gədaɲ ɲgay nakə faya ma giye məsler mə nəkway aye. ²¹ Tâ zambaday a Mbəlom hərwi wu nakə a ge ta ndo ɲgay hay ada tə Yesu Kəriste aye kame kame ka tor eye. Mâ təra andza niye!

4

Dzapakwa nəte

¹ Neɲ nakə ma daɲgay hərwi məsler i Bəy Maduweɲ kway Yesu Kəriste aye, faya na gakumeye naha amboh hərwi ada mede kurom mâ təra na, andza i Mbəlom nakə a zalakum ka məge aye. ² Andza məgweðe rəhumay ha gər a ndo hay kwa kəday. Məsəre me mâ ge mə walaɲ kurom. Zlum ɲgatay ka təv i wu hay tebiye. Wudum bo nəte nəte mə walaɲ kurom ada sakumay naha a bo nəte nəte mə walaɲ kurom. ³ Rəzlumay a gər, məndze kurom mâ ge nəte, metsehe nəte andza nakə Məsəfəre Tsədaɲɲa eye a dzapa kurom ha aye. Ndzum tə zay mə walaɲ kurom hərwi ada kâ ndzum nəkurom madzapa eye nəte. ⁴ Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta təra na, bo i Yesu Kəriste nəte. Məsəfəre i Mbəlom bəbay na, nəte. Wu neheye Mbəlom a zalakum faya aye na, nəte dərmak. ⁵ Bəy Maduweɲ kway na, nəte. Məpe mədzal gər kway nakə ka pakwa ka Mbəlom aye nəte. Madzəhuβe nakə ta dzəhuβ kway ha a yam aye na, nəte. ⁶ Mbəlom na, neɲgeye nəte ɲgweɲ. Neɲgeye na, Bəba i ndo hay tebiye. Neɲgeye a ləva wu hay tebiye. Faya ma giye məsler mə walaɲ kway tebiye. Neɲgeye mə walaɲ i ndo ɲgay hay.

⁷ Nəkway tebiye Kəriste kə vəlakway gədaɲ wal wal ka məge məsler ɲgay. ⁸ Andza nakə mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom aye na, a gwad:

«Ahəl nakə a ɲgwasa ka ndo mənə dəre ɲgay hay aye na,
kə tsal a mbəlom,
kə həl tay ha ndo neheye magəsa eye hay.

Tsa na, a vəlatay ndaraw a ndo hay ka məndzibəra.*»

⁹ A gwad: «Kə tsal a mbəlom» na, andza məgweðe mey? A tsal a mbəlom na, duh a lahaw mambəzlaw hus ka dala təday. ¹⁰ Ndo niye a mbəzlaw aye na, neɲgeye ndo nakə a tsal a mbəlom a gər eye dəreɲ hərwi ada mâ təra ha wu hay tebiye lele.

¹¹ Maa vəl ndaraw a ndo hay na, neɲgeye. Siye hay a vəlatay ndaraw matəre ndo i maslaɲ ɲgay hay, siye hay ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay, siye ndo məde ha labara weðeye a ndo hay ada ndo mekeleɲ eye hay ndo mətsəkure tə matətikatay bazlam i Mbəlom a ndo hay. ¹² A ge andza niye na, hərwi ada tâ dzəna tay ha siye i ndo ɲgay neheye tə dzala ha aye ka məge məsler i Mbəlom ada ndo niye hay ta təra bo ɲgay aye na, tâ gəl. ¹³ A ge andza niye na, nəkway tebiye ka dzapakwa nəte hərwi mədzal gər kway nakə ka dzalakwa ha ka Yesu Kəriste Wawa i Mbəlom aye na, nəte. Ada ka sərakwa na sa. Andza niye ka gələkweye, ka tərəkweye ndo neheye masəra eye ka tsəved i Mbəlom aye. Ka tərəkweye ndo lele hay andza Kəriste.

¹⁴ Ka tərakwa andza niye na, nəkway wawa hay sa bay. Ndo məvay gər a ndo hay tə maraw me tay ta dziye kway ha abəra ka tsəved i Mbəlom tə matətike tay niye hay andza mətasl nakə ma bəliye ha kwalalaɲ i yam ka gər i yam vuw afəɲ vuw afəɲ aye sa bay. ¹⁵ Duh na, tsikakwatay dedək a ndo hay. Gakwa wu hay tebiye tə mawuðe bo nəte nəte mə walaɲ kway. Ka gakwa andza niye na, ka gələkweye hus ka matəre andza Kəriste, neɲgeye nakə ka gər i ndo neheye tebiye aye. ¹⁶ Maa hayay gər a ndo hay tebiye na, neɲgeye hərwi ada tâ dzapa nəte andza vərezi i bo i ndo nakə a zəv ha bo ka təv manəte

* 4:8 Matsika eye andza mə Dəmes hay 68.19.

aye. Tadə siye faya ta giye mäsler tebiye na, bo ma gəliye. Andza niye, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta wuda bo nəte nəte mə walaŋ tay na, ta diye kame kame.

Sifa wedeye ka tæv i Yesu

¹⁷ Wu nakə na tsikakumeye naha aye na, ta məzele i Bəy Maduweŋ kway. Na tsikakumeye naha na, wuye mey? Neŋ faya na gwadəkumeye naha amboh ta amboh, kâ pumay bəzay a mede i ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye sa bay. Nəteye tə dzala na, ka wu nakə ma giye ŋgama bay aye. ¹⁸ Mədzal gər tay na, ləvoŋ. Nəteye kame i Mbəlom na, mbəlok eye hay. Sifa nakə ma ndəviye bay ka tor aye na, ta huta bay hərwi ta kula ha gər tay toŋgwa toŋgwa andza kwar. Tə sər tsəved i Mbəlom bay. ¹⁹ Horoy a gatay sa bay. Tə vəlay ha bo tay na, ka mäge wu neheye lele bay aye hay. Wu neheye a ge horoy aye na, faya ta giye ta məŋgwese.

²⁰ Nəkurom, ka tətikum ka gər Kəriste na, andza niye bay. ²¹ Ka rəhumay ha gər na, a neŋgeye bədaw? Nəkurom neheye madzapa eye tə neŋgeye na, ta tətikakum dedək. Dedək niye ta tətikakum aye na, Yesu. ²² Ta tətikakum na, gərüm ha mədzal gər kurom neheye kurre aye. Gərüm ha mede kurom nakə ahəl niye aye. Mede kurom niye na, ma nasiye kurom ha hərwi bor i wu neheye lele bay aye ta vakumeye gər. ²³ Məsəfəre i Mbəlom mâ mbədəkum ha dərev kurom ada dzalum ka wu lele eye hay. ²⁴ Pumay bəzay na, a mede wedeye. Mede wedeye niye na, maa mbədə ha mə nəkurom na, Mbəlom hərwi ada mâ təra andza i ŋgay. Mede niye na, dedək eye, a yay a gər a Mbəlom. Mənese andaya kwa tsekweŋ mə dəma bay.

²⁵ Hərwi niye kâ rawum me bay. Kwa way mâ tsikay a ndo na, dedək hərwi nəkway madzapa eye na, nəte andza hawal i bo neheye wal wal madzapa eye ka bo eye nəte aye. ²⁶ Wuray kə ndalakum na, kâ gum mezeleme bay. Pat mâ dəd ka wu nakə a ndalakum aye bay, səfum ha dərev kurom. ²⁷ Kâ vəlumay tsəved a Fakalaw bay. ²⁸ Məkal hay tâ kəla sa bay. Duh na, tâ ge mäsler lele tə həlay tay hərwi ada tâ huta wu hərwi məvəlatay a mətəwak hay dərma. ²⁹ Bazlam nakə ma nasiye ha ndo hay aye na, mâ ndohwaw abəra ma təbəlem kurom bay. Tsikum duh na, bazlam nakə ma dzəniye siye i ndo hay mägele ka tsəved i Mbəlom aye. Tsikum na, wu neheye a ye ka bo mətsike, ma dzəniye tay ha ndo neheye faya ta pay zləm a bazlam kurom aye. ³⁰ Kâ gumay dərətsətseh a Məsəfəre i Mbəlom Tsədəŋŋa eye kwa tsekweŋ bay tebiye. Mbəlom a ge fakuma ŋgodgor na, ta Məsəfəre† niye. Andza məgwede na, nəkurom ndo ŋgay hay. A dəkum ha sa na, pat nakə həlay aye kə slaw na, ma təmiye kurom ha ka tor eye tuk. ³¹ Zlum na dəgun abəra mə dərev kurom. Kâ gum mevel bay, wu mâ ndalakum bay. Gərüm ha mətsal bo, kâ tsadum a bo bay. Kâ gum sewed kwa tsekweŋ bay tebiye. ³² Tərüm duh na, kwakwad eye hay kame i ndo hay. Gumatay ŋgwalak a ndo hay. Pəsüm ha a bo mənese mə walaŋ kurom nəte nəte andza nakə Mbəlom a pəsakum ha tə Kəriste aye.

5

Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta ndziye na, mə dzaydzay

¹ Nəkurom na, wawa i Mbəlom hay. Mbəlom a wuda kurom haladzay. Kə ge andza niye na, tərüm andza neŋgeye. ² Ma mändze kurom tebiye na, wudum ndo hay andza Kəriste nakə a wuda kway, a mət hərwi kway aye. Məməte nakə a mət aye andza wu nakə a tsəhən ada a ze huŋŋa lele tə vəlay a Mbəlom, a yay a gər haladzay aye.

³ Anəke na, nəkurom na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Kâ gum madama kwa tsekweŋ bay. Wu neheye a ge horoy mäge aye na, kâ gum bay. Kâ gum dəre ka wu i ndo hay bay. Ka gər i wu neheye na, kwa tsekweŋ kâ tsikum bay. ⁴ Bazlam neheye a ge horoy aye ada tə bazlam neheye matərakahaŋ aye na, a ye ka bo mətsike mə walaŋ kurom bay. Kwa mäge mahəmba neheye lele bay aye na, kâ gum bay. Duh na, gumay naha sisə a Mbəlom hərwi wu nakə a ge aye. ⁵ Sərüm ha na, ndo neheye faya ta giye madama aye ta ndo neheye faya ta giye siye i wu neheye lele bay aye na, ta hutaye mede a Bəy i Mbəlom

† 4:30 Zəba ma Efez hay 1.13.

ta Kəriste bay. Ndo neheye faya ta giye dəre ka wu i ndo hay aye ta hutiiye mede a bəy i Mbəlom bay hərwi wu neheye a yatay a gər a ze Mbəlom. Niye andza nəteye faya ta dəslay ha gər na, a kule.

⁶ Ndo hay tâ vakum gər tə bazlam neheye kəriye bay. Dərev ma ta ndaleyə a Mbəlom hərwi bazlam niye hay lele bay aye. Mbəlom ma ta giye mevel ka ndo neheye ta rəhay ha gər bay aye. ⁷ Kâ dzapum ta ndo niye hay bay tebiye. ⁸ Ahəl niye na, nəkurom ma ləvoŋ. Anəke na, nəkurom mə dzaydzay hərwi nəkurom madzapa eye ta Bəy Maduweŋ Yesu. Ndzum na, andza ndo neheye nəteye mandza eye mə dzaydzay aye. ⁹ Na tsik andza niye na, hərwi dzaydzay faya ma vəliye wu neheye ŋgwalak eye ta wu neheye mənese mə dəma bay aye ada dedək eye. ¹⁰ Gum gədaŋ məsərə na, wu neheye a yay a gər a Bəy Maduweŋ aye. Ada gum na, wu niye hay. ¹¹ Məsler i ndo neheye faya ta giye ma ləvoŋ aye na, kâ tələkum a dəma həlay kurom bay. Wu nakə faya ta giye na, ŋgwalak eye andaya mə dəma kwa tsekweŋ bay tebiye. Duh na, wu tay neheye lele bay faya ta giye na, dumatay ha parakka. ¹² Wu neheye faya ta giye ta məkal aye na, a ge horoy mətsike faya. ¹³ Tadə ta dā ha wu niye hay parakka na, nəteye kəkay na, ndo hay ta ŋgateye, ¹⁴ hərwi wu nakə a bəz parakka ta həpat aye na, ma təriye dzaydzay. Hərwi niye tə gwad:

«Nəkar nakə mandzahəra eye, pədəke abəra ka məndzəhərə,

lətse abəra mə walaŋ i mədahaŋ hay,

hərwi ada Kəriste mâ vəlaka dzaydzay.»

¹⁵ Kə ge andza niye na, gumay metsəhe a mede kurom. Ndo neheye tə sər wuray bay aye na, kâ pumay bəzay a mede tay bay. Duh pumay bəzay na, andza ndo neheye ta tsah aye. ¹⁶ Həlay nakay anaŋ aye na, həlay nakə lele bay aye. Kâ dzum ha həlay kəriye bay, gum ŋgwalak huya. ¹⁷ Hərwi niye kâ tərūm andza ndo neheye ta tsah təbey aye bay, duh pumay zləm na, a wu nakə Bəy Maduweŋ kway a say kâ gum aye. ¹⁸ Kâ kwayum ta guzum bay. Məkweye na, ma nasiye ha sifa kurom. Duh na, Məsəfərə i Mbəlom mâ rahakum a dərev pat pat. ¹⁹ Zambadumay a Mbəlom ta dəmes nəte nəte mə walaŋ kurom. Gum dəmes kwa waray waray neheye Məsəfərə i Mbəlom a vəlakum aye. Gum dəmes niye hay mə walaŋ kurom. Zambadumay a Bəy Maduweŋ tə dərev kurom tebiye. ²⁰ Gumay naha sisə a Bəba Mbəlom hərwi wu hay tebiye. Gumay naha sisə na, tə məzele i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste. Gumay naha sisə pat pat.

Məndze i ŋgwas hay tə zal tay hay

²¹ Rəhumay ha gər kwa a way nəte nəte mə walaŋ kurom hərwi nəkurom faya ka pumay naha faya a Kəriste.

²² Nəkurom ŋgwas hay, rəhumay gər a zal kurom hay andza nakə a say a Bəy Maduweŋ kway Yesu aye. ²³ Hərwi zal na, neŋgeye bəy eye ka gər i ŋgwas andza nakə Yesu Kəriste neŋgeye bəy ka gər i məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye. Neŋgeye ma mbəliye tay ha məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay. Məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay na, bo ŋgay. ²⁴ Kə ge andza niye na, ŋgwas hay tâ rəhatay ha gər a zal tay hay lele andza nakə məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ta rəhay ha gər a Yesu Kəriste aye.

²⁵ Nəkurom zal hay, wudum ŋgwas kurom hay haladzay andza nakə Yesu Kəriste a wudā məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ada a mət hərwi tay aye. ²⁶ A ge andza niye na, hərwi mâ təra tay ha tsədəŋŋa kame i Mbəlom. Neŋgeye a təf yam, a bara tay ha hərwi ada tâ təra tsədəŋŋa ta labara ŋgay.* Andza niye, a pala tay ha wal, nəteye ta təra i Mbəlom. ²⁷ A say ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tâ yaw kame ŋgay na, ta mədəslatay ha gər nakə ta dəslatay ha gər aye. Tâ təra na, tsədəŋŋa, ndəluḅ kwa tsekweŋ mâ ge andaya fataya bay. Tâ təra ka dəre i ndo na, lele. Mənese mâ ge andaya fataya bay, ada kwa vavay mâ ge andaya fataya bay. ²⁸ Andza niye nəkurom zal hay dərmaḅ wudum ŋgwas kurom hay andza nakə ka wudum bo kurom aye. Ndoweye ka wudā ŋgwas na, a wudā bo ŋgay. ²⁹ Ndəray andaya nakə ma geye dəretsətseh a bo ŋgay aye na, andaya

* 5:26 Məbere tsədəŋŋa ta yam: Zəba ma Ezekiyl 36.25; Titus 3.5, ada labara: Zəba ma Yuhana 15.3.

bay. Kwa way na, ma geye gər a bo ɲgay ta wu mənday lele andza Yesu Kəriste nakə faya ma gateye gər a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay aye. ³⁰ Neɲgeye faya ma gakweye gər hərwi nəkway na, hawal i bo ɲgay. ³¹ Hərwi niye bazlam i Mbəlom a gwad na: «Hərwi niye hasləka ma gəriye ha bəba ɲgay ta may ɲgay, ta ndziye ta ɲgwas ɲgay. Nəteye sulo ta təriye bo nəte.†» ³² Bazlam nakay na, kə dəkway ha wu nakə ɲgwalak eye lele haladzay. Neɲ na tsik na, ka gər i Kəriste ta məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. ³³ Bazlam neheye na, hərwi kurom dərma. Kwa way mâ wudə ɲgwas ɲgay andza nakə a wudə bo ɲgay aye. ɲgwas hay rəhumatay gər a zal kurom hay.

6

Məndze i wawa hay ta bəba tay hay

¹ Wawa hay, nəkurom ka tərūm madzapa eye ta Bəy Maduweɲ Yesu. Gəsumatay me a bəba ta may kurom hay hərwi andza niye na, lele. ² Bazlam i Mbəlom mapala eye nəte a gwad: «Rəhay ha gər a bəba yak ta may yak.» Niye na, makurre i bazlam i Mbəlom mapala eye a tsik ahəl niye a gwad ma ta vəliye wu aye. ³ Wu nakə a gwad: «Ma ta vəliye, tadə ka rəhay ha gər aye na, wu tebiye ma giye lele hərwi yak. Ka ndziye ka məndzibəra haladzay.*»

⁴ Nəkurom bəba i wawa hay, kâ gumatay wu mandala eye a wawa kurom hay bay. Duh na, gumatay gər lele. Tətikumatay ada kətum tay andza nakə Bəy Maduweɲ Yesu a dā ha aye.

Beke ta ndo i gay tay hay

⁵ Nəkurom beke hay, rəhumatay ha gər a ndo i gay kurom hay ka məndzibəra nakay. Gəsumatay me ada dzədzarumatay. Gum məsler tə dərev kurom nəte. Niye na, ka rəhumay ha gər na, a Kəriste. ⁶ Kâ gum məsler ka təv dərə tay dəkdek tsa bay. Kâ gum məsler hərwi ada tâ dəsłakum ha gər dəkdek tsa bay. Duh na, gum wu neheye a yay a gər a Mbəlom aye tə dərev kurom nəte hərwi nəkurom na, ndo i məsler i Kəriste. ⁷ Gumatay məsler na, ta ɲgwalak andza nakə faya ka gumeye məsler na, a Bəy Maduweɲ aye bəna andza nakə ka gumeye a ndo hay aye bay. ⁸ Kwa nəkar na, beke, kwa nəkar beke eye bay, sər ha na, tadə faya ka giye məsler lele eye na, Bəy Maduweɲ ma ta hamakeye a dəma.

⁹ Nəkurom ndo i gay i beke hay, gumatay ɲgwalak a beke kurom hay dərma. Kâ gumatay dərətsətseh bay. Sərūm ha nəkurom ta beke kurom hay na, nəkurom i Mbəlom nəte bəna wal wal bay. Neɲgeye na, a ɲgəna tay ha ka bo bəra ndo hay təbey.

Məhəle wu həlay i Mbəlom

¹⁰ Wu nakə na ndəvakumeye naha mətsikakum aye na, ndzum madzapa eye ta Bəy Maduweɲ Yesu. Tərūm gədaɲ eye hay hərwi gədaɲ ɲgay na, a ze kwa mey tebiye. ¹¹ Dzəwudum bo ta wu həlay i Mbəlom neheye a pakum aye tebiye hərwi ada Fakalaw mâ sla fakuma məvakum gər bay. Ka ndzumeye duwirre, ma sliye fakuma bay. ¹² Vəram nakə ka gakweye na, ka gakweye ka ndo hay bay. Ka gakweye na, ta məsəfəre neheye lele bay aye hay ada ta bəy tay hay, ta neheye nəteye faya ta ləviye məndzibəra nakay manasa eye tə mezeleme aye. Ada ka gakweye vəram sa na, tə wu neheye lele bay aye, nəteye ta gədaɲ eye ma magərmbəlom aye. ¹³ Hərwi niye, həlum wu i həlay i Mbəlom neheye a pakum a həlay aye tebiye hərwi ada pat i vəram kə ndislew na, kâ hwayum bay, ka gumeye vəram hus ka mandəve ɲgay eye. Andza niye, ta sliye fakuma bay. ¹⁴ Hərwi niye, ləvum bo. Tərūm ndo dedək eye hay. Wu neheye dedək eye hay aye na, andza peteked nakə ka bərumeye ha bəzihud aye. Pumay bəzay a tsəved i Mbəlom hərwi tadə ka gum andza niye na, a təra andza peteked i bəre nakə ka pumeye ka bo aye. Ma təkiiye kurom abəra ka wu neheye lele bay aye hay. ¹⁵ Ləvum bo pat pat ka mədə ha Labara ɲgwalak eye nakə ma vəlateye zay a ndo hay aye. Niye na, andza tahərak neheye ka pumeye a sik aye, hərwi ada ka ndzumeye ka tsəved i Mbəlom bəɲbəɲ lele. ¹⁶ Ma məsler

† 5:31 Madazlay i wu hay 2.24. * 6:3 zəba ma mə Madayaw abəra mə Ezipt 20.12; Bazlam mapala eye masulo eye 5.16.

kurom nakə ka gumeye tebiye aye na, pum mədzal gər kurom ka Bəy Maduweŋ Yesu. Niye na, andza ka zlum ŋgaram a həlay. Səmber i Fakalaw neheye ma mbaliye kurom ha aye ta ndziye fakuma bay. Kwa tadə səmber niye hay ta ako eye faya bəbay na, ŋgaram ma mbatiye ha. ¹⁷ Mətəme nakə Mbəlom a təma kurom ha aye na, andza mbəramdaw nakə ka pumiye a gər aye hərwi matəke na gər. Pum a gər ada zlum bazlam i Mbəlom. Neŋgeye na, andza maslalam nakə Məsəfəre ma vələkumeye, ka gumeye ha vərəm aye.

¹⁸ Duwulumay me a Mbəlom tə dərev kurom tebiye pat pat. Gumay amboh ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədəŋŋa eye. Kâ ndzahərurum bay, kâ gərurum ha maduwulay me a Mbəlom bay. Duwulumay me a Mbəlom pat pat hərwi ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye.

¹⁹ Duwulumay naha me a Mbəlom hərwi ga dərmaŋ hərwi ada Mbəlom mâ vələŋ wu nakə na tsikiye ada nâ dā ha Labara ŋgwalak eye nakə Mbəlom a dəŋ ha aye. Nâ dā ha na, tə madzədzar eye bay. ²⁰ Kwa neŋ ma daŋgay bəbay na, neŋ ndo məsləre i Kəriste hərwi bazlam wedeye nakə faya na diye ha aye. Duwulumay me a Mbəlom hərwi ada nâ dzədzar bay, nâ dā ha labara wedeye parakka andza nakə a say a Mbəlom nâ dā ha aye.

Mandəve i bazlam

²¹ Tisik malamar kway nakə na wudā aye na, neŋgeye tə neŋ faya nəmaa giye məsler i Bəy Maduweŋ salamay. Faya ma giye məsler i Bəy Maduweŋ tə marəhay ha gər ta dedek eye. Neŋ mandza eye kanaŋ kəkay na, ma diye naha ma tsikakumeye. ²² Neŋ faya na sləriye naha ka təv kurom na, hərwi ada kâ sərurum ha nəmay mandza eye kanaŋ na, kəkay, ada mâ makum ha dərev.

²³ Mbəlom Bəba ta Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste tâ vələtay zay a malamar hay tebiye. Tâ vələtay mawudə bo, hərwi ada tâ wudā bo nəte nəte mə walaŋ tay ada tâ pa mədzal gər ka Yesu Kəriste huya.

²⁴ Mbəlom mâ pa ŋgama ka ndo neheye ta wudā Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ka tor eye.

Derewel nakə Pol a watsatay naha a
Filipi hay
 aye

Məfələkwe

Pol a pa məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu a gəma i Filipi na, ahəl i mahəhele ŋgay masulo eye. Məhay gər niye na, makurre i məhay gər nakə Pol a pa ka dala i Erop aye.

Derewel i Pol faya ma diye ha ndo i Filipi hay tə Pol, məndze tay a ye lele. A say a Pol masəkah ha, mâ ge gədaŋ eye lele. Ane tuk na, neŋgeye ma daŋgay. Faya ma siye dəretsətseh hərwi nakə kə gatay a gər a Filipi hay bay aye. A tsikatay mawude bo ŋgay nakə a wudə tay ha aye.

A tsikatay sa na, wu nakə faya ma dzəmiye na aye. Hərwi ndo siye hay faya ta diye ha Kəriste ta tsəved nakə ŋgwalak eye bay aye. A satay masəpete tay ha (1.15-17; 2.21, 18). Pol faya ma dzaliye məsləre ndo neheye tə gawa ka bo məsler aye a Filipi hərwi tâ ye, tâ vələtay gədaŋ ada mətsəne labara tay (2.19-30).

Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Filipi ta slər wu kəriye a Pol (4.10-20).

Pol a tsikatay a Filipi hay ka sifa ta məməte i Yesu (2.6-11). Pol a gər ha wu nakə hafe ma hutaye (3.3-10). Pol a təma məse dəretsətseh hərwi məpay bəzay a Yesu Kəriste. Neŋgeye ma daŋgay, ada maləva bo eye hərwi məvəle ha sifa ŋgay. Pol a tsikatay a Filipi hay tâ pay bəzay a mede ŋgay (3.17; 4.9).

Pol a vələtay gədaŋ a Filipi hay tâ ndza huya ma məŋgwese.

¹ Maa watsa naha derewel nakay na, neŋ Pol ta Timote, nəmay ndo i məsler i Yesu Kəriste hay. Nəmaa tsikatay naha me a bagwar hay, a ndo madzəne kurom hay ada a ndo məpe mədzal gər hay tebiye hay ka Yesu Kəriste ma Filipi. ² Mbəlom Bəba kway ta Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste tâ pa fakuma ŋgama ada tâ vələkum zay.

Pol a gaway naha sısə a Mbəlom

³ Kwa kədaŋ na dzalawa fakuma na, na gaway naha sısə a Mbəlom. Na gaway naha sısə pat pat hərwi kurom. ⁴ Ahəl niye na duwulaway me pat pat hərwi kurom na, dərev ga məŋgwasa eye haladzay. ⁵ Na gaway naha sısə a Mbəlom na, hərwi ka dzapakwa nəte ka məde ha Labara ŋgwalak eye. Ka dazlumay madzəne ga na, pat niye kurre ka tərüm ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu hus anəke aye. ⁶ Maa dazlay məge məsler lele eye mə dərev kurom hay na, Mbəlom. Na sər ta dedək, neŋgeye na, ma gəriye ha ka manawa eye bay. Ma ndəviye ha məsler eye niye na, a pat nakə Yesu Kəriste ma maweye aye. ⁷ Wu nakə na dzala andza niye hərwi kurom aye na, lele. Hərwi ka yumeŋ a gər haladzay. Sa na, hərwi nəkurom tebiye tage neŋ Mbəlom kə gakway ŋgwalak hərwi ada kâ dzənum ga, kwa anəke neŋ ma daŋgay. Ada ahəl nakə na tsikawa labara i Yesu Kəriste kame i ndo məge sariya hay ada na dawataŋ ha labara nakay na, Labara ŋgwalak eye dedək. ⁸ Mbəlom a sər na tsik na, na wudə kurom tə dərev nəte. Na raw me bay, na tsik na, dedək. Mawude bo aye niye na wudə kurom haladzay eye a yaw na, məŋgay? A yaw na, ka təv i Yesu Kəriste.

⁹ Na duwulaway naha me a Mbəlom hərwi kurom na, hərwi ada mawude bo i Mbəlom nakə ka wudum bo mə walaŋ kurom aye, mâ səkah kame kame. Andza niye ka sərumeŋ dedək i Mbəlom, ada ka sərumeŋ ha ka bo bəra wu lele eye hay ta lelebay eye hay, ¹⁰ hərwi ada ka slumeŋ faya məzle wu neheye ŋgwalak eye hay. Andza niye pat nakə Kəriste ma maweye na, ka ndzumeye tsədaŋŋa, mənese fakuma bay. ¹¹ Nəkurom na, ka tərumeŋ ndo məge wu neheye ŋgwalak eye ta gədaŋ i Yesu Kəriste. Ka gum andza niye na, ndo hay ta zambadeŋ a Mbəlom ada ta dəslay ha gər.

Yesu na, a ze wu hay tebiye

¹² Malamar ga hay, a seŋ na, sərũm ha lele wu neheye tã ndzeŋ a gər kanaŋ aye na, dũh ta dzãna mãde ha Labara ņgwalak eye. ¹³ Hərwi niye sidzew neheye tebiye faya ta tsãpiye gay i bãy bagwar eye ta siye i ndo hay tebiye tã sər hay neŋ ma daŋgay na, hərwi nakã faya na giye mãsler i Yesu Kəriste aye. ¹⁴ Sa na, mãgãse nakã tã gãs ga a daŋgay aye na, ka sãkahatay ha mãdzal gər ka Bãy Maduweŋ kway. Madzãdzere kwa tsekweŋ andaya mã dãrev tay sa bay. Faya ta diye ha bazlam i Mbãlom a ndo hay kame kame dũh.

¹⁵ Ane tuk na, siye hay mã walaŋ tay faya ta diye ha bazlam i Kəriste na, hərwi faya ta giye faɣaya sãlak. A satay maze ga ha. Ndo mekeleŋ eye hay na, tã dã ha bazlam i Kəriste na, tã dãrev nãte. ¹⁶ Nãteye tã ge andza niye na, hərwi ta wuda ga. Tã sər ha maa slãra ga ahaya kanaŋ na, Mbãlom. A slãra ga ahaya na, hərwi ada nã tsikatay, nã dãtay ha Labara ņgwalak eye i Yesu na, Labara ņgwalak eye dedek. ¹⁷ Siye i ndo niye hay na, faya ta diye ha bazlam i Yesu Kəriste a ndo hay dãrmak. Ayaw dedek ņgway, ane tuk na, tã ge andza niye na, a satay maze ga, tã tsikawa tã dãrev nãte eye dedek bay. A satay mãsãkeheŋ ha dãretsãtseh kanaŋ ma daŋgay.

¹⁸ Ane tuk na, niye na, ma ndeleŋeye dãw? Ma ndeleŋeye bay. Kwa tadã tã tsik na, tã dãrev nãte eye bay, kwa tã tsik na, tã dãrev lele eye sadzãk, na sər tã dã ha na, bazlam i Kəriste. Neŋ na, dãrev ga ma ņgwasiye. Ayaw, ta dedek na ņgwasiye huya kame kame andza nakay. ¹⁹ Hərwi na sər ha na, wu neheye ta dzãniye ga mãtãme ga ha hərwi faya ka dũwulumeye me hərwi ga ada Mãsãfãre i Yesu Kəriste ma dzãniye ga.

²⁰ Wu nakã na wuda haladzay aye ada na pa faya mãdzal gər aye, faya na hãbiye na, horoy ma ta geŋeye dãdã bay. Dãrev ga ta gãdaŋ eye lele. Ada a seŋ na, kwa anãke, kwa kãday ndo hay tã dãslay gər a Yesu Kəriste hərwi ga. Kwa tadã neŋ andaya tã dãre, kwa tadã na mãt na, tã dãslay gər andza niye. ²¹ Hərwi tadã neŋ tã dãre mba na, na zambadeye a Yesu Kəriste. Tadã kwa na mãt bãbay na, na hutiyeye magogoy ga. ²² Ane tuk na, tadã kã ge andza niye, neŋ andaya tã dãre mba na, na giye mãsler nakã ma dzãniye ndo hay aye. Mã walaŋ i bazlam neheye sulo aye na, a geŋ gãrãŋ gãrãŋ. Na zliye mã walaŋ eye wuray na, na sər bay.

²³ Wu neheye sulo aye na, ta ņgãneŋ ha mãdzal gər. A seŋ hãbe na, nã gər ha mãndzibãra nakay. Na diye mata ndze tã Kəriste mã mbãlom. Andza niye ka neŋ na, ņgwalak eye haladzay. A ze ha mãndze nakã ka mãndzibãra aye. ²⁴ Ane tuk na, mãndze ga nakã na ndziye tã dãre aye na, ma giye ņgama haladzay hərwi mãdzãne kurom. ²⁵ Ada na zãba faya na, ņgwalak eye na, andza niye dũh. Hərwi na sər ta dedek na ndziye ka mãndzibãra mba. Ka ta ndzakweye ka tãv mãnãte eye tage nãkurom. Ka ndzakweye ka tãv mãnãte eye na, na dzãniye kurom ka mede kame kame ka tsãved i Mbãlom, hərwi ada dãrev kurom mã ge laŋlaŋ ka tsãved i Mbãlom. ²⁶ Andza niye, ta gər ga ha abãra ma daŋgay, na ye naha ka tãv kurom na, ka zambadumeye a Yesu Kəriste hərwi ga.

Mãge dãretsãtseh hərwi Yesu

²⁷ ņgwalak eye na, mede kurom mã ge lele hərwi ada ndo hay tã zãba fakuma, faya ka pumeye bãyay na, a bazlam i Kəriste dedek. Ayaw! A seŋ kwa tadã na ye naha ka tãv kurom kãgãbay kwa na ye naha bay na, nã tsãne nãkurom mãndza eye na, bazlam kurom nãte. Ada sa na, faya ka gumeye gãdaŋ tã dãrev kurom nãte andza ndo mãge vãram hay hərwi ada Labara ņgwalak eye i Yesu mã ye kame kame. ²⁸ Kã dzãdzãrumatay a ndo mãne dãre kurom bay tebiye. Tadã ka dzãdzãrumatay bay na, ta sãriye ha lele nãteye kame i Mbãlom na, ta dze. Ane tuk na, nãkurom na, Mbãlom kã mbãl kurom ha. Mata bãzatay ha niye na, Mbãlom. ²⁹ Hərwi Mbãlom a gakum ņgwalak na, ada kã dzalum ha ka Kəriste dẽkdeẽk tsa bay. A gakum ņgwalak na, hərwi ada kã gum dãretsãtseh hərwi ņgay dãrmak. ³⁰ Nãkurom ka ņgatumay a vãram nakã na ge ahãl niye aye. Anãke na, faya ka tsãnumeye neŋ faya na giye andza niye huya. Aya! Nãkurom dãrmak ka gumeye vãram nakã neŋ faya na giye.

2

*T*ərum na, andza Yesu

¹ Nəkurom ka sərüm ha nəkurom madzapa eye nəte tə Yesu Kəriste. Andza niye neŋgeye ma vəlakumeye gədaŋ ka dərev kurom hay. Mawudə bo ŋgay nakə a wudə kurom aye na, ma makumeye naha dərev segey. Sərüm ha nəkurom madzapa eye nəte ta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye. Ada ka wudum bo mə walaŋ kurom nəte nəte bədaw? Ndo hay tə gakum mə bo, na gwad ba? ² Kə ge andza niye na, wudum bo mə walaŋ kurom nəte nəte. Mədzal gər kurom m̄a ge nəte. Məndze kurom m̄a ge nəte, ada bazlam kurom m̄a ge nəte m̄a ye ka bo ayaw ayaw. Tadə ka gum andza niye na, dərev ga ma ŋgwasiye, ma deyeŋeye a gər kurah kurah. ³ K̄a dzalum ka bo kurom dəkdək tsa bay. K̄a dəsłumay ha gər a bo bay. Duh na, hənum ha gər kurom. Zəbum ka siye i ndo hay na, ndo neheye lele ta ze kurom aye. ⁴ Kwa way m̄a gay ŋgwalak a ndo hay. K̄a pəlumay wu lele eye a gər kurom dəkdək tsa bay. Ka gum wu neheye tebiye andza nakay na, dərev ga ma rahiye tə məŋgwese.

⁵ Dərev kurom m̄a təra na, andza i Yesu Kəriste.

⁶ Kwa Yesu nəteye nəte ta Mbəlom bəbay na,
kə ləva ha gər ŋgay ta Mbəlom bay.

⁷ Duh na, kə gər ha təv məndze nakə lele eye,
ka təra ndo i məsler.

Tə wa na andza ndo zezeŋ nakə tə wa na aye dərmak.

Ahəl nakə a təra ndo zezeŋ aye na,

⁸ a həna ha gər ŋgay.

A gəsay me a Mbəlom hus ka məməte sa!

Məməte ŋgay niye a mət aye na,

ta dar na ka mayako mazləlmbada eye.

⁹ Hərwi niye, Mbəlom a pa na ka gər i wu hay tebiye.

Kə pa faya məzele nakə a da zləm a ze məzele i wu hay tebiye aye.

¹⁰ A ge andza niye na, hərwi ada wu hay tebiye kwa mə mbəlom, kwa kanaŋ ka məndzibəra, kwa ma bəd

ta tsəne məzele i Yesu na, nəteye tebiye t̄a yaw t̄a dəkway gurmets.

¹¹ Kwa way ma tsikiye tə bazlam ŋgay Yesu Kəriste na,

Bəy Maduweŋ ka gər i wu hay tebiye.

Andza niye ta zambadəye a Bəba ŋgay Mbəlom dərmak.

Mede i ndo m̄ape mədzal gər hay a Yesu ka məndzibəra

¹² Nəkurom dzam ga neheye na wudə kurom haladzay aye, Yesu Kəriste a gəsay me a Mbəlom kəkay na, nəkurom ka sərüm ha lele. Andza niye, nəkurom dərmak gəsəmay me a Mbəlom. Ahəl niye neŋ ka təv kurom na, ka rəhawumay ha gər. Kwa anəke neŋ andaya ka təv kurom sa bay bəbay na, səkahum ha marəhay ha gər kame kame. Andza məgwedə na, mətəme nakə Mbəlom a təma kurom ha aye na, gum məsler eye tə həlay kurom eye dərmak. Ka gumeye na, tə madzədzere i Mbəlom. ¹³ Hərwi Mbəlom faya ma giye məsler mə dərev kurom hərwi ada k̄a wudum wu neheye a yay a gər aye ada ma vəlakumeye gədaŋ hərwi ada k̄a gum wu neheye a yay a gər aye dərmak.

¹⁴ Ma məsler kurom nakə ka gumeye tebiye na, k̄a sum me bay, k̄a tərüm a bo bay,

¹⁵ hərwi ada ka ndzumeye tsədaŋŋa mənese fakuma bay, ada ka tərümeye wawa i Mbəlom neheye ta giye mənese bay aye. Nəkurom mandza eye na, mə walaŋ i ndo neheye faya ta səpatiye ndo hay aye. Tə pay bəzay i tay na, a tsəved nakə lelebay aye. Nəkurom ka ndzumeye mə walaŋ tay na, andza wurzla neheye ta dəv dzaydzay ka magərmbəlom aye. ¹⁶ Ada sa na, ka tsikumateye bazlam nakə ma vəliye məsəfəre a ndo hay aye. Tadə ka gum andza niye na, pat nakə Yesu Kəriste ma maweye na, na ta zlapıye haladzay kame ŋgay hərwi kurom. Na ta zlapıye hərwi kurom na, hərwi na ta səriye ha məsler nakə na ge mawura bo eye na, ka təra kəriye bay. ¹⁷ Mədzal gər kurom nakə ka dzalum ha ka Mbəlom aye na, a təra wu nakə ka kədawumay a Mbəlom kəriye aye. Agəla ta kədiye ga

na, ma tēriye mambēde ha bambaz andza wu kēriye niye ka kēdawumay a Mbēlom aye dērmak. Kē ge andza niye na, ma deyerēye a gēr haladzay, na ŋgwasiye tage nēkurom tebiye. ¹⁸ Nēkurom dērmak na, mē yakum a gēr, ŋgwasakwa ka bo tage neŋ.

Pol a slār Timote ta Epafrodit

¹⁹ Tadē kē say a Bēy Maduweŋ kway Yesu na, na sēr ha mazlambar na slērakum naha Timote, hērwi ada kē maw ka tēv ga na, nēkurom mandza eye kēkay na, ma dēneye ha, ada ma meŋeye ha dērev andza nakē ma diye naha ma makumeye naha dērev aye dērmak. ²⁰ Kanaŋ na, ndo andaya mēdzal gēr may nēte andza neŋeye na, andaya bay, say neŋeye nēte ŋgweŋ. Ta dedek neŋeye na, a say madzōne kurom. ²¹ Ndo siye hay tebiye tē dzala na, ka bo tay dēkdēk tsa bēna, tē dzala ka mēsler i Yesu Kēriste bay. ²² Ka sērūm ha Timote na, ka bēz ha neŋeye dā kē sla. Neŋ tē neŋeye, nēmay salamay nēmaa dāwa ha Labara ŋgwalak eye. Faya ma dzōniye ga ka mēge mēsler andza wawa nakē faya ma dzōniye bēba ŋgay aye. ²³ Andza niye a seŋ na slērakumeye naha. Ane tuk na, na hēbiye ta ŋgōneŋ ha sariya ga tēday. ²⁴ Neŋ dērmak, na sēr ha ta dedek Bēy Maduweŋ ma vōleŋeye tsōved hērwi mede naha ka tēv kurom.

²⁵ Nēkurom ka sērūm ha malamar kway Epafrodit, ndo mēslerē kurom nakē ka slērumeye hērwi ada mē dzōna ga tē wu neheye andaya fagaya bay aye na, neŋ tē neŋeye nēmaa ge mēsler salamay. Nēmaa ge mēsler ta gēdaŋ tē neŋeye salamay hērwi bazlam i Mbēlom. Na dzala anēke na, ŋgama mē ma naha ka tēv kurom. ²⁶ Kē gay wadēŋ wadēŋ haladzay hērwi a tsōne tē gwad ka tsōnum neŋeye kē dād a dāvats. Hērwi niye hawa kurom eye a gay haladzay, a say mede naha mēŋgatakum. ²⁷ Andza nakē ka tsōnum aye na, dedek kē dād a dāvats, ka bōrēzl. Ane tuk na, a gay mē bo a Mbēlom. Mbēlom kē mbāl ha. Maa gay mē bo a Mbēlom na, neŋ dērmak. Mbēlom a mbāl ha na, andza a mbāl ha na, neŋ, hērwi ada dēretsōtseh mekeleŋ eye mē yaw fagaya bay.

²⁸ Hērwi niye, a seŋ mē ma naha ta bōse ka tēv kurom, hērwi ada ahēl nakē ka ŋgatumay na, ka ŋgwasumeye, ada neŋ nē dzala wuray sa bay. ²⁹ Ayaw! Ki ye naha na, tēmum na lele. Tēmum na tē mēŋgweŋ, hērwi neŋeye na, malamar kurom ka tsōved i Bēy Maduweŋ. Slala i ndo andza nakay na, dēslumay ha gēr. ³⁰ Na tsik andza niye na, hērwi neŋeye na, a zēkaw tsekweŋ ma mētiye hērwi mēsler i Kēriste. Neŋeye a zla na, tēv mēndze kurom. Kē sēr mēdze ha mēsōfōre ŋgay hērwi ada mē dzōna ga andza nakē tadē nēkurom kanaŋ na, ka dzōnumeye ga aye.

3

Matōre tsōdaŋŋa kame i Mbēlom na, kēkay?

¹ Malamar ga hay wu nakē na ndōvakumeye naha mēslike aye na, anaŋ: ŋgwasum hērwi nēkurom na, ndo i Bēy Maduweŋ hay. Na diye gēr mēwatsakum naha wu nakē bā na watsakum naha tsiy aye bay. Na masakumeye naha mēwetse sa, ma dzōniye kurom hērwi ada wuray mē gakum bay.

² Gum metsehe kame i ndo neheye faya ta giye mēsler ŋgwalak eye bay aye. Nēteye faya ta kwasatay ha gēr a ndo hay ta mēgwedē dāsūm bo. ³ Ta dedek madōsa bo eye na, nēkway bēna, nēteye bay. Maa tēra ndo i Mbēlom hay na, nēkway. Nēkway sa na, ka dūwulakway naha me a Mbēlom ta gēdaŋ i Mēsōfōre Tsōdaŋŋa eye, ada ka zambadawakway a Yesu Kēriste. Nēkway na, ka pakway zlēm a wu nakē ndo zezeŋ ma giye bay.

⁴ Tadē kē ge wu i ndo zezeŋ faya ma giye lele na, hābe neŋ dērmak na piye faya zlēm. Tadē ndōweye kē gwadāy a gēr ŋgay lele mēpay zlēm a wu i ndo zezeŋ nakē ma giye na, neŋ na sēr ha, i ga nakē na tsikiye na, ma ziye i ŋgay. ⁵ Hērwi neŋ na, ndo i Yahuda dēdēŋ eye. Mawa ga na, Yahuda hay. Sa na, neŋ wawa i Israyel hay, ada tē wa ga ma gwala i Bendzameŋ. Ahēl nakē tē wa ga, na hēna mēhōne tasēla matsamahkar eye na, tē dās bo ga. Tadē ta tsōtsahiye fagaya ka gēr i bazlam i Yahuda hay mapala eye na, neŋ mē walaŋ i Farisa hay. ⁶ Neŋ na, na pay bēzay a kule i Yahuda hay lele. Na tēkay dēre tē tsōbtsōb

eye hus ka mægatay dæretsætseh a mæhay gær i ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu Kæriste. Tadæ bazlam i Yahuda hay mapala eye mâ tæra ha ndo lele kame i Mbælom na, na sliye faya hæbe mægwadakum neŋ na, mænese andaya kwa tsekweŋ fagaya bay.

⁷ Wu niye hay na zæbawa faya ahæl niye na, andza magogoy ga. Ane tuk na, na sær ha wu niye ŋgama andaya mæ dæma bay hærwi ada nâ huta mædzepe tæ Yesu Kæriste duh. ⁸ Ayaw! Na mbæday dæba a wu niye hay tebiye na, hærwi na sær ha Yesu Kæriste na, Bæy Maduweŋ ga. Niye na, a ze wu hay tebiye. Na mbæday dæba a wu hay tebiye na, hærwi Yesu Kæriste. Na zæba ka wu niye hay na, andza mandzak hærwi ada næmaâ dzapa tæ Yesu Kæriste ⁹ ada nâ ndza mæ hælai ŋgay. Na gwadiye neŋ lele kame i Mbælom hærwi nakæ na ræhay ha gær a bazlam i Yahuda hay mapala eye na, dæda na tsikiye bay. Wu nakæ a tæra ga ha lele kame i Mbælom aye na, nakæ na pa mædzal gær ka Yesu Kæriste aye. Maa tæra ga ha ndo lele eye na, Mbælom hærwi na dzala ha ka neŋgeye. ¹⁰ Wu nakæ a yeŋ a gær haladzay aye na, næte ŋgweŋ tsa. A seŋ na, mæsære Yesu ta gædaŋ ŋgay nakæ a lætse ahaya abæra ma mædahaŋ aye. A seŋ sa na, mæse dæretsætseh andza neŋgeye nakæ a sa dæretsætseh aye, na mætiye andza neŋgeye nakæ a mæt aye dærmak. ¹¹ Andza niye hærwi ada tadæ kækay kækay bæbay na, Mbælom ma ta mbæla ga ahaya abæra ma mædahaŋ.

Mahway hærwi mæhute wu nakæ kame aye

¹² Kwa wu neheye na tsik tebiye aye na, na gwadiye na huta tsiy na, na tsikiye bay. Ada mægwede neŋ lele na sla tsiy na, na tsikiye bay. Duh na, na giye gædaŋ mede kame kame hærwi ada nâ huta tay ha wu niye hay a hælai ga. Na giye andza niye na, hærwi Yesu Kæriste kæ zla ga a hud i hælai ŋgay. Na tæra ndo ŋgay.

¹³ Ayaw malamar ga hay, wu niye hay na tsik aye ta tæra i ga tsiy na, na tsikiye zuk bay. Ane tuk na, wu nakæ na giye na, næte ŋgweŋ tsa. Na gær ha wu neheye ma dæba ga aye tebiye. Duh na giye gædaŋ na, mede kame kame hærwi ada nâ huta wu nakæ kame aye. ¹⁴ Andza niye neŋ faya na hwiye ndirndir ka mændisle ka kokway nakæ na ndisliye a dæma aye. Na hwiye na, mata hute magogoy ga nakæ Mbælom a zeleŋ faya ma ta vøleŋ aye. Magogoy aye niye ma ta vøleŋ aye na, mede mata ndze tage neŋgeye hærwi Yesu Kæriste.

¹⁵ Nækway neheye masæra eye hay ka tsæved i Mbælom aye na, mædzal gær kway mâ ge na, andza niye. Tadæ ndoweeye kæ dzala wu mekeleŋ eye wal na, Mbælom ma bæzakumeye ha parakka. ¹⁶ Wu nakæ bagwar eye ka gakweye na, zæŋgalakwa tsæved nakæ ka zæŋgalakwa hus anæke aye. Kâ gærakwa ha bay.

¹⁷ Nækurom malamar ga hay, nækurom tebiye zæŋgalum na, tæv sik ga. Zæbum ka mede i ndo neheye mede tay lele andza mede may nakæ næmaa dakum ha aye.

¹⁸ Hærwi ndo siye hay haladzay mede tay faya ma bæziye ha, næteye na, faya ta neye dære a Kæriste nakæ a mæt ka mayako mazlæmbada eye. Wu neheye na, bæ na tsikakum madzæga haladzay. Na masakumeye ha mætsikakum sa. Faya na tsikakumeye naha anæke na, tæ mætuwe eye. ¹⁹ Pat nakæ mændzibæra ma ndæviye na, Mbælom ma dziye tay ha. Mbælom ma dziye tay ha, hærwi ta wudæ mæpay bæzay a Mbælom tæbey. Tæ pay bæzay i tay na, a wu neheye mevel tay a wudæ aye. Faya ta giye wu nakæ a ge horoy aye, bo tay aye na, a ye tay a gær haladzay. Tæ dzala na, ka wu i mændzibæra dækdek tsa.

²⁰ Nækway na, ka pælakweye mæge wu niye hay tæbey. Nækway gay kway na, mæ mbælom. Nækway faya ka hæbakweye ndo mætæme ha ndo, Bæy Maduweŋ kway Yesu Kæriste nakæ ma mbæzlaweye mæ mbælom mata dzægær tage nækway aye. ²¹ Ki yaw na, ma mbædakweye ha bo kway nakay bæle eye hærwi ada bo kway mâ tæra gædaŋ eye andza bo ŋgay. Ma giye wu nakay ta gædaŋ nakæ ma giye ha mæsler hærwi mæpe tay ha wu hay tebiye a huvo ŋgay.

4

Mætsikatay me a zlæm a ndo hay

¹ Kæ ge andza niye na, malamar ga hay, ndzum ta gædaŋ eye bæŋbæŋ lele mæ hælai i Bæy Maduweŋ kway. Nækurom na, ka yumeŋ a gær haladzay. Hawa kurom a geŋ, a seŋ

məngatakum. Dərev ga faya ma ɲgwasiye haladzay tə nəkurom. Nəkurom ka tərüm na, magogoy i məsler ga nakə na ge aye.

² A nəkurom Evodi ta Siŋtis neŋ faya na gwadəkumeye amboh, ndzum na, ayaw ayaw, bazlam kurom mâ ge nəte, hərwi nəkurom mandza eye na, mə həlay i Bəy Maduweŋ kway. ³ A nəkar dzam ga nakə faya ka gameye məsler i Mbəlom nəte aye. Neŋ faya na gwadəkeye naha dərma, dzəna tay ha ɲgwas niye hay, tâ ndza ayaw ayaw mə walaŋ tay. Hərwi neŋ tage nəteye na, nəmaa ge vərəm haladzay hərwi ada Labara ɲgwalak eye mâ ye kame kame, ndo hay tâ tsəne. Məsler niye nəmaa ge aye na, nəmay tebiye tage ɲgwas niye hay tage Kələneŋ ada ta ndo siye hay, nəmaa ge ka bo məsler dziye. Nəteye tebiye tay aye, Mbəlom kə watsa məzele tay a dərweŋ ɲgay nakə a watsa a dəma məzele i ndo neheye ta huta sifa aye.

⁴ ɲgwasum pat pat hərwi nəkurom mandza eye na, mə həlay i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste. Neŋ faya na gwadəkumeye sa: ɲgwasum. ⁵ Ndo i mändzibəra hay tebiye ta zəba ka mede kurom na, faya ka təmum ndo hay lele ada faya ka gumateye ɲgwalak. Sərüm ha na, mazlambar Bəy Maduweŋ kway kə ndzew. Mâ mətsakum gər bay. ⁶ Wuray kwa tsekweŋ mâ dzəma kurom bay tebiye. Duh na, tsətsahum wu nakə a sakum ada andaya fakuma bay aye ka Mbəlom. Tsətsahum na, ta məgay naha amboh, mâ dzəna kurom ada gumay naha sisə dərma. ⁷ Yawa! Ka gum andza niye na, Mbəlom ma vələkumeye mändze zay mə dərev kurom hay. Zay niye ma vələkumeye na, a ze wu nakə ndo hay tə sər aye. Neŋgeye na, ma tsəpiye dərev kurom ta mədzal gər kurom hay hərwi ada wuray kwa tsekweŋ mâ gakum bay. Hərwi nəkurom na, mandza eye mə həlay i Yesu Kəriste.

⁸ Malamar ga hay, wu nakə a zəkaw na ndəvakumeye naha mətsike aye na, anaŋ: Dzalum na, ka wu neheye ɲgwalak aye hay, nakə ndo hay ta dəslay gər aye, wu neheye dedək eye, a wu neheye ka rəhakway ha gər aye, a wu neheye maraw me andaya mə dəma bay aye, a wu neheye tsədaŋna aye, a wu neheye a yatay a gər a ndo hay aye ada a wu neheye ta zambadaway aye. Gumatay metsehe na, a wu neheye anaŋ aye. ⁹ Gum məsler na, tə wu neheye na tətikakum aye, wu neheye ka təmum aye, wu neheye ka tsənum mə bazlam ga na tsikakum aye, ada wu neheye kə ɲgatumay tə dərə kurom neŋ na ge aye. Ka pumay bəzay na, Mbəlom nakə ma vələkweye mändze zay aye na, ma ndziye tə nəkurom.

Pol a gatay sisə a Filipi hay hərwi madzəne nakə tə sləray naha aye

¹⁰ Na gay sisə a Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ada dərev ga kə ɲgwasa haladzay hərwi ka dzalumaw fagaya sa. Həbe kurre na, ka dzalum fagaya ɲgway. Ane tuk na, ka hutum həlay eye madzəne ga ada kə ndza haladzay nakə ka dzənum ga bay aye. ¹¹ Na tsik andza niye na, hərwi nakə wu andaya fagaya bay aye na, bay. Hərwi kwa tadə wu andaya, kwa andaya bay na, na tətik mändze tə məŋgwese eye. ¹² Na sər mändze ma mətawak, na sər mändze mə wu nakə ndasassa aye. Na sənəka mändze ta məŋgwese eye kwa mə dərətsətseh waray waray. Na sənəka mərehe ta wu mənday ada na sənəka mändze tə may. Na sənəka mändze tə wu haladzay ada tə wu tsekweŋ eye. ¹³ Na sliye faya madəme wu neheye tebiye na, ta gədaŋ i Yesu Kəriste nakə a vələŋ aye. ¹⁴ Kwa tadə andza niye bəbay na, madzəne nakə ka dzənum ga anəke ahəl nakay anaŋ neŋ mə dərətsətseh aye na, ka gum lele.

¹⁵ Nəkurom ndo i Filipi hay, sərüm ha na, ahəl nakə na dazlay mədəkum ha Labara ɲgwalak eye kurre hus ahəl nakə na lətse, na ye abəra ma Masedowan aye na, maa dzəna ga na, nəkurom dəkdek bəna, siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, ta vələŋ wuray bay. ¹⁶ Ahəl nakə neŋ ma wuzlahgəma i Tesalonik aye na, bə sik haladzay ka slərumeŋ naha wu nakə andaya fagaya bay aye. ¹⁷ Neŋ faya na pəliye tsəved ada ka vələmeŋ wu bay. Na tsik andza niye duh na, dərev kə ɲgwasa hərwi na sər ha Mbəlom ma piye fakuma ɲgama hərwi madzəne nakə ka vələmeŋ aye. ¹⁸ Na ɲgatay a wu nakə ka sləruma ahaya Epafrodit aye. Ka vələmeŋew na, haladzay, wuray a kətseŋ sa bay. Wu neheye ka vələmeŋew aye na, lele andza wu kəriye nakə tə fəkaway naha a Mbəlom a ze huŋna a yay a gər haladzay aye. ¹⁹ Mbəlom na, məzlaḅ eye, a ləva wu hay tebiye, wuray a kətsay

bay. Nenggeye ma vɛlakumeye wu nakə a kətsakumeye tebiye. Ma vɛlakumeye na, tə həlay i Yesu Kəriste. ²⁰ Ndo hay t̃a zambad̃ay a Mbəlom Bəba kway ka tor eye. M̃a t̃era andza niye.

²¹ Tsikumataɣ me a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye tə məzele i Yesu Kəriste. Malamar neheye ka təv ga kanaɣ aye ta tsikakum naha me dərmaɣ. ²² Siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye ta tsikakum naha me dərmaɣ. Maa tsikakum naha me wene wene eye na, ndo neheye ma bədgay i bəy i Roma aye.

²³ Bəy Maduweɣ kway Yesu Kəriste m̃a pa fakuma ɣgama.

Derewel nakə Pol a watsatay naha a Kolosi hay aye

Məfələkwe

Kolosi na, wuzlahgəma nakə ta diye i mægəma i Azi aye, bəgom na, tə zalay Turki. Pol ki ye a dəma, mata zəbatayaw dərə a ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu dāda bay. Maa pa məhay gər i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu a dəma na, Epafəras nəte mə walaŋ i ndo neheye tə gawa ka bo məsler aye (1.7; 4.12).

Pol a tsəne ndo hay faya ta səpatiye tay ha ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu ma gəma i Kolosi, a watsa tay naha dərəwel.

Gər i bazlam eye anaŋ: Kəriste ma təmiye tay ha ndo hay abəra ma gədaŋ i ndo mənə dərə.

Pol a dazlay kərəh mə dərəwel ŋgay (1.1–2.5), dəmes mazambaday a Kəriste hərwi andza neŋgeye Bəy Maduweŋ i məndzibəra ada i ndo məpe mədzał gər hay (1.15–20). Ka ndzay a gər a dəmes na, mađuwule me andaya ka gər i Kolosi hay (1.3–14). Ma dəba i dəmes na, Pol a ma ahaya a zləm vərəm ŋgay nakə a ge hərwi ndo məpe mədzał gər hay aye (1.24–2.5).

Ma dəba eye, Pol a gwadatay a Kolosi hay t̄a ge metsehe (2.6–23).

Ka mandəve eye na, dərəwel nakay faya ma vəlateye gədaŋ ka məndze ma sifa wedəye mə walaŋ i ndo hay, ma bədgay tay hay ada ma mədzepe ta ndo hay (3.1–4.6).

Derewel nakay a ndəv ta mətsike me (4.7–18).

¹ Neŋ Pol nakə Mbəlom a zla ga hərwi ada n̄a t̄əra ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste aye. Neŋ ta Timote malamar kway, nəmaa watsakum naha dərəwel nakay. ² Nəmaa watsa naha na, a nəkurom ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu neheye ma Kolosi aye. Nəkurom malamar may neheye madzapa eye tə Yesu Kəriste, nəkurom faya ka pumeye bəzay a neŋgeye aye. Mbəlom Bəba kway m̄a pa fakuma ŋgama ada m̄a vəlakum zay.

³ Nəmaa d̄uwulaway naha me a Mbəlom Bəba i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste hərwi kurom. Pat pat nəmaa d̄uwulaway naha me andza niye, nəmaa gaway naha sisəe hərwi kurom. ⁴ Nəmaa gaway naha sisəe hərwi nəmaa tsəne na, nəkurom faya ka dzalumeye ha ka Yesu Kəriste ada ka wudum ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu tebiye dərma. ⁵ Ka gum andza niye na, hərwi ka pum mədzał gər kurom ka wu neheye Mbəlom a ləva ha bo, ma ta vəlakumeye mə mbəlom aye. Tə d̄akum ha wu nakə Mbəlom a gwad ma ləviye ha bo hərwi kurom aye na, ahəl nakə ka tsənum Labara ŋgwalak eye niye dedek aye. ⁶ Labara nakay ŋgwalak eye faya ma diye a zləm ka məndzibəra tebiye, faya ma vəliye hohway andza gərdaf nakə a wa hohway aye ada a gəl kame kame aye. Andza niye, faya ma diye kame kame mə walaŋ kurom kwa a pat nakə ka tsənum kurre aye, nakə Mbəlom kə pa fakuma ŋgama ta dedek aye hus bəgom.

Mətsike me

⁷ Maa lah mədakum ha Labara ŋgwalak eye nakay na, Epafəras. Neŋgeye na, dzam may, nəmay ta neŋgeye faya nəmaa giye məsler i Yesu Kəriste ka bo dziye. Neŋgeye faya ma giye məsler i Yesu Kəriste tə dərəv ŋgay peteh, faya ma giye məsler mə gay kurom na, a bəram may. ⁸ Maa tsikamay ma kəkay nakə Məsəfəre i Mbəlom a vəlakum gədaŋ ka mawudə siye i ndo kurom hay aye na, neŋgeye.

⁹ Hərwi niye kwa a pat nakə nəmaa tsəne labara kurom aye na, nəmaa gər ha mađuwulay naha me a Mbəlom hərwi kurom bay. Nəmay faya nəmaa d̄uwulay naha me a Mbəlom na, m̄a d̄akum ha wu nakə a yay a gər aye parakka ada k̄a sərūm, k̄a hutum metsehe nakə Məsəfəre ŋgay ma vəliye aye, ada k̄a tsənum wu neheye ka tsəved ŋgay aye. ¹⁰ Tə metsehe niye na, ka slumeye məndze andza nakə a say a Bəy Maduweŋ Yesu

Kərıste aye ada ka gumeıye wu neheıye tebiıye a yay a gər aye. Ka gumeıye wu neheıye ıgwalak eye wal wal tebiıye ada ka səkahumeıye məsəre Mbəlom kame kame. ¹¹ Nəmay faya nəmaa dıwulay naha me sa na, hərwi ada m̄a vəlakum gədaıı ıgay nakə a ze kwa mey aye hərwi ada k̄a ndzum b̄eııb̄eıı lele, hərwi ada ka səmumeıye naha tə zayzay nakə mə dərev kurom aye ada dərev kurom ma ıgwasiıye dərmaı. ¹² Gumay sıse a Mbəlom nakə a vəlakum gədaıı aye hərwi ada k̄a hutum wu nakə a ləva ha bo hərwi ndo ıgay hay ka təv nakə dzaydzay ıgay a dəv aye. ¹³ Mbəlom bəba kway kə mbəl kway ha hərwi ada k̄a təmaıkwaw abəra ma bəı i ləvəıı, a pa kway a təv i mələve bəı i mandərkwasla i wawa ıgay. ¹⁴ A mbədakway ahaya abəra mə həlay i Fakalaw na, tə həlay i wawa ıgay niıye ada a pəsakway ha mənese kway hay dərmaı.

Dəmes i mazambadaı a Kərıste Bəı Maduıeıı i məndzıbəra

- ¹⁵ Ndəray andaya kə ıgatay a Mbəlom bay,
ane tuk na, Yesu Kərıste nakə ndo hay tə ıgatay aye na, a ndzəkıt bo Mbəlom,
Mbəlom neıgeıye kəkay na, faya ma dəkweıye ha.
Neıgeıye bagwar eye ka gər i wawa i Mbəlom hay tebiıye.
A ze wu neheıye tebiıye Mbəlom a ge aye.
- ¹⁶ Hərwi Mbəlom a ge wu hay tebiıye na, tə həlay ıgay,
wu neheıye mə mbəlom aye ta wu neheıye ka dala aye,
wu neheıye dəre a ıgatay aye
ta wu neheıye dəre a ıgatay bay aye.
Wu neheıye ta gədaıı eye hay mə mbəlom aye,
kwa bəı i gawla i Mbəlom hay ada bagwar tay dərmaı
Mbəlom a ge tə həlay ıgay.
Wu neheıye tebiıye na, Mbəlom a ge tay ha tə həlay i wawa ıgay
ada wu neheıye a ge tebiıye aye na, i ıgay hay.
- ¹⁷ Neıgeıye na, andaya kwa ahəl nakə Mbəlom kə ge məndzıbəra zuk bay aye,
wu hay tebiıye na, mə həlay ıgay ada maa gəs tay ha ka təv manəte eye na, neıgeıye.
- ¹⁸ Neıgeıye bəı i məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay.
Maa ləva tay na, neıgeıye andza gər nakə a ləvay gər a bo aye.
Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, andza bo ıgay.
Makurre na, neıgeıye,
maa lətsew abəra ma mədahaıı kurre na, neıgeıye,
nakay na, andza məgwedə neıgeıye ka gər i ndo hay tebiıye ada ka gər i wu hay
tebiıye.
- ¹⁹ Wu neheıye tebiıye mə dərev i Mbəlom aye na,
mə dərev i Kərıste tebiıye dərmaı,
hərwi a yay a gər andza niıye.
- ²⁰ A say a Mbəlom na, wu hay tebiıye t̄a sər bo ta neıgeıye tə həlay i wawa ıgay,
wu neheıye ka dala aye ada wu neheıye mə mbəlom aye,
ada məndze zay andaya ma wuzlah i ndo hay tə neıgeıye.
A ge niıye na, tə bambaz i wawa ıgay nakə ta dar na ka mayako mazləlmbadaı eye.
- ²¹ Ahəl niıye nəkurom na, dəreıı ta Mbəlom, nəkurom ndo məne dəre ıgay hay, hərwi
ka dzalawum ka wu neheıye lele bay aye, ka gawum wu neheıye lele bay aye. ²² Ane tuk
na, anəke na, Mbəlom kə ma kurom ahaya ka təv ıgay ta məməte i wawa nakə a təra
ndo zezeıı a mət aye. A ge andza niıye na, hərwi ada k̄a ndzum tsədəıııı, ka slumeyıye faya
mələtse kame i Mbəlom mənese kwa tsekweıı andaya fakuma bay. Ndəray ma sıııye faya
məmaıum ha mənese bay.
- ²³ Lele na, dzalum ka Yesu huya ada ndzum b̄eııb̄eıı, k̄a dagwarum bay, pum mədzal gər
kurom ka wu neheıye ka tsənum ma Labara ıgwalak eye. Labara ıgwalak eye nakay na,
ta tsııay kwa a way ka məndzıbəra nakay. Neıı Pol, ndo i məsler i Mbəlom hərwi mədatay
ha a ndo hay dərmaı.

Məsler nakə Mbəlom a vəlay a Pol aye

²⁴ Anəke na, dərev faya ma ɲgwasiye hərwi dəretsətseh nakə faya na siye hərwi kurom aye. Andza nakə Yesu Kəriste a sa dəretsətseh ahəl niye aye na, bo ga faya ma siye dəretsətseh dərmaḱ hərwi məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Nəteye na, andza bo ga. Na siye dəretsətseh andza niye na, hərwi ada məsler ɲgay mâ ndəv.

²⁵ Mbəlom a zla ga, a pa ga ndo i məsler kurom na, a gwedəɲ nâ tsik bazlam ɲgay tebiye a nəkurom. ²⁶ Ahəl niye na, bazlam nakay maɲgaha eye, ndo hay tə sər bay, anəke na, kə ndohwa ahaya parakka a ndo ɲgay hay. ²⁷ A say a Mbəlom mədatay ha a ndo ɲgay hay na, wu nakə a say məge aye na, ɲgwalak eye haladzay, ma dzəniye ndo hay tebiye. Bazlam nakay a ndzawa maɲgaha eye nakə anəke a ndohwaw parakka a dzaydzay aye na, Yesu Kəriste mə dərev kurom. Hərwi niye, pum mədzal gər kurom ka məndze ta Mbəlom ma təv nakə ta dəslay ha gər aye.

²⁸ Faya nəmaa diye ha na, Yesu Kəriste eye nakay. Faya nəmaa gatay dəf a ndo hay, ada faya nəmaa tətikateye wu hay tə metsehe nakə Mbəlom a vəl aye. A samay na, ndo neheye tebiye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye na, tâ təra masəra gər eye hay. ²⁹ Hərwi niye neɲ faya na ɲgəliye ha bo haladzay ka məge məsler ta gədaɲ i Yesu Kəriste nakə a vəleɲ hərwi ada nâ ndəv ha məge məsler.

2

¹ A seɲ na, sərūm ha na ge məsler haladzay hərwi kurom Kolosi hay, hərwi ndo i Lawdise hay ada hərwi siye i ndo neheye ta ɲgeteɲ zuk bay aye. ² Faya na giye andza niye na, hərwi məmakum naha dərev ada kâ wudum bo nəte nəte mə walaɲ kurom ada kâ dzapum nəte. A seɲ sa na, sərūm wu nakə Mbəlom a bəzakway ha parakka aye hərwi ada kâ ndzum bəɲbəɲ mə dəma. Sa na, ada kâ tərūm ndo i zlele hay ka tsəved ɲgay. Wu nakə Mbəlom a dəkum ha aye na, Yesu Kəriste. ³ Neɲgeye na, ma həndəkakweye tsəved hərwi ada kâ hutakwa metsehe ada kâ sərakwa wu hay. Metsehe nakay na, lele haladzay, ma səkəmiye bo ta suloy bay.

⁴ Na tsik andza niye na, hərwi ada ndəray mâ vakum gər tə bazlam ləfedede eye bay. ⁵ Sərūm ha na, kwa neɲ dəreɲ tə nəkurom bəbay na, faya na dzaliye huya ka nəkurom. Dərev ga faya ma ɲgwasiye hərwi faya ka gumeye wu hay ta tsəved eye ada hərwi nakə ka dzalum ha ka Kəriste aye, nəkurom mandza eye bəɲbəɲ lele.

Gum metsehe ta ndo masəpete ndo hay

⁶ Ka təmum Yesu Kəriste ka təra Bəy Maduweɲ kurom. Hərwi niye mede kurom mâ ge na, andza nakə a yay a gər a neɲgeye aye. ⁷ Ndzum mə həlay ɲgay andza dərizl i gərdaf nakə a pa zləlay ɲgay a bəd haladzay aye. Dum kame kame, dzalum ha peteh ka neɲgeye huya andza nakə ta tətikakum aye. Gumay naha sisə haladzay a Mbəlom huya.

⁸ Gum metsehe, ndəray mâ vakum gər tə metsehe nakə ma giye ɲgama bay aye bay. Metsehe niye na, a yaw abəra ma ndo hay ada ma məsəfəre neheye lele bay ka məndzibəra aye bəna abəra mə Kəriste bay. ⁹ Ka pumateye zləm a nəteye bay na, hərwi mede i Mbəlom na, tebiye mə bo i Yesu Kəriste. ¹⁰ Tadə nəkurom madzapa eye tə Kəriste na, Mbəlom kə rah kurom ha tə Məsəfəre ɲgay. Kəriste na, bəy ka gər i wu hay tebiye ada ka gər i bəy tay hay.

¹¹ Ka hutum mədəse bo na, hərwi nakə ka dzapum tə Kəriste aye. Mədəse bo niye na, mədəse bo nakə tə həlay i ndo zezeɲ aye bay. A yaw na, mə Yesu Kəriste. A zla fakuma abəra wu nakə ma diye kurom ha a mənese aye na, ta neɲgeye. ¹² Ahəl nakə ta dzəhuḅ kurom ha a yam aye na, andza nakə tə la kurom ka bo tə Kəriste aye. A həlay niye ka tsalumaw abəra ma yam na, andza nakə nəkurom tə Kəriste ka lətsumaw abəra ma mədahaɲ aye hərwi ka dzalum ha Mbəlom na, gədaɲ ɲgay andaya mələtse kurom ahaya abəra ma mədahaɲ andza nakə a lətse ahaya Yesu Kəriste abəra ma mədahaɲ aye.

¹³ Ahəl niye nəkurom na, andza mədahaɲ hay hərwi ka gawum mezeleme ada hərwi nakə Yesu Kəriste kə dəs kurom bay aye. Anəke na, Mbəlom kə lətse kurom ahaya abəra ma mədahaɲ tə Yesu Kəriste ada kə pəsakway ha mezeleme kway. ¹⁴ Ahəl niye na, sariya

kə gəs kway hərwi wu nakə Mbəlom a tsik aye na, ka gakwa bay. Ane tuk na, Mbəlom kə zla fakwaya abəra mezeleme nakə ka gər kway aye, kə hama gwedere nakə fakwaya aye, andza a dar na ka mayako mazləmbada eye. ¹⁵ Ahəl nakə Yesu Kəriste a mət ka mayako mazləmbada eye na, a zla gədaŋ abəra ka fakalaw hay ada ta bəy tay hay tebiye. A həhal tay ha kame i ndo hay tebiye, a patay horoy a dəre.

¹⁶ Tadə kə ge andza niye na, ndəray kwa nəte m̄a gakum me hərwi wu mənday kəgəbay hərwi wu məse na, ndəray m̄a gakum me bay. Ndəray kə gwadəkum gum magurlom i məhəne siye hay, i wur kiye kəgəbay i pat i mazəzək w bo na, k̄a təmum bay. ¹⁷ Wu neheye na, andza mezek, a datay ha a ndo hay wu nakə ma deyeweye kame aye. Wu dedək eye nakə a d̄a ha na, bo i Yesu Kəriste eye. ¹⁸ K̄a gərumatay tsəved a ndo hay t̄a səpat kurom tə bazlam kəriye abəra ka magogoy kurom bay. Ndo niye hay faya ta gwadiye kutoŋ məgay d̄əretsətseh a bo, ada məd̄əslatay ha gər a gawla i Mbəlom hay. Nəteye faya ta tsikiye na, ka wu nakə tə ŋgatay ma məsine aye. Slala i ndo neheye na, faya ta d̄əslay ha gər a bo kəriye tsa, tə dzala i tay na, ka wu neheye ka məndzibəra aye. ¹⁹ Nəteye madzapa eye tə Kəriste bəy tay sa bay. Matəra andza gər na, neŋgeye ada ndo mape məd̄zal gər hay ka Yesu na, bo ŋgay. Ndo neheye madzapa eye tə neŋgeye na, ta hutiyə gədaŋ mə həlay ŋgay, maa dzapa tay ha ka təv manəte eye na, neŋgeye. Ta gəliye, ka tsəved ŋgay andza nakə a yay a gər a Mbəlom aye. Ma piye tay ha ndo ŋgay hay ka təv manəte eye hərwi ada nəteye tebiye t̄a dzapa andza bo i ndo nəte a zəv ka təv manəte eye tə mbəle hay ada ta slo i bo hay.

²⁰ Nəkurom ka sərūm ha, ka mətum ka bo tə Kəriste. Andza niye, fakalaw hay ta ləviye kurom sa bay. Tadə kə ge andza niye tuk na, ada ka ndzum andza nəkurom ndo i məndzibəra hay sa kəkay? Faya ka pumay bəzay a wu neheye tə gwad: ²¹ «K̄a zla wu nakay bay», «k̄a ndzaka wu nakay bay», «k̄a tətal ka wu nakay bay» aye na, ma kəkay? ²² Maa tətik bazlam neheye mapala eye na, ndo hay d̄ək d̄ək tsa. Wu neheye tebiye na, ta dziye ahəl nakə ndo hay ta giye ha məsler aye. ²³ Ka madazlay, ndo hay tə dzala mə gər tay bazlam neheye mapala eye na, ta vəliye metsehe hərwi tə gwad, tə ge kutoŋ hərwi məpay bəzay a kule tay, marəhay gər ka dala ada məgay d̄əretsətseh a bo. Ane tuk na, neŋ na ŋgatay na, kule tay ma dzəniye ndo hərwi ada m̄a gay metsehe a bor i bo ŋgay kwa tsekweŋ bay tebiye.

3

Yesu Kəriste ka təra kway ha wedeye hay

¹ Nəkurom ka sərūm ha na, ka mbəlumaw abəra ma mədahaŋ tə Kəriste. Yesu Kəriste mandza eye tə həlay i mənday i Mbəlom anəke. Hərwi niye, pum məd̄zal gər kurom ka wu neheye mə mbəlom aye. ² Dzalum ka wu nakə mə mbəlom aye huya, k̄a dzalum ka wu neheye ka məndzibəra aye bay. ³ Nəkurom ka sərūm ha ka mətum, Mbəlom kə lətse kurom ahaya abəra ma mədahaŋ. Sifa kurom wedeye mə həlay i Kəriste, Mbəlom kə pa na ka təv ŋgay. ⁴ Sifa kurom dedək eye na, Kəriste. Ahəl nakə ma maweye na, nəkurom tə neŋgeye ka mumaweye dərmaḱ ta məzlaḱ ŋgay.

⁵ Hərwi niye gərūm ha məge wu neheye lele bay ka məndzibəra aye. Gərūm ha məge madama, mede nakə lele bay aye na, gərūm ha, bor i bo kurom m̄a ge bəy ka gər kurom bay, wu neheye lele bay aye na, k̄a pəlum bay, k̄a gum d̄əre ka wu hay bay hərwi tadə faya ka gumeye d̄əre ka wu hay na, ka d̄əslumatay ha gər a ze Mbəlom. ⁶ Mbəlom ma ta gəsiye ndo neheye ta rəhay ha gər bay aye a sariya na, hərwi wu neheye anaŋ aye. ⁷ Ahəl niye na, nəkurom ka gawum andza niye, wu neheye lele bay eye tə ləvawakum gər.

⁸ Anəke na, gərūm ha wu neheye tebiye. K̄a gum mevel bay, d̄ərev m̄a ndalakum bay, k̄a gumatay sewed a siye i ndo hay bay, k̄a tsikum wu neheye lele bay aye ka ndo hay bay, bazlam neheye a ye ka bo mətsike bay aye na, k̄a tsikum bay. ⁹ K̄a rawum me ka bo mə walaŋ kurom bay, hərwi ka gərūm ha mede kurom nakə ahəl niye aye ada tə wu neheye ka gawum ahəl niye aye. ¹⁰ Ka hutum mede nakə wedeye d̄uh. Maa vəlakum mede nakay wedeye na, Mbəlom. Neŋgeye faya ma təriye ha wedeye pat pat hərwi ada m̄a təra andza

neŋgeye, hærwi ada kâ sêrum na lele. ¹¹ Hærwi niye wuray andaya ma ŋgæniye kurom ha wal wal bay. Yahuda hay ta slala mekeleŋ eye hay næteye næte, ndo neheye mađæsa bo eye hay ta ndo neheye mađæsa bo eye bay aye næteye næte, ndo neheye mæ kæsaf hay aye ta ndo neheye matærakahaŋ aye hay næteye næte, beke hay ta ndo neheye beke hay bay aye wuray ka ŋgæna tay ha ka bo abæra bay. Næteye tebiye næte hærwi Kæriste a læva tay ha ada neŋgeye mæ đærev i ndo hay tebiye.

¹² Mbælom a pala kurom na, hærwi ada kâ tærum ndo ŋgay hay, a wuđæ kurom. Hærwi niye, gum wu neheye anaŋ aye: Sakumay naha a ndo hay, gumatay ŋgwalak a ndo hay, ræhum ha gær kurom, tærum ndo læfedede eye hay, ada tærum ndo mæzle ŋgatay dærmak. ¹³ Sakumay a bo næte næte mæ walaŋ kurom. Tađæ ndoweye kæ gakum mænese na, pæsumay ha. Pæsum ha bo næte næte mæ walaŋ kurom andza nakæ Bæy Maduweŋ a pæsakum ha aye. ¹⁴ Wene wene eye na, wuđum bo næte næte mæ walaŋ kurom hærwi tađæ ka gum andza niye na, ka ndzumeye ka tæv manæte eye tæ đærev næte.

¹⁵ Zay nakæ Kæriste ma vælakumeye mâ gæs đærev kurom bæŋbæŋ. Mbælom a zalakum na, hærwi ada kâ tærum næte ada kâ hutum zay. Gumay sisœ huya. ¹⁶ Pum bazlam i Kæriste a đærev kurom lele. Dzalum ka bazlam i Kæriste huya. Tætikum a bo næte næte mæ walaŋ kurom. Dum ha a bo næte næte mæ walaŋ kurom. Zambadumay a Mbælom ta dæmes hay wal wal ada ta dæmes nakæ Mæsæfære Tsædaŋŋa eye a vælakum aye. Gumay dæmes a Mbælom, gumay naha sisœ ta mæŋgwese. ¹⁷ Wu nakæ ka gumeye ada ka tsikumeye tebiye na, gum andza nakæ ndo i Bæy Maduweŋ Yesu hay ta giye aye. Gumay sisœ a Bæba kway Mbælom ta mæzele ŋgay.

Ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu ta ndziye mæ walaŋ i ndo hay na, kækay

¹⁸ Nækurom ŋgwas hay, ræhumatay gær a zal kurom hay lele, hærwi a yay a gær a Bæy Maduweŋ kway andza nakay.

¹⁹ Nækurom haslæka hay wuđum ŋgwas kurom hay, kâ ŋgæræzum fataya bay.

²⁰ Nækurom wawa hay, ræhumatay gær a bæba kurom tæ may kurom mæ wu hay tebiye hærwi a yay a gær a Bæy Maduweŋ kâ gum andza niye.

²¹ Nækurom bæba i wawa hay, kâ ndalumatay ha đærev a wawa kurom hay bay. Ka gumatay andza niye na, đærev ma diye fataya abæra.

²² Nækurom beke hay, ræhumatay ha gær a ndo i gay kurom hay ka mændzibæra mæ wu hay tebiye. Kâ ræhumatay ha gær ka đære tay dekdæk tsa hærwi ada tå zambadakum bay. Duh gum mæsler tæ đærev kurom peteh andza ndo neheye faya ta dæslyay ha gær a Mbælom aye. ²³ Mæsler neheye ta vælakumeye tebiye aye na, gum tæ đærev kurom peteh andza nakæ ka gumay mæsler a Bæy Maduweŋ Yesu aye, bæna mæsler i ndo hay dekdæk bay. ²⁴ Sêrum ha na, mata vælakum magogoy i mæsler kurom na, Bæy Maduweŋ. Ma vælakumeye wu nakæ a pa na mæ mbælom hærwi ndo ŋgay hay aye. Ndo i gay kurom nakæ faya ka gumeye mæsler aye na, Yesu Kæriste. ²⁵ Ndo neheye faya ta giye mænese aye na, Mbælom ma ta pærateye hærwi mænese nakæ faya ta giye. Neŋgeye a ŋgæna tay ha ka bo abæra ndo hay bay.

4

¹ Nækurom ndo i gay hay bæbay, gumatay gær a beke kurom hay lele, kâ zæbum fataya andza wu kærise bay. Sêrum ha nækurom bæbay ndo i gay kurom andaya mæ mbælom.

Duwulumay me a Mbælom pat pat ada tærum ndo metshe eye hay

² Duwulumay me a Mbælom huya. Kâ gum bæle mæ mađuwule me bay, gumay sisœ a Mbælom. ³ Duwulumay me a Mbælom hærwi may dærmak hærwi ada Mbælom mâ hændækamay na tsæved lele ka mæde ha bazlam ŋgay a ndo hay, ada næmaâ đæ tay ha wu i Kæriste neheye maŋgaha eye mâ zæba dzaydzay. Ka sêrum ha neŋ ma daŋgay na, hærwi wu nakay. ⁴ Duwulumay me a Mbælom hærwi ada nâ đæ ha parakka andza nakæ kutoŋ na giye aye.

⁵ Gumay metsehe a mede kurom, mede kurom mâ ge kame i ndo neheye ta tãma Yesu Kãriste bay aye na, ŋgwalak eye. Kã nasum ha hãlay eye bay, kwa kãday dzãnum tay ha. ⁶ Bazlam kurom mâ ge na, læfededẽ. Mã ge na, andza sluwal. Sãrum ha tadã ka mbãdumeye ka bazlam tay na, mbãdumatay faya ta tsãved eye lele.

Mãtsike me

⁷ Tisik, malamar kway nakã ka wudum na haladzay ma mãdzepe tã Kãriste aye, neŋgeye faya ma giye mãsler i Kãriste tã dãrev ŋgay peteh, neŋ tã neŋgeye nãmay faya nãmaa giye mãsler pat pat hãrwi Bãy Maduweŋ. Neŋ mandza eye kãkay na, ma dãkumeye ha. ⁸ Na slãriye naha na, hãrwi ada kã sãrum ha nãmay mandza eye na, kãkay. Ki ye naha na, ma makumeye naha dãrev dãrmak. ⁹ Na slãriye tay naha neŋgeye ta Onezim malamar kway. Neŋgeye dãrmak faya ma pay bãyay a Yesu Kãriste tã dãrev ŋgay peteh. Neŋgeye a yaw ma tãv kurom. Ta ye naha na, ta tsikakumeye wu nakã faya ma giye bo kanãŋ aye tebiye.

¹⁰ Aristark nakã nãmay salamay ma dãŋgay aye, kã tsikakum naha me. Markus, wawa i malamar i Barnabas kã tsikakum naha me dãrmak. Tadã ki ye naha ka tãv kurom na, tãmum na lele. Ba na tãtikakum wu nakã ka gumeye tsiy. ¹¹ Yesu ndo nakã tã zalay Zustus aye kã tsikakum naha me dãrmak. Mã walaŋ i ndo neheye faya ta giye mãsler hãrwi Bãy i Mbãlom tã neŋ kanãŋ aye na, Yahuda mekeleŋ eye hay bay, say ndo neheye mahkar aye. Nãteye faya ta dzãniye ga haladzay.

¹² Epafãras nakã a yaw abãra ka tãv kurom aye, kã tsikakum naha me. Neŋgeye ndo i mãsler i Yesu Kãriste. Pat pat, neŋgeye faya ma rãzlay a gãr maduwulay naha me a Mbãlom hãrwi kurom. Neŋgeye faya ma duwulay naha me a Mbãlom na, hãrwi ada kã ndzum bãŋbãŋ lele, kã tãrum ndo masãra eye hay ka tsãved i Mbãlom, ada kã sãrum wu nakã a yay a gãr a Mbãlom kã gum aye tebiye. ¹³ Ta dedek na sãr neŋgeye faya ma giye mãsler haladzay hãrwi kurom ada hãrwi ndo mãpe mãdzal gãr hay ka Yesu neheye ma Lawdise ada neheye ma Hiyerapolis* aye dãrmak. ¹⁴ Luka, doktor kway nakã ka wudãkwa na haladzay aye ada Demas, ta tsikakum naha me dãrmak.

¹⁵ Tsikumẽŋatay ha me a ndo mãpe mãdzal gãr hay ka Yesu neheye ma Lawdise aye. Tsikumay me a Nimfa ada a ndo mãpe mãdzal gãr hay ka Yesu neheye tã hayawa gãr a gay ŋgay aye. ¹⁶ Ka dzãŋgum na dẽrewel nakay na, slãrumatay naha a mãhay gãr i ndo mãpe mãdzal gãr hay ka Yesu neheye ma Lawdise aye hãrwi ada tã dzãŋga dãrmak. Nãkurom dãrmak, dẽrewel nakã na slãratay naha a mãhay gãr i ndo mãpe mãdzal gãr hay ka Yesu neheye ma Lawdise aye na, tã slãrakum naha hãrwi ada kã dzãŋgum dãrmak. ¹⁷ Gwadumay a Arsip na, mã ŋgãla ha bo ka mãsler i Bãy Maduweŋ Yesu Kãriste nakã a vãlay aye, mã ndãv ha.

¹⁸ Neŋ Pol, bo ga eye na watsakum naha mãtsike me ga nakay tã hãlay ga eye. Na tsikakum naha me. Mã mãtsakum gãr bay, neŋ na, ma dãŋgay.

Mbãlom mã pa fakuma ŋgama.

* 4:13 Lawdise ta Hiyerapolis na, hudgay neheye tã mbay naha a Kolosi.

Makurre i derewel i Pol nakə a watsatay naha a Tesalonik hay aye

Məfələkwe

Pol a pa gay i mađuwule me a Tesalonik na, a həlay i mahəhele ŋgay masulo eye. A yə a Tesalonik na, a yaw abəra ma Filipi. Tesalonik na, ta diye bəzay i Gəres ka dala i Masedowan. Tesalonik na, wuzlahgəma, ta səkəmwə ha wu hay mə dəma. Mbəzlew hay mə dəma haladzay, wene wene eye na, Yahuda hay. Yahuda siye hay ta təma məsənəke i Pol bay, ta həhar na. Pol a watsa tay a Tesalonik neheye ta təma məpe mədzal gər ka Yesu Kəriste aye.

Madədo 1 ka 3 faya ma tsikakweye ka məndze i Tesalonik hay tə Pol.

Madədo 4 ada 5, Pol faya ma vəlateye gədaŋ mede kame kame ma məndze i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. A mbədatay naha ka metsəhe nakə ma kwasatay ha mədzal gər aye.

Mətsike me

¹ Maa watsakum naha derewel nakay na, neŋ ta Silas ada ta Timote. Nəmaa watsakum naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Tesalonik aye. Nəkurom na, ndo i Mbəlom Bəba kway ada ndo i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste hay. Mbəlom m̄a pa fakuma ŋgama ada m̄a vəlakum zay.

Pol a gay sisə a Mbəlom hərwi mede i ndo məpe mədzal gər ha ka Yesu

² Nəmay faya nəmaa gay naha sisə a Mbəlom pat pat hərwi kurom kwa a həlay waray. Ahəl nakə nəmaa duwulaway naha me a Mbəlom aye na, nəmaa duwulaway naha me hərwi kurom tebiye. ³ Ahəl nakə nəmaa duwulaway naha me a Mbəlom aye na, nəmaa dzalawa ka məsler kurom nakə faya ka gumeye hərwi ka dzalum ha ka Yesu Kəriste aye. Faya nəmaa dzaliye sa na, nəkurom faya ka ŋgəlumeye ha bo ka məsler ta gədaŋ hərwi nakə ka wudum Yesu Kəriste ada nəkurom mandza eye bəŋbəŋ lele hərwi nakə faya ka təkumeye dərə a Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste aye. ⁴ Malamar ga hay, nəmaa sər ha, Mbəlom a wudə kurom. A pala kurom na, hərwi ada k̄a tərūm ndo ŋgay hay. ⁵ Nəmaa sər ha hərwi ahəl nakə nəmaa dākum ha Labara ŋgwalak eye na, nəmaa tsik tə bazlam dəkdek tsa bay, nəmaa tsik ta gədaŋ i Məsəfərə Tsədaŋŋa eye. Nəmaa sər ha lele wu nakə nəmaa tsik aye na, dedək. Ahəl nakə nəmay mə gay kurom aye na, ka sərūm ha mede may. Nəmay faya nəmaa giye andza niye na, hərwi madzəne kurom.

⁶ Nəkurom na, ka dazlumay a məpay bəzay a mede may ada a bəmalə i Bəy Maduweŋ kway. Ahəl nakə ka təmum bazlam i Mbəlom aye na, ka sum dərətsətseh haladzay hərwiye, ane tuk na, duh dərəv kurom kə ŋgwasa hərwi bazlam nakay ta gədaŋ i Məsəfərə Tsədaŋŋa eye. ⁷ Andza niye faya ka bəzumatay ha tsəved lele eye a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye tebiye ka dala i Masedowan ada ma Akay* aye, ta sər ha ma kəkay məndze tay nakə ta ndziye aye. ⁸ Hərwi kurom, ndo hay haladzay ma Masedowan ada ma Akay ta tsəne labara i Bəy Maduweŋ kway, ane tuk na, nəteye dəkdek bay. Sa na, ndo hay kwa ka waray ta tsəne ka mədzal gər kurom nakə ka dzalum ha ka Mbəlom aye. Wuray andaya nakə nəmay nəmaa səkahiye ha faya aye bay. ⁹ Nəteye tə bazlam tay faya ta tsikiye fakuma, ma kəkay nakə ka təmum may lele ahəl nakə nəmay mə gay kurom aye. Faya ta tsikiye sa, ka məgər ha kule hay, ka pumay bəzay a Mbəlom nakə dedək eye, neŋgeye ta sifa aye. ¹⁰ Tə sər ha nəkurom faya ka həbumeye wawa ŋgay nakə ma deyeweye mə mbəlom aye. Wawa niye na, Yesu nakə Mbəlom a mbəl ahaya abəra ma mədahaŋ aye. Neŋgeye ma buwiye kway abəra ma mevel i Mbəlom nakə ma ndziye ka ndo i mezeleme hay aye. Ma giye na, pat i sariya ŋgay nakə ma slaweye aye.

* 1:7 Akay: Məzele i Gəres nakə tə zalaway ha guram eye.

2

Məsler i Mbəlom nakə Pol a ge ma Tesalonik aye

¹ Malamar ga hay, nəkurom ka sərüm ha tə gər kurom mede may nakə nəmaa ye naha a gay kurom aye na, kəriye tsa bay. ² Ka sərüm ha nəmaa sa dəretsətseh haladzay ma Filipi təday, ta tsadamay. Ahəl nakə nəmaa ndisl naha a gay kurom aye na, ndo mənə dəre may hay ta samay dəretsətseh huya ane tuk na, Mbəlom kə mamay naha dərev hərwi ada nəmaâ dākum ha Labara ŋgwalak eye nakə a yaw abəra ka təv ŋgay aye. ³ Ahəl nakə nəmaa gatay amboh a ndo hay ka matəme bazlam i Mbəlom aye na, nəmaa raw me bay, wu nakə lele bay aye na, andaya ma mədzal gər may bay, nəmaa vay gər a ndəray bay. ⁴ Duh nəmaa tsik na, wu neheye Mbəlom a gwadamay düm ha aye hərwi a zəba famaya na, nəmaa a yay a gər. A vəl Labara ŋgwalak eye a həlay may na, hərwi ada nəmaâ datay ha a ndo hay. Nəmaa diye ha na, hərwi ada nəmaâ yatay a gər a ndo hay bay. Ane tuk na, hərwi ada nəmaâ yay a gər a Mbəlom neŋgeye nakə a sər dərev may aye. ⁵ Nəkurom ka sərüm ha lele dāda nəmaa tsikakum wu hərwi məvakum gər bay ada dāda ki yamayaw a mədzal gər nəmaa tsikakum wu hərwi ada kâ vəlummamay bay. Wu nakə na watsa kanaŋ aye na, Mbəlom a sər ha dedək. ⁶ Nəmaa pəla ndo hay tâ zambadamay bay, kwa nəkurom, kwa siye i ndo hay, a samay andza niye bay.

⁷ Həbe na, nəmaa ləvakum gər hərwi nəmay na, ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste hay, ane tuk na, a samay andza niye bay. Duh nəmaa ndza mə walaŋ kurom ta ləfedede eye andza may i wawa hay nakə ma gatay gər a wawa ŋgay hay aye. ⁸ Nəmaa wuda kurom haladzay. Hərwi niye, ahəl nakə nəmay ka təv kurom aye na, a samay mədākum ha Labara ŋgwalak eye nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom aye. Ada neŋgeye niye dəkdək bay, a samay məvəle ha məsəfəre may hərwi kurom, hərwi ka yumamay a gər haladzay. ⁹ Malamar ga hay, kâ mətsum ha gər ta məsler nakə nəmaa ge mawura bo eye mə gay kurom aye bay. Nəmaa ge məsler kwa ta həvad, kwa ta həpat hərwi ada nəmaâ tsətsah fakuma wu mənday bay. Andza niye, nəmaa dā ha Labara ŋgwalak eye i Mbəlom ze matsətsehe fakuma wuray.

¹⁰ Nəkurom ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, ka sərüm ha mede may ahəl nakə nəmay mə walaŋ kurom aye na, lele ada dedək eye ada Mbəlom a sər ha dərma. Ndəray ma sliye mətsike famaya wuray bay. ¹¹ Ka sərüm ha, nəmay ta nəkurom andza bəba ta wawa ŋgay hay. ¹² Nəmaa vəlākum gədaŋ. Nəmaa gawakum amboh hərwi ada mede kurom mâ yay a gər a Mbəlom, neŋgeye nakə a zalakum hərwi ada kâ fələkum a bəy ŋgay, ma təv nakə ŋgwalak eye haladzay aye.

¹³ Nəmay faya nəmaa gay naha sisə a Mbəlom huya sa na, hərwi ahəl nakə nəmaa dākum ha bazlam i Mbəlom aye na, ka pum faya zləm. Ka təmum, ka sərüm ha ta dedək bazlam nakay a yaw abəra ka təv i Mbəlom bəna bazlam i ndo zezeŋ bay. Ayaw ta dedək bazlam nakay a yaw na, mə həlay i Mbəlom. Faya ma giye məsler mə nəkurom neheye ka dzalum ha ka Yesu Kəriste aye. ¹⁴ Malamar hay nəkurom ka tərüm andza məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma dala i Yahuda nəteye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye. Yahuda hay ta satay dəretsətseh ada anəke ndo i gəma kurom hay ta sakum dəretsətseh dərma andza i tay. ¹⁵ Yahuda neheye na, ta kəf ndo məde ha bazlam i Mbəlom neheye ahəl niye aye, ta kəf Bəy Maduweŋ kway sa. Ta həharawa may dərma. Nəteye na, tə yay a gər a Mbəlom bay tebiye, nəteye ndo mənay dəre a ndo hay tebiye. ¹⁶ Andza niye, nəmaa datay ha bazlam i Mbəlom a ndo siye neheye nəteye Yahuda hay bay aye hərwi ada Mbəlom mâ təma tay ha na, a satay bay. Anəke na, ta rah ha ka mənese tay nakə tə gawa aye tebiye, ada kə ndalay a Mbəlom fataya, sariya ŋgay ma gəsiye tay ha.*

A say a Pol mambəde gər a Tesalonik

¹⁷ Malamar hay, nəmay na, ahəl nakə nəmaa ye abəra ka təv kurom, nəmaa gər kurom ha aye na, hawa kurom a gawamay haladzay, a samay mənəgatakum. Tə dəre na, nəmay dərəŋ ta nəkurom. Ane tuk na, dərev may mandza eye na, tə nəkurom huya. Nəmaa

* 2:16 zəba ma Roma hay 11.28-32.

pəla tsəved madzəga haladzay mede naha mənğatakum. ¹⁸ A samay mambəde naha gər ka təv kurom. Neŋ Pol tə gər ga, na tsik sik haladzay nakə a seŋ mede naha aye. Ane tuk na, Fakalaw ka dərəzlamay na tsəved. ¹⁹ Ayaw, məpe mədzał gər may ta mənğwese may na, hərwi kurom. Nəkurom magogoy may nakə nəmaa ŋgalakiye kurom ha kame i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste pat nakə ma maweye aye. ²⁰ Ayaw, ta dedek nəmaa ŋgalakiye kurom ha ada dərev may ma ŋgwasiye hərwi kurom.

3

¹ Ahəl nakə nəmaa tsəne labara kurom sa bay aye na, nəmaa sla faya məgəse dərev sa bay. Nəmaa gwad nəmaa sləriye naha Timote ka təv kurom. Nəmay na, nəmaa ndziye ma Aten mahəmeye təmad. ² Ka sərūm ha Timote neŋgeye malamar kway. Neŋgeye ta nəmay faya nəmaa giye məsler i Mbəlom. Nəmay ta neŋgeye faya nəmaa diye ha Labara ŋgwalak eye i Yesu Kəriste. Nəmaa slər naha ka təv kurom hərwi ada m̄ dzəna kurom ada m̄ makum naha dərev ada nakə k̄ ndzum bəŋbəŋ ka tsəved i Mbəlom aye, ³ hərwi ada dərətsətseh nakə faya ma ndzakumeye a gər aye m̄ dze kurom ha ta dəba bay. Ba ka sərūm ha a ye ka bo ka sakweye dərətsətseh andza niye. ⁴ Ahəl nakə nəmay ka təv kurom, dərətsətseh ka ndzakway a gər zuk bay aye na, nəmaa tsikakum, nəmaa gwadakum aza dərətsətseh ma deyeweye ada kə ndislew andza nakə ka sərūm aye. ⁵ Hərwi niye na sla faya madəme sa bay. Na slər naha Timote ka təv kurom hərwi ada n̄ tsəne labara kurom. Agəna nəkurom faya ka dzalumeye ha huya ka Yesu Kəriste kəgəbay agəna Fakalaw kə vakum gər. Tadə kə ge andza niye na, məsler nakə nəmaa ge mə walaŋ kurom aye na, ka təra kəriye.

⁶ Ane tuk na, anəke Timote nakə a ye naha ka təv kurom aye, kə maw ka təv may. Kə tsikamay labara hay ŋgwalak eye ka nəkurom. A gwad na, nəkurom faya ka dzalumeye ha ka Yesu Kəriste huya ada ka wudum bo nəte nəte. A gwad sa na, ka pum may a mədzał gər kurom, a sakum mənğatamay andza nəmay nakə a samay mənğatakum aye dərma. ⁷ Andza niye malamar may hay, dərətsətseh faya ma ndzameye a gər haladzay ada ndo hay faya ta kwasameye gər haladzay. Ane tuk na, ahəl nakə Timote a maw a tsikamay labara kurom aye na, kə mamay naha dərev hərwi nəkurom faya ka dzalumeye ha ka Yesu Kəriste huya. ⁸ Anəke na, dərev may kə ŋgwasa hərwi nəkurom mandza eye bəŋbəŋ mə həlay i Bəy Maduweŋ. ⁹ Kwa nəmaa gay naha sisə a Mbəlom ma kəkay na, kə sla bay, hərwi dərev may kə ŋgwasa haladzay hərwi kurom. ¹⁰ Nəmay faya nəmaa dūwulay naha me ta həpat ta həvad hərwi ada m̄ vəlamay tsəved nəmā ye naha mazəbakumaw dəre ada matətikakum wu nakə ka sərūm zuk bay aye hərwi ada k̄ səkahum ha mədzał gər ka Yesu Kəriste.

¹¹ Mbəlom Bəba kway tə gər ŋgay eye ta Bəy Maduweŋ kway Yesu t̄ vəlamay tsəved mede naha ka təv kurom. ¹² Bəy Maduweŋ m̄ gəl ha mawudə bo kurom nakə ka wudum bo mə walaŋ kurom aye kame kame ada k̄ wudum ndo hay tebiye kame kame andza nakə nəmay nəmaa wudə kurom aye. ¹³ Andza niye, ma vəleye gədaŋ a dərev kurom hay hərwi ada mənese m̄ ge andaya mə nəkurom bay ada k̄ tərūm tsədaŋna kame i Bəba kway Mbəlom pat nakə Bəy Maduweŋ Yesu ma maweye aye. Mata maw na, neŋgeye ta ndo ŋgay hay tebiye.

4

Mede nakə a yay a gər a Mbəlom aye

¹ Malamar ga hay, wu nakə nəmaa ndəvakumeye naha mətsike aye na anaŋ: Ahəl niye nəmaa tətikakum mede nakə a yay a gər a Mbəlom aye. Nəmaa sər ha mede kurom na, andza niye. Anəke nəmay, nəmaa gakumeye amboh ta məzele i Bəy Maduweŋ kway Yesu, pumay bəzay a mede kurom niye kame kame. ² Ka sərūm ha mede nakə nəmaa gwadakum pumay bəzay ta gədaŋ i Bəy Maduweŋ kway Yesu aye. ³ Wu nakə a say a Mbəlom aye na, tərūm tsədaŋna. Andza məgwədə na, k̄ gum madama bay. ⁴ Kwa way mə walaŋ kurom t̄ ndza ta ŋgwas ŋgay salamay ka tsəved nakə a yay a gər a Mbəlom

aye, ndo hay tâ ng̃lakum bəzay bay. ⁵ Kâ gərūmay ha bo a bor i bo kurom bay. Maage andza niye na, ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. ⁶ Ndəray m̃a gay mənese a ndo ta təv i ng̃was bay, m̃a vay gər kwa tsekweŋ bay. Sərūm ha na, Bəy Maduweŋ kway ma vələteye d̃əretsətseh a ndo neheye ta giye slala i mənese nakay aye. Nəmaa gakum d̃af, b̃a nəmaa tsikakum. ⁷ Mbəlom kə zalakway. Ane tuk na, a zalakway na, hərwi ada kâ gakwa madama bay. Neŋgeye a zalakway hərwi ada kâ ndzakwa tsədaŋŋa. ⁸ Hərwi niye, ndoweeye ka kərah bazlam neheye na, a kərah bazlam i ndo hay bay. A kərah na, Mbəlom, neŋgeye nakə a vələkum Məsəfəre Tsədaŋŋa eye.

⁹ Malamar ga hay, wuray andaya nakə na watsakumeye naha sa ka mawuḏe siye i ndo i Yesu hay aye na, andaya bay, hərwi bo i Mbəlom eye tə gər ng̃ay ka tətikakum, wudum bo ñəte ñəte m̃ə walaŋ kurom. ¹⁰ Ayaw, ta dedek ka wudum ndo m̃əpe m̃ədzal gər hay ka Yesu neheye ka dala i Masedowan aye tebiye. Ane tuk na, faya nəmaa gakumeye amboh, gum andza niye kame kame. ¹¹ Pəlum na, m̃əndze nakə s̃əkeffe aye. Kâ tələkum me kurom a wu i ndo siye hay bay. Gum m̃əsler tə h̃əlay kurom eye andza nakə b̃a nəmaa tsikakum aye. ¹² Tadə ka gum andza niye na, ndo neheye ta dzala ha ka Yesu Kəriste zuk bay aye na, ta r̃əhakumeye ha gər ada ka r̃əkumeye wu m̃ənday wal bay.

Bəy Maduweŋ Yesu ma maweye

¹³ Malamar ga hay, a samay m̃əgərə kurom ha ze m̃əsərə wu ka bazlam i ndo neheye ta m̃ət aye bay. Hərwi a samay na, d̃ərev m̃a ye fakuma ab̃əra bay andza ndo neheye faya ta h̃əbiye madayaw i Yesu t̃əbey aye. ¹⁴ Tadə azlakwa ka s̃ərakwa ha Yesu kə m̃ət ada kə l̃ətsew ab̃əra ma m̃ədahaŋ, sərūm ha ndo neheye tə m̃ət b̃a ta dzala ha ka Yesu aye na, Mbəlom ma l̃ətse tay ahaya ab̃əra ma m̃ədahaŋ, ma hayatay gər ka t̃əv i Yesu. ¹⁵ Wu nakə nəmaa tsikakumeye añəke aye na, Bəy Maduweŋ kway kə d̃a ha. Pat nakə ma maweye na, nəkway neheye tə d̃əre ka m̃əndzib̃əra aye ka lahakwateye kame a ndo neheye ta m̃ət aye bay. ¹⁶ Pat eye niye na, Mbəlom ma vələteye tsəved a gawla ng̃ay hay, b̃əy i gawla i Mbəlom hay ma zalije ta magala. Tsa na, tolom i Mbəlom ma l̃əviye ada Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste, bo ng̃ay eye ma mb̃əzlaweye ab̃əra m̃ə mbəlom. Ndo neheye tə m̃ət b̃a ta dzala ha ka neŋgeye na, ñəteye ta lahiye m̃əl̃ətsew ab̃əra ma m̃ədahaŋ, ¹⁷ tsa na, Mbəlom ma hayakweye gər a nəkway neheye huya tə d̃əre aye hərwi ada nəkway tage ñəteye kâ hayakwa gər ma pazlay. Nəkway tebiye ka dzakweye gər ta Bəy Maduweŋ kway ka m̃əgər mbəlom. Ka ndzakweye huya ta Bəy Maduweŋ kway ka t̃əv mañəte eye. ¹⁸ Hərwi niye, mum ha d̃ərev a bo tə bazlam neheye ñəte ñəte m̃ə walaŋ kurom.

5

Ndəray a sər pat i m̃əmaw i Yesu bay

¹ Malamar hay, ka bazlam i pat k̃əgəbay h̃əlay i m̃əmaw i Bəy Maduweŋ na, nəmaa watsakumeye naha na, ma dzəniye kurom bay, ² hərwi bo kurom eye ka sərūm ha ma maweye andza m̃əkal ndəray ma s̃əriye faya bay. ³ A h̃əlay nakə ndo hay ta gwadiye: «Gəma may mandza eye zay, wuray andaya ma gameye bay.» A h̃əlay niye na, d̃əretsətseh ma dazleye tuk, ta dzaliye faya bay. Tsəved andaya m̃ətəme ab̃əra m̃ə d̃əma bay. Ma giye na, andza ng̃was nakə m̃əwe wawa a dazlay, m̃əwure ng̃ay eye a dazlay kwayaŋŋa aye.

⁴ Malamar ga hay, nəkurom na, andza ndo neheye ñəteye ma l̃əvoŋ aye bay. Pat eye niye m̃a ndzakum a gər andza m̃əkal bay. ⁵ Hərwi nəkurom tebiye ndo neheye tə yawa m̃ə dzaydzay ta h̃əpat aye. Nəkway na, andza ndo neheye tə yawa ta h̃əvad ma l̃əvoŋ aye bay. ⁶ Hərwi niye, kâ ndzah̃ərakwa andza siye hay bay. Nəkway d̃uh ndzakwa tsezlezleŋŋe ada gakway metsehe a bo kway. ⁷ Ndo neheye tə ndzah̃ərawa aye na, tə ndzah̃ərawa ta h̃əvad ada tə kwayawa na, ta h̃əvad d̃ərmak. ⁸ Nəkway na, ndo neheye mandza eye m̃ə dzaydzay aye, nəkway ka h̃əhalakwa ma l̃əvoŋ bay. Hərwi niye, gakway metsehe a bo, dzalakwa ha ka Yesu Kəriste huya ada wudakwa bo ñəte ñəte. Niye na, andza ka pakwa ka bo peteked i b̃əre hərwi ada wuray m̃a gakway bay. H̃əbakwa pat nakə Mbəlom ma t̃əmiye kway ha hərwi m̃əpe faya m̃ədzal gər kway na, andza mb̃əramdaw i b̃əre nakə tə pawa a gər a h̃əlay

i vëram aye. ⁹ Mbëlom a pala kway na, hërwî ada mâ vëlakway dëretsëtseh bay. A pala kway düh na, hërwî ada mâ tëma kway ha të hëlay i Bëy Maduwerë kway Yesu Këriste. ¹⁰ A mët na, hërwî kway hërwî ada nëkway ta nëngeye kâ ndzakwa ka tëv manëte eye. Kwa tadë ka mëtakwa tsiy, kwa tadë nëkway të dëre mba, pat nakë ma maweye na, nëkway të nëngeye, ka ndzakweye ka tëv manëte eye. ¹¹ Hërwî niye, mum ha dërev a bo më walaë kurom ada dzënum bo hërwî ada kâ hutum gëdaë andza nakë ëa faya ka gumeye anëke aye.

Mandëve i bazlam

¹² Malamar hay, faya nëmaa gakumeye amboh, rëhumay ha gër a ndo neheye faya ta giye mëslër i Mbëlom më walaë kurom aye. Bëy Maduwerë a pa tay ha kame kurom hërwî ada tã tëtikakum tsëvedë ngay. ¹³ Rëhumatay ha gër lele ada wudum tay ha haladzay hërwî faya ta giye mëslër i Mbëlom. Ndzum zay më walaë kurom.

¹⁴ Malamar hay, faya nëmaa gakumeye amboh, tsikumatay faya a ndo i së hay, mumatay naha dërev a ndo neheye zluwer a gatay aye ada mëmatay bo a ndo neheye bële aye hay, zlum ngatay kwa ka way tebiye. ¹⁵ Gum metsehe, ndëray mâ ma ha sewed të sewed bay. Gum gëdaë kwa këday hërwî ada kâ gum düh na, wu ngwalak eye hay më walaë kurom ada a ndo hay tebiye. ¹⁶ Ndzum na, pat pat ma mëngwese. ¹⁷ Duwulumay me a Mbëlom pat pat. ¹⁸ Kwa a hëlay waray, gumay naha sisë a Mbëlom. Anaë wu nakë nëkurom ndo neheye madzapa eye të Yesu Këriste a say a Mbëlom kâ gum aye. ¹⁹ Kâ kërahumay ha tsëvedë a Mësëfëre Tsëdaëngë ka mëtsike me bay. ²⁰ Ka ta rësum na bazlam i ndo mëdë ha bazlam i Mbëlom hay bay. ²¹ Dzëdzamum tay ha wu neheye ta tsikiye tebiye täday ada pum wu nakë lele eye a dërev kurom. ²² Kâ gum mënese bay tebiye.

²³ Mbëlom të gër ngay nëngeye nakë a vël zay aye, mâ tëra kurom ha tsëdaëngë eye hay. Mâ tsëpa mësäfëre kurom ta mëdzal gër kurom të bo kurom tebiye hërwî ada a hëlay nakë Bëy Maduwerë kway Yesu Këriste ma maweye na, ndëray mâ ngëlakum bëzay ta tëv i wuray kwa tsekwerë bay. ²⁴ Mbëlom a zalakum na, hërwî ada kâ tërum ndo ngay hay. Nëngeye ma giye andza niye hërwî wu nakë kë tsik aye na, ma giye.

²⁵ Malamar hay, duwulumay me a Mbëlom hërwî may dërmak. ²⁶ Tsikumatay me a ndo mëpe mëdzal gër hay ka Yesu tebiye lele. ²⁷ Na gakum amboh ta mëzele i Bëy Maduwerë kway: Dzëngum dërewel nakay kame i siye i ndo mëpe mëdzal gër hay ka Yesu tebiye.

²⁸ Bëy Maduwerë kway Yesu Këriste mâ pa fakuma ngama.

Masulo i d̄erewel i Pol nak̄a a watsatay naha a Tesalonik hay aye

M̄af̄el̄akwe

Derewel nakay masulo eye a masay a ḡar i bazlam nak̄a a tsik m̄a d̄erewel nak̄a makurre eye. H̄alay eye faya ma diye a d̄aba, ḡar faya ma kwasateye a ndo m̄ape m̄adzal ḡar hay h̄arwi B̄ay Maduweŋ Yesu k̄a maw zuk bay. Ma Tesalonik na, siye hay t̄a gwad pat i m̄amaw i B̄ay Maduweŋ k̄a ndislew (2.2). Siye hay ta k̄arah m̄age m̄asler (3.6-12).

M̄a d̄erewel nakay na, Pol faya ma s̄akahiye ha m̄as̄n̄ake ŋgay. M̄ape m̄adzal ḡar ka Yesu ma mbatiye ha labara i ndo zezeŋ bay. Ma mbatiye ha wu mawura bo eye ta d̄arets̄atseh wal bay. Pat nak̄a Yesu ma maweye na, m̄anese ma dziye (1.5-9). An̄ake na, m̄anese faya ma giye m̄asler ta m̄akal (2.1-12). Pol a tsik faya andza ndo nak̄a t̄a zalay «ndo i sewed» aye. Neŋgeye na, ḡadaŋ nak̄a a hayay ḡar a ḡadaŋ sewed eye hay tebiye aye.

M̄atsike me

¹ Maa watsakum naha d̄erewel nakay na, neŋ Pol, Silas ada ta Timote. N̄omaa watsakum naha a m̄ahay ḡar i ndo m̄ape m̄adzal ḡar hay ka Yesu neheye ma Tesalonik aye, n̄akurom i Mb̄elom B̄aba kway ada i B̄ay Maduweŋ kway Yesu K̄ariste.

² Mb̄elom B̄aba kway ta B̄ay Maduweŋ kway Yesu K̄ariste t̄a pa fakuma ŋgama ada t̄a v̄alakum zay.

B̄ay Maduweŋ ma gateye sariya a ndo i m̄andzib̄era hay

³ Malamar ga hay, a ye ka bo n̄omāa gay naha sis̄e a Mb̄elom h̄arwi kurom pat pat. A ye ka bo n̄omāa ge andza niye h̄arwi faya ka s̄akahumeye ha m̄ape m̄adzal ḡar kurom ka neŋgeye ada n̄akurom tebiye, kwa way a wuda siye i ndo hay kame kame d̄armak.

⁴ H̄arwi niye ah̄el nak̄a n̄amay ta siye i m̄ahay ḡar i ndo m̄ape m̄adzal ḡar hay ka Yesu na, n̄omaa tsikawa fakuma ta m̄aŋgwese h̄arwi ndo hay faya ta gakumeye d̄arets̄atseh, faya ta nakumeye d̄are, ane tuk na, ka hwayum bay. Ka s̄amumay ha, faya ka dzalumeye ha ka Yesu K̄ariste. N̄amay faya n̄omaa ŋgalakiye kurom ha.

⁵ Wu nakay faya ma diye ha parakka Mb̄elom ma giye sariya ada sariya ŋgay na dedek. Ka gum d̄arets̄atseh andza niye na, h̄arwi ada k̄a t̄arum ndo m̄af̄el̄akwe a B̄ay i Mb̄elom. H̄arwi niye nak̄a faya ka sumeye d̄arets̄atseh aye. ⁶ Dedek, Mb̄elom ma giye na, wu nak̄a dedek eye, ma gateye d̄arets̄atseh a ndo neheye ta gakumeye d̄arets̄atseh aye. ⁷ N̄akurom ndo neheye an̄ake faya ka sumeye d̄arets̄atseh aye na, Mb̄elom ma v̄alakumeye zay ada ta n̄amay d̄armak. Ma giye andza niye na, a h̄alay nak̄a B̄ay Maduweŋ kway ma mb̄azlaweye m̄a mb̄elom aye. Gawla ŋgay ḡadaŋ eye hay ta laka ahaya. ⁸ B̄ay Maduweŋ kway ma deyeweye ma d̄arneh i ako, ma gateye d̄arets̄atseh a ndo neheye t̄a s̄ar Mb̄elom bay ada ta k̄arah Labara ŋgwalak eye i B̄ay Maduweŋ Yesu kway aye. ⁹ Ta siye d̄arets̄atseh. Ta dziye ka tor eye, Mb̄elom ma d̄ar̄zlateye a tsaved h̄arwi ada t̄a yaw ka t̄av i B̄ay Maduweŋ bay. Ta sliye m̄andze ma m̄azlāb nak̄a a ze kwa mey aye bay. ¹⁰ Wu nakay ma giye bo na, pat nak̄a B̄ay Maduweŋ ma maweye. Ndo ŋgay hay ta zambadeye. Ndo neheye ta dzala ha ka neŋgeye tebiye ta d̄aslay ha ḡar. Ka d̄aslumeye ha ḡar d̄armak h̄arwi ka t̄amum bazlam nak̄a n̄omaa d̄akum ha aye.

¹¹ H̄arwi niye, n̄amay faya n̄omaa d̄uwulay naha me a Mb̄elom huya h̄arwi kurom. N̄omaa d̄uwulay naha me na, h̄arwi ada k̄a ndzum andza neheye a zalatay aye. N̄omaa d̄uwulay naha me h̄arwi ada m̄a dz̄ana kurom ka m̄age wu neheye ŋgwalak eye tebiye a sakum hab̄e m̄age aye ada m̄asler nak̄a ka gumeye h̄arwi m̄adzal ḡar ka Yesu aye. N̄omaa gwad̄eye: M̄a dz̄ana kurom ta ḡadaŋ ŋgay. ¹² Andza nakay, ndo hay ta zambadeye a m̄azele i B̄ay Maduweŋ kway Yesu h̄arwi kurom ada ndo hay ta zambadakumeye h̄arwi

ngay dərma. Wu nakay ma giye na, hərwi Mbəlom ta Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ta piye fakuma ngama.

2

Wu nakə ma lahiye mäge kame aza Yesu ma maweye aye

¹ Malamar hay, a seŋ mətsike ka pat i məmaw i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ada i məhay gər kway kame ngay. Faya nəmaa gwadəkumeye naha, ² kâ dzədzum ha mədzal gər kurom bəse tə wu nakə siye hay tə gwad pat nakə Bəy Maduweŋ ma maweye kə husaw aye bay. Kwa taçə ndo i maslaŋ hay ta tsik, kwa taçə ka tsənum abəra ka ndo neheye faya ta diye ha bazlam i Mbəlom, kəgəbay tə gwad maa watsa andza niye na, neŋ, kâ dzədzarum bay. ³ Ndəray mâ vakum gər kwa tsekweŋ bay tebiye. Pat eye kə husaw zuk bay hərwi ma husaweye na, ndo hay haladzay ta gəriye ha tsəved i Mbəlom təday, ndo i sewed nakə Mbəlom ma kaliye ha a ako aye ma deyeweye təday. Tsa na, pat eye ma husaweye tuk. ⁴ Ndo i sewed niye ma gateye me a ndo hay ka mədəslay ha gər kwa taçə a Mbəlom, kwa a mey, ma gwadateye kâ dəslumay ha gər bay. Ma gwadateye neŋgeye na, a ze kwa mey tebiye. Ma fələkwiye kwa a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, ma ndziye mə dəma, ma gwadiye neŋgeye Mbəlom.*

⁵ Ahəl nakə neŋ mə gay kurom aye na, na tsikakum wu neheye, kə mətsakum gər dāw? ⁶ Anəke wu ka dərəzlay na tsəved ada ka sərūm wu nakə a dərəzlay na tsəved aye. Aza həlay eye kə sla na, ndo i sewed niye ma ndohwaweye parakka. ⁷ Sewed nakay faya ma giye məsler mə walaŋ i ndo hay, ane tuk na, neŋgeye maŋgaha eye, ada ma ndziye maŋgaha eye hus a həlay nakə ndo mədərəzlay na tsəved ma gəriye ha mədərəzlay na tsəved aye. ⁸ Tsa na, ndo i sewed ma ndohwaweye parakka. Ma dəba i wu nakay na, Bəy Maduweŋ Yesu ma maweye ta gədaŋ ngay. Ma kədiye na abəra mə dəma ta gədaŋ i məsəfəre ngay nakə ma vəzlaweye mə bazlam ngay aye. ⁹ Ndo i sewed niye ma deyeweye na, ta gədaŋ i Fakalaw. Ma giye masuwayaŋ hay wal wal, ma gateye hərəbəkka a ndo hay. Ma vateye gər a ndo hay tə wu niye ma giye. ¹⁰ Ma giye wu neheye ngwalak eye bay aye wal wal tebiye ada ma vateye gər a ndo neheye ta kutsiye tay ha a ako nakə dāda ma mbatiye bay aye. Ta dziye andza niye hərwi ta wudā dedək bay, ta kərah. Taçə ta təma na, Mbəlom ma təmiye tay ha haḅe. ¹¹ Hərwi niye, Mbəlom ma sləriye fataya ndo məvatay gər gədaŋ eye hərwi ada tâ vəlay ha mədzal gər tay a maraw me. ¹² Mbəlom a ge andza niye na, hərwi ada sariya mâ gəs tay ha ndo neheye ta təma dedək bay aye ada ta wudā mäge mənese aye.

Ndzum ka tsəved i Mbəlom bəŋbəŋ

¹³ Nəkurom malamar may hay nakə Mbəlom a wudā kurom aye, kutoŋ nəmaa gay naha sisce a Mbəlom pat pat hərwi kurom, bəna Mbəlom a pala kurom kwa ahəl nakə məndzibəra andaya zuk bay aye hərwi mətəme kurom ha. A təma kway ha ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye nakə a təra kurom ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye. Mbəlom a təma kurom ha na, hərwi ka dzalum ha ka wu nakə dedək aye. ¹⁴ Mbəlom a zalakum na, ahəl nakə nəmaa dəkum ha Labara ngwalak eye i Yesu Kəriste aye. A say na, kâ hutum məzlaḅ i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste dərma.

¹⁵ Hərwi niye malamar ga hay, ndzum dəwerwerre bəŋbəŋ lele, dzalum ka wu neheye nəmaa tətikakum aye huya, kwa taçə nəmaa tətikakum tə bazlam kwa taçə nəmaa watsakum naha a dərəwel, pum na a mədzal gər kurom.

¹⁶ Faya na duwulay naha me a Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste tə gər ngay eye ada a Mbəlom Bəba kway nakə a wudā kway aye. Ta ngwalak ngay, faya ma makweye naha dərəv huya ada faya ma dzəniye kway ka mədzal gər kway, ka wu nakə ngwalak eye ma deyeweye kame aye. ¹⁷ Mâ makum naha dərəv ada mâ vəlakum gədaŋ ka mäge wu neheye ngwalak eye hay huya ada ka mətsike wu neheye ngwalak eye hay huya.

* 2:4 zəba ma Daniyel 11.36; Ezekiyel 28.2.

3

Duwulumay me a Mbəlom hərwi may

¹ Malamar hay, nakay na, wu nakə nəmaa ndəviye ha mətsikakum aye. Duwulumay me a Mbəlom hərwi may hərwi ada bazlam i Bəy Maduweŋ Yesu m̄a ye kame bəse bəse ada ndo hay t̄a rəhay ha gər andza nəkurom neheye ka rəhumay ha gər aye dərmak.

² Duwulumay me a Mbəlom hərwi may hərwi ada m̄a tsəpa may abəra ka ndo i sewed hay, hərwi a say a siye hay matəme bazlam i Mbəlom nakə nəmaa tsikiye bay.

³ Ane tuk na, Bəy Maduweŋ na, a mbəday həlay a bazlam ŋgay bay. Ma dzəniye kurom ada k̄a tərūm gədaŋ eye hay ada ma tsəpiye kurom abəra ka Fakalaw.* ⁴ Bəy Maduweŋ kway faya ma dzəniye may ka məge fakuma mədzal gər. Nəmaa sər ha na, faya ka gumeye wu nakə nəmaa tsikakum aye ada ka gumeye huya. ⁵ Bəy Maduweŋ kway m̄a dzəna kurom hərwi ada k̄a sərūm ha ma kəkay nakə Mbəlom a wud̄a kurom aye ada k̄a səmunay naha a d̄əretsətseh andza Yesu Kəriste nakə a səmay naha aye.

Kwa way m̄a ge məsler

⁶ Malamar hay, faya nəmaa tsikakumeye ta məzele i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste, faya nəmaa gwadakumeye na, k̄a ndzum ka t̄əv i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye sə eye bay, hərwi ta kərah wu neheye nəmaa tətikakum aye. ⁷ Nəkurom ka sərūm ha t̄ə gər kurom eye wu nakə ka gumeye hərwi məpay bəzay a mede may aye. Hərwi ahəl nakə nəmay mə gay kurom aye na, nəmay sə eye hay d̄aw? ⁸ Nəmaa nda wu m̄ənday i ndo mekeleŋ eye hay kəriye bay, nəmaa səkəm masəkəme. Nəmaa ge məsler t̄ə madagər eye həvad ta həpat hərwi wu m̄ənday may hərwi ada nəmāa vəlakum d̄əretsətseh hərwi wu m̄ənday bay. ⁹ Nəmaa ge məsler andza niye na, nakə tsəved̄ may andaya matsətsehe fakuma wu m̄ənday bay aye bay. Ane tuk na, nəmaa ge d̄uh na, hərwi m̄ədzakum ha wu nakə k̄a gum aye. ¹⁰ Ahəl nakə nəmay mə gay kurom aye na, nəmaa tsikakum, nəmaa gwadakum: Tad̄ə ndoweye k̄ə ge məsler bay na, k̄a vəlumay wu m̄ənday bay.

¹¹ Nəmaa tsikakum naha andza niye na, hərwi nəmaa tsəne t̄ə gwad̄ ndo mekeleŋ eye hay mə walaŋ kurom na, sə aye hay. A satay məge məsler bay, ane tuk na, faya ta ndapiye a bazlam i ndo hay. ¹² Faya nəmaa tsikateye naha a ndo niye hay, faya nəmaa gatay naha me ta məzele i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste. Gum məsler ta tsəved̄ eye hərwi məhute wu m̄ənday t̄ə həlay kurom aye.

¹³ Malamar hay, nəkurom na, gum wu ŋgwalak eye andza niye, k̄a yum gər bay. ¹⁴ Tad̄ə ndoweye ka rəhay ha gər a wu nakə nəmaa watsa a d̄erewel nakay aye bay na, zəbum faya, nəkurom ta neŋgeye k̄a dzapum ka məge wu hay dziye bay hərwi ada horoy m̄a gay. ¹⁵ Ane tuk na, k̄a zəbum faya andza ndo m̄əne d̄əre kurom bay. Tsikumay me d̄uh ta tsəved̄ eye hərwi neŋgeye malamar kurom huya.

Mandəve i bazlam

¹⁶ Bəy Maduweŋ Yesu bo ŋgay eye ndo məvəle zay, m̄a vəlakum zay huya pat pat kwa həlay waray waray. Bəy Maduweŋ Yesu m̄a ndza t̄ə nəkurom tebiye.

¹⁷ Neŋ Pol na tsikakum naha me, neŋ na watsa t̄ə həlay ga eye. Na pawa ŋgodgor ka d̄erewel ga hay tebiye na, andza nakay. Nakay na, məwetse ga.

¹⁸ Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste m̄a pa fakuma ŋgama tebiye.

* 3:3 2 Tesalonik hay 2.3.

Makurre i dɛrewel i Pol nakə a watsay naha a
Timote
aye

Məfələkwɛ

Məzele i Timote ka ndzeyɛ a gər ma dɛrewel i ndo i maslaŋ hay ada mə dɛrewel hay i Pol. Timote a lakawa ha Pol ka mæge məsler. Kə laka ha Pol a mahəhele hay haladzay. Pol kə slər ha a tɛv mawura bo haladzay, a Tesalonik ada Korin̄te.

Pol a watsay dɛrewel a Timote sulo. Pol a watsa dɛrewel neheye na 6a mədok i mæpe mədzał gər ka Yesu mapa eye tsiy. A zəkaw anəke na, mæpe tay ha gay i maɖuwule me hay lele ada matəra ha mæpe mədzał gər gədaŋ eye.

Makurre i dɛrewel a vələtay gədaŋ a ndo mədzał gər hay ka Yesu, a ndo neheye tə kalatay kame a ndo hay aye, ada a Timote.

Siye i ndo mæpe mədzał gər ka Yesu faya ta sənəkateye wu lele bay aye a ndo hay (1.3-7; 4.1-4; 6.3-5).

Pol faya ma tsikateye me a zləm hərwi mədəslay ha gər a Yesu ada tə maɖuwule me (madədo 2). A ɖa ha dərmał, ndo neheye tə kalay kame a gay i maɖuwule me hay ta ndziye na, ma kəkay (madədo 3).

Bəba i Timote na, ndo Gərek ada may ŋgay dem i Yahuda hay. Faya ma ɖay ha a Timote ma kəkay nakə ma gateye gər a ndo hay aye (madədo 4 ka 6).

¹ Maa watsa dɛrewel nakay na, neŋ Pol, neŋ ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste. Ndo nakə a pa ga ndo i maslaŋ aye na, Mbəlom ndo mətəme kway ha tə Yesu Kəriste nakə a ge wu nakə ka pakwa faya mədzał gər aye.

² Na watsaka naha a nəkar Timote. Nəkar na, andza wawa ga dedək eye hərwi ka dzala ha ka Yesu Kəriste.

Mbəlom Bəba kway tə Yesu Kəriste Bəy Maduweŋ kway t̄a pa fakaya ŋgama, t̄a gaka ŋgwalak ada t̄a vələka zay.

Ndo i parasay hay

³ A seŋ na, ndza ma Efez andza nakə na tsikaka kurre ahəl nakə na gər kar ha, na ye ka dala i Masedowan aye. Ndza mə ɖəma hərwi ada k̄a gatay me a ndo neheye faya ta tətikateye maraw me a ndo hay aye, t̄a gər ha. ⁴ Gwadatay na, t̄a vələy ha bo tay a wurmbez hay ada a məkəde wuway ka bəba tətə tay hay bay. Niye na, ma gəliye ha məkəde wuway kəriye, ma dzəniye wu nakə a say a Mbəlom aye bay. Wu nakay ka sərakwa ha na, hərwi ka dzalakwa ha ka neŋgeye. ⁵ Ka tsikakwateye andza niye na, hərwi ada t̄a wuda ndo hay. Kə satay mawude ndo hay na, dərev tay m̄a təra tsədaŋŋa lele, t̄a ge wu ŋgwalak eye ɖəkdek ada t̄a dzala ha ka Mbəlom lele. Niye na, ta wuda ndo hay.

⁶ Ndo mekeleŋ eye hay na, ta dze abəra ka tsəved, ta gər ha wu ŋgwalak eye. Duh faya ta tsikiye wu neheye ma giye ŋgama bay aye. ⁷ A satay matətikatay bazlam i Mbəlom mapala eye a ndo hay, faya ta tətikiye ta gədaŋ. Ane tuk na, bo tay eye tə tsəne wu nakə faya ta tsikiye bay ada faya ta tətikateye a ndo hay aye bay.

⁸ Tacə ndoweye kə pay bəzay a bazlam i Mbəlom mapala eye ta tsəved eye na, ka sərakwa ha na, lele. ⁹ Tsənakwa wu nakə na tsikiye: Mbəlom a vəl bazlam mapala eye na, hərwi ndo neheye faya ta giye ŋgwalak aye bay. Mbəlom a vəl duh na, hərwi ndo neheye faya ta giye wu nakə lele bay aye, ndo neheye ta rəhay gər a Mbəlom bay aye, ada hərwi ndo neheye tə kəts na Mbəlom aye. Mbəlom a vəl bazlam mapala eye na, hərwi ndo neheye faya ta giye mənese aye, ndo neheye tə yay a gər a Mbəlom bay aye, ndo neheye ta kərah wu hay i Mbəlom aye. Mbəlom a vəl bazlam mapala eye sa na, hərwi ndo neheye ta kədiye bəba tay ta may hay aye, ada ndo neheye ta kədiye siye i ndo hay aye dərmał, ¹⁰ ada ndo mæge madama hay, ndo neheye tə zlawə siye i hasləka hay ta tərawə ha andza ŋgwas tay aye, ndo neheye ta səkəməwa ndo hay hərwi matəre tay ha

beke aye, ndo neheye tã d̄asawa parasay aye, ndo neheye tã mbadawa tã maraw me aye. Mb̄alom a v̄al bazlam mapala eye na, h̄arwi siye i wu neheye lele bay ta nasiye ha wu nak̄e lele faya ma t̄atikakweye aye. ¹¹ Mat̄etike nakay a yaw na, ab̄era ma Labara ŋgwalak eye nak̄e Mb̄alom, ndo i m̄azlab̄, a v̄alen̄ a h̄alay aye. Labara ŋgwalak eye niye a d̄a ha Mb̄alom bagwar eye, nen̄geye nak̄e ma ndziye ma t̄ov̄ ŋgwalak eye huya aye.

Pol a zambad̄ay a Mb̄alom h̄arwi ŋgwalak ŋgay

¹² Na gay sis̄e a Yesu K̄ariste B̄ay Maduwen̄ kway h̄arwi nak̄e a zla ga andza ndo i ded̄ek. Na gay sis̄e sa h̄arwi ka t̄era ga ha ndo i m̄esler ŋgay. Maa v̄alen̄ ḡedan̄ ka m̄age m̄esler na, nen̄geye. ¹³ Ah̄el niye na, na tsalaway ka ḡer a Mb̄alom, ada ta zlapay ga na, na gawatay d̄arets̄etseh a ndo ŋgay hay haladzay h̄arwi nak̄e na dzala ha ka nen̄geye bay aye. Ane tuk na, Yesu nen̄geye na, k̄e ḡer ŋgwalak h̄arwi wu nak̄e na gawa aye na, na s̄er bay. ¹⁴ B̄ay Maduwen̄ kway Yesu K̄ariste k̄e pa fagaya ŋgama haladzay. An̄eke na dzala ha ka nen̄geye ada k̄e v̄alen̄ ḡedan̄ ka mawud̄e siye i ndo hay.

¹⁵ Mezeleme nak̄e nen̄ na ge aye na, a ze i ndo siye hay tebiye. Yesu K̄ariste a yaw ka m̄endzib̄era na, h̄arwi ada m̄a t̄ema tay ha ndo i mezeleme hay. An̄er̄ bazlam nakay na, ded̄ek, ndo hay ḡadem t̄a t̄ema a d̄erev tay. ¹⁶ Ane tuk na, Yesu K̄ariste a ḡer ŋgwalak na, h̄arwi ada m̄a d̄atay ha a ndo hay nen̄geye ndo m̄azle ŋgatay. A d̄a ha na, a ḡer ŋgwalak a nen̄ nak̄e na ze ndo hay t̄e mezeleme aye. A b̄ezetay ha niye h̄arwi m̄av̄elatay ḡedan̄ a ndo neheye ta dzaliye ha faya aye ada ta hut̄iye sifa nak̄e ma nd̄aviye bay aye. ¹⁷ Ndo hay t̄a d̄eslay ḡer a B̄ay Mb̄alom nak̄e ma ndziye ka tor eye. Nen̄geye Mb̄alom n̄ete ŋgwen̄. Nd̄eray a ŋgatay bay. Zambad̄umay ka tor eye. Amen!

Pol a v̄alay ḡedan̄ a Timote

¹⁸ Timote, n̄ekar na, andza wawa ga, na ḡeraka ha bazlam nakay a h̄alay yak andza nak̄e ndo i maslan̄ hay t̄e tsik fakaya aye. Bazlam neheye t̄e tsik aye t̄a t̄era i yak na, andza wu h̄alay h̄arwi ada k̄a ge v̄eram nak̄e ŋgwalak aye. ¹⁹ V̄alay d̄erev yak a Mb̄alom huya ada ge na, wu nak̄e ŋgwalak eye. Siye i ndo mekel̄er̄ eye hay ta k̄erah ts̄aved̄ nakay ŋgwalak eye. H̄arwi niye ta dzala ha ka wu neheye ded̄ek aye sa bay. ²⁰ M̄e walan̄ i ndo niye hay na, Himene ta Al̄eḡezand̄er. N̄ete ye na, na v̄alay tay ha a h̄alay a Fakalaw* h̄arwi ada t̄a t̄atik mets̄ehe lele eye ada t̄a tsalay ka ḡer a Mb̄alom sa bay.

2

Mad̄uwulay me a Mb̄alom na, k̄akay?

¹ Makurre i wu nak̄e a s̄er̄ m̄ats̄ikatay a ndo hay aye na, an̄er̄: Ts̄ats̄ahum ka Mb̄alom, d̄uwulumay me, gumay amboh t̄e m̄agay naha sis̄e h̄arwi ndo hay tebiye. ² Duwulumay me a Mb̄alom h̄arwi b̄ay hay ada h̄arwi ndo neheye faya ta l̄aviye ndo hay aye tebiye h̄arwi ada k̄a ndzakwa zay madz̄adzere kwa tsekwen̄ m̄a ge andaya bay, ada k̄a r̄ehakway ha ḡer a Mb̄alom, ada mede kway m̄a t̄era ŋgwalak eye kame ŋgay. ³ Mad̄uwulay me a Mb̄alom h̄arwi ndo hay na, lele ada a yay a ḡer a Mb̄alom ndo m̄at̄eme kway ha. ⁴ A yay a ḡer haladzay h̄arwi a say na, ndo hay tebiye t̄a t̄ema ada a say t̄a s̄er ded̄ek. ⁵ Bazlam nakay na, h̄arwi ndo hay tebiye. H̄arwi Mb̄alom na, n̄ete ŋgwen̄ ada ndo m̄e walan̄ i Mb̄alom ta ndo hay na, n̄ete ŋgwen̄. Nen̄geye ndo zezen̄, ndo zezen̄ eye niye na, Yesu K̄ariste. ⁶ A yaw na, k̄e v̄al ha m̄es̄af̄ere ŋgay mas̄ek̄ematay ahaya ndo hay. A d̄a ha na, a h̄alay nak̄e ŋgwalak eye, a say a Mb̄alom ndo hay tebiye t̄a t̄ema aye. ⁷ Mb̄alom a sl̄er ga ha, na t̄era ndo i maslan̄ ŋgay h̄arwi ada n̄a d̄a ha wu nakay a ndo hay. A gweden̄ t̄atikatay a ndo neheye Yahuda hay bay aye bazlam ŋgay nak̄e ded̄ek eye ada t̄a dzala ha. Na tsik na, ded̄ek, na d̄es parasay bay.

⁸ A s̄er̄ na, hasl̄eka hay kwa ka waray t̄a d̄uwulay me a Mb̄alom, t̄a d̄uwulay naha me a Mb̄alom t̄e d̄erev ts̄edan̄na eye. T̄a ge mevel ka ndo bay, t̄a k̄ed̄ wuway ka wu bay.

* 1:20 A say m̄agwed̄e a ndo m̄awetse d̄erewel nakay na: «Na h̄er̄ar tay ab̄era m̄e walan̄ i ndo hay.»

⁹ A serj na, ɲgwas hay tâ pa ka bo peteked andza nakə a ye ka bo mape aye. Peteked nakə ndo hay ta giye faya dāre aye na, tâ pa ka bo bay. Tâ gay metsehe bo tay. Tâ mætsa ka matərde gər lele hərwi ada tâ zəba fataya bay. Tâ pa ka bo wu i maslawa neheye tsakala eye haladzay aye bay, kwa peteked neheye tsakala eye haladzay aye tâ pa ka bo bay. ¹⁰ Məsler nakə lele aye mâ təra malembede bo tay dūh. ɲgwas neheye tə gwad faya ta rəhay gər a Mbəlom aye na, tâ ge andza niye. ¹¹ Ahəl nakə faya ta tətikiye mə gay i maduwule me aye na, ɲgwas hay tâ tsik me bay, tâ ndza dīkdīk. Tâ dəslay ha gər a ndo matətike ndo hay. ¹² Na vəlatay tsəved a ɲgwas hay ka matətikatay a hasləka hay bay ada tâ ləvay gər a hasləka hay bay. Tâ ndza dīkdīk, ¹³ hərwi Mbəlom a lah mäge na, Adam təday, ada ma dəba eye a ge Hawa. ¹⁴ Sa na, Fakalaw ka səpat Adam bay. Ane tuk na, a səpat na, ɲgwas. Maa kərah marəhay ha gər a Mbəlom na, ɲgwas. ¹⁵ Kwa mâ ge andza niye bəbay, ɲgwas ta wiye wawa ada Mbəlom ma təmiye tay ha. Ane tuk na, tâ dzala ha ka Mbəlom huya, tâ wudā ndo hay, tâ təra ɲgwalak eye ka dāre i Mbəlom, tâ gay metsehe a bo tay.

3

Madugula hay i ndo i Kəriste hay

¹ Bazlam nakə na tsikiye na, dedək. Ndo nakə ka pəla matəre madugula i ndo i Kəriste hay aye na, a say mäge məsler ɲgwalak eye. ² Madugula i ndo i Kəriste na, mede ɲgay mâ ge ɲgwalak eye, hərwi ada ndo hay tâ may ha mənese ka gər wuray kwa tsekweŋ bay. ɲgwas ɲgay mâ ge nəte ɲgweŋ. Mâ kwaya ta guzom bay. Mâ gay metsehe a bo ɲgay, mâ ge wu neheye ɲgwalak eye, mâ təma mbəlok hay a gay ɲgay ada mâ sər matətikatay wu a ndo hay dərma. ³ Mâ təra beke i guzom bay, mâ təra ndo i tereŋgez bay, mâ təra dūh na, ndo ləfedede, mâ tsala bo ta ndo hay bay, mâ ge bor i dala bay. ⁴ Mâ sər məgay gər a ɲgwas ɲgay ta wawa ɲgay hay, mâ gəl tay ha wawa ɲgay hay lele, wawa ɲgay hay tâ rəhay ha gər. ⁵ Tadə ndowe ye kə sər məgay gər a ndo i gay ɲgay hay bay na, ma səriye məgatay gər a məhay gər i ndo mape mədza. l gər hay ka Yesu na, ma kəkay?

⁶ Ahəl nakə ka pumeye ndo mâ təra madugula aye na, kâ pum ndo nakə a dzala ha ka Yesu Kəriste anəke aye bay. Ma ta dəslay ha gər a bo. Kə ge andza niye na, sariya ma gəsiye na andza nakə ma gəsiye Fakalaw aye. ⁷ Ndo nakə ma təriye madugula i ndo i Kəriste hay aye na, mede ɲgay mâ yatay gər a ndo neheye ta dzala ha ka Yesu bay aye dərma. Kə ge andza niye bay na, horoy ma geye kame tay ada Fakalaw ma mbəzliye na a balay ɲgay.

Ndo mäge məsler mə walaŋ i ndo i Kəriste hay

⁸ Mede i ndo hay mäge məsler mə walaŋ i ndo i Kəriste hay na, mâ ge lele. Dərneh mâ ge mə bazlam tay sulo bay, tâ təra beke i guzom bay, tâ ge mavaha i dala bay. ⁹ Tâ təma bazlam nakə Mbəlom a dā ha aye tə dərev tay peteh. ¹⁰ Ka pumeye tay ha a məsler na, zəbum ka mede tay lele təday. Kə ge mede tay lele na, pum tay ha tâ təra ndo mäge məsler hay.

¹¹ Mede i ɲgwas tay hay mâ ge lele dərma. Tâ tsik wu nakə lele bay aye ka ndo hay bay, tâ kwaya ta guzom bay, tâ ge na, wu neheye dedək aye huya.

¹² Ndo mäge məsler mâ təra na, zal i ɲgwas nəte, mâ gatay gər a wawa ɲgay hay ta ndo i gay hay lele. ¹³ Tadə ndo mäge məsler ta ge məsler lele na, ndo hay ta dəslatay ha gər. Ta sliye faya məde ha bazlam i Yesu Kəriste parakka hərwi ta dzala ha faya lele.

Wu bagwar eye nakə Mbəlom a dā ha aye

¹⁴ Na dzala na, na miye naha ka təv yak bəse. Ane tuk na, na watsaka naha wu neheye na, ¹⁵ hərwi kwa tadə na ye naha bay na, dərwelel nakay ma dakeye ha ndo i gay i Mbəlom hay ta ndziye kəkay na, ka səriye ha. Ndo i gay i Mbəlom na, ndo neheye tə dzala ha faya aye, neŋgeye tə dāre eye. Bazlam dedək eye malətsa eye faya andza mədok i gay. ¹⁶ Ta dedək, bazlam nakay na, bagwar eye haladzay. Maŋgaha eye ahəl niye, ane tuk na,

Mbəlom kə dəkway ha. Faya ma dəkway ha kəkay nakə ka ndzakweye ka tsəved i Mbəlom aye. Ndəray ma sliye faya mahəmbər na bay. A tsik na, ka Yesu Kəriste:

A təra ndo zezeŋ aye.

Məsəfəre Tsədaŋŋa eye kə dā ha,

neŋgeye mənese andaya faya bay.

Gawla i Mbəlom hay ta ŋgatay.

Ndo hay ta dā ha bazlam ŋgay a ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye.

Ndo hay kwa waray ka məndzibəra ta dzala ha,

Mbəlom kə zla a gəma, ka vəlay məzlaḅ.

4

Ndo neheye ta tətikateye maraw me a ndo hay aye

¹ Məsəfəre Tsədaŋŋa eye kə tsik parakka, a gwad: Aza kame na, ndo mekeleŋ eye hay ta gəriye ha mədzele ha ka Yesu. Ta rəhatay ha gər a məsəfəre neheye ŋgwalak eye bay ta rawiye me aye. Ta pay bəzay a matətike neheye tə yaw abəra ka fakalaw hay aye. ² Ndo neheye faya ta tətikateye wu neheye a ndo hay aye na, dərneh mə bazlam tay sulo, faya ta dəsiye parasay. Mədzal gər tay kə nas andza wu nakə ako a fəka na aye. ³ Ndo neheye na, faya ta gwadateye a ndo hay məzle ŋgwas na, lele bay. Faya ta giye me ka mənəde wu siye hay sa dərma. Ane tuk na, Mbəlom, neŋgeye a ge wu neheye na, hərwi ada ndo neheye ta dzala ha ka Kəriste ada tə sər dedek aye, t̄a nda ada t̄a gay sisə. ⁴ Andza niye, hərwi wu nakə Mbəlom a ge tebiye aye na, lele. Wu mənəday kwa waray ka kərahum mənəde bay, ndayum tsa ada k̄a gumay naha sisə a Mbəlom. ⁵ Wu mənəday tebiye na, lele hərwi bazlam i Mbəlom ada hərwi maḏuwule me kway nakə faya ka ḏuwulakweye me aye.

Ndo mäge məsler i Yesu Kəriste lele eye

⁶ Tadə ka tətikatay wu neheye a ndo mədzal gər hay ka Yesu Kəriste na, ka təriye ndo mäge məsler i Yesu Kəriste lele eye ada ka hutiyə gədaŋ hərwi bazlam i Mbəlom nakə ka dzalakwa ha aye ada hərwi matətike nakə faya ka pay bəzay lele aye. ⁷ Wurmbez neheye kəriye a yay a gər a Mbəlom bay aye na, k̄a pay zləm bay. Mede yak m̄a səkah matəre kame kame andza nakə a say a Mbəlom aye. ⁸ Tadə ndoweye ma giye həbaḏ hərwi matətəde ha mbəle ŋgay aye na, ma geye ŋgama tsekweŋ a bo ŋgay. Ane tuk na, tadə mede ŋgay lele andza nakə a say a Mbəlom aye na, ma geye ŋgama na, haladzay, hərwi a sər ma dzəniye na anəke ma sifa nakə ka mənədzibəra aye ada ma sifa nakə ma hutiyə ka tor eye. ⁹ Bazlam nakay na, bazlam dedek eye. Lele na, kwa way m̄a təma tə dərev ŋgay peteh. ¹⁰ Hərwi niye ka vəlakway ha gədaŋ kway ka mäge məsler, ka ŋgəlakwa ha faya bo sah lele na, hərwi ka pakwa faya mədzal gər kway ka Mbəlom, neŋgeye nakə ta sifa aye. Neŋgeye ndo mətəme tay ha ndo hay tebiye, ma təmiye ha wene wene eye na, ndo neheye tə dzala ha ka Kəriste aye.

¹¹ Datay ha ada k̄a tətikatay wu nakay a ndo hay. ¹² Ndəray m̄a kəts kar hərwi nəkar wawa eye segey bay. Duh nəkar na, bəzatay ha a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta ndziye na, kəkay. Bazlam yak nakə ka tsikiye na, m̄a təra bazlam lele eye, mede yak m̄a ge lele, wuḏa ndo hay, dzala ha ka Yesu ada ndza na, tsədaŋŋa. ¹³ Dzaŋga Dərewel i Mbəlom pat pat kame i ndo hay. Datay ha ada k̄a tətikatay hus a pat nakə aza na ye naha aye. ¹⁴ K̄a gay masəfaya a gədaŋ nakə Mbəlom a vəlaka aye bay. A vəlaka na, ahəl nakə ndo hay tə dā ha wu nakə Mbəlom a tsik ka nəkar aye ada maḏugula hay tə pa faya həlay tay aye.*

¹⁵ Pay gər na, a məsler neheye anaŋ aye. Vəlay ha bo yak tebiye hərwi ada ndo hay t̄a ŋgatay faya ka diye kame kame ka tsəved i Mbəlom. ¹⁶ Gay metsehe a mede yak, gay metsehe a wu nakə faya ka tətikateye a ndo hay aye ada ndza bəŋbəŋ lele. Tadə ka ge andza niye na, ka təmiye ha bo yak eye ada ndo neheye faya ta pay zləm a bazlam yak aye dərma.

* 4:14 Məpe həlay ka ndo: Məzle ndo ka mäge məsler mə walaŋ i ndo.

5

Mede i ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu

¹ Ahəl nakə nəkurom ka tøv manəte eye ta ndo guram aye na, kâ may ha mənese bay, tsikay ta tsəfetsəfe eye andza neŋgeye na, bəba yak. Tsikatay me a gawla hay andza nəteye malamar yak hay. ² Tsikatay me a mama hay andza nəteye may yak hay. Ada a dem hay bəbay andza nəteye malamar yak hay. Dərev yak mâ ge kame tay na, tsədaŋŋa.

³ Gatay gær a madakway i ŋgwas neheye nəteye madakway i ŋgwas hay ta dedek, ndo mægatay gær andaya bay aye. ⁴ Tadə madakway i ŋgwas wawa ŋgay kəgəbay wawa i wawa ŋgay andaya na, gær ha wawa hay tâ tətik marəhatay ha gær a ndo tay hay təday. Andza məgwede tâ gay gær a may tay andza nakə bəba tay hay tə gawatay gær ahəl niye aye. Andza niye na, a yay a gær a Mbəlom. ⁵ Madakway i ŋgwas nakə neŋgeye mahəŋgeye, ndəray ŋgay andaya məgay gær bay ada neŋgeye kə pa mædzal gær ka Mbəlom, faya ma dūwulay naha me a Mbəlom huya ta həpat kwa ta həvad hərwi ada mâ dzəna na. ⁶ Ane tuk na, madakway i ŋgwas nakə a gær ha bo ŋgay kwa a way tsa aye na, neŋgeye mandza eye ma sifa, ane tuk na, andza neŋgeye maməta eye. ⁷ Datay ha a ndo hay na, tâ gatay gær a bəba tay hay hərwi ada ndəray mâ matay ha mənese bay.

⁸ Tadə ndoweje kə gay gær a ndo ŋgay hay bay, na tsik wene wene eye na, ka ndo i gay ŋgay hay, kə gær ha tsəved i Yesu Kəriste. Neŋgeye lele bay a ze ndo nakə kə dzala ha ka Yesu bay aye.

⁹ Watsa a dərəwel na, mæzele i madakway i ŋgwas nakə mæve ŋgay kə ndisl a mæve kuro kuro məkwa aye dəkdek ada nakə a zla zal nəte aye. ¹⁰ Ndo hay tâ sər ha məsler ŋgay neheye a gawa aye na, ŋwalak eye. Kə gatay gær a wawa hay lele ada ka təma mbəlok hay a gay ŋgay lele. Sa na, kə baratay na sik i ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu* ada ka dzəna ndo neheye mə dəretsətseh aye. Kə ge məsler lele huya. Kə ge andza niye na, watsa mæzele ŋgay.

¹¹ Madakway i ŋgwas neheye dahəlay aye na, kâ watsa mæzele tay a dərəwel bay. Hərwi ka watsa mæzele tay agəna ma sateye mede a zal sa, ta gəriye ha məpay bəzay a Yesu Kəriste. ¹² Ta ge andza niye na, sariya ma gəsiye tay ha hərwi ta nas wu nakə tə tsik, tə gwad: Ta ndziye mahəteye aye. ¹³ Kwa tadə ta zla zal bay, ka watsa mæzele tay na, ta giye məsler sa bay, ta həhaliye ka gay ka gay. Ta dzəguriye me, ta bəbəlateye wuray a ndo hay. Ta tsikiye bazlam nakə ka zəbatay naha bay aye. ¹⁴ Hərwi niye a seŋ na, madakway i ŋgwas neheye dahəlay eye hay aye na, tâ ye a zal sa, tâ wa wawa hay, tâ gay gær a bədgay tay hərwi ada ndo neheye tə nakway dəre aye tâ huta wuray mətsike fakwaya bay. ¹⁵ Na tsik andza niye na, hərwi siye i madakway i ŋgwas hay ta gær ha tsəved i Mbəlom, tə pay bəzay a Fakalaw.

¹⁶ Tadə ŋgwas nakə faya ma pay bəzay a Yesu Kəriste, madakway i ŋgwas andaya mə gay na, neŋgeye mâ dzəna na. Madakway i ŋgwas niye andza niye na, məhay gær i ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu ta dzəniye na bay. Məhay gær i ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu ta dzəniye na, madakway i ŋgwas neheye ndəray tay andaya bay aye.

¹⁷ Madugula neheye nəteye faya ta gateye gær lele a ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu aye na, rəhumatay ha gær lele. Rəhumatay ha gær wene wene eye a ndo neheye faya ta vəliye ha gədaŋ tay ka məde ha bazlam i Mbəlom ada ka matətikatay a ndo hay aye.

¹⁸ Hərwi mawatsa eye mə Dərəwel i Mbəlom, a gwad: «Ahəl nakə sla ma giye məsler ma guvah aye na, kâ pay wu ka bazlam bay, gær ha mâ həpəd wu mənday.†». A gwad sa: «Ndo məge məsler na, lele tâ vəlay wu i madagær ŋgay.‡»

¹⁹ Tadə ndoweje ki yaw ka tøv yak mətsikaka wu nakə lele bay aye ka madugula i ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu na, kâ pay zləm bay. Ka ta pay zləm na, tsəne abəra ka ndo hay sulo kəgəbay ka ndo mamahkar eye təday ada ka pəteye zləm. ²⁰ Tsikatay faya a ndo

* 5:10 Məbere sik na, andza məgwede: Matəme mbəlok. † 5:18 Bazlam mapala eye masulo eye 25.4. ‡ 5:18 1 Korinje hay 9.9; Mata 10.10; Luka 10.7.

neheye faya ta giye mænese aye kame i ndo hay tebiye hærwi ada ndo siye hay tâ dzædzar mæge mænese dærmak.

²¹ Neŋ faya na gakeye amboh kame i Mbælom, kame i Yesu Kæriste ada kame i gawla i Mbælom neheye a pala aye, amboh rəhay ha gær a wu nakə na tsikaka aye. Kâ ŋgəna tay ha ka bo abəra ndo hay bay, kâ matay bo a ndo siye hærwi agəna nəteye ndo yak hay aye bay. ²² Tadə a saka mæzle ndo ka mæge mæsler mə gay i maduwule me na, zəba ka mede ŋgay lele təday nakə ada ka piye həlay ka gær ŋgay aye. Kâ tələka həlay yak a mezeleme i ndo siye hay bay. Ndza na tsədaŋŋa.[§]

²³ Kâ sa yam dəkdek bay, sa guzom tsekweŋ hærwi huđ yak nakə a wurawa fakaya aye hærwi ada huđ mā wur fakaya sa bay.

²⁴ Ndo siye hay kwa tadə ta ye kame i sariya zuk bay na, mezeleme tay a zəba parakka mə dzaydzay. Ka ndo siye hay, ta səriye ha mezeleme tay na, ma dəba i sariya. ²⁵ Mæsler ŋwalak eye hay na, nəteye mə dzaydzay dærmak. Tadə ta ndohwaw bəse a dzaydzay zuk bay na, ta sliye mændze huya maŋgaha eye bay.

6

¹ Ndo neheye nəteye beke aye hay na, tâ rəhatay ha gær a ndo i gay tay hay hærwi ada ndo hay tâ tsik wu nakə lele bay aye ka mæzele i Mbælom bay ada ka wu neheye faya ka tətikakwateye a ndo hay aye bay. ² Tadə ndo i gay i beke hay nəteye ndo mæpe mædzal gær hay ka Kæriste, kwa tadə nəteye malamar hay ma mæpe mædzal gær ka Kæriste bəbay na, tâ kərah marəhatay ha gær a ndo i gay tay hay bay. Kwa nəteye tebiye tə ləva kame i Mbælom na, ta giye mæsler tay lele duh ma ziye nakə kurre aye hærwi ndo neheye faya ta gateye mæsler aye na, nəteye ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu ada Mbælom a wuđa tay.

Ndo neheye zlele eye hay dedek aye

Tətikatay wu neheye a ndo hay, vətatay gədaŋ. ³ Tadə ndoweye ka tətik wu mekeleŋ eye, ada ka təma bazlam neheye dedek aye i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kæriste bay, ada a təma wu nakə faya ka tətikakwateye a ndo hay ka mede nakə lele eye kame i Mbælom aye bay sa na, ⁴ neŋgeye ndo mædəslay ha gær a bo, a sər wuray bay tebiye. A sər na, məkədə wuway dəkdek tsa, ma giye magazləga ka wu hay. Hærwi niye ndo neheye faya ta pay zləm aye na, ta giye sələk, ta wuđiye məkədə wuway a bo, ta tsadiye a bo, ta dzalateye naha wu neheye lele bay aye a gær a ndo hay. ⁵ Ta kədiye wuway huya hærwi mædzal gær hay lele bay, ada hærwi tə sər dedek sa bay. Tə dzala mə gær tay agəna, tadə ta pay bəzay a tsəved i Mbælom na, ta hutiyə suloy.

⁶ Ta dedek tadə ka pay bəzay a tsəved i Mbælom na, nəkar zlele eye, dərev yak ma ŋgwasiye tə wu nakə andaya fakaya aye. ⁷ Ka yakwaw ka mændzibəra na, ka zlakwaw wuray ka həlay bay, ka makweye na, ka zlakweye wuray ka həlay bay dærmak. ⁸ Tadə wu məndaŋ kway tə peteked kway andaya na, niye na, dā kway. ⁹ Ndo neheye a satay matəre ndo i zlele hay aye na, ta dədiye a masəpete i Fakalaw andza tə dəd a balay. Ta wuđa wu neheye kəriye ma nasiye tay ha ndo hay aye ada neheye ta dziye tebiye aye. ¹⁰ Mawuđe suloy na, ma zlaweye slala i wu neheye lele bay aye tebiye. Siye i ndo hay ta gær ha tsəved i Mbælom hærwi a satay suloy ka zal, ada hærwi niye ta huta dəretsətseh mə dərev.

Mandəve i bazlam

¹¹ Ane tuk na, nəkar na, ndo i Mbælom, wu neheye tebiye lele bay aye na, kâ tələka həlay yak a dəma bay. Ge gədaŋ, hærwi ada kâ təra lele kame i Mbælom, pay bəzay a tsəved ŋgay, dzala ha huya ka neŋgeye, wuđa siye i ndo hay lele, səmay naha a wu hay ada təra ndo ləfedede eye. ¹² Ge vərəm ŋwalak eye ka tsəved i Mbælom. Gəs sifa i Mbælom nakə ma ndəviye bay aye hærwi Mbælom a zalaka na, ka neŋgeye ada ka dā ha parakka ahəl niye kame i ndo hay haladzay wu nakə ŋwalak eye ka dzala ha aye. ¹³ Neŋ faya na tsikakeye kame i Mbælom nakə ma vəliye sifa a wu hay tebiye aye ada kame i Yesu Kæriste nakə a dā ha wu ŋwalak eye parakka kame i Poŋos Pilat aye, ¹⁴ neŋ faya na tsikakeye, rəhay ha

§ 5:22 zəba ma 1 Timote 4.14.

gər a wu nakə na tsikaka aye, kâ nas ha bay, gay metsehe a mändze yak hərwi ada ndo hay tâ maka ha mənese bay hus a pat nakə Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ma maweŋe aye. ¹⁵ Ma maweŋe na, a həlay ŋgwalak eye. Maa ge ha andza niye na, Mbəlom. Mbəlom na, gədaŋ tebiye mə həlay ŋgay, neŋgeye Mbəlom nəte ŋgweŋ, neŋgeye mandza eye ma məŋgwese, neŋgeye Bəy ka gər i bəy hay, neŋgeye Bəy Maduweŋ ka gər i bəy maduweŋ hay, ¹⁶ neŋgeye nəte ŋgweŋ nakə ta sifa huya aye, neŋgeye mandza eye mə dzaydzay. Dzaydzay ŋgay a dəv haladzay, ndəray ma sliye mahəndzəde naha faya bay. Ndəray dāda kə ŋgatay bay, ndəray ma sliye məŋgatay bay sa. Ndo hay tâ dəslay ha gər. Ma ndziye huya. Mâ ge andza niye.

Mətsike me a zləm a ndo i zlele hay

¹⁷ Ndo neheye zlele eye hay ka mändzibəra nakay aye na, gwadətay tâ dəslay ha gər a bo bay, zlele ma ziye kəriye. Tâ pa faya mədzal gər tay bay. Tâ pa mədzal gər tay düh na, ka Mbəlom nakə ma vəlakweye wu hay tebiye hərwi ada kâ ŋgwasakwa aye. ¹⁸ Gwadətay na, tâ ge wu ŋgwalak eye hay, tâ ge wu ŋgwalak eye hay haladzay. Gwadətay na, tâ vəl wu ta məŋgwese eye, tâ vəl wu a siye i ndo hay. ¹⁹ Tadə faya ta giye andza niye na, ta hayay gər a wu tay hay a təv ŋgwalak eye hərwi ada tâ huta sifa dedek eye. Maga eye na, andza ndo nakə a pa naha mədok i gay ŋgay kurre aye.

²⁰ Timote, gay gər a wu nakə Mbəlom a pa a həlay yak aye. Bazlam neheye ndo hay ta tsikiye kəriye na, kâ tsik a dəma bay. Wu nakə nəteye tə zalay ndaraw aye, ane tuk na, ndaraw dedek eye bay. ²¹ Na tsik andza niye hərwi siye hay ta dzala ha ka wu nakə faya ka dzalakweye faya aye sa bay, hərwi tə gwad tâ huta ndaraw eye nakay.

Mbəlom mâ pa fakuma ŋgama.

Masulo i d̄erewel i Pol nakə a watsay naha a

Timote
aye

Məfələkwe

Masulo i d̄erewel nakay Pol a watsay a Timote aye, maraha eye t̄ə maduk i duk i bazlam neheye Pol a tsikay a Timote aye. Pol neŋgeye ma daŋgay (2.9), ndo hay haladzay ta mbəday d̄əba (1.15; 4.10-16). A sər ha mazlambar ma mətiye (4.6). A gwaday a Timote ndo məleke ha ma məsler, a wud̄a na andza wawa, ka dzameye gər d̄ada sa.

Derewel nakay faya ma makweye ahaya a zləm m̄əndze i Pol: Məsler ŋgay, məsənəke ŋgay, d̄əretsətseh ŋgay hay hərwi Labara ŋgwalak eye. A vəlay gədaŋ a Timote ka məsəmay naha a d̄əretsətseh ma məsler i Kəriste (2.1-13). A gwaday m̄a d̄a ha bazlam i Mbəlom ta tsəved̄ eye lele (2.14-15). Hərwi niye, Timote m̄a ŋgəday a məkəde wuway, m̄a mbəday d̄əba a ndo neheye faya ta giye wu neheye ŋgwalak eye bay aye, m̄a pay bəzay na, a mede i Pol. M̄a hənay gər ada m̄a ge na, wu nakə Pol ta ndo siye hay t̄ə sənəkataŋ a ndo hay aye.

Wu neheye mawatsa eye na, ta dzəniye kway ka matətike wu dedek eye (3.16).

Mətsike me i Pol

¹ Maa watsa d̄erewel nakay na, neŋ Pol, neŋ ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste andza nakə a say a Mbəlom aye. A slər ga ha hərwi ada n̄a d̄a ha bazlam i sifa nakə Mbəlom a gwad̄ ma vəlateye a ndo neheye madzapa eye t̄ə Yesu Kəriste aye.

² Na watsaka naha a nəkar Timote. Nəkar na, na wud̄a kar haladzay andza wawa ga. Mbəlom Bəba kway t̄ə Yesu Kəriste Bəy Maduweŋ kway t̄a pa fakaya ŋgama, t̄a gaka ŋgwalak ada t̄a vəlaka zay.

Pol a may naha d̄ərev a Timote

³ Neŋ faya na gay naha sisə a Mbəlom hərwi yak. Neŋ faya na geye məsler t̄ə d̄ərev tsədaŋŋa eye andza i bəba t̄əte ga neheye t̄ə gaway məsler aye. Ahəl nakə na d̄uwulaway naha me a Mbəlom aye na, na d̄uwulaway naha me hərwi yak huya ta həvad̄ kwa ta həpat.

⁴ Həlay nakə ka tuwa aye na, kə mətsəŋ gər bay.* A seŋ haladzay m̄əŋgataka hərwi ada d̄ərev ga m̄a rah ta m̄əŋgwese. ⁵ Na mətsa ha gər ta məpe m̄ədzal gər yak nakə ka pa peteh ka Yesu Kəriste aye bay. Təday na, mama yak Lowis nakə a dzala ha ka Yesu Kəriste ada may yak Enise. Ayaw! Na sər ha ta dedek ka dzala ha ka Yesu d̄ərmak.

⁶ Hərwi niye, neŋ faya na gwad̄akeye sa: K̄a gay masəfaya a wu nakə Mbəlom a vəlaka gədaŋ məge aye bay. A vəlaka na, ahəl nakə na pa fakaya həlay aye. Vəlay ha d̄ərev yak peteh ka məge.† ⁷ K̄a dzədzar bay hərwi Məsəfəre Tsədaŋŋa eye nakə Mbəlom a vəlakway aye na, ma t̄əriye kway ha ndo i zluwer hay bay. Duh ma vəlakweye gədaŋ məge məsler i Mbəlom ada t̄ə mawud̄e siye i ndo hay ada t̄ə m̄əgay metsəhe a bo kway.

⁸ Hərwi niye zluwer m̄a gaka m̄əde ha bazlam i Bəy Maduweŋ kway bay. Neŋ ma daŋgay na, hərwi ŋgay, ane tuk na, k̄a ge horoy t̄ə neŋ kame i ndo hay bay. Duh t̄əma məse d̄əretsətseh hərwi m̄əde ha Labara ŋgwalak eye andza neŋ d̄ərmak. Ge andza niye ta gədaŋ nakə Mbəlom ma vəlakeye. ⁹ Mbəlom na, kə t̄əma kway ha, a zalakway hərwi ada k̄a t̄ərakwa ndo ŋgay hay. A zalakway na, hərwi nakə ka gakwa məsler ŋgwalak eye bay, a t̄əma kway ha hərwi a say məpe faya ŋgama. Andza m̄əgwede na, kwa ahəl nakə m̄əndzibəra andaya zuk bay aye d̄a kə ləva ha bo m̄əvəle kway ŋgama t̄ə həlay Yesu Kəriste. ¹⁰ Anəke na, ka bəz ha ŋgama nakə a vəlakway aye parakka hərwi Yesu Kəriste ndo m̄ətəme ha ndo ki yaw. Neŋgeye na, kə zla na gədaŋ i m̄ədaŋŋa, a d̄a ha na, tad̄ə ka t̄əmakwa Labara ŋgwalak eye na, ka hutakweye sifa nakə ma ndəviye bay ka tor eye.

* 1:4 Timote a tuwa ahəl nakə Pol a ye faya abəra a gər ha ma Efez aye. Zəba ma 1 Timote 1.3.

† 1:6 Zəba ma 1 Timote 4.14; 5.22.

¹¹ I ga na, Mbəlom a pa ga ndo i maslaŋ hərwi ada nâ dā ha Labara ŋgwalak eye a ndo hay ada nâ tətikatay. ¹² Hərwi niye nakə neŋ faya na siye dəretsətseh ma daŋgay aye. Ane tuk na, horoy a geŋ bay hərwi na sər Yesu Kəriste. Na dzala ha ka neŋgeye ada na sər ha ta dedək ma sliye faya matsəpe Labara ŋgwalak eye nakə a vələŋ aye. Ma tsəpiye na hus a pat bagwar eye nakə ma deyeweeye aye.

¹³ Tsikatay a siye i ndo hay bazlam dedək eye nakə na tsikaka aye, kwa tsekweŋ kâ mbəday həlay bay. Ka tsikiye na, dzala ha ka Yesu Kəriste ada wuda ndo hay. Ge andza niye ta gədaŋ nakə a yaw mə Yesu Kəriste aye. ¹⁴ Kâ vələy tsəved a ndəray mâ mbəday həlay a labara ŋgwalak eye nakə Mbəlom a vəlaka aye bay, tsəpa na ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye nakə mə dərev kway aye.

¹⁵ Nəkar ka sər ha ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu neheye ka dala i Azi aye nəteye ta gər ga ha ŋgwedək. Figelas ta Hermogenas nəteye mə walaŋ tay dərma. ¹⁶ Ane tuk na, Onezifor na, a mawəŋ naha dərev, horoy kə gay kame i ndo hay hərwi nakə neŋ ma daŋgay aye bay. Bəy Maduweŋ kway mâ gay ŋgwalak a ndo i gay ŋgay hay. ¹⁷ Ahəl nakə a ndislew kanaŋ a wuzlah gay i Roma aye na, kə pəla təv nakə neŋ mə dəma aye puk puk lele hus a huta ga. ¹⁸ Bəy Maduweŋ kway Yesu mâ gay ŋgwalak pat nakə ma ta gateye sariya a ndo hay aye. Ka sər ha dərma ahəl nakə neŋ ma Efez aye na, ka dzəna ga haladzay.

2

Sidzew i Yesu Kəriste

¹ Wawa ga, nəkar na, vələy tsəved a ŋgwalak nakə Yesu Kəriste a vəlaka aye mâ təra kar ha gədaŋ aye. ² Ahəl niye ka tətik bazlam i Mbəlom na, abəra ka neŋ. Bazlam nakə na dā ha kame i ndo hay haladzay aye na, zla na tətikatay a siye i ndo neheye dedək aye dərma hərwi ada nəteye tâ sla faya matətikatay a ndo siye hay kame sa.

³ Tadə dəretsətseh kə ndzaka a gər hərwi Yesu Kəriste na, səmay naha andza sidzew nakə lele eye a səmay naha a dəretsətseh aye. ⁴ Tadə ndoweeye ma diye a vəram, tadə a say neŋgeye mâ yay a gər a bəy ŋgay na, ma kərahiye məsler i ndo neheye kəriye. I yak na, mâ təra andza niye dərma. ⁵ Sər ha dərma na, tadə ndoweeye faya ma hwiye mahway i mata ndisle kame na, tadə ka hway ta tsəved eye bay na, ta vələye wu i merəbe ŋgay bay. ⁶ Ndo i məfəte hay bəbay, mata lehe məhute hohway eye na, ndo nakə a ge məsler haladzay aye təday. ⁷ Dzala ka wu neheye faya na tsikakeye kanaŋ aye, hərwi tadə ka dzala ha faya na, Bəy Maduweŋ ma vəlakeye gədaŋ ka mətsəne wu nakə faya na tsikakeye tebiye.

⁸ Yesu Kəriste mâ makaw a gər. Neŋgeye a yaw na, abəra ma gwala i Davit. Kə lətsew abəra ma mədahaŋ. Anaŋ Labara ŋgwalak eye nakə faya na datay ha a ndo hay aye. ⁹ Neŋ faya na siye dəretsətseh ada tə gəs ga a daŋgay na, hərwi labara nakay ŋgwalak eye. Ayaw, neŋ na, ta peŋ tsalalaw andza ndo məge zləwək. Ane tuk na, bazlam i Mbəlom na, ta pay tsalalaw bay. Faya ma diye kame kame huya. ¹⁰ Hərwi niye neŋ faya na səmay naha a dəretsətseh tebiye. Neŋ faya na səmay naha hərwi ndo neheye Mbəlom a pala tay ha aye hərwi ada nəteye tâ huta tsəved nakə Yesu Kəriste ma mbəliye tay ha aye ada tâ ye a bəy ŋgay nakə a le haladzay aye ada tâ ndza mə dəma ka tor eye. ¹¹ Sa tsa na, kutoŋ kâ səmay naha hərwi bazlam neheye na tsikakeye naha na, bazlam dedək eye hay:

Tadə ka mətakwa tə neŋgeye na,*

ka ta ndzakweye ma sifa tə neŋgeye dərma.

¹² Tadə ka səmakwa naha a dəretsətseh na,

ka ta tərakweye bagwar i bəy tə neŋgeye.

Ane tuk na, tadə ka gwadakwa ka sərakwa na bay na,

ma ta gwadiye a sər kway bay dərma.

¹³ Tadə ka tərakwa kame ŋgay ndo dedək eye hay bay na,

† 1:15 Dala nakə Roma hay tə zalay Azi aye na, neŋgeye bəgom ka dala nakə tə zalay Turki aye. * 2:11 Zəba ma Roma hay 6.5, 8.

neŋgeye na, ma ndziye ndo i dedek
hərwi bo ŋgay eye ma sliye faya mənese ha bo ŋgay bay.

Ndo mäge mäsler i Mbəlom dedek eye

¹⁴ Matay ha wu neheye na tsik aye a zləm a siye i ndo hay tebiye hərwi ada tâ dzala ha faya. Tsikatay ta gədaŋ kame i Mbəlom, tâ təra a bo ka gər i bazlam hay bay, tâ gər ha hərwi bazlam niye hay na, ta gateye ŋgama kwa tsekweŋ bay. Duh ma nasiye ha dərev i ndo neheye faya ta pay zləm aye. ¹⁵ Nəkar na, ŋgəla ha bo ka məndze andza nakə a say a Mbəlom aye. Təra ndo mäge mäsler nakə a ge horoy ta mäsler ŋgay bay aye, andza məgwede a da ha bazlam dedek eye a ndo hay ta tsəved eye. ¹⁶ Bazlam neheye i məkəde wuway kəriye a yay a gər a Mbəlom bay aye na, kâ tsik a dəma bay. Ndo neheye faya ta kədiye wuway andza niye aye na, faya ta dziye abəra ka tsəved i Mbəlom kame kame duh. ¹⁷ Bazlam tay faya ma səkahiye andza mbəlak nakə faya ma goŋgobiye. Himene ta Filete nəteye mə walaŋ i ndo niye hay. ¹⁸ Ta gər ha tsəved dedek eye, tə gwad na, ba Mbəlom kə lətsa tay ahaya ndo hay abəra ma mədahaŋ. Andza niye ndo siye hay ta gər ha tsəved i Mbəlom hərwi tay. ¹⁹ Ane tuk na, dedek i Mbəlom ma mbədiye bay. Neŋgeye andza mədok i gay nakə ma ndziye bəŋbəŋ aye. Tə watsa ka mədok niye, tə gwad: «Bəy Maduweŋ a sər ndo ŋgay hay.†» Tə watsa dərma, tə gwad: «Kwa way kə gwad neŋgeye ndo i Bəy Maduweŋ na, mâ ge mənese sa bay.»

²⁰ Ka sər ha mə gay i ndo i zlele na, wu maŋgara eye wal wal andaya. Siye hay tə ŋgar ta gura kəgəbay ta bəre. Siye hay na, ta tsətsad mayako ada siye hay tə ŋgar ta dodo i gərwa. Tə ge ha mäsler tə wu neheye na, ta tsəved wal wal. Neheye tə ŋgar ta gura aye kəgəbay ta bəre aye na, tə ge ha mäsler pat i magurlom dekdek. Siye hay tə ge ha mäsler kwa waray waray pat pat. ²¹ A tsik nakay na, ka nəkway. Tadə ndoweye kə gər ha mäge mənese tebiye na, Mbəlom ma vəleye mäsler ŋgay wal ma təriye andza wu nakə tə ŋgar ta gura kəgəbay ta bəre aye. Ndo i gay ŋgay ma piye na wal hərwi a sər mäge mäsler i ndo i gay ŋgay tebiye.

²² Bor i wu neheye lele bay a satay a gawla hay mäge aye na, kâ ge bay, hway wu yak abəra mə wu niye hay. Ge wu nakə ŋgwalak eye tə dərev yak peteh, pa mədzal gər yak bəŋbəŋ ka Yesu, wuda ndo hay, ndza tə zay ta ndo neheye dərev tay tsədaŋŋa eye ada faya ta duwulay naha me a Bəy Maduweŋ aye. ²³ Tadə ndo hay faya ta kədiye wuway ka wu nakə ma giye ŋgama bay ada ka wu i matərakahaŋ na, kâ tsik a dəma təbey hərwi ka sər məkəde wuway niye hay ma ndəviye na, tə matəre. ²⁴ Ane tuk na, ndo nakə faya ma giye mäsler i Bəy Maduweŋ aye na, kutoŋ mâ təra ta ndo hay bay. Mâ gatay ŋgwalak a ndo hay tebiye, mâ sla faya matətike a ndo hay lele, mâ səmay naha a wu nakə ndo hay ta tsikiye faya aye. ²⁵ Tadə agəna ndo mənə dəre yak hay ta təma wu nakə ŋgwalak eye bay na, datay ha ta ləfedede eye. Agəna Mbəlom ma vəlateye tsəved ka məgəre ha mezeleme tay hərwi ada tâ sər bazlam dedek eye. ²⁶ Kwa tadə Fakalaw kə gəs tay andza a mbəzl tay ha a balay hərwi ada tâ ge wu nakə a say aye bəbay na, agəna ta maweye ka mədzal gər ŋgwalak eye hərwi mətəmaw abəra mə həlay ŋgay.

3

Ndo hay ta gəriye ha Mbəlom ka mandəve i məndzibəra

¹ Sər ha wu nakə faya na tsikakeye kanaŋ aye: Ka maduk i duk i məhəne hay na, dəretsətseh ma giye andaya haladzay. ² A həlay niye ndo hay ta wudiye bo tay eye dekdek, ta wudiye suloy, ta giye zlapay, ta dəslyay ha gər a bo tay, ta tsadiye Mbəlom, ta tsənateye zləm a bəba tay hay bay, ta gateye sisəe a ndo neheye faya ta dzəniye tay ha aye bay, ta rəhay ha gər a wu i Mbəlom hay bay, ³ ta wudiye siye i ndo neheye mə gay tay aye bay, ta sakatay naha a ndo hay bay, ta tsikiye wu nakə lele bay aye ka ndo hay, ta səriye i tay na, məgay dəretsətseh a ndo hay, ta wudiye wu lele eye bay, ⁴ ta giye dəf ka ndo siye hay, ta giye wu hay ze mədzele faya, ta dəslyay ha gər a bo tay haladzay,

† 2:19 zəba ma Məpesle 16.5.

ta wudfiye na, wu nakə a yatay a gər a bo tay aye a ze Mbəlom. ⁵ Ta ndzəkitiye bo ndo i Mbəlom hay ane tuk na, ta təmiye gədaŋ i Mbəlom hərwi ada tã huta mede ŋgwalak eye na, ta wudfiye bay. Nəkar na, kã ndza ka tøv tay bay.

⁶ Siye hay mə walaŋ tay anəke faya ta fələkwiye a gay i ndo hay. Faya ta fələkwiye ta tsəfetsəfe eye, ta vateye gər a ŋgwas neheye bəle eye hay aye hərwi ada tã təma bazlam tay. ŋgwas neheye ta ge mezeleme haladzay, faya ta pay bəzay a wu neheye wal wal a yatay a gər aye. ⁷ Ta wudfa matətike wu hay ane tuk na, tə sər mətsəne wu nakə dedək eye bay. ⁸ Ndo neheye na, faya ta kərahiye bazlam dedək eye andza Zanes ta Zambəres ahəl niye ta kərah bazlam i Musa* aye. Mədzal gər tay kə nas, tə dzala ka Mbəlom ta dedək bay. ⁹ Ane tuk na, ta diye kame sa bay hərwi mäge wu i matərakahaŋ tay niye hay ma zəbiye mə dzaydzay kame i ndo hay haladzay parakka andza i Zanes ta Zambəres nakə ahəl niye ndo hay tə sər ka matərakahaŋ tay nakə tə gawa aye.

Ndza bəŋbəŋ mə wu nakə ka tətik aye

¹⁰ Nəkar na, ka sər wu nakə na tətikawatay a ndo hay aye lele, mede ga kəkay na, ka ŋgatay, ka sər wu nakə a seŋ mäge ma məsler ga aye, ada ma kəkay na pa mədzal gər ga ka Mbəlom aye ka sər ha. Ka sər dərmak kəkay nakə faya na zliye ŋgatay ada ma kəkay na wudfa ndo hay aye, ada ma kəkay neŋ mandza eye bəŋbəŋ aye, ka sər. ¹¹ Ka sər kəkay nakə ndo hay tə geŋ dəretsətseh ada ma kəkay na sa dəretsətseh ma wuzlahgəma i Aŋtiyos, ma wuzlahgəma i Ikoniyom ada ma wuzlahgəma i Listəre aye. Ayaw! Ndo hay ta seŋ dəretsətseh haladzay, ane tuk na, Bəy Maduweŋ kway kə təma ga ha abəra mə wu neheye tebiye. ¹² Ta dedək ndo neheye tebiye a satay mədzepe tə Yesu Kəriste ada məndze andza nakə a say a Mbəlom aye na, ndo hay ta sateye dəretsətseh. ¹³ Ndo i sewed hay ta ndo neheye faya ta vatay gər a ndo hay aye məndze tay ma nasiye kame kame, ta vay gər a bo tay ada ta vatay gər a siye i ndo hay dərmak.

¹⁴ Nəkar na, ndza bəŋbəŋ mə wu nakə ka tətik aye ada nakə ka təma tə dərev yak peteh aye. Ndza bəŋbəŋ lele hərwi matətikaka way na, ka sər. ¹⁵ Sər ha na, ka sər Dərewel i Mbəlom kwa ahəl nakə nəkar wawa eye mba aye. Dərewel i Mbəlom niye na, ma vələkeye tsəved ka məhute metsehe hərwi ada tadə ka dzala ha ka Yesu Kəriste na, Mbəlom ma mbəliye kar ha. ¹⁶ Wu nakə tebiye tə watsa a Dərewel i Mbəlom aye na, a yaw mə bazlam i Mbəlom. Dərewel nakay ma dzəniye kway ka matətike wu nakə dedək aye, tadə faya ka gakweye mənese na, ma dəkweye ha, ma kətiye kway, ma tətikakweye hərwi ada kã gakwa wu lele eye. ¹⁷ Məsəfəre i Mbəlom a ge andza niye na, hərwi ada ndo i Mbəlom mã təra neŋgeye maləva bo eye hərwi ka təma a dərev ŋgay wu nakə tebiye a say mede mata ge ha məsler ŋgwalak eye aye.

4

Mədə ha bazlam i Mbəlom

¹ Neŋ faya na tsətsahiye fakaya, dā ha Labara ŋgwalak eye. Na tsətsah fakaya kame i Mbəlom tə Yesu Kəriste. Neŋgeye ma gateye sariya a ndo neheye ta mət aye ada a ndo neheye nəteye tə dāre aye tebiye. Na tsətsah fakaya andza niye na, hərwi ma maweye ada ma təriye bəy. ² Dā ha bazlam i Mbəlom, rəzlay a gər huya kwa a həlay lele eye ada kwa a həlay nakə lele bay aye. Tadə ndo hay faya ta giye mənese na, tsikatay faya, tsikatay tã gər ha mənese, matay naha dərev, tətikatay ta ləfededə eye, ³ hərwi həlay eye ma ndisleweye ndo hay ta pay zləm a ndo neheye ta tətikateye wu neheye dedək eye bay aye. Duh ta wudfiye na, mäge wu neheye lele bay aye ada andza niye ta pəliye ndo matətike hay haladzay ada ta tsikateye wu nakə a yatay a gər a zləm tay mətsəne aye. ⁴ Ta peye zləm a wu nakə dedək eye sa bay, ta peye zləm duh na, a ndo i maraw me hay. ⁵ Ane tuk na, nəkar na, gay metsehe a bo yak huya, səmay naha a dəretsətseh, dātay ha Labara ŋgwalak eye a ndo hay, ge məsler nakə Mbəlom a vələka a həlay aye tebiye.

* ^{3:8} Zanes ta Zambəres: Mə kule i Yahuda hay tə zalawatay a maharam i Ezipt hay andza niye. Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 7.11, 22.

⁶ Neņ na, na tēra andza wu kəriye nakə ta vėleye a Mbəlom aye. Həlay nakə ta kədiye ga, na gəriye ha mändzibəra aye mazlambar kə ndislew. ⁷ Na gay məsler a Yesu Kəriste tə dərev ga peteh andza ndo nakə a ɲgəla ha bo ka mabəbazl bo seh lele aye. Na ndəv ha wu nakə Mbəlom a vələņ a gwedeņ ge aye andza ndo nakə a ndəv ha mahway aye. Wu neheye ka dzalakwa ha faya na, na gər ha kwa tsekweņ bay tebiye. ⁸ Anəke na, Mbəlom kə ləva ha bo ta magogoy ga mə mbəlom hərwi neņ kame ɲgay mənese kwa tsekweņ andaya fagaya bay. Bəy Maduweņ kway, neņgeye nakə ma gateye sariya dedek eye a ndo hay ma ta vələņeye magogoy ga pat nakə ma ta gakeye sariya aye. Ma ta vələņeye a neņ dekdek bay, ma ta vələteye a ndo neheye tebiye faya ta həbiye na aye.

A say a Pol Timote mâ ye ka təv ɲgay

⁹ Ge gədaņ hərwi ada kâ yaw ka təv ga bəse, ¹⁰ hərwi Demas kə gər ga ha. A wudā wu neheye ka mändzibəra aye, hərwi niye ki ye ɲgway a Tesalonik. Kəreskenes neņgeye na, ki ye a Galat ada Titus na, ki ye a Dalmatiya. ¹¹ Maa zəkaw ka təv ga na, Luka mahəņgeye. Aza ka deyeweye na, dumara ta Markus salamay hərwi ma sliye faya madzəne ga ka məsler. ¹² Tisik i ɲgay na, na slər ha a gəma i Efez. ¹³ Ahəl nakə ka deyeweye na, do a gəma i Tərowas, zleņ ahaya peteked i mətasl ga nakə na gəray ha a həlay i Karpus aye. Həl ahaya dərewel hay dərma, ane tuk na, a seņ wene wene eye na, neheye tə ge ta mbal aye.

¹⁴ Aləgəzandər ndo məvəde wu kə geņ sewed haladzay. Bəy Maduweņ kway ma ta may ha a dəma magogoy i məsler ɲgay. ¹⁵ Nəkar na, ge metsehe bəna agəna ma pəliye fakaya tsəved məgaka sewed dərma hərwi kwa tsekweņ a wudā bazlam kway bay.

¹⁶ Pat makurre eye nakə ti ye ga ha kame i sariya, na ge me abəra ka bo na, ndəray ki ye naha mata meņ bo bay, tə gər ga ha. Mbəlom mâ pəsətay ha. ¹⁷ Ane tuk na, Bəy Maduweņ kway, neņgeye na, kə gər ga ha bay, kə vələņ gədaņ hərwi ada nâ dā ha bazlam ɲgay parakka, nâ həmbər faya abəra kwa tsekweņ bay. Ada ndo i gəma hay wal wal haladzay ta tsəne. Bəy Maduweņ kə təma ga ahaya abəra mə bazlam i zil.* ¹⁸ Ada na sər na, Bəy Maduweņ ma ta təmiye ga ha abəra mə wu neheye tebiye lele bay aye, ada ma tsəpiye ga hərwi ada nâ ye a bəy ɲgay a mbəlom. Zambadəkway ka tor eye. Mâ ge bo andza niye!

Mətsike me

¹⁹ Tsikatay ha me a Pərisil ta Akelas. Tsikay ha me a ɲgwas i Onezifor ta wawa ɲgay hay. ²⁰ Erast, neņgeye na, ma ndziye ma gəma i Korințe. Tərofime na, na gər ha ma gəma i Melet hərwi neņgeye dāvats eye.

²¹ Ge gədaņ madayaw ka təv ga kanaņ ta bəse, ahəl nakə həlay i mətasl ka dazlay zuk bay aye. Ebulus, Pudenes, Kolodiya, Linus ada tə siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye kanaņ aye ta tsikaka naha me.

²² Bəy Maduweņ mâ tsəpa kar huya. Mâ pa fakuma ɲgama tebiye!

* 4:17 zəba ma Dəmes hay 22.22.

Derewel nakə Pol a watsay naha a

Titus
aye

Məfələkwe

Titus neŋgeye ndo məleke ha Pol ma məsler. Ahəl nakə Pol mə həlay nakə mawura bo ta ndo i Korinŋte hay aye na, Titus kə ge məsler ŋgwalak eye haladzay. Pol a watsay naha derewel nakay na, neŋgeye ma Kəret, dala nakə malawara eye ta yam aye. Mə dəma na, a matay bo a ndo məpe mədzal gər hay ka məndze lele.

Pol a may ha a zləm a Titus ka lele i məndze i ndo məkalay kame a ndo məpe mədzal gər hay (1.5-16). A tsikay me a zləm ka gər i məndze ta slala i ndo hay wal wal: Ta ndo neheye guram eye hay, dahəlay hay, gawla hay, beke hay (2.1-15). Yesu Kəriste a vəl ha sifa ŋgay na, hərwi mətəme tay ha ndo hay abəra ma mənese kwa waray waray (2.14). Mədok i sifa wedeye i ndo məpe mədzal gər hay mapa eye na, ka neŋgeye.

Mətsike me

¹ Maa watsa derewel nakay na, neŋ Pol, ndo i məsler i Mbəlom, ada ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste. Mbəlom a zla ga, hərwi ada nā tsikatay bazlam ŋgay a ndo ŋgay neheye a pala tay ha aye. Na tsikateye na, ada tāt dzala ha ka Mbəlom, tāt sər dedek. Hərwi dedek na, ma dəkweye ha mede nakə a yay a gər a Mbəlom aye. ² Na giye andza niye na, hərwi ada ndo hay tāt sər ha ta huta sifa nakə ma ndəviye bay aye. Mbəlom neŋgeye na, a raw me təbey. A gwad ma vələkweye na, kwa ahəl nakə kə ge məndzibəra zuk bay aye. ³ A dā ha na, ahəl ŋgay nakə a ndisl a dəma aye. A dəkway ha wu nakə a gwad ma vələkweye na, tət bazlam i ndo neheye a slər tay ha hərwi ada tāt dā ha bazlam ŋgay aye. Mbəlom neŋgeye ndo mətəme kway ha kə vələŋ bazlam nakay a həlay, a gwedeŋ: «Tsikatay a ndo hay dərma.»

⁴ Titus, na watsaka naha derewel nakay na, a nəkar. Nəkar na, andza wawa ga, hərwi mədzal gər may nəte ka Yesu.

Mbəlom Bəba kway, tət Yesu Kəriste, ndo mətəme kway, tāt pa fakaya ŋgama ada tāt vəlaka zay.

Məsler nakə Titus faya ma giye ka dala i Kəret aye

⁵ Na gər kar ha ka dala i Kəret na, hərwi ada kāt lambad tay ha wu neheye a ze naha malebede aye. Sa na, ada kāt ye a walaŋ i gəma hay, kāt pala ndo hay ada tāt təra madugula hay, nəte nəte, tāt dzəna ndo mədzal gər hay aye. Ge na, andza nakə na tsikaka aye.

⁶ Madugula na, tāt ŋgəlatay bəzay bay. Māt ge na, zal i ŋgwas nəte. Wawa ŋgay hay tāt dzala ha ka Yesu. Mede tay māt ge lele, hərwi ada ndo hay tebiye tāt zəba fataya na, ta ge mənese bay. Tāt gəsay me a bəba tay lele.

⁷ Andza niye madugula na, ndo hay tāt ŋgəlay bəzay bay. Hərwi məsler nakə ma giye na, məsler i Mbəlom. Neŋgeye na, māt dəslay ha gər a bo ŋgay bay. Māt ge mevel bay, māt kwaya bay, māt kəd bo ta ndo hay bay, māt ge bor i dala bay. ⁸ Duh neŋgeye na, māt təma ndo hay a gay ŋgay lele, māt wudā na, mäge wu lele eye, māt təra ndo masəra gər eye lele, māt təra ndo i ŋgwalak, māt təra ndo mə pay naha faya a Mbəlom, māt gay metsehe a bo ŋgay lele. ⁹ Māt pa a dərev ŋgay na, bazlam dedek eye, andza nakə ka tətikakwatay a ndo hay aye. Tadə kə ge andza niye na, ma sliye faya məvəlatay gədaŋ a ndo hay tət bazlam nakay. Sa na, ma sliye faya mədatay ha mənese i ndo neheye tət gwad bazlam nakay lele bay aye parakka.

¹⁰ Na tsik andza niye na, hərwi ndo hay andaya haladzay mə walaŋ i ndo mədzal gər hay ta təma bazlam i ndo təbey. Nəteye faya ta tsikiye na, bazlam nakə ma dzəniye ndo hay bay aye. Faya ta vateye gər a ndo hay. Ndo mäge wu niye hay wene wene eye na, Yahuda hay. ¹¹ Madugula hay, tāt gatay me, tāt ŋgərəz ka ndo niye hay. Hərwi nəteye na,

faya ta nasiye ha bəḍgay i ndo siye hay. Faya ta tətikiye a ndo hay na, wu neheye a ye ka bo matətike bay aye. Faya ta giye andza niye na, məhute ha dala tsa.

¹² Ndo andaya mə walaŋ i Kəret hay, neŋgeye na, kəliŋ tay. A gwad: «Kəret hay na, maraw me eye hay, sewed eye hay andza wu i pesl hay. Nəteye sœ eye hay. Tə dzala i tay na, ka wu mənday tsa.» ¹³ Kəliŋ tay niye a tsik na, dedek.

Hərwi niye, tsikatay faya lele hərwi ada t̄ dzala ha ka Yesu. ¹⁴ Tsikatay faya dərmaḥ hərwi ada t̄ pay zləm a wurmbez i Yahuda hay sa bay. T̄ pay bəzay a bazlam i ndo neheye ta kərah məpay bəzay a dedek i Mbəlom aye bay.

¹⁵ Tadə ndoweye tsədaŋŋa ka t̄v i Mbəlom na, wu hay tebiye tsədaŋŋa hərwi ŋgay dərmaḥ. Ndo neheye d̄rev tay lelebay ada ta dzala ha ka Mbəlom bay aye na, wu tebiye ta giye na, lelebay, hərwi mədzal gər tay na, kə nas. Ada faya ta giye wu nakə lelebay aye na, horoy a gatay bay. ¹⁶ Nəteye t̄ gwad̄ay a gər tay na, t̄ sər Mbəlom. Azlakwa d̄uh wu neheye faya ta giye na, faya ma bəziye ha na, t̄ sər Mbəlom bay. Nəteye na, t̄ pay naha faya a Mbəlom bay. Faya ta giye wu nakə a say a Mbəlom bay aye. Wu nakə lele aye na, t̄ mba faya məge bay.

2

Məpay naha faya a Mbəlom na, kəkay?

¹ Titus, nəkar na, tsikatay dedek i Mbəlom a ndo hay. ² Gwad̄atay a bagwar hay na, t̄ kwaya bay. T̄ ge na, wu neheye d̄a ndo hay ta rəhay ha gər aye. T̄ gay metsehe a bo tay lele, t̄ dzala ha ka Mbəlom ta dedek, t̄ wud̄a ndo hay t̄ d̄rev tay peteh. D̄əretsətseh kə ndzatay a gər na, t̄ zla ŋgatay.

³ Tsikatay a ŋgwas bagwar eye hay andza niye dərmaḥ, hərwi ada t̄ ge na, wu neheye a yay a gər a Mbəlom aye. T̄ ŋgəlay bəzay a ndo bay, t̄ t̄ra beke i guzom bay. Gwad̄atay na, t̄ t̄tikatay wu nakə lele aye a ndo hay. ⁴ Tadə t̄ ge andza niye na, ta tətikiye tay ha ŋgwas neheye dahəlay aye hay, ta wudiye zal tay hay ta wawa tay hay na, kəkay. ⁵ Ta tətikiye tay ha hərwi ada t̄ gay metsehe a bo tay dərmaḥ, t̄ ge madama bay, t̄ ge məsler mə gay tay hay lele, t̄ ge na, məsler lele eye, t̄ gəsətay me a zal tay hay. Tadə ta ge andza niye na, ndo hay ta tsikiye wuray ka bazlam i Mbəlom bay.

Gawla hay

⁶ Tsikatay a gawla hay andza niye dərmaḥ, gwad̄atay t̄ gay metsehe a bo tay. ⁷ Nəkar dərmaḥ na, ge wu neheye lele eye d̄ekd̄ek, hərwi ada gawla hay t̄ t̄tik mede yak. Ka t̄tikateye wu na, t̄tikatay t̄ d̄rev nəte. T̄tikatay na, wu nakə ada ndo hay ta rəhakeye ha gər aye. ⁸ T̄tikatay na, wu nakə dedek aye, ada ndəray ma sliye faya məmaka ha mənese bay. Andza niye, horoy ma gateye a ndo məne d̄re yak hay, hərwi ta huta bazlam neheye lelebay aye bay.

Beke hay

⁹ Beke hay na, gwad̄atay t̄ gəsətay me a ndo i gay tay hay huya. T̄ mbatsatay me a ndo i gay tay hay bay, ada wu neheye ta giye na, m̄a yatay a gər a ndo i gay tay hay. ¹⁰ T̄ ge mavaha bay dərmaḥ. D̄uh t̄ ge na, wu lele eye hay, hərwi ada ndo i gay tay hay t̄ sər ha na, nəteye dedek eye. Tadə t̄ ge andza niye na, bazlam neheye faya ka t̄tikakweye ka gər i Mbəlom ndo mətəme kway ha aye na, ndo hay ta zambad̄eye.

Mahəbe məmaw i Yesu

¹¹ Ndo hay t̄ ge na, wu nakə na tsik aye hərwi Mbəlom ka bəzatay ha a ndo hay neŋgeye na, a wud̄a ndo hay hərwi ada t̄ t̄ma. ¹² Mbəlom a t̄tikakway andza niye na, k̄a gərakwa ha mede kway nakə a yay a gər bay aye, ada k̄a pakway bəzay a wu i mən̄dzibəra neheye faya ta səpatiye kway aye bay. D̄uh ahəl nakə nəkway mandza eye ka mən̄dzibəra mba na, gakway metsehe a bo kway. Gakwa na, wu dedek eye ada nakə a yay a gər a Mbəlom aye. ¹³ Gakwa andza niye ada təkakway d̄re a pat lele eye nakə ndo mətəme kway Yesu Kəriste ma deyeweye ta məzlaḍ i Mbəlom kway. Neŋgeye na, Mbəlom bagwar eye. ¹⁴ A vəl ha gər ŋgay hərwi ada k̄a t̄makwaw abəra mə mezeleme, ada k̄a t̄rakwa tsədaŋŋa kame

ngay. Andza niye ka tərakwa ndo ngay hay, ada ka wudakwa mäge wu neheye ngwalak aye pat pat.

¹⁵ Anaŋ andza nakay, nəkar na, tətikatay wu nakə na watsa aye. Vəlatay gədaŋ, tsikatay faya a ndo neheye tə pay zləm a bazlam yak bay aye. Tətikatay ta məzlaḅ nakə Mbəlom ma vəlakeye. Ndo hay tâ təra kar ha bay.

3

Mede nakə a yay a gər a Mbəlom aye

¹ Tsikatay a ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu na, tâ rəhatay ha gər a bəy i dala hay tebiye. Tâ ge wu nakə bəy hay ta tsikateye. Tâ wudə na, mäge ngwalak huya. ² Gwadatay na, tâ ngəlay bəzay a ndo bay, tâ təra a bo bay. Duh na, tâ təra ndo masəra me eye hay, tâ dəslatay ha gər a ndo hay tebiye dərma.

³ Tsikatay andza niye hərwi ahəl niye nəkway dərma na, ka sərakwa gər bay, ka rəhakwatay ha gər a ndo hay bay, ka dzakwa tsəved, ka gawakwa na, wu neheye a yawakway a gər aye ta wu neheye ka wudawakwa aye. Ahəl niye na, nəkway lele eye hay bay tebiye. Ka gawakwa dəre ka wu i ndo hay. Ndo hay tə nawakway dəre ada nəkway dərma ka nawakwatay dəre.

⁴ Kwa ka gawakwa andza niye bəbay na, Mbəlom ndo mətəme kway ha, ka bəzakway ha neŋgeye ndo məgay ngwalak a ndo hay ada a wudə tay ha haladzay. ⁵ Andza məgwede, a təma kway ha na, kəriye. A təma kway ha na, hərwi ngwalak kway hay dāw? A'ay! A təma kway ha na, hərwi ka gakway mə bo. A barakway na mezeleme kway na, hərwi ada kâ wakwa bo masusulo eye ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye ada kâ hutakwa məsəfəre wedeye. ⁶ Mbəlom kə rah kway ha ta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye tə həlay i Yesu Kəriste ndo məmbəle kway. ⁷ A ge andza niye na, hərwi ada kâ hutakwa sifa nakə ma ndəviye bay aye, ka sərakwa Mbəlom ma vəlakweye. Kə vəlakway ha ngwalak ngay, hərwi ada kâ tərakwa tsədaŋŋa eye hay kame ngay.

Mətsikay me a zləm a Titus

⁸ Bazlam nakay na tsikaka aye na, ta dedək eye. A seŋ na, ka tətikateye a ndo hay huya, hərwi ada ndo neheye tə dzala ha ka Mbəlom aye, tâ ge məsler lele eye hay. Anaŋ wu nakə ngwalak aye ada lele ma dzəniye tay ha ndo hay aye. ⁹ Məkəde wuway nakə ma giye ngama bay aye na, kâ həndzəd faya bay. Tadə faya ta kədiye wuway ka bəba tətə may hay na, kâ ye a dəma bay. Kâ təra ta nəteye bay. Kwa faya ta kədiye wuway ka bazlam i Musa mapala eye na, kâ tsik a dəma bay hərwi wu niye hay na, kəriye, ta dzəniye ndo hay bay. ¹⁰ Ndo nakə ma ngəniye tay ha ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu na, tsikay faya. Tadə kə gər ha bay na, tsikay faya masulo eye sa. Kə tsəne bay na, m̄ ndza mə walaŋ i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu sa bay. ¹¹ Nəkar, ka sər ha, slala i ndo niye hay na, kə dze a bəra ka tsəved. Nəteye na, ndo i mezeleme hay. Ada faya ta bəziye ha tə həlay tay eye nəteye ndo i mezeleme hay.

¹² Anaŋ na sləriye naha Artemas kəgəbay Tisik ka təv yak mba. Kə ndisl naha ka ngatay na, pəla tsəved madayaw mədzəgər tə neŋ a gəma i Nikopolis. Na dzala na, na ta ndziye mə dəma hus a mandəve i həlay i mətasl. ¹³ Dzəna Zenas ndo mäge sariya, ta Apolos. Dzəna tay ha, lele. Ahəl nakə ta həndzədiye ta diye kame aye na, dzəna tay ha, wu m̄ kətsatay bay. ¹⁴ Ndo neheye tə dzala ka Yesu andza nəkway na, tâ tətik mäge ngwalak dərma hərwi ada tâ dzəna ndo neheye wu a kətsatay aye. Tadə ta ge andza niye na, mede tay ma təriye kəriye bay.

¹⁵ Ndo neheye nəmay dziye na, ta tsikaka naha me. Tsikatay me a dzam kway neheye tə dzala ha ka Mbəlom aye dərma.

Mbəlom m̄ pa fakuma ngama tebiye.

Derewel nakə Pol a watsay naha a

Filimon aye

Məfələkwe

Filimon na, dzam i Pol. Pol a day ha Labara ɲgwalak eye, a tɛra ndo mɛpɛ mɛdzal gɛr ka Yesu. Filimon nɛngɛye zlele eye. Beke hay andaya mɛ gay ɲgay. Ndo nakə tɛ zalay Onezim aye na, beke i Filimon. A hway ɲgway abɛra mɛ gay i Filimon. A ndzay a gɛr a Pol ma dangay. Nɛngɛye dɛrmak a tɛra ndo mɛpɛ mɛdzal gɛr ka Yesu. Pol a maya ahaya Onezim a Filimon, a watsayaw derewel a hɛlay. Filimon ma tɛmiye na Onezim na, ma kəkay?

Derewel nakə Pol a watsay a Filimon aye na, hɛrwi ndo neheye tɛ hayawa gɛr a gay ɲgay aye dɛrmak (mede 2).

Mɛ derewel na, Pol a gwaday a Filimon mɛ tɛma na Onezim andza malamar ɲgay nakə a wuda na haladzay aye. Andza niye, ndo neheye beke hay bay aye, beke hay, nɛteye malamar hay mɛ Kɛriste. Ane tuk na, Pol kɛ gay kutoɲ a Filimon bay. A say na, Filimon mɛ dzala tɛ gɛr ka wu nakə ma giye aye.

Labara i mawudɛ bo a ge mɛslɛr ka mɛndze i ndo nɛte ada ka mɛndze i ndo hay tebiye.

Mɛtsike me

¹ Maa watsa derewel nakay na, nɛɲ Pol. Nɛɲ ma dangay hɛrwi mɛge mɛslɛr i Yesu Kɛriste. Maa watsa na, nɛmay ta malamar kway Timote. Nɛmaa watsa naha a nɛkar dzam may Filimon. Hɛrwi nɛkar na, ka dzapakwa nɛte ka mɛslɛr i Bɛy maduweɲ kway Yesu Kɛriste.

² Tsikatay me a Afiya ta Arsip nɛngɛye nakə sidzew i Yesu tɛ nɛɲ ka tsɛved i Mbɛlom aye. Ada kɛ tsikatay ha me a siye i ndo neheye ti yawa naha a gay yak mata duwulay me a Mbɛlom aye tebiye dɛrmak. ³ Mbɛlom Bɛba kway ta Bɛy Maduweɲ kway Yesu Kɛriste tɛ pa fakuma ɲgama ada tɛ vɛlakum zay.

⁴ Ahɛl nakə faya na giye amboh a Mbɛlom aye na, na gaway naha sisɛ a Mbɛlom hɛrwi yak huya. ⁵ Hɛrwi na tsɛne na, nɛkar ka wuda ndo mɛpɛ mɛdzal gɛr hay ka Yesu ta dedek ada ka pa mɛdzal gɛr yak na, ka Bɛy Maduweɲ kway Yesu. ⁶ Nɛɲ faya na duwuleye me a Mbɛlom hɛrwi ada mɛdzepe kway nakə ka dzapakwa ta ndo mɛpɛ mɛdzal gɛr hay ka Yesu aye hɛrwi nakə ka dzala ha ka Yesu aye ma dzɛniye kway. Ma dzɛniye kway hɛrwi ada kɛ sɛrakwa ha wu neheye Mbɛlom a vɛlakway lele aye hay tebiye. A vɛlakway tɛ hɛlay i Yesu Kɛriste. ⁷ Malamar ga Filimon! Dɛrev ga kɛ ɲgwasa haladzay ada ka vɛlɛɲ gɛdan haladzay dɛrmak hɛrwi ka wuda siye i ndo mɛpɛ mɛdzal gɛr hay ka Yesu ada faya ka vɛlateye gɛdan sa tsa.

Pol a gay amboh a Filimon hɛrwi Onezim

⁸ Hɛrwi niye, nɛɲ faya na gwadakeye amboh ka mɛge wu nakə na tsikakeye anɛke aye. Nɛɲ na, ndo i maslan i Yesu Kɛriste. Na sliye faya mɛtsikaka ta gɛdan ka wu nakə ka giye. ⁹ Ane tuk na, na tsikakeye andza niye bay. Na dzala duh na, mɛgaka amboh hɛrwi ka wuda ndo hay. Nɛɲ Pol na, nɛɲ guram eye ada nɛɲ anɛke madɛrɛzla eye ma dangay hɛrwi mɛslɛr i Yesu Kɛriste nakay faya na giye aye. ¹⁰ Nɛɲ faya na gakeye amboh hɛrwi Onezim. Nɛngɛye na, kɛ dzala ka Yesu, ka tɛra andza wawa ga kanɛɲ ma dangay. Nɛɲ na tɛra bɛba ɲgay. ¹¹ Ahɛl niye na, kɛ gaka mɛslɛr sa bay. Ane tuk na, anɛke na, ma gakeye mɛslɛr sa, a nɛkar ada a nɛɲ dɛrmak.

¹² Anɛke na, na slɛrakeye naha ka tɛv sa. Ma diye naha andza maa ye naha ka tɛv yak na, nɛɲ.

¹³ Haɛbe a sɛɲ na, mɛ ndza ka tɛv ga kanɛɲ ma dangay hɛrwi ada mɛ dzana ga a bɛram yak nakə tadɛ nɛkar ka tɛv ga na, ka dzɛniye ga aye. ¹⁴ Ane tuk na, na sliye faya mɛge andza niye ze nɛkar mɛgwedɛ faya ayaw bay na, na sliye faya bay. Na sliye faya mɛgaka

kutorj mægwaɖaka gej ɲgwalak bay. A sej na, dzəna ga tə mədzal gər yak. ¹⁵ Agəna a say a Mbəlom Onezim mâ ye a təv aye mâ ndzaw tsekwej andza nakay hərwi ada mâ ma naha ka təv yak ada ka ndzawumeye salamay ka tor eye. ¹⁶ Anəke na, neŋgeye andza beke sa bay. A ze beke. Neŋgeye malamar may nakə dedək eye ma mədzepe tə Yesu Kəriste. Nej na, na wuda na haladzay. Nəkar dərmaɖ ka wudiye na ma ziye i ga ada neŋgeye malamar yak ka tsəveɖ i Bəy Maduwej andza nəkar.

¹⁷ Tadə ka zəba faɣaya nej dzam yak dedək na, təma na Onezim tə həlay sulo sulo eye a gay yak andza ka təma na, nej. ¹⁸ Tadə kə nasaka ha wu yak ada agəna wu yak andaya faya a saka mâ maka ha na, tsiken, nej eye na hamakeye na. ¹⁹ Maa watsa bazlam neheye na, nej Pol tə həlay ga aye: Na hamakeye. Ane tuk na, na hamakeye sa bay hərwi sər ha, maa tsikaka bazlam i Mbəlom nakə ka huta ha məsəfəre aye na, nej. ²⁰ Amboh malamar ga, nej faya na gakeye amboh tə məzele i Bəy Maduwej. Gej wu nakə lele eye, mej ha dərəv tey hərwi nəmay tebiye may aye ka dzapama ka Yesu Kəriste. ²¹ Dərewel nakay na watsaka naha na, na sər ha wu nakə na tsətsah naha fakaya aye na, ka giye ma ziye nakə na tsətsah aye. ²² Onezim ki ye naha ka təma na na, ləva ha bo tə gay nakə na ta həniye mə dəma aye dərmaɖ hərwi na dzala na, Mbəlom kə tsəne amboh kurom nakə faya ka gumeye. Ma vəleŋeye tsəveɖ mede naha ka təv kurom sa.

Mandəve i mətsike me i Pol

²³ Epafəras neŋgeye nakə tə nej salamay kanəj ma daŋgay hərwi məsler i Yesu Kəriste aye kə tsikaka naha me. ²⁴ Markus, Aristark, Demas ta Luka nəteye neheye ti yawaw ka təv ga ada faya nəmaa giye məsler i Mbəlom dziye, ta tsikaka naha me dərmaɖ.

²⁵ Bəy Maduwej kway Yesu Kəriste mâ pa fakuma ɲgama.

Derewel nakə tə watsatay naha a Hebrœ hay aye

Məfələkwe

Derewel nakə tə watsatay naha a Hebrœ hay aye na, məzele i ndo məwetse andaya faya bay. A tsikatay me a way hay na, kə da ha bay. Ndo məwetse eye na, ndo Gərek, a sər Dzam Guram eye lele. A watsatay naha na, a Yahuda neheye tə dzala ha ka Yesu aye. Nəteye ta ge bəle məpe mədzal gər ka Yesu, a gatay tsəbtsəb sa bay. Siye hay a satay məgəre ha məpe mədzal gər. Hərwi niye, ndo məwetse derewel nakay a say masəkahatay ha matətike nakə tə huta ada məvəlatay gədaŋ.

Tə Kəriste nakə Mbəlom a sləraw aye, ndo hay ta dzapa ta Mbəlom (1.1–2.18).

Ndo hay ta sliye faya mahəndzədə ka Mbəlom hərwi ŋgwalak nakə Kəriste a ge aye (3.1–5.10).

Ndo məwetse derewel nakay kə da ha haladzay ma kəkay nakə Yesu neŋgeye bagwar i ndo məvəlay wu a Mbəlom i ndo məpe mədzal gər hay ka tor eye andza Melkisedek.

Məpe mədzal gər i bəba tətə hay mavəla eye hərwi məde ha a ndo məpe mədzal gər hay nakay na, ma vəlateye gədaŋ ka mətese abəra mə dəretsətseh hay ada tə masəpete neheye anəke aye (11–12.13). Ma dazlay ka 12.14, mandəve i derewel nakay faya ma diye ha kəkay nakə ndo məpe mədzal gər hay ta sliye faya məndze ta Mbəlom aye, ta ndo siye, ada məge məhay gər i ndo neheye dedek aye.

Mbəlom a tsikatay me a ndo hay tə bədiday i Wawa ŋgay

¹ Ahəl niye na, Mbəlom kə tsikatay me a bəba tətə kway hay madzəga haladzay ada ta tsəved mekeleŋ eye wal wal haladzay tə bazlam i ndo məde ha bazlam ŋgay hay. ² Mbəlom a tsikawa andza niye hus a həlay kway nakay maduk i duk eye. Anəke a tsik bazlam ŋgay duh na, ta bədiday i Wawa ŋgay. Mbəlom a ge məndzibəra ahəl niye tə həlay i Wawa ŋgay, a zla neŋgeye hərwi ada m̂ ləva wu hay tebiye. ³ Ta ŋgateye a məzlab i Mbəlom na, mə neŋgeye. Neŋgeye a ndzakit bo Bəba Mbəlom. Wu hay tebiye andaya hərwi ŋgay. Kə ta tsəved nakə Mbəlom ma bariye mezeleme abəra ka ndo hay aye hərwi ada t̂ huta tsəved matəre tsədaŋŋa. Ma dəba eye na, a tsal a mbəlom, a ye naha a ndza tə həlay i mənday i Mbəlom neŋgeye nakə a ləva wu hay tebiye aye hərwi ada t̂ ləva tə neŋgeye.

⁴ Andza nakay, Mbəlom a da ha Wawa ŋgay na, bagwar eye, a ze gawla i Mbəlom hay, andza nakə məzele niye Mbəlom a vəlay a ze i gawla i Mbəlom hay aye. ⁵ Mbəlom kə tsikay dāda a gawla ŋgay nəte:

«Nəkar wawa ga.

Bəgom neŋ na təra Bəba yak.»

Kə tsik ka gawla ŋgay nəte:

«Neŋ na təriye bəba ŋgay,

neŋgeye ma təriye wawa ga*» bay.

⁶ Ane tuk na, ahəl nakə Mbəlom faya ma sləraweye Wawa ŋgay felik eye ka məndzibəra na, a gwad:

«Gawla i Mbəlom hay tebiye t̂ dəslay ha gər.»

⁷ Ka gər i gawla i Mbəlom hay na, Derewel i Mbəlom a gwad:

«Nəteye na, ndo i maslaŋ ŋgay hay.

A təra tay ha andza mətasl, nəteye andza dərneh i ako.»

⁸ Ane tuk na, ka gər i Wawa i Mbəlom na, mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom a gwad:

«Nəkar na, Mbəlom, ka ləviye bəy yak ka tor eye.

Ka ləviye ndo yak hay ta ŋgwalak.

* 1:5 2 Samuyel 7.14.

⁹ Wu nakə ɲgwalak eye na, ka wuda.

Wu nakə ɲgwalak eye bay aye na, a yaka a gər bay tebiye.

Hərwi niye Mbəlom, Bəba yak Mbəlom, kə zla kar

ada kə pa kar bagwar eye ka ze ndo neheye nəkurom ka bo dziye aye

ada kə vəlakway məɲgwese.»

¹⁰ Derewel i Mbəlom a gwad sa:

«Bəy Maduweɲ, ka madazlay i wu tebiye maa ge mändzibəra na, nəkar.

Nəkar tə həlay yak eye ka ge magərmbəlom.

¹¹ Wu neheye tebiye ka ge aye ta dziye.

Ane tuk na, nəkar na, ka ndziye ka tor eye.

Wu neheye tebiye ta giye guram andza peteked.

¹² Ka paɲiye tay ha andza ta paɲiye peteked guram eye.

Nəteye ta mbəɲiye andza peteked a mbəɲa,

ane tuk na, nəkar na, ka mbəɲiye bay,

sifa yak ma ndəviye dāɲa bay.†»

¹³ Dāɲa Mbəlom kə tsikay a gawla ɲgay:

«Dara, ndza tə həlay i mənday ga,

hus a pat nakə neɲ, na piye tay ha ndo mənə dərə yak hay a huɲ i sik yak aye‡» na, kə tsikay nəte bay.

¹⁴ Gawla i Mbəlom hay nəteye na, way hay? Nəteye məsəfəre neheye faya ta geye məsler a Mbəlom aye, ma sləriye tay ha məmatay bo a ndo neheye faya ma təmiye tay ha aye.

2

Kâ gakway masəfaya a wu nakə Mbəlom a tsik aye bay

¹ Hərwi niye, gakway metshe a bazlam neheye ka tsənakwa aye lele huya hərwi ada kâ dzakwa tsəved bay. ² Bazlam neheye gawla i Mbəlom hay tə yaw tə tsik aye na, gəɲay eye haladzay.* Ndo neheye tə nas ha ada ta rəhay gər bay aye na, Mbəlom kə gatay sariya dā ka mənese tay. ³ Kə ge Mbəlom kə gatay sariya na, ka gwadum na, tadə ka gakway masəfaya a tsəved ɲgwalak eye nakə ka təkakweye ha aye na, ma gakweye sariya bəɲaw? Tadə ka gakway masəfaya na, ta dedek ka təkakweye bay. Maa lah mədə ha Mbəlom ma təmiye kway ha ma kəkay na, Bəy Maduweɲ. Ndo neheye tə tsəne aye na, maa tsikakway bazlam neheye dedek na, nəteye. ⁴ Bo i Mbəlom eye tə gər ɲgay, kə dā ha bazlam neheye na, dedek ta masuwayaɲ wal wal tebiye ada Məsəfəre Tsəɲaɲa eye a vəl gəɲay a ndo hay ka mäge wu hay wal wal andza nakə a say aye.

Yesu kə dā ha tsəved nakə ma təmiye kway ha aye

⁵ Mbəlom a pa hərwi mələve mändzibəra wedeye nakə ma deyeweye na, gawla i Mbəlom hay bay. ⁶ Azlakwa bay, mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na, ndoweye a gwad: «Ndo neɲgeye na, way tey Mbəlom,

nakə ka dzaliye ka neɲgeye aye?

Ndo zezeɲ way nakə ka dzaliye faya, ka geye gər aye?

⁷ Hərwi həlay tsekweɲ, ka pa tay ha ndo zezeɲ hay a huvo i gawla i Mbəlom hay.

Ma dəba eye na, ka vəlay məzlaɲ ta mədəslay ha gər.

⁸ Ka pa wu hay tebiye a huɲ i sik ɲgay mâ ləva.†»

Kə ge Mbəlom kə pay wu hay tebiye mâ ləva na, niye na, andza məgwede wuray andaya nakə kə pay bay aye na, andaya bay. Ane tuk na, anəke faya ka ɲgatakweye faya ma ləviye wu hay tebiye zuk bay. ⁹ Ane tuk na, ka ɲgatakway a Mbəlom kə kəts ha Yesu abəra ka gawla i Mbəlom hay həlay tsekweɲ. Anəke na, Mbəlom kə vəlay məzlaɲ ada ta mədəslay

† 1:12 Dəmes hay 102.26-28. ‡ 1:13 Dəmes hay 110.1. * 2:2 A tsik ka bazlam mapala nakə Mbəlom a vəlatay a Israyel hay mə mahəmba i Sinay aye. † 2:8 Dəmes hay 8.5-7.

ha gær hærwi nakə kə sa dæretsətseh ada kə mət aye. Niye na, ta ŋgwalak i Mbəlom nakə Yesu a mət hærwi ndo hay tebiye aye. ¹⁰ Mbəlom a ge wu hay tebiye. A ge tay ha na, hærwi ŋgay eye ŋgway. A say mähəle ndo hay haladzay a tæv ŋgay nakə ta mæzlaḅ aye, nətəye na, wawa ŋgay hay. Andza niye kə yay a gær matəre ha Yesu ŋgwalak eye hærwi mətəme tay ha tæ dæretsətseh ŋgay ada ta məməte ŋgay, hærwi mata de kame tay mətəme tay ha na, Yesu.

¹¹ Maa tæra ha ndo hay ŋgwalak eye kame i Mbəlom na, Yesu ada nətəye neheye a tæra tay ha ŋgwalak eye hay aye na, bæba tay nətə. Hærwi niye horoy ma geye mæzalatay malamar ga hay bay. ¹² A gwad:

«Na datay ha mæzele yak a malamar ga hay

Na zambadakeye mæ walaŋ i ndo hay mahaya gær eye.‡»

¹³ A gwad sa:

«Nerj, na dzaliye ha ka Mbəlom.»

A gwad sa:

«Nerj kanaŋ ta wawa neheye Mbəlom a peŋ tay aye.§»

¹⁴ Wawa neheye a tsik fataya aye na, nətəye tebiye slo ada bambaz. Neŋgeye dærmak ka tæra ndo zezerj andza nətəye hærwi ada mâ mət ada andza niye ma giye ha bæle ta ndo nakə gædaŋ i məməte mæ həlay ŋgay aye, andza mægweḏe Fakalaw. ¹⁵ Yesu a ge andza niye na, hærwi zluwer mâ gæs tay ha ndo hay hærwi məməte bay. Ahəl niye tæ ndzawa huya andza beke hay hærwi zluwer a gawatay, ane tuk na, anəke Yesu kə tæma tay ha.

¹⁶ Ka særakwa ha a yaw məmatay bo a gawla i Mbəlom hay bay, a yaw məmatay bo na, a wawa i hud i Abraham hay. ¹⁷ Andza niye, kutoŋ ka tæra andza malamar ŋgay hay mæ wu hay tebiye. A ge niye na, hærwi ada mâ tæra bagwar i ndo mævəlaway wu a Mbəlom nakə ma gateye ŋgwalak a ndo hay ada ma pay naha faya a Mbəlom aye, hærwi ada mâ vəl ha gær ŋgay hærwi mäheme mezeleme i ndo hay ada mæsəre tay ka bo ndo hay ta Mbəlom.

¹⁸ Anəke na, ma sliye məmatay bo a ndo neheye Fakalaw faya ma səpatiye tay aye hærwi ahəl niye Fakalaw ka səpat na ada kə say dæretsətseh.

3

Yesu bagwar eye a ze ha Musa

¹ Malamar ga hay, Mbəlom a pala kurom na, ada kâ tærum ndo ŋgay hay. Hærwi niye pum mædzal gær kurom ka Yesu. Neŋgeye ndo nakə Mbəlom a sləraw aye hærwi ada mâ tæra bagwar i ndo mævəlaway wu a Mbəlom ka wu neheye ka pakwa faya mædzal gær aye.

² Maa pa na ka mæge mæsler nakay na, Mbəlom ada kə pay naha faya a Mbəlom mæ wu nakə a ge aye, andza Musa nakə a pay naha faya a Mbəlom ma mæsler nakə a gawa aye hærwi ndo i gay i Mbəlom hay tebiye.* ³ ŋgwalak eye mæḏəslay ha gær haladzay a Yesu abəra ka Musa andza nakə ta ḏəslay ha gær haladzay na, a ndo nakə a ḏəzl gay aye bæna a gay bay. ⁴ Gay tebiye mæḏəzl na, ndo. Ane tuk na, ndo nakə a ḏəzl wu hay tebiye na, Mbəlom. ⁵ Aya Musa neŋgeye kə pay naha faya a Mbəlom ma mæsler nakə a ge tebiye mæ gay i Mbəlom aye. Ane tuk na, neŋgeye na, ndo i mæsler i Mbəlom ḏekḏek tsa. Mæsler ŋgay na, mædatay ha a ndo hay wu neheye Mbəlom ma tsikiye mba kame aye. ⁶ Kæriste na, neŋgeye wawa nakə ma ləvay gær a gay i Bæba ŋgay Mbəlom aye. Nəkway na, ndo ŋgay hay. Tadə ka pakwa faya mædzal gær kway ḅəŋḅəŋ ada ka pakwa mædzal gær kway ka wu neheye ta mæŋgwese hus ka mandəve aye na, nəkway dærmak gay ŋgay.

Mbəlom faya ma ləviye ha bo ta tæv mazəzukw bo hærwi ndo neheye ta pa faya mædzal gær aye

⁷ Hærwi niye Məsəfəre Tsəḏaŋŋa eye a gwad:

«Bəgom tadə ka tsənum mətsike me i Mbəlom na,

⁸ kâ kulum ha gær kurom,

andza i bæba tətə kurom neheye ahəl niye tæ kula ha gær tay ka Mbəlom aye bay.

‡ 2:12 Dəmes hay 22.23. § 2:13 Ezay 8.17-18. * 3:2 Məpesle 12.7.

A hălây niye na, nôteye mē makulkwandah mēve kuro kuro fad,
tē ge vëram ka Mbëlom ada ta dza ha Mbëlom.

⁹ Mbëlom a gwad: “Kwa ta ngatay lele a wu neheye na ge aye bəbay na,
ta dza ga ha mēve kuro kuro fad.

¹⁰ Hərwi niye na ge mevel ka nôteye.
Na gwad: Mədzal gər tay ka dzədzə,
ta tsəne wu nakə a seŋ aye bay.

¹¹ Kə ndeleŋ ada na mbada:

Ta fələkwiye dāda a tēv ga nakə na ləvatay ha bo ta zəzukwiye bo mē dēma aye
bay.†”»

¹² Malamar ga hay, gum metsehe! Ndo nakə mədzal gər ngay ngwalak eye bay aye, a
dzala ha ka Yesu bay aye na, mē ge andaya mē walaŋ kurom bay. Ndo nakə a dzala ha
ka Yesu sa bay aye ma gəriye ha Mbëlom nakə ta sifa aye. ¹³ Ane tuk na, bəgom a say
a Mbëlom mətšikakum me sa. Vəlum a bo gədaŋ pat pat mē walaŋ kurom hərwi ada
Fakalaw mē səpat kurom ka mēge mənese bay, ada kâ kulum ha gər kurom bay. ¹⁴ Tadə
nəkway huya faya ka gakweye gər a wu neheye ka pakwa faya mədzal gər ka madazlay
hus ka mandəve i məsəfəre kway na, ta dedek nəkway ndo i Kəriste hay. ¹⁵ Andza nakə
tə gwad:

«Bəgom, tadə ka tsənum mətšike me i Mbëlom na,
kâ kulum ha gər kurom bay

andza ahəl nakə bəba tətə kurom hay tē ge vëram ka Mbëlom aye bay.»

¹⁶ Ndo neheye tē tsəne mətšike me i Mbëlom ada tē ge faya vëram aye na, way hay?
Na gwad ndo neheye tē yaw abəra mē Ezipt tē pay bəzay a Musa aye bədaw? ¹⁷ Mbëlom a
ge mevel mēve kuro kuro fad ahəl niye na, hərwi way hay? A ge mevel ka ndo neheye tē
ge mənese aye na gwad ba? Hərwi niye tē mət mē makulkwandah. ¹⁸ Mbëlom a mbada
a gwad: «Ta fələkwiye dāda a tēv ga nakə na ləvatay ha bo ta zəzukwiye bo mē dēma aye
bay.» A tsik andza niye na, ka way hay? Na gwad ka ndo neheye ta kərah marəhay ha gər
aye ba?‡ ¹⁹ Andza niye, nəmaa zəba faya Mbëlom a vəlatay tsəved məfələkwe a dēma bay
na, hərwi nakə ta dzala ha ka Mbëlom bay aye.

4

¹ Ba Mbëlom kə tsik a gwad ka fələkwakweye a mazəzukw bo ngay. Ane tuk na,
dzədzarakwa hərwi ada ndəray mē walaŋ kurom mē mətša abəra ka məfələkwe a dēma
bay. Wu nakə Mbëlom a gwad ma giye na, ma giye huya. ² Nəkway na, ka tsənakwa Labara
ngwalak eye nakay andza nakə ahəl niye bəba tətə kway hay tē tsəne aye dərma. Ane
tuk na, labara nakay kə gatay ngama bay hərwi ta dzala ha faya bay. ³ Mata fələkwe a
mazəzukw bo i Mbëlom niye na, nəkway neheye ka dzalakwa ha aye. Mbëlom a gwad:

«Kə ndeleŋ ada na mbada,

ta fələkwiye dāda a tēv ga nakə na ləvatay ha bo ta zəzukwiye bo mē dēma aye bay.»

Azłakwabay Mbëlom a ndəv ha məsler ngay kwa a hălây nakə a ge məndzibəra aye.

⁴ Mawatsa eye mē Derewel i Mbëlom, tē tsik ka məhəne matasəla eye: «Məhəne məkwa
na, Mbëlom a ndəv ha məsler ngay, məhəne matasəla eye a zəzukw bo.*» ⁵ Ma tēv
mekeləŋ eye Mbëlom a gwad sa: «Ta fələkwiye dāda a tēv ga nakə na ləvatay ha bo ta
zəzukwiye bo mē dēma aye bay.»

⁶ Ndo neheye tē tsəne Labara ngwalak eye kurre aye tē fələkwa a mazəzukw bo bay na,
hərwi ta kərah marəhay ha gər a Mbëlom. Ta dedek tēv mazəzukw bo andaya anaŋ, ndo
mekeləŋ eye hay ta fələkwiye a dēma. ⁷ Hərwi niye Mbëlom a pa pat mekeləŋ eye, a zalay
«bəgom». A tsik ka pat eye nakay na, mēve haladzay tē bazlam i Davit, bazlam neheye
ba ka watsakwa tsiy aye, a gwad:

«Bəgom tadə ka tsənum mətšike me i Mbëlom na,

† 3:11 Dəmes hay 95.7-11. ‡ 3:18 zəba mē Məpesle 14.1-35; Dəmes hay 95.11. * 4:4 Madazlay
i wu hay 2.2.

kâ kulum ha gær kurom bay.»

⁸ Tacfæ Zozowe kâ ndisl tay ha bæba tæte kway hay a mazæzukw bo nakæ defek aye na, hæbe Mbælom ma tsikiye ka pat mekelej eye bay. ⁹ Andza mægweðe mazæzukw bo mekelej eye andaya hærwi ndo i Mbælom hay. A ndzakit bo mazæzukw bo i mæhæne matasæla eye. ¹⁰ Mbælom a ndæv ha mæsler ngay na, a zæzukw bo. I kway bæbay andza niye dærmak. Ndo kâ huta tsæved mæfælækwe a mazæzukw bo i Mbælom na, ma giye mæsler sa bay, mæsler ngay ka ndæv. ¹¹ Hærwi niye, ngælakwa ha bo ka mæhute tsæved mæfælækwe a mazæzukw bo niye. Kæ ge andza niye na, gakwa metseshe lele ndæray mâ dæd hærwi a kærah maræhay ha gær a Mbælom andza bæba tæte kway hay aye bay.

¹² Bazlam i Mbælom na, ma væliye sifa a ndo hay, gædanj eye haladzay. A dæs wu a ze ha maslalam nakæ a dæs diye sulo sulo aye. Bazlam i Mbælom a ye a bo kway hus a hud eye. A dæs ndo hus ka manjgæne ha sifa i mæsæfære ada hus ka manjgæne ha tæv mazæve ta dözoz. Faya ma diye ha wu nakæ ma mædzal gær i ndo aye. ¹³ Wuray andaya manjgaha eye ka dære i Mbælom bay. Wu neheye a ge tebiye aye na, a ngatatay, a sær tay ha næte ta næte tebiye. Kæ dækway ha wu hay tebiye na, kame ngay.

Mbælom a pa Yesu bagwar i ndo mævælaj wu a Mbælom

¹⁴ Andza niye, nækway na, bagwar i ndo mævælaway wu a Mbælom kway andaya ka gær i wu hay tebiye. Nengeye na, Yesu Kæriste Wawa i Mbælom. Kæ tsal ka tæv i Mbælom. Hærwi niye ndzakwa tæ wu nakæ ka dzalakwa ha faya aye bænjbænj lele. ¹⁵ Bagwar i ndo mævælaway wu a Mbælom kway na, a sær ha bæle kway. Nengeye na, kæ ngatay a dæretsætseh wal wal andza nækway ada ta dza ha. Ane tuk na, kæ ge mezeleme bay. ¹⁶ Hærwi niye hændzædækwa ka tæv i Mbælom, zluwer mâ gækway bay. Nengeye ma gateye ngwalak a ndo hay. Hændzædækwa ka tæv ngay hærwi ada kâ gækway mæ bo ada mâ gækway ngwalak ngay. Niye na, ma makweye bo ahæl i dæretsætseh.

5

¹ Bagwar i ndo mævælaway wu a Mbælom tebiye Mbælom a pala tay ha na, mæ walañ i ndo hay. A pa tay ha hærwi ada tâ gay mæsler hærwi ndo hay ada tâ velay naha wu kæriye ada tâ kæday naha wu a Mbælom hærwi mezeleme nakæ ndo hay tæ ge aye. ² Ndo neheye tæ sær tsæved ngwalak eye bay aye ada faya ta giye mezeleme aye na, bagwar i ndo mævælaj wu a Mbælom tæ sær mæge ngwalak hærwi tay hærwi bo tay eye bæle eye andza næteye dærmak. ³ Hærwi niye kutoñ mâ kæday naha wu a Mbælom hærwi mezeleme ngay eye dærmak, ma kædiye hærwi mezeleme i siye i ndo hay dækdek bay. ⁴ Ndæray ma sliye mædæslay ha gær a bo, mæzle bo ngay matære ha bagwar i ndo mævælaj wu a Mbælom bay. Maa zal na, Mbælom andza nakæ ahæl niye a zalay Aronj aye. ⁵ Tæ Yesu Kæriste na, andza niye dærmak. Kæ zla bo ngay eye kæ dæslay ha gær a bo matære bagwar i ndo mævælaway wu a Mbælom bay. Maa zalay na, Mbælom, a gwadaj:

«Nækær wawa ga.

Bægom neñ na tæra Bæba yak.*»

⁶ Ma tæv mekelej eye a gwadaj:

«Ka ndziye ndo mævælaj wu a Mbælom huya andza Melkisedek.†»

⁷ Ahæl nakæ Yesu ka mændzibæra aye na, a sær ha Mbælom ma sliye faya mælætse ahaya abæra ma mædahanj. Ka duwulay naha me a Mbælom ta mætuwe eye ada ta mawude eye ta magala hærwi a say maræhay ha gær dærmak. Mbælom kæ tsænay na kæ lætse ahaya abæra ma mædahanj hærwi ka ræhay ha gær. ⁸ Nengeye na, Wawa i Mbælom. Kwa andza niye bæbay na, tæ dæretsætseh nakæ a sa aye kæ tætik maræhay ha gær a Mbælom. ⁹ Ahæl nakæ mæsler ngay a ndæv aye na, a tæra ndo nakæ ma tæmiye tay ha ndo neheye ta ræhay ha gær aye hærwi ada tâ huta sifa nakæ ma ndæviye bay ka tor eye aye. ¹⁰ Mbælom a pa na bagwar i ndo mævælaway wu a Mbælom andza Melkisedek.

Marava i mægær ha mæpe mædzal ka gær Yesu

* 5:5 Dæmes hay 2.7. † 5:6 Dæmes hay 110.4.

¹¹ Ka gær i wu nakay na, wu hay andaya haladzay a samay mætsike. Ane tuk na, a wur bo mædakum ha hærwi zləm kurom dærej mætsæne. ¹² Nækurom i kurom na, hælai eye kə sla dā hærwi ada bo kurom eye kâ tətikumatay wu a siye i ndo hay aye hærwi nækurom ka tətikum wu hay zla anæke bay. Ane tuk na, a sakum tâ tətikakum wu neheye ka tətikum kurre ka bazlam i Mbəlom aye sa. Ka særum mænde daf andza bagwar hay zuk bay, nækurom andza wawa ndæriz neheye a satay mæse wah aye. ¹³ Ndo nakə faya ma siye wah huya aye na, neŋgeye wawa ndæriz huya. Mbəlom a tæra kway ha ŋgwalak eye kame ŋgay ma kəkay na, a sær zuk bay. ¹⁴ Daf nakə dedek aye na, i bagwar hay. Næteye na, ta ŋgaliye ha bo ka matətike hærwi maŋgæne tay ha ka bo abæra wu ŋgwalak eye tə wu neheye ŋgwalak eye bay aye.

6

¹ Kə ge andza niye na, takwa kame, zakwa ha wu neheye kurre ka gær i Kæriste aye, pakway bæzay a wu neheye bagwar eye. Ba ka pakwa mædok i gay tsiy, ka pakwa wedeye sa bay. Bazlam i matsætsehe mæpæse ha mezeleme hærwi wu neheye ŋgwalak eye bay ta diye ha ndo a mæmæte aye, bazlam i mædzele ha ka Mbəlom, ² bazlam i madzəhuβe ndo a yam, bazlam mæpe hælai ka gær i ndo hay,* bazlam i mælætsew abæra ma mædahaŋ ada bazlam i sariya, wu neheye tebiye na, næmaa dzaliye faya matətikakum sa bay. ³ Gærakwa ha wu neheye, takwa kame. Ta gædaŋ i Mbəlom na, ka gækweye.

⁴ Ndo neheye tə ma ta dæba aye, ta maweye ka matsætsehe mæpæse ha mezeleme na, ma giye bo sa dāw? Næteye na, ta ŋgatay a dzaydzay i Mbəlom, wu nakə Mbəlom a vəlatay a ndo hay aye, kə vəlatay dærmak, ta huta Mæsæfære Tsædaŋŋa eye a dærev tay dærmak. ⁵ Ta ndzaka metsæhæne i bazlam i Mbəlom, ta sær ha gædaŋ i mændzibæra nakə ma deyeweye kame aye. ⁶ Ada dūh tə dæd abæra ka tsæved i Mbəlom na, tsæved tay andaya mæmatay ahaya ka matsætsehe mæpæse ha mezeleme sa bay hærwi a tæra andza ta dar Wawa i Mbəlom ka mayako mazlælmbadā eye sa ada tə vəlatay tsæved a siye i ndo hay mætsaday.

⁷ Guvah nakə yam faya ma piye a dæma aye tadə wu mændaŋ kə ge bo lele hærwi madzæne ndo neheye tə fæt aye na, niye na, andza mægwede Mbəlom kə pa ŋgama ka guvah nakay. ⁸ Tadə dūh maa ndzohw a dæma guzer ta dak na, guvah niye ma giye ŋgama bay. Mazlambar Mbəlom ma væleye mezeleme. Ma dziye ha abæra mæ dæma ta ako.

⁹ Dzam ga neheye na wudā kurom haladzay aye, kwa tadə næmaa tsik andza niye bæbay na, næmaa sær ta dedek nækurom faya ka pumeye bæzay a tsæved ŋgwalak eye, tsæved nakə Mbəlom ma tæmiye kurom ha aye. ¹⁰ Mbəlom na, neŋgeye ŋgwalak eye, ma mætsiye ha gær ta mæsler nakə ka gum aye bay. Andza mægwede, ka mumatay bo a siye i ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu, ka mawumatay bo andza niye huya. Ka gum niye na, hærwi nakə ka wudum Mbəlom aye ada ma mætsiye ha gær bay. ¹¹ A samay na, kwa way mâ ge andza niye huya hus ka mandæve eye, kâ gærum ha bay hærwi ada kâ hutum wu nakə ka pum faya mædzal gær aye. ¹² A samay na, kâ tærum ndo i sœ hay bay. Duh tærum andza ndo neheye tə pa mædzal gær tay bəŋbəŋ ka Mbəlom aye. Mata hute wu nakə Mbəlom a gwad ma væliye na, næteye.

Wu nakə Mbəlom kə tsik aye na, ma giye bo

¹³ Ahəl nakə Mbəlom a gwaday a Abraham na vəlakeye wu aye na, kə mbadā ma giye andza nakə a tsik aye. Ndæray andaya nakə a ze Mbəlom aye nakə ma mbadiye kame ŋgay aye bay. A mbadā ta mæzele ŋgay.† ¹⁴ A gwad: «Ta dedek, na piye fakaya ŋgama, ta dedek na vəlakeye wawa hay haladzay.» ¹⁵ Abraham kə zla ŋgatay, ka hæba, hærwi niye kə huta wu nakə Mbəlom a gwad ma væleye aye.

¹⁶ Ndo hay tə mbadawa na, ta mbadiye ta mæzele i ndo nakə bagwar eye a ze tay aye, mæmbede niye ma ndæviye ha wu nakə mæ walaŋ i ndo hay aye. ¹⁷ Hærwi niye Mbəlom kə mbadā dærmak. A say na, ndo neheye a gwad ma vælateye wu aye na, tā sær ha ma

* 6:2 zæba ma 1 Timote 4.14. † 6:13 Madazlay i wu hay 22.16-17.

mbœdeye helay dafa a wu nakə a gwad ma velye aye bay, ma pelye ha bay. ¹⁸ Andza niye, wu hay sulo neheye ma pelye bo bay aye. Wu nakə Mbəlom a gwad ma velye ada wu nakə a mada aye, Mbəlom ma sliye maraw me kwa tsekweŋ bay. Nəkway neheye ka hwayakwa ka təv i Mbəlom məngehe bo ka təv ŋgay aye na, kə vəkway gədaŋ haladzay hərwi ada kə pakwa mədzal gər kway huya ka wu nakə Mbəlom a gwad ma vəkweye aye. ¹⁹ Wu nakə ka pakwa faya mədzal gər kway aye na, a gəs kway bəŋbəŋ lele ka dagwarakweye abəra kame i Mbəlom bay andza bəre nakə tə lətsawa ha kwalalaŋ i yam aye. Hərwi niye, ka deyekweye ta peteked nakə a tək na təv tsədaŋŋa eye aye, ka fələkwa kweye a huđ eye. ²⁰ Maa lah məfələkwe a dəma na, Yesu. A ye kame i Mbəlom na, hərwi kway. Ka təra bagwar i ndo məvəlay wu a Mbəlom andza Melkisedek ka tor eye.

7

¹ Melkisedek nakay, neŋgeye bəy i Salem. Neŋgeye bəbay i ndo məvəlay wu a Mbəlom bagwar eye. A helay eye andaya Abraham a ye a vərəm. A sla ka bəy hay haladzay. Ahəl nakə faya ma maweye na, Melkisedek a ye mədzəgər ta Abraham. A pa ŋgama ka Abraham. ² Abraham a vəlay wu hay a Melkisedek. Wu neheye kuro a huta ma vərəm aye na, a zla nəte a vəlay. Melkisedek eye nakay na, andza məgwede bəy nakə ma giye ŋgwalak aye. Neŋgeye bəy nakə a wudə məndze zay* ta ndo hay aye hərwi neŋgeye bəy i Salem. Salem na, andza məgwede «zay». ³ Ndəray a sər wuray ka gər i bəba ŋgay bay. Kwa may ŋgay hay ta bəba tətə ŋgay hay dərma andza niye. Madazlay ŋgay eye andaya bay, mandəve ŋgay aye andaya bay. A ndzakit bo Wawa i Mbəlom hərwi neŋgeye ndo məvəlay wu a Mbəlom ka tor eye.

⁴ Zəbum ka Melkisedek, neŋgeye bagwar eye. Abraham bəba tətə kway a zla wu nakə a hutaw ma vərəm aye, a ŋgəna ha kuro. A zla nəte a vəlay. ⁵ Wawa i huđ i Levi na, siye hay ndo məvəlay wu a Mbəlom. Bazlam i Musa mapala eye a gwadətay: «Dum ka təv i ndo hay hərwi ada tə vəkum wu nəte mə wu tay neheye kuro aye.†» Sərum ha na, ndo neheye tə huta wu neheye na, mə helay i malamar tay hay, ada nəteye tebiye na, wawa i huđ i Abraham. ⁶ Melkisedek neŋgeye na, slala i Levi bay, ane tuk na, ahəl nakə Abraham a vəlay wu nəte mə wu hay kuro aye, Abraham nakə Mbəlom a gwadəy ma piye faya ŋgama aye na, Melkisedek a pa faya ŋgama bəna Abraham a pa ŋgama ka Melkisedek bay. ⁷ Azlakwa bay ka sərakwa ha lele, maa pa ŋgama ka ndo na, ndo bagwar eye.

⁸ Ndo neheye ma slala i Levi ta təma wu nəte mə wu hay kuro abəra ka malamar tay hay, nəteye na, ta mətiye. Melkisedek na, ma ndziye huya andza nakə bazlam i Mbəlom a tsik aye. ⁹ Ka slakweye faya məgwede na, Levi ka təma abəra ka siye i ndo hay wu nəte mə wu hay kuro, kə vəlay a Melkisedek dərma tə helay i Abraham. ¹⁰ Andza məgwede Abraham a vəlay wu nəte mə wu hay kuro a Melkisedek na, hulfe i Levi na, andaya mə huđ ŋgay tsiy. Andza niye, ka slakweye faya məgwede Levi neŋgeye dərma kə vəlay wu nəte mə wu hay kuro a Melkisedek.

Bagwar i ndo məvəlay wu a Mbəlom mekeleŋ eye andza Melkisedek

¹¹ Mbəlom a vəl bazlam mapala eye na, a helay a hulfe i Levi, nəteye neheye ndo məvəlay wu a Mbəlom aye. Ane tuk na, məsler tay i məvəlay wu a Mbəlom ma sliye mandəve ha wu nakə a say aye bay. Tadə məsler tay ma sliye matəre ha ndo hay ŋgwalak eye ka dəre i Mbəlom na, ha bə ndo məvəlay wu a Mbəlom neŋged andza Melkisedek ma deyeweye sa bay. Ndo məvəlay wu a Mbəlom andza Arəŋ ha bə ma sliye. ¹² Tadə Mbəlom ka mbədəy helay a slala i ndo məvəlay wu a Mbəlom, ka sərakwa ha bazlam i Musa mapala eye ma mbədiye dərma. ¹³ Azlakwa anəke na, slala i ndo məvəlay wu a Mbəlom a mbədə. Bəy Maduweŋ kway Yesu nakə faya ka tsikakweye faya kanaŋ aye na, a yaw abəra ma slala mekeleŋ eye wal. Ndəray nəte ma slala ŋgay andaya ndo məvəlay wu a Mbəlom bay. ¹⁴ Ka sərakwa ha Bəy Maduweŋ kway, neŋgeye ma slala i Yahuda.

* 7:2 Madazlay i wu hay 14.17-20. † 7:5 zəba mə Məpesle 18.21.

Ahəl nakə Musa a tsik ka ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye na, kə tsik ka gər i slala nakay təbey. ¹⁵ Wu nakə a da ha bazlam nakay parakka aye anaŋ: Ndo məvələy wu a Mbəlom mekeleŋ eye ki yaw, neŋgeye na, andza Melkisedek. ¹⁶ Neŋgeye a təra bagwar i ndo məvələy wu a Mbəlom na, hərwi slala nakə nəteye ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye bay. Neŋgeye na, bagwar i ndo məvələy wu a Mbəlom ta gədaŋ i sifa nakə ma ndəviye bay aye. ¹⁷ Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, Mbəlom a gwad: «Ka ndziye ndo məvələy wu a Mbəlom huya andza Melkisedek.‡»

¹⁸ Mbəlom kə mbata ha bazlam mapala eye nakə ahəl niye aye hərwi bəle eye, ma dzəniye ndo hay bay. ¹⁹ Bazlam i Musa mapala eye na, a sla matəre ha ndo hay ŋgwalak eye ka dəre i Mbəlom bay. Ane tuk na, anəke na, wu mekeleŋ eye andaya a ze ha bazlam neheye mapala eye. Wu andaya nakə ma vələkweye tsəved lele eye hərwi mändisla kə təv Mbəlom aye. Wu eye niye na, Yesu. Ka pakwa faya mədzal gər na, ka neŋgeye.

²⁰ Wu mekeleŋ eye na, ahəl nakə Mbəlom ma piye Yesu bagwar i ndo məvələy wu a Mbəlom aye na, a mbada təday. Ahəl nakə slala i Levi hay ta təra ndo məvələy wu a Mbəlom aye na, tə mbada andza niye bay. ²¹ Ane tuk na, i Yesu na, Mbəlom kə mbada, a gwad:

«Neŋ Mbəlom na mbədəye həlay bay,

na mbada ka ndziye ndo məvələy wu a Mbəlom huya.§»

²² Nakay andza məgwede na, dzam nakə Mbəlom a bar tə nəkway aye na, lele a ze ha dzam nakə a bar ahəl niye aye. Andza niye, maa dakway ha ta dedek Mbəlom kə bar dzam tə nəkway na, Yesu.

²³ Wu mekeleŋ eye andaya wal sa. Ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom ma slala i Levi aye na, nəteye haladzay hərwi tə mətawa, tə gərawa ha məsler tay. ²⁴ Ane tuk na, i Yesu na, andza niye təbey, neŋgeye ma ndziye ka tor eye, ma ndziye ndo məvələy wu a Mbəlom huya ka tor eye. ²⁵ Hərwi niye, neŋgeye na, gədaŋ andaya mətəme ha ndo neheye faya ta diye kame i Mbəlom tə həlay ŋgay aye kwa kəday hərwi neŋgeye ma ndziye ka tor eye. Faya ma dūwuleye naha me a Mbəlom huya hərwi tay.

²⁶ Neŋgeye na, bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom nakə dēdəŋ eye gədaŋ ŋgay andaya madzəne kway aye. Neŋgeye na, tsədəŋŋa, mənese andaya mə neŋgeye bay, kə ge mezeleme təbey. Neŋgeye andza ndo məge mezeleme hay bay, Mbəlom a pa na wal. Mbəlom a pa na mə mbəlom ka gər i wu hay tebiye. ²⁷ Siye i bagwar hay i ndo məvələway wu a Mbəlom, nəteye neheye na, ta kədəway wu a Mbəlom pat pat. Tə kədəway naha hərwi mezeleme tay eye təday ada ta kəday naha hərwi mezeleme i ndo siye hay. Yesu na, neŋgeye a ge andza niye təbey. Neŋgeye a vələy naha wu a Mbəlom hərwi ndo hay sik nəte tsa tə məvəle ha gər ŋgay. I ŋgay na, da andza niye. ²⁸ Bagwar i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye neheye bazlam i Musa mapala eye a pa aye, ndo hay tsa, nəteye tə gawa mezeleme. Ane tuk na, ahəl nakə Mbəlom a mbada aye, bazlam nakay kə zla təv i bazlam i Musa mapala eye, a pa bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom na, Wawa ŋgay. Neŋgeye na, ka təra ŋgwalak eye peteh ka tor eye.

8

Yesu neŋgeye bagwar i ndo məvələy wu a Mbəlom dedek eye

¹ Bazlam nakə ta dedek bagwar eye a sakway mətsike aye na, anaŋ: Bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom andaya andza nakay. Neŋgeye na, i kway. Neŋgeye mandza eye ka təv mändze i Bəy mə mbəlom, tə həlay i mənday i Mbəlom Bəy Maduweŋ ka gər i wu hay tebiye mə mbəlom. ² Neŋgeye bagwar i ndo məvələy wu a Mbəlom a ge məsler na, ma təv nakə tsədəŋŋa Mbəlom mandza eye mə dəma aye. Ahəl niye ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye tə gawa məsler na, mə madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom nakə ndo a lambad aye. Ane tuk na, təv nakə Yesu faya ma giye məsler mə dəma aye na, mə mbəlom, təv nakə dēdəŋ eye. Maa ge na, Bəy Maduweŋ bəna ndo zezeŋ bay.

‡ 7:17 Dəmes hay 110.4. § 7:21 Dəmes hay 110.4.

³ Bagwar i ndo mævəlayay wu a Mbəlom tebiye, kwa way tə pa na hərwi mævəlay naha wu kəriye ada məkəday naha wu a Mbəlom. Bagwar i ndo mævəlay wu a Mbəlom kway bəbay na, wu andaya nakə mâ vəlay naha a Mbəlom aye dərma. ⁴ Kə ge neŋgeye ka məndzibəra na, ma təriye ndo mævəlay wu a Mbəlom bay hərwi neheye ka məndzibəra aye ba faya ta vəleye wu a Mbəlom aye nəteye andaya tsiy andza nakə bazlam i Musa mapala eye a tsik aye. ⁵ Ahəl nakə Musa ma lambadiye madzawadzawa niye aye, Mbəlom a gwaday: «Zəba faya lele, do lambad gay nakə ka lambadiye na, andza nakə na bəzaka ha mə mahəmba aye.» Ndo mævəlay wu a Mbəlom neheye na, ta ge məsler mə gay eye nakay. Ane tuk na, gay nakay na, mandzəkit bo i bəmalə nakə dēdərŋ eye mə mbəlom aye.* ⁶ Andza nakay ka zəbakwa ka məsler i Kəriste na, a ze ha məsler i ndo mævəlayay wu a Mbəlom neheye. Neŋgeye ma miye tay ha ka bo ndo hay ta Mbəlom hərwi ada Mbəlom mâ bar dzam nakə a ze dzam nakə ahəl niye hərwi wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye ma məbere dzam nakay aye na, a ze wu neheye ahəl niye aye haladzay.

⁷ Tadə məbere dzam† nakə makurre eye mənese andaya faya bay aye na, Mbəlom ma bəriye dzam masulo eye bay. ⁸ Ane tuk na, ka zəbakwa faya na, a sla wuray bay hərwi Mbəlom faya ma matay ha mənese a ndo hay. A gwadatay:

«Tsənum, maa tsik me na, neŋ Bəy Maduweŋ.

Həlay eye ma deyewe

na bəriye dzam wedeye

ta slala i Israyel hay ada ta slala i Yahuda hay.

⁹ Dzam nakə na bəriye aye na,

andza nakə na bar ta bəba tətə tay hay bay.

A həlay nakə na həla tay ahaya tə həlay ga eye abəra mə Ezipt aye na,

bo tay eye tə gər tay ta nas ha Dzam Guram eye nakə na bar ta nəteye aye.

Hərwi niye na gər tay ha.

Maa tsik bazlam andza nakay na, neŋ Bəy Maduweŋ.

¹⁰ Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwad:

Dzam nakə na bəriye ta ndo i Israyel hay aye a həlay niye na, anaŋ:

Na piye bazlam ga mapala eye a dərev tay,

na watsiye bazlam ga mapala eye a mədzał gər tay,

na təriye Mbəlom tay

ada nəteye ta təriye ndo ga hay.

¹¹ Ndəray andaya ma diye ma tətikateye a ndo siye aye, ma gwadiye:

“Dumara, sərūm Bəy Maduweŋ eye”, andaya bay,

hərwi ndo hay tebiye ta səriye ga,

kwa bagwar hay, kwa neheye makətsa eye hay aye.

¹² Na pəsatay ha mənese tay,

tə mezeleme tay, ma meŋaweje a gər sa bay.‡»

¹³ Mbəlom a tsik ka məbere Dzam Wedeye na, andza məgwede Dzam Guram eye gədaŋ ŋgay andaya sa bay. Ka sərakwa ha wu nakə ka təra guram eye ada ma dzəniye ka wuray sa bay aye na, mazlambar ma dziye.

9

Tsəved dedek eye hərwi mədəslay ha gər a Mbəlom

¹ Ma dzam nakə kurre aye na, bazlam mapala eye hay andaya, neheye ta datay ha a ndo hay tsəved i mədəslay ha gər a Mbəlom aye. Təv andaya dərma nakə ndo hay ta lambad hərwi maduwulay me a Mbəlom mə dəma aye. ² Gay niye ta lambad na, tə peteked. Gay kurre eye na, tə zalay təv tsədəŋŋa eye. Tə pa a dəma lalam bagwar eye ta hawal eye hay tasəla ta ako eye fataya ada tabal tə peŋ mapa eye faya nakə tə vəlaway faya wu a Mbəlom

* 8:5 Madayaw abəra ma Ezipt 25.40. † 8:7 zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 24.3-8. ‡ 8:12 Zeremi 31.31-34.

aye. ³ Peteked a ngæna ha tsolak niye ta tsolak nenged nakæ kame aye. Tæ zalay a tsolak niye na, tæv nakæ a ze siye hay tebiye tæ tsædanŋa aye. ⁴ Tæ pa a tæv niye na, wu nakæ tæ ngar ta gura tæ fækawa faya wu nakæ a ze huŋŋa aye. Tæ pa a dæma zlanŋatsa dærmak. Zlanŋatsa niye na, mambuza eye tebiye ta gura, tæ zalay zlanŋatsa i mæbere dzam. Ma zlanŋatsa niye særa i gura andaya mæ dæma dærmak. Ma særa eye niye na, makwala nakæ tæ zalay *man** aye mæ dæma. Sakwal i Aronŋ nakæ a dudæ, a pa slambah aye mæ dæma dærmak, tæ beleler hay sulo neheye Mbælom a watsa faya bazlam mapala eye hay ahæl nakæ a bar dzam ta ndo ngay hay aye. ⁵ Ka gær i zlanŋatsa niye na, ta lambad wu hay sulo, tæ pa faya. Tæ zalatay a wu niye hay na, *kerubiŋ* hay, faya ta datay ha mæzlað i Mbælom a ndo hay. Ta hændæk ha gwezleviyek tay hærwi madæræzle na tæv nakæ tæ vælaway naha faya wu a Mbælom hærwi ada Mbælom mâ pæsatay ha mezeleme i ndo neheye tæ ge aye. Ane tuk na, na diye ha wu neheye pendek pendek anæke bay.

⁶ Wu niye hay malambada eye tsiy na, ndo neheye tæ vælaway wu a Mbælom aye ti yawa pat pat a gay makurre, tæ gawa mæsler tay pat pat mæ dæma. ⁷ Tsolak masulo eye maa yawa a dæma na, bagwar i ndo mævælaway wu a Mbælom næte ngweŋ. A yawa a dæma na sik næte ka mæve. Ma diye a dæma na, kutoŋ ma zliye bambaz i gænaw a hæløy ma væleye a Mbælom hærwi ada Mbælom mâ pæsaya ha mænese nakæ a ge aye ada nakæ siye i ndo hay tæ ge ta mædzal gær tay bay aye. ⁸ Mæsæfære Tsædanŋa eye faya ma dakway ha tæ wu neheye na, kæ ge tsolak makurre andaya huya na, tsæved nakæ ndo hay ta diye ha a tæv nakæ a ze siye i tæv hay tæ tsædanŋa aye na, mahændæka eye bay. ⁹ Mandzækit bo i wu neheye a dæ ha na, wu neheye ti yaw anæke aye. Faya ma dakway ha na, wu neheye ta væleye a Mbælom aye, tæ bambaz i gænaw nakæ ta væleye aye ta sliye faya matæra ha dærev i ndo hay ngwalak eye hay ka dære i Mbælom bay. ¹⁰ Wu neheye faya ta tætikakweye na, ka gær i wu mændaŋ, wu mæsaya ada ka gær i mæbere wu hay na, kækay dækdæk tsa. Wu neheye na, wu i ndo i mændzibæra dækdæk, ma ndziye tsekweŋ tsa hus a pat nakæ Mbælom ma mbædiye ha wu hay tebiye aye.

¹¹ Anæke na, Kæryste ki yaw tsiy. Nengeye bagwar i ndo mævælaway wu a Mbælom. Wu neheye ngwalak eye faya ka hutakweye na, ka hutakwa mæ hæløy ngay. Nengeye ki ye a tæv nakæ bagwar eye a ze madzawadzawa i mædæslay ha gær a Mbælom nakæ ahæl niye aye, tæv niye na, lele haladzay. Ma lambad tæv niye na, ndo hay bay, andaya ka mændzibæra bay. ¹² Kæryste ki ye a tæv niye, kæ fælækwa a tæv nakæ a ze siye hay tæ tsædanŋa aye. Kæ zla bambaz i vo'ar tæ bambaz i wawa i sla ka hæløy bay. Duh a fælækwa a dæma na, a zla bambaz ngay eye nakæ a mbæda ha aye, a ye sik næte ka ndæv. Andza niye kæ tæma kway ahaya abæra mæ mezeleme ka tor eye.

¹³ Ahæl niye na, tæ kædawa vo'ar hay, merisla hay, ta gwatsakawa bambaz eye ka ndo neheye næteye tsædanŋa kame i Mbælom bay aye. Tæ kædawa sla wawa eye dærmak, tæ dulawa na, ada bætekwew malæmæts eye na, tæ fadæwa ka ndo hay. Andza niye, ndo neheye tæ ge mænese aye na, bo tay ka tæra tsædanŋa andza nakæ a say a bazlam tay mapala eye. ¹⁴ Kæ ge andza niye na, bambaz i Yesu Kæryste a ze ha ta gædaŋ bædæw? Kæryste, nengeye na, kæ ge mezeleme bay, kæ zla bo ngay, kæ væløy a Mbælom ta gædaŋ i Mæsæfære Tsædanŋa eye. Mæsæfære niye ma ndziye na, ka tor eye. Bambaz ngay a tæra ha dærev kway tsædanŋa hærwi ada wu neheye ngwalak eye bay ta diye kway ha a mædahaŋ aye na, kâ gakwa sa bay. Ane tuk na, kâ gakwa duh na, mæsler i Mbælom, nengeye nakæ ma ndziye ka tor eye aye.

¹⁵ Hærwi niye Kæryste, nengeye ndo mæsære tay ha ka bo ndo hay ta Mbælom hærwi Mbælom kæ bar Dzam Wedeye ta næteye. Hærwi niye, ndo neheye Mbælom a zalatay aye na, ta hutiyeye wu neheye ngwalak eye Mbælom a gwad ma vælateye aye. Ta hutiyeye ka tor eye. Ma giye bo na, hærwi Kæryste kæ mæt hærwi ndo neheye tebiye ta nas ha Dzam Guram eye tæ mezeleme tay aye. Ahæl nakæ a mæt aye kæ tæma tay ahaya abæra mæ mezeleme.

* ^{9:4} *Man na, makwala nakæ* Mbælom a vælatay a Israyel mæ makulkwandah aye. Zæba ma Madayaw abæra ma Ezipt 16.13-15; 31.

¹⁶ Tadê ndoweye a gwad: «Na mêt na, ngënum ha wu ga hay» na, ndo niye mâ mêt tädäy ada ta ngëniye ha. ¹⁷ Ahël nakê kê mêt aye na, bazlam ngay ma hutiyë gëdarj. Tadê ndoweye andaya tê däre na, wu nakê a gwad aza ka ngënumeye ha aye na, ta ngëniye ha zuk bay. ¹⁸ Hërwi niye, kwa dzam makurre a ge bo na, ta mbêda ha bambaz tädäy bëna ma giye bo bay. ¹⁹ Ahël niye na, Musa a datay ha bazlam mapala eye nakê Mbëlom a vëlay aye a ndo hay aye tädäy. Tsa na, a zla bambaz i sla wawa eye, i vo'ar a dzapa ha ta yam. A zla hawal ta gugumarj ndozza eye a tëlêka ha a bambaz, a gwatsaka ka dërewel i bazlam mapala eye ada a gwatsaka ka ndo hay tebiye. ²⁰ Ahël nakê faya ma gwatsakiye na, a gwad: «Nakay na, bambaz nakê Mbëlom a bar ha dzam ta nëkurom aye. A gwadakum rëhumay ha gër.†» ²¹ Musa ka gwatsaka bambaz ka madzawadzawa i mädëslay ha gër a Mbëlom niye ta lambad tê peteked aye dërmak ada ka gwatsaka ka wu neheye tê gawa ha mësler hërwi mädëslay ha gër a Mbëlom aye tebiye. ²² Andza nakê bazlam mapala eye a tsik aye na, matsëla wu hay tebiye ta gwatsakawa faya bambaz ada mâ tëra tsëdarjja. Ta mbêda ha bambaz bay na, Mbëlom ma pësiye ha mezeleme bay.

Bambaz i Këriste ma bariye ha mezeleme i ndo hay

²³ Tsävëd nakê Musa a tëtikawatay a ndo hay ahël niye na, mandzëkit bo i wu neheye dedëk eye më mbëlom aye. Kutorj lele mâ tëra ha wu hay tebiye tsëdarjja andza nakê bazlam i Musa a tsik aye. Ane tuk na, hërwi matëre wu neheye dedëk eye më mbëlom aye tsëdarjja na, kutorj mëvële wu nakê a ze bambaz i gënow aye. ²⁴ Siye i ndo mëvëlaway wu a Mbëlom ti yawa a gay i gugumarj nakê ndo hay ta lambad aye ada gay niye na, mandzëkit bo i tæv nakê Mbëlom më dëma aye dëkdëk tsa. Ane tuk na, Këriste, nëngëye na, ki ye a tæv nakê Mbëlom mandza eye më dëma aye, nëngëye kame i Mbëlom hërwi kway. ²⁵ Bagwar i ndo mëvëlaway wu a Mbëlom a yawa a tæv nakê a ze siye hay tê tsëdarjja aye na, ka mëve, ka mëve, a yawa a zlaw a bambaz i gënow ka hëlay bëna bambaz ngay eye bay. Këriste na, a vël ha bo ngay, nëngëye a vël ha bo ngay sik nëte bëna ka mëve ka mëve andza bagwar i ndo mëvëlaway wu a Mbëlom bay. ²⁶ Tadê mâ ge andza niye, kwa ka gër nakê Mbëlom a ge mëndzibëra aye na, hæbe atay ma siye dëretsätseh haladzay. A yaw a hëlay nakay ka mandëve eye sik nëte, a vëlay ha bo ngay a Mbëlom hërwi ada mâ zla mezeleme abëra ka ndo hay ka tor eye. ²⁷ Kwa way ma mëtiye sik nëte, ma dëba eye na, Mbëlom ma gëye sariya. ²⁸ Andza niye, Këriste bëbay a mêt sik nëte. A vëlay ha bo ngay a Mbëlom hërwi mëzle mezeleme abëra ka ndo hay. Ma mawëye sik nëte. Ma mawëye na, hërwi mëzle mezeleme abëra ka ndo hay sa bay. Ane tuk na, ma mawëye hërwi mëtëme tay ha ndo neheye faya ta hæbiye na aye.

10

¹ Bazlam i Musa mapala eye na, mezek i wu neheye ngwalak eye faya ka hutakwëye aye. Nëtëye na, wu niye hay bay. Ndo hay tê këdaway wu a Mbëlom hërwi mahëndzädë tê nëngëye, tê këdaway wu a Mbëlom ka mëve ka mëve, ane tuk na, a sla faya matëre tay tsëdarjja kame i Mbëlom bay. ² Tadê ndo hay ta tëra tsëdarjja hërwi nakê tê këdaway wu a Mbëlom ta dedëk aye na, hæbe ta gëriye ha mëkädäy wu a Mbëlom. Hërwi atay mezeleme tay kê bara sik nëte ka ndäv, mezeleme tay a matayaw a gër bay. ³ Ane tuk na, düh mëkädë wu neheye tê këdaway a Mbëlom aye na, mezeleme tay a matayaw a gër ka mëve ka mëve, ⁴ hërwi bambaz i merisla ta vo'ar a sla mëbere mezeleme bay.

⁵ Hërwi niye, ahël nakê Këriste mazlambar ma deyewëye ka mëndzibëra aye na, a gwadäy a Mbëlom:

«A saka tâ këdaka gënow hay bay,
tâ vëlaka wu mëkelëj eye bay.

Ane tuk na, ka vëlerj bo hërwi ada nâ vëlaka.

⁶ Mëkädë gënow hërwi mëfëkaka naha
ada mëkädë wu hërwi mëpëse ha mezeleme na,

† 9:20 Madayaw abëra ma Ezipt 24.3-8.

a yaka a gær bay.

⁷ Aya, na gwadaka:

Nej anañ Mbèlom, na yaw ka mëndzibèra na, hærwi ada nâ ge wu nakè a saka aye,

andza nakè mawatsa eye ka gær ga mæ dèrewel i bazlam mapala eye aye.*»

⁸ Wu nakè Kèriste a lah mætsike aye na, a gwad: «A saka tâ kèdàka gènow hay bay, tâ vèlaka wu mekelej eye bay. Mækède gènow hærwi mæfækaka naha ada mækède wu hærwi mæpèse ha mezeleme na, a yaka a gær bay.» Kwa wu neheye a pay bəzay a bazlam mapala eye bəbay na, a yay a gær a Mbèlom bay. ⁹ Kèriste a gwad sa: «Nej anañ na yaw ka mëndzibèra na, hærwi ada nâ ge wu nakè a saka aye.» Andza niye, a mbata ha Dzam Guram eye, a vèl a dèma tsəved wèdeye. ¹⁰ Ka tərakwa tsədaŋŋa kame i Mbèlom hærwi Yesu Kèriste a ge wu nakè a yay a gær a Mbèlom aye ada a vèl ha bo sik nète dā ka tor eye.

¹¹ Ndo neheye tə vèlaway wu a Mbèlom aye, nətəye tebiye malətsa eye pat pat ka mæge mæsler tay pat pat. Tə kədaway wu huya a Mbèlom. Ane tuk na, wu neheye tə kədawa aye na, tə sla məmbete ha mezeleme i ndo hay bay. ¹² Yesu Kèriste na, a vèl bo ŋgay eye sik nète hærwi mæzle mezeleme abəra ka ndo hay ka tor eye. Tsa na, a ndza tə həlay i mənday i Mbèlom. ¹³ Anəke na, neŋgeye faya ma həbiye Mbèlom mâ pa ndo mane dère ŋgay hay a hud i sik ŋgay. ¹⁴ Andza niye, a vèl ha bo ŋgay sik nète ka tor eye, a təra ha ndo ŋgay hay tsədaŋŋa kame i Mbèlom. A pa tay ha wal hærwi ŋgay. A təra tay ha ŋgwalak eye hay ka tor eye.

¹⁵ Məsəfəre Tsədaŋŋa eye faya ma dəkweye ha dərma parakka wu neheye na, dedek. A gwad təday na:

¹⁶ «Bəy Maduwəj Mbèlom a gwad:

“Dzam nakè na bəriye ta ndo ga hay a həlay niye aye na, anañ:

Na piye bazlam ga mapala eye a dèrev tay,

na watsiye bazlam ga mapala eye a mədzał gær tay.”»

¹⁷ Tsa na, a gwad sa:

«Na ma ahaya mezeleme tay a mədzał gær ga sa bay,

kwa mæsler neheye tə ge ŋgwalak eye bay aye.†»

¹⁸ Mbèlom kə pəsətay ha mezeleme i ndo hay tsiy na, məvəlay wu hay a Mbèlom ma dzəniye hærwi mæzle mezeleme abəra ka ndo hay sa bay.

Həndzədakwa ka təv i Mbèlom

¹⁹ A nəkurom malamar ga hay, ka hutakwa tsəved mæfələkwe a təv nakè a ze siye hay tə tsədaŋŋa aye na, hærwi bambaz i Yesu nakè a mbəda ha aye. ²⁰ Yesu ka ŋgurada ha peteked nakè kame kway aye. Ka həndəkakway tsəved wèdeye, nakè ka slakweye mæfələkwe a dèma aye. Tsəved nakay wèdeye na, ka hutakweye ha sifa. Peteked nakè a ŋgurada ha aye na, andza mægweđe bo nakè ta dar na ka mayako mazləmbada eye aye.

²¹ Andza niye, i kway na, bagwar i ndo məvəlay wu a Mbèlom andaya a ləvay gær a gay i Mbèlom. ²² Kə ge andza niye na, həndzədakwa ka təv i Mbèlom tə dèrev dedek eye, ta mæpe mədzał gær gədaŋ eye ka Mbèlom, hærwi Yesu ka təra kway ha tsədaŋŋa tə bambaz ŋgay ada kə bara kway ta yam tsədaŋŋa eye. ²³ Tsikakwa parakka huya nəkway ka pakwa mədzał gær ka wu nakè Mbèlom a tsik aye, kâ dzədzakwa ha mədzał gær kway bay, hærwi wu nakè a gwad ma giye na, huya ma giye andza nakè a tsik aye. ²⁴ Pəlakwa tsəved nakè ka vèlakweye ha gədaŋ a bo nète nète mə walaŋ kway aye hærwi ada kâ wudakwa bo kame kame ada kâ gakwa wu neheye ŋgwalak eye. ²⁵ Kâ gərakwa ha məhay gær andza ndo siye hay bay. Duh na, vèlakwa a bo gədaŋ nète nète mə walaŋ kway, wene wene eye hærwi ka sərūm ha pat nakè Yesu Kèriste ma maweye aye na, mazlambar bəse.

²⁶ Ka sərakwa dedek i Mbèlom. Hærwi niye tadə faya ka gakweye mezeleme huya ada ka sərakwa lele ŋgwalak eye bay na, sərakwa ha wu mekelej eye andaya neheye ta sliye faya məvəle hærwi məmbete ha mezeleme aye na, andaya sa bay tebiye. ²⁷ Tadə ndoweye kə ge mənese andza niye na, mâ dzədzar hærwi Mbèlom ma geye sariya. Sariya niye na,

* 10:7 Dəmes hay 40.7-9. † 10:17 Hebrœ hay 8.8-12.

a ge zluwer haladzay, ako gədaŋ eye ma fəkiye ndo neheye ta rəhay ha gər a Mbəlom bay aye. ²⁸ Ka sərūm ha tadə ndoweye ka rəhay gər a bazlam i Musa mapala eye bay, tadə ndo hay sulo kəgəbay mahkar ta tsik ta dedek kə ge mənese na, ta kədiye na ta sakay naha bay.† ²⁹ Tadə kə ge tə bazlam i Musa andza niye na, dəretsətseh i ndo nakə a zəba ka Wawa i Mbəlom andza wuray kəriye aye na, ma ziye nakay bədaw? Nəŋgeye na, kə nas ha bambaz i məbere dzam nakə a təma ahaya abəra mə mezeleme aye dərmak. Faya ma tsadeye a Məsəfəre Tsədəŋŋa nakə faya ma dəkweye ha ŋwalak i Mbəlom aye. ³⁰ Ka sərakwa ndo nakə a gwad:

«Mata gatay dəretsətseh a ndo neheye ta kərah marəheŋ ha gər aye na, nəŋ.

Na hamateye a dəma wu tay neheye ŋwalak eye bay tə ge aye.»

A gwad sa:

«Nəŋ, Bəy Maduweŋ na gateye sariya a ndo ga hay.‡»

³¹ Mbəlom na, a vəl sifa. Andza niye, tadə sariya kə gəs ndoweye kame i Mbəlom na, dəretsətseh i ndo niye ma ziye wu hay tebiye.

³² Mum ahaya a gər ma kəkay wu nakə a ge bo tə nəkurom ahəl niye ka ŋgatumay makurre eye a dzaydzay i Mbəlom aye. A həlay niye na, ta sakum dəretsətseh haladzay. Ane tuk na, ka səmumay naha a wu hay tebiye. ³³ A həlay siye na, ta tsadakum kame i ndo hay, ta sakum dəretsətseh. A həlay siye ka yum a dəretsətseh i ndo neheye tə satay dəretsətseh aye dərmak. ³⁴ Ka sum ka bo dəretsətseh dziye ta ndo neheye tə gəs ha tay a daŋgay aye. Ahəl nakə ndo hay ta buwa fakuma abəra wu kurom hay aye na, ka səmumay naha ta məŋgwese eye, hərwi ka sərūm ha wu kurom hay ŋwalak eye andaya a ze siye i wu hay tebiye, ta ndziye ka tor eye.

³⁵ Hərwi niye, kə gərūm ha məpe mədzal gər kurom abəra ka Mbəlom bay, hərwi tadə ka rəzlumay a gər huya na, Mbəlom ma vəlakumeye magogoy haladzay. ³⁶ Wu nakə a ye ka bo aye na, səmumay naha ada kə gum wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye, hərwi ada kə hutum wu nakə a gwad ma vəlakumeye aye. ³⁷ Hərwi niye, Mbəlom a gwad:

«A zəkaw həlay tsekweŋ ndo nakə ma deyeweye na,

ma deyeweye, ma gaweye mahonok bay.

³⁸ Ndo nakə nəŋgeye ŋwalak eye ka dərə ga aye, kə dzala ha ka nəŋ na, ma ndziye ma sifa ka tor eye.

Ane tuk na, tadə kə ma ta dəba na, nəŋgeye a yeŋ a gər sa bay.*»

³⁹ Nəkway na, ndo neheye tə ma ta dəba ada tə dze aye bay. †Duh nəkway na, ndo neheye tə pa mədzal gər tay ka Mbəlom aye. Andza niye, ka hutakweye sifa ka tor eye.

11

Ndo neheye ahəl niye tə pa mədzal gər ka Mbəlom aye

¹ Məpe mədzal gər ka Mbəlom na, məsər ha ta dedek wu neheye faya ka təkakweye dərə aye na, ka hutakweye. Kwa tadə ka ŋgatakway tə dərə kway bay bəbay na, ka sərakwa ha ta dedek andaya. ² Ndo neheye ahəl niye ta dzala ha ka Mbəlom andza niye. Hərwi niye ta yay a gər a Mbəlom.

³ Hərwi məpe mədzal gər kway ka Mbəlom na, ka sərakwa ha kwetseh kwetseh Mbəlom a ge wu hay tebiye tə bazlam ŋgay nakə a tsik aye. Andza məgwede wu neheye tebiye faya ka ŋgatakweye ka məndzibəra aye na, tə yaw abəra mə wu neheye dərə i ndo zezeŋ a ŋgatay bay aye.

⁴ Hərwi məpe mədzal gər ŋgay ka Mbəlom na, Abel a kədəy wu a Mbəlom a ze ha wu i Kayin nakə a vəlay a Mbəlom aye. Mbəlom ka zambadəy. A gwad nəŋgeye ndo ŋwalak eye kame ŋgay, hərwi Mbəlom ka təma wu nakə a kədəy aye. Kwa Abel kə mət bəbay, faya ta tsikakweye labara ŋgay huya hərwi nakə a dzala ha ka Mbəlom aye.*

† 10:28 zəba mə Bazlam mapala eye masulo eye 19.15. § 10:30 Bazlam mapala eye masulo eye 32.35-35. * 10:38 Habakuk 2.3-4. * 11:4 zəba mə Madazlay i wu hay 4. 3-10.

⁵ Hərwi mæpe mædzal gər ɲgay ka Mbəlom na, Henok kə mət bay, Mbəlom a zla na a mbəlom. Ndəray kə ɲgatay a Henok sa bay hərwi Mbəlom kə zla na. Bazlam i Mbəlom a gwad na, ahəl nakə Mbəlom kə zla na Henok zuk bay aye na, Henok a yay a gər a Mbəlom.†

⁶ Ze mædzal ha ka Mbəlom na, ndəray ma sliye madayay a gər a Mbəlom bay. Ndo nakə a say mahəndzədə ka təv i Mbəlom aye mâ dzala ha faya neŋgeye andaya. Mâ sər ha na, neŋgeye faya ma vəlateye magogoy a ndo neheye ta pəliye na aye.

⁷ Hərwi mædzele ha ka Mbəlom na, Nuhu a rəhay ha a gər a bazlam i Mbəlom. Mbəlom kə tsikay kurre ka wu neheye ta giye bo aye kurre. Ndəray kə ɲgatay dāda a wu niye hay bay, ane tuk na, ka rəhay ha gər a wu nakə Mbəlom a tsikay aye. A lambad kwalalan ɲ yam bagwar eye andza nakə Mbəlom a tsikay aye, a fələkwa a dəma ta ndo i gay ɲgay hay tebiye, ta təma Məpe mædzal gər nakə a pa ka Mbəlom aye a dā ha mede i siye i ndo hay na, ɲgwalak eye bay hərwi ta pa mædzal gər ka Mbəlom bay.‡

⁸ Hərwi mæpe mædzal gər ɲgay ka Mbəlom na, Abraham a rəhay ha gər a Mbəlom aye, a lətse a ye a gəma nakə Mbəlom a gwad ma vəleye, ma təriye i ɲgay aye. Kwa kə ɲgatay a gəma eye bay bəbay na, ki ye a dəma.§ ⁹ Hərwi mæpe mædzal gər ɲgay ka Mbəlom na, a ndza ma gəma nakə Mbəlom a gwad ma vəleye aye. A ndza mə dəma na, neŋgeye madurlon eye, a ndzawa mə gay nakə ta lambad ta guguman aye. Hulfe ɲgay Izak ta Zakob nəteye neheye Mbəlom a gwad ma vəlateye gəma niye aye dərma tə ndzawa mə dəma na, mə gay nakə ta lambad ta guguman aye dərma. ¹⁰ Abraham a ge andza niye na, a təkay dəre a gəma nakə ma ndziye bəŋbəŋ* ma dədiye bay aye. Maa ləva ha bo ta gəma niye na, bo i Mbəlom eye ɲgway, maa dəzl na, neŋgeye.

¹¹ Hərwi mæpe mædzal gər ɲgay ka Mbəlom na, Sara kwa neŋgeye guram eye tsiy bəbay na, kə huta gədan məwe wawa. A sər ha ta dedek wu nakə Mbəlom a gwad ma vəleye na, ma vəleye.† ¹² Hərwi niye Abraham, neŋgeye guram eye tsiy kə wa wawa ada wawa i hud ɲgay hay ta wa bo haladzay andza wurzla neheye ka magərmbəlom aye ada andza hewiyen mə magayam a pasla bo bay.

¹³ Ndo neheye tebiye tə mət ma mæpe mædzal gər ka Mbəlom aye, nəteye na, ta huta wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye bay. Ane tuk na, tə sər wu neheye Mbəlom a gwad ma giye aye na, ma giye bo. Hərwi niye dərev tay a ɲgwasə. Tə tsik parakka nəteye na, madurlon eye hay, gay tay andaya ka məndzibəra bay.‡ ¹⁴ Ndo neheye tə tsik andza niye na, tə dā ha nəteye faya ta həbiye gəma tay a nəteye. ¹⁵ Ta dzala ka təv nakə ti yaw abəra mə dəma aye bay. Tadə ta dzala andza niye na, ta pəliye tsəved məme a təv nakə ti yaw abəra mə dəma aye. ¹⁶ Ane tuk na, andza niye bay, düh ta pəla na, təv nakə a ze ha neŋgeye nakə ma dəba aye, andza məgwədə nakə mə mbəlom aye. Hərwi niye a yay a gər a Mbəlom t̄a zalay Mbəlom tay. Andza niye, kə ləvatay ha bo ta gəma.

¹⁷ Hərwi mæpe mædzal gər ɲgay ka Mbəlom na, Abraham a vəlay Izak a Mbəlom. A say a Mbəlom mazəbe ka mædzal gər i Abraham. Hərwi niye a tsətsah faya mâ vəlay Izak. Abraham a təma məge andza niye. Ane tuk na, bə Mbəlom kə gwaday ma hutiyə wu. ¹⁸ Mbəlom a gwaday: «Hulfe yak dedek eye ma deyeweye na, ma hulfe i wawa yak Izak.§» ¹⁹ Abraham a dzala: «Mbəlom na, gədan ɲgay andaya mələtse ahaya Izak abəra ma mədahan.» Ta dedek a təra andza Izak kə mət ada kə lətsew abəra ma mədahan.

²⁰ Hərwi mæpe mædzal gər ɲgay ka Mbəlom na, Izak a pa ɲgama ka Zakob ta Ezayu. A tsik ka wu nakə ma giye bo ta nəteye kame aye.*

²¹ Hərwi mæpe mædzal gər ɲgay ka Mbəlom na, Zakob ma mətiye na, a pa ɲgama ka wawa i Yusufa hay, nəte ta nəte. A lətse ta donɲwar, a dəsly naha gər a Mbəlom.†

† 11:5 zəba mə Madazlay i wu hay 5.18-14. ‡ 11:7 zəba mə Madazlay i wu hay 6.9-9.29.

§ 11:8 zəba mə Madazlay i wu hay 12.1. * 11:10 A tsik na, Zerozelem wədeye, zəba ka mede 16 ada ma Hebrœ hay 12.22. † 11:11 zəba mə Madazlay i wu hay 18.10. ‡ 11:13 zəba mə Madazlay i wu hay 23.4. § 11:18 zəba mə Madazlay i wu hay 21.12; 22.1-14. * 11:20 zəba mə Madazlay i wu hay 27.1-40. † 11:21 zəba mə Madazlay i wu hay 47.29-31.

²² Hərwi mæpe mædzal gər ɲgay ka Mbəlom na, Yusufa ma mætiye na, a tsikatay a Israyel hay, a gwadatay kame na: «Ka deyumeye abəra mæ Ezipt.» Ada aza ta giye ha ta mətasl ɲgay hay kəkay na, kə tsikatay.‡

²³ Hərwi mæpe mædzal gər tay ka Mbəlom na, bəba i Musa hay ahəl nakə tə wa na Musa aye na, tə ɲgaha na kiye mahkar. Ta zəba faya na, wawa tay a le haladzay. Ta dzədzaray a bazlam i bəy nakə a tsik aye bay.§

²⁴ Hərwi mæpe mædzal gər ɲgay ka Mbəlom na, ahəl nakə Musa a ge gawla aye na, a say ta gwaday: «Musa nəngeye wawa i dem i bəy i Ezipt» na, a say bay. ²⁵ A zay ha mæse dərətsətseh ta ndo i Mbəlom hay tə bəmalə nakə ma ndziye ma mənɲgweşe tsekweɲ ada ka rəhay gər a Mbəlom bay aye.* ²⁶ A sər ha, a zay ha ndo hay t̄a tsad̄ay andza nakə tə tsad̄ay a Kəriste aye tə bəmalə nakə ma hut̄iye zlele i gəma i Ezipt aye. A dzala andza niye na, hərwi faya ma təkay d̄ere a wu nakə Mbəlom a gwad̄ ma vəleye aye.

²⁷ Hərwi mæpe mædzal gər ɲgay ka Mbəlom na, Musa a ye abəra ma Ezipt. Ka dzədzaray a mevel i bəy bay. Kə ndza bəɲbəɲ andza ma ɲgateye a Mbəlom, ndo nakə ndəray a ɲgatay d̄ada tə d̄ere bay aye.

²⁸ Hərwi mæpe mædzal gər ɲgay ka Mbəlom na, a dazlay a mæge magurlom i Pak aye. A gwadatay a ndo i Israyel hay t̄a gwatsaka bambaz ka mæged̄ tay hərwi ada gawla i Mbəlom ki yaw ma kədiye malkwara i wawa hasləka eye i ndo i Ezipt hay na, m̄a kəd̄ malkwara tay hasləka eye hay bay.†

²⁹ Hərwi mæpe mædzal gər tay ka Mbəlom na, Israyel hay tə tas abəra mæ Bəlay Ndozza eye. Ahəl nakə ndo i Ezipt hay a satay mətese dərmaç aye na, bəlay a ma ka bo a həl tay ha tebiye.‡

³⁰ Hərwi mæpe mædzal gər i Israyel hay ka Mbəlom na, zled̄ i gəma i Zeriko a mbəzl. Ndo i Israyel hay tə tawa na gəma niye məhəne məkwa matasəla eye na, zled̄ niye a mbəzl.§

³¹ Hərwi mæpe mædzal gər ɲgay ka Mbəlom na, Rahab ɲgwas nakə a gawa madama, ta kəd̄ na bay andza ndo i Zeriko neheye ta rəhay gər a Mbəlom təbey aye hərwi ka təma tay ha Israyel neheye ti ye mata zəbaw Zeriko ta məkal aye.*

³² Na tsikiye na, sa mey? Həlay eye a sla mət̄sikakum ka gər i Zedeyoɲ†, Barak‡, Somsəɲ§, Zefte*, Davit, Samuyel ada ta ndo mədə ha bazlam i Mbəlom na, həlay eye andaya bay. ³³ Nət̄eye dərmaç, hərwi mæpe mædzal gər tay ka Mbəlom na, tə ge vəram ta gəma siye hay, ada ta sla ka gəma niye hay aye. Ta ge wu nakə dedek eye, ta huta wu nakə Mbəlom a gwad̄ ma vəlateye aye, ta dərəzlay ka bazlam a zil hay hərwi ada t̄a gatay wuray bay. ³⁴ Ta mbata ha ako nakə faya ma fəkiye ta gədaɲ haladzay aye. Ahəl nakə a satay a ndo hay məkədə tay ha ta maslalam aye na, ta təma fataya abəra. Ta ge bəle, ane tuk na, Mbəlom kə vəlatay gədaɲ. Nət̄eye slagama eye hay, ta həhar sidzew i bərakəzaɲ hay. ³⁵ ɲgwas hay ta ɲgatatay a ndo tay neheye tə mət̄ aye sa, nət̄eye ta sifa aye. Ndo siye hay tə satay dərətsətseh. Həbe ta gwad̄ nəmaa gəriye ha məpay bəzay a Mbəlom. Ane tuk na, a satay mət̄əme bay, a satay məmət̄e mə dərətsətseh hərwi ada Mbəlom m̄a lətsa tay ahaya abəra ma mədahaɲ ada t̄a huta sifa ɲgwalak eye a ze nakay.†

³⁶ Ndo siye hay sa na, tə ɲgwasa fataya, tə ndaɓa tay ha ta mandalaɓa, tə dzawa tay ha tə tsalalaw, ta dərəzl tay ha a gay i daɲgay. Andza niye, ta səmay naha bəɲbəɲ. ³⁷ Siye i ndo mekeleɲ eye hay tə kəd̄ tay ha tə kwar. Siye hay ta dəs tay ha ka bo abəra morkotsok. Siye hay tə kəd̄ tay ha ta maslalam. Siye hay gay tay andaya bay, ta dzədzawa so, nət̄eye mət̄awak eye hay. Tə pawa ka bo mbal i təbaɲ hay ta məkwets i wak hay. Ndo hay

‡ 11:22 zəba mæ Madazlay i wu hay 50.24. § 11:23 zəba mæ Madayaw abəra ma Ezipt 2.1-2.

* 11:25 zəba mæ Madayaw abəra ma Ezipt 4.19-23. † 11:28 zəba mæ Madayaw abəra ma Ezipt 12.21. ‡ 11:29 zəba mæ Madayaw abəra ma Ezipt 14.21-31. § 11:30 zəba mæ Zozowe 6.12-21. * 11:31 Zozowe 6.12-21. † 11:32 zəba mæ Ndo i sariya hay 6.11. ‡ 11:32 zəba mæ Ndo i sariya hay 4.6. § 11:32 zəba mæ Ndo i sariya hay 13. * 11:32 zəba mæ Ndo i sariya hay 11.1. † 11:35 zəba ma 1 Bəy hay 17.17-24; 2 Bəy hay 4.18-37.

ta hərəwatay ha, tə gawatay dərətsətseh. ³⁸ Ta dzədzawa mə makulkwandah, ada mə mahəmba hay, tə hənawa ma lar hay ada ma bədf hay. Ndo neheye na, ta ye ka bo ta məndzibəra nakay bay.

³⁹ Ndo neheye tebiye nəteye ta pa mədza gər ka Mbəlom ada andza niye nəteye tə yay a gər a Mbəlom. Kwa andza niye bəbay na, ta huta wu nakə Mbəlom a gwad ma vəlateye a ndo hay aye bay, ⁴⁰ hərwi Mbəlom kə dzala ada kə pa hərwi kway wu ɲgwalak eye a ze i siye i ndo neheye tə huta aye. A say a Mbəlom tã təra ɲgwalak eye ka bo dziye tə nəkway.

12

Melkisedek ndo məvəlaway wu a Mbəlom

¹ Nəkway na, ndo neheye tebiye tə pawa mədza gər ka Mbəlom ta lawara kway, faya ta dəkway ha ma kəkay nakə nəkway bəbay ka pakweye mədza gər ka Mbəlom aye. Hərwi niye, kalakwa ha ka bo abəra wu neheye tebiye faya ta gakweye me ka mede kame aye ada ta mezeleme nakə ma miye kway ha ta dəba aye, ada hwayakwa mahway nakə Mbəlom a gwadəkway hwayum aye, madagər m̃gakway bay. ² Zəbakwa kame ka Yesu. Neɲgeye nakə a vəlakway tsəvedf ka pakwa faya mədza gər ka neɲgeye aye, mata laka kway ha hus ka mandəve eye na, neɲgeye. Ka təma məməte ka mayako mazləmbada eye. Horoy kə gay məməte ka mayako mazləmbada eye bay hərwi a sər ha dərev ma ɲgwasiye ta məɲgwese nakə Mbəlom a ləva ha bo hərwi ɲgay aye. Anəke neɲgeye mandza eye tə həlay i mənday i təv məndze i bəy i Mbəlom. ³ Dzalum ka neɲgeye lele ma kəkay nakə ndo i mezeleme hay tə nay dəre aye ada ma kəkay nakə a səmay naha a dərətsətseh nakə tə say aye. Dzalum ka neɲgeye hərwi ada dərev m̃aye fakuma abəra bay, ada k̃a gum bəle bay.

⁴ Ka gumeye vərəm tə mezeleme, ane tuk na, hus ka məməte bay. Aya ane dərev m̃aye fakuma abəra bay. ⁵ Ka mətsum ha gər tə bazlam neheye Mbəlom a tsikakum hərwi məmakum naha dərev aye dāw? A tsikakum me andza bəba ma tsikeye me a wawa ɲgay, a gwadf:

«Wawa ga, Bəy Maduwerɲ Mbəlom kə tsikaka ka makəte na,
k̃a zəba faya andza wu kəriye bay.

Kə maka ha məɲgok na,
dərev m̃aye faka abəra bay,

⁶ hərwi faya ma tsikateye ka makəte na,
a ndo neheye a wudā tay aye.

Ma ndabiye na,

ndo neheye tebiye ta təra wawa ɲgay hay aye.*»

⁷ Andza niye, səmumay naha a dərətsətseh bəɲbəɲ hərwi ada k̃a sərūm wu nakə Mbəlom a kəta kurom ha aye. Dərətsətseh nakay a dā ha na, Mbəlom kə həl kurom hərwi ada k̃a tərūm wawa ɲgay hay. Wawa andaya nakə bəba ɲgay ma tsikeye ka makəte bay aye na, andaya dāw? Andaya bay! ⁸ Mbəlom faya ma kətiye wawa ɲgay hay tebiye. Tadə kə tsikakum ka makəte bay na, nəkurom wawa ɲgay hay bay, nəkurom madazla hay. ⁹ Bəba hay ka məndzibəra nakay, ta kəta kway ada ka rəhakwa tay ha gər. Ada sadzək ka rəhakway ha gər a Bəba kway nakə mə mbəlom aye bədfaw? Tadə ka rəhakway ha gər na, ka hutakweye sifa.

¹⁰ Bəba kway hay ka məndzibəra, nəteye ta kətiye kway na, həlay tsekwerɲ tsa andza nakə ta zəba faya lele aye. Ane tuk na, Bəba kway nakə mə mbəlom aye, neɲgeye ma kətiye kway hərwi ada m̃a dzəna kway ada ka tərakwa tsədfəɲa andza neɲgeye huya.

¹¹ A həlay nakə faya ta kətiye kway aye na, a wur fakwaya, məɲgwese andaya mə dərev kway bay. Aza kame, ndo neheye ta təma makəte aye na, ta giye wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye ada dərev tay ma ndziye zay.

Matətike ta məge daf

* 12:6 Dzeke hay 3.11-12.

¹² Kə ge andza niye na, ndudum ha həlay kurom neheye madagər eye hay aye, gurmets kurom tã ge bəle bay. ¹³ Lambadum tsəved fehe lele hərwi sik kurom hay hərwi ada ndo neheye faya ta dzəgədasliye na, sik tay m̃ səkah mənese bay, ane tuk na, tã mbəl.

¹⁴ Gum gədaŋ məndze zay ta ndo hay tebiye, gum gədaŋ ada mede kurom m̃ yay a gər a Mbəlom. Kə ge andza niye bay na, ndəray ma ŋgateye a Bəy Maduweŋ bay. ¹⁵ Gum metsehe, ndəray m̃ kərah ŋgwalak i Mbəlom bay. Gum metsehe, ndəray m̃ walaŋ kurom m̃ təra andza dərizl i gərɗaf nakə tələŋeŋe, a ndzohw faya ma gəliye, ma kwasateye gər a ndo hay aye bay. Slala i ndo niye ma nasiye ha siye i ndo hay m̃ walaŋ kurom. ¹⁶ Gum metsehe, ndəray m̃ walaŋ kurom m̃ ge wu nakə ŋgwalak eye bay aye bay. Rəhumay ha gər a wu i Mbəlom. K̃ tərūm andza Ezayu nakə hərwi ɗaf sik nəte na, a səkam ha magedze ŋgay aye bay. ¹⁷ Ka sərūm ha ma ɗəba eye na, a say mambəɗe ha məɗzal gər i bəba ŋgay ada m̃ pa faya ŋgama. Ane tuk na, bəba ŋgay a kərah. Ezayu a pəla tsəved kwa ta mətuwe bəbay na, wewer mekeleŋ eye andaya hərwi mambəɗe ha wu nakə a ge aye bay.†

¹⁸ Sərūm ha təv nakə nəkurom malətse faya kame i Mbəlom aye na, andza mahəm̃ba nakə ahəl niye Israyel hay tə lətse faya tə lamay tə həlay aye bay. Ta ŋgatay a ako faya ma təmiye zləkəɗ zləkəɗ, ta ŋgatay a ləvəŋ, ɗəre a zəba bay, ta ŋgatay a mətasl nakə a vəzl ta gədaŋ aye. ¹⁹ Ta tsəne maləve i tolom, ta tsəne maləve i mət̃sike me i Mbəlom. Tə tsəne maləve i mət̃sike me niye na, tə ge amboh mət̃sike me niye m̃ tsikatayaw sa bay, ²⁰ hərwi wu nakə a tsikatay aye na, tə sla faya məsəmay naha bay. Mbəlom a gwadətay: «Ndoweje kə lamay a mahəm̃ba nakay, kwa maa lamay gənaŋ, kwa way kalum na tə kwar ada kəɗum na.‡» ²¹ Wu neheye Mbəlom a bəzatay ha aye na, ka dzəɗzar tay ha. Kwa Musa, a gwad: «Zluwer a geŋ, na dzəɗzariye.§»

²² I kurom na, andza niye bay! Nəkurom i kurom ka həndzəɗum na, ka mahəm̃ba i Siyoŋ, gəma i Mbəlom nakə ma vəliye sifa aye, Zerozelem nakə m̃ mbəlom aye. Gawla i Mbəlom hay haladzay mahaya gər eye m̃ ɗəma məge magurlom, ma pasliye bo bay. ²³ Nəkurom ka hayum gər ta siye i malkwara hay*, Mbəlom kə watsa məzele tay a ɗerewel m̃ mbəlom. Ka həndzəɗum ka təv i Mbəlom, neŋgeye ndo məgatay sariya a ndo hay tebiye. Ka həndzəɗum ta ndo neheye nəteye ŋgwalak eye ka ɗəre i Mbəlom ada Mbəlom a təra tay ha tsəɗaŋŋa aye. ²⁴ Nəkurom ka həndzəɗum ka Yesu. Neŋgeye ka həndzəɗ tay ha ka bo ndo hay ta Mbəlom hərwi ada Mbəlom m̃ ɓar Dzam Wedeye ta nəteye. Ka həndzəɗum ka bambaz i Yesu nakə a gwatsaka fakuma aye. Bambaz eye niye faya ma tsikakweye ka wu nakə a ze ha bambaz i Abel faya ma tsikakweye aye.

²⁵ Kə ge andza niye na, gum metsehe. K̃ kərahum məpay zləm a bazlam i ndo nakə ma tsikakumeye aye bay. Ahəl niye na, ta kərah məpay zləm a ndo nakə a ɗawatay ha bazlam i Mbəlom ka məndzibəra aye. Nəteye niye ta təma abəra m̃ ɗəretsətseh bay. Nəkway neheye faya ka pakway zləm a mət̃sike me nakə a yaw m̃ mbəlom aye, ka kərahakwa na, ka slakweye faya mətəme abəra m̃ ɗəretsətseh sa bay. ²⁶ Ahəl niye mət̃sike me i Mbəlom a ɓəlawə ha ɗala. Ane tuk na, anəke kə tsik, a gwad: «Sik nəte sa na, ma ɓəliye ha ɗala ɗəkɗək sa bay ta magərmbəlom aye dzay.†» ²⁷ Bazlam neheye a gwad «sik nəte sa» aye na, a ɗakway ha parakka wu neheye tə ge aye tebiye ta ɓəliye, ta dziye hərwi ada wu neheye ta ɓəliye təbey aye na, ta ndziye.

²⁸ Kə ge andza niye na, gakway sisə a Mbəlom hərwi ka hutakweye bəy ŋgay nakə ndəray ma ɓəliye ha ɗaɗa bay aye. Zambadəkway andza nakə a yay a gər aye, ɗəslakway ha gər ada rəhakway ha gər. ²⁹ Hərwi ta dedək Mbəlom na, neŋgeye andza ako nakə ma təmiye wu hereyew hereyew aye.

† 12:17 zəba m̃ Madazlay i wu hay 25.29-34. ‡ 12:20 Madayaw abəra ma Ezipt 19.12-13.

§ 12:21 zəba m̃ Madayaw abəra ma Ezipt 19.12; Bazlam mapala eye masulo eye 9.19.

* 12:23 Malkwara hay na, a ɗa ha gawla i Yesu Kəriste hay. Zəba m̃ Madayaw abəra ma Ezipt 4.22. † 12:26 Aze 2.6.

13

Mede nakə a yay a gər a Mbəlom aye

¹ Nəkurom ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu, wudum bo næte næte mə walaŋ kurom huya. ² Təmum mbəlok hay a gay kurom lele, kâ mətsum ha gər bay. Siye hay ta təma mbəlok hay a gay tay ze mæsəre ha, mbəlok niye hay na, gawla i Mbəlom hay. ³ Dzalum ka ndo neheye ma daŋgay aye andza nəkurom ka bo dziye ma daŋgay. Dzalum ka ndo neheye ndo hay faya ta sateye dæretsətseh aye andza nəkurom dərmaƚ faya ka sumeye dæretsətseh.

⁴ Dəslumay ha gər a mæzle bo i zal ta ŋgwas. Zal ta ŋgwas ŋgay tâ ge madama bay. Sərum ha na, Mbəlom ma gateye sariya a ndo mæge madama hay ada a ndo neheye ta zla ŋgwas zuk bay kwa a ndo neheye ta zla zal zuk bay faya ta giye madama aye.

⁵ Kâ gum bor i suloy bay, dærev kurom mâ ŋgwas a tə bəmalə nakə andaya fakuma aye. Hərwi Mbəlom a gwad:

«Na gakeye masəfaya dāda bay,
na gəriye kar ha dāda bay.*»

⁶ Hərwi niye, ka slakweye faya mətsike tə dærev kway peteh:
«Bəy Maduweŋ Mbəlom ma dzəniye ga huya,
na dzədzareye a wuray kwa tsekweŋ bay.

Ndəray ma sliye mægeŋ wuray bay.†»

⁷ Dzalum ka bagwar kurom neheye tə dāƚum ha bazlam i Mbəlom kurre aye. Zəbum ka mede tay ada ka məmæte tay nakə tə mət aye. Pum mædzal gər kurom ka Mbəlom andza nətəye tə pa mædzal gər ka Mbəlom aye dərmaƚ.

⁸ Yesu Kəriste ka mbəda bay. Neŋgeye kurre eye, anəke, ada kame, Yesu a mbəda təbey. ⁹ Kâ təmum ndo siye hay tâ səpat kurom abəra ka tsəved i dedək ta matətike wu wedeye hay wal wal bay. Kâ təmum wu nakə ta tsikakumeye bay hərwi maa vəlay gədaŋ a dærev i ndo na, ŋgwalak i Mbəlom bəna wu mənday ma vəleye gədaŋ a dærev i ndo bay. Ndo neheye tə pay bəzay a bazlam mapala eye nakə a tsik ka wu mənday aye na, bazlam eye neheye mapala eye ka dzəna tay ha kwa tsekweŋ bay.

¹⁰ Ndo mävəlaway wu a Mbəlom neheye tə kədaway wu a Mbəlom mə madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom nakə ta lambad ta gugumaŋ aye na, ta sliye faya mənde wu nakə nəkway ka vəlakway a Mbəlom ma təv kway nakə ka vəlawakway faya wu a Mbəlom aye bay. ¹¹ Hərwi i tay na, ahəl nakə ta kədaway naha wu a Mbəlom aye na, bagwar i ndo mävəlaway wu a Mbəlom ma zliye bambaz eye, ma diye ha a təv nakə a ze siye hay tə tsədaŋna aye, ma vəleye a Mbəlom hərwi ada Mbəlom mâ pəsətay ha mezeleme tay. Slo eye na, ti ye ha abəra mə wuzlahgəma tə dul na.‡ ¹² Hərwi niye Yesu bəbay a mət na, ti ye abəra mə wuzlahgəma.§ Ka mbəda ha bambaz ŋgay hərwi məbere mezeleme i ndo hay. ¹³ Kə ge andza niye na, kâ pakway bəzay a kule i Yahuda hay bay, takwa abəra mə wuzlahgəma, takwa ka təv ŋgay. Təmakwa ndo hay ta tsadəkway andza nakə tə tsadək aye dərmaƚ. ¹⁴ Ka məndzibəra nakay na, gəma kway andaya ka ndzakweye mə dəma ka tor eye bay. Faya ka təkakweye dære a gəma nakə ka ndzakweye mə dəma ka tor eye.

¹⁵ Zambadəkway a Mbəlom huya hərwi wu nakə Yesu a ge aye. Ka zambadəkweye ta mətsike me tə bazlam kway. Kwa kəday, da ha neŋgeye bagwar eye. Niye na, wu nakə faya ka vəlakweye aye. Andza mægwede ka zambadəkweye a məzele ŋgay. ¹⁶ Sa na, kâ mətsum ha gər ta mægətay ŋgwalak a siye i ndo hay bay, ŋgənum a bo wu kurom hay ta nətəye. Kâ mətsum ha gər bay hərwi mävəle wu neheye andza wu kəriye na, a yay a gər a Mbəlom.

¹⁷ Rəhumatay ha gər a bagwar kurom hay, gum wu nakə tə gwadəkum gum aye. Nətəye na, ta gəkumeye gər hərwi Mbəlom ma tsətsahiye fataya ma kəkay nakə faya ta gəkumeye

* 13:5 zəba mə Bazlam mapala eye masulo eye 31.6, 8; Zozowe 1.5. † 13:6 Dəmes hay 118.6. ‡ 13:11 zəba Levitik 16.27. § 13:12 zəba Yuhana 19.17-20.

gær aye. Ka rəhumatay ha gær na, ta giye məsler tay ta mənɟwese eye, mevel ma gateye bay. Mevel kə gatay na, niye na, ma dzəniye kurom sa bay tebiye.

¹⁸ Duwulumay me a Mbəlom hərwi may huya. Nəmaa sər ha ta dedək dərev may tsədaŋŋa, a samay məge wu ŋgwalak eye huya. ¹⁹ Neŋ faya na tsətsahiye naha fakuma wene wene eye na, duwulumay me a Mbəlom hərwi ada nâ ma naha a təv kurom ta bəse.

Mandəve i bazlam

²⁰ Maa vələkway zay a dərev na, Mbəlom. Maa lətse ahaya Bəy Maduweŋ Yesu abəra ma mədahaŋ na, neŋgeye. Ka təra ha Yesu ndo mətsəkure bagwar eye, kə mət hərwi kway təbaŋ ŋgay hay. Mbəlom kə zla bambaz ŋgay, kə ɓar ha dzam ta nəkway ka tor eye.

²¹ Mbəlom mâ vələkum gədaŋ mə wu ŋgwalak eye hay tebiye hərwi ada kâ gum wu nakə a yay a gær aye. Mâ ge məsler ŋgay mə nəkway tə həlay i Yesu Kəriste hərwi ada kâ gakwa wu nakə a yay a gær aye. Ndo hay tâ zambaday a Mbəlom ka tor eye! Mâ ge andza niye!

Mətsike me

²² Malamar ga hay, na watsakum naha dərəwel nakay hərwi məvələkum gədaŋ. Neŋ faya na gakumeye naha amboh, pum bazlam neheye a dərev kurom hərwi na watsakum naha na, tsekweŋ tsa. ²³ Sərum ha, malamar kway Timote neŋgeye ma daŋgay sa bay. Tadə kə ndislew ka təv ga bəse, ahəl nakə na diye mazəbakumaw dərə aye na, nəmaa diye naha salamay. ²⁴ Tsikumamatay ha me a ndo neheye bagwar kurom aye ada a ndo məpe mədzal gær hay ka Yesu tebiye. Ndo məpe mədzal gær hay ka Yesu neheye ti yaw ma Itali aye ta tsikakum naha me dərma. ²⁵ Mbəlom mâ pa ŋgama ka nəkurom tebiye.

Derewel nakə Yakuba a watsa aye

Məfələkwe

Mə derewel i Yakuba na, matətike ta məvələ gədaŋ a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye nəteye maŋgəna gər eye ka məndzibəra tebiye aye. Yakuba a watsa derewel nakay na, a Yahuda neheye tə pa mədzal gər ka Yesu aye.

Derewel i Yakuba faya ma tsikateye a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ka metsehe (1.2-8; 3.13-18). Andza niye, ta sliye faya məndze bəŋbəŋ kame i wu nakə ma dziye ha ndo zezeŋ aye: Dəretsətseh i məndzibəra (1.2-4), mawudə matəre zlele eye (1.9-11; 5.1-6); mawudə məge mənese (1.2-18; 4.1-9), mədəslay ha gər a bo (4.13-16). Derewel nakay faya ma gwadiye: Məpe mədzal gər ka Mbəlom na, faya ma diye ha ndo ka məge metsehe (2.14-26), məgay metsehe a bo ada məndze bəŋbəŋ kame i mənese (zəba ma 3.1-12).

Yakuba a watsa derewel nakay na, a ndo neheye zlele eye bay aye (zəba ma 2.6). Derewel nakay faya ma gwadateye ta kəts ndo i mətawak hay bay (2.1-13). A gwad zlele na, lele bay hərwi nakə ndo i zlele hay tə ge ha məsler tə dəma bay aye (5.1-6).

Mətsike me

¹ Nəŋ Yakuba, ndo i məsler i Mbəlom ta Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste.

Na tsikakum naha me a nəkurom ndo i Mbəlom neheye ka məndzibəra tebiye aye.

Mbəlom ma vəliye metsehe a ndo neheye tə dzala ha faya aye

² Malamar ga hay, dəretsətseh hay waray waray i mədze nakə ta dziye kurom ha, ta ndzakum a gər na, dərev kurom mâ ŋgwasa haladzay, ³ hərwi ka sərūm ha na, tadə ka pum mədzal gər kurom ka Mbəlom huya ada faya ka səmumay naha a mədze nakə ta dziye kurom ha aye na, ka ndzumeye bəŋbəŋ lele. ⁴ Ndzum bəŋbəŋ hus ka məndəve eye hərwi ada ka tərumeŋe məsəra gər eye hay mə wu hay tebiye ada wuray mâ kətsakum bay, wu nakə lele bay aye mâ ge andaya mə dərev kurom bay.

⁵ Tadə ndoweŋe mə walaŋ kurom metsehe ŋgay andaya hala bay na, mâ tsətsah ka Mbəlom hərwi ada Mbəlom mâ vəlay. Mbəlom a vəlawa kwa a way tə dərev ŋgay peteh, ma kərahiye ha a ndo bay, ta dedek ma vəliye metsehe a ndo nakə ka tsətsah faya aye.

⁶ Ane tuk na, tadə ndoweŋe ma tsətsahiye wu ka Mbəlom na, mâ sər ha ta dedek Mbəlom ma vəleye, mâ dzala gər faya sulo sulo bay hərwi ndo nakə mədzal gər ŋgay sulo sulo aye na, nəŋgeŋe andza dəlov nakə wekit wekit mətasl a bəl kwa a diye wuray wuray tebiye aye. ⁷ Slala i ndo nakay andza niye mâ dzala mə gər ŋgay Bəy Maduweŋ ma vəleye wu bay, ⁸ hərwi mədzal gər ŋgay sulo sulo ka Mbəlom, mədzele gər ŋgay ka wu nəte bay.

Ndo i mətawak hay ta ndo i zlele hay

⁹ Ndo nakə mətawak eye faya ma pay bəzay a Yesu Kəriste aye na, dərev ŋgay mâ ŋgwasa hərwi Mbəlom ka səkah ha. ¹⁰ Ndo nakə zlele eye faya ma pay bəzay a Yesu Kəriste aye na, dərev ŋgay mâ ŋgwasa dərmak hərwi Mbəlom kə ma ha ka dala. A sər ha na, ma dziye andza məvurze i guzer nakə a bəta bəse aye. ¹¹ Pat kə zla faya abəra ŋgulak na, ma kuliye ha guzer, məvurze hay ta kutsiye ada məle tay kə nas. Andza niye, ndo i zlele ma dziye tə məsler ŋgay hay tebiye andza guzer neheye tə bəta kəriye tsa aye.

Mbəlom ma dziye ha ndo bay

¹² Məŋgwese ma ndziye ka ndo nakə a səmay naha a mədze neheye tə dza ha aye. Kə səmay a mədze neheye na, Mbəlom ma vəleye magogoy ŋgay, andza məgwede sifa nakə a gwad ma vəliye a ndo neheye a wuda tay ha aye.

¹³ Tadə məsəpete kə ndzay a gər a ndoweŋe na, mâ gwad «Maa səpat ga na Mbəlom» bay hərwi ndəray ma sliye məsəpete Mbəlom ka məge mənese bay, ada Mbəlom a səpat

ndo a mænese bay dærmak. ¹⁴ Kwa way a ge mænese na, ta bor i bo ŋgay nakə lele bay a səpat na ka mæge mænese aye. ¹⁵ Wu neheye lele bay a dzala mə gər ŋgay aye, ma dæba i mændze tsekweŋ na, ma giye parakka. Mezeleme niye ka səkah haladzay na, ma diye ha a mämæte. ¹⁶ Malamar ga neheye na wudā kurom haladzay aye, ndəray mǎ vakum gər bay. ¹⁷ Wu neheye ŋgwalak eye tebiye ti yaw abəra ka təv i Mbəlom, wu neheye lele eye na, i Mbəlom Bəba kway nakə a ge pat tə wurzla hay aye. Mbəlom na, a mbədə bay, a mbədə andza pat nakə a mbədə ma gəriye kurom ha a ləvoŋ aye bay. ¹⁸ A vələkway sifa tə bazlam ŋgay dedek eye. A ge niye na, tə dərev hərwi ada kǎ tərakwa kurre eye hay mə walaŋ i wu neheye a ge aye.

Pumay zləm a bazlam i Mbəlom ada gum wu nakə a tsik aye

¹⁹ Malamar ga neheye na wudā kurom haladzay aye, dzalum ka wu nakay anaŋ aye: Ndzum tsezlezleŋje ka məpay zləm a wu neheye siye i ndo hay ta tsikiye aye, ane tuk na, kǎ tsik me bəse tsa bay, zla həlay eye təday ada kǎ ge mevel bəse bay dærmak, ²⁰ hərwi ndo nakə ma giye mevel aye na, ma sliye faya mæge wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye bay. ²¹ Hərwi niye, zlum na wu neheye lele bay tebiye abəra mə dərev kurom, kǎ gum mezeleme sa bay. Rəhum ha gər kurom ka dala kame i Mbəlom, ada pumay zləm a bazlam nakə a pa a dərev kurom aye. Bazlam nakay na, gədaŋ ŋgay andaya mətəme ha məsəfəre kurom.

²² Kǎ tərūm ndo məpay zləm a wu nakə Mbəlom a tsik aye dəkdek bay, gum wu nakə a tsik aye dærmak. Ndo nakə a pay zləm dəkdek tsa kə ge na faya məsler eye bay na, a vay gər a bo ŋgay. ²³ Tadə ndoweje a pay zləm a bazlam nakay ada kə ge wu nakə a tsik aye bay na, neŋgeje andza ndo nakə a zəba ka dəre ŋgay mə malam, neŋgeje kəkay na, a ŋgatay. ²⁴ A zəba ka dəre ŋgay lele na, a ye ŋgway. Neŋgeje kəkay na, a mətəsa ha gər tə mazəbe ŋgay. ²⁵ Ndoweje ka zəba dəre a bazlam i Mbəlom mapala eye, kə ge ha məsler tə wu nakə a tsik aye na, Mbəlom ma piye faya ŋgama. Mǎ pay zləm dəkdek tsa ada mǎ mətəsa ha gər bay. Ane tuk na, dūh mǎ rəhay ha gər. Mbəlom ma piye faya ŋgama hərwi bazlam nakay mapala eye ŋgwalak eye, neŋgeje gədaŋ eye hərwi mətəme kway ha abəra mə mezeleme.

²⁶ Tadə ndoweje kə dzala neŋgeje ndo məpay bəzay a Mbəlom, kə gay metsehe a dərneh ŋgay bay faya ma tsikiye wu neheye lele bay aye huya na, a vay gər a bo ŋgay, məpay bəzay a Mbəlom ŋgay niye ma giye ŋgama kwa tsekweŋ bay. Bazlam ŋgay neheye faya ma tsikiye ta təra kəriye. ²⁷ Məpay bəzay a Mbəlom ta lele eye nakə a yay a gər a Mbəlom aye na, məgatay gər a wur mətawak hay, a madakway i ŋgwas neheye faya ta siye dəretsətseh aye. Mǎ gay metsehe a bo ŋgay hərwi ada wu i məndzibəra neheye lele bay aye tǎ ye ha a mezeleme bay.

2

Ndo hay tebiye kame i Mbəlom na, nətə

¹ Malamar ga hay, nəkurom na, ka dzalum ha ka Bəy Maduweŋ kway Yesu Kərīste. Neŋgeje bagwar eye a ze wu hay tebiye ta məzlaḅ, ka ŋgatakway a Mbəlom na, ma neŋgeje. Hərwi niye, kǎ ŋgənum ha ka bo abəra ndo hay bay. ² Agəna ndo andaya, a pa ka bo peteked neheye tə le aye, a pa wu a wur həlay neheye tə vəd ta gura eye, a ye naha a məhay gər kurom. Ndo ŋged na, mətawak eye peteked ŋgay neheye ka bo aye lele bay. ³ Nəkurom ka dəslumay ha gər na, a ndo nakə a pa ka bo peteked neheye tə le aye, ka gwadumay: «Amboh, dara, ndza ka dzaŋga ŋgwalak eye.» Ndo nakə mətawak eye na, ka gwadumeye: «Lətse mələtse» kəgəbay ka gwadumeye «Ndza kanaŋ ka dala.» ⁴ Tadə ka gum andza niye na, ka ŋgənum tay hay ka bo abəra ndo hay bədəw? Ka gumay sariya a ndo nətə mə walaŋ i ndo niye hay bədəw? Wu neheye ka dzalum aye na, lele bay.

⁵ Malamar ga neheye na wudā kurom haladzay aye, tsənum lele, ka sərūm təbədəw Mbəlom a pala ndo neheye mətawak eye ka məndzibəra aye na, hərwi ada tǎ pa mədzal gər ka Yesu Kərīste ada tǎ huta zlele nakə dedek eye, a pala tay hərwi ada tǎ fələkwa a Bəy i Mbəlom nakə a gwad ma zliye, ma vəliye a ndo neheye ta wudā na aye. ⁶ Ane tuk na,

nəkurom düh faya ka kətsumeye tay ha ndo i mətawak hay. Maa gawakum dəretsətseh na, ndo i zlele hay na gwad düh ba? Maa vahawa kurom kame i sariya na, nəteye. ⁷ Maa tsik wu nakə lele bay aye ka məzele ɲgwalak eye i Yesu Kəriste nakə tə zalakum ha aye na, ndo i zlele hay.

⁸ Tadə ka rəhumay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye na, ka gum lele. Bazlam nakay mapala eye a gwad: «Wuda ndo i maged yak dərma andza ka wuda na gər yak.*» ⁹ Ane tuk na, tadə ka ɲgənum tay ha ka bo abəra ndo hay na, ka gum mənese, bazlam mapala eye ma gəsiye kurom hərwi nakə ka rəhumay ha gər bay aye.

¹⁰ Kwa tadə ndoweye ka rəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye tebiye, ane tuk na, kə nas ha nəte ka rəhay ha gər bay na, niye na, andza məgwede kə nas tebiye. ¹¹ Hərwi Mbəlom nakə a gwad: «Kâ ge madama bay†» aye na, a gwad, «Kâ kəd gər i ndo bay‡» dərma, ane tuk na, tadə ka kəd ndo na, kwa ka ge madama bay na, ka nas ha bazlam i Mbəlom mapala eye. ¹² Hərwi niye faya na gwadəkumeye, sərūm ha, mə wu neheye ka tsikumeye ada mə wu neheye ka gumeye na, Mbəlom ma gakumeye sariya, ma tsətsahiye tadə nəkurom ka rəhumay ha gər a bazlam nakay gədaɲ ɲgay andaya mətəme kurom ha aye. ¹³ Tadə ndoweye kə sakay naha a siye i ndo hay bay na, ahəl nakə Mbəlom ma giye sariya aye ma sakay naha bay dərma. Ane tuk na, tadə ka sakay naha a ndo hay na, Mbəlom ma gəsiye kar a sariya bay.

Məpe mədzał gər ka Yesu ta mäge məsler

¹⁴ Malamar ga hay, tadə ndoweye kə tsik tə bazlam kə dzala ha ka Mbəlom, ane tuk na, kə ge wu nakə Mbəlom a tsik aye bay na, ma dzəniye na ma kəkay? Mədzał ha andza nakay na, ma təmiye ha bay. ¹⁵ Agəna siye i ndo məpay bəzay a Yesu Kəriste hay andaya, peteked andaya fataya bay, may a wur fataya dərma. ¹⁶ Tadə ndo mə walaɲ kurom a gwadatay: «Dum tə zay. Mbəlom mâ vəlaku peteked ta wu məndaɲ», ane tuk na, kə vəlataɲ wu bay na, ɲgama eye mey? ¹⁷ Mədzał ha ka Mbəlom na, andza niye dərma. Tadə ndoweye kə gwad kə dzala ha ka Mbəlom, ane tuk na, kə ge məsler ɲgwalak eye bay na, mədzał gər ɲgay ka Mbəlom kə mət.

¹⁸ Agəla ndoweye ma gwadiye «Ndo ɲged faya ma dzaliye ha ka Mbəlom, ndo ɲged faya ma giye məsler ɲgwalak eye.» Na mbədəye faya na, bəzeɲ ha ma kəkay nakə faya ka dzaliye ha ka Mbəlom aye ada faya ka giye məsler ɲgwalak eye bay. Ada neɲ na bəzakeye ha məsler ga neheye ɲgwalak eye hərwi ada kâ ɲgatay neɲ faya na dzaliye ha ka Mbəlom. ¹⁹ Ka dzala ha Mbəlom andaya nəte ɲgweɲ. Ka ge lele. Kwa məsəfəre neheye lele bay aye ta dzala ha dərma, ada hərwi niye faya ta dzədzariye. ²⁰ Nəkar ndo i matərakahaɲ! A saka tâ dāka ha mədzał gər ka Mbəlom ze mäge məsler ɲgwalak eye na, ma giye ɲgama bay na, ka sər təbədəw? ²¹ Bəba tətə kway Abraham a təra tsədəɲɲa kame i Mbəlom na, ta tsəved waray? A təra tsədəɲɲa na, tə wu nakə a ge aye bədəw? A zla wawa ɲgay Izak məkədəɲ naha a Mbəlom. ²² Anəke ka sər ha mədzał ha ka Mbəlom ada ta mäge məsler ɲgwalak eye hay ti ye ka bo salamay. A ge ha andza niye na, kə vəlay ha dərev ɲgay peteh a Mbəlom. ²³ Wu nakay a ge bo na, andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom, a gwad: «Abraham a dzala ha ka Mbəlom, hərwi niye Mbəlom a təra ha ndo i dedək kame ɲgay.§» Tə zalay «dzam i Mbəlom.» ²⁴ Ka sərūm ha na, ndo a təra tsədəɲɲa kame i Mbəlom na, hərwi nakə a ge məsler ɲgwalak eye hay aye dərma bəna ta mədzał gər dəkdek bay.

²⁵ Ta Rahab ɲgwas mäge madama bəbay andza niye. Ndo məsləre i Yahuda ti ye a gay ɲgay na, ka dzəna tay ha. Kə dətay ha tsəved mekeleɲ eye hərwi ada tâ təma. Hərwi məsler ɲgay nakə a ge andza niye aye na, ka təra ndo tsədəɲɲa eye kame i Mbəlom.*

* 2:8 Levitik 19.18. † 2:11 Madayaw abəra ma Ezipt 20.14, Bazlam mapala eye masulo eye 5.18.

‡ 2:11 Madayaw abəra ma Ezipt 20.13, Bazlam mapala eye masulo eye 5.17. § 2:23 Madazlay i wu hay 15.6. * 2:25 Zozowe 2.1-21.

²⁶ Andza niye, tadə məsəfəre ki yaw abəra ma ndo na, ndoweye niye kə mət. Mədzal ha ka Mbəlom na, andza niye dərmak. Tadə ndoweye kə ge məsler ɲgwalak eye hay bay na, mədzal gər ɲgay ka Mbəlom kə mət.

3

Gumay metshe a dərneh kurom

¹ Malamar ga hay, kâ tərüm tebiye kurom eye ndo matətike tay ha ndo hay bay. Sərüm ha nəmay neheye nəmaa tətikateye a ndo hay aye ta gameye sariya ma ziye i ndo siye hay.

² Nəkway tebiye faya ka gakweye mənese. Tadə ndoweye faya ma tsikiye me ze mäge mənese na, neɲgeye ndo i dedek. Kə sla dā məgay metshe a bo ɲgay. ³ Dzalum ka pəles təday. Ka pakway bəre a bazlam a pəles na hərwi ada mâ rəhakway ha gər ada ma zəɲgaliye tsəved nakə a sakway aye. ⁴ Zəbum ka kwalalaɲ i yam bagwar eye. Kwa tadə bagwar eye hay bəbay ada mətasl faya ma vəzliye ta gədaɲ ma diye ha bəbay na, ndo faya ma geye metshe tə wuye andaya tsekweɲ hərwi ada mâ ye a təv nakə a say aye. ⁵ Dərneh i ndo na, andza niye dərmak. Kwa neɲgeye tsekweɲ bəbay na, ma sliye mədəslay ha gər a bo tə wu bagwar eye hay.

Zəbum! Ako tsekweɲ na, ma təmiye kəsaf bagwar eye tebiye təlmed təlmed. ⁶ Dərneh i ndo bəbay andza ako. Mənese i mändzibəra na, mə dāma, mə bo kway. Faya ma nasiye ha bo tebiye. Ma vatiye ako nakə ma dziye ha məsəfəre i ndo tebiye. Ako niye a yaw na ma ako nakə ma mbatiye bay ka tor eye.

⁷ Ndo hay ta sliye faya məgay metshe a wu hay tebiye, ta sliye faya ka wu i pesl hay, diyeɲ hay, dədöe hay ada tə kələf dərmak. ⁸ Ane tuk na, ndo hay ta sliye faya məgay metshe a dərneh bay. Neɲgeye na, wu nakə lele bay aye. A sla faya mändze səkeffe bay. Neɲgeye maraha eye ta muwar nakə ma kədiye ndo aye. ⁹ Ta dərneh na, ka zambadakweye ha a Mbəlom Bəba kway, ada ka vəlakweye tay ha mezeleme a ndo neheye a ge ka mandzəkıt bo ɲgay aye dərmak. ¹⁰ Bazlam i mazambadaɲ a Mbəlom ta məvəle mezeleme a ndo a yaw mə hud i bazlam eye nəte. Malamar ga hay, mâ təra andza niye bay. ¹¹ Yam nakə a tsəhən aye ta yam nakə hərwak hərwak aye ta ɲgəzaweye ma bədiyem eye nəte dāw? ¹² Malamar ga hay, sərüm gurov ma sliye faya məwe tetədöez dāw? Werepezl ma sliye faya məwe gurov dāw? Yam nakə a tsəhən aye na, ma ɲgəzaweye yam nakə a tsəhən bay aye bay.

Metshe nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom aye

¹³ Ndo i metshe andaya mə walaɲ kurom dāw? Ndo i ndaraw andaya dāw? Mâ bəzay ha metshe ɲgay ta mäge məsler ɲgwalak eye hay ada mâ həna ha gər ɲgay ka dala. ¹⁴ Ağəna nəkurom sələk eye, ada dərev kurom duwekeke, ada faya ka dzalumeye ka bo kurom eye dəkdək tsa dərmak. Tadə kə ge andza niye na, kâ ɲgalakum bay ada kâ rawum me ka dedek bay. ¹⁵ Slala i metshe niye na, a yaw abəra ka təv i Mbəlom bay, nakay na, i mändzibəra. Məsəfəre i Mbəlom andaya mə dāma bay, wu i ndo zezeɲ hay, a yaw mə həlay i Fakalaw. ¹⁶ Tadə ndo hay sələk eye hay ada faya ta dzaliye ka bo tay eye dəkdək na, wu hay ta diye ka bo ta tsəved eye sa bay ada slala i wu neheye lele bay aye ta ndohwaweye dərmak.

¹⁷ Ane tuk na, metshe nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom aye na, wal. Neɲgeye na, tsədaɲɲa, a vəl mändze zay mə walaɲ i ndo hay, neɲgeye ləfedede, a sara ha gər tɔɲgwa tɔɲgwa bay, a sakay naha a ndo hay, a ge na, məsler ɲgwalak eye huya, a ɲgəna tay ha ka bo abəra ndo bay, dərneh mə bazlam ɲgay sulo təbey. ¹⁸ Ndo neheye ta wudā mändze zay aye na, faya ta dzəniye siye i ndo hay ka məhute mändze zay. Wu nakə faya ta giye na, ma giye lele. Ma giye andza ta sləga wu a guvah ada tə dza wu nakə a ndzohw aye.

4

Kâ gum dzam ta mändzibəra bay

¹ Mətsal bo tə matəre mə walaŋ kurom na, a yaw mənğay? Na gwađ hərwi nakə bor i bo kurom hay faya ta tsaliye bo mə nəkurom aye.

² A sakum wu hay, ada ka hutum bay na, nəkurom maləva bo eye ka məkəde ndo hay. Ka gumeye dəre ka wu hay ane tuk na, ka slumeye faya məhute bay. Hərwi niye faya ka tərume ye ada faya ka tsalumeye bo mə walaŋ kurom aye. Ka hutumeye wu nakə a sakum aye bay hərwi ka tsətsahum ka Mbəlom hərwi ada mâ vələkum bay. ³ Kwa tadə ka duwulumay me a Mbəlom hərwi ada mâ vələkum, ma vələkumeye bay hərwi ka duwulumay me ta tsəved lele aye bay, ka tsətsahum wu neheye ka gum faya dəre aye.

⁴ Nəkurom ka tərüm andza ŋgwas neheye faya ta giye madama aye. Sərüm ha, tadə ndoweye ka wuda wu i mändzibəra na, neŋgeye ndo mənə dəre i Mbəlom. Ndo nakə a say məpay bəzay a wu i mändzibəra aye na, ka təra ndo mənə dəre i Mbəlom. ⁵ Nəkurom ka dzalum wu nakə tə watsa a Đerewel i Mbəlom aye na, ka təra wu kəriye đaw? A gwađ: «Məsəfəre nakə Mbəlom a pa a bo kway aye na, sələk eye.» ⁶ Sa na, ma vələkweye ŋgama nakə a ze wu tebiye aye. Andza nakə tə watsa a Đerewel i Mbəlom aye na, «Mbəlom ma kərahiye ndo neheye ta đəslay ha gər a bo aye, ane tuk na, ma vəliye ŋgama a ndo neheye tə həna ha gər aye.*»

⁷ Hərwi niye, rəhumay gər a Mbəlom. Səməumay naha a Fakalaw, ma hwayakumeye. ⁸ Həndzədum ka təv i Mbəlom, ma həndzədiye tə nəkurom dərmak. Nəkurom neheye faya ka gumeye mezeleme aye, barum na həlay kurom. Nəkurom neheye mədzal gər sulo sulo aye, zlum na mezeleme abəra mə đərev. ⁹ Ndzum tsokodokkwa hərwi mezeleme kurom hay, ada tuwum. Kâ ŋgwasum duh bay, tuwum. Đərev kurom mâ ŋgwas sa bay, ane tuk ndzum tsokodokkwa. ¹⁰ Hənüm ha gər kurom kame i Mbəlom hərwi ada mâ səkah kurom ha.

Kâ gum sariya ka ndo bay

¹¹ Malamar ga hay, kâ tsikum wu nakə lele bay aye ka ndo hay bay. Ndo faya ma tsikiye wu nakə lele bay ka ndo aye ada faya ma giye faya sariya aye na, a tsik wu nakə lele bay ka bazlam mapala eye ada faya ma giye faya sariya dərmak. Azlakwa tadə faya ka giye sariya ka bazlam mapala eye na, faya ka rəhay ha gər, faya ka giye faya sariya đəkdek tsa. ¹² Maa vəl bazlam mapala eye a ndo hay na, Mbəlom nəte ŋgweŋ. Ndo məge sariya na, neŋgeye nəte ŋgweŋ. Maa sla mətəme tay ha ndo hay na, neŋgeye nəte. Maa sla mədze tay ha na, neŋgeye nəte ŋgweŋ. A nəkar, ka dzala nəkar na, way nakə ka gateye sariya a ndo hay aye.

Kâ đəslumay gər a bo bay

¹³ Pumay zləm a wu nakə na tsikiye, nəkurom neheye faya ka gwađumeye: «Bəgom kəgəbay tədə na, nəmaa diye a wuzlah gay, nəmaa ndziye mə đəma məve nəte hərwi məhute suloy haladzay.» ¹⁴ Ane tuk na, nəkurom na, ka sərüm wu nakə ma giye bo tədə aye bay. Məsəfəre kurom na, andza makukulek nakə mändze tsekweŋ ka ŋgateye, tsa na, ma dziye sa aye. ¹⁵ Ka gwađumeye duh na: «Tadə kə yay a gər a Mbəlom na, nəmaa ndziye tə dəre, nəmaa giye wu nakay kəgəbay wu taday.» ¹⁶ Ane tuk na, faya ka ŋgalakumeye, ka ŋgalakumeye tə bazlam kurom neheye faya ka tsikumeye aye. Məge andza niye lele bay.

¹⁷ Andza niye sərüm ha na, ndoweye a sər məge ŋgwalak ada kə ge na bay na, kə ge mənese.

5

Nəkurom ndo i zlele hay, gum metsehe

¹ Gum metsehe nəkurom ndo i zlele hay, tuwum bo kurom ta magala hərwi dəretsətseh neheye faya ta həbiye kurom aye. ² Zlele kurom hay ta ze, peteked kurom hay bəbay mətul hay ta nda. ³ Gura kurom hay ta suloy kurom na, reŋgez kə nas tay ha, reŋgez ma makumeye ha mənese hərwi nəkurom həzay eye. Bo kurom ma ta nasiye dərmak, andza ta fəkiye ta ako. Ka hayumay gər a zlele a həlay nakay anaŋ mändzibəra mazlambar

* 4:6 Dzeke hay 3.34.

ma ndæviye aye. ⁴ Ka vumatay gær a ndo neheye tæ ge mæsler ma guvah kurom aye, ka vølumatay wu i meræbe tay bay. Tsænum kækay nakæ faya ta tuweye naha bo a Mbælom hærwi ada mâ dzæna tay ha aye. Ndo weye neheye tæ gækum mæsler aye na faya ta tuwiye ada Bæy Maduweŋ Mbælom Gædaŋ eye faya ma tsæniye.

⁵ Ka ndayum bæra tæ zlele kurom ka mændzibæra, ka pumay bæzay na, wu neheye tæ yakum a gær aye. Ka ndawum wu mændaŋ haladzay, ka gælawum tetæp tetæp andza sla nakæ ta kædiye. ⁶ Ka gæsum tay ha ndo neheye ta gækum wuray bay aye a sariya, ka kædum tay ha. Næteye na, ta ge fakuma gædaŋ bay.

Zlum ŋgatay ada dūwulum me

⁷ Malamar ga hay, zlum ŋgatay hus a hælai nakæ Bæy Maduweŋ ma maweye fakwaya aye. Zæbum ka ndo mæfæte hay tæday. Ndo mæfæte na, ma hæbiye wu i guvah ŋgay hay ta mæzle ŋgatay. Ma hæbiye na, ka madazlay i makurre i yam mæpe hus ka maduk i duk i yam nakæ tsiy ma piye sa bay aye. ⁸ Nækurom dærmak, zlum ŋgatay. Ndzum bæŋbæŋ hærwi pat i mæmaw i Bæy Maduweŋ kway mazlambar faya ma ndisleweye.

⁹ Malamar ga hay, kâ guŋguzum wuray a bo bay hærwi ada Mbælom mâ gæs kurom a sariya bay. Tsænum, ndo nakæ ma giye sariya aye mazlambar faya ma ndisleweye, neŋgeye malætsa eye ka hælai mæged.

¹⁰ Malamar ga hay, dzalum ka ndo mæde ha bazlam i Mbælom neheye ahæl niye tæ tsik me ta mæzele i Mbælom aye. Ta sa dæretsætseh ada ta zla ŋgatay. Nækurom dærmak, zlum ŋgatay andza næteye. ¹¹ Zæbum, ndo neheye Mbælom a pa fataya ŋgama hærwi nakæ tæ sæmay naha a dæretsætseh aye. Ka tsænum labara i Zob nakæ a sæmay naha a wu hay ahæl nakæ dæretsætseh a ndzay a gær aye.* Ma dæba eye na, ka særum ha wu nakæ Mbælom a vælai aye.† Ta dedek Mbælom na, a sakay naha a ndo hay, ma gateye ŋgwalak.

¹² Malamar ga hay, bazlam bagwar eye anaŋ: Mæ wu hay tebiye na, kâ mbaðum bay. Kâ mbaðum ta magærmælom bay, kâ mbaðum ta dala bay, kâ mbaðum tæ wu mekeleŋ eye bay. Lele na, ayaw kurom mâ ndza ayaw. A'ay kurom mâ ndza a'ay. Tsikum andza niye hærwi ada Mbælom mâ gæs kurom a sariya bay.

¹³ Tadæ ndo andaya mæ walaŋ kurom faya ma siye dæretsætseh na, mâ dūwulay me a Mbælom. Tadæ ndo andaya mæ walaŋ kurom dærev ŋgay faya ma ŋgwasiye na, mâ gay naha dæmes a Mbælom, mâ zambadai.

¹⁴ Tadæ ndo andaya dævats eye mæ walaŋ kurom na, mâ zalatay a madugula i ndo mæpe mædzal gær ka Yesu hay hærwi ada tâ fada faya mal ta mæzele i Bæy Maduweŋ Yesu ada tâ dūwulay me a Mbælom hærwi ŋgay. ¹⁵ Tadæ ka dūwulay me a Mbælom ada kæ dzala ha Mbælom kæ tsæne maduwule me ŋgay na, ma dzæniye na. Bæy Maduweŋ ma mbæliye ha. Tadæ kæ ge mezeleme na, Mbælom ma pæsai ha dærmak.

¹⁶ Hærwi wu nakay, neŋ faya na gwadumeye, dūm ha a bo mezeleme kurom hay mæ walaŋ kurom næte næte, ada dūwulumay me a Mbælom hærwi ndo siye hay dærmak hærwi ada Mbælom mâ tæma kurom ha. Maduwule me i ndo nakæ tsædaŋŋa kame i Mbælom aye na, gædaŋ eye haladzay. ¹⁷ Dzalum ka Eliya nakæ ahæl niye aye. Neŋgeye na, ndo andza nækway. Ka dūwulay me a Mbælom tæ dærev ŋgay peteh hærwi ada yam mâ pa bay.‡ Yam kæ pa ka dala niye bay mæve mahkar ta kiye mækwa. ¹⁸ Ma dæba eye na, a dūwulay me a Mbælom hærwi ada yam mâ pa sa. Mbælom a paw yam ada wu hay ta ndzohwaw dærmak.§

¹⁹ Malamar ga hay, tadæ ndoweŋ mæ walaŋ kurom kæ dze abæra ka tsæved i Mbælom, tsa na, ndo ki ye kæ ma ahaya ka tsæved na, ²⁰ særum ha ndoweŋ nakæ ka dzæna ndo i mezeleme hærwi ada mâ gær ha mezeleme aye na, ma tæmiye ha ndo i mezeleme niye abæra ma mædahaŋ. Kwa tadæ mezeleme ŋgay haladzay bæbay na, Mbælom ma pæsai ha.

* 5:11 Zob 1.1-2.10. † 5:11 Zob 42.10-17. ‡ 5:17 zæba mæ 1 Bæy hay 17.1. § 5:18 zæba mæ 1 Bæy hay 18.1, 41-46.

Makurre i dɛrewel nakə Piyer a watsa aye

Məfələkwɛ

Piyer a watsa dɛrewel na, a ndo məpɛ mədzal gər neheye ma gəma zlam ka dala i Roma ta diye i tsakay ada ta diye i bəzay i mbəlom i Azi nakə tə zalay anəke Turki aye. Nəteye mandza eye mə dəma andza mbəzlew hay hərwi nəteye ndo məpɛ mədzal gər hay ka Yesu (1.1; 2.11). Ta zəba fataya andza ndo hay bay, tə dəsawa fataya parasay kəriye ada tə gawatay dɛretsətseh.

Piyer a watsa hərwi məvəlatay gədaŋ ka məpɛ mədzal gər ada ka wu nakə tə pa faya mədzal gər aye, a vəlatay gədaŋ ka məndze andza ndo neheye Mbəlom a pala tay aye.

Piyer a watsa a ndo neheye mede tay andza i bəba tətə tay hay sa bay ada andza i ndo tay hay sa bay (1.13–2.4). A dətay ha a ndo məpɛ mədzal gər hay ka Yesu (2.4–10). Ta sliye məsəmay naha a wu neheye mawura bo aye (1.3, 13, 21; 3.15).

Mbəlom a lətse ahaya Yesu abəra ma mədahaŋ. Mədok i ndo məpɛ mədzal gər hay na, nɛŋgeye (4.12–19). Ma məndze mə walaŋ i ndo hay na, mawudɛ bo, məhəne ha gər nəte ta nəte a bo, faya ma lakiye tay ha ndo məkalay kame a ndo hay, gawla hay ada ta hawal i ndo siye hay ka tsəved ɲgwalak eye (5.1–7; 1.22–2.3). Slala i məndze andza nakay na, faya ma dətəye ha a ndo i bəra hay ta sliye faya mətsədə tay a ndo məpɛ mədzal gər hay ka Yesu bay.

Mətsike me

¹ Maa watsa dɛrewel nakay na, nɛŋ Piyer, ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste. Na watsakum naha a nəkurom ndo i Mbəlom neheye ka ɲgənum gər kuye kuye, nəkurom anəke mandza eye madurloŋ eye hay ka dala i Poŋtus, ka dala i Galat, ka dala i Kapados, ka dala i Azi ada ka dala i Bitini aye. ² Kurre ahəl niye bə Mbəlom a sər wu nakə ma giye hərwi kurom aye. A pala kurom na, mata tərɛ ndo ɲgay hay ta gədaŋ i Məsəfərə ɲgay hərwi ada kə rəhumay ha gər a Yesu Kəriste hərwi ada tə gwatsaka fakuma bambaz ɲgay. Niye na, ka tərume ye tsədəŋna kame i Mbəlom.

Mbəlom mə səkah ha məpɛ fakuma ɲgama haladzay ada mə vəlakum zay kame kame.

Mbəlom ma vəlakweye sifa nakə ma ndəviye bay aye

³ Zambadakway a Mbəlom, Bəba i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste hərwi ka gakway mə bo. Hərwi niye a vəlakway sifa wɛdɛye tə həlay i Yesu Kəriste hərwi nakə Yesu Kəriste a lətsew abəra ma mədahaŋ aye. Hərwi niye ka sərakwa ha ka lətsakwaweye abəra ma mədahaŋ dərma. ⁴ Ka sərakwa ha ka hutakweye wu nakə ɲgwalak eye Mbəlom ma vəlakweye a nəkway ndo ɲgay hay aye mə mbəlom. Wu niye ma ndziye na, huya. Ma nasiye bay, ma kuliye andza guzer bay. ⁵ Nəkurom neheye ka pum mədzal gər kurom ka Mbəlom aye na, Mbəlom faya ma tsəpiye kurom ta gədaŋ ɲgay hərwi ada ndo hay tebiye tə sər ha parakka, ahəl nakə məndzibəra ma ndəviye na, Mbəlom ma təmiye kurom ha.

⁶ Hərwi niye ɲgwasum haladzay. Kwa tadə faya ka sumeye dɛretsətseh ta tsəved wal wal a həlay tsekweŋ bəbay na, ɲgwasum haladzay. ⁷ Kwa gura nakə ma nasiye bəbay aye na, ndo hay tə zlawə, tə pawə na a ako hərwi mədze ha nɛŋgeye lele daw. Andza niye dərma məpɛ mədzal gər kurom nakə ka pum ka Mbəlom aye na, a ze gura ada ta dziye ha dərma. Mədze niye faya ta dziye kurom ha aye na, hərwi ada tə ɲgatay a mədzal gər kurom nakə ka pum ka Mbəlom aye na, ka dzalum ha tə dɛrev kurom peteh. Hərwi niye, ahəl nakə Yesu Kəriste ma maweye na, ndo hay ta dəsəkumeye ha gər, ta zambadakumeye, ta vəlakumeye məzla. ⁸ Kwa ka ɲgatumay a Yesu Kəriste tə dɛre kurom zuk bay bəbay na, ka wudum na tsiy. Kwa ka ɲgatumay anəke bay bəbay na, ka dzalum ha faya. Hərwi niye dɛrev kurom maraha eye ta məŋgwesə haladzay, ndo ma

siye faya matəkəre bay tebiye. ⁹ Ka hutum mənğwese niye na, hərwi Mbəlom ma təmiye kurom ha. Nakay na, magogoy i mədzal gər kurom nakə ka pum ka Yesu aye.

¹⁰ Ahəl niye na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom ta rəzlay a gər a mapəle ma kəkay nakə Mbəlom ma təmiye tay ha ndo hay aye. Wu niye lele eye Mbəlom a gwad ma vəlakumeye na, ta dətay ha a ndo hay kurre. ¹¹ Məsəfəre i Kəriste nakə mə dərev tay aye kə dətay ha kurre, a gwadətay: Kəriste ma siye dəretsətseh, ma dəba eye na, ma hutiye mədəslay ha gər nakə ndo hay ta dəslay gər aye. Ndo i maslañ i Mbəlom neheye ta pəla hərwi ada tã sər ha wu neheye ma giye bo na, ahəl waray ada ma təriye na, ma kəkay. ¹² Mbəlom a dətay ha ka bo abəra, mata ɲgatay a wu neheye na, nəteye bay. Ane tuk na, wu niye hay na, i kurom. Anəke ndo neheye faya ta dəkumeye ha Labara ɲgwalak eye na, ta tsikakum wu neheye. Tə tsikakum na, ta gədañ i Məsəfəre Tsədəñña eye nakə Mbəlom a sləraw mə mbəlom aye. Kwa gawla i Mbəlom hay bəbay a satay məsəre wu neheye hay dərmaç.

Ndo hay ta ge wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye

¹³ Hərwi niye, ləvum ha bo ta mədzal gər kurom na, ka məge məsler i Mbəlom. Gumay metsehe a bo kurom lele, pum mədzal gər kurom ka ɲgwalak i wu nakə Mbəlom ma vəlakumeye pat nakə Yesu Kəriste ma maweye aye. ¹⁴ Gəsumay me a Mbəlom huya andza wawa neheye tə gəsawatay me a bəba tay hay aye. Ahəl niye, ka sərüm bazlam i Mbəlom zuk bay na, ka pumay bəzay a wu nakə lele bay aye. Anəke kã mum a dəma sa bay. ¹⁵ Mbəlom nakə a zalakum kã tərüm ndo ɲgay hay aye na, neñgeye tsədəñña. Nəkurom dərmaç tərüm tsədəñña mə wu nakə faya ka gumeye tebiye. ¹⁶ Hərwi tə watsa mə Dərewel i Mbəlom, a gwad: «Tərüm tsədəñña, hərwi neñ tsədəñña.*»

¹⁷ Ahəl nakə faya ka dıwulumay me a Mbəlom aye na, ka zalawumay Bəba. Kə ge andza niye na, rəhumay ha gər. Mede kurom m̃a ge lele a həlay nakə nəkurom ka mändzibəra aye hərwi neñgeye a ge sariya a ndo na, ka wu ɲgay nakə a ge aye. ¹⁸ Ka sərüm ha Yesu ka mbəda kurom ahaya tsələk abəra mə kule i bəba kurom neheye a ge ɲgama bay ta tətikakum aye. A mbəda kurom ahaya abəra mə kule niye na, tə wu nakə andza suloy ma nasiye aye bay. ¹⁹ Ane tuk na, a təma kurom ahaya na, tə bambaz i Yesu Kəriste nakə a ze wu hay tebiye aye. Neñgeye a ndzəkit bo na, andza vo'ar i təbañ wawa eye nakə tə kəday a Mbəlom mənese kwa tsekweñ andaya faya bay tebiye. ²⁰ Kurre ahəl niye Mbəlom kə ge mändzibəra zuk bay aye na, ba kə zla na. Ka mändəve i mändzibəra nakə anəke ma ndəviye aye na, Mbəlom a dəkum ha parakka, hərwi ada m̃a təma kurom ha. ²¹ Ka dzalum ha ka Mbəlom na, hərwi ɲgay nakə a təma ahaya abəra ma mədahañ ada a vəlay məzlaḅ aye. Andza niye, ka pum mədzal gər kurom na, ka Mbəlom ada ka sərüm ha neñgeye ma təmiye kurom ha.

Wudum bo

²² Ka tərüm tsədəñña na, hərwi nakə ka rəhumay ha gər a wu neheye dedek Mbəlom a da ha aye ada ka wudum siye i ndo neheye faya ta pay bəzay a Mbəlom aye. Faya na gwadəkumeye: Wudum bo huya tə dərev kurom tsədəñña peteh. ²³ Sərüm ha, ka wum bo wedeye na, ta gədañ i bazlam i Mbəlom nakə ma vəliye sifa a ndo hay ada ma nasiye dāda bay aye. Ka tərüm Wawa i Mbəlom nakə dāda neñgeye ma mətiye bay aye. Neñgeye na, andza nəkway neheye ka mətakweye aye bay. ²⁴ Tə watsa mə Dərewel i Mbəlom na, a gwad:

«Ndo hay tebiye ta ndzəkit bo na, andza guzer.

Məle tay a ndzəkit bo andza məvurze.

Guzer kə kula na, məvurze ɲgay eye a kalawa.

²⁵ Ane tuk na, bazlam i Mbəlom na, ma ndziye ka tor eye.†»

Bazlam i Mbəlom niye na, Labara ɲgwalak eye nakə tə dəkum ha aye.

2

Mbəlom a pala kurom na, hərwi ada kã tərüm i ɲgay

* 1:16 Levitik 19.2. † 1:25 Ezay 40.6-8.

¹ Hərwi niye zlum na mənese abəra mə dərev kurom, kâ vumatay gər a ndo hay bay, dərneh mâ ge mə bazlam kurom sulo bay, kâ gum däre ka wu i ndo hay bay, kâ ɲgəlumay bəzay a ndo bay. ² Tərüm na, andza wawa ndəriz. Nəteye na, ta wudā məse wah pat pat. Andza niye, nəkurom dərmaḱ wudum bazlam i Mbəlom pat pat hərwi ada kâ gəlum ada Mbəlom mâ təma kurom ha tebiye. ³ Andza niye dedək, hərwi tə watsa, tə gwad: «Ka ndzakum Bəy Maduweɲ Mbəlom na, neɲgeye lele.*»

Ndo məpe mədzal gər hay na, nəteye i Mbəlom

⁴ Həndzədum ka təv i Bəy Maduweɲ Yesu Kəriste. Neɲgeye na, kwar nakə ma vəliye sifa aye. Ndo hay tə kal ha, tə gwad mə gər tay neɲgeye wu nakə ma giye ɲgama bay aye. Duh neɲgeye na, kwar lele eye nakə Mbəlom a zla, a ze kwar hay tebiye. ⁵ Nəkurom dərmaḱ, tərüm andza kwar neheye ta sifa aye hərwi ada Mbəlom mâ həl kurom, mâ dəzl ha gay nakə Məsəfəre ma ndziye mə dəma aye. Ma təriye kurom ha ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye hərwi ada kâ gumay məsler tə dərev kurom peteh. A yay a gər andza niye hərwi Yesu Kəriste. ⁶ Hərwi niye tə watsa mə Derewel i Mbəlom, Mbəlom a gwad:

«Tsənum! Na zla ɲgwalak i kwar nakə ta dəzliye ha gay aye,
na piye na a gəma i Siyoɲ.

Na dəzliye faya gay ga.

Ndo nakə kə dzala ha aye na,

wuray ma dzəmiye na dāda sa bay.†»

⁷ Nəkurom neheye ka dzalum ha aye, i kurom na, wu ɲgwalak eye. Ane tuk na, hərwi ndo neheye ta dzala ha bay aye na, andza niye təbey. Hərwi tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad:

«Kwar nakə ndo madəzle gay hay tə zla, tə kal ha aye na,
azlakwa ɲgwalak i kwar nakə ta dəzliye ha aye duh.»

⁸ Tə watsa mə Derewel i Mbəlom sa na, tə gwad:

«Kwar niye na, ndo hay ta ndəfiye faya sik.

Hotokom nakə ndo ta dədiye hərwi ɲgay aye.‡»

Ta ndəfiye faya sik na, hərwi nakə ta kərah bazlam i Mbəlom aye. A ge bo andza nakay na, hərwi ka madazlay na, a say a Mbəlom andza niye.

⁹ Nəkurom na, slala nakə Mbəlom a zla aye. Nəkurom ka tərüm ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom neheye ta geye məsler a Bəy bagwar aye, nəkurom na, slala nakə Mbəlom a pa na hərwi ɲgay aye. Nəkurom na, slala i Mbəlom i ɲgay eye ɲgway. A zalakum, a həla kurom ahaya abəra ma ləvoɲ, a pa kurom a dzaydzay ɲgay nakə a ze kwa wu hay tebiye aye hərwi ada kâ düm ha wu neheye bagwar eye a ge aye. ¹⁰ Ahəl niye na, nəkurom ndo i Mbəlom hay bay. Ane tuk na, anəke nəkurom ka tərüm ndo ɲgay hay. Ahəl niye na, ka gumay mə bo a Mbəlom bay. Ane tuk na, anəke na, ka gumay mə bo, ka təmum na tuk.

Tərüm ndo məgay məsler a Mbəlom

¹¹ Dzam ga neheye na wudā kurom haladzay aye, mâ mətsakum gər bay, nəkurom ka məndzibəra na, mbəlok hay, gay kurom andaya kanaɲ bay. Hərwi niye neɲ faya na gakumeye amboh, wu neheye lele bay a say a bor i bo kurom aye na, kâ gum sa bay. Hərwi slala i wu neheye aye na, ta nasiye ha məsəfəre kurom. ¹² Anəke nəkurom na, mandza eye mə walaɲ i ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. Gumay metsəhe a məndze kurom lele huya hərwi ada kwa tadə ta tsik fakuma wu nakə lele bay aye na, ta ɲgateye a wu neheye lele faya ka gumeye pat pat aye ada ta zambadəye a Mbəlom pat nakə ma deyeweye ka təv tay aye.

¹³ Nəkurom neheye ka wudum Bəy Maduweɲ kway Yesu Kəriste aye na, rəhumay ha gər a ndo neheye faya ta ləviye məndzibəra aye. Rəhumay ha gər a bəy bagwar eye nakə a ləva ndo hay tebiye aye. ¹⁴ Rəhumatay ha gər a bəy i dala neheye bəy bagwar eye a pa tay

* 2:3 Dəmes hay 34.9. † 2:6 Ezay 28.16. ‡ 2:8 Zəba mə Dəmes hay 118.22; Ezay 8.14. Ndo hay ta dədiye faya hərwi ta kərah mədzal ha ka bazlam i Mbəlom, ada ma ta ndzatay a gər nakay.

ha aye. A pa tay ha na, hærwi ada tâ gatay dæretsætseh a ndo neheye faya ta giye wu nakæ lele bay aye ada ta zambadateye a ndo neheye faya ta giye ngwalak aye. ¹⁵ A say a Mbælom na, gum wu nakæ ngwalak aye hærwi ada ndo i matarakahan hay, nateye neheye tæ sær wuray bay faya ta ngælakumeye bæzay aye, tâ dærazl ka bazlam. ¹⁶ Tærum na, andza ndo neheye nateye tæ læva gær tay aye. Ane tuk na, ka dzalum anæke nækurom ka lævum gær kurom, ka slumeye faya mæge mænese na, andza niye bay. Ndzum mændze i ndo mægay mæsler a Mbælom hay. ¹⁷ Ræhumatay ha gær a ndo hay tebiye, wudum siye i malamar kurom neheye faya ta pay bæzay a Yesu aye. Dæslumay ha gær a Mbælom, ræhumay ha gær a bæy bagwar eye dærmak.

Pumay bæzay a mede i Yesu Kæriste

¹⁸ Neŋ faya na tsikakumeye a nækurom neheye faya ka gumeye mæsler i ndo siye hay aye, ræhumatay ha gær a ndo i gay kurom hay. Ræhumatay ha gær tæ dærev kurom peteh. Kâ ræhumatay ha gær na, a ndo neheye faya ta gakumeye ngwalak aye dækdæk tsa bay. Ræhumatay ha gær kwa a ndo neheye faya ta gakumeye wu nakæ lele bay aye. ¹⁹ Hærwi niye tadæ ka sæmumay naha a dæretsætseh nakæ faya ta gakumeye kæriye hærwi ka pum mædzal gær kurom ka Mbælom aye na, lele. Kwa tadæ ka gum wuray bay na, niye na, wu nakæ a yay a gær a Mbælom aye. ²⁰ Tadæ ka gum mænese, ada tæ ndaþa kurom faya na, kwa tadæ ka sæmumay naha a dæretsætseh na, mata zambadakum na, way? Ane tuk na, tadæ tæ gakum dæretsætseh hærwi ngwalak nakæ ka gum aye ada ka sæmumay naha na, ka gum niye na wu nakæ lele a yay a gær a Mbælom aye.

²¹ Mbælom a zalakum hærwi mæge andza nakay. Hærwi bo i Yesu Kæriste eye tæ gær ngay kæ sa dæretsætseh hærwi kurom. Neŋgeye a dækum ha tsæved hærwi ada kâ pumay bæzay andza i ngay. ²² Neŋgeye na, kæ ge mænese dæda bay tebiye, kæ vay gær a ndæray dæda bay. ²³ Ndo hay ta tsaday, ane tuk na, neŋgeye kæ tsadatay a dæma bay. Tæ gay dæretsætseh na, kæ gwad ma gateye a dæma sewed a ndo hay bay. Duh a velay ha bo ngay a helay a Mbælom nakæ ma ngæniye ha sariya ta dedek aye. ²⁴ Yesu Kæriste, bo ngay eye kæ zla na mezeleme kway ka gær ngay, ta dar na ka mayako mazlæmbada eye hærwi ada mezeleme mâ læva kway sa bay andza nakæ a sla faya mæløvay gær a mædahan hay sa bay aye. A ge andza niye na, ada kâ ndzakwa ma mændze nakæ a yay a gær a Mbælom. Mbælak neheye tæ gay aye na, kæ tæma kurom ha. ²⁵ Ahæl niye nækurom ka tærum andza tæþan neheye faya ta dzædziye aye. Ane tuk na, anæke na, ka mumaw, faya ka pumay bæzay a ndo nakæ ma tsækuriye kurom ada ma tsæpiye mæsæfære kurom aye.

3

Mændze i haslæka hay ta ngwas tay hay

¹ Andza niye, nækurom ngwas hay dærmak kwa way mâ ræhay ha gær a zal ngay. Tadæ ka gum andza niye na, zal kurom neheye ta dzala ha ka bazlam i Mbælom bay aye na, ta mbædiye ha dærev tay. Kwa ka tsikumatay bazlam i Mbælom bay bæbay na, ta dzaliye ha ka Mbælom hærwi mede i ngwas tay nakæ lele aye. ² Zal kurom hay ta zæbiye ka mede kurom na, lele tsædanþa mænese andaya bay ada faya ka ræhumatay ha gær lele. ³ Kâ ndædikum gær ka malembede bo tsa bay: Andza matærdæ gær, kægæbay malembede bo ta zele, ta dasay hay mæpe a helay, kægæbay mæpe ka bo peteked neheye tæ le haladzay aye. ⁴ Duh mæle kurom mâ zæbaw na, abæra mæ dærev kurom hay. Zlum ngatay ada ræhum ha gær kurom, hærwi slala i mæle niye na, ma nasiye dæda bay, a yay a gær a Mbælom haladzay.

⁵ Ahæl niye ngwas mæpe mædzal gær hay ka Mbælom ta lambad bo tay na, andza niye. Næteye na, ta ræhawatay ha gær a zal tay hay. ⁶ Sara a gawa na, andza niye, a ræhaway ha gær a zal ngay Abraham. A zalaway «bæy maduweŋ ga.» Tadæ faya ka gumeye wu lele, ka dzædzarumeye a wuray kwa tsekweŋ bay na, anæke nækurom ka tærum dem ngay hay.

⁷ Nækurom haslæka hay dærmak ndzum ta ngwas kurom ta mædzele fataya. Særum ha, nateye na, bæle eye hay. Ræhumatay ha gær hærwi sifa nakæ Mbælom ma væliye kæriye na,

ma vèliye a nàkurom ta nàteye dziye. Ka gum andza niye na, ahəl nakə ka dūwulumay naha me a Mbəlom aye na, ma tsənakumeye na.

Ləvum bo hərwi dəretsətseh

⁸Mandəve i bazlam ga anəŋ na ndəvakumeye naha: Nəkurom tebiye ndzum na, mədzał gər kurom nàte, sakumay naha a bo mə walaŋ kurom nàte nàte, wudum bo mə walaŋ kurom nàte nàte hərwi nəkurom ta malamar hay. Gumatay ŋgwalak a ndo mekeleŋ eye dərmał, rəhumatay ha gər dərmał. ⁹Kā mum ha sewed tə sewed bay. Tadə ndoweye kə tsadakum na, kə tsadumay a dəma bay. Duh gwadumay: «Mbəlom mâ pa fakaya ŋgama.» Hərwi Mbəlom a zalakum na, ka məge andza niye hərwi ada kə hutum ŋgama ŋgay. ¹⁰Tə watsa mə Derewel i Mbəlom, tə gwad:

«Tadə ndoweye a say mändze nakə lele aye
ada a say mändze ma məŋgwese na,
kutoŋ mâ gər ha mətsike wu nakə lele bay aye
ada mâ gər ha mədəse parasay ka ndo.

¹¹Mâ gər ha məge mənese tebiye, mâ ge ŋgwalak dūh,
mâ pəla tsəved nakə ma vèliye mändze zay mə walaŋ i ndo mekeleŋ eye hay aye.

¹²Hərwi Mbəlom faya ma tsəpiye ndo neheye faya ta giye ŋgwalak aye.
Faya ma tsənataŋ na maduwule me tay.

Ndo neheye faya ta giye mənese aye na, a say məŋgatataŋ bay.*»

¹³Tadə nəkurom faya ka pəlumeye məge ŋgwalak tə dərev kurom peteh na, ndoweye nakə ma gakumeye sewed aye na, way? ¹⁴Kwa tadə faya ta gakumeye dəretsətseh hərwi wu neheye ŋgwalak aye faya ka gumeye na, Mbəlom ma piye fakuma ŋgama hərwi niye. Kə dzədzarumatay a ndo neheye faya ta gakumeye sewed aye bay, dərev mâ ye fakuma abəra bay. ¹⁵Duh pum mədzał gər kurom na, ka Kəriste nàte ŋgweŋ, nəŋgeye Bəy Maduweŋ kurom. Ndzum nəkurom maləva bo eye huya məmbədatay faya a ndo neheye ta tsətsah fakuma, ka pum mədzał gər kurom ka Yesu Kəriste hərwi mey aye. ¹⁶Dumatay ha na, ta ləfedede eye, rəhumatay ha gər dərmał. Dərev kurom mâ ndza na, tsədaŋŋa huya, hərwi ada, kwa tadə ndo hay faya ta tsikiye wu nakə lele bay aye fakuma, horoy ma gateye hərwi faya ta tsadakumeye ka mede kurom ka tsəved i Kəriste ŋgwalak eye.

¹⁷Tadə a yay a gər a Mbəlom andza niye na, sum dəretsətseh hərwi wu neheye lele faya ka gumeye dūh tə bəmalə nakə ka sumeye dəretsətseh hərwi wu neheye ka gumeye lele bay aye.

¹⁸Yesu Kəriste, bo ŋgay eye tə gər kə mət sik nàte hərwi mezeleme kurom hay. Nəŋgeye nakə mənese andaya faya bay aye, kə mət hərwi ndo neheye faya ta giye mezeleme aye hərwi ada mâ həl kway ka təv i Mbəlom. Ta kəd na, ane tuk na, Məsəfəre Tsədaŋŋa eye kə mbəl ha. ¹⁹Ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye niye na, a ye a datay ha bazlam i Mbəlom a məsəfəre neheye nàteye ma daŋgay aye. ²⁰Məsəfəre niye hay na, neheye ahəl niye ta təma bazlam i Mbəlom bay aye. Mbəlom ka həba tay ha haladzay, kə gəs dərev ahəl nakə Nuhu a lambad kwalalaŋ i yam aye. Ndo neheye ti ye a dəma aye na, nàteye hala bay. Mbəlom a təma tay ha abəra ma yam na, nàteye tsamahkar tsa. ²¹Yam niye a dā ha na, madzəhubə ndo hay nakə ta dzəhubiye tay ha a yam aye. Mata təme kurom ha na, madzəhubə niye, ma təmiye kurom ha abəra mə mezeleme. Ta dzəhubiye kurom ha na, andza nakə ka barawum ka bo abəra ndəluḅ aye bay. Ka tsətsahakweye ka Mbəlom na, mâ barakway na mezeleme abəra mə dərev. Madzəhubə nakə ta dzəhubiye kway a yam ma təmiye kway ha aye na, hərwi Yesu Kəriste nakə a lətsəw abəra ma mədahaŋ aye. ²²Yesu Kəriste kə tsal ka təv i Mbəlom, nəŋgeye mandza eye tə həlay i məndaŋ i Mbəlom. Nəŋgeye bəy ka gər i gawla i Mbəlom hay ada ka gər i wu neheye ta gədaŋ eye tebiye.

* 3:12 Dəmes hay 34.13-17.

4

Mbəlom mâ təra bəy kurom

¹ Ka sərakwa ha Yesu Kəriste kə sa dərətsətseh haladzay. Hərwi niye nəkurom dərma ndzum maləva bo eye məse dərətsətseh, hərwi ndo nakə kə sa dərətsətseh haladzay aye na, ma giye mezeleme sa bay. ² Madazlay anəke a həlay nakay nəkurom mandza eye ka məndzibəra na, mede kurom mâ yay a gər a Mbəlom. Bor i bo mâ ge bəy ka gər kurom bay. ³ Ka ndzum ahəl niye haladzay ka mäge wu neheye ndo neheye tə sər Mbəlom bay, ta wudə mäge aye. Anəke na, dā kâ gum sa bay. Ahəl niye na, ka gawumay metsehe a bo kurom bay, nəkurom sələk eye hay, ka kwayum, ka gawum magurlom haladzay mənde ha wu mənday, ka sawum guzom, ka dəsławumay gər a kule nakə ma nasiye ha bazlam i Mbəlom mapala eye.

⁴ Anəke na, ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye tə gawa wu neheye na, kâ ndzawum ta nəteye sa bay. Tə ngatakum andza niye na, a gatay hərbaḅəkka, tə tsadəkum. ⁵ Ane tuk na, pat mekelej Mbəlom ma lətsiye tay ha kame ngay hərwi ada tâ dā ha wu nakə tə ge aye. Hərwi neŋgeye maləva bo eye məgatay sariya a ndo neheye nəteye tə dərə aye ada a ndo neheye ta mət aye dərma. ⁶ Hərwi ndo neheye tə mət, ahəl niye nəteye ka məndzibəra aye na, Mbəlom kə gatay sariya andza i ndo neheye tebiye a gatay aye. Ahəl nakə tə mət aye na, Kəriste kə ye kə dətay ha Labara ŋgwalak eye hərwi ada tâ ndza andza Mbəlom.

Məndze i ndo məpe mədzal gər hay mə walaŋ tay

⁷ A zaw hala sa bay məndzibəra ma ndəviye. Hərwi niye ndzum tsezlezleŋge, gumay metsehe a bo kurom hərwi ada kâ slum faya maḅuwulay me a Mbəlom. ⁸ Wu nakə bagwar eye a ze wu hay tebiye aye na, mawudə bo. Wudum bo nəte nəte mə walaŋ kurom huya tə dərəv kurom peteh, hərwi kwa tadə «mezeleme andaya mə walaŋ kurom haladzay bəbay na, ka pəsumeye ha a bo.*» ⁹ Ndo hay ta ye naha a gay kurom na, təmum tay ha ta məŋgwese lele, kâ gum fataya magum bay. ¹⁰ Mbəlom kə gakum ngwalak tə wu hay wal wal. Kə vəlay kwa a way gədaŋ ka mäge wu hay wal wal, ka madzəne ha siye i ndo hay. Kwa way mâ ge ta tsəved eye lele. ¹¹ Tadə Mbəlom a vəlay a ndoweye gədaŋ i mətseke bazlam na, mâ tsik bazlam nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom aye. Tadə Mbəlom a vəlay a ndoweye gədaŋ i madzəne ndo hay na, mâ dzəna ndo hay ta gədaŋ i Mbəlom. Gum andza niye hərwi ada ndo hay tâ zambaḅay a Mbəlom ka gər i wu hay tebiye hərwi Yesu Kəriste. Neŋgeye na, məzlaḅ eye ada gədaŋ eye ka tor eye. Amen!

Məse dərətsətseh hərwi məpe mədzal gər ka Yesu

¹² Dzam ga neheye na wudə kurom haladzay aye, dərətsətseh neheye faya ka sumeye na, mâ gakum wadəŋ wadəŋ bay. Wu neheye tə ndzakum a gər hərwi mədə ha ka pum mədzal gər kurom ka Mbəlom ta dedək. Ka dzalum andza a yaw fakuma wedeye bay. ¹³ A həlay nakə nəkurom mə dərətsətseh aye na, ngwasum hərwi ka təmum dərətsətseh i Kəriste. ŋgwasum andza niye, hərwi ada pat nakə ka ngatumay a məzlaḅ ngay tə dərə kurom aye na, ka hutumeye məŋgwese bagwar eye a ze wu hay tebiye. ¹⁴ Tadə ndo hay faya ta tsadəkumeye hərwi nəkurom ndo i Kəriste hay na, Mbəlom ma piye fakuma ngama. Tadə faya ka sumeye dərətsətseh andza niye na, Məsəfəre i Mbəlom nakə gədaŋ eye a ze wu hay tebiye aye ma ndziye tə nəkurom. ¹⁵ Tadə ndoweye mə walaŋ kurom faya ma siye dərətsətseh hərwi nakə a ge mənese, agəna a kəd ndo, agəna a kəla, agəna a pa tay ha ka bo ndo hay na, slala i dərətsətseh niye na, lele bay. Mâ ge andaya andza niye mə walaŋ kurom bay. ¹⁶ Ane tuk na, tadə faya ma siye dərətsətseh hərwi nakə neŋgeye ndo məpay bəzay a Yesu Kəriste aye na, horoy mâ gay bay. Mâ gay naha sisəe a Mbəlom duh hərwi ndo hay tə zalay ta məzele i Kəriste aye.

¹⁷ Həlay nakə Mbəlom ma ngəniye ha sariya a ndo hay aye na, kə husaw. Ma lahiye məgatay sariya na, a ndo ngay hay təday. Kə ge ma lahiye məgakway sariya a nəkway

* 4:8 zəba ma Dzeke hay 10.12; Yakuba 5.20.

ndo ngay hay taday na, ada i ndo neheye ta dzala ha ka Labara ngwalak eye bay aye na, kəkay? ¹⁸ Tə watsa mə Derewel i Mbəlom, tə gwad:

«Tadə ndo məpe mədzal gər ta təmiye tə mawura bo eye na,
ada mata ndzatay a gər a ndo i mezeleme hay na, mey?†»

¹⁹ Kə ge andza niye na, ndo neheye faya ta siye dəretsətseh hərwi a yay a gər a Mbəlom aye na, t̄a ge ngwalak huya. Ta gəray ha məsəfəre tay tebiye a həlay i Mbəlom nakə a ge tay ha aye ada ma giye wu nakə a tsik aye huya.

5

Məndze i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu

¹ Anəke na, neḡ na tsikatay naha a madugula neheye mə walaḡ kurom aye. Neḡ dərmaḡ na, madugula eye andza nəkurom. Na ngatay a dəretsətseh i Yesu Kəriste. Neḡ tə nəkurom ka hutakweye mede a təv i məzlaḡ i Kəriste nakə Mbəlom ma bəziye ha aye. Hərwi niye faya na gəkumeye amboh: ² Gumatay gər a ndo i Mbəlom neheye a pakum a həlay aye lele. Gumatay gər lele andza nakə ndo mətsəkure gənaw ma gatay gər a təḡaḡ ngay hay aye. Gumatay gər tə dərev kurom pətəh andza nakə a say a Mbəlom aye bəna andza nakə ndo hay tə gəkum faya kutoḡ aye bay. Vəlum ha dərev kurom ka məge məsler nakay tebiye, k̄a gum hərwi nakə faya ta vəlakumeye faya suloy aye bay. ³ K̄a ləvum tay ha ndo neheye Mbəlom a pa tay ha a həlay kurom aye ta gədaḡ bay. Duh na, pumay bəzay a mede nakə lele aye ada m̄a datay ha tsəved̄ nakə ta pakumeye bəzay lele aye. ⁴ Tadə ka gum andza niye na, pat nakə Yesu Kəriste ndo məgakway gər tebiye, ma deyeweye na, ma vəlakumeye magogoy nakə ma ndziye ka tor eye, a ze wu hay tebiye aye.

Mətsike me a zləm a ndo məpe mədzal gər hay tebiye

⁵ Nəkurom gawla hay, rəhumatay ha gər a madugula hay. Neḡ faya na tsikakumeye a nəkurom tebiye, rəhumay ha gər a bo nəte nəte mə walaḡ kurom. Dzənum bo nəte nəte mə walaḡ kurom hərwi tə watsa mə Derewel i Mbəlom, tə gwad:
«Mbəlom ma kərahiye ndo neheye ta dəslay ha gər a bo aye,

ane tuk na, ma vəliye ngama a ndo neheye tə həna ha gər aye.*»

⁶ Hərwi niye rəhum ha gər kurom kame i Mbəlom hərwi neḡgeye gədaḡ eye ka gər i wu hay tebiye. Ka gum andza niye na, ma səkaḡiye kurom ha a həlay nakə a say aye. ⁷ Gərumay ha mədzal gər kurom tebiye a həlay ngay hərwi neḡgeye ma gəkumeye gər lele.

⁸ Tsəpum bo kurom, ndzum tsezlezleḡḡe lele. Hərwi Fakalaw ndo mənə dəre kurom faya ma həhaliye andza zil nakə ma ngərəziye, faya ma pəliye wu məndaḡ aye. ⁹ K̄a dzədzarumay bay, ndzum bəḡbəḡ ma məpe mədzal gər nakə ka pum ka Mbəlom aye. Sərum ha kwa ka waray ka məndzibəra, malamar kurom hay faya ta siye slala i dəretsətseh nakay. ¹⁰ Dədək nəkurom faya ka sumeye dəretsətseh anəke. Məndze tsekweḡ ma dəba eye na, Mbəlom nakə faya ma gəkweye ngwalak huya aye ma lambadiye kurom ha, ma vəlakumeye gədaḡ. Ma vəlakumeye gədaḡ ka məndze bəḡbəḡ ka gər i wu hay tebiye. A zalakum na, hərwi ada k̄a yum mata ndze tə Kəriste ma mədəslay gər ngay nakə ta dəslay ka tor eye. ¹¹ Neḡgeye na, gədaḡ ngay ma ndziye ka tor eye. M̄a təra andza niye!

Məndəve i bazlam

¹² Madzəna ga ka məwatsakum naha dərewel nakay na, Silas. I ga na, neḡgeye malamar dədək eye ka tsəved̄ i Mbəlom. Na watsakum naha dərewel nakay na, məvəlakum gədaḡ ada hərwi məgwadəkum na, ta dədək Mbəlom kə gəkway ngwalak andza nakə na tsikakum aye. K̄a gərum ha ngwalak i Mbəlom niye bay.

¹³ Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye nəteye kanaḡ ma Babilon, Mbəlom a pala tay ha andza nəkurom aye, ta tsikakum naha me. Markus wawa ga, kə tsikakum naha

† 4:18 Dzeke hay 11.31. * 5:5 Dzeke hay 3.34.

me dərma[†].¹⁴ Gəsum həlay a bo nəte nəte mə walaŋ kurom ta mägəse bo təmbolok
təmbolok lele, ma²da ha na, ka wu²dum bo.

Mbəlom m²á v²əlakum zay a nəkurom neheye mə həlay i Kəriste aye tebiye.

[†] 5:13 Ka Piyer Babilon na, wuzlahgəma i Roma. Wawa ga: Andza mägwe²de Markus gawla i Piyer,
a wuda na andza wawa ŋgay.

Masulo i d̄erewel nak̄a Piyer a watsa aye

M̄əfələkwe

Piyer a watsa d̄erewel nakay na, a ndo m̄əpe m̄ədzal ḡər hay ka Yesu tebiye. M̄ə d̄əma na, Piyer a tsik andza ma ḡəriye tay ha. A gwad̄ h̄əlay i m̄əm̄əte ŋgay mazlambar (1.13). A watsa na, h̄ərwi ada ndo m̄əpe m̄ədzal ḡər ka Yesu t̄a ma ahaya m̄əsən̄əke ŋgay nak̄a a s̄ən̄əkatay aye a ḡər.

Derewel nakay faya ma ts̄ətsahiye fataya, t̄a pa na wu ŋgwalak eye nak̄a a yaw ma m̄əpe m̄ədzal ḡər aye (mad̄ədo 1). Faya ma giye v̄əram ta ndo neheye faya ta s̄ən̄əkateye maraw me a ndo hay (mad̄ədo 2). Faya ma tsikiye ka ḡər i pat i Yesu nak̄a ma maweye aye (mad̄ədo 3).

H̄ərwi m̄əv̄əlatay ḡədaŋ ma m̄əpe m̄ədzal ḡər na, d̄erewel i ndo m̄əde ha bazlam i Mb̄əlom hay i Dzam Guram eye andaya ka ndo m̄əpe m̄ədzal ḡər hay. Ta huta m̄əsən̄əke i ndo m̄əh̄əle mbal i Yesu K̄əriste (3.2). A h̄əlay nak̄a Piyer a watsa d̄erewel ŋgay masulo eye na, ndo hay t̄ə s̄ər siye i d̄erewel i Pol neheye a watsa aye (3.15). T̄a dazlay m̄əts̄əne ada t̄ə m̄əma ahaya wu nak̄a ta ts̄əne m̄ə d̄erewel nakay mah̄əyak eye tsa bay (1.20) ada t̄a dzala faya lele (3.16). Madz̄əne i ndo m̄əpe m̄ədzal ḡər ta M̄əs̄əf̄əre Ts̄ədaŋŋa eye na, lele haladzay.

M̄ətsike me i Piyer

¹ Maa watsakum naha d̄erewel nakay na, neŋ Simoŋ Piyer ndo i m̄əsler ada ndo i maslaŋ i Yesu K̄əriste. Maa sl̄ər ga ha na, neŋgeye. Na watsa naha d̄erewel nakay na, a n̄əkurom neheye ka pum m̄ədzal ḡər ka Yesu andza nak̄a n̄əmay n̄əmaa dzala ha faya aye. Niye na, ma dz̄əniye kurom andza n̄əmay. Yesu K̄əriste a ge wu niye na, i kway tebiye h̄ərwi neŋgeye ndo i dedek. Neŋgeye na, Mb̄əlom, neŋgeye ndo m̄ət̄əme kway ha d̄ərmak. ² Mb̄əlom m̄a pa fakuma ŋgama ada m̄a v̄əlakum zay kame kame andza nak̄a k̄a s̄ərum Mb̄əlom ta B̄əy Maduweŋ kway Yesu kame kame.

Hutum ḡədaŋ ada mede kurom m̄a ge lele

³ Yesu a v̄əlakway ts̄əved̄ ka m̄əs̄əre Mb̄əlom nak̄a a zalakway aye, h̄ərwi ada k̄a ndzakwa t̄ə neŋgeye ma t̄əv̄ ŋgay nak̄a ta d̄əslay ha ḡər ada k̄a pakway b̄əzay a mede ŋgay aye. Neŋgeye ta m̄əzlaḅ eye haladzay, k̄ə v̄əlakway wu neheye a sakway aye tebiye h̄ərwi ada k̄a hutakwa sifa wed̄eye ada k̄a pakway b̄əzay a mede nak̄a a yay a ḡər a Mb̄əlom aye. ⁴ Andza niye, a v̄əlakway wu bagwar eye neheye a tsik ah̄əl niye, a gwad̄ ma v̄əlakumeye aye. N̄ət̄eye na, lele haladzay wuray andaya andza niye bay tebiye. A ge andza niye na, h̄ərwi ada t̄ə wu neheye a gwad̄ ma v̄əliye na, k̄a t̄əmum ab̄əra ka bor i bo neheye ka m̄əndzib̄əra ta dziye ha ndo hay aye, ada k̄a ndzum andza neŋgeye ts̄ədaŋŋa.

⁵ H̄ərwi niye neŋ faya na gwad̄umeye: P̄əlum ts̄əved̄ ta ḡədaŋ, m̄əpe m̄ədzal ḡər kurom nak̄a ka pum ka Yesu K̄əriste aye na, s̄əkahum ha mede nak̄a lele aye d̄ərmak. Mede kurom ki ye lele na, t̄ərum ndo neheye t̄ə s̄ər wu neheye a say a Mb̄əlom aye. ⁶ Ka s̄ərum wu neheye a say a Mb̄əlom aye na, gum metsehe a bo kurom. Ka gumay metsehe a bo kurom na, ndzum b̄əŋb̄əŋ ta ḡədaŋ. Ka ndzum b̄əŋb̄əŋ ta ḡədaŋ na, r̄əhumay ha ḡər a Mb̄əlom. ⁷ Ka r̄əhumay ha ḡər a Mb̄əlom na, wud̄um bo n̄ət̄ə n̄ət̄ə m̄ə walaŋ kurom andza n̄əkurom ta malamar hay. Ka wud̄um bo m̄ə walaŋ kurom andza malamar hay na, wud̄um ndo hay tebiye d̄ərmak. ⁸ Tad̄ə faya ka gumeye wu neheye haladzay na, m̄əs̄əre kurom nak̄a ka s̄ərum B̄əy Maduweŋ kway Yesu K̄əriste aye na, ma t̄əriye k̄əriye bay ada m̄əndze kurom nak̄a ka ndzumeye na, ma b̄əziye ha wu lele aye hay. ⁹ Ane tuk na, ndo neheye n̄ət̄eye faya ta giye wu neheye t̄əbey aye na, ta ndzakit bo andza guluf hay. Mb̄əlom k̄ə p̄əsatay ha mezeleme tay neheye t̄ə gawa ah̄əl niye na, ta m̄ətsa ha ḡər.

¹⁰ Malamar ga hay Mbəlom kə pala kurom ada kə zalakum. Gum gədaŋ hərwi ada kə pumay bəzay a Yesu lele huya. Tadə faya ka gumeye andza niye na, ka dədumeye abəra ka tsəved i Mbəlom dāda bay. ¹¹ Andza niye ta dedək, Mbəlom ma həndəkakumeye abəra ma maged hərwi ada kə fələkum a təv mələve i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ndo mətəme kway. Bəy ŋgay ma ndziye ka tor eye.

¹² Hərwi niye, kwa wu neheye ka sərūm bəbay na, na makum ahaya a gər pat pat ada kə ndzum bəŋbəŋ ma dedək nakə ta tətikakum aye. ¹³ Ane tuk na, tadə neŋ andaya tə dərə ka məndzibəra mba na, lele haladzay nakə na makum ahaya wu neheye a gər hərwi ada kə ndzum tsezlezleŋje. ¹⁴ Na sər ha i ga na, a zəkəŋaw hala sa bay, na gəriye ha məndzibəra nakay, andza nakə Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste a deŋ ha ahəl niye aye. ¹⁵ Na pəliye tsəved eye tebiye hərwi ada pat nakə neŋ andaya sa bay aza na mət aye ka hutumeye tsəved ka məma ahaya wu neheye a gər.

Mbəlom kə dəkway ha Yesu na, wawa ŋgay

¹⁶ Ahəl niye na, nəmaa dəkum ha kəkay nakə Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste a yaw ta gədaŋ aye. Wu neheye nəmaa tsikakum aye na, andza neheye wurmbez kəriye a yaw abəra ma mədzał gər i ndo zezeŋ aye bay. Ane tuk na, nəmay ba nəmaa ŋgatay a gədaŋ ŋgay tə dərə may. ¹⁷ Ahəl nakə Mbəlom a vəlay məzlaḅ nakə a ze wu hay tebiye aye na, nəmay andaya ka təv eye dərmaḅ. Mbəlom, neŋgeye ndo i gədaŋ, a ze kwa mey tebiye, a gwad: «Nakay na, wawa ga, na wuda na haladzay, a yeŋ a gər haladzay.» ¹⁸ Mətsike me niye a tsənew mə mbəlom aye na, nəmaa tsəne. Nəmaa tsəne na, hərwi nəmay tage Bəy Maduweŋ Yesu dziye mə mahəmba tsədaŋŋa eye.*

¹⁹ Andza niye, səkahakwa ha mədzał ha ka bazlam i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom nakə tə tsik aye. Hədzakumay zləm ka mətsəne bazlam tay hərwi bazlam tay niye na, andza lalam nakə a dəv ma ləvoŋ dzaydzay aye. Pumay zləm huya hus a həlay nakə pat eye ma slələweye aye. Həlay niye na, bamta, andza məgwədə Kəriste ma maweye. Tsa na, ka ŋgatumeye a wu hay parakka.

²⁰ Lele na, sərūm ha wu nakay lele. Wu neheye ahəl niye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay tə tsik ada tə watsa a Dərewel i Mbəlom aye na, ndəray ma sliye faya mətsəne tə metsehe ŋgay bay, Məsəfəre Tsədaŋŋa eye m̄ dzəna na ka mətsəne. ²¹ Bazlam neheye ndo i maslaŋ hay tə tsikawa aye na, ta tsik dāda tə metsehe tay bay. Maa vəlawatay gədaŋ na, Məsəfəre Tsədaŋŋa eye hərwi ada t̄ diye ha wu neheye tə tsənew abəra ka təv i Mbəlom aye.

2

Məge metsehe hərwi ndo i maraw me hay

¹ Ahəl niye na, ndo neheye tə gwad nəteye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom aye nəteye andaya mə walaŋ i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu. Anəke ma təriye andza niye dərmaḅ, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom ta parasay eye ta ndohwaweye mə walaŋ kurom, ta tətikakumeye matətike neheye lele bay aye, ta nasiye ha sifa i ndo hay aye. Tə matətike tay niye hay na, ndo hay ta kərahiye məpe mədzał gər ka Yesu Kəriste nakə neŋgeye Bəy Maduweŋ kway nakə ahəl niye a təma tay ha abəra mə mezeleme tay aye. Ta məge andza niye na, nəteye faya ta vahaweye ka bo dərətsətseh m̄ gəs tay ha. Ma bəbazliye tay ha bəse. ² Ndo hay haladzay ta ta peye bəzay a tsəved tay nakə lele bay aye. Hərwi niye ndo hay ta tsikiye wu nakə lele bay aye ka tsəved i Mbəlom hərwi tay. ³ Hərwi nəteye na, wu i siye i ndo hay a gatay dərə haladzay. Ta vakumeye gər ada ta zliye fakuma abəra wu kurom hay tə maraw me tay. Ba kwa ahəl niye Mbəlom ndo məgatay sariya a ndo hay faya ma həbiye tay ha ta sariya hərwi mədze tay ha. Pat mədze tay ha abəra mə dəma helele na, mazlambar.

⁴ Ahəl niye gawla i Mbəlom neheye tə gawa mezeleme aye na, Mbəlom kə gər tay ha t̄ ge andza niye tsa bay. Kə gəs tay ha, kə kuts tay ha a bəd nakə kutsik bagwar eye.

* 1:18 zəba mə Mata 17.1-5; Markus 9.2-7; Luka 9.28-35.

Ta ndziye ma ləvəŋ nakə zəŋzəŋ aye hus a pat i mäge sariya. ⁵ Ndo neheye ahəl niye tə gawa mezeleme aye na, Mbəlom kə gər tay ha andza niye bay, kə pa yam nakə a rah ka məndzibəra aye. A dze tay ha ndo neheye ta rəhay ha gər bay aye. A təma ha na, Nuhu nakə a dawa ha tsəved dedək i Mbəlom nakə a tsətsah aye tə siye i ndo hay tasəla.*

⁶ Gəma neheye tə zalay Sodom ta Gomora aye na, Mbəlom kə gəs tay ha ndo neheye mə dəma aye a sariya. Kə fəka tay ha hurdcək hurdcək ta ako. Andza niye, a dā ha na, ma gateye sariya a ndo neheye ta rəhay ha gər bay aye andza niye dərma.† ⁷ Lot nəngeye na, ndo ŋwalak eye, Mbəlom kə təma ahaya abəra ma Sodom. Wu neheye lele bay ndo neheye tə gawa aye na, Lot kə sa dəretsətseh mə dərev ŋgay haladzay hərwi tay. ⁸ Lot, nəngeye nakə ndo ŋwalak eye a ndzawa mə walaŋ tay pat pat. A ŋgataway a wu neheye ŋwalak eye bay tə gawa aye, a tsənawa bazlam tay neheye ŋwalak eye bay aye. Wu neheye a ndalaway mə dərev ŋgay hərwi nəngeye na, ndo ŋwalak eye.

⁹ Wu neheye ahəl niye, faya ta dəkway ha na, Mbəlom a sər tsəved nakə ma təmiye tay ha ndo ŋgay hay hərwi ada tātəma abəra ka dəretsətseh aye. Faya ma dəkway ha sa, a sər tsəved nakə ma piye tay ha ndo neheye ŋwalak eye bay aye hərwi ada mātə gatay dəretsətseh pat i sariya. ¹⁰ Mbəlom ma gateye dəretsətseh wene wene eye na, a ndo neheye faya tə gawa wu neheye ŋwalak eye bay huya a say a dərev tay ada ta kərahawa gədaŋ i Mbəlom aye.

Ndo neheye faya ta tətikateye maraw me a ndo hay ta dzədzaray a wuray bay, tə pay zləm a bazlam i ndo kwa tsekweŋ bay, ta rəhay ha gər a gawla i Mbəlom hay neheye ta məzlaḅ aye bay, faya ta tsadateye. ¹¹ Kwa gawla i Mbəlom eye neheye ta ze ndo i maraw me neheye ta gədaŋ, ta tsadateye a ndo i maraw me hay kame i Mbəlom bay, ta ŋgwasa fataya bay. ¹² Ndo neheye faya ta giye na, wu nakə ma giye ŋgama bay aye. Nəteye na, andza wu i pesl neheye ta gəsiye ada ta kədiye tay ha aye. Nəteye faya ta tsadateye kəriye a wu neheye bo tay eye tə sər bay aye. Ta dedək ta mətiye andza wu i pesl hay. ¹³ Mbəlom ma vəlateye dəretsətseh hərwi nakə tə satay dəretsətseh a siye i ndo hay aye. A satay na, mäge wu neheye ŋwalak eye bay aye ada tə gawa na, kwa ta həpat ŋgəray ŋgəray. Ahəl nakə nəkurom mandza eye dziye na, nəkurom ta nəteye ka ndayawum wu hay dziye, mede tay a gakum horoy. Faya ta vakumeye gər ada niye na, a yatay a gər. ¹⁴ Dəre tay nduzla maraha eye ta mäge madama, mäge mezeleme a yatay a gər haladzay, dāda tə ye gər ka mäge mezeleme bay. Tadə ta ŋgatay a ndo neheye bəle eye ka tsəved i Mbəlom aye na, ta vateye gər hərwi ada tātə ge mezeleme. I tay na, huya mäge dāre ka wu hay. Mbəlom ḅa kə vəlatay mezeleme. ¹⁵ Ta gər ha tsəved i Mbəlom, faya ta pay bəzay na, a tsəved tay, faya ta giye na, wu nakə Balam wawa i Bosor a gawa aye, a wudā mäge mənese hərwi ada mātə huta suloy. ¹⁶ Balam, ndo mādē ha bazlam i Mbəlom a ge mezeleme, ada Mbəlom a tsikay me tə bazlam i zūŋgo. Zūŋgo na, a tsikawa me bay. A tsik me ta bədiḅay i ndo zezeŋ, a gay me a ndo mādē ha bazlam i Mbəlom niye ada a ndzay ka tsəved hərwi ada mātə ge wu i gər mavuwe ŋgay niye sa bay.‡

¹⁷ Ndo i maraw me neheye faya ta vateye gər a ndo hay aye, nəteye andza bədiyem neheye ta sakwa aye, nəteye andza pazlay neheye mətasl faya ma həliye tay ha tsekeke a paw yam bay aye. Mbəlom kə ləva ha bo ta təv tay ma ləvəŋ zəŋzəŋ eye dāre a zəba mə dəma bay. ¹⁸ Faya ta giye zlapay tə mawude ha ta magala tə bazlam neheye ta ge ŋgama bay aye, nəteye faya ta dziye bo ka masəpete ndo neheye ti yaw abəra mə walaŋ i ndo neheye tə sər tsəved i Mbəlom bay aye, a satay tātə yaw ka təv tay tātə ge andza nəteye neheye faya ta giye andza nakə a say a bo tay aye. ¹⁹ Faya ta gwadateye a ndo neheye na, ka ndzumeye barbarra, ka ləvumeye gər kurom. Ane tuk na, ndo i maraw me neheye nəteye na, beke i mezeleme, tə ləva gər tay bay hərwi wu nakə a ləvay gər a ndo aye na, ndo niye nəngeye beke i wu niye. ²⁰ Tadə ndoweye ki yaw kə sər Yesu Kəriste Bəy Maduweŋ ada ndo mətəme kway ha ada kə gər ha wu neheye ŋwalak eye bay ma nasiye

* 2:5 zəba mə Madazlay i wu hay 6.1–7.24. † 2:6 zəba mə Madazlay i wu hay 19.24. ‡ 2:16 zəba mə Məpesle 31.16.

ha ndo hay aye ada mändze tsekweŋ a ma faya ka mäge wu neheye ɲgwalak eye bay aye, wu neheye ta ləvay gər sa na, i tay a həlay i mandəve mändze ɲgay lele bay ma ziye nakə kurre aye. ²¹ Ta sər tsəved nakə a ye a dedək aye. Ane tuk na, ta gər i bazlam i Mbəlom mapala eye nakə ta tətikatay aye. Həbe meeneŋ ɲgama t̄a sər tsəved niye bay. ²² Wu nakə a ndzatay a gər a ndo neheye na, andza dzeke kway nakə a tsik, a gwad: «Kəra a vənaha wu nakə a nda aye, tsa na, a ma faya a nda sa.» Tə gwad dərmak: «Tə bara gadaraw ada ndəluḅ m̄a ge faya bay, tsa na, a ma məkəle ha bo a ndəluḅ sa.ᶑ»

3

Yesu Kəriste ma maweye

¹ Dzam ga hay, nakay na, masulo i dərəwel nakə na watsakum naha aye. Na watsakum naha na, hərwi məmakum ahaya a gər wu nakə ka sərūm tsiy aye, hərwi ada k̄a dzalum ka wu neheye ka tsəved ɲgwalak eye. ² A seŋ na, k̄a mətsum ha gər tə bazlam neheye ndo mädə ha bazlam i Mbəlom hay tə tsikawa ahəl niye aye bay. Mumawa ahaya a gər bazlam i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ndo mətəme kway ha nakə a tsikakum ka gumeye ha məsler aye. A tsik na, tə bazlam i ndo i maslaŋ ɲgay neheye a slərakum naha aye. ³ Wu bagwar eye nakə na tsikakumeye na, a həlay mändzibəra ma ndəviye na, ndo hay ta deyeweye, ta ɲgwasiye fakuma. Ta ndziye na, məpay bəzay a bor i bo tay neheye ɲgwalak eye bay aye dəkdek. ⁴ Ta gwadiye: «Yesu Kəriste a gwad ma maweye bədaw? Neŋgeye mənɲgay anəke? Bəba kway hay ta mət, kə maw bay. Wu hay tebiye ka mändzibəra andaya andza ahəl nakə Mbəlom a ge mändzibəra aye. Wuray tsa ka mbəda bay.» ⁵ Ndo neheye faya ta tsikiye andza niye na, a satay mətəmə Mbəlom kə tsik ahəl niye, a ge magərmbəlom ta dala tə bazlam ɲgay, a ge dala ta yam a ɲgəna ha ka bo abəra ta dala ta yam na, a satay mətəmə bay.* ⁶ A bəbazl tay ha ndo hay ahəl niye na, ta yam nakə a rah ka mändzibəra aye.† ⁷ Mbəlom a gwad sa na, magərmbəlom ta dala neheye anəke aye, ma ndəviye tay ha tebiye ta ako, a gər tay ha na, ka təmad. Ma ndəviye tay ha na, pat nakə ma giye sariya a ndo hay ada ma dziye tay ha ndo i mezeleme hay aye.

⁸ Dzam ga neheye na wudā kurom haladzay aye. Wu andaya nəte k̄a mətsum ha gər bay. Ka dāre i Mbəlom na, məhəne nəte na, andza məve gwezem, məve gwezem na, andza məhəne nəte. ⁹ Ndo siye hay tə dzala, Mbəlom na, mahonok eye, wu nakə a tsik kurre a gwad ma giye na, ma giye na bay. Ma giye andza niye bay, dūh faya ma həbiye kurom. Faya ma vələkumeye həlay eye hərwi ada k̄a gərūm ha mezeleme kurom hərwi a say ndəray m̄a dze bay. A say dūh na, ndo hay tebiye t̄a mbəda ha mede tay. ¹⁰ Pat i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste ma deyeweye na, andza məkal ndəray ma səriye ka bo bay. Pat eye niye na, magərmbəlom ma ləviye haladzay ɲguyats ɲguyats ɲguyats, ma dziye. Ako ma təmiye tay ha wu neheye ka magərmbəlom aye tebiye hereyew hereyew, dala tə wu neheye mə dəma aye tebiye ta dziye.

¹¹ Kə ge wu niye hay tebiye ta dziye andza niye na, gumay metsəhe a mede kurom, ndzum tsədaŋna ada rəhumay gər a Mbəlom mə wu hay tebiye. ¹² Faya ka həbumeye pat nakə Mbəlom ma deyeweye. Gum wu nakə ka slumeye faya mäge aye hərwi ada pat eye niye m̄a ndislew bəse. Pat eye niye na, magərmbəlom ma təmiye ada ma dziye hele hele. Ako ma təmiye tay ha wu hay tebiye, wuray kwa tsekweŋ ma zəkaweye bay. ¹³ Ane tuk na, Mbəlom a gwad ma giye magərmbəlom wedeye ta dala wedeye. Mə dəma na, ndo hay tebiye ta giye wu ɲgwalak eye. Nakay na, wu nakə faya ka həbakweye aye.‡

¹⁴ Hərwi niye dzam gay hay, neŋ faya na gwadəkumeye faya ka həbumeye madayaw i Bəy Maduweŋ sa na, gum gədaŋ hərwi ada mede kurom m̄a ge ɲgwalak eye. Andza niye, ki yaw na, ma ɲgatakumeye mənese andaya fakuma bay ada ka ndzumeye zay tə neŋgeye. ¹⁵ Sərūm ha na, Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste a maw bəse bay na, hərwi a say ndo hay t̄a huta tsəved ka mädə ha mənese tay hərwi ada t̄a təma. Malamar kway

ᶑ 2:22 Dzeke hay 26.11. * 3:5 zəba mə Madazlay i wu hay 1.6-9; 7.11. † 3:6 Madazlay i wu hay 7.11. ‡ 3:13 zəba ma Ezay 65.17; 66.22.

Pol nakə ka wuɔ́akwa na aye, mə ɔ́erewel ŋgay nakə a watsakum naha, ka tətikakum wu neheye ɔ́ermak. A watsa na tə metsehe nakə Mbəlom a vəlay aye. ¹⁶ Mə ɔ́erewel ŋgay neheye a watsa aye tebiye faya ma watsiye ka bazlam nakay andza niye. Mə ɔ́erewel ŋgay neheye a watsa aye na, wu hay andaya mə ɔ́ema neheye a wur bo mətəne aye. Ndo neheye ta tsah bay, mədzal gər a kətsatay na, faya ta mbəɔ́ay həlay a bazlam neheye. Faya ta mbəɔ́ay həlay andza nakə ta mbəɔ́away a siye i bazlam neheye mə Ɖerewel i Mbəlom aye. Tə məge andza niye na, faya ta vahaweje sariya i Mbəlom ka gər tay.

¹⁷ Dzam ga hay, nəkurom na, ka sərūm wu neheye tsiy. Hərwi niye, neŋ faya na gwadəkumeye, gum metsehe hərwi ada ndo neheye ta rəhay ha gər a Mbəlom bay aye na, t̄a vakum gər abəra ka təv nakə nəkurom mandza eye faya bəŋbəŋ aye mede kurom ha a mənese tay bay. ¹⁸ Səkahum ha məsəre Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ndo mətəme kway ha ada məsəre ŋgwalak nakə a vələkway aye ada ŋgama nakə a vələkway aye.

Kwa way mâ ɔ́əslay ha gər, kwa anəke hus ka tor eye. Amen!

Makurre i derewel nakə Yuhana a watsa aye

Məfələkwe

Derewel neheye mahkar ma Dzam Wedeye, ndo hay tə sər maa watsa na, Yuhana. Makurre i derewel neheye mahkar aye na, kə dā ha ndo nakə a watsa aye bay. Ndo məwetse derewel masulo eye ta mamahkar eye a dā ha bo andza «madugula». Neŋgeye ndo məkalay kame a gay i maduwule me, ndo hay ta hənay ha gər lele. A watsa derewel nakay na, a nəteye.

Makurre i derewel tə watsay a way na, kə dā ha bay. Masulo eye i ŋgay a watsay a «məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu nakə ka tərə may i wawa hay, Mbəlom a zla kar aye», andza məgwede a bərək i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ada ta hawal ŋgay hay. A watsa mamahkar eye a ndo məpe mədzal gər nakə tə zalay Gayus aye. Neŋgeye ma bərək i ndo neheye bazlam andaya mə walaŋ tay aye. Derewel neheye mahkar aye tə watsa hərwi ndo neheye tə sər Labara ŋgwalak eye nakə Yuhana a watsa aye.

Bazlam nakə a tsik ka ndo nakə ma vəliye sifa aye

¹ Ndo nakə nəmaa watsakum naha ka gər ŋgay aye na, kwa ahəl niye məndzibəra andaya zuk bay aye na, neŋgeye andaya. Nəmay na, nəmaa tsəne tə zləm may, nəmaa ŋgatay tə dərə may, nəmaa ndazl na ada nəmaa lamay tə həlay may hay. Neŋgeye na, ndo nakə tə zalay bazlam i Mbəlom aye. Maa vəl sifa a ndo hay na, neŋgeye. ² Ndo weye niye tə zalay bazlam i Mbəlom ma vəliye sifa a ndo hay aye na, ka bəz ha bo parakka, nəmaa ŋgatay. Nəmaa tsikakum na, wu nakə nəmay nəmaa ŋgatay aye, ada nəmaa dākum ha na, bazlam niye ma vəliye sifa nakə ma ndəviye bay aye. Ahəl niye na, neŋgeye ka təv i Bəba Mbəlom. Anəke na, Mbəlom ka bəzakway ha. ³ Wu nakə nəmaa ŋgatay tə dərə may ada nəmaa tsəne tə zləm may aye na, nəmaa dākumeye naha a nəkurom dərək hərwi ada nəmay tə nəkurom kâ dzapakwa nəte. Mədzepe nakə ka dzapakwa nəte aye na, ka dzapakwa na, ta Bəba kway Mbəlom ada tə Yesu Kəriste wawa ŋgay. ⁴ Nəmaa watsakum naha wu neheye na, hərwi ada mâ yay a gər a dərəv kway kurah kurah lele.

Ndo nakə faya ma giye mezeleme aye na, ma ndziye ka təv i Mbəlom bay

⁵ Bazlam nakə nəmaa tsəne, Yesu Kəriste a tsikamay aye ada nəmaa dākum ha aye na, Mbəlom na, neŋgeye dzaydzay. Ləvoŋ andaya mə neŋgeye təbey. ⁶ Tadə ka gwadəkwa nəkway madzapa eye nəte ta Mbəlom. Ane tuk na, faya ka gakweye mənese huya na, niye na, andza məgwede faya ka rawakweye me. Sa tsa na, faya ka zəŋgalakweye tsəved nakə lele bay aye. ⁷ Tadə dūh nəkway mə dzaydzay andza Mbəlom nakə neŋgeye mə dzaydzay aye na, niye na, andza məgwede nəkway nəte nəte madzapa eye. Bambaz i Yesu Wawa i Mbəlom kə barakway na mezeleme hərwi ada kâ tərəkwa tsədəŋŋa.

⁸ Tadə ka gwadəkwa nəkway faya ka gakweye mezeleme təbey na, niye na, faya ka vakweye gər a bo kway. Kə ge andza niye na, dedək andaya mə dərəv kway bay. ⁹ Duh na, dākway ha mezeleme kway a Mbəlom. Neŋgeye na, Mbəlom nakə dedək aye. Wu nakə a tsik a gwad ma giye na, ma giye na. Andza niye, ma pəsakway ha mezeleme kway, ma təriye kway ha tsədəŋŋa kame ŋgay. ¹⁰ Tadə ka gwadəkwa dāda ka gakwa mezeleme bay na, niye na, ka tərəkwa ha Mbəlom andza neŋgeye ndo i maraw me. Bazlam ŋgay na, dāda ka pakwa a mədzal gər kway bay.

2

¹ A nəkurom wawa ga hay, wu neheye na watsakum naha aye na, hərwi ada kâ gum mezeleme bay. Ane tuk na, tadə ndərəy kə ge mezeleme na, sərūm ha ndo məmakway bo andaya ka təv i Bəba kway Mbəlom. Ndo weye niye na, Yesu Kəriste. Neŋgeye dāda ma giye mezeleme bay. ² Neŋgeye na, a mət andza wu nakə tə vəlawa kəriye hərwi ada

Mbəlom mâ pəsakway ha mezeleme kway aye. Mbəlom ma pəsakway ha na, mezeleme kway dekdək bay. Ma pəsataŷ ha mezeleme i ndo hay ka mändzibəra tebiye dərmaĸ.

Bazlam mapala eye wedeye

³ Tadə ka gakwa wu nakə Mbəlom a tsikakway aye na, niye na, faya ma bəzakway ha, ka sərakwa na ta dedək. ⁴ Tadə ndoweye kə gwaĸ na sər Mbəlom, ane tuk na, ka rəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye bay na, neŷgeye ndo i maraw me. Dedək andaya mə neŷgeye bay. ⁵ Duh ndo nakə faya ma rəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye na, maa wuĸa Mbəlom peteh na, neŷgeye. Andza niye ka sərakweye ha na, nəkway mə həlay ŷgay. ⁶ Tadə ndoweye kə gwaĸ neŷgeye mandza eye mə həlay i Mbəlom na, mändze ŷgay mâ təra andza i Yesu.

⁷ Dzam ga neheye na wuĸa kurom haladzay aye, wu nakə na watsakum naha aye na, wu nakə wedeye dāda ka tsənum bay aye bay. Duh wu nakə na watsakum naha aye na, neŷgeye nəte bəna, wal bay. Ka tsənum na, kurre ahəl niye ka tənum bazlam i Yesu aye. Ayaw! Wu nakay guram eye na, bazlam nakə ba ka tsənum tsiy aye. ⁸ Kwa andza niye bəbay na, wu nakə na watsakum naha aye na, andza bazlam wedeye. Maa bəzakway ha mede niye wedeye na, Yesu. Nəkurom dərmaĸ mede kurom na, wedeye. Andza niye ləvoŷ faya ma ndəviye. Dzaydzay nakə dedək eye ka dazlay a mandəve.*

⁹ Tadə ndoweye kə gwaĸ neŷgeye mandza eye mə dzaydzay ada neŷgeye faya ma nay dərə a malamar ŷgay ndo məpe mədzal gər ka Mbəlom na, sərur ha neŷgeye na, mandza eye ma ləvoŷ huya. ¹⁰ Ane tuk na, tadə ndoweye ka wuĸa malamar ŷgay na, neŷgeye mandza eye mə dzaydzay. Wu nakə ma dədiye ha ndo abəra ka tsəved i Mbəlom aye na, andaya mə dərəv ŷgay kwa tsekweŷ bay tebiye. ¹¹ Ane tuk na, ndo nakə faya ma nay dərə a ndo aye na, neŷgeye hus anəke ma ləvoŷ. Wu nakə faya ma giye tebiye, faya ma giye na, ma ləvoŷ. Faya ma diye a ŷgay na, a sər bay. A ŷgatay a dərə bay hərwi neŷgeye ma ləvoŷ.

Kâ gum dərə ka wu i mändzibəra bay

¹² A nəkurom wawa ga hay, na watsakum naha na, a nəkurom:

Na watsakum naha na, hərwi Mbəlom kə pəsakum ha mezeleme kurom.

A pəsakum ha na, hərwi Yesu Kəriste.

¹³ A nəkurom madugula hay, na watsakum naha na, a nəkurom.

Na watsakum naha na, ndo nakə andaya kwa mändzibəra andaya zuk bay na, ka sərur na.

A nəkurom gawla hay, na watsakum naha na, a nəkurom dərmaĸ.

Nəkurom na, ka ŷgwasum ka Fakalaw.

¹⁴ Ayaw! Wawa ga hay, na watsakum naha na, a nəkurom.

Nəkurom na, ka sərur Bəba kway Mbəlom.

A nəkurom madugula hay, na watsakum naha na, a nəkurom.

Na watsakum naha na, nəkurom ka sərur ndo nakə kwa ahəl niye mändzibəra andaya zuk bay aye na, neŷgeye andaya.

A nəkurom gawla hay, na watsakum naha na, a nəkurom.

Nəkurom na, bazlam i Mbəlom mə dərəv kurom.

Ka hutum gədaŷ, ka ŷgwasum ka Fakalaw dərmaĸ.

¹⁵ Kâ pumay bəzay a mede i ndo i mändzibəra hay bay. Kâ wuĸum wu i mändzibəra bay. Tadə ndoweye ka wuĸa wu neheye ka mändzibəra aye na, sərur ha neŷgeye na, a wuĸa Bəba kway Mbəlom bay. ¹⁶ Ndo neheye faya ta giye wu i mändzibəra aye, nəteye na, kəkay? Nəteye na, faya ta giye wu nakə a yay a gər a bo tay aye. Wu nakə dərə tay kə ŷgatay aye na, a satay məhute. Sa na, faya ta giye ha zlapay tə wu tay niye hay. Wu niye hay məge andza niye na, Mbəlom ka tətikakway bay. Məge wu niye hay andza niye na, i mändzibəra. ¹⁷ Sərur ha na, mändzibəra faya ma ndəviye ada tə wu neheye ndo hay ta

* 2:8 zəba ma Yuhana 13.34.

wuḏa aye tebiye ta ndəviye dərmaḱ. Ane tuk na, ndo nakə faya ma giye wu nakə a say a Mbəlom aye na, neŋgeye ma ndziye ka tor eye.

Gum metsəhe ta ndo neheye ta kərah Yesu Kəriste aye

¹⁸ Wawa ga hay, mazlambar məndzibəra ma ndəviye. Nəkurom na, ka tsənum ndo mənə dərə i Kəriste andaya bagwar eye ma deyeweye. Azlakwa ndo mənə dərə i Kəriste hay haladzay ta yaw anəke. Hərwi niye ka sərakwa mazlambar məndzibəra ma ndəviye.[†]
¹⁹ Ahəl niye ndo neheye na, nəkway nətə. Ane tuk na, ta təra ndo kway hay ta dedək bay. Ti yaw abəra mə walaŋ kway na, hərwi nakə ta təra ndo kway hay ta dedək bay aye. Tadə nətəye ndo kway hay, ka dzapakwa nətə na, ta gəriye kway ha bay. Ta ndziye mə walaŋ kway. Wu nakay a ge bo andza nakay na, hərwi ada m̄ sər bo parakka nətəye ndo kway hay bay.

²⁰ Nəkurom na, Kəriste kə vəlakuḱ məsəfərə ada nəkurom tebiye na, ka sərūm dedək i Yesu. ²¹ Na watsakuḱ naha na, hərwi nakə ka sərūm dedək i Yesu bay aye dāw? Na watsakuḱ naha na, hərwi məgwadakuḱ dūh na, ka sərūm. Ka sərūm ha na, maraw me andaya kwa tsekweŋ ma dedək bay. ²² Ndo i maraw me niye bagwar eye neŋgeye na, way? Ndo i maraw me niye bagwar eye na, ndo nakə a gwad Yesu na, Kəriste bay aye. Ndo mənə dərə i Kəriste na, neŋgeye. Neŋgeye nakə a kərah Yesu Wawa i Mbəlom aye na, a kərah Bəba Mbəlom dərmaḱ. ²³ Tadə ndoweye ka kərah Wawa i Mbəlom na, a kərah na, Bəba Mbəlom dərmaḱ. Ane tuk na, tadə ndoweye ka təma Yesu Wawa i Mbəlom na, ka təma Bəba Mbəlom.

²⁴ Nəkurom na, dzalum ka bazlam i Yesu nakə ka tsənum kurre ka madazlay i bazlam i Yesu nakə ka tsənum aye. Gum gədaŋ dūh na, ka bazlam nakə ka tsənum kurre ka madazlay aye, m̄ ndza mə dərəv kurom. Tadə bazlam neheye ka tsənum kurre ka madazlay aye andaya mə dərəv kurom na, nəkurom dərmaḱ ndzum mə həlay i Yesu ada mə həlay Bəba ŋgay Mbəlom. ²⁵ Wu nakə Yesu a gwad ma vəlakuḱweye na, anaŋ: A gwad, ma vəlakuḱweye sifa nakə ma ndəviye bay aye.

²⁶ Wu nakay na watsakuḱ naha na, hərwi məgakum daf. Na gakum daf na, hərwi ndo neheye a satay məvakum gər aye. ²⁷ Nəkurom na, Kəriste kə vəlakuḱ Məsəfərə. Məsəfərə niye na, mandza eye mə dərəv kurom. Hərwi niye nəkurom na, ka pəlumeye ndo matətikuḱ wu mekeleŋ eye sa bay. Ba Məsəfərə andaya mə dərəv kurom tsiy. Məsəfərə na, ma tətikiye kurom ha ka gər i wu hay tebiye. Ada wu neheye faya ma tətikuḱumeye na, dedək bəna, mənese mə dəma təbey. Ndzum mə həlay i Yesu Kəriste andza nakə Məsəfərə a tətikuḱumeye.

²⁸ Wawa ga hay, ndzum mə həlay i Yesu Kəriste. Ka ndzumeye mə həlay ŋgay na, hərwi ada pat nakə ma maweye na, k̄ dzədzarakwa bay ada horoy m̄ gakway kame ŋgay bay. ²⁹ Ka sərūm ha Yesu na, neŋgeye ndo i dedək. Sərūm ha dərmaḱ na, ndo nakə faya ma giye wu nakə dedək aye na, neŋgeye ka təra wawa i Mbəlom.

3

Nəkway ka tərakwa na, wawa i Mbəlom hay

¹ Zəbum ka mawuḏe bo i Mbəlom nakə a wuḏa kway aye na, hadzəgay! A gwad nəkway na, ka tərakwa wawa ŋgay hay. Ta dedək nəkway ka tərakwa wawa ŋgay hay. Ane tuk na, ndo i məndzibəra hay ta sər ha nəkway wawa i Mbəlom hay bay. A ge andza niye na, hərwi nətəye tə sər Bəba kway Mbəlom bay. ² A nəkurom dzam ga neheye na wuḏa kurom haladzay aye, nəkway anəke na, wawa i Mbəlom hay tsiy. Kame aza ka tərakuḱweye na, kəkay? Ka tərakuḱweye kəkay na, Mbəlom ka bəzakway ha zuk bay. Ane tuk na, ka sərakwa ha aza Kəriste kə maw na, ka ŋgatakweye parakka. Tsa na, ka tərakuḱweye andza neŋgeye. ³ Ada kwa way kə pa mədzal gər ŋgay ka Kəriste matərə andza neŋgeye na, m̄ ge mənese bay andza neŋgeye nakə a ge mənese bay aye.

[†] 2:18 2 Tesalonik hay 2.3-4.

⁴ Tadə ndoweye kə ge mezeleme huya na, a ge vərəm ka Mbəlom. Hərwi mäge mezeleme huya na, mäge vərəm ka Mbəlom. ⁵ Nəkurom ka sərūm ha Yesu Kəriste a yaw ka mändzibəra hərwi məzle na mezeleme i ndo hay. Neŋgeye na, kə ge mezeleme kwa tsekweŋ bay tebiye. ⁶ Ndo nakə neŋgeye mə həlay i Yesu Kəriste aye na, ma giye mezeleme sa bay. Ndo nakə faya ma giye mezeleme huya na, dāda kə ŋgatay a Yesu Kəriste bay. A sər na bay dərma.

⁷ Tadə kə ge andza niye na, wawa ga hay, kâ vəlumatay tsəved kwa a way t̄a vakum gər bay. Ndo nakə faya ma giye wu nakə dedək aye huya na, neŋgeye ndo i dedək andza Yesu Kəriste nakə neŋgeye ndo i dedək aye. ⁸ Ane tuk na, ndo nakə faya ma giye mezeleme huya na, neŋgeye wawa i Fakalaw hərwi Fakalaw a ge mezeleme na, kwa anəke bay. Hərwi niye Wawa i Mbəlom a yaw ka mändzibəra na, mädze ha məsler i Fakalaw.

⁹ Ndowneye ka təra wawa i Mbəlom na, ma giye mezeleme huya sa bay. Ma giye mezeleme huya sa bay na, hərwi məsəfəre nakə Mbəlom a vəlay aye na, gədaŋ eye. Faya ma giye məsler mə dərev ŋgay. Ma sliye faya mäge mezeleme huya bay hərwi neŋgeye ka təra wawa i Mbəlom. ¹⁰ Ta səriye ha ka bo abəra wawa i Mbəlom hay ta wawa i Fakalaw hay na, kəkay? Ta səriye hay na, tadə ndoweye kə ge wu neheye lele bay, ada a wudā malamar ŋgay hay bay aye na, neŋgeye ka təra wawa i Mbəlom bay.

Wudum bo nəte nəte mə walaŋ kurom

¹¹ Bazlam nakə kurre ka tsənum aye na, wudum bo nəte nəte mə walaŋ kurom. ¹² Nəkway na, kâ tərakwa andza Kayin bay.* Neŋgeye wawa i Fakalaw. Kə kəd malamar ŋgay mədahaŋ eye. A kəd na na, hərwi mey? A kəd malamar ŋgay na, hərwi məsler ŋgay nakə a gawa na, lele bay. Ane tuk na, məsler i malamar ŋgay na, lele.†

¹³ Malamar ga hay, tadə ndo i mändzibəra hay ta nakum dəre na, m̄a gakum wadəŋ wadəŋ bay. ¹⁴ Anəke nəkway ka sərakwa na, nəkway andza ndo neheye maməta eye sa bay. Ane tuk na, nəkway ka huta kwa sifa wedeye nakə ma ndəviye bay aye tsiy. Ka sərakwa ha na, kəkay? Ka sərakwa na, hərwi ka wudakwa malamar kway hay. Tadə ndoweye ka wudā malamar ŋgay hay bay na, neŋgeye huya andza ndo nakə maməta eye. ¹⁵ Tadə ndoweye kə nay dəre a malamar ŋgay na, neŋgeye a təra andza ndo məkədə ndo hay. Ka sərūm ndo məkədə ndo hay na, kə huta sifa nakə ma ndəviye bay aye bay. ¹⁶ Ka sərakwa mawudə bo na, ma kəkay? Ka sərakwa na, Yesu Kəriste a wudā kway, a vəl ha məsəfəre ŋgay hərwi kway. Andza niye nəkway dərma vəlakwa ha məsəfəre kway hərwi malamar kway hay. ¹⁷ Tadə ndoweye wu ŋgay andaya ada kə sər ha malamar ŋgay andaya nakə wu andaya faya bay, ka kərah məvəlay na, ma sliye məgwedə «Na wudā Mbəlom» dāw? Ma sliye faya mətsike bay! ¹⁸ Wawa ga hay, tadə ka gwadakwa ka wudakwa bo na, ta dedək dzənakwa bo nəte nəte mə walaŋ kway. Bəna ka tsikakwa tə bazlam dəkdek tsa bay.

¹⁹ Tadə ka gakwa andza niye na, ka sərakweye ha b̄a nəkway faya ka pakweye bəzay a tsəved i dedək. Ada andza niye dərev kway ma dzədariye bay, ma ndziye zayzay kame i Mbəlom. ²⁰ Kwa tadə dərev kway faya ma dākway ha ka gakwa mezeleme bəbay na, dərev kway ma dzədariye bay, ma ndziye zayzay kame ŋgay, hərwi Mbəlom na, bagwar eye a sər kway ha a ze dərev kway. ²¹ Andza niye dzam ga neheye na wudā kurom haladzay aye, tadə dərev kway kə dā ha nəkway ka gakwa mezeleme bay na, kâ deyekwa kame i Mbəlom tə madzədere aye sa bay. ²² Tadə ka tsətsahakwa faya wu kwa wuye mey na, ma vəlakweye hərwi nəkway faya ka rəhakweye ha gər a bazlam ŋgay andza faya ka gakweye wu nakə a yay a gər aye. ²³ Bazlam nakə a gwadakway rəhakway ha gər aye na, anaŋ: Dzalakwa ha ka Yesu Kəriste Wawa i Mbəlom ada wudakwa bo nəte nəte mə walaŋ kway andza nakə Mbəlom a tsikakway aye. ²⁴ Ndo nakə ka rəhay ha gər a bazlam ŋgay aye na, neŋgeye mandza eye mə həlay i Mbəlom. Mbəlom dərma mandza eye ka gər ŋgay. Ka sərakwa ha Mbəlom mandza eye tə nəkway na, kəkay? Ka sərakwa ha na, ta Məsəfəre ŋgay nakə a vəlakway aye.

* 3:12 Madazlay i wu hay 4.8. † 3:12 Zəba ma 1 Yuhana 2.13.

4

Məsərə ha Məsəfərə i Mbəlom na, kəkay?

¹ Dzam ga neheye na wuda kurom haladzay aye, kâ pumay zləm a bazlam i ndo neheye tə gwad nəteye na, Məsəfərə i Mbəlom andaya fataya aye bəse tsa bay. Ane tuk na, ka sərume ye ha ta dedək tadə Məsəfərə i Mbəlom andaya fataya na, gumay metsehe a bazlam tay lele. Na tsikakum andza niye na, hərwi ndo neheye tə gwad nəteye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom aye nəteye andaya ka mändzibəra tsiy. ² Ka sərume ye ha tadə ndoweye Məsəfərə i Mbəlom andaya faya ma kəkay na, anə: Tadə ndoweye kə da ha parakka Yesu Kəriste na, a yaw abəra ka təv i Mbəlom, a təra ndo zezeŋ na, neŋgeye na, Məsəfərə nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom aye andaya faya. ³ Ane tuk na, tadə ndoweye ka təma Yesu andza niye bay na, Məsəfərə nakə mə dərev ŋgay aye na, Məsəfərə nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom bay aye. Məsəfərə niye na, məsəfərə i ndo mənə dərə i Kəriste. Ba ka mbərum mətsəne na, ndo mənə dərə i Kəriste ma deyeweye. Anəke na, ki yaw, neŋgeye andaya ka mändzibəra.*

⁴ Nəkurom na, wawa ga hay, nəkurom wawa i Mbəlom hay. Ka slum ka ndo maraw me niye hay hərwi Məsəfərə nakə mə dərev kurom aye na, neŋgeye gədaŋ eye a ze na, məsəfərə i ndo i mändzibəra hay. ⁵ Ndo maraw me niye hay, nəteye na, faya ta tsikiye na, ka wu nakə a yatay a gər a ndo i mändzibəra hay ada ndo i mändzibəra hay faya ta pateye zləm na, a nəteye. ⁶ Nəkway na, ka tərakwa wawa i Mbəlom hay. Ndo nakə a sər Mbəlom aye na, ma pay zləm a bazlam may. Ane tuk na, ndo nakə ka təra wawa i Mbəlom bay aye na, ma pay zləm a bazlam may bay. Tadə ndoweye mə dərev ŋgay na, məsəfərə dedək eye kəgəbay məsəfərə i maraw me na, ka sərakweye ha na, andza niye.

Maa vəl mawudə bo na, Mbəlom

⁷ Dzam ga neheye na wuda kurom haladzay aye, wudakwa bo nəte nəte mə walaŋ kway huya. Hərwi mawudə bo nakə ka wudakweye bo aye a yaw na, abəra ka təv i Mbəlom. Tadə ndoweye ka wuda ndo hay na, niye a da ha na, neŋgeye ka təra wawa i Mbəlom ada a sər Mbəlom dərma. ⁸ Ndweye ka wuda ndo hay bay na, a sər Mbəlom bay. Ka sərakwa ha na, hərwi mawudə bo i Mbəlom nakə a wuda kway aye na, huya. ⁹ Mbəlom a bəzakway ha parakka a wuda kway na, kəkay? A bəzakway ha a wuda kway na, a sləraw wawa ŋgay niye felik eye ka mändzibəra hərwi ada kâ ndzakwa huya tə neŋgeye ma sifa nakə a vəlakway aye. ¹⁰ Matəra mawudə bo na, mey? Maa lah mawudə Mbəlom na, nəkway daw? A'ay! Maa lah mawudə kway na, Mbəlom. Ada a sləraw wawa ŋgay na, a mət andza wu nakə tə vəlawa kəriye hərwi ada mâ pəsakway ha mezeleme kway hay.

¹¹ Dzam ga neheye na wuda kurom haladzay aye, kə ge Mbəlom a wuda kway andza niye na, nəkway dərma wudakwa bo nəte nəte mə walaŋ kway. ¹² Mbəlom na, da da ndəray kə ŋgatay bay. Ane tuk na, kwa andza niye bəbay na, wudakwa bo nəte nəte mə walaŋ kway. Niye a bəz ha na, Mbəlom neŋgeye tə nəkway. Ada faya ma bəziye sa na, ka wudakwa Mbəlom peteh andza nakə a say aye.

¹³ Ka sərakwa ha nəkway mə həlay i Mbəlom ada neŋgeye tə nəkway na, kəkay? Ka sərakwa ha na, hərwi kə vəlakway Məsəfərə ŋgay. ¹⁴ Bəba Mbəlom kə sləraw wawa ŋgay hərwi mətəme ndo i mändzibəra hay. Nəmaa ŋgatay tə dərə may, nəmaa datay ha a ndo hay, bazlam nakay na, dedək. ¹⁵ Tadə ndoweye kə gwad Yesu Wawa i Mbəlom na, Mbəlom neŋgeye tə neŋgeye. Neŋgeye dərma na, mandza eye mə həlay i Mbəlom. ¹⁶ Nəmay na, nəmaa sər ha Mbəlom a wuda kway, ada nəmaa dzala ha dərma.

Mawudə bo i Mbəlom nakə a wuda kway aye na, huya. Andza niye ndo nakə ka wuda ndo hay huya aye na, neŋgeye ma ndziye mə həlay i Mbəlom. Mbəlom dərma neŋgeye tə neŋgeye. ¹⁷ Ka sərakwa ha ka wudakwa Mbəlom peteh na, kəkay? Ka sərakwa ha na, pat nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, ka dzədzarakweye bay. Ka dzədzarakweye bay na, hərwi mändze kway nakay ka ndzakweye ka mändzibəra aye na, andza Yesu. ¹⁸ Tadə ka sərakwa ha Mbəlom a wuda kway na, ka dzədzarakweye sa

* 4:3 zəba ma 1 Yuhana 1.18.

bay. Hərwi mawudə bo i Mbəlom nakə a wudə kway aye na, ma zliye fakwaya a bəra madzədzere niye tebiye. Wu nakə ndo hay ta dzədzaray aye na, sariya i Mbəlom. Andza niye tadə ndoweye ka dzədzar na, mawudə bo i Mbəlom ma giye məsler mə dərev ɲgay andza nakə a say a Mbəlom aye bay.

¹⁹ Ka wudəkwa Mbəlom ada ka wudəkwa ndo hay na, hərwi Mbəlom a lah mawudə kway. ²⁰ Tadə ndoweye kə gwad na wudə Mbəlom ada faya ma nay dəre a malamar ɲgay na, neŋgeye ndo i maraw me. Kə ɲgatay a malamar ɲgay na, a wudə na bay. Mbəlom na, a ɲgatay bay ada ma wudiye na na, kəkay? ²¹ Wu nakə Kəriste a gwadəkway gum aye na, mey? A gwadəkway na, ndoweye ka wudə Mbəlom na, mâ wudə malamar ɲgay dərma.

5

ɲgwasakwa ka wu i məndzibəra

¹ Kwa way kə dzala ha ka Yesu, neŋgeye na, Kəriste Wawa i Mbəlom. Ada kwa way ka wudə bəba i wawa hay na, a wudə wawa ɲgay hay dərma. ² Ka sərakwa ha nəkway ka wudəkwa wawa i Mbəlom hay na, kəkay? Ka sərakwa ha na, ka wudəkwa Mbəlom ada faya ka rəhakway ha gər a bazlam ɲgay mapala eye nakə a tsik aye. ³ Tadə ka wudəkwa Mbəlom ta dedək na, andza məgwedə bazlam ɲgay mapala eye nakə a tsikəkway rəhumay ha gər aye na, ka rəhakweye ha gər. Bazlam ɲgay hay mapala eye na, ma wurakweye bo haladzay məpay bəzay bay, ⁴ hərwi kwa way neŋgeye ka təra wawa i Mbəlom na, kə sla ka wu i məndzibəra. Ka slakwa faya na, kəkay? Ka slakwa faya na, hərwi ka dzalakwa ha ka Yesu Kəriste. ⁵ Mata sle ka wu i məndzibəra na, way? Mata sle faya na, ndo neheye tə dzala ha tə gwad Yesu na, neŋgeye Wawa i Mbəlom aye.

Wu neheye tə da ha Yesu na, Wawa i Mbəlom aye

⁶ Yesu Kəriste na, ki yaw kə mbəzla a yam nakə ta dzəhuḅ ha a dəma aye ada ta mbəda ha bambaz ɲgay. A yaw na, a mbəzla a yam nakə ta dzəhuḅ ha a dəma aye dəkdək tsa bay. Ta dzəhuḅ ha a yam ada ta mbəda ha bambaz ɲgay. Maa bəzakway ha wu neheye dedək na, maa dəkway ha na, Məsəfəre i Mbəlom. Neŋgeye na, wu nakə faya ma tsikəteye a ndo hay aye na, dedək.* ⁷ Maa dəkway ha Yesu Wawa i Mbəlom na, wu hay mahkar. ⁸ Wu niye hay mahkar aye na, Məsəfəre, yam tə bambaz. Wu neheye mahkar aye ta təra na, nəte. ⁹ Tadə ka təkakwa wu nakə ndo hay ta diye ha ka gər i wu neheye tə ɲgatay aye na, ka təkakweye bazlam i Mbəlom dərma hərwi bazlam ɲgay nakə a da ha aye na, a ze i ndo hay. Maa dəkway ha wu niye hay ka gər i wawa ɲgay na, Mbəlom eye ɲgway. ¹⁰ Ndoweye kə dzala ha ka Wawa i Mbəlom na, neŋgeye a sər mə gər ɲgay wu neheye Mbəlom a da ha aye na, dedək. Ane tuk na, ndoweye kə dzala ha ka Mbəlom bay na, a təra ha Mbəlom ndo i maraw me. A təra ha Mbəlom ndo i maraw me na, hərwi a kərah wu nakə Mbəlom a da ha ka gər i wawa ɲgay aye. ¹¹ Wu nakə Mbəlom a dəkway ha aye na, wuye mey? A dəkway ha na, kə vəkəkway sifa nakə ma ndəviye bay aye. Sifa niye a vəkəkway aye na, tə həlay i wawa ɲgay. ¹² Ndo nakə neŋgeye mandza eye nəte tə Wawa i Mbəlom aye na, kə huta sifa niye. Ndo nakə neŋgeye mandza eye nəte tə Wawa i Mbəlom bay aye na, neŋgeye kə huta sifa niye bay.

Sifa nakə Mbəlom a vəkəkway

¹³ Wu neheye na watsakum naha aye na, a nəkurom neheye ka dzalum ha tə məzele i Wawa i Mbəlom aye. Na watsakum naha na, hərwi ada kə sərur ha na, ka hutum sifa nakə ma ndəviye bay aye. ¹⁴ Ahəl nakə nəkway kame ɲgay aye na, madzədzere andaya mə dərev kway bay. Ka sərakwa ha ta dedək wu nakə ka tsətsahakweye faya tadə a yay a gər na, ma tsənəkweye na. ¹⁵ Tadə ka sərakwa ha faya ma tsənəkweye na wu nakə faya ka tsətsahakweye tebiye na, ka sərakwa ha ba kə vəkəkway wu nakə ka tsətsahakwa aye tsiy.

* ^{5:6} Ndo məwetse dərewel nakay a tsik ka madzəhuḅe i Yesu a yam ta məməte ɲgay.

¹⁶ Tadə ndoweye kə ɲgatay a malamar ɲgay faya ma giye mezeleme nakə ma diye ha a məməte bay aye na, mâ dūwulay me a Mbəlom hərwi ndo niye hərwi ada Mbəlom mâ vəlay sifa. Na tsik na, hərwi ndo neheye faya ta giye mezeleme nakə ma diye tay ha a məməte təbey aye dəkdək tsa. Na tsik na, hərwi ndo neheye faya ta giye mezeleme nakə ma diye tay a məməte aye bay. Hərwi mezeleme nakə ma diye tay ha ndo hay a məməte aye na, andaya. ¹⁷ Tadə ndoweye kə ge mənese wuray wuray na, a ge na, mezeleme. Ane tuk na, mezeleme hay tebiye ma diye ha ndo a məməte bay.

¹⁸ Ka sərakwa ha kwa way ka təra wawa i Mbəlom na, ma giye mezeleme huya sa bay, hərwi Yesu Wawa i Mbəlom faya ma tsəpiye na ada Fakalaw ma sliye faya məgay wuray bay.†

¹⁹ Ka sərakwa ha nəkway na, mə həlay i Mbəlom. Siye i ndo hay tebiye ka məndzibəra na, Fakalaw a ləva tay ha. ²⁰ Ka sərakwa ha Wawa i Mbəlom ki yaw ka məndzibəra na, kə həndəkakway na mədzał gər kway hərwi ada kâ sərakwa Mbəlom nakə neɲgeye dedək aye. Nəkway mandza eye mə həlay i Mbəlom nakə dedək aye ada nəkway mandza eye mə həlay i wawa ɲgay Yesu Kəriste. Neɲgeye na, Mbəlom nakə dedək aye. Maa vəlakway sifa nakə ma ndəviye bay aye na, neɲgeye.

²¹ Wawa ga hay, kâ pumay bəzay a kule i ndo neheye faya ta zambadəy aye bay.

† 5:18 zəba ma 1 Yuhana 2.13.

Masulo i dɛrewel nakə Yuhana a watsa aye

Mətsike me

¹ Neŋ madugula i gay i maɖuwule me, na tsikaka naha me na, a nəkar məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu nakə ka tɛra may i wawa hay, Mbəlom a zla kar aye. Na tsikatay naha me a wawa yak hay dərma. Na wuda tay ha na, haladzay. Maa wuda tay ha na, neŋ dekdək bay. Ndo neheye tebiye tɛ sər bazlam nakə a tsik ka gər i Mbəlom nakə dedək aye, ta wuda kurom dərma. ² Na wuda kurom na, hərwi bazlam niye dedək aye mandza eye mə dɛrev kway ada ma ndziye mə dɛrev kway na, ka tor eye.

³ Mbəlom Bəba kway ada wawa ŋgay Yesu Kəriste t̄a pa fakuma ŋgama. Ta sakakweye naha ada ta vələkweye zay. Nəkway neheye faya ka pakweye bəzay a bazlam nakə dedək aye ada ka wudakwa bo nəte nəte mə walaŋ kway aye na, ka hutakweye wu niye hay.

Dedək tɛ mawudɛ bo

⁴ Dɛrev ga kə ŋgwasa haladzay hərwi na tsəne na, siye hay mə walaŋ i wawa yak hay faya ta pay bəzay a tsəved nakə dedək aye. Faya ta giye na, wu neheye Mbəlom Bəba kway a gwad gum aye. ⁵ A nəkar may ga nakə na wuda kar haladzay aye. Wu nakə a seŋ məgwadaka aye na, anaŋ: Wudakwa bo nəte nəte mə walaŋ kway. Bazlam nakay na watsaka naha aye na, bazlam wedeye nakə ka tsənum d̄ada bay aye bay. Na tsikaka naha na, wu nakə ba ka tsənakwa ahəl niye aye. ⁶ T̄ad̄a ka wudakwa Mbəlom na, andza məgwede faya ka gakweye wu nakə Mbəlom a tsikakway aye. Mbəlom a gwadakum na, wudum bo nəte nəte mə walaŋ kurom huya. Nakay na, bazlam nakə ka tsənum ahəl niye kurre ka madazlay i bazlam i Mbəlom nakə ka tsənum aye.

⁷ Na tsikakum andza niye na, hərwi mey? Na tsikakum andza niye na, hərwi ndo masəpete ndo hay nəteye andaya ta yaw haladzay ka məndzibəra. Nəteye na, Yesu Kəriste ka tɛra ndo zezeŋ, ki yaw ka məndzibəra na, ta tɛma t̄əbey. Ndo nakə faya ma tsikiye andza niye na, neŋgeye ndo m̄ane d̄ere i Kəriste. Neŋgeye ndo masəpete ndo hay. ⁸ Hərwi niye, gum metsehe bəna, məsler kurom nakə ka gum tebiye aye m̄a tɛra kəriye bay. Duh gum metsehe hərwi ada ka hutumeye wu i madagər kurom nakə Mbəlom a gwad ma vələkumeye.

⁹ Sərūm ha na, ndoweye kə pay bəzay a bazlam i Kəriste nakə a t̄etikakway aye bay, ane tuk na, a ye a səkah ha faya bazlam mekeleŋ eye hay wal na, ndoweye niye mandza eye mə həlay i Mbəlom bay. Ndo nakə faya ma pay bəzay huya a bazlam i Yesu neheye a t̄etikakway na, neŋgeye na, mandza eye mə həlay i Mbəlom Bəba kway ada mə həlay i wawa ŋgay Kəriste.

¹⁰ Hərwi niye faya na tsikakumeye: T̄ad̄a ndoweye ki ye naha a walaŋ kurom faya ma t̄etikakumeye bazlam nakə wal abəra ka bazlam i Kəriste nakə a t̄etikakum aye na, ka t̄ənum na m̄a ye naha a walaŋ kurom bay. Kwa mətsikay me, k̄a tsikumay me bay.

¹¹ Ndowneye kə tsikay me a slala i ndo niye na, neŋgeye dərma faya ma pay bəzay ka məge mənese nakə faya ma giye.

Mandəve i bazlam hay

¹² A seŋ məwatsakum naha wu hay haladzay haɛe, ane tuk na, a seŋ məwatsakum naha a dɛrewel bay. Na dzala na, na diye naha ka t̄əv kurom ada wu nakə a seŋ mətsikakum aye na, ka tsikakweye tɛ bazlam hərwi ada dɛrev kway m̄a ŋgwasa lele kurah kurah.

¹³ Məhay gər i ndo neheye a tɛra malamar yak nakə Mbəlom a zla na aye na, wawa ŋgay hay ta tsikaka naha me.

Mamahkar i d̄erewel nakə Yuhana a watsa aye

Mətsike me

¹ Neḡ nakə madugula i gay i maduwule me aye, na watsaka naha a nəkar Gayus dzam ga nakə na wuda kar peteh aye.

² A nəkar dzam ga nakə na wuda kar haladzay aye, neḡ faya na duwulay me a Mbəlom na, wu hay tebiye t̄a t̄ara lele hərwi ada bo yak ta məsəfəre ta ndziye kame i Mbəlom zayzay lele.

Yuhana a d̄əslay ha gər a Gayus

³ D̄ərev ga kə ḡgwasa haladzay hərwi malamar hay ma mədzal gər ka Mbəlom, ti yawaw kanaḡ, t̄ə tsikerḡ ka gər yak na, t̄ə gwad: Nəkar na, faya ka pay bəzay a tsəved i dedek t̄ə d̄ərev yak nəte. Na sər ha nəkar na, faya ka giye andza niye huya. ⁴ Na tsəne wawa hay faya ta pay bəzay a tsəved i dedek na, d̄ərev ga kə ḡgwasa haladzay. Dada wuray kwa nəte kə yeḡ a gər andza niye andaya bay.

⁵ A nəkar dzam ga nakə na wuda kar haladzay aye, nəkar na, faya ka giye wu lele eye. Faya ka dzəniye tay ha malamar kway neheye ka tsəved i Mbəlom aye. Kwa neheye ti yawa naha mbəlok eye hay bəbay na, faya ka dzəniye tay hay. ⁶ Ndo neheye ka gatay gər aye na, nəteye ti yaw kanaḡ t̄ə d̄əslaka ha gər haladzay kame i ndo məpe mədzal gər hay. Tə gwad ka wuda tay ha na, haladzay. Neḡ faya na gakeye amboh, dzəna tay pat pat hərwi ada t̄əv tay nakə ta diye aye na, t̄ə ye kame kame. Dzəna tay na, andza nakə a yay a gər a Mbəlom aye. ⁷ Mede tay nakə faya ta diye na, hərwi ada t̄ə ge məsler i Yesu Kəriste. Ane tuk na, ndo neheye t̄ə pay bəzay a Yesu Kəriste bay aye na, t̄ə zla fataya abəra wuray bay. ⁸ Hərwi niye nəkway ndo mədzal gər ka Mbəlom na, dzənakwa tay ha slala i ndo niye hay hərwi ada nəkway ta nəteye k̄a gakwa məsler dziye ta dedek.

Diyotərif ta Demetəriyos

⁹ Na watsa naha d̄erewel a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ka t̄əv kurom aye. Ane tuk na, Diyotərif na, a say məpe zləm ka wu nakə na tsik aye bay, hərwi neḡgeye a wuda matəre bagwar eye kame i ndo hay.

¹⁰ Na ye naha na, na diye ha mənese ḡgay nakə faya ma giye kame i ndo hay andza neḡgeye nakə faya ma d̄əsiye faḡaya parasay aye. Neḡgeye a ge na, wu neheye dekdek tsa bay. Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ti yawa a gay ḡgay na, a wuda matəme tay bay. Ndo mekeleḡ eye hay a satay matəme ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, a gatay me, faya ma həhariye tay ha ndo neheye a satay matəme ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye.

¹¹ A nəkar dzam ga nakə na wuda kar haladzay aye, ka pay bəzay a mede i ndo niye hay faya ta giye mənese aye bay. Duh pay bəzay na, a mede i ndo neheye faya ta giye wu lele eye. Ndo nakə faya ma giye wu lele eye huya na, neḡgeye ka t̄əra wawa i Mbəlom. Ane tuk na, ndo nakə faya ma giye wu neheye lele bay aye hay huya na, neḡgeye a sər Mbəlom zuk bay.

¹² Demetəriyos na, kwa way a tsik faya a gwad: Demetəriyos na, faya ma giye wu nakə lele aye. Nəmay d̄ərmak nəmaa gwad faya na, neḡgeye lele. Ada ka sər ha wu nakə nəmaa tsik aye na, dedek.

Mandəve i bazlam hay

¹³ Wu hay andaya haladzay a seḡ mətsikaka naha, ane tuk na, a seḡ məwatsaka naha ka d̄erewel bay. ¹⁴ Na dzala na, neḡ eye na diye naha bəse ka t̄əv yak mazəbaka d̄əre ada wu nakə a seḡ mətsikaka aye na, ka tsikameye lele.

¹⁵ Zay mâ ndza fakaya! Dzam yak neheye kanaŋ ta wuɗa kar haladzay aye, ta tsikaka naha me. Tsikatay ha me a dzam kway hay tebiye nɔte ta nɔte.

Derewel nakə Yuda a watsa aye

Məfələkwe

Derewel i Yuda mawatsa eye na, hərwi ndo məpe mədzal gər hay tebiye ka Yesu. Derewel nakay a ndzəkit bo i derewel i Piyer masulo eye. Yuda faya ma giye gədaŋ ka ndo neheye ta sənəkateye parasay a ndo hay aye ada mede tay lele bay aye. Ka slakweye mələve ha ka bo mede 6 hus ka 13 ta 2 Piyer madədo 2.

Yuda a ge məsler ta Dzam Guram eye. A həlaw məsənəke hay abəra mə dəma hərwi ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu a həlay ŋgay aye. A ge məsler tə gər i bazlam neheye mə derewel i Yahuda hay andaya mə Derewel i Mbəlom bay aye (mede 9, 14 ada 15).

Yuda a watsa tə bazlam mandala eye ma kəkay Mbəlom ma pərateye a ndo neheye tə kal ha labara i mawudə bo ŋgay aye (mede 3 hus ka 13). Ane tuk na, a gwad mə sakatay ada mə mamatay bo ka mətəme abəra ka mevel i Mbəlom (mede 22-23).

¹ Neŋ Yuda, ndo i məsler i Yesu Kəriste ada neŋ malamar i Yakuba. Na watsakum naha a nəkurom neheye Mbəlom a wuda kurom aye. Neŋgeye a zalakum hərwi ada kâ tərüm ndo ŋgay hay, ada Yesu Kəriste ma tsəpiye kurom. ² Gumay mə bo a Mbəlom huya, mə vəlakum zay ada mə bəzakum ha mawudə bo ŋgay.

Ndo i maraw me hay

³ Miya malamar ga hay, həbe na dzala məwatsakum naha ka gər i Mbəlom a təma kway ha na, kəkay ŋgway? Ane tuk na, na watsakum eye naha anəke tə kutoŋ hərwi na zəba faya na, lele məwatsakum naha. Na watsakum eye naha na, hərwi mə vəlakum gədaŋ ka mäge gədaŋ ma dedək i Mbəlom nakə ka dzalum ha aye. Sərum ha na, Mbəlom a vəlatay wu neheye a ndo ŋgay hay. Wu neheye na, ta mbədiye bay ka tor eye.

⁴ Na tsik andza niye na, hərwi ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye ta gəd naha a walaŋ kurom ta bəbək tay. Ndo niye hay na, ŋgwalak i ndo hay bay. Nəteye faya ta pəliye tsəved ka mambəday həlay a ŋgwalak i Mbəlom nakə a ge kway aye. Tə gwad na: «Mbəlom kə vəlamay tsəved ka mäge kwa mey. Kwa wuray wuray na, nəmaa ləviye gər may.» Andza niye ta kərah Yesu Kəriste bəy nakə ma ləviye kway aye. Ahəl niye kurre ta watsa a Derewel i Mbəlom, slala i ndo niye hay na, sariya i Mbəlom ma ta gəsiye tay ha.

⁵ Kwa ka sərüm ha wu neheye kurre bəbay na, a seŋ məmakum ahaya a gər. Mbəlom a təma tay ahaya İsrayel hay a bəra ka dala i Ezipt ahəl niye na, kəkay? Ane tuk na, ndo siye hay ta təma bazlam ŋgay bay. Hərwi niye, Mbəlom kə kəd tay ha a bəra mə dəma mə walaŋ tay.* ⁶ Sa na, gawla i Mbəlom hay dərmak siye hay mə walaŋ tay a satay təv məndze nakə Mbəlom a vəlatay aye bay, tə gər ha. Hərwi niye Mbəlom a dzawa tay ha tə səselek, ka ndərəzl fataya a ləvoŋ zəŋzəŋ eye. Ta ndziye mə dəma ka tor eye. Ta həbiye pat i sariya i Mbəlom nakə bagwar aye ma ta gateye a ndo hay tebiye aye. ⁷ Gəma neheye tə zalatay Sodom ta Gomora ada ta gəma neheye tə mbatay naha aye na, mə mətsakum gər bay dərmak. Ndo i gəma niye hay na, tə gawa mezeleme andza i gawla i Mbəlom niye hay. Tə gawa na, wu neheye lelebay aye wal wal haladzay, wu neheye a ye ka bo i ndo zəŋzəŋ ma giye bay aye. Mbəlom kə kal fataya ako nakə ma mbatiye dāda bay aye. Andza niye, Mbəlom a dā ha na, ada ndo hay t̄a ge andza nakay sa bay.†

⁸ Ndo neheye tə gəd naha a walaŋ kurom aye na, faya ta giye andza ndo i gəma i Sodom ta Gomora hay dərmak. Faya ta nasiye ha bo tay ta wu neheye lelebay aye, hərwi məsine neheye faya ma gatay aye. A satay Mbəlom mə ləvatay gər bay. Faya ta tsədiye tay ha gawla i Mbəlom hay. ⁹ Kwa Misel neŋgeye nakə bəy ka gər i gawla i Mbəlom hay aye bəbay na, kə ge andza nəteye dāw? Hərwi ahəl niye ta təra tə Fakalaw ka mədahaŋ i

* 1:5 zəba mə Məpesle 14. † 1:7 zəba mə Madazlay i wu hay 19.1-29.

Musa na, kə tsadəy a Fakalaw bay. Ane tuk na, a gwadəy a Fakalaw na: «Mbəlom mâ gaka dəretsətseh!»¹⁰ Ane tuk na, ndo neheye nəteye na, faya ta tsadiye a wu neheye tə sər bay aye. Nəteye na, tə dzala gər bay andza wu i pesl hay. Faya ta giye wu neheye a yay a gər a bo tay aye. Wu niye hay faya ta giye andza niye na, ma dziye tay ha đuh.

¹¹ Waawayah! Dəretsətseh ka gər tay hərwi ta vəlay tsəved a mezeleme mâ ge fataya bəy andza Kayin.[‡] Faya ta giye sewed hərwi ada tâ huta dala andza Balam nakə a ge ahəl niye aye.[§] Faya ta naseye a Mbəlom andza Kore nakə a ge ahəl niye Mbəlom a dze ha aye.^{*} Nəteye na, ta dziye andza niye dərma.

¹² Ahəl nakə faya ka ndayumeye wu mənday ka təv manəte eye na, nəteye mə walaŋ kurom na, andza ndəluđ nakə ka peteked aye. Wu mənday nakə tə ndayawa aye na, ta təra ha magurlom i məse guzom. Tə dzala na, ka bo tay dəkdək, horoy a gatay bay. Nəteye na, andza pazlay nakə tərwenihhe zənžen aye. Mətasl a vəzl na, a həl na tsekek, kə pa yam bay. Nəteye na, andza dərizl i gərdaf neheye tə wa bay aye. Kwa həlay i məwe hohway kə sla bəbay na, tə wa bay. Nəteye sa na, andza dərizl i gərdaf neheye tə ŋgwad tay ha ta zləlay tay hay dzay aye. Ta mət tsadək tsadək.¹³ Nəteye sa na, andza yam nakə mə magayam faya ma viye ta gədaŋ kutokutokuto aye. Mezeleme tay na, a zəba parakka andza madərsəsam nakə yam a gər ha aye. Nəteye na, andza wurzla neheye tə ŋgwad ədzid tə gər ha təv məndze tay aye. Mbəlom ka lambadatay təv ma ləvonŋ zənzəŋ eye. Ta ndziye mə dəma ka tor eye.

¹⁴ Ahəl niye Henok nəngeye nakə maməkwa ma gawla i Adam aye na, kə tsik kurre ka gər i ndo neheye. A gwad: «Anəŋ Bəy Maduweŋ ma deyeweye ta gawla ŋgay hay haladzay gədəbille.¹⁵ Ma deyeweye na, ma gateye sariya a ndo i məndzibəra hay tebiye. Ma gəsiye tay ha ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye ta sariya. Ma gəsiye tay ha na, hərwi wu neheye tə gay lelebay aye, ada hərwi bazlam neheye lelebay tə tsik faya aye.»¹⁶ Henok a tsik andza niye na, ka nəteye. Nəteye na, faya ta gunguziye huya. Faya ta wudiye ka bo. Faya ta giye na, wu neheye a say a dərev tay aye. Faya ta dəslay ha gər a bo tay. Faya ta vatay gər a ndo hay hərwi ada ndo hay tâ təma bazlam tay.

Yuda a vəlatay gədaŋ a ndo mədzał gər hay

¹⁷ A nəkurom malamə ga hay, wu neheye ndo i maslaŋ i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste tə đakum ha ahəl niye tə gwad ma ta giye bo aye na, mâ makumaw a gər.¹⁸ Tə gwadawakum na: «Ahəl nakə mazlambar Yesu ma deyeweye na, ndo hay ta giye andaya ta ŋgwasiye ka ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu. Nəteye na, tə sər Mbəlom bay. Faya ta giye wu nakə a say a mədzał gər tay aye.»¹⁹ Andza niye nəteye na, ndo neheye ta ŋgəniye tay ha ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu. Tə dzala i tay na, ka wu i məndzibəra, Məsəfəre i Mbəlom andaya mə nəteye bay.

²⁰ Nəkurom dzam ga hay na, gum gədaŋ hərwi ada kâ dzənum bo mə walaŋ kurom. Pum mədzał gər kurom huya ka bazlam neheye ka dzalum ha faya aye. Bazlam neheye na, ti yaw abəra ka təv i Mbəlom. Duwulum me na, ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədəŋŋa eye.²¹ Mbəlom na, a wuda kurom. Ndzum mə həlay ŋgay. Nəkway na, pakwa mədzał gər kway ka Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste. Ma bəzakweye ha na, ka gakway mə bo ada ma vəlakweye sifa nakə ma ndəviye bay aye.²² Dzənum tay ha ndo neheye mədzał gər tay madzəda eye.

²³ Ndo mekeleŋ eye hay na, faya ta vahiyə bo tay a sariya i Mbəlom. Təmum tay ha hərwi ada sariya i Mbəlom mâ gəs tay bay. Siye i ndo mekeleŋ eye hay andaya nəteye ta gakum mə bo dərma. Ane tuk na, gum metsəhe bəna, ka ta dədumeye a mezeleme tay. Kâ həndzədum ka wu tay hay bay. Kwa peteked tay niye hay tə gawa ha ka bo mezeleme aye na, kâ tətalum faya bay tebiye.

Zambadəkway a Mbəlom

[‡] 1:11 zəba mə Madazlay i wu hay 4.3-8. [§] 1:11 zəba mə Məpesle 31.16. ^{*} 1:11 zəba mə Məpesle 16.1-35.

²⁴ Zambadəkway a Mbəlom hərwi neŋgeye ma sliye faya mahəbe kurom ada kâ dədəm abəra ka tsəved ŋgay bay. Neŋgeye na, ma bariye fakuma abəra mezeleme kurom hay, ma təriye kurom ha tsədəŋŋa. Ma diye kurom ha ka təv ŋgay. Ka ta lətsumeye kame ŋgay ka təv i mələve i bəy ŋgay. Ka ta ŋgwasumeye haladzay. ²⁵ Zambadəkway a Mbəlom na, neŋgeye nəte ŋgweŋ. Ada maa təma kway ha tə həlay i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste na, neŋgeye. Ndo hay tebiye t̄a zambadəy, kwa way m̄a dəslay ha gər a gədəŋ ŋgay. Neŋgeye na, Bəy Bagwar eye ma ndziye ka tor eye. Andza niye zla ka madazlay hus ka bəgom, ada ka tor eye. Ma təriye andza niye. Amen!

Məsine i Yuhana Məfələkwe

Ndo məwetse dərewel nakay a watsa na, ka mandəve i makurre i məve temerre ma dəba i Yesu Kəriste. Ahəl niye na, a say a bəy i Roma t̄a dəslay ha gər andza mbəlom. Siye i ndo məpe mədzal gər hay ta sa dəretsətseh hərwi nakə tə pa mədzal gər tay ka Yesu aye. Ane tuk na, siye hay ta huta gədaŋ bay.

Dərewel i Məsine i Yuhana a ge məsler ka mələve ha ka bo wu hay ada ta mandzəkit bo i wu hay. Hələy a vay ti yaw na abəra Dzam Guram eye. Məpesle wu hay tə mazəbe i wu hay a d̄a wu nakə ka ndəv kə rah lele aye.

Madazlay i Məsine i Yuhana (1.1–3.22) na, mə d̄ama dərewel hay mawatsa eye tasəla.

Ka madədo 4 hus 20 na, tə zla na Yuhana a mbəlom. Ka madədo 4 hus ka 11, a d̄a ha ma kəkay nakə Yesu a vəl tsəved mahəndəke ada mətsəne dərewel hay i Dzam Guram eye aye. Madədo 12 hus ka 20 faya ma diye ha ka vərəm bagwar eye ka gədaŋ i mənese.

Madədo 21 ta 22 tə d̄a ha mäge wu wedeye nakə Mbəlom faya ma ləviye ha bo aye.

¹ Dərewel nakay a tsik ka wu nakə Mbəlom a d̄ay ha a Yesu Kəriste aye. Mbəlom a d̄atay ha na, hərwi ada m̄a d̄atay ha a ndo i məsler hay wu nakə ma ta giye bo aye. Yesu Kəriste a slər gawla ŋgay ka t̄əv i ndo i məsler ŋgay Yuhana ma məsine hərwi məd̄ay ha wu nakay. ² Tsa na, Yuhana a tsik wu nakə gawla i Mbəlom a d̄ay ha aye kame i ndo hay tebiye. Andza məgwede nakə a tsik aye na, bazlam i Mbəlom ada maa d̄a ha wu neheye a tsik dedek na, Yesu Kəriste.

³ Mbəlom ma piye ŋgama ka ndo nakə a dzan̄ga dərewel nakay kame i ndo hay tebiye aye. Ada ndo neheye tə tsəne ada ta rəhay ha gər aye na, Mbəlom ma piye fataya ŋgama dərma. Hərwi sər ha na, wu neheye ma ta giye bo aye na, mazlambar kə ndzew.

Yuhana a tsikatay naha me a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu wal wal tasəla aye

⁴⁻⁵ Maa watsa naha dərewel nakay na, neŋ Yuhana. Na watsa naha na, a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye wal wal t̄əv tasəla ka dala i Azi aye.

Mbəlom m̄a pa fakuma ŋgama ada m̄a vələkum məndze zay. Neŋgeye andaya kwa ka madazlay, neŋgeye andaya anəke, ada neŋgeye ma maweye sa. Məsəfəre ŋgay neheye tasəla malətsa eye hay kame i t̄əv məndze i bəy ŋgay aye tə Yesu Kəriste, t̄a pa fakuma ŋgama ada t̄a vələkum zay. Yesu Kəriste neŋgeye ndo məhəle mbal ta dedek eye, neŋgeye makurre i wawa nakə tə lah məwe aye, neŋgeye a lah mələtsew abəra ma mədahaŋ makurre aye ada neŋgeye bəy ka gər i bəy i məndzibəra hay tebiye.

Yesu Kəriste, neŋgeye a wud̄a kway, kə mət hərwi kway. Kə təmākway ahaya abəra mə mezeleme tə bambaz ŋgay. ⁶ Ka deyewekweye tə neŋgeye dziye a mələve i bəy ŋgay, ka ta ləvakweye tə neŋgeye dziye. Nəkway tə neŋgeye ka t̄əra kway ha ndo məvələy wu a Mbəlom hərwi mäge məsler i Bəba ŋgay. Ndo hay t̄a zambad̄ay a Yesu Kəriste, gədaŋ tebiye a yaw na, mə neŋgeye ka tor eye. M̄a t̄əra andza niye!

⁷ Zəbum d̄are: Yesu ma deyeweye na, ma pazlay,

Kwa way tebiye ma ŋgateye,

kwa ndo neheye tə slaka na ta suwal aye, ta ŋgateye.*

Slala hay tebiye ka məndzibəra ta tuwiye hərwi ŋgay.

Ma ta giye na, ta dedek andza niye. M̄a t̄əra andza niye!

⁸ Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwad̄: «Maa dazlay a wu tebiye na, neŋ, maa ndəv ha wu hay tebiye na, neŋ gwa.»

Neŋgeye gədaŋ eye ka gər i wu hay tebiye. Neŋgeye andaya kwa ka madazlay, neŋgeye andaya anəke, ada neŋgeye ma maweye sa.

Məsine i Yuhana

* 1:7 Zakari 12.10; Yuhana 19.37.

⁹ Maa watsakum naha d̄erewel nakay na, neḡ Yuhana malamar kurom. Neḡ t̄ə n̄əkurom n̄əkway madzapa eye t̄ə Yesu K̄əriste. Andza niye, neḡ faya na siye d̄ərets̄ətseh andza n̄əkurom d̄ərmak. N̄əkway tebiye faya ka s̄əmakway naha. Andza niye, k̄ə pa kway a t̄əv m̄ələve i b̄əy ḡgay.

Neḡ na, ta ḡəs ga. Ti ye, t̄ə kal ga ha a ḡəma nak̄ə malawara eye ta yam t̄ə zalay Patmos aye. T̄ə kal ga ha a d̄əma na, h̄ərwi na d̄əwa ha bazlam i Mb̄əlom. Na gwad̄awa, maa d̄əkway ha ts̄əved dedek eye na, Yesu.

¹⁰ Pat wuray, na z̄əba d̄əre na, neḡ m̄ə h̄əlay i M̄əsəf̄əre Ts̄əd̄əḡḡa eye. Pat eye niye na, pat i luma i sidzew. Tsa na, na ts̄əne m̄ətsike me ma d̄əba ga andza tolom. A tsik me ta magala ḡḡəl̄ək̄əka. ¹¹ A gwed̄eḡ: «Wu nak̄ə ka ḡḡatay aye na, watsa na ka d̄erewel. Ka watsa na, sl̄əratay naha a m̄əhay ḡər i ndo m̄əpe m̄ədzal ḡər hay ka Yesu neheye t̄əv wal wal tas̄əla aye. Ma ḡəma i Efez, ma Simirne, ma Pergam, ma Tiyatir, ma Sardes, ma Filadelfi ada ma Lawdise.»

¹² Na ts̄əne bazlam niye andza niye na, na mb̄əd̄a d̄əre a d̄əba, na gwad̄ na z̄əbiye naha ka ndo nak̄ə a tsikeḡew me aye. Tsa na, na ḡḡatay naha a lalam hay tas̄əla mav̄əd̄a eye ta gura, ako mavata eye faya n̄əte n̄əte tay eye. ¹³ Ma wuzlah i wu niye hay na, na ḡḡatay naha a wu eye mal̄ətsa eye, a ndz̄akit bo andza ndo. Suwal i peteked̄ ka bo kutsik ada mabara bo eye m̄ə d̄ərev əḡḡəts̄ t̄ə wu nak̄ə t̄ə v̄əd̄ ta gura aye. ¹⁴ M̄əkwets ḡḡay a d̄əv herre andza gugum̄əḡ, d̄əre ḡḡay b̄əbay na, andza d̄ərneh i ako. ¹⁵ Sik ḡḡay hay na, a d̄əv andza b̄əre nak̄ə t̄ə pa ako aye. B̄əd̄id̄ay ḡḡay a l̄əv andza i yam nak̄ə a vaw ab̄əra m̄ə mah̄əmba aye. ¹⁶ M̄ə h̄əlay ḡḡay na, wurzla hay tas̄əla. Maslalam matasla eye hepepe diye sulo sulo faya ma deyeweye ab̄əra m̄ə bazlam ḡḡay. D̄əre ḡḡay andza pat nak̄ə a wur ta maḡərḡəpat aye.

¹⁷ Na ḡḡatay na, na d̄əd̄ ab̄əra ka mb̄əlom kame ḡḡay ts̄əd̄ək ts̄əd̄ək andza na m̄ət. Ane tuk na, a pa fagaya h̄əlay i m̄ənday ḡḡay. Tsa na, a gwed̄eḡ: «K̄ā dz̄əd̄zar bay, maa dazlay a wu hay tebiye na, neḡ ada maa nd̄əv ha wu hay tebiye na, neḡ. ¹⁸ Neḡ na, ndo nak̄ə ma ndziye ta sifa aye. Na m̄ət ane tuk na, na l̄əts̄ew ab̄əra ma m̄əd̄ahaḡ. Neḡ na ndziye ka tor eye. Neḡ na, ḡəd̄əḡ eye ab̄əra ka m̄əd̄ahaḡ ada neḡ ḡəd̄əḡ eye ka t̄əv m̄əndze i m̄əd̄ahaḡ hay. ¹⁹ Wu nak̄ə ka ḡḡatay tebiye aye na, watsa na. Watsa tay ha wu neheye faya ma giye bo an̄əke aye t̄ə b̄əmal̄ə nak̄ə ma giye bo kame tebiye aye. ²⁰ Wurzla neheye tas̄əla ka ḡḡatay m̄ə h̄əlay ḡḡay aye ada lalam hay tas̄əla mav̄əd̄a eye ta gura, andza m̄əḡwed̄e mey na, na d̄əkeye ha. S̄ər ha, wurzla neheye tas̄əla aye na, gawla i Mb̄əlom neheye a pa tay ha ada t̄ə ts̄əpa ndo m̄əpe m̄ədzal ḡər hay ka Yesu niye hay t̄əv wal wal tas̄əla aye. Lalam neheye tas̄əla mav̄əd̄a eye ta gura aye a d̄ə ha na, ndo m̄əpe m̄ədzal ḡər hay ka Yesu eye neheye t̄əv wal wal tas̄əla aye.»

2

Derewel nak̄ə Yesu a sl̄əratay naha a m̄əhay ḡər i ndo m̄əpe m̄ədzal ḡər hay neheye ma ḡəma i Efez aye

¹ Ndo niye a gwed̄eḡ sa: «Watsa bazlam nakay, sl̄əray naha a gawla i Mb̄əlom nak̄ə faya ma ts̄əpiye m̄əhay ḡər i ndo m̄əpe m̄ədzal ḡər hay ka Yesu neheye ma ḡəma i Efez aye, gwad̄atay:

«Maa tsik bazlam eye na, neḡ Yesu ndo nak̄ə wurzla hay tas̄əla m̄ə h̄əlay i m̄ənday ḡḡay aye ada neḡḡeḡe faya ma h̄əhaliye ma wuzlah i lalam neheye tas̄əla t̄ə v̄əd̄ ta gura, ako fataya aye.»

² A gwad̄atay na: «Na s̄ər ha m̄əsler kurom, na s̄ər ha ka gum m̄əsler ta ḡəd̄əḡ haladzay ada ka s̄əmunay naha a d̄ərets̄ətseh. Na s̄ər ha sa na, ka v̄əlumatay ts̄əved̄ a ndo i sewed̄ hay a walaḡ kurom bay. Ndo neheye t̄ə gwad̄ n̄əteye na, ndo i maslaḡ hay, ane tuk na, n̄əteye ndo i maslaḡ ga hay bay. Ka z̄əbum fataya lele, ka s̄ərum ha n̄əteye na, ndo i parasay hay. ³ N̄əkurom faya ka s̄əmunay naha a d̄ərets̄ətseh haladzay h̄ərwi ga, ka yum ḡər bay.

⁴ «Ane tuk na, na zəba faya na, mənese andaya mə walañ kurom. Ka wudum ga andza nakə ahəl niye sa bay. ⁵ Dzalum ka məndze kurom nakə ahəl niye aye, zəbum dəre təday ka dədum, ka mum ta dəba. Gərum ha mezeleme kurom, ndzum andza nakə ka gawum ahəl niye kurre aye. Tadə ka gərum ha mezeleme kurom bay na, na diye naha na miye ha fakuma abəra lalam nakə mavəda eye ta gura ako faya aye.

⁶ «Ane tuk na, neñ faya na zambadakumeye hərwi wu mekeleñ hərwi ka numay dəre a məsler i ndo i Nikolas hay andza neñ nakə na nay dəre aye.

⁷ «Ndo neheye zləm andaya fataya aye na, t̄a pay zləm a wu nakə Məsəfəre Tsədanña ma tsikiye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye. Ndo neheye ta səmay naha, ta ɣgwasa ka dəretsətseh aye na, na vəlateye hohway i gərdaf nakə ma guvah i Mbəlom ma vəlateye sifa a ndo hay aye, ta ndiye.*»

Derewel nakə Yesu a sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay neheye ma gəma i Simirne aye

⁸ Ndo niye a gwedeñ sa: «Watsa bazlam nakay, sləray naha a gawla i Mbəlom nakə faya ma tsəpiye məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma gəma i Simirne aye. Maa tsik bazlam nakay na, neñ Yesu. Maa dazlay a wu hay tebiye na, neñ ada maa ndəv ha wu hay tebiye na, neñ. Na mət ada na lətsew abəra ma mədahañ.

⁹ «Na sər ha dəretsətseh kurom, na sər ha nəkurom mətawak eye hay. Ane tuk na, nəkurom zlele eye hay d̄uh. Wu neheye lele bay ndo hay faya ta tsikiye fakuma aye na, na sər ha dərmak. Ndo neheye faya ta tsikiye fakuma aye na, tə gwad nəteye Yahuda hay. Ane tuk na, nəteye Yahuda hay bay, nəteye ndo i Fakalaw hay.

¹⁰ «Mazlambar ka sumeye dəretsətseh, ane tuk na, k̄a dzədzarum bay. Tsəne! Mazlambar Fakalaw ma gəsiye siye i ndo hay mə walañ kurom ma piye tay ha a danğay hərwi madzədzam kurom. Ka sumeye dəretsətseh məhəne kuro. Kwa ta kədiye kurom bəbay na, səmumay naha, k̄a gərum ha mədzal gər abəra ka Mbəlom bay. Andza niye, na vəlakumeye magogoy kurom na, sifa nakə ma ndəviye bay aye.

¹¹ «Ndo neheye zləm andaya fataya aye na, t̄a pay zləm a wu nakə Məsəfəre Tsədanña eye ma tsikateye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye: Ndo neheye ta səmay naha, ta ɣgwasa ka dəretsətseh aye na, ta mətiye məməte masulo eye sa bay.»

Derewel nakə Yesu a sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay neheye ma gəma i Pergam aye

¹² Ndo niye a gwedeñ sa: «Watsa bazlam nakay, sləray naha a gawla i Mbəlom nakə faya ma tsəpiye məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma gəma i Pergam aye.

«Maa tsik bazlam nakay na, neñ Yesu ndo nakə maslalam faya matasla eye hepepe diye sulo sulo aye. ¹³ Təv nakə nəkurom mandza eye mə dəma aye na, na sər. Nəkurom mandza eye ma təv nakə Fakalaw neñgeye bəy eye mə dəma aye. Kwa ahəl nakə tə kəd Añtipas ndo nakə a tsikawa bazlam ga kame i ndo hay tebiye neñgeye ndo ga aye na, ka gərum ga ha bay, ka pum mədzal gər kurom ka neñ huya. Tə kəd na mə walañ kurom ma gəma kurom ma təv nakə Fakalaw mandza eye mə dəma aye, ada d̄uh huya faya ka d̄umeye ha parakka neñ na, bəy kurom.

¹⁴ «Ane tuk na, na zəba faya na, mənese hay andaya mə walañ kurom. Ndo hay andaya mə walañ kurom faya ta pay bəzay a matətike i Balam nakə ahəl niye aye.† A tətikay a Balak ma dzəgədiye tay ha İsrayel hay a mənese. A vatay gər hərwi ada t̄a həpəd slo i kule, ada t̄a ge madama dərmak. ¹⁵ Siye hay mə walañ kurom faya ta giye andza niye dərmak. Nəteye faya ta pay bəzay a wu nakə ndo i Nikolas hay‡ faya ta tətikiye.

¹⁶ «Mbədum ha mede kurom. Tadə ka mbədum ha mede kurom bay na, na diye naha mazlambar ka təv kurom ta maslalam nakə ma deyeweye abəra mə bazlam aye, na giye ha vəram ka ndo kurom niye hay.

* 2:7 Madazlay i wu hay 2.8-9. † 2:14 Zəba mə Məpesle 31.16, 22.1–25.9. ‡ 2:15 Məsine i Yuhana 2.6.

¹⁷ «Ndo neheye zləm andaya faya aye na, tã pay zləm a wu nakə Məsəfəre Tsədanjja eye ma tsikateye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye.

«Ndo neheye ta səmay naha, ta ŋgwasa ka dəretsətseh aye na, na vələteye dəf nakə dāda ndo hay ta ŋgatay bay aye. Na vələteye kwar herre eye, məzele wedeye mawatsa eye ka kwar eye niye. Məzele niye na, ndəray a sər bay. Mata sərə na, ndo nakə ka təma na a həlay aye.»

Derewel nakə Yesu a sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay neheye ma gəma i Tiyatir aye

¹⁸ Ndo niye a gwedəŋ sa: «Watsa bazlam nakay, sləray naha a gawla i Mbəlom nakə faya ma tsəpiye məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma gəma i Tiyatir aye.

«Maa tsik bazlam nakay na, Wawa i Mbəlom. Dəre ŋgay na, andza dərneh i ako. Sik ŋgay hay a dəv andza bərə nakə tə pa ako aye.

¹⁹ «Na sər ha məsler kurom hay. Na sər ha ka wudum ndo hay ada faya ka pumeye mədzal gər kurom ka neŋ huya. Na sər ha faya ka səmumeye naha a dəretsətseh. Na sər ha na, faya ka dzənumeye siye i ndo hay dərmaak ada wu nakə faya ka gumeye anəke aye na, a ze nakə ahəl niye aye.

²⁰ «Ane tuk na, na zəba faya na, mənese andaya mə walaŋ kurom. ŋgwas niye tə zalay Zizabel aye na, ka vələmay tsəved məndze mə walaŋ kurom. A gwad neŋgeye na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom. Ane tuk na, neŋgeye faya ma vateye gər a ndo i məsler ga hay, neŋgeye faya ma tətikateye məge madama ada ka mahəpəde slo i kule. ²¹ Na paslay həlay eye hərwi ada m̄ mbəda ha mede ŋgay, ane tuk na, a say bay, neŋgeye faya ma giye madama huya.

²² «Hərwi niye, na vələye dəretsətseh haladzay, ma siye dəretsətseh ka təv məhəne ŋgay. Ndo neheye tə gawa madama dziye na, ta siye dəretsətseh haladzay dərmaak. Tadə ta gər ha mezeleme tay ada ta gər ha mezeleme tay bay na, ta mətiye. ²³ Na bəbazliye tay ha wawa ŋgay hay hərwi ada məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma gəma wal wal tebiye tã sər ha na, wu nakə ndo hay faya ta dzaliye mə gər tay ada wu nakə a yatay a gər aye, neŋ na sər ha tebiye. Nəkurom tebiye na vələkumeye magogoy kurom na, dā ka məsler nakə ka gum aye.

²⁴ «Ane tuk na, nəkurom siye neheye ma gəma i Tiyatir ka pumay zləm a bazlam i ŋgwas niye təbey aye, wu nakə ndo hay tə zalay wu maŋgaha eye i Fakalaw aye na, nəkurom ka sərüm təbey. A nəkurom na, bazlam mekeleŋ eye andaya nakə na tsikakumeye bay. ²⁵ Wu nəte na, pum na wu nakə ka tətikumeye a gər bəŋbəŋ lele hus a pat nakə na maweye.

²⁶ «Ndo neheye ta səmay naha, ta ŋgwasa ka dəretsətseh aye ada faya ta giye wu nakə a yeŋ a gər aye hus ka mandəve i məndzibəra na, na vələteye gədaŋ ka slala i ndo hay tebiye. ²⁷ Na vələteye gədaŋ andza gədaŋ nakə Bəba a vələŋ aye dərmaak. Ta ləviye ndo hay ta gədaŋ, ta bəbazliye tay ha ndo i sewed hay andza ndo nakə ma həbiye tay ha guram i səŋgəle hay ndəslof ndəslof aye. ²⁸ Na vələteye bamta§ nakə a dəv ta mbəlomda aye dərmaak.

²⁹ «Ndo nakə zləm andaya faya aye na, m̄ pay zləm a wu nakə Məsəfəre Tsədanjja eye ma tsikateye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye.»

3

Derewel nakə Yesu a sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay neheye ma gəma i Sardes aye

¹ Ndo niye a gwedəŋ sa: «Watsa bazlam nakay, sləray naha a gawla i Mbəlom nakə faya ma tsəpiye məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma gəma i Sardes aye.

§ 2:28 Bamta a dā ha na, Yesu. Zəba ma Məsine i Yuhana 22.16.

«Maa tsik bazlam nakay na, neŋ Yesu ndo nakə Məsəfəre i Mbəlom tasəla mə həlay ŋgay aye ada wurzla hay tasəla mə həlay ŋgay aye dərmak. Na sər wu nakə faya ka giye aye. Ndo hay faya ta dəslakumeye ha gər tə gwad ka hutum sifa, azlakwa düh nəkar andza maməta eye.

² «Pədəkum, gum gədaŋ bəna ka mətumeye tsadək tsadək hərwi na zəba faya məsler kurom ka dərə i Mbəlom na, tsədaŋŋa zuk bay. ³ Dzalum na, ka wu nakə ka tsənum ahəl niye aye ada ka təmum bazlam i Mbəlom na, ma kəkay aye ada mbədəm ha mede kurom. Niye na, pum na a dərəv kurom. Tadə ka pədəkum bay na, sərüm ha na diye naha ka təv kurom. Ane tuk na, na diye naha a həlay waray na, ka sərümeye ha bay. Na diye naha andza məkal.

⁴ «Ane tuk na, ndo siye hay andaya mə walaŋ kurom ma gəma i Sardes, nəteye ta ge ndəluḅ ka peteked tay təbey. Nəteye na, tə yeŋ a gər lele. Ta piye peteked herre eye ka bo ada nəmaa diye ka bo dziye.

⁵ «Andza niye, na kalateye ka bo peteked herre eye a ndo neheye tə səmay naha tə ŋgwasa ka dərətsətseh aye. Ta watsa məzele tay a dərəwel nakə tə watsa a dəma məzele i ndo neheye ta huta sifa aye. Dada na mbatiye ha məzele tay abəra mə dərəwel nakay bay. Na diye tay ha kame i Bəba ga Mbəlom ada kame i gawla ŋgay hay, nəteye i ga hay.

⁶ «Ndo nakə zləm andaya faya na, m̄a pay zləm a wu nakə Məsəfəre Tsədəŋŋa eye ma tsikateye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye.»

Derewel nakə Yesu a sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay neheye ma gəma i Filadelfi aye

⁷ Ndo niye a gwedeŋ sa: «Watsa bazlam nakay, sləray naha a gawla i Mbəlom nakə faya ma tsəpiye məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Filadelfi aye.

«Maa tsik bazlam nakay na, neŋ Yesu ndo nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom ada neŋgeye na, a raw me təbey. Kəle i bəy Davit na, mə həlay ŋgay. Tadə ka həndək abəra ma mөгed na, ndəray andaya ma sliye faya madərəzl na bay. Tadə ka dərəzl na mөгed na, ndəray ma sliye faya mahəndəke na bay.

⁸ «Na sər wu nakə faya ka gumeye aye. Na sər ha gədaŋ kurom na, tsekweŋ tsa, ada azlakwa ka gum wu nakə a yeŋ a gər aye həbe bədəw? Ka rəhumay ha gər a bazlam ga, ka gwadum nəkurom na, ndo ga hay. Na həndək abəra ma mөгed hərwi kurom, ndəray ma sliye faya madərəzle na bay. ⁹ Tsənum, anaŋ wu nakə na giye ta ndo neheye nəteye ndo i Fakalaw hay aye. Faya ta tsikiye tə bazlam, tə gwad nəteye Yahuda hay, ane tuk na, nəteye Yahuda hay bay, ta raw me dəkdek tsa. Na gateye kutoŋ, t̄a yaw t̄a dəkwakum gurmets. Ta səriye ha na, na wuda kurom. ¹⁰ Nəkurom na, ka səmumay naha a bazlam ga andza nakə na tsikakum səmumay naha aye. Hərwi niye, neŋ na tsəpiye kurom hərwi ada k̄a yum a dərətsətseh bay. Dərətsətseh nakay ma diye kwa ka way, ma dziye tay ha ndo i məndzibəra hay tebiye. ¹¹ Mazlambar na maweye. Pum wu nakə ka tətik aye bəŋbəŋ a gər hərwi ada m̄a buwa fakuma abəra magogoy kurom bay.

¹² «Ndo neheye tə səmay naha, tə ŋgwasa ka dərətsətseh aye na, na piye tay ha a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ga andza sik i galak nakə tə lawa a wuzlah i gay aye, ta ndziye ka tor eye. Wuray andaya nakə ma həharatay ahaya abəra mə dəma aye bay. Na watsiye məzele i Mbəlom ga ka nəteye, tə məzele i gəma i Mbəlom ga. Gəma niye na, Zerozelem wedeye. Mbəlom ma sləraweye abəra mə mbəlom. Na watsiye məzele ga wedeye ka ndoweye neheye dərmak.

¹³ «Ndo nakə zləm andaya faya na, m̄a pay zləm a wu nakə Məsəfəre Tsədəŋŋa eye ma tsikateye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye.»

Derewel nakə Yesu a sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay neheye ma gəma i Lawdise aye

¹⁴ Ndo niye a gwedeŋ sa: «Watsa bazlam nakay, sləray naha a gawla i Mbəlom nakə faya ma tsəpiye tay ha məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Lawdise aye.

«Maa tsik bazlam nakay na, ney Yesu ndo nakə tə zalay “Mâ təra andza niye” aye. Faya ma diye ha wu nakə Mbəlom a ge aye, maraw me andaya mə bazlam ɲgay kwa tsekwey bay. Mbəlom a ge wu hay tebiye na, tə həlay ɲgay.

¹⁵ «Na sər wu nakə faya ka gumeye. Nəkurom hiyatsatsa bay ada laluh laluh wal bay sa. Ka ndzumeye ma wuzlah eye gaɲgəlanlanɲa andza niye na, a yeɲ a gər bay. ¹⁶ Nəkurom hiyatsatsa bay ada laluh laluh kəgəbay daduk daduk wal bay sa, nəkurom mandza eye ma wuzlah eye andza niye sa na, na vənahiye kurom ahaya abəra mə bazlam ga.

¹⁷ «Ka gwadum nəkurom na, zlele eye, ka hutum wu hay tebiye, wuray a kətsakum bay. Ane tuk na, nəkurom dəretsətseh eye hay, ka gum mə bo. Nəkurom mətawak eye hay peteked andaya fakuma bay, nəkurom guluf eye hay na, ka sərüm bay. ¹⁸ Hərwi niye, ney faya na tsikakumeye wu nakə ka gumeye. Səkənum gura nakə ta lambad ta ako, a dəv wuzl wuzl haladzay aye. Dumara, səkənum mə gay ga hərwi ada kâ tərüm zlele eye hay ta dedek. Dumara, səkənum peteked herre eye, kâ pum ka bo. Andza niye horoy ma gakumeye sa bay hərwi nəkurom bo kəriye sa bay. Səkənum sidem i dəre, mâ dzəna kurom hərwi ada kâ ɲgatumay a wu hay sa.

¹⁹ «Ney na, ndo neheye na wudā tay ha aye na, na ɲgərəziye fataya, na dātay ha metsehe. Kə ge andza niye na, mbədum ha mede kurom, pumerɲ bəzay tə dərev kurom peteh. ²⁰ Tsənum, na lətsiye ka həlay i məged ada na zaliye. Ndo nakə kə tsəne bədiday ga aye ada ka həndəkəy na məged na, na fələkwiye a gay ɲgay, nəmaa ndiye daf salamay.

²¹ «Ndo neheye ta səmay naha, ta ɲgwasa ka dəretsətseh aye na, na vələteye tsəved hərwi ada t̄a yaw, nəmaa ndziye ka t̄əv mändze i bəy ga, andza ney na səmay naha, na ɲgwasa ka dəretsətseh aye, ada ney ta Bəba ga, nəmay ndziye ma bəy ɲgay.

²² «Ndo nakə zləm andaya faya na, mâ pay zləm a wu nakə Məsəfəre Tsədəɲɲa eye ma tsikateye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye.»

4

Məged mahəndəka eye mə mbəlom

¹ Ma dəba eye na, na ɲgatay a wu mekeley.

Na ɲgatay a məged mahəndəka eye mə mbəlom, na tsəne bədiday i ndo nakə a ləv andza tolom a tsikerɲ me meenerɲ aye sa. A gwedəy: «Tsalaw a gəma kanay hərwi ada na dəkeye ha wu nakə ma giye bo kame mba aye.»

² Kwayaɲɲa Məsəfəre Tsədəɲɲa eye a yaw a zla ga. Tsa na, na ɲgatay a t̄əv mändze i bəy mə mbəlom. Ndoweye mandza eye faya. ³ Ndo niye mandza eye na, da'ar ɲgay a wuzl dəre andza kwar nakə ɲgwalak eye, tə zalay *zaspə* ada *sardowan* aye. Kulay a lawara na t̄əv mändze i bəy niye tuwzik. Kulay niye na, a wuzl dəre andza kwar ɲgwalak eye, tə zalay *emerod* aye dərmak.

⁴ T̄əv mändze hay kuro kuro sulo gər eye fad dandahtahha tə lawara na t̄əv mändze i bəy niye. Madugula hay kuro kuro sulo gər eye fad mandza eye hay faya. Peteked neheye ka bo tay aye na, kwedək kwedək. Kwa way tə dzagwa i bəy mə gər. Dzagwa niye hay na, tə ɲgar ta gura. ⁵ Mawutsədə i mbəlom a wutsədəw abəra ma t̄əv mändze i bəy niye. Maləve i mbəlom a ləvaw abəra mə dəma dərmak. Kame i t̄əv niye na, wuye hay andaya tasəla andza lalam, ako faya a dəv haladzay. Wu niye hay tasəla andza lalam aye, nəteye na, məsəfəre neheye tasəla mandza eye kame i Mbəlom aye. ⁶ Kame i t̄əv mändze i bəy niye na, wuye andaya andza dəlov, a wuzl dəre andza malam, dəre a ye abəra mə dəma kwetseh kwetseh.

Wu hay fad tə lawara na t̄əv mändze i bəy a wuzlah. Wu niye hay na, wu neheye ta məsəfəre tay aye. Ta dəba, dəre andaya fataya ada ta diye i me dəre andaya fataya, ɲgurti ɲgurti. ⁷ Wu niye makurre aye na, a ndzəkit bo zil, masulo eye a ndzəkit bo vo'ar i sla wawa eye, mamahkar eye na, da'ar ɲgay a ndzəkit bo ndo zezerɲ ada mafad eye a ndzəkit bo matsəv nakə faya ma tsəviye aye. ⁸ Wu neheye fad aye na, kwa way ta gwəzleviyek eye hay faya məkwa məkwa. Ka gwəzleviyek niye hay dəre hay fataya haladzay ta dəba

eye kwa tə huf eye ndotsndotstsa. Ta həpat kwa ta həvad faya ta giye dəmes huya, tə gər ha bay. Ma dəmes tay niye na, tə gwad:

«Bəy Maduweŋ Mbəlom nəkar na, tsədaŋŋa
kwa mənese andaya ka təv yak bay,
nəkar gədaŋ eye ka gər i wu hay tebiye,

nəkar andaya kwa ahəl niye, nəkar andaya anəke, ada ka deyeweye.»

⁹ Andza niye, wu neheye fad aye na, tə gawa dəmes ada ta zambadaway a Mbəlom nakə mandza eye ka təv mändze i bəy ŋgay aye ada a neŋgeye nakə ma ndziye ka tor eye. Tə dəslay ha gər, tə gay sisə. ¹⁰ Ahəl nakə tə gawa ha andza niye na, madugula neheye kuro kuro fad aye ta dəkwawa gurmets kame i Mbəlom, neŋgeye nakə mandza eye ka təv mändze i bəy ŋgay aye ada neŋgeye mandza eye ka tor eye. Tə dəsaway ha gər, ta tsakwawa dzagwa i bəy niye hay mə gər tay aye tə pawa kame ŋgay, tə gwad:

¹¹ «Bəy Maduweŋ may Mbəlom,
nəkar na, ka sla dā,
ndo hay t̄a dəsłaka ha gər,
t̄a zambadaka ta dedek
ada gədaŋ a yaw na, mə həlay yak.

Hərwi maa ge wu hay tebiye na, nəkar,
wu neheye a ge bo na,
hərwi a saka wu neheye tebiye t̄a ge andaya.»

5

Ta zambadaway a ndo nakə a təra andza wawa i təbaŋ i Mbəlom aye

¹ Tsa na, na ŋgatay a dərəwel mə həlay i ndo nakə mandza eye ka təv mändze i bəy aye. Dərəwel niye na, magəsa eye mə həlay i mənday. Tə watsa faya wu na, diye sulo sulo. Tə pada na ka bo. Tə gəs na tə wu məgəse dərəwel təv tasəla hərwi ada m̄a həndək bay.

² Ma dəba eye na ŋgatay a gawla i Mbəlom gədaŋ eye, a tsətsah ta magala, a gwad: «Way nakə ŋgwalak eye kame i Mbəlom kə sla dā mapəle faya abəra wu məgəse dərəwel ada ma həndəkiye na aye na, way?»

³ Ane tuk na, ndəray kwa nəte nakə ma sliye faya mahəndəke ada ma zəbiye ka wu nakə mə dəma aye na, andaya bay tebiye. Mə mbəlom, ka dala, ma bəd, kwa ka waray, ndəray andaya bay. ⁴ Na tuwa haladzay hərwi ndəray andaya ŋgwalak eye kame i Mbəlom nakə ma sliye mahəndəke dərəwel ada ma zəbiye a dəma dərə aye na, andaya kwa nəte bay.

⁵ Ane tuk na, nəte mə walaŋ i madugula neheye kuro kuro sulo gər eye fad aye a gwedəŋ: «K̄a tuwa bay, zəba dərə: Zil nakay na, a yaw abəra ma gwala i Yahuda, neŋgeye gwala i Davit. Neŋgeye kə ŋgwasa ka wu hay tebiye, ma pəliye ha wu məgəse dərəwel neheye tasəla aye ada ma həndəkiye na dərəwel.»

⁶ Tsa na, na ŋgatay a ndoweye, neŋgeye malətsa eye ma wuzlah i təv mändze i bəy. Madugula neheye kuro kuro sulo gər eye fad aye tə wu neheye fad aye tə lawara na a wuzlah. A ndzəkit bo na, wawa i təbaŋ, andza ta kəd na ahəl niye nəte. Dəram ka gər ŋgay tasəla ada dərə andaya faya tasəla dərək. Dərə neheye tasəla aye na, məsəfəre neheye kame i Mbəlom aye, Mbəlom faya ma sləriye tay ha ka mändzibəra tebiye.

⁷ Wawa i təbaŋ niye a ye ka təv i ndo nakə mandza eye ka təv mändze i bəy aye. A ye naha na, a təma na dərəwel abəra mə həlay i mənday ŋgay.

⁸ A təma faya abəra dərəwel niye na, wu neheye fad aye ta madugula neheye kuro kuro sulo gər eye fad aye ta dəkw gurmets kame ŋgay. Nəteye niye tebiye kwa way ta gandzaval mə həlay ada ŋgwalak i gandayah hay mavəda eye ta gura andaya fataya dərək maraha eye hay tə wu eye andaya tə pawa faya ako na, a ze huŋŋa. Wu niye a ze huŋŋa eye na, maduwule me i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu neheye ta dūwulaway naha me aye.

⁹ Tə ge dəmes wedeye. Ma məge dəmes tay nakə faya ta giye na, tə gwad: «Nəkar na, ka sla dā matəme dərəwel nakay

ada mahəndəke na wu nakə tə gəs ha aye dedək.
Hərwi ta kəf kar andza wawa i təbən nakə tə kədaway a Mbəlom aye,
ada ka səkəmatay ahaya ndo hay abəra mə mezeleme tə bambaz yak,
ka həlatay ahaya ka təv i Mbəlom.

Kwa nəteye na, gwala waray,
kwa tə tsik me i gəma waray,
kwa slala waray,
kwa nəteye mandza eye ma gəma waray,
nəkar ka həlatay ahaya ka təv i Mbəlom.

¹⁰ Ka təra tay ha ndo yak hay, nəkar ka ləvateye gər.

Ka təra tay ha ndo məvəlay wu a Mbəlom
hərwi ada t̄a gay məsler a Mbəlom,
ada nəteye ta təriye bəy ka məndzibəra tebiye.»

¹¹ Tsa na, na ɲgatatay a gawla i Mbəlom hay, gwezem gwezem haladzay ma pasliye bo bay. Tə lawara na təv məndze i bəy ada wu neheye fad aye ta madugula neheye kuro kuro sulo gər eye fad aye telelewiw a wuzlah. Na tsəne dəmes tay. ¹² Tə gawa dəmes ta magala, Tə gwad:

«Wawa i təbən nakə tə kəd na aye na,
gədaɲ tebiye mə həlay ɲgay,
zlele tebiye na, i ɲgay,
a sər wu hay tebiye,
neɲgeye gədaɲ eye.

Neɲgeye na, kə sla ndo hay
t̄a dəslyay ha gər ada t̄a zambaday.

Zəba faya təday, neɲgeye na, məzlaɓ eye.»

¹³ Tsa na, na tsəne məge dəmes i wu neheye tebiye Mbəlom a ge aye. Wu neheye mə mbəlom aye, neheye ka məndzibəra aye, neheye ma bəd aye, neheye ma dəlov aye, tə gawa dəmes tay eye, tə gwad:

«Zambadakway a ndo nakə neɲgeye mandza eye ka təv məndze i bəy aye
ada a ndo nakə neɲgeye andza wawa i təbən aye,
dəslakwatay ha gər.

Gədaɲ tebiye a yaw na, abəra ma nəteye.

Zəba, nəteye na, məzlaɓ eye hay ka tor eye.»

¹⁴ Wu neheye fad aye ta mbəda faya tə gwad: «M̄a təra andza niye!» Madugula neheye kuro kuro sulo gər eye fad aye na, ta dəkw gurmets kame i ndo neheye nəteye mandza eye ka təv məndze i bəy aye ada tə dəslyatay ha gər.

6

Wawa i təbən a dazlay a məpəle ha wu neheye tasəla tə bar ha dərəwel aye

¹ Ahəl nakə Wawa i təbən a təma dərəwel a həlay, a dazlay məpəle ha wu neheye tasəla tə bar ha dərəwel aye na, na ɲgatay. A pəla ha nəte. Tsa na, na tsəne mətsike me abəra mə walaɲ i wu neheye fad aye, mətsike me ɲgay niye a ləv andza maləve i mbəlom, a gwad: «Dara!» ² Tsa na, na ɲgatay a pəles kudəkudək eye. Ndo mandza eye faya, tə lalaɲ eye mə həlay. Tə pay dzagwa i bəy a gər. Mata sle ka wu hay tebiye na, neɲgeye. A ye məge vərəm ada ma ɲgwasaweye fataya.

³ Wawa i təbən niye a pəla ha masulo i wu neheye tə bar ha dərəwel aye. Na tsəne mətsike me abəra mə walaɲ i wu neheye fad aye, masulo eye mə walaɲ tay, a gwad sa: «Dara!» ⁴ Tsa na, pəles neɲged a yaw. Pəles niye na, a zəba ndozza andza ako. Ndo nakə mandza eye faya aye na, tə vəlay gədaɲ ka məzle vərəm, maye ha ka məndzibəra hərwi ada ndo hay t̄a kəd bo. Tə vəlay maslalam bagwar eye a həlay.

⁵ Tsa na, Wawa i təbən a pəla ha mamahkar i wu neheye tə bar ha dərəwel aye. Tsa na, na tsəne mətsike me a tsənew abəra mə walaɲ i wu neheye fad aye, mamahkar eye mə

walaŋ tay a wuda, a gwad sa: «Dara!» Kwayaŋŋa, na ŋgatay a pəles a zəba zenzeŋ. Ndo nakə mandza eye faya aye na, agwada mə həlay ŋgay. ⁶ Na tsəne maləve i wu mə walaŋ i wu neheye fad aye andza mətsike me i ndo. A gwad: «Suloy nakə tə ge faya məsler hwapat aye a sla wuray bay. Ta səkəmiye daw agwada nəte tsa. Tadə bəle na, ta səkəmiye agwada mahkar.» A gwad sa: «I mal ta guzom na, ka nas ha bay.»

⁷ Wawa i təbaŋ a pəla ha mafad i wu neheye tə bar ha dərəwel aye. Tsa na, na tsəne mətsike me a tsənew abəra mə walaŋ i wu neheye fad aye, mafad eye mə walaŋ tay a wuda, a gwad: «Dara!» ⁸ Tsa na, na ŋgatay a pəles mekeleŋ eye a yaw. Mazəbe ŋgay eye na, a zəba kulah kulah andza geŋgis. Ndo nakə mandza eye faya aye na, məzele ŋgay Mədahaŋ nakə ma kədiye ndo hay aye. Ndo nakə tə zalay Təv Məndze i Mədahaŋ hay aye na, faya ma pay bəzay. Ta ŋgəna ha məndzibəra fad. Tə vəlatay nəte ada tə vəlatay faya gədaŋ hərwi ada t̄a bəbazl tay ha ndo hay abəra mə dəma. Ta bəbazliye tay ha ta maslalam ada siye hay ta mətiye tə may, siye hay ta mətiye ta dəvats ada wu i pesl hay ta bəbazliye tay ha.

⁹ Wawa i təbaŋ a pəla ha mazlam i wu neheye tasəla tə bar ha dərəwel aye. Tsa na, na ŋgatatay a ndo neheye tə kəf tay ha ahəl niye aye ma huvo i təv məvəlay wu a Mbəlom aye. Ndo neheye tə kəf tay ha ahəl niye na, hərwi ta təma bazlam i Mbəlom ada hərwi nakə tə dawa ha parakka aye.

¹⁰ Ta wuda ta magala, tə gwad: «Bəy Maduweŋ may nəkar na, tsədaŋŋa. Nəkar ka tsik na, dedek huya. Ndo neheye ka məndzibəra tə kədaw may aye, ka gateye sariya na, kəday? Ka gateye dərətsətseh na, kəday?»

¹¹ Tsa na, nəteye tebiye tə pa fataya peteked kudekudek eye. Tə gwadatay: «Həbum tsekweŋ təmad təday, hərwi nəkurom tebiye kurom eye ka ndəvumaw zuk bay. Ndo mekeleŋ eye hay andaya, nəteye malamar kurom neheye faya ta gay məsler a Mbəlom aye. Kutoŋ ndo hay ta kədiye tay ha təday andza nəkurom neheye tə kədaw kurom aye dərmaŋ.»

¹² Wawa i təbaŋ niye a pəla ha maməkwa i wu neheye tasəla tə bar ha dərəwel aye. Kwayaŋŋa a pəla faya abəra na, məndzibəra a bəl haladzay dzekiḅ dzekiḅ. Pat a mbəda andza peteked zenzeŋ eye i mətuwe mədahaŋ. Kiye na, a təra ndozza andza bambaz. ¹³ Wurzla hay tə kutsaw abəra ma magərmbəlom bəramama ka dala andza mandabalak i gurov neheye mətasl a kutsa ahaya abəra mə gərdaf aye. ¹⁴ Magərmbəlom a dze tatəh andza tə padə dərəwel. Dala neheye malawara eye ta dəlov aye ti ye abəra ka təv məndze tay hay. Mahəmba hay tə lətse abəra ka təv tay hay, ti ye a təv eye.

¹⁵ Ndo neheye ka məndzibəra aye tə ŋgaha bo tebiye, ta hway, tə ŋgaha bo a bəd hay ada tə tsal a mahəmba mata ŋgehe bo a lar. Beke hay ta ndo neheye nəteye beke hay bay aye, nəteye tebiye ta hway tə ŋgaha bo. Kwa bəy hay ada bagwar hay, kwa bəy i sidzew hay, kwa ndo i zlele hay ta gədaŋ eye hay aye, nəteye tebiye ta hway. ¹⁶ Tə zalatay ka bo a mahəmba ada a hotokom hay, tə gwad: «Mbəzlumaw famaya ada k̄a ŋgahum may tey, hərwi ada ndo nakə mandza eye ka təv məndze i bəy aye m̄a ŋgatamay bay. Sa na, hərwi ada Wawa i təbaŋ m̄a gəs may ta sariya bay, ¹⁷ hərwi həlay i məgəse ndo hay a sariya kə ndislew. Pat eye niye na, ndəray andaya masəmay naha bay.»

7

Gawla i Mbəlom a ge ŋgodgor ka ndo i Mbəlom hay ka da'ar

¹ Ma dəba eye na, na ŋgatatay a gawla i Mbəlom hay fad, nəteye malətsa eye ka kokway i məndzibəra fad. Faya ta geye me a mətasl neheye fad ka kokway i məndzibəra hərwi ada t̄a vəzl ka məndzibəra bay ada t̄a lamay a dala bay, kwa a dəlov, kwa a gərdaf hay, t̄a lamay bay.

² Na ŋgatay a gawla i Mbəlom neŋged, a yaw mə bəzay. Mə həlay ŋgay na, wu məge ha ŋgodgor ka ndo i Mbəlom hay, i Mbəlom nakə neŋgeye ma ndziye ka tor eye. A zalatay a siye i gawla i Mbəlom neheye fad aye hərwi Mbəlom a vəlatay gədaŋ ka mənese ha dala

ta yam. A zalatay ta magala, ³ a gwadatay: «Kâ nasum ha dala, yam ada ta dərizl i gərdaf hay zuk bay. Həbum, nəmaa giye ɲgodgor i Mbəlom ka ndo i məsler i Mbəlom hay təday.»

⁴ Tsa na, ndo neheye tə ge fataya ɲgodgor aye nəteye nday na, tə tsikeɲ. Nəteye gwezem temerre tə kuro kuro fad gər eye fad. Ndo neheye na, ti yaw ma gwala i Israyel hay tebiye. ⁵ Gwala i Yahuda nəteye 12 000, gwala i Ruben 12 000, gwala i Gad 12 000, ⁶ gwala i Aser 12 000, gwala i Naftali 12 000, gwala i Manase 12 000, ⁷ gwala i Simeyoy 12 000, gwala i Levi 12 000, gwala i Isakar 12 000, ⁸ gwala i Zabulon 12 000, gwala i Yusufa 12 000, gwala i Bendzameɲ 12 000. Ndo neheye tebiye ta ge fataya ɲgodgor i Mbəlom aye.

Ndo neheye haladzay ti yaw ma slala hay wal wal aye

⁹ Ma dəba eye na, na ɲgatay a ndo hay haladzay mbərzəzza, ma pasliye bo bay. Ti yaw abəra ma gəma neheye ka məndzibəra aye tebiye. Ti yaw na, kwa abəra ma gəma waray, kwa ma gwala waray, kwa ma slala waray, kwa neheye tə tsik me i gəma waray waray aye. Nəteye tebiye kame i təv məndze i Bəy kame i Wawa i təbaɲ. Nəteye tebiye tə peteked kwedək kwedək eye ka bo ada nəteye tebiye ta hawal i gərdaf nakə tə zalay təbah aye mə həlay tay hərwi mazambaday a Mbəlom. ¹⁰ Ta wuda ta magala, tə gwad:

«Mandza eye ka təv məndzay i bəy na, Mbəlom kway ada Wawa i təbaɲ,
maa mbəl may ha na, nəteye.»

¹¹ Gawla i Mbəlom hay tebiye, tə lawara na təv məndze i bəy ada madugula neheye kame i Mbəlom aye ada ta wu neheye fad aye, tə lawara tay ha a wuzlah. Tsa na, ta dəkway gurmets, tə dəslay ha gər a Mbəlom. ¹² Tə gwad:

«Ayaw, mâ təra andza niye!

Məzlaɓ na, mə həlay i Mbəlom kway,
neɲgeye a sər wu, neɲgeye gədaɲ eye.

Gakway sisə, dəslakway ha gər,
zambadakwa ha ka tor eye.

Zəbum, neɲgeye na, bagwar eye dedək! Amen!»

¹³ Nəte mə walaɲ i madugula neheye kuro kuro sulo gər eye fad aye, a tsətsah fagaya, a gwedeɲ: «Ka sər tay ha ndo neheye tə peteked kwedək kwedək eye ka bo aye daw? Ti yaw na, məɲgay?»

¹⁴ Na mbəday faya, na gwaday: «ɲgalaka, neɲ na sər bay. Maa sər düh na, nəkar bədaw?»

A mbədeɲ faya, a gwedeɲ: «Neheye na, ndo neheye tə səmay naha a dəretsətseh bagwar eye. Nəteye na, ta bara na peteked tay hay hərwi ada mâ təra kwedək kwedək tə bambaz i Wawa i təbaɲ.

¹⁵ Hərwi niye nakə nəteye mandza eye kame i təv məndze i bəy Mbəlom huya aye.

Faya ta zambadeye mə gay ɲgay pat pat, ta həpat kwa ta həvad.

Ndo nakə mandza eye ka təv məndze i bəy aye,
faya ma gateye gər.

¹⁶ Nəteye na, may ma gateye sa bay,
yam ma gateye sa bay dərmak.

Pat ma wuriye fataya sa bay,
wuray kwa tsekweɲ ma fəkiye tay ha andza pat sa bay,
kwa wu waray ma wuriye fataya sa bay,

¹⁷ hərwi Wawa i təbaɲ niye ma wuzlah i təv məndze i bəy niye
ma təriye ndo mətsəkure tay.

Ma diye tay ha ka yam nakə ma vəliye sifa aye.

Mbəlom ma takadatay na yam dəre abəra ka dəre.»

8

Wawa i təbaɲ a pəla ha maduk i duk i matasəla i wu nakə tə bar ha dərewel aye

¹ Ma dəba eye na, Wawa i təbaŋ a zla dərewel niye sa, a pəla ha faya abəra maduk i duk i wu nakə matasəla eye a zəkaw aye. A pəla ha na, wu hay tebiye mə mbəlom tə ndza dedik hus a mənit kuro kuro mahkar.

² Tsa na, na ŋgatay a gawla i Mbəlom hay tasəla, nəteye malətsa eye kame i Mbəlom aye. Tə vəlatay tolom hay tasəla.

³ Gawla i Mbəlom neŋged andaya ta gəse mə həlay. Gəse niye na, maŋgara eye ta gura. Gəse niye maŋgara eye ta gura eye na, tə fəkaway a dəma wu nakə a ze huŋŋa eye a Mbəlom. Neŋgeye na, a yaw a lətse ka tsakay i tən nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom aye. Ta pay a dəma wu nakə tə fəkawa aye haladzay, m̄a fəka hərwi ada geŋgis eye ada maduwule me i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu t̄a tsal, t̄a husa ka tən i Mbəlom. A fəka wu niye ka tən məfəke wu nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom kame i tən məndze i Mbəlom. ⁴ Geŋgis i wu niye faya ma fəkiye, a yaw abəra mə həlay i gawla i Mbəlom, a tsal ka tən i Mbəlom. Andza niye, maduwule me i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu a husa ka tən i Mbəlom, Mbəlom a tsəne.

⁵ Tsa na, a zla gəse niye maŋgara eye ta gura eye, a zla ako ma tən nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom aye. A pa na a gəse, a rah ha. Tsa na, a kala ahaya ka məndzibəra. A kala ahaya na, maləve i mbəlom a ləv haladzay, mawutsədə hay ta wutsədə ada dala a bəl haladzay dzekiḅ dzekiḅ.

Tolom hay tasəla

⁶ Tsa na, gawla i Mbəlom neheye tasəla aye, tə ləva bo ta tolom hay hərwi məfe.

⁷ Tsa na, makurre a fa tolom ŋgay. A fa na, ndzalala, ako, bambaz, tə dzapa ka bo. Tə kutsaw ka məndzibəra. Kwayaŋŋa məndzibəra a ŋgəna ka bo abəra tən mahkar, nəte ŋgay eye a təma təlmed təlmed. Dərizl i gərdaf hay, ada guzer ŋgəfiz eye, ta təma tebiye heriyew heriyew.

⁸ Masulo i gawla i Mbəlom a fa tolom ŋgay. A fa na, tə zla wuye bagwar eye andza mahəmba i ako, faya ma təmiye. Tə kal ha a bəlay bagwar eye. Bəlay niye a ŋgəna mahkar, neŋged nəte a təra bambaz. ⁹ Mamahkar i wu neheye nəteye mandza eye ma yam niye a təra bambaz aye tə mət tebiye. Kwalalaŋ i yam hay tebiye tə nas ma tən eye niye.

¹⁰ Gawla i Mbəlom mamahkar eye a fa tolom ŋgay. A fa na, wurzla bagwar eye a ŋgwad əduḅ, a kalaw abəra ka mağərmbəlom. A təma zləkəd zləkəd andza dərneh i ako. A dəf ka dəlov neheye ta ŋgəna mahkar aye ada ka bədiyem hay, a nas tay ha. ¹¹ Wurzla niye na, məzele ŋgay Duwekeke. Neŋged na, a təra duwekeke. Ndo neheye ta sa yam niye na, ta mət haladzay hərwi a ge duwekeke.

¹² Gawla i Mbəlom mafad eye a fa tolom ŋgay. A fa tolom ŋgay niye na, a kəd tay ha pat ta kiye ada tə wurzla hay. Nəteye na, andza madəsa eye hay tən mahkar. Tən nakə tə kəd a dəma aye na, a zəba zəŋzəŋ. Andza niye nəteye ta dəv lele sa bay. Həpat ta həvad ta ŋgəna tən mahkar. Diye i pat neŋged nəte na, a dəv ta həpat sa bay ada diye i kiye neŋged nəte bəbay na, a dəv ta həvad sa bay.

¹³ Na zəba dərə na, na ŋgatay a matsəv faya ma tsəviye ka mağərmbəlom. A wuda ta gədaŋ, a gwad: «Waaw! Gadzi bo kurom i mey, gadzi bo kurom i mey, nəkurom ndo i məndzibəra hay na, ka hutumeye dərətsətseh. Siye i gawla i Mbəlom mahkar na, ta fa tolom tay zuk bay. Ahəl nakə aza ta fa aye na, dərətsətseh ma deyeweye ka məndzibəra haladzay.»

9

¹ Gawla i Mbəlom mazlam eye a fa tolom ŋgay. A fa tolom ŋgay niye na, na ŋgatay a wurzla a dəfaw abəra ma mağərmbəlom ka dala. Tsa na, tə vəlay kəle i mahəndəke abəra ka bəd nakə kutsik bagwar eye fakalaw hay mandza eye mə dəma aye. ² Wurzla niye a həndək abəra mə dəma na, geŋgis a ndohwaw abəra mə dəma andza zler i ako. Geŋgis niye a dərəzl ka pat tekədəgəm, dərə a zəba bay tebiye zəŋzəŋ.

³ Tsa na, dzaray a bətsakwaw abəra ma geŋgis niye ka dala. Tə vəlatay gədaŋ i mədze ndo andza hərdəde hay. ⁴ Tə gwadatay: «K̄a həpədum guzer bay, k̄a nasum ha

dərizl i gərdaf bay, wu neheye tə ndzohwaw aye tebiye kâ nasum tay ha bay. Gumatay dəretsətseh na, a ndo neheye ŋgodgor i Mbəlom ka da'ar tay bay aye.»⁵ Ta vəlatay tsəved ka məkədə ndo hay mədahaŋ eye bay. Tə gwadatay: «Gumatay dəretsətseh.» Ta gateye dəretsətseh na, kiye zlam. Dəretsətseh niye na, andza məwure i hərdədə.⁶ A həlay niye na, ndo hay ta pəliye məməte ada tã mət hərwi ada dəretsətseh mâ gatay sa bay. Ane tuk na, ta hutiyə məməte bay. Məməte ma deyete ye a gər haladzay, ane tuk na, ta hutiyə məməte bay mədahaŋ ma hwiye fataya abəra.

⁷ Dzaray niye hay ta ndzəkit bo andza pəles neheye tə gawa vəram aye. Wuye hay ka gər tay andza dzagwa i bəy nakə tə ŋgar ta gura aye. Da'ar tay a ndzəkit bo i ndo zezəŋ.⁸ Məkwets tay na, zəbol eye andza məkwets i ŋgwas hay, ada zler tay hay andza zler i zıl.⁹ Tə bər dərev tay hay tə wuye andza peteked i vəram tə ŋgar ta bəre aye. Gwezleviyek tay hay tə ge zləm huwwa andza muta i pəles neheye nəte ye haladzay faya ta diye a vəram aye.¹⁰ Hutel fataya andza hutel i hərdədə hay ada ta dzatay ha a ndo hay ta hutel niye hay dərmak. Mata vəlatay gədaŋ ka mədzatay a ndo hay kiye zlam na, hutel tay niye hay.¹¹ Bəy tay na, gawla nakə a ləvay gər a bəd nakə kutsik bagwar eye Fakalaw mandza eye mə dəma aye. Tə zalay tə bazlam i Yahuda hay na, Abaddoŋ. Tə bazlam i Gərek bəbay tə zalay Apolijoŋ. Andza məgwədə: Nəŋge ye ndo məbəbezle wu hay.

¹² Dəretsətseh makurre eye ki ye abəra mə dəma. Siye dəretsətseh hay sulo ta deyewe ye sa.

¹³ Gawla i Mbəlom maməkwa eye a fa toloom ŋgay. Na tsəne mətsike me a tsənew abəra ka dəram i təv nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom aye wal wal fad. Təv nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom niye maŋgara eye ta gura, mapa eye kame i Mbəlom.¹⁴ A gwaday a gawla i Mbəlom maməkwa eye: «Pəla tay ha gawla niye hay fad tə bər tay ha ka me i dəlov bagwar eye niye tə zalay Efrat aye.»¹⁵ Gawla neheye fad tə tsik fataya aye na, Mbəlom a patay məpesle həlay hərwi ada tã ge məsler ma məve eye niye, ma kiye eye niye, ma məhəne eye niye ada ma bəre eye niye. Andza niye a həl tay ha na, hərwi ada tã ŋgəna ha məndzibəra təv mahkar. Təv nəte na, ta bəbazl abəra mə dəma ndo hay kədəts. Kwayaŋŋa ahəl nakə mətsike me niye a gwaday a gawla i Mbəlom «Pəla tay ha» aye na, gawla i Mbəlom niye a ye, a pəla tay ha.¹⁶ Tsa na, sidzew hay haladzay ti yaw, nəte ye mandza eye ka pəles hay. Nəte ye nday na, ta tsikeŋ. Nəte ye na, gwezem temerre sulo madzəga gwezem.

¹⁷ Ma məsine ga na, na ŋgatay a pəles hay ada ta ndo neheye mandza eye fataya aye. Nəte ye na, peteked i vəram ka bo slala mahkar. Siye hay ndozza andza ako, siye hay a zəba mbəlommbəlom, siye hay a zəba kudewawa kudewawa. Gər i pəles niye hay ta ndzəkit bo andza gər i zıl. Ako ta gəŋgis eye a ndohwaw abəra mə bazlam tay hay ada tə wu eye andaya a təmawa wafafa andza wur i asana.¹⁸ Dəretsətseh neheye wal wal mahkar aye a kəd tay ha ndo hay. A kəd tay ha na, ma təv nakə a ŋgəna ha mahkar a zla nəte aye. Dəretsətseh neheye wal wal mahkar aye na, ako, gəŋgis ada tə wu nakə a təma andza wur i asana aye. Tə ndohwaw abəra mə bazlam i pəles hay, ta bəbazl tay ha ndo hay.¹⁹ Andza niye, maa vəl gədaŋ a pəles hay ka məge wu nakə lele bay aye a ndo hay na, bazlam tay. Ane tuk na, hutel tay hay tə gawatay dəretsətseh a ndo hay dərmak. Hutel tay hay na, a ndzəkit bo dədə, gər fataya andza gər i dədə, tə dzawa tay ha ndo hay.

²⁰ Siye i ndo neheye ta zəkaw aye ta mət tə dəretsətseh neheye mahkar aye bay, nəte ye huya ta gər ha mezeleme tay bay. Nəte ye faya ta dəslay ha gər a fakalaw ada a kule neheye bo tay aye tə ŋgar aye. Faya ta ŋgariye kule niye hay ta gura, siye hay ta bəre, tə kwar, tə mbəzew ada siye hay ta lambad ta mayako. Wu neheye na, tə ŋgatay a dərə bay, tə tsəne wuray kwa tsekweŋ bay, ta həhal bay. Ane tuk na, nəte ye faya ta dəslatay ha gər huya.²¹ Ndo neheye dərmak nəte ye faya ta kədiye ndo hay huya. Ta gər ha məge masuwayaŋ bay. Nəte ye madaŋ eye hay ada ta məge madama, nəte ye faya ta kəliye. Nəte ye faya ta giye huya andza niye, ta gər ha mezeleme bay.

10

Gawla i Mbəlom tə dərewel wawa eye

¹ Ma dəba eye na, na ŋgatay a gawla i Mbəlom mekeleŋ eye, gədaŋ eye haladzay, a mbəzlaw mə mbəlom. Peteked ŋgay nakə ka bo aye na, pazlay. Kulay a lawara na gər ŋgay həndits. Da'ar ŋgay a wuzl dəre andza pat. Sik ŋgay hay andza dərneħ i ako. ² Dərewel wawa eye mə həlay ŋgay, mahəndəka eye. A pa na sik i həlay i mənday ŋgay ka gər i bəlay. Sik i həlay i gula na, a pa na, ka dala. ³ A wuda ta magala. Mawude ŋgay niye na, a ləv andza maŋgəreze i zil. A wuda andza niye na, na tsəne maləve i mbəlom madzəga tasəla hərwi mambədaw faya.

⁴ Na tsəne maləve i mbəlom niye na, haḃe a seŋ məwetse wu nakə a tsik aye. Ane tuk na, na tsəne mətsike me mekeleŋ eye mə mbəlom, ndoweye a gwad: «Kâ watsa wu nakə maləve i mbəlom a tsik aye bay. Bazlam neheye na, ndəray mâ sər bay.»

⁵ Gawla i Mbəlom niye a pa na sik ŋgay nəte ka gər i bəlay, neŋged ka dala aye na, a zla həlay i mənday a mbəlom, ⁶ a mbaḃa ta məzele i Mbəlom, hərwi Mbəlom na, ma ndziye ka tor eye, kə ge magərmbəlom tə wu neheye mə dəma aye tebiye, kə ge məndzibəra tə wu neheye mə dəma aye tebiye, kə ge bəlay tə wu neheye mə dəma aye tebiye. Gawla i Mbəlom niye a mbaḃa na, a gwad: «Wu nakay ma giye bo kwayaŋŋa anəke.» ⁷ A gwad sa: «Aza gawla i Mbəlom matasəla eye kə fa tolom ŋgay na, Mbəlom ma ndəviye ha wu ŋgay neheye maŋgaha eye, ma giye andza nakə a tsikatay a ndo i məsler neheye ta ḃa ha bazlam ŋgay aye.»

⁸ Ndo nakə a tsikeŋew me mə mbəlom aye, a gwedeŋew sa: «Do, zla dərewel niye mahəndəka eye mə həlay i gawla i Mbəlom nakə malətsa eye, sik ŋgay nəte ka gər i bəlay, neŋged ka dala aye.»

⁹ Na ye ka təv i gawla i Mbəlom niye, na həndzəḃ naha ka təv ŋgay, na gwaday: «Vələŋ dərewel wawa eye niye.»

A gwedeŋ: «Zla, həpəḃ. Ka həpəḃiye na, ma tsəhəniye fakaya mə bazlam andza wum. Ane tuk na, ka səḃaka na a huḃ na, ma təriye sərekeke.»

¹⁰ Tsa na, na zla dərewel niye mə həlay i gawla i Mbəlom aye, na həpəḃ. A tsəhən mə bazlam ga andza wum. Na səḃaka na a huḃ na, a təra ŋgway sərekeke.

¹¹ Tsa na, tə gwedeŋ sa: «Ka diye ha bazlam i Mbəlom nakə ma tsikiye ka slala wal wal aye, ka gəma hay, ka bəy tay hay aye. Kwa neheye tə tsik bazlam i gəma hay wal wal aye, ka diye ka ḃatay ha.»

11

Ndo məhəle mbal i Mbəlom hay sulo

¹ Ma dəba eye na, tə vəleŋ sakwal andza wu mələve wu nakə tə ləvawa ha aye. Tsa na, tə gwedeŋ: «Lətse, do ta ləva na gay i məvəlay wu a Mbəlom ta təv məvəlay wu a Mbəlom. Pasla tay ha ndo neheye tə ḃəslaway ha gər a Mbəlom mə dəma aye. ² Ane tuk na, kâ ləva na ḃalabəra eye nakə ma bəra aye bay, gər ha andza niye hərwi Mbəlom ka mbərəm məvəlatay ha a ndo neheye tə sər na bay aye. Ta mbəzliye ha gəma niye tsəḃaŋŋa, gay i Mbəlom mə dəma aye ma kiye kuro kuro faḃ gər eye sulo. ³ Na sləriye tay ha ndo neheye sulo ta tsikiye ka neŋ aye. Ta piye ka bo peteked i mətuwe məḃahaŋ, ta diye ta diye ha bazlam a həlay niye. Andza məgwede na, ta diye ha məhəne gwezem temerre sulo tə kuro kuro məkwa.»

⁴ Nəteye na, dərizl i gərḃaf ha sulo, tə zalatay olive, lalam hay sulo dərmak. Nəteye kame i Bəy Maduweŋ nakə faya ma ləviye məndzibəra aye.* ⁵ Tadə ndo mənə ḃəre tay hay a satay məgatay wu ŋgwalak eye bay aye na, ako ma ndohwaweye abəra mə bazlam tay, ma bəbazliye tay ha ndo mənə ḃəre tay niye hay. Ndo mənə ḃəre tay hay ta mət na, andza niye, tsəved andaya mətəme bay. ⁶ Ahəl nakə faya ta ḃiye ha bazlam ga aye, ta sliye faya mətsikay me a yam: «Kâ pa bay» hus a pat nakə ta ndəv ha aye. Ta sliye faya

* 11:4 zəba mə Zakari 4.1-14.

mətsikay me a yam hərwi ada mâ təra bambaz. Ta sliye faya məvəlatay dəretsətseh a ndo i mändzibəra hay wal wal andza nakə a satay aye.

⁷ Ane tuk na, ahəl nakə aza ta ndəv ha mətsike bazlam i Mbəlom aye na, wu i pesl eye andaya ma tsalaweye fataya ma bədf nakə kutsik bagwar eye, ma giye fataya vəram. Ma sliye fataya, ada ma kədiye tay ha. ⁸ Mədəhañ tay na, ndəray ma liye bay. Ta ndziye ka dala barbarra eye, ma wuzlahgəma bagwar eye nakə tə kədf mə dəma Bəy Maduweñ tay aye. Məzele i gəma niye hay na, Sodom ta Ezipt. ⁹ Mədəhañ tay na, ndo hay ka mändzibəra ma gwala hay wal wal ta deyeweye, kwa slala ka waray ka waray aye, kwa ndo neheye tə tsik bazlam i gəma waray waray aye, kwa gəma hay, ta zəbiye ka mədəhañ tay məhəne mahkar tə məzaw. Ta kərahiye ndo hay tã la tay ha bay. ¹⁰ Ma deyete ye a gər a ndo i mändzibəra hay haladzay hərwi ta kədf tay ha ndo neheye sulo aye. Ta giye magurlom, ta vəliye a bo wu kəriye. Ta ñgwasiye hərwi ndo məde ha bazlam i Mbəlom neheye sulo aye ta gatay dəretsətseh a ndo i mändzibəra hay haladzay tə bazlam i Mbəlom nakə faya ta diye ha aye.

¹¹ Ahəl nakə məhəne mahkar ta məzaw a ye abəra mə dəma na, Mbəlom a vəzl məsəfəre ñgay a ndo neheye sulo aye hərwi ada tã huta sifa. Mbəlom a vəzl a dəma məsəfəre ñgay na, tə lətse ka mbəlom. Ndo neheye tebiye tə ñgatatay aye na, ta dzədzar haladzay. ¹² Tsa na, ndo neheye sulo aye tə tsənew mətsike me bagwar eye mə mbəlom, a gwadatay: «Tsalumaw kənañ a gəma.» Tsa na, pazlay a ñgaha tay ha, tə tsal a mbəlom, ndo mənə dəre tay hay faya ta zəbiye fataya. ¹³ Kwayañña a həlay niye dala a bəl haladzay dzeki b dzeki b. Gəma a ñgəna kuro, nəte ñgay eye a mbəzl hele hele. Ndo hay gwezem tasəla ta mət hərwi dala nakə a bəl aye. Siye i ndo neheye nəte ye ta mət təbey aye na, ta dzədzar haladzay, ta zambadəy a Mbəlom nakə mə mbəlom aye.

¹⁴ Andza niye, dəretsətseh masulo eye ki ye abəra mə dəma. Dəretsətseh mamahkar eye ma deyeweye.

Tolom matasəla eye

¹⁵ Ma dəba eye na, gawla i Mbəlom matasəla eye a fa tolom ñgay. Mətsike me bagwar eye hay ta ləvaw mə mbəlom, tə gwad:

«Bəy Maduweñ kway Mbəlom ta Kəriste ñgay
ta pa mələve i bəy tay ka mändzibəra.
Mbəlom ma ləviye ka tor eye.»

¹⁶ A ndəv ha mətsike me na, madugula neheye kuro kuro sulo gər eye fa d mandza eye ka təv mändze i bəy kame i Mbəlom aye tə dəkw gurmets kame i Mbəlom, tə dəslay ha gər. ¹⁷ Tə gwad:

«Bəy Maduweñ Mbəlom bagwar eye,
nəkar andaya anəke ada nəkar andaya ahəl niye.
Nəmaa gaka sisəe hərwi gədañ yak,
hərwi ka həl ka pa wu hay tebiye a həlay yak,
ka dā ha nəkar na, bəy.»

¹⁸ Siye i slala i ndo neheye ta təra ndo yak hay bay aye na,
ta ge mevel ka nəkar haladzay.

Anəke na, həlay eye kə slaw nəkar ka giye fataya mevel.
Həlay i mäge sariya ka mədəhañ hay kə slaw.

Həlay nakə ka vəlateye wu i merəbe a ndo i məsler yak neheye faya ta dā ha bazlam yak aye.

Ka vəlateye wu i merəbe tay a ndo yak hay tebiye,
kwa a ndo neheye makətsa bo eye,
kwa a ndo neheye bagwar eye,

ka vəlateye a ndo neheye faya ta rəhakeye ha gər eye tebiye.
Ndo neheye faya ta nasiye ha mändzibəra aye na,
ka bəbazliye tay ha hele hele.»

¹⁹ A ndəv ha mətsike na, gay i mədəslay ha gər a Mbəlom a həndək mə mbəlom tuwaŋ. Zlaŋgatsa nakə dərəwel i məbere dzam mə dəma aye na, andaya mə gay eye niye. Anəke na, kwa way kə ŋgatay. Mawutsədə hay ta wutsədə wutsid wutsid. Maləve i mbəlom ka ŋgərəz, dala kə bəl ada ndzalala hay ta kutsaw haladzay.

12

ŋgwas ta gədam bagwar eye

¹ Ma dəba eye na, wuye a mbəzlaw mə mbəlom, a ge masuwayaŋ. Na ŋgatay a ŋgwas eye andaya, peteked ŋgay nakə ka bo aye na, pat. Kiye mə huđ i sik ŋgay. Peteked nakə a bar a gər aye na, wurzla hay kuro gər eye sulo, peteked ŋgay niye a bar a gər aye na, andza dzagwa i bəy. ² ŋgwas eye niye na, ta wawa mə huđ, faya ma wiye ada neŋgeye faya ma ndalamiye ha. Neŋgeye faya ma wudiye ka bo hərwi a wur faya.

³ Wu mekeleŋ eye a ge masuwayaŋ haladzay, a mbəzlaw abəra mə mbəlom sa. Wu niye na, bagwar eye a zəba ndozza andza ako, a ndzəkit bo gədam. Gər ŋgay hay tasəla, hərikke hərikke tə dzagwa i bəy hay tasəla. Dəram hay andaya faya kuro. ⁴ Wurzla neheye ka magərmbəlom aye, a ŋgəna ha təv mahkar. A zla diye nəte, a ŋgwad tay ha ta hutel ŋgay ada a kutsa tay ahaya ka dala. A lətse ka təv i ŋgwas niye faya ma wiye wawa aye, kə wa na, ma zliye wawa niye ma həpədiye.

⁵ ŋgwas niye a wa wawa hasləka eye. Ma təriye bəy nakə ta gədaŋ eye ma ləviye gəma hay wal wal aye tebiye. A wa na wawa niye na, tə zla na kwayaŋŋa tə hway ha ka təv i Mbəlom ada kame i təv məndze i bəy ŋgay. ⁶ Ane tuk na, ŋgwas niye a hway a kəsaf a təv nakə Mbəlom a ləvay ha bo aye. Mbəlom ma geye gər mə dəma. Ma ndziye məhəne gwezem ta temerre sulo tə kuro kuro məkwa.

⁷ Tsa na, tə ge vərəm mə mbəlom. Misel, gawla i Mbəlom, ta gawla ŋgay hay tə ge vərəm ta gədam. Gədam ta gawla ŋgay hay tə ge vərəm ta nəteye dərmak. ⁸ Ane tuk na, Misel ta gawla ŋgay hay tə sla fataya, ta həhar tay ha. Ta vələtay tsəved məndze mə mbəlom sa bay. ⁹ Tə kala ahaya gədam niye bagwar eye a bəra. Neŋgeye na, guram i dədəcə nakə ahəl niye a vawatay gər a ndo i məndzibəra hay aye. Tə zalay na, bəy i məsəfəre neheye lele bay aye. Məzele ŋgay mekeleŋ eye na, Fakalaw. Tə kala ahaya abəra mə mbəlom ka dala ta gawla ŋgay hay tebiye.

¹⁰ Ma dəba eye na, na tsənew mətsike me a ləvaw mə mbəlom, a gwad:

«Anəke na, Mbəlom kə təma may ha.

A da ha na, neŋgeye a ze wu hay tebiye,

bəy na, neŋgeye.

Anəke na, ka ŋgatakway a Kəriste ŋgay

ka bəz ha gədaŋ ŋgay

hərwi ta kala ahaya ndo nakə a həlawatay na sik a malamar kway hay aye.

A həlawa fataya me ka təv i Mbəlom ta həvad ta həpat, pat pat.

¹¹ Ane tuk na, nəteye na, ta sla faya.

Tə sla faya na, hərwi Wawa i təbaŋ a mbəda tay ahaya tə bambaz ŋgay.

Tə sla faya sa na, hərwi bazlam i Mbəlom nakə tə dətay ha a ndo hay aye.

Tə vəl ha məsəfəre tay na, andza niye.

¹² Hərwi niye mənŋgweşe m̂a ge andaya mə mbəlom

ada ta nəkurom neheye hay mə dəma aye, ŋgwasum tuk.

Nəkurom dala ta bəlay mata hute dəretsətseh na, nəkurom

hərwi Fakalaw kə mbəzla naha ka təv kurom,

dərev a ndalay haladzay.

Hərwi a sər ha məndze ŋgay na, a zəkayaw tsekweŋ.»

¹³ Gədam niye bagwar eye a zəba dərə ta kala ahaya mə mbəlom na, a pa bo ka mahəhere ŋgwas niye a wa wawa hasləka eye. ¹⁴ Ane tuk na, tə pay gwezleviyek sulo andza i matsəv hərwi ada m̂a tsəv ha a kəsaf a təv nakə Mbəlom a ləvay ha bo aye. Mbəlom

ma geye gər, ma ndziye mə dəma məve mahkar tə məzaw. Ma ndziye na, ma təv nakə gədam ma sliye məgəse na bay aye.

¹⁵ Gədam niye a vənahaw yam abəra mə hud haladzay andza dəlov, hərwi ada yam mâ pay bəzay a ngwas niye ada mâ zla na. ¹⁶ Ane tuk na, dala ka dzəna na ngwas niye. A ta ka bo bəra tsədək. Tsa na, a sa dəlov niye faya ma ndohwaweye abəra mə bazlam i gədam aye.

¹⁷ Gədam a ngatay andza niye na, dərev a ndalay ka ngwas niye haladzay. A mbəda gər a dəba, a ye a ge vərəm ta wawa i ngwas niye hay. Wawa niye hay na, ndo neheye faya ta rəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye ada faya ta diye ha bazlam i Yesu aye.

¹⁸ Gədam niye a ye, a ndza ka me i bəlay.

13

Wu i pesl hay

¹ Tsa na, na ngatay a wu i pesl wuray a ndohwaw abəra ma bəlay. Gər hay faya tasəla ada dərəm hay faya kuro. Ka dərəm neheye tebiye na, dzagwa i bəy faya hərikke hərikke. Ka gər neheye tasəla aye na, tə watsa fataya məzele nakə lele bay aye, i mətsalay ka gər a Mbəlom. ² Wu i pesl niye na, a ndzəkit bo dəvar. Sik ngay hay andza sik dərleŋge. Bazlam ngay andza bazlam i zıl. Gədam a vəlay gədaŋ ngay haladzay a wu i pesl niye. Tsa na, a vəlay tsəved mâ ye, mâ ndza ka təv mədze i bəy ngay.

³ Na zəba ka wu i pesl niye, gər ngay nəte na, andza ta gay mbəlak. Kə sər məməte ha. Ane tuk na, mbəlak ngay niye a paha. Wu i pesl niye a gatay a ndo i məndzibəra hay andza masuwayaŋ. Ndo hay ta dazlay məpay bəzay. ⁴ Nəteye tebiye tə dəslay ha gər a gədam dərmağ hərwi nakə a vəlay gədaŋ a wu i pesl niye aye. Tə dəslay ha gər a wu i pesl dərmağ, tə gwad: «Gədaŋ eye andza wu i pesl nakay na, way? Mata sle məge vərəm ta neŋgeye na, way? Ndəray andaya andza neŋgeye bay.»

⁵ Tə vəlay tsəved a wu i pesl niye ka məge zlapay kame i ndo hay ada ka mətsalay ka gər a Mbəlom. Tə vəlay tsəved ka məge andza niye na, kiye kuro kuro fad gər eye sulo. ⁶ A dazlay a mətsalay ka gər a Mbəlom. A tsalay ka gər a məzele i Mbəlom ada a təv nakə Mbəlom mandza eye mə dəma aye. Ada a neheye mandza eye mə mbəlom aye dərmağ. ⁷ Ta vəlay tsəved ka məge vərəm ka ndo məpe mədzağ gər hay ka Yesu dərmağ ada mâ ngwasa fataya. Ta vəlay gədaŋ ka mələve kwa gwala waray waray, mələve kwa slala waray waray, kwa ndo neheye tə tsik bazlam i gəma waray waray aye ada ka gəma hay tebiye. ⁸ Ndo i məndzibəra hay tebiye ta dəslay ha gər. Maa zəkaw na, ndo neheye tə watsa məzele tay a dərwelel nakə tə watsa a dəma məzele i ndo neheye ta huta sifa aye. Nəteye tə watsa məzele tay na, kwa ahəl nakə ta ge məndzibəra zuk bay aye. Dərwelel nakay na, i Wawa i təbaŋ nakə tə kəd na ahəl niye aye.

⁹ Ndo nakə zləm andaya faya hərwi mətsəne na, mâ pay zləm a wu nakə na tsikiye lele. ¹⁰ Mbəlom a gwad: «Ndo nakə tə wa na hərwi ada ndo məne dəre ngay tâ gəs na na, ta gəsiye na dedək.» Tadə Mbəlom kə gwad: «Tâ kəd na ta maslalam» na, ta kədiye ta maslalam dedək. Kə ge andza niye na, ndo məpe mədzağ gər hay ka Yesu tâ səmay naha, tâ gər ha tsəved i Mbəlom bay. Andza niye, ta ndziye bəŋbəŋ.

¹¹ Ma dəba eye na, na ngatay a wu i pesl mekeleŋ eye a ndohwaw abəra ma bəd. Dərəm ka gər ngay sulo andza wawa i təbaŋ. Ane tuk na, a tsik me andza i gədam. ¹² Gədaŋ ngay andaya andza i wu i pesl nakə kurre aye. A gawa wu neheye a ge masuwayaŋ aye kame i wu i pesl nakə a tsalaw ma bəlay aye. A gatay kutoŋ a ndo i məndzibəra hay ada a wu siye hay tebiye, a gwadatay: «Dəslumay ha gər a wu i pesl nakə mbəlak ngay a paha aye.»

¹³ Kə ge wu neheye a ge masuwayaŋ aye haladzay. Kə ge wu nakə ada ako mâ mbəzlaw abəra mə mbəlom aye. A yaw ka məndzibəra, ndo hay tebiye ta ngatay ¹⁴ a vatay gər a ndo i məndzibəra hay hərwi ta vəlay tsəved ka məge wu neheye a ge masuwayaŋ aye kame i wu i pesl nakə kurre aye. A gwadatay: «Gum kule hərwi mədəslay ha gər a wu i pesl nakə kurre tə gay mbəlak ta maslalam, ane tuk na, kə mət bay aye.» ¹⁵ Wu i pesl niye masulo eye a huta gədaŋ mavəzle məsəfəre a kule niye a ndzəkit bo andza wu i pesl

aye hərwi ada mâ tsik me, ada ma sliye faya məkəde ndo neheye ta kərah mədəslay ha gər aye. ¹⁶ A gatay kutoŋ a ndo hay tebiye, wawa hay, bagwar hay, kwa ndo i zlele hay, kwa a ndo i mətawak, kwa beke hay, kwa a ndo neheye beke eye hay bay aye, a gatay kutoŋ ka matəme ŋgodgor ka həlay i mənday kəgəbay ka da'ar aye. ¹⁷ Ndo nakə ŋgodgor niye andaya faya bay aye na, ma sliye faya masəkəme wu kəgəbay masəməke ha wu bay. ŋgodgor niye na, məzele i wu i pesl niye ada məpesle wu i məzele ŋgay.

¹⁸ Ane tuk na, ndo hay tâ ge metsehe lele. Ndo nakə a tsah aye na, lamba niye a say məgwede mey na, ma sliye faya məsəre. Lamba niye a da ha na, ndo zezeŋ hay. Lamba niye na, temerre məkwa tə kuro kuro məkwa gər eye məkwa.

14

Dəmes nakə ndo i Mbəlom hay ta giye aye

¹ Na zəba dəre sa na, na ŋgatay a Wawa i təbaŋ malətsa eye ka mahəmba nakə tə zalay mahəmba i Siyoŋ aye. Neŋgeye ta nəteye, məzele ŋgay ta məzele i Mbəlom Bəba ŋgay mawatsa eye ka da'ar. Ndo niye hay na, nəteye gwezem temerre tə kuro kuro fad gər eye fad (144 000). ² Tsa na, na tsəne mətsike me a tsənew mə mbəlom. A ləv andza yam nakə a vaw mə mahəmba aye. A ləv andza maləve i mbəlom. Mətsike me nakə na tsəne aye a ləv lele andza faya ta fiye gandzaval. ³ Maa ge dəmes niye na, ndo neheye gwezem temerre tə kuro kuro fad gər eye fad (144 000) na ŋgatay aye. Nəteye malətsa eye kame i təv məndze i bəy Mbəlom, kame i madugula hay ada kame i wu neheye fad nəteye ta məsəfəre aye. Nəteye faya ta giye dəmes wedeye. Dəmes niye ndəray ma sliye faya məge bay. Maa ge dəmes niye na, ndo neheye Mbəlom a mbədətay ahaya abəra ka məndzibəra aye dekdek tsa. ⁴ Nəteye na, tsədəŋŋa mənese kwa tsekweŋ andaya fataya bay. Ta ge madama bay. Nəteye na, Wawa i təbaŋ ma diye kwa a ŋgay na, tə paway bəzay. Mə walaŋ i ndo i məndzibəra hay Mbəlom a mbəl ha na, nəteye hərwi ada tâ təra i ŋgay ada i Wawa i təbaŋ. ⁵ Ta raw me dāda bay, mənese andaya fataya kwa tsekweŋ bay.

Gawla i Mbəlom hay mahkar

⁶ Tsa na, na ŋgatay a gawla i Mbəlom neŋged faya ma tsəviye ka magərmbəlom. Faya ma deyeweye mədə ha Labara ŋgwalak eye nakə ma ndziye ka tor eye. Ma diye ma dətay ha a ndo i gəma hay tebiye, a gwala hay tebiye, a ndo neheye tə tsik me i gəma waray waray aye tebiye ada slala hay tebiye. ⁷ Gawla i Mbəlom niye a tsikatay ta magala, a gwadatay: «Rəhumay ha gər a Mbəlom, zambadumay, hərwi həlay məgatay sariya a ndo hay kə slaw. Dəslumay ha gər. Maa ge magərmbəlom ta dala ada ta yam hay na, neŋgeye.»

⁸ Tsa na, na ŋgatay a gawla i Mbəlom masulo eye a yaw ma dəba i gawla i Mbəlom nakə kurre aye sa, a gwad: «Ka ndəv tsiy! Babilon gəma bagwar eye ma mbəzliye, ta dedək ka mbəzl hele hele. Ka bəz ha mənese ŋgay nakə a yay a gər andza guzom aye, ka bəz ha kwa a gwala waray waray.»

⁹ Gawla i Mbəlom mamahkar eye a yaw sa. A tsik ta magala, a gwad: «Ndo neheye faya ta dəslyay ha gər a wu i pesl niye a tsalaw ma bəlay aye ada faya ta dəslyay ha gər a kule i wu i pesl niye, neheye ta təma ŋgodgor i wu pesl niye ka da'ar tay ada ka həlay tay aye na, ¹⁰ Mbəlom ma gateye dəretsətseh. Gəse tay na, Mbəlom ma rahateye ha tə dəretsətseh. Ndo neheye ta diye na, a ako ada a wuye a təma wafafa andza asana. Ta siye dəretsətseh kame i gawla i Mbəlom hay ada kame i Wawa i təbaŋ. ¹¹ Geŋgis i ako nakə faya ma gateye dəretsətseh huya aye ma ndəviye dāda bay. Nəteye tə dəslyay ha gər na, a wu i pesl ada a kule i wu i pesl. Ta təma ŋgodgor ŋgay ka bo tay. Ta hutiyə mazəzukw bo dāda bay. Ta həpat, ta həvad, ta siye dəretsətseh.»

¹² Nəkurom ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, nəkurom neheye faya ka rəhumay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye aye ada ka pum mədzal gər kurom ka Yesu aye, səmumay naha.

¹³ Na tsəne mətsike me a tsənew mə mbəlom, a gwedeŋ: «Dazlay a məwetse anəke, do ha kame kame ndo neheye tə pa mədzal gər ka Bəy Maduweŋ aye ada neheye tə mət ma məpe mədzal gər ka Bəy Maduweŋ aye. Nəteye na, Mbəlom ma ta piye fataya ŋgama.»

Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a mbəda faya, a gwad: «Ayaw, andza niye. Məsler tay na, ka ndəv, t̄a zəzukw bo hərwi hohway i məsler tay a d̄a ha na, nəteye lele.»

Wu nakə ma ta ndzatay a gər a ndo hay ahəl nakə mändzibəra ma ndəviye

¹⁴ Na zəba d̄əre sa na, na ŋgatay a pazlay kwedek kwedek. Wuye andaya ka pazlay niye. Wu niye na, a ndzəkit bo ndo zezəŋ. Dzagwa i bəy nakə tə ŋgar ta gura aye mə gər ŋgay. Bembek mə həlay ŋgay. Bembek niye na, matasla eye lele hepepe.

¹⁵ Gawla i Mbəlom mekeleŋ eye a yaw abəra mə gay i məd̄əslay ha gər a Mbəlom. A wuda ta magala, a gwad̄ay a ndo niye mandza eye ma pazlay aye: «Zla bembek yak ada dza ha d̄aw, hərwi wu kə nah ka dala, kə sla mədze.»

¹⁶ Tsa na, ndo nakə mandza eye ma pazlay aye a kal ha bembek ŋgay ka dala, a d̄əs na wu nakə ka mändzibəra aye tebiye.

Mbəlom ma ta gateye d̄əretsətseh a ndo i sewed̄ hay

¹⁷ Tsa na, na ŋgatay a gawla i Mbəlom neŋged̄ mə mbəlom. A yaw abəra mə gay i Mbəlom. Bembek mə həlay, matasla eye hepepe d̄ərmak.

¹⁸ Gawla i Mbəlom neŋged̄ a yaw abəra ka t̄əv nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom aye. Neŋgeye na, a ləvay gər a ako. A yaw a zalay a gawla i Mbəlom nakə bembek matasla eye hepepe mə həlay ŋgay aye ta magala, a gwad̄ay: «Zəba ka hohway i d̄ərizl i gərdaf neheye ka mändzibəra aye, ta nah. Zla bembek yak, do ta d̄əs.»

¹⁹ Andza niye, gawla i Mbəlom niye a kal ha bembek ŋgay ka dala, a ye a d̄əs hohway i wu neheye abəra ka dala. A həl hohway niye hay, a ye a kwats ha ka t̄əv nakə bagwar eye ta sləratawa a d̄əma hohway hay hərwi mad̄it̄se yam eye nakə mə d̄əma aye. T̄əv niye a d̄a ha na, mevel i Mbəlom. ²⁰ T̄əv nakə ta sləratawa a d̄əma hohway hay aye na, d̄əreŋ ta wuzlahgəma. Ahəl nakə faya ta d̄it̄siye na, maa ŋgəzaw abəra mə d̄əma na, bambaz d̄uh. A va tuwwa andza yam nakə faya ma viye mə magayam aye. A va na, kilometer temerre mahkar. Tad̄ə p̄əles m̄a lətse a d̄əma na, ma zəbaweye abəra mə d̄əma bay. Mata zəbaw na, gər eye d̄ekd̄ek.

15

Gawla i Mbəlom hay tasəla tə d̄əretsətseh hay tasəla

¹ Ma d̄əba eye na, na ŋgatay a wu mekeleŋ eye a ge masuwayaŋ mə mbəlom. A geŋ hərbaḅəkka. Na ŋgatay a gawla i Mbəlom hay tasəla, kwa way d̄əretsətseh nəte nəte mə həlay tay. Neheye na, maduk i duk i d̄əretsətseh hay hərwi ta ndəviye ha na, mevel i Mbəlom.

² Tsa na, na ŋgatay a wu eye andza bəlay a wuzl d̄əre andza malam, ako mə d̄əma d̄ərmak. Na ŋgatay a ndo neheye tə sla ka wu i pesl niye aye ada nəteye ta d̄əslay ha gər a kule ŋgay təbey aye. Nəteye ta kərah matəme ŋgod̄gor i məpesle wu i məzele ŋgay nakə tə zalay məpesle wu aye. Nəteye malət̄sa eye ka me i bəlay niye a d̄əv andza malam aye. Nəteye na, ta gandzaval neheye Mbəlom a vəlatay aye mə həlay. ³ Nəteye faya ta giye d̄əmes andza i Musa ndo i məsler i Mbəlom nakə a gawa ahəl niye aye ta d̄əmes i Wawa i t̄əbaŋ. Tə gwad̄awa:

«Bəy Maduweŋ Mbəlom, nəkar gədaŋ eye ka gər i wu hay tebiye,
məsler yak na, bagwar eye ada lele haladzay.

Nəkar Bəy i gəma hay tebiye,

wu neheye faya ka giye na, mənese kwa tsekweŋ andaya mə d̄əma bay
ada nəkar na, ndo i dedek.

⁴ Ndo hay tebiye ta dzədzaraka, Bəy Maduweŋ.

Ndəray ma kərahiye mazambadaka bay.

Ndo nakə tsədəŋŋa eye na, nəkar nəte ŋgweŋ.

Ndo i gəma hay wal wal ta deyeweye kame yak
ta dəslakeye ha gər
hərwi ndo hay tebiye ta ngatay a wu nakə faya ka giye na,
mənese kwa tsekweŋ mə dəma bay.»

⁵ Ma dəba eye, na zəba dərə na, na ngatay naha a madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom mə mbəlom mahəndəka eye tuwaŋŋa, gay nakə ta kərew tə peteked, ndo hay ta Mbəlom tə dzawa gər a dəma aye andaya mə dəma. ⁶ Na ngatatay naha a gawla i Mbəlom hay tasəla kwa way tə dərətsətseh nəte nəte mə həlay tay tə ndohwaw abəra mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Ka bo tay na, peteked lele eye a däv herre niye. Nəteye na, məbara bo eye mə dərev ta gura. ⁷ Wu nəte mə walaŋ i wu neheye fad ta məsəfəre aye na, a ye naha a vəlatay gəse neheye tə vəd ta gura aye a gawla i Mbəlom neheye tasəla aye, kwa way nəte nəte. Gəse neheye tasəla aye maraha eye ta mevel i Mbəlom nakə ma ndziye ka tor eye aye. ⁸ Geŋgis a tsalaw, a rah a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Geŋgis niye a yaw na, hərwi məzlaḅ i Mbəlom ada hərwi ngay. Ndəray kwa nəte kə sla faya məfələkwe a gay bay hus dərətsətseh neheye tasəla mə həlay i gawla i Mbəlom hay aye ta ndəviye təday.

16

Dərətsətseh hay tasəla ma gəse

¹ Ma dəba eye na, na tsəne mətsike me a tsənew abəra mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom niye ngələkəka ta magala, a gwadətay a gawla i Mbəlom hay tasəla: «Dum naha kutsum ha mevel i Mbəlom neheye maraha eye ma gəse ka məndzibəra aye. Kutsum ha na, tasəla tebiye.»

² Tsa na, makurre a ye a kuts ha wu nakə ma gəse ngay aye ka məndzibəra. A kuts ka dala kwayaŋŋa na, mbəlak neheye lele bay wene wene aye ada a wur haladzay aye a zəba ka ndo neheye ngodgor i wu i pesl andaya fataya ada tə dəsaway ha gər a kule aye.

³ Gawla i Mbəlom masulo eye a ye a kuts ha wu nakə ma gəse ngay aye a bəlay. Yam niye a təra andza bambaz i mədahaŋ. Wu neheye ma yam niye aye tə mət tebiye.

⁴ Gawla i Mbəlom mamahkar eye a ye a kuts ha wu nakə ma gəse ngay aye a dəlov ada a bədiyəm hay. Ta təra bambaz dərma. ⁵ Na tsəne, gawla i Mbəlom nakə a tsəpəwa yam aye, a zambadəy a Mbəlom, a gwad:

«Tsədəŋŋa na, nəkar nəte ngweŋ.

Nəkar andaya anəke ada ahəl niye nəkar andaya huya.

Ka ge na sariya nakay na, ta tsəved eye.

⁶ Ndo neheye ta kəd ndo mədə ha bazlam yak hay
ada ta ndo yak hay.

Ka vəlatay bambaz hərwi ada t̄a sa
andza nakə a ye ka bo aye.»

⁷ Tsa na, na tsəne mətsike me a tsənew abəra ma təv nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom aye, a gwad:

«Ayaw dedək Bəy Maduweŋ,

nəkar na, Mbəlom gədəŋ eye ka gər i wu hay tebiye,

nəkar na, ndo i dedək.

Ka giye sariya a ndo hay na,
huya ta tsəved eye.»

⁸ Mafad i gawla i Mbəlom a kuts ha wu nakə ma gəse ngay aye ka pat. Tsa na, a vəlay gədəŋ a pat ka məwure haladzay andza ako hərwi ada mə fəka ndo hay. ⁹ Ane tuk na, ahəl nakə pat niye a fəka tay aye na, ta gər ha mezeleme tay bay. Ta kəma mazambadəy a Mbəlom bay. Tə tsalay ka gər düh hərwi maa sləraw fataya dərətsətseh niye hay na, neŋgeye.

¹⁰ Gawla i Mbəlom mazlam eye a kuts ha wu nakə ma gəse ngay ka təv i bəy i wu i pesl niye. Ləvoŋ tekədəgəm a ge ma təv mələve bəy ngay. Ndo hay faya ta həpədiye zler

haladzay hərwi faya ta siye dəretsətseh. ¹¹ Ane tuk na, ta gər ha mezeleme tay bay. Wu tay neheye lele bay tə gawa aye na, ta gər ha mezeleme bay. Nəteye faya ta tsaleye ka gər a Mbəlom nakə neŋgeye mə mbəlom aye hərwi mbəlak tay ada hərwi dəretsətseh tay nakə faya ta siye aye.

¹² Ma dəba eye gawla i Mbəlom maməkwa eye a ye a kuts ha wu nakə ma gəse ŋgay aye a magayam bagwar eye nakə tə zalay Efrat aye. Yam i magayam niye a sakwa hərwi ada bəy neheye ta deyeweye abəra mə bəzay ta hutiyə tsəved mətese mata ge vəram. ¹³ Tsa na, na ŋgatay a məsəfəre neheye ŋgwalak eye bay hay aye mahkar. Nəteye na, andza makombodok hay. Neŋged na, a ndohwaw abəra mə bazlam i gədam, neŋged a ndohwaw abəra mə bazlam i wu i pesl, neŋged a ndohwaw abəra mə bazlam i ndo nakə a gwad neŋgeye ndo məde ha bazlam i Mbəlom aye. ¹⁴ Məsəfəre neheye ti yaw na, abəra mə fakalaw, tə gawa masuwayaŋ. Tə yawa a gay i bəy i məndzibəra hay tebiye, tə hayawa tay gər hərwi mäge vəram ka Mbəlom gədaŋ eye ka gər i wu hay tebiye pat nakə ma bəziye ha gədaŋ ŋgay aye.

¹⁵ Yesu a gwad: «Gum metsehe bəna, na diye naha na, andza məkal, ka sərumeye ka bo bay. Məŋgwese ma ndziye ka ndo nakə mandza eye tə peteked ŋgay ka bo aye. Neŋgeye mandza eye tsezlezleŋhe hərwi ada ahəl nakə na diye naha neŋgeye ze peteked bay ada horoy mâ gay kame i ndo hay bay.»

¹⁶ Məsəfəre neheye mahkar aye, tə hayatay gər a bəy hay na, a təv eye andaya Yahuda hay tə zalay Harmagedoŋ.

¹⁷ Ma dəba eye na, gawla i Mbəlom matasəla eye a kuts wu nakə ma gəse ŋgay aye a magərmbəlom. Mətsike me a tsənew abəra ka təv mələve i bəy Mbəlom mə gay ŋgay məvəlay wu, a gwad: «Ka ndəv.» ¹⁸ Kwayaŋŋa mawutsede i Mbəlom a wutsede, mbəlom a ləv ŋgwezləts. Dala a bəl dzekiḅ dzekiḅ. Kwa ahəl nakə a ge ndo hay aye na, dala kə bəl dāda andza niye bay, a ze ha siye tebiye. ¹⁹ Dala a ta ka bo bəra ndzadəda, gəma bagwar eye a ŋgəna mahkar ada siye i gəma neheye ka məndzibəra aye tebiye ta mbəzl dərma. Babilon gəma bagwar eye a mayaw a gər a Mbəlom na, andza niye. A vəlay wu məse nakə a tsəhən bay aye ada a gwaday: «Sa, ndəv ha abəra mə dəma.» ²⁰ Dala neheye malawara eye ta yam aye tə dze a hud i yam tebiye ada mahəmba zəbol eye ta mbəzl bərəm bərəm. ²¹ Ndzalala bagwar eye hay haḅəlagəmgəm, tə mba haladzay tə kutsaw mə mbəlom ka ndo hay. Ndo hay tə tsalay ka gər a Mbəlom hərwi faya ta siye dəretsətseh ta ndzalala. Dəretsətseh niye na, lele bay wene wene aye, a ze ha siye tebiye.

17

Bazlam i ŋgwas nakə a gawa madama aye

¹ Ma dəba eye na, gawla i Mbəlom nəte mə walaŋ i gawla i Mbəlom neheye tasəla kwa way ta gəse mə həlay aye, a yaw ka təv ga, a gwedeŋ: «Dara hərwi ada nâ bəzaka ha ŋgwas nakə a da zləm, a gawa madama ma siye dəretsətseh. ŋgwas mäge madama niye a da ha na, gəma nakə ta dəzl bəse ta magayam hay wal wal haladzay aye. ² Bəy i məndzibəra hay ta ge mezeleme ta neŋgeye ada ndo i məndzibəra hay ta sa guzom ŋgay. Ta kwaya, ta ge mezeleme dərma.»

³ Tsa na, Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a yaw ka təv ga, a zla ga a ye ga ha a kəsaf. Ahəl nakə neŋ mə kəsaf aye na, na ŋgatay a ŋgwas mandza eye ka wu i pesl ndozza. Gər ŋgay hay tasəla, dərma ka gər niye hay kuro. Ka bo ŋgay na, məzele hay mawatsa eye faya haladzay. Məzele neheye hay lele bay aye, faya ta tsaleye ka gər a Mbəlom. ⁴ ŋgwas niye na, peteked ka bo ndozza andza bəre nakə a dəv haladzay aye, tə wu i maslawa, gura, ada tə kwar neheye lele haladzay aye. Gəse i gura mə həlay ŋgay. Gəse niye na, maraha eye tə wu neheye ŋgwalak eye bay aye. Andza məgwede tə mezeleme nakə a gawa aye. ⁵ Ta watsa məzele ka da'ar ŋgay. Məzele ŋgay niye a da wu maŋgaha eye, andza məgwede: «Babilon bagwar i gəma, neŋgeye maya i ŋgwas neheye tə gawa madama aye ada tə wu ŋgwalak eye bay ka məndzibəra aye.»

⁶ Na zəba faya na, ɲgwas niye kə sa bambaz i ndo məpe mədzaɣ gər hay ka Yesu. Tə kəɗ tay ha na, hərwi tə gwadawa parakka Yesu neɲgeye Bəy Maduweɲ, ada ɲgwas niye kə kwaya tə bambaz tay.

Na ɲgatay andza niye na, a geɲ hərbaɓəkka. ⁷ Gawla i Mbəlom niye a gwedeɲ: «A gaka hərbaɓəkka na, hərwi meɲ?» A gwad: «Tsəne, na ɗakeye ha wu nakə maɲgaha eye ka ɲgwas nakay aye ada ka wu i pesl nakə mandza eye faya aye. Wu i pesl niye na, gər hay faya tasəla ada ɗəram hay kuro. ⁸ Wu i pesl niye ka ɲgatay kurre na, neɲgeye andaya tə ɗəre. Ane tuk na, anəke na, neɲgeye andaya sa bay. Ma tsalaweye abəra ma bəɗ nakə kutsik bagwar eye aye. Ahəl nakə kə tsalaw aye na, Mbəlom ma dziye ha abəra mə ɗəma. Kwa ahəl nakə Mbəlom kə ge məndzibəra zuk bay aye na, Mbəlom kə watsa məzele a ɗerewel nakə tə watsa a ɗəma məzele i ndo neheye ta huta sifa aye. Siye i ndo hay andaya neheye kə watsa məzele tay a ɗerewel bay aye. Ndo neheye məzele tay mə ɗerewel bay aye ta ɲgatay a wu i pesl niye na, ma gateye hərbaɓəkka hərwi a ndzawa neɲgeye na, andaya, anəke na, neɲgeye andaya sa bay ada pat mekeleɲ eye na, ma maweye mba.»

⁹ A gwedeɲ sa: «Ndo hay tâ huta metsəhe hərwi mətsəne wu neheye. Gər i wu i pesl neheye tasəla aye na, a ɗa ha mahəmba hay tasəla nakə ɲgwas niye mandza eye faya aye ɗərmak. A ɗa ha bəy hay tasəla. ¹⁰ Mə walaɲ tay na, bəy hay zlam mələve i bəy tay ka ndəv. Neɲgeɗ nəte na, neɲgeye andaya faya ma ləviye bəy ɲgay. Matasəla eye na, həlay ɲgay eye kə slaw zuk bay. Aza həlay ɲgay kə slaw na, ma ndziye həlay tsekweɲ tsa. ¹¹ Wu i pesl nakə ahəl niye neɲgeye tə ɗəre aye ada anəke neɲgeye andaya tə ɗəre sa bay na, neɲgeye na, matsamahkar i bəy. Neɲgeye mə walaɲ i bəy neheye tasəla aye ɗərmak. Ahəl nakə aza kə ndohwaw aye na, Mbəlom ma kədiye na hele hele.

¹² «Dəram neheye kuro ka ɲgatay aye na, a ɗa ha bəy hay kuro ta deyeweye. Ta yaw zuk bay. Mbəlom ma vələteye gəɗaɲ hərwi ada nəteye ta wu i pesl niye ta ləviye mələve bəy ɓəre nəte. ¹³ Bəy neheye kuro aye mədzaɣ gər tay na, nəte. Ta geye məsler a wu i pesl ta gəɗaɲ tay peteh hərwi ada mâ ləva bəy ɲgay. ¹⁴ Ta giye vərəm ta Wawa i təbaɲ. Wawa i təbaɲ ma sliye fataya hərwi neɲgeye na, Bəy Maduweɲ ka gər i bəy Maduweɲ hay. Neɲgeye Bəy a ze bəy hay tebiye. Ndo ɲgay hay faya ta pay bəzay na, tə ɗərev tay peteh. Neɲgeye a pala tay ha, a zalatay ada ta pay bəzay. Andza niye ta ɲgwasiye fataya tə neɲgeye.»

¹⁵ Gawla i Mbəlom niye a gwedeɲ sa: «Magayam nakə ka ɲgatay ɲgwas niye a gawa madama mandza eye ka tsakay aye na, andza məgwede: Slala hay, ndo hay mbərzəzza haladzay, gəma hay, ndo neheye tə tsik kwa bazlam i gəma waray waray aye. ¹⁶ Dəram neheye kuro ka ɲgatay aye ta wu i pesl niye ɗərmak, ta neye ɗəre a ɲgwas niye. Ta buwiye wu hay tebiye abəra mə həlay i ɲgwas niye hərwi ada mâ ndza bo kəriye. Ta gəsiye na ada ta həpədiye na. Siye nakə ka zəkaw aye na, ta kaliye ha a ako, ta fəkiye na abəra mə ɗəma hurɗək hurɗək. ¹⁷ Bəy neheye kuro mədzaɣ gər tay nəte aye ada tə gay məsler a wu i pesl niye hərwi ada mâ ləva bəy ɲgay na, maa ge ha andza niye na, Mbəlom. Mbəlom a ge andza niye hərwi ada tâ ge wu nakə a say aye. Wu i pesl ma ləviye bəy ɲgay hus ka wu nakə Mbəlom a tsik ahəl niye mâ ge bo. ¹⁸ ɲgwas nakə ka ɲgatay aye na, bagwar i gəma nakə ma ləviye bəy i məndzibəra hay tebiye.»

18

Gəma i Babilon ka mbəzl

¹ Ma ɗəba eye na, na ɲgatay a gawla i Mbəlom neɲgeɗ sa, faya ma mbəzlaweye abəra mə mbəlom. Gəɗaɲ ɲgay na, bagwar eye haladzay. Ada madəve ɲgay nakə a ɗəv aye na, a ɗəv dzaydzay ka məndzibəra. ² A wuda ta magala, a gwad: «Babilon gəma bagwar eye ka mbəzl, Babilon ka mbəzl hele hele. Ka təra təv məndze i məsəfəre neheye lele bay aye. Məsəfəre lele bay eye hay kwa waray waray nəteye mandza eye mə ɗəma. Diyəɲ neheye lele bay aye, a satay a ndo hay bay aye nəteye mə ɗəma.* ³ Babilon ka mbəzl hərwi kə

* 18:2 zəba mə Bazlam mapala eye masulo eye 14.3-21.

vəlay ha bo ka məge mezeleme. Ndo i gəma hay wal wal tebiye ta sa guzom ɲgay ada bəy hay ka məndzibəra ta ge mezeleme ta neŋgeye. Ndo i tsakala hay ka məndzibəra ta təra zlele eye hay ta wu neheye a yatay a gər a ndo hay ka zal aye.»

⁴ Na tsəne mətsike me mekeleŋ eye a tsənew mə mbəlom sa, a gwad:

«Nəkurom ndo ga hay, dumara abəra mə walaŋ tay
bəna ka tələkum həlay a mənese
ka ta sumeye dəretsətseh andza nəteye dərma.

⁵ Dumara abəra mə walaŋ tay
hərwi mənese tay a pasla bo bay haladzay
ada Mbəlom kə mətsa ha gər bay.

⁶ Gumatay dəretsətseh andza nakə nəteye tə gatay a ndo hay aye.
Wu nakə tə gatay a ndo hay aye na, gumatay m̄a ze niye.

Tadə nəteye tə vəlay guzom a ndo gəse nəte na,
rahumatay ha gəse sulo.

⁷ Gumatay dəretsətseh haladzay hərwi ada dərev m̄a ndalatay.

Tə gwad nəteye gədaŋ eye hay haladzay ada tə ndayawa wu məndaŋ lele.

Tə gwadaŋ a gər tay sa na, nəteye bəy bagwar eye hay.

Tə gwad gəma tay na, ma giye dəretsətseh andza madakway i ɲgwas təbey,
dada mədahaŋ ma ndzateye a gər təbey.

⁸ Hərwi niye, dəretsətseh ma deyeweye fataya na, ka nəte eye.

Dəvats, mədahaŋ ada mandərzlaŋ ta deyeweye a gəma tay pat eye nəte
hərwi Bəy Maduweŋ Mbəlom neŋgeye Mbəlom bagwar eye.

Mata ge sariya na, neŋgeye.

⁹ «Ahəl nakə bəy hay ka məndzibəra, neheye tə gawa mezeleme ta gəma niye ta geŋgis i ako nakə faya ma təmiye gəma niye na, ta tuwiye haladzay, ta giye dəmes i mədahaŋ hərwi ahəl niye nəteye mandza eye ma wiya. ¹⁰ Ta diye, ta lətsiye dəreŋ hərwi zluwer ma gateye tə dəretsətseh niye. Ta gwadiye:

“Waawayah! Waawayah!

Nəkar Babilon gəma bagwar eye nakə gədaŋ yak a gawa andaya aye,
ka mbəzl hele hele bəre nəte na, kəkay?”

¹¹ «Ndo i tsakala hay ka məndzibəra ta tuwiye ada ta giye dəmes i mədahaŋ dərma hərwi gəma nakə a təma aye, ndəray kwa nəte andaya mə dəma sa bay. Ndəray andaya masəkəme wu i tsakala tay bay? ¹² Wu niye hay na, gura ta bəre, kwar lele eye hay wal wal, ada peteked ndozza eye, peteked ɲgwalak eye hay wal wal. Wu neheye ndo i tsakala hay ta səkəmawa ha aye na, dərizl i gərdaŋ neheye lele haladzay ada tə wu neheye ta lambad tə zler i bəgəne aye ada ta mayako lele eye hay. Ta lambad ta bəre, tə kwar. ¹³ Ndo niye hay ta səkəmawa ha mal nakə a ze huŋŋa aye wal wal dərma ada ta slambah neheye a ze lele aye. Ta səkəmawa ha guzom ada mal, bəle ada gufa, sla hay, təbaŋ hay, pəles hay, muta i pəles hay ada beke hay andza məgwede ndo zezeŋ hay. Ane tuk na, ndəray andaya masəkəme fataya abəra wu niye hay sa bay.

¹⁴ «Tə tuwa, tə gwadatay a ndo i gəma niye hay: “Wu neheye a yawakum a gər aye ta təma ta ako. Zlele kurom tə wu kurom lele eye hay andaya sa bay, ka hutumeye sa bay.”

¹⁵ Ndo i tsakala neheye ta təra zlele eye hay tə masəkəme ha wu ma gəma niye aye na, ta lətsiye dəreŋ ta gəma niye. Zluwer a gatay tə dəretsətseh bagwar eye. Ta tuwiye haladzay ada ta giye dəmes i mədahaŋ. ¹⁶ Ta gwadiye: “Waawayah, waawayah, gəma bagwar eye ka mbəzl. Neŋgeye a ndzawa na, andza ɲgwas nakə a pa ka bo peteked ndozza aye ada tə peteked neheye zler i mətul zler i mətul ada tə siye peteked lele eye haladzay aye. A pawa ka bo wu i maslawa, tə ge ta gura, tə kwar neheye lele aye. ¹⁷ Wu hay tebiye a təma andza niye tsa duh!”

«Ndo neheye faya ta diye tə kwalalaŋ i yam ada ta bagwar tay hay, ndo i tsakala neheye ti yawa a tsekene tə kwalalaŋ i yam ada ta ndo neheye tebiye nəteye mə kwalalaŋ i yam aye, ti ye tə lətse dəreŋ. ¹⁸ Ta zəba dəre, tə ɲgatay a geŋgis i ako nakə faya ma təmiye

gəma niye na, ta wuda ta magala, tə gwad: “Gəma andaya andza gəma nakay bagwar eye bay.”¹⁹ Tə tuwa, tə ge dəmes i mədahaŋ, tə kuts bətekewew a gər dəsliş dəsliş. Ta wuda, tə gwad: “Waawayah, waawayah, gəma bagwar eye ka mbəzl. Anaŋ gəma nakə ndo neheye ta kwalalaŋ i yam aye ta huta zlele na, mə həlay ŋgay. Bəre nəte tsa na, a mbəzl na, kəkay?”

²⁰ «Nəkurom neheye mə mbəlom aye ŋgwasum! Gəma ka təma! Nəkurom ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, nəkurom ndo i maslaŋ i Yesu hay ada nəkurom ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay, ŋgwasum hərwi Mbəlom kə gay sariya ka wu nakə a gakum aye.»

²¹ Ma dəba eye na, gawla i Mbəlom gədaŋ eye, a ye a zla kwar bagwar eye andza ber i maləgəre, a kal ha a bəlay. Tsa na, a gwad: «Ta kaliye ha Babilon gəma bagwar eye andza niye, dāda ta ŋgateye sa bay. ²² Ndo hay ta tsəniye dāda mədze gandzaval ma Babilon, məge dəmes, məfe fagam, məfe tolom sa bay. Wuray kwa tsekweŋ ma giye andaya ma Babilon sa bay. Ndo malembede wu hay ta giye andaya sa bay, maləgəre nakə a ləwawa abəra ma təv kurom aye na, ndo hay ta tsəniye sa bay. ²³ Lalam kurom hay ta dəviye dzaydzay ka niye sa bay. Ta tsəniye mabəbəle wuray huwwa i ndo məzle dahəlay hay mə gay kurom sa bay. Ahəl niye ndo i tsakala kurom hay ta ze ha siye i ndo i tsakala hay ka məndzibəra tebiye. Ka vatay gər a ndo hay kwa məŋgay ta madaŋ kurom. Hərwi niye nəkurom ka nasumeye andza niye. ²⁴ Mbəlom a ŋgatay a bambaz i ndo məde ha bazlam ŋgay hay, ada a bambaz i ndo ŋgay hay. Bambaz i ndo neheye ka məndzibəra tebiye tə kəd tay ha aye na, ka gər tay.»

19

¹ Ma dəba eye na, na tsəne mətsike me a tsənew mə mbəlom andza ndo hay haladzay ta tsikiye me. Tə gwad:

«Hələluya! Zambadumay a Mbəlom.

Maa təma tay ha ndo hay na, neŋgeye.

Neŋgeye məzlab eye, neŋgeye gədaŋ eye a ze kwa mey.

² Neŋgeye na, ndo i dedək,

a ge sariya ŋgay a ndo hay na, ta dedək.

Kə gəs na maya i ŋgwas neheye tə gawa madama aye.

ŋgwas niye na, kə nas tay ha ndo hay ka məndzibəra tebiye tə wu neheye lele bay aye.

Mbəlom kə vəlay dəretsətseh a ŋgwas niye

hərwi nakə a kəd ndo i məsler ŋgay hay aye.»

³ Ma dəba eye, tə ma faya sa, tə gwad:

«Zambadumay a Mbəlom.

Geŋgis nakə a tsalaw abəra ma gəma niye aye na,

ma ndəviye bay, ma tsalaweye huya andza niye.»

⁴ Tsa na, madugula hay kuro kuro sulo gər eye fađ ada wu neheye fađ aye ta dəkw gurmets kame i təv məndze niye Mbəlom mandza eye faya aye ada tə dəslyay ha gər, tə gwad: «Hələluya! Nəkar Mbəlom bagwar eye.»

Maqurlom i məzle dahəlay

⁵ Na tsəne mətsike me a tsənew abəra ma təv məndze i bəy eye, a gwad:

«Zambadumay a Mbəlom kway,

nəkurom ndo məge məsler ŋgay hay,

nəkurom neheye ka rəhumay ha gər ta dedək,

kwa wawa hay kwa bagwar hay.»

⁶ Na tsəne mətsike me neŋged a tsənew sa andza ndo hay haladzay mbərzəzza faya ta tsikiye me. A tsənew sa na, andza mazaw bagwar eye nakə a vaw ka mahəmba aye. A tsənew andza maləve i mbəlom bagwar eye dərmak. Neŋ faya na piye faya zləm na, mətsike me niye a gwad:

«Nəkar Mbəlom bagwar eye

hərwi Bəy Maduweŋ Mbəlom kway na, gədaŋ eye.
Maa ləva wu hay tebiye na, neŋgeye.

⁷ Ɔgwasakwa, dərev kway mâ ge laŋlaŋ lele.
Zambadəkway hərwi həlay eye kə slaw.

Wawa i təbaŋ ma zliye dahəlay.
Dahəlay maləva bo eye tsiy, faya ma həbiye.

⁸ Ta vəlay tsəved məpe ka bo peteked nakə tsədaŋŋa,
ndəluḅ kwa tsekweŋ andaya faya bay aye,
ada nakə a dəv haladzay pəzləd pəzləd aye.

Ɔgwalak Ɔgwalak i peteked niye a da ha na,
wu neheye Ɔgwalak eye ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə ge aye.»

⁹ Tsa na, gawla i Mbəlom eye andaya a gwedeŋ: «Watsa a derewel na, məŋgwese ma ndziye ka ndo neheye tə zalatay a magurlom i məzle dahəlay i Wawa i təbaŋ aye.» Gawla i Mbəlom niye a gwedeŋ sa na: «Bazlam neheye anaŋ aye na, dedək. A yaw na, abəra mə bazlam i Mbəlom.»

¹⁰ Na tsəne andza niye na, na dəkw gurmets kame Ɔgay hərwi mədəslay ha gər, ane tuk na, a gwedeŋ: «Kâ ge andza niye bay. Neŋ dərmak na, ndo i məsler i Mbəlom andza nəkar ada andza malamar yak neheye tə pa mədzal gər tay ka bazlam i Yesu nakə a da ha aye. Dəslay ha gər duh na, a Mbəlom.»

Maa vəlatay gədaŋ a ndo i maslaŋ i Mbəlom na, bazlam nakay.

Vəram bagwar eye

¹¹ Ma dəba eye na, na Ɔgatay magərmbəlom mahəndəka eye tuwaŋŋa. Pəles herre eye malətsa eye mə dəma ada ndoweeye andaya mandza eye faya tuŋŋa, tə zalay na, ndo i dedək ada ndo nakə a ge wu ta tsəved aye. Ma giye sariya ada ma giye vəram ta dedək.
¹² Dəre Ɔgay a dəv andza dərneŋ i ako. Kə pa dzagwa i bəy a gər haladzay. Ta watsa faya məzele. Ndəray a sər məzele niye bay, maa sər na, neŋgeye nəte. ¹³ Kələmedze Ɔgay nakə ka bo aye na, bambaz faya haladzay. Məzele Ɔgay na, bazlam i Mbəlom. ¹⁴ Slala i sidzew hay wal wal mə mbəlom tə pay bəzay. Nəteye mandza eye ka pəles herre eye hay. Peteked tay hay ka bo na, herre kwa tsekweŋ ndəluḅ faya bay dərmak. ¹⁵ Maslalam matasla eye hepepe, a yaw abəra mə bazlam Ɔgay. Ta maslalam niye na, ma həhariye tay ha ndo neheye ta təma bazlam Ɔgay bay aye. Ma təriye bəy ta gədaŋ eye ka gər tay. Ma mbərasliye tay ha mbərasl mbərasl andza hohway neheye ta mbəraslawaya tay ha hərwi madītsaw abəra mə dəma yam aye. A da ha niye na, mevel i Mbəlom bagwar eye. ¹⁶ Ta watsa məzele Ɔgay ka peteked Ɔgay ada ka gwas Ɔgay. Tə watsa na, tə gwad: «Neŋgeye na, bəy ka gər i bəy hay tebiye. Bəy Maduweŋ ka gər i bəy maduweŋ hay tebiye.»

¹⁷ Tsa na, na Ɔgatay a gawla i Mbəlom neŋged malətsa eye ka pat. A wuda ta magala, a zalatay a diyeŋ neheye faya ta tsəviye ta magərmbəlom aye, a gwadatay: «Hayum gər, dumara ndayum bagwar i magurlom nakə Mbəlom a da aye. ¹⁸ Dumara həpədum slo i mədahaŋ i bəy hay, həpədum slo i mədahaŋ i sidzew hay tə slo i bəy tay hay. Həpədum slo i pəles hay tə slo i ndo neheye tə tsalawa faya aye ada tə slo i ndo hay tebiye, kwa slo i beke hay, kwa i ndo neheye nəteye beke hay bay aye, kwa i bagwar hay, kwa i wawa hay.»

¹⁹ Tsa na, na Ɔgatay a wu i pesl niye ada ta bəy i məndzibəra hay. Sidzew tay hay tə haya gər hərwi məge vəram ta ndo nakə a tsal ka pəles herre eye ada ta sidzew Ɔgay hay.
²⁰ Ahəl nakə ta dazlay a vəram aye na, ndo niye tə sidzew Ɔgay hay tə gəs na wu i pesl ta ndo nakə a gwad neŋgeye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom, azlakwa neŋgeye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom bay aye. Maa ge masuwayaŋ kame i wu i pesl na, neŋgeye. Andza niye, a vatay gər a ndo hay ka matəme ka bo tay Ɔgodgor i wu i pesl ada ka mədəslay ha gər a kule nakə a ge aye. Ahəl nakə tə gəs wu i pesl ta ndo niye a gwad neŋgeye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom aye na, tə kuts tay ha a dəlov i ako tə dəre. Ako niye a təma na, andza dəlov a təma andza gufa i wur i kudamasara. ²¹ Sidzew i wu i pesl hay na, ndo niye tə

pələs aye a kədf tay ha ta maslalam nakə a yawaw abəra mə bazlam ɲgay aye. Diyeɲ hay tebiye, tə yaw tə nda mədahaɲ tay, tə rah.

20

Bazlam nakə a tsik ka məve gwezem aye

¹Ma dəba eye na, na ɲgatay a gawla i Mbəlom faya ma mbəzlaweye abəra mə mbəlom, kəle mahəndəke abəra ma bədf nakə kutsik bagwar eye mə həlay ɲgay. Tsəlalaw bagwar eye a mba haladzay mə həlay ɲgay dərmak. ²A ye naha, a gəs gədam. Gədam niye na, dədcə, andza məgwede Fakalaw nakə a vaway gər a ndo hay ahəl niye aye. Gawla i Mbəlom niye a gəs, a dzawa na. Ma ndziye madzawa eye məve gwezem. ³Gawla i Mbəlom a dzawa na Fakalaw niye na, a kal ha a bədf nakə kutsik bagwar eye, a dərəzl faya. A dərəzl faya na, lele tə kəle madərəzle hərwi ada m̄a vatay gər a ndo hay ka məndzibəra sa bay. Ma dəba i məve gwezem na, ta pəliye ha, ane tuk na, ma ndziye tsekweɲ tsa.

⁴Ma dəba eye na, na ɲgatay a təv məndze hay i bəy, ndo hay mandza eye faya. Mbəlom kə vələtay gədaɲ ka məgatay sariya a ndo hay. Na ɲgatay a məsəfəre i siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu dərmak. Ndo hay tə dəs fataya abəra gər ahəl niye dədəde hərwi nakə tə pa mədzal gər tay ka Yesu aye ada hərwi nakə tə dawa ha bazlam i Mbəlom aye. Nəteye na, ta dəslay ha gər a wu i pesl niye bay, ta dəslay ha gər a kule ɲgay bay, ɲgodgor ɲgay andaya fataya ka da'ar təbey kwa ka həlay andaya bay. Na ɲgatay na, nəteye tə dərə. Nəteye tə Yesu Kəriste ta ndziye ma bəy məve gwezem. ⁵Niye na, tə lah mələtsew abəra ma mədahaɲ aye. Siye i ndo hay na, ta lətseweye zuk bay. Ta lətseweye na, məve gwezem ma ndəviye abəra mə dəma təday.

⁶Məɲgwese ka ndo niye hay tə lah mələtsew aye. Mbəlom kə pa tay ha wal. Məməte masulo eye ma sliye fataya məgatay wuray sa bay. Ta təriye na, ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom ada a Yesu Kəriste. Nəteye tə Kəriste ta ndziye ma bəy məve gwezem.

Mbəlom a sla ka Fakalaw

⁷Fakalaw kə ndza madzawa eye məve gwezem na, ta gəriye ahaya abəra ma bədf. ⁸Kə ndohwaw abəra ma bədf na, ma diye mata vatay gər a ndo hay ma gəma hay wal wal sa. Tə zalatay a gəma niye hay na, Gog ta Magog.* Ma hayatay gər ka təv manəte eye hərwi ada t̄a ge vərəm ta Mbəlom. Nəteye na, haladzay wurkenkene andza hewiyey nakə mə magayam aye. ⁹Na ɲgatay na, tə ndohwaw tsid tsid ti ye kwa a ɲgay, ti ye tə lawara təv i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu andza məgwede gəma nakə Mbəlom a wuda haladzay aye. Ane tuk na, ako a mbəzlaw fataya mə mbəlom, a təma tay ha təlmed təlmed. ¹⁰Fakalaw niye a vatay gər na, tə gəs na tə kal ha a dəlov i ako. Mə dəma na, gufa i kudamasara wafafafa faya ma təmiye. Tə kal ha na, a təv nakə b̄a tə lah məkal ha a dəma wu i pesl ta ndo nakə a gwaf neɲgeye ndo məde ha bazlam i Mbəlom aye. Andza niye, ta siye dərətsətseh həpat ta həvad ka tor eye mə dəma.

Maduk i duk i sariya

¹¹Ma dəba eye na, na ɲgatay a təv məndze i bəy a zəba herre. Ndo andaya mandza eye faya. Məndzibəra ta magərmbəlom tə dze abəra kame ɲgay, ta ɲgatateye sa bay. ¹²Tsa na, na ɲgatay a ndo neheye tə mət aye tebiye, kwa bagwar hay, kwa wawa hay. Nəteye mələtsa eye kame i təv məndze i bəy. Tsa na, ndoweye a həndək dərəwel hay. Ta həndək dərəwel mekeleɲ eye dərmak. Neɲgeye na, ta watsa a dəma məzele i ndo neheye tə huta sifa nakə dədək aye. Ma dəba eye ta həndək dərəwel niye hay na, Mbəlom a gatay sariya a ndo neheye tə mət aye. A gatay sariya na, təde təde ka wu tay neheye tə ge aye, tə watsa na a dərəwel niye hay aye. ¹³Ndo neheye tə mət ma bəlay aye tə ndohwaw tebiye abəra ma bəlay. Mədəhaɲ neheye ma bədf ma təv məndze i mədahaɲ hay aye tə ndohwaw abəra mə dəma tebiye. Mbəlom a gatay sariya tebiye təde təde ka məsler tay. ¹⁴Tsa na, tə kal ha məməte ta təv məndze i mədahaɲ hay a dəlov i ako. Dəlov i ako niye na, təv nakə ndo

* 20:8 zəba mə Ezekiyl 38-39.

hay ta mətiye mə dəma masulo aye. ¹⁵ Tadə ndoweye məzele ngay andaya mə dərrewel i ndo neheye ta huta sifa aye bay na, ta kal ha a dəlov i ako niye dərma.

21

Magərmbəlom wedeye ta məndzibəra wedeye

¹ Ma dəba eye na, na ngatay a magərmbəlom wedeye ta məndzibəra wedeye. Magərmbəlom makurre eye ta məndzibəra makurre eye ta dze. Ada bəlay andaya sa bay kə dze. ² Na ngatay naha a gəma tsədaŋŋa eye, gəma niye na, Zerozelem wedeye nakə faya ma mbəzlaweye abəra ka təv i Mbəlom aye. Gəma niye na, a lambad bo, a le haladzay andza dahəlay nakə a lambad bo lele ma diye a gay i zal aye. ³ Na tsəne mətsike me a tsənew abəra ka təv məndze i bəy ta magala, a gwad: «Zəbum, Mbəlom kə ge gay ngay a walaŋ i ndo hay, ma ndziye tə nəteye. Ta təriye ndo ngay hay. Nəŋgeye Mbəlom nəte ngweŋ ma ndziye tə nəteye. ⁴ Ma takadiye na yam dərə tay. Ta mətiye sa bay tebiye. Wuray ma ndalateye sa bay. Ta tuwiye sa bay, wuray ma wuriye fataya sa bay. Wu guram eye hay ta dze.»

⁵ Tsa na, ndo nakə mandza eye ka təv məndze i bəy aye, a gwad: «Zəba, na giye wu hay tebiye wedeye hay.» Tsa na, a gwedeŋ: «Watsa wu nakay hərwi bazlam neheye na, dedək, makəraw me kwa tsekweŋ andaya mə dəma bay.»

⁶ A gwedeŋ sa: «Ka ndəv. Maa dazlay a wu tebiye na, neŋ, maa ndəv ha wu hay tebiye na, neŋ gwa. Neŋ makurre i wu hay tebiye ada neŋ mandəve i wu hay tebiye. Ndo nakə yam a gay aye na, na vəleye yam kəriye. Yam niye a ngəzaw ma bədiyem. Yam niye na, yam nakə ma vəlateye sifa a ndo hay aye. ⁷ Ndo nakə kə ngwasa ka dərətsətseh aye na, na vəleye wu neheye tebiye. Na təriye Mbəlom ngay, nəŋgeye ma təriye wawa ga. ⁸ Ane tuk na, ndo i takazay hay, ndo neheye ta dzala ha ka Yesu bay aye, ndo neheye dərəv tay lele bay aye, ndo məkədə gər i ndo hay, ndo məge madama hay, madaŋ hay, ndo məpay bəzay a kule hay, ndo i parasay hay, nəteye duh ta diye na, a dəlov i ako. Gufa i kudamasara nakə a təma wafafafa aye mə dəma. Ta mətiye məməte masulo aye na, mə dəma.»

Zerozelem wedeye

⁹ Ma dəba eye na, gawla i Mbəlom a yaw ka təv ga. Nəŋgeye nəte mə walaŋ i gawla i Mbəlom neheye tasəla ta gəse mə həlay tay aye neheye maduk i duk i dərətsətseh mə dəma maraha eye. A yaw na, a gwedeŋ: «Dara, na dakeye ka dahəlay nakə Wawa i təbaŋ ma zliye aye.» ¹⁰ Tsa na, Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a yaw ka gər ga ada kwayaŋŋa gawla i Mbəlom niye a zla ga, a ye ga ha a mahəmba bagwar eye sololololo. A deŋ ka Zerozelem gəma tsədaŋŋa eye, faya ma mbəzlaweye abəra ma magərmbəlom, a mbəzlaw abəra ka təv i Mbəlom. ¹¹ Gəma niye na, a dəv dzaydzay andza kwar lele eye, a wuzl dərə andza malam. Maa wuzl dərə niye na, məzlaḅ i Mbəlom. ¹² Tə lawara na gəma niye na, ta zled. Zled niye madəzla eye dabasəm eye ada zəbol eye dərma. Tə ge faya məged i məfələkwe a dəma na, kuro gər eye sulo, ada gawla i Mbəlom kwa way ka məged neheye kuro gər eye sulo aye. Ka məged niye hay na, tə watsa faya məzele kuro gər eye sulo i slala i İsrayel hay. ¹³ Gəma niye na, hawal fad. Ka hawal niye hay fad aye na, məged faya mahkar mahkar. Mahkar ta diye i bəzay, mahkar ta diye i pat mədədə ada mahkar ta diye i tsakay, mahkar ta diye i Salawa. ¹⁴ Tə pa mədok i zled i gəma niye tə kwar bagwar eye hay kuro gər eye sulo. Ka kwar niye hay nəte nəte tə watsa faya məzele i ndo i maslaŋ i Wawa i təbaŋ kuro gər eye sulo.

¹⁵ Gawla i Mbəlom nakə faya ma tsikeneye me aye na, sakwal i gura mə həlay. Sakwal niye na, hərwi mələve ha wu hay. A ye, a ləva ha gəma, məged eye hay ada zled i gəma eye. ¹⁶ Hawal i gəma niye fad na, tə ləva ta ze a bo bay. Gawla i Mbəlom a ləva na gəma eye ta sakwal ngay niye. Zəbol ngay eye na, gwezem kuro gər eye sulo. Zlabatam ngay eye tə solololo ngay eye andza niye dərma. ¹⁷ Ma dəba eye, gawla i Mbəlom a ləva zled niye. Solololo ngay eye temerre tə kuro kuro fad gər eye fad. A ləva na, andza nakə ndo hay tə ləwawa wu aye. ¹⁸ Ta dəzl zled niye na, tə kwar nakə tə zalay zaspə aye. Gəma niye

na, ta dəzl ta gura lele dərə a tsara ha andza malam. ¹⁹ Tə wurkatsa na mədok i zled niye na, tə kwar neheye wal wal a le haladzay aye. Kwar eye niye hay na, tə zalatay *zaspe*. Masulo eye na, tə zalay *safir*, mamahkar eye tə zalay *apate*, mafad eye tə zalay *emerod*, ²⁰ mazlam eye tə zalay *sardowan*, maməkwa eye tə zalay *kornalin*, matasəla eye tə zalay *kərisolite*, matsamahkar eye tə zalay *beril*, matsid eye tə zalay *topaz*, makuro eye tə zalay *kərisopəras*, makuro gər eye nəte tə zalay *hisijte*, makuro gər eye sulo tə zalay *ametiste*. ²¹ Wu i məged niye kuro gər eye sulo eye i kwar, tə zalay *perəl*, a le haladzay. Təv məhay gər i gəma niye na, ta ndərat faya na, gura lele dərə a tsara ha aye.

²² Na ngatay a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ma gəma niye bay hərwi Bəy Maduweñ Mbəlom bagwar eye ada Wawa i təbañ nəteye wu tay ma təv maduwule me. ²³ Na zəba dərə na, pat ta kiye ta təriye kəriye ma gəma niye hərwi dzaydzay i Mbəlom a dəv mə dəma. Wawa i təbañ neñgeye a vəl dzaydzay ma gəma niye. ²⁴ Slala hay wal wal ka məndzibəra ta həhaliye ma təv dzaydzay ngay ma gəma niye. Bəy i məndzibəra hay ta fələkwiye a dəma tə zlele tay hərwi məvəlay wu a Mbəlom. ²⁵ Məged i gəma niye ma ndziye na, tuwanğa hwapat ta dərəzliye na bay. Ta dərəzliye na dədə bay hərwi həvad andaya sa bay. ²⁶ Ta zliye zlele tə wu neheye lele aye ka məndzibəra, ta fələkwiye ha a gəma niye hərwi məvəlay a Mbəlom. ²⁷ Wu neheye lele bay aye ta sliye faya mede a dəma bay. Ndo neheye dərev tay manasa eye ada ndo i parasay ta fələkwiye a dəma bay dərək. Mata fələkwe a dəma na, ndo neheye tə watsa məzele tay a dərəwel i Wawa i təbañ aye. Maa huta sifa dedek eye na, nəteye.

22

¹ Ma dəba aye na, gawla i Mbəlom niye a deñ ka magayam wuray yam mə dəma. Yam eye niye na, ma vəliye sifa a ndo hay. A wuzl dərə andza malam ada a yaw na, abəra ka təv məndze i bəy i Mbəlom ta Wawa i təbañ. ² A va ma wuzlah i tsəved i gəma niye. Ka tsakay i yam niye na, dərizl i gərdaf nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye kə ndzohwaw. A ndzohwaw na, diye sulo sulo. Ka məve nəte na, a wa sik kuro gər eye sulo. Ka kiye na, a wa sik nəte. Slambah eye hay na, sidem. Ma mbəliye tay ha slala i ndo hay wal wal tebiye.

³ Wu neheye Mbəlom a vəlawatay mezeleme aye na, ma giye andaya ma gəma niye bay. Mata ge andaya ma gəma niye na, təv məndze i bəy i Mbəlom ta Wawa i təbañ. Ndo ngay hay ta dəsleye ha gər. ⁴ Nəteye na, ta ngateye a dərə ngay, ta watsiye məzele ngay ka da'ar tay. ⁵ Həvad ma giye andaya sa bay, lalam hay tə pat ta təriye kəriye hərwi Bəy Maduweñ Mbəlom bo ngay eye ma dəvateye dzaydzay. Ada nəteye na, ta ndziye ma bəy ka tor eye.

⁶ Ma dəba eye na, gawla i Mbəlom a gwedeñ: «Bazlam neheye na, dedek, maraw me andaya kwa tsekweñ mə dəma bay. Bəy Maduweñ Mbəlom a vəlatay Məsəfəre ngay a ndo mədə ha bazlam ngay hay hərwi ada tē dā ha bazlam ngay. A sləraw gawla ngay hərwi ada mē yaw mē dātay ha a ndo i məsler ngay hay wu nakə mazlambar ma deyewe kame aye.»

Yesu ma maweye

⁷ Yesu a gwad: «Tsənum, mazlambar na miye naha bəse. Mbəlom ma piye ngama ka ndo neheye faya ta rəhay ha gər a wu nakə mə dərəwel nakay aye hərwi a yaw na, abəra ma Məsəfəre i Mbəlom.»

⁸ Neñ Yuhana, na tsəne wu neheye tə zləm ga, na ngatatay tə dərə ga. Ahəl nakə na tsəne aye ada na ngatatay aye na, na kal ha bo kame i gawla i Mbəlom nakə a bəzeñ ha aye hərwi mədəslay ha gər. ⁹ Ane tuk na, a gwedeñ: «Kā ge andza niye bay. Neñ na, ndo i məsler i Mbəlom andza nəkar ada andza malamar yak neheye nəteye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay aye ada andza siye i ndo neheye faya ta rəhay ha gər a bazlam neheye mə dərəwel nakay aye. Kā dəslyay ha gər na, a Mbəlom.»

¹⁰ A gwedeñ sa: «Mbəlom kə dā ha wu nakə ka watsa a dərəwel nakay aye. Ka ngaha na bazlam neheye bay, dātay ha a ndo hay hərwi wu neheye ta giye bo na, bəse. ¹¹ Neñ faya

na gwadateye a ndo neheye ta wuda wu nakə lele bay aye. Tadə a sakum mæge mənese na, dum ha kame kame andza niye huya. A nəkurom neheye dərev kurom manasa eye, tadə a sakum matəre andza niye na, dum ha kame kame andza niye huya. Ndo nakə faya ma giye wu nakə a say a Mbəlom aye na, mâ ge lele huya. Ndo nakə faya ma pay bəzay a Mbəlom aye na, mâ pay bəzay a Mbəlom andza niye huya.»

¹² Ma dəba aye na, Yesu a gwedeŋ sa: «Tsəne, na miye naha bəse. Na həliye naha wu hay ka həlay hərwi ada nâ vəl kwa a way merəbe i məsler ŋgay. ¹³ Maa dazlay a wu tebiye na, neŋ, maa ndəv ha wu hay tebiye na, neŋ gwa. Neŋ makurre i wu hay tebiye ada neŋ mandəve i wu hay tebiye

¹⁴ «Məŋgwese ma ndziye ka ndo neheye ta bariye peteked tay hay tsədəŋŋa eye. Nəteye ta hutiyə tsəved məfələkwe a gəma niye. Nəteye na, ta hutiyə tsəved mände hohway i dərizl i gərdaf nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye. ¹⁵ Ndo neheye ta təra andza kəra aye ada madaŋ hay ta ndo neheye tə gawa mezeleme aye, nəteye na, ta ndziye ma bəra. Ndo məkəde gər i ndo hay dərmaak ada ta ndo neheye tə dəsaway ha gər a kule aye, ndo neheye tə vəlaway ha bo tay a maraw me aye, nəteye tebiye ta ndziye ma bəra, ta fələkwiye dafda a gəma niye bay.

¹⁶ «Neŋ Yesu, na slər naha gawla i Mbəlom ga na, hərwi ada mâ ye, mâ dākum ha wu neheye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye wal wal təv tasəla aye. Neŋ na, ndo nakə faya ka həbumeye ma deyeweye abəra ma gwala i Davit aye. Neŋ na, bamta i dəre mətsədə nakə a dəvawa ta mekedə aye.»

¹⁷ Məsəfəre Tsədəŋŋa eye ta dahəlay, tə gwad: «Dara.» Nəkurom neheye faya ka tsənumeye wu neheye, gwadum: «Dara.»

Nəkurom neheye yam a gakum aye, dumara sum yam nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye. Ta vəliye kəriye a ndo neheye a satay məse aye.

Mandəve i bazlam

¹⁸ Neŋ Yuhana faya na gateye daf a ndo neheye faya ta tsəniye wu neheye mə dərəwel nakay aye. Tadə ndoweye ka səkah ha wu ka bazlam neheye mə dərəwel nakay aye na, Mbəlom ma səkaheye ha dərətsətseh nakə ka dzaŋgum mə dərəwel nakay aye. ¹⁹ Tadə ndoweye kə zla wu abəra mə bazlam i Mbəlom na, Mbəlom ma həliye hohway i dərizl i gərdaf nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye abəra ka bəmalə ŋgay. Ma hutiyə təv ma gəma i Mbəlom bay. Ba dərəwel nakay kə tsik ka hohway ta gəma niye tsiy.

²⁰ Yesu a gwad ka wu neheye tebiye na, dedek aye, ma gwadiye: «Ayaw, na miye naha bəse.»

Ayaw Bəy Maduweŋ ga Yesu, dara.

²¹ Yesu Bəy Maduweŋ kway mâ pa fakuma ŋgama tebiye.